

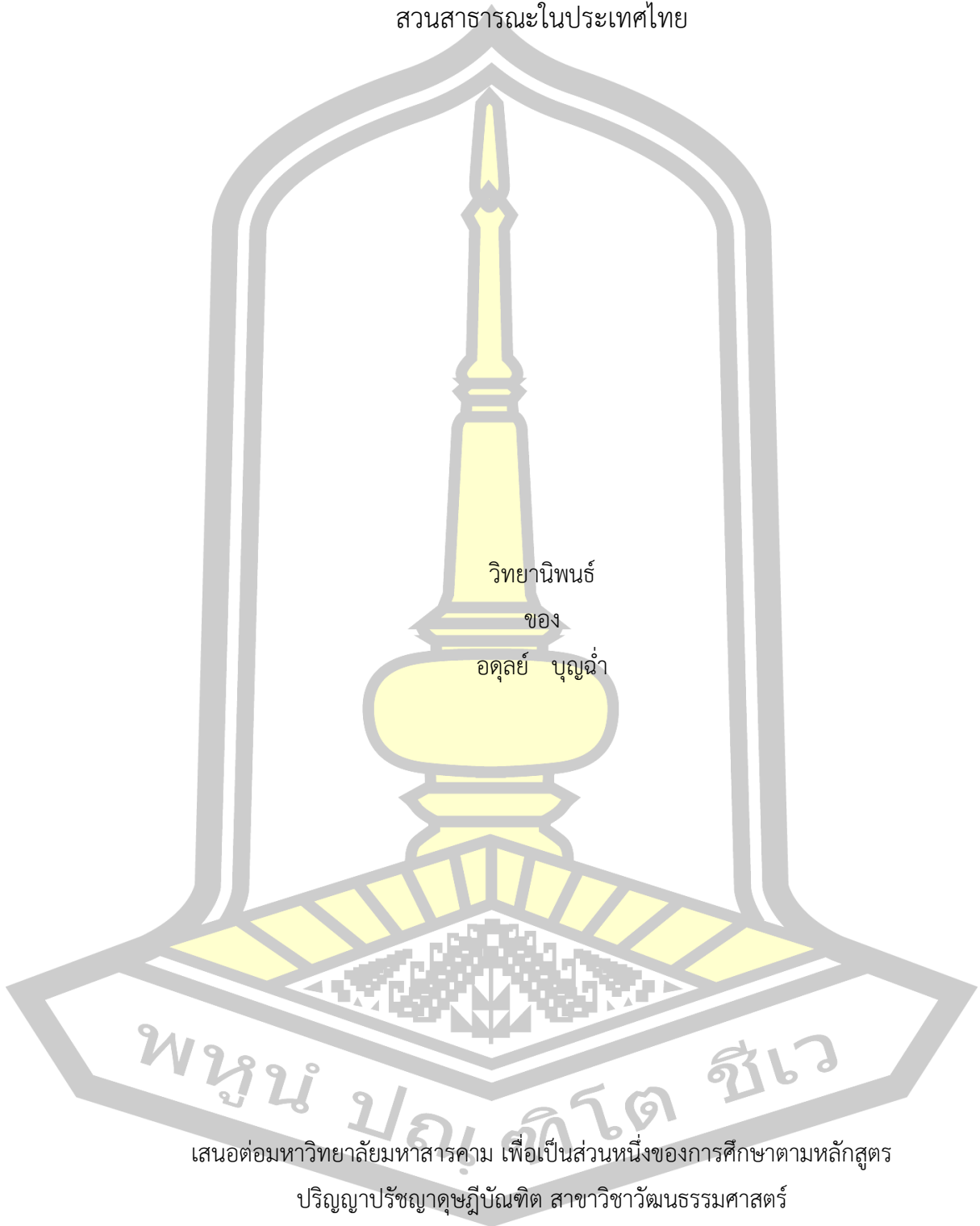
ประติมากรรมร่วมสมัย : ถอดรหัสองค์ความรู้ทางสุนทรียภาพที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะใน
ประเทศไทย

วิทยานิพนธ์
ของ
อดุลย์ บุญฉ่ำ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์
ปีการศึกษา 2560

สงวนลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ประติมากรรมร่วมสมัย : ถอดรหัสองค์ความรู้ทางสุนทรียภาพที่เหมาะสมกับ
สวนสาธารณะในประเทศไทย

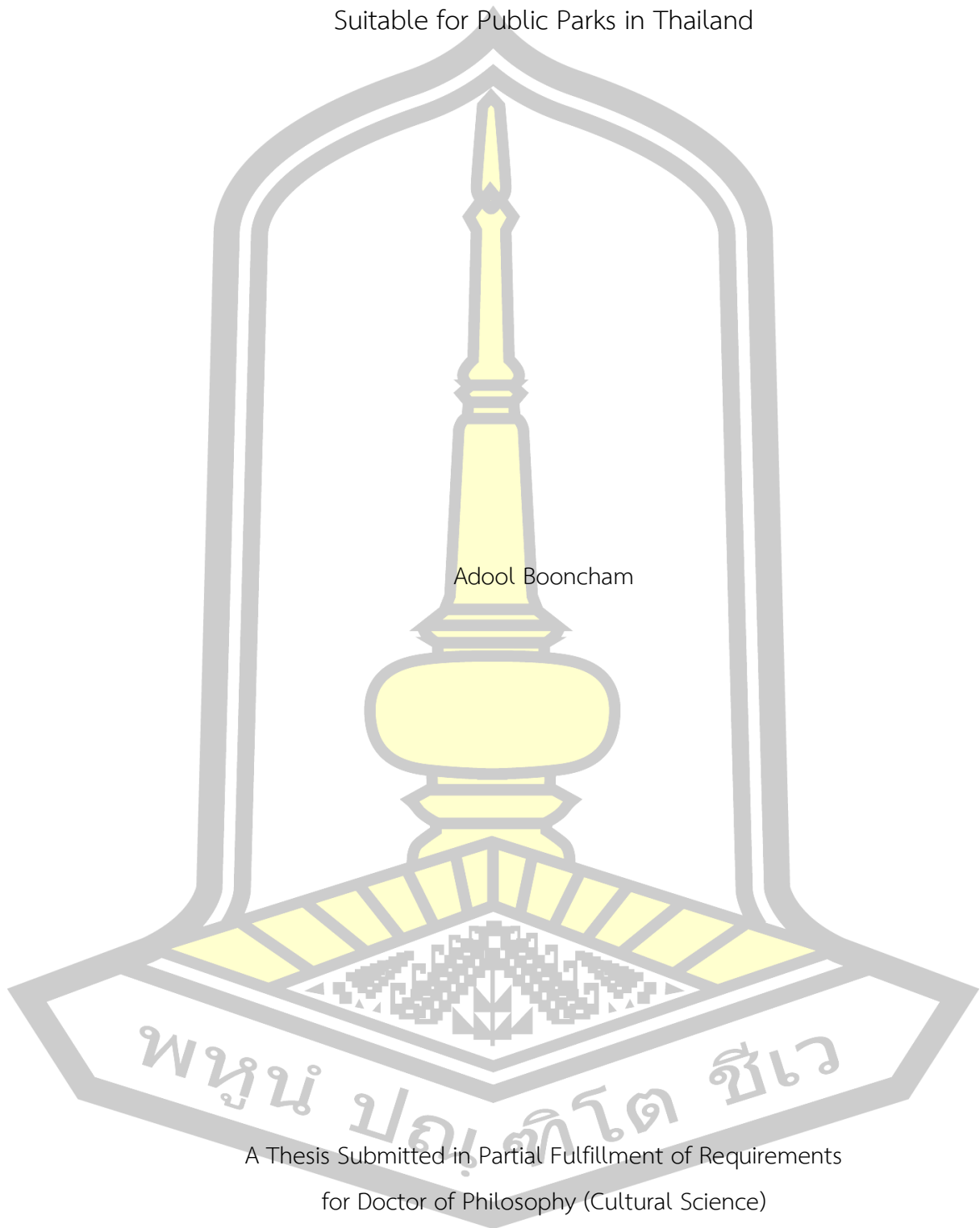

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์
ปีการศึกษา 2560

สงวนลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Contemporary Sculptures : Decoding the Body of Aesthetic Knowledge

Suitable for Public Parks in Thailand

Adool Booncham

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Doctor of Philosophy (Cultural Science)

Academic Year 2017

Copyright of Mahasarakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนาย อุดลย์ บุญนำ แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา วัฒนธรรมศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(อ. ดร. บุญสม ยอดมาลี)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผศ. ดร. ศาสตรา เหล่าอรรคยะ)

.....กรรมการ

(ผศ. ดร. สุชาติ สุขนา)

มหาวิทยาลัยขอนแก่นให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญา ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

..... (ผศ. ดร. ชีลิกา วรรณจันทร์)

..... (ผศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีคณะวัฒนธรรมศาสตร์

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วัน.....เดือน.....ปี.....

พูน ปณฺ ฑิตฺ ชิว

ชื่อเรื่อง	ประติมากรรมร่วมสมัย : ถอดรหัสองค์ความรู้ทางสุนทรียภาพที่เหมาะสมกับ สวนสาธารณะในประเทศไทย		
ผู้วิจัย	อดุลย์ บุญฉ่ำ		
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศาสตรา เหล่าอรรค		
ปริญญา	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต	สาขาวิชา	วัฒนธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีการศึกษา	2560

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา สภาพปัจจุบันและปัญหาของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย และถอดรหัสองค์ความรู้ทางสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะในประเทศไทย พื้นที่วิจัยคือสวนสาธารณะในประเทศไทยที่มีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยติดตั้งถาวรในพื้นที่ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร จังหวัดเชียงใหม่ ภูเก็ต สงขลา กระบี่และอุบลราชธานี วิธีการศึกษา ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและข้อมูลจากภาคสนาม ใช้วิธีการสำรวจ การสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลรวม 123 คน แล้วนำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษาพบว่า 1) ประเทศไทยมีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยติดตั้งถาวรในสวนสาธารณะ 15 แห่ง ใน 5 จังหวัดที่เป็นพื้นที่วิจัย มีผลงานประติมากรรมรวม 102 ชิ้น สวนสาธารณะสะพานหิน จังหวัดภูเก็ต เป็นแห่งแรกที่มีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัย ในปี พ.ศ. 2512 ในกรุงเทพมหานครมี 8 แห่ง มีผลงานประติมากรรม 40 ชิ้น จังหวัดเชียงใหม่ 2 แห่ง 43 ชิ้น จังหวัดภูเก็ตมี 2 แห่ง 2 ชิ้น จังหวัดสงขลามี 2 แห่ง 15 ชิ้น และจังหวัดอุบลราชธานีมี 1 แห่ง 1 ชิ้น ปัจจุบันพบผลงานประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ 99 ชิ้น ไม่พบผลงานที่สวนลุมพินี กรุงเทพมหานคร 1 ชิ้น สวนล้านนา ร.9 จังหวัดเชียงใหม่ ถูกจารกรรม 1 ชิ้น และไม่อยู่ในจุดติดตั้ง 1 ชิ้น ผลงานที่พบติดตั้งในตำแหน่งต่างๆ ของสวนสาธารณะแต่ละแห่งตามความเหมาะสมของผลงานและพื้นที่ 2) สภาพปัจจุบันและปัญหาของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย 2.1) สภาพปัจจุบันของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย เป็นการประเมินสภาพปัจจุบันของประติมากรรม ฐานและสถานที่ติดตั้งอันเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ โดยใช้เกณฑ์ 3 ระดับ คือระดับที่ 1 หมายถึงมี

ผลกระทบ ระดับที่ 2 หมายถึงมีผลกระทบมาก และระดับที่ 3 หมายถึงมีผลกระทบมากที่สุด พบว่าผลงานที่มีสภาพสมบูรณ์ทั้ง 3 ส่วน ทำให้ประติมากรรมปรากฏสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์ มี 29 ชิ้น ส่วนผลงานที่มีสภาพปัจจุบันที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะมี 70 ชิ้น แบ่งเป็นระดับที่ 1=47 ชิ้น ระดับที่ 2=18 ชิ้น และระดับที่ 3=5 ชิ้น ซึ่งบ่งชี้ว่าปัจจุบันประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทยมีผลกระทบต่อสุนทรียภาพทั้งทางตรงและทางอ้อม 2.2) สภาพปัญหาของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย พบว่าผลงานที่ติดตั้งในสวนป่ากรุงเทพมหานครเฉลิมพระเกียรติ สวนป่าเฉลิมพระเกียรติ กรุงเทพมหานคร สวนสาธารณะหนองบวหาด จังหวัดเชียงใหม่ และสวนเสรี จังหวัดสงขลา ไม่มีปัญหาใดๆ ทำให้ประติมากรรมปรากฏสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์ ส่วนผลงานที่ติดตั้งในสวนล้านนา ร.9 จังหวัดเชียงใหม่ มีปัญหามากที่สุด ทั้งนี้ปัญหาที่พบ แบ่งเป็น (1) ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับการดูแลรักษาประติมากรรมร่วมสมัย ปัญหาการดูแลรักษาส่วนประกอบของประติมากรรม และปัญหาการขูดขีดประติมากรรม ตามลำดับ (2) ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมร่วมสมัยกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่ ปัญหาไม้ประดับบรบกวนสุนทรียภาพของประติมากรรม ปัญหาการเกิดตะไคร่น้ำในบ่อน้ำ ปัญหาการรุกรานประติมากรรม และปัญหาสุนทรียภาพของสถานที่ติดตั้ง ตามลำดับ (3) ถอดรหัสองค์ความรู้ทางสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะในประเทศไทย สรุปได้ว่าองค์ความรู้ทางสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะในประเทศไทย มีดังนี้ 3.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ผลงานประติมากรรมเป็นสิ่งแรกที่ต้องมีสุนทรียภาพ หากประติมากรรมไม่มีสุนทรียภาพจะลดคุณค่าทางสุนทรียภาพของสถานที่ลงด้วย แบ่งเป็น (1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา มีเนื้อหาในมุมมองกว้างที่ประชาชนรับรู้ได้ง่าย มีความหมายที่ดีงาม ไม่ขัดแย้งกับบริบททางสังคม วัฒนธรรมของพื้นที่ (2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง เกิดจากรูปทรงที่มีเอกภาพ เรียบง่าย ไม่ซับซ้อน ไม่ต้องแปลความหมายที่ยุ่งยาก โดยประติมากรรมแบบเหมือนจริง และแบบกึ่งนามธรรม จะสนองตอบการรับรู้สุนทรียภาพมากที่สุด 3.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธระหว่างประติมากรรมร่วมสมัยกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ แบ่งเป็น (1) สุนทรียภาพของสถานที่ บริเวณติดตั้งผลงานต้องมีความสวยงาม (2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากขนาด วัสดุ สี และลักษณะของรูปทรง โดยฉากหลังต้องไม่บรบกวนสายตา ฉากหน้าต้องเป็นที่ว่าง มีมุมมองที่โล่งกว้างสามารถมองเห็นได้ในระยะไกล (3) การดูแลรักษา เป็นสิ่งสำคัญที่สุด ทำให้ประชาชนได้สัมผัสทั้งสุนทรียภาพของสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะและประติมากรรมในสถานที่เดียวกัน

TITLE	Contemporary Sculptures : Decoding the Body of Aesthetic Knowledge Suitable for Public Parks in Thailand		
AUTHOR	Adool Booncham		
ADVISORS	Assistant Professor Sastra Laoakka , Ph.D.		
DEGREE	Doctor of Philosophy	MAJOR	Cultural Science
UNIVERSITY	Maharakham University	YEAR	2017

ABSTRACT

The purpose of this research was to examine the background, current condition, problem and decoding the body of aesthetic knowledge of contemporary sculptures suitable for public parks in Thailand. Approach: The research area covered Bangkok, Chiang Mai, Phuket, Songkhla and Ubon Ratchathani provinces in which there are constructions of contemporary sculpture permanently installed in the public parks. The research procedure used the qualitative research methodology. Data were collected from related literature and field studies using survey, interviews and focus group discussion from a group of totally 123 informants. The findings were presented by means of a descriptive analysis.

Results : 1) The findings revealed that in Thailand there are constructions of contemporary sculptures permanently installed in 15 parks with totally 102 pieces. Saphan Hin Park in Phuket is the first place where there was a construction of a contemporary sculpture in 1969. In Bangkok there were 8 parks with totally 40 pieces of sculpture. In Chiang Mai there were 2 parks with 43 pieces. In Phuket there were 2 parks with 2 pieces. In Songkhla there were 2 parks with 15 pieces and in Ubon Ratchathani there was 1 park with 1 piece. At present, it has been found that there are 99 contemporary sculptures in all the public parks. There is no 1 piece installed at Lumpini park, Bangkok. In Lanna King Rama IX Park, Chiang Mai province, 1 piece was stolen, 1 piece is not at the point of installation, Significantly, the installation of sculptures have been found in different positions in each public parks due to the

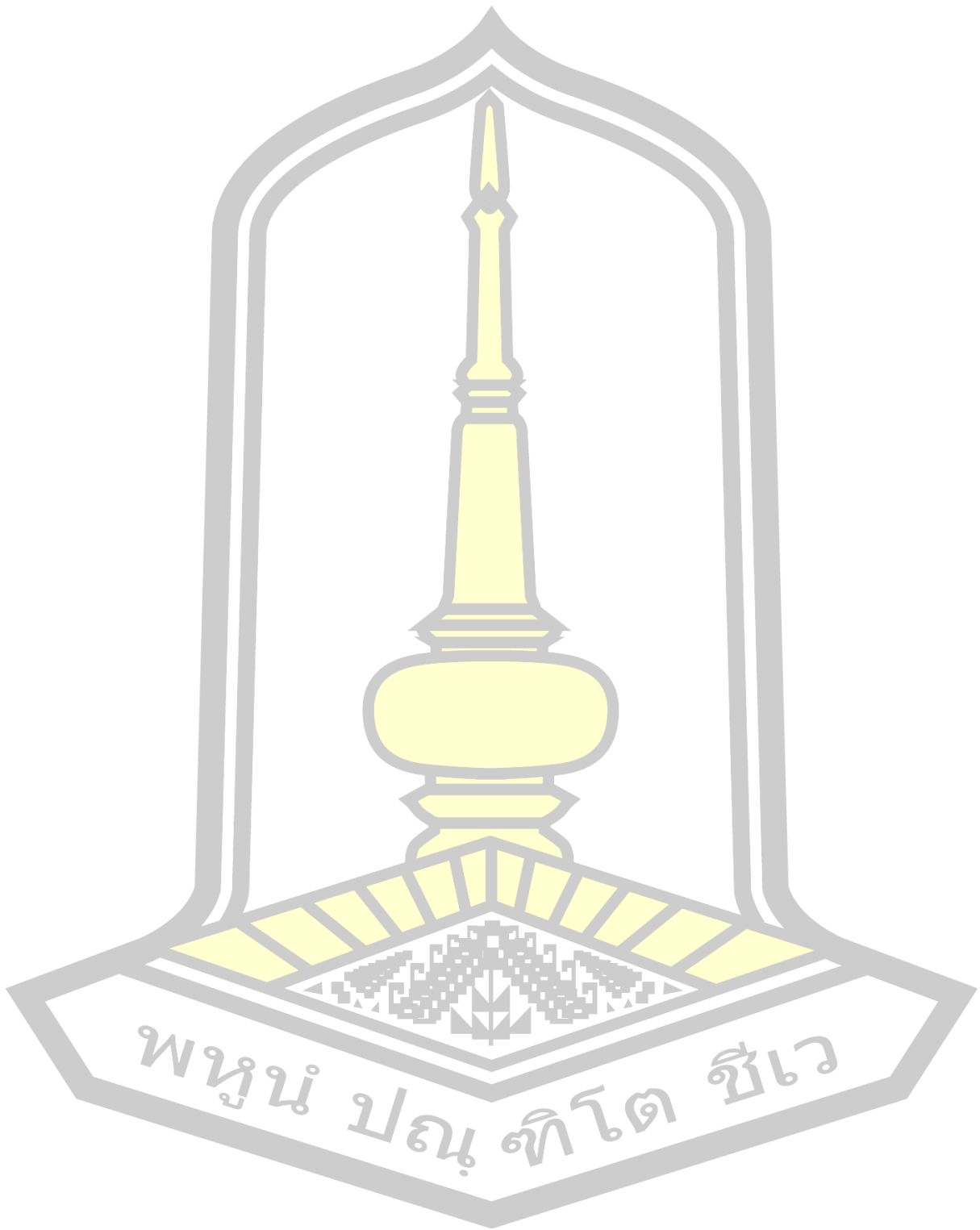
contemporary sculptures works have been fitted in spaces according to the suitability of installation. 2) The current condition and problems of contemporary sculpture in the public parks in Thailand 2.1) The current condition of contemporary sculpture in the public parks in Thailand are estimated by an assessment of the current condition of the sculptures, installing base and installing area that is considered as the key elements in which affecting the aesthetics of contemporary sculptures in the public parks. This research also indicates that, it is using 3 criteria which are; criteria 1 means affecting; criteria 2 means having impact and criteria 3 means having the most impact.

It is found that art works in which remain perfect proportions both 3 items resulting the sculptures reveal its 29 perfection of aesthetics. The current condition of sculptures which have affected to aesthetics of contemporary sculptures in the public parks. There are 70 works of contemporary sculptures which can be divided as follow: level 1=47 sculpture works, level 2 = 18 sculpture works and level 3=5 sculpture works. As such, it is indicating that contemporary sculptures in the public parks in Thailand, in current condition, have been effecting to aesthetics both direct and indirect effect. 2.2) The problem of contemporary sculptures in public parks in Thailand, it is found that there are no problems with sculpture installed in the Bangkok Forest Park in Commemoration, Forest Park in Commemoration Bangkok, Nong Buag Had public park; Chiangmai and Seri park; Songkla province. The aesthetics of contemporary sculptures have been revealed perfectly. In addition, the contemporary sculpture works which have been installed in Lanna King Rama IX Park; Chiangmai province are the most problematic. The problematic found can be divided to (1) problem that has been affected to aesthetics of contemporary sculpture. It is involving with the maintenance of contemporary sculptures as well as problem with maintenance of component of sculpture and problems of sculpture scratching respectively. (2) Problems are effected to aesthetics in the relationship between contemporary sculptures and the environment condition in public parks which are: problem in decorating flowers leading to disturb the aesthetics condition in contemporary sculptures, mossy problem in pond, encroachment problem in contemporary sculptures and aesthetics problem in location of installation respectively. 3) Decoding

the body of aesthetics knowledge of contemporary sculptures which are suitable to install in the public parks in Thailand can be concluded that the body of aesthetics knowledge of contemporary sculptures in Thailand as follow: 3.1) Aesthetics of contemporary sculptures, the sculptures are the first priority articulating with aesthetics. Without the condition of aesthetics in sculptures, the aesthetics value have significantly reduced in regards with the location of the public parks. It can be divided (1) Aesthetics of content, that content is easy to reach, that peoples are easy to perceive, good at meaning and not conflicting to cultural social context of spaces. (2) Aesthetics of form, that form occurs aesthetics unity, plainness, unsophisticated form and do not interpret complicated meaning. Realistic and Semi-Abstract sculptures are mostly responding to aesthetics perception. 3.2) Aesthetics of relationship between contemporary sculptures and condition of environment in the public parks can be explained as follow: (1) Location aesthetics; the installation area must be nice condition (2) The appearance of sculptures occur with size, material, colors and structure. It is manifested that then background of sculptures must be empty, not distracting, the foreground is empty, having a view of the open space as well as can be seen in the distance. (3) Maintenance is the most important thing that can allow audiences to experience aesthetics of environment in the public parks and sculptures in the same spaces.

In summary, over the past 50 years, contemporary sculptures in the public parks are encouraging people to promoting public relaxing when they appreciate the aesthetics of contemporary sculptures. It is the fulfillment of quality of life of people in the city and promoting the city where it has a beautiful view, charming and inviting people to come visit. Therefore, contemporary sculptures in the public parks are a public treasure. People who live in the society should be kept an eyes on helping maintenance in order to allow co-existence between contemporary sculptures and people in the city as a contemporary culture.

Keyword : contemporary sculpture, aesthetic, public parks

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศาสตรา เหล่าอรรคะ ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.บุญสม ยอดมาลี ประธานกรรมการสอบ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ สุขนา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภาพร วีระปรียากุล กรรมการสอบ

ขอขอบพระคุณศาสตราจารย์เดชา วราขุน ศิลปินแห่งชาติ ศาสตราจารย์วิโชค มุกดามณี ศิลปินแห่งชาติ ศาสตราจารย์เกียรติคุณเข้มรัตน์ กองสุข ศิลปินแห่งชาติ อาจารย์ทวี รัชนิกร ศิลปินแห่งชาติ อาจารย์อินสนธิ วงศ์สาม ศิลปินแห่งชาติ อาจารย์กมล ทัศนากุศล ศิลปินแห่งชาติ ศาสตราจารย์วิชัย สิทธิรัตน์ ศิลปินแห่งชาติ ศิลปิน ประติมากร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้การช่วยเหลือสนับสนุนการวิจัย

ขอขอบพระคุณบูรพาจารย์ทุกท่าน ที่ได้สั่งสอนโดยตรงและทางอ้อม ตั้งแต่ถือกำเนิดมาจนถึงปัจจุบัน ทำให้ผู้วิจัยมีวิชาความรู้ความสามารถทั้งในทางศิลปะและด้านอื่นๆ

ด้วยพระคุณของบิดา มารดาที่ได้อบรมสั่งสอน เลี้ยงดูและคอยชี้แนะแนวทางที่ถูกต้องในการดำเนินชีวิต ตลอดจนให้โอกาสทางการศึกษา ทำให้ผู้วิจัยเกิดสติปัญญาจนงานชิ้นนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ด้วยจิตคารวะอาลัย หากงานวิจัยชิ้นนี้บังเกิดประโยชน์แก่สังคมหรือผู้ที่สนใจ ผู้วิจัยขออุทิศให้แก่ศาสตราจารย์เกียรติคุณชลุต นิยมเสมอ ศิลปินแห่งชาติ และศาสตราจารย์เกียรติคุณนทิวรรณ จันทนะพะลิน ศิลปินแห่งชาติ นายกสภาคมประติมากรไทย และอาจารย์ถวัลย์ ดัชนี ศิลปินแห่งชาติ ที่ให้ความเมตตาช่วยเหลือสนับสนุนการวิจัยเมื่อครั้งที่ยังมีชีวิตอยู่

อดุลย์ บุญนำ

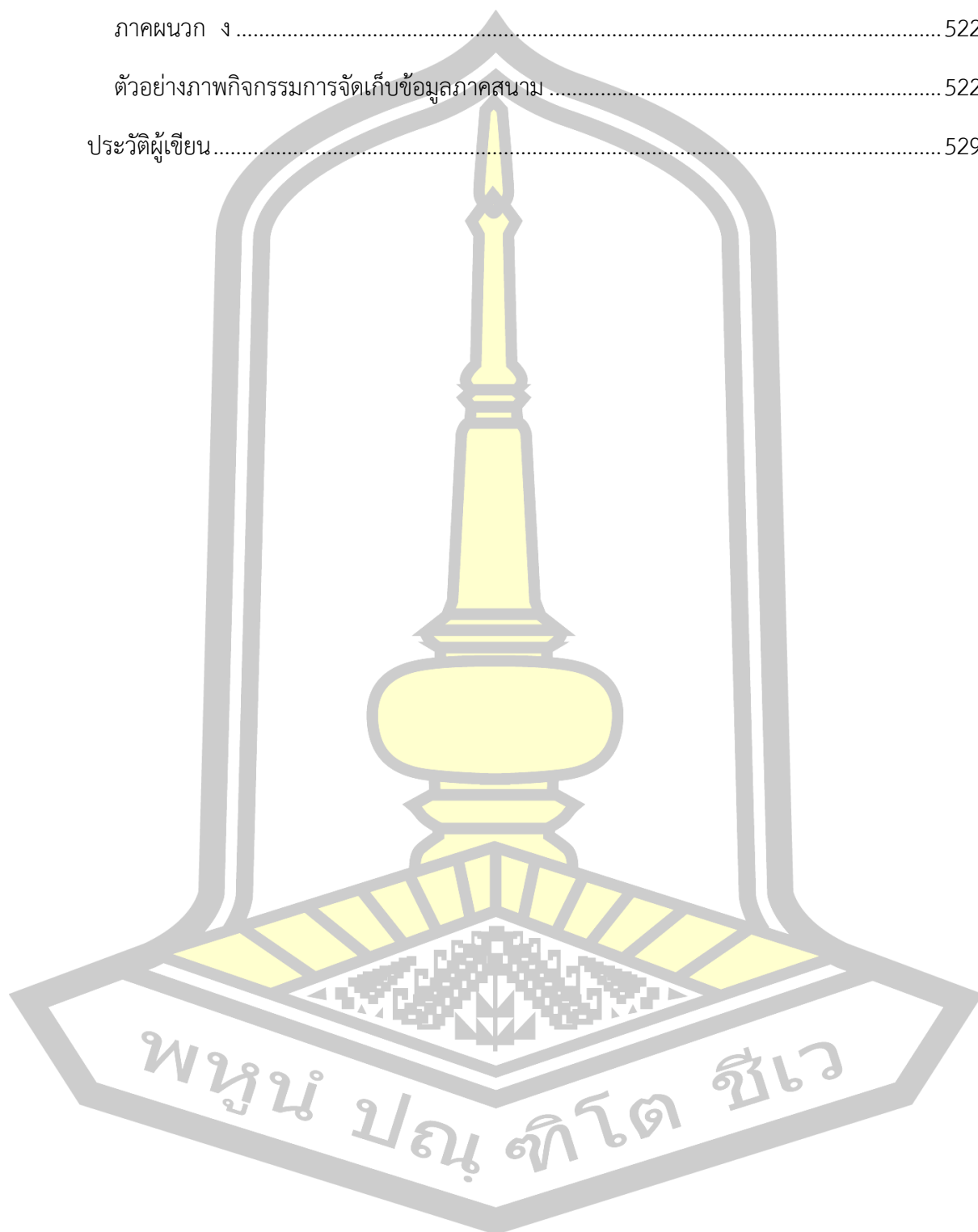
พูน ปณ ทิโต ชีเว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ช
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพประกอบ.....	ด
บทที่ 1	1
บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	6
คำถามการวิจัย	6
ความสำคัญของการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
กรอบแนวคิดการวิจัย	8
บทที่ 2.....	10
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
องค์ความรู้ที่เกี่ยวกับสุนทรียภาพ ศิลปะ ประติมากรรมร่วมสมัยและสวนสาธารณะ	10
กฎหมาย แผนและนโยบายที่เกี่ยวข้อง	46
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	50
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	65
บทที่ 3	72

วิธีดำเนินการวิจัย	72
ขอบเขตในการวิจัย	72
วิธีดำเนินการวิจัย	77
บทที่ 4	82
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	82
ตอนที่ 1 ประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ	82
ในประเทศไทย	82
ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและปัญหาของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย	150
ตอนที่ 3 ถอดรหัสองค์ความรู้ทางสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะในประเทศไทย	202
บทที่ 5	440
สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	440
ความมุ่งหมายของการวิจัย	440
สรุปผล	440
อภิปรายผล	451
ข้อเสนอแนะ	465
บรรณานุกรม	469
ภาคผนวก	479
ภาคผนวก ก	480
รายนามผู้ให้สัมภาษณ์ และตอบแบบสอบถาม	480
ภาคผนวก ข	489
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	489
ภาคผนวก ค	497

การสร้างสรรค์ประติมากรรมสมมติติดตั้งโดยใช้อ็องค์ความรู้จากการวิจัย	497
ภาคผนวก ง	522
ตัวอย่างภาพกิจกรรมการจัดเก็บข้อมูลภาคสนาม	522
ประวัติผู้เขียน	529

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 แสดงกิจกรรมการวิจัย	73
ตาราง 2 แสดงสภาพปัจจุบันและระดับผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยใน ...	153
ตาราง 3 แสดงสภาพปัจจุบันและระดับผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยใน ...	155
ตาราง 4 แสดงสภาพปัจจุบันและระดับผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยใน ...	158
ตาราง 5 แสดงสภาพปัจจุบันและระดับผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยใน ...	160
ตาราง 6 แสดงสภาพปัจจุบันและระดับผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย	162
ตาราง 7 แสดงสภาพปัจจุบันและระดับผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย	167
ตาราง 8 แสดงสภาพปัจจุบันและระดับผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย	173
ตาราง 9 แสดงสภาพปัจจุบันและระดับผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย	174
ตาราง 10 แสดงสภาพปัจจุบันและระดับผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย	177
ตาราง 11 แสดงสภาพปัจจุบันของส่วนสำคัญ 3 ส่วนที่มีผลกระทบต่อสุนทรียภาพของ ประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย	182
ตาราง 12 แสดงสภาพปัจจุบันและระดับผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยใน สวนสาธารณะในประเทศไทย	183
ตาราง 13 ค่าเฉลี่ยผลการประเมินทัศนคติของผู้ชมต่อการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย ในสวนจตุจักร	217
ตาราง 14 ค่าเฉลี่ยผลการประเมินทัศนคติของผู้ชมต่อการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย ในสวนป่าเฉลิมพระเกียรติ	235
ตาราง 15 ค่าเฉลี่ยผลการประเมินทัศนคติของผู้ชมต่อการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย ในสวนลุมพินี	252
ตาราง 16 ค่าเฉลี่ยผลการประเมินทัศนคติของผู้ชมต่อการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย ในสวนวชิรเบญจทัศ	261

ตาราง 17 ค่าเฉลี่ยผลการประเมินทัศนคติของผู้ชมต่อการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย
ในอุทยานเบญจสิริ 297

ตาราง 18 ค่าเฉลี่ยผลการประเมินการรับรู้ของสังคมต่องานประติมากรรมร่วมสมัยในสวนล้านนา ร.9
..... 366

ตาราง 19 ค่าเฉลี่ยผลการประเมินการรับรู้ของสังคมต่องานประติมากรรมร่วมสมัยในสวน
ประติมากรรมเฉลิมพระเกียรติฯ..... 404

ตาราง 20 ค่าเฉลี่ยผลการประเมินการรับรู้ของสังคมต่องานประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ
ในประเทศไทย 419

สารบัญภาพประกอบ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 แผนภูมิกรอบแนวคิดการวิจัย.....	9
ภาพประกอบ 2 ศิลป์ พีระศรี (1956) มาลินี เคนนี.....	18
ภาพประกอบ 3 วิชัย สิทธิรัตน์ (2532) ช้างขึ้น ช้างแรม.....	18
ภาพประกอบ 4 ชิต เจริญประชา (2493) รำมะนา.....	19
ภาพประกอบ 5 ไก่และสุ่มไก่ (ยุคก่อนประวัติศาสตร์: 2,300-1,700 ปีที่ผ่านมา).....	23
ภาพประกอบ 6 พระพุทธรูปแสดงธยานมูทราภายใต้พังพานนาค (พุทธศตวรรษที่13-14).....	24
ภาพประกอบ 7 พระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร (พุทธศตวรรษที่ 14).....	25
ภาพประกอบ 8 เศียรพระโพธิสัตว์ศรีอาริยมตไตรย (พุทธศตวรรษที่ 13-14) ศิลปะเขมร.....	25
ภาพประกอบ 9 พระพุทธชินราช วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ จังหวัดพิษณุโลก.....	27
ภาพประกอบ 10 พระพุทธรูปนิรมิตพิชิตมารโมลี พระพุทธรูปทรงเครื่องน้อย ศิลปะแบบอยุธยา.....	28
ภาพประกอบ 11 รูปเหมือนสมเด็จพระสังฆราช (สุก ญาณสังวร) (สมัยรัชกาลที่ 2).....	29
ภาพประกอบ 12 หลวงเทพรจนา (พลับ) (2503) พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว.....	30
ภาพประกอบ 13 Georges Ernest Saulo (2451) พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ...	31
ภาพประกอบ 14 เขียน ยิ้มศิริ (2492) ชลู่ยทิพย์ การแสดงศิลปกรรมแห่งชาติครั้งที่ 1.....	34
ภาพประกอบ 15 ข้าเรือ วิเชียรเขตต์ (2508) กลุ่ม การแสดงศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 16.....	35
ภาพประกอบ 16 อุดลย์ บุญฉ่ำ (2535) จินตนาการจากเครื่องมือเครื่องใช้พื้นบ้าน.....	37
ภาพประกอบ 17 ที่ตั้งและอาณาเขตสวนจตุจักร.....	84
ภาพประกอบ 18 ผังบริเวณสวนจตุจักร.....	85
ภาพประกอบ 19 สภาพทั่วไปและกิจกรรมของผู้ใช้บริการสวนจตุจักร.....	86
ภาพประกอบ 20 ที่ตั้งและอาณาเขตสวนธนบุรีรมย์.....	88
ภาพประกอบ 21 ผังบริเวณสวนธนบุรีรมย์.....	88

ภาพประกอบ 22	สภาพทั่วไปและกิจกรรมของผู้ใช้บริการสวนบุรี่รัมย์	89
ภาพประกอบ 23	ที่ตั้งและอาณาเขตสวนเบญจกิติ.....	90
ภาพประกอบ 24	ผังบริเวณสวนเบญจกิติ	91
ภาพประกอบ 25	สภาพทั่วไปและกิจกรรมของผู้มาใช้บริการสวนเบญจกิติ.....	92
ภาพประกอบ 26	ที่ตั้งและอาณาเขตสวนป่ากรุงเทพมหานครเฉลิมพระเกียรติ	93
ภาพประกอบ 27	ผังบริเวณสวนป่ากรุงเทพมหานครเฉลิมพระเกียรติ	94
ภาพประกอบ 28	สภาพทั่วไปและกิจกรรมของผู้ใช้บริการสวนป่ากรุงเทพมหานครเฉลิมพระเกียรติ.....	94
ภาพประกอบ 29	ที่ตั้งและอาณาเขตสวนป่าเฉลิมพระเกียรติ.....	95
ภาพประกอบ 30	ผังบริเวณสวนป่าเฉลิมพระเกียรติ.....	96
ภาพประกอบ 31	สภาพทั่วไปและกิจกรรมของผู้ใช้บริการสวนป่าเฉลิมพระเกียรติ	97
ภาพประกอบ 32	ที่ตั้งและอาณาเขตสวนลุมพินี.....	98
ภาพประกอบ 33	ผังบริเวณสวนลุมพินี	99
ภาพประกอบ 34	สภาพทั่วไปและกิจกรรมของผู้ใช้บริการสวนลุมพินี	100
ภาพประกอบ 35	ที่ตั้งและอาณาเขตสวนวชิรเบญจทัศ	101
ภาพประกอบ 36	ผังบริเวณสวนวชิรเบญจทัศ.....	102
ภาพประกอบ 37	สภาพทั่วไปและกิจกรรมของผู้ใช้บริการสวนวชิรเบญจทัศ.....	103
ภาพประกอบ 38	ที่ตั้งและอาณาเขตอุทยานเบญจสิริ	104
ภาพประกอบ 39	ผังบริเวณอุทยานเบญจสิริ	105
ภาพประกอบ 40	สภาพทั่วไปและกิจกรรมของผู้ใช้บริการอุทยานเบญจสิริ.....	106
ภาพประกอบ 41	ที่ตั้งและอาณาเขตสวนล้านนา ร.9.....	107
ภาพประกอบ 42	ผังบริเวณสวนล้านนา ร.9.....	108
ภาพประกอบ 43	สภาพทั่วไปและกิจกรรมของผู้ใช้บริการสวนล้านนา ร.9	108
ภาพประกอบ 44	ที่ตั้งและอาณาเขตสวนสาธารณะหนองบวหาด.....	109
ภาพประกอบ 45	ผังบริเวณสวนสาธารณะหนองบวหาด.....	110

ภาพประกอบ 46	สภาพทั่วไปและกิจกรรมของผู้ใช้บริการสวนสาธารณะหนองบวหาด	111
ภาพประกอบ 47	ที่ตั้งและอาณาเขตสวนเฉลิมพระเกียรติฯ	112
ภาพประกอบ 48	ผังบริเวณสวนเฉลิมพระเกียรติฯ	113
ภาพประกอบ 49	สภาพทั่วไปและกิจกรรมของผู้ใช้บริการสวนเฉลิมพระเกียรติฯ	114
ภาพประกอบ 50	ที่ตั้งและอาณาเขตสวนสาธารณะสะพานหิน	115
ภาพประกอบ 51	ผังบริเวณสวนสาธารณะสะพานหิน	116
ภาพประกอบ 52	สภาพทั่วไปและกิจกรรมของผู้ใช้บริการสวนสาธารณะสะพานหิน	116
ภาพประกอบ 53	ที่ตั้งและอาณาเขตสวนประติมากรรมฯ	118
ภาพประกอบ 54	ผังบริเวณสวนประติมากรรมฯ	120
ภาพประกอบ 55	สภาพทั่วไปและกิจกรรมของผู้ใช้บริการสวนประติมากรรมฯ	120
ภาพประกอบ 56	ที่ตั้งและอาณาเขตสวนเสรี	121
ภาพประกอบ 57	ผังบริเวณสวนเสรี	122
ภาพประกอบ 58	สภาพทั่วไปและกิจกรรมของผู้ใช้บริการสวนเสรี	123
ภาพประกอบ 59	ที่ตั้งและอาณาเขตทุ่งศรีเมือง	123
ภาพประกอบ 60	ผังบริเวณทุ่งศรีเมือง	125
ภาพประกอบ 61	สภาพทั่วไปและกิจกรรมของผู้ใช้บริการทุ่งศรีเมือง	125
ภาพประกอบ 62	ประติมากรรมชื่อหลัก 60 ปี เมื่อแรกสร้างในปี พ.ศ. 2512	143
ภาพประกอบ 63	สภาพปัจจุบันของผลงานชื่อหญิงชายอาเซียนพูนสุข	154
ภาพประกอบ 64	สภาพปัจจุบันของผลงานชื่อเอกภาพ	154
ภาพประกอบ 65	สภาพปัจจุบันของผลงานชื่อจังหวัดของการเติบโต	156
ภาพประกอบ 66	อริยะ กิตติเจริญวิวัฒน์ (2534) การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	158
ภาพประกอบ 67	สภาพปัจจุบันของผลงานชื่อร่วมแรงแข่งขัน ช่วยกันพัฒนา ฝ่าฟันสันติ	159
ภาพประกอบ 68	สภาพปัจจุบันของผลงานชื่อตัวอักษรไทย	161
ภาพประกอบ 69	สภาพปัจจุบันของผลงานชื่อพื้นพิภพและจักรวาล	163

ภาพประกอบ 70	สภาพปัจจุบันของผลงานชื่อข้าว.....	164
ภาพประกอบ 71	สภาพปัจจุบันของผลงานชื่อระบ้ำ.....	165
ภาพประกอบ 72	ภาพผลงานชื่อสัมพันธ์ภาพ ในสภาพสมบูรณ์เมื่อแรกสร้าง.....	166
ภาพประกอบ 73	สภาพปัจจุบันของผลงานชื่อสัมพันธ์ภาพ.....	166
ภาพประกอบ 74	สภาพปัจจุบันของผลงานชื่อปฏิมานวมิศราภิปูชนี.....	170
ภาพประกอบ 75	สภาพปัจจุบันของผลงานชื่อโครงสร้างสีแดง.....	170
ภาพประกอบ 76	ภาพผลงานชื่อเผ่าพันธุ์มนุษย์ ในสภาพสมบูรณ์เมื่อแรกสร้าง.....	171
ภาพประกอบ 77	สภาพปัจจุบันของผลงานชื่อเผ่าพันธุ์มนุษย์.....	172
ภาพประกอบ 78	สภาพปัจจุบันของผลงานชื่อจิตจักรวาล.....	173
ภาพประกอบ 79	สภาพปัจจุบันของผลงานชื่อสัญลักษณ์แห่งชีวิต.....	176
ภาพประกอบ 80	สภาพปัจจุบันของผลงานชื่อร่วมใจก้าวไปข้างหน้า.....	177
ภาพประกอบ 81	ปัญหาการขูดขีดประติมากรรม.....	187
ภาพประกอบ 82	ปัญหาด้านการดูแลรักษาส่วนประกอบของประติมากรรม และปัญหาสุนทรียภาพของสถานที่ติดตั้ง.....	188
ภาพประกอบ 83	ปัญหาการรुकล้ำประติมากรรม.....	189
ภาพประกอบ 84	ปัญหาไม้ประดับรบกวนสุนทรียภาพของประติมากรรม.....	190
ภาพประกอบ 85	ปัญหาการขูดขีดประติมากรรม.....	191
ภาพประกอบ 86	ปัญหาสุนทรียภาพของสถานที่ติดตั้งที่เกิดจากการเกิดตะไคร่น้ำในบ่อน้ำ.....	193
ภาพประกอบ 87	ปัญหาด้านการดูแลรักษาส่วนประกอบของประติมากรรมในสวนล้านนา ร.9	194
ภาพประกอบ 88	ปัญหาการรुकล้ำประติมากรรม.....	196
ภาพประกอบ 89	ปัญหาด้านการดูแลรักษาส่วนประกอบของประติมากรรม.....	197
ภาพประกอบ 90	ที่ตั้งประติมากรรมร่วมสมัยในสวนจตุจักร.....	204
ภาพประกอบ 91	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน.....	206
ภาพประกอบ 92	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่ออัศวินในสวนจตุจักร.....	207

ภาพประกอบ 93	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	208
ภาพประกอบ 94	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อปฏิสังขฐานในสวนจตุจักร	209
ภาพประกอบ 95	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	210
ภาพประกอบ 96	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อหญิงชายอาเชียนพูนสุขในสวนจตุจักร	211
ภาพประกอบ 97	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละส่วน	212
ภาพประกอบ 98	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อเอกภาพในสวนจตุจักร	213
ภาพประกอบ 99	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	214
ภาพประกอบ 100	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อฝูงนกในสวนจตุจักร	214
ภาพประกอบ 101	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	215
ภาพประกอบ 102	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อจุดมุ่งหมายที่บริสุทธิ์ในสวนจตุจักร	216
ภาพประกอบ 103	ที่ตั้งประติมากรรมร่วมสมัยในสวนธนบุรีรมย์	221
ภาพประกอบ 104	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	222
ภาพประกอบ 105	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อจังหวะของการเติบโตในสวนธนบุรีรมย์	223
ภาพประกอบ 106	ที่ตั้งประติมากรรมร่วมสมัยในสวนเบญจกิติ	224
ภาพประกอบ 107	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	225
ภาพประกอบ 108	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อปทุมชาติในเวลากลางคืน	226
ภาพประกอบ 109	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อปทุมชาติในสวนเบญจกิติ	227
ภาพประกอบ 110	ที่ตั้งประติมากรรมร่วมสมัยในสวนป่ากรุงเทพมหานครเฉลิมพระเกียรติ	228
ภาพประกอบ 111	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	229
ภาพประกอบ 112	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อสุริยันในสวนป่ากรุงเทพมหานคร	230
ภาพประกอบ 113	ที่ตั้งประติมากรรมร่วมสมัยในสวนป่าเฉลิมพระเกียรติ	231
ภาพประกอบ 114	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	232
ภาพประกอบ 115	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อกระจกในสวนป่าเฉลิมพระเกียรติ	233
ภาพประกอบ 116	สุนทรียภาพของประติมากรรมแต่ละด้าน	234

ภาพประกอบ 117	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อ Protector ในสวนป่าเฉลิมพระเกียรติ	235
ภาพประกอบ 118	ที่ตั้งประติมากรรมร่วมสมัยในสวนลุมพินี	238
ภาพประกอบ 119	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	239
ภาพประกอบ 120	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อแม่รักลูกในสวนลุมพินี	240
ภาพประกอบ 121	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	241
ภาพประกอบ 122	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อวัฒนธรรมริมฝั่งน้ำในสวนลุมพินี	242
ภาพประกอบ 123	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	243
ภาพประกอบ 124	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อราศีธนูในสวนลุมพินี	244
ภาพประกอบ 125	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	245
ภาพประกอบ 126	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อต้นไม้แห่งชีวิตในสวนลุมพินี	246
ภาพประกอบ 127	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	247
ภาพประกอบ 128	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อร่วมแรงแข็งขัน ช่วยกันพัฒนา ใฝ่หาสันติ	248
ภาพประกอบ 129	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	249
ภาพประกอบ 130	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อเยาวชนพิทักษ์สิ่งแวดล้อมในสวนลุมพินี	249
ภาพประกอบ 131	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	250
ภาพประกอบ 132	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อปิติในสวนลุมพินี	251
ภาพประกอบ 133	ที่ตั้งประติมากรรมร่วมสมัยในสวนวชิรเบญจทัศ	255
ภาพประกอบ 134	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	256
ภาพประกอบ 135	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อสังคมแห่งความงามของคุณธรรม	257
ภาพประกอบ 136	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	258
ภาพประกอบ 137	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่ออักษรไทยในสวนวชิรเบญจทัศ	259
ภาพประกอบ 138	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	260
ภาพประกอบ 139	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อ Frame ในสวนวชิรเบญจทัศ	261
ภาพประกอบ 140	ที่ตั้งประติมากรรมร่วมสมัยในอุทยานเบญจสิริ	264

ภาพประกอบ 141	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	265
ภาพประกอบ 142	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อวันเด็กในอุทยานเบญจสิริ.....	266
ภาพประกอบ 143	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	267
ภาพประกอบ 144	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่ออองแกมในอุทยานเบญจสิริ	268
ภาพประกอบ 145	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	269
ภาพประกอบ 146	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อยอดสูงส่ง ฐานมั่นคง ในอุทยานเบญจสิริ..	270
ภาพประกอบ 147	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	271
ภาพประกอบ 148	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อहरรรษาในอุทยานเบญจสิริ	272
ภาพประกอบ 149	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	273
ภาพประกอบ 150	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อสัญลักษณ์แห่งชีวิตในอุทยานเบญจสิริ.....	274
ภาพประกอบ 151	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	275
ภาพประกอบ 152	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อลีลาแห่งสัมพันธภาพในอุทยานเบญจสิริ.....	276
ภาพประกอบ 153	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	277
ภาพประกอบ 154	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อพื้นพิภพและจักรวาลในอุทยานเบญจสิริ	278
ภาพประกอบ 155	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	279
ภาพประกอบ 156	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อเติบโตในอุทยานเบญจสิริ	280
ภาพประกอบ 157	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	281
ภาพประกอบ 158	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อรอยศรัทธาในอุทยานเบญจสิริ.....	282
ภาพประกอบ 159	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	283
ภาพประกอบ 160	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อชีวิตและศรัทธาในอุทยานเบญจสิริ.....	283
ภาพประกอบ 161	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	284
ภาพประกอบ 162	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อเด็กในอุทยานเบญจสิริ	285
ภาพประกอบ 163	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	286
ภาพประกอบ 164	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่ออ้าว กับสภาพแวดล้อมในอุทยานเบญจสิริ ...	287

ภาพประกอบ 165	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	287
ภาพประกอบ 166	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อสัญลักษณ์แห่งเสรีภาพในอุทยานเบญจสิริ... ..	288
ภาพประกอบ 167	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	289
ภาพประกอบ 168	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อมนุษย์ในอุทยานเบญจสิริ	290
ภาพประกอบ 169	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	291
ภาพประกอบ 170	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อรามณะนาในอุทยานเบญจสิริ	292
ภาพประกอบ 171	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	293
ภาพประกอบ 172	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อเกิดในอุทยานเบญจสิริ	294
ภาพประกอบ 173	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	294
ภาพประกอบ 174	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อสัมพันธ์ภาพในโครงสร้างในอุทยานเบญจสิริ	295
ภาพประกอบ 175	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	296
ภาพประกอบ 176	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อข้าวในอุทยานเบญจสิริ	297
ภาพประกอบ 177	ที่ตั้งประติมากรรมร่วมสมัยในสวนล้านนา ร.9	302
ภาพประกอบ 178	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	303
ภาพประกอบ 179	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อลมเหนือในสวนล้านนา ร.9	304
ภาพประกอบ 180	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	305
ภาพประกอบ 181	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อผู้หญิงในสวนล้านนา ร.9	306
ภาพประกอบ 182	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	306
ภาพประกอบ 183	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อความผูกพันในสวนล้านนา ร.9	307
ภาพประกอบ 184	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	308
ภาพประกอบ 185	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อสนใจไฟรู้ในสวนล้านนา ร.9	309
ภาพประกอบ 186	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	310
ภาพประกอบ 187	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อทอดแหในสวนล้านนา ร.9	310
ภาพประกอบ 188	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	311

ภาพประกอบ 189	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อความบันดาลใจจากวัฒนธรรมท้องถิ่น.....	312
ภาพประกอบ 190	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน.....	313
ภาพประกอบ 191	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อช้างคู่ในสวนล้านนา ร.9	314
ภาพประกอบ 192	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน.....	314
ภาพประกอบ 193	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อฉันทและเธอในสวนล้านนา ร.9	315
ภาพประกอบ 194	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน.....	316
ภาพประกอบ 195	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อแมวในสวนล้านนา ร.9.....	317
ภาพประกอบ 196	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน.....	318
ภาพประกอบ 197	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อกล้าแกร่ง นอบน้อม ในสวนล้านนา ร.9....	318
ภาพประกอบ 198	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน.....	319
ภาพประกอบ 199	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อหลอมรวมเป็นหนึ่งในสวนล้านนา ร.9	320
ภาพประกอบ 200	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน.....	320
ภาพประกอบ 201	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อคุดคูในสวนล้านนา ร.9.....	321
ภาพประกอบ 202	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน.....	322
ภาพประกอบ 203	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อม้วนตัวในสวนล้านนา ร.9	323
ภาพประกอบ 204	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน.....	323
ภาพประกอบ 205	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อสภาวะภายในของผู้หญิงในสวนล้านนา ร.9.	324
ภาพประกอบ 206	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน.....	325
ภาพประกอบ 207	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่องในสวนล้านนา ร.9.....	325
ภาพประกอบ 208	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน.....	326
ภาพประกอบ 209	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อสังขารในสวนล้านนา ร.9	327
ภาพประกอบ 210	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน.....	327
ภาพประกอบ 211	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อเยาวชนของชาติในสวนล้านนา ร.9	328
ภาพประกอบ 212	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน.....	329

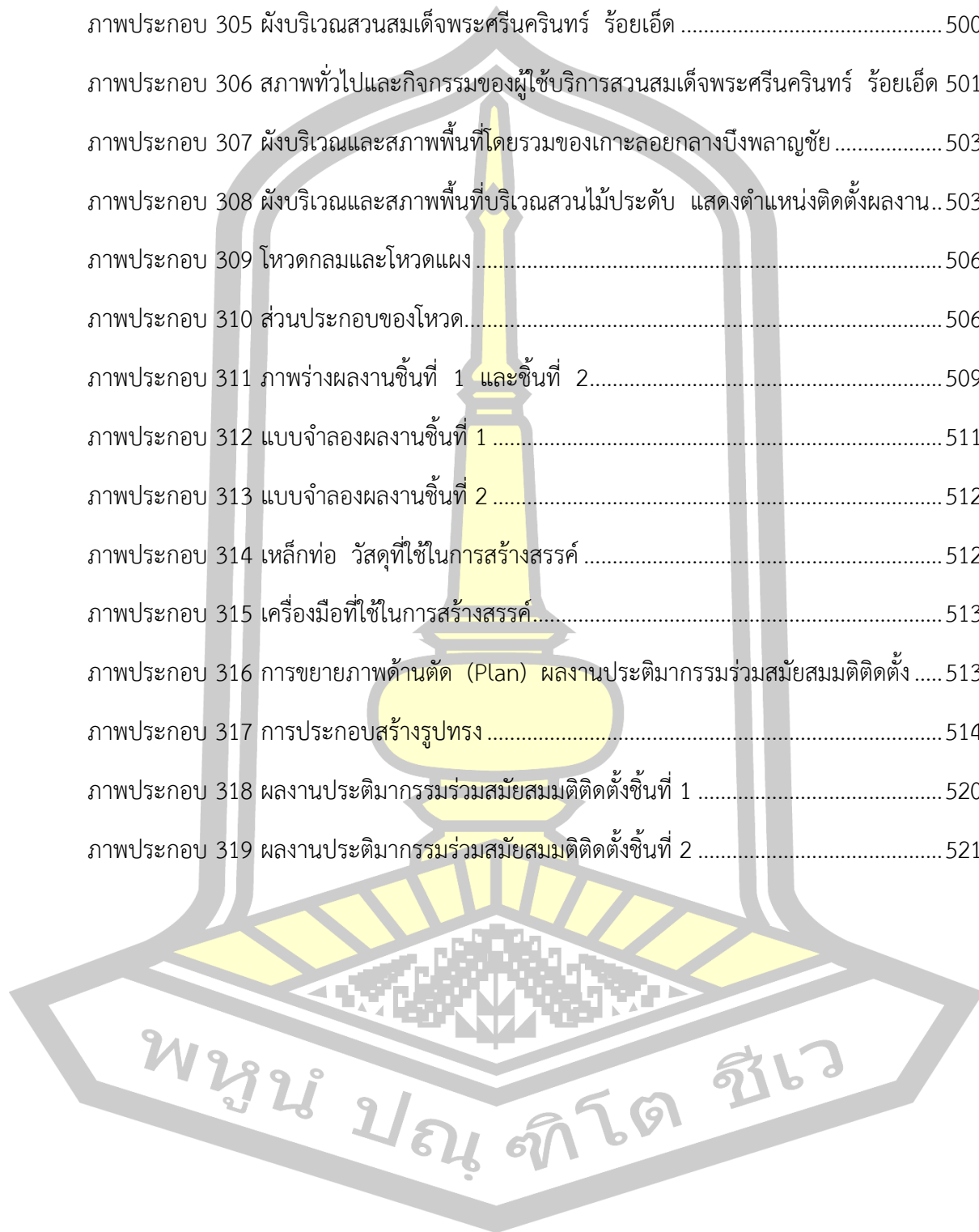
ภาพประกอบ 213	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อตำนานในสวนล้านนา ร.9	330
ภาพประกอบ 214	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	330
ภาพประกอบ 215	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อพักผ่อนในสวนล้านนา ร.9	331
ภาพประกอบ 216	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	332
ภาพประกอบ 217	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อพ่อลูกในสวนล้านนา ร.9	333
ภาพประกอบ 218	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	333
ภาพประกอบ 219	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อร้ายรำในสวนล้านนา ร.9	334
ภาพประกอบ 220	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	335
ภาพประกอบ 221	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อไปทำไมในสวนล้านนา ร.9	336
ภาพประกอบ 222	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	336
ภาพประกอบ 223	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อบิณฑบาตในสวนล้านนา ร.9	337
ภาพประกอบ 224	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	338
ภาพประกอบ 225	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อปฏิมานวมิศราภิบุชนีในสวนล้านนา ร.9....	339
ภาพประกอบ 226	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	340
ภาพประกอบ 227	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่ออิสตรีในสวนล้านนา ร.9	341
ภาพประกอบ 228	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	342
ภาพประกอบ 229	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อสังเคราะห์มนุษย์ใหม่ด้วยกระบวนการ ประติมากรรมในสวนล้านนา ร.9	342
ภาพประกอบ 230	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	343
ภาพประกอบ 231	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อความสัมพันธ์กลมกลืนในสวนล้านนา ร.9....	343
ภาพประกอบ 232	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	344
ภาพประกอบ 233	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อโครงสร้างสีแดงในสวนล้านนา ร.9	345
ภาพประกอบ 234	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	346
ภาพประกอบ 235	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อจ้างฟ้อนแห่งเวียงบุพผาในสวนล้านนา ร.9..	346

ภาพประกอบ 236	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	347
ภาพประกอบ 237	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อนางอายในสวนล้านนา ร.9	348
ภาพประกอบ 238	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	349
ภาพประกอบ 239	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อจับเจ้าในสวนล้านนา ร.9	349
ภาพประกอบ 240	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	350
ภาพประกอบ 241	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่ออิมในสวนล้านนา ร.9	350
ภาพประกอบ 242	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	351
ภาพประกอบ 243	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อผู้หญิงในสวนล้านนา ร.9	352
ภาพประกอบ 244	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	352
ภาพประกอบ 245	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อรอคอยในสวนล้านนา ร.9	353
ภาพประกอบ 246	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	354
ภาพประกอบ 247	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อวาทะ ธรรมชาติ นำชีวิต ในสวนล้านนา ร.9	354
ภาพประกอบ 248	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	355
ภาพประกอบ 249	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อกนนอนในสวนล้านนา ร.9	355
ภาพประกอบ 250	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	356
ภาพประกอบ 251	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อบ่อทิพย์ในสวนล้านนา ร.9	357
ภาพประกอบ 252	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	358
ภาพประกอบ 253	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อตุงในสวนล้านนา ร.9	359
ภาพประกอบ 254	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	360
ภาพประกอบ 255	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อพืชพรรณธัญญาหารในสวนล้านนา ร.9	361
ภาพประกอบ 256	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	362
ภาพประกอบ 257	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อสัมผัสธรรมชาติในสวนล้านนา ร.9	363
ภาพประกอบ 258	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	364

ภาพประกอบ 259	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อเผ่าพันธุ์มนุษย์ในสวนล้านนา ร.9	365
ภาพประกอบ 260	ที่ตั้งประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะหนองบวกหาด	371
ภาพประกอบ 261	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	372
ภาพประกอบ 262	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อร้ายรำในสวนสาธารณะหนองบวกหาด.....	373
ภาพประกอบ 263	ที่ตั้งประติมากรรมร่วมสมัยในสวนเฉลิมพระเกียรติฯ	374
ภาพประกอบ 264	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	375
ภาพประกอบ 265	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อจิตจักรวาลในสวนเฉลิมพระเกียรติฯ	376
ภาพประกอบ 266	ที่ตั้งประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะสะพานหิน.....	377
ภาพประกอบ 267	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	378
ภาพประกอบ 268	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อหลัก 60 ปี ในสวนสาธารณะสะพานหิน..	379
ภาพประกอบ 269	ที่ตั้งประติมากรรมร่วมสมัยในสวนประติมากรรมฯ.....	380
ภาพประกอบ 270	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	381
ภาพประกอบ 271	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อพลังจักรวาลในสวนประติมากรรมฯ	382
ภาพประกอบ 272	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	383
ภาพประกอบ 273	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อข้างขึ้นข้างแรมในสวนประติมากรรมฯ	384
ภาพประกอบ 274	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	385
ภาพประกอบ 275	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อ King of Sky ในสวนประติมากรรมฯ	385
ภาพประกอบ 276	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	386
ภาพประกอบ 277	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อ From Earth to Sky ในสวนประติมากรรมฯ	387
ภาพประกอบ 278	ของรูปทรงแต่ละด้าน	388
ภาพประกอบ 279	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อ Opening ในสวนประติมากรรมฯ	389
ภาพประกอบ 280	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	390

ภาพประกอบ 281	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อท่วงทำนองแห่งมิตรภาพในสวนประติมากรรมฯ	390
ภาพประกอบ 282	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	391
ภาพประกอบ 283	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อกลองสะบัดชัยในสวนประติมากรรมฯ	392
ภาพประกอบ 284	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	393
ภาพประกอบ 285	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อสัมพันธ์ภาพในสวนประติมากรรมฯ	394
ภาพประกอบ 286	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	395
ภาพประกอบ 287	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อสัญลักษณ์แห่งชีวิตในสวนประติมากรรมฯ	395
ภาพประกอบ 288	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	396
ภาพประกอบ 289	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อกอและในสวนประติมากรรมฯ	397
ภาพประกอบ 290	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	398
ภาพประกอบ 291	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อ Vital Force and Creative Technology	399
ภาพประกอบ 292	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	400
ภาพประกอบ 293	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อ The Origin ในสวนประติมากรรมฯ	400
ภาพประกอบ 294	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	401
ภาพประกอบ 295	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อแห่งชมดาวในสวนประติมากรรมฯ	402
ภาพประกอบ 296	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	403
ภาพประกอบ 297	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อ Orchid ในสวนประติมากรรมฯ	404
ภาพประกอบ 298	ที่ตั้งประติมากรรมร่วมสมัยในสวนเสรี	409
ภาพประกอบ 299	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	410
ภาพประกอบ 300	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อมีดฆ่าไฟในสวนเสรี	411
ภาพประกอบ 301	ที่ตั้งประติมากรรมร่วมสมัยในทุ่งศรีเมือง	412
ภาพประกอบ 302	สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน	413
ภาพประกอบ 303	สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อร่วมใจก้าวไปข้างหน้าในทุ่งศรีเมือง	413

ภาพประกอบ 304	ที่ตั้งและอาณาเขตสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ ร้อยเอ็ด.....	499
ภาพประกอบ 305	ผังบริเวณสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ ร้อยเอ็ด	500
ภาพประกอบ 306	สภาพทั่วไปและกิจกรรมของผู้ใช้บริการสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ ร้อยเอ็ด	501
ภาพประกอบ 307	ผังบริเวณและสภาพพื้นที่โดยรวมของเกาะลอยกลางบึงพลาญชัย	503
ภาพประกอบ 308	ผังบริเวณและสภาพพื้นที่บริเวณสวนไม้ประดับ แสดงตำแหน่งติดตั้งผลงาน..	503
ภาพประกอบ 309	โหนดกลมและโหนดแฉง.....	506
ภาพประกอบ 310	ส่วนประกอบของโหนด.....	506
ภาพประกอบ 311	ภาพร่างผลงานชั้นที่ 1 และชั้นที่ 2.....	509
ภาพประกอบ 312	แบบจำลองผลงานชั้นที่ 1	511
ภาพประกอบ 313	แบบจำลองผลงานชั้นที่ 2	512
ภาพประกอบ 314	เหล็กท้อ วัสดุที่ใช้ในการสร้างสรรค์	512
ภาพประกอบ 315	เครื่องมือที่ใช้ในการสร้างสรรค์.....	513
ภาพประกอบ 316	การขยายภาพด้านตัด (Plan) ผลงานประติมากรรมร่วมสมัยสมมติติดตั้ง	513
ภาพประกอบ 317	การประกอบสร้างรูปทรง	514
ภาพประกอบ 318	ผลงานประติมากรรมร่วมสมัยสมมติติดตั้งชั้นที่ 1	520
ภาพประกอบ 319	ผลงานประติมากรรมร่วมสมัยสมมติติดตั้งชั้นที่ 2	521

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

มนุษย์คือส่วนหนึ่งของธรรมชาติ แต่ต่างจากสัตว์ตรงที่มนุษย์เป็นเผ่าพันธุ์ที่มีความรู้สึก มีความคิด รู้จักการแก้ปัญหาในการดำรงชีวิต มีมันสมองอันชาญฉลาด มีความคิดที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลง มีความสามารถจำแนกแยกแยะ มีความคิดสร้างสรรค์และการแสดงออก รู้จักเลือกสรรสิ่งที่ดี สิ่ง que แสดงออกถึงความสวยงามให้แก่ชีวิต สร้างสรรค์สิ่งต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ให้กับตนเองและเผ่าพันธุ์มาตั้งแต่บรรพกาล เพื่อที่จะอยู่ร่วมกันได้อย่างราบรื่น และมีความสุข ซึ่งเป็นเครื่องสะท้อนให้เห็นธรรมชาติในการสร้างสรรค์เพื่อความงามของมนุษย์ (อรุณี ตันศิริ, 2549: 2-3) แรงผลักดันที่ทำให้มนุษย์ทำกิจกรรมต่างๆ คือการต้องการความปลอดภัยในชีวิตและต้องการดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข สุนทรียภาพเป็นประสบการณ์ทางความงามที่ช่วยให้มนุษย์มีความสุขได้ทางหนึ่ง มนุษย์ต้องการความงามมาแต่โบราณ เช่น การหล่อหลอมโลหะให้เป็นเครื่องประดับ การตกแต่งภาชนะดินเผาโดยการเขียนลายด้วยสีเพื่อให้มีความสวยงาม ศิลปวัตถุในแต่ละยุคสมัย จึงเป็นประจักษ์พยานที่สำคัญแสดงให้เห็นว่าไม่มียุคใดสมัยใดที่มนุษย์ไม่ให้ความสำคัญกับความงาม เพราะผลงานเหล่านี้เป็นผลมาจากการถ่ายทอดประสบการณ์สุนทรียของมนุษย์ในแต่ละยุคสมัยนั่นเอง ทั้งนี้เพราะคุณค่าแห่งสุนทรียเป็นสิ่ง que ทุกคนต้องการ มนุษย์อยู่ท่ามกลางสิ่งแวดล้อมที่ประกอบด้วยสิ่ง que เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและสิ่ง que มนุษย์สร้างขึ้น ทั้งสองอย่างเป็นปัจจัยเกื้อหนุนให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างมีความสุขทั้งด้านร่างกายและจิตใจ การได้อยู่ท่ามกลางสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมสวยงามนำมาซึ่งความสุขและแสดงถึงความรักสวยรักงาม มีรสนิยมทางความงาม สอดคล้องกับแนวคิดของสุกรี เจริญสุข (2538: 20) ที่ว่าความสวย ความงามและความไพเราะ (ค่าสุนทรีย) เป็นคุณสมบัติที่มนุษย์ทุกคนปรารถนา ทุกคนต้องการการชื่นชอบ ความงามเป็นเรื่องของรสนิยม ผู้มีรสนิยมเป็นผู้ที่รู้จักและเข้าใจสิ่งแวดล้อม สามารถเลือกสรรสิ่ง que ตนชอบนำเข้ามาทำให้เกิดคุณค่าแก่ตนเองได้ การรับรู้ค่าความงามเป็นคุณลักษณะของผู้มีรสนิยม สามารถรับรู้ค่าสุนทรียได้ ซึ่งนำไปสู่การมีอิสระทางความงามและสามารถรับรู้ความงามขั้นสูงขึ้น เหตุผลที่มนุษย์มีความต้องการสิ่งสุนทรียมี 3 ข้อ ได้แก่ 1) มนุษย์ต้องการที่จะให้ตนเองสวยงาม และอยากให้คนอื่นเห็นว่าตนสวยงามด้วย จึงพยายามที่จะจัดหาอุปกรณ์ เครื่องประดับ การตกแต่งเรือนร่าง que เหมาะสมมาเสริมแต่ง เป็นกิจกรรมที่มนุษย์ทำมาตั้งแต่สมัยก่อน 2) มนุษย์ต้องการที่จะใช้สิ่งของ que มีทั้งประโยชน์ใช้สอยและสวยงาม เช่น เครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน ที่อยู่อาศัย 3) มนุษย์ต้องการที่จะอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่สวยงาม สิ่งแวดล้อมรอบตัวเราจะถูกจัดหรือออกแบบให้ประสานกลมกลืนกันเป็นอย่างดี ทั้งนี้เพราะความงามมีผลต่อวิถีชีวิตของมนุษย์ทุกคน เพื่อให้เกิดความสุขกายสบายใจที่ได้พบเห็น จากความต้องการสิ่ง que มีความงามดังกล่าว ทำให้สิ่ง que มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นมักมีการปรับแต่งให้สวยงาม เหมาะสมอยู่เสมอ เพื่อสนองความต้องการของมนุษย์ สอดคล้องกับแนวคิดของ มาสโลว์ (Maslow, Abraham Harold) ที่ว่าความต้องการด้านสุนทรียภาพ (Aesthetic

Need) เป็นความต้องการที่จะได้สัมผัสกับสิ่งที่มีความงาม ทั้งสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น โดยเฉพาะศิลปกรรม ซึ่งความงามของผลงานศิลปกรรมนั้นเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้มนุษย์เกิดความรู้สึกปีติ ยินดี ความรู้สึกนี้ทวีความสำคัญมากขึ้น จนทำให้สิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ต้องมีทั้งประโยชน์ใช้สอยและความงามรวมอยู่ด้วยกัน อีกทั้งความต้องการของมนุษย์นั้นไม่มีขอบเขตจำกัด ไม่รู้จักพอ ทำให้ต้องแสวงหาสิ่งใหม่มาสนองความต้องการอยู่เสมอ รวมถึงความต้องการทางความงามด้วย จึงเป็นหน้าที่ของศิลปินที่ต้องสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ความงามรูปแบบใหม่ขึ้นมานำเสนอต่อสังคม เพื่อสนองความต้องการของบุคคลและสังคมอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข สะดวกสบาย หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ เป็นการสร้างขึ้นเพื่อสนองความต้องการทางกายและจิตใจ (คณาจารย์กลุ่มวิชาสุนทรียภาพของชีวิต, 2551: 11-13)

การสร้างสรรค์เป็นวิธีการคิดของมนุษย์ (Reflective Thinking) หรือวิถีแห่งปัญญา (The Method of Intelligence) เป็นวิธีการที่มนุษย์นำมาใช้ในการคิด แก้ปัญหา ไตร่ตรอง แล้วนำมาปรับปรุงให้เกิดการพัฒนา การสร้างสรรค์ทางศิลปะทำเพื่อสนองความต้องการทางด้านจิตใจ และทางด้านร่างกาย การสร้างสรรค์เป็นคุณสมบัติอย่างหนึ่งที่ติดตัวมนุษย์มาตั้งแต่เกิด และติดตัวไปตลอดทั้งชีวิต การสร้างสรรค์มีลักษณะเช่นเดียวกับประสบการณ์ ความรู้ ความคิด บุคลิกภาพ ความใฝ่ฝันต่างๆ แต่สามารถเปลี่ยนแปลงไปได้เรื่อยๆ ตามประสบการณ์ของแต่ละบุคคล การสร้างสรรค์ทางศิลปะเป็นการใช้กรรมวิธีทางศิลปะเพื่อเป็นเครื่องมือหรือสื่อแสดงถึงความรู้สึก ประสบการณ์ ความคิด ความสามารถ ความเข้าใจ ความลึกซึ้ง (ทวิเดช จีวบาง, 2537: 2-9) ศิลปะ (Art) เป็นผลแห่งพลังความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ที่แสดงออก ให้ปรากฏซึ่งสุนทรียภาพ ความประทับใจ หรือความสะเทือนอารมณ์ตามอัจฉริยภาพ พุทธิปัญญา ประสบการณ์ ทัศนียภาพและทักษะของแต่ละคน เพื่อความพอใจ ความรื่นรมย์ หรือความเชื่อในลัทธิศาสนา ศิลปะจึงเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นด้วยความมุ่งหมายให้เกิดความสะเทือนอารมณ์ เกิดเป็นความดีงามเป็นสำคัญ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2541: 20, 26, 112)

ประติมากรรม เป็นสาขาหนึ่งของศิลปะประเภทจิตรศิลป์ สามารถรับรู้ หรือรับสัมผัส ด้วยการมองเห็นทางสายตาซึ่งเรียกว่าทัศนศิลป์ มีลักษณะเป็นศิลปะ 3 มิติ กล่าวคือ มีความกว้าง ความลึก และความสูง ที่เป็นจริง สร้างด้วยวัสดุที่หลากหลาย และใช้เทคนิค ความชำนาญในหลายวิธีการ เพื่อสร้างให้เกิดมิติในระดับต่างๆ (วิบูลย์ ลิ้มสุวรรณ, 2528: 3-4) ประติมากรรมเป็นสิ่งที่ตัวตนที่สามารถจับต้องและชมความงามได้ทุกด้าน ผู้ชมจะได้รับสัมผัสทั้งการดูและการสัมผัสจับต้องโดยตรง เมื่อพิจารณาอย่างใกล้ชิดในความงามของรูปร่างวัสดุที่ใช้ ความเรียบประณีตของพื้นผิวและสีของวัสดุ ความประสานกลมกลืน ความแตกต่างของการจัดองค์ประกอบของรูปทรง และเป็นผลงานทัศนศิลป์ที่มีลักษณะการแสดงออกและวิธีการเฉพาะตน ทั้งนี้คุณค่าทางความงามของประติมากรรมมี 2 ประการ ได้แก่ 1) ความงามทางลักษณะสูงต่ำๆ (Beauty in Relief) 2) ความงามทางรูปทรง (Beauty in Form) ปริมาตรและความประสานกลมกลืนของรูปทรงอย่างพอดีเป็นสิ่งแสดงออกซึ่งความงาม (สุชาติ เภาทอง, 2532: 138-147)

ประเทศไทยมีการค้นพบประติมากรรมซึ่งเป็นหลักฐานทางโบราณคดีในยุคก่อนประวัติศาสตร์กระจายอยู่หลายแห่ง เช่น แหล่งสบคำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย แหล่งบ้านปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา แหล่งบ้านโป่งมะนาว อำเภอพัฒนานิคม

จังหวัดลพบุรี แหล่งบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี และแหล่งถ้ำหมอเขียว อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ นักโบราณคดีสันนิษฐานว่ามนุษย์ที่อาศัยอยู่ในดินแดนที่เป็นประเทศไทยอยู่ในปัจจุบัน มีวัฒนธรรมมาตั้งแต่ 10,000-5,000 ปี (สุรพล นาถะพินธุ, 2545: 97) ต่อมาในยุคประวัติศาสตร์ ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 8 เป็นต้นมา ชุมชนพื้นเมืองบริเวณนี้จนถึงแหลมมลายูมีวัฒนธรรมแบบดั้งเดิม นับถือภูตผี นางไม้ หรือลัทธิวิญญาณนิยม ก่อนที่จะรับเอาวัฒนธรรมจากภายนอกเข้ามาผสมผสาน กับวัฒนธรรมของตน โดยเฉพาะวัฒนธรรมอินเดียและเงินมาจากพ่อค้าที่เดินทางมาด้วยเรือ หรือ ทางบก โดยเรียกดินแดนแถบนี้ว่า สุวรรณภูมิ (Golden Khersonese) (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ, 2548: 20-21) สมัยนี้นับเป็นช่วงเวลาที่วัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้หลั่งไหลเข้ามาบนแผ่นดินไทย โดยเฉพาะพุทธศาสนาได้เข้ามามีอิทธิพล โดยมีกลุ่มพ่อค้าและนักบวชเป็นผู้นำเข้ามาเผยแพร่ การสร้างพระพุทธรูปโดยฝีมือคนไทยยังไม่เกิดขึ้น ได้แต่รับเอารูปแบบจากเจ้าของเดิม ซึ่งต่อมาได้ เป็นแม่แบบสำคัญของการสร้างรูปเคารพบนแผ่นดินไทย ประติมาศิลป์ในศิลปกรรมสมัยนี้ส่วนมาก เป็นปรัชญาในพุทธศาสนาและศาสนาพราหมณ์ ซึ่งถูกแปรออกมาในรูปของรูปเคารพ เพื่อเป็น เครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจ และเป็นบรรทัดฐานที่สำคัญของสังคม (วนิดา ขำเขียว, 2543: 81) ประติมากรรมได้มีพัฒนาการตามประวัติศาสตร์ สังคมและวัฒนธรรมไทยตามยุคสมัยต่างๆ โดยพิริยะ ไกรฤกษ์ (2528: 207) จำแนกไว้ ดังนี้ ประติมากรรมทวารวดี ระหว่างพุทธศตวรรษที่ 12-16 ประติมากรรมศรีวิชัย ระหว่างพุทธศตวรรษที่ 3-18 ประติมากรรมลพบุรี ระหว่าง พุทธศตวรรษที่ 16-18 ประติมากรรมล้านนา หรือเชียงแสน ระหว่างพุทธศตวรรษที่ 16-23 ประติมากรรมสุโขทัย ระหว่างพุทธศตวรรษที่ 19-20 ประติมากรรมอู่ทอง ระหว่างพุทธศตวรรษที่ 17-20 ประติมากรรมอยุธยา ระหว่างพุทธศตวรรษที่ 20-23 และประติมากรรมรัตนโกสินทร์ ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 23 ถึงปัจจุบัน

ประเทศไทย และสังคมไทยมีความผูกพันกับประติมากรรมอย่างลึกซึ้งในฐานะสื่ออุดมคติ และความเชื่อต่างๆ โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ ประการแรก คือสร้างขึ้นตามความเชื่อ และชนบประเพณีของชาวบ้าน ได้แก่ รูปปั้นที่สร้างขึ้นเพื่อเซ่นไหว้ บวงสรวง และพิธีกรรม ประการที่สอง คือสร้างขึ้นตามพระราชประสงค์ของพระมหากษัตริย์โดยช่างหลวง เช่น รูปเคารพ งานประดับตกแต่งอาคาร หรือพระพุทธรูป และประการที่สาม คือสร้างขึ้นตามความเลื่อมใส ศรัทธาต่อศาสนา เช่น พระพุทธรูป และรูปเคารพทางศาสนาต่างๆ (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ, 2547: 64-68) จนถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงเริ่มมีการสร้างสรรค์ประติมากรรม ในฐานะที่เป็นรูปเหมือนบุคคล และพัฒนามาสู่การจัดสร้างประติมากรรมเพื่อประดับสถานที่สำคัญ หรือเป็นส่วนประกอบของสถาปัตยกรรมตามพระราชโบายในการพัฒนาพระนครในขณะนั้น เพื่อให้ มีความเจริญเช่นเดียวกับประเทศในแถบยุโรปซึ่งทรงได้เสด็จประพาส และเพื่อให้ประเทศ มหาอำนาจเห็นว่าสยามประเทศมิได้เป็นดินแดนบ้านป่าเมืองเถื่อน แต่เป็นประเทศที่มี ศิลปวัฒนธรรมที่มีความรุ่งเรืองเช่นเดียวกับนานาอารยประเทศ (พิริยะ ไกรฤกษ์ และเผ่าทอง ทองเจือ, 2525: 27-44) ในสมัยรัชกาลที่ 6 มีการก่อตั้งสถาบันเพื่อสอนศิลปะโดยตรงขึ้นในประเทศไทยและได้พัฒนาเป็นมหาวิทยาลัยศิลปากรในเวลาต่อมา โดยนายคอร์ราโด เฟอร์จี (Corrado Feroci) หรือศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี เป็นผู้วางรากฐานและอำนวยการทั้งในด้านการจัดการ เรียนการสอนและการบริหารงาน มีผู้ได้รับการศึกษาประติมากรรมตามแบบแผนวิชาการทาง

ศิลปกรรมแบบตะวันตก สามารถปั้นรูปเหมือนและอนุสาวรีย์ได้ จึงเกิดการสร้างรูปเหมือนและอนุสาวรีย์มากขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็มีการสร้างประติมากรรมสมัยใหม่ขึ้นโดยศิลปินร่วมสมัยของไทย (สุธี คุณาวิชยานนท์, 2546: 161-164) ในพุทธศตวรรษที่ 25 การสร้างสรรค์ศิลปะมีความเป็นนานาชาติมาก และมีความเฉพาะตัวของศิลปินยิ่งขึ้น การแสดงลักษณะของชนชาติหรือภูมิภาค ลดลง อันเกิดจากความก้าวหน้าทางด้านวัสดุและเทคนิค รวมถึงวิวัฒนาการของเครื่องจักรกล ซึ่งได้ส่งอิทธิพลถึงมโนภาพของศิลปินที่มองโลกและมนุษย์เปลี่ยนแปลงไป แนวโน้มที่แพร่หลายมาก คือการให้คุณค่าสูงสุดที่คุณภาพของรูปทรงบริสุทธิ์ ได้แก่ ความกลมกลืนกัน ความหลากหลาย ความละเอียดอ่อนและความเป็นเอกลักษณ์ทางรูปทรง มากกว่าการถ่ายทอดเรื่องราว และก่อให้เกิด คำว่าศิลปะแบบนามธรรม (Abstract Art) ในเวลาต่อมา (อัศนีย์ ชูอรุณ, 2535: 17-21)

ประติมากรรมในฐานะที่เป็นสื่อหนึ่งของศิลปะที่มีความสัมพันธ์กับสังคม ซึ่งเกิดจากความจริงที่ว่าประติมากรผู้ทำการสร้างสรรค์นั้นเป็นสมาชิกคนหนึ่งที่อยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นตั้งแต่เกิดจนตาย ประติมากรมีพรสวรรค์ หรือทักษะความสามารถพิเศษทางสุนทรีย์มากกว่าสมาชิกอื่นๆ ในสังคม ตรงที่สามารถแสดงอารมณ์สุนทรีย์ออกมาเป็นผลงานที่สมาชิกของสังคมผู้มีส่วนร่วมมารับรู้และชื่นชมสนับสนุนให้ประติมากรผู้มีฝีมือนั้นสร้างสรรค์ประติมากรรมที่ผู้สร้างมีความถนัดต่อไป เพื่อให้เกิดความพอใจยินดีในวิถีชีวิตที่อยู่ร่วมกันนั้น งานประติมากรรมจึงเป็นประโยชน์สนองความต้องการของสังคม คือผู้คนที่ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับประติมากรและที่สนับสนุนให้ประติมากรผลิตงานสร้างสรรค์ตามความสามารถพิเศษ เป็นความสุขของชีวิตตนเองและของผู้อื่นที่มีอารมณ์สุนทรีย์ร่วมกัน สังคมที่ร่วมรับรู้และส่งเสริมให้ประติมากรสร้างสรรค์ผลงานของตน จนเป็นสมบัติและมรดกของสังคมที่อาจยืนยาวเกินกว่าชีวิตของผู้สร้าง และผู้เสพย์ผลงานที่เป็นคนอยู่ร่วมสมัยกัน (พิทยา สายหู, 2548: 37-38) แม้ว่าประติมากรรมร่วมสมัยจะสร้างสรรค์ขึ้นในรูปแบบศิลปะกึ่งนามธรรม หรือนามธรรมแต่ก็ยังคงมีประโยชน์ในการสื่อสารทั้งในด้านเนื้อหา เรื่องราว ความคิด และความรู้สึก ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าแบบประเพณีนิยมเดิม หรือประติมากรรมเพื่อศาสนา ทั้งนี้เพราะประติมากรรมร่วมสมัยก็ย่อมมีเนื้อหาสาระที่ประติมากรต้องการถ่ายทอดให้ผู้รับรู้ เช่น ความรัก การโอบอุ้มและปกป้องลูกน้อยของแม่ เป็นต้น ทั้งนี้เพราะเนื้อหาสาระเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งของศิลปะทุกสาขานอกเหนือจากรูปแบบ วัสดุ กรรมวิธีการผลิตและกลวิธีการนำเสนอ เนื้อหาสาระมีทั้งเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ วิศวกรรมของวิรัช คุณงามความดีของบุคคล เกี่ยวกับความสะท้อนอารมณ์ที่ศิลปินได้รับ ทั้งจากคน สัตว์ ธรรมชาติ เป็นต้น การนำเสนอเนื้อหาสาระต่อผู้ชมงานก็เพื่อให้เกิดความรู้ การจดจำ การสำนึก ความสะท้อนอารมณ์ แล้วแต่ความมุ่งหมายของศิลปินแต่ละบุคคล (พยุร โมสิกรัตน์, 2548: 135-148) จากสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยซึ่งมีการเติบโตขึ้นทุกขณะ เมืองใหญ่ซึ่งเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจก็จะมีคนย้ายถิ่นเข้ามาอยู่อาศัยเพิ่มมากขึ้น ทำให้เกิดความหนาแน่นของชุมชนเมือง ประกอบกับการก่อสร้างอสังหาริมทรัพย์มากมายเพื่อรองรับการขยายตัวของเศรษฐกิจนี้ การเติบโตอย่างรวดเร็วได้ก่อให้เกิดปัญหาของชุมชนเมืองขึ้น เช่น ปัญหาการจราจร มลภาวะ รวมถึงปัญหาการขาดพื้นที่ว่างเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ หรือพื้นที่นันทนาการสำหรับชุมชนเมือง สิ่งเหล่านี้ได้ก่อให้เกิดสภาพความเครียดมากยิ่งขึ้น จนก่อให้เกิดปัญหาสังคมตามมาได้ ถึงแม้ทางราชการได้พยายามสรรหาพื้นที่

สวนสาธารณะสำหรับชุมชนเมืองต่างๆ เช่น สวนลุมพินี สวนจตุจักร อุทยานเบญจสิริ ฯลฯ แต่เมื่อเทียบกับจำนวนประชากรและพื้นที่แล้วก็ยังไม่เพียงพอที่จะสนองความต้องการของคนเมืองได้ ซึ่งสภาพปัญหาเช่นนี้ไม่ได้เกิดขึ้นกับประเทศไทยเพียงแห่งเดียว แต่กับประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น ก็เกิดขึ้นเช่นกัน (ปรีดาพนธ์ บัณฑิตยานนท์, 2541: 71-77) วิธีหนึ่งที่จะช่วยผ่อนคลายสภาพความตึงเครียดจากการใช้ชีวิตอันเร่งรีบในสังคมเมืองดังกล่าว คือการนำเอาสุนทรียภาพทางศิลปะเข้าไปรวมดำเนินอยู่กับสภาพแวดล้อมนั้นๆ โดยการจัดสร้างผลงานประติมากรรมร่วมสมัยติดตั้งในพื้นที่สาธารณะ ซึ่งเป็นการใช้ประติมากรรมให้เกิดประโยชน์ในทางจิตใจ อย่างน้อยที่สุดคือความปิติเบิกบานใจที่ได้เห็นสิ่งสวยงาม ดังนั้นประติมากรรมร่วมสมัยจึงถูกนำเสนอออกมานอกมหาวิทยาลัยศิลปากร พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ และห้องแสดงผลงานศิลปะไปพร้อมๆ กับการเคลื่อนไหวของสังคมเมือง (Urbanization) มาสู่สังคมสมัยใหม่ มีการก่อสร้างอาคารขนาดใหญ่ของกิจการภาคเอกชน มีการว่าจ้างให้ศิลปินออกแบบและจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยเพื่อตกแต่งอาคาร หรือพื้นที่รอบอาคาร มีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยเพื่อตกแต่งสวนสาธารณะเพื่อเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจและให้ผู้คนได้ชื่นชมสุนทรียภาพของประติมากรรม เกิดความรู้สึกที่ผ่อนคลายจากวิถีชีวิตอันรีบเร่ง (นนทิวรรณ จันทนะพะลิน, 2546: 165-168) โดยงานประติมากรรมจะเข้ามามีบทบาทในพื้นที่เหล่านี้ ซึ่งนอกจากจะเปรียบเสมือนสัญลักษณ์ของพื้นที่ (Landmark) แล้ว ในผลงานประติมากรรมเองยังสื่อความหมาย หรือกระตุ้นความสนใจ และก่อให้เกิดจินตนาการแก่ผู้คนที่ผ่านไปมาในย่านนั้น อีกทั้งยังเป็นการเผยแพร่ศิลปะสู่สาธารณชนในทุกระดับอีกทางหนึ่ง

ประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม เป็นการสร้างงานประติมากรรมขึ้นกลางแจ้งหรือการนำผลงานไปติดตั้งในพื้นที่โล่งแจ้งภายนอกอาคาร ซึ่งมีสภาพแวดล้อมที่แตกต่างไปจากการนำเสนอในห้องแสดงผลงานหรือพิพิธภัณฑสถาน ประติมากรรมในลักษณะนี้จะให้คุณค่าทางอารมณ์ ความรู้สึกทางธรรมชาติมากกว่างานที่ตั้งอยู่ในห้องแสดงผลงานที่มีอาณาบริเวณคับแคบและอุดอู้ ซึ่งงานประติมากรรมที่ดีหากมีการนำเสนอในพื้นที่หรือบรรยากาศที่ไม่เหมาะสม จะทำให้คุณค่าและความงามลดลงตามไปด้วย (ทวิเดช จีวบาง, 2537: 113) ประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม เป็นคำใหม่ที่เพิ่งเป็นที่รู้จัก และเริ่มมีการจัดการเรียนการสอนมาได้ไม่นาน ประติมากรรมชนิดนี้เกิดขึ้นตามเมืองใหญ่ ที่สภาวะของความเป็นอยู่ค่อนข้างวุ่นวาย วิธีหนึ่งที่จะช่วยผ่อนคลายคือการนำเอาสุนทรียภาพทางศิลปะเข้าไปรวมดำเนินอยู่กับสภาพแวดล้อมนั้นๆ ซึ่งเป็นการใช้ประติมากรรมให้เกิดประโยชน์ในทางจิตใจ อย่างน้อยที่สุดคือความปิติเบิกบานใจที่ได้เห็นสิ่งสวยงาม สำหรับสถานที่ภายนอกอาคารนั้น คุณสมบัติของประติมากรรมที่สามารถจัดสร้างด้วยวัสดุที่มีความคงทนต่อสภาพดิน ฟ้า อากาศ จึงมีความเหมาะสมที่จะช่วยแก้ปัญหาได้เป็นอย่างดี ด้วยเหตุนี้ประติมากรรมจึงถูกสร้างขึ้นและตั้งอยู่ในชุมชนตามอาคารหรือสวนสาธารณะร่วมกับการดำเนินชีวิตของประชาชน นอกจากนั้นประติมากรรมยังสามารถช่วยส่งเสริมการจัดบริเวณภายนอกอาคารทั้งในแนวราบและแนวตั้งได้เป็นอย่างดี โดยตลอดระยะเวลา 20 ปี ของสมาคมประติมากรไทยได้ร่วมกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ดำเนินกิจกรรมหลายครั้งเพื่อจัดสร้างประติมากรรมติดตั้งในสถานที่ต่างๆ ของกรุงเทพมหานคร (นนทิวรรณ จันทนะพะลิน, 2546: 165-168) บ้านเมืองใดมีประติมากรรมทรงคุณค่าติดตั้งในพื้นที่สาธารณะและตกแต่งบ้านเมืองเป็นจำนวนมาก บ้านเมืองนั้นก็จะมีเสน่ห์

ชวนให้ผู้คนไปเที่ยวชม ก่อให้เกิดรายได้ของประเทศจากการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการใช้ประติมากรรมให้เป็นประโยชน์ในทางเศรษฐกิจอีกทางหนึ่ง (พยุร โมสิกรัตน์, 2548: 149)

ประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะที่มีอยู่ในประเทศไทย นับจากอดีตถึงปัจจุบัน ได้มีการพัฒนาการทั้งในด้านเนื้อหาและรูปแบบผลงานตามกาลเวลาและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและวัสดุ รวมถึงการแพร่กระจายไปสู่เมืองใหญ่ต่างๆ ตามความเจริญทางสังคมและเศรษฐกิจ ทั้งในรูปแบบประติมากรรมที่สร้างเพื่อเป็นองค์ประกอบของสถาปัตยกรรมและประติมากรรมในสถานที่สาธารณะต่างๆ แต่ถึงแม้ว่าประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทยจะมีพัฒนาการคู่กับสังคมไทยมากกว่า 50 ปี แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์ทางการศึกษา และวิจัยถึงองค์ความรู้ทางสุนทรียภาพของประติมากรรมที่เหมาะสมสำหรับการจัดสร้างเพื่อติดตั้งถาวรในสวนสาธารณะในประเทศไทยอย่างจริงจังและเป็นระบบ เป็นแต่เพียงการจัดทำสูจิบัตรประกอบเมื่อมีพิธีเปิดการแสดงหรือการจัดตั้งผลงานนั้นๆ หรือการวิจัยพื้นฐานเพื่อรวบรวมข้อมูลทางกายภาพของผลงานแต่ละชิ้นเท่านั้น อีกทั้งศิลปินบางท่านก็เริ่มมีอายุมากขึ้น หรือบางท่านได้เสียชีวิตไปแล้ว รวมถึงผลงานบางชิ้นได้สูญหายไปแล้ว ซึ่งหากมิได้มีการศึกษารวบรวมและการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบตามหลักวิชาการและเป็นสายลักษณะอักษร อาจจะไม่มีการศึกษาประวัติความเป็นมา สภาพปัจจุบัน ปัญหา และองค์ความรู้ทางสุนทรียภาพของประติมากรรมที่เหมาะสมสำหรับการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยเพื่อติดตั้งถาวรในสวนสาธารณะในประเทศไทย หรือการสร้างสรรคประติมากรรมสาธารณะ รวมถึงเพื่อประโยชน์ต่อการศึกษาประติมากรรมร่วมสมัยของประเทศต่อไป

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นนักศึกษาทางวัฒนธรรม และเป็นผู้ทำการสอนด้านประติมากรรมในระดับอุดมศึกษา ได้เล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาประติมากรรมร่วมสมัยในประเทศไทย เพื่อการถอดรหัสองค์ความรู้ทางสุนทรียภาพที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะในประเทศไทย เพื่อให้เกิดองค์ความรู้และนำไปสู่การเผยแพร่ทางวิชาการในระดับนานาชาติ และใช้ประโยชน์ต่อการศึกษาด้านประติมากรรมของประเทศไทยต่อไป จึงเห็นสมควรที่จะทำการวิจัยในครั้งนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย
3. เพื่อถอดรหัสองค์ความรู้ทางสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะในประเทศไทย

คำถามการวิจัย

1. ประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทยเป็นอย่างไร

2. สภาพปัจจุบันและปัญหาของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย เป็นอย่างไร

3. องค์ความรู้ทางสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะ ในประเทศไทยเป็นอย่างไร

ความสำคัญของการวิจัย

1. สถาบันการศึกษานำองค์ความรู้มาใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาด้าน ประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมได้

2. ศิลปินนำองค์ความรู้มาใช้เป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ประติมากรรมกับ สภาพแวดล้อมได้

3. องค์กรภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องนำผลการวิจัยไปกำหนดนโยบายเพื่อส่งเสริมให้มี การสร้างประติมากรรมในพื้นที่สาธารณะเพื่อเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจของประชาชน และเป็น แหล่งท่องเที่ยวได้

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ประติมากรรมร่วมสมัย หมายถึง ผลงานประติมากรรมที่สร้างขึ้นเพื่อแสดงถึง สุนทรียภาพและคุณค่าทางประติมากรรมเป็นสำคัญ ไม่มีคุณค่าหรือสถานะเป็นรูปเคารพ รูปเหมือน บุคคล หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์เพื่อการสักการะใดๆ มีลักษณะเป็นรูปทรง 3 มิติ มีความกว้าง ความลึก และความสูงที่เป็นจริง สร้างด้วยวัสดุที่คงทนและได้รับการติดตั้งถาวรในสวนสาธารณะในประเทศไทย

2. สุนทรียภาพ หมายถึง ความงามที่ปรากฏในผลงานประติมากรรมร่วมสมัย ในการ วิจัยครั้งนี้ คือ 1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ประกอบด้วย สุนทรียภาพด้านเนื้อหา สุนทรียภาพด้านรูปทรง 2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมร่วมสมัยกับ สภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย สุนทรียภาพของสถานที่ติดตั้ง การปรากฏชัดของ ประติมากรรม ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม และ 3) ทักษะคิดของผู้ชม

3. สวนสาธารณะ หมายถึง สวนสาธารณะที่อยู่ในประเทศไทย เป็นสถานที่ซึ่งใช้เป็น แหล่งพักผ่อนหย่อนใจ สำหรับประชาชนทุกเพศทุกวัย มีการตกแต่งพื้นที่ไว้อย่างเหมาะสม มีสิ่ง อำนวยความสะดวกเพื่อบริการประชาชน โดยไม่มีการเก็บค่าบริการ ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สวนสาธารณะที่มีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยติดตั้งถาวรในพื้นที่ จำนวน 15 แห่งใน 5 จังหวัด คือ 1) กรุงเทพมหานคร 8 แห่ง ได้แก่ สวนจตุจักร สวนธนบุรีรมย์ สวนเบญจกิติ สวนป่ากรุงเทพมหานครเฉลิมพระเกียรติ สวนป่าเฉลิมพระเกียรติ สวนลุมพินี สวนวชิรเบญจทัศ อุทยานเบญจสิริ 2) จังหวัดเชียงใหม่ 2 แห่ง ได้แก่ สวนล้านนา ร.9 สวนสาธารณะหนองบัว กหาด 3) จังหวัดภูเก็ต 2 แห่ง ได้แก่ สวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติ 100 ปี พระบรมราชชนนี สวนสาธารณะสะพานหิน 4) จังหวัดสงขลา 2 แห่ง ได้แก่ สวนประติมากรรมเฉลิมพระเกียรติ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสทรงเจริญพระชนมายุ 50 พรรษา และสวนเสรี 5) จังหวัดอุบลราชธานี 1 แห่ง คือทุ่งศรีเมือง

4. ถอดรหัสทางสุนทรียภาพ หมายถึง การวิเคราะห์ความงามที่ปรากฏในผลงาน ประติมากรรมร่วมสมัยที่ติดตั้งในสวนสาธารณะในประเทศไทย ตามหลักแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

5. องค์ความรู้ หมายถึง ความคิดรวบยอด หลักการ ข้อเสนอที่ได้จากการวิเคราะห์ ความงามในผลงานประติมากรรมร่วมสมัยที่เหมาะสมกับการติดตั้งถาวรในสวนสาธารณะในประเทศไทย ตามหลักแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

6. ถอดรหัสองค์ความรู้ทางสุนทรียภาพ หมายถึง การวิเคราะห์ด้วยหลักแนวคิด และทฤษฎี เพื่อให้ได้มาซึ่งความคิดรวบยอด หลักการ ข้อเสนอเกี่ยวกับความงามในผลงาน ประติมากรรมร่วมสมัยที่เหมาะสมกับการติดตั้งถาวรในสวนสาธารณะในประเทศไทย

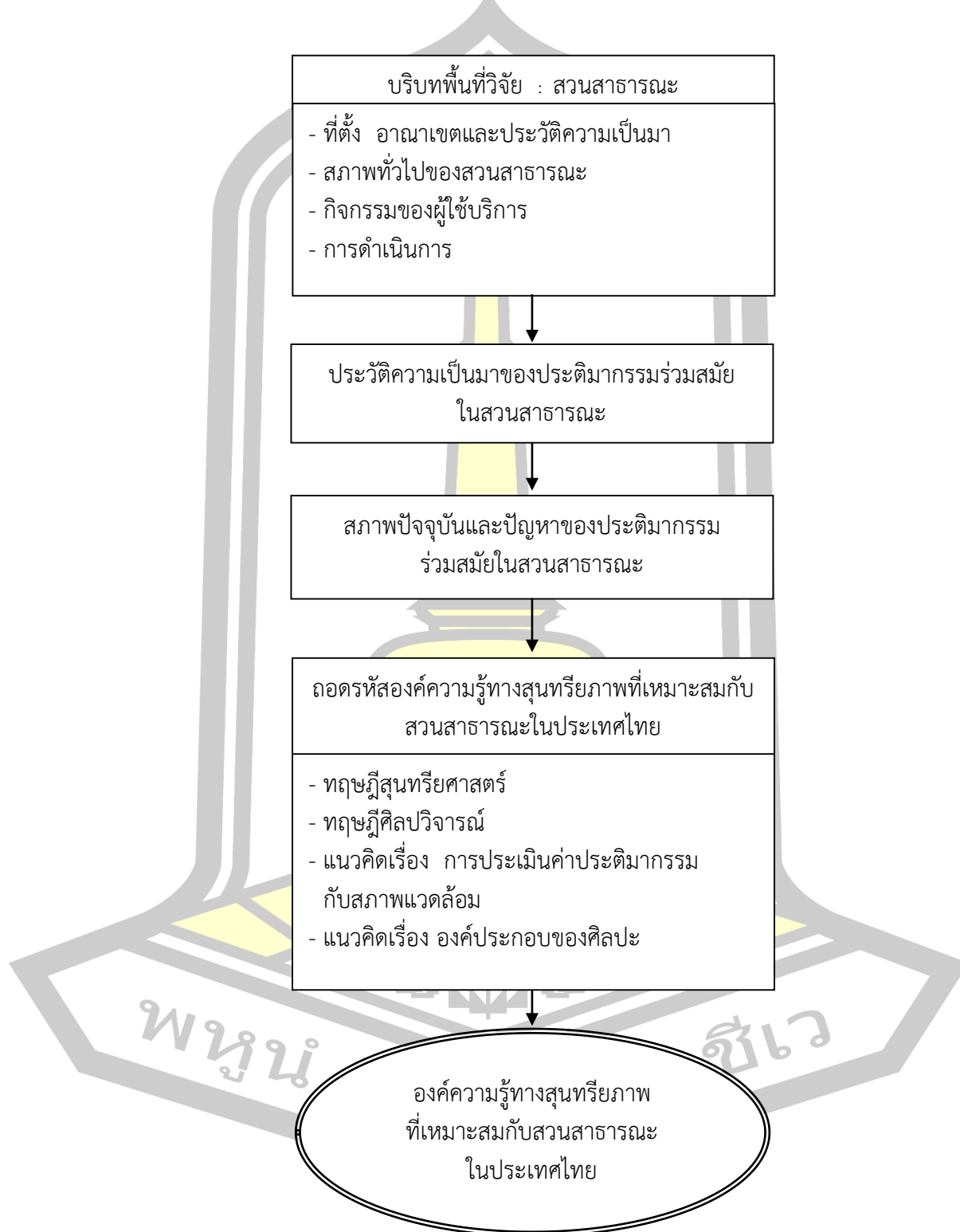
กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง ประติมากรรมร่วมสมัย: ถอดรหัสองค์ความรู้ทางสุนทรียภาพ ที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะในประเทศไทย ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยอาศัยแนวคิด และทฤษฎีทางสุนทรียศาสตร์ ศิลปะ และประติมากรรม เป็นแนวทางในการศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ เรียบเรียง สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัย ประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย ต้องใช้การสำรวจ ข้อมูลลักษณะทางกายภาพ รูปแบบของประติมากรรม และสภาพทั่วไปของสวนสาธารณะในพื้นที่ ศึกษา การสัมภาษณ์ศิลปินเพื่อให้ทราบแนวความคิดในการสร้างสรรค์ และความสัมพันธ์ระหว่าง แนวความคิดกับรูปแบบของประติมากรรม การสัมภาษณ์ผู้รู้เพื่อให้ทราบความเป็นมา วัตถุประสงค์ ในการจัดสร้างประติมากรรม การสัมภาษณ์บุคคลผู้มีหน้าที่ตามกฎหมายในการดูแลรักษา สวนสาธารณะ รวมถึงการระดมสมองกับนักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ ศิลปินแห่งชาติ นายกสมาคม ประติมากรไทย เพื่อปรึกษาหารือ หาข้อสรุป ข้อเสนอแนะ และบูรณาการองค์ความรู้ เพื่อให้ได้ องค์ความรู้ทางสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะในประเทศไทย

การวิเคราะห์ผลงานประติมากรรมร่วมสมัยที่ติดตั้งในสวนสาธารณะใช้ทฤษฎี สุนทรียศาสตร์ แนวคิดเรื่องการประเมินค่าประติมากรรมกับสภาพแวดล้อม แนวคิดเกี่ยวกับ องค์ประกอบของศิลปะ และทฤษฎีศิลปวิจารณ์ในการวิเคราะห์ เพื่อหาคำตอบด้านสุนทรียภาพของ ประติมากรรมร่วมสมัยที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะในประเทศไทย ประการสุดท้าย คือพัฒนา รูปแบบของประติมากรรมที่มีสุนทรียภาพที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะในประเทศไทย โดยใช้แนวคิด เรื่องการประเมินค่าประติมากรรมกับสภาพแวดล้อม แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของศิลปะ และ ทฤษฎีศิลปวิจารณ์เป็นแนวทางในการวิเคราะห์หาคำตอบเกี่ยวกับรูปแบบของผลงานประติมากรรม ร่วมสมัย ที่มีสุนทรียภาพที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะในประเทศไทย เพื่อให้ประติมากรรมร่วมสมัย มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม และเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทยต่อไป มีแผนภูมิ กรอบแนวคิด ดังภาพประกอบ 1

ประติมากรรมร่วมสมัย : ถอดรหัสองค์ความรู้ทางสุนทรียภาพที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะ
ในประเทศไทย

ภาพประกอบ 1 แผนภูมิกรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาผลงานประติมากรรมร่วมสมัยที่ได้รับการจัดสร้างและติดตั้งถาวรในสวนสาธารณะในประเทศไทยเพื่อค้นหาสุนทรียภาพที่เหมาะสมสำหรับจัดสร้างในสวนสาธารณะ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาตามหัวข้อ ดังนี้

1. องค์ความรู้ที่เกี่ยวกับสุนทรียภาพ ศิลปะ ประติมากรรมร่วมสมัย และสวนสาธารณะ
2. กฎหมาย แผนและนโยบายที่เกี่ยวข้อง
3. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
 - 3.1 แนวคิด
 - 3.2 ทฤษฎีหลัก
 - 3.3 ทฤษฎีเสริม
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

องค์ความรู้ที่เกี่ยวกับสุนทรียภาพ ศิลปะ ประติมากรรมร่วมสมัยและสวนสาธารณะ

1. ความรู้เกี่ยวกับสุนทรียภาพ

สุนทรียภาพ เป็นศัพท์บัญญัติแทน Aesthetics ในภาษาอังกฤษซึ่งพ้องกับความงามในภาษาไทย ที่ไม่ใช่ความงามในภาษาของบุคคลทั่วไป ในชีวิตประจำวันเราประเมินค่าความงามด้วยความรู้สึกชอบ ไม่ชอบเป็นการส่วนตัว ความงามเนื่องจากเหตุผลทางธรรมชาติโดยเฉพาะทางด้านจิตวิทยาและวัฒนธรรม สุนทรียภาพมีความเกี่ยวข้องกับศิลปะเพราะศิลปะถ่ายทอดอารมณ์ สะเทือนใจ ความคิด และประสบการณ์จากผู้หนึ่งไปยังผู้อื่น เป็นเครื่องสื่อสารที่มีพลังเร้าอารมณ์ สะเทือนใจของมนุษย์ เรารับรสสุนทรียะในศิลปะที่จะทำให้จิตใจเบิกบานด้วยการฟังเพลงไพเราะ ดูภาพเขียนและรูปปั้น อ่านวรรณกรรมสูงๆ ตลอดจนสถาปัตยกรรมอันวิจิตร ดังนั้นสุนทรียภาพหรือความงามทางศิลปะก็คือความจับใจนั่นเอง (ดวงมน จิตต์จำนง, 2527: 5-18) ทั้งนี้ผู้รู้ได้กล่าวถึงสุนทรียภาพไว้มาก ที่สำคัญมีดังนี้

สิทธา พิณีภูวดล และคนอื่นๆ (2516: 30-58) ได้ให้ความเห็นไว้ว่า ทุกชนชาติล้วนเห็นพ้องต้องกันว่า สุนทรียภาพเป็นหัวใจของงานศิลปกรรมที่ทรงคุณค่า ความประณีต งดงาม ได้แก่ ความงามของเนื้อเรื่องซึ่งมีความกลมกลืนกับรูปแบบ ความมีสาระของแนวคิดที่แทรกอยู่ในเนื้อเรื่อง เพราะความงามที่ประณีตทำให้คนเกิดความสุข ความพอใจ ช่วยบำบัดความทุกข์ ความเบื่อหน่าย เกิดความรู้สึกตื่นเต้นที่ได้ชื่นชม ทำให้ได้รู้จักกับความใหม่หรือความเปลี่ยนแปลง

ซึ่งมีผลทำให้เกิดความรู้สึกผ่อนคลายจากความเคร่งเครียดและหันเหความสนใจไปจากสิ่งซ้ำซากจำเจ กระแส มาลายาภรณ์ (2522: 56) กล่าวถึงสุนทรียะไว้ว่า สุนทรียะเป็นสิ่งที่ว่าด้วยการรับรู้เชิงศิลปะในด้านความงาม ความน่าพิศวงและความสวยงาม ชวนเพลิน รวมไปถึงประสบการณ์ทางสุนทรียะ คือความงาม รสนิยม พฤติกรรมตอบสนอง ความคิด อุดมคติ มืองค์ประกอบหลัก คือรูปและเนื้อหา

อนุমানราชชน, พระยา (2533: 399-419) กล่าวถึงสุนทรียะไว้ว่า ความงาม มีความเป็นจริงได้หลายกรณี และเป็นความจริงที่ไม่แน่นอนตายตัว ความงาม ความไพเราะ ความดี ความจริงและอื่นๆ เป็นเรื่องของนามธรรมและยากที่จะกล่าว กล่าวได้แต่เพียงผิวเผินว่า มนุษย์และสัตว์มีธรรมชาติอย่างหนึ่งคือ มีความรู้สึกรักสวยรักงาม อนึ่งความรู้สึกรักงามนั้นไม่อยู่คงที่ สมัยหนึ่งเห็นว่าแบบนี้งามมาอีกสมัยหนึ่งอาจเห็นว่าไม่งามก็ได้ ความรู้สึกเกี่ยวกับความเป็นสุนทรียภาพที่แตกต่างกันระหว่างบุคคล หรือระหว่างเชื้อชาติ หรือยุคสมัย เพราะความรู้สึกเป็นเรื่องของนามธรรม ไม่มีตัวตน จับต้องไม่ได้ ฉะนั้นความงามจึงเป็นเรื่องของคุณค่าที่มีอยู่ในสิ่งที่ได้ดู ได้อ่านและได้ฟัง เมื่อความงามเป็นเรื่องของความรู้สึกจึงไม่สามารถเอาความรู้ในด้านเหตุผล หรือข้อเท็จจริงมาเป็นเครื่องพิจารณาได้ ความรู้สึกเรื่องรสเกี่ยวกับความงามจะงอกเงยขึ้นได้ก็ด้วยการศึกษาอบรม

สุรศักดิ์ เจริญวงศ์ (2545: 147) กล่าวว่า สุนทรียภาพเป็นเรื่องเกี่ยวกับความซาบซึ้งในคุณค่าสิ่งงดงาม ไพเราะ หรือรื่นรมย์ ไม่ว่าจะเป็ธรรมชาติหรืองานศิลปะ

คณาจารย์กลุ่มวิชาสุนทรียภาพของชีวิต (2551: 5-10) ได้อธิบายคำสำคัญเพื่อให้เข้าใจในสาระของสุนทรียศาสตร์ไว้ ดังนี้

1. สุนทรียวัตถุ หมายถึงสิ่งที่มีความงาม (Aesthetic Objects) ทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น โดยเฉพาะผลงานศิลปะซึ่งเป็นสิ่งที่สร้างขึ้นเพื่อความงามโดยตรง มีการประดิษฐ์ ปรับแต่งให้มีความงาม ความเหมาะสม เป็นที่ชื่นชมของผู้ที่ได้พบเห็น มนุษย์ได้สร้างสิ่งที่มีความงามมากมาย และกลายเป็นสิ่งแวดล้อมที่สวยงามในปัจจุบัน
2. สุนทรียธาตุ (Aesthetic Elements) เป็นสิ่งที่ปรากฏอยู่ในสุนทรียวัตถุ เช่น ความงามในรูปลักษณ์ ท่าทางและลีลาการเคลื่อนไหว ความแปลกตา น่าทึ่ง ความประณีต บรรจง ความนุ่มนวล ความมีระเบียบ ฯลฯ ซึ่งสามารถกระตุ้นสมองซีกขวา (รับรู้ค่าความงาม จริยธรรม ศีลธรรม) ทำให้ผู้พบเห็นเกิดการรับรู้ค่าสุนทรีย์ เกิดความปีติยินดี ประทับใจ สุนทรียธาตุจึงเป็นสิ่งที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับวัตถุ
3. อารมณ์สุนทรีย์ (Aesthetic Emotion) เป็นความพึงพอใจทางอารมณ์ (Aesthetic Pleasure) ที่เกิดจากการได้สัมผัสกับสิ่งสุนทรีย์ เป็นอารมณ์ที่เกิดขึ้น ที่เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะฝังใจกลายเป็นประสบการณ์ทางความงาม เมื่อระลึกถึงครั้งใดจะเกิดความปีติยินดีและอยากให้ผู้อื่นร่วมปีติยินดีด้วย อารมณ์สุนทรีย์เป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้มีการส่งเสริมและพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ เรียกว่าการควบคุมอารมณ์ (Emotional Quotient หรือ EQ)
4. ประสบการณ์ทางสุนทรีย์ (Aesthetic Experience) หมายถึง ประสบการณ์ทางความงาม เกิดขึ้นจากการได้สัมผัสกับสิ่งงดงามแล้วทำให้เกิดความปีติสุข มี 2 ลักษณะ คือ ประสบการณ์ตรง เป็นการได้พบของจริง มีผลต่อการรับรู้ค่าสุนทรีย์มากที่สุด

เพราะได้สัมผัสกับสิ่งต่างๆ ครอบคลุมประสาทสัมผัส และประสบการณ์รอง เป็นการได้ดูจากภาพผ่านสื่อต่างๆ องค์ประกอบของประสบการณ์ทางสุนทรีย์ประกอบด้วย 1) บุคคล 2) วัตถุสุนทรีย์ 3) อารมณ์สุนทรีย์ ซึ่งเป็นผลอันเนื่องมาจากประสบการณ์ เป็นความรู้สึกที่ดีงาม

5. สุนทรียภาพ (Aesthetic Field) ประกอบด้วยวัตถุสุนทรีย์ บุคคลที่พร้อมจะรับรู้ และผู้สร้างสรรค์ เป็นผลให้ผู้รับรู้เกิดอารมณ์สุนทรีย์ซึ่งเป็นสิ่งที่พึงปรารถนาในระบบความคิดของมนุษย์ ทำให้เกิดความตระหนักในคุณค่าของความงาม นำไปสู่ความเป็นผู้มีรสนิยมและทัศนคติที่ดี แต่ผู้รับรู้อาจมีมุมมองหรือการมองเห็นที่แตกต่างกันไปตามประสบการณ์ของแต่ละคน

6. สุนทรียภาพของชีวิต (Aesthetic Appreciation) เป็นวิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับความดี ความงาม ความไพเราะของสิ่งสุนทรีย์ต่างๆ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตจนสามารถรับรู้ค่าสุนทรีย์ได้ ปรากฏเป็นความประทับใจ ความเพลิดเพลิน ความปิติยินดี สามารถมองรู้ดูออก และตระหนักในคุณค่าของความงาม ส่งผลสู่การพัฒนาจิตใจ

สรุป จากผลการศึกษาดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นอาจสรุปได้ว่า สุนทรียภาพ เป็นศัพท์บัญญัติแทนคำว่า Aesthetics ในภาษาอังกฤษ หมายถึง การปรากฏออกมาในทางที่ดี งาม ไพเราะหรือลักษณะอันสุนทร ส่วนคำว่า สุนทรียะ เป็นศัพท์ภาษาบาลี แปลว่า พึงเห็นว่างาม หรือควรเห็นว่างาม สิ่งดังกล่าวมีอยู่ในธรรมชาติและในผลงานศิลปะ เป็นความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุกับจิตใจ กล่าวคือ นอกจากความงามที่มีอยู่ในวัตถุแล้วจะต้องประกอบกับการมีจิตใจรับรู้และชื่นชมของคนด้วย และการที่จะรับรู้ถึงความงามของสิ่งหนึ่งอย่างลึกซึ้งนั้นจะต้องมีการศึกษาอบรมหรือการฝึกฝนการชื่นชมคุณค่าของความงาม เพื่อสร้างประสบการณ์ทางสุนทรียะให้สามารถรับรู้ถึงความงามนั้นได้อย่างซาบซึ้ง ความงามมีลักษณะเป็นคุณค่าทางนามธรรมที่ไม่มีตัวตนและความแน่นอนตายตัว ขึ้นอยู่กับความรู้สึกของแต่ละบุคคลซึ่งมีความแตกต่างกันไปตามกาลเวลา สังคมและวัฒนธรรม สุนทรียภาพ เป็นหัวใจของงานศิลปกรรมที่ทรงคุณค่า ได้แก่ ความงามของเนื้อเรื่อง ความงามของรูปแบบหรือรูปทรงผลงานและความมีสาระของแนวคิดที่แฝงอยู่ในเนื้อเรื่อง ความงาม ทำให้คนเกิดความสุข ความพอใจ ช่วยบำบัดความทุกข์ ความเบื่อหน่าย ความซ้ำซากจำเจ เกิดความรู้สึกตื่นเต้น ปิติที่ได้ชื่นชม ทำให้ได้รู้จักกับความใหม่หรือความเปลี่ยนแปลง ซึ่งมีผลทำให้เกิดความรู้สึกผ่อนคลายจากความเคร่งเครียดและหันเหความสนใจไปจากสิ่งซ้ำซากจำเจ

2. ความรู้เกี่ยวกับศิลปะ

2.1 ความหมายของศิลปะ

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา นักปราชญ์และนักคิดในแต่ละสมัยได้พยายามอธิบายความหมายของคำว่าศิลปะ (Art) ตามทัศนคติของแต่ละบุคคล นับตั้งแต่สมัยกรีกโบราณ (700-146 ปีก่อนคริสตกาล) และโรมัน (600 ปีก่อนคริสตกาล - ค.ศ. 395) ความรู้ความเข้าใจในคุณค่าของความงามและจุดมุ่งหมายในการสร้างงานยังไม่ชัดเจน ไม่แบ่งแยกผลงานที่สร้างขึ้นจากแรงงานกับผลงานทางพุทธิปัญญา ดังนั้นจิตรกรรม ประติมากรรมและสถาปัตยกรรม จึงไม่ปรากฏอยู่ในศิลปศาสตร์หรือวิทยาศาสตร์ ซึ่งถือกันว่าเป็นศาสตร์ชั้นสูงในสมัยนั้น จนถึงช่วงใกล้จะสิ้นสุดยุคสมัยดังกล่าวจึงมีผู้ให้ความสนใจ โดย Flavius Philostratus ได้ชี้ให้เห็นความแตกต่างของกวีนิพนธ์ จิตรกรรมและประติมากรรม ว่ามีความดีเด่นกว่างานช่างอื่นๆ และเมื่อเข้าสู่ยุคกลาง การจำแนกความสำคัญของงานศิลปะยังคงไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร トラバจนย่างเข้าสู่สมัยฟื้นฟูศิลปวิทยา

(Renaissance; คริสต์ศตวรรษที่ 15-17) คุณค่าของจิตรกรรม ประติมากรรม และสถาปัตยกรรม จึงเริ่มเป็นที่ยอมรับกันว่าเป็นศาสตร์แห่งพุทธิปัญญา แตกต่างไปจากศิลปะที่ใช้ทักษะด้านฝีมือ แรงงาน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2541: 112) เมื่อถึงยุคสมัยใหม่จึงได้มีนักปราชญ์ นักคิดจำนวนมาก ให้ความสนใจและแสดงทัศนคติเกี่ยวกับความหมายของ ศิลปะ (Art) ที่สำคัญมีดังนี้

ประยูร อุลู่ชาฎะ (2522: 403) กล่าวว่า ศิลป คืองานช่างที่แสดงฝีมือ และความคิดของศิลปิน

ราชบัณฑิตยสถาน (2541: 26) ให้ความหมายว่า ศิลปะ (Art) หมายถึง ผลแห่งพลังความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ที่แสดงออกในรูปลักษณะต่างๆ ให้ปรากฏซึ่งสุนทรียภาพ ความประทับใจ หรือความสะเทือนอารมณ์ตามอัจฉริยภาพ พุทธิปัญญา ประสบการณ์ รสนิยม และทักษะของแต่ละคน เพื่อความพอใจ ความรื่นรมย์ ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี หรือความเชื่อในลัทธิศาสนา

ศิลป์ พีระศรี (2553: 37) กล่าวว่าศิลปะ หมายความว่าความถึงงานอันเป็น ความพากเพียรของมนุษย์ ซึ่งต้องใช้ความพยายามด้วยมือและด้วยความคิด

John Dewey เชื่อว่า ศิลปะคือประสบการณ์ (Art as Expression) ซึ่งยึดถือ ผลดีจากการปฏิบัติเป็นมาตรฐาน การปฏิบัติที่ดีต้องมาจากประสบการณ์ที่ดี ประสบการณ์ที่ดีคือการ มีวิธีการกับเป้าหมายที่เป็นเอกภาพกัน ศิลปะที่มีประโยชน์คือศิลปะที่สามารถทำชีวิตและ ประสบการณ์ที่ปกติธรรมดาให้เป็นสิ่งที่มีความหมาย ศิลปะจึงเป็นประสบการณ์ที่มีชีวิตชีวาและเต็มไปด้วยความสุขและความพอใจใหม่ๆ เป็นเรื่องของอารมณ์ มีหน้าที่บอกให้ทราบถึงสภาวะของชีวิต และอารยธรรมที่วิวัฒนาการมาในรูปแบบต่างๆ (วนิดา ขำเขียว, 2543: 162-163)

Leo Tolstoy มีทัศนะว่าศิลปะ คือการถ่ายทอดความรู้สึก ศิลปะ เป็นวิธี สื่อสารวิธีหนึ่งระหว่างมนุษย์ด้วยกัน มนุษย์ใช้ศิลปะสำหรับสื่อสารความรู้สึก เขาเชื่อว่าศิลปะที่ดี จะต้องสื่อได้ดีและสามารถทำให้ผู้ชมรู้สึกว่าการนั้นกำลังพูดกับเขาได้แสดงอารมณ์บางอย่างให้เขา ทราบ ศิลปินที่มีความประทับใจและสามารถแสดงความประทับใจออกมาได้ในกระบวนการ สร้างสรรค์และศิลปะนั้นมีสัมฤทธิ์ผลสามารถสื่อให้มนุษย์รู้ได้ และแสดงให้เห็นถึงความงามเท่ากับ ปัญญา ความรู้สึกที่ลึกซึ้งและรูปแบบที่เต็มไปด้วยพลัง ทั้งหลายเหล่านี้หลอมรวมเป็นเอกภาพ เดียวกัน ทำให้ศิลปะมีความงามในแบบฉบับที่สมบูรณ์เต็มที่ (วนิดา ขำเขียว, 2543: 157-158)

Sigmund Freud มีทัศนะว่า ศิลปะ คือ ความสมปรารถนาหรือความฝัน ศิลปะสามารถทำให้จินตนาการสามารถกลับมาสู่ความเป็นจริงได้ ศิลปินเป็นคนที่มีความสามารถมากและได้เปลี่ยนให้กลายเป็นพลังสร้างสรรค์ เขาเชื่อว่าพลังของจิตเหล่านี้มีผลต่อการสร้างสรรค์ ศิลปะ เพราะความฝันและศิลปะเป็นการแสดงออกอย่างหนึ่งของแรงปรารถนาที่จำแลงรูปมา (วนิดา ขำเขียว, 2543: 157-158)

จากความหมายของศิลปะดังกล่าวข้างต้น อาจสรุปได้ว่า ศิลปะ หมายถึง สิ่งที่ มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อการแสดงออกถึงความงาม อารมณ์ ความรู้สึก จินตนาการและความคิด

2.2 ประเภทของศิลปะ

การแบ่งประเภทและสาขาของศิลปกรรมนั้น สามารถแบ่งได้หลายวิธีการ ขึ้นอยู่กับว่าจะใช้เกณฑ์อะไร การจำแนกประเภทของศิลปะที่ได้รับการยอมรับแพร่หลาย มีดังนี้

2.2.1 แบ่งตามความมุ่งหมายของการสร้าง

ราชบัณฑิตยสถาน (2541: 20, 43, 112) กล่าวว่า ในคริสต์ศตวรรษที่ 19 Batteaux ได้จำแนกศิลปะโดยใช้ความมุ่งหมายในการสร้างเป็นเกณฑ์ในการจำแนกออกเป็น 2 ประเภท ซึ่งได้รับการยอมรับ และถือเป็นแบบแผนมาจนปัจจุบัน คือ

1. ศิลปะเชิงประโยชน์ หรือประยุกต์ศิลป์ (Applied Art) หมายถึง ศิลปะที่สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อประโยชน์ใช้สอยเป็นสำคัญ และมีการคำนึงถึงสุนทรียภาพด้วย โดยจะเป็นงานชิ้นเดียว หรืองานอุตสาหกรรมก็ได้

2. ศิลปะเชิงความงาม หรือวิจิตรศิลป์ (Fine Art) หมายถึง ผลงานศิลปะที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อให้ความรู้สึกลงสุนทรียภาพ มีการแสดงออกถึงอารมณ์สะท้อนใจ ที่ผู้ชมรับรู้ได้ เป็นผลงานสร้างสรรค์ มีความคิดริเริ่มและแสดงเอกลักษณ์ หรือลักษณะต้นแบบ ปรากฏจุดมุ่งหมายในด้านความรู้สึกลงและจินตนาการทางจิตใจมากกว่าผลประโยชน์ทางกาย หรือมุ่งแสดงถึงพุทธิปัญญามากกว่าทักษะฝีมือ

นอกจากนี้แล้ว Jean Le Rond d'Alembert ยังได้กำหนดให้ วิจิตรศิลป์ประกอบด้วย จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม ดุริยางคศิลป์ และวรรณคดี เพราะศิลปะดังกล่าวสามารถสร้างให้บังเกิดผลสูง สมคุณค่าตามเกณฑ์มาตรฐานทางสุนทรียศาสตร์ ซึ่งได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2541: 112)

2.2.2 แบ่งตามผลกระทบต่อผัสสะ

เป็นการแบ่งศิลปะโดยใช้ปฏิกิริยาของการรับสัมผัสซึ่งเกิดขึ้นกับประสาท การรับรู้ของมนุษย์เป็นเกณฑ์ในการจำแนก การแบ่งประเภทของศิลปะในอดีตมักจำกัดอยู่ในศิลปะ 5 ประเภท ตามการแบ่งสาขาย่อยของวิจิตรศิลป์ที่ d'Alembert กำหนด อย่างไรก็ตามงานศิลปะหลายประเภทได้พัฒนาจนมีคุณค่าในเชิงสร้างสรรค์และได้ผลงานอันวิจิตร ทำให้เริ่มมีการยอมรับว่า ศิลปะภาพพิมพ์ ภาพถ่าย ภาพยนตร์ (Theater Movie) การละคร (Dramatic Art) ควรจะนับรวมเข้าเป็นวิจิตรศิลป์ได้เช่นกัน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2541: 112) ปัจจุบันศิลปินได้พัฒนาการใช้สื่อ ในการแสดงออกที่หลากหลายตามความก้าวหน้าของวัสดุและเทคโนโลยี รวมถึงความก้าวหน้าของแนวคิดในการสร้างสรรค์ที่เปิดกว้าง เป็นผลให้ศิลปินมีความอิสระในการใช้สื่อต่างๆ ก่อให้เกิดศิลปะรูปแบบใหม่ๆ ขึ้นมากมาย เป็นผลให้ปรัชญา และแนวคิดทางศิลปะเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่าง กว้างขวาง ตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมา ทั้งนี้ ชลูด นิมเสมอ (2553: 7-8) ได้กล่าวไว้ว่า ประสาทสัมผัสของมนุษย์ประกอบด้วยประสาททางหู ตา จมูก ลิ้นและกาย แต่การรับสัมผัสที่ให้ความพอใจในสุนทรียภาพระดับสูงมี 2 ทาง คือทางตา และทางหู ส่วนจมูก ลิ้นและกายเป็นทางรับที่ให้ความพอใจในระดับรองลงไป ศิลปินอาจใช้กลิ่น รสและการสัมผัสเป็นสื่อของการแสดงออกทางศิลปะได้ แต่คงเป็นเพียงส่วนประกอบ ดังนั้นจึงแบ่งศิลปะตามลักษณะของการรับสัมผัส ออกเป็น 3 สาขา ได้แก่

1. ททัศนศิลป์ (Visual Art) เป็นศิลปะที่รับรู้ด้วยการมองเห็นทางสายตา เป็นสิ่งปรากฏและแสดงปฏิกิริยาต่อสายตาอย่างชัดเจนในทันทีที่มองดู เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม ศิลปะภาพพิมพ์และภาพถ่าย เป็นต้น

2. โสตศิลป์ (Aural Art) เป็นศิลปะที่รับสัมผัสด้วยการฟัง หรือการได้ยินทางหู ได้แก่ ดนตรีและวรรณกรรม (ผ่านการอ่านหรือร้อง)

3. โสตทัศนศิลป์ (Audio Visual Art) เป็นศิลปะที่รับสัมผัสด้วยการฟัง และการเห็นไปพร้อมๆ กัน ได้แก่ นาฏศิลป์ ศิลปะการแสดง ซึ่งเป็นการผสมกันของวรรณกรรม ดนตรีและทัศนศิลป์ บางแห่งเรียกศิลปะสาขานี้ว่า ศิลปะผสม (Mixed Art)

2.2.3 แบ่งตามลักษณะของการใช้สื่อในการแสดงออก

ชลูด นิมเสมอ (2553: 7-8) กล่าวว่า สื่อในการแสดงออก หรือเรียกอีกนัยหนึ่งว่าสื่อสุนทรียภาพ (ได้แก่ เส้น สี ปริมาตร เสียง ภาษา ฯลฯ) ของงานศิลปะแต่ละสาขามีความแตกต่างกันไปตามธรรมชาติของการแสดงออก อาจแบ่งออกได้ 5 สาขา ได้แก่

1. จิตรกรรม (Painting) เป็นศิลปะที่แสดงออกด้วยสี แสง เงา ระบาย มีลักษณะเป็นแผ่นภาพที่แบนราบเป็น 2 มิติ และไม่มีการเคลื่อนไหว
2. ประติมากรรม (Sculpture) เป็นศิลปะที่แสดงออกด้วยแสดงออกด้วยวัสดุและปริมาตรของรูปทรง
3. สถาปัตยกรรม (Architecture) เป็นศิลปะที่แสดงออกด้วยการใช้วัสดุ โครงสร้างและปริมาตรของที่ว่างกับรูปทรง
4. วรรณกรรม (Literature) เป็นศิลปะที่แสดงออกด้วยการใช้ภาษา
5. ดนตรีและนาฏกรรม (Music and Drama) เป็นศิลปะที่แสดงออกด้วยการใช้เสียง (หรือภาษา) และความเคลื่อนไหวทางร่างกาย

งานศิลปะในปัจจุบันส่วนมากไม่อยู่ในกรอบของสาขาใดสาขาหนึ่งอย่างเคร่งครัด ศิลปินทดลองผสมสื่อต่างๆ เข้าด้วยกัน เพื่อให้ได้ผลของการแสดงออกและการรับสัมผัสสูงสุด เริ่มตั้งแต่การผสมกันระหว่างศิลปะที่ใช้เครื่องมือรับสัมผัสทางเดียวกันก่อน เช่น จิตรกรรมกับประติมากรรม ไปจนกระทั่งการผสมต่างสาขา เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม ดนตรี วรรณกรรมและนาฏกรรม งานบางชิ้นมีกลิ่นและการสัมผัสทางกายผสมเข้าไปด้วย ถึงแม้ศิลปินจะแสดงออกด้วยสื่อหลายๆ อย่างก็ตาม แต่โดยทั่วไปแล้วจะมีสื่อหนึ่งเป็นประธาน เป็นโครงสร้างสำคัญในผลงานชิ้นนั้น และสื่ออื่นๆ จะเป็นส่วนประกอบ เช่น ในงานชิ้นหนึ่งมีสีและแสงเป็นตัวการสำคัญ งานนั้นก็จัดอยู่ในสาขาจิตรกรรมหรือในงานที่มีลักษณะทางปริมาตรของวัตถุหรือของที่ว่างเป็นโครงสร้างสำคัญ แล้วมีสี แสง เสียง ฯลฯ เป็นส่วนประกอบ ก็จัดเป็นงานในสาขาประติมากรรม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความมุ่งหมายของศิลปิน และผลกระทบที่ได้รับจากงานชิ้นนั้นเป็นสำคัญ แต่ก็อาจมีงานบางชิ้นซึ่งมีสื่อต่างๆ ผสมกันในลักษณะที่ไม่อาจแยกออกได้ว่าสื่อใดเด่นกว่า และเป็นเจตนาของศิลปินที่จะให้เป็นไปเช่นนั้นด้วย ก็มักจะเรียกศิลปะชิ้นนั้นว่า ศิลปะสื่อผสม (Mixed Media Art)

คณาจารย์กลุ่มวิชาสุนทรียภาพของชีวิต (2551: 57-58) กล่าวว่าศิลปินผู้ที่สร้างสรรค์งานวิจิตรศิลป์จะถ่ายทอดความประทับใจ ความรู้สึก ความคิด ความเชื่อ ความศรัทธา และประสบการณ์ตามสาขาที่ตนถนัดออกมาเป็นงานศิลปะ บนพื้นฐานความดีงามของสังคม การแสดงออกถึงเรื่องราวต่างๆ ของศิลปินจะต้องมีคุณค่าทางความงามแฝงอยู่ด้วยเสมอ

สรุป จากผลการศึกษาที่ได้กล่าวมาข้างต้น อาจสรุปได้ว่า ศิลปะ หมายถึง สิ่งที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อการแสดงออกถึงความงาม อารมณ์ ความรู้สึก จินตนาการและความคิด การแบ่งประเภทของศิลปะขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่ใช้ในการจำแนก การแบ่งที่ได้รับการยอมรับที่แพร่หลาย มี 3 แบบ คือ 1) แบ่งตามความมุ่งหมายของการสร้าง ได้แก่ ทัศนศิลป์และประยุกต์ศิลป์ 2) แบ่งตามผลกระทบกับผัสสะ ได้แก่ ทัศนศิลป์ โสตศิลป์และโสตทัศนศิลป์ และ 3) แบ่งตามลักษณะของการใช้สื่อในการแสดงออก ได้แก่ จิตรกรรมแสดงออกด้วยสี แสง เงา ระบาย เป็นภาพที่แบนราบ 2 มิติ ประติมากรรมแสดงออกด้วยแสดงออกด้วยวัสดุและปริมาตรของรูปทรง สถาปัตยกรรม แสดงออกด้วยการใช้วัสดุ โครงสร้างและปริมาตรของที่ว่างกับรูปทรง วรรณกรรมแสดงออกด้วยการใช้ภาษา ดนตรีและนาฏกรรมแสดงออกด้วยการใช้เสียง (หรือภาษา) และความเคลื่อนไหวทางร่างกาย

3. ความรู้เกี่ยวกับประติมากรรมร่วมสมัย

3.1 ความหมายของประติมากรรม

มีผู้รู้ให้ความหมายของประติมากรรมไว้มาก ที่สำคัญมีดังนี้

กำจร สุนพงษ์ศรี (2547: 56) อธิบายว่า ประติมากรรม คืองานศิลปกรรมที่เกิดจากการสร้างสรรค์ให้มีรูปลักษณะปรากฏขึ้น ทำด้วยวัสดุที่สามารถเปลี่ยนแปลงรูปทรงได้ (Plasticity) มีลักษณะ 3 มิติ กินที่ในอากาศ รับรู้ได้ด้วยการมองเห็น การดู แต่ประติมากรรมแปลกแยกออกไปอีก คือสามารถรับรู้ความงามด้วยการสัมผัส การจับต้อง จึงอาจเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ฝัสนศิลป์ หรือศิลปะรูปทรง (Plastic Art) ที่หมายถึง ศิลปะที่มีรูปทรงเป็นสามมิติ ซึ่งงานศิลปะแขนงนี้อาจรวมทั้งงาน Visual Art บางประเภทที่ใช้วัสดุต่างๆ จัดลักษณะแบบสามมิติด้วย

ราชบัณฑิตยสถาน (2556: 706) ประติมากรรม คือ ศิลปะสาขาหนึ่งในจำพวกจิตรศิลป์ เกี่ยวกับการแกะสลักไม้ หินอ่อน โลหะ เป็นต้น ให้เป็นรูปหรือลวดลายต่างๆ

Robert Mavillard (1960: 193) กล่าวว่า การกินเนื้อที่ในอากาศเป็นความสำคัญอีกประการหนึ่งในรูปทรงที่เปิดเผยให้เห็น จะต้องทำชีวิตของสรรพสิ่งด้วยการแสดงออกถึงการขยายตัวของมันในอากาศให้มีความเด่นชัด หมายความว่า เป็นวัตถุกินที่ในอากาศ

สรุป จากความหมายของประติมากรรมดังกล่าวข้างต้นอาจสรุปได้ว่า ประติมากรรม หมายถึง งานศิลปะประเภททัศนศิลป์ ที่สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อการชื่นชมในคุณค่าทางศิลปะเป็นสำคัญ มีการแสดงออกด้วยปริมาตร เป็นรูปทรง 3 มิติ มีความกว้าง ความยาวหรือความลึก ความสูง ซึ่งกินระวางพื้นที่ในอากาศ สร้างโดยกรรมวิธีต่างๆ สามารถชื่นชมรับรู้ด้วยการมองเห็นทางสายตา ซึ่งเรียกว่าทัศนศิลป์

3.2 ความหมายของประติมากรรมร่วมสมัย

มีผู้รู้ให้ความหมายของคำว่าประติมากรรมร่วมสมัยไว้มาก ที่สำคัญมีดังนี้

วิบูลย์ ลี้สุวรรณ กล่าวว่า ศิลปะร่วมสมัย (Contemporary Art) หรือในบางครั้งมักจะเรียกว่า ศิลปะสมัยใหม่ (Modern Art) ซึ่งเป็นคำที่มักจะใช้ควบคู่กันเสมอ ซึ่งศิลปะสมัยใหม่ หมายถึง ศิลปะที่เกิดขึ้นใหม่ ที่ผิดแผกไปจากศิลปะดั้งเดิม ซึ่งเป็นประเพณีนิยมที่สร้างสืบต่อกันมาแต่โบราณกาล ไม่ว่าจะป็นรูปแบบ เนื้อหา และกรรมวิธีในการสร้างสรรค์ก็ตาม (ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์, 2548: 29)

ราชบัณฑิตยสถาน (2541: 81) ให้ความหมายของคำว่าร่วมสมัยไว้ว่า คำที่แสดงว่าอยู่ในยุคสมัยเดียวกัน หรือในเวลาเดียวกัน คำนี้ถ้าไม่ได้ระบุว่าร่วสมัยกับใคร หรือสิ่งใด มักหมายถึงสมัยปัจจุบัน หรือสมัยใหม่ เช่น คำว่าศิลปะร่วมสมัย มักหมายถึงศิลปะที่มีกระบวนการ หรือแนวความคิดของสังคมปัจจุบัน อย่างไรก็ตามคำว่าร่วมสมัยเป็นคำที่มีความหมายกว้าง ไม่สามารถจำกัดลงไปได้ว่าเป็นช่วงเวลาเท่าใด และต้องพิจารณาในเรื่องแนวความคิด หรือกระบวนการร่วมด้วย

ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ (2548: 30) กล่าวว่า ศิลปะร่วมสมัย ตามรูปศัพท์ หมายถึง ศิลปะที่เกิดขึ้นร่วมยุคสมัยเดียวกัน สำหรับความหมายทางประวัติศาสตร์ศิลปะและความเข้าใจของศิลปินและนักวิชาการศิลปะนั้น เห็นว่าศิลปะร่วมสมัยเป็นศิลปะของคนปัจจุบันที่มีชีวิตอยู่ หรือเสียชีวิตไปแล้วก็ตาม แต่ผลงานศิลปะนั้นยังแสดงแนวคิดร่วมยุคร่วมสมัยกับสังคมปัจจุบัน เป็นศิลปะของปัจจุบัน โดยศิลปินในปัจจุบัน โดยสรุปคือ ศิลปะร่วมสมัย หมายถึง ศิลปะในยุคปัจจุบัน ซึ่งเริ่มต้นมาตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 19

สรุป จากความหมายของศิลปะร่วมสมัยดังกล่าวข้างต้น อาจสรุปไปสู่ความหมายของประติมากรรมร่วมสมัยได้ว่า ประติมากรรมร่วมสมัย หมายถึง ประติมากรรมที่สร้างสรรค์จากความคิดและประยุกต์ขึ้นใหม่อย่างบูรณาการ โดยมีรูปแบบของผลงานและความมุ่งหมายในการสร้างที่แตกต่างไปจากประติมากรรมดั้งเดิม ซึ่งเป็นประเพณีนิยมที่สร้างสืบต่อกันมาตั้งแต่โบราณกาล

3.3 ประเภทของประติมากรรม

ด้วยประติมากรรมเป็นศิลปะที่วัดด้วยปริมาตรที่กินพื้นที่ในอากาศ ดังนั้นการจำแนกประเภทจึงใช้ปริมาตรและลักษณะการกินพื้นที่ในอากาศเป็นเกณฑ์ ทั้งนี้ พยูร โมสิกรัตน์ (2548: 135-136) ได้จำแนกประเภทของประติมากรรมออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

3.3.1 ประติมากรรมร่องลึก (Incised Relief Sculpture) หมายถึง ประติมากรรมที่เกิดจากการใช้เครื่องมือแกะ เซาะลงบนพื้นผิวหรือเนื้อวัสดุ เกิดเป็นร่องลึก เว้าโค้ง โดยรูปทรงที่สร้างขึ้นจะเกิดน้ำหนักความเข้มของแสงเงาตามระดับความลึก ประติมากรรมประเภทนี้สามารถดูได้เพียงด้านหน้าตรงเท่านั้น

3.3.2 ประติมากรรมรูปนูน (Relief Sculpture) หมายถึง ประติมากรรมที่สร้างปริมาตรด้วยการกินพื้นที่ในอากาศให้เกิดระดับความสูงต่ำ หรือความนูนของพื้นผิวงาน ซึ่งทำให้เกิดแสงกับเงาเพื่อช่วยเน้นมิติของรูปทรงจากพื้นหลัง

3.3.3 ประติมากรรมลอยตัว (Round Relief Sculpture) หมายถึง ประติมากรรมที่ตั้งอยู่โดยอิสระ ไม่มีส่วนใดติดกับพื้นหลัง มีการกินพื้นที่อากาศในรอบด้าน และผู้ชมสามารถชมผลงานได้รอบด้าน ยกเว้นด้านที่อยู่ติดกับพื้นหรือฐาน

3.4 รูปแบบของประติมากรรม

รูปแบบของประติมากรรม หรือรูปแบบทางศิลปะ (Art Form) หมายถึง ผลจากการผสมผสานกันของส่วนประกอบทางศิลปะ (Elements of Art) ต่างๆ การจำแนกรูปแบบทางศิลปะนั้นมีความแตกต่างและหลากหลายขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่ใช้ในการจำแนก ที่สำคัญมีดังนี้

3.4.1 แบบเหมือนจริง (Realistic) หมายถึง งานที่แสดงลักษณะของคน สัตว์ สิ่งของ โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากความเป็นจริง จะยึดหลักความจริงที่ปรากฏอย่างเคร่งครัด

แต่การสร้างสรรคั้นไม่ใช่เป็นการลอกเลียนแบบธรรมชาติ หากแต่เป็นการแปลความหมายและถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของศิลปินลงไปในงานอีกทอดหนึ่ง รูปแบบจะเป็นการนำเสนอความจริงและข้อเท็จจริงต่างๆ

ภาพประกอบ 2 ศิลป์ พีระศรี (1956) มาลินี เคนนี
(ที่มา สมาคมประติมากรไทย, 2536: 18)

3.4.2 แบบนามธรรม (Abstract) หมายถึง ผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้นโดยการคลี่คลายและตัดทอนรูปทรงให้ผิดแผกไปจากรูปทรงต้นแบบอย่างสิ้นเชิง โดยได้เปลี่ยนสภาพของส่วนต่างๆ ให้กลายเป็นทัศนธาตุทางศิลปะ (Visual Elements) แล้วใช้หลักการทางองค์ประกอบศิลป์ (Art Composition Principle) ในการจัดวางทัศนธาตุให้เป็นไปตามความต้องการของศิลปิน โดยมุ่งเน้นการแสดงออกถึงแนวคิดและความรู้สึกของรูปทรงเป็นสำคัญ ภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 วิชัย สิทธิรัตน์ (2532) ช้างขึ้น ช้างแรม
(ที่มา สมาคมประติมากรไทย, 2536: 41)

3.4.3 แบบกึ่งนามธรรม (Semi Abstract) หมายถึง ผลงานที่มีการลดทอนรูปทรงบางส่วนออกไปจากความเป็นจริงของต้นแบบ รูปแบบนี้ที่จริงแล้วอยู่บนเส้นแกนเดียวกัน มีปลายข้างหนึ่งเป็นแบบเหมือนจริงและอีกข้างหนึ่งเป็นนามธรรม ตรงกลางเป็นกึ่งนามธรรม นอกจากสามจุดนี้แล้วผู้สร้างสรรค์มีอิสระที่จะยืนที่จุดใดจุดหนึ่งของเส้นแกนนี้ก็ได้อีก (สุชาติ เกาทอง, 2539: 94-96) ภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 ชิต เจริญประชา (2493) รำมะนา

สรุป จากคำอธิบายเกี่ยวกับรูปแบบของประติมากรรมดังกล่าวข้างต้น อาจสรุปได้ว่า รูปแบบของงานประติมากรรมเป็นเช่นเดียวกับรูปแบบงานศิลปะ ที่ศิลปินแสดงออก แบ่งออกเป็น 3 รูปแบบใหญ่ๆ คือ แบบเหมือนจริง แบบนามธรรม และแบบกึ่งนามธรรม

3.5 กรรมวิธีทางประติมากรรม

กรรมวิธีทางประติมากรรม หมายถึง วิธีการที่ศิลปินใช้ในการสร้างผลงาน เพื่อแสดงถึงแนวความคิดหรือเรื่องราว กรรมวิธีต่างๆ นั้นศิลปินเป็นผู้เลือกใช้เพื่อสนองตอบความมุ่งหมายของการสร้างสรรค์ ทั้งนี้พยูร โมสิกรัตน์ (2548: 141-142) ได้แบ่งกรรมวิธีในการสร้างงานประติมากรรมไว้ ดังนี้

3.5.1 การปั้น (Modeling) หมายถึง วิธีการสร้างรูปทรง ซึ่งเป็นวิธีใช้ลักษณะบวก โดยการพอกเพื่อให้เกิดรูปทรงด้วยวัสดุที่อ่อนตัว สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามความต้องการ เช่น ดินเหนียว ดินน้ำมัน ขี้ผึ้ง เป็นต้น

3.5.2 การหล่อ (Casting) เป็นกระบวนการที่กระทำต่อเนื่องจากการปั้น หรือถอดพิมพ์จากงานที่สร้างขึ้นจากกรรมวิธีอื่นๆ ที่สำเร็จแล้ว วัสดุที่ใช้ในการหล่อมืออยู่หลายชนิด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์การใช้งาน และงบประมาณการสร้าง ส่วนวัสดุที่นิยมใช้หล่อรูปประติมากรรมถาวร คือ สำริด ซึ่งเป็นโลหะผสมโดยใช้ทองแดงเป็นหลักผสมกับดีบุก

3.5.3 การแกะสลัก (Carving) หมายถึง วิธีการสร้างรูปทรง โดยการใช้เครื่องมือกระทำลงบนวัสดุ เอาส่วนที่ไม่ต้องการออก เพื่อให้เกิดรูปทรงตามที่ต้องการ วัสดุที่ใช้ได้แก่ ไม้ หิน โปม เทียน เป็นต้น

3.5.4 การสลักคุณ คือการใช้เครื่องมือตอกคุณโลหะให้ぬนเป็นรูปทรงตามต้องการ โดยใช้โลหะที่มีเนื้อเหนียว ไม่แกร่งจนเกินไป เช่น เงิน อะลูมิเนียม ทองแดง เป็นต้น

3.5.5 การประกอบวัสดุ หมายถึง วิธีการสร้างรูปทรงโดยใช้วัสดุต่างๆ หรือวัสดุสำเร็จรูปมาประกอบให้เกิดรูปทรงตามที่ต้องการ ด้วยวิธีการปะติด เชื่อม ตอก ทูบ เคาะมัด เย็บ เป็นต้น ในปัจจุบันแนวทางการสร้างประติมากรรมได้เปิดกว้างและมีการกระตุ้นหรือจูงใจให้ผู้สร้างงานแสวงหาวัสดุและวิธีการแปลกๆ มาใช้ในการสร้างงานประติมากรรมของตนอย่างกว้างขวาง ซึ่งอาจเรียกว่า ประติมากรรมเทคนิคผสม

3.6 บทบาทหน้าที่ของประติมากรรม

พยูร โมสิกรัตน์ (2548: 138) กล่าวว่า บทบาทหน้าที่ของประติมากรรม มีความต่างกันตามลักษณะการใช้สอย และจำแนกได้ 4 ลักษณะ ดังนี้

1. ประติมากรรมรูปเคารพ ได้แก่ ประติมากรรมที่สร้างขึ้นสำหรับเคารพบูชาตามความเชื่อ ความศรัทธาของศาสนิกชน

2. ประติมากรรมรูปตัวแทน ได้แก่ ประติมากรรมรูปเปรียบหรือรูปเหมือนบุคคล รูปเปรียบ คือ รูปสมมติเป็นบุคคลที่ไม่ประสงค์จะทำให้เหมือนหรือไม่สามารถทำเป็นรูปเหมือนได้ ส่วนรูปเหมือน คือ รูปที่ทำเลียนแบบบุคคลจริง

3. ประติมากรรมตกแต่ง คือบรรดารูปและลวดลายที่สร้างขึ้นเพื่อประดับตกแต่งสวนและบริเวณบ้าน อาคารและเมือง รวมเรียกได้ว่าตกแต่งภูมิทัศน์ นอกจากนี้มีประติมากรรมและลวดลายที่ตกแต่งบนองค์ประกอบของสถาปัตยกรรมและเครื่องใช้สอยบางอย่าง

4. ประติมากรรมรูปสาคิตและเล่าเรื่อง คือประติมากรรมที่สร้างขึ้นเพื่อแสดงเรื่องราวหรือวิธีปฏิบัติ เช่น รูปทศชาติ รูปพุทธประวัติ เป็นต้น

สุชาติ เกาทอง (2532: 116-118) กล่าวว่า ประติมากรรมมีหน้าที่สนองประโยชน์ต่อสังคมทั้งด้านวัตถุและจิตใจ อันเกี่ยวกับประโยชน์ใช้สอยและความรื่นรมย์ยินดีที่มนุษย์สามารถรับรู้คุณค่าจากผลงานสร้างสรรค์เหล่านี้ได้ ดังนี้

1. เพื่อประโยชน์ใช้สอย ในสมัยเริ่มแรกมนุษย์ทำประติมากรรมขึ้นเพื่อประโยชน์ใช้สอยแทบทั้งสิ้น โดยอาศัยการสังเกต เรียนรู้ความเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติเป็นต้นแบบ เมื่อเวลาผ่านไปก็ค่อยๆ ปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม เกิดการคิดค้น ผ่านการลองผิดลองถูก อันเป็นที่มาของประดิษฐ์กรรมในรูปแบบต่างๆ

2. เพื่อส่งเสริมลัทธิความเชื่อและศาสนา จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์บ่งชี้ว่ามนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์สร้างงานศิลปกรรมต่างๆ ขึ้นเพื่อตอบสนองความเชื่อในลัทธิวิญญาณนิยม

3. เพื่อส่งเสริมความเคารพและศรัทธา การสร้างสรรค์ประติมากรรมเพื่อลัทธิความเชื่อและศาสนาต่อมาได้คลี่คลายทั้งในด้านรูปแบบและกรรมวิธีในแต่ละยุคสมัย จากเดิมที่เป็นรูปสัญลักษณ์ก็พัฒนามาสู่ประติมากรรมรูปเคารพ เช่น รูปเทพเจ้า และพระพุทธรูป เป็นต้น

4. เพื่อส่งเสริมอำนาจและบารมีของผู้ปกครอง ความมีอำนาจและความยิ่งใหญ่ของผู้ปกครองอาศัยปัจจัยหลายประการเกี่ยวพันให้มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับของประชาชน ประติมากรรมเป็นเครื่องมือหนึ่งที่นักปกครองใช้ในการแสดงความยิ่งใหญ่ของตนเองต่อสังคม

5. เพื่อยกระดับจิตใจและรสนิยม จุดหมายปลายทางของมนุษย์ในการดำรงชีวิตประการหนึ่งคือการปลดปล่อยให้พ้นจากสัญญาตญาณป่าเถื่อนไปสู่สภาวะอุดมคติ การยกระดับจิตใจและรสนิยมจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับมนุษย์ เป็นพฤติกรรมอันพึงประสงค์ และเป็นสิ่งที่แยกความแตกต่างระหว่างมนุษย์กับสัตว์อย่างแท้จริง

6. เพื่อแก้ปัญหาที่ว่าง ในงานสถาปัตยกรรมมักจะมีพื้นที่อยู่มาก ทั้งส่วนที่เป็นอาคารและที่ว่างรอบอาคาร การใช้ประโยชน์จากประติมากรรมจะช่วยเสริมแต่งการใช้ที่ว่างให้มีคุณค่ายิ่งขึ้น

จากบทบาทหน้าที่ของประติมากรรมดังกล่าวข้างต้น อาจสรุปได้ว่าประติมากรรมมีหน้าที่สนองตอบความต้องการของมนุษย์และสังคมทั้งด้านวัตถุและจิตใจ เช่น เพื่อประโยชน์ใช้สอย ส่งเสริมลัทธิความเชื่อและศาสนา ส่งเสริมความเคารพและศรัทธา ส่งเสริมอำนาจและบารมีของผู้ปกครอง เพื่อยกระดับจิตใจและรสนิยม และเพื่อแก้ปัญหาที่ว่าง โดยใช้ประติมากรรมรูปแบบต่างๆ เช่น ประติมากรรมรูปเคารพ รูปตัวแทน ประติมากรรมตกแต่ง และประติมากรรมรูปสาคิตและเล่าเรื่อง เป็นเครื่องมือในการตอบสนอง

3.7 ความสำคัญและประโยชน์ของประติมากรรม

สุชาติ เถาทอง (2532: 114-115) ได้กล่าวถึงความสำคัญของประติมากรรมไว้ว่า จากประวัติศาสตร์ได้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของประติมากรรมซึ่งมีบทบาทร่วมกับความเชื่อและศาสนา การเฉลิมฉลองเป็นเกียรติ เป็นอนุสรณ์ทั้งส่วนบุคคลและเป็นกลุ่ม เป็นการบันทึกเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์และกิจกรรมของมนุษย์ เป็นสิ่งสะท้อนสังคมในแต่ละยุคสมัย

พยุร โมสิกรัตน์ (2548: 148-149) กล่าวถึงความสำคัญและประโยชน์ของประติมากรรมไว้ว่ามีความสำคัญและประโยชน์ใน 3 ด้าน ดังนี้

1. ความสำคัญทางจิตใจ ประติมากรรมที่เป็นรูปเคารพ รูปแทนตัวบุคคล รูปสัญลักษณ์ที่เชื่อว่าศักดิ์สิทธิ์เหล่านี้มีผลต่อจิตใจมนุษย์ เช่น สร้างความมั่นใจ หรือมีความหวัง

2. ความสำคัญในการสื่อสาร ประติมากรรมส่วนมากจะสื่อสารหรือความหมายบางประการที่แฝงเร้นอยู่ภายใน

3. ความสำคัญทางเศรษฐกิจ งานประติมากรรมที่ตกแต่งบ้านเมือง เคหสถาน ตลอดจนเป็นสินค้า บ้านเมืองใดที่มีประติมากรรมทรงคุณค่าอยู่ในพิพิธภัณฑ์หรือที่ติดตั้งในที่สาธารณะ อยู่เป็นจำนวนมาก บ้านเมืองนั้นก็จะมีเสน่ห์ชวนให้ผู้คนไปเที่ยวชม

จากความสำคัญและประโยชน์ของประติมากรรมดังกล่าวข้างต้น อาจสรุปได้ว่า ความสำคัญและประโยชน์ของประติมากรรมมีความสัมพันธ์กับกิจกรรมของมนุษย์และกาลเวลา ในฐานะที่เป็นเครื่องมือตอบสนองความต้องการของมนุษย์และสังคมตามบริบทของแต่ละช่วงเวลา เช่น ความสำคัญทางจิตใจ ความสำคัญในการสื่อสารและความสำคัญทางเศรษฐกิจ เป็นต้น

3.8 ความงามของประติมากรรม

สุชาติ เถาทอง (2532: 114, 138-147) กล่าวว่า ประติมากรรมเป็นสิ่งมีชีวิตวนที่สามารถจับต้องและชมความงามได้ทุกด้าน ผู้ชมจะได้รับรสสัมผัสทั้งการดูและการสัมผัสโดยตรง เมื่อพิจารณาอย่างใกล้ชิดในความงามของรูปทรง วัสดุที่ใช้ ลักษณะของพื้นผิวและสีของวัสดุ ความประสานกลมกลืน และความแตกต่างของการจัดองค์ประกอบของรูปทรง เป็นผลงาน

ทัศนศิลป์ที่มีลักษณะการแสดงออกและวิธีการเฉพาะตน ทั้งนี้ความงามของประติมากรรมมีดังนี้

1. ความงามทางลักษณะสูงต่ำๆ (Beauty in Relief) โดยลักษณะทางกายภาพของประติมากรรมมีระดับความสูงต่ำเป็น 3 มิติ และความสูงต่ำที่มีความพอเหมาะพอดี ถือได้ว่าเป็นความงามในตัวของมันเอง
2. ความงามทางรูปทรง (Beauty in Form) ประติมากรรมเป็นศิลปะ 3 มิติ โดยรูปทรงจะให้ความหมายทางด้านการสัมผัสและความรู้สึก เนื่องจากมิติที่เกิดขึ้นเป็นมิติที่เป็นจริง ปริมาตรและมวลที่ประสานกลมกลืนอย่างพอดีเป็นสิ่งแสดงออกซึ่งคุณภาพของรูปทรงด้วย การสร้างรูปทรงมีองค์ประกอบที่เป็นเงื่อนไข 3 ประการ ได้แก่ 1) ที่ว่าง (Space) มีความสำคัญต่อรูปทรงมาก เพราะเป็นพื้นที่ที่จะถูกกินเนื้อที่ด้วยปริมาตร ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างรูปทรงกับพื้นที่ว่างจะต้องได้สัดส่วนที่เหมาะสม มีเอกภาพ 2) ฐานหรือพื้น ศิลปินจะต้องคำนึงถึงระดับความสูงต่ำของฐานให้เหมาะสมกับผลงานโดยใช้ขนาดของผลงานเป็นตัวกำหนด ความสัมพันธ์กันอย่างมีเอกภาพของฐานและรูปทรงแสดงถึงคุณภาพการออกแบบในองค์รวมของศิลปิน 3) ลักษณะผิว เป็นสิ่งเสริมสร้างความงามและความน่าสนใจให้กับผลงาน ผิวนอกจะแตกต่างกันตามวัสดุที่ใช้

จากความงามของประติมากรรมดังกล่าวข้างต้น อาจสรุปได้ว่า ความงามของประติมากรรมเป็นคุณค่าที่เกิดขึ้นทั้งในส่วนขององค์ประกอบทางนามธรรม (Subjective) ประกอบด้วย เนื้อหา เรื่อง แนวเรื่อง และองค์ประกอบทางรูปธรรม (Objective) หรือรูปทรง ซึ่งประกอบด้วย โครงสร้างทางรูป ได้แก่ ทัศนธาตุ ที่รวมตัวกันอย่างมีเอกภาพ และโครงสร้างทางวัตถุ ได้แก่ วัสดุและกรรมวิธีที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน ในด้านองค์ประกอบทางรูปธรรมนั้น คุณค่าทางความงามเกิดขึ้นจากลักษณะความสูงต่ำที่มีความพอเหมาะพอดี และความงามทางรูปทรง

3.9 ความเป็นมาของประติมากรรมร่วมสมัยในประเทศไทย

3.9.1 ยุคก่อนประวัติศาสตร์

จากการศึกษาและขุดค้นทางโบราณคดี ได้พบแหล่งโบราณคดียุคก่อนประวัติศาสตร์กระจุกกระจายอยู่ในดินแดนประเทศไทยหลายแห่ง ในช่วงเวลานี้มนุษย์ยังไม่มีการสร้างสรุคงานประติมากรรม ในสมัยสำคมาล่ำสัตว์ - หาชองป่า (500,000-4,500 ปีที่ผ่านมา) มีการสร้างประดิษฐกรรมซึ่งเป็นเครื่องมือประเภทหินกะเทาะอย่างหยาบจากหินกรวดแม่น้ำเป็นเครื่องมือที่ใช้สำหรับการขุด สับและสับตัด ซึ่งต่อมาได้พัฒนาเป็นเครื่องมือหินกะเทาะขนาดเล็กที่มีประสิทธิภาพในการตัดเนื้อและขุด ต่อมาในช่วง 10,000-7,000 ปีมาแล้ว มีการสร้างเครื่องมือที่มีความหลากหลายขึ้น และมีการขัดผิวเครื่องมือหินให้เรียบเป็นมัน ในสมัยสำคมาเกษตรกรรม (4,500 ปีที่ผ่านมา) การสร้างเครื่องมือหินมีการขัดมันตกแต่งผิวอย่างประณีต มีการผลิตภาชนะดินเผาที่มีรูปทรงและลวดลายเป็นเฉพาะเพื่อใช้ในการชีวิตประจำวันและการประกอบพิธีกรรม รู้จักการหล่อสำริดเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ในสมัยสำคมาเมือง (เริ่มตั้งแต่ประมาณ 2,500 ปีที่ผ่านมา) มีการสร้างเครื่องใช้ประเภทงานฝีมือ เช่น การผลิตเครื่องประดับจากหิน เครื่องมือหิน การถลุงทองแดง เหล็ก ฯลฯ ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนผลผลิตระหว่างชุมชน และกลายเป็นการติดต่อค้าขายในเวลาต่อมา ราว 2,300-2,000 ปีที่ผ่านมา โดยปรากฏหลักฐาน เช่น ลูกปัดทำจากหินกึ่งรัตนชาติที่มีแหล่งผลิตในอินเดีย เป็นต้น (กรมศิลปากร, 2549: 16-22)

3.9.2 สมัยแรกเริ่มประวัติศาสตร์

ราวพุทธศตวรรษที่ 1-5 มีการค้นพบหลักฐานทางโบราณคดี เช่น การพบกลองมโหระทึกสำริด อันเป็นวัฒนธรรมที่พบในจีนตอนใต้และวัฒนธรรมดองซอน (Dongson) ในเวียดนาม ลูกปัดหรือเครื่องรางตามคตินิยมของชาวกรีก ซิเลีย (ศกะ) และปาเลียน ที่ปกครองอินเดียในตักศิลา และตุ้มหูหินสีเขียวชนิดมีปมซึ่งพบในวัฒนธรรมซาฮวินในเวียดนาม เป็นต้น มีการใช้เครื่องประดับต่างหุรูปสัตว์ 2 หัว ซึ่งพบในแหล่งโบราณคดีอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี แหล่งไตลาญ (Dai Lanh) ประเทศเวียดนาม แหล่งถ้ำตาบอน (Tabon) ประเทศฟิลิปปินส์ และแหล่งลานหยู (Lan Yuo) ของไต้หวัน หลังจากนั้นในช่วงพุทธศตวรรษที่ 6-9 ปรากฏหลักฐานที่เกี่ยวกับการติดต่อกับดินแดนโพ้นทะเลทางตะวันตก เช่น อินเดีย ดินแดนในเขตทะเลเมดิเตอร์เรเนียน (กรีก โรมัน เปอร์เซีย) เริ่มปรากฏโบราณคดีแหล่งต่างๆ ของไทย เช่น ลูกปัดแก้วแบบมีตา (Eye Bead) จากโรมัน ซึ่งพบในแหล่งเขาสามแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร แหล่งคลองท่อม จังหวัดกระบี่ แหล่งอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ฯลฯ มีการค้นพบลูกปัดหรือจี้หินคาร์เนเลียน (Carnelian) สลักรูปสิงโต จากอินเดีย และยังพบรูปหล่อไม้และสุมไม้ ซึ่งอาจเป็นเครื่องประดับหรือของตกแต่งที่แหล่งดอนตาเพชร อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ดังภาพประกอบ 5 เป็นต้น (ผาสุก อินทรารุท, 2548: 48 ; กรมศิลปากร, 2549: 12)

ภาพประกอบ 5 ไม้และสุมไม้ (ยุคก่อนประวัติศาสตร์: 2,300-1,700 ปีที่ผ่านมา)
(ที่มา กรมศิลปากร, 2549: 32)

3.9.3 วัฒนธรรมแรกเริ่มบนแผ่นดินไทย

3.9.3.1 ประติมากรรมทวารวดี (พุทธศตวรรษที่ 11-16)

ประติมากรรมทวารวดี นิยมสร้างพระพุทธรูปขนาดใหญ่ด้วยหิน ส่วนพระพุทธรูปขนาดเล็กนิยมหล่อด้วยสำริด ลักษณะพระพุทธรูปส่วนพระเศียรมีขมวดพระศกใหญ่ พระพักตร์แบน พระขนงทำเป็นเส้นนูนโค้งต่อกันเป็นรูปปีกกา พระเนตรนูนหนา พระนาสิกแบน พระโอษฐ์หนา พระวรกายตั้งตรง พระพักตร์ทั้งสองข้างแสดงปางประธานธรรม ซึ่งอาจหมายถึงถึงปางเสด็จจากดาวดึงส์ นอกจากนี้ยังนิยมสร้างพระพุทธรูปปางประทับนั่งไขว่ข้อพระบาทอย่างหลวม (ปรยงค์สนะ) และปางประทับนั่งห้อยพระบาท (ปรพัมพทาสนะ) (กรมศิลปากร, 2548: 8)

ทั้งยังมีการสลักภาพปูนต้ำเป็นพระพุทธรูปบนผนังถ้ำ เช่น ถ้ำพระโพธิสัตว์ จังหวัดสระบุรี เป็นต้น นอกจากนี้ยังนิยมสร้างพระพิมพ์ดินเผาและดินดิบ เพื่อเป็นการสืบอายุพระศาสนา และถึงแม้ว่า ในวัฒนธรรมทวารวดีจะมีการสร้างพระพุทธรูปแล้วก็ตาม แต่ยังไม่พบการสร้างประติมากรรมลอยตัว รูปธรรมจักรและกวางหมอบ อันเป็นสัญลักษณ์พระพุทธรูปเจ้าทรงแสดงปฐมเทศนา ประติมากรรม ตกแต่งศาสนสถานนิยมทำด้วยปูนปั้น ดินเผาและดินดิบ ส่วนใหญ่ทำเป็นภาพเล่าเรื่องพุทธประวัติ หรือชาดก สะท้อนถึงความเชื่อ วิถีชีวิตของชนพื้นถิ่น การติดต่อสัมพันธ์กับดินแดนโพ้นทะเล (กรมศิลปากร, 2549: 42, 49) ภาพประกอบ 6

ภาพประกอบ 6 พระพุทธรูปแสดงธยานมูทราภายใต้พังพานนาค (พุทธศตวรรษที่13-14)
(ที่มา กรมศิลปากร, 2549: 38)

3.9.3.2 ประติมากรรมศรีวิชัย (พุทธศตวรรษที่ 13-18)

วัฒนธรรมศรีวิชัยเป็นวัฒนธรรมที่นับถือพุทธศาสนานิกายมหายาน ลักษณะ ประติมากรรมได้รับอิทธิพลจากศิลปะอินเดียแบบคุปตะ หลังคุปตะ และปาละ-เสนะ ตามลำดับ ส่วนมากเป็นรูปเคารพในศาสนาพุทธนิกายมหายาน มีทั้งทำด้วยหิน หล่อด้วยสำริดและพระพิมพ์ ดินดิบที่พบจำนวนมาก เช่น พระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร ภาพประกอบ 7 ลักษณะสำคัญของ ประติมากรรมสมัยนี้คือ จะมีสัดส่วนเหมือนมนุษย์ พระหัตถ์และพระบาทสมส่วน พระเกศามวย ทรงสูง แล้วปล่อยให้ชายผมสยายลงมาบนพระปฤษฎางค์ ทรงศิราภรณ์ พระขนงโค้งเรียบ พระเนตรเหลือบมองต่ำ พระนาสิกโด่ง พระโอษฐ์อิมเมียมเป็นรูปกระจับ พระหนุเป็นปม ประดับ เครื่องทรงตามแบบอินเดีย ซึ่งเป็นสัญลักษณ์แห่งวรรณะพราหมณ์และกษัตริย์ สันนิษฐานว่าศิลปะ ศรีวิชัยอาจมีความสัมพันธ์กับประติมากรรมเชียงแสน ศิลปะแบบศรีวิชัยแท้ๆ ในภาคใต้มีอายุถึง พุทธศตวรรษที่ 19 อันเป็นช่วงเวลาที่ดินแดนนี้รวมเข้ากับอาณาจักรสุโขทัย (กรมศิลปากร, 2549: 55 ; สุภัทรดิศ ดิศกุล, 2522: 16)

ภาพประกอบ 7 พระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร (พุทธศตวรรษที่ 14)

3.9.3.3 ประติมากรรมลพบุรี หรือประติมากรรมแบบเขมรในประเทศไทย (พุทธศตวรรษที่ 12-18)

ประติมากรรมแบบเขมรเก่าแก่ที่สุดในประเทศไทยมีอายุราวพุทธศตวรรษที่ 12 เป็นประติมากรรมสลักหินรูปพระเทวีในศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ส่วนที่หล่อด้วยสำริดพบรูปพระโพธิสัตว์ และรูปคนมีใบหน้าสี่เหลี่ยม คิ้วเกือบเป็นเส้นตรง ถ้ามีอายุตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 16 ลงมา มักมีไรผมเป็นเส้นนูนอยู่เหนือหน้าผาก ถ้าเป็นพระพุทธรูปจะมีพระเกตุมาลาทำเป็นกลีบบัวซ้อนเป็นชั้น มีรัศมีรูปบัวตูม พระขนงต่อกันเกือบเป็นเส้นตรง พระเนตรเหล็บบนต่ำเล็กน้อย พระนาสิกเป็นสัน พระโอษฐ์หนาและอมยิ้ม แนวเส้นพระโอษฐ์ตรง พระพุทธรูปที่นิยมสร้างคือพระพุทธรูปประทับนั่งขัดสมาธิราบ พระหัตถ์แสดงธยานมูทรา (สมาธิ) และพระพุทธรูปนาคปรกทรงเครื่อง แต่หลังพุทธศตวรรษที่ 17 นิยมสร้างพระพุทธรูปทรงเครื่องในท่าบถยืนปางประทานอภัย พบทั่วไปในประเทศไทย (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ, 2548: 31-32) ภาพประกอบ 8

ภาพประกอบ 8 เศียรพระโพธิสัตว์ศรีอาริยมตไตรย (พุทธศตวรรษที่ 13-14) ศิลปะเขมร

3.9.3.4 ประติมากรรมล้านนา หรือเชียงใหม่ (พุทธศตวรรษที่ 16-23)

ประติมากรรมในแบบวัฒนธรรมล้านนาส่วนใหญ่คือพระพุทธรูป และพระพิมพ์ แบ่งตามพุทธศิลปะที่สร้างในแต่ละช่วงเวลาได้ 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 พระพุทธรูปที่พบในบริเวณเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ เมืองเชียงใหม่ บางองค์มีการจารึกว่าสร้างขึ้นราวพุทธศตวรรษที่ 21 พุทธลักษณะคล้ายกับพระพุทธรูปในศิลปะอินเดียแบบคุปตะ ปาลละ-เสนะ (พุทธศตวรรษที่ 14-18) ซึ่งอาจรับแบบอย่างศิลปะผ่านจากเมืองพุกามในพม่า เป็นพระพุทธรูปในลัทธิเถรวาท มีลักษณะเฉพาะคือพระวรกายอวบท้วม พระพักตร์กลม พระหนุเป็นปม เม็ดพระเกศาเป็นวงก้นหอยใหญ่ พระรัศมีดอกบัวตูม พระอุระนูน ชายสังฆาฏิทอดยาวในระดับเหนือพระอุระ ส่วนปลายเป็นเขี้ยวตะขาบ นิยมทำปางมารวิชัยประทับนั่งขัดสมาธิเพชร บนฐานกลีบบัวคว่ำบัวหงายมีเกสรบัวประกอบ (ศิลป์ พีระศรี, 2512: 140) กลุ่มที่ 2 เป็นพระพุทธรูปที่รับอิทธิพลศิลปะสุโขทัย อันเป็นรัฐร่วมสมัยกับกลุ่มรัฐในล้านนา และอาจมีความสัมพันธ์ด้วยการรับพุทธศาสนากับสุโขทัย สันนิษฐานว่าสร้างระหว่างพุทธศตวรรษที่ 20-21 ลงมา มีลักษณะสำคัญ คือ รัศมีทรงเปลว ขมวดพระศกเล็ก พระพักตร์เป็นรูปไข่ และชายสังฆาฏิห้อยลงมาจนถึงพระนาภี นิยมสร้างปางประทับนั่งขัดสมาธิราบ หรือปางอุ้มบาตร ปางไสยาสน์ เป็นต้น ซึ่งอาจเป็นแบบแผนที่รับมาจากศิลปะอยุธยาในช่วงเวลาที่ร่วมสมัยเดียวกัน (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ, 2548: 36) และกลุ่มที่ 3 เป็นพระพุทธรูปที่สร้างขึ้นในช่วงหลังพุทธศตวรรษที่ 21 อันเป็นช่วงเวลาที่พุทธศาสนาและศิลปะล้านนามีความรุ่งเรือง พระพุทธรูปนิยมจารึกข้อความบอกวัตถุประสงค์ของการสร้างเพื่อถวายเป็นพุทธานุชา มีการกลับไปนิยมสร้างพระพุทธรูปแบบพุทธศิลปะในกลุ่มที่ 1 และนิยมสร้างพระพุทธรูปที่มีลักษณะของสกุลช่างพื้นถิ่น อาทิ ลำปาง พะเยา ฝาง ส่วนใหญ่มีส่วนฐานสูง และมีภาพตกแต่งบริเวณฐาน (กรมศิลปากร, 2549: 105)

3.9.3.5 ประติมากรรมสุโขทัย (พุทธศตวรรษที่ 19-20)

สมัยอาณาจักรสุโขทัยมีการสร้างวัดวาอารามและพระพุทธรูปจำนวนมาก โดยได้รับการยกย่องว่าเป็นพระพุทธรูปที่งดงามที่สุดและมีรูปแบบทางศิลปะเฉพาะของสกุลช่างสุโขทัย นิยมสร้าง 4 อริยาบถ คือ นั่ง ยืน นอน เดิน มักสร้างรวมกันบนมณฑป แบ่งได้ 4 หมวด ดังนี้

(1) หมวดใหญ่ หรือหมวดทั่วไป เป็นพระพุทธรูปที่มีลักษณะเฉพาะของสุโขทัยอย่างชัดเจน ได้แก่ พระพุทธรูปนั่งขัดสมาธิราบ ครองจีวรเฉียง ชายจีวรจรดพระนาภี ปลายแยกเป็น 2 แฉก พระวรกายเพรียวได้ส่วน พระพักตร์รูปไข่ พระโขนงโค้ง พระนาสิกงุ้ม (ตามแบบมหาบุรุษลักษณะของอินเดีย) พระโอษฐ์อมยิ้มเล็กน้อย รัศมีรูปเปลว นิยมสร้างปางมารวิชัยประทับขัดสมาธิราบ ฐานเกลี้ยง ส่วนพระพุทธรูปปางลีลานั้นมีทั้งหล่อด้วยสำริดและปั้นด้วยปูน

(2) หมวดพระพุทธรูปชินราช เป็นพระพุทธรูปที่มีลักษณะพระพักตร์ค่อนข้างกลม นิ้วพระหัตถ์ทั้งสี่ปลายเสมอกัน ภาพประกอบ 9 (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ, 2548: 44)

ภาพประกอบ 9 พระพุทธชินราช วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ จังหวัดพิษณุโลก

(3) หมวกกำแพงเพชร ลักษณะคล้ายกับหมวกใหญ่ แต่พระพักตร์แหลมกว่า

(4) หมวกวัดตระกวน ได้รับอิทธิพลศิลปะล้านนา อายุราวครึ่งแรกของพุทธศตวรรษที่ 19 มีพระวรกายอวบ พบที่วัดตระกวน จังหวัดสุโขทัย สันนิษฐานว่าอยู่ในรุ่นแรกของสุโขทัย ลักษณะคล้ายพระพุทธรูปในศิลปะล้านนา กลุ่มที่ 1 และอาจได้รับอิทธิพลมาจากศิลปะลังกา (สุภัทรดิศ ดิศกุล, 2522: 27-28)

ลักษณะทางพุทธศิลปะแบบสุโขทัยยังมีการแพร่หลายไปสู่กลุ่มรัฐในล้านนา อันเกิดจากสัมพันธไมตรีระดับเครือญาติ พระพิมพ์ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 19-20 เป็นระยะที่มีการสร้างพระพิมพ์ขึ้นในสุโขทัยและเมืองใกล้เคียง ส่วนใหญ่ทำด้วยดินเผาและชิน เทวรูปที่ประดิษฐานประจำศาสนสถานที่เกิดขึ้นในราวพุทธศตวรรษที่ 18 เช่น ศาลตาผาแดง นับเป็นตัวอย่างสำคัญของประติมากรรมในช่วงก่อนการก่อตั้งรัฐสุโขทัย ลักษณะเป็นศิลปะเขมรแบบนครวัด (ราวครึ่งหลังพุทธศตวรรษที่ 17) (กรมศิลปากร, 2536: 186-187)

3.9.3.6 ประติมากรรมอุททอง (พุทธศตวรรษที่ 17-20)

ศิลปะอุททองที่มีรูปแบบเฉพาะที่เด่นชัดที่สุด คือพระพุทธรูป ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 แบบ ได้แก่ แบบที่ 1 สร้างขึ้นราวพุทธศตวรรษที่ 17-18 ได้รับอิทธิพลจากศิลปะทวารวดีและเขมร แบบที่ 2 สร้างขึ้นราวพุทธศตวรรษที่ 19-20 ได้รับอิทธิพลจากศิลปะเขมรแต่พระรัศมีเปลี่ยนเป็นรูปเปลว และแบบที่ 3 สร้างขึ้นราวพุทธศตวรรษที่ 20 ได้รับอิทธิพลจากศิลปะสุโขทัย พบมากที่กรุพระปรางค์วัดราชบูรณะ พระนครศรีอยุธยา มีพระพักตร์รูปไข่คล้ายพระพุทธรูปสุโขทัย แต่ฐานเตี้ย ทรงบัวคว่ำบัวหงาย ไม่นิยมประดับลวดลาย (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ, 2548: 411-412)

3.9.3.7 ประติมากรรมอยุธยา (พุทธศตวรรษที่ 20-23)

กรุงศรีอยุธยาตั้งขึ้นเป็นราชธานีใน พ.ศ. 1893 ด้วยการสนับสนุนของชุมชนภาคกลางตอนล่างซึ่งมีเมืองสำคัญ คืออโยธยา ลพบุรี สุพรรณบุรี สรรคบุรี เพชรบุรี เมืองเหล่านี้มีช่างและประติมากรที่พัฒนางานเป็นแบบฉบับของตนอยู่แล้ว แม้จะมีอิทธิพลของเขมรและสุโขทัยอยู่ด้วยก็ตาม นิยมสร้างพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ ทรงเครื่องน้อย ศิลปะอยุธยาอีกประเภทหนึ่ง

ที่มีฝีมือช่างสูงมาก ได้แก่ เครื่องไม้จำหลัก นิยมทำเป็นบานประตู ธรรมาสัน เป็นต้น (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ, 2548: 412-413) ประติมากรรมอยุธยา แบ่งออกเป็น 3 ยุค ได้แก่

(1) ประติมากรรมอยุธยายุคต้น ตั้งแต่รัชกาลสมเด็จพระเจ้าอู่ทอง (พ.ศ. 1893-1912) ถึงรัชกาลสมเด็จพระชัยราชาธิราช (พ.ศ. 2077-2098) ต้องใช้ช่างที่มีอยู่เดิมในเมืองเหล่านั้นในการสร้างประติมากรรมทั้งของหลวงและของราษฎร์ ผลงานชิ้นสำคัญและเป็นตัวแทนของยุคนี้ คือพระพุทธรูปสำริด ส่วนใหญ่พบในกรุพระปรางค์ วัดราชบูรณะ ซึ่งสร้างในรัชสมัยของพระบรมราชาธิราชที่ 2 (พ.ศ. 1967) อีกตัวอย่างหนึ่ง คือ เศียรพระพุทธรูปที่ถูกรากไม้ รัดอยู่ที่วัดมหาธาตุ พระนครศรีอยุธยา สร้างในสมัยพระบรมราชาธิราชที่ 1 ซึ่งมีรูปแบบที่สัมพันธ์กับแบบลพบุรี ประติมากรรมในสมัยนี้ส่วนใหญ่สลักด้วยหินทราย

(2) ประติมากรรมอยุธยายุคกลาง เริ่มจากรัชกาลสมเด็จพระยอดฟ้า (พ.ศ. 2089-2091) ถึงรัชกาลสมเด็จพระศรีสุธรรมราชา สมัยนี้นิยมสร้างพระพุทธรูปทรงเครื่องน้อย ดังภาพประกอบ 10 เช่น พระพุทธรูปที่วัดบูรพาราม จารึกที่ฐานระบूपิพุทธศักราชที่ออกขุน ท่านหนึ่งถวายพระพุทธรูปองค์นี้ในปี พ.ศ. 2084 (สันติ เล็กสุขุม, 2544: 15-17)

ภาพประกอบ 10 พระพุทธรูปนิมิตพิชิตมารโมลี พระพุทธรูปทรงเครื่องน้อย ศิลปะแบบอยุธยา

(3) ประติมากรรมอยุธยายุคปลาย เริ่มจากรัชกาลสมเด็จพระนารายณ์มหาราช (พ.ศ. 2199-2231) ถึงรัชกาลสมเด็จพระเจ้าเอกทัศ (พ.ศ. 2301-2310) นิยมสร้างพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ ซึ่งอาจเริ่มตั้งแต่สมัยพระเจ้าปราสาททอง (พ.ศ. 2173-2199) ดังจะเห็นได้จากพระพุทธรูปขนาดใหญ่ปางมารวิชัยในซุ้มเมรุทิศ วัดไชยวัฒนาราม พระนครศรีอยุธยา ในสมัยนี้มีแบบนิยมแบบหนึ่งที่ทำรูปทรงเพรียวอ่อนแอ้น ไม่ว่าจะเป็นรูปเคารพหรือรูปสัตว์หิมพานต์ก็ตาม (พยูร โมสิกรัตน์, 2548: 153)

3.9.3.8 ประติมากรรมรัตนโกสินทร์ (พุทธศตวรรษที่ 23-ปัจจุบัน)

เริ่มตั้งแต่รัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เรียกศิลปะรัตนโกสินทร์ หลังจากนั้นเป็นช่วงเปลี่ยนผ่านไปสู่ศิลปะร่วมสมัยในปัจจุบัน สรุปได้ดังนี้

(1) รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช (พ.ศ. 2325-2352) ผลของการสร้างราชธานีขึ้นใหม่ ทำให้บรรดาช่างก่อสร้าง ช่างเขียน ช่างปั้น ที่มีฝีมือจากอยุธยาและธนบุรีได้ร่วมแรงร่วมใจกันสร้างผลงานศิลปกรรมในทุกด้าน ในงานประติมากรรมนั้น ทรงรวบรวมพระพุทธรูปที่ถูกทำลายตั้งแต่ครั้งสงครามปลายสมัยกรุงศรีอยุธยากว่า 1,200 องค์ นำมาสู่กรุงเทพมหานคร ทรงบูรณปฏิสังขรณ์และนำไปประดิษฐานตามวัดต่างๆ ที่สร้างขึ้น

(2) รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (พ.ศ. 2352-2367) ยังคงรักษารูปแบบและแนวปฏิบัติสืบต่อเนื่องมาจากรัชกาลที่ 1 ทรงพระปรีชาสามารถในงานแกะสลัก โดยทรงสลักบานประตูดุสิตสวรรค์คันทวาราราม หุ่นพระยารักษ์ใหญ่และพระยารักษ์น้อย สิ่งสำคัญคืองานประติมากรรมรูปคนเหมือนในประเทศไทยได้เริ่มขึ้นในรัชสมัยนี้ โดยทรงโปรดฯ ให้ปั้นหล่อพระรูปเหมือนสมเด็จพระสังฆราช (สุก ญาณสังวร) ไว้ที่วัดราชสิทธิาราม ซึ่งถือเป็นประติมากรรมรูปคนเหมือนยุคแรกของไทย (วิโชค มุกตมณี, 2540: 21-23) ภาพประกอบ 11

ภาพประกอบ 11 รูปเหมือนสมเด็จพระสังฆราช (สุก ญาณสังวร) (สมัยรัชกาลที่ 2)

(3) รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2367-2394) เนื่องจากไทยได้ทำการติดต่อค้าขายกับต่างชาติโดยเฉพาะจีน ทำให้บ้านเมืองมีการพัฒนาตามลำดับ เป็นผลให้งานศิลปะมีความเจริญทั้งในด้านความคิดสร้างสรรค์และทักษะฝีมือ รวมถึงอิทธิพลที่ได้รับจากชาติอื่นซึ่งส่วนใหญ่มาจากจีน ในสมัยนี้พระองค์ทรงโปรดฯ ให้มีการสร้างรูปสมมติขนาดเท่าจริงเพื่ออุทิศแด่พระเถระผู้ทรงคุณซึ่งมีลักษณะเหมือนจริงมากขึ้น เช่น การเน้นใบหน้าส่วนแก้ม รอยย่นส่วนคอและไหล่ ทำให้เกิดความแตกต่างไปจากประเพณีการสร้างพระพุทธรูปขนาดเท่าตัว เพื่อการอุทิศอย่างที่เคยปฏิบัติมา (อภิรักษ์ โปษยานนท์, 2536: 8) และยังทรงโปรดฯ ให้สร้างพระพุทธรูปฉลองพระองค์ ซึ่งเป็นพระพุทธรูปทรงเครื่องต้นอย่างพระมหากษัตริย์ เพื่อเสริมบุญญาธิการและอุทิศเป็นพระราชกุศลแด่พระพุทธรูปที่ประดิษฐานอยู่และพระพุทธรูปที่ประดิษฐานอยู่ อื่นๆ (ถนอมจิตร ชุ่มวงศ์, 2540: 105)

(4) รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2394-2411) เป็นช่วงที่ประเทศตะวันตกกำลังล่าอาณานิคม การยอมรับอิทธิพลตะวันตกและนำมาปรับปรุงตนเองให้ทันสมัย เปลี่ยนแปลงสังคมและการสร้างงานศิลปกรรมทุกสาขา รวมถึงด้านประติมากรรมด้วย จากการเจริญสัมพันธ์ไมตรีระหว่างสถาบันพระมหากษัตริย์ ในปี พ.ศ. 2402 จักรพรรดินโปเลียนที่ 3 แห่งฝรั่งเศส ได้ส่งเครื่องบรรณาการมาทูลเกล้าฯ ถวาย เป็นประติมากรรมรูปเหมือนของพระองค์และจักรพรรดินี อูจีนี เดอ มอนติจู (Eugène Montijou) ซึ่งรูปหล่อนี้ได้มีส่วนในการโน้มน้าวให้พระราชนิยมของกษัตริย์ไทยในสมัยนั้นเริ่มยอมรับประติมากรรมรูปเหมือนที่ยังมีชีวิตอยู่ มากขึ้น และในปี พ.ศ. 2406 รัฐบาลฝรั่งเศสได้จัดส่งประติมากรรมมาถวาย ซึ่งเป็นพระบรมรูปของรัชกาลที่ 4 เอง แต่เนื่องจากประติมากรชาวฝรั่งเศสปั้นพระวรกายและเครื่องราชอิสริยาภรณ์ต่างๆ ผิดส่วนมาก จึงโปรดฯ ให้หลวงเทพรจนา (พลับ) ปั้นพระบรมรูปขนาดเท่าพระองค์ขึ้น ในการนี้ทรงแต่งตั้งองค์เป็นแบบในการปั้น ซึ่งถือเป็นการปั้นพระบรมรูปพระมหากษัตริย์ไทยที่ยังทรงพระชนม์ชีพอยู่เป็นครั้งแรก (อภิรักษ์ โปะยานนท์, 2536: 22-24) ภาพประกอบ 12

ภาพประกอบ 12 หลวงเทพรจนา (พลับ) (2503) พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (ที่มา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2540ก: 115)

(5) รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2411-2453) ทรงดำเนินพระราชโบายในการพัฒนาประเทศต่อเนื่องจากรัชกาลที่ 4 อีกทั้งยังทรงปฏิรูประบบการบริหารราชการแผ่นดินและการพัฒนากิจการต่างๆ เป็นผลให้ประเทศไทยมีความเจริญก้าวหน้าในศิลปะและวิทยาการเป็นอย่างมาก ในทางศิลปกรรมนั้น ทรงมีพระราชนิยมในศิลปกรรมแบบตะวันตกและทรงเป็นผู้นำในทางศิลปกรรมทุกแขนงให้ขยายวงกว้างไปสู่พระราชวงศ์

และข้าราชการชั้นสูง ทรงโปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระบรมรูปรัชกาลที่ 1-4 โดยทรงใช้วิธีการผสมผสานรูปลักษณะตามคติไทยกับรูปเหมือนแบบตะวันตก กล่าวคือเน้นความเหมือนจริงของพระพักตร์ ในขณะที่เดียวกันก็ยังคงยึดถือความเกลี้ยงเกลาตามแบบพระพุทธรูปสำริดในอิริยาบถยืน ท่าทางที่ทรงสงบบนนิ่ง แผงความศักดิ์สิทธิ์นำเลื่อมใสศรัทธา

การเสด็จประพาสยุโรปเมื่อ พ.ศ. 2440 พระองค์ทรงมีโอกาสพบปะและทอดพระเนตรการทำงานของประติมากรอย่างใกล้ชิด ทรงประทับใจให้ประติมากรปั้นพระรูปเหมือนเพื่อเป็นต้นแบบในการแกะสลักหินอ่อน และในปี พ.ศ. 2449-2450 ทรงเสด็จประพาสยุโรปอีกครั้ง ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ทรงครองราชย์ครบ 41 ปี ประกอบกับการที่ได้ทอดพระเนตรพระบรมรูปพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ในพระอิริยาบถทรงม้า ณ พระราชวังแวร์ซาย (Versailles Palace) ประเทศฝรั่งเศส จึงทรงมีพระบรมราชานุญาตในการจัดสร้างพระบรมรูปทรงม้า และส่งถึงกรุงเทพฯ ในปี พ.ศ. 2457 ประดิษฐาน ณ ลานพระราชวังดุสิต ดังภาพประกอบ 13 จะเห็นได้ว่ารูปแบบประติมากรรมในสมัยนี้ ได้มีการยอมรับประติมากรรมเหมือนจริงมากขึ้น และถือได้ว่าเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดการยอมรับศิลปวัฒนธรรมของตะวันตกมาใช้ในพระราชสำนักและในหมู่ประชาชนทั่วไป (อภิรักษ์ โปษยานนท์, 2536: 28-29, 104-111)

ภาพประกอบ 13 Georges Ernest Saulo (2451) พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ความเปลี่ยนแปลงของประติมากรรมไทยเริ่มปรากฏชัดเจนในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นอันเกิดจากปัจจัยทางสภาพสังคม เศรษฐกิจและการเมือง โดยมีเงื่อนไข 2 ประการ ได้แก่ ประการแรก เงื่อนไขจากภายนอกประเทศเกิดจากการเจริญสัมพันธ์ไมตรีกับประเทศตะวันตกมาแต่อดีตจนถึงยุคล่าอาณานิคม จึงเป็นผลให้พระมหากษัตริย์มุ่งพัฒนาประเทศต่อเนื่องกันมา มีการว่าจ้างชาวตะวันตกมาออกแบบและจัดสร้างสถาปัตยกรรมตามแบบศิลปะของตะวันตก ทั้งนี้เพื่อให้มีความเจริญเช่นเดียวกับประเทศในแถบยุโรปและเพื่อให้ประเทศมหาอำนาจเห็นว่าสยามเป็นประเทศที่มีความเจริญรุ่งเรืองทางศิลปวัฒนธรรมเช่นเดียวกับนานาชาติอารยประเทศ

ประการที่สอง เป็นเงื่อนไขภายในประเทศ เกิดจากความขัดแย้งของหมู่ชนและความเหลื่อมล้ำของสังคมที่สะสมมานานอันเกิดจากระบบศักดินาที่แข็งแกร่ง มีปัญญาชนเรียกร้องให้ปฏิรูปประเทศอยู่เนืองๆ จนในที่สุดองค์กษัตริย์ก็ทรงปฏิรูประบบการปกครองและอื่นๆ โดยนำความรู้และวิทยาการต่างๆ เข้ามาในประเทศอย่างกว้างขวาง รวมทั้งศิลปกรรมด้วย (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ, 2547: 64-68) ทั้งนี้ความเปลี่ยนแปลงของศิลปกรรมไทยอันเกิดจากอิทธิพลจากโลกตะวันตกในสมัยนี้ ไม่ได้หมายความว่าได้ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมแก่สังคมไทยทั้งหมด เพราะท่ามกลางอิทธิพลที่เข้ามานั้น บางส่วนก็มีผลทำให้สังคมมีความเจริญก้าวหน้าไปพร้อมกับประวัติศาสตร์และมีการพัฒนาไปสู่ความเจริญที่สูงขึ้น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ สิ่งล้าหลังและไม่เหมาะสมกับยุคสมัยได้ลดบทบาทลง โดยมีสิ่งใหม่เข้ามาทดแทนเพื่อการก้าวไปสู่การคลี่คลายในอนาคต (อำนาจ เย็นสบาย, 2524: 19-113)

3.9.3.9 การเปลี่ยนผ่านไปสู่ประติมากรรมร่วมสมัยของประเทศไทย

สังคมไทยมีความผูกพันกับประติมากรรมอย่างลึกซึ้งในฐานะสื่ออุดมคติทางศาสนา จนถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงเริ่มมีการสร้างประติมากรรมรูปเหมือนบุคคล และพัฒนามาสู่การใช้ประติมากรรมเพื่อประดับสถานที่สำคัญหรือเป็นส่วนประกอบของสถาปัตยกรรมตามพระราชโบายในการพัฒนาพระนครในขณะนั้น ถือได้ว่าสยามได้ก้าวเข้าสู่ความเป็นประเทศทันสมัยที่เรียกว่า สยามใหม่ (พิริยะ ไกรฤกษ์ และเผ่าทอง ทองเจือ, 2525: 27-44) ประเทศสยามแม้จะคล้ายกับประเทศอื่นๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่จำต้องเปิดรับวัฒนธรรมจากประเทศมหาอำนาจตะวันตก แต่สยามต่างจากประเทศอื่นที่สามารถรักษาวัฒนธรรมประจำชาติไว้ได้ โดยการปรับตัววัฒนธรรมจากภายนอกให้ประสานกลมกลืนกับวัฒนธรรมดั้งเดิม เกิดเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมเป็นของตนเอง แม้ในสมัยรัชกาลที่ 5 กระแสของวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามามีอิทธิพลแก่ชีวิตของชาวสยามสูงมาก ทั้งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต ขนบประเพณีและวัฒนธรรมที่เป็นวัตถุ (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ, 2548: 175) ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเปิดโรงเรียนเพาะช่าง ที่สร้างต่อเนื่องมาจากรัชกาลที่ 5 ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาด้านการช่างแห่งแรกของประเทศ โดยมีบทบาทสำคัญในการทำนุบำรุงงานช่างของชาติให้คงอยู่สืบมาจนถึงปัจจุบัน แม้จะทรงได้รับการศึกษาจากประเทศอังกฤษแต่กลับทรงวิพากษ์ศิลปวัฒนธรรมตะวันตกที่ล้าหลังเข้ามาในนั้น จะทำให้ประเทศสูญเสียเอกลักษณ์ของชาติ จึงทรงตั้งกรมศิลปากรในปี พ.ศ. 2454 เพื่อเป็นหน่วยงานดูแลรับผิดชอบงานช่าง เป็นแหล่งรวมช่างและผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะและวัฒนธรรม ทรงสนพระทัยและสนับสนุนการอนุรักษ์ศิลปะของชาติ แต่ก็ทรงให้ความสำคัญกับศิลปะตะวันตกไปพร้อมกัน เพราะทรงเห็นว่าศิลปะตะวันตกเป็นสื่อที่แสดงความเจริญก้าวหน้าของโลกที่ประชาชนควรได้รับรู้ กลุ่มช่างและศิลปินที่มีบทบาทสำคัญในสมัยนี้ เช่น สมเด็จฯ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ หม่อมเจ้าประวิชัย ชุมสาย พระยาอนุศาสน์จิตรกร (จันทร์ จิตรกร) และพระเทวาทินิมิต (ฉาย เทียมศิลปะไทย) เป็นต้น ในสมัยนี้สยามยังคงรับอิทธิพลของศิลปะสมัยใหม่จากตะวันตกต่อเนื่องมาจากสมัยรัชกาลก่อน มีการก่อสร้างอาคารแบบตะวันตก โดยช่างชาวอิตาลี และยังมีช่างเขียนชาวอิตาลี สถาปนิกชาวเยอรมนี อยู่ในราชสำนัก ช่างเหล่านี้ได้รับมอบหมายให้สร้างสรรค์ศิลปะเพื่อแสดงถึงความเป็นประเทศที่ทันสมัย ซึ่งยังไม่เคยมีมาก่อนในวงการศิลปะในไทย อิทธิพลของศิลปะตะวันตกเป็นไปอย่างจริงจังเมื่อนายเฟโรซี (Corado Feroci: ค.ศ. 1962-1892) ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อและสัญชาติเป็นคนไทยมีนามว่าศิลป์ พีระศรี ประติมากรชาว

อิตาเลียน ซึ่งเข้ามารับราชการในตำแหน่งช่างปั้นในกรมศิลปากรในปี พ.ศ. 2466 ได้ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะในกรมศิลปากรก่อตั้งโรงเรียนประณีตศิลปกรรมในปี พ.ศ. 2477 ซึ่งได้นำระบบการเรียนการสอนศิลปะตามแบบแผนการศึกษาของชาวตะวันตกเข้ามาสอนโดยตรงในประเทศไทย (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ, 2548: 177-188, 413-414)

โรงเรียนประณีตศิลปกรรม ยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยศิลปากร ในปี พ.ศ. 2486 ถือเป็นช่วงเวลาเปลี่ยนผ่านจากการศึกษาศิลปะจากระบบสกุลช่างมาเป็นระบบสถาบันที่มีหลักสูตรตามแบบแผนวิชาการศิลปะตามหลักวิชา (Academy Art) แบบตะวันตก เป็นปฐมบทหรือต้นกำเนิดของการสร้างสรรค์ศิลปะสมัยใหม่ในประเทศไทย ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครองของไทยจากระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาสู่ระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขภายใต้รัฐธรรมนูญ ในปี พ.ศ. 2475 นับเป็นการเปลี่ยนผ่านอันรวดเร็ว ซึ่งได้มีผลกระทบต่อการจัดลำดับชั้นทางสังคมจากระบบศักดินามาสู่ความเสมอภาค จึงส่งผลให้ศิลปะในรูปแบบประเพณีนิยมเปลี่ยนไปสู่ศิลปะสมัยใหม่ หลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองได้มีการโอนกรมศิลปากรจากกระทรวงวัง ซึ่งขึ้นตรงต่อองค์กษัตริย์มาแยกไว้ต่างหาก ดังนั้นอิทธิพลใดๆ จากนั้นไป ศิลปกรรมไทยตามพระราชานิยมที่เจริญรุ่งเรืองมาแต่ก่อนโดยพระราชานุเคราะห์ขององค์กษัตริย์ก็เกิดการเปลี่ยนแปลง ในปี พ.ศ. 2477 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสละราชสมบัติและพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลเสด็จขึ้นครองราชย์ในปีเดียวกัน ขณะนั้นนายศิลป์ พีระศรี และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะในกรมศิลปากรซึ่งได้ทำหน้าที่เป็นอาจารย์ในโรงเรียนศิลปากรและยังคงสร้างงานประติมากรรมภาพเหมือนบุคคลและอนุสาวรีย์ตามหน้าที่ในกรมศิลปากรอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ในปี พ.ศ. 2481 นักเรียนของโรงเรียนประณีตศิลปกรรมและโรงเรียนศิลปากรสำเร็จการศึกษารุ่นที่ 1 ที่สำคัญคือ นายทิมาน มุลประมุข นายแซม ขาวมีชื่อ และนายสิทธิเดช แสงหิรัญ ซึ่งจบการศึกษาด้วยการสร้างงานประติมากรรม (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ, 2548: 188-221)

ในปี พ.ศ. 2488-2492 ถือได้ว่าเป็นช่วงการเคลื่อนไหวของศิลปินสมัยใหม่และการแสดงศิลปกรรมแห่งชาติ หลังจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เสด็จขึ้นครองราชย์เมื่อ พ.ศ. 2489 เป็นเวลาที่ประเทศไทยก้าวเข้าสู่ภาวะสมัยใหม่ (Modernity) เปิดรับวัฒนธรรมจากภายนอกเข้ามาอย่างกว้างขวาง ตั้งแต่ระบบการศึกษาและเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาพัฒนาประเทศ มีผู้มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้านมากขึ้น ด้านศิลปกรรมนั้นมีการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศิลปากรสามารถสร้างงานศิลปะตามแบบตะวันตกได้จำนวนหนึ่ง จึงไม่ต้องจ้างช่างจากต่างประเทศ โดยเฉพาะการสร้างอนุสาวรีย์ขนาดใหญ่ ประติมากรไทยสามารถปั้นได้เอง นอกจากนี้ศิลปินสมัยใหม่ยุคแรกของไทยได้สร้างงานศิลปกรรมที่มีแนวคิดเฉพาะของแต่ละคน มีการพัฒนาการไปสู่แนวเหมือนจริงและประเพณีนิยมที่มีลักษณะกายวิภาคที่เรียบง่าย มีลีลาที่อ่อนช้อยและได้รับความนิยมสูงใน พ.ศ. 2509 และได้เริ่มนำออกแสดงในงานสำคัญต่างๆ เช่น งานฉลองรัฐธรรมนูญ ซึ่งได้เป็นแรงกระตุ้นสำคัญให้เกิดการตื่นตัวเปิดรับศิลปะแบบตะวันตกในหมู่ประชาชนและศิลปิน เมื่อศิลปินสมัยใหม่มีจำนวนมากขึ้นจึงรวมตัวกันเป็นกลุ่มเพื่อจัดแสดงผลงานให้สาธารณชนได้ชื่นชม เช่น กลุ่มจักรวรรดิศิลปิน การแสดงงานที่สำคัญคือการแสดงศิลปกรรมแห่งชาติ โดยมหาวิทยาลัยศิลปากรและกรมศิลปากรร่วมกันจัดขึ้นเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2492

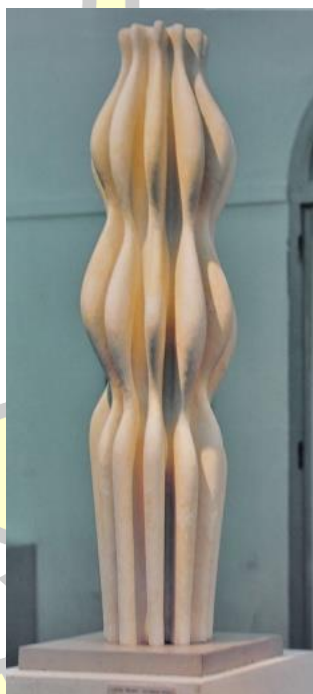
ซึ่งนอกจากจะเป็นการจัดแสดงผลงานศิลปกรรมสมัยใหม่แล้วยังมีการตัดสินให้รางวัลผลงานดีเด่นประเภทต่างๆ โดยศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี เป็นผู้ดำเนินการและเป็นกรรมการคัดเลือกและตัดสินให้รางวัลร่วมกับผู้เชี่ยวชาญของกรมศิลปากร การแสดงศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 1-14 (พ.ศ. 2505) เป็นการแสดงศิลปกรรมแห่งชาติในยุคศิลป์ พีระศรี มีศิลปินที่ได้รับรางวัลและได้รับยกย่องให้เป็นศิลปินชั้นเยี่ยมจำนวนหนึ่ง ส่วนมากเป็นศิษย์รุ่นแรกๆ ของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี มีนางมีเชียม ยิบอินซอย ศิลปินอิสระที่ศึกษาศิลปะกับศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี รวมถึง นายชิต เจริญประชา จากโรงเรียนเพาะช่าง ผลงานศิลปกรรมของศิลปินสมัยใหม่ยุคแรกมักเป็นงานแบบเหมือนจริงและประเพณีนิยม (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ, 2548: 223 -255) โดยแบบเหมือนจริงจะมีเรื่องราวที่มาจากธรรมชาติ เน้นการถ่ายทอดอารมณ์จากธรรมชาติเพื่อสื่อถึงความงามในรูปทรงธรรมชาติ ส่วนแบบประเพณีนิยมนั้นเป็นการนำเอาสุนทรียภาพของพระพุทธรูปที่มีลักษณะรูปทรง ปริมาตรและเส้นโค้ง ที่ให้ความรู้สึกนุ่มนวลมาสร้างรูปทรงใหม่ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนไทย เช่น การละเล่นและประเพณี เป็นต้น (วิโชค มุกตมณี, 2540ก: 47, 61) ภาพประกอบ 14

ภาพประกอบ 14 เขียน ยิ้มศิริ (2492) ชลยุทธ์ทิพย์ การแสดงศิลปกรรมแห่งชาติครั้งที่ 1

ภายหลังจากที่ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี เสียชีวิตในปี พ.ศ. 2505 วงการประติมากรรมค่อนข้างซบเซาในช่วงระยะเวลาหนึ่ง มีประติมากรส่งผลงานในการแสดงศิลปกรรมแห่งชาติน้อยมาก แต่ในอีกทางหนึ่งนั้นประติมากรรมในช่วงเวลานี้กลับมีรูปแบบที่หลากหลายขึ้น โดยค่อยๆ คลี่คลายมาเป็นศิลปะแบบลัทธิประทับใจ (Impressionism) ลัทธิบาศกนิยม (Cubism) และศิลปะแบบต่างๆ ที่ศิลปินสร้างขึ้นตามความรู้สึกนึกคิดของตนอย่างอิสระ ศิลปะสมัยใหม่จึงเป็นศิลปะแนวใหม่ที่มีได้สร้างขึ้นเพื่อรับใช้ความเชื่อทางศาสนาหรือสนองความต้องการของกษัตริย์และชนชั้นสูงอย่างที่เคยมีมาแต่อดีต หากแต่ศิลปินสร้างศิลปะเพื่อแสดงความรู้สึกนึกคิดของตนเป็นสำคัญ โดยรับแบบอย่างมาจากศิลปะตะวันตกแล้วปรับให้มีรูปแบบเนื้อหา แนวคิด หลักสุนทรียภาพ สอดคล้องกับเหตุผลและปัจจัยทางสังคม ศิลปะสมัยใหม่จึงเป็นศิลปะของประชาชน (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ, 2548: 413-414) ในช่วงเวลานี้ประติมากรรมแบบ

นามธรรมก็ค่อยๆ เติบโตขึ้น ต่อมาในปี พ.ศ. 2510 ถือเป็นยุคทองของประติมากรรมแบบนามธรรม มีกลุ่มประติมากรที่สร้างสรรค์ผลงานที่มีรูปทรงที่สวยงามแปลกตา เป็นความงามที่เกิดจากการคิดค้นรูปทรงเป็นการเชี่ยวชาญในการเอาทัศนธาตุมาจัดองค์ประกอบให้เกิดเอกภาพ ซึ่งการให้ความสำคัญกับรูปทรงมากกว่าเนื้อหา นี้ได้สอดคล้องไปกับแนวคิดทางศิลปะแนวรูปแบบนิยม (Formalist) ในประเทศตะวันตกและนำมาสู่แนวความคิดแบบสมัยใหม่ (Modernist) และได้พัฒนาไปถึงขีดสุดจนกลายเป็นศิลปะชั้นสูงในเวลาต่อมา ใน พ.ศ. 2503 ประติมากรรมนามธรรมไทยในยุคนี้ ก็ได้กลายเป็นศิลปะสมัยใหม่ชั้นสูงไปเสียแล้ว ศิลปินคนสำคัญในยุคนี้ ได้แก่ นายชำเรือง วิเชียรเขตต์ และนายอินสนธ์ วงศ์สาม เป็นต้น (สุธี คุณาวิชยานนท์, 2546: 161-164) ภาพประกอบ 15

ภาพประกอบ 15 ชำเรือง วิเชียรเขตต์ (2508) กลุ่ม การแสดงศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 16 (ที่มา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2540: 121)

วิบูลย์ ลี้สุวรรณ (2528: 325-340) ได้กล่าวถึงความเป็นไปของประติมากรรมในระหว่างปี พ.ศ. 2517-2527 ไว้ว่า แม้สภาพสังคมการเมืองและกระแสความคิดทางสังคมจะเปลี่ยนแปลงไป แต่การแสดงศิลปกรรมแห่งชาติยังคงดำเนินต่อไปตามแนวทางเดิม ตั้งแต่การแสดงศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 22-30 แนวคิดและรูปแบบผลงานยังไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก ผู้ที่ส่งผลงานส่วนมากเป็นนักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศิลปากร และศิลปินอาวุโสจำนวนหนึ่ง ดังนั้นผลงานศิลปกรรมส่วนมากจึงมีลักษณะเป็นงานประกอบการศึกษาและแนวคิดจึงเป็นไปตามกรอบและกฎเกณฑ์ของการศึกษามากกว่าการสร้างสรรค์ที่อิสระและก้าวหน้า

โดยรูปแบบผลงานส่วนมากเป็นแนวนามธรรม หล่อด้วยพลาสติก แกะสลักหินและไม้ ประติมากรที่สำคัญ ได้แก่ นายนนทิวรรณ จันทนะพะลิน นายวิชัย สิทธิรัตน์ นายเข็มรัตน์ กองสุข เป็นต้น

ต่อมากลุ่มประติมากรได้รวมตัวกันและจัดแสดงผลงานกันเองในนามกลุ่มประติมากรไทย ครั้งที่ 1 ใน พ.ศ. 2524 ณ หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ กรุงเทพฯ และพัฒนามาสู่การก่อตั้งสมาคมประติมากรไทยขึ้นในปี พ.ศ. 2526 ถือเป็นองค์กรอิสระทางศิลปะที่มีกิจกรรมเคลื่อนไหวอย่างจริงจัง สิ่งสำคัญคือการผลักดันให้ประติมากรรมสมัยใหม่มีบทบาท มีพื้นที่ในสังคม โดยการร่วมมือกับองค์กรต่างๆ จัดทำงานประติมากรรมแล้วติดตั้งในที่สาธารณะ ถึงแม้ว่าผลงานหลายชิ้นจะดูเข้าใจยากสำหรับคนทั่วไป แต่ได้ทำให้พื้นที่ทางสังคมเปิดรับงานประติมากรรมร่วมสมัยได้เป็นอย่างดี (สุธี คุณาวิชยานนท์, 2546: 161-164)

ยุควัฒนธรรมหลากหลายจากการเฟื่องฟูทางเศรษฐกิจและการแบ่งบานของการประกวดศิลปกรรม ในช่วงปี พ.ศ. 2530 เป็นต้นมา เศรษฐกิจไทยกำลังเฟื่องฟู รัฐบาลโดยพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ นายกรัฐมนตรี (พ.ศ. 2532-2534) ชูนโยบายในการผลักดันให้ไทยเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ ภาคธุรกิจเอกชนและกลุ่มชั้นสูงและชนชั้นกลางที่อาศัยอยู่ในเมืองใหญ่ โดยเฉพาะกรุงเทพฯ กลายเป็นพลังสำคัญในการผลักดันประเทศให้มีความเจริญทางวัตถุมากขึ้น พร้อมๆ กับการเปลี่ยนสภาพสังคมไปสู่ความเป็นวัตถุนิยม จากความก้าวหน้างดงกล่าวเป็นผลให้ความเจริญเติบโตทางด้านเทคโนโลยี การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเป็นไปโดยอิสระ ทำให้สังคมไทยเต็มไปด้วยสีสันและพลังการเคลื่อนไหวที่มีชีวิตชีวา เช่นเดียวกับวงการศิลปะที่มีการพัฒนาทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ มีแนวคิดและรูปแบบของผลงานที่เปิดกว้าง หลากหลายและอิสระมากขึ้น อย่างที่ไม่เคยเป็นมาก่อน มีการจัดตั้งคณะวิชาที่จัดการศึกษาทางศิลปะในสถาบันอุดมศึกษามากขึ้น ซึ่งได้นำไปสู่ความหลากหลายทางวิชาการและรูปแบบทางศิลปะ ประกอบกับฐานะและการศึกษาของชนชั้นสูงและชนชั้นกลางที่ดีขึ้น คนกลุ่มนี้จึงเริ่มเห็นความสำคัญในการชื่นชมศิลปะมากขึ้น ทั้งที่สนใจติดตามชมนิทรรศการและข่าวสารจากสื่อต่างๆ บ้างก็ซื้อสะสมด้วยใจรัก หรือหวังเก็งกำไรหรือตามกระแสนิยม สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นตัวกระตุ้นให้วงการศิลปะเติบโตขึ้นทั้งในเชิงปริมาณ คุณภาพและธุรกิจ จากปัจจัยดังกล่าวเป็นผลให้ความชื่นชมและความเข้าใจศิลปะร่วมสมัยที่เริ่มมีเพิ่มขึ้น ทำให้ศิลปินร่วมสมัยได้รับการยอมรับมากขึ้นพร้อมๆ กับกลุ่มเอกชนที่หันมาสนับสนุนงานศิลปะ ทั้งที่ให้การสนับสนุนการจัดนิทรรศการเดี่ยวและกลุ่มศิลปินต่างๆ และที่นิยมกันมากในช่วงปี พ.ศ. 2520-2535 คือการจัดประกวดศิลปกรรม ทั้งที่จัดประจำปีและจัดขึ้นพิเศษในโอกาสสำคัญ มีการเพิ่มเงินรางวัลให้สูงขึ้น การประกวดที่มีมานานแล้ว อย่างการแสดงผลงานแห่งชาติก็ยังคงดำเนินต่อไป รวมถึง 2 เวทีการประกวดเอกชนที่จัดอย่างต่อเนื่อง คือการประกวดศิลปกรรมร่วมสมัย โดยธนาคารกสิกรไทย และการประกวดศิลปกรรม ปตท. โดยการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย เป็นต้น ประติมากรสำคัญในช่วงนี้ ได้แก่ นายมณฑิร บุญมา นายอำนาจ กันทะอินทร์ นายสมหมาย มาอ่อน นายอดุลย์ บุญฉ่ำ และนายวิชัย พันธุ์สวัสดิ์ เป็นต้น ทั้งนี้ในปี พ.ศ. 2535 เนื่องในโอกาสครบรอบ 100 ปี ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี สมาคมประติมากรไทยได้จัดมหกรรมประติมากรรม 93 ชิ้น โดยจัดแสดงผลงานของประติมากรจำนวนมากที่สุดเท่าที่เคยมีมาในประเทศไทย (สุธี คุณาวิชยานนท์, 2546: 217-268) ภาพประกอบ 16

ภาพประกอบ 16 อุดุลย์ บุญฉ่ำ (2535) จินตนาการจากเครื่องมือเครื่องใช้พื้นบ้าน
 รางวัลศิลปกรรมยอดเยี่ยม การแสดงศิลปกรรมร่วมสมัย ครั้งที่ 14
 (ที่มา ธนาคารกสิกรไทย, 2535: 15)

3.10 ประติมากรรมกับสภาพแวดล้อม

ประติมากรรมกับสภาพแวดล้อม หมายถึง ประติมากรรมที่สร้างขึ้นเพื่อการรับรู้สัมผัส ชื่นชมแก่สาธารณชนและอาจมีสิ่งชักจูงให้ผู้ชมมีปฏิสัมพันธ์ด้วย เพื่อให้เกิดความใกล้ชิดและสาธารณชนสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2541: 106) ทั้งนี้ผู้รู้ได้กล่าวถึงประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมไว้มาก ที่สำคัญมีดังนี้

สุชาติ เกาทอง (2532: 121-122, 126-127) กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่สวยงามด้วยการนำผลงานประติมากรรมไปจัดไว้ในสวนสาธารณะ เป็นสิ่งที่จะช่วยยกระดับจิตใจได้ การติดตั้งอาจจะประกอบกับสถาปัตยกรรม สวนสาธารณะ สวนหย่อม น้ำพุ เป็นต้น สภาพภูมิประเทศและสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญมาก เพราะจะช่วยเน้นผลงานให้เด่นชัดและน่าสนใจขึ้น การผสมผสานระหว่างประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อมเป็นการเน้นเรื่องการใช้ประโยชน์จากที่ว่างสำหรับสาธารณชน ความสัมพันธ์กับที่ว่างและสิ่งแวดล้อม ควรเป็นเงื่อนไขหลักในการพิจารณาคุณสมบัติของรูปทรงที่จะติดตั้ง เพราะความเกี่ยวข้องกับประชาชนกับประติมากรรมในที่สาธารณะมีมาก ประชาชนผู้สัญจรไปมาในบริเวณนั้นจะต้องสัมผัสรับรู้กับผลงานชิ้นนั้นโดยตั้งใจหรือไม่ก็ตาม เหมือนกับว่าเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตที่เขาเหล่านั้นเกี่ยวข้องกับอยู่

ทวีเดช จีวบาง (2537: 106-113) กล่าวว่า มนุษย์ทุกคนชอบและต้องการที่จะอยู่ในสภาพแวดล้อมที่สวยงาม มีระเบียบ ให้ความงดงามต่อประสาทต่างๆ ดังนั้น ประติมากรจึงนำเสนอแนวความคิดในการสร้างสรรค์งานประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมเพื่อให้เกิดมีความงามและเพิ่มพูนปัญหาเสนอต่อสาธารณชน ประติมากรทั้งหลายพยายามทดลองแนวความคิดของตน เช่น ความคิดเรื่องประติมากรรมกับสถาปัตยกรรม ประติมากรรมกับสวนสาธารณะ ฯลฯ

นันทิวรรณ จันทนะพะลิน (2546: 165-168) กล่าวว่า ประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมเกิดขึ้นตามเมืองใหญ่ที่มีสภาพวิถีชีวิตของคนในสังคมค่อนข้างวุ่นวาย วิธีหนึ่งที่จะช่วยผ่อนคลายคือการนำเอาสุนทรียภาพทางศิลปะเข้าไปร่วมดำเนินอยู่กับสภาพแวดล้อม สำหรับสถานที่ภายนอกอาคาร คุณสมบัติของประติมากรรมเหมาะสมที่จะแก้ปัญหาได้เป็นอย่างดี ด้วยเหตุนี้ประติมากรรมจึงถูกสร้างขึ้นในชุมชนตามอาคารหรือสวนสาธารณะร่วมกับการดำเนินชีวิตของคน นอกจากนี้ยังสามารถช่วยส่งเสริมการจัดบริเวณภายนอกอาคารทั้งในแนวราบและแนวตั้งได้

Ray Faulkner and others (1963: 64) ได้กล่าวถึงผลงานประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อมชื่อ Chicagos Picasso (1967) ของ Pablo Picasso (ค.ศ. 1881-1973) ที่ติดตั้งอยู่บริเวณลานพลาซ่าด้านหน้าของศูนย์การค้าดาลี (Daley Center Plaza) ไว้ว่า เกิดผลกระทบที่เห็นได้ชัดเพราะศิลปินไม่สามารถให้ความหมายที่ชัดเจน ประชาชนจึงลุกขึ้นแสดงความเห็นที่ขัดแย้งอย่างกึกก้องด้วยคำถามที่ว่ามันคืออะไร หม่าฮุยหรือรูปผู้หญิง

Henri Moore ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อมของเขาไว้ว่า รูปร่างของมนุษย์คือสิ่งที่เขามีความสนใจอย่างลึกซึ้ง เขาได้ค้นพบหลักเกณฑ์บางอย่างของรูปทรงและลีลาของมันด้วยการศึกษาสรรพสิ่งทั้งหลายในธรรมชาติ เช่น จากก้อนหิน กระดูก ต้นไม้และพืชพรรณ เขาปรารถนาที่จะวางผลงานไว้ในทิศทางต่างๆ ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติทุกแบบมากกว่าที่จะประดับกับสิ่งก่อสร้างสวยๆ (Robert Mavillard, 1960: 193)

จากคำอธิบายเกี่ยวกับประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมดังกล่าวข้างต้นอาจสรุปได้ว่า ประติมากรรมกับสภาพแวดล้อม เป็นการสร้างสรรค์ผลงานที่เน้นการใช้ประโยชน์จากที่ว่างสำหรับสาธารณชน ซึ่งมีความสำคัญต่อสังคมและการดำรงชีวิตของมนุษย์ โดยเฉพาะในสังคมเมือง 2 ประการ ได้แก่ ประการแรก ความสำคัญทางกายภาพ เกิดจากการใช้ผลงานประติมากรรมมาเป็นส่วนประดับ ตกแต่งพื้นที่ต่างๆ ให้เกิดบรรยากาศที่น่าสนใจ ลดความแข็งกระด้างของอาคารและสิ่งก่อสร้างขนาดใหญ่ และประการที่สอง ความสำคัญทางจิตใจ กล่าวคือช่วยให้เกิดความรู้สึกที่ผ่อนคลาย เพลิดเพลินใจ เกิดอารมณ์ที่สุนทรีย์ จากการได้ชื่นชมในสุนทรียภาพของประติมากรรมในพื้นที่เหล่านั้น ทั้งนี้ในการกำหนดเนื้อหา (Content) และรูปทรง จะต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์กับที่ว่าง สิ่งแวดล้อมและกิจกรรมของประชาชนที่ใช้พื้นที่นั้นๆ เป็นสำคัญ

3.11 ประติมากรรมสาธารณะ

ประติมากรรมสาธารณะ (Public Sculpture) หมายถึง ประติมากรรมที่สร้างขึ้นเพื่อสาธารณชน สาธารณชนเป็นผู้ที่ได้รับการรับรู้ สัมผัสและชื่นชม ในพื้นที่สาธารณะ เป็นพื้นที่เปิด (Open Space) ที่ทุกคนใช้บริการได้ (ถนอมจิตร ชูม่วงค์, 2548: 48-49, 54)

3.11.1 แนวคิดและความสำคัญของประติมากรรมสาธารณะ

ถนอมจิตร ชูม่วงค์ (2548: 48-49) กล่าวว่า ปัจจุบันเกิดกระแสความตื่นตัวด้านสิ่งแวดล้อมโดยทั่วไป การก่อสร้างอาคารในเมืองใหญ่ สถาปนิกพยายามสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อลดความแข็งกระด้างของอาคารด้วยการนำธรรมชาติและศิลปะช่วยเสริมแต่งเพิ่มสีสัน บรรยากาศให้กับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกอาคาร แสดงถึงการให้ความสำคัญแก่ศิลปะที่มีผลต่อวิถีชีวิตของคนที่ย่างไกลจากการรับรู้ สัมผัสกับศิลปะและส่งผลถึงสภาพจิตใจของผู้คน อันเป็นแนวทางที่ทำกันมากกว่าครึ่งศตวรรษที่ผ่านมา เป็นสิ่งชี้ให้เห็นถึงการกลับมาของศิลปะ

สาธารณะ โดยภาคสังคมที่เห็นถึงความสำคัญ การพัฒนาศิลปะสาธารณะของแต่ละประเทศนั้น ขึ้นอยู่กับผู้นำสังคมและประชาชน เนื่องจากศิลปะสาธารณะเป็นแนวร่วมทางความคิดที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมเดียวกัน แสดงให้เห็นถึงพลังสังคมที่มีต่อศิลปวัฒนธรรม

แคลวิน ทอมกินส์ (1984: 47) กล่าวว่า ศิลปินที่สร้างงานศิลปะสาธารณะ มีแนวคิดที่สอดคล้องกันก็คือ การทำงานที่เกี่ยวข้องกับประชาชน หมายถึงต้องหิ้งค์มึร์แห่งศิลปะ บางอย่างไปบ้าง การจัดการทำงานเพื่อตนเองทั้งไป ในฐานะศิลปินของประชาชนจะต้องทำงาน ภายในกรอบรสนิยมของประชาชน และต้องไม่ยึดติดกับความคิดอย่างใดอย่างสุดขั้ว

3.11.2 วิวัฒนาการของประติมากรรมสาธารณะ

กมล ทัศนัญชลี (2524: 103) กล่าวถึงศิลปะในที่สาธารณะของไทยไว้ว่า ศิลปะสาธารณะของไทยยังขาดอยู่มากและยังไม่ได้ได้รับความสนใจจากภาครัฐและเอกชนเท่าที่ควร ซึ่งศิลปะในที่สาธารณะนั้นมีความสำคัญพอๆ กับพิพิธภัณฑ์ศิลปะ วิธีที่จะช่วยเหลือสนับสนุนศิลปินที่มีความสามารถในประเทศไทยนั้นสามารถทำได้หากรัฐบาลจัดตั้งงบประมาณเป็นกองทุนศิลปะ หรือทุนสนับสนุนศิลปินให้กับผู้ที่ทำงานทัศนศิลป์ดีเด่นในรอบปี ศิลปินจะได้ทำโครงการเพื่อติดตั้งผลงานถาวรในสถานที่สาธารณะ สถานที่ราชการ สถาบันการศึกษา ฯลฯ

แสงอรุณ รัตกลีกร (2530: 24) และสุชาติ เกาทอง (2532: 129) กล่าวว่า แนวคิดในการสร้างประติมากรรมในที่สาธารณะไม่ใช่สิ่งใหม่หรือเพิ่งเริ่มคิดจะทำกันใน ประเทศไทย ประติมากรรมที่เป็นอนุสรณ์สุกรบริเวณริมคลองหลอดในสมัยรัชกาลที่ 6 (พ.ศ. 2453-2468) สร้างขึ้นถวายแด่สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ซึ่งปีนั้นเป็นปีพระราชสมภพของพระองค์ อนุสรณ์ทำเป็นรูปสุกรยืนอยู่บนก้อนหินธรรมชาติ ทำให้เราสัมผัสงานชิ้นนี้ได้อย่างนิยมและคุณสมบัติอันวิเศษคืออนุสรณ์เล็กๆ ชิ้นนี้ช่วยให้สภาพของเมืองมีเสน่ห์ และตัวอนุสรณ์เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับคลอง สนามและต้นไม้ที่ปลูกตามแนวคลอง

ถนอมจิตร ชุ่มวงศ์ (2548: 52-54) กล่าวว่า ประติมากรรมสาธารณะ (Public Sculpture) ศิลปินอาจใช้เนื้อหา แนวคิดส่วนบุคคล (Individual) แสดงออกเป็น ประติมากรรมแล้วนำเสนอต่อสังคมเพื่อให้เป็นที่ยอมรับในความเป็นตัวตนของเขาเอง ซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องมีการปรับความเข้าใจให้อยู่บนพื้นฐานเดียวกัน การสร้างความเข้าใจนี้อาจทำได้โดยการเผยแพร่ การวิจารณ์โดยบุคคลภายนอกที่มีความรู้และความเข้าใจ ซึ่งถือว่ามีสำคัญที่จะต้องสร้างความเข้าใจนี้ให้เป็นที่รับรู้ระหว่างศิลปินและประชาชน ประติมากรรมนั้นมีรูปแบบที่หลากหลาย แต่ถ้าหากจะนำเสนอในพื้นที่สาธารณะแล้วมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องผ่านการคัดเลือก กลั่นกรองตามลำดับ ซึ่งอาจอยู่ในระดับผู้นำชุมชน หรือประชาชนที่มีส่วนได้เสียในการร่วมพิจารณา ซึ่งเป็นวัฒนธรรมมวลชนเพื่อให้ได้มาซึ่งศิลปะสาธารณะโดยไม่มีข้อโต้แย้งใดๆ ประชาชนอาจเสนอข้อคิดเห็นที่แสดงถึงประโยชน์ ความสำคัญ รูปแบบ วัสดุ การติดตั้งและอื่นๆ ซึ่งเป็นข้อสรุปที่ดีและเหมาะสมในการจัดสร้าง พัฒนาการของประติมากรรมสาธารณะได้ดำเนินมาอย่างต่อเนื่อง โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือการสร้างความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมแก่วิถีชีวิตของคนในสังคมในช่วงเวลานั้นๆ และไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน การสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีเพื่อตอบสนองความเป็นอยู่ที่ดี ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งศิลปินต่างพยายามที่จะตอบสนองแนวคิดเหล่านี้ด้วยวิธีการสร้างสรรค์ประติมากรรมเพื่อสภาพแวดล้อม เพื่อการพัฒนา

ให้เหมาะสมกับความต้องการของสังคมปัจจุบัน

อิทธิ คงคากุล (ม.ป.ป.: 26-30) ได้กล่าวถึงโครงการประชุมปฏิบัติการ ประติมากรรมอาเซียน ครั้งที่ 2 ซึ่งจัดขึ้นที่กรุงเทพมหานครของประเทศไทย สรุปได้ว่า ประติมากรรมที่ติดตั้งอยู่ในสวนจตุจักรนั้น ถือได้ว่าเป็นประติมากรรมสาธารณะอย่างแท้จริง เพราะมีจุดประสงค์ในการสร้างขึ้นเพื่อให้ประชาชนได้ชื่นชมโดยตรง ประติมากรรมในสวนสาธารณะ สำหรับประเทศไทยนับว่าเป็นสิ่งใหม่ แต่ในต่างประเทศนั้นถือเป็นเรื่องธรรมดาเพราะเขามีนานแล้ว แต่อย่างไรก็ตามประติมากรรมในสวนจตุจักรเหล่านั้นคงจะเป็นอาหารทางตา ทางใจ แก่ประชาชนชาวไทยได้บ้างโดยเฉพาะในสภาพของสังคมที่สิ่งรอบตัวดูจะเป็นพิษไปหมด

Brigitte Govignon (1995: 272-273) กล่าวว่า ในอดีตการสร้าง ประติมากรรมในสถานที่ต่างๆ จะถูกกำหนดขึ้นพร้อมกับสภาพแวดล้อม ด้วยเหตุผล ปรัชญา และความเชื่อ จึงมีความสัมพันธ์และกลมกลืนกัน ปัจจุบันผู้คนในเมืองใหญ่มีการยอมรับ ประติมากรรมร่วมสมัยที่ถูกนำมาติดตั้งในพื้นที่สาธารณะมากขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากความเคยชิน ที่ได้พบเห็น ค้นเคยเป็นระยะเวลานาน เป็นการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานในการชื่นชมประติมากรรม ร่วมสมัยที่ถูกสร้างขึ้นจากแนวความคิดส่วนบุคคลของศิลปิน และมีรูปแบบนามธรรมเป็นส่วนใหญ่ แสดงถึงการเริ่มต้นรับรู้ของการเข้ามามีส่วนร่วมในวิถีชีวิตของศิลปะแบบนามธรรม ซึ่งผู้คนทั้งหลาย เห็นว่าเป็นสิ่งไม่จำเป็นสำหรับชีวิต และเป็นความสวยงามที่นำไปใช้ประโยชน์อะไรไม่ได้ ในช่วงเวลา เดียวกันนั้น เมืองใหญ่ต่างๆ ของแต่ละประเทศมีการพัฒนาประติมากรรมอย่างต่อเนื่อง มีการสร้าง ประติมากรรมสาธารณะในรูปแบบประติมากรรมร่วมสมัยจำนวนมากในพื้นที่ต่างๆ ของเมือง จนอาจกล่าวได้ว่าเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องสร้างประติมากรรมสาธารณะขึ้นเพื่อประชาชนในสังคมเมือง

3.11.3 รูปลักษณ์ของประติมากรรมสาธารณะในปัจจุบัน

Garrison Roots (2002: 147-149) กล่าวว่า ที่อยู่อาศัยที่เป็นศิลปะ หมายถึง การสร้างที่อยู่อาศัยที่มีการพัฒนาในระดับสูง ไม่ใช่เพียงประโยชน์ใช้สอยอย่างเดียวซึ่งจะมี ผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีของสาธารณะชน ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวหรือศูนย์รวมทางจิตใจโดยการ พบปะพูดคุย เป็นหัวใจสำคัญของการก้าวไปสร้างสิ่งที่ต้องการและเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อการ สร้างสรรค์ศิลปะสาธารณะ การพัฒนาประติมากรรมสาธารณะที่หลากหลายเพื่อสนองตอบจิตใจของ ประชาชนเป็นสิ่งสำคัญ ประติมากรรมบางชิ้นยังสามารถเกิดประโยชน์ใช้สอยทางกายด้วย โดยการเข้า ร่วมกิจกรรมการเล่นต่างๆ เช่น ส่วนประกอบในสนามเด็กเล่น หรือเป็นส่วนหนึ่งของที่พักผ่อนใน สวนสาธารณะ ทั้งนี้ประติมากรรมสาธารณะในรูปแบบประติมากรรมร่วมสมัยในปัจจุบันได้รับการ ยอมรับโดยทั่วไปของสังคมตามเมืองใหญ่ทั่วโลก มีการติดตั้งในสถานที่ที่สาธารณชนสามารถมองเห็น ชื่นชม สัมผัส และมีปฏิสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ ประติมากรรมน้ำพุเพื่อเป็นศูนย์กลางของ พื้นที่ หรือเป็นสัญลักษณ์ของความเชื่อ เป็นศูนย์รวมทางจิตใจ สร้างค่านิยมในลัทธิการปกครอง หรือแสดงถึงวัฒนธรรม ประเพณีและค่านิยมของสังคม หรือแสดงถึงธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งก่อสร้าง หรือประติมากรรมที่เป็นสัญลักษณ์ของวัฒนธรรมใหม่แก่สังคม

สรุป จากผลการศึกษาเกี่ยวกับประติมากรรมร่วมสมัยดังกล่าวข้างต้น อาจสรุปได้ว่า

1. ประติมากรรม หมายถึง งานวิจิตรศิลป์ที่มีการแสดงออกด้วยปริมาตร เป็นรูปทรง 3 มิติ มีความกว้าง ความยาว ความสูง หรือความลึก และกินระวางพื้นที่ในอากาศ

2. ประติมากรรมร่วมสมัย หมายถึง ประติมากรรมที่สร้างสรรค์จากความคิด และประยุกต์ขึ้นใหม่อย่างบูรณาการ โดยมีรูปแบบของผลงานที่แตกต่างไปจากประติมากรรมดั้งเดิม ซึ่งเป็นประเพณีนิยมที่สร้างสืบต่อกันมาตั้งแต่โบราณกาล

3. ประเภทของประติมากรรม แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ประติมากรรม ร่องลึก ประติมากรรมรูปนูนและประติมากรรมลอยตัว

4. รูปแบบของประติมากรรม แบ่งออกได้ 3 ลักษณะ ได้แก่ แบบเหมือนจริง แบบนามธรรม และแบบกึ่งนามธรรม

5. กรรมวิธีทางประติมากรรม แบ่งได้ 5 กรรมวิธี ได้แก่ การปั้น การหล่อ การแกะสลัก การสลักหินและการก่อสร้างและการประกอบวัสดุ

6. บทหน้าที่ของประติมากรรม ประติมากรรมมีหน้าที่สนองตอบความต้องการของมนุษย์และสังคมทั้งด้านวัตถุและจิตใจ เช่น เพื่อประโยชน์ใช้สอย ส่งเสริมลัทธิความเชื่อและศาสนา ส่งเสริมความเคารพและศรัทธา ส่งเสริมอำนาจและบารมีของกษัตริย์และนักปกครอง เพื่อยกระดับจิตใจและรสนิยม และเพื่อแก้ปัญหาที่วาง โดยใช้ประติมากรรมรูปแบบต่างๆ เช่น ประติมากรรมรูปเคารพ รูปตัวแทน ประติมากรรมตกแต่ง และประติมากรรมรูปสาคิตและเล่าเรื่อง เป็นเครื่องมือ

7. ความสำคัญและประโยชน์ของประติมากรรม มีความสัมพันธ์กับกิจกรรมของมนุษย์และกาลเวลา ในฐานะที่เป็นเครื่องมือตอบสนองความต้องการของมนุษย์และสังคมตามบริบทของแต่ละช่วงเวลา

8. ความงามของประติมากรรม เป็นคุณค่าที่เกิดขึ้นทั้งในส่วนขององค์ประกอบทางนามธรรม (Subjective) และองค์ประกอบทางรูปธรรม (Objective) หรือรูปทรง (Form) ในด้านองค์ประกอบทางรูปธรรมนั้นคุณค่าทางความงามเกิดขึ้นจากลักษณะความสูงต่ำที่มีความเหมาะสมพอดี และความงามทางรูปทรง

9. ความเป็นมาของประติมากรรมร่วมสมัยในประเทศไทย เริ่มขึ้นเมื่อมีการรับวัฒนธรรมตะวันตกในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น เกิดจากเงื่อนไขที่เป็นแรงบีบคั้นจากภายนอกทำให้พระมหากษัตริย์ต้องมุ่งพัฒนาประเทศในทุกด้าน และเงื่อนไขจากความขัดแย้งจากการหลั่งมลาทางชนชั้นภายในประเทศ มีปัญญาชนเรียกร้องให้ปฏิรูปประเทศจนพระมหากษัตริย์ทรงปฏิรูประบบการปกครองและวิทยาการต่างๆ รวมทั้งศิลปกรรมด้วย แต่ในท่ามกลางอิทธิพลที่เข้ามานั้นบางส่วนก็มีผลทำให้สังคมไทยมีความเจริญก้าวหน้าไปพร้อมกับประวัติศาสตร์ และมีการพัฒนาไปสู่ความเจริญที่ดีขึ้น ในสมัยรัชกาลที่ 6 มีการจ้างช่างเขียนชาวอิตาลี สถาปนิกชาวเยอรมนี อยู่ในราชสำนัก รวมถึงประติมากรชื่อเฟโรซี (Feroci, Corado) ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อและสัญชาติเป็นไทย มีนามว่านายศิลป์ พีระศรี และได้ก่อตั้งโรงเรียนประณีตศิลปกรรมขึ้นและได้ยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยศิลปากรในปี พ.ศ. 2486 เพื่อจัดการศึกษาตามแบบแผนวิชาการศิลปะแบบตะวันตก เป็นปฐมบทของการสร้างสรรค์ศิลปะสมัยใหม่ในประเทศไทย ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงการปกครองซึ่งมีผลกระทบต่อการจัดลำดับชั้นทางสังคม ส่งผลให้ศิลปะในรูปแบบประเพณีนิยมได้ปรับเปลี่ยนไปสู่ศิลปะสมัยใหม่อย่างรวดเร็ว เมื่อรัชกาลที่ 9 ขึ้นครองราชย์ เป็นเวลาที่ประเทศไทยก้าวเข้าสู่ภาวะสมัยใหม่ (Modernity) นับเป็นช่วงการเคลื่อนไหวของศิลปินสมัยใหม่ มีผู้สำเร็จ

การศึกษาจากมหาวิทยาลัยศิลปากรสามารถสร้างงานศิลปะที่มีแนวคิดเฉพาะของแต่ละคนและเริ่มนำออกแสดงในงานสำคัญต่างๆ ที่สำคัญคือ การแสดงศิลปกรรมแห่งชาติ ที่จัดขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2492 โดยผลงานศิลปะสมัยใหม่ยุคแรกมักเป็นงานแบบเหมือนจริงและแบบไทยประเพณี ภายหลังจากที่นายศิลป์ พีระศรี เสียชีวิตลงในปี พ.ศ. 2505 ประติมากรรมจึงค่อยๆ คลี่คลายมาเป็นศิลปะแบบลัทธิประทับใจ (Impressionism) ลัทธิบาศกนิยม (Cubism) และแบบต่างๆ ที่ศิลปินสร้างขึ้นตามความรู้สึกนึกคิดของตนอย่างอิสระ ศิลปะสมัยใหม่จึงเป็นศิลปะแนวใหม่ที่มีได้สร้างขึ้นเพื่อรับใช้ความเชื่อทางศาสนาหรือเพื่อสนองความต้องการของกษัตริย์และชนชั้นสูงเช่นในอดีต หากแต่สร้างขึ้นเพื่อแสดงความรู้สึกนึกคิดของตนเป็นสำคัญ โดยรับแบบอย่างมาจากศิลปะตะวันตกแล้วปรับให้มีรูปแบบ เนื้อหา แนวคิดและหลักสุนทรียภาพให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและวัฒนธรรม ศิลปะสมัยใหม่จึงเป็นศิลปะของประชาชน ดังปรากฏในปัจจุบัน

10. ประติมากรรมกับสภาพแวดล้อม หมายถึง ประติมากรรมที่สร้างขึ้นเพื่อการรับรู้ สัมผัส ชื่นชมแก่สาธารณชน และอาจมีสิ่งชักจูงให้ผู้ชมมีปฏิสัมพันธ์ด้วย เพื่อให้เกิดความใกล้ชิดและสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก มีแนวคิดและความสำคัญคือการสร้างสรรค์ผลงานที่เน้นการใช้ประโยชน์จากที่ว่างสำหรับสาธารณชนซึ่งมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตในสังคมเมือง 2 ประการ ได้แก่ ความสำคัญทางกายภาพ ซึ่งเกิดจากการใช้ผลงานตกแต่งพื้นที่ให้เกิดบรรยากาศที่น่าสนใจและความสำคัญทางจิตใจ ที่ช่วยเกิดความรู้สึกที่ผ่อนคลาย เกิดอารมณ์ที่สุนทรีย์ จากการได้ชื่นชมในสุนทรียภาพของประติมากรรม ทั้งนี้ในการกำหนดเนื้อหาและรูปทรงจะต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์กับพื้นที่ว่าง สิ่งแวดล้อมและกิจกรรมของสาธารณชนที่ใช้พื้นที่เป็นสำคัญ

11. ประติมากรรมสาธารณะ หมายถึง ประติมากรรมที่สร้างขึ้นเพื่อสาธารณชน ซึ่งเป็นผู้ที่ได้สัมผัสและชื่นชมในพื้นที่สาธารณะที่ทุกคนเข้าไปใช้บริการได้ โดยมีแนวคิดในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับประชาชน การจัดการทำงานเพื่อตนเองทิ้งไป ในฐานะศิลปินของประชาชนจะต้องทำงานภายในกรอบรสนิยมของประชาชน ศิลปินจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ สามารถทำงานร่วมกับนักพัฒนา สถาปนิก เทศบาล นักการเมืองและประชาชน และจะต้องไม่ผูกพันกับความคิดอย่างใดจนหมดทั้งตัว ซึ่งในประเทศไทยยังมีจำนวนน้อยและยังไม่ได้ได้รับความสนใจจากภาครัฐและเอกชนเท่าที่ควร ในต่างประเทศประติมากรรมสาธารณะได้รับการยอมรับโดยทั่วไปของสังคมตามเมืองใหญ่ทั่วโลก โดยจะมีการติดตั้งในสถานที่ต่างๆ ที่สาธารณชนสามารถมองเห็น ชื่นชม สัมผัส และการมีปฏิสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ ซึ่งเป็นผลมาจากความเคยชินที่ได้พบเห็นเป็นระยะเวลานาน เป็นการเรียนรู้ในการชื่นชมประติมากรรมร่วมสมัยที่ถูกสร้างขึ้นจากแนวความคิดส่วนบุคคลของศิลปิน เป็นการการสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีเพื่อตอบสนองความสุขและความเป็นอยู่ที่ดีทั้งทางร่างกายและจิตใจ

4. ความรู้เกี่ยวกับสวนสาธารณะ

สวนสาธารณะ หมายถึงสถานที่ที่จัดสร้างขึ้นโดยรัฐและท้องถิ่น เพื่อเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจสำหรับประชาชนทั่วไป โดยไม่มีการเก็บค่าบริการ สามารถเข้าไปใช้บริการได้ตลอดเวลาที่เปิดทำการ มีการจัดและตกแต่งพื้นที่ไว้อย่างสวยงาม และมีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อบริการประชาชน (วัชร น้อยพิทักษ์, 2536: 1)

4.1 ความเป็นมาของสวนสาธารณะ

ไซแสง ศุขะวัฒน์ (2546: 1-4, 12-13, 27) กล่าวว่า ในอดีตกษัตริย์และพระมหากษัตริย์เหล่านั้นที่มีอุทยานหรือสวนขนาดใหญ่ได้ โดยนิยมสร้างอยู่นอกกำแพงวัง หรือไม่กั้นนอกกำแพงเมือง และมักจะมีลักษณะเป็นสวนธรรมชาติเกือบทั้งสิ้น สวนดังกล่าวถูกกำหนดเป็นเขตหวงห้าม มีผู้ดูแลสวนเป็นยามเฝ้าสวนไปในตัว ประชาชนไม่สามารถเข้าไปได้ สวนที่สร้างขึ้นเพื่อให้เป็นสวนสาธารณะอย่างแท้จริงแทบจะไม่ปรากฏ นอกจากป่าตาลของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ซึ่งโปรดฯ ให้ประชาชนใช้เป็นที่พักผ่อนในวันธรรมสวนะ และในวันอื่นๆ ที่ทรงเสด็จออกว่าราชการก็โปรดฯ ให้ประชาชนเข้าเฝ้าด้วยเช่นกัน ดังนั้นป่าตาลที่พ่อขุนรามคำแหงมหาราชทรงปลูกขึ้นนี้จึงอาจถือได้ว่าเป็นสวนสาธารณะแห่งแรกของไทย ส่วนในสมัยอยุธยาตอนต้นนั้น สวนสาธารณะอันแท้จริงที่สร้างขึ้นสำหรับประชาชนยังไม่ปรากฏ ที่ว่างสาธารณะที่ใหญ่ที่สุดภายในเมืองที่ประชาชนใช้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ คือบริเวณบึงพระราม (บึงซีซัน) ในอดีตสวนสาธารณะไม่จำเป็นสำหรับชีวิตความเป็นอยู่ของคนในเมือง เพราะในเขตเมืองยังมีประชาชนจำนวนไม่มากและไม่ได้อยู่นอกอย่างแออัด หากต้องการที่โล่งแจ้งอันกว้างขวางเพื่อใช้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ หรือมีการเล่นกันอย่างสนุกสนาน สถานที่ที่ดีที่สุดคือท้องทุ่งนอกกำแพงเมืองโดยรอบ

เอ็ดมุนด์ วีสมหมาย (2527: 18-20) กล่าวว่า สวนสาธารณะและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจเกิดขึ้นครั้งแรกในประเทศกรีก เมื่อประมาณ 500 ปีก่อนคริสตกาล เพื่อเป็นสถานที่พบปะสังสรรค์กันระหว่างนักปราชญ์กับศิษย์และให้ประชาชนได้พักผ่อนในยามว่าง ต่อมาอีกหลายร้อยปี สวนสาธารณะก็มีพัฒนาการเรื่อยมา โดยในช่วงการปฏิวัติอุตสาหกรรมในประเทศอังกฤษ การพัฒนาอุตสาหกรรมทำให้แรงงานมากมายจากชนบทอพยพมาทำงานและอยู่ในเมืองอย่างแออัดในพื้นที่อันจำกัด จนกลายเป็นชุมชนแออัดที่ขาดสุขลักษณะ กรรมกรเหล่านี้จึงบุกกรุกไปใช้ที่ว่างเปล่าเพื่อพักผ่อนและเล่นกีฬาและบางครั้งลูกกล้าเข้าไปใช้สวนส่วนตัวของขุนนางและกษัตริย์จนถูกลงโทษอยู่เนืองๆ จนลูกกลามเป็นจลาจลรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ และเกิดการเรียกร้องที่กลายเป็นขบวนการอุทยานเพื่อประชาชน ที่เริ่มจากการยอมให้ประชาชนเข้าไปใช้อุทยานอย่างมีเงื่อนไข ไปจนถึงช่วงที่มีการบุกพังรั้วเข้าไปใช้ อุทยานไฮด์ (Hyde Park) เพื่อทำกิจกรรมการพักผ่อนตามความพอใจ ตั้งแต่นั้นมาอุทยานต่างๆ ที่ยอมเปิดให้ประชาชนเข้าไปใช้จะถูกเรียกว่าอุทยานประชาชน (People's Parks) เพื่อให้แตกต่างจากอุทยานของขุนนางและกษัตริย์ และได้กลายเป็นอุทยานหรือสวนสาธารณะ (Public Parks) ในปัจจุบัน สวนสาธารณะแห่งแรกของโลกที่สร้างด้วยเงินภาษีของประชาชน คือสวนสาธารณะเบอร์เกินเฮด (Birkenhead Park) ใกล้เมืองลิเวอร์พูล ประเทศอังกฤษ โดยเปิดใช้ในปี ค.ศ. 1847 จากนั้นมา แนวคิดการจัดทำสวนสาธารณะได้แพร่หลายไปตามเมืองใหญ่ทั่วโลก ปัจจุบันสวนสาธารณะได้กลายเป็นมาตรฐานในการวางแผนและพัฒนาเมือง

ประเทศไทยเป็นสังคมเกษตรกรรมมาแต่โบราณ แม้ในเขตเมืองก็ยังมีพื้นที่โล่งว่างไม่แออัดมาก จึงไม่มีความต้องการสวนสาธารณะดังเช่นในปัจจุบัน อย่างไรก็ตามพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2453-2468) ได้ทรงพระราชทานที่ดิน 360 ไร่ ณ ทุ่งศาลาแดงสำหรับสร้างสยามรัฐพิพิธภัณฑ์และจัดให้เป็นสวนสาธารณะ เพื่อให้ประชาชนใช้พักผ่อนเช่นเดียวกับประเทศตะวันตก จึงถือว่าสวนลุมพินีเป็นสวนสาธารณะแห่งแรกของประเทศไทย สวนสาธารณะของไทยในช่วงแรกจึงเกิดขึ้นด้วยพระราชดำริขององค์กษัตริย์และพระราชวงศ์ อีกทั้งยังก่อให้เกิด

แรงบันดาลใจให้มีการจัดสร้างสวนสาธารณะอีกมากมายในพื้นที่อื่นทั่วประเทศเพื่อการพักผ่อนของประชาชนอย่างแท้จริงในเวลาต่อมา ในปี พ.ศ. 2523 เริ่มมีการทยอยสร้างสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์บรมราชชนนีตามเขตการศึกษาต่างๆ โดยจังหวัดศรีสะเกษเป็นจังหวัดแรก นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานของรัฐและท้องถิ่นรวมทั้งองค์กรเอกชนต่างร่วมมือกันสร้างสวนสาธารณะขึ้นมากมายทั่วประเทศเพื่อเทิดพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์บรมราชชนนี ในวาระที่ทรงมีพระชนมายุครบ 80 พรรษา และในวาระที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระชนมายุ 60 พรรษา (พ.ศ. 2530) รวมถึงในวาระที่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ทรงมีพระชนมายุ 60 พรรษา (พ.ศ. 2535) ได้มีการสร้างสวนสาธารณะที่สำคัญอีกหลายแห่ง เช่น สวนหลวง ร.9 อุทยานเบญจสิริ สวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ สวนรมณีนาถ สวนเบญจกิติ สวนสันติชัยปราการรวมทั้งสวนภัทรมหาราชินี จังหวัดสุพรรณบุรี และในวาระที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงมีพระชนมายุ 72 พรรษา (พ.ศ. 2542) ได้มีการสร้างสวนสาธารณะอีกหลายแห่งทั้งในเมืองหลวงและจังหวัดอื่นๆ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต่างๆ มีการตื่นตัวในการจัดสร้างสวนสาธารณะมากขึ้น กล่าวได้ว่าในระยะเวลา 20 ปีที่ผ่านมา มีการจัดสร้างสวนสาธารณะเพิ่มมากขึ้นทั่วประเทศ

4.2 ความสำคัญของสวนสาธารณะ

ดำเกิง ไอรพต (2524: 53) กล่าวถึงสวนสาธารณะในฐานะสิ่งแวดล้อมที่สวยงามว่า ความงามของสิ่งแวดล้อมจะแสดงตัวออกมาเป็นความงามของจิตใจ ไม่อาการอย่างใดก็อย่างหนึ่ง การได้สัมผัสกับความงามสักครั้ง เราจะยอมรับนับถือความงามและใคร่จะสัมผัสตลอดไป

อาชัญญา รัตนอุบล และคนอื่นๆ (2548 : 47-48) กล่าวว่า สวนสาธารณะและที่พักผ่อนในเขตเมืองมีความสำคัญ ได้แก่ 1) เป็นสถานที่เสริมสร้างความสมบูรณ์แก่คนทั้งทางร่างกายและจิตใจ 2) ป้องกันการบุกรุกทำลายธรรมชาติและส่งเสริมให้ธรรมชาติมีความสมดุล 3) ส่งเสริมให้เกิดการศึกษานอกสถานที่ 4) ช่วยอนุรักษ์ ป้องกันทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นประโยชน์ไม่ให้สูญหาย 5) ให้คนในสังคมได้ใกล้ชิดและเห็นถึงความจำเป็นของธรรมชาติและ 6) ส่งเสริมการท่องเที่ยวและการกระตุ้นเศรษฐกิจอีกทางหนึ่ง

4.3 ประเภทของสวนสาธารณะ

อาชัญญา รัตนอุบล และคนอื่นๆ (2548: 49-50) ได้แบ่งสวนสาธารณะออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. สวนสาธารณะแบบธรรมชาติ (Natural Park) เป็นสวนสาธารณะขนาดใหญ่ มีเนื้อที่ตั้งแต่ 1,000-1,000,000 ไร่ มีสภาพดั้งเดิมปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจน อยู่ห่างไกลชุมชนและเมือง อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานกลางหรือรัฐบาล เปิดให้ประชาชนใช้ประโยชน์เพื่อนันทนาการหรือท่องเที่ยวทั้งในเวลากลางวันและกลางคืน ได้แก่ วนอุทยาน (Forest Park) และอุทยานแห่งชาติ (National Park)

2. สวนสาธารณะแบบสร้างขึ้นใหม่ เป็นการสร้างสิ่งต่างๆ ขึ้นมาใหม่ ตั้งแต่การอำนวยความสะดวกไปจนถึงต้นไม้และสนามหญ้า แม้ว่าพื้นที่บางส่วนจะมีความเป็นธรรมชาติเหลืออยู่บ้างก็ตาม โดยปกติจะเปิดให้ประชาชนใช้ประโยชน์เพื่อพักผ่อนได้ตลอดทั้งวัน แต่ไม่อนุญาตให้พักผ่อน สวนสาธารณะเหล่านี้เรียกว่า City Park หรือ Municipal Park

หรือ District Park หรือ Provincial Park ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับองค์กรที่รับผิดชอบ

3. สวนหย่อม (Pocket Park) หมายถึง บริเวณพื้นที่ขนาดเล็ก ริมนถนน เกาะกลางถนนหรือบริเวณรอบอนุสาวรีย์ต่างๆ ที่จัดตกแต่งเพื่อความสวยงามแก่บริเวณใกล้เคียง บางแห่งให้ประชาชนเข้าไปใช้พื้นที่เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ

4. สวนสาธารณะชุมชน (Community Park) หมายถึง บริเวณพื้นที่ ธรรมชาติหรือจัดตกแต่งปรับปรุงขึ้น เพื่อสนองความต้องการด้านการพักผ่อนหย่อนใจแก่บุคคลทั่วไป ทุกระดับที่อยู่ในชุมชนนั้นๆ และบริเวณใกล้เคียง

5. สวนสาธารณะในเมือง (City Park) หมายถึง บริเวณพื้นที่กว้างในเมือง มีสภาพตามธรรมชาติหรือจัดตกแต่งขึ้น เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจของคนในเมือง

4.4 ลักษณะที่ดีของสวนสาธารณะ

เอ็ดมุนด์ วีสมหมาย (2527: 34-39) กล่าวว่า สวนสาธารณะที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้

1. ด้านการให้ความสะดวกแก่ผู้มาใช้บริการ ได้แก่ 1) มีป้ายบอกชื่อ สวนสาธารณะบริเวณประตูทางเข้า 2) มีแผนที่แสดงขอบเขตและตำแหน่งของสวนสาธารณะเพื่อให้ ผู้มาใช้บริการสามารถทราบได้ว่าควรไปที่ใดก่อน 3) มีถังขยะ สุขาให้เพียงพอ 4) มีศูนย์ให้ คำแนะนำและให้บริการ และ 5) ถนนภายในมีมาตรฐานเพื่อความปลอดภัยในการขับขี่ มีที่จอดรถ และมีต้นไม้ร่มรื่นสองข้างทาง เพื่อความสวยงามและความสบายใจของผู้ใช้บริการ

2. ด้านความปลอดภัย ได้แก่ 1) มียามรักษาการ 2) มีแสงสว่างเพียงพอ ในเวลากลางคืน 3) มีประตูเข้าออกไม่มากนัก ในเวลากลางคืนควรเปิดประตูเดียว 4) มีป้ายบอก การจราจร และป้ายบอกเตือนบริเวณที่มีอันตราย เช่น ถนนลื่น เป็นต้น 5) มีรั้วกั้นในบริเวณที่ ไม่ปลอดภัย เช่น ริมสระน้ำ เมื่อส่วนนั้นอยู่ใกล้สนามเด็กเล่น 6) แยกถนนและทางเดินอย่าง เด็ดขาด 7) ตรวจสอบสายไฟฟ้าและปลั๊กอย่างสม่ำเสมอ และ 8) ควรมีหน่วยพยาบาล

3. ด้านการดูแลรักษา ได้แก่ 1) ทำความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ 2) ตัดหญ้า ตัดแต่งทรงพุ่มต้นไม้ และการบำรุงรักษาอย่างสม่ำเสมอ 3) มีการปลูกต้นไม้ทดแทนไม้เดิมที่ตายไป 4) ซ่อมแซมอุปกรณ์ต่างๆ เป็นประจำ และ 5) อนุรักษ์สภาพที่สวยงามตามธรรมชาติไว้ให้ดีที่สุด

สรุป จากการศึกษาเกี่ยวกับสวนสาธารณะดังกล่าวข้างต้น อาจสรุปได้ว่า สวนสาธารณะ หมายถึง สถานที่ที่จัดสร้างขึ้นโดยรัฐและท้องถิ่น เพื่อเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ สำหรับประชาชน โดยไม่มีการเก็บค่าบริการ สามารถเข้าไปใช้บริการได้ตลอดเวลาที่เปิดทำการ มีการจัดและตกแต่งพื้นที่ไว้อย่างสวยงาม และมีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อบริการประชาชน สวนสาธารณะและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจเกิดขึ้นครั้งแรกในประเทศกรีซ เมื่อ 500 ปีก่อน คริสตกาล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นสถานที่พบปะสังสรรค์กันระหว่างนักปราชญ์กับศิษย์ รวมถึง ให้ประชาชนได้พักผ่อน สวนสาธารณะแห่งแรกของโลกที่สร้างด้วยเงินภาษีของประชาชน คือสวนสาธารณะเบอร์เกินเฮด (Birkenhead Park) ในประเทศอังกฤษ เปิดใช้ในปี ค.ศ. 1847 และแนวคิดในการจัดทำสวนสาธารณะได้แพร่หลายไปทั่วโลก ประเทศไทยในอดีตทศวรรษที่ 19 และพระมหากษัตริย์ท่านนั้นที่มีอุทยานได้และกำหนดเป็นเขตหวงห้าม ในสมัยสุโขทัย พ่อขุนรามคำแหงมหาราชโปรดฯ ให้ประชาชนใช้พื้นที่ป่าดงเป็นที่พักผ่อนและเข้าเฝ้าในวันที่เสด็จ

ออกว่าราชการ ดังนั้นจึงอาจถือได้ว่าป่าตาลเป็นสวนสาธารณะแห่งแรกของไทย ส่วนในสมัยอยุธยา ตอนต้นที่ว่างสาธารณะที่ประชาชนใช้พักผ่อนหย่อนใจคือบริเวณบึงพระราม (บึงซีซัน) ต่อมาในสมัย รัชกาลที่ 6 ได้ทรงพระราชทานที่ดินสำหรับสร้างสยามรัฐพิพิธภัณฑ์และจัดให้เป็นสวนสาธารณะ เพื่อให้ประชาชนใช้พักผ่อนเช่นเดียวกับประเทศตะวันตก จึงถือว่าสวนลุมพินีเป็นสวนสาธารณะ แห่งแรกของไทย ปัจจุบันหน่วยงานของรัฐและท้องถิ่นรวมทั้งภาคเอกชนได้ร่วมมือกันสร้าง สวนสาธารณะขึ้นมากมายทั่วประเทศ

สวนสาธารณะมีความสำคัญเพราะใช้เป็นที่ใช้สร้างความสมบูรณ์ให้แก่มนุษย์ทั้งทาง ร่างกายและจิตใจ ป้องกันการบุกรุกทำลายและส่งเสริมให้ธรรมชาติมีความสมดุล ส่งเสริมให้คน ได้ใกล้ชิดและเห็นถึงความจำเป็นของธรรมชาติและส่งเสริมการท่องเที่ยวและการกระตุ้นเศรษฐกิจ อีกทางหนึ่ง สวนสาธารณะแบ่งได้หลายประเภท ได้แก่ สวนสาธารณะแบบธรรมชาติ แบบสร้างขึ้น ใหม่ สวนหย่อม สวนชุมชนและสวนในเมือง สวนสาธารณะที่ตีควรรให้ความสะดวกและ ความปลอดภัยแก่ผู้มาใช้บริการ และมีการดูแลรักษาที่ดี

กฎหมาย แผนและนโยบายที่เกี่ยวข้อง

1. กฎหมาย แผน และนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและสนับสนุนศิลปะร่วมสมัย

1.1 พระราชบัญญัติส่งเสริมศิลปะร่วมสมัย พ.ศ. 2551 มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับ การส่งเสริมและสนับสนุนศิลปะร่วมสมัย สรุปสาระสำคัญได้ว่า

(1) ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมศิลปะร่วมสมัย มีอำนาจหน้าที่ดังนี้ 1) เสนอ นโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาศิลปะร่วมสมัยต่อคณะรัฐมนตรี 2) กำหนดแนวทางการ สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการส่งเสริมศิลปะร่วมสมัย 3) กำหนด แนวทางในการจัดทำและให้ความเห็นชอบแผนงานและยุทธศาสตร์เพื่อให้เกิดการสร้างสรรค งานศิลปะร่วมสมัยทั้งในระดับท้องถิ่น ภูมิภาค ระดับชาติและนานาชาติ

(2) ให้สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย มีอำนาจหน้าที่ดังนี้ 1) จัดทำแผนงาน และยุทธศาสตร์เพื่อให้เกิดการสร้างสรรคศิลปะร่วมสมัยทั้งในระดับท้องถิ่น ภูมิภาค และระดับชาติ และเพื่อให้การส่งเสริมการเผยแพร่ผลงานในระดับนานาชาติ 2) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาคและระดับชาติ 3) สนับสนุน ความร่วมมือ การดำเนินงาน การเผยแพร่แลกเปลี่ยนทางด้านศิลปะร่วมสมัยทั้งในและต่างประเทศ

(3) โครงการที่จะได้รับการส่งเสริม ต้องเป็นโครงการศิลปะร่วมสมัยที่ คณะกรรมการเห็นว่าเป็นประโยชน์ในด้านการศึกษา วัฒนธรรม และสังคมในลักษณะอย่างหนึ่ง อย่างไม่ได้แก่ 1) เป็นการส่งเสริมภูมิปัญญาทางศิลปะร่วมสมัย 2) เป็นการสร้างสรรค์ สะสม และเพิ่มคุณค่าทางศิลปะร่วมสมัยให้แก่สังคมในระดับท้องถิ่น ภูมิภาค ระดับชาติหรือนานาชาติ 3) เป็นการพัฒนาให้เกิดคุณประโยชน์ต่อชาติในด้านเศรษฐกิจ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวและศิลปะ ร่วมสมัย 4) เป็นการพัฒนาความรู้ให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกาภิวัตน์ทางด้าน ศิลปะร่วมสมัย 5) เป็นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการส่งเสริม ศิลปะร่วมสมัย

(4) ให้จัดตั้งกองทุนส่งเสริมศิลปะร่วมสมัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนเกี่ยวกับการให้การอุดหนุนหรือให้กู้ยืมเงินแก่ผู้ขอรับการส่งเสริม ตลอดจนการดำเนินการอื่นเกี่ยวกับการส่งเสริมศิลปะร่วมสมัย โดยที่มาของงบประมาณของกองทุนประกอบด้วยเงินทุนประเดิมที่รัฐบาลจัดสรรให้หรือเงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรให้จากงบประมาณรายจ่ายประจำปีเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคหรือมอบให้ ทั้งนี้การบริจาคเงินหรือทรัพย์สินเข้ากองทุนให้ผู้บริจาคนำไปหักลดหย่อน หรือยกเว้นภาษีได้ตามที่กฎหมายกำหนดได้ (ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 125. ตอนที่ 44 ก. หน้า 18-25. 6 มีนาคม 2551)

1.2 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 และฉบับที่ 4 พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542

ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานครและเมืองพัทยาที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนศิลปะร่วมสมัย โดยกำหนดให้กรุงเทพมหานครมีอำนาจหน้าที่ในการบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น (ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 102. ตอนที่ 115 ฉบับพิเศษ. หน้า 41-43. 31 สิงหาคม 2528; เล่มที่ 116. ตอนที่ 104 ก. หน้า 23. 26 ตุลาคม 2542 และเล่มที่ 116. ตอนที่ 120 ก. หน้า 352. 9 พฤศจิกายน 2542)

1.3 พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 และฉบับที่ 2 พ.ศ. 2542

ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและสนับสนุนศิลปะร่วมสมัย โดยกำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในการบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น (ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 114. ตอนที่ 62 ก. หน้า 12. 31 ตุลาคม 2540 และเล่มที่ 116. ตอนที่ 15 ก. หน้า 10. 10 มีนาคม 2542)

1.4 พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496, ฉบับที่ 7 พ.ศ. 2517, ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2542 และฉบับที่ 12 พ.ศ. 2546

ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของเทศบาลที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและสนับสนุนศิลปะร่วมสมัย โดยกำหนดให้เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลนครมีหน้าที่ในการบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น (ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 70. ตอนที่ 14. หน้า 243-246. 17 กุมภาพันธ์ 2496 ; เล่มที่ 91. ตอนที่ 202 ฉบับพิเศษ. หน้า 8. 30 พฤศจิกายน 2517 ; เล่มที่ 116. ตอนที่ 15 ก. หน้า 5. 10 มีนาคม 2542 และเล่มที่ 120. ตอนที่ 124 ก. หน้า 11. 22 ธันวาคม 2546)

1.5 พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2542

ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและสนับสนุนศิลปะร่วมสมัย โดยกำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ในการบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น (ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 111. ตอนที่ 53 ก. หน้า 26-27. 2 ธันวาคม 2537 และเล่มที่ 116. ตอนที่ 40 ก. หน้า 7. 20 พฤษภาคม 2542)

2. กฎหมาย แผน และนโยบายที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินทางปัญญา

2.1 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและการคุ้มครองสิทธิในผลงานประติมากรรม ในฐานะทรัพย์สินทางปัญญา โดยกำหนดให้งานศิลปกรรมและงานประติมากรรม รวมถึงภาพถ่าย และแผนผังของงานดังกล่าวด้วย ให้ได้รับการคุ้มครอง โดยผู้สร้างสรรค์มีสิทธิแต่ผู้เดียวที่จะกระทำการใดๆ เกี่ยวกับงานที่ได้ทำขึ้น ได้แก่ การทำซ้ำหรือดัดแปลง การเผยแพร่ต่อสาธารณชน การให้ประโยชน์อันเกิดจากลิขสิทธิ์แก่ผู้อื่น และการอนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธิตามในการดังกล่าว โดยจะกำหนดเงื่อนไขอย่างไรก็ได้ แต่เงื่อนไขดังกล่าวจะกำหนดในลักษณะที่เป็นการจำกัดการแข่งขันโดยไม่เป็นธรรมไม่ได้ นอกจากนี้แล้วยังห้ามมิให้ผู้ใดทำซ้ำ การคัดลอกไม่ว่าโดยวิธีใดๆ การเลียนแบบ ทำสำเนา ทำแม่พิมพ์ บันทึกเสียง บันทึกภาพ หรือบันทึกเสียงและภาพ จากต้นฉบับ จากสำเนา หรือจากการโฆษณาในส่วนอันเป็นสาระสำคัญ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ของผลงาน และการดัดแปลงโดยการ ทำซ้ำโดยเปลี่ยนรูปใหม่ การปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม หรือจำลองงานต้นฉบับในส่วนอันเป็นสาระสำคัญโดยไม่มีลักษณะเป็นการจัดทำงานชิ้นใหม่ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนของผลงาน รวมถึงการเปลี่ยนงานที่เป็นรูปสองมิติหรือสามมิติ ให้เป็นรูปสามมิติ หรือสองมิติ หรือทำหุ่นจำลองจากงานต้นฉบับ โดยการคุ้มครองลิขสิทธิ์ดังกล่าวนี้ ไม่ครอบคลุมถึงความคิด หรือขั้นตอน กรรมวิธีหรือระบบ หรือวิธีใช้หรือทำงาน หรือแนวความคิด หลักการและการค้นพบ (ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 111. ตอนที่ 59 ก. หน้า 1-7. 21 ธันวาคม 2537)

3. กฎหมาย แผน และนโยบายที่เกี่ยวข้องกับสวนสาธารณะ

3.1 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528

ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานครที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและการดูแลรักษาสวนสาธารณะ โดยกำหนดให้กรุงเทพมหานครมีอำนาจหน้าที่ในเรื่อง การดูแลรักษาที่สาธารณะ การปรับปรุงแหล่งชุมชน การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ การพัฒนาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การควบคุมความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และสาธารณสถานอื่นๆ (อ้างแล้วใน 1.3)

3.2 พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และฉบับที่ 6 พ.ศ. 2511

ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของเทศบาลเมืองและเทศบาลนครให้มีและบำรุงสวนสาธารณะ สวนสัตว์และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ (อ้างแล้วใน 1.6 และราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 85. ตอนที่ 46. หน้า 268. 21 พฤษภาคม 2511)

3.3 พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537

ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและการดูแลรักษาสวนสาธารณะ โดยองค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ (อ้างแล้วใน 1.5)

3.4 พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551

มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลและการใช้บริการในสวนสาธารณะคือการห้ามจำหน่ายและบริโภคแอลกอฮอล์ในสวนสาธารณะของทางราชการที่จัดไว้เพื่อการพักผ่อนของ

ประชาชนโดยทั่วไป (ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 125. ตอนที่ 33 ก. หน้า 43-49. 13 กุมภาพันธ์ 2551)

3.5 พระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. 2535

มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการกำกับดูแลและการใช้บริการในสวนสาธารณะ ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 17) พ.ศ. 2549 ซึ่งออกตามความแห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวข้างต้น โดยกำหนดให้สวนสาธารณะเป็นเขตปลอดบุหรี่ทั้งหมด ยกเว้นบริเวณห้องพักส่วนตัว หรือห้องทำงานส่วนตัวของผู้ปฏิบัติงานในสวนสาธารณะและบริเวณที่จัดไว้เป็นเขตสูบบุหรี่เป็นการเฉพาะ ซึ่งจะจัดให้มีเขตสูบบุหรี่หรือไม่ก็ได้ ทั้งนี้เพื่อเป็นการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ที่ใช้บริการในสวนสาธารณะ (ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 109. ตอนที่ 40. หน้า 20. 7 เมษายน 2535 และเล่มที่ 123. ตอนที่พิเศษ 101 ง. หน้า 11-15. 29 กันยายน 2549)

3.6 ประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง การจัดระเบียบในสวนสาธารณะ ลงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2546 และประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง ระเบียบการใช้สวนสาธารณะ

มีข้อกำหนดที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลและการใช้บริการในสวนสาธารณะเพื่อให้การใช้สวนสาธารณะที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรุงเทพมหานครเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน และให้เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องตรวจตรา กำกับดูแลอย่างเคร่งครัด ซึ่งได้กำหนดแนวทางในการจัดระเบียบในสวนสาธารณะ โดยมีข้อกำหนดต่างๆ ในพื้นที่สวนสาธารณะ ได้แก่ ห้ามติดตั้งป้ายหรือสิ่งปลูกสร้าง ยกเว้นจะได้รับอนุญาตจากกรุงเทพมหานคร ห้ามหุงต้มหรือประกอบอาหาร ห้ามจำหน่ายสินค้า ยกเว้นร้านค้าที่ได้ทำสัญญาเช่ากับกรุงเทพมหานคร ห้ามใช้เครื่องขยายเสียงเพื่อการร้องเพลง เว้นแต่การใช้เครื่องเสียงเพื่อประกอบการออกกำลังกาย อนุญาตให้ใช้ได้ระหว่างเวลา 05.00-09.00 หรือ 17.00-19.00 น. โดยกำหนดระดับเสียงให้พอเหมาะ ไม่รบกวนผู้อื่นให้เกิดการเดือดร้อน ห้ามนำยานพาหนะทุกชนิดเข้ามาภายในบริเวณ ยกเว้นบริเวณลานจอดรถ และห้ามนำสัตว์เลี้ยงเข้ามาภายในสวนสาธารณะ โดยให้ผู้มาใช้บริการในสวนสาธารณะปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับการใช้สวนสาธารณะอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะการห้ามสูบบุหรี่ การดื่มสุรา และเล่นการพนัน เป็นต้น (กรุงเทพมหานคร, แผ่นป้ายประชาสัมพันธ์ในสวนสาธารณะ)

สรุป กฎหมาย แผน และนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและสนับสนุนศิลปะร่วมสมัย มีพระราชบัญญัติส่งเสริมศิลปกรรม พ.ศ. 2551 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ส่วนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินทางปัญญานั้น ได้แก่ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ ซึ่งให้สิทธิและการคุ้มครองสิทธิแก่ผู้สร้างสรรค์ประติมากรรม และกฎหมาย แผน และนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและการดูแลรักษาสวนสาธารณะนั้น ได้แก่ พระราชบัญญัติต่างๆ ซึ่งได้กำหนดหน้าที่ขององค์การปกครองในแต่ละระดับต่างๆ ที่มีส่วนในการส่งเสริมและดูแลรักษาสวนสาธารณะ รวมถึงพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 และพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. 2535 ที่ห้ามจำหน่ายและบริโภคแอลกอฮอล์ รวมถึงการสูบบุหรี่ในสวนสาธารณะของทางราชการ นอกจากนี้ยังมีประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง การจัดระเบียบในสวนสาธารณะ และเรื่อง ระเบียบ

การใช้สวนสาธารณะเพื่อให้สวนสาธารณะเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชนและเป็น
 สาธารณะสมบัติของชาติสืบไป

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิด

1.1 แนวคิดเรื่อง การประเมินค่าประติมากรรมกับสภาพแวดล้อม (Principle for
 Evaluating Sculpture and Environment)

Robinette A. Margaret (1976: 43-60) นักวิชาการและนักวิจารณ์ศิลปะชาว
 อเมริกัน เป็นผู้เสนอแนวคิดนี้ไว้ในหนังสือ Vocabulary for Evaluating Outdoor Sculpture,
 Outdoor Sculpture: Object and Environment ตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1976 สรุปได้ว่า กฎเกณฑ์
 ในการประเมินค่าประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมเป็นหลักวิชาว่าด้วยการใช้สภาพแวดล้อมทุกแง่มุม
 มาเป็นข้อกำหนดในการสร้างกรอบและสามารถทำให้ผลงานตอบสนองสภาพแวดล้อมได้อย่าง
 สง่างาม ทั้งนี้มีองค์ประกอบที่ควรพิจารณา 5 ประการ ดังนี้

1. บริบทที่เกี่ยวข้อง (Contextual Relevance)

หมายถึง สภาพแวดล้อมที่อยู่รอบประติมากรรม เป็นตัวบ่งชี้ทิศทาง
 ให้ผลงานมีรูปทรงแบบใด ทั้งนี้ James J. Kelly (n.d.: 77) กล่าวว่า บริบทของสภาพแวดล้อม
 (Environment-Context) เป็นประเด็นของการจัดการพื้นที่ว่างทางประติมากรรม แต่ตลอด
 ระยะเวลาที่ผ่านมาศิลปินเป็นผู้พิจารณาความเหมาะสมระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อม
 แต่ผู้เดียว โลกคือสภาพแวดล้อมที่ยิ่งใหญ่ ศิลปินได้รับอิทธิพลโดยเรื่องราว พื้นที่ว่าง รูปแบบ
 และเนื้อหา ผ่านประสาทรับความรู้สึก ระบบผัสสะและส่งตรงไปยังความเข้าใจของรูปทรง 3 มิติ
 ศิลปินรับเอาสภาพแวดล้อมนี้ ผ่านการคิดสรร ผ่านการบวกรวม การลบและพัฒนาไปสู่รูปทรง
 ประติมากรรม อย่างไรก็ตามประติมากรรมไม่เคยรอดพ้นจากความสัมพันธ์ต่อสภาพแวดล้อมเลย
 ดังนั้นรูปแบบของประติมากรรมจึงต้องพึ่งพาเนื้อหาและทัศนธาตุต่างๆด้วย ขณะที่ทัศนธาตุเหล่านั้น
 ก็มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน รวมถึงสภาพแวดล้อมของพื้นที่นั้นๆ ด้วย โดยมีกรอบในการ
 พิจารณา 4 ประเด็น ดังนี้

1.1 เนื้อหา (Subject Matter หรือ Content)

ฉายนภา เลปาศจารย์ (2550: 102-103) กล่าวว่า เนื้อหาในทาง
 ประติมากรรมส่วนใหญ่เป็นความงามที่เป็นนามธรรมที่ไม่เฉพาะเจาะจง มีความเป็นกลาง ไม่มี
 ข้อโต้แย้งกับสังคม การเมืองและวัฒนธรรมท้องถิ่น จะมีความหมายหรือสาระสำคัญที่เด่นชัดหรือไม่
 ก็ได้ และอีกประเภทหนึ่งคือเนื้อหาที่บ่งบอกเรื่องราวของสถานที่นั้นโดยเฉพาะ เนื้อหาของงาน
 ที่ติดตั้ง ณ สถานที่หนึ่ง มิได้หมายความว่าสามารถนำไปติดตั้งในสถานที่อีกแห่งหนึ่งได้

James J. Kelly (n.d.: 104-111) กล่าวว่า เรื่อง (Subject Matter)
 แนวเรื่อง (Theme) เนื้อหา (Content) ทั้งสามส่วนถือเป็นแก่นของความคิด ศิลปะอาจเริ่มต้น
 จากวัตถุหรือความคิดหรือทั้งสองส่วนพร้อมๆ กัน เมื่อศิลปินเลือกสรรหรือกำหนดรูปแบบแล้ว
 ความคิดจะพัฒนาหรืออาจผสมผสานกับจินตนาการ และส่งผ่านไปยังมโนทัศน์ซึ่งเป็นแก่นของ

ความคิด

1.2 กาลเวลา (Chronology) คือ ยุคสมัยหรือรูปแบบของผลงาน ประติมากรรมและสภาพแวดล้อม ถ้าทั้งสองส่วนสวนทางกัน ผลก็คือประติมากรรมอาจจะดูจมหายไปและอาจทำลายคุณค่าของสภาพแวดล้อม

1.3 ประโยชน์ใช้สอย (Utility) เมื่อสถานที่ต้องการประโยชน์ใช้สอยโดยตรง ประโยชน์ใช้สอยอาจเป็นตัวกำหนดให้ประติมากรรมกลมกลืนไปกับสถานที่นั้นด้วย แต่ไม่ได้หมายความว่าทุกสถานที่ต้องกำหนดประโยชน์ใช้สอยไว้อย่างชัดเจน

1.4 การยอมรับของสังคม ปัจจัยทั้งสามประการข้างต้น เป็นเรื่องสำคัญที่จะให้คนในสังคมยอมรับประติมากรรมสาธารณะ นับเป็นเรื่องยากที่จะประเมินการยอมรับของสังคมในงานประติมากรรมโดยพิจารณาจากการติดตั้งเป็นเบื้องต้นเพียงเท่านั้น แต่ควรพิจารณาถึงปัจจัยอีกสามประการนี้เช่นเดียวกับความต้องการและทัศนคติของผู้คนในชุมชน ปฏิบัติการที่เป็นปฏิปักษ์มักจะมีขึ้นต่อรูปแบบและเนื้อหา ทั้งที่มองเห็นเป็นความคิดและที่เป็นจินตนาการออกมา คนส่วนใหญ่มักจะยอมรับงานที่แสดงออกมาให้เห็นอย่างชัดเจน เพราะจะรู้สึกคุ้นเคยกับแบบอย่าง (Style) และมีความรู้สึกเข้าใจเนื้อหาและแบบอย่างของงานนั้น ในขณะที่งานประเภทนามธรรม ไม่ได้สื่อความหมายชัดเจนหรือทันที ผู้ชมจึงรู้สึกอึดอัด สับสน เพราะไม่อาจจะเข้าใจความหมายได้ แม้ว่าจะงานชิ้นนั้นอาจไม่มีความหมายก็ตาม จึงมักจะมีคำถามเสมอว่ามันคืออะไร และมักจะสับสนกับผลงานที่ติดตั้งอยู่ในพื้นที่สาธารณะ ศิลปินมักจะสร้างสรรค์ผลงานเป็นแบบนามธรรมขึ้นมา จนถูกมองว่าสร้างโลกส่วนตัวขึ้นมาจนผู้ชมไม่สามารถเข้าใจได้ ศิลปินมักจะชื่นชมกับงานของตนเองและประเมินค่าผู้ชมว่าไม่เข้าใจผลงานเอาเสียเลย ศิลปินคิดว่าปฏิกริยาเหล่านี้ไม่ถูกต้อง ดังนั้นศิลปินจึงควรหาทางแก้ไขให้เกิดความเข้าใจอันดีและเพื่อให้ผู้ชมเข้าใจความมุ่งหมายของศิลปิน สิ่งเหล่านี้เป็นก้าวที่สำคัญมากในการประสานช่องว่างระหว่างศิลปินกับผู้ชม

2. คุณสมบัติทางกายภาพ (Physical Qualities)

ฉายนภา เลปอาจารย์ (2550: 103) กล่าวว่า คุณสมบัติทางกายภาพ หมายถึง ความเป็นตัวตนของประติมากรรม ซึ่งศิลปินจะต้องรับรู้และจัดการคุณสมบัติดังกล่าวมากกว่าบุคคลอื่น เพราะประติมากรรมเป็นงานศิลปะ 3 มิติ ที่จะต้องมีการออกแบบให้มีองค์ประกอบที่ดี เพื่อให้สามารถดูได้รอบด้าน เกี่ยวกับเรื่องนี้ James J. Kelly (n.d.: 74-75) กล่าวถึงแบบแผนของการออกแบบ 3 มิติไว้ว่า นับเป็นความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างสรรค์ผลงานหนึ่งชิ้นให้มีความสมบูรณ์ทั้งในด้านรูปธรรมและนามธรรม แบบแผนของการออกแบบ 3 มิติ เปรียบเสมือนการค้นหาความเป็นไปได้ และความสมบูรณ์แบบทางรูปธรรมของผลงานที่สามารถตอบสนองเนื้อหาในด้านนามธรรมด้วยหลักการต่างๆ ทางองค์ประกอบศิลป์และความปรารถนาของศิลปินเอง สำหรับประติมากรรมแบบลอยตัวนั้น ศิลปินได้แบกภาระทางสายตาของผู้ชมไว้เกือบ 360 องศา ทั้งระยะใกล้และไกลในทุกมุมมอง ทุกด้านของชิ้นงานยังคงมีความสมบูรณ์ แสดงตัวตนแห่งประติมากรรมได้อย่างเท่าเทียมกันและยังคงสื่อความหมายหรือสร้างแรงปะทะความรู้สึกต่อผู้ชมได้ตามความปรารถนาของศิลปินทุกประการ James A. Schinneller (1967: 27) กล่าวว่า โครงสร้างของการออกแบบจะต้องมีความสำคัญเฉพาะตัวเพื่อสามารถสร้างรูปทรงให้มีความเป็นเอกลักษณ์ขึ้น การตกแต่งเป็นเพียงองค์ประกอบที่จะช่วยเสริมให้มีความงามยิ่งขึ้น รูปทรงที่ดีจะ

ก่อให้เกิดความสุขทางจิตใจและหรือตอบสนองหน้าที่ใช้สอยด้วย ทั้งนี้ ฉายนภา เลปาจารย์ (2550: 103-104) ได้จำแนกองค์ประกอบของคุณสมบัติทางกายภาพของประติมากรรมสาธารณะไว้ 5 ข้อ ดังนี้

2.1 ขนาดและมาตราส่วน (Size and Scale) เงื่อนไขที่มีอิทธิพลต่อขนาดและมาตราส่วนของประติมากรรม คือขนาดและลักษณะของพื้นที่ว่าง ขนาดของมนุษย์ สถาปัตยกรรม ทั้งหมดนี้เป็นมาตรเพื่อนำมาเทียบขนาดและมาตราส่วนของผลงาน

2.2 รูปร่างและรูปทรง (Shape and Form) ผลงานประติมากรรมที่อยู่กลางแจ้งทุกรูปแบบมีลักษณะเป็นรูปเงาดำ (Silhouette) แสดงภาพให้เห็นลักษณะสัณฐานด้านข้างเป็นเงาบนพื้นขาว รูปร่างลักษณะนี้จะมองเห็นแต่เส้นรอบนอกโดยรวมได้ชัดเจนทั้งในเวลากลางวันและกลางคืน

2.3 วัสดุ (Material) James J. Kelly (n.d.: 40-53, 87-92) กล่าวว่าวัสดุ หรือวัตถุที่ศิลปินใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานให้ปรากฏและมีความสัมพันธ์กับส่วนที่เป็นรูปทรงเพื่อตอบสนองจุดมุ่งหมายในการสร้างสรรค์ได้อย่างสูงสุด

2.4 มวลและความหนาแน่น (Mass and Density) ศิลปินมักใช้มวลเป็นสื่อในการแสดงออก โดยใช้วัสดุและรูปทรงเป็นตัวกำหนดขอบเขตของมวล เพราะมวลสามารถปะทะกับสภาพแวดล้อมที่โล่งกว้างได้เป็นอย่างดี (ฉายนภา เลปาจารย์, 2550: 104)

2.5 ความซับซ้อน (Complexity) ความซับซ้อนของประติมากรรมเกิดจากการใช้เนื้อหาที่มากเกินไปเพื่อกำหนดรูปทรง และเป็นผลให้รูปทรงมีความสลับซับซ้อนมากจนเกินกว่าที่ผู้ชมจะซึมซับถึงสุนทรียภาพได้ในเวลาอันจำกัด

3. สถานที่ติดตั้ง (Standing)

ฉายนภา เลปาจารย์ (2550: 105-107) กล่าวว่า การที่ประติมากรรมกลางแจ้งจะมีความพอดี มีเอกภาพหรือไม่นั้น อาจพิจารณาว่าสถานที่ติดตั้งนั้นๆ ได้รับการวางแผนมาอย่างดีหรือไม่ โดยพิจารณาจากองค์ประกอบรอบผลงาน แผนงานจะสำเร็จได้นั้นต้องคำนึงถึงองค์ประกอบโดยรอบผลงาน ดังนี้

3.1 ฉากหลัง (Background) มีทั้งสูง ต่ำ กว้าง ยาว มีระยะใกล้ไกล ธรรมชาติของผู้ชมมักจะเดินดูรอบผลงาน ฉากหลังก็จะเปลี่ยนไปตามการเคลื่อนตัวนั้น

3.2 ฉากหน้า (Foreground) มีเปลี่ยนแปลงไปได้ตามตำแหน่งของผู้ชม การออกแบบฉากหน้าต้องบังคับระยะห่างโดยอาจใช้วิธีวางเก้าอี้ไว้ตรงจุดที่เหมาะสมเพื่อกำหนดการมองเห็นผลงานในระยะที่เหมาะสม

3.3 กรอบการมอง (Frame) เมื่อนำฉากหลังและฉากหน้ามาบรรจบกันแล้ว นั้นหมายถึงกรอบหรือขอบเขตของสภาพแวดล้อมรอบผลงาน ซึ่งเท่ากับเป็นกรอบการมอง

3.4 ฐาน (Base) เป็นการยกระดับของพื้นขึ้น หรือออกแบบให้เป็นฐานจริงๆ ทั้งที่ไม่เกี่ยวกับเนื้อหาของผลงาน หรืออาจเป็นเนื้อหาไปในตัวก็ได้

3.5 แสงสว่าง (Lighting) เมื่อประติมากรรมคือพลังรูปทรง 3 มิติที่สามารถดูได้รอบด้าน การจัดการแสงให้ตกกระทบเพื่อให้ผลงานส่งพลังความงดงามได้ดีที่สุด เป็นสิ่งที่ต้องพิถีพิถันเป็นอย่างยิ่ง

องค์ประกอบทั้ง 5 ประการในเรื่องสถานที่ติดตั้งนี้ จะนำมาใช้มากในกรณีของสวนประติมากรรม เพราะมักจะเป็นการรวมผลงานของศิลปินหลากหลายแนวคิดและมีจำนวนมากกว่า 2 ชิ้นหรือศิลปินมากกว่า 2 คน การจัดวางจึงต้องอาศัยองค์ประกอบนี้เข้าไปช่วยจัดสรรจังหวะ ระยะเวลาให้เกิดเอกภาพของผลงานทั้งหมด

4. การปรากฏชัด (Appearance)

ฉายานภา เลปาจารย์ (2550: 107-108) กล่าวว่า ความซาบซึ้งและการปรากฏชัดของประติมากรรมเป็นเรื่องการมองของผู้ชมที่สัมพันธ์กับเวลาในช่วงที่มองเห็นผลงาน ความซาบซึ้งและการแสดงพลังจะมีขึ้นได้จากคุณสมบัติด้านกายภาพของผลงานและการวางแผนติดตั้งซึ่งไม่ควรละเลยเงื่อนไขอีก 2 ประการ ดังนี้

4.1 ความเร็ว หมายถึงความเร็วของสายตาที่ผู้ชมมองในขณะที่เคลื่อนที่และเป็นปัจจัยที่ศิลปินควรนำมาเป็นส่วนประกอบในการพิจารณารูปแบบของประติมากรรม

4.2 มุมมอง ความสูง ระยะใกล้ไกล ทุกครั้งที่ผู้ชมขยับตัวและส่งสายตาไปจากมุมมองที่ไม่ซ้ำกันก็จะได้รับรู้ความงามจากผลงานเปลี่ยนไปทุกครั้ง เพราะฉะนั้นศิลปินจึงควรคำนึงถึงระยะการมองที่เหมาะสม

5. ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม (Environmental Relationship)

ฉายานภา เลปาจารย์ (2550 : 103, 108-109) กล่าวว่า ข้อพิจารณาทั้ง 4 ข้อที่กล่าวมาแล้วนั้น การจะนำมาพิจารณาเพื่อการสร้างสรรค์ การชมและการวิจารณ์จะต้องใช้อย่างสัมพันธ์กัน นอกจากนี้ยังมีส่วนประกอบพื้นฐานบางอย่างทั้งที่เป็นธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งควรนำมาพิจารณาร่วมด้วย คือ

5.1 รูปร่างที่ดิน คืออาณาบริเวณที่แบนราบ พื้นดินตามธรรมชาติ อาจเป็นหุบเขาหรือลาดเอียง จึงควรให้ความสำคัญกับการคัดเลือกและติดตั้งผลงาน

5.2 น้ำ มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการออกแบบและจัดวางประติมากรรมกลางแจ้ง เพราะอาจทำให้ลักษณะและสภาพที่เห็นเปลี่ยนแปลงได้ น้ำอาจเป็นองค์ประกอบของผลงาน หรือเป็นฐาน หรือเป็นฉากหน้า ฉากหลัง หรือทั้ง 3 หน้าที่

5.3 ต้นไม้ ในบางครั้งส่วนประกอบทางธรรมชาติที่สำคัญที่สุดของผลงานคือพืชพรรณต่างๆ ตำแหน่งของต้นไม้อาจอยู่ด้านหลัง ด้านหน้าหรืออยู่รอบผลงาน หรือเกาะอยู่ตามผลงาน พืชพรรณมีความแตกต่างกันในด้านพื้นผิว สีและทำหน้าที่ต่างกัน

5.4 สถาปัตยกรรม เป็นตัวกำหนดขนาดและมาตราส่วนของงานประติมากรรมกลางแจ้ง และในเวลาเดียวกันประติมากรรมก็เป็นเสมือนตัวเชื่อมระหว่างขนาดของสถาปัตยกรรม และขนาดของมนุษย์ ทั้งสองอย่างสนับสนุนซึ่งกันและกัน

5.5 สัตว์ แม้ว่าในการสร้างสรรค์ประติมากรรม ศิลปินอาจไม่ได้คำนึงถึงความเหมาะสมกับสัตว์ แต่สัตว์เป็นสิ่งแวดล้อมที่ไม่จำกัดขนาดและการเคลื่อนไหว ยิ่งกว่านั้นเรายังไม่อาจฝันทิศทางการเคลื่อนไหวได้

สรุป แนวคิดเรื่อง การประเมินค่าประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมของโรบินเนตต์ มีกรอบแนวคิดที่สำคัญ คือ การใช้สภาพแวดล้อมทุกแง่มุมมาเป็นข้อกำหนดในการสร้างกรอบแนวคิดในการจัดสร้างประติมากรรมที่ตอบสนองสภาพแวดล้อมได้อย่างสง่างาม โดยมีองค์ประกอบ

5 ประการ ได้แก่ 1) บริบทที่เกี่ยวข้อง หมายถึง สภาพแวดล้อมทุกอย่างที่อยู่รอบผลงาน ประติมากรรมและมีผลต่อการนำมากำหนดรูปทรง การสร้างสรรค์รูปทรงจึงควรพิจารณาจากเนื้อหา เรื่อง และแนวเรื่อง ซึ่งทั้งสามส่วนถือเป็นแก่นของความคิด ศิลปะอาจเริ่มต้นจากวัตถุหรือความคิด หรือทั้งสองส่วนพร้อมๆ กัน 2) คุณสมบัติทางกายภาพ หมายถึง ความเป็นตัวตนของงาน ประติมากรรม ประกอบด้วย ขนาดและมาตราส่วน รูปร่างและรูปทรง วัสดุ มวลและความหนาแน่นและความซับซ้อน 3) สถานที่ติดตั้ง กรอบการพิจารณาประกอบด้วย ฉากหลัง ฉากหน้า กรอบการมอง ฐานและแสงสว่าง 4) ความเข้าใจและการแสดงออกให้ปรากฏ ประกอบด้วย ความเร็วและมุมมอง 5) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย รูปร่างที่ดิน น้ำ ต้นไม้ สถาปัตยกรรมและสัตว์ ทั้งนี้หลักการดังกล่าว ไม่ใช่สูตรหรือกฎเกณฑ์ตายตัวสมบูรณ์แบบ หรือครอบคลุมสาระต่างๆ ทั้งหมดเกี่ยวกับประติมากรรมกลางแจ้ง เป็นเพียงข้อแนะนำขั้นต้นเพื่อช่วย การทำความเข้าใจของบุคคลหลายอาชีพจะต้องเข้ามาเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ การคัดเลือก การชม การประเมินค่าผลงานรวมถึงการวิจารณ์ผลงานให้มีหลักการและมีแนวทางที่สอดคล้องกัน

แนวคิดเรื่อง การประเมินค่าประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมนี้ ผู้วิจัยนำมาใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์หาคำตอบเกี่ยวกับสุนทรียภาพของผลงานประติมากรรมร่วมสมัยกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะในประเทศไทย

1.2 แนวคิดเรื่อง องค์ประกอบของศิลปะ

องค์ประกอบของศิลปะ (Art Composition) เป็นหลักวิชาที่ใช้ในการเรียนการสอนศิลปะโดยเฉพาะสาขาวิชาทัศนศิลป์ที่ได้รับการยอมรับแพร่หลายทั่วโลก ในประเทศไทยหลักวิชาดังกล่าวได้รับการบรรจุไว้ในหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษาอย่างแพร่หลาย มีตำราหลักที่ใช้ในการศึกษา คือหนังสือองค์ประกอบของศิลปะ ของศาสตราจารย์เกียรติคุณชูลุด นิมเสมอ ศิลปินแห่งชาติ (พ.ศ. 2544) สรุปได้ว่า ศิลปะมีองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ส่วน ได้แก่ องค์ประกอบทางรูปธรรม (Objective) หรือรูปทรง (Form) กับส่วนที่เป็นการแสดงออกซึ่งว่าด้วยเรื่องราว เนื้อหา และแนวความคิดในการสร้างสรรค์ของศิลปิน เรียกว่า องค์ประกอบทางนามธรรม หรือเนื้อหา (ชูลุด นิมเสมอ, 2544: 18-28) มีรายละเอียด ดังนี้

1. องค์ประกอบทางรูปธรรม (Objective) หรือรูปทรง (Form)

คือ สิ่งที่มองเห็นในทัศนศิลป์ เป็นส่วนที่ศิลปินสร้างขึ้นด้วยการประสานกันอย่างมีเอกภาพของทัศนธาตุ (Visual Elements) รูปแบบให้ความพอใจต่อความรู้สึกสัมผัส เป็นความสุขทางสายตา พร้อมกันนั้นก็สร้างเนื้อหาให้กับตัวรูปทรงเอง และเป็นสัญลักษณ์ที่ให้แก่อารมณ์ ความรู้สึก หรือปัญญาความคิดที่เกิดขึ้นในจิตด้วย ในงานศิลปะที่ดีทั้งสองส่วนนี้จะรวมเป็นสิ่งเดียวกัน ถ้าแยกกันความเป็นเอกภาพก็ถูกทำลาย ศิลปะก็ไม่อาจอุบัติขึ้นได้ องค์ประกอบทางรูปธรรม ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่เป็นโครงสร้างทางรูป และโครงสร้างทางวัตถุ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 โครงสร้างทางรูป ได้แก่ ทัศนธาตุที่รวมตัวกันอย่างมีเอกภาพ มีสาระสำคัญ ได้แก่

1.1.1 ทัศนธาตุ หมายถึง ธาตุ (Element) ที่สำคัญหลายๆ ธาตุ ที่ประกอบกันขึ้น แล้วเกิดเป็นหน่วยใหญ่เรียกว่าองค์ประกอบ ในทางศิลปะนั้นธาตุดังกล่าวคือ

สิ่งสำคัญต่างๆ ที่นำมาประกอบกันขึ้นโดยการจัดวาง เรียบเรียง ประูแต่ง ฯลฯ ให้เกิดเอกภาพ และความสัมพันธ์ต่อกัน ศิลปินใช้ทัศนธาตุเพื่อสื่ออารมณ์หรือความคิด ทัศนธาตุจะอยู่รวมกัน และเกี่ยวเนื่องกันอยู่ทั้งในผลงานศิลปะและในธรรมชาติ เป็นสื่อสุนทรีย์ภาพที่ศิลปินนำไปใช้ในการ ประกอบเป็นงานศิลปะเพื่อสื่อความหมาย มีรายละเอียดดังนี้

1.1.1.1 จุด (Point) เป็นธาตุเบื้องต้นที่สุด ไม่สามารถจะ แยกออกได้อีก ไม่มีความกว้าง ความยาว ความลึก จุดจะมีปฏิกริยากับพื้นที่ว่าง (Space) ในหลายลักษณะ กล่าวคือ จุดที่อยู่ห่างกันในพื้นที่ว่างจะก่อให้เกิดเส้นเชื่อมโยงระหว่างจุดใน จินตนาการ จุดที่รวมกันหนาแน่นเป็นกลุ่มจะก่อให้เกิดเส้นรูปนอก (Outline) ของกลุ่มจุดใน จินตนาการและจุดที่ซ้ำกันในจังหวะต่างๆ จะให้แบบรูป (Pattern) ของจังหวะที่แปรเปลี่ยนได้อย่าง ไม่จำกัด

1.1.1.2 เส้น (Line) เป็นธาตุที่สำคัญที่สุด เป็นแกนของ ทัศนศิลป์ทุกแขนง เป็นพื้นฐานของโครงสร้างของทุกสิ่งในจักรวาล เกิดจากจุดที่ต่อกันในทางยาว หรือเกิดจากร่องรอยของจุดที่ถูกแรงผลักดันให้เคลื่อนที่ไป สามารถแสดงความรู้สึกได้ทั้งด้วยตัวของ เส้นเอง และด้วยการเป็นส่วนประกอบในการสร้างรูปทรง ในทางประติมากรรม เส้น ได้แก่ เส้นรูปนอกของมวล (Mass) เส้นรูปนอกของพื้นที่ว่างที่กำหนดขอบเขตของรูปทรงแต่ไม่มีอยู่จริง เส้นเป็นสิ่งที่กำหนดขอบเขตของรูปทรง เป็นขอบเขตของกลุ่มรูปทรงที่อยู่รวมกันเป็นเส้นโครงสร้างใน จินตนาการ เส้นมีความแข็งแรงที่ซ่อนอยู่ในความรู้สึก 2 มิติของการรับรู้ เส้นสามารถสร้างสรรค์ จังหวะ เป็นตัวเชื่อมระหว่างพื้นที่หนึ่งไปอีกที่หนึ่งและก่อให้เกิดการรวมจุดสนใจ คุณสมบัติที่โดดเด่นอย่างยิ่งของเส้นก็คือสามารถรวมและกำหนดทิศทางและการเคลื่อนไหวของรูปทรง ลักษณะทาง กายภาพของเส้นและคุณค่าทางกายภาพของเส้น คือ ขนาด ทิศทาง ลักษณะ ชนิด ตำแหน่งและ สมมติฐานของเส้น (Otto Ocvirk and others, 2009: 34) ทั้งนี้ชูลูด นิมเสมอ (2544: 34-43) กล่าวถึงคุณสมบัติของเส้นดังนี้

(1) ลักษณะของเส้น ได้แก่ ตรง โค้ง เป็นคลื่น ฟันปลา
 (2) ทิศทางของเส้น ได้แก่ แนวราบ แนวตั้ง แนวเฉียง
 (3) ขนาดของเส้น เส้นไม่มีความกว้าง มีแต่เส้นหนาและบาง
 (4) ความรู้สึกที่เกิดจากลักษณะของเส้น ได้แก่ เส้นตรงให้ ความรู้สึกแข็งแรง แน่นอน แข็งกร้าว ตายตัว มั่นคง เส้นโค้งเล็กน้อย ให้ความรู้สึบบาย เลื่อนไหล เปลี่ยนแปลงได้ ต่อเนื่อง นุ่ม สุภาพ เส้นโค้งวงแคบ เปลี่ยนทิศอย่างรวดเร็ว มีพลังการ เคลื่อนไหวที่รุนแรง เส้นโค้งของวงกลม ให้ความรู้สึกแบบซ้ำๆ เป็นเส้นโค้งที่มีระเบียบ มีทิศทาง ที่ตายตัว ไม่มีการเปลี่ยนแปลง เส้นโค้งกันหอย ให้ความรู้สึกของการเคลื่อนไหว การคลี่คลาย การขยายออก การเติบโตเมื่อมองจากภายในออกมา ให้ความรู้สึกของพลังการเคลื่อนไหวอันไม่มี ที่สิ้นสุดเมื่อมองจากภายนอกเข้าไป และเส้นหยักฟันปลาให้จังหวะกระแทก กระตุก เกร็ง

(5) ความรู้สึกที่เกิดจากทิศทางของเส้น ได้แก่ เส้นตรง ให้ความรู้สึกแข็งแรง แน่นอน ตรง เข้ม แข็งกร้าว มั่นคง เส้นโค้งเล็กน้อย ให้ความรู้สึบบาย เลื่อนไหล เปลี่ยนแปลงได้ ต่อเนื่อง นุ่ม สุภาพ มีความกลมกลืนในการเปลี่ยนทิศทาง เส้นโค้ง วงแคบ เปลี่ยนทิศอย่างรวดเร็ว มีพลังการเคลื่อนไหวที่รุนแรงและเส้นโค้งของวงกลมให้ความรู้สึก

แบบซ้ำๆ เป็นเส้นโค้งที่มีระเบียบ มีทิศทางตายตัว ไม่เปลี่ยนแปลง

(6) เส้นโครงสร้าง (Structural Line) คือ เส้นในจินตนาการที่ผู้ชมจะเกิดความรู้สึก หรือการปะติดปะต่อเชื่อมโยงจากจุดหนึ่งไปอีกจุดหนึ่ง เส้นชนิดนี้มีอยู่และเดินทางด้วยความรู้สึก ไม่ใช่ด้วยการเห็น เป็นเส้นที่มีความสำคัญมากในงานศิลปะการเคลื่อนไหว การหยุดนิ่ง การผ่อนคลาย การตึงเครียด ซึ่งเป็นพลังในผลงานศิลปะล้วนแล้วแต่ขึ้นอยู่กับเส้น โครงสร้างนี้ เส้นโครงสร้างมีอยู่ 6 ประเภท ได้แก่ 1) เส้นแกนของรูปทรง 2) เส้นรูปนอกของกลุ่มรูปทรง 3) เส้นในจินตนาการที่ลากจากจุดหนึ่งไปอีกจุดหนึ่ง 4) เส้นที่แสดงความเคลื่อนไหวของพื้นที่ว่าง 5) เส้นโครงสร้างของปริมาตร และ 6) เส้นโครงสร้างขององค์ประกอบ

(7) หน้าที่ของเส้น ได้แก่ ใช้ในการแบ่งพื้นที่ว่างออกเป็น ส่วนๆ การกำหนดขอบเขตของพื้นที่ว่าง รูปร่าง เส้นขอบรูปทรงและให้ความรู้สึกได้ด้วยตัวเอง

1.1.1.3 น้ำหนักอ่อนแก่ของแสงและเงา (Tone) หมายถึง ความอ่อนแก่ของบริเวณที่ถูกแสงสว่าง และบริเวณที่เป็นเงาของวัตถุ หรือการระบายสีให้มีความอ่อนแก่ของสีหนึ่งหรือหลายสี หรือบริเวณที่มีสีขาว เทา ดำ ในความเข้มระดับต่างๆ น้ำหนักที่ใช้ตามลักษณะของแสงเงาในธรรมชาติจะทำให้เกิดปริมาตรของรูปทรง และยังให้อารมณ์ความรู้สึกด้วยการประสานความอ่อนแก่ในตัวของมันเองอีกด้วย น้ำหนักอ่อนแก่ของแสงและเงานี้จะมีลักษณะเป็น 2 มิติ มีทิศทาง รูปร่าง ความอ่อนแก่ ลักษณะผิวต่างๆ และให้ความรู้สึก

1.1.1.4 มวล (Mass) มวลมีลักษณะของความเป็นก้อนขนาดใหญ่ ศิลปินมักใช้แสดงถึงความหนาแน่นของวัตถุในพื้นที่จำกัด มวลเป็นปริมาตรและรูปร่างของวัตถุที่กำหนดขึ้นจากธาตุหลายอย่างรวมกัน เส้นเป็นขอบนอกของมวล พื้นผิวและสีเป็นผิวหน้าของมวล ทั้งนี้ Graham Collier (1972: 123) อธิบายว่า การใช้มวลในงานประติมากรรม ศิลปินจะใช้ให้เข้ากับลักษณะของผลงาน การใช้รูปทรงปิด (Close Form) เพื่อเน้นให้แลดูเป็นมวลที่ทึบตัน และมั่นคง หรือความรู้สึกที่สงบ มวลเป็นโครงสร้างสามมิติที่เกิดขึ้นจากการรวมตัวกันขององค์ประกอบทางศิลปะได้อย่างงดงาม โดยการจัดทิศทางของเส้น น้ำหนักอ่อนแก่ของแสงและเงาให้มีความต่อเนื่องบนพื้นผิวของผลงาน จนแลเห็นเป็นกลุ่มก้อน

1.1.1.5 ปริมาตร (Volume) James J. Kelly (n.d.: 58-60) กล่าวว่า ปริมาตรมีความสัมพันธ์กับธาตุอื่นๆ คล้ายกับมวล ในทางประติมากรรมปริมาตรมีความหมาย 2 ลักษณะ คือ 1) ปริมาตรทางรูปธรรม หมายถึง กายภาพของวัตถุที่จับต้องได้ มีความหนาและความกลม ในทางประติมากรรมนั้น ปริมาตรมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นสาระสำคัญของการเกิดมิติที่เป็นจริง และนั่นคือนิยามของคำว่าประติมากรรม 2) ปริมาตรทางนามธรรม หมายถึง ความรู้สึกถึงความตื้นลึกของมิติ ซึ่งเกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างมวลกับค่าต่างแสง (Chiaroscuro)

1.1.1.6 ระนาบ (Plane) ระนาบเป็นพื้นที่ส่วนผิวของรูปทรง เมื่อมวลมีผิวหน้า มวลจึงมีระนาบ เมื่อปริมาตรมีผิวหน้าดังนั้นปริมาตรจึงมีระนาบเช่นเดียวกัน พื้นผิวและสีที่เกิดขึ้นบนส่วนผิวจะสร้างสรรค์ระนาบ

1.1.1.7 พื้นผิว (Texture) คือคุณสมบัติแห่งผิวหน้าของเรื่องราว สามารถแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) พื้นผิวจริง สามารถจับต้องได้ และรับรู้ได้ด้วยกร

สัมผัส 2) พื้นผิวทางสายตา รับรู้ได้ด้วยการมองเห็นและสร้างความรู้สึกรู้ผ่านการมองเห็นเท่านั้น พื้นผิวเป็นธาตุที่สำคัญ เนื่องจากเป็นส่วนที่เป็นผิวนอกของรูปทรงหรือวัตถุ ซึ่งจะกระทบโดยตรงต่อการรับรู้ ความรู้สึกของผู้ชมและเป็นส่วนที่จะสร้างความจริงและการมีอยู่จริงของประติมากรรม

1.1.1.8 สี (Color) ในทางประติมากรรมแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) สีที่เป็นเนื้อแท้ของวัตถุ 2) สีสังเคราะห์ ใช้เคลือบเพื่อเปลี่ยนแปลงวัตถุ 3) สีที่เกิดจากการกระจายของแสงและเงา ตามหลักการค่าต่างแสง (Chiaroscuro) การกำหนดสีในผลงาน เป็นการส่งเสริมรูปแบบและการแสดงออกของผลงาน (James J. Kelly, n.d.: 71-74)

1.1.1.9 ที่ว่าง (Space) หมายถึง ที่ว่างทางอากาศที่ไหลเวียนอยู่ภายในรูปทรงและรอบๆ รูปทรง ในทางประติมากรรมนั้น เมื่อศิลปินออกแบบรูปทรงในขณะเดียวกันนั้นเขาก็ได้ออกแบบที่ว่างไปด้วย ประติมากรรมต้องพึ่งพาพื้นที่ว่าง ถ้าปราศจากพื้นที่ว่างรูปทรงก็จะไม่เกิดขึ้น ทั้งนี้ ชลูด นิมเสมอ (2544: 65, 98-99) กล่าวว่า ที่ว่างเป็นเสมือนเวทีที่ธาตุอื่นลงไปแสดงตัวในบทบาทของรูปทรง มีรายละเอียด ดังนี้

(1) ลักษณะของที่ว่าง ได้แก่ 1) ที่ว่างจริงและที่ว่างลวงตา โดยงานประติมากรรมใช้ที่ว่างจริงเท่านั้น 2) ที่ว่าง 2 มิติ คือ ที่ว่างที่กำหนดความกว้างกับความยาว 3) ที่ว่าง 3 มิติ คือ ที่ว่างที่กำหนดความกว้าง ความยาว และความลึก 4) ที่ว่างที่เป็นกลางหรือเป็นศูนย์ คือ ที่ว่างบนแผ่นกระดาษ 5) ที่ว่างเชิงบวกและที่ว่างเชิงลบ ที่ว่างเชิงบวก (Positive Space) หมายถึง บริเวณของมวลอากาศที่ถูกแทนที่โดยรูปทรง กลายเป็นอากาศที่ห่อหุ้มไหลเวียนอยู่รอบๆ รูปทรงและผู้ชม มันเป็นส่วนหนึ่งของเครื่องส่งผ่านการรับรู้ของผัสสะที่มีต่อรูปทรง ที่ว่างเชิงลบ (Negative Space) หมายถึง บริเวณของมวลอากาศที่ไม่ถูกแทนที่โดยรูปทรง มันแปรสภาพเป็นส่วนหนึ่งของรูปทรง ถูกกำหนดและเป็นไปตามรูปทรง มีลักษณะเดียวกับพื้นที่ว่างภายใน และองค์ประกอบของประติมากรรมที่ดีเกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ระหว่างที่ว่างทั้งสองนี้ (Harry Sternberg, 1958: 12) 6) ที่ว่างที่เป็นสองนัย คือ บริเวณที่ว่างสองส่วนที่มีความสำคัญเท่าๆ กัน จนไม่อาจบอกได้ว่าส่วนใดเป็นที่ว่างเชิงบวก ส่วนใดเป็นที่ว่างเชิงลบ 7) แบบรูปของที่ว่าง คือ รูปร่างหรือบริเวณของที่ว่างที่กำหนดขึ้น มี 2 แบบ ได้แก่ แบบรูปปิด คือ รูปร่างของพื้นที่ว่างที่มีเส้นรอบนอกล้อมรอบบรรจบกัน และแบบรูปเปิด คือ รูปร่างของพื้นที่ว่างที่มีเส้นรอบนอกเปิด หรือเลื่อนออกที่จุดใดจุดหนึ่ง หรือหลายจุด

(2) รูปทรงกับที่ว่าง ในงานประติมากรรม วัตถุที่สร้างขึ้นเรียกว่ารูปทรง ความว่างที่อยู่รอบๆ หรืออยู่ภายในของรูปทรงเรียกว่าที่ว่าง ถ้าเปลี่ยนตำแหน่งและขนาดของรูปทรงหนึ่งในที่ว่างที่กำหนดให้ ความหมายส่วนรวมของผลงานจะเปลี่ยนไป

(3) พลังเคลื่อนไหวของที่ว่าง เกิดจากปฏิกิริยาระหว่างที่ว่างกับรูปทรง 1) พลังการเคลื่อนไหวของที่ว่างเกิดจากจุด จะให้ความเคลื่อนไหวในทางราบและทางลึกด้วยการขยายตัวและการพุ่งออกถอยเข้าของจุด 2) พลังการเคลื่อนไหวของที่ว่างเกิดจากเส้น จะให้ความเคลื่อนไหวที่ซับซ้อนขึ้น กล่าวคือ ความเคลื่อนไหวทางราบที่มีทิศทางและลักษณะตามลักษณะของเส้น เคลื่อนไหวทางลึกด้วยการพุ่งออกถอยเข้าตามทิศทางและลักษณะของเส้น

3) ความสำคัญของที่ว่างที่มีต่อรูปทรง ที่ว่างกับรูปทรงเป็นสิ่งคู่กัน ขัดแย้งกันอย่างตรงกันข้ามแต่ขาดกันไม่ได้ มีการเกื้อกูลซึ่งกันและกัน องค์ประกอบทางรูปธรรมที่สำคัญของศิลปะก็คือ รูปทรง

กับที่ว่าง ทั้งนี้ชูลุด นิมเสมอ (2544: 100) ได้กล่าวถึงแนวความคิดร่วมสมัยเกี่ยวกับที่ว่างไว้ว่า
 1) ที่ว่างเป็นสิ่งแวดล้อมที่สร้างขึ้นด้วยงานศิลปะ 2) ที่ว่างที่ใช้ร่วมกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
 และมีความสำคัญเท่าเทียมกันกับธาตุอื่น 3) ที่ว่างที่ต่อเนื่องกันระหว่างภายนอกกับภายใน
 4) ที่ว่างหลากหลายมิติ เป็นที่ว่างที่มีมิติสัมพันธ์กันทั้งทางราบ ทางตั้ง ทางเฉียงและทางโค้ง 5) ที่ว่าง
 ที่แสดงมิติทุกด้านให้เห็นพร้อมกัน 6) ที่ว่างที่เป็นสองนัย 7) ที่ว่างที่เคลื่อนไหว

1.1.2 หลักการทางองค์ประกอบศิลปะ (Art Composition

Principle)

วีรรัตน์ พิชญ์ไพฑูริย์ (2528: 44) กล่าวว่า หลักของการจัด
 องค์ประกอบศิลปะนั้น เป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ศิลปะประเภทต่างๆ แต่หลักการเหล่านี้ไม่ใช่
 กฎเกณฑ์ตายตัวที่ต้องปฏิบัติตามทุกกรณี เพราะการจัดเป็นการแก้ปัญหา ซึ่งอาจจะต้องดัดแปลง
 ปรับปรุง เพื่อให้ผลงานนั้นๆ มีเอกภาพ หลักเบื้องต้นที่ใช้ในการจัดองค์ประกอบของศิลปะนั้น
 ประกอบด้วย ดุลยภาพ (Balance) สัดส่วนและการผันแปร (Proportion and Variety)
 ความกลมกลืนและความตัดกัน (Harmony and Contrast) จังหวะและความเป็นเด่น (Rhythm
 and Dominance)

1.1.2.1 เอกภาพ (Unity)

ชูลุด นิมเสมอ (2544: 101-108, 112-126, 144, 160)
 กล่าวว่า เอกภาพ คือความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ความกลมกลืนเข้ากันได้ที่เกิดจากความสัมพันธ์
 กันของส่วนต่างๆ การสร้างงานศิลปะ คือการสร้างเอกภาพขึ้นจากความยุ่งเหยิง จัดระเบียบและ
 ดุลยภาพให้แก่สิ่งที่ขัดแย้งกันให้รวมตัวกันได้ ศิลปินมีหน้าที่รวบรวมและจัดสรรองค์ประกอบต่างๆ
 ทั้งส่วนรูปธรรมและนามธรรม ซึ่งมีความขัดแย้งกันโดยธรรมชาติ สร้างเป็นรูปทรงที่มีเอกภาพขึ้น
 เอกภาพของผลงานศิลปะหนึ่งชิ้นประกอบด้วย 1) เอกภาพของรูปความคิด คือความคิดที่มี
 ความหมายในตัว มีการจัดระเบียบ และเหมาะสมที่จะแสดงออกด้วยรูปทรง 2) เอกภาพของการ
 แสดงออก คือการแสดงออกที่ตรงชัด มีจุดหมายหลัก และมีส่วนเป็นรองสนับสนุน แบบอย่าง
 เฉพาะตัวของศิลปินช่วยให้มีเอกภาพของการแสดงออกในด้านรูปทรง และ 3) เอกภาพของรูปทรง
 คือการรวมตัวกันอย่างมีดุลยภาพของทัศนธาตุ เพื่อให้เป็นรูปทรงหนึ่งที่สามารถแสดงอารมณ์
 หรือความคิดได้อย่างตรงชัด ทั้งนี้ กฎเกณฑ์ของเอกภาพแบ่งออกเป็น 2 ระดับ ดังนี้

(1) กฎเกณฑ์หลักของเอกภาพ คือ รูปทรงหนึ่ง
 ที่สามารถแสดงความคิดหรืออารมณ์ของศิลปินออกมาได้อย่างตรงชัด เอกภาพของรูปทรงเป็นสิ่งที่
 สำคัญที่สุด ศิลปินทุกประเภทล้วนแสดงออกด้วยรูปทรงทั้งสิ้น เป็นการเริ่มต้นจากรูปทรง พัฒนา
 และเติบโตด้วยรูปทรง และจบที่รูปทรง หลักการพื้นฐานของเอกภาพแบ่งออกเป็น 2 ข้อ คือ

(1.1) การขัดแย้งหรือความตรงข้ามกัน

(Opposition) คือการรวมตัวของหน่วยที่มีความขัดแย้งกันอย่างมีดุลยภาพ การขัดแย้งที่พอเหมาะ
 จะให้ชีวิตแก่ศิลปะ โดยต้องอาศัยตัวกลางประสานให้เกิดความกลมกลืนและอยู่ร่วมกันได้อย่างมี
 เอกภาพ การขัดแย้งที่ใช้มีอยู่ 4 แบบ ได้แก่ 1) การขัดแย้งของลักษณะรูปทรง ซึ่งรวมทั้ง
 การขัดแย้งของทัศนธาตุด้วย 2) การขัดแย้งของขนาด 3) การขัดแย้งของทิศทาง และ
 4) การขัดแย้งของที่ว่างหรือจังหวะ

(1.2) การประสาน (Transition) คือการทำให้เกิดความกลมกลืน ทำให้สิ่งต่างๆ เข้ากันได้อย่างสนิท เป็นการสร้างเอกภาพจากการรวมตัวของสิ่งๆ เหมือนกันเข้าด้วยกัน การประสานมีอยู่ 2 ชนิด ได้แก่ 1) การเป็นตัวกลาง (Transition) คือ การทำสิ่งที่ขัดแย้งให้กลมกลืนกันด้วยการใช้ตัวกลางเข้าไปประสาน และ 2) การซ้ำ (Repetition) คือการปรากฏตัวของหน่วยที่เหมือนกันตั้งแต่ 2 หน่วยขึ้นไป

(2) กฎเกณฑ์รองของเอกภาพ ประกอบด้วย

(2.1) ความเป็นเด่น (Dominance) คือการเพิ่มหรือลดความสำคัญ หรือความน่าสนใจในหน่วยใดหน่วยหนึ่งของคู่ที่ขัดแย้งกัน ความเป็นเด่นเกิดขึ้นได้ 2 ทาง คือ 1) ความเป็นเด่นที่เกิดจากความขัดแย้ง 2) ความเป็นเด่นที่เกิดจากการประสาน

(2.2) การเปลี่ยนแปลง (Variation) คือการเพิ่มความขัดแย้งลงในหน่วยที่ซ้ำกัน เพื่อป้องกันความจืดชืด น่าเบื่อ การเปลี่ยนแปลงมีอยู่ 4 แบบ ได้แก่ 1) การเปลี่ยนแปลงของรูปร่างลักษณะ 2) การเปลี่ยนแปลงของขนาด 3) การเปลี่ยนแปลงของทิศทาง และ 4) การเปลี่ยนแปลงของที่ว่างหรือจังหวะ

1.1.2.2 ดุลยภาพ (Balance) เป็นกฎเกณฑ์หนึ่งของเอกภาพ หมายถึงการถ่วงน้ำหนักที่เท่ากันสองข้างของรูปทรง ดุลยภาพเกิดจากการถ่วงดุลของสิ่งที่ขัดแย้งกัน และจากการรวมตัวหรือการซ้ำของสิ่งที่เหมือนกันทั้ง 2 ข้าง โดยมีเส้นแกน 3 ชนิดเป็นตัวกำหนดดุลยภาพ ได้แก่ เส้นแกนทางตั้ง เส้นแกนทางราบและเส้นแกนทางเฉียง หลักการของดุลยภาพมี 2 หลักการ ได้แก่ 1) แบบสมมาตร จะให้ความรู้สึกหยุดนิ่ง เพราะเป็นการซ้ำของสิ่งที่เหมือนกันแต่กลับซ้ายเป็นขวา 2) แบบอสมมาตร ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว ไม่นิ่ง

1.1.2.3 จังหวะ (Rythm) จังหวะในงานศิลปะคือการซ้ำอย่างมีเอกภาพและความหมาย เป็นการเน้นการผ่อนคลายเป็นสลับกันของทัศนธาตุต่างๆ เพื่อให้เกิดเอกภาพที่มีชีวิตชีวา จังหวะเกิดจาก 1) การซ้ำของหน่วย หรือการสลับกันของหน่วยกับช่องไฟ 2) การเคลื่อนไหวที่ต่อเนื่องของเส้น น้ำหนัก สี และรูปทรง จังหวะภายนอกและจังหวะภายใน ได้แก่ จังหวะของช่องไฟ และจังหวะของรูปทรงหรือของหน่วย ซึ่งเป็นของคู่กันและกัน การวิเคราะห์จังหวะ ทำได้โดยใช้หลัก 4 ประการ ได้แก่ 1) จังหวะของทัศนธาตุ 2) จังหวะของความเคลื่อนไหว 3) แบบรูปของจังหวะภายในและภายนอก และ 4) เอกภาพของจังหวะ การขัดแย้ง การประสาน ความเป็นเด่นและการเปลี่ยนแปลง

1.2 โครงสร้างทางวัตถุ ได้แก่ วัสดุ (Material) และกรรมวิธี (Technique) ที่ใช้ในการสร้างผลงาน (รายละเอียดกล่าวแล้วในแนวคิดเรื่อง การประเมินค่าประติมากรรมกับสภาพแวดล้อม ข้อ 2.3)

2. องค์ประกอบทางนามธรรม (Subjective)

ชลูด นิมเสมอ (2544 : 19-22) กล่าวว่า เนื้อหา (Content)

คือ องค์ประกอบที่เป็นนามธรรมหรือโครงสร้างทางจิต หมายถึงผลที่ได้รับจากงานศิลปะ ส่วนที่เป็นนามธรรมนั้นนอกเนื้อหาแล้วยังมี เรื่อง (Subject) และแนวเรื่อง (Theme) รวมอยู่ด้วย ทั้งสามส่วนมีส่วนเชื่อมโยงและซ้อนทับกันอยู่ เรื่องกับเนื้อหาในงานบางประเภทเกือบแยกจากกันไม่ออก แต่ในงานบางประเภทเกือบไม่เกี่ยวข้องกันเลย ทั้งนี้ เรื่อง หมายถึงสิ่งที่ศิลปินสรรหามา

เป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างงานศิลปะแบบรูปธรรม เช่น คน สัตว์ สิ่งของ เป็นต้น หรือหมายถึงงานชิ้นนี้เกี่ยวกับอะไร ส่วนแนวเรื่อง คือแนวทางของเรื่องและเป็นต้นทางที่จะนำไปสู่เนื้อหาซึ่งเป็นผลขั้นสุดท้าย เป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบของงานศิลปะที่เน้นแนวความคิด (Concept) ของศิลปินที่มีต่อเรื่องหรือรูปทรง เป็นสาระหรือแนวทางในการสร้างสรรค์มากกว่าเรื่อง เป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดของงานศิลปะเมื่อมองจากด้านการสร้างสรรค์ เพราะเป็นแนวความคิดที่เป็นโครงสร้างเบื้องต้นของงาน

สรุป แนวคิดเรื่ององค์ประกอบของศิลปะ (Art Composition) เป็นหลักวิชาที่ใช้ในการเรียนการสอนศิลปะโดยเฉพาะสาขาวิชาทัศนศิลป์ที่ได้รับการยอมรับแพร่หลายทั่วโลก ในประเทศไทยได้ใช้ตำราของศาสตราจารย์เกียรติคุณชูลุด นิมเสมอ ศิลปินแห่งชาติ เป็นแนวทางในการศึกษา มีสาระสำคัญ คือศิลปะมีองค์ประกอบสำคัญ 2 ส่วน ได้แก่ 1) องค์ประกอบทางรูปธรรม คือสิ่งที่มองเห็นในทัศนศิลป์เป็นส่วนที่ศิลปินสร้างขึ้นด้วยการประสานกันอย่างมีเอกภาพของทัศนธาตุ รูปแบบให้ความพอใจต่อความรู้สึกสัมผัส เป็นความสุขทางสายตา พร้อมกันนั้นก็สร้างเนื้อหาให้กับตัวรูปทรงเอง และเป็นสัญลักษณ์ที่ให้แก่ความรู้สึก ประกอบด้วย โครงสร้างทางรูป ได้แก่ ทัศนธาตุและหลักการทางองค์ประกอบศิลปะที่ใช้ในการจัดการทัศนธาตุเหล่านั้น และโครงสร้างทางวัตถุ ได้แก่ วัสดุและกรรมวิธีที่ใช้ในการสร้าง 2) องค์ประกอบทางนามธรรม ได้แก่ เนื้อหา เรื่องและแนวเรื่อง

แนวคิดเรื่อง องค์ประกอบของศิลปะนี้ ผู้วิจัยนำมาใช้เป็นแนวทางร่วมกับแนวคิดเรื่อง การประเมินค่าประติมากรรมกับสภาพแวดล้อม ในการวิเคราะห์หาคำตอบเกี่ยวกับสุนทรียภาพของผลงานประติมากรรมร่วมสมัยที่ได้รับการติดตั้งถาวรในสวนสาธารณะในประเทศไทย

2. ทฤษฎีหลัก: ทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ (Aesthetics Theory)

2.1 ความหมายของสุนทรียศาสตร์

วนิดา ขำเขียว (2543: 1) กล่าวว่า สุนทรียศาสตร์ มาจากภาษาสันสกฤตว่า สุนทรียะ แปลว่า งาม ศาสตร์ แปลว่า วิชา เมื่อรวมความแล้วจึงแปลได้ว่า วิชาที่ว่าด้วยสิ่งสวยงาม ภาษาอังกฤษใช้คำว่า Aesthetics ซึ่งคำนี้เกิดจากนักปรัชญาเหตุผลนิยมชาวเยอรมันชื่อโบมกาเดิน (Baumgarten) ได้เขียนหนังสือชื่อ Aesthetica ได้กล่าวถึงความแตกต่างระหว่างความรู้ทางผัสสะและความรู้ที่เป็นเหตุผลตามนัยแห่งตรรกวิทยา จึงขาดรายละเอียดในด้านศิลปะและความงาม แต่นักปรัชญาโดยทั่วไปยังคงยอมรับอยู่ และเป็นครั้งแรกที่ปรากฏคำว่า Aesthetics อย่างไรก็ตามโบมกาเดินไม่ใช่บุคคลแรกที่สร้างคำว่า Aesthetica หรือ Aesthetics เพียงแต่เขาได้หยิบยกเอาชื่อนี้มาจากปรัชญากรีกซึ่งใช้คำว่า Aisthetikos แปลว่ารู้ได้ด้วยผัสสะ นับแต่นั้นมาคำว่า Aesthetics จึงถูกใช้เมื่อมีการวิเคราะห์ถึงปัญหาเกี่ยวกับศิลปะและความงาม ทั้งนี้มีนักปราชญ์และผู้รู้ได้อธิบายความหมายของสุนทรียศาสตร์ไว้เป็นจำนวนมาก ที่สำคัญมีดังนี้

Santayana นักปรัชญาชาวสเปน กล่าวว่าสุนทรียศาสตร์เป็นศาสตร์แห่งความรู้สึก ทัศนะนั้นมีผู้ยอมรับกันมากเพราะไม่ได้พุ่งไปที่ความงามทางศิลปะอย่างเดียว แต่มองกว้างไกลออกไปถึงความรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกทั้งฝ่ายบวกและฝ่ายลบ หรือความรู้สึกที่เป็นสุขและทุกข์ (วนิดา ขำเขียว, 2543: 1)

Leibniz นักปรัชญาชาวเยอรมัน กล่าวว่าสุนทรียศาสตร์มีความแตกต่างจากวิทยาศาสตร์ เพราะความงามเป็นสิ่งที่ตัดสินได้โดยสายตา ไม่สามารถเอาเหตุผลมาตัดสินได้ และความพึงพอใจที่เกิดจากสายตาและอายตนะในส่วนต่างๆ ล้วนมาจากการได้รับรู้จากสิ่งที่มีสัดส่วนที่เหมาะสม ฉะนั้นสัดส่วนจึงเป็นหลักการพื้นฐานของสุนทรียศาสตร์ เขาเชื่อว่าความงามมีพื้นฐานที่เกี่ยวกับบรรณนิยมซึ่งเป็นสิ่งที่บอกว่าสิ่งนั้นสวยหรือไม่ และเป็นสิ่งที่เกี่ยวกับสัญชาตญาณ สุนทรียศาสตร์ของเขาจึงเป็นเรื่องของความรู้สึกและบรรณนิยม (วนิดา ขำเขียว, 2543: 146)

จากความหมายของสุนทรียศาสตร์ดังที่กล่าวมาข้างต้น อาจสรุปได้ว่าสุนทรียศาสตร์ (Aesthetics) หมายถึง ศาสตร์ที่ว่าด้วยความงาม ซึ่งครอบคลุมถึงความงามในธรรมชาติและ ความงามในผลงานที่มนุษย์สร้างขึ้นเป็นงานศิลปกรรม ความงามเป็นสิ่งเร้าที่ทำให้มนุษย์เกิดความรู้สึกพึงพอใจด้านบวก

2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างสุนทรียศาสตร์กับศิลปะ

กীরติ บุญเจือ (2522: 3) กล่าวว่า ปรัชญาศิลป์ เป็นส่วนหนึ่งของสุนทรียศาสตร์ ที่นำเอาผลสรุปของสุนทรียศาสตร์สาขาอื่นทั้งหมดมาเป็นข้อมูลและค้นหาปัญหา แล้วตีความปัญหาดังกล่าวด้วยระบบปรัชญาบริสุทธิ์ สุนทรียศาสตร์มีลักษณะพิเศษ 2 ส่วน คือ ส่วนหนึ่งสัมพันธ์กับศิลปะเพราะสามารถแสดงออกได้ในทันทีโดยไม่ต้องมีเหตุผลเช่นเดียวกับศิลปะ อีกส่วนหนึ่งสัมพันธ์กับปรัชญา เพราะพยายามหาเหตุผลมาอธิบายคุณค่าทางความงาม และพยายามหามาตราสากลมาจัดคุณค่านั้น ตลอดจนวิเคราะห์วิจารณ์ศิลปะ รวมทั้งการตีความปัญหาทางศิลปะ โดยอาศัยปรัชญาบริสุทธิ์ สุนทรียศาสตร์และศิลปะมีความสัมพันธ์ต่อกันในประเด็นที่ต่างก็เป็นผลมาจากการแสดงออกซึ่งการรับรู้และความรู้สึก อีกทั้งคุณค่าของศาสตร์ทั้งสองนี้ต่างเกิดขึ้นมาจากปฏิกริยาอย่างฉับพลันโดยไม่สามารถใช้ภาษาใดๆ มาอธิบายได้ แต่นักปราชญ์ทั้งหลายต่างพยายามที่จะอธิบายคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์โดยหาเหตุผลมาเป็นเครื่องประกอบ

2.3 สุนทรียศาสตร์กับความงาม

วนิดา ขำเขียว (2543: 1-2) กล่าวว่า สุนทรียศาสตร์ไม่ใช่ศาสตร์เฉพาะตัว ความงามเท่านั้น เพราะเราไม่สามารถตัดสินความงามมาตรฐานให้แน่นอนได้ และความงามก็ไม่ใช่อะไรที่มีอยู่ในงานศิลปะเท่านั้น ถึงแม้ว่ามันจะสามารถนำเราไปสู่การค้นคว้าทางศิลปะก็ตาม

Herbert Read (1966: 16) กล่าวว่า ความงาม หมายถึง เอกภาพของความสัมพันธ์กันที่ระเบียบของรูปลักษณ์ ที่ปรากฏต่อประสาทสัมผัส

ชะวักชัย ภาติณฐ์ (2532: 50) กล่าวว่า ความงามเป็นคุณค่าไม่ได้เป็นการรับรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริงในสิ่งนั้นๆ ความงามเป็นอารมณ์ความรู้สึก เป็นความพึงพอใจของธรรมชาติอันมีลักษณะเป็นอิสระ ความรู้สึกพอใจนี้จะต้องไม่เป็นผลที่มาจากประโยชน์ของสิ่งนั้นๆ หรือของเหตุการณ์นั้นๆ แต่จะต้องเป็นความพึงพอใจในการรับรู้โดยตรงถึงสิ่งนั้นๆ นั่นก็คือความงามเป็นสิ่งสูงสุด ความงาม หมายถึง ความมหัศจรรย์ ความเหมาะสมของสัดส่วน การเลียนแบบธรรมชาติ หรือความงาม เป็นความสุข ความเพลิดเพลินเมื่อเรารู้ถึงสิ่งที่งาม อาจจะสามารถกล่าวได้ว่า ความงามหมายถึง สิ่งมหัศจรรย์ การเลียนแบบที่มีสัดส่วนที่เหมาะสม มีความบริสุทธิ์ชัดเจน และยังให้ความรู้สึกที่เพลิดเพลินพอใจและมีความสุข สำหรับความงามตามทัศนะของนักสุนทรียศาสตร์ในยุคปัจจุบันมักมีความเชื่อว่า ความงามขึ้นอยู่กับคุณค่าในตัวของผลงานศิลปะนั้นๆ ซึ่งเป็นผลมาจาก

การสร้างสรรคของมนุษย์ แหล่งกำเนิดความงามทางสุนทรียะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. ความงามในธรรมชาติ เป็นความงามที่มีอยู่ในสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ที่ให้ความรู้สึกถึงสุนทรียะ

2. ความงามของศิลปะ ด้วยมนุษย์มีความสามารถในการสังเกตเข้าใจ สิ่งแวดล้อมรอบตัว สามารถสะสมความรู้สร้างสิ่งต่างๆ ขึ้นมาเพื่อสนองต่อความต้องการของตน ในยุคแรกเริ่มก็สร้างสิ่งของเพื่อประโยชน์ใช้สอยเป็นหลัก ต่อมาเมื่อมีความสามารถมากขึ้น จึงหันมา สนใจในเรื่องของความงามควบคู่ไปกับประโยชน์ใช้สอย และพัฒนาไปสู่การสร้างสรรคศิลปะที่มุ่งเน้น ถึงความงามอันบริสุทธิ์ หรือศิลปะเพื่อศิลปะ (Art For Art, Sake) ประเภทวิจิตรศิลป์ (Fine Art)

วิรัตน์ พิชญไพฑูลย์ (2528: 4-5) กล่าวว่า มนุษย์มีโอกาสสัมผัสกับศิลปะทั้ง ทางตรงและทางอ้อม ในทางตรงนั้นมนุษย์จะรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่มีความงาม และมีผลเกี่ยวเนื่อง กับความรู้สึกของมนุษย์ด้วยกัน ในทางอ้อมนั้นศิลปะเป็นสิ่งแสดงถึงความรู้สึกนึกคิด ความลึกซึ้ง ของศิลปิน งานศิลปะจึงเป็นเครื่องแสดงออกถึงความคิดและพฤติกรรมต่างๆ นอกจากนั้นยังแสดง ถึงความเป็นไปของสังคมและสิ่งแวดล้อมในสมัยนั้น ทฤษฎีทางสุนทรียศาสตร์ที่สืบเนื่องกับความงาม เป็นเรื่องของความรู้สึก แนวคิดทฤษฎีทางความงามจึงเป็นการกล่าวไว้กว้างๆ ไม่เฉพาะเจาะจง ในทางศิลปะแนวคิดทางความงามได้มาจากนักปรัชญาชาวตะวันตกที่ต้องการหาคำตอบว่าความงาม มีอยู่จริงหรือไม่ ถ้ามีอยู่จริง อยู่ที่ใด ซึ่งมีอยู่หลายแนวคิด สรุปได้ดังนี้

1. ความงามที่เป็นวัตถุวิสัย (Objective) กลุ่มนี้เชื่อว่าความงามมีอยู่จริงใน วัตถุ เป็นคุณสมบัติของวัตถุ ปรากฏออกมาในลักษณะความงามของรูปร่าง รูปทรง สี ฯลฯ ถึงแม้ว่าจะไม่มีใครเคยเห็นวัตถุแต่ความงามก็ยังคงอยู่กับวัตถุ

2. ความงามที่เป็นจิตวิสัย (Subjective) กลุ่มนี้เชื่อว่าความงามอยู่ในจิตใจของ มนุษย์ เป็นสิ่งที่มนุษย์กำหนดขึ้นมาเอง และเชื่อว่าถ้าในวัตถุมีความงามอยู่จริงทุกคนก็ต้องเห็นวัตถุ งามเท่ากัน แต่ในความจริงแล้วคนเห็นความงามแตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะแต่ละคนมีความรู้สึก นึกคิดแตกต่างกัน ความงามในทัศนะของแต่ละคนจึงแตกต่างกันด้วย

3. ความงามเป็นสัมพัทธวิสัย (Relative) เป็นสภาวะที่สมดุลระหว่างจิตกับ วัตถุ กลุ่มนี้เชื่อว่าสิ่งต่างๆ จะอยู่อย่างโดดเดี่ยวไม่ได้ ต้องมีความสัมพันธ์กัน ความงามเป็น ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ (จิต) กับสิ่งที่มีความงาม (วัตถุ) การรับรู้ค่าความงามเป็นสภาวะที่ เหมาะสม นั่นคือวัตถุต้องความงามและจิตใจของคนก็พร้อมจะรับรู้ค่าความงามด้วยเช่นกัน

สรุป สุนทรียศาสตร์เป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยความงาม ทั้งที่เป็นความงามในธรรมชาติ และสิ่งที่มีมนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น สุนทรียศาสตร์มีความสัมพันธ์กับศิลปะเนื่องจากทั้งสองศาสตร์ต่างก็ เป็นผลมาจากการแสดงออกของการรับรู้และความรู้สึก ส่วนสุนทรียศาสตร์กับความงามนั้นมาจาก แหล่งกำเนิดของความงาม 2 ประเภท ได้แก่ ความงามในธรรมชาติที่มีอยู่ในสภาพแวดล้อมรอบตัว และความงามของศิลปะที่เกิดขึ้นจากการสร้างสรรคศิลปะวัตถุเพื่อความสุนทรีย์ทางจิตใจของมนุษย์ ทฤษฎีทางสุนทรียศาสตร์ที่เกี่ยวกับความงามแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ความงามเป็น วัตถุวิสัย โดยเชื่อว่าความงามมีอยู่จริงในวัตถุ เป็นคุณสมบัติของวัตถุ ปรากฏออกมาในสุนทรียธาตุ 2) ความงามที่เป็นจิตวิสัย กลุ่มนี้เชื่อว่าความงามอยู่ที่จิตใจที่มนุษย์กำหนดขึ้นมาเอง ไม่มีอยู่จริงใน วัตถุ 3) ความงามเป็นสัมพัทธวิสัย เป็นสภาวะที่สมดุลระหว่างจิตกับวัตถุ

ทฤษฎีสุนทรียศาสตร์นี้ ผู้วิจัยนำมาใช้เป็นแนวทางร่วมกับแนวคิดเรื่องการประเมินค่า ประติมากรรมกับสภาพแวดล้อม และแนวคิดเรื่ององค์ประกอบของศิลปะ ในการวิเคราะห์หาคำตอบเกี่ยวกับสุนทรียภาพของผลงานประติมากรรมร่วมสมัยที่ติดตั้งถาวรในสวนสาธารณะในประเทศไทย

3. ทฤษฎีเสริม: ทฤษฎีศิลปะวิจารณ์ (Art Criticism Theory)

เป็นทฤษฎีแม่บททางศิลปะที่สำคัญและมีผู้รู้เสนอไว้มาก ที่สำคัญมีดังนี้

3.1 ทฤษฎีศิลปะวิจารณ์ของมิทท์เลอร์ (Mittler: 1986)

มิทท์เลอร์ได้เสนอทฤษฎีว่าด้วยการวิจารณ์ศิลปะและรูปแบบการวิจารณ์ศิลปะไว้ในหนังสือ Art in Focus ตีพิมพ์ครั้งแรกในปี ค.ศ. 1986 โดยพัฒนารูปแบบมาจากนักทฤษฎีทางการวิจารณ์ศิลปะหลายคน มาบูรณาการเป็นรูปแบบการวิจารณ์ใหม่ คือ 1) การสร้างกระบวนการตัดสินใจขั้นเริ่มต้น 2) การค้นหาวิถีทางภายใน 3) การค้นหาวิถีทางภายนอก 4) การตัดสินใจขั้นสุดท้าย (เวิร์ตน์ พิชญูปบูลย์, 2547: 3) โดยมีขั้นตอนในการวิจารณ์ศิลปะ ดังนี้

1. ขั้นการบรรยาย (Description) หรือการพรรณนา คือกระบวนการบันทึกสิ่งต่างๆ ที่พบในผลงานอย่างทันทีทันใด ค้นหาว่ามีอะไรอยู่ในผลงาน คุณสมบัติที่เด่นรวมไปถึงรายละเอียดจากผลงาน ในขั้นนี้จะยังไม่มีกรสรุป เป็นเพียงการทำความเข้าใจผลงานอย่างง่ายๆ เพื่อให้รู้ว่ามันคืออะไร ด้วยภาษาที่ง่ายที่สุดและเป็นภาษาที่ไม่มีการประเมินค่าแอบแฝงอยู่ เพราะต้องการให้สิ่งที่บรรยายหรือค้นพบมีความสมบูรณ์ที่สุด ตรงไปตรงมาที่สุด ในขั้นตอนนี้ นักวิจารณ์มีหน้าที่ค้นหาสิ่งต่างๆ ที่ปรากฏในผลงานให้พบ ในการบรรยายประติมากรรมร่วมสมัยนั้นควรอธิบายจากเงื่อนไข 2 ประการ คือ 1) การให้ชื่อสิ่งที่พบเห็นในงานประติมากรรม และ 2) การบอกหรือวิเคราะห์กรรมวิธีในการสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 2 นี้ จะช่วยให้ผู้ชมเข้าใจภาพรวมของผลงานนั้น ก่อนจะถึงขั้นตีความและประเมินค่าต่อไป

2. ขั้นการวิเคราะห์ (Analysis) การวิเคราะห์จะพิจารณาความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ที่มีในผลงาน ซึ่งจะต้องใช้ภาษาทางทัศนศิลป์ (Visual Language) ในการวิจารณ์ การวิเคราะห์รูปแบบเป็นการเจาะลึกลงไปมากกว่าการวิเคราะห์เชิงบรรยาย เพื่อบอกให้รู้ว่าสิ่งที่เราให้ชื่อไว้มันประกอบกันอยู่อย่างไร ขั้นตอนนี้เป็นการค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนธาตุกับหลักการทางทัศนศิลป์ เพื่อเป็นประโยชน์และแนวทางการวิเคราะห์ที่กว้างขวางยิ่งขึ้น ผู้วิเคราะห์จะต้องแยกความเข้าใจเบื้องต้นให้ได้ว่าค่าของความสัมพันธ์ระหว่างทัศนธาตุและหลักการทัศนศิลป์ที่หาได้เป็นผลลัพธ์ที่หาได้ด้วยขั้นตอนและกระบวนการของการเรียนรู้เชิงวิเคราะห์ ซึ่งเป็นเป้าหมายของการเรียนรู้ของผู้วิจารณ์โดยเฉพาะ ดังนั้นค่าของความสัมพันธ์ดังกล่าวจึงไม่เกี่ยวข้องและจำเป็นจะต้องสอดคล้องกับแนวคิดของศิลปินผู้สร้างผลงานชิ้นนั้น เพราะการเรียนรู้ทางการวิจารณ์จะนำเอาความสัมพันธ์ของทั้งสองส่วนที่หาได้มาแปรให้เป็นค่าทางการเห็น และการสื่อความหมายเฉพาะทางการวิจารณ์อีกขั้นหนึ่ง ทั้งนี้เพราะเป้าหมายดังกล่าวไม่ได้นำมาใช้เพื่อการสร้างสรรคผลงาน แต่เป็นการเรียนรู้ที่ต้องการหาค่าของสุนทรียภาพด้วยผลงานศิลปะ ซึ่งศิลปินสร้างขึ้นเรียบร้อยแล้ว

3. ขั้นการตีความหมาย (Interpretation) คือ กระบวนการที่นักวิจารณ์แสดงออกถึงความหมายต่างๆ ของผลงานอย่างละเอียดถี่ถ้วนว่า ในผลงานศิลปะนั้นมีแนวคิดอย่างไร อารมณ์ ความรู้สึก แต่ไม่ได้หมายความว่าตีความเป็นการประเมินค่าผลงาน

ขั้นตอนนี้จะเกี่ยวข้องกับการการค้นหาคำความหมายต่างๆ และการชี้ให้เห็นว่าความหมายเหล่านั้นมีความสัมพันธ์กับชีวิต และมีเงื่อนไขต่อความเป็นมนุษย์กว้างๆ มนุษย์ไม่เพียงได้รับรายละเอียดต่างๆ แต่ยังสามารถนำรายละเอียดเหล่านั้นไปใช้กับชีวิตตามที่ตนเองสนใจได้ การวิจารณ์ศิลปะจึงไม่เพียงแต่ให้รู้ข้อเท็จจริงของตัวศิลปะเท่านั้น แต่เพื่อให้รู้ว่ามีผลกระทบต่อตัวเราอย่างไร

ในขั้นตอนนี้สามารถแบ่งออกเป็น 2 วิธีการ ดังนี้ 1) การตั้งสมมติฐานเพื่อการวิจารณ์ สมมติฐานคือความคิดหลักที่ใช้ในการจัดองค์ประกอบศิลปะ มีความหมายเกี่ยวข้องกับการบรรยายและวิเคราะห์รูปแบบ ในเมื่อทางวิทยาศาสตร์สามารถอธิบายปรากฏการณ์โดยใช้สมมติฐานได้หลายสมมติฐาน เมื่อพิสูจน์ได้และหากมีความรู้ใหม่เกิดขึ้นก็เพียงแต่หาหลักฐานเพิ่มเติมเพื่อสนับสนุนทฤษฎีนั้น การอธิบายงานศิลปะก็ทำได้เช่นเดียวกัน ในทางศิลปะนั้นการบรรยายและการคาดคะเนคุณค่าของผลงานสามารถเปลี่ยนแปลงได้ แต่ไม่ใช่เพราะผลของการมีความรู้ใหม่ หรือความก้าวหน้าทางศิลปะเกิดขึ้น แต่เป็นเพราะการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่เป็นตัวกำหนดการรับรู้ของคนเปลี่ยนไป 2) การตีความหมายผลงาน การตีความไม่ควรนำเหตุผลความเชื่อในปัจจุบันไปตีความผลงานในอดีต เพราะจะทำให้ความหมายและเจตนาไม่ตรงกับความเป็นจริง

4. ขั้นการตัดสิน (Judgment) เป็นการประเมินค่าผลงานชิ้นหนึ่ง เพื่อจัดลำดับโดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบกับงานชิ้นอื่นๆ ที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันว่ามีคุณค่าทางศิลปะและสุนทรียศาสตร์มากน้อยต่างกันเพียงใด ซึ่งสามารถกระทำได้โดยวิธีการ ดังนี้ 1) การพิจารณาเปรียบเทียบกับงานเก่า 2) ประเมินค่าความเป็นต้นแบบ และ 3) กรรมวิธีและฝีมือ

3.2 ทฤษฎีศิลปะวิจารณ์ของศิลป์ พีระศรี (2512)

ศิลป์ พีระศรี ศาสตราจารย์ทางศิลปะและบิดาแห่งศิลปะสมัยใหม่ของไทย ได้เสนอทฤษฎีว่าด้วยการวิจารณ์ศิลปะ หลักการและรูปแบบการวิจารณ์ศิลปะ ไว้ในบทความ Art Criticism ซึ่งพระยาอนุমানราชชนได้แปลเป็นภาษาไทยว่า การวิจารณ์งานศิลปะ ตีพิมพ์ในปี พ.ศ. 2512 สรุปได้ว่า การวิจารณ์ศิลปะมี 3 แบบ คือ 1) จิตวิจารณ์ (Impressionistic Criticism) คือ วิจารณ์ในแง่ความรู้สึก 2) อรรถวิจารณ์ (Interpretative Criticism) คือ วิจารณ์ในแง่แปลความหมาย และ 3) วิชาวิจารณ์ (Judicial Criticism) คือ วิจารณ์ในแง่ให้คำพิพากษาตัดสิน ทั้งนี้ มีหลักการที่ใช้พิจารณาในการวิจารณ์ ดังนี้

1. มโนภาพ (Conception) คือ แนวความคิดในการสร้างสรรค์ผลงานชิ้นนั้น ว่ามีความลึกซึ้ง ชัดเจน ละเอียด และสูงค่าเหมาะสมแก่ความเป็นวิจิตรศิลป์ในระดับสูง รวมถึงความสัมพันธ์สอดคล้องกับรูปแบบของผลงานหรือไม่

2. ความรู้สึกสะท้อนใจ ศิลปะที่แท้จริงไม่ใช่เพียงความสวยงามทางตาเห็น แต่เป็นเพราะอำนาจที่แรงกล้าต่อความรู้สึกทางจิตใจ ถือเป็นคุณสมบัติทางศิลปะเมื่อประจักษ์แก่ผู้ชม

3. การแสดงออก เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดที่นักวิจารณ์ต้องเข้าใจหากต้องการวิจารณ์ผลงานศิลปะให้ถ่องแท้ สามารถก้าวข้ามความเหมือนจริงที่ตาเห็นไปสู่การเพ่งพินิจที่ลึกซึ้ง

4. องค์ประกอบ ต้องมีการศึกษาว่าองค์ประกอบของศิลปกรรมนั้นมีเอกภาพหรือไม่ กล่าวคือส่วนประกอบนับตั้งแต่ส่วนที่เป็นประธานและส่วนรองอื่นๆ ประสาน

เข้ากันหรือไม่ แม้จะมีการใช้ทัศนธาตุที่หลากหลายเพียงใดก็ตาม

5. ลักษณะเฉพาะตน ศิลปินทุกคนย่อมมีแบบอย่างและการแสดงออกทางศิลปะเฉพาะตนซึ่งเป็นลักษณะพิเศษทางพุทธิปัญญา ความคิด อารมณ์ความรู้สึก เรือราวเนื้อหา รูปแบบของผลงานและทักษะฝีมือเฉพาะตนของศิลปินสิ่งเหล่านี้จะเป็นสิ่งดึงดูดใจแก่ผู้ชม

6. กรรมวิธี (Technique) เป็นความสามารถและวิธีการอันเป็นลักษณะเฉพาะตัวของศิลปิน กรรมวิธีเป็นสิ่งช่วยให้ผลงานมีความสมบูรณ์ สามารถสนองตอบเรื่องราวเนื้อหา หรือแนวความคิดที่ต้องการแสดงออกได้อย่างเหมาะสม เป็นส่วนสำคัญที่จะนำแนวความคิดของศิลปินให้ปรากฏออกมาเป็นงานศิลปะที่สัมฤทธิ์ผล (ศิลป์ พีระศรี, 2546: 33-37)

สรุป ทฤษฎีศิลปวิจารณ์ของมิทท์เลอร์มีรูปแบบการวิจารณ์คือ 1) การสร้างกระบวนการตัดสินใจขึ้นเริ่มต้น 2) การค้นหาวิถีทางภายใน 3) การค้นหาวิถีทางภายนอก และ 4) การตัดสินใจในขั้นสุดท้าย โดยมีขั้นตอนในการวิจารณ์ 4 ขั้นตอนคือ 1) ขั้นการบรรยาย คือการบันทึกสิ่งต่างๆ ที่พบในผลงาน 2) ขั้นการวิเคราะห์ คือการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ที่พบในผลงาน 3) ขั้นการตีความหมาย คือกระบวนการที่นักวิจารณ์แสดงออกถึงความหมายของผลงานอย่างละเอียดถี่ถ้วนทั้งในด้านความคิดและความรู้สึกแต่ไม่ใช้การประเมินค่าผลงาน 4) ขั้นการตัดสินใจ เป็นการประเมินค่าผลงานโดยพิจารณาเปรียบเทียบกับงานเก่า ความเป็นต้นแบบ กรรมวิธีและฝีมือ ส่วนทฤษฎีศิลปวิจารณ์ของศิลป์ พีระศรีนั้น แบ่งการวิจารณ์ออกเป็น 3 แบบ คือจิตวิจารณ์ คือวิจารณ์ในแง่ความรู้สึก อรรถวิจารณ์ คือวิจารณ์ในแง่แปลความหมาย และวิพากษ์วิจารณ์ คือวิจารณ์ในแง่ให้คำพิพากษาตัดสิน โดยมีหลักการที่ใช้พิจารณาในการวิจารณ์ ได้แก่ มโนภาพ ความรู้สึกสะท้อนใจ การแสดงออก องค์ประกอบ ลักษณะเฉพาะตน และกรรมวิธีในการสร้างสรรค์

ทฤษฎีศิลปวิจารณ์นี้ ผู้วิจัยนำมาใช้เป็นแนวทางร่วมกับแนวคิดเรื่องการประเมินค่าประติมากรรมกับสภาพแวดล้อม แนวคิดเรื่ององค์ประกอบของศิลปะและทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ในการวิเคราะห์หาคำตอบเกี่ยวกับสุนทรียภาพของผลงานประติมากรรมร่วมสมัยที่ติดตั้งในสวนสาธารณะในประเทศไทย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

1.1 งานวิจัยที่เกี่ยวกับประติมากรรมร่วมสมัยกับสภาพแวดล้อม

จิรนุช ลำชา (2521: 7-8) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมที่เป็นสถาปัตยกรรม ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ปัจจุบันสภาพแวดล้อมในเมืองมีความวุ่นวายและแออัดไปด้วยผู้คน เครื่องยนต์และสถาปัตยกรรมที่สร้างขึ้นอย่างไม่ประสานกลมกลืน ซึ่งเป็นตัวการสำคัญที่ทำให้ลายธรรมชาติให้ลดลง และยิ่งก่อให้เกิดปัญหาต่อสภาพแวดล้อมที่ส่งผลเสียต่อชีวิตและจิตใจของประชาชนที่จะต้องใช้ชีวิตอยู่ท่ามกลางความแออัดจำใจโดยไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ สิ่งเหล่านี้สามารถบรรเทาลงได้ด้วยการสร้างสรรค์สภาพแวดล้อมขึ้นมาใหม่ โดยการจัดสร้างสวนประติมากรรมกลางแจ้งท่ามกลางสิ่งก่อสร้างขนาดใหญ่ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมคุณค่าทางจิตใจและความรู้สึกทาง

สุนทรียภาพให้แก่ประชาชน นอกจากนี้ยังเป็นแนวทางที่ดีในการเผยแพร่ผลงานประติมากรรมสู่การรับรู้ของสาธารณชน เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนอีกทางหนึ่ง งานประติมากรรมที่ใช้ในการสร้างสรรค์สภาพแวดล้อมขึ้นใหม่นี้มีแนวความคิดในการแสดงออกถึงโครงสร้างของสิ่งต่างๆ ทั้งที่เป็นธรรมชาติและวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้น เพราะโครงสร้างเป็นเสมือนแกนหลักที่ทำให้สิ่งต่างๆ สามารถทรงตัวอยู่ได้อย่างมั่นคง เป็นแกนที่จะให้ส่วนประกอบอื่นๆ ยึดเกาะอยู่และเจริญเติบโตออกไปได้ ความเจริญเติบโตจึงขึ้นอยู่กับโครงสร้างเป็นหลัก ส่วนการแตกแยก รูปทรงออกไปจากโครงสร้างนั้น จะอยู่ในหลักการของสมดุลตามธรรมชาติ โครงสร้างรูปทรงของมนุษย์ สัตว์ พืชและสิ่งของ จะมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมและความเป็นจริงของโครงสร้างตามธรรมชาติของสิ่งดังกล่าว ซึ่งจะทำให้ผู้ชมมีความรู้สึกถึงประติมากรรมที่กลมกลืนไปกับความเป็นจริงของโครงสร้างและขนาดของสิ่งต่างๆ เพียงแต่ถูกสร้างสรรค์ขึ้นใหม่ในมิติของประติมากรรม

ฉายนภา เลปาศารย์ (2530: 84-97) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อมในสวนสาธารณะ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า งานประติมากรรมกลางแจ้งของประเทศไทย ส่วนใหญ่มักแสดงออกในลักษณะเป็นอนุสรณ์ (Traditional Commemorative Works) มากกว่างานประติมากรรมร่วมสมัย ทั้งนี้แนวคิดของโรบินเนตต์ (Robinette) สามารถนำมาเป็นปัจจัยหนึ่งในการพิจารณาการสร้างสรรค์ผลงาน การเลือก การจัดวาง ในอนาคตประเทศไทยอาจมีการสร้างสรรค์ประติมากรรมร่วมสมัย แบบนามธรรมด้วยการใช้สัญลักษณ์แทนการบอกเรื่องราวโดยตรง แนวคิดดังกล่าวเป็นปัจจัยในการสร้างสรรค์ประติมากรรมในพื้นที่ที่เป็นธรรมชาติ สวนสาธารณะ เป็นต้น ปัจจุบันงานประติมากรรมส่วนใหญ่จะพิจารณาถึงส่วนรวมของผู้ชมเป็นสำคัญ จะเห็นได้ชัดว่างานประติมากรรมกลางแจ้งจะถูกสัมผัสได้ เพราะส่วนใหญ่จะมีส่วนประกอบที่เคลื่อนไหวได้ ซึ่งเป็นสิ่งดึงดูดให้ผู้ชมจับต้อง ผลงานบางชิ้นได้เปิดพื้นที่ว่างไว้ซึ่งสามารถเชิญชวนให้ผู้ชมเดินเข้าไปและบางชิ้นสร้างในลักษณะพิงหรือเอนเข้าหากัน หรือตั้งให้เกยทับกัน เกยกัน ไม่ว่าจะงานที่ออกมาในลักษณะต่างๆ ประชาชนจะใช้งานประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมมากขึ้นเรื่อยๆ ความสัมพันธ์เช่นนี้เป็นสิ่งที่ดีมาก เมื่องานประติมากรรมไม่เพียงแต่ทำให้ประชาชนเกิดความสนใจ ไม่ทำให้เกิดความเสียหายหรือความขัดข้องใจ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานสำหรับการพัฒนาต่อไป โดยทำหน้าที่เสมือนหนึ่งเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการเลือก การสร้างและการจัดวางงานประติมากรรมกลางแจ้ง ซึ่งในขั้นตอนการจัดสร้างจริงจะต้องอาศัยบุคคลจากหลากหลายอาชีพ เพราะฉะนั้นหลักการและทฤษฎีดังกล่าวจะเป็นตัวสื่อสารความเข้าใจต่อบุคคลที่จะเข้ามาเกี่ยวข้องกับโครงการ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ผลงานที่เหมาะสมที่สุด ดีที่สุดนั่นเอง

วสันต์ ยอดดิม (2533: 7-30) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ประติมากรรมกับสภาพแวดล้อม ผลการวิจัยสรุปได้ว่า มนุษย์พยายามสร้างสภาพแวดล้อมที่มีค่าและจำเป็นต่อชีวิต การวางผังเมืองสำหรับปัจจุบันและอนาคต โดยเฉพาะในทศวรรษนี้มีการรณรงค์ในเรื่องการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมให้เป็นไปตามธรรมชาติเพื่อสร้างเสริมความงาม มีการสร้างศิลปะเพื่อให้สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมให้เกิดความงามและสุนทรียภาพ เพราะสุนทรียภาพมีความจำเป็นอันดับหนึ่งของมนุษย์ที่จะขาดไม่ได้ การสร้างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมเป็นความต้องการที่จะให้สังคมมีพื้นที่เพื่อการพักผ่อนและพัฒนาจิตใจของประชาชน ประติมากรรมเป็นวัตถุทางวัฒนธรรมที่สามารถอยู่ร่วมกับสังคมและสภาพแวดล้อมในพื้นที่สาธารณะได้อย่างกลมกลืน ทำให้เกิดการสร้างสรรค์พื้นที่

ว่างให้มีความสวยงามโดยใช้แนวคิดเรื่องเอกภาพของรูปทรง ให้มีสุนทรียภาพและมีความสัมพันธ์กับทัศนคติของประชาชนในพื้นที่ ในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมนั้นสิ่งที่ต้องคำนึงถึง ได้แก่ การเลือกสถานที่ ความเหมาะสมของสถานที่ ขนาดและที่ตั้งผลงาน แนวความคิดในการสร้างสรรค์จะต้องแสดงถึงเอกภาพทางความคิดและรูปทรงของประติมากรรม รวมถึงความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมด้วย ทั้งนี้ต้องมีการวิเคราะห์การใช้ทัศนธาตุต่างๆ ที่จะนำมาเป็นส่วนประกอบในการสร้างสรรค์ผลงาน ทั้งนี้เพื่อให้ผลงานสามารถสื่อสารเนื้อหา เรื่องราวอันเป็นแนวความคิดที่ต้องการแสดงออก รูปแบบของประติมากรรมมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมได้อย่างกลมกลืน สร้างความพึงพอใจ ความชื่นชมให้แก่ประชาชนที่เข้ามาใช้พื้นที่ตลอดไป

อุดม ฉิมภักดี (2546: 105) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลงานประติมากรรมกับสภาพแวดล้อม ผลการวิจัยสรุปได้ว่า งานประติมากรรมกับสภาพแวดล้อม เป็นสิ่งสำคัญในการแสดงออกให้เห็นถึงรูปทรงและแนวความคิดของศิลปินในการเลือกใช้พื้นที่อย่างอิสระเพื่อสื่อสุนทรียภาพทางศิลปะซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ผลงานประติมากรรมมีส่วนร่วมทั่วโลกมนุษย์ ศิลปินคาดหวังที่จะใช้ศิลปะเป็นสื่อเข้าหาพลังมวลชนให้มากขึ้นโดยใช้พื้นที่สาธารณะ ในมุมกลับกัน ทัศนคติความเข้าใจในผลงานของประชาชนที่ยังอยู่ในระดับที่ไม่เข้าใจและเป็นสิ่งใหม่ ซึ่งเป็นอุปสรรคและปัญหาต่อการชื่นชมรับรู้ผลงานบางประเภท จนบางครั้งการแสดงออกถึงพลังและจิตวิญญาณของศิลปินก็เป็นเรื่องยากที่ประชาชนจะเข้าใจได้ ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ จึงใช้เครื่องมืออำนวยความสะดวกเพื่อช่วยในการรับรู้ของประชาชน หรือในบางสถาบันก็มีส่วนในการให้ความรู้ในนิทรรศการศิลปะที่หลากหลาย และบางครั้งมีหน้าที่ในการผลิตด้วย เช่น มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ที่เมืองซานดิเอโก ได้สร้างสวนประติมากรรมขึ้น เปรียบเสมือนเครื่องหมายของกลุ่มวัฒนธรรม ค่านิยม ปรัชญา ความคาดหวัง การเมืองของกลุ่มบุคคลที่ถูกจัดขึ้นภายในพื้นที่เพื่อเป็นการทดลองและสำรวจแนวความคิด การเปลี่ยนแปลงของผู้คนในสังคม ผลงานที่แสดงได้ชี้ให้เห็นว่า ผลงานประติมากรรมนั้นได้รับการสนับสนุนทางวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง และสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ประเมินคุณค่าไม่ได้ ในยุคสมัยที่วัฒนธรรมเต็มไปด้วยสื่อต่างๆแต่ศิลปินทั้งหลายที่ได้สร้างสรรค์ประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมแบบต่างๆ ดังกล่าวนั้น จะเห็นได้ว่าประติมากรรมที่สร้างขึ้นด้วยวัสดุถาวรจะมีความสำคัญมากขึ้นทุกขณะ อีกทั้งยังเป็นการแสดงให้เห็นถึงการปกป้องรักษาและความก้าวหน้าทางวัฒนธรรมในโลกร่วมสมัย

สหเทพ เทพบุรี (2547: 48-56) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสมมติติดตั้งผลงานประติมากรรมกับสวนลุมพินีเรื่อง จินตนาการรูปทรงจากภาพสะท้อนการบริโภคของสังคม ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การกำหนดโครงการสำหรับการติดตั้งผลงานประติมากรรมแบบถาวรในพื้นที่สวนสาธารณะนั้น ต้องมีความละเอียดอ่อนในการออกแบบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของผลงานแนวความคิดที่สอดคล้องกันระหว่างผลงานกับพื้นที่ และความงามที่จะช่วยส่งเสริมให้ภูมิทัศน์ของบริเวณสวนเสริมสมรรถภาพภายในสวนลุมพินี ซึ่งตั้งอยู่ใจกลางเมือง มีผู้คนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากซึ่งเข้ามาพักผ่อนหย่อนใจและออกกำลังกาย สวนเสริมสมรรถภาพจึงเป็นพื้นที่สาธารณะที่ออกแบบมาเพื่อการใช้ประโยชน์ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพกายและจิตใจของประชาชน ดังนั้นการติดตั้งผลงานในบริเวณดังกล่าวจึงมีความสำคัญในแง่ที่ให้ความสนใจต่อการดูแลรักษาสุขภาพของตนเอง

การตกแต่งภูมิทัศน์ของพื้นที่ สะท้อนแก้ปัญหของสังคมเมือง เสริมสร้างรสนิยมความงามที่เกิดขึ้นจากความสุขทางจิตใจ ภายใต้การสร้างสรรครูปทรงประติมากรรม โดยมีแนวทางในการออกแบบผลงาน ได้แก่ การกำหนดรูปทรง เรื่องราวและคุณลักษณะทางประติมากรรม เป้าหมายหลักของการออกแบบสถานที่ติดตั้งผลงานในพื้นที่สวนเสริมสมรรถภาพ คือการส่งเสริมสุขภาพ การเอาใจใส่ต่อการออกกำลังกายขั้นพื้นฐานให้กับชุมชนเมือง ในส่วนของการดำเนินการออกแบบและติดตั้งผลงานนั้น ต้องคำนึงถึงลักษณะของผลงาน จำนวนของผลงาน และการปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมบางส่วนเพื่อให้มีความสัมพันธ์กับตำแหน่งติดตั้งผลงาน

อดุลย์ บุญฉ่ำ (2551: 123-135) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ประติมากรรมสมัยใหม่กับสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย: สวนสาธารณะ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ประเทศไทยมีการจัดสร้างประติมากรรมสมัยใหม่เพื่อติดตั้งถาวรในสวนสาธารณะจำนวน 5 แห่ง อยู่ในกรุงเทพมหานคร 3 แห่ง ได้แก่ 1) สวนจตุจักร ดำเนินการโดยโครงการปฏิบัติการประติมากรรมอาเซียน ครั้งที่ 2 ในหัวข้อเอกภาพ ปี พ.ศ. 2526 มีผลงาน 5 ชิ้น 2) สวนลุมพินี ดำเนินการโดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ มีผลงาน 5 ชิ้น 3) อุทยานเบญจสิริ มีผลงาน 18 ชิ้น ในส่วนภูมิภาค 2 แห่ง ได้แก่ 1) สวนล้านนา ร.9 จังหวัดเชียงใหม่ มีผลงาน 43 ชิ้น และ 2) สวนประติมากรรมเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จังหวัดสงขลา มีผลงาน 14 ชิ้น ทั้งนี้มีผลงานประติมากรรมสมัยใหม่ในสวนสาธารณะรวมทั้งสิ้น 85 ชิ้น ผลงานทั้งหมดได้รับการจัดสร้างด้วยวัสดุที่มีความคงทน เพื่อให้สามารถอยู่ได้อย่างถาวร มีความทนทานต่อสภาพอากาศของประเทศไทย ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ประติมากรรมดังกล่าวได้เป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดแนวความคิดของศิลปิน ก่อให้เกิดการรับรู้และซาบซึ้งถึงคุณค่าแห่งความงาม ช่วยให้เกิดความรู้สึกร่วมกันจากวิถีชีวิตประจำวัน อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมภูมิทัศน์ของพื้นที่ให้มีความงดงาม น่ามอง ซึ่งจะเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมของชุมชนให้มีความเจริญยั่งยืนสืบไป

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสวนสาธารณะ

จิตตินันท์ เรื่องวีรยุทธ (2536: 143-165) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวการจัดการสวนสาธารณะในพื้นที่เขตชั้นในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าพื้นที่ชั้นในเขตกรุงเทพมหานครมีปัญหาการขาดแคลนสวนสาธารณะมาก ประชาชนมีความต้องการให้มีการจัดสร้างสวนสาธารณะเพิ่มมากขึ้น ขนาดของสวนสาธารณะที่สามารถจัดหาและพัฒนาได้เหมาะสม คือสวนสาธารณะระดับที่เด็กเล่น สวนสาธารณะระดับละแวกบ้านและสวนสาธารณะระดับชุมชน ขนาดของสวนดังกล่าวสามารถจัดสร้างให้กระจายอยู่ทั่วไป โดยมีความสอดคล้องกับพื้นที่ว่างที่มีอยู่จริงในสภาพปัจจุบัน และไม่เกิดปัญหาตามมาทีหลัง แนวทางอื่นที่สามารถพิจารณา ได้แก่ การขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐบาลและเอกชนช่วยพัฒนาพื้นที่ว่างที่มีอยู่ แล้วนำมาตกแต่งเป็นสวนสาธารณะสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจของประชาชนโดยทั่วไปและสมาชิกของหน่วยงานนั้น

วัชร น้อยพิทักษ์ (2536: 116-124) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อสิ่งอำนวยความสะดวก การให้บริการ และรูปแบบการใช้ประโยชน์ : ศึกษากรณีผู้มาใช้สวนสาธารณะในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผู้มาพักผ่อนส่วนใหญ่มีความเห็นต่อสิ่งอำนวยความสะดวก การให้บริการมีปริมาณเพียงพอ และมีคุณภาพเหมาะสมแล้ว การให้บริการ

ที่ไม่เพียงพอและคุณภาพไม่เหมาะสม ได้แก่ เอกสาร แผ่นพับ โทรทัศน์ เป็นต้น สำหรับรูปแบบการมาใช้ประโยชน์นั้นพบว่า การนั่งพักผ่อน การเดินเล่น การชมทิวทัศน์ การอ่านหนังสือ การออกกำลังกาย เป็นรูปแบบการมาใช้ประโยชน์ที่ผู้เข้ามากระทำและร่วมกิจกรรมมากกว่ากิจกรรมอื่นๆ

ปริดาพนธ์ บัณฑิตยานนท์ (2541: 71-77) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ลานพลาซ่า เอนกประสงค์ชุมชน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า จากสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เจริญเติบโตขึ้นทุกขณะ เมืองใหญ่ซึ่งเป็นศูนย์กลางทางธุรกิจจะมีคนย้ายถิ่นเข้ามาอยู่อาศัยเพิ่มขึ้น ทำให้เกิดความหนาแน่นของชุมชนเมือง การเติบโตอย่างรวดเร็วได้ก่อให้เกิดปัญหาการขาดพื้นที่ว่างเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ สิ่งเหล่านี้จึงก่อให้เกิดสภาพความเครียดมากยิ่งขึ้นจนก่อให้เกิดปัญหาสังคมตามมาได้ ถึงแม้ทางราชการได้พยายามสรรหาพื้นที่สวนสาธารณะสำหรับชุมชนเมือง แต่เมื่อเทียบกับจำนวนประชากรและพื้นที่ของกรุงเทพมหานคร พื้นที่เหล่านี้ก็ยังไม่เพียงพอที่จะสนองความต้องการของคนเมืองได้ ทางออกหนึ่งสำหรับการแก้ปัญหาพื้นที่ว่างในชุมชนเมืองคือ การได้รับการสนับสนุนจากเอกชนซึ่งเป็นเจ้าของอาคาร โดยการสละพื้นที่บางส่วนของโครงการ เช่น พื้นที่ด้านหน้าของอาคารจัดทำเป็นลานพลาซ่า เพื่อให้คนที่ทำงานหรือผู้อยู่อาศัยในละแวกใกล้เคียงสามารถใช้พื้นที่นั้นเพื่อเป็นที่พักผ่อนกลางใจเมือง ในบางเมืองอาจออกกฎหมายสนับสนุนว่าถ้าโครงการใดแบ่งพื้นที่บางส่วนของโครงการมาเป็นพื้นที่พักผ่อนสาธารณะ จะได้รับอนุมัติให้เพิ่มความสูงหรือพื้นที่ใช้สอยในอาคารได้ตามสัดส่วนที่ได้แบ่งปันมา หรือเกิดจากผังเมืองออกกฎหมายบังคับให้แบ่งพื้นที่เป็นจำนวนร้อยละของพื้นที่ใช้สอยโครงการออกมาเป็นพื้นที่พักผ่อนสำหรับสาธารณชน ประโยชน์ของพื้นที่เปิด (Open Space) หรือลานพลาซ่าในเขตชุมชนเมือง ได้แก่ การเปิดมุมมองตัวอาคารมากขึ้น การเพิ่มภาพพจน์ และสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมตัวอาคารให้โดดเด่นขึ้น และเป็นพื้นที่พักผ่อนสำหรับสาธารณชน ซึ่งจะก่อให้เกิดความเคลื่อนไหวและกิจกรรมต่างๆ ตามจำนวนคนที่เข้ามาใช้พื้นที่ ทั้งนี้ การจัดสรรพื้นที่ และองค์ประกอบของพลาซ่า ในต่างประเทศที่ประสบผลสำเร็จจะมีส่วนต่างๆ ดังนี้ 1) ลานเอนกประสงค์ เป็นการจัดรูปแบบของพื้นที่โล่งให้มีขนาดพอเหมาะที่จะสามารถรองรับการใช้สอยสำหรับกิจกรรมได้หลายรูปแบบ 2) บริเวณที่นั่งพักผ่อนและพื้นที่สีเขียว เป็นการจัดพื้นที่เพื่อการพักผ่อน พักคอย หรือพบปะ ซึ่งอาจผนวกเข้ากับร้านอาหารว่าง การจัดพื้นที่แบบนี้จะเน้นความร่มรื่นจากสีเขียวของต้นไม้ 3) น้ำ ใช้เพื่อเป็นจุดเด่นของพลาซ่า ช่วยเพิ่มความรู้สึกชุ่มชื้นขึ้นในเขตเมืองที่ค่อนข้างแห้งแล้ง 4) ประติมากรรม สำหรับพลาซ่าหรือพื้นที่กลางเมืองใหญ่ในต่างประเทศ โดยเฉพาะย่านธุรกิจที่สำคัญ งานประติมากรรมจะเข้ามามีบทบาทในพื้นที่เหล่านี้ ซึ่งนอกจากจะเปรียบเสมือนสัญลักษณ์ของพื้นที่ (Landmark) แล้ว ในผลงานประติมากรรมเองยังสื่อความหมายหรือกระตุ้นความสนใจ และก่อให้เกิดจินตนาการแก่ผู้คนที่ผ่านไปมาในย่านนั้น อีกทั้งยังเป็นการเผยแพร่ศิลปะสู่สาธารณชนในทุกระดับอีกทางหนึ่ง

อาชญญา รัตนอุบล และคนอื่นๆ (2548: 66-203) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้ของแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต: สวนสาธารณะ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า นโยบายหลักในการจัดสวนสาธารณะส่วนใหญ่ คือเพื่อเป็นแหล่งนันทนาการของประชาชน ใช้สำหรับพักผ่อนเป็นหลัก บางแห่งจัดเป็นแหล่งวิชาการ เป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมต่างๆ ในท้องถิ่น ในด้านการดำเนินการนั้น มีหน่วยงานดูแลเฉพาะสภาพทั่วไปของสวนสาธารณะ แต่ไม่มีหน่วยงานที่จัดการศึกษาลงไปดูแลโดยตรง ทำให้มีปัญหาด้านการจัดการเรียนรู้ทั้งในด้านบุคลากร ด้านวิชาการ

และงบประมาณ ด้านมาตรฐานการเรียนรู้ของสวนสาธารณะ พบว่าส่วนใหญ่มีการจัดกิจกรรม ส่งเสริมการเรียนรู้ตามอัธยาศัย มีการจัดกิจกรรมของชุมชน และบางแห่งมีการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ปัญหาที่พบในสวนสาธารณะ ได้แก่ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกพบว่า ขาดโปรแกรมในการสื่อ ความหมายที่ดีและมีประสิทธิภาพ ด้านความสะอาดและเป็นระเบียบพบว่า ขยะเป็นปัญหาที่สำคัญ ที่สุด ผู้มาใช้บริการทิ้งขยะไม่เป็นที่ ทำให้พื้นที่เกิดความสกปรกไม่น่าเข้าไปใช้ และมีการทำลาย ทรัพย์สินและต้นไม้เสียหายอยู่เสมอ ในส่วนของสวนสาธารณะในกรุงเทพมหานครนั้น พบว่า กองสวนสาธารณะซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบในการดูแลสวนสาธารณะนั้นมีอัตรากำลังของเจ้าหน้าที่น้อย ซึ่งมีงานต่างๆ ที่ไม่ใช่งานดูแลรักษาสวนสาธารณะทำมาก อีกทั้งงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด ยังเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาสวนสาธารณะให้อยู่ในสภาพดี ในเรื่องการจัดแหล่งการเรียนรู้ตลอด ชีวิตนั้น ควรมีการสนับสนุนด้านวิชาการโดยการตั้งหน่วยงานเพื่อรับผิดชอบด้านการจัดการศึกษาแก่ ประชาชน การอบรมบุคลากรภายในให้สามารถจัดการศึกษาได้ การหางบประมาณเพื่อสนับสนุน การจัดการศึกษาให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีประสิทธิภาพในอนาคต รวมทั้งต้องได้รับการ พัฒนาให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน และสนับสนุนการศึกษาตลอดชีวิต โดยพัฒนาให้เป็น เครือข่ายแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต จัดให้สวนสาธารณะมีความสนุกสนาน มีชีวิตชีวา โดยกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ พัฒนาบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ วิจัยและพัฒนา และให้ชุมชน มีส่วนร่วมในการดำเนินการให้มากที่สุด

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Joan M. Marter (1979: 75-85) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ประติมากรรมสาธารณะใน ประเทศสหรัฐอเมริกา: กรณีศึกษาผลงานประติมากรรมของอเล็กซานเดอร์ คาลเดอร์ (Alexander Calder) ผลการวิจัยพบว่า ในระหว่าง 10 ปีก่อนที่จะเสียชีวิต คาลเดอร์ได้รับมอบหมายให้สร้าง ประติมากรรมสาธารณะทั้งในสหรัฐอเมริกาและประเทศอื่นๆ ชื่อของเขาจะถูกถามหาเสมอเมื่อถึง เวลาที่จะต้องสร้างประติมากรรมกลางแจ้ง คณะกรรมการที่คัดเลือกศิลปินเพื่อสร้างสรรค์ผลงาน จะคัดเลือกจากผู้ที่มีความรู้และแนวความคิดที่ก้าวหน้าซึ่งคาลเดอร์มีคุณสมบัติเหล่านี้เป็นอย่างดี เพียงพร้อม งานของเขามีความสมัยใหม่อยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้แล้วประติมากรรมสาธารณะยังมีความเหมาะสมสำหรับสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ และมักจะมีการติดตั้งบนลานพลาซ่าหรืออยู่ติดกับ อาคารสำนักงานใหม่ๆ ประติมากรรมของเขามีรูปทรงที่โค้งงอ มีพื้นผิวที่แสดงถึงการเคลื่อนไหว ให้จินตภาพของชีวิตแบบใหม่ที่มีความเหมาะสมกับความเป็นเรขาคณิตที่รุนแรงของ สถาปัตยกรรม ผลงานที่มีความสูง 40-50 ฟุต ของเขาได้รับการติดตั้งในช่วงปลายของ คริสต์ทศวรรษที่ 1960 หลังจากนั้นอีก 5 ปีต่อมาเขาได้พัฒนาผลงานจากการห้อยแขวนที่มีความ สูงจาก 10-20 ฟุต ด้วยการขยายมาตราส่วนให้ใหญ่ขึ้น งานเหล่านี้ได้เพิ่มบทบาทของ ความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับพื้นที่ให้มีการทำงานมากยิ่งขึ้น เขาเห็นด้วยกับนักวิจารณ์ หลายคนว่าผลงานที่มีโครงสร้างขนาด 10 ฟุต เป็นมาตราส่วนที่มีความเหมาะสมสำหรับติดตั้ง บริเวณระเบียงของพิพิธภัณฑ์ หรือสวนสาธารณะขนาดเล็ก ในขณะที่ผลงานที่มีขนาด 50 ฟุต จะสร้างปฏิภพที่รุนแรงเหมือนกับการรุกรานพื้นที่ติดตั้ง เมื่องานของคาลเดอร์ติดตั้งในจัตุรัส กลางเมืองแล้วได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางบุคลิกภาพของที่วางนั้นแก่ผู้ที่เดินผ่านทุกคน ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1960 เป็นต้นมา ถือเป็นเรื่องปกติที่ประติมากรรมจะถูกผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งตั้งแต่แรกเริ่ม

ของโครงการสร้างเมือง การก่อสร้างอาคารขนาดใหญ่และการวางผังบริเวณต่างๆ ซึ่งได้ก่อให้เกิด การสร้างประติมากรรมจำนวนมาก ผลงานของคาลเดอร์เป็นตัวเลือกที่เหมาะสมสำหรับโครงการ ประติมากรรมกลางแจ้ง ความสำเร็จของภารกิจที่ได้รับมอบหมายไม่ได้หมายถึงผลงานอย่างเดียวแต่ หมายถึงความทรงจำสาธารณะ การรับฟังความเห็นของชุมชนในการจัดสร้างผลงานชื่อ La Grande Vitesse ที่ Grand Rapids รัฐมิชิแกน ใน ค.ศ. 1969 คือตัวอย่างของการร่วมมือระหว่างสมาคม ศิลปะและเทศบาลเมือง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการพัฒนาพื้นที่ใจกลางเมืองโดยการสร้างศิลปะ สาธารณะแทนที่การสร้างน้ำพุตามแผนงานเดิมที่ถูกยกเลิกไป เมื่อการสร้างผลงานของคาลเดอร์ สำเร็จก็เกิดเสียงวิจารณ์ถึงการสูญเสียงบประมาณซึ่งมากกว่าการจัดสร้างน้ำพุ ผลงานชิ้นนี้ส่งมอบให้กับ เทศบาลแล้วได้สร้างความภาคภูมิใจให้แก่คนในท้องถิ่น นอกจากนี้แล้วยังทำให้บรรยากาศของเมือง มีความสุนทรีย์ดึงดูดให้ผู้คนจากที่อื่นเดินทางมาเยือนและกล่าวขานถึงผลงานชิ้นนี้เสมอ ผลลัพธ์ อีกประการหนึ่งคืองานชิ้นนี้กลายเป็นเครื่องหมายการค้าของเมืองไปโดยปริยาย

Peter Fuller (1988: 101) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ทัศนศิลป์ใน Boris Ford กรณีศึกษาการจัดแสดงผลงานในสวน Barbara Hepworth Museum ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผลงานชื่อ Figure for Landscape สูง 2.50 เมตร สร้างด้วยกรรมวิธีหล่อสำริดสำหรับติดตั้งกับ สภาพแวดล้อมทางสถาปัตยกรรมและสวนประติมากรรม Meridian ด้วยผลงานชื่อ Model for Meridian ในกรุงลอนดอน รวมถึงผลงานชื่อ Single Form ในนครนิวยอร์ก และผลงานชื่อ Single Form: September ซึ่งได้แสดงถึงลักษณะเด่นเฉพาะออกมามากที่สุด สำหรับผลงานชื่อ Figure for Landscape ได้แสดงลักษณะทางกายภาพที่มีสัมพันธ์ภาพกับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ได้อย่างกลมกลืน ซึ่งได้แสดงลักษณะสำคัญในการออกแบบและจัดสร้างประติมากรรมกับ สภาพแวดล้อมที่เขาตระหนักและเข้าใจในบริบทของพื้นที่เป็นอย่างดี ผลงานแต่ละชิ้นของเขา เกิดจากการศึกษาถึงลักษณะทั่วไปทางกายภาพและการใช้สอยพื้นที่อย่างจริงจัง เขาได้นำสิ่งเหล่านี้ มาเป็นเงื่อนไขสำคัญในการกำหนดความคิดและรูปทรง แต่ก็ยังไม่ละเลยความรู้สึกส่วนตัวที่ต้องการ แสดงออกมาในรูปทรงประติมากรรมนั้นๆ ทำให้ผลงานทุกชิ้นของเขามีความน่าสนใจ โดดเด่นแต่ก็ประสานกลมกลืนไปกับสภาพแวดล้อมและแผ่เร้นไว้ด้วยความรู้สึกลงในผลงาน เขามองเห็นคุณภาพในความสัมพันธ์ของวัสดุ และแนวคิดหลักที่เขาใช้ในการคิดค้น สร้างสรรค์ ประติมากรรมให้มีความเด่นตระหง่าน แต่ก็ไม่แปลกแยกและประสานกลมกลืนไปกับสภาพแวดล้อม

พูนุ ปณุกิตโต ชิว

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ประติมากรรมร่วมสมัย : ถอดรหัสองค์ความรู้ทางสุนทรียภาพ ที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะในประเทศไทย ครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพทางวัฒนธรรม (Cultural Qualitative Research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Documentary) และทำการเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Study) มีรายละเอียดในการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตในการวิจัย
 - 1.1 เนื้อหา
 - 1.2 วิธีวิจัย
 - 1.3 ระยะเวลา
 - 1.4 พื้นที่วิจัย
 - 1.5 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. วิธีดำเนินการวิจัย
 - 2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 2.3 การจัดการข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
 - 2.4 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ขอบเขตในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาไว้ดังนี้

1. เนื้อหา มีขอบเขตด้านเนื้อหาในการศึกษา ดังนี้
 - 1.1 เนื้อหาตามความมุ่งหมายของการวิจัย ได้แก่
 - 1.1.1 ประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย มีเนื้อหา ดังนี้
 - 1.1.1.1 บริบททั่วไปของพื้นที่วิจัย มีประเด็นในการนำเสนอประกอบด้วย
 - 1) ที่ตั้ง อาณาเขตและประวัติความเป็นมา
 - 2) สภาพทั่วไปของสวนสาธารณะ
 - 3) กิจกรรมของผู้ใช้บริการ
 - 4) การดำเนินการ

1.1.1.2 ประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัย
ในสวนสาธารณะในประเทศไทย

1.1.2 สภาพปัจจุบันและปัญหาของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ
ในประเทศไทย มีเนื้อหา ดังนี้

1.1.2.1 สภาพปัจจุบันของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ
ในประเทศไทย

1.1.2.2 สภาพปัญหาของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ
ในประเทศไทย

1.2.3 ถอดรหัสองค์ความรู้ทางสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย
ที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะในประเทศไทย เพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้ทางสุนทรียภาพของ
ประติมากรรมร่วมสมัยที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะในประเทศไทย สามารถนำไปใช้ในการพัฒนา
รูปแบบของประติมากรรมร่วมสมัยที่มีสุนทรียภาพที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะในประเทศไทย

2. วิธีวิจัย

ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพทางวัฒนธรรม (Cultural Qualitative Research)
โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Documentary) และเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Study)
โดยการสำรวจ สัมภาษณ์ สังเกต การสนทนากลุ่ม และนำข้อมูลมาวิเคราะห์

3. ระยะเวลา

ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยเริ่มจากที่ได้รับการพิจารณาอนุมัติเค้าโครง
วิทยานิพนธ์ มีระยะเวลา 4 ปี 6 เดือน ได้แก่ ช่วงที่ 1 ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2552
ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2555 และช่วงที่ 2 ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2560 ถึงเดือนพฤษภาคม
พ.ศ. 2561 มีรายละเอียดกิจกรรมปรากฏ ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงกิจกรรมการวิจัย

(เครื่องหมาย \longleftrightarrow แสดงระยะเวลา)

กิจกรรม	ระยะเวลา (ปี พ.ศ.)					
	2552	2553	2554	2555	2560	2561
1. สำรวจ ศึกษาข้อมูลภาคเอกสารและสนาม	\longleftrightarrow					
2. วิเคราะห์ข้อมูล จัดกระทำข้อมูล			\longleftrightarrow			
3. ตีพิมพ์บทความวิจัยในวารสาร					\longleftrightarrow	
4. สอบปากเปล่า / ปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะ / จัดทำรายงานผลการวิจัย รายงานต่อมหาวิทยาลัย						\longleftrightarrow

4. พื้นที่

ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ในการวิจัยให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการวิจัย ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยเลือกพื้นที่สวนสาธารณะในประเทศไทยที่มีการจัดสร้างผลงานประติมากรรมร่วมสมัยติดตั้งถาวร จำแนกตามจังหวัดและสวนสาธารณะได้ดังนี้

4.1 กรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานคร เป็นเมืองหลวงของประเทศไทย ตั้งอยู่ทางตอนกลางของประเทศ ใกล้บริเวณดินดอนสามเหลี่ยมลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา มีลักษณะเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ มีที่สูงและภูเขาล้อมเกือบรอบ ทางใต้เปิดโล่งติดต่อกับอ่าวไทยเพียงด้านเดียว มีแม่น้ำสำคัญ คือ แม่น้ำเจ้าพระยา ทำให้แบ่งเมืองออกเป็น 2 ฝั่ง คือ ฝั่งพระนครและฝั่งธนบุรี มีพื้นที่ 1,568.737 ตารางกิโลเมตร ในปี พ.ศ. 2558 มีประชากร 5,696,409 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2558; กรมการปกครอง, 2559: 1) ด้านเศรษฐกิจ กรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางด้านเศรษฐกิจของประเทศและเป็นเมืองเศรษฐกิจที่สำคัญของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นที่ตั้งของธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานใหญ่ของธนาคารพาณิชย์ทั้งของรัฐบาล เอกชน และบริษัทข้ามชาติ มากมาย ดังนั้นระบบเศรษฐกิจของกรุงเทพมหานครจึงสัมพันธ์กับเศรษฐกิจของประเทศในภาพรวม กรุงเทพมหานครเป็นเขตการปกครองพิเศษตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการโดยตรง กรุงเทพมหานครได้รับเลือกให้เป็นเมืองน่าเที่ยวอันดับ 1 ของโลกประจำปี พ.ศ. 2553 และ 2554 ตามการจัดอันดับของนิตยสาร ทราเวลแอนด์เลเซอร์ สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญมีทั้งโบราณสถาน ได้แก่ พระบรมมหาราชวัง วัดพระศรีรัตนศาสดาราม รวมถึงสถานที่พักผ่อนหย่อนใจจำนวนมากทั้งศูนย์การค้า พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์และสวนสาธารณะต่างๆ (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, 2556: เว็บไซต์) ทั้งนี้มีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในกรุงเทพมหานคร จำนวน 8 แห่ง ได้แก่

4.1.1 สวนจตุจักร เขตจตุจักร

4.1.2 สวนธนบุรีรมย์ เขตทุ่งครุ

4.1.3 สวนเบญจกิติ เขตคลองเตย

4.1.4 สวนป่ากรุงเทพมหานครเฉลิมพระเกียรติ เขตคลองสาน

4.1.5 สวนป่าเฉลิมพระเกียรติ เขตคลองสาน

4.1.6 สวนลุมพินี เขตปทุมวัน

4.1.7 สวนวชิรเบญจทัศ เขตจตุจักร

4.1.8 อุทยานเบญจสิริ เขตคลองเตย

4.2 จังหวัดเชียงใหม่

จังหวัดเชียงใหม่ตั้งอยู่ทางภาคเหนือของประเทศไทย มีพื้นที่ 20,107.057 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 12,566,911 ไร่ ลักษณะโดยทั่วไปมีสภาพพื้นที่เป็นภูเขาและป่าละเมาะ มีที่ราบอยู่ตอนกลางตามสองฟากฝั่งแม่น้ำปิง มีภูเขาที่สูงที่สุดในประเทศไทย

คือดอยอินทนนท์ ในปี พ.ศ. 2558 มีประชากร 1,728,242 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2558; กรมการปกครอง, 2559: 1) ด้านเศรษฐกิจ ในปี พ.ศ. 2555 มีมูลค่าประมาณการผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด 163,828 ล้านบาท จังหวัดเชียงใหม่ในอดีตมีฐานะเป็นนครรัฐที่มีประวัติศาสตร์ที่ยาวนานและมีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง อีกทั้งยังตั้งอยู่ท่ามกลางเทือกเขาสูงหลายแห่ง ปัจจุบันเป็นเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ มีแหล่งท่องเที่ยวมากมาย ทั้งโบราณสถานและธรรมชาติ นอกจากนี้ยังมีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจจำนวนมากทั้งศูนย์การค้า พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์และสวนสาธารณะต่างๆ (สำนักงานจังหวัดเชียงใหม่, 2555: ไม่มีเลขหน้า) ทั้งนี้ มีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 2 แห่ง ได้แก่

4.2.1 สวนล้านนา ร.9 อำเภอเมืองเชียงใหม่

4.2.2 สวนสาธารณะหนองบวหาด อำเภอเมืองเชียงใหม่

4.3 จังหวัดภูเก็ต

จังหวัดภูเก็ตตั้งอยู่ทางภาคใต้ของประเทศไทย มีลักษณะเป็นเกาะ ตั้งอยู่ทางชายฝั่งทะเลฝั่งตะวันตกของประเทศไทย ในทะเลอันดามัน ประกอบด้วยหมู่เกาะบริวารอีก 36 เกาะ มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 570 ตารางกิโลเมตร เนื้อที่เกาะภูเก็ต 543 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 95.26 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด พื้นที่ร้อยละ 70 เป็นภูเขาสลับซับซ้อนทอดจากแนวทิศเหนือจนถึงทิศใต้ มียอดเขาสูงสุด คือเขาไม้เท้าสิบสอง และอีกร้อยละ 30 เป็นพื้นที่ราบอยู่ทางตอนกลางและตะวันออกของเกาะ ส่วนพื้นที่ฝั่งตะวันตกเป็นภูเขาและหาดทราย ในปี พ.ศ. 2558 มีประชากร 386,605 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2558; กรมการปกครอง, 2559: 1) ด้านเศรษฐกิจ ในปี พ.ศ. 2557 มีมูลค่าประมาณการผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด 137,901 ล้านบาท จังหวัดภูเก็ตเป็นเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ ดังนั้นจึงมีแหล่งท่องเที่ยวมากมายทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ได้แก่ พระพุทธมิ่งมงคลเอกนาคคีรี บนยอดเขานาคเกิด สถาปัตยกรรมแบบจีน-โปรตุเกส บริเวณถนนกลาง และถนนตีบุก รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ แหลมพรหมเทพ หาดกมลา หาดสุรินทร์ เป็นต้น (สำนักงานจังหวัดภูเก็ต, 2559: 5-6, 22) ทั้งนี้ มีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในจังหวัดภูเก็ต จำนวน 2 แห่ง ได้แก่

4.3.1 สวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติ 100 ปี พระบรมราชชนนี อำเภอกะทู้

4.3.2 สวนสาธารณะสะพานหิน อำเภอเมืองภูเก็ต

4.4 จังหวัดสงขลา

จังหวัดสงขลาตั้งอยู่ทางภาคใต้ของประเทศไทย โดยตั้งอยู่ในส่วนภาคใต้ตอนล่าง ชายฝั่งตะวันออกของประเทศไทย มีเนื้อที่ 7,393.884 ตารางกิโลเมตร หรือ 4,621,184 ไร่ ลักษณะภูมิประเทศประกอบด้วยพื้นที่ลาดเชิงเขา มีภูเขา เกาะ และพื้นที่ชายทะเล ในปี พ.ศ. 2558 มีประชากร 1,410,577 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2558; กรมการปกครอง, 2559: 1) ด้านเศรษฐกิจ ในปี พ.ศ. 2559 มีมูลค่าประมาณการผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด 219,230 ล้านบาท สงขลาเป็นเมืองสำคัญของภาคใต้ มีแหล่งท่องเที่ยวมากมาย ได้แก่ แหลมสมิหลา ทะเลสาบสงขลา และเกาะจำนวนมาก (สำนักงานจังหวัดสงขลา, 2560: 6-10) ทั้งนี้ มีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในจังหวัดสงขลา จำนวน 2 แห่ง ได้แก่

4.4.1 สวนประติมากรรมเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสทรงเจริญพระชนมายุ 50 พรรษา อำเภอเมืองสงขลา

4.4.2 สวนเสรี อำเภอเมืองสงขลา

4.5 จังหวัดอุบลราชธานี

จังหวัดอุบลราชธานีตั้งอยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย เป็นที่ตั้งของเส้นเวลาหลักของประเทศที่เส้นแวง 105 องศาตะวันออก เป็นจังหวัดแรกที่ได้เห็นดวงอาทิตย์ก่อนพื้นที่อื่นของประเทศ มีเนื้อที่ 152,416,112.650 ตารางกิโลเมตร ลักษณะภูมิประเทศตั้งอยู่ในบริเวณที่เรียกว่า แอ่งโคราช (Khorat Basin) เป็นที่ราบสูงลาดเอียงไปทางตะวันออกเฉียงใต้ มีแม่น้ำโขงเป็นแนวเขตกั้นจังหวัดอุบลราชธานีกับประเทศลาว มีแม่น้ำชีไหลมาบรรจบกับแม่น้ำมูลแล้วไหลลงสู่แม่น้ำโขงที่อำเภอโขงเจียม มีภูเขาสลับซับซ้อนหลายแห่งทางบริเวณชายแดนตอนใต้ ที่สำคัญคือเทือกเขาบรรทัดและเขาพนมดงรัก ซึ่งกั้นอาณาเขตระหว่างจังหวัดอุบลราชธานีกับประเทศลาวและกัมพูชา ในปี พ.ศ. 2558 มีประชากร 1,857,429 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2558; กรมการปกครอง, 2559: 1) ด้านเศรษฐกิจ ในปี พ.ศ. 2557 มีมูลค่าประมาณการผลิตผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด 173,990 ล้านบาท อุบลราชธานีเป็นเมืองขนาดใหญ่และเป็นเมืองสำคัญของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีแหล่งท่องเที่ยวมากมาย ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ เช่น ภาพเขียนสียุคก่อนประวัติศาสตร์ที่ผาแต้ม ผาหมอน ผาฉาย เป็นต้น (สำนักงานจังหวัดอุบลราชธานี, 2558: 1-11) ทั้งนี้มีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสวนสาธารณะในจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 1 แห่ง คือทุ่งศรีเมือง อำเภอเมืองอุบลราชธานี

5. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

5.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ประติมากร ผู้ทรงคุณวุฒิด้านทัศนศิลป์ นายกสมาคมประติมากรไทย ศิลปินแห่งชาติสาขาทัศนศิลป์ หัวหน้ากลุ่มงานสวนสาธารณะ หัวหน้าสวนสาธารณะ กรุงเทพมหานคร หัวหน้างานในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลที่มีหน้าที่ตามกฎหมายในการดูแลรักษาสวนสาธารณะ และประชาชนที่ใช้บริการสวนสาธารณะ

5.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามความมุ่งหมายและพื้นที่ในการวิจัย โดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และการสุ่มแบบก้อนหิมะ (Snowball Sampling) คือการได้รับคำแนะนำจากผู้รู้ให้ข้อมูลคนหนึ่งไปสู่ผู้รู้อีกคนหนึ่ง ด้วยวิธีการแนะนำส่งต่อเป็นทอดๆ รวมทั้งสิ้นจำนวน 123 คน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มดังนี้

5.2.1 กลุ่มผู้รู้ (Key Informants) จำนวน 17 คนแบ่งเป็น 2 กลุ่มดังนี้

5.2.1.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะของประเทศไทย ได้แก่ นายกสมาคมประติมากรไทย ประติมากร ผู้ตรวจราชการกระทรวงวัฒนธรรม ผู้อำนวยการหอศิลป์มหาวิทยาลัยศิลปากร คณาจารย์คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร และคณาจารย์สาขาวิชาประติมากรรม คณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดสร้าง

ประติมากรรมร่วมสมัย จำนวน 9 คน โดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นประติมากรที่มีผลงานติดตั้งในสวนสาธารณะต่างๆ ด้วย

5.2.1.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะในประเทศไทย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านทัศนศิลป์ ศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์ นายกสมาคมประติมากรไทย จำนวน 8 คน โดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง ซึ่งบางคนเป็นประติมากรที่มีผลงานติดตั้งในสวนสาธารณะต่างๆ ด้วย

5.2.2 กลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual Informants) จำนวน 48 คน จากพื้นที่ 15 แห่งที่ทำการวิจัยใน 5 จังหวัด แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

5.2.2.1 กลุ่มผู้ปฏิบัติการ ได้แก่ ประติมากร จำนวน 35 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวความคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน และสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย โดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง ในกรณีที่เป็นผลงานประติมากรรมที่สร้างสรรค์ด้วยศิลปินคนเดียว และวิธีการสุ่มแบบกึ่งบังเอิญ ในกรณีผลงาน 1 ชิ้นสร้างสรรค์ด้วยศิลปินมากกว่า 1 คน หรือในกรณีที่ศิลปินเสียชีวิตไปแล้ว ทั้งนี้ประติมากรบางท่านมีผลงานมากกว่า 1 ชิ้น

5.2.2.2 กลุ่มผู้ดูแลรักษาพื้นที่ จำนวน 13 คน เป็นกลุ่มผู้มีหน้าที่ตามกฎหมายในการดูแลรักษาสวนสาธารณะ เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับที่ตั้ง อาณาเขตและประวัติความเป็นมา สภาพทั่วไปของสวนสาธารณะ การดำเนินการของสวนสาธารณะ สภาพปัจจุบัน และปัญหาของการดูแลรักษาผลงานประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ได้แก่ หัวหน้ากลุ่มงานสวนสาธารณะ หัวหน้าสวนสาธารณะ กรุงเทพมหานคร หัวหน้างานในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลที่มีหน้าที่ตามกฎหมายในการดูแลรักษาสวนสาธารณะทั้ง 15 แห่ง โดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง

5.2.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป (General Informants) จำนวน 58 คน ได้แก่ ประชาชนที่เข้ามาใช้บริการสวนสาธารณะ เพื่อประเมินทัศนคติเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ โดยใช้ประชาชนผู้ใช้บริการสวนสาธารณะจำนวน 3 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อผลงาน 1 ชิ้น ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างบางคนมีการประเมินผลงานมากกว่า 1 ชิ้น รวมจำนวนทั้งสิ้น 58 คน โดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
 - การวิจัยเรื่อง ประติมากรรมร่วมสมัย : ถอดรหัสองค์ความรู้ทางสุนทรียภาพที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะในประเทศไทย ผู้วิจัยใช้เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ดังนี้
 - 1.1 แบบสอบถาม
 - 1.2 แบบสำรวจเบื้องต้น (Basic Survey)
 - 1.3 แบบสัมภาษณ์ (Interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง (Structured Interview)

1.4 การสังเกตการณ์ (Observation) เป็นการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม (Non – Participant Observation)

1.5 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง ประติมากรรมร่วมสมัย : ถอดรหัสองค์ความรู้ทางสุนทรียภาพที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะในประเทศไทย ครั้งนี้ การเก็บรวบรวมข้อมูลยึดหลักข้อมูลที่มีความสอดคล้องกันกับความมุ่งหมายของการวิจัย สามารถตอบคำถามของการวิจัยได้ตามที่กำหนด ซึ่งมีการเก็บข้อมูลดังต่อไปนี้

2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Documentary) เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากเอกสาร งานวิจัย หรือที่มีการศึกษาไว้ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประติมากรรมร่วมสมัยกับสภาพแวดล้อม ได้แก่ ความเป็นมา หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ หน่วยงาน ดำเนินการ วิธีดำเนินการ ระยะเวลาดำเนินการ จำนวนศิลปิน และจำนวนผลงานประติมากรรมร่วมสมัย และอื่นๆ ทั้งในประเทศไทย และต่างประเทศ ตลอดจนความรู้เกี่ยวกับ องค์ประกอบของศิลปะ การออกแบบภูมิทัศน์ ผังบริเวณ แนวคิดและทฤษฎีทางสุนทรียศาสตร์ ทัศนศิลป์และประติมากรรม อีกทั้งเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่ทำการวิจัย โดยค้นคว้าเอกสารทั้งที่เป็นเอกสารปฐมภูมิและทุติยภูมิ จากหน่วยราชการ สถาบันการศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน ห้องสมุด จากหนังสือ วารสาร รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท วิทยานิพนธ์ การค้นคว้าอิสระ ตำรา สื่อบัตร แผ่นพับ ภาพถ่าย วีดิทัศน์ และอินเทอร์เน็ต โดยรวบรวมแยกประเด็นไว้ตามเนื้อหา

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Study) เป็นข้อมูลที่รวบรวมได้จากพื้นที่ที่ทำการศึกษาวิจัย โดยวิธีการสำรวจเบื้องต้น การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (Formal Interview) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non – Participant Observation) และการสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและสมบูรณ์ตรงกับข้อเท็จจริง การจดบันทึก (Field Note) และการบันทึกภาพนิ่ง ด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ (Qualitative Methods) โดยผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

2.2.1 การสำรวจเบื้องต้น ดังนี้

2.2.1.1 สำรวจสภาพทั่วไปของสวนสาธารณะ ในด้าน ที่ตั้ง อาณาเขต สภาพทั่วไป สภาพแวดล้อมบริเวณติดตั้งผลงานประติมากรรม ลักษณะกิจกรรมของประชาชน ที่ใช้บริการ โดยใช้แบบสำรวจเบื้องต้น การจดบันทึก และการบันทึกภาพนิ่ง

2.2.1.2 สำรวจสภาพทั่วไปของผลงานประติมากรรมร่วมสมัยที่ติดตั้งถาวรในสวนสาธารณะในประเทศไทย เพื่อให้ได้ข้อมูลทางกายภาพของผลงาน ได้แก่ ชื่อผลงาน ชื่อประติมากร วัสดุ กรรมวิธีที่ใช้ในการสร้างสรรค์ ขนาด ลักษณะแท่นฐาน ตำแหน่งติดตั้ง และทัศนวิสัย (มุมมอง) โดยใช้แบบสำรวจเบื้องต้น การจดบันทึก และการบันทึกภาพนิ่ง

2.2.2 การสัมภาษณ์ (Interview) เป็นการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (Formal Interview) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) ใช้ในการสัมภาษณ์กลุ่มบุคคลดังต่อไปนี้

2.2.2.1 กลุ่มผู้รู้ โดยขอความร่วมมือจากนายกสมาคมประติมากรไทย ผู้อำนวยการสำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรมหรือผู้แทน ผู้อำนวยการหอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร และคณาจารย์ภาควิชาประติมากรรม คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ จำนวน 9 คน เพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย โดยใช้แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง การจดบันทึก การบันทึกเสียง และการบันทึกภาพนิ่ง

2.2.2.2 กลุ่มผู้รู้ โดยขอความร่วมมือจากนักวิชาการทัศนศิลป์ ผู้ทรงคุณวุฒิทางทัศนศิลป์ ศิลปินแห่งชาติสาขาทัศนศิลป์ นายกสมาคมประติมากรไทย จำนวน 8 คน เพื่อให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะในประเทศไทย โดยใช้แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง การจดบันทึก การบันทึกเสียง และการบันทึกภาพนิ่ง

2.2.2.3 กลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual Informants) แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

(1) กลุ่มผู้ดูแลรักษาพื้นที่ โดยขอความร่วมมือจากหัวหน้ากลุ่มงานสวนสาธารณะ หัวหน้าสวนสาธารณะ กรุงเทพมหานคร หัวหน้างานในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาล ที่มีหน้าที่ตามกฎหมายในการดูแลรักษาสวนสาธารณะทั้ง 15 แห่ง รวมจำนวน 13 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง การจดบันทึก การบันทึกเสียง และการบันทึกภาพนิ่ง

(2) กลุ่มผู้ปฏิบัติการ โดยขอความร่วมมือจากประติมากร จำนวน 35 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวความคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน และสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย โดยใช้แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง การจดบันทึก การบันทึกเสียง และการบันทึกภาพนิ่ง

2.2.2.4 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป (General Informants) โดยขอความร่วมมือจากบุคคลทั่วไป ประชาชน และนักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้บริการสวนสาธารณะ เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมของผู้ใช้บริการสวนสาธารณะที่เป็นพื้นที่วิจัย และข้อมูลด้านทัศนคติเกี่ยวกับสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะที่เป็นพื้นที่วิจัย ชั้นละ 3 คน รวมจำนวน 58 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง การจดบันทึก การบันทึกเสียงและการบันทึกภาพนิ่ง

2.2.3 การสังเกต (Observation) ใช้การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) เป็นการสังเกตลักษณะกิจกรรมของประชาชนที่ใช้บริการและเหตุการณ์ทั่วไปภายในสวนสาธารณะ เพื่อให้ได้ข้อมูลลักษณะกิจกรรมของประชาชนที่ใช้บริการ ซึ่งเกี่ยวข้องกับประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ โดยใช้การจดบันทึก และการบันทึกภาพนิ่ง เป็นขั้นตอนที่เกิดควบคู่ไปกับการสำรวจเบื้องต้น และใช้ในการสนับสนุนการสำรวจให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

2.2.4 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยผู้วิจัยใช้การสนทนากลุ่มกับกลุ่มผู้รู้ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิทางทัศนศิลป์ ศิลปินแห่งชาติสาขาทัศนศิลป์ จัดสนทนากลุ่มโดยมีผู้เข้าร่วมประมาณ 3-4 คน เพื่อปรึกษาหารือ ข้อเสนอแนะและหาข้อสรุป ในประเด็นสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะของประเทศไทย โดยการ

จดบันทึก การบันทึกเสียง และการบันทึกภาพนิ่ง

2.2.5 การจดบันทึก (Field Note) โดยผู้วิจัยดำเนินการบันทึกทุกครั้ง และใช้เครื่องมืออุปกรณ์ประกอบในการบันทึกข้อมูลเพื่อช่วยเพิ่มเติมรายละเอียด เช่น เครื่องบันทึกเสียง เครื่องถ่ายภาพนิ่ง เป็นต้น หลังจากนั้นดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัยต่อไป

3. การจัดการกระทำข้อมูล

ในการจัดการกระทำข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจากเอกสาร และข้อมูลจากภาคสนาม โดยแยกตามความมุ่งหมายของการวิจัยมาจัดกระทำ ดังต่อไปนี้

3.1 นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากเอกสารต่างๆ มาศึกษาอย่างละเอียด ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลว่าถูกต้อง เชื่อถือได้ในเชิงแนวคิด ทฤษฎี ซึ่งพิจารณาจากเอกสารที่เป็นเรื่องเดียวกันจากหลายแหล่ง หากข้อมูลตรงกันก็ถือว่าเชื่อถือได้ ใช้อ้างอิงได้ และจัดระบบหมวดหมู่ ตามความมุ่งหมายของการวิจัยที่กำหนดไว้

3.2 นำข้อมูลจากภาคสนามที่เก็บรวบรวมได้จากการสำรวจเบื้องต้น การสัมภาษณ์ การสังเกต การสนทนากลุ่ม และการประชุมเชิงปฏิบัติการ ซึ่งได้จดบันทึกไว้ และในเครื่องบันทึกเสียงมาถอดความ แยกประเภท จัดหมวดหมู่และสรุปสาระสำคัญตามประเด็นที่ทำการวิจัย

3.3 นำข้อมูลทั้งที่เก็บรวบรวมได้จากภาคเอกสารและข้อมูลจากภาคสนาม ที่ได้จากการสำรวจเบื้องต้น การสัมภาษณ์ การสังเกต และการสนทนากลุ่ม มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูล ในการตรวจสอบความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือของข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบแบบ Investigator Triangulation โดยการนำข้อมูลไปให้ผู้ให้ข้อมูลอ่าน หรือกลับไปสอบถามผู้ให้ข้อมูลซ้ำอีกครั้ง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริง และใช้วิธีตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Methodological Triangulation) ของ Denzin คือการแสวงหาความเชื่อถือได้ของข้อมูลจากแหล่งที่แตกต่างกัน (สุภานค์ จันทวานิช, 2552: 129-130) ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้าในด้านต่างๆ ดังนี้

3.3.1 การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) คือ การพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มานั้นถูกต้องสมบูรณ์หรือไม่ วิธีการตรวจสอบคือการสอบแหล่งข้อมูล แหล่งที่มาที่จะพิจารณาในการตรวจสอบ ได้แก่ ข้อมูล 3 ด้าน คือ ด้านเวลา หมายถึง ถ้าข้อมูลต่างเวลากันจะเหมือนกันหรือไม่ ด้านสถานที่ หมายถึง ถ้าข้อมูลต่างสถานที่กันจะเหมือนกันหรือไม่ ด้านบุคคล หมายถึง ถ้าบุคคลผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไป ข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่ วิธีตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า คือ การใช้วิธีการเก็บข้อมูลที่แตกต่างกันเพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน

3.3.2 การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (Investigator Triangulation) คือการใช้ข้อมูลจากผู้วิจัยหลายคนที่วิจัยเรื่องเดียวกันมาตรวจสอบว่าได้ข้อมูลตรงกับผลการวิจัย โดยผลการวิจัยนั้นตรงกันหรือไม่ หรือการตรวจสอบว่า ผู้วิจัยแต่ละคนจะได้ข้อมูลต่างกันอย่างไร โดยการเปลี่ยนตัวผู้สังเกต แทนที่จะใช้ผู้วิจัยคนเดียวมาสังเกตโดยตลอด

3.3.3 การตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี (Theory Triangulation) คือ การตรวจสอบว่า ถ้าผู้วิจัยใช้แนวคิดทฤษฎีที่ต่างไปจากเดิม จะทำให้การตีความข้อมูลแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด โดยใช้ทฤษฎีตามที่กล่าวอ้างอิงในบทที่ 2 เป็นเครื่องตรวจสอบ

3.3.4 การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) คือ การใช้วิธีการเก็บข้อมูลที่แตกต่างกัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการวิจัยที่ตั้งไว้ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมจากเอกสารและข้อมูลภาคสนามมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป ตามแนวคิดของสุภางค์ จันทวานิช (2552: 131-137) ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) คือ วิธีตีความสร้างข้อสรุปจากข้อมูลรูปธรรม หรือปรากฏการณ์ที่มองเห็น เช่น วัสดุและกรรมวิธีที่ศิลปินใช้ในการสร้างสรรค์รูปแบบของผลงาน สภาพปัจจุบันของประติมากรรม และกิจกรรมของประชาชนที่ใช้บริการสวนสาธารณะ เป็นต้น เมื่อนักวิจัยได้เห็นรูปธรรม หรือเหตุการณ์หลายๆ เหตุการณ์ แล้วลงมือสร้างข้อสรุป ถ้าข้อสรุปนั้นยังไม่ได้รับการตรวจสอบยืนยัน ก็ถือเป็นสมมติฐานชั่วคราว (Working Hypothesis) ถ้าหากได้รับการยืนยันแล้วก็ถือเป็นข้อสรุป เช่น รูปแบบของผลงานประติมากรรมเป็นแบบใด เป็นต้น

4.2 การวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดของข้อมูล (Typological Analysis) คือ การจำแนกข้อมูลเป็นชนิดๆ (Typologies) ตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่อเนื่องกันไป โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ ในการวิเคราะห์ข้อมูลจะวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีผลต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย การวิเคราะห์สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่ สุนทรียภาพด้านเนื้อหา สุนทรียภาพด้านรูปทรง การวิเคราะห์สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่ สถานที่ติดตั้ง การปรากฏชัดของประติมากรรม ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม และทัศนคติของผู้ชม

5. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำเสนอผลวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการวิจัย โดยเรียบเรียงและนำเสนอด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) พร้อมตารางและภาพประกอบบางช่วงบางตอน

พหุ ประถมศึกษา

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง ประติมากรรมร่วมสมัย : ถอดรหัสองค์ความรู้ทางสุนทรียภาพ ที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะในประเทศไทย ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสำรวจ การสังเกต การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบ วัตถุประสงค์ของการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัย ในสวนสาธารณะในประเทศไทย

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและปัญหาของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ในประเทศไทย

ตอนที่ 3 ถอดรหัสองค์ความรู้ทางสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยที่เหมาะสม กับสวนสาธารณะในประเทศไทย

ตอนที่ 1 ประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ในประเทศไทย

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัย ในสวนสาธารณะในประเทศไทย โดยใช้สวนสาธารณะในประเทศไทยที่มีการจัดสร้างประติมากรรม ร่วมสมัยเป็นพื้นที่ศึกษาวิจัย ผู้วิจัยใช้วิธีการสำรวจด้วยแบบสำรวจเบื้องต้น ชุดที่ 1 การสังเกต และการสัมภาษณ์ด้วยแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง ชุดที่ 2 ทำการสัมภาษณ์ผู้ดูแลรักษา สวนสาธารณะที่เป็นพื้นที่วิจัย ได้แก่ หัวหน้าสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร หัวหน้างานใน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีหน้าที่ตามกฎหมายในการดูแลรักษาสวนสาธารณะ จากนั้นนำข้อมูล มาจัดหมวดหมู่และสรุปสาระสำคัญตามประเด็นที่ทำการวิจัย ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่ง หมายของการวิจัย การเรียบเรียงและนำเสนอด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ พร้อมภาพประกอบ บางช่วงบางตอน ผลการวิจัยพบว่า ประเทศไทยมีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยติดตั้งถาวร ในสวนสาธารณะ จำนวน 15 แห่งใน 5 จังหวัด ได้แก่ 1) กรุงเทพมหานคร จำนวน 8 แห่ง คือสวนจตุจักร สวนธนบุรีรมย์ สวนเบญจกิติ สวนป่ากรุงเทพมหานครเฉลิมพระเกียรติ สวนป่า เฉลิมพระเกียรติ สวนลุมพินี สวนวชิรเบญจทัศและอุทยานเบญจสิริ 2) จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน

2 แห่ง คือสวนล้านนา ร.9 และสวนสาธารณะหนองบวกหาด 3) จังหวัดภูเก็ต 2 แห่ง คือ สวนเฉลิมพระเกียรติ 100 ปีพระบรมราชชนนี และสวนสาธารณะสะพานหิน 4) จังหวัดสงขลา จำนวน 2 แห่ง คือสวนประติมากรรมเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสทรงเจริญพระชนมายุ 50 พรรษา และสวนเสรี 5) จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 1 แห่ง คือทุ่งศรีเมือง

การรายงานผลการวิจัยเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย มีประเด็นในการนำเสนอประกอบด้วย 1) บริบททั่วไปของพื้นที่วิจัย และ 2) ประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย มีรายละเอียดดังนี้

1. บริบททั่วไปของพื้นที่วิจัย

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบริบททั่วไปของพื้นที่วิจัยซึ่งได้แก่สวนสาธารณะในประเทศไทยที่มีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัย ผู้วิจัยใช้วิธีการสำรวจด้วยแบบสำรวจเบื้องต้น ชุดที่ 1 การสังเกต และการสัมภาษณ์ด้วยแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง ชุดที่ 2 ทำการสัมภาษณ์ผู้ดูแลรักษาสวนสาธารณะ จากนั้นนำข้อมูลมาจัดหมวดหมู่และสรุปสาระสำคัญตามประเด็นที่ทำการวิจัย ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการวิจัย การเรียบเรียงและนำเสนอด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ พร้อมภาพประกอบบางช่วงบางตอน การนำเสนอผลการวิจัยมีประเด็นในการนำเสนอประกอบด้วย 1) ที่ตั้ง อาณาเขตและประวัติความเป็นมา 2) สภาพทั่วไปของสวนสาธารณะ 3) กิจกรรมของผู้ใช้บริการ และ 4) การดำเนินการ โดยผู้วิจัยได้รายงานผลการศึกษาจำแนกตามจังหวัดและสวนสาธารณะที่มีการจัดสร้างผลงานประติมากรรมร่วมสมัย ดังนี้

1.1 กรุงเทพมหานคร

1.2 จังหวัดเชียงใหม่

1.3 จังหวัดภูเก็ต

1.4 จังหวัดสงขลา

1.5 จังหวัดอุบลราชธานี

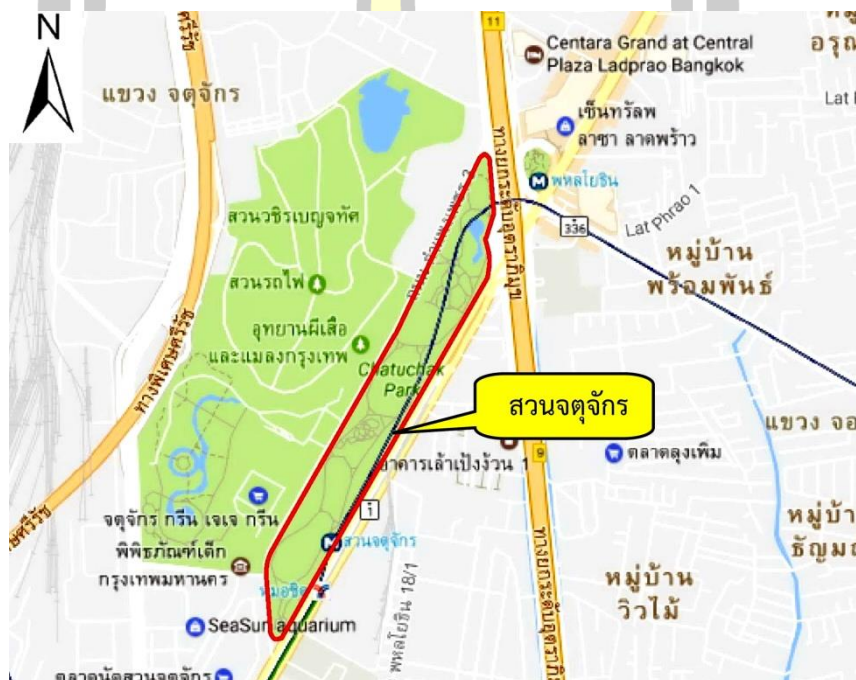
1.1 กรุงเทพมหานคร

1.1.1 สวนจตุจักร

การศึกษาวิจัยบริบททั่วไปของสวนจตุจักร ผู้วิจัยใช้ข้อมูลภาคเอกสารในเบื้องต้น จากนั้นจัดเก็บข้อมูลภาคสนามโดยใช้วิธีการสำรวจ การสังเกต และการสัมภาษณ์ คุณวีณา วงศ์สินธุ์เชาว์ ผู้อำนวยการกลุ่มสวนสาธารณะ 1 และคุณวรวิฑูรี ปันนายนนท์ หัวหน้าสวนจตุจักร ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1.1.1.1 ที่ตั้ง อาณาเขตและประวัติความเป็นมา

สวนจตุจักร ตั้งอยู่ที่ถนนกำแพงเพชร 3 แขวงจตุจักร เขตจตุจักร ปัจจุบันมีเนื้อที่ 155 ไร่ 56.6 ตารางวา มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียง ได้แก่ ทิศเหนือ ติดต่อกับถนนกำแพงเพชร 3 ทิศใต้ติดต่อกับถนนวิภาวดีรังสิต ทิศตะวันออกติดต่อกับถนนกำแพงเพชร 3 และทิศตะวันตกติดต่อกับถนนพหลโยธิน ดังภาพประกอบ 17 การเดินทางมายังสวนจตุจักรทำได้โดยใช้บริการรถโดยสารประจำทางขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพฯ เส้นทางถนนพหลโยธิน รถไฟฟ้ามหานคร ที่สถานีสวนจตุจักร และรถไฟฟ้าบีทีเอส (BTS: Bangkok Mass Transit System Public Company Limited) ที่สถานีหมอชิต

ภาพประกอบ 17 ที่ตั้งและอาณาเขตสวนจตุจักร
(ที่มา Google Maps, 2017: Website)

ความเป็นมาของสวนจตุจักร เริ่มต้นในปี พ.ศ. 2518 โดยการรถไฟแห่งประเทศไทยได้นำถมเกล้าฯ ถวายที่ดินจำนวน 100 ไร่ เพื่อสร้างสวนสาธารณะตามพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในวโรกาสเฉลิมพระชนมพรรษาครบ 4 รอบ ในปี พ.ศ. 2518 และทรงพระราชทานชื่อว่าสวนจตุจักร ต่อมากรุงเทพมหานครได้รับมอบที่ดินไว้อย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2519 และดำเนินการก่อสร้างจนแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2523 เปิดให้บริการประชาชนอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2523

1.1.1.2 สภาพทั่วไปของสวนสาธารณะ

สวนจตุจักรจัดเป็นสวนสาธารณะขนาดใหญ่ เป็นสวนแห่งไม้หอม มีสวนพรรณไม้ในวรรณคดี สวนสมุนไพร ไม้ยืนต้นตามทางเดินให้ความร่มรื่น ลานไม้ดอก ที่ตกแต่งอย่างสวยงาม นาฬิกาดอกไม้และสวนปาล์ม พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่สนามหญ้า เน้นบรรยากาศในการพักผ่อนหย่อนใจ ด้วยความร่มรื่นเขียวขจีและสวยงามของพรรณไม้ที่หลากหลาย มีป้ายบอกชื่อสวนอยู่ด้านหน้าทางเข้าด้านถนนพหลโยธิน เมื่อเข้ามาด้านในจะเห็นแผนผังแสดงผังบริเวณและสถานที่ต่างๆ มีป้ายบอกทาง ป้ายบอกชื่อสถานที่และป้ายสัญลักษณ์ต่างๆ มีถนนภายในและลานจอดรถ อาคารสำนักงานเป็นที่ทำการของเจ้าหน้าที่ มีเก้าอี้และม้านั่ง ถังขยะตามจุดต่างๆ เป็นระยะ ร้านขายอาหารและห้องสุขาจะอยู่ด้านหน้าและด้านหลังของสวน สนามเด็กเล่น ลานกีฬา เวทีกลางแจ้งใช้จัดกิจกรรมต่างๆ สระน้ำกลางสวนมีเรือและจักรยานน้ำให้บริการ สวนสุขภาพเฉลิมพระเกียรติ 36 พรรษา พลตรีหญิง สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นที่ออกกำลังกายตามฐานต่างๆ สวนจรรยาเวช ให้เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้วินัยการจราจรด้วยความเพลิดเพลิน มีลานอเนกประสงค์ เป็นทั้งสถานที่ออกกำลังกายพักผ่อนหย่อนใจและร่วมกิจกรรมทางสังคมในรูปแบบต่างๆ นอกจากนี้แล้วยังมีสถานที่ให้ความรู้ความเพลิดเพลินอีกมาก (สำนักงานสวนสาธารณะ, 2552: 16-19) ภาพประกอบ 18

ภาพประกอบ 18 ผังบริเวณสวนจตุจักร
(ที่มา สำนักงานสวนสาธารณะ, 2552: 19)

1.1.1.3 กิจกรรมของผู้ใช้บริการ

ประชาชนที่มาใช้บริการในสวนจตุจักรมีหลากหลายลักษณะและมีความสัมพันธ์กับสถานที่และช่วงเวลา เริ่มตั้งแต่การเปิดให้บริการไปจนถึงเวลาปิดสวน ผู้ใช้บริการ

มีทุกเพศทุกวัย กิจกรรมมีทั้งแบบเดี่ยว ครอบครัวและเป็นกลุ่ม ได้แก่ การเดินและวิ่ง การออกกำลังกายตามฐานต่างๆ การนั่งพักผ่อนหย่อนใจและอ่านหนังสือที่ศาลา เก้าอี้และม้านั่งพักผ่อนตามจุดต่างๆ การชมทัศนียภาพ การนอนพักผ่อนใต้ร่มไม้ริมสระน้ำ การให้อาหารนกและปลา การผ่อนคลายด้วยการพายเรือและจักรยานน้ำ การเดินแอโรบิก การชมความสวยงามและการศึกษาพันธุ์ปลาหลากหลายชนิดที่สะพานชมปลา เป็นต้น สวนจตุจักรเปิดบริการทุกวันตั้งแต่เวลา 04.30-21.00 น. โดยมีประชาชนมาใช้บริการในวันธรรมดาประมาณ 7,000 คน และวันหยุดประมาณ 30,000 คน ดังภาพประกอบ 19

ภาพประกอบ 19 สภาพทั่วไปและกิจกรรมของผู้ใช้บริการสวนจตุจักร

1.1.1.4 การดำเนินการ

สวนจตุจักรอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกลุ่มสวนสาธารณะ 1 สำนักงานสวนสาธารณะ สำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร มีอาคารที่ทำการตั้งอยู่ภายในสวนจตุจักร ปัจจุบันมีคุณวรวิทย์ ปิ่นนายนนท์ เป็นหัวหน้าสวน รับผิดชอบการบริหารจัดการภายในสวน ตามวิสัยทัศน์ของสำนักสิ่งแวดล้อม คือ กรุงเทพมหานครเมืองสีเขียว ในอันที่จะเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้กรุงเทพมหานครเป็นมหานครแห่งสิ่งแวดล้อมที่สวยงาม มั่นคงและยั่งยืน โดยกลุ่มสวนสาธารณะ 1 มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายในการดำเนินงานของสวนสาธารณะในกลุ่มสาธารณะ 1 ตามนโยบายของผู้บริหาร เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนผู้ให้บริการ กำหนดแนวทางการรักษาความปลอดภัยแก่ผู้บริการและสาธารณะสมบัติของสวน และให้คำแนะนำด้านวิชาการเกี่ยวกับสวนและต้นไม้ การวางมาตรฐานในการพัฒนาสวนสาธารณะและอำนวยความสะดวกแก่หน่วยงานอื่นในการขอใช้สถานที่ในการจัดกิจกรรมต่างๆ และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องในการขอใช้สวนจตุจักร รวมถึงการดำเนินการตาม ประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง การจัดระเบียบในสวนสาธารณะ ลงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2546 และประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง ระเบียบ

การใช้สวนสาธารณะ โดยจัดทำเป็นแผนป่าประชาชนสัมพันธ์ขนาดใหญ่ติดตั้งภายในสวนเพื่อให้ประชาชนที่เข้ามาใช้บริการได้ทราบโดยทั่วกันเพื่อให้การใช้พื้นที่สวนสาธารณะที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรุงเทพมหานครเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน

สวนจตุจักร มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการปลูกตกแต่ง บำรุงรักษา ต้นไม้และสนามหญ้า การขยายพรรณไม้ ดูแลบำรุงรักษาอาคารสถานที่ในสวน การบริหารงานในสวนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนผู้มาใช้บริการ การดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อย การรักษาความปลอดภัย การรักษากฎ ระเบียบและทรัพย์สินของสวน การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าต่างๆ ประสานงานกับหน่วยราชการอื่น ซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณสวนให้ปฏิบัติงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ การพิจารณาอนุญาตให้ใช้สถานที่ จัดสถานที่เพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมและงานพิธีของทางราชการและเอกชน ทั้งนี้โดยจัดให้เป็นสวนแห่งวรรณคดีสำหรับเด็กเยาวชนและประชาชนทั่วไป ในการศึกษาหาความรู้และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง ปัจจุบันสวนจตุจักรมีบุคลากรดำเนินการ ได้แก่ ข้าราชการกรุงเทพมหานคร ลูกจ้าง ยามรักษาการณปฏิบัติหน้าที่ทั้งกลางวันและกลางคืน รวมบุคลากรทั้งสิ้น 241 คน (วีณา วงศ์สินธุ์เชาว์ และวรวิทย์ ปิ่นนานนท์, 2553: สัมภาษณ์)

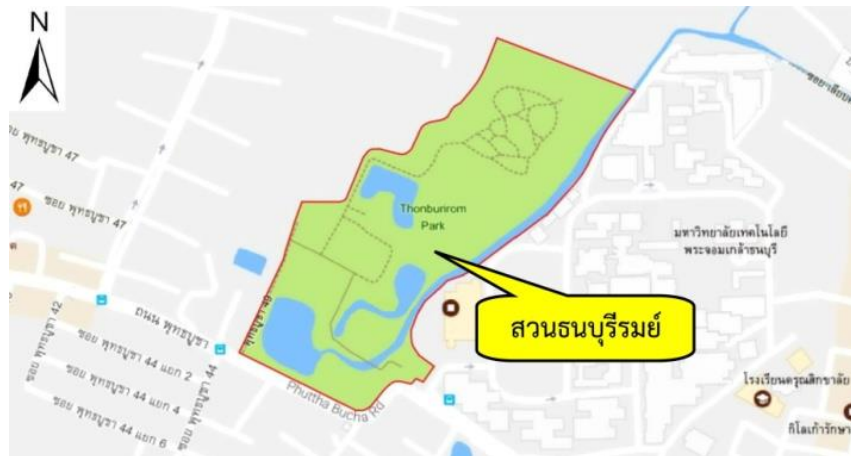
1.1.2 สวนธนบุรีรมย์

การศึกษาวิจัยบริบททั่วไปของสวนธนบุรีรมย์ ผู้วิจัยใช้ข้อมูลภาคเอกสารในเบื้องต้น จากนั้นจัดเก็บข้อมูลภาคสนาม การสังเกต และการสัมภาษณ์คุณสุรพล ภัคดี หัวหน้าสวนธนบุรีรมย์ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1.1.2.1 ที่ตั้ง อาณาเขตและประวัติความเป็นมา

สวนธนบุรีรมย์ ตั้งอยู่ที่ถนนพุทธบูชา แขวงบางมด เขตทุ่งครุ มีเนื้อที่ 63 ไร่ 1 งาน 20 ตารางวา มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียง ได้แก่ ทิศเหนือติดต่อกับเขตที่อยู่อาศัย (ตามแนวนนประชาอุทิศ 30) ทิศใต้ติดต่อกับถนนพุทธบูชา ทิศตะวันออกติดต่อกับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี และทิศตะวันตกติดต่อกับเขตที่อยู่อาศัยของประชาชน (ตามแนวนนพุทธบูชา 47) ดังภาพประกอบ 20 การเดินทางมายังสวนสาธารณะแห่งนี้ทำได้โดยใช้บริการรถโดยสารประจำทางขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพฯ

เดิมบริเวณที่ตั้งสวนธนบุรีรมย์เคยเป็นสวนผลไม้และทุ่งหญ้ามาก่อน โดยเฉพาะสวนส้มบางมดที่มีชื่อเสียง กรรมสิทธิ์ที่ดินเป็นของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ต่อมากรุงเทพมหานครเป็นผู้เช่าเพื่อปรับปรุงเป็นสถานที่เพาะชำต้นไม้บางมด ในปี พ.ศ. 2503 ต่อมาในปี พ.ศ. 2511 พระยามโหสวรรค์ นายกเทศมนตรีเทศบาลนครธนบุรี ได้เห็นถึงความเหมาะสมของพื้นที่ จึงได้ดำเนินการปรับปรุงให้เป็นสวนสาธารณะ เพื่อการพักผ่อนของประชาชนและเปลี่ยนชื่อเป็นสวนธนบุรีรมย์ดังเช่นปัจจุบัน

ภาพประกอบ 20 ที่ตั้งและอาณาเขตสวนธนบุรีรมย์
(ที่มา Google Maps, 2017: Website)

1.1.2.2 สภาพทั่วไปของสวนสาธารณะ

การจัดสภาพแวดล้อมของสวนธนบุรีรมย์ ด้านหน้าทางเข้ามีป้ายบอกชื่อสวนขนาดใหญ่เห็นได้ชัดเจน เมื่อเข้าไปด้านในจะเห็นแผนผังแสดงสถานที่ต่างๆ มีป้ายบอกทาง ป้ายบอกชื่อสถานที่และป้ายสัญลักษณ์ต่างๆ ถนนภายในสวนเหมาะสำหรับการวิ่ง เดิน มีลานจอดรถไว้บริการอยู่ภายนอก มีอาคารที่ทำการสวนเป็นที่ทำงานของเจ้าหน้าที่ ประตูเข้าออกมีร้านขายผลไม้ อาหาร เครื่องดื่มและตู้โทรศัพท์สาธารณะไว้บริการ ดังภาพประกอบ 21

1. ค่ายลูกเสือธนบุรี
2. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

ภาพประกอบ 21 ผังบริเวณสวนธนบุรีรมย์
(ที่มา สำนักงานสวนสาธารณะ, 2552: 31)

สวนธนบุรีรมย์ มีเอกลักษณ์ที่ความร่มรื่นในบรรยากาศชานเมือง ที่สัมผัสได้ถึงธรรมชาติ มีบรรยากาศความสงบ ร่มเย็นด้วยความเขียวขจีของกลุ่มไม้ยืนต้น ตลอดสองข้างทางเดินร่มครึ้มด้วยต้นไม้หลากหลายพรรณ ในสระน้ำปลูกบัววิกตอเรียและบัวหลายพรรณ รอบสระน้ำมีต้นไม้ ดอกไม้หลากหลายพรรณ มีน้ำพุที่ให้บรรยากาศที่ชุ่มเย็น มีสวนสุขภาพเป็นสถานที่ออกกำลังกาย มีสวนจรรยาเวชเพื่อฝึกทักษะในการชั่งจรรยาและสร้างสำนึกที่ดีในการใช้รถใช้ถนนให้เยาวชน มีสนามเด็กเล่นพร้อมเครื่องเล่นหลากหลายชนิดไว้บริการ และมีศาลาชมวิวยุคสูงเป็นที่ชมนกและทิวทัศน์เหนือระดับสายตาได้กว้างไกล เป็นคุณค่าของพื้นที่สีเขียวต่อระบบนิเวศของเมือง (สุรพล ภัคดี, 2553: สัมภาษณ์ ; สำนักงานสวนสาธารณะ, 2552: 29-31)

1.1.2.3 กิจกรรมของผู้ใช้บริการ

กิจกรรมของประชาชนที่เข้ามาใช้บริการในสวนธนบุรีรมย์มีลักษณะเช่นเดียวกับสวนจตุจักร ทั้งในด้านกลุ่มประชากรที่เข้ามาใช้บริการและกิจกรรมที่ทำในสวน ซึ่งผู้วิจัยได้กล่าวแล้วในข้อ 1.1.1.3 ทั้งนี้สวนธนบุรีรมย์เปิดบริการทุกวันตั้งแต่เวลา 05.00-21.00 น. มีประชาชนมาใช้บริการในวันธรรมดาประมาณ 1,000 คน และวันหยุดประมาณ 2,000 คน ดังภาพประกอบ 22

ภาพประกอบ 22 สภาพทั่วไปและกิจกรรมของผู้ใช้บริการสวนธนบุรีรมย์

1.1.2.4 การดำเนินการ

สวนธนบุรีรมย์อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกลุ่มสวนสาธารณะ 2 สำนักงานสวนสาธารณะ สำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร มีอาคารที่ทำการตั้งอยู่ภายในสวน ปัจจุบันมีคุณสุรพล ภัคดี เป็นหัวหน้าสวน รับผิดชอบการบริหารจัดการภายในสวนตามวิสัยทัศน์ของสำนักสิ่งแวดล้อมเช่นเดียวกับสวนจตุจักร โดยกลุ่มสวนสาธารณะ 2 มีหน้าที่รับผิดชอบเช่นเดียวกับกลุ่มสาธารณะ 1 รวมถึงการดำเนินการจัดระเบียบภายในสวนตามประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่องการจัดระเบียบในสวนสาธารณะ และเรื่องระเบียบการใช้สวนสาธารณะ ในส่วนของ

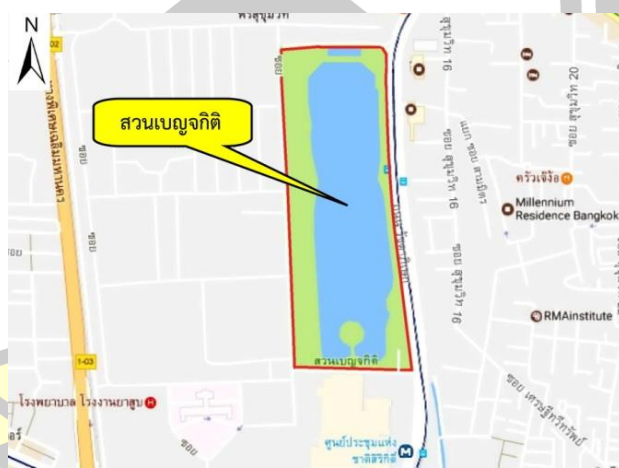
สวนธนบุรีรมย์นั้น มีหน้าที่รับผิดชอบเช่นเดียวกับสวนจตุจักร ปัจจุบันมีบุคลากรดำเนินการ ได้แก่ ข้าราชการกรุงเทพมหานคร ลูกจ้าง ยามรักษาการณ์ปฏิบัติหน้าที่ทั้งกลางวันและกลางคืน รวมบุคลากรทั้งสิ้น 80 คน (สุรพล ภัคดี, 2553: สัมภาษณ์)

1.1.3 สวนเบญจกิติ

การศึกษาวิจัยบริบททั่วไปของสวนเบญจกิติ ผู้วิจัยใช้ข้อมูลภาคเอกสาร ในเบื้องต้น จากนั้นจัดเก็บข้อมูลภาคสนามโดยใช้วิธีการสำรวจ การสังเกต และการสัมภาษณ์ คุณศรลือชัย พิมพ์สิน ปฏิบัติหน้าที่ผู้กำกับดูแลการบำรุงรักษาสวนเบญจกิติ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1.1.3.1 ที่ตั้ง อาณาเขตและประวัติความเป็นมา

สวนเบญจกิติ ตั้งอยู่ที่ถนนรัชดาภิเษก แขวงคลองเตย เขตคลองเตย ปัจจุบันมีเนื้อที่ 130 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียง ได้แก่ ทิศเหนือ ติดต่อกับพื้นที่ บ้านพักพนักงานโรงงานยาสูบ ทิศใต้ติดต่อกับศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ ทิศตะวันออกติดต่อกับถนนรัชดาภิเษกและทิศตะวันตกติดต่อกับโรงงานยาสูบ ดังภาพประกอบ 23 การเดินทางมายังสวนแห่งนี้ทำได้โดยใช้บริการรถโดยสารประจำทางขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพฯ และรถไฟฟ้ามหานคร ที่สถานีศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์

ภาพประกอบ 23 ที่ตั้งและอาณาเขตสวนเบญจกิติ

(ที่มา Google Maps, 2017: Website)

สวนเบญจกิติ สร้างขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 9 ในวโรกาสเฉลิมพระชนมพรรษาครบ 5 รอบ ในปี พ.ศ. 2535 ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 24 ธันวาคม พ.ศ. 2534 ซึ่งได้เห็นชอบให้ย้ายโรงงานยาสูบทั้งหมด ไปอยู่ส่วนภูมิภาค และให้พัฒนาพื้นที่ดังกล่าวจำนวน 430 ไร่ ให้เป็นสวนสาธารณะเพื่อเป็นที่

พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน โดยทรงพระราชทานชื่อว่าสวนเบญจกิติ และทรงโปรดเกล้าฯ ให้พิจารณาปลูกดอกไม้ที่ออกดอกในช่วงเดือนต่างๆ ภายในสวนด้วย โดยมีกรมธนารักษ์เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักร่วมกับสำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร การก่อสร้างแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 เนื้อที่ 130 ไร่ ออกแบบเป็นสวนน้ำสมัยใหม่ เพื่อเป็นสถานที่ออกกำลังกายและการจัดกิจกรรมประเพณีต่างๆ ส่วนที่ 2 บริเวณที่ตั้งโรงงาน ออกแบบเป็นสวนน้ำ เน้นความร่มรื่นและความเป็นป่าสมบูรณ์ เมื่อก่อสร้างส่วนแรกแล้วเสร็จสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 9 ได้เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดสวนเมื่อวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2547 ต่อมาการย้ายโรงงานยาสูบถูกชะลอไว้ก่อนจึงทำให้การดำเนินการในส่วนที่ 2 ถูกชะลอด้วย กรมธนารักษ์ ได้ส่งมอบให้กรุงเทพมหานครดูแลรับผิดชอบตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2551

1.1.3.2 สภาพทั่วไปของสวนสาธารณะ

สวนเบญจกิติมีความสวยงามตระการตาด้วยดอกไม้บานาชนิดที่ผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันออกดอกตลอดปี และด้วยการออกแบบที่มุ่งเน้นให้เป็นสวนน้ำแห่งแรกของกรุงเทพมหานคร พื้นที่ 2 ใน 3 ของสวน บริเวณด้านหน้าจึงถูกสร้างให้เป็นบึงขนาดใหญ่ ภายใต้แนวคิดปาร์กซ์น้ำ เป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นอยู่กลางสวน การจัดสภาพแวดล้อมของสวนเบญจกิติ มีป้ายบอกชื่อสวนอยู่ทางเข้าด้านถนนรัชดาภิเษก เมื่อเข้าด้านในจะเห็นแผนผังแสดงสถานที่ภายในสวน มีถนนและลานจอดรถ ด้านข้างถนนทั้งสองด้านมีทางเดิน วิ่ง ออกกำลังกาย ริมน้ำ มีที่เช่าจักรยานและเรือพาย มีอาคารบริการนักท่องเที่ยว มีสวนสุขภาพ สนามเด็กเล่น นอกจากนี้ยังมีลานลอยน้ำเป็นลานครึ่งวงกลมเอนกประสงค์ลอยน้ำ เหมาะสำหรับการชมทัศนียภาพโดยรวม ภาพประกอบ 24

ภาพประกอบ 24 ผังบริเวณสวนเบญจกิติ
(ที่มา สำนักงานสวนสาธารณะ, 2552: 95)

1.1.3.3 กิจกรรมของผู้ใช้บริการ

กิจกรรมของประชาชนที่เข้ามาใช้บริการในสวนเบญจกิติมีลักษณะเช่นเดียวกับสวนจตุจักร ทั้งในด้านกลุ่มประชากรที่เข้ามาใช้บริการและกิจกรรมที่ทำในสวน ซึ่งผู้วิจัยได้กล่าวแล้วในข้อ 1.1.1.3 ทั้งนี้สวนเบญจกิติเปิดบริการทุกวันตั้งแต่เวลา 05.00-21.00 น. มีประชาชนมาใช้บริการในวันธรรมดาประมาณ 2,000 คน และวันหยุดประมาณ 2,500 คน (ศรีลือชัย พิมพ์สิน, 2553: สัมภาษณ์ ; สำนักงานสาธารณสุข, 2552: 93-94) ภาพประกอบ 25

ภาพประกอบ 25 สภาพทั่วไปและกิจกรรมของผู้มาใช้บริการสวนเบญจกิติ

1.1.3.4 การดำเนินการ

สวนเบญจกิติ อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกลุ่มสวนสาธารณะ 2 สำนักงานสวนสาธารณะ สำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร มีอาคารที่ทำการชั่วคราวตั้งอยู่ในสวน ปัจจุบันมีคุณศรีลือชัย พิมพ์สิน เจ้าพนักงานการเกษตร 2 กำกับดูแลการบำรุงรักษาสวน โดยมีหน้าที่รับผิดชอบเช่นเดียวกับสวนจตุจักร (กล่าวแล้วในข้อ 1.1.1.4) ปัจจุบันมีบุคลากรดำเนินการ ได้แก่ ข้าราชการกรุงเทพมหานครและยามรักษาการณ์ ส่วนการบำรุงรักษาสวนนั้นใช้วิธีการจ้างเหมาบริษัทเอกชน รวมบุคลากรทั้งสิ้น 52 คน (ศรีลือชัย พิมพ์สิน, 2553: สัมภาษณ์)

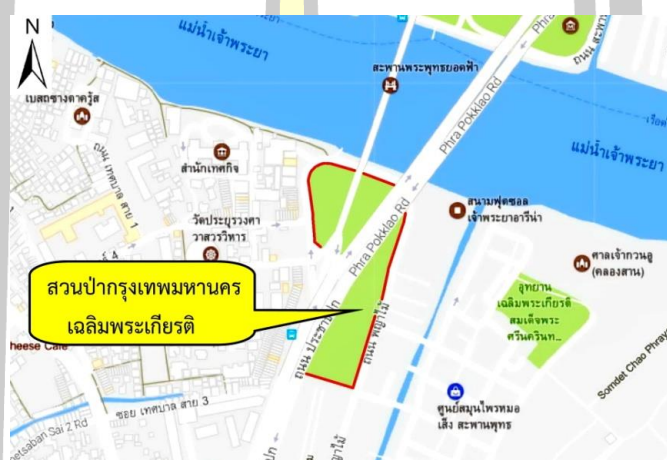
1.1.4 สวนป่ากรุงเทพมหานครเฉลิมพระเกียรติ

การศึกษาวิจัยบริบททั่วไปของสวนป่ากรุงเทพมหานครเฉลิมพระเกียรติ ผู้วิจัยใช้ข้อมูลภาคเอกสารในเบื้องต้น จากนั้นจัดเก็บข้อมูลภาคสนามโดยวิธีการสำรวจ การสังเกต และการสัมภาษณ์คุณนรมน พระพุทธคุณ หัวหน้าฝ่ายรักษาความสะอาดและสวนสาธารณะเขตคลองสาน และคุณนภาพรรณ แก่นโสภา เจ้าพนักงานการเกษตร 5 ฝ่ายรักษาความสะอาดและสวนสาธารณะ เขตคลองสาน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1.1.4.1 ที่ตั้ง อาณาเขตและประวัติความเป็นมา

จากการจัดเก็บข้อมูลภาคสนามพบว่า สวนป่ากรุงเทพมหานครเฉลิมพระเกียรติ ตั้งอยู่เชิงสะพานพระปกเกล้าฝั่งธนบุรี ถนนพญาไม้ แขวงสมเด็จเจ้าพระยา

เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร มีเนื้อที่ 10 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียง ได้แก่ ทิศเหนือติดต่อกับถนนพญาไม้และแม่น้ำเจ้าพระยา ทิศใต้ติดต่อกับที่อยู่อาศัยชุมชน ทิศตะวันออกติดต่อกับถนนพญาไม้ และทิศตะวันตกติดต่อกับเชิงสะพานพระพุทธยอดฟ้า ภาพประกอบ 26 การเดินทางมายังสวนสาธารณะแห่งนี้ทำได้ 2 ทาง ได้แก่ ทางน้ำ ใช้บริการเรือโดยสารข้ามฟาก จากท่าเรือสะพานพุทธฝั่งพระนครมายังท่าเรือศึกษานารีฝั่งธนบุรี ส่วนทางบกใช้บริการรถโดยสารประจำทางขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพฯ

ภาพประกอบ 26 ที่ตั้งและอาณาเขตสวนป่ากรุงเทพมหานครเฉลิมพระเกียรติ (ที่มา Google Maps, 2017: Website)

สวนป่ากรุงเทพมหานครเฉลิมพระเกียรติ สร้างขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงครองราชสมบัติครบ 50 ปี ในวันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2539 โดยกรมโยธาธิการทำการปรับปรุงบริเวณเชิงสะพานแห่งนี้เป็นสวนสาธารณะ เพื่อเป็นการแสดงถึงความร่วมมือร่วมใจของชาวไทยที่ได้ร้อยดวงใจเป็นหนึ่งเดียวดำเนินรอยตามเบื้องพระยุคลบาทสืบสานพระราชประสงค์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมโยธาธิการได้ส่งมอบพื้นที่ให้แก่กรุงเทพมหานครเพื่อดูแลรักษาและจัดบริการแก่ประชาชน และมีพิธีเปิดอย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2538

1.1.4.2 สภาพทั่วไปของสวนสาธารณะ

จากการจัดเก็บข้อมูลภาคสนามพบว่า สวนป่ากรุงเทพมหานครเฉลิมพระเกียรติ จัดเป็นสวนระดับหมู่บ้านที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานเขตคลองสาน การจัดสภาพแวดล้อมและองค์ประกอบของสวน มีทางเข้าหลักอยู่ด้านถนนพญาไม้ เมื่อเข้าไปด้านใน จะเห็นแผนผังของสวน มีถนนสำหรับเดินวิ่งรอบสวน มีห้องสุขาไว้บริการ มีศูนย์ประชาสัมพันธ์

เด็กเร่ร่อนสำหรับเป็นที่พักผ่อนแก่เยาวชนไร้บ้าน มีลานกีฬา สนามตะกร้อลอดบ่วง เซปักตะกร้อ เปตอง บาสเก็ตบอล มีสนามเด็กเล่นและที่นั่งสำหรับให้ประชาชนได้นั่งพักผ่อนหย่อนใจ รวมถึง มีพรรณไม้ต่างๆ ที่ให้ร่มเงาและความสวยงาม ภาพประกอบ 27 เปิดบริการทุกวันตั้งแต่เวลา 05.00-20.00 น. มีประชาชนมาใช้บริการในวันธรรมดาและวันหยุดประมาณ 200-300 คน

ภาพประกอบ 27 ผังบริเวณสวนป่ากรุงเทพมหานครเฉลิมพระเกียรติ

1.1.4.3 กิจกรรมของผู้ใช้บริการ

จากการจัดเก็บข้อมูลภาคสนามพบว่า กิจกรรมของประชาชนที่เข้ามาใช้บริการในสวนป่ากรุงเทพมหานครเฉลิมพระเกียรติมีลักษณะเช่นเดียวกับสวนจตุจักร ทั้งในด้าน กลุ่มประชากรที่เข้ามาใช้บริการและกิจกรรมที่ทำในสวน ซึ่งผู้วิจัยได้กล่าวแล้วในข้อ 1.1.1.3 ทั้งนี้ สวนสาธารณะแห่งนี้เปิดบริการทุกวันตั้งแต่เวลา 05.00-20.00 น. มีประชาชนมาใช้บริการในวัน ธรรมดาและวันหยุดประมาณ 200-300 คน (นภาพรรณ แก่นโสภา, 2553: สัมภาษณ์) ภาพประกอบ 28

ภาพประกอบ 28 สภาพทั่วไปและกิจกรรมของผู้ใช้บริการสวนป่ากรุงเทพมหานครเฉลิมพระเกียรติ

1.1.4.4 การดำเนินการ

สวนป่ากรุงเทพมหานครเฉลิมพระเกียรติ อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของฝ่ายรักษาความสะอาดและสวนสาธารณะ เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร โดยมีคุณนรมน พระพุทธคุณ หัวหน้าฝ่ายรักษาความสะอาดและสวนสาธารณะ เขตคลองสาน เป็นผู้กำกับดูแล มีเจ้าหน้าที่รักษาความสะอาดและเจ้าหน้าที่บำรุงรักษาต้นไม้และอาคารสถานที่ ปัจจุบันมีบุคลากรดำเนินการ ได้แก่ ข้าราชการกรุงเทพมหานคร ลูกจ้าง ยามรักษาการณ์ปฏิบัติหน้าที่ทั้งกลางวันและกลางคืน รวมบุคลากรทั้งสิ้น 11 คน (นรมน พระพุทธคุณ, 2553: สัมภาษณ์)

1.1.5 สวนป่าเฉลิมพระเกียรติ

การศึกษาวิจัยบริบททั่วไปของสวนป่าเฉลิมพระเกียรติ ผู้วิจัยใช้ข้อมูลภาคเอกสารในเบื้องต้น จากนั้นจัดเก็บข้อมูลภาคสนามโดยใช้วิธีการสำรวจ การสังเกต และการสัมภาษณ์คุณนรมน พระพุทธคุณ หัวหน้าฝ่ายรักษาความสะอาดและสวนสาธารณะ เขตคลองสาน และคุณภาพรรณ แก่นโสภา เจ้าหน้าที่งานการเกษตร 5 ฝ่ายรักษาความสะอาดและสวนสาธารณะ เขตคลองสาน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1.1.5.1 ที่ตั้ง อาณาเขตและประวัติความเป็นมา

จากการจัดเก็บข้อมูลภาคสนามพบว่า สวนป่าเฉลิมพระเกียรติ ตั้งอยู่บริเวณเชิงสะพานสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช หรือสะพานสาทร ฝั่งธนบุรี ถนนเจริญนคร แขวงบางลำภูล่าง เขตคลองสาน มีเนื้อที่ 20 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียง ได้แก่ ทิศเหนือติดต่อกับซอยเจริญนคร 15 ทิศใต้ติดต่อกับซอยเจริญนคร 15A ทิศตะวันออกติดต่อกับถนนเจริญนครและทิศตะวันตกติดต่อกับแม่น้ำเจ้าพระยา ดังภาพประกอบ 29 การเดินทางมายังสวนสาธารณะแห่งนี้ทำได้โดยใช้บริการรถโดยสารประจำทางและรถไฟฟ้าบีทีเอส

ภาพประกอบ 29 ที่ตั้งและอาณาเขตสวนป่าเฉลิมพระเกียรติ

(ที่มา Google Maps, 2017: Website)

สวนป่าเฉลิมพระเกียรติ สร้างขึ้นเนื่องในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงครองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี และเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 9 ดำเนินการจัดสร้างโดยกรมโยธาธิการ กระทรวงมหาดไทย ภายหลังจากที่ได้ก่อสร้างสะพานสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชเสร็จแล้ว ในปี พ.ศ. 2538 จึงได้พัฒนาพื้นที่ใต้สะพานให้มีความร่มรื่นสวยงาม เพื่อเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจและ นันทนาการของประชาชน และได้ส่งมอบพื้นที่ให้แก่กรุงเทพมหานครเพื่อดูแลรักษาในปี พ.ศ. 2539

1.1.5.2 สภาพทั่วไปของสวนสาธารณะ

สวนป่าเฉลิมพระเกียรติ จัดเป็นสวนระดับหมู่บ้าน การจัดสภาพ แวดล้อมและองค์ประกอบของสวน มีประตูทางเข้า 5 ประตู ทางเข้าหลักอยู่ทางทิศใต้ด้านถนน เจริญนคร เมื่อเข้าด้านในจะเห็นแผนผังแสดงสถานที่ภายในสวน มีป้ายบอกทาง ป้ายบอกชื่อ สถานที่และป้ายสัญลักษณ์ต่างๆ มีลานจอดรถ มีถนนรอบสวน มีสนามกีฬาไว้บริการหลายประเภท สนามเด็กเล่น สนามออกกำลังกายที่มีอุปกรณ์ออกกำลังกาย มีลานกรวดสำหรับนวดฝ่าเท้า มีน้ำตกให้ความรู้สึกชุ่มชื้น รวมถึงมีพรรณไม้ต่างๆ ทั้งไม้ยืนต้นเพื่อให้ร่มเงา และไม้ดอกที่ให้สีสัน สวยงาม ภาพประกอบ 30

ภาพประกอบ 30 ผังบริเวณสวนป่าเฉลิมพระเกียรติ

1.1.5.3 กิจกรรมของผู้ใช้บริการ

จากการจัดเก็บข้อมูลภาคสนามพบว่า กิจกรรมของประชาชนที่มาใช้บริการในสวนป่าเฉลิมพระเกียรติมีลักษณะเช่นเดียวกับสวนจตุจักร ทั้งในด้านกลุ่มประชากรที่เข้ามาใช้บริการและกิจกรรมที่ทำในสวน ซึ่งผู้วิจัยได้กล่าวแล้วในข้อ 1.1.1.3 ทั้งนี้สวนสาธารณะแห่งนี้ เปิดบริการทุกวันตั้งแต่เวลา 05.00-20.00 น. มีประชาชนมาใช้บริการในวันธรรมดาประมาณ 1,000 คน และวันหยุดประมาณ 1,500 คน ภาพประกอบ 31

ภาพประกอบ 31 สภาพทั่วไปและกิจกรรมของผู้ใช้บริการสวนป่าเฉลิมพระเกียรติ

1.1.5.4 การดำเนินการ

สวนป่าเฉลิมพระเกียรติอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของฝ่ายรักษาความสะอาดและสวนสาธารณะ เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร โดยมีคุณนรมน พระพุทธคุณ หัวหน้าฝ่ายรักษาความสะอาดและสวนสาธารณะ เขตคลองสาน เป็นผู้กำกับดูแล มีเจ้าหน้าที่รักษาความสะอาดและบำรุงรักษาต้นไม้และอาคารสถานที่ ปัจจุบันมีบุคลากร ได้แก่ ข้าราชการ กรุงเทพมหานคร ลูกจ้าง ยามรักษาการณ์ รวมทั้งสิ้น 20 คน (นรมน พระพุทธคุณ และนภาพรพรณ แก่นโสภา, 2553: สัมภาษณ์)

1.1.6 สวนลุมพินี

การศึกษาวิจัยบริบททั่วไปของสวนลุมพินี ผู้วิจัยใช้ข้อมูลภาคเอกสารในเบื้องต้น จากนั้นจัดเก็บข้อมูลภาคสนามโดยใช้วิธีการสำรวจ การสังเกต และการสัมภาษณ์ คุณวีณา วงศ์สินธุ์เชาว์ ผู้อำนวยการกลุ่มสวนสาธารณะ 1 และคุณเกื้อกุล พัวพิริยะพันธ์ หัวหน้าสวนลุมพินี ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1.1.6.1 ที่ตั้ง อาณาเขตและประวัติความเป็นมา

จากการจัดเก็บข้อมูลภาคสนามพบว่าสวนลุมพินีตั้งอยู่ที่ถนนพระราม 4 แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน มีเนื้อที่ 360 ไร่ 56.6 ตารางวา มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียง ได้แก่ ทิศเหนือติดต่อกับถนนสารสิน ทิศใต้ติดกับถนนพระราม 4 ทิศตะวันออกติดต่อกับถนนวิฑู และทิศตะวันตกติดกับถนนราชดำริ ภาพประกอบ 32 การเดินทางมายังสวนแห่งนี้ทำได้โดยใช้บริการรถโดยสารประจำทางและรถไฟฟ้ามหานคร ที่สถานีสีลม

ภาพประกอบ 32 ที่ตั้งและอาณาเขตสวนลุมพินี
(ที่มา Google Maps, 2017: Website)

สวนลุมพินีเป็นสวนสาธารณะแห่งแรกของกรุงเทพมหานคร และเป็นพระราชมรดกที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชทานไว้แก่ชาวพระนคร เมื่อครั้งทรงครองราชย์ครบ 15 ปี ในปี พ.ศ. 2468 หลังจากมีพระราชดำริให้จัดงานแสดงพิพิธภัณฑ์สรรพสินค้าและทรัพยากรธรรมชาติ โดยกำหนดจัดในฤดูหนาวปลายปี พ.ศ. 2468 และมีพระราชดำริว่าเมื่อเลิกการจัดงานแล้วสถานที่นั้นควรจัดทำเป็นสวนพฤกษชาติ เพื่อให้ประชาชนได้ศึกษาและใช้พักผ่อน ทรงเลือกบริเวณทุ่งศาลาแดงซึ่งเป็นที่ดินส่วนพระองค์ที่เหลือจากแบ่งเป็นจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นที่จัดงาน และทรงสละพระราชทรัพย์เป็นทุนประเดิมในการเตรียมสถานที่ ครั้งนั้นมีการขุดสระ สร้างเกาะลอยกลางน้ำ ตัดถนนและสร้างถาวรวัตถุ เช่น หอนาฬิกาตึกแบบกรีก และทรงพระราชทานชื่อว่าสวนลุมพินี หมายถึงสถานที่ประสูติแห่งพระพุทธเจ้า ๓ ตำบลลุมพินีวัน ประเทศเนปาล แต่ด้วยทรงเสด็จสวรรคตก่อนจึงต้องล้มเลิกงานไป ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว โครงการนี้จึงถูกรื้อฟื้นอีกครั้ง โดยทรงให้เช่าที่ดินด้านใต้ของสวนลุมพินี จำนวน 90 ไร่ จัดเป็นวนาเรีงรมย์ คล้ายสวนสนุก และนำค่าเช่ามาปรับปรุงที่ดินส่วนที่เหลือเปิดเป็นสวนสาธารณะ นับแต่นั้นสวนลุมพินีจึงเป็นสถานที่ให้ความเพลิดเพลินแก่ประชาชน โดยทรงพระราชทานที่ดินให้รัฐบาลดูแลและมีพระกระแสรับสั่งให้ใช้เพื่อสวนสาธารณะเท่านั้น

1.1.6.2 สภาพทั่วไปของสวนสาธารณะ

สวนลุมพินีจัดเป็นสวนสาธารณะขนาดใหญ่ มีลักษณะเป็นสวนเอนกประสงค์ที่รวมไว้ด้วยประโยชน์ใช้สอยเพื่อกิจกรรมอันหลากหลายไว้บริการประชาชน ภายใต้พื้นที่สีเขียว ร่มรื่นด้วยต้นไม้ขนาดใหญ่อายุเก่าแก่รายล้อมอยู่มาก กระจายอยู่ท่ามกลางธรรมชาติที่จัดแต่งด้วยสระน้ำกว้างใหญ่ กลุ่มพรรณไม้ดอก ไม้ประดับนานาพรรณ สวนปาล์มที่สง่างาม สวนไผ่ที่ให้ความรู้สึกนุ่มนวลพลิ้วไหว และด้วยความที่เป็นพื้นที่สีเขียวกว้างใหญ่ท่ามกลางตึกอาคาร

มากมาย จึงมีหน้าที่ต่อระบบนิเวศในการเป็นที่พักพิงและแหล่งอาหารของสรรพชีวิต สวนลุมพินี มีประตูทางเข้าออก 6 จุด เมื่อเข้ามาด้านในจะเห็นแผนผังบริเวณและสถานที่ต่างๆ มีป้ายบอกทาง ป้ายบอกชื่อสถานที่และป้ายสัญลักษณ์ต่างๆ ถนนภายในเหมาะสำหรับการวิ่งและเดินออกกำลังกาย มีสนามเด็กเล่น สนามหญ้า มีสุขาและศาลานั่งพักผ่อนให้บริการในจุดต่างๆ ลานจอดรถอยู่บริเวณ ประตูด้านถนนสารสิน ลานตะวันยิ้ม เป็นลานกิจกรรมนันทนาการที่ออกแบบเพื่อคนพิการ โดยเฉพาะ นอกจากนี้แล้วยังมีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ พระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว สโมสรพลเมืองอาวุโส ศูนย์สร้างโอกาสเด็ก ห้องสมุดประชาชน ศูนย์เยาวชน มีการจัดแสดงดนตรีไทยและสากล ภาพประกอบ 33 (เกือกกุล พัวพิริยะพันธ์, 2553: สัมภาษณ์ ; สำนักงานสวนสาธารณะ, 2552: 13-15)

ภาพประกอบ 33 ผังบริเวณสวนลุมพินี
(ที่มา สำนักงานสวนสาธารณะ, 2552: 15)

1.1.6.3 กิจกรรมของผู้ใช้บริการ

จากการจัดเก็บข้อมูลภาคสนามพบว่า กิจกรรมของประชาชนที่เข้ามาใช้บริการในสวนลุมพินีมีลักษณะเช่นเดียวกับสวนจตุจักร ทั้งในด้านกลุ่มประชากรที่เข้ามาใช้บริการ และกิจกรรมที่ทำในสวน ซึ่งผู้วิจัยได้กล่าวแล้วในข้อ 1.1.1.3 ทั้งนี้สวนสาธารณะแห่งนี้เปิดให้บริการทุกวันตั้งแต่ 04.30-21.00 น. จำนวนประชาชนมาใช้บริการในวันธรรมดาประมาณ 7,000 คน วันหยุดประมาณ 30,000 คน ภาพประกอบ 34

ภาพประกอบ 34 สภาพทั่วไปและกิจกรรมของผู้ใช้บริการสวนลุมพินี

1.1.6.4 การดำเนินการ

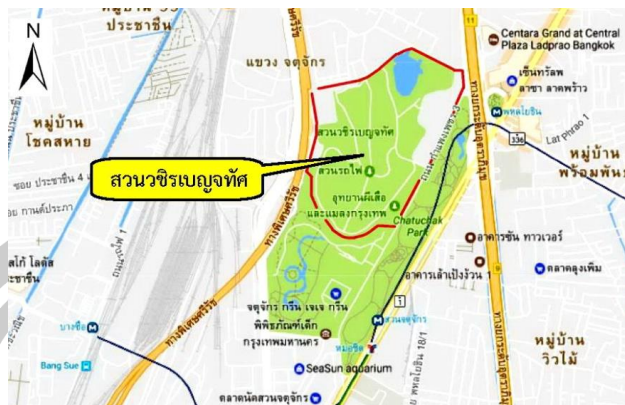
สวนลุมพินีอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกลุ่มสวนสาธารณะ 1 สำนักงานสวนสาธารณะ สำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร ปัจจุบันมีคุณเกื้อกุล พัวพิริยะพันธ์ เป็นหัวหน้าสวน สำหรับหน้าที่และความรับผิดชอบของสวนลุมพินีนั้น มีเช่นเดียวกับสวนจตุจักร ซึ่งผู้วิจัยได้กล่าวถึงแล้วในข้อ 1.1.1.4 โดยจัดให้เป็นสวนเอนกประสงค์ และกิจกรรมซึ่งเป็นงานในหน้าที่ของสำนักวัฒนธรรม กีฬาและการท่องเที่ยว ปัจจุบันมีบุคลากรดำเนินการ ได้แก่ ข้าราชการกรุงเทพมหานคร ลูกจ้าง และยามรักษาการณ์ทั้งกลางวันและกลางคืน รวมบุคลากรทั้งสิ้น 228 คน (วีณา วงศ์สินธุ์เชาว์ และเกื้อกุล พัวพิริยะพันธ์, 2553: สัมภาษณ์)

1.1.7 สวนวชิรเบญจทัศ

การศึกษาวิจัยบริบททั่วไปของสวนวชิรเบญจทัศ ผู้วิจัยใช้ข้อมูลภาคเอกสารในเบื้องต้น จากนั้นจัดเก็บข้อมูลภาคสนามโดยใช้วิธีการสำรวจ การสังเกต และการสัมภาษณ์ คุณวีณา วงศ์สินธุ์เชาว์ ผู้อำนวยการกลุ่มสวนสาธารณะ 1 และคุณจุมพฏ ศิริวัชรินทร์ หัวหน้าสวนวชิรเบญจทัศ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1.1.7.1 ที่ตั้ง อาณาเขตและประวัติความเป็นมา

สวนวชิรเบญจทัศ ตั้งอยู่ที่ถนนกำแพงเพชร 3 แขวงลาดยาว เขตจตุจักรมีเนื้อที่ 375 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียง ได้แก่ ทิศเหนือ ติดต่อกับซอยนิคมรถไฟสาย 1 (ติดกับบริษัท ปตท. จำกัด มหาชน) ทิศใต้และทิศตะวันตกติดต่อกับสวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ ทิศตะวันออกติดต่อกับถนนกำแพงเพชร 3 และทิศตะวันตกติดกับถนนกำแพงเพชร 2 ภาพประกอบ 35 การเดินทางมายังสวนแห่งนี้ทำได้โดยใช้บริการรถโดยสารประจำทางขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพฯ ผ่านบริเวณใกล้เคียงคือสวนจตุจักรด้านถนนพหลโยธิน

ภาพประกอบ 35 ที่ตั้งและอาณาเขตสวนวชิรเบญจทัศ
(ที่มา Google Maps, 2017: Website)

สวนวชิรเบญจทัศ หรือสวนรถไฟ เกิดขึ้นด้วยการตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาสภาพแวดล้อมในรูปการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเมือง เพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพชีวิตของชาวกรุงเทพมหานครให้ทัดเทียมมหานครใหญ่ในภูมิภาค จึงเป็นที่มาของมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 2 และ 29 มกราคม พ.ศ. 2534 ให้จัดสร้างสวนสาธารณะบนพื้นที่สนามกอล์ฟรถไฟ ของการรถไฟแห่งประเทศไทย พื้นที่ส่วนแรก จำนวน 140 ไร่ ให้สร้างเป็นสวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ ส่วนพื้นที่ที่เหลือ จำนวน 375 ไร่ กรุงเทพมหานครรับมอบที่ดินจากกระทรวงคมนาคมในปี พ.ศ. 2541 และเริ่มเข้าปรับปรุงพื้นที่สนามกอล์ฟเดิมในปี พ.ศ. 2542 และเพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติและเพื่อความเป็นสิริมงคล เนื่องในวโรกาสที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร เมื่อครั้งยังทรงเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงมีพระชนมายุครบ 50 พรรษา ในปี พ.ศ. 2545 กรุงเทพมหานครได้ขอพระราชทานนามให้กับสวนรถไฟและทรงพระราชทานนามใหม่ว่า สวนวชิรเบญจทัศ

1.1.7.2 สภาพทั่วไปของสวนสาธารณะ

จากการจัดเก็บข้อมูลภาคสนามพบว่า สวนวชิรเบญจทัศจัดเป็นสวนสาธารณะขนาดใหญ่ การจัดสภาพแวดล้อมของสวนเน้นความร่มรื่น ภายใต้ภาพรวมในการเป็นพื้นที่สีเขียว ซึ่งมีเอกลักษณ์ที่ความร่มรื่น โปร่ง และด้วยความเป็นพื้นที่สีเขียวกว้างใหญ่ติดต่อกันกับสวนจตุจักรและสวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ จึงมีหน้าที่ต่อระบบนิเวศในการเป็นที่พักพิงและแหล่งอาหารของสรรพชีวิต สวนแห่งนี้ถูกสร้างในแนวคิด สวนแห่งครอบครัว ที่เตรียมกิจกรรมหลากหลายไว้ดึงดูดความสนใจ มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน และเป็นสวนสาธารณะในฝันของนักปั่นจักรยาน ด้วยเส้นทางจักรยานระยะทาง 3.6 กิโลเมตร ลัดเลาะดงไม้ ไต่เนินไปรอบนอกสวน สวนแห่งนี้มีประตูทางเข้าออก 2 จุด มีป้ายบอกชื่อสวนที่ปากทางตันซอยนิคมรถไฟ

สาย 1 (ติดกับบริษัท ปตท. จำกัด มหาชน) เมื่อเข้ามาด้านในจะเห็นแผนผังบริเวณ ป้ายบอกทาง ป้ายบอกสถานที่และป้ายสัญลักษณ์ต่างๆ มีสนามเด็กเล่น สนามหญ้า มีสุขาให้บริการ ม้านั่งพักผ่อน และถังขยะตามจุดต่างๆ เป็นระยะ นอกจากนี้แล้วยังมีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ อุทยานผีเสื้อ และแมลงกรุงเทพฯ ศูนย์กีฬาอาชีพเบญจทัศ ให้บริการอุปกรณ์และสนามกีฬาที่หลากหลาย สวนป่าในเมือง จากการรวบรวมพันธุ์ไม้ขนาดใหญ่อายุนับร้อยปีที่ถูกรุกรานจากการพัฒนาเมืองให้มีชีวิตใหม่ในป่าสาธิตแห่งนี้ เมืองจราจรจำลอง เป็นสถานที่แห่งการสร้างจิตสำนึกในการเคารพกฎจราจรให้แก่เยาวชน และน้ำพุสูงที่สุดในประเทศไทย เป็นน้ำพุในบึงพ่นน้ำสูงถึง 72 เมตร หมายถึงการเฉลิมพระเกียรติในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงมีพระชนมายุ 72 พรรษา ภาพประกอบ 36 (จุฬพลู ศิริวัชรินทร์, 2553: สัมภาษณ์ ; อาชัญญา รัตน์อุบล และคนอื่นๆ, 2548: 96-115)

ภาพประกอบ 36 ผังบริเวณสวนวชิรเบญจทัศ
(ที่มา สำนักงานสวนสาธารณะ, 2552: 67)

1.1.7.3 กิจกรรมของผู้ใช้บริการ

จากการจัดเก็บข้อมูลภาคสนามพบว่า กิจกรรมของประชาชนที่เข้ามาใช้บริการในสวนวชิรเบญจทัศมีลักษณะเช่นเดียวกับสวนจตุจักร ทั้งในด้านกลุ่มประชากรที่เข้ามาใช้บริการและกิจกรรมที่ทำในสวน ซึ่งผู้วิจัยได้กล่าวไว้ในข้อ 1.1.1.3 ทั้งนี้สวนสาธารณะแห่งนี้เปิดให้บริการทุกวันตั้งแต่ 04.30-21.00 น. จำนวนประชาชนมาใช้บริการในวันธรรมดาประมาณ 8,500 คน และวันหยุดประมาณ 35,000 คน เป็นสวนสาธารณะที่มีผู้มาใช้บริการมากที่สุดในกรุงเทพมหานคร ภาพประกอบ 37

ภาพประกอบ 37 สภาพทั่วไปและกิจกรรมของผู้ใช้บริการสวนวชิรเบญจทัศ

1.1.7.4 การดำเนินการ

สวนวชิรเบญจทัศ อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกลุ่มสวนสาธารณะ 1 สำนักงานสวนสาธารณะ สำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร มีอาคารที่ทำการตั้งอยู่ภายใน ปัจจุบันมีคุณจุมพฏ ศิริวัชรินทร์ เป็นหัวหน้าสวน สำหรับหน้าที่และความรับผิดชอบของสวนวชิรเบญจทัศนั้น มีเช่นเดียวกับสวนจตุจักร ซึ่งผู้วิจัยได้กล่าวถึงแล้วในข้อ 1.1.1.4 โดยจัดให้เป็นสวนแห่งครอบครัว และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง ปัจจุบันมีบุคลากรดำเนินการ ได้แก่ ข้าราชการ กรุงเทพมหานคร ลูกจ้าง และยามรักษาการณ์ปฏิบัติหน้าที่ทั้งกลางวันและกลางคืน รวมบุคลากรทั้งสิ้น 228 คน (วินา วงศ์สินธุ์เชาว์ และจุมพฏ ศิริวัชรินทร์, 2553: สัมภาษณ์)

1.1.8 อุทยานเบญจสิริ

การศึกษาวิจัยบริบททั่วไปของอุทยานเบญจสิริ ผู้วิจัยใช้ข้อมูลภาคเอกสาร ในเบื้องต้น จากนั้นจัดเก็บข้อมูลภาคสนามโดยใช้วิธีการสำรวจ การสังเกต และการสัมภาษณ์ คุณธงชัย ศรีพันธ์่อง เจ้าพนักงานการเกษตร 2 ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1.1.8.1 ที่ตั้ง อาณาเขตและประวัติความเป็นมา

อุทยานเบญจสิริ ตั้งอยู่ที่ถนนสุขุมวิท ระหว่างซอยสุขุมวิท 22-24 แขวงคลองตัน เขตคลองเตย มีเนื้อที่ 29 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียง ได้แก่ ทิศเหนือ ติดต่อกับพื้นที่เอกชน ทิศใต้ติดต่อกับซอยเมธินีแควมส์ ทิศตะวันออกติดต่อกับพื้นที่เอกชน และทิศตะวันตกติดต่อกับถนนสุขุมวิท ดังภาพประกอบ 38 การเดินทางมายังสวนสาธารณะแห่งนี้ ทำได้โดยใช้บริการรถโดยสารประจำทางขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพฯ เส้นทางถนนสุขุมวิท รวมถึงรถไฟฟ้าบีทีเอส ที่สถานีพร้อมพงษ์

ภาพประกอบ 38 ที่ตั้งและอาณาเขตอุทยานเบญจสิริ
(ที่มา Google Maps, 2017: Website)

อุทยานเบญจสิริ สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2535 ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม พ.ศ. 2532 อนุมัติให้กรมอุทยานแห่งชาติที่ทำการจากที่ดินราชพัสดุ ไปสร้างใหม่ที่ถนนบางนาตราด พร้อมทั้งให้ดำเนินการจัดสร้างสวนสาธารณะในบริเวณดังกล่าวแทนเพื่อน้อมเกล้าฯ ถวายในวโรกาสที่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 9 ทรงมีพระชนพรรษา 60 พรรษา ในปี พ.ศ. 2535 และทรงพระราชทานชื่อว่าอุทยานเบญจสิริ และเพื่อเป็นการระลึกถึงพระมหากษัตริย์องค์อันใหญ่หลวงต่อพระราชกรณียกิจของพระองค์ เกี่ยวกับการเสริมสร้างสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนคุณภาพชีวิตของพสกนิกรชาวไทย กรมธนารักษ์เริ่มก่อสร้างตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 โดยได้รับการสนับสนุนจากหลายหน่วยงานที่มีจุดประสงค์ในการเฉลิมพระเกียรติและเล็งเห็นประโยชน์ร่วมกัน นับเป็นเพราะพระบารมีโดยแท้ จึงเกิดแหล่งธรรมชาติแห่งนี้ขึ้น ตอบสนองความต้องการด้านจิตใจจากความเครียดในชีวิตประจำวัน (สำนักงานสวนสาธารณะ, 2552: 45-46)

1.1.8.2 สภาพทั่วไปของสวนสาธารณะ

จากการจัดเก็บข้อมูลภาคสนามพบว่า อุทยานเบญจสิริสร้างขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการเป็นหลัก มีการออกแบบโดยนำผลสำรวจความต้องการผู้ใช้ที่อาศัยในบริเวณใกล้เคียงมาพิจารณา เพื่อสร้างสวนที่สมบูรณ์แบบในจินตนาการของประชาชน ภาพรวมของสวนจึงเน้นให้มีพื้นที่โล่งเขียวขจีเปิดให้เห็นความงามของท้องฟ้าและความเขียวขจีร่มรื่น ดังนั้นผู้มาเยือนจึงได้สัมผัสดินแดนแห่งธรรมชาติที่สงบ ให้ความรู้สึกกลับสู่ธรรมชาติ ต่างจากความสับสนวุ่นวายที่อยู่ภายนอก รวมทั้งมีเอกลักษณ์แห่งการเฉลิมพระเกียรติฯ นั่นคือ ประติมากรรมเหรียญที่ระลึกเฉลิมพระเกียรติพระบรมรูปสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรม

ราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 9 ประทับยืนเต็มพระองค์ เป็นที่มาของสวนประติมากรรมซึ่งนำเสนอประติมากรรมหลากหลายที่ถ่ายทอดความงามทางศิลปะ เป็นองค์ประกอบสวนอย่างลงตัว มีศาลา นิทรรศการพระราชกรณียกิจ สวนแห่งนี้มีประตูทางเข้าออกหลัก 2 จุด มีป้ายบอกชื่อสวนขนาดใหญ่ด้านหน้าติดถนนสุขุมวิท เมื่อเข้ามาด้านในจะเห็นแผนผังบริเวณ มีป้ายบอกทาง ป้ายบอกชื่อสถานที่และป้ายสัญลักษณ์ต่างๆ องค์ประกอบสำคัญของสวน ได้แก่ สนามกีฬา เพื่อประชาชนที่ชื่นชอบการออกกำลังกายและกีฬากลางแจ้ง และยังมีร้านจำหน่ายเครื่องดื่ม มีสุขาให้บริการ มีม้านั่งพักตามจุดต่างๆ เป็นระยะ ศาลาสำหรับการนั่งพักผ่อน นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมไวบริการเป็นประจำ เช่น การแสดงน้ำพุดนตรี เป็นจุดดึงดูดสายตาหน้าสวนโดยการจัดแสดงประติมากรรมชื่อหรรษา ดนตรีในสวน และกิจกรรมธรรมชาติในสวน การทำบุญตักบาตรและฟังธรรมเทศนาทุกเช้าวันอาทิตย์ ภาพประกอบ 39 (ธงชัย ศรีพันธ์, 2553: สัมภาษณ์)

ภาพประกอบ 39 แผนผังอุทยานเบญจสิริ

(ที่มา สำนักงานสวนสาธารณะ, 2552 : 47)

1.1.8.3 กิจกรรมของผู้ใช้บริการ

กิจกรรมของประชาชนที่เข้ามาใช้บริการในอุทยานเบญจสิริมีลักษณะเช่นเดียวกับสวนจตุจักร ทั้งในด้านกลุ่มประชากรที่เข้ามาใช้บริการและกิจกรรมที่ทำในสวน ซึ่งผู้วิจัยได้กล่าวแล้วในข้อ 1.1.1.3 ดังภาพประกอบ 40 ทั้งนี้อุทยานเบญจสิริเปิดบริการทุกวัน ตั้งแต่เวลา 05.00-21.00 น. มีประชาชนมาใช้บริการในวันธรรมดาประมาณ 4,000 คน และวันหยุดประมาณ 10,000 คน

ภาพประกอบ 40 สภาพทั่วไปและกิจกรรมของผู้ใช้บริการอุทยานเบญจสิริ

1.1.8.4 การดำเนินการ

อุทยานเบญจสิริอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกลุ่มสวนสาธารณะ 2 สำนักงานสวนสาธารณะ สำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร ไม่มีการแต่งตั้งบุคคลมาปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าสวน มีอาคารที่ทำการตั้งอยู่ภายในรับผิดชอบการบริหารจัดการภายในสวน อุทยานเบญจสิริมีหน้าที่รับผิดชอบเช่นเดียวกับสวนจตุจักร ซึ่งผู้วิจัยได้กล่าวแล้วในข้อ 1.1.1.4 โดยจัดให้อุทยานเบญจสิริเป็นสวนประติมากรรมท่ามกลางความร่มรื่นของธรรมชาติ ปัจจุบันมีบุคลากรดำเนินการ ได้แก่ ข้าราชการกรุงเทพมหานคร ลูกจ้าง ยามรักษาการณ์ปฏิบัติหน้าที่ทั้งกลางวันและกลางคืน รวมบุคลากรทั้งสิ้น 37 คน (ธงชัย ศรีพันธ์, 2553: สัมภาษณ์)

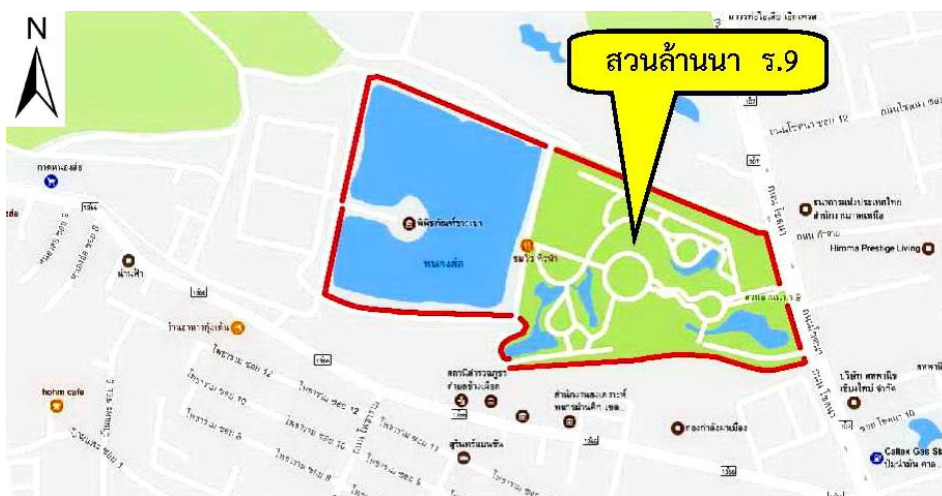
1.2 จังหวัดเชียงใหม่

1.2.1 สวนล้านนา ร.9

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบริบททั่วไปของสวนล้านนา ร.9 ผู้วิจัยใช้ข้อมูลภาคเอกสารในเบื้องต้น จากนั้นจัดเก็บข้อมูลภาคสนามโดยใช้วิธีการสำรวจ การสังเกต และการสัมภาษณ์คุณอดีชาติ ชูวงศ์ หัวหน้าฝ่ายสวนสาธารณะ ส่วนการโยธา สำนักการช่าง เทศบาลนครเชียงใหม่ และคุณจรัญ แก้วมล หัวหน้าสวนล้านนา ร.9 ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1.2.1.1 ที่ตั้ง อาณาเขตและประวัติความเป็นมา

จากการจัดเก็บข้อมูลภาคสนามพบว่า สวนล้านนา ร.9 ตั้งอยู่ที่ถนนแม่ริม – แม่แตง ตำบลช้างเผือก อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ บริเวณด้านหน้าหนองฮ่อมเนื้อที่ 159 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียง ได้แก่ ทิศเหนือติดต่อกับศูนย์กีฬาล้านนามณฑลทหารบกที่ 33 (สนามกอล์ฟ) ทิศใต้ติดต่อกับกรมทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ ทิศตะวันออกติดต่อกับหนองฮ่อมและทิศตะวันตกติดต่อกับถนนโชตนา ตรงข้ามกับธนาคารแห่งประเทศไทย สาขาภาคเหนือ ภาพประกอบ 41 การเดินทางมายังสวนแห่งนี้ทำได้โดยใช้บริการรถโดยสารประจำทาง ที่วิ่งจากตัวเมืองเชียงใหม่ไปยังอำเภอแม่ริม หรือรถมอเตอร์ไซด์รับจ้างที่มีบริการอยู่ทั่วไป

ภาพประกอบ 41 ที่ตั้งและอาณาเขตสวนล้านนา ร.9
(ที่มา Google Maps, 2017: Website)

สวนล้านนา ร.9 สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2530 บนที่ดินของกองทัพภาคที่ 3 ในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ 60 พรรษา ประชาชนในพื้นที่ 17 จังหวัดภาคเหนือจึงได้ร่วมกันสร้างสวนสาธารณะแห่งนี้ขึ้นมา เพื่อให้ประชาชนได้พักผ่อนหย่อนใจ และใช้ประกอบพิธีการสำคัญในจังหวัดเชียงใหม่ (อติชาติ ชวงค์, 2553: สัมภาษณ์ ; อาชญญา รัตนอุบล และคนอื่นๆ, 2548: 123)

1.2.1.2 สภาพทั่วไปของสวนสาธารณะ

สวนล้านนา ร.9 เป็นสวนสาธารณะที่ประกอบด้วยสนามหญ้าและสระน้ำ มีต้นไม้ขนาดใหญ่ไม่มากนัก ส่วนใหญ่เป็นต้นไม้ขนาดกลางที่ให้ร่มเงาและสร้างบรรยากาศร่มรื่นให้แก่พื้นที่ ไม่ประดับได้แก่ไม้พุ่มเตี้ยชนิดต่างๆ มีเวทีแสดงกลางแจ้งและมีสนามฟุตบอลขนาดมาตรฐาน ด้านหน้าของสวนมีป้ายบอกชื่อสวนสาธารณะบริเวณประตูทางเข้า มีแผนผังแสดงตำแหน่งต่างๆ ของสวนสาธารณะ ป้ายชักชวนให้รักษาความสะอาด มีถนนภายในทางเดินมีไฟถนนเป็นระยะ มีถังขยะและสุขาให้บริการเป็นจุดๆ มีพิพิธภัณฑสถานสำหรับเป็นแหล่งเรียนรู้และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับชาวเขาเผ่าต่างๆ ในภาคเหนือ อาคารสำนักงานเป็นที่ทำการของเจ้าหน้าที่ มีลานจอดรถยนต์จอดรถได้ประมาณ 30 คัน มีรั้วกั้นรอบบริเวณสวน ปัจจุบันสวนล้านนา ร.9 มีสภาพค่อนข้างทรุดโทรม ต้นไม้ สนามหญ้า สระน้ำโดยรวมขาดการดูแลรักษา มีวัชพืชขึ้นจนรกในบางพื้นที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ขาดเสียหาย เนื่องจากปัญหาในการบริหารจัดการสวนสาธารณะ เป็นผลให้มีพื้นที่ให้บริการไม่มากนักและมีประชาชนมาใช้บริการน้อย ดังภาพประกอบ 42 (จรัญ แก้วมล, 2553: สัมภาษณ์)

ภาพประกอบ 42 ผังบริเวณสวนล้านนา ร.9

1.2.1.3 กิจกรรมของผู้ใช้บริการ

กิจกรรมของประชาชนที่เข้ามาใช้บริการในสวนล้านนา ร.9

มีหลากหลายลักษณะและมีความสัมพันธ์กับสถานที่และช่วงเวลา เริ่มตั้งแต่การเปิดให้บริการไปจนถึงเวลาปิดสวน ผู้ใช้บริการมีทุกเพศทุกวัย ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มวัยทำงานและกลุ่มนักเรียน นักศึกษา กิจกรรมมีทั้งแบบเดี่ยว ครอบครัวและเป็นกลุ่ม ได้แก่ การเดินและวิ่งออกกำลังกายไปตามถนนภายในสวน การนั่งพักผ่อนหย่อนใจและอ่านหนังสือที่สนามริมสระน้ำ การชมทัศนียภาพ เป็นต้น ดังภาพประกอบ 43 สวนล้านนา ร.9 เปิดบริการทุกวันตั้งแต่เวลา 5.30-20.00 น. โดยมีประชาชนมาใช้บริการในวันธรรมดาประมาณ 100 คน และวันหยุดประมาณ 200 คน

ภาพประกอบ 43 สภาพทั่วไปและกิจกรรมของผู้ใช้บริการสวนล้านนา ร.9

1.2.1.4 การดำเนินการ

จากการจัดเก็บข้อมูลภาคสนามพบว่า สวนล้านนา ร.9 อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของฝ่ายสวนสาธารณะ ส่วนการโยธา สำนักการช่าง เทศบาลนครเชียงใหม่ ปัจจุบัน

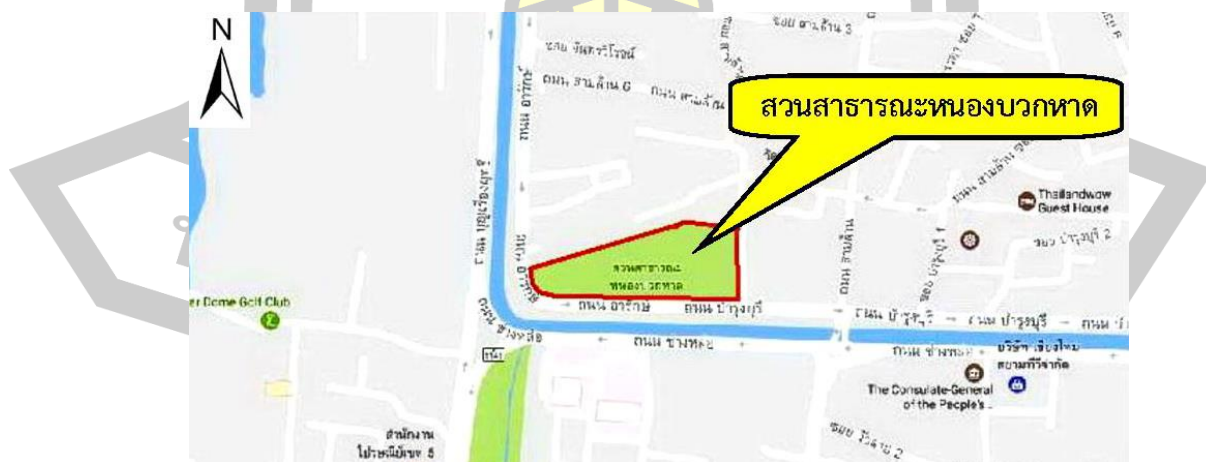
มีคุณอดีชาติ ชวงค์ เป็นหัวหน้าฝ่ายสวนสาธารณะ มีนโยบายการดูแลสวนสาธารณะโดยเน้นด้าน การดูแลรักษาความสะอาด การรักษาความปลอดภัยแก่ผู้ใช้บริการ การบำรุงรักษาสนาม ต้นไม้ เครื่องเล่น อุปกรณ์ออกกำลังกายและระบบสาธารณูปโภคให้มีสภาพสมบูรณ์เหมาะสมกับการใช้งาน เพื่อให้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน สวนล้านนา ร.9 มีบุคลากรดำเนินงาน ได้แก่ คุณจรัญ แก้วมล หัวหน้าสวนและลูกจ้าง 9 คน มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับสวนตามนโยบายของผู้บริหาร เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน (อดีชาติ ชวงค์ และจรัญ แก้วมล, 2553: สัมภาษณ์)

1.2.2 สวนสาธารณะหนองบวหาด

การศึกษาวิจัยบริบททั่วไปของสวนสาธารณะหนองบวหาด ผู้วิจัยใช้ข้อมูล ภาคเอกสารในเบื้องต้น จากนั้นจัดเก็บข้อมูลภาคสนามโดยใช้วิธีการสำรวจ การสังเกต และการ สัมภาษณ์คุณอดีชาติ ชวงค์ หัวหน้าฝ่ายสวนสาธารณะ ส่วนการโยธา สำนักงานช่าง เทศบาลนคร เชียงใหม่ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1.2.2.1 ที่ตั้ง อาณาเขตและประวัติความเป็นมา

สวนสาธารณะหนองบวหาด ตั้งอยู่ในเขตชั้นในกำแพงเมืองเชียงใหม่ ใกล้กับแจ่งกู่เฮือง ถนนบำรุงบุรี ตำบลพระสิงห์ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ เป็น สวนสาธารณะแห่งแรกของจังหวัดเชียงใหม่ มีเนื้อที่ 12 ไร่ 3 งาน 29 ตารางวา มีอาณาเขต ติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียง ได้แก่ ทิศเหนือติดต่อกับพื้นที่เอกชน ทิศใต้เป็นด้านหน้าสวนติดต่อกับถนน บำรุงบุรี (ด้านในคูเมือง) ทิศตะวันออกติดต่อกับมุมโค้งถนนอารักษ์บริเวณแจ่งกู่เฮือง และทิศ ตะวันตกติดต่อกับวัดและพื้นที่เอกชน ภาพประกอบ 44 การเดินทางมายังสวนแห่งนี้ทำได้โดยใช้ บริการรถโดยสารประจำทาง (รถแดง) ที่วิ่งจากตัวเมืองเชียงใหม่ไปยังประตูสวนปรุง

ภาพประกอบ 44 ที่ตั้งและอาณาเขตสวนสาธารณะหนองบวหาด

(ที่มา Google Maps, 2017: Website)

สวนสาธารณะหนองบัวหาด เป็นสวนสาธารณะแห่งเดียวของ เทศบาลนครเชียงใหม่ที่อยู่ในตัวเมือง เดิมพื้นที่แห่งนี้เป็นที่ดินราชพัสดุซึ่งมีลักษณะเป็นหนองน้ำเก่า ชื่อหนองบัวหาดที่พญามังรายทรงสร้างไว้มีอายุเก่าแก่กว่า 700 ปี ถูกปล่อยทิ้งไว้โดยไม่ได้ใช้ประโยชน์ ต่อมาเทศบาลนครเชียงใหม่ได้ขอใช้ที่ดินราชพัสดุดังกล่าวมาพัฒนาเป็นสวนสาธารณะ สำหรับเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชนในยามว่างงาน โดยเทศบาลนครเชียงใหม่เป็น ผู้ดำเนินการและสนับสนุนงบประมาณในการปรับปรุงและบำรุงรักษามาประมาณ 30 ปี (อาชัญญา รัตน์อุบล และคนอื่นๆ, 2548: 131) สวนสาธารณะแห่งนี้เป็นที่รู้จักในบรรดานักท่องเที่ยวอย่าง แพร่หลายและยาวนาน เพราะเป็นสถานที่จัดงานมหกรรมไม้ดอกไม้ประดับตั้งแต่เริ่มแรกมาถึงปี พ.ศ. 2555 นับเป็นปีที่ 36 (อติชาติ ชูวงศ์, 2553: สัมภาษณ์)

1.2.2.2 สภาพทั่วไปของสวนสาธารณะ

สวนสาธารณะหนองบัวหาดมีลักษณะพื้นที่เป็นสนามหญ้าและ สระน้ำ ถนนรอบภายในสวนมีความยาวประมาณ 840 เมตร มีทางเดินรอบสระน้ำ มีต้นไม้ จำนวนมากทำให้มีบรรยากาศที่ร่มรื่น มีป้ายชื่อสวนอยู่ที่ซุ้มประตูทางเข้าด้านหน้า เมื่อเข้ามาในสวน พบป้ายเตือนและข้อห้ามต่างๆ ในการใช้สวนสาธารณะ มีสะพานข้ามสระน้ำไปสู่ลานน้ำพุที่มี ประติมากรรมติดตั้งอยู่ตรงกลาง ถือเป็นจุดเด่นที่สำคัญของสวนสาธารณะแห่งนี้ สนามหญ้าได้รับการดูแลมีสีเขียวขจีตลอดทั้งปี มีพรรณไม้ดอกไม้ประดับตกแต่งทำให้มีสีสันและความสวยงามยิ่งขึ้น เพิ่มบรรยากาศที่โปร่ง สบายตา มีศาลาไทยรัฐอยู่กลางสระน้ำสำหรับนั่งอ่านหนังสือ มีสนาม เด็กเล่น ศาลาหกเหลี่ยมและน้ำตกที่ช่วยเพิ่มบรรยากาศชุ่มชื้นมีชีวิตชีวา มีลานเอนกประสงค์ สำหรับทำกิจกรรมต่างๆ ภาพประกอบ 45

ภาพประกอบ 45 ผังบริเวณสวนสาธารณะหนองบัวหาด

จากการที่ตั้งอยู่กลางเมืองเชียงใหม่ ทำให้สวนแห่งนี้เป็นที่จัดกิจกรรมที่สำคัญของจังหวัดเป็นประจำ ทำให้เป็นที่รู้จักแพร่หลายทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ เช่น งานมหรหรรรมไม้ดอกไม้ประดับ งานเย็นทั่วหล้ามหาสงกรานต์ นอกจากนี้แล้วในช่วงกลางคืนยังจัดเป็นไนท์ปาร์ค โดยจะมีการแสดงบนเวทีของนักเรียนจากโรงเรียนต่างๆ และการแสดงดนตรีให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวชมฟรี

1.2.2.3 กิจกรรมของผู้ใช้บริการ

จากการจัดเก็บข้อมูลภาคสนามพบว่า กิจกรรมของประชาชนที่เข้ามาใช้บริการในสวนสาธารณะหนองบวกหาด มีหลากหลายลักษณะและมีความสัมพันธ์กับสถานที่และช่วงเวลา เริ่มตั้งแต่การเปิดให้บริการไปจนถึงเวลาปิดสวน ผู้ใช้บริการมีทุกเพศทุกวัยทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ กิจกรรมมีทั้งแบบเดี่ยว ครอบครัวและเป็นกลุ่มเล็กๆ ได้แก่ การเดินและวิ่งออกกำลังกายไปตามถนนภายในสวน การนั่งพักผ่อนหย่อนใจและอ่านหนังสือที่สนามริมสระน้ำหรือศาลาไทยรัฐ มีบริการให้เช่าเสื้อสำหรับการนอนหรือนั่งพักผ่อนได้ร่มไม้ริมสระน้ำ ภาพประกอบ 46 สวนสาธารณะหนองบวกหาดเปิดบริการทุกวันตั้งแต่เวลา 8.00-20.00 น. และช่วงไนท์ปาร์คถึง 23.00 น. โดยมีประชาชนมาใช้บริการในวันธรรมดาประมาณ 2,500 คน และวันหยุดประมาณ 3,000 คน (อติชาติ ชวงค์, 2553: สัมภาษณ์)

ภาพประกอบ 46 สภาพทั่วไปและกิจกรรมของผู้ใช้บริการสวนสาธารณะหนองบวกหาด

1.2.2.4 การดำเนินการ

สวนสาธารณะหนองบวกหาดอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของฝ่ายสวนสาธารณะ ส่วนการโยธา สำนักการช่าง เทศบาลนครเชียงใหม่ เช่นเดียวกับสวนล้านนา ร.9 มีบุคลากรดำเนินงาน ได้แก่ ข้าราชการสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ 1 คน และลูกจ้าง 11 คน มีหน้ารับผิดชอบเกี่ยวกับสวนสาธารณะตามนโยบายของผู้บริหาร เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนผู้ให้บริการ (อติชาติ ชวงค์, 2553: สัมภาษณ์)

1.3 จังหวัดภูเก็ต

1.3.1 สวนเฉลิมพระเกียรติ 100 ปี พระบรมราชชนนี

การศึกษาวิจัยบริบททั่วไปของสวนเฉลิมพระเกียรติ 100 ปี พระบรมราชชนนี ผู้วิจัยใช้ข้อมูลภาคเอกสารในเบื้องต้น จากนั้นจัดเก็บข้อมูลภาคสนามโดยใช้วิธีการสำรวจ การสังเกต และการสัมภาษณ์คุณสมศักดิ์ เชาว์ธาดาพงศ์ อดีตผู้ตรวจราชการกระทรวงวัฒนธรรม ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1.3.1.1 ที่ตั้ง อาณาเขตและประวัติความเป็นมา

จากการจัดเก็บข้อมูลภาคสนามพบว่า สวนเฉลิมพระเกียรติ 100 ปี พระบรมราชชนนี ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 บ้านนอกเล ตำบลกมลา ตรงข้ามกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต มีเนื้อที่ 23 ไร่ 1 งาน 6 ตารางวา มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียง ได้แก่ ทิศเหนือติดต่อกับพื้นที่เอกชนโดยมีร่องน้ำสาธารณะเป็นแนวกัน ทิศใต้ซึ่งเป็นด้านหน้าสวนติดต่อกับถนนริมหาด ตรงข้ามกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลกมลา ทิศตะวันออกและทิศตะวันตกติดต่อกับพื้นที่เอกชน การเดินทางมายังสวนแห่งนี้ทำได้โดยใช้บริการรถโดยสารประจำทางที่วิ่งเลียบถนนริมหาดจากหาดสุรินทร์ไปยังหาดป่าตอง ภาพประกอบ 47

ภาพประกอบ 47 ที่ตั้งและอาณาเขตสวนเฉลิมพระเกียรติฯ

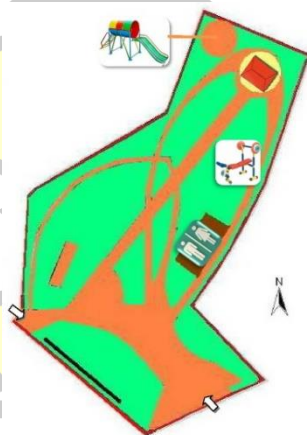
(ที่มา Google Maps, 2017: Website)

เดิมพื้นที่แห่งนี้เป็นที่สาธารณประโยชน์ว่างเปล่า จึงเป็นที่จอดรถของประชาชนและนักท่องเที่ยว มีร้านค้าแผงลอยจำนวนมาก ภายหลังเกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติสึนามิ เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2547 ชายหาดแห่งนี้ได้รับความเสียหายมาก หน่วยงานต่างๆ จึงดำเนินการซ่อมแซม ปรับปรุงเป็นสวนสาธารณะ โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ตร่วมกับ

สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการเพื่อรำลึกถึงเหตุการณ์ภัยพิบัติดังกล่าวและเพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีครบ 100 ปี มีพิธีเปิดสวนสาธารณะและผลงานประติมากรรมในวันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ. 2548 (สมศักดิ์ เชาวน์ธาดาพงศ์, 2553: สัมภาษณ์)

1.3.1.2 สภาพทั่วไปของสวนสาธารณะ

จากการจัดเก็บข้อมูลภาคสนามพบว่า สวนเฉลิมพระเกียรติ 100 ปี พระบรมราชชนนี เป็นสวนสาธารณะขนาดเล็กที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ ออกกำลังกาย รวมถึงเพื่อเป็นอนุสรณ์รำลึกถึงเหตุการณ์ภัยพิบัติสึนามิที่เกิดขึ้นในบริเวณนี้ มีป้ายชื่อสวนอยู่ด้านหน้าสวนฝั่งถนนริมหาด เมื่อเข้ามาภายในมีป้ายบอกชื่อสถานที่และป้ายสัญลักษณ์ต่างๆ มีทางเดินภายในสวน ศาลาสำหรับนั่งพักผ่อน สนามเด็กเล่น ลานออกกำลังกาย และห้องสุขา บริการ ด้านตะวันออกมีสะพานที่สร้างพร้อมกับสวนข้ามร่องน้ำไปยังชายหาด องค์ประกอบที่สำคัญของสวนคือลานประติมากรรมรำลึกสึนามิ มีผนังบันทึกสึนามิ บันทึกเหตุการณ์ภัยพิบัติเมื่อ พ.ศ.2547 เป็นพื้นที่สุนทรีย์ที่เติมเต็มความงามของหาดกลมลาได้เป็นอย่างดี ภาพประกอบ 48 (สมศักดิ์ เชาวน์ธาดาพงศ์, 2553: สัมภาษณ์)

ภาพประกอบ 48 ผังบริเวณสวนเฉลิมพระเกียรติฯ

1.3.1.3 กิจกรรมของผู้ใช้บริการ

กิจกรรมของประชาชนที่เข้ามาใช้บริการในสวนเฉลิมพระเกียรติ 100 ปี พระบรมราชชนนีมีหลากหลายลักษณะและมีความสัมพันธ์กับสถานที่และช่วงเวลา เริ่มตั้งแต่เช้าตรู่จนถึงมืดค่ำ ผู้ใช้บริการมีทุกเพศทุกวัยทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ทั้งกลุ่มประชาชนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว กิจกรรมมีทั้งแบบเดี่ยว ครอบครัวและเป็นกลุ่มเล็กๆ ได้แก่

การเข้ามาชมผลงานประติมากรรมและอ่านบันทึกสันามิ การชมทัศนียภาพ การนั่งพักผ่อนหย่อนใจ และอ่านหนังสือที่ศาลาหรือใต้ร่มไม้ การออกกำลังการที่สนามเด็กเล่น เป็นต้น ภาพประกอบ 49 สวนแห่งนี้เป็นสวนเปิด ไม่มีเวลาเปิดปิด มีประชาชนมาใช้บริการในวันธรรมดาประมาณ 500 คน และวันหยุดประมาณ 800 คน

ภาพประกอบ 49 สภาพทั่วไปและกิจกรรมของผู้ใช้บริการสวนเฉลิมพระเกียรติฯ

1.3.1.4 การดำเนินการ

จากการจัดเก็บข้อมูลภาคสนามพบว่า สวนเฉลิมพระเกียรติ 100 ปี พระบรมราชชนนี อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของงานสวนสาธารณะ สำนักงานช่าง องค์กรบริหาร ส่วนจังหวัดภูเก็ต โดยมีองค์การบริหารส่วนตำบลกมลา รับผิดชอบเรื่องการจัดเก็บขยะและการดูแลรักษาความสะอาดในพื้นที่ การบำรุงรักษาสนาม ต้นไม้ เครื่องเล่น อุปกรณ์ต่างๆ และสาธารณูปโภคทุกประเภท เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน

1.3.2 สวนสาธารณะสะพานหิน

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบริบททั่วไปของสวนสาธารณะสะพานหิน ผู้วิจัยใช้ข้อมูลภาคเอกสารในเบื้องต้น จากนั้นจัดเก็บข้อมูลภาคสนามโดยใช้วิธีการสำรวจและการสังเกต ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1.3.2.1 ที่ตั้ง อาณาเขตและประวัติความเป็นมา

สวนสาธารณะสะพานหิน ตั้งอยู่ที่จุดสิ้นสุดของถนนภูเก็ต ปลายแหลมสะพานหิน อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต มีเนื้อที่ 207 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียง ได้แก่ ทิศเหนือติดต่อกับศูนย์วิชาการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ทิศใต้ติดต่อกับอ่าวภูเก็ต ทิศตะวันออกติดต่อกับถนนบางใหญ่และทิศตะวันตกติดต่อกับอ่าวภูเก็ต การเดินทางมายังสวนแห่งนี้ทำได้โดยใช้บริการรถโดยสารประจำทางที่วิ่งจากตัวเมืองภูเก็ตไปตามถนนภูเก็ต เมื่อสุดถนนก็จะพบกับสวนสาธารณะสะพานหิน ภาพประกอบ 50

ภาพประกอบ 50 ที่ตั้งและอาณาเขตสวนสาธารณะสะพานหิน
(ที่มา Google Maps, 2017: Website)

แต่เดิมพื้นที่สวนสาธารณะสะพานหินแห่งนี้เป็นท่าเรือที่สำคัญของการเดินทางในทะเลอันดามัน เป็นประตูเมืองที่นำความเจริญมาสู่ภูเก็ต ในด้านประวัติศาสตร์นั้นสะพานหินเป็นบริเวณที่เรือขุดแร่ลำแรกของโลกทำการขุดแร่ดีบุกจากอ่าวทุ่งคา (อ่าวภูเก็ต) เป็นครั้งแรกของโลกในปี พ.ศ. 2452 โดยกัปตัน Edward Thomas Miles (ค.ศ. 1849-1944) ชาวออสเตรเลีย หลังมีการถมทะเลบริเวณสะพานหินเพิ่มพื้นที่สาธารณประโยชน์ มีการสร้างอนุสาวรีย์หลัก 60 ปี ในปี พ.ศ. 2512 พื้นที่ด้านหลังอนุสาวรีย์ถูกใช้เป็นที่กำจัดขยะแบบฝังกลบ ต่อมาในปี พ.ศ. 2523 เทศบาลเมืองภูเก็ตในขณะนั้นได้ปรับปรุงพื้นที่โดยการถมที่เพิ่มเติมต่อจากส่วนอนุสาวรีย์หลัก 60 ปี ลงไปในทะเล และได้สร้างสนามกีฬาและศูนย์อำนวยความสะดวกต่างๆ และอีกส่วนหนึ่งจัดสร้างเป็นสวนสาธารณะสะพานหินสำหรับประชาชนและนักท่องเที่ยวใช้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ (ไชยยุทธ ปิ่นประดับ, 2512: 4-25)

1.3.2.2 สภาพทั่วไปของสวนสาธารณะ

จากการจัดเก็บข้อมูลภาคสนามพบว่า สวนสาธารณะสะพานหินเป็นสวนสาธารณะขนาดใหญ่ เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของชาวภูเก็ตมาช้านาน ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา มีการจัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกและปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้มีความสวยงาม เพื่อรองรับกิจกรรมต่างๆ ของประชาชนและนักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้บริการ องค์ประกอบที่สำคัญของสวน ได้แก่ ถนนภายในมีขนาดใหญ่สามารถขับรถยนต์เข้าไปยังสถานที่ต่างๆ ได้ ทางเดินริมน้ำอ่าวภูเก็ตมีความสวยงามเหมาะแก่การเดินวิ่งออกกำลังกายหรือชมทัศนียภาพของอ่าวภูเก็ต มีต้นสนเรียงรายเพิ่มเสน่ห์ความงามเมื่อพลิวไหวไปตามลมทะเล มีสนามกีฬาไว้บริการหลายประเภท ปลายสุดของสวนเป็นที่ตั้งของศาลเจ้ากิ้วเที้ยนเก้ง เป็นที่เคารพบูชาของชาวภูเก็ตมาช้านาน

ภาพประกอบ 51 ผังบริเวณสวนสาธารณะสะพานหิน
(ที่มา Google Earth, 2017: Website)

1.3.2.3 กิจกรรมของผู้ใช้บริการ

กิจกรรมของประชาชนที่เข้ามาใช้บริการในสวนสาธารณะสะพานหิน มีหลากหลายลักษณะและมีความสัมพันธ์กับสถานที่และช่วงเวลา เริ่มตั้งแต่เช้าตรู่จนถึงมืดค่ำ ผู้ใช้บริการมีทุกเพศทุกวัยทั้งคนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว เช่น การเล่นกีฬา การเดินหรือวิ่ง ออกกำลังกายไปตามทางเดินริมอ่าว การเล่นว่่า การพักผ่อนหย่อนใจด้วยการนั่งชมทัศนียภาพที่ร่มรื่น เป็นต้น สวนแห่งนี้เป็นสวนเปิดไม่มีเวลาเปิดปิด มีประชาชนมาใช้บริการในวันธรรมดา ประมาณ 3,000 คน และวันหยุดประมาณ 4,000 คน ภาพประกอบ 52

ภาพประกอบ 52 สภาพทั่วไปและกิจกรรมของผู้ใช้บริการสวนสาธารณะสะพานหิน

1.3.2.4 การดำเนินการ

สวนสาธารณะสะพานหิน อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของงานสวนสาธารณะ สำนักการช่าง เทศบาลนครภูเก็ต มีหน้าที่รับผิดชอบการดูแลรักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย การบำรุงรักษาสนาม ต้นไม้ การซ่อมบำรุงอุปกรณ์ออกกำลังกาย

และระบบสาธารณสุขทุกประเภท เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนผู้ใช้บริการ

1.4 จังหวัดสงขลา

1.4.1 สวนประติมากรรมเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสทรงเจริญพระชนมายุ 50 พรรษา

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบริบททั่วไปของสวนประติมากรรมเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสทรงเจริญพระชนมายุ 50 พรรษา ผู้วิจัยใช้ข้อมูลภาคเอกสารในเบื้องต้น จากนั้นจัดเก็บข้อมูลภาคสนามโดยใช้วิธีการสำรวจ การสังเกต และการสัมภาษณ์ศาสตราจารย์วิโชค มุกดามณี อดีตผู้อำนวยการหอศิลป์มหาวิทยาลัยศิลปากร ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

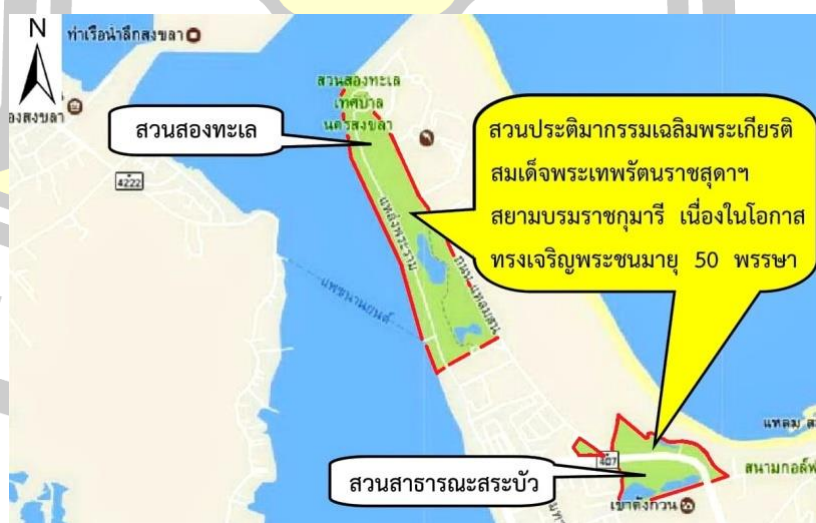
1.4.1.1 ที่ตั้ง อาณาเขตและประวัติความเป็นมา

จากการศึกษาวิจัยพบว่า สวนประติมากรรมเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสทรงเจริญพระชนมายุ 50 พรรษา ตั้งอยู่บริเวณแหลมสน ตำบลบ่อยาง อำเภอเมืองสงขลา มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียง ได้แก่ ทิศเหนือติดต่อกับอ่าวไทย ทิศใต้ติดต่อกับซอยราชดำเนินซึ่งเป็นจุดสิ้นสุดของสวนสาธารณะสระบัว ทิศตะวันออกติดต่อกับถนนแหลมสน และทิศตะวันตกติดต่อกับทะเลสาบสงขลา การเดินทางมายังสวนแห่งนี้ทำได้โดยใช้บริการรถโดยสารประจำทางที่วิ่งจากตัวเมืองสงขลาไปตามทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 407 ไปจนถึงบริเวณแหลมสนอ่อนจะเป็นจุดเริ่มต้นของสวนสาธารณะสระบัว จากนั้นเข้าสู่ถนนแหลมสนจนสุดทางที่ประติมากรรมเศียรพญานาคพ่นน้ำและวนซ้ายที่วงเวียนเข้าสู่ถนนแหล่งพระรามตลอดระยะทางถนน เป็นอาณาเขตอันกว้างใหญ่ของสวนสาธารณะแห่งนี้

สวนประติมากรรมแห่งนี้จัดสร้างขึ้นตามโครงการสร้างสรรค์ ประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อมนานาชาติ หาดสมิหลา จังหวัดสงขลา เนื่องในโอกาสสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเจริญพระชนมายุ 50 พรรษา ในปี พ.ศ. 2548 โดยการปรับปรุงพื้นที่สวนสาธารณะสระบัว ไปตลอดแนวแหลมสนและบริเวณสวนสองทะเล ดำเนินการโดยเทศบาลนครสงขลา เพื่อติดตั้งผลงานประติมากรรมร่วมสมัยให้ประชาชนที่มาพักผ่อน หย่อนใจได้ชื่นชมในสุนทรียภาพของผลงานประติมากรรมไปพร้อมๆ กับความงามตามธรรมชาติของหาดสมิหลา ซึ่งที่ตั้งและพื้นที่ของสวนประติมากรรมดังกล่าวนี้ เป็นพื้นที่เดียวกับสวนสาธารณะสระบัวและสวนสองทะเลที่มีอยู่แต่เดิมแล้ว ดังนั้นชื่อสวนประติมากรรมเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสทรงเจริญพระชนมายุ 50 พรรษา จึงเป็นชื่อที่ตั้งขึ้นใหม่ในปี พ.ศ. 2548 เพื่อใช้เรียกพื้นที่ที่มีประติมากรรมร่วมสมัยติดตั้งอยู่ในพื้นที่สวนสาธารณะสระบัวและสวนสองทะเล (วิโชค มุกดามณี, 2553: สัมภาษณ์) โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับความเป็นมา ดังนี้

(1) สวนสาธารณะสระบัว ตั้งอยู่ที่ถนนแหลมสน ตำบลบ่อบาง อำเภอเมืองสงขลา ตรงข้ามกับป้ายชื่อสวนประติมากรรม มีเนื้อที่ 72 ไร่ 48 ตารางวา มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียง ได้แก่ ทิศเหนือและทิศตะวันออกติดต่อกับสวนสนและชายหาดอ่าวไทย ทิศใต้ติดต่อกับซอยราชดำเนิน และทิศตะวันตกติดต่อกับถนนแหลมสน โดยมีทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 407 ผ่านตรงกลาง สวนสาธารณะสระบัวจัดสร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2547 โดยกรมธนารักษ์ ได้อนุญาตให้ใช้ที่ราชพัสดุในการจัดสร้างสวนสาธารณะเพื่อเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน โดยเทศบาลนครสงขลาเป็นหน่วยงานดูแลรักษา ต่อมาในปี พ.ศ. 2548 มีการติดตั้งผลงานประติมากรรมร่วมสมัยตามโครงการสร้างสรรค์ประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อมนานาชาติ สวนสาธารณะสระบัวจึงเป็นส่วนหนึ่งของสวนประติมากรรมดังกล่าวข้างต้น

(2) สวนสองทะเล ตั้งอยู่ที่ถนนแหล่งพระราม ตำบลบ่อบาง อำเภอเมืองสงขลา บริเวณแหลมสนอ่อน อยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของแหลมสมิหลา ด้วยความที่เป็นจุดต่อระหว่างอ่าวไทยกับทะเลสาบสงขลา จึงมีชื่อเรียกว่าสวนสองทะเล เดิมสวนสองทะเลเป็นที่สาธารณะประโยชน์ มีทำเทียบเรือโดยสารข้ามทะเลสาบสงขลา บรรยากาศร่วมรีนไปด้วยทิวสนขนบสองข้างทาง เทศบาลนครสงขลาจึงได้พัฒนาเป็นสวนสองทะเลตามลักษณะภูมิศาสตร์ คือด้านทิศตะวันออกติดกับทะเลอ่าวไทยและทิศตะวันตกติดกับทะเลสาบสงขลา ต่อมาในปี พ.ศ. 2548 มีการติดตั้งผลงานประติมากรรมร่วมสมัยตามโครงการสร้างสรรค์ประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อมนานาชาติ สวนสองทะเลจึงเป็นส่วนหนึ่งของสวนประติมากรรมดังกล่าวข้างต้น เช่นเดียวกับสวนสาธารณะสระบัว ภาพประกอบ 53

ภาพประกอบ 53 ที่ตั้งและอาณาเขตสวนประติมากรรมฯ

(ที่มา Google Maps, 2017: Website)

1.4.1.2 สภาพทั่วไปของสวนสาธารณะ

จากการจัดเก็บข้อมูลภาคสนามพบว่า สวนประติมากรรมแห่งนี้เป็นสวนขนาดใหญ่ที่มีพื้นที่กว้างขวางทอดตัวไปตามแนวยาวของแหลมสนอ่อนที่ยื่นไปในอ่าวไทย สองฝั่งขนานด้วยทะเล คือทิศตะวันออกติดกับทะเลอ่าวไทย ทิศตะวันตกติดกับทะเลสาบสงขลา มีถนนแหลมสนและถนนแหล่งพระรามตัดผ่านและใช้สัญจรไปรอบสวน พื้นที่สวนเริ่มต้นจากสวนสาธารณะสระบัวซึ่งอยู่ด้านซ้ายมือของทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 407 มีป้ายชื่อสวนตั้งตระหง่านเห็นได้อย่างชัดเจนอยู่ด้านขวามือของถนน สภาพทั่วไปของสวนสาธารณะสระบัวเป็นสนามหญ้าเขียวขจี มีต้นไม้ใหญ่และไม่ประดับหลากหลายชนิด ให้ความร่มรื่นปลอดโปร่งและความสดชื่นจากลมทะเลยามเย็น มีสนามเด็กเล่นพร้อมเครื่องเล่นชนิดต่างๆ มีสระบัวขนาดใหญ่อยู่ด้านทิศใต้ของสวน รอบสระบัวมีศาลา 2 ศาลา ด้านทิศตะวันออกมีเวทีกลางแจ้งใช้จัดงานประเพณีของจังหวัด กลางลานมีประติมากรรมส่วนลำตัว (สะตือ) ของพญานาคตั้งอยู่ เป็นที่ออกกำลังกายและทำกิจกรรมต่างๆ สุดจากลานเป็นแนวต้นสนและชายหาดรวมทั้งมีต้นปาล์มที่ให้ความร่มรื่นพลิวไหว เป็นจุดพักผ่อนหย่อนใจที่สำคัญของชาวสงขลาและนักท่องเที่ยวที่มาเยือน

พื้นที่ส่วนใหญ่ของสวนประติมากรรมแห่งนี้คือพื้นที่ของสวนสองทะเล สภาพทั่วไปเป็นสวนแนวยาวกินพื้นที่ส่วนปลายของแหลมสนอ่อนทั้งหมด มีสวนสนริมชายหาดขนานไปกับถนน บรรยากาศร่มรื่น เหมาะแก่การชี่จรรย์านชมทิวทัศน์ไปจนถึงถนนจะพบกับป้ายสวนสองทะเลอยู่กลางวงเวียน ในบริเวณใกล้เคียงเป็นจุดชมทิวทัศน์ที่สำคัญ มีประติมากรรมส่วนเศียรของพญานาคขนาดใหญ่เด่นสง่าและพ่นน้ำลงไปยังทะเลอ่าวไทยตั้งแต่ 08.00-23.00 น. ด้านข้างเป็นที่ตั้งของศาลและอนุสาวรีย์กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ สวนแห่งนี้ เป็นจุดที่มีทิวทัศน์สวยงามมากแห่งหนึ่งของจังหวัดสงขลา จึงเป็นทั้งแหล่งท่องเที่ยวและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของชาวสงขลา อีกด้านหนึ่งของสวนสองทะเลเป็นสวนยาวตามแนวชายฝั่งทะเลสาบสงขลา ตลอดแนวชายฝั่งมีการจัดแต่งภูมิทัศน์ไว้อย่างสวยงาม มีแนวทางเดินตลอดชายฝั่ง มีการติดตั้งประติมากรรมร่วมสมัยไว้ตามจุดต่างๆ ทำให้มีจุดเด่นเพิ่มมุมมองที่สวยงามให้กับเมืองได้เป็นอย่างดี จุดสิ้นสุดของสวนเป็นท่าเรือท่องเที่ยวสำหรับบริการนักท่องเที่ยว มีสถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำสองทะเลจัดแสดงพันธุ์สัตว์น้ำนานาชนิดเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ศึกษาเกี่ยวกับระบบนิเวศทางน้ำและพันธุ์สัตว์น้ำหลากหลายชนิด เปิดให้บริการวันอังคารถึงวันอาทิตย์ นอกจากนี้แล้วยังมีศูนย์กีฬาทางน้ำ สนามเด็กเล่นพร้อมเครื่องเล่นสำหรับเด็ก ลานเอนกประสงค์สำหรับทำกิจกรรมนันทนาการต่างๆ ไว้บริการประชาชน ภาพประกอบ 54 สวนประติมากรรมแห่งนี้ เป็นสวนแบบเปิด ประชาชนสามารถเข้ามาใช้บริการได้ตลอดเวลา ในเวลากลางคืนจะมีไฟฟ้าเปิดให้แสงสว่างตลอดเวลาตามแนวถนนแหลมสนอ่อน ท่าเรือและบริเวณเศียรพญานาค มีประชาชนมาใช้บริการในวันธรรมดาประมาณ 5,000 คน และวันหยุดประมาณ 10,000 คน

ภาพประกอบ 54 ผังบริเวณสวนประติมากรรมฯ
(ที่มา Google Maps, 2017: Website)

1.4.1.3 กิจกรรมของผู้ใช้บริการ

กิจกรรมของประชาชนที่เข้ามาใช้บริการมีหลากหลายลักษณะและมีความสัมพันธ์กับสถานที่และช่วงเวลา เริ่มตั้งแต่เช่าตรูจนถึงมีดคำ ผู้ใช้บริการมีทุกเพศทุกวัย ทั้งคนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว กิจกรรมมีทั้งแบบเดี่ยว ครอบครัวและเป็นกลุ่ม ได้แก่ การเดินหรือวิ่งออกกำลังกายไปตามทางเดินริมทะเล การเดินแอโรบิกที่ลานกลางแจ้ง การขี่จักรยาน ชมทิวทัศน์ริมทะเล การออกกำลังกายที่สนามเด็กเล่น การปูลู่อานอาหารแบบครอบครัว ช่วยเพิ่มบรรยากาศและสร้างความเพลิดเพลินให้แก่สมาชิกในครอบครัว เป็นต้น ภาพประกอบ 55

ภาพประกอบ 55 สภาพทั่วไปและกิจกรรมของผู้ใช้บริการสวนประติมากรรมฯ

1.4.1.4 การดำเนินการ

จากการจัดเก็บข้อมูลภาคสนามพบว่า สวนประติมากรรมเฉลิมพระเกียรติฯ อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักการช่าง เทศบาลนครสงขลา มีหน้าที่รับผิดชอบการดูแลรักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยในพื้นที่ การบำรุงรักษาสนาม ต้นไม้ สิ่งก่อสร้าง ผลงานประติมากรรม อุปกรณ์ออกกำลังกายและระบบสาธารณูปโภคทุกประเภท เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ใช้บริการ

1.4.2 สวนเสรี

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบริบททั่วไปของสวนเสรี ผู้วิจัยใช้ข้อมูลภาคเอกสารในเบื้องต้น จากนั้นจัดเก็บข้อมูลภาคสนามโดยใช้วิธีการสำรวจและการสังเกต ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1.4.2.1 ที่ตั้ง อาณาเขตและประวัติความเป็นมา

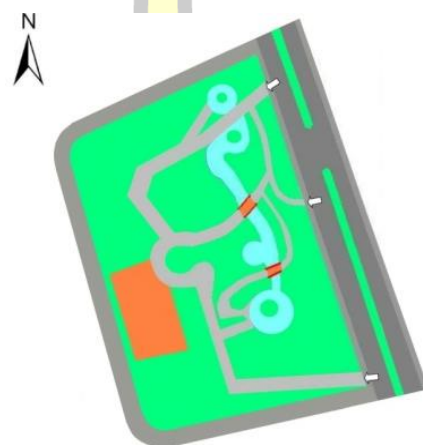
สวนเสรี ตั้งอยู่ที่ถนนราชดำเนิน ตำบลบ่อยาง อำเภอเมืองสงขลา บริเวณเชิงเขาน้อย ใกล้แหลมสมิหลา มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียง ได้แก่ ทิศเหนือติดต่อกับซอยราชดำเนินเป็นทางขึ้นเขาน้อย ทิศใต้ติดต่อกับสนามเทนนิสเทศบาลนครสงขลา และทิศตะวันตกเป็นด้านหน้าสวนติดกับซอยราชดำเนิน ดังภาพประกอบ 56 สวนเสรีเป็นสวนสาธารณะเก่าแก่ของเมืองสงขลา มาช้านาน เดิมพื้นที่แห่งนี้เป็นที่รกร้างว่างเปล่า ในปี พ.ศ. 2486 ทางจังหวัดจะจัดงานวัฒนธรรม ที่บริเวณแหลมหิน (แหลมสมิหลา) กรมแผนที่ทหารบกได้แผ้วถางพื้นที่ดังกล่าวเพื่อทำเป็นร้านขวางระเบิดมือ เมื่องานสิ้นสุดแล้วเทศบาลเมืองสงขลาได้ทำการปรับปรุงพัฒนาต่อ เพื่อเป็นสวนสาธารณะมีชื่อว่าสวนเสรีภาพ ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นสวนเสรี เพื่อเป็นเกียรติแก่นายเสรี เลขะกุล นายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองสงขลา ซึ่งเอนก นาวิกมูล (2536: 75) สันนิษฐานว่าเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างสวนนี้

ภาพประกอบ 56 ที่ตั้งและอาณาเขตสวนเสรี
(ที่มา Google Maps, 2017: Website)

1.4.2.2 สภาพทั่วไปของสวนสาธารณะ

สวนเสรีเป็นสวนขนาดเล็ก มีองค์ประกอบที่เรียบง่าย ป้ายบอกชื่อสวนอยู่ทางเข้าด้านหน้า มีบ่อน้ำเล็กๆ เพิ่มความเป็นธรรมชาติ มีสะพานข้ามบ่อน้ำทำให้มีเสน่ห์เพิ่มขึ้น บรรยากาศด้านหน้าโปร่ง ด้านในมีต้นไม้ใหญ่ให้ความร่มรื่น มีไม้ประดับทำให้มีสีสันที่ชวนมอง มีไม้ตัดเป็นรูปสัตว์ชนิดต่างๆ เพื่อดึงดูดความสนใจของเยาวชน สวนเสรีเป็นสวนแบบเปิด ประชาชนสามารถเข้ามาใช้บริการได้ตลอดเวลา ในเวลากลางคืนจะมีไฟฟ้าเปิดให้แสงสว่างตลอดเวลาตามแนวถนนราชดำเนิน มีประชาชนมาใช้บริการในวันธรรมดาประมาณ 300 คน และวันหยุดประมาณ 500 คน ภาพประกอบ 57

ภาพประกอบ 57 ผังบริเวณสวนเสรี

1.4.2.3 กิจกรรมของผู้ใช้บริการ

กิจกรรมของประชาชนที่เข้ามาใช้บริการในสวนเสรีมีหลากหลาย ลักษณะและมีความสัมพันธ์กับสถานที่และช่วงเวลา เริ่มตั้งแต่เช้าตรู่จนถึงมืดค่ำ ผู้ใช้บริการมีทุกเพศทุกวัย สวนใหญ่เป็นคนในท้องถิ่น กิจกรรมมีหลากหลาย เช่น การเดินไปตามทางเดิน การออกกำลังกายเพื่อผ่อนคลายกล้ามเนื้อ การพักผ่อนหย่อนใจหรืออ่านหนังสือภายในสวน เป็นต้น

1.4.2.4 การดำเนินการ

สวนเสรีอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของงานสวนสาธารณะ สำนักการช่าง เทศบาลนครสงขลา มีหน้าที่รับผิดชอบการดูแลรักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยในพื้นที่ การดูแลรักษาสิ่งก่อสร้างต่างๆ การซ่อมบำรุงสาธารณูปโภคทุกประเภท เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนผู้ให้บริการ รวมถึงการดำเนินการตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551

ภาพประกอบ 58 สภาพทั่วไปและกิจกรรมของผู้ใช้บริการสวนเสรี

1.5 จังหวัดอุบลราชธานี : ทุ่งศรีเมือง

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบริบททั่วไปของสวนเสรี ผู้วิจัยใช้ข้อมูลภาคเอกสาร ในเบื้องต้น จากนั้นจัดเก็บข้อมูลภาคสนามโดยใช้วิธีการสำรวจ การสังเกต และการสัมภาษณ์ คุณสุรพล ศิริทรัพย์ หัวหน้าฝ่ายสวนสาธารณะ สำนักงานช่าง เทศบาลนครอุบลราชธานี ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1.5.1 ที่ตั้ง อาณาเขตและประวัติความเป็นมา

จากการศึกษาวิจัยพบว่า ทุ่งศรีเมืองตั้งอยู่ที่ถนนอุปราชา บริเวณใจกลาง เมืองอุบลราชธานี หน้าศาลากลางจังหวัดอุบลราชธานี มีเนื้อที่ 35 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ ใกล้เคียง ได้แก่ ทิศเหนือติดต่อกับถนนพโลรังฤทธิ ทิศใต้ติดต่อกับพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ อุบลราชธานี ทิศตะวันออกติดต่อกับโรงเรียนอนุบาลอุบลราชธานี และทิศตะวันตกซึ่งเป็นด้านหน้า ของสวนติดต่อกับถนนอุปราชา ดังภาพประกอบ 59

ภาพประกอบ 59 ที่ตั้งและอาณาเขตทุ่งศรีเมือง
(ที่มา Google Maps, 2017: Website)

ในอดีตทุ่งศรีเมืองมีชื่อว่า นา ทุ่งศรีเมือง เป็นศรีของเมืองอุบลราชธานี ตั้งแต่ครั้งเริ่มตั้งเมือง 200 กว่าปีมาแล้ว เดิมเป็นที่นาของเจ้าเมือง ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2411-2453) โปรดเกล้าฯ ให้งดการทำนาที่ทุ่งศรีเมืองเพื่อรักษาไว้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของชาวเมืองและเป็นที่ประดิษฐานศาลหลักเมือง ก่อนปี พ.ศ. 2479 ทุ่งศรีเมืองครอบคลุมพื้นที่โรงเรียนอนุบาลอุบลราชธานี จนถึงสมัยอำมาตย์เอกพระปทุมเทวาภิบาล (เยี่ยม เอกสิทธิ์) เป็นข้าหลวงประจำจังหวัดอุบลราชธานี (พ.ศ. 2478-2481) ได้ตัดถนนราชบุตร จากถนนศรีณรงค์ถึงถนนโพธิ์รัตนเพื่อสร้างโรงเรียนนารีนุกูล จึงเหลือพื้นที่ประมาณ 35 ไร่ เมื่อโรงเรียนนารีนุกูลย้ายไปอยู่ที่ตั้งใหม่ที่ถนนแจ้งสนิท พื้นที่เดิมจึงเป็นที่ตั้งของโรงเรียนอนุบาลอุบลราชธานี ดังปัจจุบัน ในอดีตทุ่งศรีเมืองใช้ประโยชน์ส่วนรวมเช่นเดียวกับสนามหลวงในกรุงเทพมหานคร กล่าวคือสนามหลวงมีชื่อเรียกอีกชื่อหนึ่งว่าทุ่งพระเมรุ เพราะเป็นสถานที่ถวายพระเพลิงพระบรมศพพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์ชั้นสูง ส่วนทุ่งศรีเมืองก็เป็นที่ประกอบพิธีศพเจ้าเมืองและอาญาสี่ ตามประเพณีการทำศพแบบนกหัสดีลิงค์ ต่อมาภายหลังเมื่อพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหลวงสรพลธิประสงค์ ข้าหลวงต่างพระองค์ สำเร็จราชการมณฑลอิสาน ตั้งที่บัญชาการมณฑลที่เมืองอุบลราชธานี ให้อยู่ที่ประเพณีเผาศพที่ทุ่งศรีเมือง จากนั้นมาสถานที่แห่งนี้ก็ใช้เพื่อจัดงานประเพณีแห่เทียนพรรษาและประเพณีอื่นๆ รวมทั้งการประกอบรัฐพิธี และเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน (สำนักงานจังหวัดอุบลราชธานี, 2558: ไม่มีเลขหน้า)

1.5.2 สภาพทั่วไปของสวนสาธารณะ

จากการจัดเก็บข้อมูลภาคสนามพบว่า ทุ่งศรีเมืองเป็นสวนสาธารณะแบบเอนกประสงค์ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นสนามโล่งสำหรับจัดกิจกรรมสำคัญของจังหวัด มีคูน้ำกั้นแนวเขตแดนทั้งสี่ด้าน มีรั้วกั้นตลอดแนว มีประตูเข้าออกได้ทั้งสองทิศ แต่ละประตูมีชื่อเรียกที่แตกต่างกัน ภายในมีสิ่งก่อสร้างที่สำคัญ ได้แก่ อภิเมหาเทียนพรรษาเฉลิมพระเกียรติ สร้างขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติ เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2542 ศาลหลักเมือง สร้างในปี พ.ศ. 2515 อนุสาวรีย์พระปทุมวราชสุริยวงศ์ (เจ้าคำผง) เป็นผู้ก่อตั้งเมืองอุบลราชธานี รูปเหมือนสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (ติสโส อ้วน) พระเถระที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นนักปราชญ์แห่งภาคอีสาน รูปเหมือนพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (สิริจันท จันทร์) พระเถระที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านคันถธุระและวิปัสสนาธุระ ปัจจุบันทุ่งศรีเมืองเป็นปอดแห่งใหญ่ที่สำคัญของคนเมืองอุบลราชธานี มีการปรับปรุงภูมิทัศน์โดยรอบให้ร่มรื่นสวยงาม มีสนามเด็ก สวนสุขภาพ มีสนามบาสเกตบอล ตะกร้อ ภายในอาคารจัดรมุขมีห้องออกกำลังกาย พร้อมอุปกรณ์ครบครัน มีสุขาบริการ 1 จุด ศาลาเอนกประสงค์สำหรับนั่งพักผ่อนและลานเอนกประสงค์สำหรับทำกิจกรรมต่างๆ ภาพประกอบ 60

ภาพประกอบ 60 ผังบริเวณทุ่งศรีเมือง

1.5.3 กิจกรรมของผู้ใช้บริการ

จากการจัดเก็บข้อมูลภาคสนามพบว่า กิจกรรมของประชาชนที่เข้ามาใช้บริการในทุ่งศรีเมืองมีหลากหลายลักษณะและมีความสัมพันธ์กับสถานที่และช่วงเวลา เริ่มตั้งแต่เวลาเปิดสวนในตอนเช้าตรู่จนถึงมืดค่ำ ผู้ใช้บริการมีทุกเพศทุกวัย ส่วนใหญ่เป็นประชาชนในท้องถิ่น กิจกรรมมีทั้งแบบเดี่ยว ครอบครัวและเป็นกลุ่ม ได้แก่ การเดินหรือวิ่ง การพักผ่อนหย่อนใจ ด้วยการนั่งชมทัศนียภาพที่ร่มรื่น การออกกำลังกายที่สวนสุขภาพหรือห้องฟิตเนส การเล่นกีฬา ทุ่งศรีเมืองเปิดให้บริการตั้งแต่เวลา 05.00-22.00 น. มีประชาชนใช้บริการในวันธรรมดาประมาณ 1,000 คนและวันหยุดประมาณ 1,500 คน ภาพประกอบ 61

ภาพประกอบ 61 สภาพทั่วไปและกิจกรรมของผู้ใช้บริการทุ่งศรีเมือง

1.5.4 การดำเนินการ

จากการจัดเก็บข้อมูลภาคสนามพบว่า ทุ่งศรีเมือง อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของงานสวนสาธารณะ สำนักการช่าง เทศบาลนครอุบลราชธานี มีหน้าที่รับผิดชอบการดูแลรักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยในพื้นที่ การบำรุงรักษาสนาม การตัดแต่งต้นไม้ การดูแลรักษาสิ่งก่อสร้าง อุปกรณ์ต่างๆ และระบบสาธารณูปโภคทุกประเภท เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนผู้ใช้บริการ (สุรพล ศิริทรัพย์, 2553: สัมภาษณ์)

2. ประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย

การศึกษาวิจัยประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยที่ติดตั้งถาวรในสวนสาธารณะในประเทศไทย ผู้วิจัยใช้ข้อมูลภาคเอกสารในเบื้องต้น จากนั้นจัดเก็บข้อมูลภาคสนามโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ด้วยแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง ชุดที่ 1 ทำการสัมภาษณ์นายกสมาคมประติมากรไทย ประติมากร อดีตผู้ตรวจราชการกระทรวงวัฒนธรรม อดีตผู้อำนวยการหอศิลปมหาวิทยาลัยศิลปากร และคณาจารย์คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร คณาจารย์คณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ จากนั้นนำข้อมูลมาจัดหมวดหมู่และสรุปสาระสำคัญตามประเด็นที่ทำการวิจัย ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการวิจัย การเรียบเรียงและนำเสนอด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ พร้อมภาพประกอบบางช่วงบางตอน และรายงานผลการศึกษาคำแนกตามจังหวัดและสวนสาธารณะ ผลการวิจัยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 กรุงเทพมหานคร

2.1.1 สวนจตุจักร

การศึกษาวิจัยประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนจตุจักร ผู้วิจัยใช้ข้อมูลภาคเอกสารในเบื้องต้น จากนั้นจัดเก็บข้อมูลภาคสนามโดยการสัมภาษณ์ศาสตราจารย์เกียรติคุณนนทิวรรณ จันทนะพะลีน ศิลปินแห่งชาติ และนายกสมาคมประติมากรไทย ผลการวิจัยพบว่า สวนจตุจักรเป็นสวนสาธารณะแห่งแรกของกรุงเทพมหานครที่มีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัย โดยจัดสร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2526 ตามโครงการประชุมปฏิบัติการประติมากรรมอาเซียน ครั้งที่ 2 เนื่องในโอกาสที่ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพจัดประชุมผู้นำประเทศสมาชิกสมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรืออาเซียน (ASEAN: Associate of South East Asia Nations) มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการแสดงออกถึงแนวความคิดและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างศิลปินอาเซียน ผ่านการสร้างสรรคผลงานประติมากรรม และเพื่อเป็นสัญลักษณ์ของความเป็นปึกแผ่นและความหลากหลายทางวัฒนธรรมและประเพณีของภูมิภาค

รวมถึงเป็นการเปิดโอกาสให้ประติมากรรุ่นใหม่ได้มีส่วนร่วมและได้รับประสบการณ์ด้วยการเป็นผู้ช่วยศิลปินในการปฏิบัติงาน

การประชุมปฏิบัติการประติมากรรมอาเซียน มีการดำเนินการภายใต้หลักการสำคัญ ได้แก่ การกำหนดให้จัดกิจกรรมทุกปีติดต่อกัน 5 ครั้ง ตามจำนวนประเทศที่เข้าร่วมก่อตั้งอาเซียนครั้งแรกในปี พ.ศ. 2510 ได้แก่ ไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ และฟิลิปปินส์ ต่อมาได้เพิ่มเป็น 6 ครั้ง เมื่อประเทศบรูไนเข้าเป็นสมาชิกอาเซียนในปี พ.ศ. 2527 ในการจัดแต่ละครั้งให้ประเทศสมาชิกหมุนเวียนกันเป็นเจ้าภาพ เริ่มครั้งแรกในปี พ.ศ. 2524 ที่ประเทศสิงคโปร์ และให้แต่ละประเทศคัดเลือกศิลปินในประเทศของตน โดยผู้ที่ได้รับการคัดเลือกจะต้องถือสัญชาติหรือพำนักถาวรในประเทศนั้นและจะได้รับการคัดเลือกซ้ำอีกไม่ได้ ทั้งนี้ศิลปินจะต้องเตรียมแบบร่างตามหัวข้อที่กำหนดในแต่ละครั้ง แล้วนำไปขยายเป็นประติมากรรมขนาดใหญ่ด้วยการปฏิบัติงานร่วมกันเพื่อให้เกิดความใกล้ชิดและการแลกเปลี่ยนความคิด ประสบการณ์อันจะก่อให้เกิดเครือข่ายศิลปินในกลุ่มประเทศอาเซียน ประติมากรรมที่สร้างขึ้นจะถูกนำไปติดตั้งไว้ในที่สาธารณะของชุมชน เพื่อเป็นสัญลักษณ์แห่งความสามัคคีของอาเซียน และผลงานที่จัดสร้างขึ้นจะตกเป็นสมบัติของประเทศนั้น สำหรับการประชุมปฏิบัติการประติมากรรมอาเซียน ครั้งที่ 2 เป็นรอบที่ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพ รัฐบาลไทยได้มอบหมายให้กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้ดำเนินงาน จัดขึ้นระหว่างวันที่ 16 ตุลาคม-2 ธันวาคม พ.ศ. 2526 ภายใต้หัวข้อเอกภาพ (Unity) มีศิลปินผู้แทนประเทศเข้าร่วม 5 คน จาก 5 ประเทศ ใช้อาคารปฏิบัติการของคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นสถานที่สร้างสรรค์ผลงาน จากนั้นนำผลงานมาติดตั้งในสวนจตุจักร เพื่อเป็นประจักษ์พยานแห่งความร่วมมือของสมาชิกอาเซียน และมีพิธีเปิดในวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ. 2526 โดยพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี เป็นประธานในพิธี มีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัย 5 ชิ้น ต่อมาสร้างเพิ่มเติมอีก 1 ชิ้นในปี พ.ศ. 2530 เมื่อประเทศบรูไนเข้าเป็นสมาชิกอาเซียน รวมผลงานทั้งสิ้น 6 ชิ้น ดังนี้

- (1) ผลงานชื่อปฏิสัมพันธ์ ปีที่สร้าง พ.ศ. 2526 โดย Mon Mudjiman ประเทศอินโดนีเซีย
- (2) ผลงานชื่อเอกภาพ ปีที่สร้าง พ.ศ. 2526 โดย Zakaria Bin Awang ประเทศมาเลเซีย
- (3) ผลงานชื่อผู้มอง ปีที่สร้าง พ.ศ. 2526 โดย Solomon Arevalo Saprid ประเทศฟิลิปปินส์
- (4) ผลงานชื่ออัศวิน ปีที่สร้าง พ.ศ. 2526 โดย Tan Teng Kee ประเทศสิงคโปร์

(5) ผลงานชื่อจุดมุ่งหมายที่บริสุทธิ์ ปีที่สร้าง พ.ศ. 2526

โดยข้าเรื่อง วิเชียรเขตต์ ประเทศไทย

(6) ผลงานชื่อหญิงชายอาเซียนพูนสุข ปีที่สร้าง พ.ศ. 2530

โดย Zabri P.G. Mohamad ประเทศบรูไน (นันทิวรรณ จันทนะพะลิน, 2556: สัมภาษณ์ ;
Second ASEAN Sculpture Symposium, 1983: 2-3, 31)

2.1.2 สวนธนบุรีรมย์

การศึกษาวิจัยประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนธนบุรีรมย์ ผู้วิจัยใช้ข้อมูลภาคเอกสารในเบื้องต้น จากนั้นจัดเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์ผู้ช่วยศาสตราจารย์ถนอมจิตร ชุ่มวงศ์ หัวหน้าภาควิชาประติมากรรม คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ผลการวิจัยพบว่า มีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนธนบุรีรมย์ในปี พ.ศ. 2552 ตามโครงการติดตั้งประติมากรรม โดยความร่วมมือระหว่างกรุงเทพมหานครกับมหาวิทยาลัยศิลปากร ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างกรุงเทพมหานครให้เป็นเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน เป็นการนำตัวอย่างรูปแบบภูมิสถาปัตย์ของเมืองน่าอยู่ที่มีชื่อเสียงของต่างประเทศมาเป็นแนวทาง แล้วใช้ศิลปะมาร่วมตกแต่งให้เข้ากับสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน มีการออกแบบและติดตั้งประติมากรรม จำนวน 10 จุดทั่วกรุงเทพมหานคร สำหรับสวนธนบุรีรมย์มีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยตามโครงการดังกล่าว จำนวน 1 ชิ้นคือผลงานชื่อจังหวะของการเติบโต โดยเข็มรัตน์ กองสุข (ถนอมจิตร ชุ่มวงศ์, 2556: สัมภาษณ์)

2.1.3 สวนเบญจกิติ

การศึกษาวิจัยประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนเบญจกิติ ผู้วิจัยใช้ข้อมูลภาคเอกสารในเบื้องต้น จากนั้นจัดเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์ศาสตราจารย์วิชัย สิทธิรัตน์ คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ผลการวิจัยพบว่า มีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนเบญจกิติในปี พ.ศ. 2547 เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 9 เนื่องในวโรกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษาครบ 5 รอบ พร้อมกับการจัดสร้างสวน (ส่วนที่ 1) โดยคณะกรรมการจัดสร้างสวนเบญจกิติได้กำหนดให้มีการจัดสร้างประติมากรรมเพื่อเป็นสัญลักษณ์ของสวนแห่งนี้ มีการออกแบบพื้นที่และกำหนดตำแหน่งสำหรับติดตั้งผลงานอยู่บริเวณใจกลางของพื้นที่ เพื่อให้มีความโดดเด่น ตระหง่านและสง่างามท่ามกลางภูมิทัศน์ที่สวยงาม ในการดำเนินการกรมธนารักษ์ในฐานะผู้รับผิดชอบการจัดสร้างสวน ได้เชื้อเชิญให้ศิลปินที่มีชื่อเสียง มีผลงานเป็นที่ยอมรับในวงการประติมากรรมจัดทำแบบจำลองประติมากรรมส่งเข้าร่วมการคัดเลือก แล้วแต่งตั้งคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อคัดเลือกแบบร่างและแบบจำลองผลงานที่มีความเหมาะสม

มีความหมายที่สื่อถึงการเฉลิมพระเกียรติฯ ดังกล่าวข้างต้นจำนวน 1 ชิ้น จากนั้นจึงมอบหมายให้ศิลปินผู้ผ่านการคัดเลือกขยายผลงานเป็นประติมากรรมขนาดใหญ่ และติดตั้งเป็นสัญลักษณ์แห่งสวนเบญจกิติสืบไป ทั้งนี้ผลงานที่ได้รับการติดตั้งคือผลงานชื่อปทุมชาติ โดยวิชัย สิทธิรัตน์ (วิชัย สิทธิรัตน์, 2559: สัมภาษณ์ ; กรมธนารักษ์, 2547: 11-12)

2.1.4 สวนป่ากรุงเทพมหานครเฉลิมพระเกียรติ

การศึกษาวิจัยประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนป่ากรุงเทพมหานครเฉลิมพระเกียรติ ผู้วิจัยใช้ข้อมูลภาคเอกสารในเบื้องต้น จากนั้นจัดเก็บข้อมูลภาคสนามโดยการสัมภาษณ์ผู้ช่วยศาสตราจารย์ถนอมจิตร ชุ่มวงศ์ หัวหน้าภาควิชาประติมากรรม คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ผลการวิจัยพบว่ามี การจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนป่ากรุงเทพมหานครเฉลิมพระเกียรติในปี พ.ศ. 2552 ตามโครงการติดตั้งประติมากรรม โดยความร่วมมือระหว่างกรุงเทพมหานคร กับมหาวิทยาลัยศิลปากร เช่นเดียวกับการดำเนินการที่สวนธนบุรีรมย์ซึ่งผู้วิจัยได้กล่าวแล้วในข้อ 2.1.2 ทั้งนี้มีการจัดสร้างผลงานประติมากรรมร่วมสมัยในสวนป่ากรุงเทพมหานครเฉลิมพระเกียรติ จำนวน 1 ชิ้นคือ ผลงานชื่อสุรียัน โดยวิชัย สิทธิรัตน์

2.1.5 สวนป่าเฉลิมพระเกียรติ

การศึกษาวิจัยประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนป่าเฉลิมพระเกียรติ ผู้วิจัยใช้ข้อมูลภาคเอกสารในเบื้องต้น จากนั้นจัดเก็บข้อมูลภาคสนามโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ด้วยแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง ชุดที่ 1 ทำการสัมภาษณ์ผู้ช่วยศาสตราจารย์ถนอมจิตร ชุ่มวงศ์ หัวหน้าภาควิชาประติมากรรม คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ผลการวิจัยพบว่า มีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนป่าเฉลิมพระเกียรติในปี พ.ศ. 2552 ตามโครงการติดตั้งประติมากรรม โดยความร่วมมือระหว่างกรุงเทพมหานครกับมหาวิทยาลัยศิลปากร เช่นเดียวกับการดำเนินการที่สวนธนบุรีรมย์ซึ่งผู้วิจัยได้กล่าวแล้วในข้อ 2.1.2 ทั้งนี้มีการจัดสร้างผลงานประติมากรรมร่วมสมัยในสวนป่าเฉลิมพระเกียรติ จำนวน 2 ชิ้น ได้แก่ ผลงานชื่อกระจก และผลงานชื่อ Protector โดยเขียน ยิ้มศิริ (ถนอมจิตร ชุ่มวงศ์, 2556: สัมภาษณ์)

2.1.6 สวนลุมพินี

การศึกษาวิจัยประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนลุมพินี ผู้วิจัยใช้ข้อมูลภาคเอกสารในเบื้องต้น จากนั้นจัดเก็บข้อมูลภาคสนามโดยการสัมภาษณ์ศาสตราจารย์เกียรติคุณนทิวรรณ จันทนะผะลิน ศิลปินแห่งชาติและนายกสมาคมประติมากรไทย และผู้ช่วยศาสตราจารย์ถนอมจิตร ชุ่มวงศ์ หัวหน้าภาควิชาประติมากรรม คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ผลการวิจัยพบว่า มีการจัดสร้าง

ประติมากรรมร่วมสมัยในสวนลุมพินี 5 ครั้ง มีผลงานรวมทั้งสิ้น 8 ชิ้น จำแนกตามวาระการจัดสร้างได้ ดังนี้

2.1.6.1 ประติมากรรมจากโครงการเยาวชนเพื่องานประติมากรรมตามคำขวัญปีเยาวชนสากล พ.ศ. 2528-2532

โครงการเยาวชนเพื่องานประติมากรรม ตามคำขวัญปีเยาวชนสากล พ.ศ. 2528-2532 เป็นหนึ่งในกิจกรรมภายใต้โครงการเยาวชนเพื่องานประติมากรรม พ.ศ. 2528-2545 ตามแผนงานส่งเสริมและพัฒนาเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ ซึ่งได้เล็งเห็นถึงความสำคัญและคุณค่าของผลงานประติมากรรมที่สามารถใช้เป็นสื่อในการสร้างเสริมความสามัคคีและประสบการณ์ในการทำงานร่วมกันระหว่างเยาวชนให้เป็นที่ประจักษ์อย่างดี จึงได้จัดโครงการเยาวชนเพื่องานประติมากรรมขึ้น ในปี พ.ศ. 2528 ซึ่งองค์การสหประชาชาติประกาศให้เป็นปีเยาวชนสากล (International Youth Year 1985) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้เยาวชน นิสิต นักศึกษาและอาจารย์หนุ่มสาว ได้มีโอกาสแสดงความรู้ความสามารถทางสุนทรียภาพ โดยร่วมกันสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมต่อสาธารณชน และส่งเสริมให้เยาวชนได้ใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ และเสริมสร้างความสามัคคีด้วยการทำงานเป็นกลุ่ม การดำเนินโครงการดังกล่าวใช้วิธีบูรณาการศึกษาศึกษาและความร่วมมือของหน่วยงานและสถาบัน การศึกษาที่มีการเรียนการสอนด้านประติมากรรมในประเทศไทยจำนวน 5 สถาบัน ได้แก่ 1) คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร 2) คณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 3) คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 4) วิทยาลัยช่างศิลปกรรมศิลปากร และ 5) สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง โดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ แต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจเยาวชนเพื่องานประติมากรรมในแต่ละปี ซึ่งคนบติของ 5 สถาบัน หมุนเวียนกันเป็นประธานคณะกรรมการฯ เพื่อคัดเลือกผลงานของนักศึกษาแล้วนำเสนอให้คณะกรรมการพิจารณาอีกครั้ง สำหรับนำไปขยายเป็นประติมากรรมขนาดใหญ่ โดยผลงานจะต้องสร้างด้วยวัสดุที่คงทนถาวร มีขนาดที่เหมาะสม มีความหมายแสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์และมีลักษณะที่ประชาชนทั่วไปเข้าใจได้โดยง่ายไม่เสื่อมเสียซึ่งชนบธรรมนิยมประเพณีอันดีงาม โดยมีสมาคมประติมากรไทยเป็นหน่วยสนับสนุนในด้านศิลปะ กรรมวิธี และกรุงเทพมหานครสนับสนุนพื้นที่ติดตั้งและดูแลรักษา เพื่อให้สาธารณชนได้ชื่นชมถึงความงามแห่งประติมากรรมตลอดไป โครงการเยาวชนเพื่องานประติมากรรม ตามคำขวัญปีเยาวชนสากล พ.ศ. 2528-2532 เป็นกิจกรรมหนึ่งที่ร่วมเฉลิมฉลองปีเยาวชนสากลของประเทศไทย ตามคำขวัญปีเยาวชนสากล คือ ร่วมแรงแข่งขัน ช่วยกันพัฒนา ฝ่าฟันสันติ (Participation Development and Peace) โดยองค์การสหประชาชาติและสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ ได้นำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดให้ประติมากรใช้เป็นแนวทางใน

การสร้างสรรค โดยใช้อาคารปฏิบัติการประติมากรรม คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นสถานที่สร้างสรรคผลงาน ทั้งนี้มีการจัดสร้างผลงานตามโครงการดังกล่าว ในสวนลุมพินี ในปี พ.ศ. 2528 ซึ่งเป็นปีแรกของโครงการ 1 ชั้น คือผลงานชื่อร่วมแรงแข่งขัน ช่วยกันพัฒนา ใฝ่หาสันติ โดยจักรพันธ์ วิลาสินีกุล มหาวิทยาลัยศิลปากร (นนทิวรรณ จันทนะพะลิน, 2556: สัมภาษณ์)

2.1.6.2 ประติมากรรมจากโครงการเยาวชนเพื่องานประติมากรรม ภายใต้ความหมายอันเกี่ยวเนื่องกับธรรมชาติและ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2534-2537

โครงการเยาวชนเพื่องานประติมากรรม ภายใต้ความหมายอันเกี่ยวเนื่องกับธรรมชาติและ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2534-2537 เป็นหนึ่งในกิจกรรมภายใต้โครงการเยาวชนเพื่องานประติมากรรม พ.ศ. 2528-2545 โดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ และสถาบันการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนด้านประติมากรรม เช่นเดียวกับโครงการเยาวชนเพื่องานประติมากรรม ตามคำขวัญปีเยาวชนสากล พ.ศ. 2528-2532 ซึ่งผู้วิจัยได้กล่าวแล้วในข้อ 2.1.6.1 ในครั้งนี้ได้กำหนดกรอบแนวคิดเกี่ยวกับธรรมชาติและ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ให้ศิลปินใช้เป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ และดำเนินการจัดสร้างผลงานปีละ 1 ชั้น หมุนเวียนกันไปตามรอบของสถาบันที่เป็นประธานคณะอนุกรรมการฯ โดยใช้อาคารปฏิบัติการประติมากรรมของสถาบันที่เป็นประธานคณะอนุกรรมการของแต่ละปีเป็นสถานที่สร้างสรรคผลงาน จากนั้นจึงนำมาติดตั้งที่สวนลุมพินี โดยโครงการดังกล่าวข้างต้นมีระยะเวลาดำเนินการ 4 ปี คือปี พ.ศ. 2534-2537 ซึ่งเมื่อครบระยะเวลาแล้วจะมีผลงานประติมากรรมติดตั้งในสวนสาธารณะ จำนวน 4 ชั้น ทั้งนี้มีการจัดสร้างผลงานตามโครงการดังกล่าวในสวนลุมพินี ในปี พ.ศ. 2534-2537 จำนวน 4 ชั้น ได้แก่

(1) ผลงานชื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ปีที่สร้าง พ.ศ. 2534 โดยพรชัย กิตติเจริญวิวัฒน์ มหาวิทยาลัยศิลปากร (ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็นอริยะ: ผู้วิจัย) ประติมากรผู้ช่วย ได้แก่ วีระวัฒน์ สิริเวศมาศ, มานิตย์ คุหวิวัฒน์ศิลป์, ธรรมบุญ แก้วสว่าง และสัมพันธ์ เสนาเทศน์

(2) ผลงานชื่อแมร์รักลูก ปีที่สร้าง พ.ศ. 2535 โดยสมบุญ มาตรฐานี ประติมากรผู้ช่วย ได้แก่ นักศึกษาแผนกวิชาประติมากรรม ชั้นปีที่ 5 วิทยาลัยช่างศิลปกรรมศิลปากร

(3) ผลงานชื่อเยาวชนพิทักษ์สิ่งแวดล้อม ปีที่สร้าง พ.ศ. 2536 โดยหม่อมหลวงจักรพล รัชนี้ ประติมากรผู้ช่วย ได้แก่ นักศึกษาแผนกวิชาประติมากรรมสากล ชั้นปีที่ 2 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง

(4) ผลงานชื่อวัฒนธรรมริมฝั่งน้ำ ปีที่สร้าง พ.ศ. 2537
โดยรัชชัย หอมทอง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (สั้น้อย เกษมสันต์ ณ อยู่ธยา และคนอื่น ๆ,
2545: 70, 128-129)

2.1.6.3 ประติมากรรมเนื่องในโอกาสครบรอบ 30 ปีของนิตยสาร
ดิฉัน

เนื่องในวาระครบรอบ 30 ปี นิตยสารดิฉัน ในปี พ.ศ. 2550 คณะผู้บริหารจึงมีแนวคิดในการทำสิ่งที่มีคุณค่าและคุณประโยชน์ต่อสังคม ด้วยการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ประติมากรรมเพื่อติดตั้งในพื้นที่สาธารณะ จากแนวคิดที่ต้องการให้ศิลปะเข้าหาคน เพราะเชื่อว่าศิลปะอยู่ในใจคนทุกคน เพียงแต่ไม่ถูกตอบสนองหรือถูกกระตุ้นให้แสดงออกมา จึงได้จัดการประกวดแบบร่างผลงานประติมากรรมในหัวข้อ ผู้หญิงไทยในอีก 3 ทศวรรษข้างหน้า มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมศิลปะสาธารณะและสนับสนุนการแสดงออกถึงแนวความคิดที่มีต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อมผ่านมิติทางศิลปะ รวมถึงเพื่อมีส่วนร่วมในการพัฒนาศิลปะแก่สังคมในวงกว้าง โดยการให้ประติมากรส่งแบบร่างผลงาน (Sketch Model) เข้าร่วมประกวดแล้วทำการคัดเลือกและตัดสินโดยคณะกรรมการผู้ทรงวุฒิ เพื่อคัดเลือกผลงานที่เหมาะสมสำหรับรับรางวัลชนะเลิศ 1 ชิ้น พร้อมทั้งการนำไปขยายเป็นประติมากรรมขนาดใหญ่เพื่อติดตั้งถาวรในสวนลุมพินี ในการนี้มีผลงานส่งเข้าร่วมประกวด 139 ชิ้น จากประติมากร 177 คน การขยายผลงานได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชนหลายองค์กร รวมถึงกรุงเทพมหานครในฐานะผู้กำกับดูแลพื้นที่ มีพิธีส่งมอบผลงานให้กับกรุงเทพมหานครในวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2550 ทั้งนี้มีการจัดสร้างผลงานจากการประกวดแบบร่างผลงานดังกล่าว 1 ชิ้น คือผลงานชื่อปิติ โดยสหเทพ เทพบุรี

2.1.6.4 ประติมากรรมเนื่องในโอกาสเฉลิมพระชนมพรรษา 80 พรรษา พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชและครบรอบ 120 ปีความสัมพันธ์ทางการทูตไทย – ญี่ปุ่น

เนื่องในปีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 80 พรรษา พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร และครบรอบ 120 ปี ความสัมพันธ์ทางการทูตไทย – ญี่ปุ่น ในปี พ.ศ. 2551 เพื่อเป็นประจักษ์พยานแห่งสัมพันธ์ไมตรีอันดีงามและยาวนานของทั้งสองประเทศ ในการนี้สมาคมไทยญี่ปุ่นจึงได้จัดสร้างผลงานประติมากรรมในพื้นที่สวนลุมพินีเพื่อให้สาธารณชนได้ทราบถึงความสัมพันธ์ดังกล่าวสืบไป โดยได้รับการสนับสนุนจากกรุงเทพมหานคร และมีพิธีเปิดอย่างเป็นทางการในวันที่ 21 มกราคม พ.ศ. 2551 ทั้งนี้มีการจัดสร้างผลงานประติมากรรมร่วมสมัย จำนวน 1 ชิ้น คือผลงานชื่อราศีธนู โดยธนะ เลหากรัยกุล (สมาคมไทยญี่ปุ่น, 2551: ไม่มีเลขหน้า)

2.1.6.5 ประติมากรรมจากโครงการติดตั้งประติมากรรม โดยความร่วมมือของกรุงเทพมหานครและมหาวิทยาลัยศิลปากร

โครงการติดตั้งประติมากรรม โดยความร่วมมือระหว่าง กรุงเทพมหานครกับมหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างกรุงเทพมหานครให้เป็นเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืนเช่นเดียวกับการดำเนินการที่สวนธนบุรีรมย์ ซึ่งผู้วิจัยได้กล่าวแล้วในข้อ 2.1.2 ทั้งนี้มีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยติดตั้งในสวนลุมพินี ในปี พ.ศ. 2552 จำนวน 1 ชิ้น คือผลงานชื่อต้นไม้แห่งชีวิต โดยอนิก สมบูรณ์ (ถนอมจิตร ชุ่มวงศ์, 2556: สัมภาษณ์)

2.1.7 สวนวชิรเบญจทัศ

การศึกษาวิจัยประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยที่ติดตั้งในสวนวชิรเบญจทัศ ผู้วิจัยใช้ข้อมูลภาคเอกสารในเบื้องต้น จากนั้นจัดเก็บข้อมูลภาคสนามโดยการสัมภาษณ์ผู้ช่วยศาสตราจารย์ถนอมจิตร ชุ่มวงศ์ หัวหน้าภาควิชาประติมากรรม คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ผลการวิจัยพบว่า มีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนวชิรเบญจทัศ 2 ครั้ง มีผลงานรวม 3 ชิ้น จำแนกตามวาระการจัดสร้างได้ ดังนี้

2.1.7.1 ประติมากรรมจากโครงการ CPAC Dsign 4 Parks

โครงการ CPAC Dsign 4 Parks เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นโดย บริษัท สยามซีแพ็ค บล๊อค จำกัด ในเครือซีเมนต์ไทย เนื่องในโอกาสที่บริษัทได้ปรับเปลี่ยนภาพลักษณ์และการรีแบรนด์ดิ้ง (Re-Branding) จากซีแพ็คบล๊อคเป็นซีแพ็ค ดีไซน์ จึงได้จัดกิจกรรมดังกล่าวขึ้นในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2549 เพื่อประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ โดยการเชิญศิลปินนักออกแบบที่มีชื่อเสียงมาสร้างสรรค์ผลงานการออกแบบด้วย CPAC Dsign ในรูปแบบบิสระด้วยการสร้างผลงานในกล่องสี่เหลี่ยมกระจกใส พื้นที่ กว้าง 3 ยาว 6 เมตร ทั้งนี้มีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนวชิรเบญจทัศ จำนวน 1 ชิ้น คือผลงานชื่อตัวอักษรไทย ปีที่สร้าง พ.ศ. 2549 โดยชลิต นาคพะวัน

2.1.7.2 ประติมากรรมจากโครงการติดตั้งประติมากรรม โดยความร่วมมือของกรุงเทพมหานครและมหาวิทยาลัยศิลปากร

โครงการติดตั้งประติมากรรม โดยความร่วมมือระหว่าง กรุงเทพมหานครกับมหาวิทยาลัยศิลปากร ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างกรุงเทพมหานครให้เป็นเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืนเช่นเดียวกับการดำเนินการที่สวนธนบุรีรมย์ (กล่าวแล้วในข้อ 2.1.2) ทั้งนี้มีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนวชิรเบญจทัศ ในปี พ.ศ. 2552 จำนวน 2 ชิ้น ได้แก่

- (1) ผลงานชื่อสังคมแห่งความงอกงามของคุณธรรม ปีที่สร้าง พ.ศ. 2552 โดยนนทิวรรณ จันทนะผะลิน

(2) ผลงานชื่อ Frame ปีที่สร้าง พ.ศ. 2552 โดย Bettino Francini ประเทศอิตาลี (ถนอมจิตร ชุ่มวงศ์, 2556: สัมภาษณ์)

2.1.8 อุทยานเบญจสิริ

การศึกษาวิจัยประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยที่ติดตั้งถาวรในอุทยานเบญจสิริ ผู้วิจัยใช้ข้อมูลภาคเอกสารในเบื้องต้น จากนั้นจัดเก็บข้อมูลภาคสนามโดยการสัมภาษณ์ศาสตราจารย์เกียรติคุณนนทิวรรณ จันทนะพะลิน ศิลปินแห่งชาติ และนายกสมาคมประติมากรไทย ผลการวิจัยพบว่า อุทยานเบญจสิริเป็นสวนสาธารณะที่ได้รับการออกแบบให้เป็นสวนประติมากรรมแห่งแรกของประเทศไทย มีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยไปพร้อมๆ กับการจัดสร้างสวนในปี พ.ศ. 2535 และเป็นสวนสาธารณะที่มีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยมากที่สุดในกรุงเทพมหานคร ปัจจุบันมีผลงานทั้งสิ้น 18 ชิ้น จำแนกออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

2.1.8.1 ประติมากรรมจากการคัดเลือกผลงานชิ้นสำคัญของศิลปินแห่งชาติและศิลปินที่มีชื่อเสียงติดตั้งพร้อมกับการจัดสร้างสวน

ในปี พ.ศ. 2535 เป็นปีมหามงคลที่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 9 ทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ 60 พรรษา กรมธนารักษ์ ได้จัดสร้างสวนสาธารณะกลางเมืองเพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติในปีมหามงคลดังกล่าว โดยใช้ชื่อว่า อุทยานเบญจสิริ สืบเนื่องจากพื้นที่สวนมีขนาดเล็ก แต่ต้องการให้มีเอกลักษณ์โดดเด่นเป็นพิเศษ คณะกรรมการจัดสร้างจึงได้กำหนดให้มีการจัดสร้างประติมากรรมในสวนแห่งนี้ด้วย ให้มีลักษณะเป็นสวนประติมากรรม โดยได้เชิญสมาคมประติมากรไทยเข้าร่วมเป็นคณะทำงาน มีหน้าที่หาข้อมูลมาเสนอต่อคณะกรรมการจัดสร้างสวน รวมทั้งประสานงานกับประติมากรในการจัดสร้างประติมากรรมโดยมีคุณหญิงอุไรวรรณ ศิริบุษย์ (รองอธิบดีกรมธนารักษ์ขณะนั้น: 2535) และหม่อมเจ้าการวิก จักรพันธ์ เป็นผู้มีส่วนสำคัญในคณะทำงาน นอกจากนี้แล้วกรมธนารักษ์ยังได้เชิญชวนหน่วยงานภาครัฐและเอกชนร่วมสมทบทุนในการจัดสร้างด้วย ทั้งนี้มีการจัดสร้างผลงานประติมากรรมร่วมสมัยจากการคัดเลือกผลงานชิ้นสำคัญของศิลปินแห่งชาติและศิลปินที่มีชื่อเสียงพร้อมกับการจัดสร้างสวนในปี พ.ศ. 2535 จำนวน 11 ชิ้น ดังนี้ (นนทิวรรณ จันทนะพะลิน, 2556: สัมภาษณ์)

- (1) ผลงานชื่อวันเด็ก โดยเขียน ยิ้มศิริ
- (2) ผลงานชื่อรำมะนา โดยชิต เจริญประชา
- (3) ผลงานชื่อองกาม โดยชำเรือง วิเชียรเขตต์
- (4) ผลงานชื่อยอดสูงส่ง ฐานมั่นคง โดยชลุค นิมเสมอ
- (5) ผลงานชื่อहरषา โดยมีเซียม ยิบอินซอย

- (6) ผลงานชื่อพื้นพิภพและจักรวาล โดยสาโรจน์ จารักษ์
- (7) ผลงานชื่อเต็บโต โดยนนทิวรรณ จันทนะพะลิน
- (8) ผลงานชื่อรอยศรัทธา โดยวิชัย สิทธิรัตน์
- (9) ผลงานชื่อชีวิตและศรัทธา โดยเข็มรัตน์ กองสุข
- (10) ผลงานชื่อเกิด โดยสันต์ ฮารีมา
- (11) ผลงานชื่อเด็ก โดยสมชาย เกาทอง

2.1.8.2 ประติมากรรมจากโครงการเยาวชนเพื่องานประติมากรรม
เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 9 ทรงเจริญพระชนพรรษา
ครบ 60 พรรษา

โครงการเยาวชนเพื่องานประติมากรรมเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 9 ทรงเจริญพระชนพรรษาครบ 60 พรรษา เป็นหนึ่งในกิจกรรมภายใต้โครงการเยาวชนเพื่องานประติมากรรม พ.ศ. 2528-2545 ตามแผนงาน ส่งเสริมและพัฒนาเยาวชน โดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี และสถาบันการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนด้านประติมากรรม เช่นเดียวกับโครงการเยาวชนเพื่องานประติมากรรม ตามคำขวัญปีเยาวชนสากล พ.ศ. 2528-2532 ที่ได้มีการดำเนินการจัดสร้างผลงานติดตั้งในสวนลุมพินีซึ่งผู้เขียนได้กล่าวแล้วในข้อ 2.1.6.1 โดยในปี พ.ศ. 2535 สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติได้ร่วมมือกับบริษัท ไทยออยล์ จำกัดและสมาคมประติมากรไทย จัดทำเป็นโครงการต่อเนื่อง 5 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535-2540 เพื่อดำเนินการจัดประกวดประติมากรรมระดับเยาวชนที่มีอายุไม่เกิน 30 ปี ทั่วประเทศ โดยผลงานที่ได้รับรางวัลในแต่ละปีจำนวน 3 ชิ้น จะได้รับการขยายเป็นประติมากรรมขนาดใหญ่ ใช้วัสดุถาวร ทั้งนี้มีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยตามโครงการดังกล่าวข้างต้นใน อุทยานเบญจสิริ จำนวน 6 ชิ้นดังนี้

- (1) ผลงานชื่อวิว ปีที่สร้าง พ.ศ. 2535 โดยถนอมจิตร ชุ่มวงศ์ จากมหาวิทยาลัยศิลปากร
- (2) ผลงานชื่อสัญลักษณ์แห่งชีวิต ปีที่สร้าง พ.ศ. 2535 โดยภราดร เชิดชู จากมหาวิทยาลัยศิลปากร
- (3) ผลงานชื่อสัญลักษณ์แห่งเสรีภาพ ปีที่สร้าง พ.ศ. 2535 โดยภริมา ธรรมนิยา จากมหาวิทยาลัยศิลปากร (ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็นฉัตร: ผู้วิจัย)
- (4) ผลงานชื่อลีลาแห่งสัมพันธ์ภาพ ปีที่สร้าง พ.ศ. 2536 โดยเชิดชัย สิริโสภา จากมหาวิทยาลัยศิลปากร
- (5) ผลงานชื่อมนุษย์ ปีที่สร้าง พ.ศ. 2536 โดยสมศักดิ์ คงนะภักดี จากมหาวิทยาลัยศิลปากร
- (6) ผลงานชื่อสัมพันธ์ภาพในโครงสร้าง ปีที่สร้าง พ.ศ. 2536 โดยธวัชชัย หงษ์แพง จากมหาวิทยาลัยศิลปากร (ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็นธัชชัย: ผู้วิจัย)
(สั้น้อย เกษมสันต์ ณ อยุธยา และคนอื่นๆ, 2545: 126-127)

2.1.8.3 ประติมากรรมจากโครงการ CPAC Dsign 4 Parks

การจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยตามโครงการ CPAC Dsign 4 Parks ติดตั้งในอุทยานเบญจสิริ มีการดำเนินการเช่นเดียวกับการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนวชิรเบญจทัศ ซึ่งผู้วิจัยได้กล่าวแล้วในข้อ 2.1.7.1 ทั้งนี้มีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในอุทยานเบญจสิริ จำนวน 1 ชิ้น คือผลงานชื่อข้าว ปีที่สร้าง พ.ศ. 2549 โดยสกุล อินทกุล

2.2 จังหวัดเชียงใหม่

2.2.1 สวนล้านนา ร.9

การศึกษาวิจัยประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนล้านนา ร.9 ผู้วิจัยใช้ข้อมูลภาคเอกสารในเบื้องต้น จากนั้นจัดเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์ศาสตราจารย์เกียรติคุณนนทิวรรณ จันทนะผะลิน ศิลปินแห่งชาติ และนายกสมาคมประติมากรไทย และอาจารย์พีระพงษ์ ดวงแก้ว สาขาวิชาประติมากรรม คณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า สวนล้านนา ร.9 เป็นสวนสาธารณะแห่งแรกในภาคเหนือที่มีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัย และเป็นสวนสาธารณะที่มีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยมากที่สุดในประเทศไทย จำแนกตามวาระในการจัดสร้างได้ 3 กลุ่ม มีผลงานทั้งสิ้น 43 ชิ้น ดังนี้

2.2.1.1 กลุ่มประติมากรรมจากโครงการเยาวชนเพื่องาน

ประติมากรรม ณ สวนล้านนา ร.9 จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2533-2538

โครงการเยาวชนเพื่องานประติมากรรม ณ สวนล้านนา ร.9

จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2533-2538 เป็นหนึ่งในกิจกรรมภายใต้โครงการเยาวชนเพื่องานประติมากรรม พ.ศ. 2528-2545 ตามแผนงานส่งเสริมและพัฒนาเยาวชน กองส่งเสริมและพัฒนาเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี และสถาบันการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนด้านประติมากรรม ซึ่งมีความเป็นมาและการดำเนินการเช่นเดียวกับโครงการเยาวชนเพื่องานประติมากรรม ตามคำขวัญปีเยาวชนสากล พ.ศ. 2528-2532 ที่ได้มีการดำเนินการจัดสร้างผลงานติดตั้งในสวนลุมพินีซึ่งผู้เขียนได้กล่าวแล้วในข้อ 2.1.6.1 โดยในแต่ละปีได้ดำเนินการจัดการประกวดและสร้างสรรค์ผลงานในสถานที่สาธารณะในกรุงเทพมหานคร ได้รับผลสำเร็จเป็นอย่างดี ต่อมาจึงได้มีแนวคิดที่จะกระจายกิจกรรมออกสู่ส่วนภูมิภาค โดยได้เชิญมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อันมีคณะวิจิตรศิลป์เป็นหน่วยงานซึ่งมีการเรียนการสอนด้านประติมากรรมเข้าร่วมโครงการในปี พ.ศ. 2532 ต่อมาในปี พ.ศ. 2533 เป็นวาระที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เข้ารับผิดชอบโครงการและได้พิจารณาปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินโครงการเพื่อให้เหมาะสมกับศักยภาพและสภาพแวดล้อมของภูมิภาคทางภาคเหนือ จัดรูปแบบของการสัมมนาและสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมในสภาพแวดล้อม ยึดหลักการให้เยาวชนของแต่ละสถาบันได้มีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง โดยมีวัตถุประสงค์ของโครงการคือ 1) เพื่อส่งเสริมและ

สนับสนุนการแสดงออกทางศิลปะร่วมสมัย สาขาประติมากรรมของประติมากรรุ่นใหม่สู่สาธารณชน
 2) เพื่อเผยแพร่บทบาทของวิชาการด้านประติมากรรม ให้เป็นที่ยอมรับในสังคม 3) เพื่อให้เยาวชน
 ได้แลกเปลี่ยนวิชาการ ประสบการณ์ และทัศนคติทางสร้างสรรค์งานประติมากรรม 4) เพื่อเปิด
 โอกาสให้เยาวชนได้ทำกิจกรรมร่วมกัน อันจะก่อให้เกิดความเข้าใจและสัมพันธ์อันดีต่อกัน
 (คณะจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2533: ไม่มีเลขหน้า)

ทั้งนี้โครงการเยาวชนเพื่องานประติมากรรม ณ สวนล้านนา ร.9
 จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2533-2538 มีการจัดสร้างผลงานประติมากรรมร่วมสมัยจำนวน 11 ชิ้น
 จากการจัดสร้าง 3 ครั้ง ได้แก่ ครั้งที่ 1 สร้างในปี พ.ศ. 2533 จำนวน 5 ชิ้น ครั้งที่ 2 สร้างใน
 ปี พ.ศ. 2537 จำนวน 3 ชิ้น และครั้งที่ 3 สร้างในปี พ.ศ. 2538 จำนวน 3 ชิ้น ดังนี้

- (1) ผลงานชื่อโครงสร้างสีแดง ปีที่สร้าง พ.ศ. 2533
 โดยชาญวิทย์ แยมประภา จากวิทยาลัยช่างศิลป์ กรมศิลปากร
- (2) ผลงานชื่อบ่อทิพย์ ปีที่สร้าง พ.ศ. 2533 โดยปรีชา
 ราชพันธ์ จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- (3) ผลงานชื่อดูง ปีที่สร้าง พ.ศ. 2533 โดยถนอมจิตร
 ชุ่มวงศ์ จากมหาวิทยาลัยศิลปากร
- (4) ผลงานชื่อความบันเทิงจากวัฒนธรรมท้องถิ่น ปีที่สร้าง
 พ.ศ. 2533 โดยบุญพาด ชังคะมะโน จากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- (5) ผลงานชื่อลมเหนือ ปีที่สร้าง พ.ศ. 2533 โดยพิระพงษ์
 ดวงแก้ว จากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพ
- (6) ผลงานชื่อพืชพรรณธัญญาหาร ปีที่สร้าง พ.ศ. 2537
 โดยบุญพาด ชังคะมะโน จากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- (7) ผลงานชื่อสัมพันธ์ภาพ ปีที่สร้าง พ.ศ. 2537
 โดยทิพวรรณ งามพานิช จากมหาวิทยาลัยศิลปากร
- (8) ผลงานชื่อระบำ ปีที่สร้าง พ.ศ. 2537 โดยสมบูรณ์
 มาตรศรี จากวิทยาลัยช่างศิลป์ กรมศิลปากร
- (9) ผลงานชื่อจ้ำงพอนแห่งเวียงบุพผา ปีที่สร้าง พ.ศ. 2538
 โดยกิตติพงษ์ สุริยทองชื่น จากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- (10) ผลงานชื่อสัมพันธ์ธรรมชาติ ปีที่สร้าง พ.ศ. 2538
 โดยประสงค์ อยู่เย็น จากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง
- (11) ผลงานชื่อเผ่าพันธุ์มนุษย์ ปีที่สร้าง พ.ศ. 2538
 โดยกลุ่มเยาวชนแกะสลักไม้ จังหวัดเชียงราย

2.2.1.2 กลุ่มประติมากรรมหินทรายสลัก

จากการที่สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ ได้ร่วมมือกับสถาบันการศึกษาที่จัดการเรียนการสอนด้านประติมากรรม 5 สถาบัน โดยมีคณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ทำหน้าที่เป็นประธานคณะกรรมการเยาวชนเพื่อ งานประติมากรรม ณ สวนล้านนา ร.9 จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2533-2538 และได้ดำเนินการ จัดสร้างผลงานติดตั้งในสวนล้านนา ร.9 ไปแล้วนั้น และด้วยอุดมการณ์ ความตั้งใจของคณาจารย์ คณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ รวมทั้งข้อมูลที่พบว่าประชาชนให้ความสนใจและชื่นชมต่อ ผลงานที่ติดตั้งในสวนล้านนา ร.9 มากขึ้น เทศบาลนครเชียงใหม่จึงได้สนับสนุนให้มีการสร้าง ประติมากรรมขึ้นอีกกลุ่มหนึ่ง เป็นประติมากรรมสลักหินทรายของนักศึกษา สาขาวิชา ประติมากรรม คณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งมีการดำเนินการ 2 ครั้ง ได้แก่ ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2537 จำนวน 10 ชิ้น และครั้งที่ 2 พ.ศ. 2538 จำนวน 12 ชิ้น รวมทั้งสิ้น 22 ชิ้น ดังนี้

- (1) ผลงานชื่อนางอาย ปีที่สร้าง พ.ศ. 2537 โดยสุรพงศ์ เทพนวล และสิทธิพร นันทขว้าง
- (2) ผลงานชื่อจับเจ้า ปีที่สร้าง พ.ศ. 2537 โดยสุเทพ มณีโชติ, อานันท์ มุลตระกรณ์ และปานทิพย์ จันทะนาม
- (3) ผลงานชื่ออิม ปีที่สร้าง พ.ศ. 2537 โดยอำนาจ บุญสนิท, กิตติศักดิ์ อิ่มสมบูรณ์ และสโรชิน อุดกันทา
- (4) ผลงานชื่ออิสตรี ปีที่สร้าง พ.ศ. 2537 โดยธนิศ โลกศกระวี และสุรียัน ชัยทัศน์
- (5) ผลงานชื่อสังเคราะห์มนุษย์ใหม่ด้วยกระบวนการ ประติมากรรม ปีที่สร้าง พ.ศ. 2537 โดยทัศนัย เศรษฐเสรี, นพพร ดีเพ็ง และชิตชนก นิมนคร
- (6) ผลงานชื่อผู้หญิง ปีที่สร้าง พ.ศ. 2537 โดยศักดิ์ชาย เพ็งประโคน และวันสงค์ จำปาแพง
- (7) ผลงานชื่อรอกอย ปีที่สร้าง พ.ศ. 2537 โดยวิชยา พัฒนะเอี่ยม และทวี พุทธจันทร์
- (8) ผลงานชื่อความสัมพันธ์กลมกลืน ปีที่สร้าง พ.ศ. 2537 โดยนิกรณ ทองช่วย และอุดร จิรัชชา
- (9) ผลงานชื่อวาทะ-ธรรมชาติ-ลำน่านาชีวิต ปีที่สร้าง พ.ศ. 2537 โดยพิชิต มานาม, ยูวนัส วงศ์สายัณห์ และนพรัตน์ ชลสุวรรณ
- (10) ผลงานชื่อกนนอน ปีที่สร้าง พ.ศ. 2537 โดยเจนวิทย์ ชูทอง, วสันต์ จันทะวัง และธรรรงค์ สมุหทัย

- (11) ผลงานชื่อผู้หญิง ปีที่สร้าง พ.ศ. 2538 โดยสุเทพ
มาอยู่ดี และสมบูรณ์ เขตวิทย์
- (12) ผลงานชื่อช่างคู่ ปีที่สร้าง พ.ศ. 2538 โดยอิสริยา
คำจริง และณรงค์ อยู่มา
- (13) ผลงานชื่อฉันและเธอ ปีที่สร้าง พ.ศ. 2538 โดยภูษงค์
โตประเสริฐ และจตุพร แก้วนิ่ม
- (14) ผลงานชื่อแมว ปีที่สร้าง พ.ศ. 2538 โดยทรงฤทธิ์
ดอกบัว และนฤมล นิยมสมาน
- (15) ผลงานชื่อกล้าแกร่ง นอบน้อม ปีที่สร้าง พ.ศ. 2538
โดยวิโรจน์ รักษ์วงษ์ไทย และมารยาท กุลทโสภา
- (16) ผลงานชื่อหลอมรวมเป็นหนึ่งใน ปีที่สร้าง พ.ศ. 2538
โดยนุจรี ปรีดาสุวรรณ
- (17) ผลงานชื่อคุกกี้ ปีที่สร้าง พ.ศ. 2538 โดยไกรฤกษ์
ผดุงกิจ และเอกธาดา ไชยกันทา
- (18) ผลงานชื่อม้วนตัว ปีที่สร้าง พ.ศ. 2538 โดยอนุศักดิ์
เฟื่องเพียร และมิ่งมงคล สุวพานิช
- (19) ผลงานชื่อสภาวะภายในของผู้หญิง ปีที่สร้าง พ.ศ.
2538 โดยธีรนาถ แซ่เตี่ยว และไตรรงค์ ประสิทธิ์ผล
- (20) ผลงานชื่ออง ปีที่สร้าง พ.ศ. 2538 โดยวรรณชัย
วงศ์ตะลา และอรุณวจี บุญญานูวัตร
- (21) ผลงานชื่อสังขาร ปีที่สร้าง พ.ศ. 2538 โดยทัศนิกา
สายวงศ์นวล และนิรันดร์ ทองธนากุล
- (22) ผลงานชื่อความผูกพัน ปีที่สร้าง พ.ศ. 2538
โดยพีระพงศ์ บุญจันทร์ดี และศุภชัย ลิ้มประสิทธิ์อิสระ (สิน้อย เกษมสันต์ ณ อยุธยา และคน
อื่นๆ, 2545: 129-135)

2.2.1.3 ประติมากรรมจากโครงการประติมากรรมเยาวชน
สวนล้านนา ร.9 เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในวโรกาส
เฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ พ.ศ. 2540-2542

โครงการประติมากรรมเยาวชนสวนล้านนา ร.9 เฉลิมพระเกียรติ
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในวโรกาสเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ พ.ศ.
2540-2542 เป็นหนึ่งในกิจกรรมภายใต้โครงการเยาวชนเพื่องานประติมากรรม พ.ศ. 2528-2545

ตามแผนงานส่งเสริมและพัฒนาเยาวชน โดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ ร่วมกับสถาบันการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนด้านประติมากรรม มีความเป็นมา หลักการและเหตุผลของโครงการเช่นเดียวกับโครงการเยาวชนเพื่องานประติมากรรม ณ สวนล้านนา ร.9 จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2533-2538 โดยมีคณบดีคณะจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นประธานคณะกรรมการเฉพาะกิจเยาวชนเพื่องานประติมากรรม ซึ่งผู้วิจัยได้กล่าวแล้วในข้อ 2.2.1.1 การดำเนินโครงการในครั้งนี้เกิดขึ้นจากการที่แม่ทัพภาคที่ 3 ได้มอบหินแกรนิตขนาดใหญ่ให้กับสวนล้านนา ร.9 ในปี พ.ศ. 2540 เพื่อสร้างสรรค์แห่งหินดังกล่าวให้มีคุณค่าทางศิลปะและประดับในจุดเด่นสำคัญของสวนแห่งนี้ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ จึงได้ประสานงานกับจังหวัดเชียงใหม่ เทศบาลนครเชียงใหม่ และคณะกรรมการจัดสร้างประติมากรรมเยาวชน ดำเนินการจัดสร้างประติมากรรมเฉลิมพระเกียรติเพื่อถวายความจงรักภักดีแด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทั้งนี้มีการจัดสร้างผลงานอันเนื่องมาจากโครงการดังกล่าวข้างต้นในปี พ.ศ. 2540 จำนวน 10 ชิ้น ประกอบด้วยผลงานชื่อปฏิมานวมิศราภิขุชนีย์ ซึ่งหมายถึง ประติมากรรมแห่งรัชกาลที่ 9 ผู้ทรงเป็นปูชนียบุคคลยิ่งใหญ่ ออกแบบและควบคุมการจัดสร้างโดยอาจารย์พีระพงษ์ ดวงแก้ว โดยมีนักศึกษาสาขาวิชาประติมากรรม คณะจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นผู้สร้างสรรค์ และมีประติมากรรมบริวารจำนวน 9 ชิ้น สร้างด้วยกรรมวิธีสลักหินทราย สร้างสรรค์โดยนักศึกษาคณะจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีรายละเอียด ดังนี้

- (1) ผลงานชื่อปฏิมานวมิศราภิขุชนีย์ โดยพีระพงษ์ ดวงแก้ว และนักศึกษาคณะจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- (2) ผลงานชื่อเยาวชนของชาติ โดยสายันต์ นามแพร์, สมศักดิ์ พรหมจักร และพงศ์พร คนงาน
- (3) ผลงานชื่อสนใจใฝ่รู้ โดยพิชัย หอสกุล, สุไพศาล ไชขุนทด และจตุพร ศรีเปารยะ
- (4) ผลงานชื่อทอดแห โดยภิญโญ บริบูรณ์, อรุมา สอนงาย และเกียรติศักดิ์ เมธประสบสันต์
- (5) ผลงานชื่อดำนา โดยวนิดา พรหมมาลี, จรุง มิตรช่วยรอด และพิณาลักษณ์ หล่อหลอม
- (6) ผลงานชื่อพักผ่อน โดยบุญภินิษฐ์ แสงสุวรรณ, ธวัชชัย สีนประเสริฐพร และถาวร พ่วงพันธ์
- (7) ผลงานชื่อพ่อลูก โดยจักรกริช ฉิมนอก, สมคิด ระวังพรมราช และสรวุฑ เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา

(8) ผลงานชื่อร้ายรำ โดยเสนาะ ชัยมงคล,
คมฤทธิ์ ฉะบับแหลม และพิสิฐพงศ์ เกสร

(9) ผลงานชื่อไปทำไร่ โดยมนตรี ยวนเศา, สัญศพล ทองดี
และวรวิทย์ สุขศรีเนตร

(10) ผลงานชื่อบิณฑบาต โดยอนุชา สอนลา, สถิต ขำยัง
และโอฬาร พลับผล (นนทิวรรณ จันทนะผะลิน และพีระพงษ์ ดวงแก้ว, 2556: สัมภาษณ์)

2.2.2 สวนสาธารณะหนองบวหาด

การศึกษาวิจัยประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยที่ติดตั้งในสวนสาธารณะหนองบวหาด ผู้วิจัยได้จัดเก็บข้อมูลภาคสนามโดยการสัมภาษณ์ด้วยแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง ชุดที่ 1 ทำการสัมภาษณ์อาจารย์อำนาจ กันทะอินทร์ อดีตคณบดีคณะจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า มีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะหนองบวหาด ในปี พ.ศ. 2548 ตามโครงการประกวดประติมากรรมติดตั้ง ณ จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในวโรกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ และเฉลิมฉลองครบรอบ 40 ปี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และครบรอบ 25 ปี บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) เกิดขึ้นจากความร่วมมือระหว่างคณะจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ กับบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ได้จัดการประกวดแบบร่างผลงานประติมากรรม (Sketch Model) มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมศิลปะสาธารณะและสนับสนุนการแสดงออกทางความคิดผ่านงานประติมากรรม โดยการให้ศิลปินและผู้ที่สนใจสร้างสรรค์แบบร่างผลงานประติมากรรมส่งเข้าร่วมประกวด แล้วเชิญอาจารย์และผู้ทรงวุฒิทางด้านประติมากรรมเป็นคณะกรรมการคัดเลือกและตัดสิน เพื่อคัดเลือกแบบร่างผลงานจากผู้ส่งเข้าประกวดทั้งหมด โดยผลงานที่ได้รับรางวัลชนะเลิศจะได้รับเงินรางวัลและนำแบบร่างไปขยายเป็นผลงานขนาดใหญ่เพื่อติดตั้งในสวนสาธารณะหนองบวหาดต่อไป โดยเทศบาลนครเชียงใหม่ เป็นหน่วยงานสนับสนุนด้านสถานที่ ในการนี้มีการจัดสร้างผลงานที่ได้รับรางวัลชนะเลิศจากการประกวดดังกล่าวติดตั้งถาวรในสวนสาธารณะหนองบวหาด จำนวน 1 ชิ้น คือผลงานชื่อร้ายรำ โดยยอดรัก จำรัส (อำนาจ กันทะอินทร์, 2555: สัมภาษณ์)

2.3 จังหวัดภูเก็ต

2.3.1 สวนเฉลิมพระเกียรติ 100 ปี พระบรมราชชนนี

การศึกษาวิจัยประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนเฉลิมพระเกียรติ 100 ปี พระบรมราชชนนี ผู้วิจัยได้จัดเก็บข้อมูลภาคสนามโดยการสัมภาษณ์อาจารย์สมศักดิ์ เชาวราดาพงศ์ อดีตผู้ตรวจราชการกระทรวงวัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่า มีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะแห่งนี้ในปี พ.ศ. 2549 เพื่อเป็นอนุสรณ์สถานรำลึกถึงภัยพิบัติสึนามิ โดยสำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรมเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการ ทั้งนี้นับแต่เกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติสึนามิในพื้นที่ 6 จังหวัดภาคใต้ของประเทศไทย เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2547 กระทรวงวัฒนธรรม

ได้ดำเนินการส่งเสริมการนำมิติทางวัฒนธรรมเข้าไปร่วมฟื้นฟูและเยียวยาผู้ประสบภัย โดยมุ่งหวังให้ ศิลปะเป็นทางเลือกหนึ่งที่สามารถช่วยเหลือกล่อมเกลาจิตใจ ตลอดจนสร้างสุนทรีย์แก่ผู้ประสบภัย ให้เกิดความอ่อนโยน ควบคู่ไปกับการเสริมสร้างอาชีพสร้างรายได้ สร้างเศรษฐกิจและเป็นสื่อ นำการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเข้าสู่พื้นที่ โครงการประกวดออกแบบประติมากรรมอนุสรณ์สถาน ภัยพิบัติสึนามิ จัดขึ้นเพื่อให้ศิลปินส่งแบบจำลองประติมากรรมเข้าร่วมประกวด มีผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นคณะกรรมการตัดสินผลงาน โดยผลงานที่ได้รับรางวัลชนะเลิศจะได้รับการขยายเป็น ประติมากรรมขนาดใหญ่เพื่อติดตั้งในพื้นที่สาธารณะซึ่งเป็นสถานที่ที่เคยประสบภัยพิบัติสึนามิ รวมถึงบริเวณหาดกมลา อำเภอเกาะกูด จังหวัดภูเก็ต เพื่อรำลึกถึงเหตุการณ์ดังกล่าว โดยการ ปรับปรุงจุดท่องเที่ยวในบริเวณที่เกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติสึนามิ ที่บริเวณสวนสาธารณะเฉลิม พระเกียรติ 100 ปี พระบรมราชชนนี สำหรับการติดตั้งประติมากรรมอนุสรณ์สถานภัยพิบัติสึนามิ เพื่อเป็นอนุสรณ์เตือนใจให้รำลึกถึงเหตุการณ์ดังกล่าว รวมทั้งเพื่อเป็นสถานที่แห่งการไว้อาลัย และเป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชม มีพิธีเปิดผลงานประติมากรรม อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ. 2549 ทั้งนี้มีการจัดสร้างประติมากรรมเพื่อเป็น อนุสรณ์ภัยพิบัติสึนามิในสวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติ 100 ปี พระบรมราชชนนี จำนวน 1 ชิ้น คือผลงานชื่อจิตจักรวาล โดยอูธร จิรัชชา (สมศักดิ์ เขาว์ธาดาพงศ์, 2553: สัมภาษณ์)

2.3.2 สวนสาธารณะสะพานหิน

การศึกษาวิจัยประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการจัดสร้างประติมากรรม ร่วมสมัยในสวนสาธารณะสะพานหิน ผู้วิจัยใช้ข้อมูลภาคเอกสารในการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า สวนสาธารณะสะพานหินเป็นสวนสาธารณะแห่งแรกของประเทศไทยที่มีการจัดสร้างประติมากรรม ร่วมสมัย จัดสร้างในปี พ.ศ. 2512 โดยเทศบาลเมืองภูเก็ต เพื่อเป็นอนุสรณ์รำลึกถึงกัปตันเอ็ดเวิร์ด โทมัส ไมลส์ ชาวออสเตรเลีย ซึ่งเป็นผู้นำเรือขุดแร่ลำแรกของโลกมาใช้ขุดแร่ดีบุกที่อ่าวทุ่งคา เป็นครั้งแรกของโลกเมื่อ พ.ศ. 2452 ซึ่งในอดีตภูเก็ตเจริญเติบโตและรุ่งเรืองจากกิจการเหมืองแร่ ดีบุก โดยจุดเริ่มต้นมาจากสะพานหินที่เป็นเสมือนประตูเมืองที่สำคัญในการนำความเจริญมาสู่ภูเก็ต ด้วยความเป็นท่าเรือที่สำคัญ มีเรือสินค้าและเรือโดยสารเข้ามาจอดเทียบท่าและดำเนินธุรกิจต่างๆ เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะกิจการเหมืองแร่ดีบุก ต่อมาในปี พ.ศ. 2511 อธิบดีกรมทรัพยากรธรณี มีแนวคิดที่จะให้มีถาวรวัตถุเพื่อเป็นอนุสรณ์รำลึกถึงการทำเหมืองด้วยเรือขุดครั้งแรกในโลก จึงได้จัด ให้มีการประกวดออกแบบอนุสรณ์ที่จะสร้างขึ้นเพื่อให้ได้แบบที่มีความหมายอันเหมาะสมและสวยงาม การประกวดได้ดำเนินการเสร็จสิ้นในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2511 คณะกรรมการได้พิจารณาให้แบบ ของนายชวลิต หัศพงษ์ เนื่องจากได้พิจารณาเห็นว่าเป็นแบบที่มีศิลปะพร้อมมูล ในการก่อสร้างนั้น ได้รับการสนับสนุนจากบริษัท ทุ่งคา ฮาเบอร์ ทิน เดรีดจ์ จำกัด (Tongkah Harbour Tin Dredging Co. Ltd.) ซึ่งเป็นบริษัทที่ได้เข้ามาดำเนินกิจการทำเหมืองในบริเวณนี้อย่างต่อเนื่อง

เป็นเวลา 62 ปี จึงมีความยินดีที่ได้มีส่วนร่วมเฉลิมฉลองในวาระสำคัญนี้ โดยได้ทำการก่อสร้างระหว่างเดือนมิถุนายนถึงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2512 โดยได้รับการสนับสนุนจากจังหวัดให้ใช้สถานที่ซึ่งเรือขุดลำแรกได้ดำเนินการขุดเป็นสถานที่ก่อสร้าง เพื่อร่วมเฉลิมฉลองในวาระครบ 60 ปีของการทำเหมืองด้วยเรือขุดครั้งแรกในโลก ณ อ่างฟุงคา จังหวัดภูเก็ตแห่งนี้ ทั้งนี้มีการจัดสร้างประติมากรรมเพื่อรำลึกถึงการการทำเหมืองด้วยเรือขุดครั้งแรกในโลกที่อ่างฟุงคาดังกล่าวข้างต้น ณ สวนสาธารณะสะพานหิน จำนวน 1 ชิ้น คือผลงานชื่อหลัก 60 ปี โดยชวลิต หัศพงษ์ (ไชยยุทธ ปิ่นประดับ, 2512: 26-60) ภาพประกอบ 62

ภาพประกอบ 62 ประติมากรรมชื่อหลัก 60 ปี เมื่อแรกสร้างในปี พ.ศ. 2512
(ที่มา ไชยยุทธ ปิ่นประดับ, 2512: 4)

2.4 จังหวัดสงขลา

2.4.1 สวนประติมากรรมเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ

สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสทรงเจริญพระชนมายุ 50 พรรษา

การศึกษาวิจัยประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนประติมากรรมเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสทรงเจริญพระชนมายุ 50 พรรษา ผู้วิจัยใช้ข้อมูลภาคเอกสารในเบื้องต้น จากนั้นจัดเก็บข้อมูลภาคสนามโดยการสัมภาษณ์ศาสตราจารย์โชค มุกตมณี ศิลปินแห่งชาติ อดีตผู้อำนวยการหอศิลป์มหาวิทยาลัยศิลปากร ผลการวิจัยพบว่า มีการจัดสร้างประติมากรรมในสวนประติมากรรมเฉลิมพระเกียรติฯ ในปี พ.ศ. 2548 พร้อมกับการจัดสร้างสวนประติมากรรมเฉลิมพระเกียรติฯ แห่งนี้ ตามโครงการสร้างสรรค์ประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อมนานาชาติ หาดสมิหลา จังหวัดสงขลา เนื่องในวโรกาสสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเจริญพระชนมายุ 50 พรรษา ซึ่งสมาคมประติมากรไทยและสมาคมประติมากรกับสิ่งแวดล้อมนานาชาติ

(International Association for Monumental Sculptures Events: A.I.E.S.M.) และจังหวัดสงขลา ได้ตระหนักถึงพระปรีชาสามารถด้านศิลปะของพระองค์ท่าน จึงมีความประสงค์จะร่วมกันสร้างผลงานประติมากรรมเพื่อถวายพระเกียรติและความจงรักภักดี ณ บริเวณชายหาดสมิหลา โดยเทศบาลนครสงขลาเป็นเจ้าภาพหลัก โดยความร่วมมือขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา เทศบาลนครสงขลา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ หอศิลป์มหาวิทยาลัยศิลปากร ภาควิชาประติมากรรม คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร และบริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) ร่วมในการสนับสนุน โดยมีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อร่วมเฉลิมฉลองในวโรกาสที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเจริญพระชนมายุ 50 พรรษา 2) เพื่อสร้างผลงานประติมากรรมและมอบผลงานจำนวน 14 ชิ้นให้แก่เทศบาลนครสงขลา 3) เพื่อให้นักศึกษา ศิลปินต่างชาติและศิลปินไทยได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้ความสามารถ 4) เพื่อพัฒนาสิ่งแวดล้อมของหาดสมิหลา 5) เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดสงขลา

โครงการสร้างสรรค์ประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อมนานาชาติดังกล่าว มีการประชุมเชิงปฏิบัติการประติมากรรมนานาชาติ ณ จังหวัดสงขลา มีการบรรยายทางวิชาการเกี่ยวกับแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานโดยศิลปินที่เข้าร่วมโครงการ และจัดนิทรรศการประติมากรรมขนาดเล็กที่เป็นแบบจำลองผลงานในเดือนเมษายน พ.ศ. 2548 จากนั้นคือการจัดสร้างผลงานเป็นประติมากรรมขนาดใหญ่และดำเนินการติดตั้งในสถานที่จริง ระหว่างเดือนเมษายน ถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2548 ทั้งนี้มีการจัดสร้างผลงานประติมากรรมร่วมสมัยติดตั้งถาวรในสวนประติมากรรมเฉลิมพระเกียรติฯ จำนวน 14 ชิ้น ดังนี้

- (1) ผลงานชื่อท่วงทำนองแห่งมิตรภาพ โดยชำเรือง วิเชียรเขตต์
- (2) ผลงานชื่อกลองสะบัดชัย โดยอินสนธิ วงศ์สาม
- (3) ผลงานชื่อพลังจักรวาล โดยนนทิวรรณ จันทนะพะลิน
- (4) ผลงานชื่อข้างขึ้นข้างแรม โดยวิชัย สิทธิรัตน์
- (5) ผลงานชื่อเทงชมดาว โดยเข็มรัตน์ กองสุข
- (6) ผลงานชื่อสัมพันธ์ภาพ โดยศราวุธ ดวงจำปา
- (7) ผลงานชื่อสัญลักษณ์แห่งชีวิต โดยวิโชค มุกตามณี
- (8) ผลงานชื่อกอและ โดยมนตรี สังข์มุสิกานนท์
- (9) ผลงานชื่อ King of Sky โดย Denis St.Pierre ประเทศ

คานาดา

- (10) ผลงานชื่อ Vital Force and Creative Technology

โดย Edgar Zuniga ประเทศคอซตาริกา

(11) ผลงานชื่อ From Earth to Sky โดย Bettino Francini และ Diana Manni ประเทศอิตาลี

(12) ผลงานชื่อ Opening โดย Florence Hoffman ประเทศลักเซมเบิร์ก

(13) ผลงานชื่อ The Origin โดย Miguel Hernandez Urban ประเทศเม็กซิโก

(14) ผลงานชื่อ Orchid โดย Jon Barlow Hudson ประเทศสหรัฐอเมริกา (วิโชค มุกตมณี, 2556: สัมภาษณ์ ; หอศิลป์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2548: 36-37, 70-122)

2.4.2 สวนเสรี

การศึกษาวิจัยประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนเสรี ผู้วิจัยใช้ข้อมูลภาคเอกสารในเบื้องต้น จากนั้นจัดเก็บข้อมูลภาคสนามโดยการสัมภาษณ์คุณกมล ทศนาญชลี ศิลปินแห่งชาติ และประธานสภาศิลปกรรมไทยแห่งประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า มีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนเสรีในปี พ.ศ. 2551 ตามโครงการศิลปกรรมร่วมสมัยนานาชาติ สงขลา 2551 ครั้งที่ 1 ซึ่งมีจุดเริ่มจากสภาศิลปกรรมไทยแห่งประเทศไทยได้เล็งเห็นว่าเทศบาลนครสงขลาเป็นองค์กรที่ให้ความสำคัญต่อการใช้ศิลปกรรมเป็นฐานในการพัฒนาเมือง ดังนั้นจึงสนับสนุนให้ศิลปินนานาชาติเข้าร่วมสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรม มีเทศบาลนครสงขลาเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมกิจกรรมด้านศิลปกรรมและถ่ายทอดประสบการณ์ทางศิลปะของศิลปินให้แก่เยาวชน เพื่อสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมจากศิลปินนานาชาติ ศิลปินท้องถิ่นและศิลปินแห่งชาติ รวมทั้งเพื่อให้เยาวชนได้มีโอกาสเข้าถึงผลงานศิลปกรรมระดับนานาชาติ ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมงานศิลปกรรมให้คงอยู่สืบไป

โครงการศิลปกรรมร่วมสมัยนานาชาติ สงขลา 2551 มีกิจกรรม 2 ส่วนคือ 1) การสัมมนาเชิงปฏิบัติการโดยการเชิญศิลปินแห่งชาติ ศิลปินนานาชาติ จากประเทศสหรัฐอเมริกา ศิลปินรับเชิญ ศิลปินท้องถิ่นและศิลปินดีเด่นจังหวัดสงขลา จำนวน 54 คน เข้าร่วมสร้างสรรค์ศิลปะและถ่ายทอดความรู้ให้กับเยาวชนจาก 14 จังหวัดภาคใต้ และนำผลงานมาจัดแสดงบริเวณสวนเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 2) การสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมร่วมสมัย จำนวน 3 ชิ้น เพื่อมอบให้กับชาวสงขลาในการตกแต่งภูมิทัศน์เมืองและจรรโลงคุณค่าด้านศิลปกรรมให้คงอยู่สืบไป ทั้งนี้โครงการศิลปกรรมร่วมสมัยนานาชาติ สงขลา 2551 ครั้งที่ 1 มีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนเสรี 1 ชิ้น คือ ผลงานชื่อมีดฆ่าฟัน โดยถวัลย์ ดัชนี ศิลปินแห่งชาติ (กมล ทศนาญชลี, 2555: สัมภาษณ์)

2.5 จังหวัดอุบลราชธานี: พุ่งศรีเมือง

การศึกษาวิจัยประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในพุ่งศรีเมือง ผู้วิจัยจัดเก็บข้อมูลภาคสนามโดยการสัมภาษณ์ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นนทิวรรณ จันทนะพะลิน ศิลปินแห่งชาติ และนายกสมาคมประติมากรไทย ผลการวิจัยพบว่า พุ่งศรีเมืองเป็นสวนสาธารณะแห่งแรกของภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในปี พ.ศ. 2538 ภายใต้โครงการเยาวชนเพื่องานประติมากรรม พ.ศ. 2528-2545 ซึ่งมีหลักการ วัตถุประสงค์ของโครงการและการดำเนินงานเช่นเดียวกับการจัดสร้างประติมากรรมตามโครงการเยาวชนเพื่องานประติมากรรม ตามคำขวัญปีเยาวชนสากล พ.ศ. 2528-2532 ที่สวนลุมพินีซึ่งผู้วิจัยได้กล่าวแล้วในข้อ 2.1.6.1 ทั้งนี้การนำผลงานประติมากรรมมาติดตั้งครั้งนี้ได้รับการสนับสนุนจากผู้ว่าราชการจังหวัดและเทศบาลนครอุบลราชธานี โดยมีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในพุ่งศรีเมือง จำนวน 1 ชิ้น คือผลงานชื่อร่วมใจก้าวไปข้างหน้า โดยสมศักดิ์ คงนะภักดี จากมหาวิทยาลัยศิลปากร (นนทิวรรณ จันทนะพะลิน, 2556: สัมภาษณ์)

สรุป จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะของประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า ประเทศไทยมีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยติดตั้งในสวนสาธารณะ จำนวน 15 แห่ง ใน 5 จังหวัด มีผลงานประติมากรรมร่วมสมัยรวมทั้งสิ้น 102 ชิ้น ได้แก่

1. กรุงเทพมหานคร มีจำนวนสวนสาธารณะที่ได้รับการจัดสร้างผลงานประติมากรรมร่วมสมัยมากที่สุดคือ 8 แห่ง มีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยจำนวน 40 ชิ้น ได้แก่

1.1 สวนจตุจักร ตั้งอยู่ที่ถนนกำแพงเพชร 3 แขวงจตุจักร เขตจตุจักร มีเนื้อที่ 155 ไร่ 56.6 ตารางวา เป็นสวนสาธารณะขนาดใหญ่ที่แวดล้อมไปด้วยสภาพแวดล้อมที่ร่มรื่นและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจและการออกกำลังกายสำหรับประชาชนที่เข้ามาใช้บริการ มีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยตามโครงการประชุมปฏิบัติการประติมากรรมอาเซียน ครั้งที่ 2 เนื่องในโอกาสที่ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพจัดประชุมผู้นำประเทศสมาชิกสมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรืออาเซียน (ASEAN) ภายใต้หัวข้อเอกภาพ (Unity) โดยมีการจัดสร้างในปี พ.ศ. 2526 จำนวน 5 ชิ้น ต่อมาสร้างเพิ่มเติมอีก 1 ชิ้นในปี พ.ศ. 2530 เมื่อประเทศบรูไนเข้าเป็นสมาชิกประชาคมอาเซียน รวมผลงานทั้งหมด 6 ชิ้น

1.2 สวนธนบุรีรมย์ ตั้งอยู่ที่ถนนพทุธบูชา แขวงบางมด เขตทุ่งครุ มีเนื้อที่ 63 ไร่ 1 งาน 20 ตารางวา มีเอกลักษณ์ที่ความร่มรื่นในบรรยากาศชานเมืองที่สัมผัสได้ถึงกลิ่นไอแห่งธรรมชาติและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจและการออกกำลังกายสำหรับประชาชนที่เข้ามาใช้บริการ มีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยตามโครงการติดตั้งประติมากรรม

โดยความร่วมมือระหว่างกรุงเทพมหานครกับมหาวิทยาลัยศิลปากร ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างกรุงเทพมหานครให้เป็นเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืนในปี พ.ศ. 2552 จำนวน 1 ชั้น

1.3 สวนเบญจกิติ ตั้งอยู่ที่ถนนรัชดาภิเษก แขวงคลองเตย เขตคลองเตย มีเนื้อที่ 130 ไร่ เป็นสวนน้ำแห่งแรกของกรุงเทพมหานคร และยังมีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจและการออกกำลังกายสำหรับประชาชนที่เข้ามาใช้บริการ มีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในปี พ.ศ. 2547 เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 9 เนื่องในวโรกาสเฉลิมพระชนมพรรษาครบ 5 รอบ พร้อมกับการจัดสร้างสวน (ส่วนที่ 1) จำนวน 1 ชั้น และเป็นประติมากรรมสัญลักษณ์ของสวนแห่งนี้

1.4 สวนป่ากรุงเทพมหานครเฉลิมพระเกียรติ ตั้งอยู่เชิงสะพานพระปกเกล้า ฝั่งธนบุรี ถนนพญาไม้ แขวงสมเด็จเจ้าพระยา เขตคลองสาน มีเนื้อที่ 10 ไร่ เป็นสวนระดับหมู่บ้านที่แวดล้อมไปด้วยสภาพแวดล้อมที่ร่มรื่น มีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในปี พ.ศ. 2552 ตามโครงการติดตั้งประติมากรรม โดยความร่วมมือระหว่างกรุงเทพมหานครกับมหาวิทยาลัยศิลปากรซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างกรุงเทพมหานครให้เป็นเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน เช่นเดียวกับสวนธนบุรีรมย์ จำนวน 1 ชั้น

1.5 สวนป่าเฉลิมพระเกียรติ ตั้งอยู่บริเวณเชิงสะพานสมเด็จพระเจ้าตากสิน มหาราช หรือสะพานสาทร ฝั่งธนบุรี ถนนเจริญนคร แขวงบางลำภูกลาง เขตคลองสาน มีเนื้อที่ 20 ไร่ เป็นสวนระดับหมู่บ้านที่แวดล้อมไปด้วยสภาพแวดล้อมที่ร่มรื่น และยังมีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจและการออกกำลังกายสำหรับประชาชน มีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในปี พ.ศ. 2552 ตามโครงการติดตั้งประติมากรรม โดยความร่วมมือระหว่างกรุงเทพมหานครกับมหาวิทยาลัยศิลปากร ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างกรุงเทพมหานครให้เป็นเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืนเช่นเดียวกับสวนธนบุรีรมย์ จำนวน 2 ชั้น

1.6 สวนลุมพินี ตั้งอยู่ที่ถนนพระรามที่ 4 แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน มีเนื้อที่ 360 ไร่ 56.6 ตารางวา เป็นสวนสาธารณะแห่งแรกของกรุงเทพมหานคร เป็นสวนอเนกประสงค์ที่รวมไว้ด้วยประโยชน์ใช้สอยอันหลากหลายไว้บริการประชาชน มีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัย 5 ครั้ง มีผลงานรวมทั้งสิ้น 8 ชิ้น ได้แก่ 1) ประติมากรรมจากโครงการเยาวชนเพื่องานประติมากรรม ตามคำขวัญปีเยาวชนสากล พ.ศ. 2528-2532 จัดสร้างในปี พ.ศ. 2528 จำนวน 1 ชั้น 2) ประติมากรรมจากโครงการเยาวชนเพื่องานประติมากรรม ภายใต้ความหมายอันเกี่ยวเนื่องกับธรรมชาติและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2534-2537 มีการจัดสร้างในปี พ.ศ. 2534-2537 ปีละ 1 ชั้น รวมจำนวน 4 ชั้น 3) ประติมากรรมเนื่องในโอกาสครบรอบ 30 ปีของนิตยสารดิฉัน จัดสร้างในปี พ.ศ. 2550 จำนวน 1 ชั้น 4) ประติมากรรมเนื่องในวโรกาส

เฉลิมพระชนมพรรษา 80 พรรษา พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และครบรอบ 120 ปีความสัมพันธ์ทางการทูตไทย-ญี่ปุ่น จัดสร้างในปี พ.ศ. 2551 จำนวน 1 ชิ้น และ 5) ประติมากรรมจากโครงการติดตั้งประติมากรรม โดยความร่วมมือของกรุงเทพมหานครและมหาวิทยาลัยศิลปากร ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างกรุงเทพมหานครให้เป็นเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืนเช่นเดียวกับสวนธนบุรีรมย์ จัดสร้างในปี พ.ศ. 2552 จำนวน 1 ชิ้น

1.7 สวนวชิรเบญจทัศ ตั้งอยู่ที่ถนนกำแพงเพชร 3 แขวงลาดยาว เขตจตุจักร มีเนื้อที่ 375 ไร่ เป็นสวนสาธารณะขนาดใหญ่ มีเอกลักษณ์ที่ความร่มรื่น โปร่ง ด้วยพื้นสนามหญ้าที่เขียวขจีและยังมีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจและการออกกำลังกายสำหรับประชาชน มีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัย 2 ครั้ง มีผลงานรวมทั้งสิ้น 3 ชิ้น ได้แก่ 1) ประติมากรรมอันเนื่องมาจากโครงการ CPAC Dsign 4 Parks จัดสร้างในปี พ.ศ. 2549 จำนวน 1 ชิ้น และ 2) ประติมากรรมจากโครงการติดตั้งประติมากรรม โดยความร่วมมือของกรุงเทพมหานครและมหาวิทยาลัยศิลปากร ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างกรุงเทพมหานครให้เป็นเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืนเช่นเดียวกับสวนธนบุรีรมย์ จัดสร้างในปี พ.ศ. 2552 จำนวน 2 ชิ้น

1.8 อุทยานเบญจสิริ ตั้งอยู่ที่ถนนสุขุมวิท ระหว่างซอยสุขุมวิท 22-24 แขวงคลองตัน เขตคลองเตย มีเนื้อที่ 29 ไร่ เป็นสวนสาธารณะแห่งแรกของประเทศไทยที่ได้รับการออกแบบให้เป็นสวนประติมากรรม เพื่อสร้างสุนทรีย์สัมผัสแก่ผู้มาเยือน และยังมีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจและการออกกำลังกายสำหรับประชาชน มีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัย 3 ส่วน มีผลงานรวมทั้งสิ้น 18 ชิ้น ได้แก่ 1) ประติมากรรมจากการคัดเลือกผลงานชิ้นสำคัญของศิลปินแห่งชาติและศิลปินที่มีชื่อเสียงติดตั้งพร้อมกับการจัดสร้างสวน จัดสร้างในปี พ.ศ.2535 จำนวน 11 ชิ้น 2) ประติมากรรมจากโครงการเยาวชนเพื่องานประติมากรรมเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 9 ทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ 60 พรรษา จัดสร้างในปี พ.ศ. 2535-2536 ปีละ 3 ชิ้น รวมจำนวน 6 ชิ้น และ 3) ประติมากรรมอันเนื่องมาจากโครงการ CPAC Dsign 4 Parks เช่นเดียวกับสวนวชิรเบญจทัศ จัดสร้างในปี พ.ศ. 2549 จำนวน 1 ชิ้น

2. จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 2 แห่ง มีการจัดสร้างผลงานประติมากรรมร่วมสมัยติดตั้งในสวนสาธารณะจำนวนมากที่สุดในประเทศไทยคือ 44 ชิ้น ได้แก่

2.1 สวนล้านนา ร.9 ตั้งอยู่ที่ถนนแมริม - แม่แตง ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง มีเนื้อที่ 159 ไร่ ประกอบด้วยสนามหญ้าและสระน้ำ มีต้นไม้ให้ร่มเงาและสร้างบรรยากาศร่มรื่นให้แก่พื้นที่ เป็นสวนสาธารณะที่มีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยมากที่สุดในประเทศไทย คือมีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัย 4 ครั้ง มีผลงานรวมทั้งสิ้น 43 ชิ้น ได้แก่

1) ประติมากรรมจากโครงการเยาวชนเพื่องานประติมากรรม ณ สวนล้านนา ร.9 จังหวัดเชียงใหม่

พ.ศ. 2533-2538 จัดสร้างในปี พ.ศ. 2533 จำนวน 5 ชั้น 2) พ.ศ. 2537 มีการจัดสร้าง
 ประติมากรรม 2 กลุ่มไปพร้อมกัน รวมจำนวน 12 ชั้น ได้แก่ การจัดสร้างประติมากรรม
 ในโครงการเกี่ยวกับการจัดสร้างครั้งแรก จำนวน 3 ชั้น และการจัดสร้างประติมากรรมหินทราย
 สลักของนักศึกษาคณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 10 ชั้น 3) พ.ศ. 2538 มีการ
 จัดสร้างประติมากรรม 2 กลุ่มไปพร้อมกัน รวมจำนวน 15 ชั้น ได้แก่ การจัดสร้างประติมากรรม
 ในโครงการเกี่ยวกับการจัดสร้างครั้งแรกและครั้งที่สอง จำนวน 3 ชั้น และการจัดสร้าง
 ประติมากรรมหินทรายสลักของนักศึกษาคณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เช่นเดียวกับการ
 การจัดสร้างในปี พ.ศ. 2537 จำนวน 12 ชั้น และ 4) พ.ศ. 2540 จำนวน 1 ครั้ง มีการ
 จัดสร้างประติมากรรม 10 ชั้น คือประติมากรรมจากโครงการประติมากรรมเยาวชนสวนล้านนา
 ร.9 เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงเฉลิม
 พระชนมพรรษา 6 รอบ พ.ศ. 2540-2542 เป็นหนึ่งในกิจกรรมภายใต้โครงการเยาวชนเพื่องาน
 ประติมากรรม พ.ศ. 2528-2545 โดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชน
 แห่งชาติ มีหลักการและเหตุผลเช่นเดียวกับการดำเนินการที่สวนลุมพินี กรุงเทพมหานคร

2.2 สวนสาธารณะหนองบวกหาด ตั้งอยู่ในเขตชั้นในกำแพงเมืองเชียงใหม่
 ใกล้กับแจ่งกุเอื่อง ถนนบำรุงบุรี ตำบลพระสิงห์ อำเภอเมือง เป็นสวนสาธารณะแห่งแรกของ
 จังหวัดเชียงใหม่ มีเนื้อที่ 12 ไร่ 3 งาน 29 ตารางวา พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นสนามหญ้าและสระน้ำ
 มีไม้ดอกไม้ประดับตกแต่งทำให้มีสีสันและความสวยงาม มีบรรยากาศที่ร่มรื่น มีการจัดสร้าง
 ประติมากรรมร่วมสมัย 1 ครั้งในปี พ.ศ. 2548 จำนวน 1 ชั้น ตามโครงการประกวด
 ประติมากรรมติดตั้ง ณ จังหวัดเชียงใหม่ ดำเนินการโดยคณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 ร่วมกับบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)

3. จังหวัดภูเก็ต จำนวน 2 แห่ง มีผลงานรวมทั้งสิ้น 2 ชั้น ได้แก่

3.1 สวนเฉลิมพระเกียรติ 100 ปี พระบรมราชชนนี ตั้งอยู่บริเวณชายหาด
 กมลา ตำบลกมลา อำเภอกะทู้ มีเนื้อที่ 4 ไร่ เป็นสวนสาธารณะขนาดเล็กที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นที่
 พักผ่อนหย่อนใจ ออกกำลังกาย เพิ่มพื้นที่สวยงามให้แก่บริเวณทางลงไปยังชายหาดกมลา มีการ
 จัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัย 1 ครั้งในปี พ.ศ. 2548-2549 จำนวน 1 ชั้น เพื่อเป็นอนุสรณ์
 สถานรำลึกถึงภัยพิบัติสึนามิ ดำเนินการโดยสำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม

3.2 สวนสาธารณะสะพานหิน ตั้งอยู่ที่จุดสิ้นสุดของถนนภูเก็ต ปลายแหลม
 สะพานหิน อ่าวภูเก็ต อำเภอเมือง มีเนื้อที่ 207 ไร่ เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจที่สำคัญของชาว
 ภูเก็ตมาช้านาน เป็นสวนสาธารณะแห่งแรกของประเทศไทยที่มีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัย
 โดยจัดสร้างในปี พ.ศ. 2512 จำนวน 1 ชั้น เพื่อเป็นอนุสรณ์รำลึกถึงกับตันเฮ็ดเวิร์ด โทมัส ไมลส์
 ซึ่งเป็นผู้นำเรือขุดแร่ลำแรกของโลกมาใช้ขุดแร่ดีบุกเป็นครั้งแรกของโลกที่อ่าวทุ่งคา

4. จังหวัดสงขลา จำนวน 2 แห่ง มีผลงานรวมทั้งสิ้น 15 ชิ้น ได้แก่

4.1 สวนประติมากรรมเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสทรงเจริญพระชนมายุ 50 พรรษา ตั้งอยู่บริเวณแหลมสน อำเภอเมือง ครอบคลุมพื้นที่สวนสาธารณะสระบัวและสวนสองทะเล เป็นสวนสาธารณะแห่งแรกของประเทศไทยที่มีการตั้งชื่อว่าสวนประติมากรรม เป็นสวนขนาดใหญ่ที่มีพื้นที่กว้างขวางทอดตัวไปตามแนวยาวของแหลมสนอ่อน มีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในปี พ.ศ. 2548 จำนวน 14 ชิ้น ตามโครงการสร้างสรรค์ประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อมนานาชาติ หาดสมิหลา จังหวัดสงขลา ดำเนินการโดยเทศบาลนครสงขลา

4.2 สวนเสรี ตั้งอยู่ที่ถนนราชดำเนิน ตำบลบ่อยาง อำเภอเมืองสงขลา บริเวณเชิงเขาน้อย ใกล้แหลมสมิหลา เป็นสวนขนาดเล็กมีองค์ประกอบที่เรียบง่าย ภายในสวนมีต้นไม้ให้ความร่มรื่น ปลอดภัย มีไม้ประดับชนิดต่างๆ ทำให้มีสีสันที่ชวนมอง มีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัย 1 ครั้งในปี พ.ศ. 2551 จำนวน 1 ชิ้น ตามโครงการศิลปกรรมร่วมสมัยนานาชาติ สงขลา 2551 ครั้งที่ 1 โดยเทศบาลนครสงขลาและสภาศิลปกรรมไทย-สหรัฐอเมริกา

5. จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 1 แห่ง คือทุ่งศรีเมือง ตั้งอยู่ที่ถนนอุปราชา ใจกลางเมืองอุบลราชธานี หน้าศาลากลางจังหวัดอุบลราชธานี มีเนื้อที่ 35 ไร่ เป็นสวนสาธารณะแบบเอนกประสงค์ พื้นที่สวนใหญ่เป็นสนามโล่งสำหรับจัดกิจกรรมสำคัญของจังหวัด มีการจัดสร้างผลงานประติมากรรมร่วมสมัยในปี พ.ศ. 2538 จำนวน 1 ชิ้น ตามโครงการเยาวชนเพื่องานประติมากรรม พ.ศ. 2528-2545 โดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ มีการดำเนินการเช่นเดียวกับที่สวนลุมพินี กรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและปัญหาของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย

การศึกษาวิจัยสภาพปัจจุบันและปัญหาของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย ที่ส่งผลต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะทั้งทางตรงและทางอ้อม ผู้วิจัยใช้วิธีการสำรวจด้วยแบบสำรวจเบื้องต้น ชุดที่ 2 และการสัมภาษณ์ด้วยแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง ชุดที่ 2 ทำการสัมภาษณ์กลุ่มผู้รู้ คือผู้ดูแลรักษาพื้นที่ ได้แก่ หัวหน้าสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร หัวหน้างานในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีหน้าที่ตามกฎหมายในการดูแลรักษาสวนสาธารณะ จากนั้นนำข้อมูลมาจัดหมวดหมู่และสรุปสาระสำคัญตามประเด็นที่ทำการวิจัย ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการวิจัย การนำเสนอผลการวิจัยมีประเด็นในการนำเสนอประกอบด้วย 1) สภาพปัจจุบันของประติมากรรมร่วมสมัย

ในสวนสาธารณะในประเทศไทย และ 2) สภาพปัญหาของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย มีรายละเอียด ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย

การศึกษาวิจัยสภาพปัจจุบันของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย เป็นการศึกษาสภาพทางกายภาพที่ปรากฏของประติมากรรมร่วมสมัยและองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะทั้งทางตรงและทางอ้อมใน 3 ส่วน ได้แก่ ประติมากรรม ฐาน และสถานที่ติดตั้ง โดยใช้วิธีการสำรวจด้วยแบบสำรวจเบื้องต้น ชุดที่ 2 และการสัมภาษณ์ด้วยแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง ชุดที่ 2 ทำการสัมภาษณ์หัวหน้าสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร หัวหน้างานในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือเทศบาลที่มีหน้าที่ตามกฎหมายในการดูแลรักษาสวนสาธารณะ จากนั้นทำการประเมินระดับผลกระทบจากองค์ประกอบสำคัญทั้ง 3 ส่วนดังกล่าวข้างต้น โดยจำแนกระดับผลกระทบที่มีต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ โดยใช้เกณฑ์ 3 ระดับ ดังนี้

ระดับที่ 1 หมายถึง มีผลกระทบ คือผลงานที่มีสภาพปัจจุบันขององค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ 1 ส่วน

ระดับที่ 2 หมายถึง มีผลกระทบมาก คือผลงานที่มีสภาพปัจจุบันขององค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ 2 ส่วน

ระดับที่ 3 หมายถึง มีผลกระทบมากที่สุด คือผลงานที่มีสภาพปัจจุบันขององค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ 3 ส่วน

ทั้งนี้จากการศึกษาวิจัยประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย ในตอนที่ 1 ซึ่งได้พบว่าประเทศไทยมีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยติดตั้งถาวรในสวนสาธารณะ จำนวน 15 แห่ง ใน 5 จังหวัด มีประติมากรรมร่วมสมัยรวมทั้งสิ้น 102 ชิ้น แต่จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย พบว่ามีประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ จำนวน 99 ชิ้น โดยมีผลงานสูญหายหรือไม่ปรากฏ 3 ชิ้น โดยไม่ปรากฏผลงานที่สวนลุมพินี กรุงเทพมหานคร 1 ชิ้น ที่สวนล้านนา ร.9 จังหวัดเชียงใหม่ 1 ชิ้น และมีผลงานไม่อยู่ในจุดติดตั้ง 1 ชิ้น ที่สวนล้านนา ร.9 จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งนี้ผลงานที่พบติดตั้งในตำแหน่งต่างๆ ของสวนสาธารณะแต่ละแห่งตามความเหมาะสมของผลงานและพื้นที่ ผลงานที่พบมีสภาพปัจจุบันขององค์ประกอบสำคัญทั้ง 3 ส่วน และมีผลการประเมินระดับผลกระทบต่อ

สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะที่แตกต่างกัน สรุปได้ว่า ผลงานที่มีสภาพสมบูรณ์ทั้งประติมากรรม ฐานและสถานที่ติดตั้ง ทำให้ประติมากรรมปรากฏสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์จำนวน 29 ชิ้น ส่วนผลงานที่มีสภาพปัจจุบันที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ จำนวน 70 ชิ้น แบ่งเป็น 1) ผลงานที่มีสภาพปัจจุบันที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะระดับที่ 1 หมายถึง มีผลกระทบ คือผลงานที่มีสภาพปัจจุบันที่มีองค์ประกอบสำคัญส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ 1 ส่วน จำนวน 47 ชิ้น 2) ผลงานที่มีสภาพปัจจุบันที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะระดับที่ 2 หมายถึง มีผลกระทบมาก คือผลงานที่มีสภาพปัจจุบันที่มีองค์ประกอบสำคัญส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ 2 ส่วน จำนวน 18 ชิ้น 3) ผลงานที่มีสภาพปัจจุบันส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะระดับที่ 3 หมายถึง มีผลกระทบมากที่สุด คือผลงานที่มีสภาพปัจจุบันที่มีองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ 3 ส่วน จำนวน 5 ชิ้น ทั้งนี้ผลกระทบที่เกิดกับประติมากรรม ฐาน และสถานที่ติดตั้ง ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีผลต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทยพบว่า 1) ผลกระทบจากสภาพของประติมากรรม มีสาเหตุจากการชำรุด การเปราะเปื้อน สีหลุดล่อน ความไม่สมบูรณ์ และการเสียสมดุล จำนวน 49 ชิ้น 2) ผลกระทบจากสภาพของฐาน มีสาเหตุจากการชำรุด การเปราะเปื้อน จำนวน 21 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 20.6 ของประติมากรรมในสวนสาธารณะในประเทศไทย 3) ผลกระทบจากสภาพของสถานที่ติดตั้ง มีสาเหตุจากการขุ่นของน้ำ การมีตะไคร่น้ำจำนวนมาก ไม่ประดับบดบังผลงาน ความเฉอะแฉะและมีหญ้าตาย และความรกของสถานที่ติดตั้ง 20 ชิ้น จากผลดังกล่าวได้บ่งชี้ว่าสภาพปัจจุบันของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทยมีผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ มีรายละเอียดจำแนกตามจังหวัดที่มีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ดังนี้

1.1 กรุงเทพมหานคร

1.2 จังหวัดเชียงใหม่

1.3 จังหวัดภูเก็ต

1.4 จังหวัดสงขลา

1.5 จังหวัดอุบลราชธานี

1.1 กรุงเทพมหานคร

1.1.1 สวนจตุจักร

การศึกษาวิจัยสภาพปัจจุบันของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนจตุจักร ใช้วิธีการสำรวจ และการสัมภาษณ์คุณวรุทธิ์ ปิ่นนานนท์ หัวหน้าสวนจตุจักร พบว่ามีการจัดสร้างผลงานประติมากรรมร่วมสมัย จำนวน 6 ชิ้น ผลงาน 5 ชิ้น ติดตั้งบนพื้นสนามหญ้า และอีก 1 ชิ้น ติดตั้งกลางสระน้ำ ทั้งนี้การศึกษาวิจัยสภาพปัจจุบันของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนจตุจักร เพื่อศึกษาสภาพทางกายภาพที่ปรากฏของประติมากรรมร่วมสมัยและองค์ประกอบสำคัญทั้ง 3 ส่วนที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนจตุจักร จากนั้นทำการประเมินระดับผลกระทบจากองค์ประกอบสำคัญทั้ง 3 ส่วนดังกล่าวข้างต้น โดยจำแนกระดับผลกระทบที่มีต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ โดยใช้เกณฑ์ 3 ระดับตามกรอบแนวคิดการวิจัย ผลการวิจัยสรุปได้ดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงสภาพปัจจุบันและระดับผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนจตุจักร

ที่	ชื่อผลงาน	สภาพปัจจุบันของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ			ระดับผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ		
		ประติมากรรม	ฐาน	สถานที่ติดตั้ง	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3
1	ปฏิสัมพันธ์	-	√	-	√	-	-
2	เอกภาพ	√	√	-	-	√	-
3	ฝูงนก	-	√	√	-	√	-
4	อัศวิน	-	-	-	-	-	-
5	จุดมุ่งหมายที่บริสุทธิ์	√	√	-	-	√	-
6	หญิงชายอาเซียน พูนสุข	√	-	-	√	-	-

หมายเหตุ เครื่องหมาย √ หมายถึงส่วนที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ

จากการศึกษาวิจัยสภาพปัจจุบันของประติมากรรมร่วมสมัยและการประเมินระดับผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนจตุจักร สรุปได้ดังนี้

1.1.1.1 ผลงานที่มีสภาพสมบูรณ์ทั้งประติมากรรม ฐานและสถานที่ติดตั้ง ทำให้ประติมากรรมปรากฏสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์ จำนวน 1 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 16.7

ของประติมากรรมในส่วนแห่งนี้ คือผลงานชื่ออัศวิน

1.1.1.2 ผลงานที่มีสภาพปัจจุบันอันส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะระดับที่ 1 หมายถึง มีผลกระทบ คือผลงานที่มีสภาพปัจจุบันที่มีองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ 1 ส่วน จำนวน 2 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 33.3 ของประติมากรรมในส่วนแห่งนี้ ได้แก่ 1) ผลงานชื่อปฏิสัมพันธ์ มีสภาพเปราะเปื้อนและสนิมโลหะที่ส่วนฐาน 2) ผลงานชื่อหญิงชายอาเซียนพูนสุข มีสภาพการชำรุดของประติมากรรมที่เกิดจากการปริแยกที่จุดเชื่อมต่อรูปทรง ภาพประกอบ 63

ภาพประกอบ 63 สภาพปัจจุบันของผลงานชื่อหญิงชายอาเซียนพูนสุข

1.1.1.3 ผลงานที่มีสภาพปัจจุบันอันส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะระดับที่ 2 หมายถึง มีผลกระทบมาก คือผลงานที่มีสภาพปัจจุบันที่มีองค์ประกอบสำคัญส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ 2 ส่วน จำนวน 3 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 50 ของประติมากรรมในส่วนแห่งนี้ ได้แก่ 1) ผลงานชื่อเอกภาพ มีสภาพเปราะเปื้อนที่ประติมากรรมและฐาน 2) ผลงานชื่อผูนงก มีสภาพการขุ่นมัวของน้ำในสระน้ำซึ่งเป็นฐานและสถานที่ติดตั้งผลงาน 3) ผลงานชื่อจุดมุ่งหมายที่บริสุทธิ์ มีสภาพการเปราะเปื้อนที่ประติมากรรมและการชำรุดที่ฐาน ภาพประกอบ 64

ภาพประกอบ 64 สภาพปัจจุบันของผลงานชื่อเอกภาพ

ทั้งนี้ส่วนจุดจักษ์กรไม่มีผลงานประติมากรรมร่วมสมัยที่มีสภาพปัจจุบันอันส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะระดับที่ 3 ซึ่งหมายถึงมีผลกระทบมากที่สุด

1.1.2 สวนธนบุรีรมย์

การศึกษาวิจัยสภาพปัจจุบันของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนธนบุรีรมย์ ใช้วิธีการสำรวจ และการสัมภาษณ์คุณสุรพล ภักดี หัวหน้าสวนธนบุรีรมย์ โดยมีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนธนบุรีรมย์ 1 ชิ้น ทั้งนี้การศึกษาวิจัยสภาพปัจจุบันของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนธนบุรีรมย์ เพื่อศึกษาสภาพทางกายภาพที่ปรากฏของประติมากรรมร่วมสมัย และการประเมินระดับผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะตามกรอบแนวคิดการวิจัย ผลการวิจัยสรุปได้ดังตาราง 3

ตาราง 3 แสดงสภาพปัจจุบันและระดับผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนธนบุรีรมย์

ที่	ชื่อผลงาน	สภาพปัจจุบันของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ			ระดับผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ		
		ประติมากรรม	ฐาน	สถานที่ติดตั้ง	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3
1	จิ้งหะของการเติบโต	-	√	√	-	√	-

หมายเหตุ เครื่องหมาย √ หมายถึงส่วนที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ

จากการศึกษาวิจัยสภาพปัจจุบันของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนธนบุรีรมย์ และการประเมินระดับผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนธนบุรีรมย์ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าผลงานประติมากรรมร่วมสมัยในสวนธนบุรีรมย์มีสภาพปัจจุบันอันส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะอยู่ในระดับที่ 2 หมายถึง มีผลกระทบมากที่สุดคือผลงานที่มีสภาพปัจจุบันที่มีองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ 2 ส่วน มีสาเหตุจากสภาพความไม่สมบูรณ์ของระบบน้ำตกที่ส่วนฐาน และสถานที่ติดตั้งมีตะไคร่น้ำจำนวนมากในบ่อน้ำ ภาพประกอบ 65

ภาพประกอบ 65 สภาพปัจจุบันของผลงานชื่อจังหวะของการเติบโต

1.1.3 สวนเบญจกิติ

การศึกษาวิจัยสภาพปัจจุบันของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนเบญจกิติ ใช้วิธีการสำรวจ และการสัมภาษณ์คุณศรลือชัย พิมพ์สิน ปฏิบัติหน้าที่ผู้กำกับดูแลการบำรุงรักษา สวนเบญจกิติ โดยมีการจัดสร้างผลงานประติมากรรมร่วมสมัยในสวนเบญจกิติจำนวน 1 ชิ้น ติดตั้ง อยู่ในตำแหน่งที่เป็นจุดเด่นที่สุด บริเวณกึ่งกลางสวนเบญจกิติ บนลานกว้างริมสระน้ำ ทั้งนี้ การศึกษาวิจัยสภาพปัจจุบันของประติมากรรมร่วมสมัย และการประเมินระดับผลกระทบต่อ สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนเบญจกิติ สรุปได้ว่ามีสภาพสมบูรณ์ทั้งประติมากรรม ฐานและสถานที่ติดตั้ง ทำให้ประติมากรรมแสดงสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์

1.1.4 สวนป่ากรุงเทพมหานครเฉลิมพระเกียรติ

การศึกษาวิจัยสภาพปัจจุบันของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนป่า กรุงเทพมหานครเฉลิมพระเกียรติ ใช้วิธีการสำรวจ และการสัมภาษณ์คุณนรมน พระพุทธคุณ หัวหน้าฝ่ายรักษาความสะอาดและสวนสาธารณะเขตคลองสาน และคุณนภาพรรณ แก่นโสภา เจ้าหน้าที่งานการเกษตร 5 ฝ่ายรักษาความสะอาดและสวนสาธารณะ เขตคลองสาน ผลการวิจัย พบว่ามีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนป่ากรุงเทพมหานครเฉลิมพระเกียรติ จำนวน 1 ชิ้น ติดตั้งอยู่ในตำแหน่งที่เด่นที่สุดของสวน บริเวณกึ่งกลางพื้นที่ ทั้งนี้การศึกษาวิจัยสภาพปัจจุบันและ การประเมินระดับผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนป่ากรุงเทพมหานคร เฉลิมพระเกียรติ ผลการวิจัยพบว่าผลงานชื่อสุรียันมีสภาพสมบูรณ์ดีทั้งประติมากรรม ฐานและ สถานที่ติดตั้ง ทำให้ประติมากรรมแสดงสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์

1.1.5 สวนป่าเฉลิมพระเกียรติ

การศึกษาวิจัยสภาพปัจจุบันของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนป่าเฉลิม พระเกียรติ ใช้วิธีการสำรวจ และการสัมภาษณ์คุณนรมน พระพุทธคุณ หัวหน้าฝ่ายรักษา ความสะอาดและสวนสาธารณะเขตคลองสาน และคุณนภาพรรณ แก่นโสภา เจ้าหน้าที่งาน

การเกษตร 5 ฝ่ายรักษาความสะอาดและสวนสาธารณะเขตคลองสาน ผลการวิจัยพบว่า มีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนป่าเฉลิมพระเกียรติ 2 ชั้น สถาปัตยกรรมของผลงานทั้ง 2 ชั้น ติดตั้งบนพื้นสนามหญ้า และมีการติดตั้งหลอดไฟฟ้าที่พื้นรอบผลงานในลักษณะเดียวกับที่พบในสวนป่ากรุงเทพมหานครเฉลิมพระเกียรติ (ข้อ 1.1.4)

การศึกษาวิจัยสภาพปัจจุบันและการประเมินระดับผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนป่าเฉลิมพระเกียรติ ผลการวิจัยพบว่าผลงานทั้ง 2 ชั้น คิดเป็นร้อยละ 100 ของประติมากรรมในสวนแห่งนี้ มีสภาพสมบูรณ์ทั้งประติมากรรม ฐานและสถานที่ติดตั้ง ทำให้ประติมากรรมแสดงสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์

1.1.6 สวนลุมพินี

การศึกษาวิจัยสภาพปัจจุบันของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนลุมพินี ใช้วิธีการสำรวจ และการสัมภาษณ์คุณเกื้อกุล พัวพิริยะพันธ์ หัวหน้าสวนลุมพินี ผลการวิจัยพบว่า มีประติมากรรมร่วมสมัยติดตั้งอยู่ในสวนลุมพินี จำนวน 7 ชิ้น ซึ่งแตกต่างจากผลการศึกษาวิจัยในตอนต้นที่ 1 ที่พบว่าการจัดสร้างประติมากรรมในสวนลุมพินี 5 ครั้ง มีผลงานรวมทั้งสิ้น 8 ชิ้น โดยไม่ปรากฏผลงาน 1 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 12.5 ของประติมากรรมในสวนแห่งนี้ คือผลงานชื่อ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ปีที่สร้าง พ.ศ. 2534 ซึ่งเป็นผลงานประติมากรรมจากโครงการเยาวชนเพื่องานประติมากรรม ภายใต้ความหมายอันเกี่ยวเนื่องกับธรรมชาติและ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2534-2537 โดยพรชัย กิตติเจริญวิวัฒน์ (ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็นอริยะ: ผู้วิจัย) ประติมากรผู้ช่วย ได้แก่ วีระวัฒน์ สิริเวศมาศ, มานิตย์ คูหวัฒน์ศิลป์, ธรรมบุญ แก้วสว่าง และสัมพันธ์ เสนาเทศน์ สร้างด้วยกรรมวิธีหล่อสำริดรมดำ สูง 250 เซนติเมตร ติดตั้งบนฐานทรงกระบอก (ไม่ปรากฏขนาด) เป็นฐานคอนกรีตพื้นผิวทรายล้าง แนวความคิดในการสร้างสรรค์ “การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติรอบๆ ตัวเรานั้น จะเกิดผลสำเร็จได้ต้องอาศัยการร่วมมือร่วมใจกันทุกๆ คน ประติมากรอาศัยรูปร่างของคน 2 คนกำลังโอบอุ้มประคับประคองสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติให้เจริญเติบโตและคงอยู่ตลอดไป” (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ, 2545: 70, 128) ภาพประกอบ 66

พูน ปรณ ทิโต ชีเว

ภาพประกอบ 66 อริยะ กิตติเจริญวิวัฒน์ (2534) การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
(ที่มา สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ, 2545: 71)

การศึกษาวิจัยสภาพปัจจุบันของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนลุมพินี เพื่อศึกษาสภาพทางกายภาพที่ปรากฏของประติมากรรมร่วมสมัยและการประเมินระดับผลกระทบที่มีต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ตามกรอบแนวคิดการวิจัย ผลการวิจัยสรุปได้ดังตาราง 4

ตาราง 4 แสดงสภาพปัจจุบันและระดับผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนลุมพินี

ที่	ชื่อผลงาน	สภาพปัจจุบันของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ			ระดับผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ		
		ประติมากรรม	ฐาน	สถานที่ติดตั้ง	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3
1	ร่วมแรงแข่งขัน ช่วยกันพัฒนา ฝ่าฟันสันติ	√	-	-	√	-	-
2	แม่รักลูก	-	-	-	-	-	-
3	เยาวชน พิทักษ์สิ่งแวดล้อม	-	-	√	√	-	-
4	วัฒนธรรมริมฝั่งน้ำ	-	-	-	-	-	-

ที่	ชื่อผลงาน	สภาพปัจจุบันของประติมากรรม ร่วมสมัยในสวนสาธารณะ			ระดับผลกระทบต่อสุนทรียภาพ ของประติมากรรมร่วมสมัย ในสวนสาธารณะ		
		ประติมากรรม	ฐาน	สถานที่ติดตั้ง	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3
5	ปิติ	√	-	-	√	-	-
6	ราศีธนู	-	-	-	-	-	-
7	ต้นไม้แห่งชีวิต	-	-	-	-	-	-

หมายเหตุ เครื่องหมาย √ หมายถึงส่วนที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย
ในสวนสาธารณะ

จากการศึกษาวิจัยสภาพปัจจุบันของประติมากรรมร่วมสมัยและการประเมิน
ระดับผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนลุมพินีดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ดังนี้

1.1.6.1 ผลงานที่มีสภาพสมบูรณ์ทั้งประติมากรรม ฐานและสถานที่
ติดตั้ง ทำให้ประติมากรรมปรากฏสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์ จำนวน 4 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 50
ของประติมากรรมในสวนแห่งนี้ คือ 1) ผลงานชื่อแม่รักลูก 2) วัฒนธรรมริมฝั่งน้ำ 3) ราศีธนู
4) ต้นไม้แห่งชีวิต

1.1.6.2 ผลงานที่มีสภาพปัจจุบันอันส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของ
ประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะระดับที่ 1 หมายถึง มีผลกระทบ คือผลงานที่มีสภาพ
ปัจจุบันที่มีองค์ประกอบสำคัญส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยใน
สวนสาธารณะ 1 ส่วน จำนวน 3 ชิ้น ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 37.5 ของประติมากรรมในสวนแห่งนี้
ได้แก่ 1) ผลงานชื่อร่วมแรงแข่งขัน ช่วยกันพัฒนา ใฝ่หาสันติ มีสภาพเปราะเปื้อนเป็นคราบสีขาว
จากมูลสัตว์ไหลปรากฏชัดเจน 2) เยาวชนพิทักษ์สิ่งแวดล้อม สถานที่ติดตั้งมีไม้ประดับขึ้นจนบดบัง
ส่วนฐานและส่วนล่างของประติมากรรม จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย
โดยรวม 3) ปิติ มีสภาพการเปราะเปื้อนที่ประติมากรรม มีสนิมสีเขียวและผลึกสีขาวขึ้นที่ส่วนล่าง
รูปทรงและไหลเป็นคราบเห็นได้อย่างชัดเจน ภาพประกอบ 67

ภาพประกอบ 67 สภาพปัจจุบันของผลงานชื่อร่วมแรงแข่งขัน ช่วยกันพัฒนา ใฝ่หาสันติ

ทั้งนี้สวนลุมพินีไม่มีผลงานประติมากรรมร่วมสมัยที่มีสภาพปัจจุบันอันส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะระดับที่ 2 และ 3 ซึ่งหมายถึง มีผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะมากและมากที่สุด ตามลำดับ

1.1.7 สวนวชิรเบญจทัศ

การศึกษาวิจัยสภาพปัจจุบันของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนวชิรเบญจทัศ ใช้วิธีการสำรวจและการสัมภาษณ์คุณจุมพฏ ศิริวัชรินทร์ หัวหน้าสวนวชิรเบญจทัศ ผลการวิจัยพบว่า มีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนวชิรเบญจทัศ จำนวน 3 ชิ้น การศึกษาวิจัยสภาพปัจจุบันของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนวชิรเบญจทัศเพื่อศึกษาสภาพทางกายภาพที่ปรากฏของประติมากรรมร่วมสมัยและการประเมินระดับผลกระทบที่มีต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ตามกรอบแนวคิดการวิจัย ผลการวิจัยสรุปได้ดังตาราง 5

ตาราง 5 แสดงสภาพปัจจุบันและระดับผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนวชิรเบญจทัศ

ที่	ชื่อผลงาน	สภาพปัจจุบันของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ			ระดับผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ		
		ประติมากรรม	ฐาน	สถานที่ติดตั้ง	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3
1	ตัวอักษรไทย	√	-	-	√	-	-
2	สังคมแห่งความมั่งคั่งของคุณธรรม	-	-	-	-	-	-
3	Frame	-	√	-	√	-	-

หมายเหตุ เครื่องหมาย √ หมายถึง ส่วนที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ

จากการศึกษาวิจัยสภาพปัจจุบันและการประเมินระดับผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนวชิรเบญจทัศดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ดังนี้

1.1.7.1 ผลงานที่มีสภาพสมบูรณ์ทั้งประติมากรรม ฐานและสถานที่ติดตั้ง ทำให้ประติมากรรมปรากฏสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์ จำนวน 1 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 33.3 ของประติมากรรมในสวนแห่งนี้ คือผลงานชื่อสังคมแห่งความมั่งคั่งของคุณธรรม

1.1.7.2 ผลงานที่มีสภาพปัจจุบันอันส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของ ประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะระดับที่ 1 หมายถึง มีผลกระทบต่อประติมากรรมร่วมสมัย ในสวนสาธารณะ จำนวน 2 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 66.7 ของประติมากรรมในสวนแห่งนี้ ได้แก่ 1) ผลงานชื่อตัวอักษรไทย มีสภาพชำรุด แตกหักที่รูปทรงย่อยที่เป็นส่วนหนึ่งของผลงาน และมี สภาพเปราะเปื้อนจากร่องรอยการขีดขูดและเขียนตัวอักษรที่ประติมากรรม 2) ผลงานชื่อ Frame สภาพความไม่สมบูรณ์ของระบบน้ำพุและการมีตะไคร่น้ำจำนวนมากในบ่อน้ำ ซึ่งทำหน้าที่เป็นฐาน ของผลงาน จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยตรง ดังเช่นภาพประกอบ 68

ภาพประกอบ 68 สภาพปัจจุบันของผลงานชื่อตัวอักษรไทย

ทั้งนี้สวนวชิรเบญจทัศไม่มีผลงานประติมากรรมร่วมสมัยที่มีสภาพปัจจุบัน อันส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะระดับที่ 2 และ 3 ซึ่งหมายถึง มีผลกระทบมากและมากที่สุด ตามลำดับ

1.1.8 อุทยานเบญจสิริ

การศึกษาวิจัยสภาพปัจจุบันของประติมากรรมร่วมสมัยในอุทยานเบญจสิริ ใช้วิธีการสำรวจ และการสัมภาษณ์คุณธงชัย ศรีพันธ์วงศ์ เจ้าหน้าที่งานการเกษตร 2 ผลการวิจัย พบว่า มีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในอุทยานเบญจสิริ จำนวน 18 ชิ้น การศึกษาวิจัย สภาพปัจจุบันของประติมากรรมร่วมสมัยในอุทยานเบญจสิริเพื่อศึกษาสภาพทางกายภาพที่ปรากฏ ของประติมากรรมร่วมสมัยและการประเมินระดับผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรม ร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ตามกรอบแนวคิดการวิจัย ผลการวิจัยสรุปได้ดังตาราง 6

ตาราง 6 แสดงสภาพปัจจุบันและระดับผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย

ในอุทยานเบญจสิริ

ที่	ชื่อผลงาน	สภาพปัจจุบันของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ			ระดับผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ		
		ประติมากรรม	ฐาน	สถานที่ติดตั้ง	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3
1	วันเด็ก	-	-	-	-	-	-
2	รำมะนา	√	√	-	-	√	-
3	งอกงาม	-	-	-	-	-	-
4	ยอดสูงส่ง ฐานมั่นคง	-	-	-	-	-	-
5	ทรรษา	-	-	-	-	-	-
6	พื้นพิภพและจักรวาล	-	√	-	√	-	-
7	เต็บโต	√	-	-	√	-	-
8	รอยศรัทธา	-	-	√	√	-	-
9	ชีวิตและศรัทธา	√	-	-	√	-	-
10	เกิด	√	√	-	-	√	-
11	เด็ก	√	-	-	√	-	-
12	วัว	√	-	-	√	-	-
13	สัญลักษณ์แห่งชีวิต	-	-	-	-	-	-
14	สัญลักษณ์แห่งเสรีภาพ	√	-	-	√	-	-
15	ลีลาแห่งสัมพันธภาพ	-	-	-	-	-	-
16	มนุษย์	√	-	-	√	-	-
17	สัมพันธภาพในโครงสร้าง	√	√	-	-	√	-
18	ข้าว	√	-	√	-	√	-

หมายเหตุ เครื่องหมาย √ หมายถึงส่วนที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ

จากการศึกษาวิจัยสภาพปัจจุบันและการประเมินระดับผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในอุทยานเบญจสิริข้างต้น สรุปได้ดังนี้

1.1.8.1 ผลงานที่มีสภาพสมบูรณ์ทั้งประติมากรรม ฐานและสถานที่ติดตั้ง ทำให้ประติมากรรมปรากฏสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์ จำนวน 6 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 33.3 ของประติมากรรมในส่วนแห่งนี้ ได้แก่ 1) ผลงานชื่อวันเด็ก 2) งอกงาม 3) ยอดสูงส่ง ฐานมั่นคง 4) ทรรษา 5) สัญลักษณ์แห่งชีวิต 6) ลีลาแห่งสัมพันธ์ภาพ

1.1.8.2 ผลงานที่มีสภาพปัจจุบันอันส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะระดับที่ 1 หมายถึง มีผลกระทบต่อ ผลงานที่มีสภาพปัจจุบันที่มีองค์ประกอบสำคัญส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ 1 ส่วน จำนวน 8 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 44.5 ของประติมากรรมในส่วนแห่งนี้ ได้แก่ 1) ผลงานชื่อพันพิภพและจักรวาล มีสภาพการมีตะไคร่น้ำจำนวนมากในบ่อน้ำซึ่งเป็นสถานที่ติดตั้งผลงาน 2) ผลงานชื่อเต็บโต มีสภาพการหลุดล่อนของแผ่นทองที่รูปทรงประติมากรรม 3) ผลงานชื่อรอยศรัทธา สถานที่ติดตั้งมีกิ่งก้านของต้นไม้รบกวนสายตา 4) ผลงานชื่อชีวิตและศรัทธา มีสภาพเปราะเปื้อนจากคราบมูลสัตว์และสนิมโลหะที่ประติมากรรม 5) ผลงานชื่อเด็ก มีสภาพเปราะเปื้อนจากตะไคร่น้ำที่ประติมากรรม 6) ผลงานชื่อว้าว มีสภาพการเสียดสีของรูปทรงประติมากรรม 7) ผลงานชื่อสัญลักษณ์แห่งเสรีภาพ มีสภาพเปราะเปื้อนจากตะไคร่น้ำที่ประติมากรรม 8) ผลงานชื่อมนุษย์ มีสภาพเปราะเปื้อนจากคราบมูลสัตว์ที่ประติมากรรม จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยตรง ดังเช่นภาพประกอบ 69

ภาพประกอบ 69 สภาพปัจจุบันของผลงานชื่อพันพิภพและจักรวาล

1.1.8.3 ผลงานที่มีสภาพปัจจุบันอันส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะระดับที่ 2 คือผลงานที่มีสภาพปัจจุบันที่มีองค์ประกอบสำคัญส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ 2 ส่วน หมายถึง มีผลกระทบมาก จำนวน 4 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 22.2 ของประติมากรรมในส่วนแห่งนี้ ได้แก่ 1) ผลงานชื่อร่ามะนา มีสภาพการเปราะเปื้อนจากคราบสนิมโลหะที่รูปทรงและฐาน 2) ผลงานชื่อเกิด มีสภาพการเปราะเปื้อนจากคราบสนิมโลหะและการหลุดล่อนของสีที่รูปทรงและฐาน

3) ผลงานชื่อสัมพันธ์ภาพในโครงสร้าง มีสภาพการเปราะเปื้อนจากคราบสนิมโลหะที่ประติมากรรม และการเปราะเปื้อนจากคราบตะไคร่น้ำที่ฐาน 4) ผลงานชื่อข้าว มีสภาพความไม่สมบูรณ์ของประติมากรรม และการมีน้ำแช่ขังแฉะแฉะ มีหญ้าตายของสถานที่ติดตั้งจึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะมาก ดังเช่นภาพประกอบ 70

ผลงานที่สมบูรณ์

สภาพปัจจุบันของประติมากรรมร่วมสมัย

ภาพประกอบ 70 สภาพปัจจุบันของผลงานชื่อข้าว

ทั้งนี้อุทยานเบญจสิริไม่มีผลงานประติมากรรมร่วมสมัยที่มีสภาพปัจจุบันอันส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะระดับที่ 3 ซึ่งหมายถึงมีผลกระทบมากที่สุด

1.2 จังหวัดเชียงใหม่

1.2.1 สวนล้านนา ร.9

การศึกษาวิจัยสภาพปัจจุบันของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนล้านนา ร.9 โดยวิธีการสำรวจ และการสัมภาษณ์คุณจรัญ แก้วมล หัวหน้าสวนล้านนา ร.9 พบว่าปัจจุบันมีผลงานประติมากรรมร่วมสมัยในสวนล้านนา ร.9 จำนวน 41 ชิ้น ซึ่งแตกต่างจากผลการศึกษาวิจัยในตอนต้นที่ 1 ที่ได้พบว่ามีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนล้านนา ร.9 จำนวน 43 ชิ้น เนื่องจากมีผลงานถูกจารกรรม 1 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 2.3 ของประติมากรรมในสวนแห่งนี้ คือผลงานชื่อระบำ และไม่อยู่ที่จุดติดตั้ง 1 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 2.3 ของประติมากรรมในสวนแห่งนี้ คือผลงานชื่อสัมพันธ์ภาพ โดยผลงานทั้ง 2 ชิ้นดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

(1) ประติมากรรมที่สูญหายจากการถูกจารกรรม ชื่อผลงานระบำ โดยสมบูรณ์ มาตรฐาน ปีที่สร้าง พ.ศ. 2537 เป็นประติมากรรมจากโครงการเยาวชนเพื่องานประติมากรรม ณ สวนล้านนา ร.9 จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2533-2538 จากการจัดเก็บข้อมูลภาคสนามพบว่าผลงานชิ้นนี้ถูกมิจฉาชีพจารกรรมในปี พ.ศ. 2547 (จรัญ แก้วมล, 2553: สัมภาษณ์) รายละเอียดเกี่ยวกับผลงาน ได้แก่ สร้างด้วยกรรมวิธีหล่อโลหะ รูปทรงสูง 140 เซนติเมตร แนวความคิดในการสร้างสรรค์ “จากจังหวะและลีลาของคนที่กำลังเต้นรำ นำมาสร้างเป็นประติมากรรมที่ประกอบไปด้วย พื้นผิวทั้งราบเรียบและขรุขระ เพื่อให้เกิดความผสมผสานของความแข็งแรงและความนุ่มนวล” (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ,

2545: 86, 130) ผลงานชิ้นนี้ติดตั้งอยู่บนฐานทรงสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาดกว้างและยาว 80 สูง 115 เซนติเมตร เป็นฐานคอนกรีตพื้นผิวทรายล้าง ตั้งอยู่บริเวณกึ่งกลางด้านทิศเหนือของพื้นที่ ใกล้กับ ผลงานชื่อสัมพันธ์ภาพ ปัจจุบันยังปรากฏฐานอยู่ที่จุดติดตั้ง ภาพประกอบ 71

ภาพผลงานชื่อระบำ

สภาพปัจจุบันของประติมากรรมร่วมสมัย

ภาพประกอบ 71 สภาพปัจจุบันของผลงานชื่อระบำ

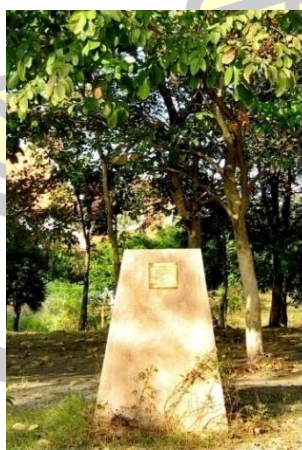
(ที่มา สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ, 2545: 87)

(2) ประติมากรรมไม่อยู่ที่จุดติดตั้ง คือผลงานชื่อสัมพันธ์ภาพ ปีที่สร้าง พ.ศ. 2537 โดยทิพวรรณ งามพานิช จากโครงการเยาวชนเพื่องานประติมากรรม ณ สวนล้านนา ร.9 จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2533-2538 จากการจัดเก็บข้อมูลภาคสนามพบว่า ผลงานชิ้นนี้ไม่ได้อยู่บนฐานในตำแหน่งที่ตั้งอยู่เดิมแล้ว เนื่องจากถูกมิฉาซีพีหรือถอนลงมาจากฐานเพื่อจารกรรม พร้อมกับผลงานชื่อระบำ โดยสมบุญณ์ มาตรศรี ในปี พ.ศ. 2547 แต่เนื่องจากมีน้ำหนักมาก จึงนำไปได้เพียงชิ้นเดียว โดยนำไปซุกซ่อนไว้ในพุ่มไม้และมีเจ้าหน้าที่มาพบก่อน จึงยังไม่สูญหายไป (จรัญ แก้วโกมล, 2553: สัมภาษณ์) รายละเอียดเกี่ยวกับผลงาน “ได้แก่ สร้างด้วยกรรมวิธีหล่อ โลหะ ความสูงรูปทรง 150 เซนติเมตร แนวความคิดในการสร้างสรรค์ คือ “ประติมากรแสดงให้เห็นว่ามนุษย์เรามีความสุขจากการสัมพันธ์ ผูกพันเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน อยู่ด้วยสภาวะทางจิตใจ มากกว่าที่จะมุ่งเน้นการพัฒนาด้านวัตถุ ซึ่งเป็นเพียงรูปธรรมภายนอก ผลงานโดยรวมสื่อด้วยท่าทาง และโครงสร้างที่มาจากคน นำมาจัดองค์ประกอบรูปทรงตามจังหวะ ลีลา ในแนวทางของธรรมชาติ ได้คลี่คลายตัดทอนและเพิ่มเติมตามทัศนะส่วนตัว” (สิน้อย เกษมสันต์ ณ อยุธยา และคนอื่นๆ, 2545: 86, 130) ภาพประกอบ 72

ภาพประกอบ 72 ภาพผลงานชื่อสัมพันธ์ภาพ ในสภาพสมบูรณ์เมื่อแรกสร้าง
(ที่มา สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ, 2545: 86)

ประติมากรรมชิ้นนี้ติดตั้งอยู่บนฐานทรงสี่เหลี่ยมปลายสอบ ส่วนบน
ขนาดกว้างและยาว 70 เซนติเมตร ส่วนล่างกว้างและยาว 100 เซนติเมตร สูง 115 เซนติเมตร
เป็นฐานคอนกรีตพื้นผิวทรายล้าง ความสูงของรูปทรงรวมฐาน 265 เซนติเมตร ตั้งอยู่บริเวณ
กึ่งกลางด้านทิศเหนือของพื้นที่สวน ใกล้กับผลงานชื่อสัมพันธ์ธรรมชาติ ปัจจุบันผลงานชิ้นนี้เก็บรักษา
อยู่ที่อาคารจอดรถ และยังปรากฏฐานอยู่ที่จุดติดตั้งและมีแผ่นป้ายโลหะแสดงรายละเอียดของ
ผลงานติดอยู่ที่ฐาน ภาพประกอบ 73

ฐานและตำแหน่งติดตั้งผลงาน

สภาพปัจจุบันของประติมากรรมร่วมสมัย

ภาพประกอบ 73 สภาพปัจจุบันของผลงานชื่อสัมพันธ์ภาพ

การศึกษาวิจัยสภาพปัจจุบันของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนล้านนา ร.9 เพื่อศึกษาสภาพทางกายภาพที่ปรากฏของประติมากรรมร่วมสมัยและการประเมินระดับผลกระทบที่มีต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ตามกรอบแนวคิดการวิจัย ผลการวิจัยสรุปได้ดังตาราง 7

ตาราง 7 แสดงสภาพปัจจุบันและระดับผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนล้านนา ร.9

ที่	ชื่อผลงาน	สภาพปัจจุบันของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ			ระดับผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ		
		ประติมากรรม	ฐาน	สถานที่ติดตั้ง	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3
1	โครงสร้างสีแดง	√	-	√	-	√	-
2	บ่อทิพย์	√	√	√	-	-	√
3	ตุ๊ก	√	√	√	-	-	√
4	ความบันเทิงใจจากวัฒนธรรมท้องถิ่น	√	-	-	√	-	-
5	ลมเหนือ	-	-	-	-	-	-
6	พืชพรรณธัญญาหาร	√	√	√	-	-	√
7	จ้างฟ้อนแห่งเวียงบุพผา	√	-	√	-	√	-
8	สัมผัสธรรมชาติ	√	√	√	-	-	√
9	เฝ้าพันธุมนุษย์	√	√	√	-	-	√
10	นางอาย	√	-	√	-	√	-
11	จับเจ้า	√	-	√	-	√	-
12	อิม	√	-	√	-	√	-
13	อิสตรี	-	-	√	√	-	-
14	สังเคราะห์มนุษย์ใหม่ด้วยกระบวนการประติมากรรม	-	-	√	√	-	-
15	ผู้หญิง	√	-	√	-	√	-

ที่	ชื่อผลงาน	สภาพปัจจุบันของประติมากรรม ร่วมสมัยในสวนสาธารณะ			ระดับผลกระทบต่อสุนทรียภาพ ของประติมากรรมร่วมสมัย ในสวนสาธารณะ		
		ประติมากรรม	ฐาน	สถานที่ติดตั้ง	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3
16	รอกคอย	√	-	√	-	√	-
17	ความสัมพันธ์ กลมกลืน	-	-	√	√	-	-
18	วาทะ ธรรมชาติ ลำนํ้าชีวิต	√	-	√	-	√	-
19	คนนอน	√	-	√	-	√	-
20	ผู้หญิง	-	-	-	-	-	-
21	ช้างคู่	√	-	-	√	-	-
22	ฉิ่งและเธอ	√	-	-	√	-	-
23	แมว	√	-	-	√	-	-
24	กล้าแกร่ง นอบน้อม	√	-	-	√	-	-
25	หลอมรวมเป็นหนึ่ง	√	-	-	√	-	-
26	คุกกี้	√	-	-	√	-	-
27	ม้วนตัว	√	-	-	√	-	-
28	สภาวะภายในของ ผู้หญิง	√	-	-	√	-	-
29	งู	√	-	-	√	-	-
30	สังขาร	√	-	-	√	-	-
31	ความผูกพัน	-	-	-	-	-	-
32	ปฏิมานวมิตรา ภิกษุณี	√	-	-	√	-	-
33	เยาวชนของชาติ	√	-	-	√	-	-
34	สนใจใฝ่รู้	-	-	-	-	-	-
35	ทอดแห	-	-	-	-	-	-
36	ตำนาน	√	-	-	√	-	-
37	พักผ่อน	√	-	-	√	-	-

ที่	ชื่อผลงาน	สภาพปัจจุบันของประติมากรรม ร่วมสมัยในสวนสาธารณะ			ระดับผลกระทบต่อสุนทรียภาพ ของประติมากรรมร่วมสมัย ในสวนสาธารณะ		
		ประติมากรรม	ฐาน	สถานที่ติดตั้ง	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3
38	พ่อลูก	√	-	-	√	-	-
39	ร้ายรำ	√	-	-	√	-	-
40	ไปทำไร่	√	-	-	√	-	-
41	บิณฑบาต	√	-	-	√	-	-

หมายเหตุ เครื่องหมาย √ หมายถึงส่วนที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย
ในสวนสาธารณะ

จากการศึกษาวิจัยสภาพปัจจุบันและการประเมินระดับผลกระทบต่อ
สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนล้านนา ร.9 ข้างต้น สรุปได้ดังนี้

1.2.1.1 ผลงานที่มีสภาพสมบูรณ์ทั้งประติมากรรม ฐานและสถานที่
ติดตั้ง ทำให้ประติมากรรมปรากฏสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์ จำนวน 5 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 12.2
ของประติมากรรมในสวนแห่งนี้ ได้แก่ 1) ผลงานชื่อลมเหนือ 2) ผู้หญิง 3) ความผูกพัน
4) สนใจไฟรู้ 5) ทอดแห

1.2.1.2 ผลงานที่มีสภาพปัจจุบันอันส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของ
ประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะระดับที่ 1 หมายถึง มีผลกระทบ คือผลงานที่มีสภาพ
ปัจจุบันที่มีองค์ประกอบสำคัญส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยใน
สวนสาธารณะ 1 ส่วน จำนวน 22 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 53.6 ของประติมากรรมในสวนแห่งนี้
ได้แก่ 1) ผลงานชื่อความบันดาลใจจากวัฒนธรรมท้องถิ่น 2) ช้างคู่ 3) ฉันทและเธอ 4) แมว
5) กล้าแกร่ง นอบน้อม 6) หลอมรวมเป็นหนึ่ง 7) คุดคู้ 8) ม้วนตัว 9) สภาวะภายในของผู้หญิง
10) งง 11) สังขาร 12) เยาวชนของชาติ 13) ดำนา 14) พักผ่อน 15) พ่อลูก
16) ร้ายรำ 17) ไปทำไร่ 18) บิณฑบาต มีสภาพเปราะบางจากคราบราดำที่ประติมากรรม
19) ปฏิมานวมิตราภิษุขนิย์ มีสภาพความไม่สมบูรณ์ของประติมากรรม จากการที่ฉัตรทองเหลือง
ที่ส่วนบนของรูปทรงเกิดการเอียงเสียสมดุล และตราสัญลักษณ์พระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชน
พรรษา 6 รอบ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่ติดอยู่ด้านหน้าแท่งหินได้สูญ
หายไปแล้ว ทำให้ส่วนประกอบของประติมากรรมไม่สมบูรณ์ตั้งแต่เมื่อแรกสร้าง 20) ผลงานชื่อสตรี
21) สังเคราะห์มนุษย์ใหม่ด้วยกระบวนการประติมากรรม 22) ความสัมพันธ์กลมกลืน สถานที่

ติดตั้งผลงานมีสภาพรกรงจากวัชพืชและขาดการดูแลให้สะอาดสวยงาม จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะโดยรวม ดังเช่นภาพประกอบ 74

ภาพผลงานที่สมบูรณ์ เมื่อแรกสร้าง

สภาพปัจจุบันของประติมากรรมร่วมสมัย

ภาพประกอบ 74 สภาพปัจจุบันของผลงานชื่อปฏิมานวิศราภิพูนีย์

1.2.1.3 ผลงานที่มีสภาพปัจจุบันอันส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะระดับที่ 2 หมายถึง มีผลกระทบมาก คือผลงานที่มีสภาพปัจจุบันที่มีองค์ประกอบสำคัญส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ 2 ส่วน จำนวน 9 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 22 ของประติมากรรมในสวนแห่งนี้ ได้แก่

- 1) ผลงานชื่อโครงสร้างสีแดง มีสภาพการผุกร่อนของประติมากรรม และสถานที่ติดตั้งมีสภาพรกรง
- 2) ผลงานชื่อจิ้งพ่อนแห่งเวียงบุพผา มีสภาพการชำรุดแตกร้าวของประติมากรรม และสถานที่ติดตั้งมีสภาพรกรง
- 3) ผลงานชื่อนางอาย
- 4) จับเจ้า
- 5) อิม
- 6) ผู้หญิง
- 7) รอคอย
- 8) วาหะ
- 9) ธรรมชาติ ลำนางชีวีต

มีสภาพเปราะเปื้อนจากคราบราดำที่ประติมากรรม และสถานที่ติดตั้งผลงานมีสภาพรกรงจากวัชพืชและขาดการดูแลให้สะอาดสวยงาม จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะโดยรวม ดังเช่นภาพประกอบ 75

ภาพประกอบ 75 สภาพปัจจุบันของผลงานชื่อโครงสร้างสีแดง

1.2.1.4 ผลงานที่มีสภาพปัจจุบันอันส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของ ประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะระดับที่ 3 หมายถึง มีผลกระทบมากที่สุด คือผลงานที่มี สภาพปัจจุบันที่มีองค์ประกอบสำคัญส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยใน สวนสาธารณะ 3 ส่วน จำนวน 5 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 12.2 ของประติมากรรมในสวนแห่งนี้ ได้แก่ 1) ผลงานชื่อบ่อทิพย์ มีสภาพการหลุดล่อนของสีที่ประติมากรรม และความไม่สมบูรณ์ของ ระบบน้ำตกที่เป็นองค์ประกอบหนึ่งของผลงานซึ่งทำหน้าที่ในลักษณะเดียวกับฐาน และมีสิ่งปกคลุม อยู่ในบ่อน้ำจำนวนมาก 2) ผลงานชื่อตุ้ง มีสภาพความไม่สมบูรณ์ของประติมากรรม เนื่องจาก รูปทรงย่อยสีดำ (ตุ้ง) ได้สูญหายไป คงเหลืออยู่เพียงรูปทรงใหญ่เท่านั้น เนินดินซึ่งทำหน้าที่ เป็นฐานและสถานที่ติดตั้งมีสภาพทรุด 3) ผลงานชื่อพีชพรรณธัญญาหาร มีสภาพเปราะเปื้อนจาก คราบราดำและตะไคร่น้ำที่ประติมากรรม เนินดินซึ่งทำหน้าที่เป็นฐานเสียรูปทรง และสถานที่ติดตั้ง มีสภาพทรุด 4) ผลงานชื่อสัมผัสธรรมชาติ มีสภาพเปราะเปื้อนจากคราบมูลสัตว์และสนิมโลหะ ที่ประติมากรรมและฐาน รวมถึงสถานที่ติดตั้งมีสภาพทรุด 5) ผลงานชื่อเผ่าพันธุ์มนุษย์ มีสภาพ ความผุพังของประติมากรรม และความทรุดของสถานที่ติดตั้งผลงาน จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพ ของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะอย่างยิ่ง ดังเช่นภาพประกอบ 76-77

ภาพประกอบ 76 ภาพผลงานชื่อเผ่าพันธุ์มนุษย์ ในสภาพสมบูรณ์เมื่อแรกสร้าง (ที่มา สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ, 2545: 110)

ภาพประกอบ 77 สภาพปัจจุบันของผลงานชื่อเผ่าพันธุ์มนุษย์

1.2.2 สวนสาธารณะหนองบวกหาด

การศึกษาวิจัยสภาพปัจจุบันของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะหนองบวกหาด ใช้วิธีการสำรวจ และการสัมภาษณ์อาจารย์อำนวยการ กันทะอินทร์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาประติมากรรม และอดีตคณบดีคณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และคุณอดิชาติ ชวงค์ หัวหน้าฝ่ายสวนสาธารณะ สำนักการช่างเทศบาลนครเชียงใหม่ พบว่ามีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะหนองบวกหาดในปี พ.ศ. 2548 จำนวน 1 ชิ้น คือผลงานชื่อร้ายรำ มีสภาพปัจจุบันที่มีความสมบูรณ์ครบ 3 ส่วนทั้งประติมากรรม ฐานที่ตั้งอยู่ตรงจุดศูนย์กลางบ่อน้ำพุที่กึ่งกลางพื้นที่ ซึ่งได้รับการดูแลรักษาให้มีความสะอาดสวยงามอยู่เสมอ ทำให้ประติมากรรมปรากฏสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์

1.3 จังหวัดภูเก็ต

1.3.1 สวนเฉลิมพระเกียรติ 100 ปี พระบรมราชชนนี

การศึกษาวิจัยสภาพปัจจุบันของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนเฉลิมพระเกียรติ 100 ปี พระบรมราชชนนี ใช้วิธีการสำรวจ และการสัมภาษณ์คุณสมศักดิ์ เชาวรีธาตพงศ์ ผู้ตรวจราชการกระทรวงวัฒนธรรม พบว่ามีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะแห่งนี้ ในปี พ.ศ. 2549 จำนวน 1 ชิ้น คือผลงานชื่อจิตจักรวาล โดยอุดร จิรัชชา ทั้งนี้การศึกษาวิจัยสภาพปัจจุบันของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนเฉลิมพระเกียรติ 100 ปี พระบรมราชชนนี เพื่อศึกษาสภาพทางกายภาพที่ปรากฏของประติมากรรมร่วมสมัยและการประเมินระดับผลกระทบที่มีต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ตามกรอบแนวคิดการวิจัย ผลการวิจัยสรุปได้ดังตาราง 8

ตาราง 8 แสดงสภาพปัจจุบันและระดับผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย
ในสวนเฉลิมพระเกียรติ 100 ปี พระบรมราชชนนี

ที่	ชื่อผลงาน	สภาพปัจจุบันของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ			ระดับผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ		
		ประติมากรรม	ฐาน	สถานที่ติดตั้ง	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3
1	จิ้งหะของการเติบโต	-	√	-	√	-	-

หมายเหตุ เครื่องหมาย √ หมายถึงส่วนที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ

จากการศึกษาวิจัยสภาพปัจจุบันและการประเมินระดับผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนเฉลิมพระเกียรติ 100 ปี พระบรมราชชนนีดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าผลงานประติมากรรมร่วมสมัยในสวนแห่งนี้มีสภาพปัจจุบันอันส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะอยู่ในระดับที่ 1 หมายถึง มีผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ มีสาเหตุจากสภาพการชำรุด มีแผ่นหินทรายเป็นหลุดออก 6 แผ่น และมีคราบสีขาวยเปรอะเปื้อนพบโดยรอบฐาน ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยรวม ภาพประกอบ 78

ภาพประกอบ 78 สภาพปัจจุบันของผลงานชื่อจิตจักรวาล

1.3.2 สวนสาธารณะสะพานหิน

การศึกษาวินิจฉัยสภาพปัจจุบันของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะสะพานหิน ใช้วิธีการสำรวจ พบว่ามีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะสะพานหินในปี พ.ศ. 2512 จำนวน 1 ชิ้น คือผลงานชื่อหลัก 60 ปี โดยชวลิต หัสพงษ์ ปัจจุบันประติมากรรมติดตั้งอยู่ในตำแหน่งที่โดดเด่นที่สุดของพื้นที่ คือบริเวณสวนหย่อมด้านหน้าทางเข้า

เคียงคู่กับป้ายชื่อสวนสาธารณะ ทั้งนี้การศึกษาวิจัยสภาพปัจจุบันของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะตามกรอบการวิจัย ผลการวิจัยพบว่าผลงานชื่อหลัก 60 ปี สภาพปัจจุบันที่มีความสมบูรณ์ครบ 3 ส่วน ทั้งประติมากรรม ฐานหรือพื้น รวมทั้งสถานที่ติดตั้งที่เป็นสนามหญ้าก็ได้รับการดูแลรักษาให้มีความสะอาดสวยงามอยู่เสมอ ทำให้ประติมากรรมปรากฏสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์

1.4 จังหวัดสงขลา

1.4.1 สวนประติมากรรมเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสทรงเจริญพระชนมายุ 50 พรรษา

การศึกษาวิจัยสภาพปัจจุบันของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะแห่งนี้ ใช้วิธีการสำรวจและการสัมภาษณ์ศาสตราจารย์วิโชค มุกดามณี อดีตผู้อำนวยการหอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร พบว่ามีการจัดสร้างประติมากรรมในสวนสาธารณะแห่งนี้ในปี พ.ศ. 2548 จำนวน 14 ชิ้น ผลงานแต่ละชิ้นมีการติดตั้งหลอดไฟฟ้าให้แสงสว่างไว้ที่ฐาน พื้นยกระดับ และพื้นสนามหญ้ารอบผลงาน ทั้งนี้การศึกษาวิจัยสภาพปัจจุบันของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสวนประติมากรรมเฉลิมพระเกียรติฯ แห่งนี้ เพื่อศึกษาสภาพทางกายภาพที่ปรากฏของประติมากรรมร่วมสมัยและการประเมินระดับผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ตามกรอบแนวคิดการวิจัย ผลการวิจัยสรุปได้ดังตาราง 9

ตาราง 9 แสดงสภาพปัจจุบันและระดับผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนประติมากรรมเฉลิมพระเกียรติฯ

ที่	ชื่อผลงาน	สภาพปัจจุบันของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ			ระดับผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ		
		ประติมากรรม	ฐาน	สถานที่ติดตั้ง	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3
1	ท่วงทำนองแห่งมิตรภาพ	-	√	-	√	-	-
2	กลองสะบัดชัย	-	√	-	√	-	-
3	พลังจักรวาล	-	-	-	-	-	-
4	ข้างขึ้นข้างแรม	-	-	-	-	-	-
5	เพ่งชมดาว	√	-	-	√	-	-
6	สัมพันธ์ภาพ	-	√	-	√	-	-
7	สัญลักษณ์แห่งชีวิต	-	√	-	√	-	-
8	กอลและ	-	√	-	√	-	-
9	King of Sky	-	-	-	-	-	-

ที่	ชื่อผลงาน	สภาพปัจจุบันของประติมากรรม ร่วมสมัยในสวนสาธารณะ			ระดับผลกระทบต่อสุนทรียภาพ ของประติมากรรมร่วมสมัย ในสวนสาธารณะ		
		ประติมากรรม	ฐาน	สถานที่ติดตั้ง	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3
10	Vital Force and Creative Technology	-	√	-	√	-	-
11	From Earth to Sky	-	-	-	-	-	-
12	Opening	-	-	-	-	-	-
13	The Origin	-	√	-	√	-	-
14	Orchid	-	-	√	√	-	-

หมายเหตุ เครื่องหมาย √ หมายถึงส่วนที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย
ในสวนสาธารณะ

จากการศึกษาวิจัยสภาพปัจจุบันและการประเมินระดับผลกระทบต่อ
สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนประติมากรรมเฉลิมพระเกียรติฯ ข้างต้น สรุปได้ดังนี้

1.4.1.1 ผลงานที่มีสภาพสมบูรณ์ทั้งประติมากรรม ฐานและสถานที่
ติดตั้ง ทำให้ประติมากรรมปรากฏสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์ จำนวน 5 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 35.7
ของประติมากรรมในสวนแห่งนี้ ได้แก่ 1) ผลงานชื่อพลังจักรวาล 2) ข้างขึ้นข้างแรม 3) King of
Sky 4) From Earth to Sky 5) Opening

1.4.1.2 ผลงานที่มีสภาพปัจจุบันอันส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของ
ประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะระดับที่ 1 หมายถึง มีผลกระทบ คือผลงานที่มีสภาพ
ปัจจุบันที่มีองค์ประกอบสำคัญส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยใน
สวนสาธารณะ 1 ส่วน จำนวน 9 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 64.3 ของประติมากรรมในสวนแห่งนี้
ได้แก่ 1) ผลงานชื่อท่วงทำนองแห่งมิตรภาพ 2) กลองสะบัดชัย 3) สัมพันธภาพ 4) สัญลักษณ์
แห่งชีวิต 5) กอและ 6) Vital Force and Creative Technology 7) The Origin มีสภาพการ
ชำรุดของฐาน จากการหลุดล่อนหรือบิ่นหักของแผ่นหินอ่อนที่ใช้ในการก่อสร้าง จึงส่งผลกระทบต่อ
สุนทรียภาพของประติมากรรมโดยรวม 8) ผลงานชื่อแห่งขมดาว มีสภาพองค์ประกอบของ
ประติมากรรมขาดความสมบูรณ์ เนื่องจากฐานซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของผลงาน มีลักษณะเป็นบ่อน้ำที่
เชื่อมต่อจากรูปทรงที่ตั้งอยู่ บ่อน้ำเปรียบเสมือนเงาของรูปทรงที่ตั้งอยู่ แต่ปัจจุบันไม่มีน้ำขังในบ่อ
ทำให้องค์ประกอบของผลงานไม่สมบูรณ์ 9) ผลงานชื่อ Orchid สถานที่ติดตั้งมีสภาพรกรากจากวัชพืช
จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยตรง ดังเช่นภาพประกอบ 79

ภาพประกอบ 79 สภาพปัจจุบันของผลงานชื่อสัญลักษณ์แห่งชีวิต

1.4.2 สวนเสรี

การศึกษาวิจัยสภาพปัจจุบันของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนเสรี ใช้วิธีการสำรวจ พบว่ามีการจัดสร้างประติมากรรมในสวนเสรี ใน พ.ศ. 2551 จำนวน 1 ชิ้น คือผลงานชื่อมีดม้างฟ้า โดยถวัลย์ ดัชนี ศิลปินแห่งชาติ ติดตั้งอยู่ที่ด้านหน้าสวนเสรี ริมนถนนราชดำเนิน ก่อนถึงมุมโค้งเข้าสู่หาดสมิหลา ผลงานชื่อมีดม้างฟ้า มีสภาพปัจจุบันที่สมบูรณ์ทั้งประติมากรรมฐานและสถานที่ติดตั้งที่ได้รับการดูแลให้มีความสวยงามอยู่เสมอ ทำให้ประติมากรรมปรากฏสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์

1.5 จังหวัดอุบลราชธานี: หุ่นศรีเมือง

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของประติมากรรมร่วมสมัยในหุ่นศรีเมือง ใช้วิธีการสำรวจและการสัมภาษณ์คุณสุรพล ศิริทรัพย์ หัวหน้าฝ่ายสวนสาธารณะ เทศบาลนครอุบลราชธานี พบว่ามีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในปี พ.ศ. 2538 จำนวน 1 ชิ้น คือผลงานชื่อร่วมใจก้าวไปข้างหน้า โดยสมศักดิ์ คงนะภักดี ติดตั้งอยู่ที่กลางลาน ในตำแหน่งกึ่งกลางของประตูทางเข้าด้านทิศตะวันออก ทั้งนี้การศึกษาวิจัยสภาพปัจจุบันของประติมากรรมร่วมสมัยในหุ่นศรีเมือง เพื่อศึกษาสภาพทางกายภาพที่ปรากฏของประติมากรรมร่วมสมัยและการประเมินระดับผลกระทบที่มีต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ตามกรอบแนวคิดการวิจัยผลการวิจัยสรุปได้ดังตาราง 10

พหุบัน ปณุ ทิโต ชีเว

ตาราง 10 แสดงสภาพปัจจุบันและระดับผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย
ในทุ่งศรีเมือง

ที่	ชื่อผลงาน	สภาพปัจจุบันของประติมากรรม ร่วมสมัยในสวนสาธารณะ			ระดับผลกระทบต่อสุนทรียภาพ ของประติมากรรมร่วมสมัย ในสวนสาธารณะ		
		ประติมากรรม	ฐาน	สถานที่ติดตั้ง	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3
1	ร่วมใจก้าวไป ข้างหน้า	√	√	-	-	√	-

หมายเหตุ เครื่องหมาย √ หมายถึงส่วนที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย
ในสวนสาธารณะ

จากการศึกษาวิจัยสภาพปัจจุบันและการประเมินระดับผลกระทบต่อ
สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในทุ่งศรีเมืองดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ผลงาน
ประติมากรรมร่วมสมัยในทุ่งศรีเมืองมีสภาพปัจจุบันอันส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของ
ประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะอยู่ในระดับที่ 2 หมายถึง มีผลกระทบมาก คือผลงานที่มี
สภาพปัจจุบันที่มีองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยใน
สวนสาธารณะ 2 ส่วน จากการมีสภาพเปราะเปื้อนจากคราบมูลสัตว์และสนิมโลหะที่ประติมากรรม
 อีกทั้งยังไหลลงมาเปราะเปื้อนที่สวนฐานเห็นได้อย่างชัดเจน จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของ
ประติมากรรมโดยตรง ภาพประกอบ 80

ภาพประกอบ 80 สภาพปัจจุบันของผลงานชื่อร่วมใจก้าวไปข้างหน้า

สรุป การศึกษาวิจัยสภาพปัจจุบันของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะใน
ประเทศไทย เป็นการศึกษาสภาพทางกายภาพที่ปรากฏของประติมากรรมร่วมสมัยและองค์ประกอบ
สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะทั้งทางตรงและทางอ้อมใน
3 ส่วน ได้แก่ ประติมากรรม ฐาน และสถานที่ติดตั้ง โดยใช้วิธีการสำรวจด้วยแบบสำรวจเบื้องต้น

ชุดที่ 2 และการสัมภาษณ์ด้วยแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง ชุดที่ 2 ทำการสัมภาษณ์หัวหน้าสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร หัวหน้างานในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือเทศบาลที่มีหน้าที่ตามกฎหมายในการดูแลรักษาสวนสาธารณะ จากนั้นทำการประเมินระดับผลกระทบจากองค์ประกอบสำคัญทั้ง 3 ส่วนดังกล่าวข้างต้น โดยจำแนกระดับผลกระทบที่มีต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ โดยใช้เกณฑ์ 3 ระดับ ได้แก่

ระดับที่ 1 หมายถึง มีผลกระทบ คือผลงานที่มีสภาพปัจจุบันขององค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ 1 ส่วน

ระดับที่ 2 หมายถึง มีผลกระทบมาก คือผลงานที่มีสภาพปัจจุบันขององค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ 2 ส่วน

ระดับที่ 3 หมายถึง มีผลกระทบมากที่สุด คือผลงานที่มีสภาพปัจจุบันขององค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ 3 ส่วน

จากผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย ในตอนที่ 1 ที่พบว่ามีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทยรวมทั้งสิ้น 102 ชิ้น แต่จากผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทยในขั้นนี้ ได้พบว่ามีผลงานประติมากรรมร่วมสมัยปรากฏในสวนสาธารณะในประเทศไทย จำนวน 99 ชิ้น โดยมีผลงานสูญหายหรือไม่ปรากฏผลงาน 3 ชิ้น โดยไม่ปรากฏผลงานที่สวนลุมพินี กรุงเทพมหานคร 1 ชิ้น ที่สวนล้านนา ร.9 จังหวัดเชียงใหม่ 1 ชิ้น และมีผลงานไม่อยู่ในจุดติดตั้ง 1 ชิ้น ที่สวนล้านนา ร.9 จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งนี้ผลงานที่พบติดตั้งในตำแหน่งต่างๆ ของสวนสาธารณะแต่ละแห่งตามความเหมาะสมของผลงานและพื้นที่ ผลงานที่พบมีสภาพปัจจุบันและมีผลการประเมินระดับผลกระทบที่แตกต่างกันสรุปได้ดังนี้ ผลงานที่มีสภาพสมบูรณ์ทั้งประติมากรรม ฐานและสถานที่ติดตั้ง ทำให้ประติมากรรมปรากฏสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์ จำนวน 29 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 28.4 ของผลงานทั้งหมด ส่วนผลงานที่มีสภาพปัจจุบันที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ จำนวน 70 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 68.6 ของผลงานทั้งหมด แบ่งเป็น 1) ผลงานที่มีสภาพปัจจุบันที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะระดับที่ 1 จำนวน 47 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 46.1 ของผลงานทั้งหมด 2) ผลงานที่มีผลกระทบระดับที่ 2 จำนวน 18 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 17.7 ของผลงานทั้งหมด 3) ผลงานที่มีผลกระทบระดับที่ 3 จำนวน 5 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 4.9 ของผลงานทั้งหมด ทั้งนี้ผลกระทบที่มีผลต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย ได้แก่ 1) ผลกระทบจากสภาพของประติมากรรม มีสาเหตุจากการชำรุด การเปราะเปื้อน สีหลุดล่อน ความไม่สมบูรณ์ และการเสียสมดุล จำนวน 49 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 48 ของผลงานทั้งหมด 2) ผลกระทบจากสภาพของฐาน มีสาเหตุจากการชำรุด การเปราะเปื้อน จำนวน 21 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 20.6 ของผลงานทั้งหมด 3) ผลกระทบจากสภาพของสถานที่ติดตั้ง มีสาเหตุจากการขุ่นของน้ำ การมีตะไคร่น้ำจำนวนมาก ไม้ประดับบดบังผลงาน ความเฉอะแฉะและมีหญ้าตาย และความรกของสถานที่ติดตั้ง จำนวน

20 ชั้น คิดเป็นร้อยละ 19.6 ของผลงานทั้งหมด จากสภาพดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งนี้การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของประติมากรรมร่วมสมัย และผลการประเมินระดับผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทยจำแนกตามจังหวัดและสวนสาธารณะได้ดังนี้

(1) กรุงเทพมหานคร จากข้อมูลภาคเอกสารแสดงประวัติความเป็นมาว่ามีการจัดสร้างประติมากรรม 40 ชั้น แต่ปัจจุบันพบผลงาน 39 ชั้น มีผลงานสูญหาย หรือไม่ปรากฏในจุดติดตั้ง 1 ชั้น ผลงานที่พบมีสภาพปัจจุบันสรุปได้ว่า มีผลงานที่มีสภาพสมบูรณ์ทั้งประติมากรรม ฐานและสถานที่ติดตั้ง ทำให้ประติมากรรมปรากฏสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์ จำนวน 16 ชั้น คิดเป็นร้อยละ 40 ของประติมากรรมในสวนสาธารณะในกรุงเทพมหานคร และมีผลงานที่มีสภาพปัจจุบันที่มีผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ จำนวน 23 ชั้น คิดเป็นร้อยละ 57.5 ของประติมากรรมในสวนสาธารณะในกรุงเทพมหานคร แบ่งเป็นผลงานมีสภาพปัจจุบันที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะระดับที่ 1 จำนวน 15 ชั้น ผลกระทบระดับที่ 2 จำนวน 8 ชั้น ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าจากสภาพปัจจุบันดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในกรุงเทพมหานครทั้งทางตรงและทางอ้อม จำแนกตามสวนสาธารณะได้ดังนี้

(1.1) สวนจตุจักร มีประติมากรรม 6 ชั้น มีผลงาน 1 ชั้นที่มีสภาพปัจจุบันสมบูรณ์ทั้งประติมากรรม ฐานและสถานที่ติดตั้ง ทำให้ประติมากรรมปรากฏสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์ คิดเป็นร้อยละ 16.7 ของประติมากรรมในสวน ส่วนผลงานอีก 5 ชั้น คิดเป็นร้อยละ 83.3 ของประติมากรรมในสวน มีสภาพปัจจุบันที่มีผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ แบ่งเป็นผลกระทบระดับที่ 1 จำนวน 2 ชั้น ผลกระทบระดับที่ 2 จำนวน 3 ชั้น คิดเป็นร้อยละ 50 ของประติมากรรมในสวน ดังนั้นจากสภาพปัจจุบันดังกล่าวจึงได้ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนจตุจักรเป็นอันมาก

(1.2) สวนธนบุรีรมย์ มีประติมากรรม 1 ชั้น มีสภาพปัจจุบันของประติมากรรม ฐานและสถานที่ติดตั้งที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะอยู่ในระดับที่ 2 ซึ่งหมายถึงมีผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะมาก

(1.3) สวนเบญจกิติ มีประติมากรรม 1 ชั้น ปัจจุบันทั้งประติมากรรม ฐานและสถานที่ติดตั้งมีสภาพสมบูรณ์ดีทุกประการ ทำให้ประติมากรรมแสดงสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์

(1.4) สวนป่ากรุงเทพมหานครเฉลิมพระเกียรติ มี 1 ชั้น ปัจจุบันทั้งประติมากรรม ฐาน และสถานที่ติดตั้งมีสภาพสมบูรณ์ดีทุกประการ ทำให้ประติมากรรมแสดงสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์

(1.5) สวนป่าเฉลิมพระเกียรติ มี 2 ชั้นมีสภาพปัจจุบันที่ปรากฏ คือ ทั้งประติมากรรม ฐาน และสถานที่ติดตั้งผลงานทั้ง 2 ชั้นมีสภาพสมบูรณ์ดีทุกประการ ทำให้ประติมากรรมร่วมสมัยทั้ง 2 ชั้น แสดงสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์

(1.6) สวนลุมพินี จากข้อมูลภาคเอกสารมีการจัดสร้างผลงานในสวนลุมพินีจำนวน 8 ชั้น แต่จากการศึกษาภาคสนามพบประติมากรรมในพื้นที่เพียง 7 ชั้น โดยมีผลงาน

สูญหายหรือไม่ปรากฏผลงาน 1 ชิ้น ผลงานที่คงอยู่มีสภาพปัจจุบันของประติมากรรม ฐานและสถานที่ติดตั้ง ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ใช้ประเมินสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ สรุปได้ว่า มีผลงานจำนวน 4 ชิ้นในจำนวนทั้งหมด 7 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 62.5 ของประติมากรรมที่จัดสร้างในสวน มีสภาพสมบูรณ์ ทำให้ประติมากรรมปรากฏสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์ ส่วนผลงานอีก 3 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 37.5 ของประติมากรรมที่จัดสร้างในสวน มีสภาพปัจจุบันอันส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะระดับที่ 1

(1.7) สวนวชิรเบญจทัศ มีประติมากรรม 3 ชิ้น มีผลงาน 1 ชิ้นมีสภาพปัจจุบันที่สมบูรณ์ ทำให้ประติมากรรมปรากฏสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์คิดเป็นร้อยละ 33.3 ของประติมากรรมในสวน ส่วนผลงานอีก 2 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 66.7 ของประติมากรรมในสวน โดยมีผลกระทบอยู่ในระดับที่ 1 ดังนั้นจากสภาพปัจจุบันดังกล่าวจึงได้ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนวชิรเบญจทัศทั้งทางตรงและทางอ้อม

(1.8) อุทยานเบญจสิริ มีประติมากรรม 18 ชิ้น มีผลงาน 6 ชิ้นมีสภาพสมบูรณ์ ทำให้ประติมากรรมปรากฏสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์ คิดเป็นร้อยละ 33.3 ของประติมากรรมในสวน ส่วนผลงานอีก 12 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 66.7 ของประติมากรรมในสวน มีสภาพปัจจุบันที่มีผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ แบ่งเป็นผลกระทบระดับที่ 1 จำนวน 8 ชิ้น ผลกระทบระดับที่ 2 จำนวน 4 ชิ้น ดังนั้นจากสภาพปัจจุบันดังกล่าวจึงได้ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในอุทยานเบญจสิริทั้งทางตรงและทางอ้อม

(2) จังหวัดเชียงใหม่ จากข้อมูลภาคเอกสารแสดงประวัติความเป็นมาว่ามีการจัดสร้างประติมากรรม 44 ชิ้น แต่ปัจจุบันพบผลงาน 42 ชิ้น มีผลงานสูญหาย และไม่ปรากฏในจุดติดตั้ง 2 ชิ้น ผลงานที่พบมีสภาพปัจจุบันสรุปได้ว่า ผลงานที่มีสภาพสมบูรณ์ทั้งประติมากรรมฐานและสถานที่ติดตั้ง ทำให้ประติมากรรมปรากฏสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์ จำนวน 6 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 13.6 ของประติมากรรมในสวนสาธารณะในจังหวัดเชียงใหม่ และมีผลงาน 36 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 81.8 ของประติมากรรมในสวนสาธารณะในจังหวัดเชียงใหม่ มีสภาพปัจจุบันที่มีผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ แบ่งเป็น 1) ผลงานมีสภาพปัจจุบันส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะระดับที่ 1 จำนวน 22 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 50 ของประติมากรรมในสวนสาธารณะในจังหวัดเชียงใหม่ 2) ผลกระทบระดับที่ 2 จำนวน 9 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 20.5 ของประติมากรรมในสวนสาธารณะในจังหวัดเชียงใหม่ 3) ผลกระทบระดับที่ 3 จำนวน 5 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 22.7 ของประติมากรรมในสวนสาธารณะในจังหวัดเชียงใหม่ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าจากสภาพปัจจุบันดังกล่าวจึงได้ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในจังหวัดเชียงใหม่ทั้งทางตรงและทางอ้อม จำแนกตามสวนสาธารณะได้ดังนี้

(2.1) สวนล้านนา ร.9 จากข้อมูลภาคเอกสารมีการจัดสร้างผลงานในสวนแห่งนี้จำนวน 43 ชิ้น แต่จากการศึกษาภาคสนามพบประติมากรรมในพื้นที่เพียง 41 ชิ้น ไม่พบผลงาน 2 ชิ้น โดยมีผลงานถูกจารกรรม 1 ชิ้น และไม่อยู่ในจุดติดตั้ง 1 ชิ้น ผลงานที่พบมีสภาพปัจจุบันสรุปได้ว่า มีผลงาน 5 ชิ้นมีสภาพปัจจุบันที่สมบูรณ์ทั้งประติมากรรม ฐานและสถานที่ติดตั้ง ทำให้

ประติมากรรมปรากฏสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์ คิดเป็นร้อยละ 14 ของประติมากรรมในส่วน ส่วนผลงานอีก 35 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 81.4 ของประติมากรรมในส่วน มีสภาพปัจจุบันที่มี ผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ แบ่งเป็นผลกระทบระดับที่ 1 จำนวน 22 ชิ้น ผลกระทบระดับที่ 2 จำนวน 9 ชิ้น ผลกระทบระดับที่ 3 จำนวน 5 ชิ้น ดังนั้นจากสภาพปัจจุบันดังกล่าวจึงได้ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย ในสวนล้านนา ร.9 เป็นอันมาก

(2.2) สวนสาธารณะหนองบวหาด มีผลงาน 1 ชิ้น ปัจจุบัน ทั้งประติมากรรม ฐาน และสถานที่ติดตั้งมีสภาพสมบูรณ์ดีทุกประการ ทำให้ประติมากรรม แสดงสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์

(3) จังหวัดภูเก็ต มีการจัดสร้างประติมากรรม 2 ชิ้น ติดตั้งในตำแหน่งที่เป็น สัญลักษณ์ของสวนสาธารณะทั้ง 2 แห่ง ปัจจุบันผลงานที่พบมีสภาพสมบูรณ์ทั้งประติมากรรม ฐาน และสถานที่ติดตั้ง ทำให้ประติมากรรมปรากฏสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์ จำนวน 1 ชิ้น คิดเป็น ร้อยละ 50 ของประติมากรรมในสวนสาธารณะในจังหวัดภูเก็ต และผลงานที่มีสภาพปัจจุบันที่ ผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในระดับที่ 1 จำนวน 1 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 50 ของประติมากรรมในสวนสาธารณะในจังหวัดภูเก็ต จำแนกตามสวนสาธารณะ ได้ดังนี้

(3.1) สวนเฉลิมพระเกียรติ 100 ปี พระบรมราชชนนี มีประติมากรรม 1 ชิ้น ผลงานมีสภาพปัจจุบันอันส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยใน สวนสาธารณะระดับที่ 1 หมายถึงมีผลกระทบ จากสภาพการชำรุดของฐาน

(3.2) สวนสาธารณะสะพานหิน มีการจัดสร้างประติมากรรม 1 ชิ้น ปัจจุบัน ทั้งประติมากรรม ฐาน และสถานที่ติดตั้งมีสภาพสมบูรณ์ดีทุกประการ ทำให้ประติมากรรมแสดง สุนทรียภาพโดยสมบูรณ์

(4) จังหวัดสงขลา มีประติมากรรม 15 ชิ้น ติดตั้งในตำแหน่งต่างๆ ของแต่ละ สวนสาธารณะตามความเหมาะสมของผลงานและพื้นที่ ปัจจุบันผลงานที่พบมีสภาพสมบูรณ์ ทั้งประติมากรรม ฐานและสถานที่ติดตั้ง ทำให้ประติมากรรมปรากฏสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์ 6 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 40 ของประติมากรรมในสวนสาธารณะในจังหวัดสงขลา และผลงานที่มี สภาพปัจจุบันที่ผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในระดับที่ 1 จำนวน 9 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 60 ของประติมากรรมในสวนสาธารณะในจังหวัดสงขลา ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า จากสภาพปัจจุบันดังกล่าวจึงได้ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย ในสวนสาธารณะในจังหวัดเชียงใหม่ทั้งทางตรงและทางอ้อม จำแนกตามสวนสาธารณะได้ดังนี้

(4.1) สวนประติมากรรมเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสทรงเจริญพระชนมายุ 50 พรรษา มีประติมากรรม 14 ชิ้น มีผลงาน 5 ชิ้นที่มีสภาพปัจจุบันที่สมบูรณ์ ทำให้ประติมากรรมปรากฏสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์ คิดเป็นร้อยละ 35.7 ของประติมากรรมในส่วน ส่วนผลงานอีก 9 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 64.3 ของ ประติมากรรมในส่วน มีผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะใน ระดับที่ 1 ดังนั้นจากสภาพปัจจุบันดังกล่าวจึงได้ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรม

ร่วมสมัยในสวนสาธารณะแห่งนี้ทั้งทางตรงและทางอ้อม

(4.2) สวนเสรี มีการจัดสร้างประติมากรรม 1 ชิ้น ปัจจุบันมีสภาพสมบูรณ์ดีทุกประการ ทำให้ประติมากรรมแสดงสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์

(5) จังหวัดอุบลราชธานี: ทุ่งศรีเมือง มีประติมากรรม 1 ชิ้น มีสภาพปัจจุบันที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในระดับที่ 2 หมายถึงมีผลกระทบมาก เนื่องจากมีสภาพเปราะบางจากคราบมูลสัตว์และสนิมโลหะที่ประติมากรรม อีกทั้งยังไหลลงมาเปราะบางที่ส่วนฐานเห็นได้อย่างชัดเจน

ทั้งนี้การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและผลการประเมินระดับผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย ผลการวิจัยสรุปได้ดังตาราง 11-12

ตาราง 11 แสดงสภาพปัจจุบันของส่วนสำคัญ 3 ส่วนที่มีผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย

ที่	จังหวัด	จำนวนผลงานที่สร้าง (ชิ้น)	สภาพปัจจุบันของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ (จำนวนผลงาน: ชิ้น)			ส่วนที่มีผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ (จำนวนผลงาน: ชิ้น)		
			ไม่พบ	สมบูรณ์	มีผลกระทบ	ประติมากรรม	ฐาน	สถานที่ติดตั้ง
	ประเทศไทย	102	3	29	70	49	21	20
1	กรุงเทพมหานคร	40	1	16	23	16	11	5
2	เชียงใหม่	44	2	6	36	33	5	17
3	ภูเก็ต	2	-	1	1	-	1	-
4	สงขลา	15	-	6	9	-	8	1
5	อุบลราชธานี	1	-	-	1	1	1	-

พูน ปณ ทิโต ชีเว

ตาราง 12 แสดงสภาพปัจจุบันและระดับผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย

ที่	จังหวัด/ ชื่อสวนสาธารณะ	จำนวน ผลงาน ที่สร้าง (ชิ้น)	สภาพปัจจุบันของ ประติมากรรม ร่วมสมัยในสวนสาธารณะ (จำนวนผลงาน: ชิ้น)			ระดับผลกระทบต่อ สุนทรียภาพของ ประติมากรรมร่วมสมัย ในสวนสาธารณะ (จำนวนผลงาน: ชิ้น)		
			ไม่พบ	สมบูรณ์	มี ผลกระทบ	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3
	ประเทศไทย	102	3	29	70	47	18	5
	กรุงเทพมหานคร	40	1	16	23	15	8	-
1	สวนจตุจักร	6	-	1	5	2	3	-
2	สวนธนบุรีรมย์	1	-	-	1	-	1	-
3	สวนเบญจกิติ	1	-	1	-	-	-	-
4	สวนป่า กรุงเทพมหานคร เฉลิมพระเกียรติ	1	-	1	-	-	-	-
5	สวนป่าเฉลิม พระเกียรติ	2	-	2	-	-	-	-
6	สวนลุมพินี	8	1	4	3	3	-	-
7	สวนวชิรเบญจ ทัศ	3	-	1	2	2	-	-
8	อุทยานเบญจสิริ	18	-	6	12	8	4	-
	จังหวัดเชียงใหม่	44	2	6	36	22	9	5
9	สวนล้านนา ร.9	43	2	5	36	22	9	5
10	สวนสาธารณะ หนองบวหาด	1	-	1	-	-	-	-

ที่	จังหวัด/ ชื่อสวนสาธารณะ	จำนวน ผลงาน ที่สร้าง (ชิ้น)	สภาพปัจจุบันของ ประติมากรรม ร่วมสมัยในสวนสาธารณะ (จำนวนผลงาน: ชิ้น)			ระดับผลกระทบต่อ สุนทรียภาพของ ประติมากรรมร่วมสมัย ในสวนสาธารณะ (จำนวนผลงาน: ชิ้น)		
			ไม่พบ	สมบูรณ์	มี ผลกระทบ	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3
	จังหวัดภูเก็ต	2	-	1	1	1	-	-
11	สวนเฉลิมพระ เกียรติ 100 ปี พระบรมราช ชนนี	1	-	-	1	1	-	-
12	สวนสาธารณะ สะพานหิน	1	-	1	-	-	-	-
	จังหวัดสงขลา	15	-	6	9	9	-	-
13	สวน ประติมากรรม เฉลิมพระเกียรติฯ	14	-	5	9	9	-	-
14	สวนเสรี	1	-	1	-	-	-	-
	จังหวัดอุบลราชธานี	1	-	-	1	-	1	-
15	ทุ่งศรีเมือง	1	-	-	1	-	1	-

2. สภาพปัญหาของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัญหาของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย ผู้วิจัยใช้วิธีการสำรวจด้วยแบบสำรวจเบื้องต้น ชุดที่ 2 การสัมภาษณ์ด้วยแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง ชุดที่ 2 ทำการสัมภาษณ์ผู้ดูแลรักษาพื้นที่ ได้แก่ หัวหน้าสวนสาธารณะ กรุงเทพมหานคร หัวหน้างานในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีหน้าที่ตามกฎหมายในการดูแลรักษาสวนสาธารณะ จากนั้นนำข้อมูลมาจัดหมวดหมู่และสรุปสาระสำคัญตามประเด็นที่ทำการวิจัย แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายและกรอบแนวคิดของการวิจัย ได้แก่ 1) ปัญหาที่ส่งผลต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย ในด้านสุนทรียภาพด้านเนื้อหาและสุนทรียภาพ

ด้านรูปทรง 2) ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมร่วมสมัยกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ในด้านสุนทรียภาพของสถานที่ติดตั้ง การปรากฏชัดของประติมากรรม และความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม ทั้งนี้เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทยที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์หาเหตุและปัจจัยที่ก่อให้เกิดสภาพปัญหาที่ปรากฏ ซึ่งจะนำไปสู่การถอดรหัสองค์ความรู้ทางสุนทรียภาพที่เหมาะสมของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทยในลำดับต่อไป ผลการวิจัยพบว่าสภาพปัญหาของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทยที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย สรุปได้ดังนี้

(1) ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย ประกอบด้วย สุนทรียภาพด้านเนื้อหาและสุนทรียภาพด้านรูปทรง ปัญหาที่พบ ได้แก่ 1) ปัญหาเกี่ยวกับการดูแลรักษาประติมากรรมร่วมสมัย 2) ปัญหาด้านการดูแลรักษาส่วนประกอบของประติมากรรม 3) ปัญหาการขูดขีดประติมากรรม

(2) ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมร่วมสมัยกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย สุนทรียภาพของสถานที่ติดตั้ง การปรากฏชัดของประติมากรรม และความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม ปัญหาที่พบ ได้แก่ 1) ปัญหาไม้ประดับบรบกวนสุนทรียภาพของประติมากรรม และปัญหาการเกิดตะไคร่น้ำจำนวนมากในบ่อน้ำ 2) ปัญหาการรुक้าประติมากรรม 3) ปัญหาสุนทรียภาพของสถานที่ติดตั้ง

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้รายงานผลการศึกษาค้นคว้าตามจังหวัดและสวนสาธารณะที่มีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัย มีรายละเอียดดังนี้

2.1 กรุงเทพมหานคร

2.1.1 สวนจตุจักร

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนจตุจักร ใช้วิธีการสำรวจ และการสัมภาษณ์คุณวรุทธิ์ วัฒนานนท์ หัวหน้าสวนจตุจักร ผลการวิจัยมีดังนี้

2.1.1.1 ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย ได้แก่

(1) ปัญหาเกี่ยวกับการดูแลรักษาประติมากรรมร่วมสมัย เป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยโดยตรง คือการไม่ทราบวิธีการที่ถูกต้องในการดูแลรักษาผลงานประติมากรรมร่วมสมัยและฐานรองรับผลงานแต่ละชิ้นซึ่งมีความแตกต่างกันทั้งในด้านวัสดุ กรรมวิธีในการสร้างและสภาพปัจจุบัน ทั้งนี้ประติมากรรมไม่ว่าจะสร้าง

จากวัสดุใดก็ตามเมื่อจัดสร้างเสร็จแล้วย่อมต้องมีการเปลี่ยนแปลง ผันแปรไปตามผลกระทบที่ได้รับ ทั้งจากสภาพดินฟ้าอากาศ มนุษย์ สัตว์ การสั่นสะเทือน ฝุ่น ควัน กรด และภัยอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประติมากรรมที่ติดตั้งกลางแจ้งเช่นในสวนสาธารณะด้วยแล้วยังได้รับผลกระทบมาก ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการดูแลรักษาประติมากรรมแต่ละชิ้นอย่างถูกต้องตามหลักวิธีการ และในระยะเวลาที่เหมาะสม เช่น การทำความสะอาดผลงานเมื่อเกิดราดำ หรือคราบจากการแข่งขันของน้ำฝนและน้ำประปา หรือมูลสัตว์ การเกิดคราบสนิมหรือสนิมกัดกร่อนที่พื้นผิวโลหะแต่ละชนิด ทั้งนี้เพื่อให้ประติมากรรมอยู่ในสภาพสมบูรณ์ มีความคงทนอยู่ได้เป็นเวลายาวนาน ปรากฏสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์สืบไป จากการจัดเก็บข้อมูลภาคสนามพบว่า เจ้าหน้าที่ของสวนพฤกษศาสตร์ส่วนใหญ่มีความรู้ในเรื่องการดูแลรักษาพืชพรรณชนิดต่างๆ เป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะเป็นหัวใจสำคัญของสวนสาธารณะ ดังนั้นจึงไม่ทราบถึงวิธีการดูแลรักษาประติมากรรมร่วมสมัยและฐานรองรับผลงานที่ถูกต้องตามหลักวิธี จึงทำให้มีคราบเปรอะเปื้อน คราบมูลสัตว์ ราดำ มีสนิมโลหะกัดกร่อน และแผ่นหินหลุดล่อนปรากฏทั่วไปที่ประติมากรรมและฐาน บางชิ้นอยู่ในระยะเริ่มต้น บางชิ้นมีการกัดกร่อนมากมีผลกระทบถึงโครงสร้างความคงทนและได้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมด้วย ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่อาจดูแลรักษาผลงานประติมากรรมและฐานให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์ได้ นอกจากนี้แล้วเมื่อเกิดการชำรุด หรือเริ่มมีการชำรุด ก็ไม่สามารถซ่อมบำรุงอย่างถูกต้องตามหลักวิธีได้ หรืออาจนำไปสู่การซ่อมบำรุงที่ไม่ถูกต้องจนก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประติมากรรมและฐานทั้งในแง่กายภาพและสุนทรียภาพ เช่น ผลงานชื่อเอกภาพ ประติมากรรมและฐานมีสภาพเปรอะเปื้อนจากคราบตะไคร่น้ำขึ้นที่ส่วนบนของรูปทรงและไหลลงมาจนถึงฐาน ผลงานชื่อจุดมุ่งหมายที่บริสุทธิ์ ส่วนฐานมีการหลุดล่อนของแผ่นหินอ่อนจนสามารถมองเห็นคอนกรีตด้านในได้อย่างชัดเจน ซึ่งได้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อสุนทรียภาพของประติมากรรม

(2) ปัญหาการขูดขีดประติมากรรม เกิดจากประชาชนที่เข้ามาใช้บริการในสวนสาธารณะใช้ของแข็ง ของมีคม นิ้วมือ เครื่องเขียน ขูดขีดร่องรอยต่างๆ บนรูปทรง ต้นเหตุของปัญหาดังกล่าวมาจากการรู้เท่าไม่ถึงกาล การไม่เห็นคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ของประติมากรรม การไม่ตระหนักหรือหวงแหนสาธารณะสมบัติ การไม่มีจิตสาธารณะของประชาชน ทำให้เกิดความเสียหายแก่พื้นผิวของประติมากรรม และส่งผลกระทบโดยตรงต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย นอกจากนี้แล้วยังสะท้อนถึงปัญหาเกี่ยวกับการดูแลรักษาประติมากรรมร่วมสมัยในข้อ (1) อีกด้วย ภาพประกอบ 81

ภาพประกอบ 81 ปัญหาการขูดขีดประติมากรรม

2.1.1.2 ปัญหาที่ส่งผลต่อสุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมร่วมสมัยกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่

(1) ปัญหาไม้ประดับรบกวนสุนทรียภาพของประติมากรรม ผลงานโดยรวมในสวนจัดจรรมิขนาดไม่ใหญ่โตนัก เมื่อแรกทีจัดสร้างสถานที่ติดตั้งมีสภาพโล่งกว้าง ต้นไม้รอบข้างยังไม่เจริญเติบโตมากนัก ประติมากรรมจึงโดดเด่นและปรากฏชัด เมื่อเวลาผ่านไป ต้นไม้ได้เจริญเติบโตแผ่กิ่งก้านออกมากว้างใหญ่ อีกทั้งขนาดที่ใหญ่โตของต้นไม้ยังได้ข่มให้ขนาดของประติมากรรมซึ่งไม่ใหญ่โตนักให้กลืนหายไป ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมร่วมสมัยกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ในด้านการปรากฏชัดของประติมากรรมโดยตรง ประติมากรรมที่เกิดปัญหาดังกล่าว คือผลงานชื่อเอกภาพ

2.1.2 สวนธนบุรีรมย์

การศึกษาวิจัยสภาพปัญหาของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนธนบุรีรมย์ ใช้วิธีการสำรวจ และการสัมภาษณ์คุณสุรพล ภักดี หัวหน้าสวนธนบุรีรมย์ พบว่าสภาพปัญหาของประติมากรรมร่วมสมัยที่ส่งผลต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนธนบุรีรมย์ มีดังนี้

2.1.2.1 ปัญหาที่ส่งผลต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย ได้แก่

(1) ปัญหาด้านการดูแลรักษาส่วนประกอบของประติมากรรม ในการสร้างสรรค์ประติมากรรมบางครั้งศิลปินได้ออกแบบให้ผลงานมีส่วนประกอบอื่นๆ เพิ่มเติมขึ้นมาเพื่อให้ประติมากรรมมีความแปลกใหม่ น่าสนใจ ส่งเสริมสุนทรียภาพของประติมากรรม เช่น การติดตั้งระบบน้ำพุ น้ำวน น้ำไหลหรือน้ำตกให้เป็นส่วนประกอบของผลงาน การติดตั้งแกนหมุน เพื่อให้รูปทรงสามารถเคลื่อนไหวได้ สิ่งเหล่านี้มักมีเครื่องจักร หรืออุปกรณ์อื่นๆ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามความมุ่งหมายของศิลปิน เช่น เครื่องสูบน้ำ หัวฉีดน้ำ เป็นต้น สิ่งดังกล่าวนี้ จำเป็นต้องมีการดูแลรักษาอย่างถูกต้องตามหลักวิธีในระยะเวลาที่เหมาะสม ซึ่งเจ้าหน้าที่ต้องมีความเข้าใจ หมั่นตรวจตรา ให้เครื่องจักรหรือส่วนประกอบของประติมากรรมมีสภาพที่สมบูรณ์อยู่ตลอดเวลา เพื่อให้ประติมากรรมมีความสมบูรณ์ทั้งในด้านกายภาพและสุนทรียภาพ ทั้งนี้ผลงาน

ที่จัดสร้างในสวนธนบุรีรมย์มีการติดตั้งปั้มน้ำเพื่อสร้างน้ำตกให้ไหลตกลงมา โดยน้ำตกดังกล่าวจะหุ้มเพื่อพรางไม่ให้มองเห็นส่วนฐานอันที่ติดตั้งรูปทรงทั้ง 3 ฐาน ทำให้รูปทรงลอยเด่นอยู่เหนือน้ำที่ตกลงมา แต่ปัจจุบันระบบน้ำตกทำงานไม่สมบูรณ์ เนื่องจากเครื่องสูบน้ำมักเกิดการอุดตันและชำรุดเสียหาย ส่งผลกระทบต่อการปรากฏชัดของประติมากรรมโดยตรง ปัจจัยที่ก่อให้เกิดสภาพปัญหาดังกล่าวคือ การไม่ทราบวิธีการดูแลรักษาปั้มน้ำซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ประติมากรรมมีสุนทรียภาพที่สมบูรณ์ จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยทั้งในด้านสุนทรียภาพด้านเนื้อหา และสุนทรียภาพด้านรูปทรงโดยตรง

2.1.2.2 ปัญหาที่ส่งผลต่อสุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมร่วมสมัยกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่

(1) ปัญหาการเกิดตะไคร่น้ำจำนวนมากในบ่อน้ำ เกิดจากการที่น้ำที่มีอินทรีย์สาร เมื่อได้รับแสงแดดก็จะทำการสังเคราะห์แสงและเจริญเติบโตแพร่กระจายไปจนทั่วพื้นน้ำทำให้ความใสสวยงามของน้ำลดลง ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมร่วมสมัยกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ในด้านสุนทรียภาพของสถานที่ติดตั้งภาพประกอบ 82

ภาพประกอบ 82 ปัญหาด้านการดูแลรักษาส่วนประกอบของประติมากรรม และปัญหาสุนทรียภาพของสถานที่ติดตั้ง

2.1.3 สวนเบญจกิติ

การศึกษาวิจัยสภาพปัญหาของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนเบญจกิติ ใช้วิธีการสำรวจ และการสัมภาษณ์คุณศรลือชัย พิมพ์สิน ปฏิบัติหน้าที่ผู้กำกับดูแลการบำรุงรักษาสวนเบญจกิติ พบว่าสภาพปัญหาของประติมากรรมร่วมสมัยที่ส่งผลต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนเบญจกิติ มีดังนี้

2.1.3.1 ปัญหาที่ส่งผลต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย

สวนเบญจกิติไม่พบปัญหาที่ส่งผลต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย ทั้งในด้านสุนทรียภาพด้านเนื้อหา และสุนทรียภาพด้านรูปทรง

2.1.3.2 ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่าง
ประติมากรรมร่วมสมัยกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่

(1) ปัญหาการรुक้าประติมากรรม จากการศึกษาที่กรุงเทพมหานคร
หรือผู้รับผิดชอบสวนสาธารณะได้ใช้พื้นที่ หรืออนุญาตให้หน่วยงานต่างๆ ใช้พื้นที่สวนเบญจกิติจัด
กิจกรรมต่างๆ ซึ่งอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อประติมากรรมสรุปได้ 3 ข้อ ได้แก่ 1) ผลกระทบ
จากวัตถุ ในการจัดกิจกรรมดังกล่าวโดยมากมีการจัดสร้างสิ่งต่างๆ ประกอบในการจัดกิจกรรม เช่น
แผ่นป้ายประชาสัมพันธ์ อุปกรณ์เครื่องเล่นสวนสนุก เวทีการแสดง บางครั้งมีการใช้ประติมากรรม
เป็นส่วนหนึ่ง หรือฉากหลังของเวทีการแสดง สิ่งดังกล่าวนี้ได้ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของความสัมพันธ์
ระหว่างประติมากรรมร่วมสมัยกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ในด้านสุนทรียภาพของสถานที่
ติดตั้ง และการปรากฏชัดของประติมากรรม ภาพประกอบ 83

ภาพประกอบ 83 ปัญหาการรุก้าประติมากรรม

2.1.4 สวนป่ากรุงเทพมหานครเฉลิมพระเกียรติ

การศึกษาวิจัยสภาพปัญหาของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนป่า
กรุงเทพมหานครเฉลิมพระเกียรติ ใช้วิธีการสำรวจ และการสัมภาษณ์คุณนรมน พระพุทธรุณ
และคุณนภาพรรณ แก่นโสภา พบว่าไม่มีปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยใน
สวนสาธารณะ ทำให้ประติมากรรมปรากฏสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์

2.1.5 สวนป่าเฉลิมพระเกียรติ

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัญหาของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนป่า
เฉลิมพระเกียรติ ใช้วิธีการสำรวจ และการสัมภาษณ์คุณนรมน พระพุทธรุณ และคุณนภาพรรณ
แก่นโสภา พบว่าไม่มีปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ
ทำให้ประติมากรรมทั้ง 2 ชิ้นปรากฏสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์

2.1.6 สวนลุมพินี

การศึกษาวิจัยสภาพปัญหาของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนลุมพินี ใช้วิธีการสำรวจ และการสัมภาษณ์คุณเกื้อกุล พัวพิริยะพันธ์ หัวหน้าสวนลุมพินี พบว่าสภาพปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนลุมพินี มีดังนี้

2.1.6.1 ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย ได้แก่

(1) ปัญหาเกี่ยวกับการดูแลรักษาประติมากรรมร่วมสมัย มีลักษณะเช่นเดียวกับปัญหาที่เกิดกับสวนจตุจักร ซึ่งผู้วิจัยได้กล่าวแล้วในข้อ 2.1.1.1 (1) ทั้งนี้ ประติมากรรมและฐานในสวนลุมพินีที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาดังกล่าว ได้แก่ ผลงานชื่อปิติ มีสนิมโลหะและผลึกสีขาวขึ้นที่ส่วนล่างรูปทรงและไหลเป็นคราบลงมาสู่ฐานเห็นได้อย่างชัดเจน ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในด้านสุนทรียภาพของรูปทรง

2.1.6.2 ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่าง ประติมากรรมร่วมสมัยกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่

(1) ปัญหาไม้ประดับรบกวนสุนทรียภาพของประติมากรรม มีลักษณะแตกต่างกับปัญหาที่เกิดกับสวนจตุจักร ซึ่งผู้วิจัยได้กล่าวแล้วในข้อ 2.1.1.2 (1) แต่ในกรณีสวนลุมพินี เป็นปัญหาที่เกิดจากการปลูกต้นไม้ประดับรอบฐานของประติมากรรม เพื่อตกแต่งให้เกิดความสวยงาม แต่ไม้ประดับดังกล่าวมีระดับความสูงเกินกว่าความสูงของฐาน จนบดบังสุนทรียภาพส่วนล่างของประติมากรรม ทำให้ผลงานจมอยู่ในกลุ่มไม้ประดับ ไม่เด่นชัดสง่างาม จึงส่งผลกระทบต่อ การปรากฏชัดของประติมากรรม ประติมากรรมที่เกิดปัญหาดังกล่าว คือผลงาน ชื่อเยาวชนพิทักษ์สิ่งแวดล้อม ภาพประกอบ 84

ภาพประกอบ 84 ปัญหาไม้ประดับรบกวนสุนทรียภาพของประติมากรรม

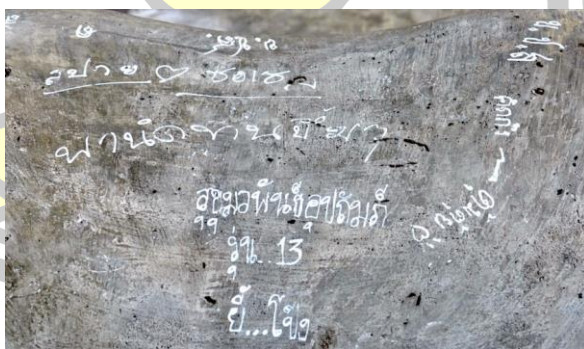
2.1.7 สวนวชิรเบญจทัศ

การศึกษาวิจัยสภาพปัญหาของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนวชิรเบญจทัศ ใช้วิธีการสำรวจ และการสัมภาษณ์คุณจุมพฏ ศิริวัชรินทร์ หัวหน้าสวนวชิรเบญจทัศ

พบว่าสภาพปัญหาของประติมากรรมร่วมสมัยที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย
ในสวนวชิรเบญจทัศ มีดังนี้

2.1.7.1 ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย
ได้แก่

- (1) ปัญหาเกี่ยวกับการดูแลรักษาประติมากรรมร่วมสมัย
มีลักษณะเช่นเดียวกับปัญหาที่เกิดกับสวนจตุจักร ซึ่งผู้วิจัยได้กล่าวแล้วในข้อ 2.1.1.1 (1) ทั้งนี้
ประติมากรรมและฐานในสวนวชิรเบญจทัศที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาดังกล่าว ได้แก่ ผลงานชื่อ
ตัวอักษรไทย ประติมากรรมมีสภาพชำรุด เกิดการแตกหักที่รูปทรงย่อยที่เป็นส่วนหนึ่งของผลงาน
และเจ้าหน้าที่ได้นำส่วนดังกล่าวออกมาวางไว้ใต้โคนต้นไม้ ด้านนอกพื้นที่ระดับ ซึ่งส่งผลกระทบ
โดยตรงต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในด้านสุนทรียภาพของรูปทรง
- (2) ปัญหาการขูดขีดประติมากรรม มีลักษณะเช่นเดียวกับปัญหา
ที่เกิดกับสวนจตุจักร ซึ่งผู้วิจัยได้กล่าวแล้วในข้อ 2.1.1.1 (2) ซึ่งเกิดจากประชาชนที่เข้ามาใช้
บริการใช้ของแข็ง ของมีคม นิ้วมือ เครื่องเขียน ฯลฯ ขูดขีด หรือขีดเขียนร่องรอยต่างๆ
บนรูปทรง ทั้งนี้ มีประติมากรรมและฐานที่ได้รับความเสียหายจากปัญหาดังกล่าว ได้แก่ ผลงานชื่อ
ตัวอักษรไทย มีร่องรอยการขูดขีดและเขียนตัวอักษร หรือข้อความที่รูปทรงทุกรูปทรง ทำให้เกิด
ความเสียหายแก่พื้นผิวของประติมากรรม และส่งผลกระทบโดยตรงต่อสุนทรียภาพของ
ประติมากรรมร่วมสมัยในด้านสุนทรียภาพของรูปทรง นอกจากนี้แล้วยังสะท้อนถึงปัญหาเกี่ยวกับ
การดูแลรักษาประติมากรรมร่วมสมัยในข้อ (1) อีกด้วย ภาพประกอบ 85

ภาพประกอบ 85 ปัญหาการขูดขีดประติมากรรม

- (3) ปัญหาด้านการดูแลรักษาส่วนประกอบของประติมากรรม
มีลักษณะเช่นเดียวกับปัญหาที่เกิดกับสวนธนบุรีรมย์ ซึ่งผู้วิจัยได้กล่าวแล้วในข้อ 2.1.2.1 (1)
โดยประติมากรรมที่ได้รับผลกระทบจากสภาพปัญหาดังกล่าว ได้แก่ ผลงานชื่อ Frame ซึ่งส่งผล

กระทบโดยตรงต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย ทั้งในด้านสุนทรียภาพด้านเนื้อหา และสุนทรียภาพด้านรูปทรง

2.1.7.2 ปัญหาที่ส่งผลต่อสุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่าง ประติมากรรมร่วมสมัยกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่

(1) ปัญหาการเกิดตะไคร่น้ำจำนวนมากในบ่อน้ำ มีลักษณะ เช่นเดียวกับปัญหาที่เกิดกับสวนธนบุรีรมย์ ซึ่งผู้วิจัยได้กล่าวแล้วในข้อ 2.1.2.2 (1) ประติมากรรม ที่ได้รับผลกระทบจากสภาพปัญหาดังกล่าว ได้แก่ ผลงานชื่อ Frame

2.1.8 อุทยานเบญจสิริ

การศึกษาวินิจฉัยสภาพปัญหาของประติมากรรมร่วมสมัยในอุทยานเบญจสิริ ใช้วิธีการสำรวจ และการสัมภาษณ์คุณธงชัย ศรีพันผ่อง เจ้าพนักงานการเกษตร 2 พบว่าสภาพ ปัญหาของประติมากรรมร่วมสมัยที่ส่งผลต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในอุทยาน เบญจสิริ มีดังนี้

2.1.8.1 ปัญหาที่ส่งผลต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย ได้แก่

(1) ปัญหาเกี่ยวกับการดูแลรักษาประติมากรรมร่วมสมัย มีลักษณะเช่นเดียวกับปัญหาที่เกิดกับสวนจตุจักร ซึ่งผู้วิจัยได้กล่าวแล้วในข้อ 2.1.1.1 (1) ทั้งนี้ ประติมากรรมและฐานในอุทยานเบญจสิริที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาดังกล่าว และส่งผลกระทบ โดยตรงต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในด้านสุนทรียภาพของรูปทรง ได้แก่ ผลงานชื่อ รำมะนา ประติมากรรมมีคราบสนิมโลหะสีน้ำตาลปรากฏชัดที่พื้นผิวรูปทรง และไหลลงมา เปราะเปื้อนที่ส่วนฐานด้วย ผลงานชื่อชีวิตและศรัทธา ประติมากรรมมีคราบมูลสัตว์และสนิมโลหะ ขึ้นที่รูปทรง จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยตรง นอกจากนี้แล้วยังมี ประติมากรรมอีกหลายชิ้นที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาเกี่ยวกับการดูแลรักษาประติมากรรมร่วมสมัย ดังกล่าวข้างต้น ดังปรากฏในสภาพปัจจุบันของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทยซึ่งผู้วิจัยได้รายงานไปแล้ว

(2) ปัญหาด้านการดูแลรักษาส่วนประกอบของประติมากรรม มีลักษณะเช่นเดียวกับปัญหาที่เกิดกับสวนธนบุรีรมย์ ซึ่งผู้วิจัยได้กล่าวแล้วในข้อ 2.1.2.1 (1) โดยประติมากรรมที่ได้รับผลกระทบจากสภาพปัญหาดังกล่าว ได้แก่ ผลงานชื่อข้าว เดิมมีการปลูก ข้าวบนขอบส่วนบนของรูปทรงซึ่งมีลักษณะเป็นวงรีคล้ายเมล็ดข้าว ปัจจุบันไม่มีการปลูกข้าวแล้ว คงเหลือแต่รูปทรงที่สร้างจากคอนกรีตที่หุ้มด้วยแผ่นกระเบื้องและร่องรอยการกันแนวคอนกรีตเป็น ช่องๆ ซึ่งเดิมเป็นพื้นที่สำหรับปลูกข้าว จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย ทั้งในด้านสุนทรียภาพด้านเนื้อหา และสุนทรียภาพด้านรูปทรงโดยตรง

2.1.8.2 ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่าง
ประติมากรรมร่วมสมัยกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่

(1) ปัญหาการเกิดตะไคร่น้ำจำนวนมากในบ่อน้ำ มีลักษณะ
เช่นเดียวกับปัญหาที่เกิดกับสวนจตุจักร ซึ่งผู้วิจัยได้กล่าวแล้วในข้อ 2.1.2.2 (1) ประติมากรรม
ที่ได้รับผลกระทบจากสภาพปัญหาดังกล่าว ได้แก่ ผลงานชื่อพื้นพิภพและจักรวาล ภาพประกอบ 86

ภาพประกอบ 86 ปัญหาสุนทรียภาพของสถานที่ติดตั้งที่เกิดจากการเกิดตะไคร่น้ำในบ่อน้ำ

(2) ปัญหาไม้ประดับรบกวนสุนทรียภาพของประติมากรรม
มีลักษณะเช่นเดียวกับปัญหาที่เกิดกับสวนจตุจักร ซึ่งผู้วิจัยได้กล่าวแล้วในข้อ 2.1.1.2 (1)
เป็นปัญหาไม้ประดับประเภทไม้ยืนต้นที่เจริญเติบโตแผ่กิ่งก้านออกมากว้างใหญ่ และได้บัง
ทัศนียภาพ มุมมองที่โล่งกว้างของประติมากรรม ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของความสัมพันธ์
ระหว่างประติมากรรมร่วมสมัยกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ในด้านการปรากฏชัดของ
ประติมากรรมโดยตรงประติมากรรมที่เกิดปัญหาดังกล่าว ได้แก่ ผลงานชื่อรอยศรัทธา

2.2 จังหวัดเชียงใหม่

2.2.1 สวนล้านนา ร.9

การศึกษาวิจัยสภาพปัญหาของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนล้านนา ร.9
ใช้วิธีการสำรวจและการสัมภาษณ์คุณจรัญ แก้วมล หัวหน้าสวนล้านนา ร.9 พบว่าสภาพปัญหาของ
ประติมากรรมร่วมสมัยที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนล้านนา ร.9 มีดังนี้

2.2.1.1 ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย
ได้แก่

(1) ปัญหาเกี่ยวกับการดูแลรักษาประติมากรรมร่วมสมัย
มีลักษณะเช่นเดียวกับปัญหาที่เกิดกับสวนจตุจักร ซึ่งผู้วิจัยได้กล่าวแล้วในข้อ 2.1.1.1 (1) ทั้งนี้
ประติมากรรมและฐานในสวนล้านนา ร.9 ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาดังกล่าว และส่งผลกระทบ

โดยตรงต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยทั้งในด้านสุนทรียภาพด้านเนื้อหา และด้านรูปทรง ได้แก่ ผลงานชื่อโครงสร้างสีแดง ประติมากรรมมีสภาพชำรุด มีสนิมกัดกร่อนพื้นผิวและเนื้อโลหะ จนผุกร่อนหลายส่วนและลูกกลมกินบริเวณกว้างขึ้น พื้นผิวสีแดงซีดจางและหลุดล่อนทั่วทั้งรูปทรง ผลงานชื่อบ่อทิพย์ มีการเปลี่ยนแปลงสีรูปทรงเป็นสีฟ้าทั้งหมด ไม่มีสีแดงที่ส่วนสันของรูปทรงดังเช่นเมื่อแรกสร้าง และสีที่ทายังมีการหลุดล่อนจากการตากแดดกรำฝนเป็นเวลานาน รวมทั้งมีสิ่งปฏิกูลจำนวนมากที่บ่อน้ำซึ่งทำหน้าที่เป็นฐานของผลงาน ผลงานชื่อตุ้ง รูปทรงย่อเยียดดำ (ตุ้ง) ได้สูญหายไป คงเหลืออยู่เพียงรูปทรงใหญ่เท่านั้น เป็นต้น นอกจากนี้แล้วยังมีประติมากรรมอีกหลายชิ้นที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาเกี่ยวกับการดูแลรักษาประติมากรรมร่วมสมัยดังกล่าวข้างต้น ดังปรากฏในสภาพปัจจุบันของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะของประเทศไทยซึ่งผู้วิจัยได้รายงานไปแล้ว

(2) ปัญหาการขูดขีดประติมากรรม มีลักษณะเช่นเดียวกับปัญหาที่เกิดกับสวนจตุจักร ซึ่งผู้วิจัยได้กล่าวแล้วในข้อ 2.1.1.1 (2) ซึ่งเกิดจากประชาชนที่เข้ามาใช้บริการใช้ของแข็ง เครื่องเขียน ฯลฯ ขูดขีดร่องรอยต่างๆ บนรูปทรง ทั้งนี้ มีประติมากรรมและฐานที่ได้รับความเสียหายจากปัญหาดังกล่าว ได้แก่ ผลงานชื่อโครงสร้างสีแดง มีร่องรอยการขูดขีดและเขียนตัวอักษรที่รูปทรง ทำให้เกิดความเสียหายแก่พื้นผิวของประติมากรรม

(3) ปัญหาด้านการดูแลรักษาส่วนประกอบของประติมากรรม มีลักษณะเช่นเดียวกับปัญหาที่เกิดกับสวนธนบุรีรมย์ ซึ่งผู้วิจัยได้กล่าวแล้วในข้อ 2.1.2.1 (1) โดยประติมากรรมที่ได้รับผลกระทบจกสภาพปัญหาดังกล่าว ได้แก่ ผลงานชื่อบ่อทิพย์ เดิมมีการติดตั้งเครื่องสูบน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้าที่บ่อน้ำตรงกึ่งกลางพื้นที่ติดตั้งผลงาน เพื่อสูบน้ำขึ้นไปบนรูปทรงแห่งที่สูงที่สุด แล้วน้ำจะไหลลงมาสู่แท่งที่มีความสูงต่ำกว่าต่อๆ กันมาจนถึงแท่งที่ต่ำที่สุดจึงไหลกลับลงไปบ่อด้านล่าง ปัจจุบันระบบดังกล่าวชำรุดไปแล้ว ทำให้ประติมากรรมขาดความสมบูรณ์ อีกทั้งยังมีสิ่งปฏิกูลอยู่ในบ่อน้ำจำนวนมาก ส่งผลกระทบโดยตรงต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยทั้งในด้านสุนทรียภาพด้านเนื้อหา และสุนทรียภาพด้านรูปทรง ภาพประกอบ 87

ภาพประกอบ 87 ปัญหาด้านการดูแลรักษาส่วนประกอบของประติมากรรมในสวนล้านนา ร.9

2.2.1.2 ปัญหาที่ส่งผลต่อสุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่าง
ประติมากรรมร่วมสมัยกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่

(1) ปัญหาสุนทรียภาพของสถานที่ติดตั้ง เกิดจากเจ้าหน้าที่
ปล่อยปละละเลย ขาดการดูแลรักษาความสะอาด ตัดแต่งต้นไม้ สนามหญ้าให้สวยงาม การซ่อม
บำรุงสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ สำหรับบริการประชาชน ทำให้สวนอยู่ในสภาพกรำง
มีประชาชนเข้ามาใช้บริการจำนวนน้อย ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อบรรยากาศความร่มรื่นสวยงาม
ของสวนสาธารณะและสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยภายในสวนด้วย

2.2.2 สวนสาธารณะหนองบวหาด

การศึกษาวิจัยสภาพปัญหาของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ
หนองบวหาด ใช้วิธีการสำรวจและการสัมภาษณ์คุณอติชาติ ชูวงศ์ หัวหน้าฝ่ายสวนสาธารณะ
เทศบาลนครเชียงใหม่ พบว่าสวนสาธารณะหนองบวหาดไม่มีปัญหาที่ส่งผลต่อสุนทรียภาพของ
ประติมากรรมร่วมสมัย และปัญหาที่ส่งผลต่อสุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรม
ร่วมสมัยกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ทำให้ประติมากรรมปรากฏสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์

2.3 จังหวัดภูเก็ต

2.3.1 สวนเฉลิมพระเกียรติ 100 ปี พระบรมราชชนนี

การศึกษาวิจัยสภาพปัญหาของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนเฉลิม
พระเกียรติ 100 ปี พระบรมราชชนนี ใช้วิธีการสำรวจ พบว่าสภาพปัญหาของประติมากรรม
ร่วมสมัยที่ส่งผลต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะแห่งนี้ มีดังนี้

(1) ปัญหาที่ส่งผลต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย ได้แก่

(1.1) ปัญหาเกี่ยวกับการดูแลรักษาประติมากรรมร่วมสมัย
มีลักษณะเช่นเดียวกับปัญหาที่เกิดกับสวนจตุจักร ซึ่งผู้วิจัยได้กล่าวแล้วในข้อ 2.1.1.1 (1) ทั้งนี้
ความเสียหายจากปัญหาเกี่ยวกับการดูแลรักษาประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะแห่งนี้
และส่งผลกระทบต่อทั้งในด้านกายภาพและสุนทรียภาพของประติมากรรม คือส่วนฐานมีสภาพชำรุด
กล่าวคือ ฐานด้านทิศเหนือมีแผ่นหินทรายหลุดออก 1 แผ่น และด้านบน 5 แผ่น และมีคราบ
สีขาวไหลมาจากด้านในสู่ด้านนอกที่แนวรอยต่อแผ่นหินทราย เป็นคราบเปื้อนพบโดยรอบฐาน
เห็นได้อย่างชัดเจน

(2) ปัญหาที่ส่งผลต่อสุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่าง
ประติมากรรมร่วมสมัยกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่

(2.1) ปัญหาการรुकล้ำประติมากรรม มีลักษณะเช่นเดียวกับ
ปัญหาที่เกิดกับสวนเบญจกิติ กรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยได้กล่าวแล้วในข้อ 2.1.3.2 (1) กล่าวคือ
จากการที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นได้ใช้พื้นที่ หรืออนุญาตให้หน่วยงานต่างๆ ใช้พื้นที่

สวนสาธารณะจัดกิจกรรมต่างๆ ซึ่งอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อประติมากรรมทั้งผลกระทบจากวัตถุ
ผลกระทบจากเสียง และผลกระทบจากมนุษย์ดังกล่าวถึงแล้วนั้น ซึ่งอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่
ประติมากรรมทั้งในทางกายภาพและสุนทรียภาพ ภาพประกอบ 88

ภาพประกอบ 88 ปัญหาการรुक้าประติมากรรม

2.3.2 สวนสาธารณะสะพานหิน

การศึกษาวิจัยสภาพปัญหาของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ
สะพานหิน ใช้วิธีการสำรวจ พบว่าสภาพปัญหาของประติมากรรมร่วมสมัยที่ส่งผลต่อสุนทรียภาพ
ของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะสะพานหิน มีประการเดียว คือปัญหาเกี่ยวกับการดูแล
รักษาประติมากรรมร่วมสมัย เป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย
โดยตรง โดยสภาพปัญหาดังกล่าวมีลักษณะเช่นเดียวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในสวนจตุจักร
กรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยได้กล่าวไว้ในข้อ 2.1.1.1 (1)

2.4 จังหวัดสงขลา

2.4.1 สวนประติมากรรมเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสทรงเจริญพระชนมายุ 50 พรรษา

การศึกษาวิจัยสภาพปัญหาของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ
แห่งนี้ ใช้วิธีการสำรวจ ผลการวิจัยพบว่า

2.4.1.1 ปัญหาที่ส่งผลต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย
ได้แก่

(1) ปัญหาเกี่ยวกับการดูแลรักษาประติมากรรมร่วมสมัย มีลักษณะ
เช่นเดียวกับปัญหาที่เกิดกับสวนจตุจักร ซึ่งผู้วิจัยได้กล่าวไว้ในข้อ 2.1.1.1 (1) ทั้งนี้
ประติมากรรมและฐานในสวนสาธารณะแห่งนี้ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาดังกล่าว และส่งผล

กระทบโดยตรงต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยทั้งในด้านสุนทรียภาพด้านเนื้อหา และสุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ ผลงานชื่อกล่องสะบัดชัย พื้นผิวสีแดงของประติมากรรม ได้ซีดจางลงจากการตากแดดกรำฝนมานาน ส่วนฐานมีสภาพชำรุด มีแผ่นหินอ่อนหลุดล่อนออก หลายแผ่นจนมองเห็นคอนกรีตด้านใน ผลงานชื่อท่วงทำนองแห่งมิตรภาพ, สัญลักษณ์แห่งชีวิต และผลงานชื่อกอและ ฐานและพื้นยกยกระดับมีสภาพชำรุด มีแผ่นหินอ่อนหลุดล่อนออกหลายแผ่น จนมองเห็นคอนกรีตด้านในได้อย่างชัดเจน

(2) ปัญหาด้านการดูแลรักษาส่วนประกอบของประติมากรรมท มีลักษณะ เช่นเดียวกับปัญหาที่เกิดกับสวนธนบุรีรมย์ กรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยได้กล่าวแล้วในข้อ 2.1.2.1 (1) ทั้งนี้ ประติมากรรมที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาด้านการดูแลรักษาส่วนประกอบของ ประติมากรรมในสวนประติมากรรมแห่งนี้ ได้แก่ ผลงานชื่อท่งชมดาว ประติมากรรมขาดความ สมบูรณ์ เนื่องจากไม่มีน้ำขังในบ่อซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของผลงาน ซึ่งมักถูกปล่อยให้แห้งอยู่เสมอ ทำให้ องค์ประกอบของผลงานไม่สมบูรณ์ ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย ทั้งในด้านสุนทรียภาพด้านเนื้อหา และสุนทรียภาพด้านรูปทรง ภาพประกอบ 89

ภาพประกอบ 89 ปัญหาด้านการดูแลรักษาส่วนประกอบของประติมากรรม

2.4.2 สวนเสรี

การศึกษาวินิจฉัยสภาพปัญหาของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนเสรี พบว่าประติมากรรมร่วมสมัยที่จัดสร้างในสวนเสรีไม่มีปัญหาใดๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของ ประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ เนื่องจากเพิ่งมีการจัดสร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2551 ทำให้ ประติมากรรมปรากฏสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์

2.5 จังหวัดอุบลราชธานี: ทุ่งศรีเมือง

การศึกษาวินิจฉัยสภาพปัญหาของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนเสรี ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาของประติมากรรมร่วมสมัยที่ส่งผลต่อสุนทรียภาพของประติมากรรม ร่วมสมัยในทุ่งศรีเมือง มีประการเดียว คือปัญหาเกี่ยวกับการดูแลรักษาประติมากรรมร่วมสมัย

เป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยโดยตรง โดยสภาพปัญหาดังกล่าวมีลักษณะเช่นเดียวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในสวนจตุจักร กรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยได้กล่าวแล้วในข้อ 2.1.1.1 (1) (สุรพล ศิริทรัพย์, 2553: สัมภาษณ์)

สรุป การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัญหาของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย เป็นการศึกษาสภาพปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของผลงานประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทยใน 2 ประเด็นตามความมุ่งหมายและกรอบแนวคิดของการวิจัย ได้แก่ 1) ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย ในด้านสุนทรียภาพด้านเนื้อหาและสุนทรียภาพด้านรูปทรง 2) ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมร่วมสมัยกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ในด้านสุนทรียภาพของสถานที่ติดตั้ง การปรากฏชัดของประติมากรรม และความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม พบว่าประติมากรรมร่วมสมัยที่ติดตั้งในสวนป่ากรุงเทพมหานครเฉลิมพระเกียรติ สวนป่าเฉลิมพระเกียรติ กรุงเทพมหานคร สวนสาธารณะหนองบวหาด จังหวัดเชียงใหม่และสวนเสรี จังหวัดสงขลา ไม่มีปัญหาใดๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย และสุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมร่วมสมัยกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ทำให้ประติมากรรมปรากฏสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์ ส่วนผลงานที่ติดตั้งในสวนล้านนา ร.9 จังหวัดเชียงใหม่ มีสภาพปัญหามากที่สุด ทั้งนี้สภาพปัญหาของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย เรียงตามลำดับปริมาณสวนสาธารณะที่เกิดปัญหา ดังนี้

(1) ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย ประกอบด้วย สุนทรียภาพด้านเนื้อหาและสุนทรียภาพด้านรูปทรง ปัญหาที่พบ ได้แก่

(1.1) ปัญหาเกี่ยวกับการดูแลรักษาประติมากรรมร่วมสมัย คือการไม่ทราบวิธีการที่ถูกต้องในการดูแลรักษาประติมากรรมร่วมสมัยและฐานรองรับผลงานซึ่งมีความแตกต่างกันทั้งในด้านวัสดุ กรรมวิธีในการสร้างและสภาพปัจจุบัน ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่อาจดูแลรักษาผลงานให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์ได้ หรืออาจนำไปสู่การซ่อมบำรุงที่ไม่ถูกต้องจนก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประติมากรรมและฐานทั้งในแง่กายภาพและสุนทรียภาพ ทั้งนี้สวนสาธารณะที่มีปัญหาดังกล่าวมี 9 แห่ง ได้แก่ สวนจตุจักร สวนลุมพินี สวนวชิรเบญจทัศ อุทยานเบญจสิริ กรุงเทพมหานคร, สวนล้านนา ร.9 จังหวัดเชียงใหม่ สวนเฉลิมพระเกียรติ 100 ปี พระบรมราชชนนี สวนสาธารณะสะพานหิน จังหวัดภูเก็ต สวนประติมากรรมเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสทรงเจริญพระชนมายุ 50 พรรษา จังหวัดสงขลา และทุ่งศรีเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

(1.2) ปัญหาด้านการดูแลรักษาส่วนประกอบของประติมากรรม เป็นปัญหาในการดูแลรักษาส่วนประกอบที่นอกเหนือจากรูปทรงของประติมากรรมที่ศิลปินสร้างขึ้นและเป็น

ส่วนประกอบที่ทำให้ประติมากรรมมีความสมบูรณ์ทั้งในด้านสุนทรียภาพด้านเนื้อหาและสุนทรียภาพด้านรูปทรง ซึ่งหากสิ่งดังกล่าวไม่ทำงาน หรือไม่มีเสียแล้ว จะทำให้ประติมากรรมขาดความสมบูรณ์ ทั้งนี้สวนสาธารณะที่มีปัญหาดังกล่าวมีจำนวน 5 แห่ง ได้แก่ สวนธนบุรีรมย์ สวนวชิรเบญจทัศ อุทยานเบญจสิริ กรุงเทพมหานคร สวนล้านนา ร.9 จังหวัดเชียงใหม่ และสวนประติมากรรมเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสทรงเจริญพระชนมายุ 50 พรรษา จังหวัดสงขลา

(1.3) ปัญหาการขูดขีดประติมากรรม เกิดจากประชาชนที่เข้ามาใช้บริการในสวนสาธารณะใช้ของแข็ง ของมีคม นิ้วมือ เครื่องเขียน ฯลฯ ขูดขีด เขียนร่องรอยต่างๆ บนรูปทรง ทำให้เกิดความเสียหายแก่พื้นผิวของผลงาน และส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย สวนสาธารณะที่มีปัญหาดังกล่าว มีจำนวน 3 แห่ง ได้แก่ สวนจตุจักร สวนวชิรเบญจทัศ กรุงเทพมหานคร และสวนล้านนา ร.9 จังหวัดเชียงใหม่

(2) ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมร่วมสมัยกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย สุนทรียภาพของสถานที่ติดตั้ง การปรากฏชัดของประติมากรรม และความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม ปัญหาที่พบ ได้แก่

(2.1) ปัญหาไม้ประดับบรบกวนสุนทรียภาพของประติมากรรม และปัญหาการเกิดตะไคร่น้ำจำนวนมากในบ่อน้ำ 1) ปัญหาไม้ประดับบรบกวนสุนทรียภาพของประติมากรรม คือการปลูกไม้ประดับเป็นกลุ่มรอบแทนฐานของผลงาน และไม่ย่นต้นเพื่อตกแต่งให้สวนสาธารณะร่มรื่นสวยงาม แต่หากไม้ประดับมีระดับความสูงเกินกว่าความสูงฐานผลงาน หรือไม่ย่นต้นที่เจริญเติบโตแผ่กิ่งก้านออกมากว้างใหญ่ จนบดบังสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย สวนสาธารณะที่มีปัญหาดังกล่าวมีจำนวน 3 แห่ง ได้แก่ สวนจตุจักร สวนลุมพินี และอุทยานเบญจสิริ กรุงเทพมหานคร 2) ปัญหาการเกิดตะไคร่น้ำจำนวนมากในบ่อน้ำ เกิดจากการที่น้ำที่มีอินทรีย์สาร เมื่อได้รับแสงแดดก็จะทำการสังเคราะห์แสงและเจริญเติบโตแพร่กระจายไปจนทั่วพื้นน้ำ ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของสถานที่ติดตั้ง สวนสาธารณะที่มีปัญหาดังกล่าวมีจำนวน 3 แห่ง ได้แก่ สวนธนบุรีรมย์ สวนวชิรเบญจทัศ อุทยานเบญจสิริ กรุงเทพมหานคร

(2.2) ปัญหาการรुक้าประติมากรรม เป็นปัญหาที่เกิดจากผู้รับผิดชอบสวนสาธารณะได้ใช้พื้นที่ หรืออนุญาตให้หน่วยงานต่างๆ ใช้สวนสาธารณะจัดกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อประติมากรรม ทั้งผลกระทบจากวัตถุ ผลกระทบจากเสียงและผลกระทบจากมนุษย์สวนสาธารณะที่มีปัญหาดังกล่าวมีจำนวน 2 แห่ง ได้แก่ สวนเบญจกิติ กรุงเทพมหานคร และสวนเฉลิมพระเกียรติ 100 ปี พระบรมราชชนนี จังหวัดภูเก็ต

(2.3) ปัญหาสุนทรียภาพของสถานที่ติดตั้ง เกิดจากการปล่อยปละละเลยขาดการดูแลรักษาความสะอาด ตัดแต่งต้นไม้ สนามหญ้าให้สวยงาม การซ่อมบำรุงสิ่งอำนวยความสะดวก

สะดวกต่างๆ สำหรับบริการประชาชน ทำให้อยู่ในสภาพรกร้าง ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อ
บรรยากาศความร่มรื่นสวยงามของสวนสาธารณะ และสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย
ภายในสวน สวนสาธารณะที่มีปัญหาดังกล่าวคือ สวนล้านนา ร.9 จังหวัดเชียงใหม่

สรุปตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและปัญหาของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ
ในประเทศไทย

จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาของประติมากรรมร่วมสมัย
ในสวนสาธารณะในประเทศไทย ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. สภาพปัจจุบันของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะของประเทศไทย
เป็นการศึกษาสภาพทางกายภาพที่ปรากฏของประติมากรรมร่วมสมัยและองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผล
ต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะทั้งทางตรงและทางอ้อมใน 3 ส่วน
ได้แก่ ประติมากรรม ฐาน และสถานที่ติดตั้ง จากนั้นทำการประเมินระดับผลกระทบจาก
องค์ประกอบสำคัญทั้ง 3 ส่วนดังกล่าวข้างต้น โดยจำแนกระดับผลกระทบที่มีต่อสุนทรียภาพ
ของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ โดยใช้เกณฑ์ 3 ระดับ ได้แก่

ระดับที่ 1 หมายถึง มีผลกระทบ คือผลงานที่มีสภาพปัจจุบันของ
องค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ
จำนวน 1 ส่วน

ระดับที่ 2 หมายถึง มีผลกระทบมาก คือผลงานที่มีสภาพปัจจุบันของ
องค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ
จำนวน 2 ส่วน

ระดับที่ 3 หมายถึง มีผลกระทบมากที่สุด คือผลงานที่มีสภาพปัจจุบันของ
องค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ
จำนวน 3 ส่วน

ทั้งนี้จากการศึกษาวิจัยประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการจัดสร้างประติมากรรม
ร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย ในตอนที่ 1 ซึ่งได้พบว่าประเทศไทยมีการจัดสร้าง
ประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ รวมทั้งสิ้น 102 ชิ้น แต่จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสภาพ
ปัจจุบันของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย พบว่ามีประติมากรรมร่วมสมัย
ในสวนสาธารณะ จำนวน 99 ชิ้น โดยมีผลงานสูญหายหรือไม่ปรากฏ 3 ชิ้น ไม่พบผลงาน
ที่สวนลุมพินี กรุงเทพมหานคร 1 ชิ้น ที่สวนล้านนา ร.9 จังหวัดเชียงใหม่ 1 ชิ้น และมีผลงาน
ไม่อยู่ในจุดติดตั้ง 1 ชิ้น ที่สวนล้านนา ร.9 จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งนี้ผลงานที่พบติดตั้งในตำแหน่ง
ต่างๆ ของสวนสาธารณะแต่ละแห่งตามความเหมาะสมของผลงานและพื้นที่ ผลงานที่พบมีสภาพ
ปัจจุบันขององค์ประกอบสำคัญทั้ง 3 ส่วน และมีผลการประเมินระดับผลกระทบต่อสุนทรียภาพ

ของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะที่แตกต่างกัน สรุปได้ว่า ผลงานที่มีสภาพสมบูรณ์ทั้ง ประติมากรรม ฐานและสถานที่ติดตั้ง ทำให้ประติมากรรมปรากฏสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์ จำนวน 29 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 28.4 ของผลงานทั้งหมด ส่วนผลงานที่มีสภาพปัจจุบันที่ส่งผลกระทบต่อ สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ จำนวน 70 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 68.6 ของผลงานทั้งหมด แบ่งเป็นผลกระทบระดับที่ 1 จำนวน 47 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 46.1 ของ ผลงานทั้งหมด ผลกระทบระดับที่ 2 จำนวน 18 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 17.7 ของผลงานทั้งหมด ผลกระทบระดับที่ 3 จำนวน 5 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 4.9 ของผลงานทั้งหมด ทั้งนี้ผลกระทบที่เกิด กับประติมากรรม ฐาน และสถานที่ติดตั้ง ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีผลต่อสุนทรียภาพของ ประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทยพบว่า 1) ผลกระทบจากสภาพของ ประติมากรรม มีสาเหตุจากการชำรุด การเปราะเปื้อน สีหลุดล่อน ความไม่สมบูรณ์ และการเสีย สมดุล จำนวน 49 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 48 ของผลงานทั้งหมด 2) ผลกระทบจากสภาพของฐาน มีสาเหตุจากการชำรุด การเปราะเปื้อน จำนวน 21 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 20.6 ของผลงานทั้งหมด 3) ผลกระทบจากสภาพของสถานที่ติดตั้ง มีสาเหตุจากการขุ่นของน้ำ การมีตะไคร่น้ำจำนวนมาก ไม่ประดับบังผลงาน ความเฉอะแฉะและมีหญ้าตาย และความรกของสถานที่ติดตั้ง จำนวน 20 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 19.6 ของผลงานทั้งหมด จากสภาพดังกล่าวได้บ่งชี้ว่าประติมากรรมร่วมสมัย ในสวนสาธารณะในประเทศไทยมีสภาพปัจจุบันที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรม ร่วมสมัยในสวนสาธารณะ

2. สภาพปัญหาของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย เป็นการศึกษาสภาพปัญหาของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทยที่ส่งผลกระทบต่อ สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทยใน 2 ประเด็นตาม ความมุ่งหมายและกรอบแนวคิดของการวิจัย ได้แก่ 1) ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของ ประติมากรรมร่วมสมัย ในด้านสุนทรียภาพด้านเนื้อหาและสุนทรียภาพด้านรูปทรง 2) ปัญหา ที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมร่วมสมัยกับสภาพแวดล้อมใน สวนสาธารณะ ในด้านสุนทรียภาพของสถานที่ติดตั้ง การปรากฏชัดของประติมากรรม และความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม พบว่าประติมากรรมร่วมสมัยที่ติดตั้งในสวนป่ากรุงเทพมหานคร เฉลิมพระเกียรติ สวนป่าเฉลิมพระเกียรติ กรุงเทพมหานคร สวนสาธารณะหนองบวหาด จังหวัด เชียงใหม่ และสวนเสรี จังหวัดสงขลา ไม่มีปัญหาใดๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรม ร่วมสมัย และสุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมร่วมสมัยกับสภาพแวดล้อม ในสวนสาธารณะ ทำให้ประติมากรรมปรากฏสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์ ส่วนผลงานในสวนล้านนา ร.9 จังหวัดเชียงใหม่ มีสภาพปัญหาหนักที่สุด ทั้งนี้สภาพปัญหาของประติมากรรมร่วมสมัยใน สวนสาธารณะในประเทศไทย เรียงตามลำดับปริมาณสวนสาธารณะที่เกิดปัญหา ได้แก่ 1) ปัญหา

ที่ส่งผลต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย ประกอบด้วย สุนทรียภาพด้านเนื้อหาและ สุนทรียภาพด้านรูปทรง ปัญหาที่พบ ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับการดูแลรักษาประติมากรรมร่วมสมัย จำนวน 9 แห่ง ปัญหาด้านการดูแลรักษาส่วนประกอบของประติมากรรม จำนวน 5 แห่ง ปัญหา การขูดขีดประติมากรรม จำนวน 3 แห่ง 2) ปัญหาที่ส่งผลต่อสุนทรียภาพของความสัมพันธ์ ระหว่างประติมากรรมร่วมสมัยกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย สุนทรียภาพของ สถานที่ติดตั้ง การปรากฏชัดของประติมากรรม และความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม ปัญหาที่พบ ได้แก่ ปัญหาไม้ประดับรบกวนสุนทรียภาพของประติมากรรม และปัญหาการเกิดตะไคร่น้ำ จำนวนมากในบ่อน้ำ จำนวน 3 แห่ง ปัญหาการรुकล้ำประติมากรรม จำนวน 2 แห่ง และปัญหา สุนทรียภาพของสถานที่ติดตั้ง จำนวน 1 แห่งคือสวนล้านนา ร.9 จังหวัดเชียงใหม่ จากสภาพ ดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะทั้งทางตรง และทางอ้อม

ตอนที่ 3 ถอดรหัสองค์ความรู้ทางสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยที่เหมาะสมกับ สวนสาธารณะในประเทศไทย

การศึกษาวิจัยเพื่อถอดรหัสองค์ความรู้ทางสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย ที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะในประเทศไทย ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. การวิเคราะห์สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย จากผลการศึกษาวิจัยตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและปัญหาของประติมากรรมร่วมสมัยใน สวนสาธารณะในประเทศไทย โดยวิธีการสัมภาษณ์ด้วยแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง ชุดที่ 3 ทำการสัมภาษณ์ประติมากรผู้สร้างสรรค์ผลงาน และใช้แนวคิดเรื่องการประเมินค่าประติมากรรม กับสภาพแวดล้อม (Principle for Evaluating Sculpture and Environment) ตามแนวคิดของ Robinette A. Margaret (1976: 43-60) แนวคิดเรื่ององค์ประกอบของศิลปะของชูลูด นิมเสมอ (2544: 19-160) ทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ และทฤษฎีศิลปะวิจารณ์ของมิทท์เลอร์ (1986) และศิลป์ พีระศรี (2546: 33-37) เป็นกรอบในการวิเคราะห์

2. การวิเคราะห์สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะ ในประเทศไทย โดยวิธีการสัมภาษณ์ด้วยแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง ชุดที่ 4 ทำการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านทัศนศิลป์ ศิลปินแห่งชาติสาขาทัศนศิลป์ นายกสมาคมประติมากรไทย จำนวน 8 คน การสนทนากลุ่มกับคณาจารย์ที่ทำการสอนด้านประติมากรรมในระดับอุดมศึกษา 2 ครั้ง ทำการปรึกษาหารือ ข้อเสนอแนะ ข้อเสนอสรุป และเพื่อบูรณาการองค์ความรู้จากผู้เข้าร่วม เพื่อให้ได้ ข้อมูล ข้อเสนอแนะที่หลากหลายและรอบด้าน

3. การสังเคราะห์องค์ความรู้ทางสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะในประเทศไทย โดยนำผลจากการวิเคราะห์สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทยในข้อที่ 1 และผลจากการวิเคราะห์สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะในประเทศไทยในข้อที่ 2 มาทำการสังเคราะห์ผลการศึกษาที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งสองส่วนดังกล่าว เพื่อให้ได้องค์ความรู้ทางสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะในประเทศไทย ตามแนวคิดของสุภางค์ จันทวานิช (2552: 131-137) ได้แก่ การวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) คือวิธีตีความสร้างข้อสรุปจากข้อมูลรูปธรรม หรือปรากฏการณ์ที่มองเห็น และการวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดของข้อมูล (Typological Analysis) คือการจำแนกข้อมูลเป็นชนิดๆ (Typologies) ตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่อเนื่องกันไป โดยการใช้วัฒนธรรม แนวคิดและทฤษฎีเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ ในการวิเคราะห์ข้อมูลจะวิเคราะห์ถึง 1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ประกอบด้วย สุนทรียภาพด้านเนื้อหา สุนทรียภาพด้านรูปทรง 2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมร่วมสมัยกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย สุนทรียภาพของสถานที่ติดตั้ง การปรากฏชัดของประติมากรรม ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม และ 3) ทศนคติของผู้ชม มีรายละเอียดดังนี้

1. การวิเคราะห์สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย จากผลการศึกษาวิจัยตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและปัญหาของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทยจากผลการศึกษาวิจัยตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและปัญหาของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาโดยวิธีการสัมภาษณ์ด้วยแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง ชุดที่ 3 ทำการสัมภาษณ์ประติมากรผู้สร้างสรรค์ผลงาน และทำการวิเคราะห์โดยใช้แนวคิดเรื่องการประเมินค่าประติมากรรมกับสภาพแวดล้อม (Principle for Evaluating Sculpture and Environment) ตามแนวคิดของ Robinette A. Margaret (1976: 43-60) แนวคิดเรื่ององค์ประกอบของศิลปะของชลูต นิมเสมอ (2544: 19-160) ทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ และทฤษฎีศิลปะวิจารณ์ของมิทท์เลอร์ (Mittler: 1986) รวมถึงทฤษฎีศิลปะวิจารณ์ของศิลป์ พีระศรี (2546: 33-37) เป็นกรอบในการวิเคราะห์ถึงสุนทรียภาพของผลงานประติมากรรมร่วมสมัยที่ได้รับการติดตั้งถาวรในสวนสาธารณะในประเทศไทย ทั้งการวิเคราะห์ผลงานรายชิ้นและการวิเคราะห์แบบองค์รวม เพื่อให้เห็นถึงความงามของประติมากรรมแต่ละชิ้น และความงามที่ปรากฏเมื่อมีผลงานมากกว่าหนึ่งชิ้นภายในสวนสาธารณะหนึ่งแห่ง การรายงานผลการวิจัยมีประเด็นในการนำเสนอจำแนกตามจังหวัดและสวนสาธารณะที่มีการจัดสร้างผลงานประติมากรรมร่วมสมัย ดังนี้

- 1.1 กรุงเทพมหานคร
- 1.2 จังหวัดเชียงใหม่

1.3 จังหวัดภูเก็ต

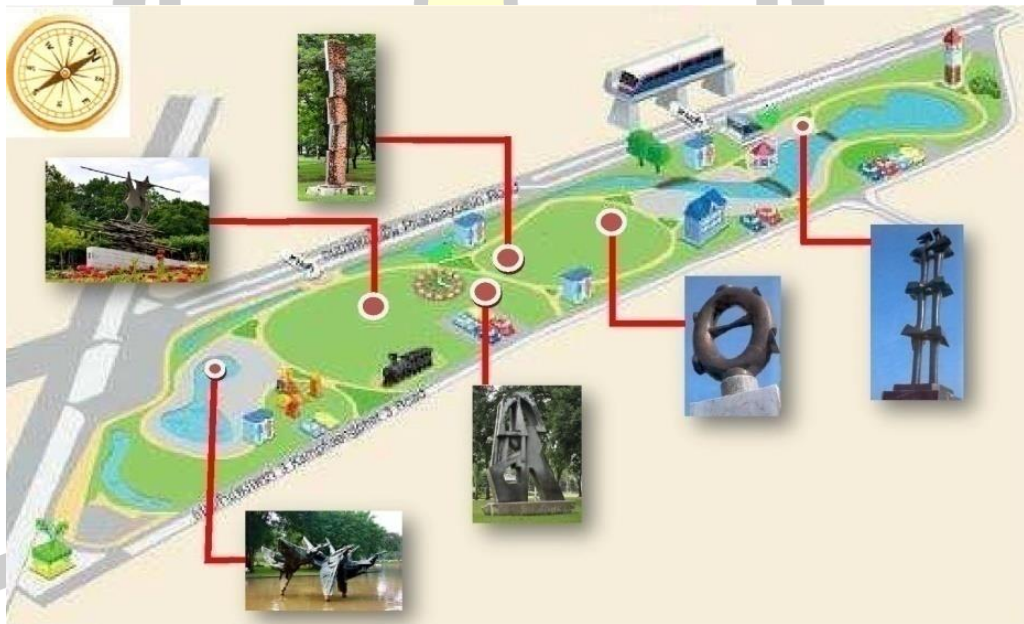
1.4 จังหวัดสงขลา

1.5 จังหวัดอุบลราชธานี

1.1 กรุงเทพมหานคร

1.1.1 สวนจตุจักร

สวนจตุจักรเป็นสวนสาธารณะแห่งแรกของกรุงเทพมหานครที่มีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัย ผลงานที่จัดสร้างขึ้นนั้นมีคุณค่าทั้งในด้านสุนทรียศาสตร์และประวัติศาสตร์ เพราะเป็นการดำเนินการโดยรัฐบาลไทย ผลงานที่สร้างขึ้นเป็นตัวแทนของชาติสมาชิกที่ร่วมกันก่อตั้งสมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นโครงการปฏิบัติการด้านประติมากรรมระดับนานาชาติครั้งแรกของประเทศไทย มีการจัดสร้างผลงานประติมากรรมร่วมสมัย จำนวน 6 ชิ้น ผลงานแต่ละชิ้นติดตั้งในบริเวณต่างๆ ตามความเหมาะสมของผลงานและพื้นที่ ปรากฏดังผังบริเวณภาพประกอบ 90

ภาพประกอบ 90 ที่ตั้งประติมากรรมร่วมสมัยในสวนจตุจักร
(ทีมา สำนักงานสวนสาธารณะ, 2552: 19)

ทั้งนี้การศึกษาสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนจตุจักร มีประเด็นการนำเสนอประกอบด้วย 1) สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านรูปทรง 2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมใน

สวนสาธารณะ ได้แก่ สถานที่ที่ตั้ง การปรากฏชัดของประติมากรรม ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม และ 3) ทศนคติของผู้ชม มีรายละเอียดดังนี้

1.1.1.1 ผลงานที่มีสภาพสมบูรณ์ทั้งประติมากรรม ฐานและสถานที่ที่ตั้ง ทำให้ประติมากรรมปรากฏสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์ จำนวน 1 ชิ้น คือผลงานชื่ออัศวิน โดย Tan Teng Kee สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่

(1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เรื่องและเนื้อหาซึ่งเป็นบริบท ที่มีผลต่อการกำหนดรูปแบบของประติมากรรม ถือเป็นองค์ประกอบทางนามธรรม ที่เป็นเงื่อนไขในการสร้างสรรค์ ได้แก่กรอบความคิดที่คณะกรรมการดำเนินโครงการประชุมปฏิบัติการประติมากรรมอาเซียน ครั้งที่ 2 กำหนดขึ้น เพื่อให้ศิลปินที่เข้าร่วมโครงการทุกคนนำไปเป็นแนวคิดและแนวทางในการออกแบบผลงานประติมากรรม คือเอกภาพ (Unity) จากกรอบแนวคิดดังกล่าว ศิลปินได้ตีความมาสู่แนวความคิดในการสร้างสรรค์ที่สื่อถึงความร่วมมือ ความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาภูมิภาคให้เจริญรุ่งเรือง ตามแนวคิดที่ว่า ไม่ว่าจะอดีต ปัจจุบัน หรือในอนาคตกลุ่มประเทศอาเซียนพร้อมที่จะร่วมมือฟันฝ่าอุปสรรค เพื่อให้การพัฒนาประเทศด้านต่างๆ สมฤทธิ์ผลตามเป้าหมาย

(1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง คือคุณสมบัติทางกายภาพของประติมากรรม องค์ประกอบทางรูปธรรมที่ก่อให้เกิดความงามแก่ประติมากรรม ได้แก่ สุนทรียภาพที่เกิดจากรูปทรงที่มีเอกภาพ โดยรูปทรงคลี่คลายมาจากนกรบโบราณที่เรียกว่าอัศวิน กำลังถืออาวุธและขี่ม้าทะยานไปข้างหน้า พร้อมสำหรับการต่อสู้ นำมาผสมผสาน ลดทอน สร้างเป็นรูปทรงแบบเรขาคณิต ที่แสดงพลังการเคลื่อนไหว ทะยานไปข้างหน้า แสดงถึงกลุ่มประเทศอาเซียนที่กำลังทะยานไปสู่ความรุ่งเรือง ประติมากรรมมีขนาดกว้าง 914 ยาว 122 สูง 670 เซนติเมตร แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ รูปทรงส่วนล่างเป็นกลุ่มเส้นตรง สร้างด้วยท่อสแตนเลส มีความยาวแตกต่างกัน เป็นแนวเส้นตรงหันไปทิศเดียวกันทั้งหมด เกิดจังหวะการเคลื่อนไหวของเส้น แสดงพลังการเคลื่อนไหว ความเร็ว รูปทรงส่วนบนเป็นรูปทรงอัศวินถืออาวุธขณะขี่ม้า เป็นระนาบขนาดใหญ่ 2 ระนาบ และเส้นตรงที่หันไปทางเดียวกับรูปทรงส่วนล่าง เส้นรูปบนอกเป็นเส้นโค้งเว้าแบบเรขาคณิต แสดงรูปทรงที่สื่อถึงอัศวินและม้า โดยมีทิศทางเหลื่อมกันเล็กน้อย เกิดมิติจากการหักเหของแสงและเงาที่แตกต่างกัน รูปทรงทั้งหมดเคลือบด้วยสีเทา ทำให้รูปทรงประสานเป็นหนึ่งเดียวกัน เห็นได้ชัดเจน ภาพประกอบ 91

ภาพประกอบ 91 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรม

กับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่

(2.1) สถานที่ติดตั้ง เป็นความงามที่เกิดจากสถานที่ติดตั้งผลงาน มีความเหมาะสม ในตำแหน่งที่โดดเด่นที่สุดของสวนจัตุรัส คือบริเวณสวนไม้ดอกด้านหน้าประตูทางเข้าด้านถนนพหลโยธิน ฉากด้านหน้าเป็นพรรณไม้ดอกที่มีสีสดใสสวยงาม มีกรอบการมองที่โล่งกว้าง ไม่มีสิ่งรบกวนทัศนวิสัยการมอง ประติมากรรมตั้งอยู่บนฐานสูง 140 เซนติเมตร เป็นฐานคอนกรีตทาสีขาว รูปทรงของฐานช่วยส่งเสริมให้ประติมากรรมมีพลังการเคลื่อนไหว ความเร็ว ทะยานไปข้างหน้ายิ่งขึ้น และทำให้ผลงานมีขนาดและความสูงเพิ่มขึ้น เป็นฐานที่สนับสนุนเนื้อหาให้เด่นชัดขึ้น ทำให้สุนทรียภาพของประติมากรรมปรากฏชัดอย่างเต็มที่

(2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เป็นความสัมพันธ์ระหว่างการมองของผู้ชมกับเวลาในช่วงเวลาที่มองเห็นผลงาน ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ก่อให้เกิดการรับรู้ความงามของประติมากรรม ทั้งนี้ความงามเกิดขึ้นจากสุนทรียภาพด้านรูปทรงในข้อ (1.2) และการติดตั้งในตำแหน่งที่โดดเด่นที่สุดของสวน มีมุมมองที่โล่งกว้าง มีระยะดูที่เหมาะสม ประติมากรรมตั้งอยู่บนฐานที่ยกให้รูปทรงอยู่เหนือระดับสายตา ความสูงของรูปทรงรวมฐาน 810 เซนติเมตร ทำให้มีความเด่นชัดสามารถมองเห็นได้ในระยะไกล

(2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม เป็นความงามที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างรูปทรงกับสถานที่ติดตั้งและการปรากฏชัดของประติมากรรม การติดตั้งผลงานตรงประตูทางเข้าด้านหน้าสวน ทำให้ผลงานเด่นตระหง่าน แวดล้อมไปด้วยไม้ดอกที่มีสีสดใสสวยงาม พื้นที่ติดตั้งเป็นวงเวียนมีถนนล้อมรอบและเชื่อมไปยังส่วนอื่นของสวน เมื่ออยู่ในบริเวณรอบๆ จะสามารถมองเห็นสุนทรียภาพของประติมากรรมได้อย่างชัดเจน และยังมีที่นั่งตั้งเป็นระยะๆ ริมทางเดิน เพื่อเป็นที่นั่งพักผ่อนอริยาบถและชื่นชมสุนทรียภาพของประติมากรรมขึ้นนี้

ภาพประกอบ 92

ภาพประกอบ 92 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่ออัศวินในสวนจตุจักร

1.1.1.2 ผลงานที่มีสภาพปัจจุบันอันส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะระดับที่ 1 หมายถึง มีผลกระทบ จำนวน 2 ชั้น คิดเป็นร้อยละ 33.3 ของประติมากรรมในสวนแห่งนี้ ได้แก่

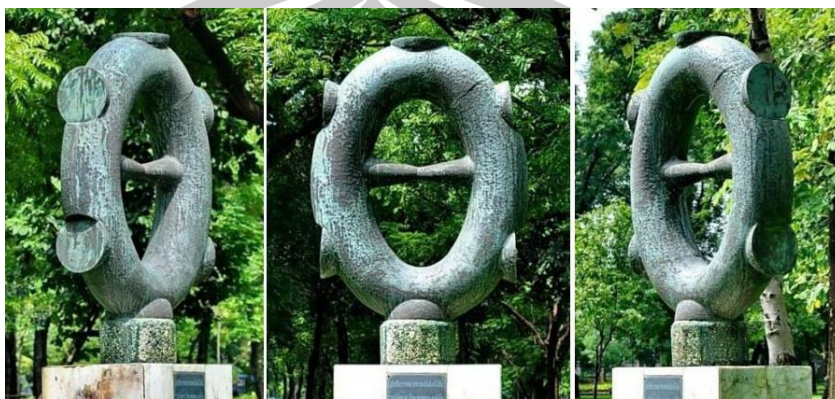
(1) ผลงานชื่อปฏิสัมพันธ์ โดย Mon Mudjiman สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(1.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่

(1.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ การนำกรอบความคิดเอกภาพ (Unity) ที่คณะผู้จัดงานกำหนด มาตีความสู่แนวความคิดในการสร้างสรรค์คือการสนทนาก่อให้เกิดความเข้าใจและสามัคคี โดยศิลปินได้ใช้ภาษาซึ่งสื่อถึงการสนทนา การสื่อสารของมนุษย์ ซึ่งได้ก่อให้เกิดความเข้าใจกัน และนำมาสู่ความสามัคคีในหมู่คณะ

(1.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง องค์ประกอบทางรูปธรรมที่ก่อให้เกิดความงามแก่ประติมากรรม ได้แก่ สุนทรียภาพที่เกิดจากรูปทรงมีลักษณะเรียบง่ายไม่ซับซ้อน โครงสร้างรูปทรงเป็นรูปวงรี มีความงามจากเส้นโค้งที่เป็นเส้นรูปนอก และเส้นโครงสร้างที่นุ่มนวล ตรงกลางรูปทรงเป็นที่ว่างสามารถมองเห็นต้นไม้ที่เป็นฉากหลังได้ เกิดความงามจากความสัมพันธ์ระหว่างรูปทรงกับที่ว่างภายในและภายนอก รูปทรงสื่อถึงสัญลักษณ์ของการสื่อความหมาย รูปทรงมีขนาดกว้าง 110 ยาว 30 สูง 165 เซนติเมตร ถือว่ามีขนาดเล็ก ส่วนกลางของรูปทรงมีเส้นเชื่อมต่อกับโครงรูปนอกที่เป็นวงรีทั้งสองข้างเข้าด้วยกัน เกิดการประสานกลมกลืนและเป็นจุดเด่นของรูปทรง ประติมากรรมสร้างด้วยกรรมวิธีสลักดินเผาแบบดั้งเดิมทำให้มีพื้นผิวที่เกิดจากการใช้เครื่องมือเคาะเพื่อจุดให้แผ่นทองแดงเป็นรูปทรงตามที่ต้องการ

เกิดความงามจากลักษณะโค้งมนที่เต่งตึงและร่องรอยจากการเคาะแผ่นโลหะ นอกจากนี้แล้วเมื่อเวลาผ่านไปแผ่นทองแดงถูกความชื้นเกิดปฏิกิริยาเคมีเป็นสนิมสีเขียวขึ้นทั่วทั้งรูปทรง เกิดความงามของสีและพื้นผิวโลหะ เพิ่มสุนทรียภาพให้กับผลงานประติมากรรมยิ่งขึ้น ภาพประกอบ 93

ภาพประกอบ 93 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับ

สภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่

(2.1) สถานที่ติดตั้ง แม้ว่าสถานที่ติดตั้งผลงานจะมีความงามจากสนามหญ้าอันเขียวขจี แวดล้อมไปด้วยต้นไม้อันร่มรื่น แต่จากการที่ฐานซึ่งสร้างด้วยคอนกรีตหุ้มด้วยแผ่นหินอ่อนสีขาวมีสภาพเปราะเปื้อนและมีสนิมโลหะเห็นได้ชัดเจน จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยรวม

(2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม (Appearance)

จากการที่ประติมากรรมมีขนาดเล็ก คือมีความสูงของประติมากรรมและฐาน 275 เซนติเมตร เมื่อติดตั้งในสวนสาธารณะซึ่งมีที่ว่าง (Space) กว้างใหญ่ จึงส่งผลกระทบต่อปรากฏชัดของประติมากรรม

(2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม จากการที่ประติมากรรมมีขนาดเล็ก และฐานมีสภาพเปราะเปื้อนและมีสนิมโลหะเห็นได้ชัดเจน ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อปรากฏชัดและสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยรวม จึงส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ อนึ่งผลงานชิ้นนี้อาจติดตั้งให้ใกล้กับทางเดิน เพื่อให้ปรากฏชัดและสามารถชื่นชมสุนทรียภาพของประติมากรรมได้โดยง่าย ภาพประกอบ 94

ภาพประกอบ 94 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อปฏิสัมพันธ์ในสวนจตุจักร

(2) ผลงานชื่อหญิงชายอาเซียนพูนสุข โดย Zabri P.G. Mohamad
สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(2.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่

(2.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา คือการนำกรอบความคิด
เอกภาพ ที่คณะผู้จัดงานกำหนด มาตีความสู่แนวคิดในการสร้างสรรค์ที่สื่อถึงชายและหญิง
เป็นสัญลักษณ์ของความมั่นคง การเพิ่มพูน และการเจริญเติบโตในการเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
ของกลุ่มประเทศอาเซียน

(2.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง จากแนวคิดดังกล่าวศิลปิน
ได้นำมาสู่การสร้างสรรค์ประติมากรรมแบบกึ่งนามธรรม องค์ประกอบทางรูปธรรมที่ก่อให้เกิด
ความงามแก่ประติมากรรม ได้แก่ สุนทรียภาพที่เกิดจากรูปทรงที่มีเอกภาพ โดยคลี่คลายมาจาก
รูปทรงผู้ชายและหญิงยืนคู่กัน ในฐานะตัวแทนของประชาชนชาวอาเซียนซึ่งมีความสามัคคีกัน
การลดทอนรายละเอียดรูปทรงมนุษย์สร้างเป็นรูปทรงแบบเรขาคณิต ให้เหลือเพียงโครงสร้าง
ปริมาตร พื้นผิว ระบายและที่ว่างที่ชัดเจน แสดงถึงสัมพันธ์ภาพจากการประสานกันของรูปทรง
สองรูปทรง มีที่ว่างอากาศเพื่อลดความทึบตันของรูปทรงและทำให้มีจังหวะการเคลื่อนไหวที่สวยงาม
และเกิดการหักเหของแสงเงาที่แตกต่างกัน ทำให้รูปทรงมีมิติและคุณค่าของแสงเงา ผลงานมีขนาด
กว้าง 270 ยาว 100 สูง 415 เซนติเมตร เป็นขนาดและสัดส่วนที่สูงและใหญ่ให้ความรู้สึกถึง

พลังของรูปทรง แต่ปัจจุบันสีที่รุ่มดำได้หลุดลอกกินบริเวณกว้างและมีส่วนปริแยกที่จุดเชื่อมต่อรูปทรง จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยตรง ภาพประกอบ 95

ภาพประกอบ 95 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(3.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่

(3.2.1) สถานที่ติดตั้ง เป็นความงามที่เกิดจากสถานที่ติดตั้ง บริเวณสวนไม้ประดับตรงกึ่งกลางสวนจุดจักร ใกล้กับนาฬิกาดอกไม้ บนพื้นสนามหญ้าที่เขียวขจี มีกลุ่มไม้ยืนต้นเป็นฉากหลังที่เขียวขจี ให้ความร่มรื่น มีชีวิต เคลื่อนไหวและไม่ทึบตัน ฉากหน้าเป็นที่ว่าง ทำให้มีมุมมองที่โล่งกว้าง มีกรอบการมองที่สวยงาม ไม่มีสิ่งรบกวนหรือบดบังการมองได้ ฐานมีความสูง 50 เซนติเมตร สร้างด้วยคอนกรีตทำพื้นผิวแบบหินขัดสีขาวและเทา ความสูงของรูปทรงรวมฐาน 465 เซนติเมตร ช่วยยกระดับรูปทรงให้มีความสูงที่เหมาะสมกับระยะการมอง ส่งเสริมให้รูปทรงมีความหนักแน่น มั่นคง เด่นตระหง่าน แสงจากธรรมชาติในช่วงเช้าและเย็นทำให้รูปทรงปรากฏมิติที่ชัดเจน

(3.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากรูปทรงที่มีลักษณะเป็นระนาบขนาดใหญ่ มีความหนาแน่นมาก การติดตั้งบนพื้นสนามหญ้า ทำให้มีความเด่นชัด มีมุมมองที่โล่งกว้าง ทำให้สามารถมองเห็นและรับรู้ถึงสุนทรียภาพของประติมากรรมได้ง่าย

(3.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม การติดตั้งผลงานบนพื้นสนามหญ้าที่เขียวขจี แวดล้อมไปด้วยต้นไม้ใหญ่ที่ร่มรื่น ประติมากรรมมีรูปทรงแบบเรขาคณิต แตกต่างจากรูปทรงตามธรรมชาติของพืชพรรณต่างๆ และมีลักษณะที่บึกบึน จึงมีความเด่นชัด เมื่ออยู่ในบริเวณรอบๆ จะสามารถมองเห็นสุนทรียภาพของประติมากรรมได้อย่างชัดเจน ภาพประกอบ 96

ภาพประกอบ 96 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อหญิงชายอาเซียนพูนสุขในสวนจตุจักร

1.1.1.3 ผลงานที่มีสภาพปัจจุบันอันส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะระดับที่ 2 หมายถึงมีผลกระทบมาก จำนวน 3 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 50 ของประติมากรรมในสวนแห่งนี้ ได้แก่

(1) ผลงานชื่อเอกภาพ โดย Zakaria Bin Awang สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(1.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่

(1.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ การนำกรอบความคิดของโครงการ คือเอกภาพ (Unity) มาตีความสู่แนวคิดในการสร้างสรรค์เพื่อสื่อถึง ความหมาย และ ความร่วมมืออันนำมาซึ่งความเป็นเอกภาพของกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน

(1.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง จากแนวคิดดังกล่าวศิลปินได้นำมาสู่การสร้างสรรค์ประติมากรรมแบบนามธรรม (Abstract) องค์ประกอบทางรูปธรรมที่ก่อให้เกิดความงามแก่ประติมากรรม ได้แก่ สุนทรียภาพที่เกิดจากรูปทรงที่เรียบง่าย ไม่ซับซ้อน มีลักษณะเป็นแท่งสี่เหลี่ยม แนวตั้ง โครงสร้างเป็นเส้นตรงสูงขึ้นไปบนอากาศ รูปทรงแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ในสัดส่วนใกล้เคียงกัน หมายถึงประเทศสมาชิกอาเซียน 5 ประเทศ ส่วนล่างมีสัดส่วนใหญ่ที่สุดให้ความรู้สึกถึงความมั่นคง เช่นเดียวกับโครงสร้างรูปทรงที่เป็นเส้นตั้งตรงที่ให้ความรู้สึกถึงความมั่นคงเช่นกัน รูปทรงทั้งห้าส่วนเรียงตัวเหลื่อมกันเล็กน้อยทำให้เกิดจังหวะที่แตกต่าง เกิดความ

งามจากจังหวะและมิติของรูปทรง ระบายใหญ่ทั้งสองด้านมีลวดลายเป็นเส้นแบน ประสาน สอดรับกันไปมา แสดงถึงความสามัคคีของชนในชาติสมาชิกอาเซียน รูปทรงสร้างด้วยกรรมวิธีหล่อซีเมนต์ผสมสีน้ำตาล ด้านข้างรูปทรงแต่ละส่วนติดทับด้วยแผ่นโลหะสแตนเลส ทำให้มีความโดดเด่นยิ่งขึ้น รูปทรงมีขนาดกว้าง 75 ยาว 40 สูง 500 เซนติเมตร ถือว่ามีขนาดและมาตราส่วนที่ไม่ใหญ่โตมาก แต่ปัจจุบันมีสภาพเปราะเปื้อนจากคราบตะไคร่น้ำและราดำขึ้นที่ส่วนบนของรูปทรงและไหลลงมาจนถึงฐาน จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยตรง ภาพประกอบ 97

ภาพประกอบ 97 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละส่วน

(1.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่

(1.2.1) สถานที่ติดตั้ง แม้ว่าสถานที่ติดตั้งผลงานจะมีความงามจากสนามหญ้าอันเขียวขจี แวดล้อมไปด้วยต้นไม้อันร่มรื่น แต่จากการที่ฐานซึ่งสร้างด้วยคอนกรีตหุ้มด้วยแผ่นหินอ่อนสีขาว มีสภาพเปราะเปื้อนจากคราบสีดำที่ไหลลงมาจากรูปทรงเห็นได้อย่างชัดเจน จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยรวม

(1.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เนื่องจากรูปทรงมีลักษณะเป็นเส้นตั้งตรงและโปร่ง ไม่มีมวลและความหนาแน่น เมื่ออยู่ท่ามกลางต้นไม้ที่ตั้งตรงและมีขนาดใหญ่กว่าชิ้นงาน จึงส่งผลกระทบต่อ การปรากฏชัดและการรับรู้ถึงสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยตรง

(1.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม เนื่องจากประติมากรรมมีลักษณะเป็นแท่งแนวตั้งขนาดใหญ่โตมาก มีความสูงของรูปทรงรวมฐาน 530 เซนติเมตร ไม่มีมวลและความหนาแน่น และมีต้นไม้ขนาดใหญ่อยู่รอบผลงานซึ่งรบกวนสายตาและบดบังประติมากรรมในบางมุมมอง รวมถึงสถานที่ติดตั้งมีระยะห่างจากทางเดิน จึงทำให้ประติมากรรมไม่ปรากฏชัด และกลืนหายไปกับสภาพแวดล้อม ภาพประกอบ 98

ภาพประกอบ 98 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อเอกภาพในสวนจตุจักร

(2) ผลงานชื่อฝูงนก โดย Solomon Arevalo Saprid สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(2.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่

(2.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ การนำกรอบความคิดเอกภาพ ที่คณะผู้จัดงานกำหนด มาตีความสู่แนวความคิดในการสร้างสรรค์ที่สื่อถึง ความร่วมมือของกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน นำไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง ความมั่นคงและสันติภาพในภูมิภาค

(2.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง จากแนวคิดดังกล่าวศิลปินได้นำมาสู่การสร้างสรรค์ประติมากรรมแบบกึ่งนามธรรม (Semi Abstract) องค์ประกอบที่ก่อให้เกิดความงามแก่ประติมากรรม ได้แก่ สุนทรียภาพที่เกิดจากรูปทรงที่มีเอกภาพ โดยคลี่คลายมาจากนกฟlock (Flock) 5 ตัวกำลังทะยานบินเป็นกลุ่มขึ้นไปในอากาศ นำมาผสมผสาน ลดทอนสร้างเป็นรูปทรงที่แสดงพลังการเคลื่อนไหว ทะยานไปข้างหน้า การเกาะกลุ่มแสดงถึงความสามัคคี เช่นดังกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน 5 ประเทศ ที่มีความสามัคคีและกำลังมุ่งทะยานไปสู่ความรุ่งเรือง รูปทรงสร้างด้วยกรรมวิธีเชื่อมแผ่นทองเหลือง เกิดจังหวะการเคลื่อนไหวของแผ่นระนาบขนาดเล็กที่ต่อเชื่อมเหลื่อมล้ำกันเป็นรูปทรงใหญ่ อีกทั้งยังก่อให้เกิดมิติและความงามทางลักษณะสูงต่ำๆ (Beauty in Relief) ขึ้น ประติมากรรมมีขนาดกว้าง 750 ยาว 450 สูง 270 เซนติเมตร เป็นผลงานขนาดใหญ่ที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับผลงานที่สร้างในวาระเดียวกัน ทั้งนี้เพราะความต้องการแสดงออกถึงพลังของรูปทรง ซึ่งขนาดเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดพลังดังกล่าว การใช้แผ่นทองเหลืองเป็นวัสดุทำให้ง่ายต่อการบำรุงรักษา และเมื่อเวลาผ่านไปแผ่นทองเหลืองถูกความชื้นเกิดปฏิกิริยาเคมีเป็นสนิมสีเขียวขึ้นทั่วรูปทรง เป็นเสน่ห์ความงามของพื้นผิวโลหะ เพิ่มสุนทรียภาพให้กับประติมากรรมยิ่งขึ้น ภาพประกอบ 99

ภาพประกอบ 99 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(2.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรม กับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่

(2.2.1) สถานที่ติดตั้ง แม้ว่าประติมากรรมจะติดตั้งในสระน้ำ ซึ่งเป็นที่ว่างขนาดใหญ่ เพื่อให้รูปทรงแสดงพลังการเคลื่อนไหวอย่างเต็มที่ แต่จากการที่น้ำในสระ มีสภาพขุ่น ไม่สวยใส จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยรวม

(2.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากการติดตั้ง ในจุดกึ่งกลางสระเหนือระดับน้ำ มีมุมมองที่โล่งกว้าง ประกอบกับประติมากรรมมีขนาดใหญ่ มีมวล กับความหนาแน่นมาก รวมทั้งกิจกรรมของผู้มาใช้บริการในบริเวณนี้โดยมากจะเป็นการนั่งพักผ่อนริมสระน้ำ ทำให้สามารถมองเห็นและรับรู้ถึงสุนทรียภาพของประติมากรรมได้โดยง่าย

(2.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม การติดตั้งผลงานเหนือระดับน้ำในจุดกึ่งกลางสระ ทำให้ประติมากรรมโดดเด่น มีการเคลื่อนไหว ไม่หยุดนิ่ง ทั้งพลังการเคลื่อนไหวของรูปทรง การเคลื่อนไหวของผิวน้ำ และเงาสะท้อนของรูปทรงที่เคลื่อนไหวไปกับผิวน้ำ การมีต้นไม้เป็นฉากหลังและอยู่โดยรอบประติมากรรม ทำให้ร่มรื่นและมีชีวิต แต่จากการที่น้ำในสระมีสภาพขุ่น จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยรวม ภาพประกอบ 100

ภาพประกอบ 100 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อฝูงนกในสวนจตุจักร

(3) ผลงานชื่อจุดมุ่งหมายที่บริสุทธิ์ โดยชำเรื่อง วิเชียรเขตต์
สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(3.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่

(3.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา การนำกรอบความคิด
เอกภาพ ที่ผู้จัดงานกำหนด มาตีความสู่แนวคิดในการสร้างสรรค์ที่สื่อถึงความละเอียดอ่อน
ความมั่นคง และความปรารถนาดีต่อมนุษยชาติ

(3.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ สุนทรียภาพที่เกิดจาก
การสร้างประติมากรรมแบบนามธรรม ด้วยรูปทรงที่มีเอกภาพ ไม่ซับซ้อน โดยพัฒนามาจากรูปทรง
ผู้ชายและหญิงยืนคู่กัน ในฐานะตัวแทนของมนุษย์หรือประชาชนชาวอาเซียนซึ่งมีความสัมพันธ์กัน
โดยได้ลดทอนรายละเอียดของรูปทรงมนุษย์ลงให้เหลือน้อยที่สุด เพื่อให้รูปทรงเรียบง่าย โครงสร้าง
รูปทรงเป็นเส้นตั้งตรงขนานกัน 2 เส้น มีส่วนเชื่อมโยงรูปทรงทั้งสองให้สัมพันธ์กัน รูปทรงมี
ลักษณะโปร่ง ไม่ทึบตัน (ชำเรื่อง วิเชียรเขตต์, 2556: สัมภาษณ์) นอกจากนี้แล้วยังมีเส้นโค้ง
และเส้นตรงที่เป็นเส้นรูปนอกของรูปทรง ทำให้เกิดการประสานกลมกลืนและมีคุณค่าของแสงเงา
ที่เกิดจากการหักเหของระนาบและความโค้งมนของปริมาตร รูปทรงมีขนาดกว้าง 97 ยาว 43
สูง 353 เซนติเมตร ซึ่งไม่ใหญ่โตมาก สร้างด้วยกรรมวิธีหล่อสำริดธรรมดา แต่ปัจจุบันมีคราบมูลสัตว์
สีขาวไหลจากส่วนบนของรูปทรงลงมาถึงฐาน จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรม
โดยตรง ภาพประกอบ 101

ภาพประกอบ 101 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(3.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรม
กับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่

(3.2.1) สถานที่ที่ตั้ง แม้ว่าสถานที่ที่ตั้งผลงานจะมีความงาม
จากสนามหญ้าอันเขียวขจี แต่จากการที่ฐานซึ่งสร้างด้วยคอนกรีตหุ้มด้วยแผ่นหินอ่อนสีดำ มีสภาพ
ชำรุดจากการหลุดลอกของแผ่นหินอ่อน จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยรวม

(3.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม จากการที่รูปทรงมี
ลักษณะเป็นเส้นตั้งตรงและโปร่ง อีกทั้งยังติดตั้งอยู่ด้านหน้ากลุ่มต้นไม้ที่ตั้งตรงในลักษณะเดียวกัน

กับรูปทรง จึงส่งผลกระทบต่อการปรากฏชัดและสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยตรง

(3.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม จากการศึกษาที่รูปทรง

มีลักษณะเป็นเส้นตั้งตรงและโปร่ง และมีการชำรุดของฐาน ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อการปรากฏชัด และสุนทรียภาพของประติมากรรมโดย จึงได้ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ภาพประกอบ 102

ภาพประกอบ 102 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อจุดมุ่งหมายที่บริสุทธิ์ในสวนจตุจักร

1.1.1.4 ทศนคติของผู้ชม ในที่นี้ไม่ใช่สิ่งตัดสินว่าประติมากรรมร่วมสมัย แต่ละชิ้นมีคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์มากหรือน้อยและแตกต่างกันอย่างไร เป็นการสอบถามเพื่อประเมินทัศนคติและความพึงพอใจของผู้ชมประติมากรรมในสวนสาธารณะ เพื่อเป็นการแสวงหาแนวทางแก้ไขให้เกิดความเข้าใจอันดีและเพื่อให้ผู้ชมเข้าใจความมุ่งหมายของศิลปินรวมถึงสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการประสานช่องว่างระหว่างศิลปินกับผู้ชม การศึกษาวิจัยสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนจตุจักร ในประเด็นทัศนคติเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยของผู้ชมนี้ ผู้วิจัยใช้ประชาชนผู้ใช้บริการสวนสาธารณะจำนวน 5 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยผลงาน 1 ชิ้นจะได้รับการประเมินโดยผู้ชม 3 คน เพื่อประเมินทัศนคติเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพในงานประติมากรรมร่วมสมัยในสวนจตุจักร ตามกรอบการวิจัย ได้แก่

1. สุนทรียภาพของประติมากรรม ประกอบด้วย
 - 1.1 สุนทรียภาพด้านเนื้อหา
 - 1.2 สุนทรียภาพด้านรูปทรง
2. สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมร่วมสมัยกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย
 - 2.1 สุนทรียภาพของสถานที่ติดตั้ง

2.2 การปรากฏชัดของประติมากรรม

2.3 ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม

โดยใช้ระดับคะแนนการประเมินตามเกณฑ์ 5 ระดับ ได้แก่ ระดับ 5 = มากที่สุด, ระดับ 4 = มาก, ระดับ 3 = ปานกลาง, ระดับ 2 = น้อย และระดับ 1 = น้อยที่สุด แปรผลค่าเฉลี่ยที่ 5.0-4.5 = มากที่สุด, 4.4-3.5 = มาก, 3.4-2.5 = ปานกลาง, 2.4-1.5 = น้อย และ 1.4-0 = น้อยที่สุด ผลการวิจัยสรุปได้ดังตาราง 13

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ยผลการประเมินทัศนคติของผู้ชมต่อการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนจตุจักร

ที่	ชื่อผลงาน	ค่าเฉลี่ยผลการประเมิน					ค่าเฉลี่ยรวม
		1		2			
		1.1	1.2	2.1	2.2	2.3	
1	อัศวิน	4.6	4.7	4.7	4.6	4.7	4.7
2	ปฏิสัมพันธ์	3.6	3.8	4.2	2.6	3.0	3.4
3	ฝูงนก	3.8	3.5	2.3	3.6	3.1	3.3
4	หญิงชายอาเซียนพูนสุข	3.7	4.3	4.6	3.7	3.8	4.0
5	เอกภาพ	2.5	2.4	2.5	2.0	2.3	2.3
6	จุดมุ่งหมายที่บริสุทธิ์	4.0	4.1	3.2	3.0	3.5	3.6
ค่าเฉลี่ยรวม		3.3	3.8	3.6	3.3	3.4	3.55
		3.56		3.41			

จากผลการประเมินทัศนคติของผู้ชมต่อการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนจตุจักรดังกล่าวข้างต้น สามารถวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องจากประเด็นที่ใช้ในการประเมิน สรุปโดยรวมได้ว่า ภาพรวมของการประเมินทัศนคติเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนจตุจักรอยู่ในระดับ 3.55 = มาก จำแนกเป็น 1) สุนทรียภาพของประติมากรรม 3.56 = มาก ประกอบด้วย สุนทรียภาพด้านเนื้อหา 3.3 = ปานกลาง สุนทรียภาพด้านรูปทรง 3.6 = มาก 2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมร่วมสมัยกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ 3.41 = ปานกลาง ประกอบด้วย สุนทรียภาพของสถานที่ติดตั้ง 3.6 = มาก การปรากฏชัดของประติมากรรม 3.3 = ปานกลาง ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม 3.4 = ปานกลาง โดยผลงานชื่ออัศวิน มีระดับค่าเฉลี่ยรวมสูงที่สุดคือ 4.7 = มากที่สุด เนื่องจากมีรูปทรงที่ง่ายต่อการรับรู้และสามารถเชื่อมโยงสู่เนื้อหาได้โดยง่าย ส่วนผลงานชื่อเอกภาพ มีระดับค่าเฉลี่ยรวมผลการประเมินต่ำที่สุด 2.3 = น้อย เนื่องจากรูปทรง

ไม่ปรากฏชัด รวมถึงมีสภาพเปราะเปื้อนที่รูปทรงและฐาน จึงส่งผลกระทบต่อ การปรากฏชัดและสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยตรง ในด้านรูปทรง ประติมากรรมแบบนามธรรมจะมีค่าเฉลี่ยผล การประเมินในระดับน้อยกว่าแบบเหมือนจริง และกึ่งนามธรรม เช่น ผลงานชื่อเอกภาพระดับ 2.3 = น้อย และผลงานชื่ออัศวิน 4.7 = มากที่สุด เนื่องจากผู้ชมไม่เข้าใจ ไม่สามารถรับรู้สุนทรียภาพ ด้านเนื้อหาและรูปทรงของผลงานได้อย่างเต็มที่

สรุป สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนจตุจักร ประกอบด้วย

(1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่

(1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา สวนจตุจักรนับเป็นสวนสาธารณะ แห่งแรกของประเทศไทยที่มีการกำหนดกรอบความคิดเพื่อให้ศิลปินที่เข้าร่วมโครงการทุกคนนำไป เป็นแนวคิดและแนวทางในการออกแบบผลงานประติมากรรม คือเอกภาพ (Unity) ซึ่ง คณะกรรมการดำเนินโครงการประชุมปฏิบัติการประติมากรรมอาเซียน ครั้งที่ 2 เป็นผู้กำหนด จากกรอบแนวคิดดังกล่าวศิลปินได้นำมากำหนดเป็นแนวความคิดในการสร้างสรรค์ที่สื่อถึง ความสามัคคี การก้าวไปข้างหน้า ความมุ่งมั่น ความมั่นคง และความเจริญรุ่งเรือง ซึ่งล้วนแต่เป็น ความหมายในทางที่ดีงามต่อมนุษยชาติ มีความลึกซึ้ง ชัดเจน และสูงค่าเหมาะสมแก่ความเป็น วิจิตรศิลป์ระดับสูง รวมถึงความสัมพันธ์สอดคล้องกับรูปแบบของประติมากรรมที่แสดงออก

(1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง จากกรอบแนวคิดดังกล่าวทำให้ ประติมากรรมทั้งหกชิ้นมีจุดมุ่งหมายการสร้างสรรคที่มีเอกภาพไปในทางเดียวกัน รูปทรงของ ประติมากรรมมีทั้งแบบนามธรรมและกึ่งนามธรรม สุนทรียภาพของประติมากรรมเกิดจากรูปทรง ที่มีเอกภาพ ไม่ซับซ้อน รูปทรงคลี่คลายพัฒนาจากรูปทรงมนุษย์ นก หรือสัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้อง กับมนุษย์ การลดทอนรายละเอียดให้คงเหลือเฉพาะส่วนสำคัญที่สามารถให้ความรู้สึกและสื่อ ความหมายแปรสภาพรูปทรงจากธรรมชาติสร้างเป็นรูปทรงใหม่แบบธรรมชาติและแบบเรขาคณิต แสดงสุนทรียภาพจากสัมพันธ์ภาพของทัศนธาตุต่างๆ ได้แก่ ระบาย ความโค้งนูน ปริมาตร แสง เงา ที่ว่าง พื้นผิวและเส้นรูปนอกที่ชัดเจน โดยใช้หลักการทางองค์ประกอบศิลป์ที่หลากหลาย เช่น จังหวะ การประสานกลมกลืน การซ้ำ การขัดแย้งและดุลยภาพทั้งแบบสมมาตรและอสมมาตร เพื่อให้รูปทรงมีเอกภาพ สนองตอบแนวความคิดในการสร้างสรรค์ การใช้วัสดุที่คงทนต่อสภาพดิน ฟ้าอากาศของประเทศไทยเป็นวัสดุในการสร้างสรรค์ ได้แก่ แผ่นทองแดง ซีเมนต์ ทองเหลือง โลหะสแตนเลสและสำริด ทำให้ประติมากรรมมีความคงทนและง่ายต่อการบำรุงรักษา สีและ เนื้อของวัสดุทำให้รูปทรงกลมกลืนเป็นหนึ่งเดียวกัน มีความโดดเด่นโดยไม่ขัดแย้งกับสภาพแวดล้อม ผลงานแต่ละชิ้นมีขนาดและสัดส่วนส่วนที่ไม่ใหญ่โตมากจนรู้สึกถึงความน่าเกรงขาม ทั้งนี้ ประติมากรรมที่เปราะเปื้อน มีร่องรอยการขีดขีด และมีสภาพชำรุด ส่งผลเสียโดยตรงต่อ สุนทรียภาพของประติมากรรมโดยตรง

(2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับ

สภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(2.1) สุนทรียภาพด้านสถานที่ติดตั้ง เป็นความงามที่เกิดจากสถานที่ติดตั้งประติมากรรมแต่ละชิ้นมีความสวยงาม เหมาะสม แวดล้อมไปด้วยไม้ดอกไม้ประดับที่สดใส ร่มรื่น มีการดูแลรักษาให้สะอาด สวยงามอยู่เสมอ ผลงานแต่ละชิ้นติดตั้งในระยงที่ที่เหมาะสม กระจายตัวอยู่ในบริเวณสำคัญและโดดเด่นของสวนพฤกษศาสตร์ มีมุมมองและมีกรอบการมองที่สวยงาม ฐานมีขนาดและการใช้วัสดุที่เหมาะสม ส่งเสริมให้ประติมากรรมมีความเด่นชัดขึ้น มีความสูงที่เหมาะสมกับระยะการมอง ทั้งมุมมองที่อยู่ในระดับสายตาและเหนือระดับสายตา ส่งเสริมให้รูปทรงมีความเด่นตระหง่าน แสงจากธรรมชาติในช่วงเช้าและเย็นทำให้รูปทรงปรากฏมิติที่ชัดเจน ทั้งนี้ฐานที่เปราะเปื้อนจากคราบต่างๆ หรือมีสภาพชำรุด รวมถึงการติดตั้งผลงานในสระน้ำ หากปล่อยให้ น้ำมีสภาพขุ่นมัว ย่อมมีผลเสียโดยตรงต่อสุนทรียภาพของประติมากรรม

(2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม (Appearance) คือ ความสัมพันธ์ระหว่างการมองของผู้ชมกับเวลาในช่วงขณะที่มองเห็นผลงาน เป็นช่วงเวลาที่ก่อให้เกิดการรับรู้ความงามของประติมากรรมในเบื้องต้น ความงามเกิดขึ้นจากสุนทรียภาพด้านรูปทรงในข้อ (1.2) ผลงานโดยรวมมีการปรากฏชัดที่ดี จากรูปทรงที่เป็นแผ่นระนาบขนาดใหญ่ มีความหนาแน่นมาก มีสัดส่วนและขนาดใหญ่ มีมุมมองที่โล่งกว้าง อยู่ในระดับสายตาหรือเหนือระดับสายตาตามนุษย์ ทำให้มีความเด่นชัด มองเห็นได้ในระยะไกล นอกจากนี้แล้วการติดตั้งประติมากรรมในลักษณะเป็นกลุ่ม หรือมีจำนวนหลายชิ้นเช่นนี้ ทำให้ประติมากรรมแต่ละชิ้นส่งเสริม เกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ทำให้ผลงานโดยรวมมีความหนาแน่น เป็นกลุ่มก้อนที่มีพลัง ประกอบกับกิจกรรมของผู้มาใช้บริการ โดยมากจะเป็นกิจกรรมที่ดำเนินไปแบบช้าๆ ทำให้สามารถมองเห็น และรับรู้ถึงสุนทรียภาพของประติมากรรมได้โดยง่าย แต่ผลงานที่มีต้นไม้อายุใหญ่อยู่โดยรอบ มีกิ่งก้านแผ่ออกมาบังทัศนวิสัยและกรอบการมอง จึงส่งผลกระทบต่อปรากฏชัดและการรับรู้ถึงสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยตรง

(2.3) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม เป็นความงามที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างรูปทรงกับสถานที่ติดตั้งและการปรากฏชัดของประติมากรรม ผลงานแต่ละชิ้นติดตั้งในบริเวณต่างๆ ตามความเหมาะสมของผลงานและพื้นที่ ทั้งบนพื้นสนามหญ้าที่เขียวชอุ่มและในสระน้ำ มีระยะห่างที่ไม่รบกวนทัศนวิสัยซึ่งกันและกัน ตำแหน่งที่ติดตั้งมีความโดดเด่น มีประชาชนจำนวนมากดำเนินกิจกรรม และสามารถรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมได้ มีกลุ่มต้นไม้เป็นฉากหลัง ให้ความร่มรื่น มีชีวิต เคลื่อนไหวและไม่ทึบตัน ฉากหน้าเป็นที่ว่างทำให้มีมุมมองที่โล่งกว้าง มีกรอบการมองและระยะดูที่เหมาะสม เมื่ออยู่ในบริเวณรอบๆ จะมองเห็นสุนทรียภาพของผลงานได้อย่างชัดเจน ฐานช่วยยกระดับรูปทรงให้มีความสูงที่เหมาะสมกับระยะ

การมอง ส่งเสริมให้รูปทรงเด่นตระหง่าน มีมุมมองที่เหมาะสม โดยมากเป็นมุมมองปกติตาม
 ธรรมชาติการมองของมนุษย์ ที่สำคัญคือการทำประติมากรรมและสถานที่ติดตั้งมีสุนทรียภาพที่ดีเช่นนี้
 สะท้อนถึงการดูแลรักษาที่ดี สวนจัดจักษ์จึงมีความร่มรื่น สวยงามอยู่ตลอดเวลา ทำให้ประชาชนที่
 เข้ามาได้สัมผัสสุนทรียภาพทั้งความงามจากสภาพแวดล้อมและความงามของศิลปะในสถานที่เดียวกัน
 ทั้งนี้ ประติมากรรมที่มีรูปทรงเป็นแท่งแนวตั้ง และมีขนาดไม่ใหญ่โตมาก เมื่อมีต้นไม้ขนาดใหญ่อยู่
 รอบผลงานจะรบกวนสายตาและบดบังประติมากรรมในบางมุมมอง รวมถึงการติดตั้งที่มีระยะห่าง
 จากทางเดิน ทำให้ประติมากรรมไม่ปรากฏชัด และกลืนหายไปกับสภาพแวดล้อม

(3) ทศนคติของผู้ชม การศึกษาวิจัยการรับรู้สุนทรียภาพของ

ประติมากรรมร่วมสมัยในสวนจัดจักษ์ เพื่อประเมินทศนคติเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพในงาน
 ประติมากรรมร่วมสมัยในสวนจัดจักษ์ตามกรอบแนวคิดการวิจัย โดยใช้ระดับคะแนนการประเมิน
 ตามเกณฑ์ 5 ระดับ สรุปได้ว่าภาพรวมของการประเมินทศนคติเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพของ
 ประติมากรรมร่วมสมัยในสวนจัดจักษ์อยู่ในระดับ 3.55 = มาก แบ่งเป็น 1) สุนทรียภาพของ
 ประติมากรรม 3.56 = มาก 2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมร่วมสมัยกับ
 สภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ 3.41 = ปานกลาง โดยผลงานชื่ออัศวิน มีระดับค่าเฉลี่ยรวมสูง
 ที่สุดคือ 4.7 = มากที่สุด เนื่องจากมีรูปทรงที่ง่ายต่อการรับรู้และสามารถเชื่อมโยงสู่เนื้อหาได้
 โดยง่าย ส่วนผลงานชื่อเอกภาพ มีระดับค่าเฉลี่ยรวมต่ำที่สุดคือ 2.3 = น้อย

1.1.2 สวนธนบุรีรมย์

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยใน
 สวนธนบุรีรมย์ ซึ่งมีประติมากรรมร่วมสมัยอยู่ 1 ชิ้น คือผลงานชื่อจังหวะของการเติบโต
 โดยเข็มรัตน์ กองสุข ผลงานติดตั้งในบริเวณที่มีความเหมาะสมของผลงานและพื้นที่ ปรากฏ
 ดังผังบริเวณ ภาพประกอบ 103 ทั้งนี้การศึกษาสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยที่ติดตั้งใน
 สวนธนบุรีรมย์ มีประเด็นการนำเสนอตามกรอบแนวคิดการวิจัย เช่นเดียวกับสวนจัดจักษ์
 ผลการวิจัยพบว่าผลงานดังกล่าวมีสภาพปัจจุบันอันส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรม
 ร่วมสมัยในสวนสาธารณะระดับที่ 2 หมายถึงมีผลกระทบมาก มีรายละเอียดดังนี้

พูน ปณ ทิโต ชีเว

ภาพประกอบ 103 ที่ตั้งประติมากรรมร่วมสมัยในสวนธนบุรีรมย์
(ที่มา สำนักงานสวนสาธารณะ, 2552: 31)

(1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ประกอบด้วย

(1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา แนวความคิดในการสร้างสรรค์ของศิลปินคือ แสดงออกถึงการเจริญเติบโต โดยน้ำเป็นส่วนสำคัญของชีวิต เพื่อการเติบโตทั้งในแง่ของรูปธรรมและนามธรรม ถ้าขาดน้ำก็จะทำให้ทุกอย่างไม่เติบโต ในแนวคิดการใช้น้ำประกอบกับประติมากรรมชิ้นนี้ ได้รับแรงบันดาลใจจากแนวพระราชดำริโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวกับน้ำของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ซึ่งแสดงให้เห็นว่าน้ำคือสิ่งสำคัญยิ่ง ทำให้ชีวิตมีความเจริญงอกงามและสมบูรณ์ ซึ่งเป็นความหมายในทางที่ตีความ แสดงถึงความเจริญงอกงามของมนุษยชาติ มีความลึกซึ้ง ชัดเจน และสูงค่าเหมาะสมแก่ความเป็นวิจิตรศิลป์ระดับสูง รวมถึงความสัมพันธ์สอดคล้องกับรูปแบบของประติมากรรมที่แสดงออก

(1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง จากแนวคิดดังกล่าวศิลปินได้นำมาสู่การสร้างสรรค์ประติมากรรมแบบนามธรรม องค์ประกอบทางรูปธรรมที่ก่อให้เกิดความงามแก่ประติมากรรม ได้แก่ รูปทรงที่มีเอกภาพ เป็นรูปทรงแบบเรขาคณิต สร้างด้วยกรรมวิธีหล่อสำริด ประกอบด้วยรูปทรงกลม 3 ชั้น มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 150 เซนติเมตร ติดตั้งบนฐานมีระดับความสูงลดหลั่นกัน มีความสูงของรูปทรงรวมฐานคือ 170, 300 และ 450 เซนติเมตรตามลำดับ รูปทรงนามธรรมแทนความหมายของคำว่าสิ่งมีชีวิต ที่มีการเจริญเติบโต เปลี่ยนแปลง การพัฒนาจากเล็กไปใหญ่ จากต่ำไปสูง การกำหนดให้มีน้ำพุเพื่อให้รู้สึกถึงความเคลื่อนไหว รูปทรงกลมเป็นรูปทรงสากล ให้ความหมายกว้าง เส้นรูปนอกที่เป็นเส้นโค้งมาบรรจบกันให้ความรู้สึกไม่สิ้นสุด มีการเคลื่อนไหวที่ต่อเนื่อง สื่อถึงการเคลื่อนไหวของโลกจะหมุนด้วยภายในและสภาวะภายนอกที่

ผลักดันอยู่ตลอดเวลา (เข็มรัตน์ กองสุข, 2556: สัมภาษณ์) ปัจจุบันระบบน้ำตกที่ส่วนฐานขัดข้อง ทำให้องค์ประกอบของประติมากรรมไม่สมบูรณ์ จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยโดยตรง ทั้งสุนทรียภาพด้านเนื้อหา และสุนทรียภาพด้านรูปทรง ภาพประกอบ 104

ภาพประกอบ 104 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับ

สภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่

(2.1) สถานที่ติดตั้ง แม้ว่าประติมากรรมจะมีสุนทรียภาพจากการติดตั้งในบ่อน้ำรูปวงกลมที่สร้างขึ้นเพื่อติดตั้งประติมากรรมเป็นการเฉพาะ มีกลุ่มไม้ยืนต้นเป็นฉากหลัง ให้ความร่มรื่น มีชีวิต และมีมุมมองที่โล่งกว้างสวยงาม แต่ปัจจุบันมีตะไคร่น้ำจำนวนมากในบ่อ จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย

(2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากรูปทรงที่มีลักษณะทรงกลม 3 รูปทรง ติดตั้งในพื้นที่เดียวกัน ในลักษณะเป็นกลุ่มรูปทรง ทำให้แต่ละรูปทรงส่งเสริม เกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ทำให้ผลงานโดยรวมเป็นกลุ่มก้อนที่มีพลัง รวมถึงการติดตั้งในบ่อน้ำ ทำให้ไม่มีสิ่งรบกวนสายตา ประกอบกับกิจกรรมของผู้มาใช้บริการโดยมากจะเป็นกิจกรรมที่ดำเนินไปแบบช้าๆ ทำให้สามารถมองเห็นและรับรู้ถึงสุนทรียภาพของประติมากรรมได้ง่าย

(2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม เป็นความงามที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างรูปทรงกับสถานที่ติดตั้งและการปรากฏชัดของประติมากรรม ได้แก่ การติดตั้งผลงานในบ่อน้ำที่มีขอบเขตที่ชัดเจน แวดล้อมไปด้วยต้นไม้ที่ร่มรื่น ประติมากรรมมีรูปทรงกลมแบบเรขาคณิต จึงมีความเด่นชัดและแตกต่างจากรูปทรงตามธรรมชาติของพืชพรรณต่างๆ เมื่ออยู่ในบริเวณรอบๆ จะมองเห็นสุนทรียภาพของประติมากรรมได้อย่างชัดเจน ภาพประกอบ 105

ภาพประกอบ 105 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อจังหวะของการเติบโตในสวนธนบุรีรมย์

(3) ทักษะคิดของผู้ชม การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนธนบุรีรมย์ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ประชาชนผู้ใช้บริการสวนสาธารณะจำนวน 3 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อประเมินทัศนคติเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพในงานประติมากรรมร่วมสมัยในสวนธนบุรีรมย์ตามกรอบแนวคิดการวิจัย ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ภาพรวมของการประเมินทัศนคติเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนธนบุรีรมย์อยู่ในระดับ 2.93 = ปานกลาง แบ่งเป็น 1) สุนทรียภาพของประติมากรรม 2.65 = ปานกลาง ประกอบด้วย สุนทรียภาพด้านเนื้อหา 2.6 = ปานกลาง สุนทรียภาพด้านรูปทรง 2.7 = ปานกลาง 2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมร่วมสมัยกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ 3.20 = ปานกลาง ประกอบด้วย สุนทรียภาพของสถานที่ติดตั้ง 2.6 = ปานกลาง การปรากฏชัดของประติมากรรม 3.5 = มาก และความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม 3.5 = มาก

จากผลการประเมินการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนธนบุรีรมย์ดังกล่าวข้างต้น สามารถวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องจากประเด็นที่ใช้ในการประเมิน สรุปโดยรวมได้ว่า รูปทรงเป็นประติมากรรมแบบนามธรรม ทำให้ผู้ชมไม่เข้าใจ ไม่สามารถรับรู้สุนทรียภาพด้านเนื้อหาและได้อย่างเต็มที่ รวมถึงปัญหาระบบน้ำที่ตกลงมา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของผลงาน โดยจะทำให้รูปทรงลอยเด่นอยู่เหนือน้ำที่ตกลงมายังบ่อน้ำด้านล่าง ซึ่งไม่มีประสิทธิภาพหรือชำรุด ทำให้มองเห็นแท่งเหล็กที่ใช้เป็นโครงสร้างรองรับรูปทรง จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยตรง สถานที่ติดตั้งมีปัญหาการเกิดตะไคร่น้ำจำนวนมากในบ่อน้ำ ปัญหาด้านการดูแลรักษาส่วนประกอบของประติมากรรม ซึ่งส่งผลกระทบต่อความสมบูรณ์ของประติมากรรมทั้งทางกายภาพและสุนทรียภาพ

1.1.3 สวนเบญจกิติ

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนเบญจกิติ ซึ่งมีประติมากรรมอยู่ 1 ชิ้น คือผลงานชื่อปทุมชาติ โดยวิชัย สิทธิรัตน์ ผลงานติดตั้งในบริเวณที่มีความเหมาะสมของผลงานและพื้นที่ ปรากฏดังผังบริเวณ ภาพประกอบ 106

ภาพประกอบ 106 ที่ตั้งประติมากรรมร่วมสมัยในสวนเบญจกิติ
(ที่มา สำนักงานสวนสาธารณะ, 2552: 95)

การศึกษาสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยที่อยู่ในสวนเบญจกิติ มีประเด็นการนำเสนอตามกรอบแนวคิดการวิจัยเช่นเดียวกับสวนจตุจักร ผลการวิจัยพบว่าผลงานดังกล่าวมีสภาพสมบูรณ์ทั้งประติมากรรม ฐานและสถานที่ติดตั้ง ทำให้ประติมากรรมปรากฏสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์ โดยสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ประกอบด้วย

(1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา คือการมีความหมายในทางที่ตีความ มีความลึกซึ้ง ชัดเจน และสูงค่าเหมาะสมแก่ความเป็นวิจิตรศิลป์ระดับสูง โดยศิลปินต้องการสื่อถึงความเจริญรุ่งเรือง ความดีงาม และการบูชาเทิดทูนโดยใช้รูปทรงดอกบัวเป็นสื่อ เพื่อถวายเป็นสักการบูชาและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 9 เพื่อเฉลิมพระเกียรติเนื่องในวโรกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษาครบ 5 รอบ

(1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง จากแนวคิดดังกล่าวศิลปินได้นำมาสู่การสร้างสรรคประติมากรรมแบบนามธรรม องค์ประกอบต่างๆ ที่ก่อให้เกิดความงามแก่ประติมากรรม ได้แก่ รูปทรงที่มีเอกภาพ โดยคลี่คลายมาจากรูปทรงดอกบัวหลวง ซึ่งเป็นดอกไม้ที่สูงค่าที่สังคมไทยใช้สักการะพระพุทธรูป พระสงฆ์ และไหว้บุคคลที่เคารพบูชา รูปทรงของดอกบัว

ให้ความรู้สึกที่นุ่มนวล เอิบอิ่มและงดงาม ให้ความรู้สึกถึงความเป็นผู้หญิง ใช้เป็นสัญลักษณ์แทนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 9 ซึ่งทรงมีพระสิริโฉม พระจริยวัตรที่งดงาม และทรงเป็นปูชนียบุคคลที่ทรงคุณค่าแก่การเทิดทูนและเคารพบูชา รูปทรงมีขนาดกว้าง 150 ยาว 150 สูง 600 เซนติเมตร ลักษณะเป็นแท่งตั้งตรงเพื่อแสดงถึงความสง่างาม แบ่งออกเป็น 4 ส่วน เปรียบได้กับบัว 4 เหล่าตามนัยอรรถกถาในพุทธศาสนา ได้แก่ ส่วนล่างสุดมีลักษณะเป็นรูปทรงกลม เป็นก้น เปรียบได้กับพวงไต้สติปัญญา แม้ได้ฟังธรรมก็ไม่อาจเข้าใจได้ ทั้งยังขาดความเพียร เปรียบเสมือนดอกบัวที่จมอยู่กับโคลนตม ไม่มีโอกาสโผล่ขึ้นพ้นน้ำเพื่อแบ่งบาน ส่วนที่ 2 อยู่ด้านบนส่วนที่ 1 ลักษณะคล้ายดอกบัวตูม มีขนาดใหญ่กว่าส่วนที่ 1 เปรียบได้กับพวกที่มีสติปัญญาน้อย แต่เมื่อได้ฟังธรรมแล้วพิจารณาตามและได้รับการฝึกฝนเพิ่มอยู่เสมอ มีความหมั่นเพียร มีสติมั่น ในที่สุดก็สามารถรู้และเข้าใจได้ในวันหนึ่ง เปรียบเสมือนดอกบัวที่อยู่ใต้น้ำ ซึ่งจะค่อยๆ โผล่ขึ้นแบ่งบานได้ในวันหนึ่ง ส่วนที่ 3 อยู่ด้านบนส่วนที่ 2 เป็นรูปทรงดอกบัวตูม 4 ดอก แต่ละดอกหันส่วนปลายในทิศทางที่ต่างกัน 4 ทิศ เปรียบได้กับพวกที่มีสติปัญญาปานกลาง เมื่อได้ฟังธรรมแล้วพิจารณาตามและได้รับการอบรมฝึกฝนเพิ่มเติม จะสามารถรู้และเข้าใจได้ในเวลาอันไม่ช้า เปรียบเสมือนดอกบัวที่อยู่ปรึมน้ำซึ่งจะบานในวันถัดไป และส่วนที่ 4 อยู่ด้านบนสุด ลักษณะเป็นรูปทรง 2 ชั้น ชั้นนอกมีเส้นรูปนอกเหมือนดอกบัวตูม ด้านในเป็นที่ว่างอากาศ ชั้นที่ 2 อยู่ด้านใน เป็นรูปทรงดอกบัวตูม หันส่วนปลายแหลมตั้งขึ้นไปด้านบนสู่อากาศ เปรียบได้กับพวกที่มีสติปัญญาดี เมื่อได้ฟังธรรมก็สามารถรู้และเข้าใจในเวลาอันรวดเร็ว เปรียบเสมือนดอกบัวที่อยู่พ้นน้ำ เมื่อต้องแสงอาทิตย์ก็แบ่งบานทันที เปรียบดังสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 9 ผู้ทรงคุณอันประเสริฐ เปรียบด้วยพระเมตตา และพระมหากรุณาธิคุณต่อพสกนิกรชาวไทยอย่างหาที่สุดมิได้ การเห็นรูปทรงดอกบัวไป สี่ทิศ แสดงถึงพระบารมีที่แผ่ไพศาลไปทุกทิศทาง รูปทรงสร้างด้วยกรรมวิธีหล่อสำริดปิดแผ่นทองคำเปลว แสดงถึงความเจริญรุ่งเรือง และการสักการบูชา (วิชัย สิทธิรัตน์, 2559: สัมภาษณ์) ภาพประกอบ 107

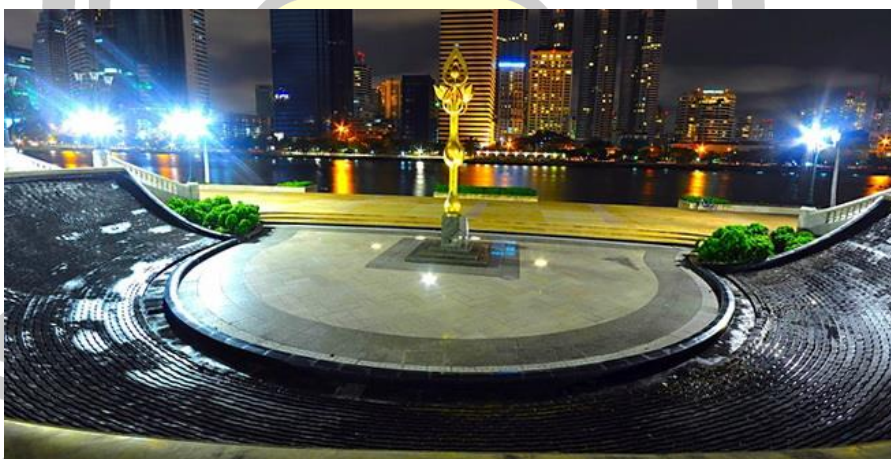
ภาพประกอบ 107 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับ

สภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(2.1) สถานที่ติดตั้ง เป็นความงามที่เกิดจากการติดตั้งในตำแหน่งที่เป็นจุดเด่นที่สุดของสวนเบญจกิติ บริเวณกึ่งกลางพื้นที่ เป็นตำแหน่งที่ได้รับการออกแบบไว้สำหรับติดตั้งประติมากรรมเพื่อเป็นสัญลักษณ์ของสวนสาธารณะแห่งนี้ ฉากหลังเป็นผนังม่านน้ำรูปวงโค้งครึ่งวงกลม โอบล้อมประติมากรรมที่ตั้งเด่นตระหง่านอยู่ด้านหน้า ทำให้เกิดมุมมองและกรอบการมองที่ชัดเจนสวยงาม ฉากหน้าเป็นลานโล่งทำให้มีมุมมองที่โล่งกว้าง รูปทรงตั้งอยู่บนฐานและพื้นยกระดับ รวมความสูงทั้งสามส่วน 750 เซนติเมตร ทำให้ผลงานโดดเด่นสามารถมองเห็นได้ชัดเจน ภาพประกอบ 108

(2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากสถานที่ติดตั้งที่โดดเด่น สง่างาม มีฉากหลังเป็นม่านน้ำตกรูปวงโค้งโอบล้อมรูปทรงทำให้กรอบการมองเด่นชัดและสวยงาม ลักษณะรูปทรงปิดด้วยแผ่นทองคำเปลวสีทองสุกปลั่งอร่ามเมื่อกระทบกับแสงแดดทำให้รูปทรงเด่นชัดออกมาจากสภาพแวดล้อม นอกจากนี้แล้วด้านหน้าผลงานยังเป็นลานโล่งทำให้มีมุมมองที่โล่งกว้าง สามารถมองเห็นผลงานได้ในระยะไกล ทำให้ผู้ชมรับรู้ถึงสุนทรียภาพของประติมากรรมได้โดยง่าย

ภาพประกอบ 108 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อปทุมชาติในเวลากลางคืน

(2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม เกิดจากการติดตั้งผลงานในจุดเด่นที่สุดของสวน และสร้างขึ้นมาเป็นการเฉพาะสำหรับติดตั้งประติมากรรม มีผนังม่านน้ำรูปวงโค้งครึ่งวงกลมเป็นฉากหลัง โอบล้อมประติมากรรมที่ตั้งเด่นตระหง่านอยู่ด้านหน้า สภาพแวดล้อมโดยรอบเป็นลานโล่ง ประติมากรรมมีสีทองอร่าม จึงมีความเด่นชัดแต่ไม่ขัดแย้งกับสภาพแวดล้อม

เมื่ออยู่ในบริเวณรอบๆ จะสามารถมองเห็นสุนทรียภาพของประติมากรรมได้อย่างชัดเจน
ภาพประกอบ 109

ภาพประกอบ 109 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อปทุมชาติในสวนเบญจกิติ

(3) ทักษะคิดของผู้ชม การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนเบญจกิติครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ประชาชนผู้ใช้บริการสวนสาธารณะจำนวน 3 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ภาพรวมของการประเมินทัศนคติเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนเบญจกิติอยู่ในระดับ 4.61 = มากที่สุด แบ่งเป็น 1) สุนทรียภาพของประติมากรรม 4.45 = มาก ประกอบด้วย สุนทรียภาพด้านเนื้อหา 4.2 = มาก สุนทรียภาพด้านรูปทรง 4.7 = มากที่สุด 2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมร่วมสมัยกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ 4.77 = มากที่สุด ประกอบด้วย สุนทรียภาพของสถานที่ติดตั้ง 4.7 = มากที่สุด การปรากฏชัดของประติมากรรม 4.8 = มากที่สุด และความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม 4.8 = มากที่สุด

1.1.4 สวนป่ากรุงเทพมหานครเฉลิมพระเกียรติ

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนป่ากรุงเทพมหานครเฉลิมพระเกียรติ ซึ่งมีประติมากรรมอยู่ 1 ชิ้น คือผลงานชื่อสุริยัน ปีที่สร้าง พ.ศ. 2552 โดยวิชัย สิทธิรัตน์ ผลงานติดตั้งในบริเวณที่มีความเหมาะสมของผลงานและพื้นที่ปรากฏดังผังบริเวณ ภาพประกอบ 110 การศึกษาสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนป่ากรุงเทพมหานครเฉลิมพระเกียรติ มีประเด็นการนำเสนอตามกรอบแนวคิดการวิจัย

เช่นเดียวกับสวนจตุจักร ผลการวิจัยพบว่าผลงานดังกล่าวมีสภาพสมบูรณ์ทั้งประติมากรรม ฐาน และสถานที่ติดตั้ง ทำให้ประติมากรรมปรากฏสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์ โดยสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

ภาพประกอบ 110 ที่ตั้งประติมากรรมร่วมสมัยในสวนป่ากรุงเทพมหานครเฉลิมพระเกียรติ

(1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ประกอบด้วย

(1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา เป็นเนื้อหาที่มีความหมายในทางที่ตีงาม แสดงถึงสัจธรรมของสิ่งมีชีวิตทั้งปวง มีความลึกซึ้ง ชัดเจน และสูงค่าเหมาะสมแก่ความเป็นวิจิตรศิลป์ระดับสูง แนวความคิดในการสร้างสรรค์ของศิลปินคือ สุนทรียะเป็นพลังที่ก่อให้เกิดสิ่งมีชีวิตมากมาย ซึ่งมีการสูญสลายกลายสถานะตามสภาวะองค์ประกอบ และที่จะก่อเกิดเป็นสิ่งใหม่ด้วยพลังที่มีในระบบสุนทรียะ สุนทรียะเป็นระบบบอกเวลากลางวัน กลางคืน แก่สิ่งมีชีวิตในการทำกิจกรรม มนุษย์รู้จักการเตือน การบอกกำหนดเวลาโดยใช้เสียงระฆังเตือนและบอกกล่าวให้เป็นที่เข้าใจร่วมกัน สุนทรียะจึงเป็นสัญลักษณ์ของชีวิตและเวลา

(1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง จากแนวคิดดังกล่าวศิลปินได้นำมาสู่การสร้างสรรค์ประติมากรรมแบบนามธรรม สุนทรียภาพของประติมากรรมเกิดจาก รูปทรงที่มีเอกภาพ เป็นรูปทรงแบบเรขาคณิต สร้างด้วยกรรมวิธีหล่อสำริดพื้นผิวสีแดงดำ ขนาดกว้าง 100 ยาว 100 สูง 310 เซนติเมตร โครงสร้างรูปทรงเป็นแท่งตั้งตรง โดยคลี่คลายมาจากรูปทรงระฆัง รูปทรงส่วนล่างเป็นรูปคล้ายระฆังคว่ำ ด้านในกลวง ให้ความรู้สึกถึงระฆัง เกิดความงามของความโค้งมนและพื้นผิวที่เรียบตึง มีรูปร่างกลมอยู่ 2 ด้านตรงข้ามกัน มีที่มาจากจุดที่ใช้ในการตีระฆัง เป็นจุดกำเนิดของเสียง มีเส้นตรงที่ตัดทะลุรูปทรงจากขอบล่างสุดขึ้นไปครึ่งหนึ่งของความสูง

รูปทรง ทำให้รูปทรงไม่ทึบตันจนเกินไป รูปทรงส่วนบนมีที่มาจากระฆังเช่นกันแต่หงายกลับด้านขึ้น และลดทอนให้เหลือเฉพาะระนาบและเส้นรูปนอก ตรงกลางเจาะทะลุเป็นที่ว่างรูปสี่เหลี่ยม ทำให้รูปทรงไม่ทึบตัน เกิดความงามของที่ว่างและจังหวะ รูปทรงตั้งอยู่บนรูปทรงกลม 4 ชั้น มีจุดสัมผัสที่ผิวโค้งนูนเพียงเล็กน้อย ทำให้รูปทรงยกตัวอยู่เหนือฐาน ให้ความรู้สึกที่เบาลอย องค์ประกอบของรูปทรงเป็นการสมดุลแบบสมมาตร คือสมดุลแบบสองข้างเท่ากัน ให้ความรู้สึกที่สงบ มั่นคง (วิชัย สิทธิรัตน์, 2553: สัมภาษณ์) ภาพประกอบ 111

ภาพประกอบ 111 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับ

สภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(2.1) สถานที่ติดตั้ง เป็นความงามที่เกิดจากสถานที่ติดตั้งในตำแหน่งที่เป็นจุดเด่นที่สุดของสวน บริเวณกึ่งกลางพื้นที่ บนพื้นสนามหญ้า แวดล้อมไปด้วยต้นไม้ที่ร่มรื่น ต้นไม้แต่ละต้นมีระยะห่างที่พอเหมาะ ทำให้มีความโปร่ง ไม่รบกวนการมองเห็นและมุมมองของผู้ชม ประติมากรรมติดตั้งบนฐานและพื้นยกระดับ ทำให้มีความสูงที่เหมาะสมกับกรอบและมุมมอง แสงจากธรรมชาติตอนกลางทำให้รูปทรงปรากฏมิติที่ชัดเจน

(2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากการติดตั้งผลงานตรงกลางสวน ต้นไม้โดยรอบมีลักษณะโปร่ง ไม่หนาแน่น รูปทรงมีมวลและความหนาแน่น เป็นรูปทรงเรขาคณิตที่แตกต่างจากสภาพแวดล้อม ทำให้ประติมากรรมปรากฏชัด

(2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม สุนทรียภาพเกิดจากการติดตั้งผลงานในบริเวณกึ่งกลางพื้นที่ บนสนามหญ้าที่สวยงาม แวดล้อมไปด้วยต้นไม้ที่ร่มรื่น ปลอดภัย ไม่มีสิ่งรบกวนมุมมองและการมองเห็น พื้นที่สวนมีขนาดเล็กทำให้อยู่ใกล้กับผู้ชม รูปทรงเป็นแท่ง

ตั้งตรง แตกต่างจากรูปทรงและสีตามธรรมชาติของพืชพรรณต่างๆ จึงมีความเด่นชัด เมื่ออยู่ในบริเวณรอบๆ จะมองเห็นสุนทรียภาพของประติมากรรมได้อย่างชัดเจน ภาพประกอบ 112

ภาพประกอบ 112 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อสุริยันในสวนป่ากรุงเทพมหานคร
เฉลิมพระเกียรติ

(3) ทักษะคิดของผู้ชม การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนป่ากรุงเทพมหานครเฉลิมพระเกียรติ ผู้วิจัยได้ใช้ประชาชนผู้ใช้บริการสวนสาธารณะจำนวน 3 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ภาพรวมของการประเมินทักษะคิดเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนป่ากรุงเทพมหานครเฉลิมพระเกียรติอยู่ในระดับ 4.32 = มาก แบ่งเป็น 1) สุนทรียภาพของประติมากรรม 4.30 = มาก ประกอบด้วย สุนทรียภาพด้านเนื้อหา 4.2 = มาก สุนทรียภาพด้านรูปทรง 4.4 = มาก 2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมร่วมสมัยกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ 4.43 = มาก ประกอบด้วย สุนทรียภาพของสถานที่ติดตั้ง 4.5 = มากที่สุด การปรากฏชัดของประติมากรรม 4.3 = มาก และความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม 4.5 = มากที่สุด จากผลการประเมินดังกล่าวสามารถวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องจากประเด็นที่ใช้ในการประเมิน อาจสรุปได้ว่า สุนทรียภาพด้านรูปทรง 4.4 = มาก อาจสืบเนื่องจากเป็นประติมากรรมแบบนามธรรม รูปทรงไม่ซับซ้อน แสดงความงามที่เรียบง่าย ทำให้ผู้ชมสามารถรับรู้สุนทรียภาพได้ง่าย

1.1.5 สวนป่าเฉลิมพระเกียรติ

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนป่าเฉลิมพระเกียรติ ซึ่งมีประติมากรรมอยู่ 2 ชิ้น คือผลงานชื่อส่องกระจก และ Protector เป็นผลงานของเชียน ยิ้มศิริ ทั้งสองชิ้น ผลงานแต่ละชิ้นติดตั้งในพื้นที่ที่ตามความเหมาะสมของผลงานและพื้นที่ตั้งผังบริเวณ ภาพประกอบ 113 ทั้งนี้การศึกษาสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนป่าเฉลิมพระเกียรติมีประเด็นการนำเสนอตามกรอบแนวคิดการวิจัย ผลการวิจัยพบว่าผลงานทั้งสองชิ้นมีสภาพสมบูรณ์ทั้งประติมากรรม ฐานและสถานที่ติดตั้ง ทำให้ประติมากรรมปรากฏสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์ โดยสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

ภาพประกอบ 113 ที่ตั้งประติมากรรมร่วมสมัยในสวนป่าเฉลิมพระเกียรติ

1.1.5.1 ผลงานชื่อส่องกระจก โดยเชียน ยิ้มศิริ

(1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ประกอบด้วย

(1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่มีความหมายในทางที่ดี แสดงถึงความสวยงาม อ่อนโยนของผู้หญิง มีความลึกซึ้ง และสูงค่าเหมาะสมแก่ความเป็นวิจิตรศิลป์ระดับสูง แนวความคิดในการสร้างสรรค์ของศิลปินคือ กระจกเงาได้นำมาใช้เพื่อกิจกรรมต่างๆ ที่ต้องการเห็นภาพสะท้อนที่สายตาไม่สามารถมองเห็นโดยตรงได้ ภาพสตรีในท่าทางส่องกระจกเป็นการแต่งหน้า ทำผมเพื่อความสวยงามบนใบหน้า เป็นกิจกรรมที่เห็นเป็นประจำของผู้หญิงทุกคน

(1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง เกิดจากรูปทรงที่มีเอกภาพไม่ซับซ้อน เป็นประติมากรรมแบบกึ่งนามธรรม สร้างด้วยกรรมวิธีหล่อสำริด พื้นผิวสีแดงดำ ขนาดกว้าง 170 ยาว 170 สูง 270 เซนติเมตร รูปทรงคลี่คลายมาจากรูปทรงผู้หญิงในท่านั่งส่อง

กระจก มือด้านขวาถือแผ่นกระจก ยกขึ้นเพื่อส่องใบหน้า มือด้านซ้ายกำลังตกแต่งทรงผม แสดงความงามของท่าทางที่เรียบง่าย มีจังหวะจากความสัมพันธ์ของแขน ขา มือและเท้าที่สวยงาม การบิดเอี้ยวตัวเล็กน้อยทำให้รูปทรงมีการเคลื่อนไหวที่นุ่มนวล เกิดความงามจากลีลาการเคลื่อนไหวของเส้นที่ประสานกับท่าทาง จังหวะและท่าทางสื่อความรู้สึกที่สงบเย็น เป็นสุข ภาพประกอบ 114

ภาพประกอบ 114 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับ

สภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(2.1) สถานที่ติดตั้ง เป็นความงามที่เกิดจากสถานที่ติดตั้งในบริเวณจุดบรรจบกันสามด้านของทางเดินภายในสวน จึงมีมุมมองที่เด่นสง่า สามารถมองเห็นได้จากทุกทิศทาง แวดล้อมไปด้วยต้นไม้ที่ร่มรื่นและไม้ประดับที่มีสีสันสวยงาม ประติมากรรมติดตั้งบนฐานและพื้นคอนกรีตยกระดับ รวมความสูงของรูปทรง ฐานและพื้นยกระดับ 435 เซนติเมตร จึงช่วยยกระดับรูปทรงให้มีความสูงที่เหมาะสมกับกรอบและมุมมอง ทำให้รูปทรงเด่นตระหง่าน

(2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากสถานที่ติดตั้งที่โล่งกว้าง ต้นไม้โดยรอบมีลักษณะโปร่ง ไม่หนาแน่น มีแสงธรรมชาติส่องกระทบผลงาน รูปทรงมีขนาด สัดส่วน ที่เหมาะสม มีมุมมองในระดับสายตา ประกอบกับการเป็นสวนขนาดเล็ก ทำให้ผู้ชมใกล้ชิดกับผลงาน ทำให้มองเห็นและรับรู้ถึงสุนทรียภาพของประติมากรรมได้โดยง่าย

(2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม เป็นสุนทรียภาพที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างรูปทรงกับสถานที่ติดตั้งและการปรากฏชัดของประติมากรรม ได้แก่ การติดตั้งผลงานในบริเวณโล่งกว้าง แวดล้อมไปด้วยต้นไม้ที่ร่มรื่น ปลอดภัย ไม่มีสิ่งรบกวนมุมมอง พื้นที่สวนมีขนาดเล็กทำให้อยู่ใกล้กับผู้ชม เมื่ออยู่ในบริเวณรอบๆ จะสามารถมองเห็นสุนทรียภาพของ

ประติมากรรมได้อย่างชัดเจน อีกทั้งยังมีที่นั่งอยู่ริมทางเดินภายในสวน เพื่อเป็นที่นั่งพักผ่อนอิริยาบถ และชื่นชมสุนทรียภาพของประติมากรรมชิ้นนี้ ภาพประกอบ 115

ภาพประกอบ 115 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อกระจากในสวนป่าเฉลิมพระเกียรติ

1.1.5.2 ผลงานชื่อ Protector โดยเชียน ยิ้มศิริ

(1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ประกอบด้วย

(1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่มีความหมาย

ในทางที่ตีงาม แสดงถึงความรักอันยิ่งใหญ่ของแม่ที่มีต่อลูก เป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกสังคมมีเช่นเดียวกันหมด เนื้อหาที่มีความลึกซึ้ง และสูงค่าเหมาะสมแก่ความเป็นวิจิตรศิลป์ระดับสูง เป็นองค์ประกอบทางนามธรรมที่มีผลต่อการสร้างสรรค์ประติมากรรมชิ้นนี้ ทั้งนี้แนวความคิดในการสร้างสรรค์ของศิลปินคือ ความรักของแม่เปี่ยมด้วยความเมตตา กรุณา ปรารรณาที่จะให้ทุกอย่างเพื่อลูกมีความสุข แม่เพียงพยายามทั้งแรงกาย แรงใจ แม้จะแสนยากลำบากเพียงไรก็ไม่หวั่น คอยทะนุถนอม ปกป้องคุ้มครอง

(1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง เกิดจากรูปทรงที่มีเอกภาพ เป็นประติมากรรมแบบกึ่งนามธรรม รูปทรงแบบอินทรีย์รูป สร้างด้วยกรรมวิธีหล่อสำริดพื้นผิวสีแดงดำ ขนาดกว้าง 150 ยาว 150 สูง 240 เซนติเมตร โดยคลี่คลายมาจากรูปทรงผู้หญิงในท่าโน้มตัวประคองลูกไว้ในวงแขน การลดทอนรายละเอียดของรูปทรงมนุษย์ตามธรรมชาติ ให้เหลือเพียงส่วนสำคัญของรูปทรง แสดงความงามของท่าทางที่งามสง่า มีจังหวะจากความสัมพันธ์ของวงแขน ขา มือและเท้าที่สวยงาม จังหวะและท่าทางสื่อความรู้สึกที่สงบเย็น เป็นสุข รูปทรงของ

แม่ที่โอบอุ้มลูกเอาไว้ แสดงถึงการปกป้อง ความรัก ความผูกพัน ให้ความรู้สึกประหนึ่งเหมือน อยู่ในครรภ์ ความอ่อนหวานของเส้นวงแขนที่สอดรับลูกน้อยอย่างทะนุถนอม การรวมผิวเป็นสีด้าแดง ทำให้รูปทรงมีความสงบ และเด่นสง่างามยิ่งขึ้น ภาพประกอบ 116

ภาพประกอบ 116 สุนทรียภาพของประติมากรรมแต่ละด้าน

(2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับ

สภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(2.1) สถานที่ติดตั้ง เป็นความงามที่เกิดจากสถานที่ติดตั้งใน บริเวณสวนไม้ประดับ บนสนามหญ้าที่เขียวขจี แวดล้อมไปด้วยต้นไม้ที่ร่มรื่นและไม้ประดับที่มีสีสัน สวยงาม ประติมากรรมติดตั้งบนฐานและพื้นยกระดับ 4 ระดับ รวมความสูงของรูปทรง ฐานและ พื้นยกระดับคือ 405 เซนติเมตร ทำให้รูปทรงมีความสูงที่เหมาะสมกับกรอบและมุมมอง และเด่น ตระหง่าน แสงจากธรรมชาติตอนกลางวันทำให้รูปทรงปรากฏมิติที่ชัดเจน นอกจากนี้ยังมีแสงไฟฟ้า เปิดในเวลากลางคืน ทำให้ประชาชนสามารถชื่นชมสุนทรียภาพของประติมากรรมได้ในเวลากลางคืน

(2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากสถานที่ติดตั้ง มีลักษณะโปร่ง ประกอบกับพื้นที่เป็นสวนขนาดเล็ก ทำให้ประติมากรรมปรากฏชัด

(2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม ได้แก่ การติดตั้งผลงานใน บริเวณที่ร่มรื่น แวดล้อมไปด้วยต้นไม้ที่ปลอดโปร่ง ไม่มีสิ่งรบกวนมุมมองและกรอบการมอง พื้นที่ สวนมีขนาดเล็กทำให้อยู่ใกล้กับผู้ชม ประติมากรรมมีรูปทรงที่เรียบง่าย สงบ แตกต่างจากรูปทรง และสีตามธรรมชาติของพืชพรรณต่างๆ เมื่ออยู่ในบริเวณรอบๆ จะสามารถมองเห็นสุนทรียภาพของ ประติมากรรมได้อย่างชัดเจน อีกทั้งยังมีที่นั่งอยู่ริมทางเดิน เพื่อเป็นที่นั่งพักผ่อนและชื่นชม สุนทรียภาพของประติมากรรม ภาพประกอบ 117

ภาพประกอบ 117 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อ Protector ในสวนป่าเฉลิมพระเกียรติ

1.1.5.3 ทศนคติของผู้ชม การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนป่าเฉลิมพระเกียรติ ผู้วิจัยใช้ผู้ใช้บริการสวนสาธารณะ จำนวน 5 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยผลงาน 1 ชิ้นจะได้รับการประเมินโดยผู้ชม 3 คน ผลการประเมินการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนป่าเฉลิมพระเกียรติ สรุปได้ดังตาราง 14

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ยผลการประเมินทัศนคติของผู้ชมต่อการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนป่าเฉลิมพระเกียรติ

ที่	ชื่อผลงาน	ค่าเฉลี่ยผลการประเมิน					ค่าเฉลี่ยรวม
		1		2			
		1.1	1.2	2.1	2.2	2.3	
1	กระจก	4.6	4.8	4.5	4.7	4.7	4.7
2	Protector	4.5	4.4	4.7	4.8	4.8	4.6
ค่าเฉลี่ยรวม		4.6	4.6	4.6	4.8	4.8	4.65
		4.58		4.70			

จากผลการประเมินทัศนคติของผู้ชมต่อการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนป่าเฉลิมพระเกียรติดังกล่าวข้างต้น สามารถวิเคราะห์ถึงปัจจัย

ที่เกี่ยวข้องจากประเด็นที่ใช้ในการประเมิน สรุปโดยรวมได้ว่า ภาพรวมของการประเมินทัศนคติเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนป่าเฉลิมพระเกียรติอยู่ในระดับ 4.65 = มากที่สุด จำแนกเป็น 1) สุนทรียภาพของประติมากรรม 4.58 = มากที่สุด ประกอบด้วย สุนทรียภาพด้านเนื้อหา 4.6 = มากที่สุด สุนทรียภาพด้านรูปทรง 4.6 = มากที่สุด 2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมร่วมสมัยกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ 4.70 = มากที่สุด ประกอบด้วย สุนทรียภาพของสถานที่ติดตั้ง 4.6 = มากที่สุด การปรากฏชัดของประติมากรรม 4.8 = มากที่สุด ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม 4.8 = มากที่สุด โดยผลงานทั้งสองชิ้นมีระดับค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากมีรูปทรงที่ลดทอนมาจากรูปมนุษย์ที่ง่ายต่อการรับรู้และสามารถเชื่อมโยงสู่เนื้อหาได้โดยง่าย อีกทั้งเนื้อหาของผลงานยังแสดงออกถึงวิถีชีวิตที่เรียบง่ายของคนไทย จึงตอบสนองการรับรู้ทางสุนทรียภาพของผู้ชมได้เป็นอย่างดี ในส่วนของสุนทรียภาพของสถานที่ติดตั้ง การปรากฏชัดของประติมากรรม และความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมนั้นก็มีความเหมาะสม ทำให้สุนทรียภาพของประติมากรรมและสวนสาธารณะส่งเสริมซึ่งกันและกัน

สรุป สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนป่าเฉลิมพระเกียรติ

ประกอบด้วย

(1) สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย ประกอบด้วย

(1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่มีความหมายในทางที่ดี แสดงถึงความรักอันยิ่งใหญ่ของแม่ที่มีต่อลูก ความเมตตา และความสวยงาม อ่อนโยนของผู้หญิง มีความลึกซึ้ง ชัดเจนและสูงค่าเหมาะสมแก่ความเป็นวิจิตรศิลป์ระดับสูง รวมถึงความสัมพันธ์สอดคล้องกับรูปแบบของประติมากรรมที่แสดงออก

(1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง เกิดจากความกลมกลืนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของประติมากรรมทั้งสองชิ้น ซึ่งเป็นผลงานของศิลปินคนเดียว มีรูปแบบผลงานในลักษณะเดียวกัน ทำให้ประติมากรรมไม่ขัดแย้งกันทั้งในแง่เนื้อหาและรูปแบบผลงาน สุนทรียภาพของประติมากรรมเกิดจากจากสัมพันธ์ภาพของทัศนธาตุต่างๆ ได้แก่ ปริมาตร เส้น ที่ว่าง พื้นผิว และเส้นรูปนอกที่ชัดเจน เพื่อแสดงความงามที่เรียบง่ายจากการลดทอนรายละเอียดของรูปทรงตามธรรมชาติ คงไว้เฉพาะส่วนสำคัญที่แสดงออกถึงความอ่อนช้อยจากการประสานกลมกลืนกันของเส้น จังหวะท่าทางลีลาการเคลื่อนไหวที่นุ่มนวล สง่างาม การรวมผิวเป็นสีด้าแดงทำให้รูปทรงมีความสงบ และเด่นสง่าโดยไม่ขัดแย้งกับสภาพแวดล้อม

(2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับ

สภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(2.1) สุนทรียภาพด้านสถานที่ติดตั้ง เป็นความงามที่เกิดจากสถานที่ติดตั้งประติมากรรมแต่ละชิ้นมีความสวยงาม เหมาะสม แวดล้อมไปด้วยไม้ดอกไม้ประดับที่สดใสร่มรื่น ผลงานแต่ละชิ้นติดตั้งในระยะห่างที่เหมาะสม อยู่ในบริเวณสำคัญและโดดเด่นของสวน มีกลุ่มไม้ประดับเป็นฉากหลังที่ไม่หนาแน่นมาก ส่วนด้านหน้าเป็นที่ว่างของสนามหญ้าและลานโล่ง ทำให้มีมุมมองที่เด่น แสงจากธรรมชาติตอนกลางวันทำให้รูปทรงปรากฏมิติที่ชัดเจน นอกจากนี้ยังมีแสงไฟฟ้าเปิดในเวลากลางคืนเพื่อให้เกิดมุมมองที่โดดเด่นสวยงามแก่สวนสาธารณะ และประชาชนสามารถชื่นชมสุนทรียภาพของประติมากรรมได้ในเวลากลางคืน

(2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม คือสุนทรียภาพที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างการมองของผู้ชมกับเวลาในช่วงขณะที่มองเห็นผลงาน ความงามเกิดขึ้นจากสุนทรียภาพด้านรูปทรงในข้อ (1.2) การปรากฏชัดของประติมากรรมเกิดจากสถานที่ติดตั้งที่ร่มรื่น ต้นไม้โดยรอบมีลักษณะโปร่ง ไม่หนาแน่น มีแสงธรรมชาติส่องกระทบผลงาน รูปทรงมีขนาดสัดส่วน มวลและความหนาแน่นที่เหมาะสม มีความสูง มุมมองในระดับสายตา ประกอบกับพื้นที่เป็นสวนขนาดเล็ก กิจกรรมของผู้ใช้บริการส่วนใหญ่เป็นการนั่งพักผ่อน ออกกำลังกาย เดินและวิ่งเหยาะๆ ใกล้กับผลงาน ทำให้มองเห็นและรับรู้ถึงสุนทรียภาพของประติมากรรมได้โดยง่าย

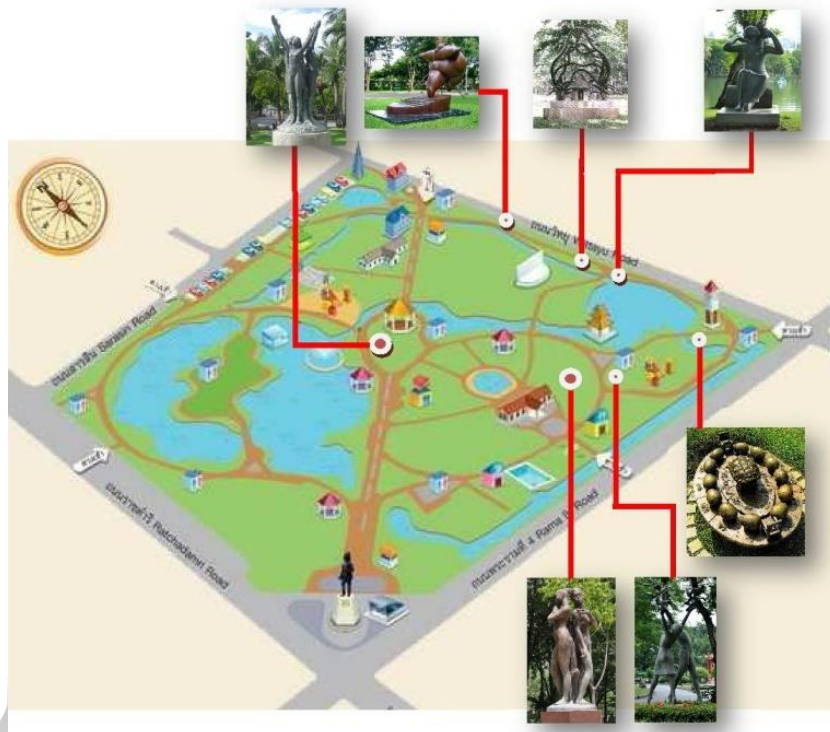
(2.3) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างรูปทรงกับสถานที่ติดตั้งและการปรากฏชัดของประติมากรรม ประติมากรรมทั้งสองชิ้นติดตั้งในบริเวณที่เหมาะสม มีระยะห่างที่ไม่รบกวนทัศนวิสัยซึ่งกันและกัน การติดตั้งผลงานในบริเวณที่ร่มรื่น แวดล้อมไปด้วยต้นไม้ที่ปลอดโปร่ง ไม่มีสิ่งรบกวนการมอง พื้นที่สวนมีขนาดเล็กทำให้อยู่ใกล้กับผู้ชม ประติมากรรมมีรูปทรงที่เรียบง่าย สงบ จึงมีความเด่นชัดแต่ไม่ขัดแย้งกับสภาพแวดล้อม เมื่ออยู่ในบริเวณรอบๆ จะมองเห็นสุนทรียภาพของประติมากรรมได้อย่างชัดเจน อีกทั้งยังมีที่นั่งอยู่ริมทางเดินภายในสวน เพื่อเป็นที่นั่งพักผ่อนอิริยาบถและชื่นชมสุนทรียภาพของประติมากรรม ที่สำคัญคือการทำประติมากรรมและสถานที่ติดตั้งมีสุนทรียภาพที่ดีเช่นนี้ สะท้อนถึงการดูแลรักษาที่ดี สวนแห่งนี้จึงมีความร่มรื่น สวยงามอยู่ตลอดเวลา ทำให้ประชาชนที่เข้ามาได้สัมผัสสุนทรียภาพทั้งความงามในธรรมชาติและศิลปะในสถานที่เดียวกัน

(3) ทศนคติของผู้ชม จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนป่าเฉลิมพระเกียรติ สรุปโดยรวมได้ว่า ภาพรวมของการประเมินทัศนคติเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนป่าเฉลิมพระเกียรติอยู่ในระดับ 4.65 = มากที่สุด จำแนกเป็น สุนทรียภาพของประติมากรรม 4.58 = มากที่สุด และสุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมร่วมสมัยกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ 4.70 = มากที่สุด โดยผลงานทั้งสองชิ้นมีระดับค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากมีรูปทรงที่ลดทอน

มาจากรูปมนุษย์ที่ง่ายต่อการรับรู้และสามารถเชื่อมโยงสู่เนื้อหาได้โดยง่าย

1.1.6 สวนลุมพินี

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนลุมพินี ซึ่งมีประติมากรรมปรากฏอยู่ 7 ชิ้น จากการจัดสร้างในวาระต่างๆ 5 ครั้ง ผลงานที่พบแต่ละชิ้นติดตั้งในบริเวณต่างๆ ตามความเหมาะสมของผลงานและพื้นที่ ปรากฏดังผังบริเวณ ภาพประกอบ 118 ทั้งนี้การศึกษาสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนลุมพินีมีประเด็นการนำเสนอตามกรอบแนวคิดการวิจัย ทั้งนี้ผลงานแต่ละชิ้นมีสุนทรียภาพที่แตกต่างกัน มีรายละเอียดดังนี้

ภาพประกอบ 118 ที่ตั้งประติมากรรมร่วมสมัยในสวนลุมพินี
(ที่มา สำนักงานสวนสาธารณะ, 2552: 15)

1.1.6.1 ผลงานที่มีสภาพสมบูรณ์ทั้งประติมากรรม ฐานและสถานที่ติดตั้ง ทำให้ประติมากรรมปรากฏสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์ จำนวน 4 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 50 ของประติมากรรมในสวนแห่งนี้ ได้แก่

(1) ผลงานชื่อแม่รักลูก โดยสมบุญ มาตรศรี สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(1.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ประกอบด้วย

(1.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่แสดงถึง สายใยของความผูกพันในชีวิต การให้ความรักและความอบอุ่น เป็นความรักอันยิ่งใหญ่ของแม่ที่มีต่อลูก เป็นเนื้อหาในทางที่ดีงาม มีความลึกซึ้ง และสูงค่าเหมาะสมแก่ความเป็นวิจิตรศิลป์ระดับสูง

(1.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ การลดทอน รายละเอียดรูปทรงมนุษย์ตามธรรมชาติ คงไว้เฉพาะส่วนสำคัญ เป็นรูปทรงแบบกึ่งนามธรรม สร้างด้วยกรรมวิธีหล่อสำริด พื้นผิวสีดําแดง ขนาดกว้าง 115 ยาว 130 สูง 160 เซนติเมตร ลักษณะเป็นรูปทรงแม่นั่งอยู่บนท่อนไม้กำลังเล่นหยอกล้อกับลูกในวัยเด็ก รูปทรงของแม่มีปริมาตรและมวลที่หนาแน่น แสดงความอุดมสมบูรณ์ มีเมตตา จังหวะและท่าทางของรูปทรงทั้งสองที่กำลังหยอกล้อกันให้ความรู้สึกสนุกสนาน มีความสุข รูปทรงมีความนุ่มนวล อ่อนช้อยของเส้น จังหวะลีลาการเคลื่อนไหวที่สวยงาม ภาพประกอบ 119

ภาพประกอบ 119 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(1.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(1.2.1) สถานที่ติดตั้ง สุนทรียภาพเกิดจากการติดตั้งบนเนินดินที่ปลูกไม้ประดับอันสวยงาม ชุ่มเย็นด้วยบรรยากาศริมน้ำ แวดล้อมไปด้วยต้นไม้ที่ร่มรื่น ฉากหลังเป็นที่ว่างของสระน้ำ ฉากหน้าเป็นที่ว่างของสนามหญ้า มีมุมมองที่โล่งกว้าง ชัดเจน

(1.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากสถานที่ติดตั้งที่โปร่งโล่ง ต้นไม้ริมทางเดินไม่หนาแน่น มีฉากหน้าและหลังเป็นที่ว่าง โล่งกว้าง รูปทรงตั้งอยู่บนเนินดิน จึงทำให้มองเห็นและรับรู้ถึงสุนทรียภาพของประติมากรรมได้โดยง่าย

(1.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม สุนทรียภาพเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างรูปทรงกับสถานที่ติดตั้งและการปรากฏชัดของประติมากรรม ได้แก่ การติดตั้งผลงานบนเนินที่สวยงาม แวดล้อมไปด้วยต้นไม้ที่ร่มรื่น สนามหญ้าที่โล่งกว้าง ไม่มีสิ่งรบกวนมุมมองและกรอบการมอง รูปทรงมีมวลและความหนาแน่นมาก เด่นตระหง่าน แตกต่างจากรูปทรงและสีตามธรรมชาติของพืชพรรณต่างๆ จึงมีความเด่นชัดโดยไม่ขัดแย้งกับสภาพแวดล้อม เมื่ออยู่ในบริเวณรอบๆ จะมองเห็นสุนทรียภาพของประติมากรรมได้อย่างชัดเจน ภาพประกอบ 120

ภาพประกอบ 120 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อแม่รักลูกในสวนลุมพินี

(2) ผลงานชื่อวัฒนธรรมริมฝั่งน้ำ โดยธวัชชัย หอมทอง
สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(2.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ประกอบด้วย

(2.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่มีความหมายในทางที่ตีงาม แสดงถึงความอุดมสมบูรณ์โดยมีน้ำเป็นบ่อเกิด หล่อเลี้ยงการดำรงชีวิตของผู้คนในทุกสังคม ก่อให้เกิดการสร้างสมความเชื่อ ประเพณี และวัฒนธรรม แสดงถึงความเจริญของมนุษย์ เป็นเนื้อหาที่มีความลึกซึ้ง ชัดเจน และสูงค่าเหมาะสมแก่ความเป็นวิจิตรศิลป์

(2.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ การผสมผสานกันระหว่างรูปทรงแบบอินทรีย์รูปและแบบเรขาคณิต สร้างด้วยกรรมวิธีหล่อโลหะรมดำ ขนาดกว้าง

200 ยาว 200 สูง 220 เซนติเมตร ประกอบด้วย บ้านเป็นรูปทรงแบบเรขาคณิต แสดง ความหมายของสังคมและวัฒนธรรมของมนุษย์ มีโครงสร้างเป็นระนาบที่เรียบง่าย แสดงความมั่นคง การดำรงอยู่ รูปทรงแบบอินทรีย์รูปที่อยู่รอบบ้าน มีลักษณะเป็นเส้น รูปร่างอิสระ แสดงการ เคลื่อนไหวของน้ำ การก่อกำเนิดของชีวิต การเจริญเติบโต การเรียงตัวของเส้นดังกล่าวมีที่มาจาก กระดุกงูที่เป็นโครงสร้างของเรือ มีความสัมพันธ์กับน้ำ แสดงการเคลื่อนไหว การเดินทาง เกิดจังหวะของการเรียงตัวและการเคลื่อนไหวที่สวยงาม (ธวัชชัย หอมทอง, 2553: สัมภาษณ์) ภาพประกอบ 121

ภาพประกอบ 121 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(2.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรม

กับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(2.2.1) สถานที่ติดตั้ง สุนทรียภาพเกิดจากการติดตั้งบนพื้น สนามหญ้าที่เขียวขจี บริเวณริมสระน้ำ ส่งเสริมให้สุนทรียภาพด้านเนื้อหาเด่นชัดยิ่งขึ้น และมีความ ชุ่มเย็นของบรรยากาศริมฝั่งน้ำ แวดล้อมไปด้วยต้นไม้ที่ร่มรื่น ฉากหลังเป็นทิวว่างของสนามหญ้า ฉากหน้าเป็นทิวว่างของสระน้ำ ฐานมีรูปทรงที่สัมพันธ์และส่งเสริมให้เนื้อหาและรูปทรงสนองตอบ แนวความคิดของศิลปิน เป็นฐานสองชั้น มีขนาดลดหลั่นกัน เส้นรูปนอกมีรูปร่างอิสระ แสดงถึง การเคลื่อนไหวของน้ำ มีจังหวะและการเคลื่อนไหวที่สวยงาม ประสานกลมกลืนกับรูปทรงที่ตั้งอยู่ ด้านบน แต่เป็นเส้นแนวราบ ในขณะที่ด้านบนเป็นเส้นแนวตั้ง อีกนัยหนึ่งยังแสดงถึงเรือและการ เดินทาง

(2.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากสถานที่ ติดตั้งที่โล่งกว้าง ต้นไม้ริมทางเดินมีลักษณะโปร่ง มีฉากหน้าและฉากหลังเป็นทิวว่าง มีแสงธรรมชาติ ส่องกระทบผลงาน รูปทรงมีความสูงของรูปทรงและฐาน 280 เซนติเมตร มีมุมมองในระดับสายตา ทำให้มองเห็นและรับรู้ถึงสุนทรียภาพของประติมากรรมได้โดยง่าย

(2.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม สุนทรียภาพ

เกิดจากการติดตั้งริมสระน้ำทำให้รูปทรง ฐาน และสถานที่ติดตั้ง เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและสนองตอบสุนทรียภาพด้านเนื้อหา พื้นที่ติดตั้งเป็นที่ว่างโล่งกว้าง ไม่มีสิ่งรบกวนกรอบการมองเห็นจึงสามารถมองเห็นสุนทรียภาพของประติมากรรมได้อย่างชัดเจน ภาพประกอบ 122

ภาพประกอบ 122 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อวัฒนธรรมริมฝั่งน้ำในสวนลุมพินี

(3) ผลงานชื่อราศีธนู โดยธนะ เลหากรัยกุล สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(3.1) สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย ประกอบด้วย

(3.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่มีความหมายในทางที่ดี มีแนวคิดมาจาก ความสัมพันธ์ของวันเฉลิมพระชนมพรรษาของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช คือ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2470 และของจักรพรรดิอากิฮิโตะ ประเทศญี่ปุ่น คือ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2476 ซึ่งทั้งสองพระองค์อยู่ในราศีธนู โดยประติมากรรมแสดงออกถึงกาลเวลา อายุที่ยืนยาว ความเชื่อ ความผูกพันของมนุษย์กับกลุ่มดวงดาวในจักรวาล รวมทั้งความสัมพันธ์อันไม่สิ้นสุดระหว่างประเทศไทยกับญี่ปุ่น โดยมีสัญลักษณ์ที่ประกอบด้วย รูปทรงไข่ 12 ฟอง หมายถึง 12 ราศี ไข่เป็นสัญลักษณ์ของการถือกำเนิดความอุดมสมบูรณ์ เป็นที่อยู่อาศัยของระบบจักรวาลและระบบชีวิต ระบบของชีวิตคือระบบของจักรวาลที่ไม่สิ้นสุด กระดองเต่า หมายถึงจักรวาลและเป็นที่อยู่อาศัยของระบบจักรวาลและระบบชีวิต เต่าหมายถึงกาลเวลาและอายุที่ยืนยาว และแก้วอ้อ 2 ตัวเป็นสัญลักษณ์อันสูงสุดของแต่ละชาติ แสดงถึงความมั่นคงแห่งการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูต เป็นเนื้อหาที่มีความลึกซึ้ง เหมาะสมแก่ความเป็นจิตรศิลป์

(3.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ การใช้รูปทรงต่างๆ แสดงความหมายตามเนื้อหาที่ต้องการแสดงออก ได้แก่ เต่า ไข่เต่า โຕ้ะ เก้าอี้ และรูปทรงสัญลักษณ์จากความเชื่อเรื่องจักรราศี เป็นต้น การเพิ่มและลดขนาดของรูปทรงต่างๆ จัดวางและสร้างองค์ประกอบใหม่เพื่อสื่อเนื้อหา รวมถึงการผสมผสานรูปทรงเข้าด้วยกันเพื่อสร้างความหมายใหม่ เช่น นำรูปทรงสัญลักษณ์จักรราศีมารวมกับรูปทรงไข่เต่า รูปทรงของโຕ้ะและเก้าอี้ 2 ตัว เป็นรูปทรงเรขาคณิต แสดงความงามของเส้นและแผ่นระนาบ ให้ความรู้สึกมั่นคง รูปทรงไข่เต่าและเต่าแสดงความงามของพื้นผิว ปริมาตรและคุณค่าของแสงเงา รูปทรงและรายละเอียดต่างๆ ที่ปรากฏในประติมากรรมชิ้นนี้สัมพันธ์กับเนื้อหาที่ต้องการสื่อให้ผู้ชมได้รับรู้ ดังนั้นผู้ชมจึงต้องศึกษาแนวความคิดในการสร้างสรรค์ประกอบการชื่นชม จึงจะสัมผัสสุนทรียภาพของประติมากรรมได้โดยสมบูรณ์ทั้งในด้านเนื้อหาและรูปทรง (สมาคมไทยญี่ปุ่น, 2551: ไม่มีเลขหน้า) ภาพประกอบ 123

ภาพประกอบ 123 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(3.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(3.2.1) สถานที่ติดตั้ง สุนทรียภาพเกิดจากการติดตั้งบนพื้นสนามหญ้าที่เขียวขจี ร่มรื่น สวยงาม

(3.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม ในทางกายภาพ ประติมากรรมชิ้นนี้มีการปรากฏชัดจากสถานที่ติดตั้งที่โล่งกว้าง มีฉากหน้าและฉากหลังเป็นที่ว่าง แต่เนื่องจากผลงานมีลักษณะเป็นประติมากรรมเชิงสัญลักษณ์ มีรูปทรงและองค์ประกอบที่ซับซ้อน และมีลักษณะเป็นกลุ่มรูปทรงย่อย วางอยู่บนโຕ้ะที่มีพื้นแบนราบ จึงไม่ปรากฏชัดและยากต่อการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรม

(3.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม สุนทรียภาพเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างรูปทรงกับสถานที่ติดตั้งและการปรากฏชัดของประติมากรรม ได้แก่ การติดตั้งผลงานบนพื้นสนามหญ้าที่สวยงาม แวดล้อมไปด้วยต้นไม้ที่ร่มรื่นปลอดโปร่ง ไม่มีสิ่งรบกวนกรอบการมอง แต่จากการที่ผลงานเป็นประติมากรรมเชิงสัญลักษณ์ มีองค์ประกอบจำนวนมากและซับซ้อน ทั้งในด้านกายภาพและการสื่อความหมาย จึงไม่สอดคล้องการบริบทของพื้นที่ ซึ่งสร้างขึ้นเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจของประชาชนเป็นสำคัญ ภาพประกอบ 124

ภาพประกอบ 124 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อราศีธนูในสวนลุมพินี

(4) ผลงานชื่อต้นไม้แห่งชีวิต โดยอนิก สมบูรณ์ สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(4.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ประกอบด้วย

(4.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่มีความหมายที่ดี มีแนวคิดมาจากต้นไม้แห่งชีวิต หมายถึง ความรักที่มีให้กันและกันระหว่างสามี ภรรยา เป็นความรักที่ละเอียดอ่อน ความเข้าใจ ความเอาใจใส่ การทะนุถนอม จำเป็นต้องอยู่ในใจทั้งสองฝ่ายอยู่ตลอดเวลา เปรียบเสมือนกับการปลูกต้นไม้ที่ต้องคอยดูแล รดน้ำพรวนดิน ให้ปุ๋ย เพื่อให้ต้นไม้มีความแข็งแรงเจริญเติบโต เป็นเนื้อหาที่มีความลึกซึ้ง สูงค่าเหมาะสมแก่ความเป็นวิจิตรศิลป์

(4.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ การสร้างรูปทรงแบบเหมือนจริง เป็นรูปทรงผู้ชายและผู้หญิงยืนหันหลังแล้วเอี้ยวตัวเข้าหากันเล็กน้อย กึ่งกลางระหว่างรูปทรงทั้งมีสองมีรูปทรงต้นไม้เชื่อมประสานระหว่างรูปทรงกับพื้นที่ว่าง ผู้ชายถือดอกบัวไว้ในมือ

และกำลังยื่นไปมอบให้กับผู้หญิง แสดงความรักและความโอบอ้อมอารีระหว่างมนุษย์ด้วยกัน และมนุษย์กับธรรมชาติ รูปทรงแสดงความงามของความนุ่มนวล อ่อนช้อยของเส้น จังหวะและการเคลื่อนไหวที่สัมพันธ์กันของท่าทาง เส้น ปริมาตรและพื้นที่ว่าง การเอี้ยวตัวเข้าหากันทำให้เกิดมุมมองที่รอบด้าน ให้ความรู้สึกรักที่เบิกบาน มีความสุข มีความหนาแน่นจากการรวมกันของรูปทรงทั้งสาม และขนาดของรูปทรงที่มีความกว้าง 120 ยาว 120 สูง 300 เซนติเมตร สร้างด้วยกรรมวิธีหล่อสำริด พื้นผิวมีความเรียบและโค้งนูนไปตามโครงสร้างของร่างกายเกิดความงามของแสงเงาที่ผันไปตามแสงธรรมชาติในแต่ละช่วงเวลา ภาพประกอบ 125

ภาพประกอบ 125 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(4.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับ

สภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(4.2.1) สถานที่ติดตั้ง สุนทรียภาพเกิดจากสถานที่ติดตั้ง

เป็นพื้นสนามหญ้าที่เขียวขจี รูปทรงตั้งอยู่บนฐานที่ขนาดกว้างด้านละ 80 สูง 110 เซนติเมตร สร้างด้วยคอนกรีตหุ้มด้วยหินแกรนิตสีน้ำตาล เป็นฐานที่มีความสูงที่เหมาะสมกับกรอบการมอง มีฉากหลังเป็นกลุ่มต้นไม้ที่ไม่ทึบแน่นมาก แสงจากธรรมชาติตอนกลางทำให้รูปทรงปรากฏมิติที่ชัดเจน นอกจากนี้ยังมีแสงไฟฟ้าเปิดในเวลากลางคืน เพื่อให้เกิดมุมมองที่โดดเด่นสวยงามแก่สวนสาธารณะ และประชาชนสามารถชื่นชมสุนทรียภาพของประติมากรรมได้ในเวลากลางคืน

(4.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากสถานที่

ติดตั้งที่โล่งกว้าง มีฉากหน้าเป็นที่ว่าง มีแสงธรรมชาติส่องกระทบผลงาน รูปทรงมีขนาดและความหนาแน่นที่เหมาะสม มีความสูงของรูปทรงรวมฐาน 410 เซนติเมตร ทำให้ประติมากรรมปรากฏชัด

(4.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม สุนทรียภาพเกิดจาก

การติดตั้งผลงานบนพื้นสนามหญ้าที่สวยงาม ฐานและพื้นยกระดับได้รับการออกแบบและจัดสร้างขึ้น

เพื่อให้สัมพันธ์กับประติมากรรมชิ้นนี้โดยเฉพาะ ฉากหลังต้นไม้ที่ร่มรื่นปลอดภัย ไม่มีสิ่งรบกวน การมองเห็น รูปทรงมีความหนาแน่นจากการรวมกันเป็นกลุ่มของรูปทรงทั้งสาม จึงมีความเด่นชัด โดยไม่ขัดแย้งกับสภาพแวดล้อม ตำแหน่งที่ติดตั้งอยู่ใกล้กับถนนทำให้ใกล้ชิดกับผู้ชม เมื่ออยู่ในบริเวณรอบๆ จะมองเห็นสุนทรียภาพของประติมากรรมได้อย่างชัดเจน ภาพประกอบ 126

ภาพประกอบ 126 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อต้นไม้แห่งชีวิตในสวนลุมพินี

1.1.6.2 ผลงานที่มีสภาพปัจจุบันอันส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะระดับที่ 1 หมายถึง มีผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในปัจจุบันที่มีองค์ประกอบสำคัญส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ 1 ส่วน จำนวน 3 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 37.5 ของประติมากรรมในสวนแห่งนี้ ได้แก่

- (1) ผลงานชื่อร่วมแรงแข่งขัน ช่วยกันพัฒนา ฝ่าหาสันติ โดยจักรพันธ์ วิลาสินีกุล สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย
 - (1.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ประกอบด้วย
 - (1.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่มีความหมายในทางที่ดี แสดงถึงความแข็งแรง มั่นคง ความสามัคคี มุ่งหมายที่จะสร้างเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เนื่องในวโรกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 5 รอบ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2530 รูปคน 3 คน ยืนพิงหลังกัน สื่อความ

หมายถึงพลังเยาวชนที่ร่วมมือร่วมใจกันในกระบวนการพัฒนาเพื่อสันติภาพของโลก เป็นเนื้อหาที่มีความลึกซึ้ง และสูงค่าเหมาะสมแก่ความเป็นวิจิตรศิลป์ระดับสูง

(1.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง แม้ประติมากรรมจะมีสุนทรียภาพ จากการลดทอนรายละเอียดรูปทรงมนุษย์ตามธรรมชาติให้มีความงามที่เรียบง่ายที่ยังคงสัดส่วนและโครงสร้างทางกายวิภาคไว้ เป็นประติมากรรมแบบกึ่งนามธรรม โครงสร้างรูปทรงมีลักษณะตั้งตรง ให้ความรู้สึกที่มั่นคง การสร้างรูปทรงมนุษย์ 3 รูปในชิ้นเดียวกันแสดงถึงความสามัคคี ท่าทางแสดงออกถึงความเข้มแข็ง และรูปทรงหันหน้าไปต่างทิศทางกันทำให้เกิดมุมมองที่รอบด้าน แต่ปัจจุบันประติมากรรมมีสภาพเปราะบาง จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยโดยตรง ภาพประกอบ 127

ภาพประกอบ 127 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(1.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(1.2.1) สถานที่ติดตั้ง สุนทรียภาพเกิดจากสถานที่ติดตั้งบนพื้นที่สนามหญ้าที่เขียวขจี แวดล้อมไปด้วยต้นปาล์มที่ร่มรื่นและเป็นฉากหลังของประติมากรรม

(1.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากการติดตั้งบนสนามหญ้าที่โล่งกว้าง ต้นไม้โดยรอบไม่หนาแน่น มีแสงธรรมชาติส่องผลงาน รูปทรงมีขนาดและความสูงที่เหมาะสม ทำให้รับรู้ถึงสุนทรียภาพของประติมากรรมได้โดยง่าย

(1.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม สุนทรียภาพเกิดจากการติดตั้งผลงานในบริเวณที่แวดล้อมไปด้วยต้นไม้ที่ร่มรื่น สนามหญ้าที่โล่งกว้าง ไม่มีสิ่งรบกวนมุมมองและกรอบการมอง ประติมากรรมมีรูปทรงที่มีพลัง เด่นตระหง่าน จึงมีความเด่นชัด เมื่ออยู่ในบริเวณรอบๆ จะมองเห็นสุนทรียภาพของประติมากรรมได้อย่างชัดเจน ภาพประกอบ 128

ภาพประกอบ 128 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อร่วมแรงแข่งขัน ช่วยกันพัฒนา ฝ่าหาสันติ
ในสวนลุมพินี

(2) ผลงานชื่อเยาวชนพิทักษ์สิ่งแวดล้อม โดยหม่อมหลวงจักรพล

รัชนี้ สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(2.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่

(2.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่มีความหมาย
ในทางที่ดีงาม แสดงถึงความร่วมแรงร่วมใจ การปลดปล่อย อิสรภาพ

(2.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ การลดทอน

รายละเอียดรูปทรงมนุษย์ตามธรรมชาติ แต่ยังคงสัดส่วนและโครงสร้างตามลักษณะทางกายวิภาคไว้
เป็นรูปทรงแบบกึ่งนามธรรม สร้างด้วยกรรมวิธีหล่อโลหะรมดำ ขนาดกว้าง 190 ยาว 150 สูง
250 เซนติเมตร ลักษณะเป็นรูปทรงหนุ่มสาว 2 คนกำลังปลายนกพิราบ หมายถึงการปลดปล่อย
อิสรภาพให้กับธรรมชาติ รูปคนเป็นตัวแทนของเยาวชนที่จะดูแลพิทักษ์สิ่งแวดล้อมให้คงอยู่ตลอดไป
รูปทรงทั้งสองอยู่ในท่ายืน มีลีลาการบิดเอี้ยวตัวให้รูปทรงล้อสัมพันธ์กัน ดูได้รอบด้าน ให้ความรู้สึก
ที่มีความสุข รูปทรงมีความนุ่มนวล จังหวะลีลาการเคลื่อนไหวที่สวยงาม ภาพประกอบ 129

ภาพประกอบ 129 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(2.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(2.2.1) สถานที่ติดตั้ง เกิดจากสถานที่ติดตั้งบนเนินดินที่ปลูกไม้ประดับอย่างสวยงาม แวดล้อมไปด้วยต้นไม้ที่ร่มรื่น เสริมให้ประติมากรรมมีสุนทรียภาพยิ่งขึ้น

(2.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม จากความสูงของไม้ประดับที่บดบังส่วนล่างของประติมากรรม จึงส่งผลกระทบต่อการปรากฏชัดของประติมากรรม

(2.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม สุนทรียภาพเกิดจากการติดตั้งบนเนินที่สวยงาม แต่ความสูงของไม้ประดับที่บดบังส่วนล่างของประติมากรรม จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยโดยรวม ภาพประกอบ 130

ภาพประกอบ 130 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อเยาวชนพิทักษ์สิ่งแวดล้อมในสวนลุมพินี

(3) ผลงานชื่อปิติ โดยสหเทพ เทพบุรี สุนทรียภาพของ
ประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(3.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ประกอบด้วย

(3.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่มีความหมาย
ในทางที่ดี แสดงถึงความมุ่งมั่น ความสุขของชีวิต และความพึงพอใจในสิ่งที่ตนเป็นอยู่ โดยไม่ย่อ
ท้อต่อสภาพร่างกายที่เป็นอยู่ เป็นเนื้อหาที่มีความลึกซึ้ง และสูงค่าเหมาะสมแก่ความเป็นวิจิตรศิลป์

(3.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ การลดทอน
รายละเอียดรูปทรงมนุษย์ตามธรรมชาติ แสดงรูปทรงที่มีสัดส่วนเกินความเป็นจริง ลักษณะเป็น
รูปทรงมนุษย์ที่มีขนาดร่างกายใหญ่โตอัดแน่นด้วยไขมัน กำลังกระโจนไปข้างหน้าด้วยความมั่นใจ
และมีความสุข สร้างด้วยกรรมวิธีหล่อสำริด พื้นผิวสีดำแดง ขนาดกว้าง 155 ยาว 290 สูง 220
เซนติเมตร รูปทรงแสดงความงามของปริมาตรและมวลขนาดใหญ่ มีเส้นโครงสร้างแนวเฉียงที่
เคลื่อนไหวพุ่งทะยานไปข้างหน้า ให้ความรู้สึกที่สนุกสาน (สหเทพ เทพบุรี, 2547: 26-30) ปัจจุบัน
ประติมากรรมมีสภาพเปราะเปื้อน มีสนิมสีเขียวและผลึกสีขาวขึ้นที่ส่วนล่างรูปทรง และไหลเป็น
คราบเห็นได้อย่างชัดเจนส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยตรง ภาพประกอบ 131

ภาพประกอบ 131 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(3.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับ
สภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(3.2.1) สถานที่ติดตั้ง สุนทรียภาพเกิดจากสถานที่ติดตั้ง
บนพื้นสนามหญ้าที่เขียวขจี รูปทรงตั้งบนฐานทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้า รวมความสูงของรูปทรงและฐาน
230 เซนติเมตร ทำให้มีความสูงที่เหมาะสมกับกรอบการมอง มีมุมมองที่โล่งกว้าง ชัดเจน

(3.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากสถานที่
ติดตั้งที่โล่งกว้าง ต้นไม้ริมทางเดินไม่หนาแน่น รูปทรงมีขนาด สัดส่วน ปริมาตร มวลและ
ความหนาแน่นที่เหมาะสม มีความสูง มุมมองในระดับสายตา ทำให้ประติมากรรมปรากฏชัด

(3.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม สุนทรียภาพเกิดจาก
ความสัมพันธ์ระหว่างรูปทรงกับสถานที่ติดตั้งและการปรากฏชัดของประติมากรรม ได้แก่ การติดตั้ง
ผลงานบนพื้นสนามหญ้าที่สวยงาม แวดล้อมไปด้วยต้นไม้ที่ร่มรื่นปลอดภัย มีฉากหน้าและฉากหลัง
เป็นที่ว่างอันโล่งกว้าง ไม่มีสิ่งรบกวนกรอบการมอง รูปทรงมีความหนาแน่นจากมวลและปริมาตร

มีความแตกต่างจากรูปทรงและสีตามธรรมชาติของพืชพรรณต่างๆ จึงมีความเด่นชัดโดยไม่ขัดแย้งกับสภาพแวดล้อม ตำแหน่งที่ติดตั้งอยู่ใกล้กับถนนทำให้ใกล้ชิดกับผู้ชม เมื่ออยู่ในบริเวณรอบๆ จะมองเห็นสุนทรียภาพของประติมากรรมได้อย่างชัดเจน ภาพประกอบ 132

ภาพประกอบ 132 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อปติในสวนลุมพินี

1.1.6.3 ทศนคติของผู้ชม การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนลุมพินี ผู้วิจัยได้ใช้ประชาชนผู้ใช้บริการสวนสาธารณะ จำนวน 5 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยงานประติมากรรม 1 ชิ้นจะได้รับการประเมินจากผู้ชม 3 คน เพื่อประเมินทัศนคติเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพในงานประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะตามกรอบแนวคิดการวิจัย โดยใช้ระดับคะแนนการประเมินตามเกณฑ์ 5 ระดับ และการแปรผลค่าเฉลี่ยเช่นเดียวกับสวนจตุจักร ซึ่งได้กล่าวแล้วในข้อ 1.1.1 (3) ทั้งนี้ผลการประเมินการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนลุมพินี สรุปได้ดังตาราง 15

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ยผลการประเมินทัศนคติของผู้ชมต่อการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย
ในสวนลุมพินี

ที่	ชื่อผลงาน	ค่าเฉลี่ยผลการประเมิน					ค่าเฉลี่ยรวม
		1		2			
		1.1	1.2	2.1	2.2	2.3	
1	ร่วมแรงแข่งขัน ช่วยกันพัฒนา ไฟฟ้าสันติ	4.6	4.8	4.5	4.7	4.7	4.6
2	แม่รักลูก	4.5	4.4	4.7	4.8	4.8	4.6
3	เยาวชนพิทักษ์สิ่งแวดล้อม	4.7	4.6	4.7	3.8	4.5	4.5
4	วัฒนธรรมริมฝั่งน้ำ	4.5	4.6	4.8	4.6	4.6	4.6
5	ปิติ	4.7	4.6	4.7	4.8	4.8	4.7
6	ราศีธนู	2.6	2.4	3.2	2.3	2.5	2.6
7	ต้นไม้แห่งชีวิต	4.7	4.8	4.5	4.6	4.7	4.7
ค่าเฉลี่ยรวม		4.0	3.9	4.1	3.9	4.0	4.00
		3.95		4.00			

จากผลการประเมินทัศนคติของผู้ชมต่อการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนลุมพินีดังกล่าวข้างต้น สามารถวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องจากประเด็นที่ใช้ในการประเมิน สรุปโดยรวมได้ว่า ภาพรวมของการประเมินทัศนคติเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนลุมพินีอยู่ในระดับ 4.00 = มาก จำแนกเป็น

1) สุนทรียภาพของประติมากรรม 3.95 = มาก ได้แก่ สุนทรียภาพด้านเนื้อหา 4.0 = มาก สุนทรียภาพด้านรูปทรง 3.9 = มาก 2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมร่วมสมัยกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ 4.00 = มาก ได้แก่ สุนทรียภาพของสถานที่ติดตั้ง 4.1 = มาก การปรากฏชัดของประติมากรรม 3.9 = มาก ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม 4.0 = มาก โดยผลงานชื่อปิติ และผลงานชื่อต้นไม้แห่งชีวิตมีระดับค่าเฉลี่ยรวมสูงที่สุดคือ 4.7 = มากที่สุด

เนื่องจากรูปทรงมีที่มาจากมนุษย์ที่ง่ายต่อการรับรู้และสามารถเชื่อมโยงสู่เนื้อหาได้โดยง่าย ส่วนผลงานชื่อราศีธนู มีระดับค่าเฉลี่ยรวมผลการประเมินต่ำที่สุด 2.6 = ปานกลาง เนื่องจากองค์ประกอบของผลงานมีความซับซ้อน รูปทรงแต่ละรูปทรงจะต้องตีความในทางสัญลักษณ์ ถึงจะสามารถรับรู้สุนทรียภาพด้านเนื้อหาได้ ในด้านรูปทรง ประติมากรรมแบบนามธรรม จะมีค่าเฉลี่ยผลการประเมินในระดับน้อยกว่าแบบเหมือนจริงและกึ่งนามธรรม เช่น ผลงานชื่อราศีธนูอยู่ในระดับ 2.6 = ปานกลาง เนื่องจากผู้ชมไม่เข้าใจ ดูไม่ออกว่าเป็นรูปทรงอะไร ไม่สามารถรับรู้สุนทรียภาพ

ด้านเนื้อหาและรูปทรงของผลงานได้จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยตรง ในขณะที่ผลงานชื่อร่วมแรงแข็งขัน ช่วยกันพัฒนา ไฟฟ้าสันติ และผลงานชื่อต้นไม้แห่งชีวิต อยู่ใน ระดับ 4.7 = มากที่สุด เนื่องจากรูปทรงมีที่มาจากมนุษย์ที่ง่ายต่อการรับรู้และสามารถเชื่อมโยงสู่ เนื้อหาได้โดยง่าย

สรุป สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยที่ติดตั้งในสวนลุมพินีโดยรวม ประกอบด้วย

(1) สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย ได้แก่

(1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา การติดตั้งประติมากรรมร่วมสมัยใน สวนลุมพินีไม่มีการกำหนดกรอบความคิดในองค์รวมว่าผลงานที่จัดสร้างขึ้นจะต้องแสดงออกถึงเนื้อหา ที่กำหนด เพราะมีการจัดสร้างหลายครั้ง แต่แต่ละครั้งก็ตอบสนองเนื้อหาตามวาระแห่งการจัดสร้าง นั้นๆ ทั้งนี้ผลงานแต่ละชิ้นมีเนื้อหาโดยรวมแสดงถึงความแข็งแรง ความมั่นคง ความสามัคคี ความรัก ความผูกพัน ความเจริญ และความมุ่งมั่นของมนุษย์ รวมถึงความอุดมสมบูรณ์ของ ธรรมชาติ ซึ่งล้วนเป็นเนื้อหาที่แสดงออกถึงความดีงาม มีความลึกซึ้ง สูงค่าเหมาะสมแก่ความเป็น วิจิตรศิลป์แต่ผลงานที่มีเนื้อหามาก ต้องใช้การตีความที่ซับซ้อน มีผลกระทบโดยตรงต่อการรับรู้ทาง สุนทรียภาพของผู้ชม

(1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง จากที่ไม่มีการกำหนดกรอบความคิด เพื่อการสร้างสรรค์ประติมากรรมในองค์รวม ทำให้ประติมากรรมร่วมสมัยในสวนลุมพินี มีความหลากหลายทางด้านรูปทรงและแนวทางในการสร้างสรรค์ รูปทรงมีทั้งแบบนามธรรม และกึ่งนามธรรม ทั้งแบบอินทรีย์รูปและเรขาคณิต สุนทรียภาพของประติมากรรมเกิดจากรูปทรง ที่มีเอกภาพ ไม่ซับซ้อน รูปทรงคลี่คลายพัฒนาจากรูปทรงมนุษย์ สัตว์ สิ่งของ หรือสัญลักษณ์ ที่เกี่ยวเนื่องกับความเชื่อของมนุษย์ การลดทอนรายละเอียดให้คงเหลือเฉพาะส่วนสำคัญที่ให้ ความรู้สึกและสื่อความหมายสนองตอบเนื้อหาในการสร้างสรรค์ตามวาระของการจัดสร้าง แสดง ความงามจากสัมพันธ์ภาพของทัศนธาตุต่างๆ โดยใช้หลักการทางองค์ประกอบศิลป์ที่หลากหลาย เช่น การประสานกลมกลืน จังหวะ และดุลยภาพทั้งแบบสมมาตรและอสมมาตร ผลงานแต่ละชิ้น มีขนาดและสัดส่วนที่ไม่ใหญ่โตมากจนรู้สึกน่าเกรงขาม ทั้งนี้ผลงานที่พื้นผิวหูลุดล่อน มีคราบและ สนิมโลหะขึ้นที่รูปทรง ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยตรง รวมถึงผลงานที่เป็น รูปทรงเชิงสัญลักษณ์ที่มีความซับซ้อน มีผลกระทบโดยตรงต่อการรับรู้ทางสุนทรียภาพของผู้ชม

(2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับ

สภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(2.1) สุนทรียภาพด้านสถานที่ติดตั้ง เป็นความงามที่เกิดจากสถานที่ ติดตั้งประติมากรรมแต่ละชิ้นมีความสวยงาม เหมาะสม แวดล้อมไปด้วยไม้ดอกไม้ประดับที่สดใส

รุ่มรื่น ผลงานแต่ละชิ้นติดตั้งกระจายตัวอยู่ในบริเวณสำคัญและโดดเด่นของสวนลุมพินี มีมุมมอง และมีกรอบการมองที่โล่งกว้างสวยงาม ฐานรองรับรูปทรงมีขนาดและใช้วัสดุที่เหมาะสม ส่งเสริมให้ ประติมากรรมมีความเด่นตระหง่าน แสงจากธรรมชาติในตอนกลางวันทำให้รูปทรงปรากฏมิติที่ ชัดเจน ผลงานบางชิ้นมีการติดตั้งหลอดไฟฟ้าที่ฐาน เพื่อเปิดในเวลากลางคืน ทำให้ให้เกิดมุมมอง ที่สวยงามแก่สวนสาธารณะและสามารถชื่นชมสุนทรีย์ภาพของผลงานได้ในเวลากลางคืน ทั้งนี้ฐาน ที่เปราะเปื้อนจากคราบโคลตต่างๆ และการมีไม้ประดับบดบังฐานและส่วนล่างของประติมากรรม ได้ส่งผลกระทบต่อสุนทรีย์ภาพของประติมากรรมร่วมสมัยโดยรวม

(2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากรูปทรงที่มีมวลและ ความหนาแน่น มีขนาดที่เหมาะสม มีมุมมองที่โล่งกว้าง อยู่ในระดับสายตาหรือเหนือระดับสายตา มนุษย์ ทำให้มีความเด่นชัด สามารถมองเห็นได้ในระยะไกล นอกจากนี้แล้วการติดตั้งประติมากรรม จำนวนหลายชิ้นเช่นนี้ ทำให้ผลงานแต่ละชิ้นส่งเสริม เกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ทำให้ผลงานโดยรวม เป็นกลุ่มก้อนที่มีพลัง และมีการปรากฏชัดมากยิ่งขึ้น ประกอบกับกิจกรรมของผู้มาใช้บริการโดยมาก จะเป็นกิจกรรมที่ดำเนินไปแบบซ้ำๆ ทำให้สามารถรับรู้ถึงสุนทรีย์ภาพของประติมากรรมได้โดยง่าย

(2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม เป็นความงามที่เกิดจาก ความสัมพันธ์ระหว่างรูปทรงกับสถานที่ติดตั้งและการปรากฏชัดของประติมากรรม ประติมากรรม แต่ละชิ้นติดตั้งในบริเวณที่มีความเหมาะสม บนพื้นสนามหญ้าที่เขียวขจี มีระยะห่างที่ไม่รบกวน ทักษะวิสัยซึ่งกันและกัน ตำแหน่งที่ติดตั้งมีความโดดเด่น ท่ามกลางกลุ่มไม้ดอกไม้ประดับที่รุ่มรื่น ฉากหน้าและฉากหลังเป็นมีมุมมองที่โล่งกว้าง มีกรอบการมองและระยะดูที่เหมาะสม เมื่ออยู่ใน บริเวณรอบๆ จะมองเห็นสุนทรีย์ภาพของผลงานได้อย่างชัดเจน

(3) ทักษะคิดของผู้ชม การศึกษาวิจัยการรับรู้สุนทรีย์ภาพของ ประติมากรรมร่วมสมัยในสวนลุมพินี เพื่อประเมินทัศนคติเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรีย์ภาพในงาน ประติมากรรมร่วมสมัยในสวนลุมพินีตามกรอบแนวคิดการวิจัย โดยใช้ระดับคะแนนการประเมิน ตามเกณฑ์ 5 ระดับ สรุปได้ว่าภาพรวมของการประเมินทัศนคติเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรีย์ภาพของ ประติมากรรมร่วมสมัยในสวนลุมพินีอยู่ในระดับ 4.00 = มาก แบ่งเป็น 1) สุนทรีย์ภาพของ ประติมากรรม 3.95 = มาก 2) สุนทรีย์ภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมร่วมสมัยกับ สภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ 4.00 = มาก โดยผลงานชื่อปิติ และผลงานชื่อต้นไม้แห่งชีวิต มีระดับค่าเฉลี่ยรวมสูงที่สุดคือ 4.7 = มากที่สุด เนื่องจากมีรูปทรงที่ง่ายต่อการรับรู้และสามารถ เชื่อมโยงสู่เนื้อหาได้โดยง่าย ส่วนผลงานชื่อราศีธนู มีระดับค่าเฉลี่ยรวมผลการประเมินต่ำที่สุดคือ 2.6 = ปานกลาง เนื่องจากมีเนื้อหาและรูปทรงที่ซับซ้อน ทำให้ผู้ชมไม่สามารถรับรู้สุนทรีย์ภาพ ของประติมากรรมได้

1.1.7 สวนวชิรเบญจทัศ

การศึกษาวิจัยสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนวชิรเบญจทัศ ซึ่งมีประติมากรรมอยู่ 3 ชิ้น จากการจัดสร้าง 2 ครั้ง ผลงานที่พบแต่ละชิ้นติดตั้งในบริเวณต่างๆ ตามความเหมาะสมของผลงานและพื้นที่ ปรางค์กู่ตั้งผังบริเวณ ภาพประกอบ 133 การศึกษา สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนวชิรเบญจทัศ มีประเด็นการนำเสนอตามกรอบ การวิจัยเช่นเดียวกับสวนจตุจักร ทั้งนี้ผลงานแต่ละชิ้นมีสุนทรียภาพที่แตกต่างกัน มีรายละเอียดดังนี้

ภาพประกอบ 133 ที่ตั้งประติมากรรมร่วมสมัยในสวนวชิรเบญจทัศ

(ที่มา สำนักงานสวนสาธารณะ, 2552: 67)

1.1.7.1 ผลงานที่มีสภาพสมบูรณ์ทั้งประติมากรรม ฐานและสถานที่ติดตั้ง ทำให้ประติมากรรมปรากฏสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์ จำนวน 1 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 33.3 ของประติมากรรมในสวนแห่งนี้ คือผลงานชื่อสังคมแห่งความงอกงามของคุณธรรม โดยนันทวิวรรณ จันทนะพะลิน สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ประกอบด้วย

(1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่มีความหมายที่ตีงาม แสดงถึงความปรารถนาที่ดีที่ต้องการให้มีมวลมนุษยร่วมกันปลูกพืชพันธุ์แห่งคุณธรรม ให้เจริญงอกงามขึ้น โดยเริ่มจากตนเองแล้วแผ่ขยายให้กว้างขวางออกไป เป็นสิ่งแวดล้อมแห่งความดี และความงาม เพื่อความสะอาด ความสวย ความสว่างและความพอเพียงของการ

ดำรงชีวิตในสังคม ซึ่งเป็นเนื้อหาที่มีความลึกซึ้ง สูงค่าเหมาะสมแก่ความเป็นวิจิตรศิลป์

(1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ การนำรูปทรงดอกบัวตูมซึ่งใช้สำหรับบูชาพระมาสร้างเป็นประติมากรรม รูปทรงดอกบัวแสดงถึงความดีงาม คุณธรรม ความเจริญ เป็นประติมากรรมแบบนามธรรม สร้างด้วยกรรมวิธีหล่อสำริด ลักษณะเป็นรูปทรงที่ยกตัวขึ้นไปบนอากาศ ทำให้เกิดความรู้สึกที่เบาลอย มีส่วนสัมผัสกับพื้นยกระดับ 4 จุด เป็นจุดก่อกำเนิดของความเจริญงอกงาม ที่ว่างระหว่างแท่งทั้งสี่เป็นรูปพระพุทธรูป ซึ่งเกิดจากการกำหนดโดยเส้นรูปนอกของรูปทรง ลักษณะเป็นที่ว่างสองนัย คือที่ว่างที่เป็นรูปทรงในตัวเอง แสดงถึงความดีงาม ความสะอาด ความสว่างและคุณธรรม ส่วนบนเป็นกลุ่มรูปทรงซึ่งพัฒนามาจากรูปทรงของดอกบัว หันส่วนปลายไปแต่ละทิศทางทำให้ผลงานมีมุมมองที่รอบด้าน รูปทรงแสดงความงามของเส้นที่นุ่มนวล ปริมาตรและพื้นที่ว่าง ให้ความรู้สึกที่งอกงาม เบิกบาน การทำสีพื้นผิวไล่สีน้ำหนกจากสีเขียวที่ส่วนล่างไปสู่พื้นผิวและเนื้อโลหะสีแดงดำ แสดงถึงการเจริญเติบโตจากพืชพรรณไปสู่สิ่งที่ดีงามตามหลักพุทธศาสนา ทำให้รูปทรงมีเอกภาพสัมพันธ์กับเนื้อหายิ่งขึ้น ภาพประกอบ 134

ภาพประกอบ 134 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(2.1) สถานที่ติดตั้ง สุนทรียภาพเกิดจากการติดตั้งบนพื้นสนามหญ้า บริเวณริมสระบัวที่สวยงาม มีฉากหลังเป็นบึงบัวขนาดใหญ่ที่โล่งกว้าง ดอกบัวมีรูปทรงและความหมายสัมพันธ์กับประติมากรรม ผลงานติดตั้งบนฐานทรงกระบอก สูง 35 เซนติเมตร ทำให้มีความเด่นสง่า เห็นได้อย่างชัดเจน แสงจากธรรมชาติตอนกลางทำให้รูปทรงปรากฏมิติที่ชัดเจน

(2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากสถานที่ติดตั้งกลางแจ้งที่โล่งกว้าง มีฉากหน้าเป็นที่ว่าง รูปทรงมีความสูงรวมฐานคือ 325 เซนติเมตร มีขนาดความสูงและความหนาแน่นที่เหมาะสม ทำให้ประติมากรรมปรากฏชัด

(2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม การติดตั้งผลงานบนพื้นสนามหญ้าที่สวยงาม มีฉากหลังเป็นบึงบัวขนาดใหญ่ ส่งเสริมให้รูปทรงซึ่งพัฒนามาจากดอกบัวตูม มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมยิ่งขึ้น ฉากหน้าเป็นที่ว่างโล่งกว้าง ไม่มีสิ่งรบกวนกรอบการมอง รูปทรงมีความหนาแน่นจากการรวมกันของทัศนธาตุต่างๆ ทำให้มีความเด่นชัด สามารถมองเห็นสุนทรียภาพของประติมากรรมได้อย่างชัดเจน ภาพประกอบ 135

ภาพประกอบ 135 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อสังคมแห่งความงอกงามของคุณธรรม
ในสวนวชิรเบญจทัศ

1.1.7.2 ผลงานที่มีสภาพปัจจุบันอันส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะระดับที่ 1 หมายถึง มีผลกระทบต่อประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ จำนวน 2 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 66.7 ของประติมากรรมในสวนแห่งนี้ ได้แก่

(1) ผลงานชื่อตัวอักษรไทย โดยชลิต นาคพะวัน สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(1.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ประกอบด้วย

(1.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ มีแนวคิดเริ่มต้นมาจากตัวอักษรที่มีการเปลี่ยนแปลงพัฒนารูปทรงและรูปแบบการใช้กันมาอย่างต่อเนื่อง ความงดงามของตัวอักษรไทยซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของศิลปะการสื่อภาษา นอกจากความเพลิดเพลินในความงดงาม สนุกกับจินตนาการที่ได้รับของผู้ดูทุกเพศทุกวัย โดยเฉพาะในบรรดาเด็กๆ ทั้งหลาย

เปรียบเทียบกับของขวัญล้ำค่าในเชิงเสริมสร้างจินตนาการ ทักษะคิดที่ดี กระตุ้นเตือนให้เกิดการ
อนุรักษ์ ดูแลวัฒนธรรมทางภาษาไทยเรา และเป็นที่นั่งพักผ่อนหย่อนใจของผู้ที่เข้ามาในสวนแห่งนี้

(1.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ การนำรูปทรงของสระ

และพยัญชนะไทยมาสร้างสรรค์เป็นรูปทรง 3 มิติ แสดงความงามรูปทรงที่หลากหลาย แปลกตา
ทั้งความหลากหลายด้านรูปแบบและขนาดของรูปทรง มีความงามของเส้นที่อิสระ รูปทรงแต่ละ
รูปทรงและการจัดวางมีจังหวะที่สนุกสนาน แต่เนื่องจากปัจจุบันรูปทรงมีสภาพชำรุดเกิดการแตกหัก
ที่รูปทรงย่อย จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรม ภาพประกอบ 136

ภาพประกอบ 136 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(1.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับ
สภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(1.2.1) สถานที่ติดตั้ง สุนทรียภาพเกิดจากสถานที่ติดตั้ง
บนพื้นสนามหญ้าที่เขียวขจี รูปทรงตั้งบนพื้นยกระดับ 20 เซนติเมตร มีความสูงที่เหมาะสมกับ
กรอบการมอง เป็นมุมมองต่ำกว่าระดับสายตา ซึ่งศิลปินต้องการให้ประติมากรรมเป็นที่นั่ง นอน
พักผ่อนหย่อนใจของผู้ที่เข้ามาใช้สวนสาธารณะ มีมุมมองที่โล่งกว้าง ชัดเจน

(1.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากการติดตั้ง
กลางแจ้งที่โล่งกว้าง ต้นไม้ริมทางเดินมีลักษณะโปร่ง กิจกรรมของผู้ใช้บริการส่วนใหญ่เป็นการ
นั่งพักผ่อน อ่านหนังสือ ชี้อัจฉริยะ เดินและวิ่งช้าๆ ทำให้ประติมากรรมปรากฏชัด

(1.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม สุนทรียภาพเกิดจาก
ความสัมพันธ์ระหว่างรูปทรงกับสถานที่ติดตั้งและการปรากฏชัดของประติมากรรม ได้แก่ การติดตั้ง
ผลงานบนพื้นสนามหญ้าที่สวยงาม แวดล้อมไปด้วยต้นไม้ที่ร่มรื่นปลอดภัย ไม่มีสิ่งรบกวนสายตา
ตำแหน่งที่ติดตั้งอยู่ใกล้กับถนนทำให้ใกล้ชิดกับผู้ชม จึงมองเห็นและเข้ามามีปฏิสัมพันธ์ประติมากรรม
ได้โดยง่าย ภาพประกอบ 137

ภาพประกอบ 137 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่ออักษรไทยในสวนวชิรเบญจทัศ

(2) ผลงานชื่อ Frame โดย Bettino Francini สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(2.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ประกอบด้วย

(2.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่แสดงถึงความเคลื่อนไหวและความต่อเนื่อง โดยมีที่มาจากการถ่ายภาพด้วยกล้องจะสามารถเก็บภาพในกรอบที่จำกัด และการถ่ายภาพต่อเนื่องจะสามารถเก็บภาพที่แสดงถึงความเคลื่อนไหวได้เป็นอย่างดี เฟรม (Frame) ที่วางซ้อนในแนวตั้ง และหักเหในทิศทางที่ต่อเนื่องกัน ให้ความรู้สึกถึงการเคลื่อนไหว

(2.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ รูปทรงที่มีเอกภาพเป็นรูปทรงแบบเรขาคณิต ลักษณะเป็นรูปทรงสี่เหลี่ยมจัตุรัส สร้างด้วยกรรมวิธีเชื่อมสแตนเลส ประกอบด้วยรูปทรงย่อย 4 รูปทรง แต่ละรูปทรงมีขนาดกว้าง 300 ยาว 300 สูง 300 เซนติเมตร แต่ละรูปทรงมีขนาดและทิศทางของที่วางภายในแตกต่างกัน จัดวางเรียงต่อเนื่องกัน เกิดความงามของการทับซ้อนของรูปทรง ระบายและที่ว่าง มีจังหวะ ที่ว่างจากการเรียงตัวของรูปทรง ระบายที่สวยงาม เกิดความงามของแสงเงาที่ผันไปตามแสงธรรมชาติในแต่ละช่วงเวลา ทำให้รูปทรงมีการเคลื่อนไหว มีมุมมองที่ดูได้สวยงามรอบด้าน พื้นผิวเป็นผิวเรียบและแสดงเนื้อแท้ของสแตนเลส แสดงความเป็นวัตถุ ให้ความรู้สึกที่หนักแน่น ภาพประกอบ 138

ภาพประกอบ 138 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(2.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(2.2.1) สถานที่ติดตั้ง สุนทรียภาพเกิดจากสถานที่ติดตั้งบนพื้นสนามหญ้า รูปทรงตั้งอยู่บนฐานซึ่งได้รับการออกแบบมาให้สัมพันธ์กับรูปทรงของประติมากรรมชิ้นนี้โดยเฉพาะ ลักษณะเป็นรูปตัวอักษร H มีบ่อน้ำล้อมรอบไปตามเส้นรูปนอก เป็นฐานที่มีผลต่อเนื้อหา รูปทรงและเป็นส่วนหนึ่งของผลงาน คือขยายขอบเขตจากรูปทรงที่ตั้งเรียงตัวในอากาศมาสู่รูปทรงในแนวราบที่มีน้ำแสดงถึงการเคลื่อนไหว ฐานมีความสูง 35 เซนติเมตร ทำให้รูปทรงมีความสูงที่เหมาะสมกับกรอบการมอง แต่ปัจจุบันระบบน้ำพืสภาพไม่สมบูรณ์และมีตะไคร่น้ำจำนวนมากในบ่อน้ำ ซึ่งทำหน้าที่เป็นฐานของผลงาน จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยตรง

(2.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากการติดตั้งกลางแจ้งที่โล่งกว้าง มีฉากหน้ามีความโปร่งจากระยะห่างของต้นไม้ รูปทรงมีขนาด สัดส่วน และเนื้อแท้ของวัสดุที่ปรากฏชัด ทำให้รับรู้ถึงสุนทรียภาพของประติมากรรมได้โดยง่าย

(2.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม สุนทรียภาพเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างรูปทรงกับสถานที่ติดตั้งและการปรากฏชัดของประติมากรรม ได้แก่ การติดตั้งผลงานบนพื้นสนามหญ้าที่สวยงาม มีฉากหลังเป็นสนามหญ้าที่โล่งกว้าง สบายตา ไม่มีสิ่งรบกวนกรอบการมอง รูปทรงมีความหนาแน่นจากการรวมกันของทัศนธาตุต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระนาบขนาดใหญ่ ทำให้มีความเด่นชัดโดยไม่ขัดแย้งกับสภาพแวดล้อม เมื่ออยู่ในบริเวณรอบๆ จะมองเห็นสุนทรียภาพของประติมากรรมได้อย่างชัดเจน มีที่นั่งสนามวางเป็นระยะๆ ริมทางถนนเพื่อเป็นที่นั่งพักผ่อนอิริยาบถและชื่นชมสุนทรียภาพของประติมากรรมชิ้นนี้ ภาพประกอบ 139

ภาพประกอบ 139 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อ Frame ในสวนวชิรเบญจทัศ

1.1.7.3 ทศนคติของผู้ชม การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนวชิรเบญจทัศ ผู้วิจัยได้ใช้ประชาชนผู้ใช้บริการสวนสาธารณะจำนวน 4 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยผลงาน 1 ชิ้นจะได้รับการประเมินโดยผู้ชม 3 คน เพื่อประเมินทศนคติเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพในงานประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะตามกรอบแนวคิดการวิจัย ผลการวิจัยสรุปได้ดังตาราง 16

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ยผลการประเมินทศนคติของผู้ชมต่อการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนวชิรเบญจทัศ

ที่	ชื่อผลงาน	ค่าเฉลี่ยผลการประเมิน					ค่าเฉลี่ยรวม
		1		2			
		1.1	1.2	2.1	2.2	2.3	
1	อักษรไทย	3.6	2.3	3.0	3.6	3.4	3.2
2	สังคมแห่งความงอกงามของคุณธรรม	4.5	4.8	4.7	4.8	4.7	4.7
3	เฟรม (Frame)	3.2	3.2	4.1	4.0	4.0	3.7
ค่าเฉลี่ยรวม		3.8	3.4	3.9	4.1	4.0	3.90
		3.60		4.03			

จากผลการประเมินการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรม

ร่วมสมัยในสวนวชิรเบญจทัศดังกล่าวข้างต้น สามารถวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องจากประเด็นที่ใช้ในการประเมิน สรุปโดยรวมได้ว่า ภาพรวมของการประเมินทัศนคติเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนวชิรเบญจทัศอยู่ในระดับ 4.03 = มาก จำแนกเป็น

1) สุนทรียภาพของประติมากรรม 3.95 = มาก ประกอบด้วย สุนทรียภาพด้านเนื้อหา 3.9 = มาก สุนทรียภาพด้านรูปทรง 4.0 = มาก 2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมร่วมสมัยกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ 4.13 = มาก ประกอบด้วย สุนทรียภาพของสถานที่ติดตั้ง 4.3 = มาก การปรากฏชัดของประติมากรรม 4.1 = มาก ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม 4.0 = มาก โดยผลงานชื่อสังคมแห่งความงอกงามของคุณธรรมมีระดับค่าเฉลี่ยรวมสูงที่สุดคือ 4.7 = มากที่สุด เนื่องจากมีรูปทรงที่ง่ายต่อการรับรู้และสามารถเชื่อมโยงสู่เนื้อหาได้โดยง่าย ส่วนผลงานชื่อตัวอักษรไทย มีระดับค่าเฉลี่ยผลการประเมินน้อยที่สุดคือระดับ 3.5 = มาก เนื่องจากประติมากรรมมีสภาพชำรุด จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยตรง

สรุป สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยที่ติดตั้งในสวนวชิรเบญจทัศโดยรวม ประกอบด้วย

(1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่

(1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา การติดตั้งประติมากรรมร่วมสมัย

ในสวนวชิรเบญจทัศไม่มีการกำหนดกรอบความคิดในองค์รวมว่าผลงานที่จัดสร้างขึ้นจะต้องแสดงออกถึงเนื้อหาที่กำหนด เพราะมีการจัดสร้าง 2 ครั้ง แต่แต่ละครั้งก็ตอบสนองเนื้อหาตามวาระแห่งการจัดสร้างนั้นๆ ทั้งนี้ผลงานแต่ละชิ้นมีเนื้อหาโดยรวมแสดงถึงความดีงาม คุณธรรม ความเจริญงอกงาม ความเคลื่อนไหวและความสุข ซึ่งล้วนเป็นเนื้อหาที่แสดงออกถึงความดีงาม มีความลึกซึ้งสูงค่าเหมาะสมแก่ความเป็นวิจิตรศิลป์

(1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง จากที่ไม่มีการกำหนดกรอบความคิดเพื่อการสร้างสรรคประติมากรรมในองค์รวม ทำให้ประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะแห่งนี้มีความหลากหลายทางด้านรูปทรงและแนวทางในการสร้างสรรค เป็นรูปทรงนามธรรมแบบอินทรีย์รูปและแบบเรขาคณิต สุนทรียภาพของประติมากรรมเกิดจากรูปทรงที่มีเอกภาพ ไม่ซับซ้อนรูปทรงพัฒนาจากรูปทรงพีชพรรณ สิ่งของ หรือสัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อของมนุษย์ การลดทอนรายละเอียดให้คงเหลือเฉพาะส่วนสำคัญ และการสร้างรูปทรงใหม่ที่แสดงความงามจากสัมพันธ์ภาพของทัศนธาตุต่างๆ โดยใช้หลักการทางองค์ประกอบศิลป์ที่หลากหลาย เพื่อให้รูปทรงมีเอกภาพ สนองตอบแนวความคิดในการสร้างสรรค การใช้สำริดและสแตนเลสเป็นวัสดุในการจัดสร้าง ทำให้ประติมากรรมมีความคงทนต่อสภาพดินฟ้าอากาศและง่ายต่อการบำรุงรักษา ผลงานแต่ละชิ้นมีขนาดและสัดส่วนที่เหมาะสม ไม่มีส่วนแหลมคมเป็นอันตรายต่อประชาชนที่เข้ามาใช้

บริการสวนสาธารณะ แต่รูปทรงที่มีสภาพชำรุด ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรม โดยตรง

(2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับ

สภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่

(2.1) สุนทรียภาพด้านสถานที่ติดตั้ง เป็นความงามที่เกิดจากสถานที่ติดตั้งประติมากรรมแต่ละชิ้นมีความสวยงาม เหมาะสม แวดล้อมไปด้วยไม้ประดับที่ร่มรื่น ผลงานแต่ละชิ้นติดตั้งในระยะห่างที่เหมาะสม กระจายตัวอยู่ในบริเวณสำคัญและโดดเด่นของสวน มีมุมมองและมีกรอบการมองที่โล่งกว้างสวยงาม ฐานรองรับรูปทรงมีขนาดและการใช้วัสดุที่เหมาะสม ส่งเสริมให้ประติมากรรมมีความเด่นตระหง่าน แสงจากธรรมชาติในตอนกลางวันทำให้รูปทรงปรากฏมิติที่ชัดเจน ผลงานบางชิ้นมีการติดตั้งหลอดไฟฟ้าที่ฐาน เพื่อเปิดในเวลากลางคืนจนถึงกำหนดเวลาปิดสวน ทำให้เกิดมุมมองที่โดดเด่นสวยงามแก่สวนสาธารณะ ทั้งนี้ผลงานที่มีองค์ประกอบของฐานไม่สมบูรณ์และมีตะไคร่น้ำจำนวนมากในบ่อน้ำ ซึ่งทำหน้าที่เป็นฐาน ได้ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยตรง

(2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากลักษณะรูปทรงที่มีสัดส่วนและขนาดที่เหมาะสม มีมุมมองที่โล่งกว้าง อาจอยู่ต่ำกว่าหรือเหนือระดับสายตามนุษย์ มีฉากหลังไม่รกรุงรัง ประกอบกับกิจกรรมของผู้มาใช้บริการโดยมากจะเป็นการนั่งอ่านหนังสือ ชมทัศนียภาพ เดินพักผ่อน ซักจักรยาน และการวิ่งเหยาะๆ ไปตามถนน ทำให้สามารถมองเห็นและรับรู้ถึงสุนทรียภาพของประติมากรรมได้โดยง่าย

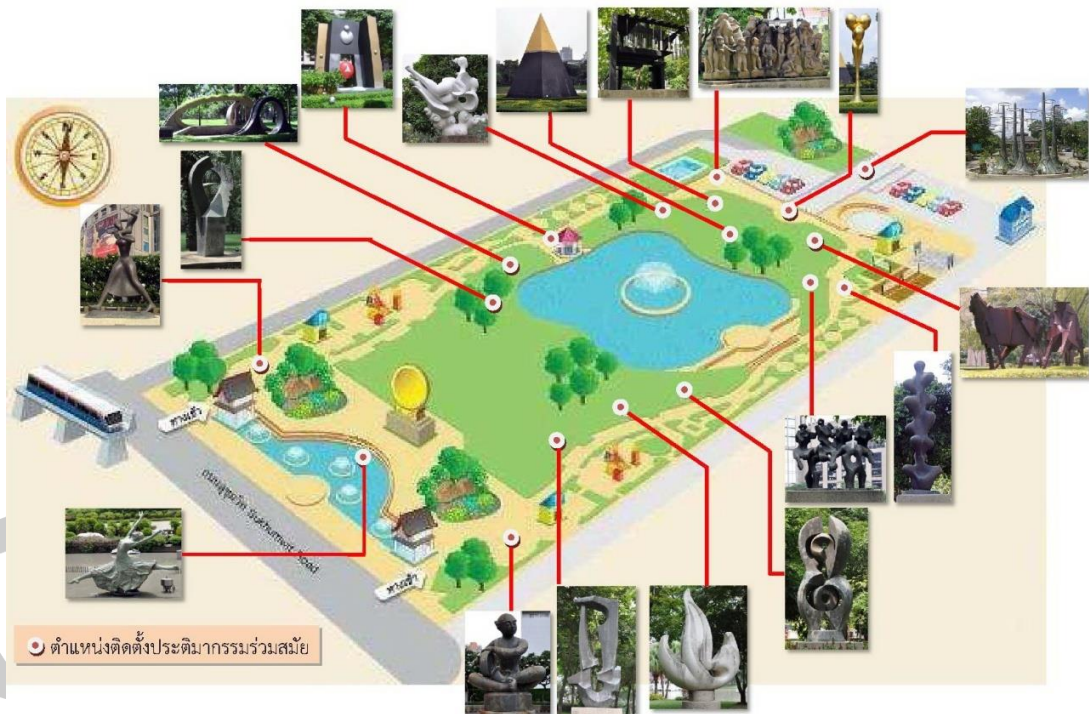
(2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ เป็นความงามที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างรูปทรงกับสถานที่ติดตั้งและการปรากฏชัดของประติมากรรม ผลงานแต่ละชิ้นติดตั้งในบริเวณต่างๆ ตามความเหมาะสมของผลงานและพื้นที่ บนพื้นสนามหญ้าที่เขียวขจี ตำแหน่งที่ติดตั้งมีความโดดเด่น มีประชาชนจำนวนมากดำเนินกิจกรรมและสามารถรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรม ฉากหน้าและฉากหลังเป็นที่ว่างทำให้มีมุมมองที่โล่งกว้าง มีกรอบการมองและระยะดูที่เหมาะสม เมื่ออยู่ในบริเวณรอบๆ จะมองเห็นสุนทรียภาพของผลงานได้อย่างชัดเจน แสงสว่างในตอนกลางวันทำให้สุนทรียภาพของประติมากรรมปรากฏชัดอย่างเต็มที่ ที่สำคัญคือการทำประติมากรรมและสถานที่ติดตั้งมีสุนทรียภาพที่ดีเช่นนี้ สะท้อนถึงการดูแลรักษาที่ดี สวนวชิรเบญจทัศจึงมีความร่มรื่น สวยงามอยู่ตลอดเวลา ทำให้ประชาชนที่เข้ามาได้สัมผัสสุนทรียภาพทั้งความงามในธรรมชาติและ ความงามของศิลปะในสถานที่เดียวกัน

(3) ทักษะของผู้ชม การประเมินทัศนคติเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพในงานประติมากรรมร่วมสมัยในสวนวชิรเบญจทัศตามกรอบแนวคิดการวิจัย โดยใช้ระดับคะแนนการประเมินตามเกณฑ์ 5 ระดับ สรุปได้ว่าภาพรวมของการประเมินทัศนคติเกี่ยวกับการรับรู้

สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนวชิรเบญจทัศอยู่ในระดับ 4.03 = มาก แบ่งเป็น
 1) สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วม 3.95 = มาก 2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่าง
 ประติมากรรมร่วมสมัยกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ 4.13 = มาก โดยผลงานชื่อสังคม
 แห่งความงอกงามของคุณธรรมมีระดับค่าเฉลี่ยรวมสูงที่สุดคือ 4.7 = มากที่สุด ส่วนผลงานชื่อตัว
 อักษรไทย มีระดับค่าเฉลี่ยผลการประเมินน้อยที่สุดคือระดับ 3.5 = มาก เนื่องจากมีสภาพชำรุด
 จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยตรง

1.1.8 อุทยานเบญจสิริ

การศึกษาวิจัยสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในอุทยานเบญจสิริ
 ซึ่งมีประติมากรรมอยู่ 18 ชิ้น จากการจัดสร้างในวาระต่างๆ 3 วาระ ผลงานที่พบแต่ละชิ้นติดตั้ง
 ในบริเวณต่างๆ ตามความเหมาะสมของผลงานและพื้นที่ ปรากฏดังผังบริเวณ ภาพประกอบ 140
 การศึกษาสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในอุทยานเบญจสิริ มีประเด็นการนำเสนอตาม
 กรอบแนวคิดการวิจัย ทั้งนี้ผลงานแต่ละชิ้นมีสุนทรียภาพที่แตกต่างกัน มีรายละเอียดดังนี้

ภาพประกอบ 140 ที่ตั้งประติมากรรมร่วมสมัยในอุทยานเบญจสิริ
 (ที่มา สำนักงานสวนสาธารณะ, 2552: 47)

1.1.8.1 ผลงานที่มีสภาพสมบูรณ์ทั้งประติมากรรม ฐานและสถานที่
ติดตั้ง ทำให้ประติมากรรมปรากฏสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์ จำนวน 6 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 33.3
ของประติมากรรมในสวนแห่งนี้ ได้แก่

(1) ผลงานชื่อวันเด็ก โดยเขียน ยิ้มศิริ สุนทรียภาพของ
ประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(1.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ประกอบด้วย

(1.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่มีความหมาย
ในทางที่ดี แสดงถึงความรัก ความผูกพันอย่างลึกซึ้งระหว่างแม่กับลูก (กรมธนารักษ์, 2535: 130)
ซึ่งเป็นเนื้อหาที่แสดงออกถึงความดีงาม มีความลึกซึ้ง สูงค่าเหมาะสมแก่ความเป็นวิจิตรศิลป์

(1.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ การลดทอน
รายละเอียดรูปทรงมนุษย์ตามธรรมชาติ แล้วพัฒนาเป็นรูปทรงที่เรียบง่าย ไม่ซับซ้อน สร้างด้วย
กรรมวิธีหล่อสำริด สูง 260 เซนติเมตร ลักษณะเป็นรูปผู้หญิงหรือแม่กำลังเดินไปข้างหน้าโดยมีเด็ก
ขี่คออยู่ ท่าทางของทั้งสองรูปทรงแสดงอาการหยอกล้อกัน แสดงถึงความรัก ความผูกพันอย่าง
ลึกซึ้งระหว่างแม่กับลูก มีลีลาการเอี้ยวตัวให้รูปทรงสัมพันธ์กัน ดูได้รอบด้าน ให้ความรู้สึกร่าเริง
มีความสุข รูปทรงมีปริมาตรที่อิมเปีย มีจังหวะลีลาการเคลื่อนไหวที่สวยงาม พื้นผิวมีความเรียบที่
นุ่มนวล ไม่แข็งกระด้าง และความโค้งมนที่ก่อให้เกิดความงามของแสงเงาที่ผันไปตามแสงธรรมชาติ
ในแต่ละช่วงเวลา การรวมผิวสำริดเป็นสีดำแดงทำให้รูปทรงมีความหนักแน่น ปรากฏเด่นชัดยิ่งขึ้น
สอดคล้องกับการวิจารณ์ของศิลป์ พีระศรี (2553: 143) ที่กล่าวไว้ว่า

“... เป็นการแสดงออกซึ่งความรู้สึกของไทย ที่มีความสัมพันธ์กับงานประติมากรรมแบบ
ประเพณีนิยม การใช้ลักษณะกายวิภาคอย่างง่าย ๆ ของรูปทรง และลีลาอันประสานกลมกลืนอย่าง
อ่อนไหวของปริมาตรแห่งงานประติมากรรม ...” ภาพประกอบ 141

ภาพประกอบ 141 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(1.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(1.2.1) สถานที่ติดตั้ง สุนทรียภาพเกิดจากสถานที่ติดตั้งบนลานโล่งตรงประตูทางเข้าด้านทิศเหนือ เมื่อเดินผ่านประตูเข้าไปแล้วจะพบกับผลงานทันที เป็นบริเวณที่โล่งกว้าง มีฉากหลังเป็นไม้ประดับที่สวยงาม ฉากหน้าเป็นทิว้างต่อเนื่องจากประตูทางเข้า เป็นทิว้างที่นำสายตามาสู่ประติมากรรมที่ตั้งเด่นสง่าอยู่กลางลาน

(1.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากการติดตั้งกลางแจ้ง โล่งกว้าง มีฉากหน้าที่โล่ง รูปทรงมีขนาดที่เหมาะสม มีความสูงของรูปทรงและฐาน 380 เซนติเมตร ทำให้ประติมากรรมปรากฏชัด

(1.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม สุนทรียภาพเกิดจากการติดตั้งผลงานบนลานโล่งที่สวยงาม ไม่มีสิ่งรบกวนมุมมองและกรอบการมอง ประติมากรรมมีความหนาแน่นจากการประสานกันของปริมาตร เส้น ระนาบของรูปทรงทั้งสอง มีความเด่นตระหง่าน แตกต่างจากสภาพแวดล้อมภายในอุทยาน จึงมีความเด่นชัดโดยไม่ขัดแย้งกับสภาพแวดล้อม เมื่ออยู่ในบริเวณรอบๆ จะมองเห็นสุนทรียภาพของประติมากรรมได้อย่างชัดเจน ภาพประกอบ 142

ภาพประกอบ 142 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อวันเด็กในอุทยานเบญจสิริ

(2) ผลงานชื่องอกงาม โดยชำเรื่อง วิเชียรเขตต์ สุนทรียภาพของ ประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(2.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ประกอบด้วย

(2.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่มีความหมาย ในทางที่ดี โดยศิลปินได้รับความบันดาลใจจากทุกสรรพสิ่งในธรรมชาติและปรากฏการณ์ต่างๆ ของธรรมชาติ พลังของจักรวาล รวมทั้งสิ่งสร้างสรรค์ต่างๆ ของมนุษยชาติ ทางรูป ทางเสียง ดนตรี ภาษา และจากมโนภาพบริสุทธิ์ของจิตภายในส่วนตัว รวมกับความคิดฝันและศิลปะวัฒนธรรมประจำชาติที่บริสุทธิ์ (กรมธนารักษ์, 2535: 140) ซึ่งเป็นเนื้อหาที่แสดงออกถึงความเจริญ ความงอกงาม มีความลึกซึ้ง สู่ค่าเหมาะสมแก่ความเป็นวิจิตรศิลป์

(2.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ การสร้างรูปทรง แบบธรรมชาติที่ไม่ซับซ้อน สร้างด้วยกรรมวิธีหล่อสำริด รูปทรงแสดงความสัมพันธ์ของจังหวะลีลา การเคลื่อนไหวของมวลและปริมาตร สื่อถึงความมีชีวิต การเจริญเติบโตของสิ่งมีชีวิต รูปทรง มีลักษณะเป็นแท่งตั้งตรงแต่ไม่แข็งกระด้าง มีการเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่องระหว่างปริมาตรหนึ่ง เชื่อมไปยังอีกปริมาตรหนึ่ง ลื่นไหลจากกลางชั้นสู่ส่วนบนให้ความรู้สึกของรูปทรงของสิ่งมีชีวิต เส้นรูปนอกมีความสัมพันธ์กับจังหวะและการเคลื่อนไหวของปริมาตร พื้นผิวมีความเรียบที่นุ่มนวล และความโค้งมนที่ก่อให้เกิดความงามของแสงเงาที่ผันไปตามแสงธรรมชาติในแต่ละช่วงเวลา (ชำเรื่อง วิเชียรเขตต์, 2556: สัมภาษณ์) ภาพประกอบ 143

ภาพประกอบ 143 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(2.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับ สภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(2.2.1) สถานที่ติดตั้ง สุนทรียภาพเกิดจากสถานที่ติดตั้ง บริเวณลานโล่งรูปครึ่งวงกลมที่สร้างขึ้นสำหรับติดตั้งประติมากรรมโดยเฉพาะ ด้านหน้าเป็น

ทางเดิน มีต้นไม้ให้บรรยากาศที่ร่มรื่น เบื้องล่างเป็นไม้ดอกตกแต่งบริเวณให้สวยงาม และเป็นแนวป้องกันประชาชนเข้าไปป็นป้ายผลงาน รูปทรงติดตั้งบนฐานทรงสี่เหลี่ยมจัตุรัส สูง 140 เซนติเมตร ทำให้มีความสูงที่โดดเด่นเหมาะสมกับกรอบการมอง มีแสงจากหลอดไฟฟ้าเปิดในเวลากลางวัน เพื่อการชื่นชมสุนทรียภาพของประติมากรรมในเวลากลางวัน

(2.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากสถานที่ติดตั้งที่โล่งกว้าง มีฉากหน้าเป็นที่ว่าง ฉากหลังเป็นกลุ่มไม้ประดับที่สวยงาม มีแสงธรรมชาติส่องกระทบผลงาน รูปทรงมีความสูงรวมฐาน 510 เซนติเมตร ทำให้ประติมากรรมปรากฏชัด

(2.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม สุนทรียภาพเกิดจากการติดตั้งผลงานบนลานโล่งที่สวยงาม ไม่มีสิ่งรบกวนมุมมองและกรอบการมอง ประติมากรรมมีความสูงที่เหมาะสม จึงมีความเด่นตระหง่าน เมื่ออยู่ในบริเวณรอบๆ จะมองเห็นสุนทรียภาพของประติมากรรมได้อย่างชัดเจน อีกทั้งยังมีที่นั่งอยู่ที่แนววงโค้งด้านหลังผลงานเพื่อนั่งพักผ่อนริยาบถ และชื่นชมสุนทรียภาพของประติมากรรม ภาพประกอบ 144

ภาพประกอบ 144 สุนทรียภาพของประติมากรรมซึ่งออกแบบในอุทยานเบญจสิริ

(3) ผลงานชื่อยอดสูงส่ง ฐานมั่นคง โดยชลุต นิมเสมอ
สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(3.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ประกอบด้วย

(3.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่มีความหมายในทางที่ดี แสดงถึงความมั่นคง ความเจริญรุ่งเรือง และความสูง ซึ่งเป็นเนื้อหาที่มีความลึกซึ้งสูงค่าเหมาะสมแก่ความเป็นวิจิตรศิลป์

(3.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ การสร้างรูปทรงแบบเรขาคณิต เป็นรูปทรงพีรามิดฐานสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาดกว้างและยาว 420 สูง 500 เซนติเมตร สร้างด้วยคอนกรีต ส่วนล่างหุ้มด้วยหินแกรนิตสีดำ ส่วนยอดหุ้มด้วยหินอ่อนปิดทับด้วยแผ่นทองคำเปลว ตรงกลางคาดด้วยสแตนเลส รูปทรงแสดงความเรียบง่าย ไม่ซับซ้อน ให้ความมั่นคงที่สุดในส่วนล่าง และความรู้สึกสูงส่ง พนมขึ้นสู่เบื้องสูงในส่วนบน และหายไปใต้อากาศในที่สุด แสดงสัญลักษณ์ในทางดั่งามหลายนัย มีความงามของระนาบขนาดใหญ่ที่ประกอบกันขึ้นเป็นรูปทรงเกิดความงามของแสงเงาที่ผันไปตามแสงธรรมชาติในแต่ละช่วงเวลา การประสานกันของวัสดุรูปทรงและความหมายทางสัญลักษณ์ ทำให้ประติมากรรมมีความสมบูรณ์ทั้งในด้านสุนทรียภาพและการสนองตอบเนื้อหาในการสร้างสรรค์ (ชูลุด นิมสมอ, 2556: สัมภาษณ์) ภาพประกอบ 145

ภาพประกอบ 145 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(3.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(3.2.1) สถานที่ติดตั้ง สุนทรียภาพเกิดจากสถานที่ติดตั้งบนพื้นสนามหญ้า ตรงจุดกึ่งกลางของพื้นที่ บริเวณแปลงไม้ประดับที่สวยงาม มีการปลูกไม้พุ่มเตี้ยหลากสีผสมผสานกับไม้ดอก ทำให้พื้นที่แห่งนี้มีความสวยงามและโดดเด่น ผลงานตั้งอยู่ที่โล่งกว้างกลางแจ้งไม่มีสิ่งใดบดบังทัศนวิสัยในทุกมุมมอง รูปทรงมีความสูง 500 เซนติเมตร ทำให้มีความโดดเด่นเหมาะสมกับกรอบการมอง มีแสงจากไฟฟ้าเปิดในเวลากลางวัน ประชาชนสามารถชื่นชมสุนทรียภาพของประติมากรรมได้ในเวลากลางคืน

(3.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากการติดตั้งกลางแจ้ง มีมุมมองที่โล่งกว้าง รูปทรงมีขนาดใหญ่และมีมุมมองเหนือระดับสายตา จึงปรากฏชัด

(3.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม สุนทรียภาพเกิดจากการติดตั้งผลงานบนสนามหญ้าและแปลงไม้ประดับที่สวยงาม ไม่มีสิ่งรบกวนมุมมองและกรอบการมอง ประติมากรรมมีขนาดที่เหมาะสม มีความเด่นตระหง่าน เมื่ออยู่ในบริเวณรอบๆ จะมองเห็นสุนทรียภาพของประติมากรรมได้อย่างชัดเจน อีกทั้งยังมีที่นั่งอยู่ริมทางเดินภายในอุทยาน และประชาชนนิยมนั่งพักผ่อนอริยาบถใต้ต้นไม้และริมสระน้ำ จึงรับรู้และชื่นชมสุนทรียภาพของประติมากรรมชิ้นนี้ได้โดยง่าย ภาพประกอบ 146

ภาพประกอบ 146 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อยอดสูงส่ง ฐานมั่นคง ในอุทยานเบญจสิริ

(4) ผลงานชื่อสรรชา โดยมีเชียม ยิบอินซอย สุนทรียภาพของ
ประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(4.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ประกอบด้วย

(4.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่มีความหมาย
ในทางที่ดี แสดงถึงความสวยงามของท่วงท่า ลีลา ของการเดินระบำปลายเท้า “ดิฉันรักไผ่ฝั้นที่ปั้น
รูปที่มีความเคลื่อนไหว ซึ่งจะพบได้จากการเดินรำ เริงระบำ กีฬา กายกรรม และจากการเล่นของเด็กๆ
รูปสรรชานี้ เป็นรูปที่ดิฉันมีความมุ่งมั่นทะเยอทะยานอย่างยิ่งในการสร้างขึ้น โดยได้
แนวความคิดจากท่วงท่าการเดินรำของคุณหญิงเจนเจียฟ เดมอน ผู้ซึ่งเป็นนักเดินระบำปลายเท้าที่
ดิฉันชื่นชอบ” (กรมธนารักษ์, 2535: 129) ซึ่งเป็นความงามที่สูงค่าเหมาะสมแก่ความเป็นวิจิตรศิลป์

(4.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ การสร้างรูปทรงแบบ
เหมือนจริง ขนาดกว้าง 240 ยาว 130 สูง 193 เซนติเมตร สร้างด้วยกรรมวิธีหล่อสำริด
เป็นรูปหญิงสาวสวมกระโปรง กำลังเดินระบำปลายเท้าด้วยท่ากระโดดลอยตัวตะขาไปด้านหน้า
และเหยียดตรงไปด้านหลัง แขนทั้งสองข้างยกชูขึ้นเหนือศีรษะ แสดงถึงความสุข ความสนุกสนาน
รูปทรงแสดงความงามของท่วงท่า ลีลาการเคลื่อนไหวที่นุ่มนวล อ่อนช้อย จังหวะและการ
เคลื่อนไหวที่สัมพันธ์กันของท่าทาง เส้น ปริมาตรและพื้นที่ว่าง การเหยียดและแอ่นตัวของรูปทรง
ให้ความรู้สึกของการพุ่งไปข้างหน้า ทำให้รูปทรงเบาลอย สง่างาม ท่วงท่าของมือทั้งสองข้างแสดง

อาการอ่อนคลาย สบาย พื้นผิวในส่วนของกระโปรงก่อให้เกิดการเคลื่อนไหว ผสานไปกับจังหวะ และลีลาอันพลิ้วไหวของกระโปรงและท่วงท่าของรูปทรง ภาพประกอบ 147

ภาพประกอบ 147 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(4.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(4.2.1) สถานที่ติดตั้ง สุนทรียภาพเกิดจากสถานที่ติดตั้งกลางสระน้ำด้านหน้าอุทยาน เป็นบริเวณที่โดดเด่นที่สุดของอุทยานแห่งนี้ ดังนั้นจึงสามารถมองเห็นผลงานได้อย่างชัดเจนโดยไม่ต้องเข้าไปในพื้นที่อุทยาน มีฉากหน้าเป็นที่ว่างเหนือสระน้ำ มีทิวทัศน์ที่สวยงามเป็นฉากหลัง ประติมากรรมติดตั้งในพื้นที่กลางแจ้ง มีการติดตั้งไฟฟ้าให้แสงสว่างไว้ใต้น้ำรอบผลงานเพื่อให้ประชาชนสามารถชื่นชมสุนทรียภาพของผลงานได้ในเวลากลางคืนก่อนการปิดบริการ นอกจากนี้แล้วยังติดตั้งระบบน้ำพุไว้รอบผลงานสำหรับเปิดการแสดงประติมากรรมประกอบน้ำพุกระโดด น้ำพุหมอกและน้ำพุดนตรี ซึ่งเป็นม่านน้ำพุเคลื่อนไหวในลีลาผสมผสานจังหวะเพลงดุรีนเรจราวเด็นระบำ เป็นจุดดึงดูดสายตาหน้าอุทยานเพิ่มเสน่ห์ให้แก่อุทยานเบญจสิริได้เป็นอย่างดี

(4.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม คือสุนทรียภาพที่เกิดจากสถานที่ติดตั้งที่โล่งกว้าง รูปทรงมีขนาดที่เหมาะสมและมีมุมมองที่สวยงาม กิจกรรมของประชาชนในบริเวณที่ติดตั้งผลงานส่วนใหญ่เป็นการนั่งพักผ่อน รอคอยและเดินผ่านไปมา ทำให้มองเห็นและรับรู้ถึงสุนทรียภาพของประติมากรรมได้อย่างชัดเจน

(4.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม สุนทรียภาพเกิดจากการติดตั้งผลงานบริเวณที่โดดเด่นที่สุดของอุทยาน ตรงกึ่งกลางสระน้ำด้านหน้าของอุทยาน เป็นการติดตั้งกลางแจ้งที่มีมุมมองที่โล่งกว้าง ไม่มีสิ่งรบกวนการมองเห็น มีความเด่นตระหง่านโดยไม่

ขัดแย้งกับสภาพแวดล้อม เมื่ออยู่ในบริเวณรอบๆ จะมองเห็นสุนทรียภาพของประติมากรรมได้อย่างชัดเจน สามารถรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมชิ้นนี้ได้โดยง่าย ภาพประกอบ 148

ภาพประกอบ 148 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อหรรษาในอุทยานเบญจสิริ

(5) ผลงานชื่อสัญลักษณ์แห่งชีวิต โดยภราดร เชิดชู สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(5.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ประกอบด้วย

(5.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่มีมาจากความเชื่อที่ว่า สรรพสิ่งมีความเป็นไปและมีการเปลี่ยนแปลงในตัวเองตลอดระยะเวลาของการดำรงอยู่ เป็นเงื่อนไข เป็นสาระสำคัญของชีวิต จากจุดกำเนิดจนถึงจุดสิ้นสุด (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ, 2545: 52)

(5.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ การลดทอนรายละเอียดรูปทรงใบหน้าคนตามธรรมชาติแล้วพัฒนาเป็นรูปทรงที่เรียบง่าย ไม่ซับซ้อน เป็นประติมากรรมแบบนามธรรม สร้างด้วยกรรมวิธีหล่อทองเหลืองรมดำ ขนาดกว้าง 150 ยาว 70 สูง 200 เซนติเมตร แสดงความงามของรูปทรงแบบเรขาคณิต รูปทรงมีที่มาจากโครงสร้างของใบหน้าคน โดยการประกอบกันของปริมาตร ส่วนกลางเป็นที่ว่างอากาศสามารถมองเห็นทะลุเห็นฉากหลังได้ เกิดการเคลื่อนไหว จังหวะที่สัมพันธ์กันของรูปทรงและที่ว่าง ทำให้รูปทรงมีมิติที่งดงาม ภาพประกอบ 149

ภาพประกอบ 149 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(5.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(5.2.1) สถานที่ติดตั้ง สุนทรียภาพเกิดจากการติดตั้งผลงานท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่ร่มรื่นเขียวขจี มีทางเดินอยู่ด้านหน้านำผู้ชมมายังผลงาน ทำให้เข้าถึงผลงานได้ง่าย ผลงานติดตั้งบนฐานสูง 100 เซนติเมตร รวมความสูงของผลงานและฐาน 300 เซนติเมตร ทำให้มีความสูงที่เหมาะสม มีมุมมองเหนือระดับสายตาเล็กน้อย ทำให้มีความเด่นสง่า

(5.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม คือสุนทรียภาพที่เกิดจากสถานที่ติดตั้งบนสนามหญ้าที่เด่นชัด ใกล้กับทางเดิน มองเห็นได้ง่าย มีแสงธรรมชาติส่องกระทบผลงาน รูปทรงมีขนาดที่เหมาะสม ทำให้มีความเด่นชัดจากสภาพแวดล้อม

(5.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม สุนทรียภาพเกิดจากผลงานท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่ร่มรื่นเขียวขจี ประติมากรรมมีรูปทรงแบบเรขาคณิต จึงมีความเด่นชัดจากสภาพแวดล้อม ประชาชนนิยมนั่งพักผ่อนอริยาบถและอ่านหนังสือบนพื้นสนามหญ้า จึงมองเห็นและรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมได้โดยง่าย ภาพประกอบ 150

พูน ปณ ทิโต ชีเว

ภาพประกอบ 150 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อสัญลักษณ์แห่งชีวิตในอุทยานเบญจสิริ

(6) ผลงานชื่อลีลาแห่งสัมพันธ์ภาพ โดยเชิดชัย สิริโสภา

สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(6.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ประกอบด้วย

(6.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่แสดงถึงความรัก ความอบอุ่น ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของการดำรงอยู่ของมนุษย์ เมื่อได้รับสิ่งต่างๆ เหล่านี้มา ย่อมส่งผลต่อความเป็นอยู่ที่ดี ฉะนั้นความรักในที่นี้หมายถึง ความดี ซึ่งทุกคนในโลกนี้ย่อมมีแก่กัน ประดุจดั่งความรักของหญิงชายอันบริสุทธิ์

(6.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ การลดทอนรายละเอียดรูปทรงผู้ชายและผู้หญิงตามธรรมชาติ แล้วพัฒนาเป็นประติมากรรมแบบกึ่งนามธรรม ขนาดกว้าง 200 ยาว 100 สูง 250 เซนติเมตร โดยใช้รูปทรงแบบอินทรีย์รูป ที่เรียบง่าย ลักษณะเป็นรูปทรงผู้ชายกับผู้หญิงกำลังลอยอยู่เหนือก้อนเมฆ อย่างมีความสุข รูปทรงหันหน้าไปทางเดียวกันแสดงถึงความร่วมมือกันที่จะมุ่งหน้าไปสู่จุดหมาย ประติมากรรมแสดงความงามจากความสัมพันธ์ของรูปทรงทั้งสามส่วน ได้แก่ รูปทรงผู้หญิงที่อยู่ส่วนบนสุด รูปทรงผู้ชายที่อยู่ตรงกลางและรูปทรงก้อนเมฆที่อยู่ส่วนล่าง การสร้างปริมาตรที่มีจังหวะและลีลาการเคลื่อนไหวอันนุ่มนวล มีการประสานกลมกลืนและความสัมพันธ์กันของทัศนธาตุเกิดจังหวะที่ประสานกลมกลืน รูปทรงสร้างด้วยไฟเบอร์กลาสมีพื้นผิวสีขาวทำให้มีความนุ่มนวลและเด่นชัดจากสภาพแวดล้อม (เชิดชัย สิริโสภา, 2556: สัมภาษณ์) ภาพประกอบ 151

ภาพประกอบ 151 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(6.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(6.2.1) สถานที่ติดตั้ง สุนทรียภาพเกิดจากการติดตั้งผลงานบนสนามหญ้า ท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่ร่มรื่นเขียวขจี มีทางเดินอยู่ด้านหน้า นำผู้ชมมายังผลงาน ต้นไม้โดยรอบมีลักษณะโปร่ง ผลงานติดตั้งบนสูง 180 เซนติเมตร รวมความสูงของรูปทรงและฐาน 430 เซนติเมตร จึงทำให้มีขนาดและสัดส่วนของรูปทรงเมื่อเทียบกับมนุษย์และสภาพแวดล้อมมีความเหมาะสม คือโตกว่าความสูงของมนุษย์เล็กน้อยแต่ไม่ใหญ่โตจนน่าเกรงขาม และมีมุมมองเหนือระดับสายตาลีเล็กน้อย ทำให้ผลงานโดดเด่นและมองเห็นได้ง่าย มีกรอบการมองที่ชัดเจนและสวยงาม มีการตกแต่งรอบบริเวณฐานด้วยกลุ่มไม้ประดับขนาดเล็ก เพื่อเป็นแนวกันไม่ให้ผู้ชมเข้าไปสัมผัสผลงาน มีแสงธรรมชาติส่องกระทบผลงานในตอนกลางวัน และมีการติดตั้งไฟฟ้าให้แสงสว่างไว้รอบผลงาน เพื่อให้ประชาชนสามารถชื่นชมสุนทรียภาพของผลงานได้ตลอดเวลา

(6.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม สุนทรียภาพการติดตั้งบนสนามหญ้าที่เด่นชัด ใกล้กับทางเดิน รูปทรงมีสีขาวของวัสดุมองเห็นได้ง่าย มีแสงธรรมชาติส่องกระทบผลงาน รูปทรงมีขนาดที่เหมาะสม ทำให้มีความเด่นชัดจากสภาพแวดล้อม

(6.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม สุนทรียภาพเกิดจากการติดตั้งบนสนามหญ้า ประติมากรรมมีสีขาว รูปทรงมีความหนาแน่นจากการรวมกันเป็นกลุ่มของรูปทรง จึงมีความเด่นชัดโดยไม่ขัดแย้งกับสภาพแวดล้อม เมื่ออยู่ในบริเวณรอบๆ อีกทั้งยังมีที่นั่งสนามวางอยู่เป็นระยะๆ มีทางเดิน ประชาชนนิยมนั่งพักผ่อนริยาดและอ่านหนังสือบนพื้นสนามหญ้า จึงมองเห็นและรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมได้โดยง่าย ภาพประกอบ 152

ภาพประกอบ 152 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อลีลาแห่งสัมพันธ์ภาพในอุทยานเบญจสิริ

1.1.8.2 ผลงานที่มีสภาพปัจจุบันอันส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะระดับที่ 1 หมายถึง มีผลกระทบ คือผลงานที่มีสภาพปัจจุบันที่มีองค์ประกอบสำคัญส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ 1 ส่วน จำนวน 8 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 44.5 ของประติมากรรมในสวนแห่งนี้ ได้แก่

(1) ผลงานชื่อพื้นพิภพและจักรวาล โดยสาโรจน์ จารักษ์
สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(1.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ประกอบด้วย

(1.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่มีความหมายในทางที่ดี แสดงถึงสัจธรรมของสรรพสิ่งทั้งปวง ความเป็นไปตามกฎแห่งธรรมชาติ โดยศิลปินมีแนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของชีวิตในพื้นที่พิภพและห้วงจักรวาล โดยใช้รูปทรงของวงกลมหลายๆวง แสดงความหมายแทนวงจรชีวิตและการโคจรของมวลจักรวาล ประกอบด้วยเส้นแนวตั้งจากพื้นที่มีความขัดแย้งกัน เส้นแนวนอนที่ลอยอยู่เบื้องบน แต่มีความสัมพันธ์ประสานกลมกลืนในองค์ประกอบ เพื่อชี้ให้เห็นสัจธรรมของสรรพสิ่งทั้งหลายทั้งปวง (กรมธนารักษ์, 2535: 141)

(1.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ ลักษณะของรูปทรงเชิงสัญลักษณ์ เป็นประติมากรรมเป็นแบบนามธรรม ประกอบด้วยรูปทรงแนวตั้งจากพื้นและเส้นรูปวงกลมแนวนอน รูปทรงแนวตั้งจากพื้นมีส่วนปลายพุ่งหายไปในอากาศเป็นรูปทรงแบบอินทรีย์รูปสร้างด้วยกรรมวิธีหล่อสำริด แสดงความมั่นคง ไม่เปลี่ยนแปลง พื้นผิวที่เกิดจากร่องรอยของการปั้นดินเหนียวแสดงความนุ่มนวล มีชีวิตและเคลื่อนไหว เส้นรูปวงกลมแนวนอนที่ลอยอยู่เบื้องบนเป็นรูปทรงเรขาคณิต สร้างด้วยกรรมวิธีเชื่อมประกอบสแตนเลส มีพื้นผิวที่มันวาวของเนื้อโลหะให้ความรู้สึกของการเคลื่อนไหว ขนาดและสัดส่วนของรูปทรงเมื่อเทียบกับมนุษย์และสภาพแวดล้อม มีสัดส่วนที่ใหญ่กว่ามนุษย์ คือมีขนาดกว้าง 470 ยาว 780 สูง 500 เซนติเมตร เพื่อแสดงความยิ่งใหญ่ของจักรวาลและพลังของรูปทรง ภาพประกอบ 153

ภาพประกอบ 153 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(1.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(1.2.1) สถานที่ติดตั้ง สุนทรียภาพเกิดจากสถานที่ติดตั้งในบ่อน้ำรูปวงรีที่สร้างขึ้นมาเป็นการเฉพาะสำหรับติดตั้งผลงานชิ้นนี้และเป็นองค์ประกอบหนึ่งของผลงาน บ่อน้ำมีความลึก 30 เซนติเมตร เพื่อสนองตอบแนวความคิดในการสร้างสรรค์ของศิลปินที่ต้องการแสดงออกถึงพื้นพิภพและจักรวาลตั้งชื่อผลงาน แต่ปัจจุบันน้ำในบ่อมีตะไคร่น้ำขึ้นอย่างหนาแน่น ส่งผลกระทบต่อเนื้อหาและสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยรวม

(1.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากการติดตั้งกลางแจ้ง โล่งกว้าง มีฉากหลังเป็นกลุ่มต้นไม้ช่วยปิดกั้นสิ่งรบกวนสายตาในระยะไกล รูปทรงมีขนาดที่เหมาะสม จึงปรากฏชัด

(1.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม สุนทรียภาพเกิดจากการติดตั้งผลงานกลางแจ้งที่มีมุมมองที่โล่งกว้าง ไม่มีสิ่งรบกวนทัศนวิสัยและกรอบการมอง

ประติมากรรมมีความหนาแน่นจากปริมาตร มีพื้นผิวที่มันวาวของโลหะจึงมีความโดดเด่นแตกต่างจากสภาพแวดล้อม จึงรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมได้โดยง่าย ภาพประกอบ 154

ภาพประกอบ 154 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อพื้นพิภพและจักรวาลในอุทยานเบญจสิริ

(2) ผลงานชื่อเต็บโต โดยนนทิวรรณ จันทนะพะลิน สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(2.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ประกอบด้วย

(2.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่แสดงถึงความดี และความงาม โดยศิลปินมีความปรารถนาให้คุณธรรม ความดี และความงาม เต็บโตขึ้นในจิตใจของมวลมนุษย์ เป็นเนื้อหาในทางที่ดีงาม และสูงค่าเหมาะสมแก่ความเป็นวิจิตรศิลป์

(2.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ การนำรูปทรงของดอกบัวตูมซึ่งใช้สำหรับการกราบไหว้บูชาพระมาสร้างเป็นรูปทรงประติมากรรม รูปทรงดอกบัวแสดงถึงความดีงาม คุณธรรม ความเจริญ เป็นประติมากรรมแบบนามธรรม ขนาดกว้าง 145 ยาว 145 สูง 400 เซนติเมตร สร้างด้วยกรรมวิธีหล่อสำริดหุ้มพื้นผิวด้วยแผ่นทองคำเปลว ลักษณะเป็นรูปทรงแนวตั้ง ส่วนบนเป็นรูปทรงซึ่งพัฒนามาจากรูปทรงของดอกบัว ให้ความรู้สึกที่อึมเิบ เต็บโตองกวม เบิกบาน ความโค้งนูนไปตามปริมาตร เกิดความงามของแสงเงาที่ผันไปตามแสงธรรมชาติในแต่ละช่วงเวลา พื้นผิวที่ปิดด้วยแผ่นทองคำเปลวแสดงถึงความรุ่งเรือง ความดีงาม ทำให้รูปทรง

มีเอกภาพสัมพันธ์กับเนื้อหา ปราบกฎขัดและเด่นสง่ายิ่งขึ้น (นนทิวรรณ จันทนะพะลิน, 2556: สัมภาษณ์) ปัจจุบันจากสภาพการหลุดล่อนของแผ่นทองที่รูปทรง จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยตรง ภาพประกอบ 155

ภาพประกอบ 155 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(2.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(2.2.1) สถานที่ติดตั้ง สุนทรียภาพเกิดจากสถานที่ติดตั้งในสวนหย่อมกลางลานคอนกรีต ตรงกึ่งกลางด้านทิศตะวันออกของอุทยาน ทำให้มีมุมมองที่โล่งกว้าง รอบบริเวณฐานผลงานมีการตกแต่งด้วยไม้ประดับพุ่มเตี้ยส่งเสริมสุนทรียภาพของประติมากรรมและอุทยาน รวมถึงเพื่อเป็นแนวกันไม่ให้ผู้ใช้บริการเข้าไปปีนป่ายผลงาน มีที่นั่งวางเป็นระยะๆ ริมหทางเดินรอบผลงานเพื่อเป็นที่นั่งพักผ่อนอิริยาบถและชื่นชมสุนทรียภาพของประติมากรรมชิ้นนี้

(2.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากการติดตั้งกลางแจ้ง โล่งกว้าง เป็นจุดบรรจบกันของทางเดินด้านทิศเหนือและใต้ จึงปรากฏชัด

(2.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม สุนทรียภาพเกิดจากการติดตั้งกลางแจ้งที่มีมุมมองที่โล่งกว้าง ไม่มีสิ่งรบกวนทัศนวิสัยและกรอบการมอง มีความหนาแน่นจากปริมาตรและรูปทรงที่มีเอกภาพ มีพื้นผิวที่เรียบเต่งตึงและเหลืองอร่ามของทองคำเปลว จึงมีความเด่นชัดโดยไม่ขัดแย้งกับสภาพแวดล้อม เมื่ออยู่ในบริเวณรอบๆ จะมองเห็นและรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมได้โดยง่าย ภาพประกอบ 156

ภาพประกอบ 156 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อเต็บโตในอุทยานเบญจสิริ

(3) ผลงานชื่อย่อยศรัทธา โดยวิชัย สิทธิรัตน์ สุนทรียภาพของ
ประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(3.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ประกอบด้วย

(3.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่มีความหมาย
ในทางที่ตีงาม โดยศิลปินได้รับความบันดาลใจจากการเข้าไปกราบไหว้พระพุทธรูปในพระอุโบสถ
สิ่งหนึ่งที่ปรากฏแก่สายตาคืองาช้าง ซึ่งมีพลังเร้นลับ เมื่ออยู่กับช้างนั้นให้ความรู้สึกที่น่ากลัว
น่าเกรงขาม แต่เมื่อปราศจากตัวช้างแล้วความดูร้ายก็หมดไป รูปทรงของงาทั้งคู่เป็นเส้นโค้งสองเส้น
โน้มเข้าหากัน ให้ความรู้สึกอ่อนนุ่มถ่อมตน ประดุจว่ากำลังแสดงความสักการบูชาองค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมมาพุทธเจ้า งาช้าง เป็นของมีค่ามากถ้าเปรียบเทียบเป็นเงินตรา หรือจะเทียบเป็นของมีค่า
อย่างอื่นก็ไม่ด้อยไปกว่าเพชรนิลจินดา ประติมากรชั้นครูในอดีตนิยมแกะสลักงานช้างด้วยลวดลาย
งดงาม หรือจำหลักพระปฎิมาด้วยศรัทธาอันแรงกล้าต่อพุทธศาสนา เป็นเนื้อหาในทางที่ตีงาม
มีความลึกซึ้ง และสูงค่าเหมาะสมแก่ความเป็นวิจิตรศิลป์ระดับสูง

(3.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ การนำรูปทรงของ
งาช้าง 1 คู่ที่ประดับหน้าฐานชุกชีอันเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปประจำอุโบสถ มาสร้างสรรค์เป็น
รูปทรงแบบเรขาคณิตที่เรียบง่าย ไม่กรุงรัง โดยใช้รูปปริมาตรสี่เหลี่ยม โค้งงอเข้าหากัน รวมกัน

เป็นหนึ่งในสิ่งที่วางตรงกลางใสสะอาดด้วยอากาศธาตุ ช่องว่างนี้มีสัณฐานคล้ายลูกดิ่ง เหมือนเป็นสิ่ง
 วัตถุประสงค์ทั้งหลาย สันโค้งรูปนอกสองด้านของรูปทรงจำหลักจับปล้นลงไปด้านละ 3 รอย
 มีความหมายดังจารึกคำว่าพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ลงไป เป็นรอยศรัทธา รูปทรง
 มีความหนาแน่นจากปริมาตร มีระนาบและความโค้ง เกิดความงามของแสงเงาที่ผันไปตามแสง
 ธรรมชาติในแต่ละช่วงเวลา (วิชัย สิทธิรัตน์, 2559: สัมภาษณ์) ภาพประกอบ 157

ภาพประกอบ 157 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(3.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับ

สภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(3.2.1) สถานที่ติดตั้ง สุนทรียภาพเกิดจากสถานที่ติดตั้ง
 บนพื้นที่หญ้าที่เขียวขจี บริเวณสวนปาล์มด้านทิศเหนือของอุทยาน ใกล้กับสระน้ำ มีความร่มรื่นและ
 ชุ่มเย็นจากสภาพแวดล้อม ผลงานติดตั้งบนฐานสูง 25 เซนติเมตร ประชาชนสามารถเข้าไป
 นั่งพักผ่อนได้ ทำให้มีความใกล้ชิดกับผู้ชมมาก

(3.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม ปัจจุบันต้นไม้
 ประดับที่อยู่ใกล้กับผลงานได้เจริญเติบโตแผ่กิ่งก้านออกมากว้างใหญ่ และได้บังทัศนียภาพ
 มุมมองที่โล่งกว้างของประติมากรรม จึงส่งผลกระทบต่อปรากฏชัดของประติมากรรมโดยตรง

(3.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม แม้ประติมากรรม
 จะติดตั้งบนพื้นที่หญ้าที่เขียวขจี สวยงาม แต่จากการที่ต้นไม้ที่อยู่ใกล้กับผลงานได้เจริญเติบโตแผ่กิ่ง
 ก้านออกมากว้างใหญ่ และได้บังทัศนียภาพ มุมมองที่โล่งกว้างของประติมากรรม จึงส่งผล
 กระทบต่อสุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมร่วมสมัยกับสภาพแวดล้อมใน
 สวนสาธารณะโดยตรง ภาพประกอบ 158

ภาพประกอบ 158 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อรอยศรัทธาในอุทยานเบญจสิริ

(4) ผลงานชื่อชีวิตและศรัทธา โดยเข็มรัตน์ กองสุข สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(4.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ประกอบด้วย

(4.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่แสดงถึงความศรัทธา ความเจริญงอกงาม และความมุ่งมั่นของมนุษย์ ซึ่งเป็นเนื้อหาในทางที่ดีงาม มีความลึกซึ้ง และสูงค่าเหมาะสมแก่ความเป็นวิจิตรศิลป์ระดับสูง (กรมธนารักษ์, 2535: 133)

(4.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ ลักษณะเป็นรูปทรงแนวตั้ง ขนาดกว้าง 150 ยาว 130 สูง 330 เซนติเมตร สร้างด้วยกรรมวิธีหล่อสำริด รูปทรงมีองค์ประกอบสองส่วน ส่วนล่างแสดงอาการเคลื่อนไหว แยกตัวต่อเนื่องขึ้นไปเป็นวงที่ส่วนบน จังหวะความเคลื่อนไหวของรูปทรงภายนอก แสดงถึงความเจริญงอกงาม และความมุ่งมั่นของมนุษย์ จากเบื้องล่างเป็นลำดับไปถึงจุดแห่งความสว่างของศรัทธา อันเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนปรารถนาในเบื้องสูง เอกภาพของรูปทรงเกิดจากการประสานกลมกลืน จังหวะและความสัมพันธ์ของระนาบเส้น ความโค้งนูน ปริมาตร พื้นผิวและที่ว่าง รูปทรงมีขนาดเมื่อเทียบกับมนุษย์และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม แต่ปัจจุบันมีคราบมูลสัตว์และสนิมโลหะที่รูปทรง จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยตรง (เข็มรัตน์ กองสุข, 2556: สัมภาษณ์) ภาพประกอบ 159

ภาพประกอบ 159 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(4.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(4.2.1) สถานที่ติดตั้ง สุนทรียภาพเกิดจากสถานที่ติดตั้งบนเนินหญ้า ใกล้กับสระน้ำและทางเดิน แวดล้อมไปด้วยไม้ประดับที่ร่มรื่นสวยงาม

(4.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม คือสุนทรียภาพเกิดจากสถานที่ติดตั้งใกล้กับทางเดิน ผลงานติดตั้งบนฐานสูง 70 เซนติเมตร รวมความสูงของรูปทรงและฐาน 400 เซนติเมตร ทำให้มีมุมมองอยู่ในระดับสายตา และปรากฏชัด

(4.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม สุนทรียภาพเกิดจากการติดตั้งใกล้กับทางเดิน มีความร่วมรื่นสวยงามของสภาพแวดล้อม ประติมากรรมมีความหนาแน่นจากปริมาตรและรูปทรงที่มีเอกภาพ การติดตั้งบนเนินหญ้า มีความเด่นชัด จึงมองเห็นและรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมได้โดยง่าย ภาพประกอบ 160

ภาพประกอบ 160 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อชีวิตและศรัทธาในอุทยานเบญจสิริ

(5) ผลงานชื่อเด็ก โดยสมชาย เกาทอง สุนทรียภาพของ
ประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(5.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ประกอบด้วย

(5.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่แสดงถึง
อาการของเด็ก ลักษณะทรงผม แสดงความเป็นไทยในท่าทางต่างๆ ในองค์ประกอบที่จะมีการป็นได้
กับบันได อันหมายถึงอนาคตที่ดี (กรมธนารักษ์, 2535: 138)

(5.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ รูปทรงเป็นรูปเด็กเล็ก
หลายคนกำลังป็นปายหยอกล้อกันอย่างสนุกสนาน เป็นประติมากรรมแบบกึ่งนามธรรม สร้างด้วย
กรรมวิธีสลักหินทราย นำเสนอรูปทรงของเด็กที่มีความงามของปริมาตร ความโค้งนูนที่สวยงาม
ท่วงท่าของเด็กทำให้เกิดความงามของจังหวะและลีลาของรูปทรง การจัดความสัมพันธ์ของรูปทรง
เด็กแต่ละคนเกิดความงามจากจังหวะ รูปทรงและที่ว่าง ปัจจุบันมีคราบตะไคร่น้ำที่บางส่วนของ
รูปทรง จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยตรง ภาพประกอบ 161

ภาพประกอบ 161 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(5.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับ
สภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(5.2.1) สถานที่ติดตั้ง สุนทรียภาพเกิดจากสถานที่ติดตั้ง
บนลานซีเมนต์บล็อก เป็นพื้นที่มุมโค้งที่ออกแบบมาเพื่อติดตั้งประติมากรรมชิ้นนี้โดยเฉพาะ
ลักษณะเป็นลานโล่ง มีทางเดินอยู่ด้านหน้า นำผู้ชมมายังผลงานประติมากรรม ไม่มีสิ่งปิดบัง
ทัศนวิสัยการมอง ประติมากรรมมีขนาดกว้าง 300 ยาว 70 สูง 150 เซนติเมตร ตั้งบนฐานสูง
115 เซนติเมตร เป็นฐานคอนกรีตทำพื้นผิวแบบทรายล้าง รวมความสูงของรูปทรงและฐาน 265
เซนติเมตร ทำให้ผลงานโดดเด่นและมองเห็นได้ง่าย มีกรอบการมองที่ชัดเจนและสวยงาม

(5.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม คือสุนทรียภาพที่เกิดจากสถานที่ติดตั้งเป็นลานซีเมนต์บล็อกที่โล่งกว้าง ใกล้กับทางเดิน มองเห็นได้ง่าย มีแสงธรรมชาติส่องกระทบผลงาน รูปทรงมีความหนาแน่นจากปริมาตร มีขนาดที่เหมาะสม ทำให้มีความเด่นชัดจากสภาพแวดล้อม

(5.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม สุนทรียภาพเกิดจากการติดตั้งบนลานกลางแจ้ง ประติมากรรมมีความหนาแน่นจากปริมาตรและรูปทรงที่มีเอกภาพ สร้างด้วยหินทรายขนาดใหญ่และยาว จึงมีความแตกต่างกับสภาพแวดล้อม มีที่นั่งสนามวางอยู่เป็นระยะๆ ใกล้บริเวณผลงาน ประชาชนนิยมนั่งพักผ่อนอริยาบถและอ่านหนังสือ จึงมองเห็นและรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมได้โดยง่าย ภาพประกอบ 162

ภาพประกอบ 162 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อเด็กในอุทยานเบญจสิริ

(6) ผลงานชื่อวัว โดยถนอมจิตร ชุ่มวงศ์ สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(6.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ประกอบด้วย

(6.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่แสดงถึงสภาพแวดล้อมปัจจุบัน ปัญหาจากการทำลายธรรมชาติ และสัตว์ต่างๆ ถูกเบียดเบียนจากมนุษย์ วัวเป็นสัตว์ที่ใช้ในการแสดงออก เพื่อให้เกิดความรู้สึกว่าสิ่งที่เคยเห็นกันนั้น นับวันจะถูกทำลาย

(6.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ การลดทอนรายละเอียดรูปทรงวัวตามธรรมชาติแล้วพัฒนาเป็นรูปทรงที่ไม่ซับซ้อน เป็นรูปทรงแบบเรขาคณิต

สร้างด้วยกรรมวิธีเชื่อมเหล็ก ขนาดกว้าง 380 ยาว 190 สูง 190 เซนติเมตร ลักษณะเป็นรูปทรงวัว 2 ตัวกำลังเดินตามกัน โดยแยกรูปทรงออกเป็นสองรูปทรง แต่ละรูปทรงมีความงามของปริมาตรและระนาบที่เกิดจากการเชื่อมประกอบแผ่นเหล็ก โครงสร้างรูปทรงแสดงการพุ่งกระโจนไปข้างหน้า ให้ความรู้สึก มีพลัง การแยกรูปทรงออกเป็นสองรูปทรงทำให้เกิดที่ว่างระหว่างรูปทรง มีความงามของจังหวะ ความสัมพันธ์ของรูปทรงทั้งสองและความสัมพันธ์ระหว่างรูปทรงกับที่ว่าง การเชื่อมประกอบแผ่นเหล็กที่มีการยื่น ทับซ้อนกัน และการแสดงพื้นผิวที่เป็นเนื้อแท้ของโลหะทำให้รูปทรงมีพลัง ให้ความรู้สึกของกำลัง การใช้แรงงาน และความดิบหนาบ (ถนอมจิตร ชุ่มวงศ์, 2556: สัมภาษณ์) ปัจจุบันจากสภาพการเสียดุลของรูปทรง จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรม ภาพประกอบ 163

ภาพประกอบ 163 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(6.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(6.2.1) สถานที่ติดตั้ง สุนทรียภาพเกิดจากสถานที่ติดตั้งบนเนินหญ้า ท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่ร่มรื่นเขียวขจี มีทางเดินอยู่ด้านหน้า นำผู้ชมมายังผลงาน มีการติดตั้งไฟฟ้าให้แสงสว่างไว้รอบผลงาน เพื่อให้ประชาชนได้ชื่นชมสุนทรียภาพได้ตลอดเวลา

(6.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากการติดตั้งบนเนินหญ้าที่เด่นชัด ใกล้กับทางเดิน มองเห็นได้ง่าย มีแสงธรรมชาติส่องกระทบผลงาน รูปทรงมีขนาดที่เหมาะสม ทำให้มีความเด่นชัดจากสภาพแวดล้อม

(6.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม สุนทรียภาพเกิดจากการติดตั้งบนเนินหญ้าที่เด่นชัด ประติมากรรมมีความหนาแน่นจากปริมาตรและความสัมพันธ์ของรูปทรงทั้งสอง สร้างด้วยโลหะ จึงมีความแตกต่างกับสภาพแวดล้อม ภาพประกอบ 164

ภาพประกอบ 164 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อวัว กับสภาพแวดล้อมในอุทยานเบญจสิริ

(7) ผลงานชื่อสัญลักษณ์แห่งเสรีภาพ โดยภิรมย์ ธรรมनिया
(ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็นฉันท: ผู้วิจัย) สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ
ประกอบด้วย

(7.1) สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย ประกอบด้วย

(7.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่แสดงถึง
อิสรภาพ เสรีภาพ โดยการใช้ลักษณะท่าทางของนกพิราบเป็นสื่อแสดงความรู้สึก

(7.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ การสร้างสรรค์รูปทรง
เชิงสัญลักษณ์ โดยใช้รูปนกพิราบซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของสันติภาพและเสรีภาพ มาพัฒนาเป็นรูปทรง
ที่เรียบง่าย แสดงความงามจากความสัมพันธ์ของทัศนธาตุ เกิดจังหวะที่ประสานกลมกลืน สวยงาม
รูปทรงสร้างด้วยกรรมวิธีหล่อซีเมนต์ขาวผสมเกล็ดหิน (ฉันท: ธรรมनिया, 2556: สัมภาษณ์)
ปัจจุบันมีสภาพเปราะบางจากตะไคร่น้ำที่ประติมากรรม จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของ
ประติมากรรมโดยตรง ภาพประกอบ 165

ภาพประกอบ 165 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(7.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(7.2.1) สถานที่ติดตั้ง สุนทรียภาพเกิดจากการติดตั้งผลงานบนสนามหญ้า ท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่ร่มรื่นเขียวขจี ผลงานติดตั้งบนฐาน รวมความสูงของรูปทรงและฐาน 310 เซนติเมตร ทำให้มีขนาดและมีมุมมองเหนือระดับสายตาเล็กน้อย

(7.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากการติดตั้งผลงานใกล้กับทางเดิน รูปทรงมีสีขาวทำให้มีความเด่นชัดจากสภาพแวดล้อม

(7.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม สุนทรียภาพเกิดจากการติดตั้งบนสนามหญ้าที่เด่นชัด ประติมากรรมมีสีขาวของวัสดุ จึงมีความแตกต่างกับสภาพแวดล้อม มีที่นั่งสนามวางอยู่เป็นระยะๆ ริมหาดเดิน ประชาชนนิยมนั่งพักผ่อนอริยาบถและอ่านหนังสือบนพื้นสนามหญ้า จึงมองเห็นและรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมได้โดยง่าย ภาพประกอบ 166

ภาพประกอบ 166 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อสัญลักษณ์แห่งเสรีภาพในอุทยานเบญจสิริ

(8) ผลงานชิ้นมนุษย์ โดยสมศักดิ์ คงนะภักดี สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(8.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ประกอบด้วย

(8.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่แสดงถึงคนในสังคม โดยนำรูปทรง ท่าทางของคน มาแสดงออกตามแนวความคิดและจินตนาการ ให้เกิดความกลมกลืนในรูปทรงที่สร้างขึ้น

(8.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ การลดทอน

รายละเอียดรูปทรงมนุษย์ตามธรรมชาติ แล้วพัฒนาเป็นประติมากรรมแบบนามธรรม ขนาดกว้าง 125 ยาว 75 สูง 130 เซนติเมตร สร้างด้วยกรรมวิธีหล่อทองเหลืองรมดำ เป็นรูปทรงมนุษย์ทั้งผู้ชายและผู้หญิง จำนวน 4 คน แสดงความงามจากความสัมพันธ์ของรูปทรงทั้งสี่ที่ประสานกลมกลืนกัน มีการตัด การเพิ่มส่วนประกอบของแต่ละรูปทรงเพื่อให้เกิดรูปทรงที่แปลกใหม่ การสร้างปริมาตรที่มีจังหวะและลีลาการเคลื่อนไหวที่สัมพันธ์กัน (สมศักดิ์ คงนะภักดี, 2556: สัมภาษณ์) ปัจจุบันมีคราบลูกสัตว์เประอะเปื้อนที่รูปทรง จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยตรง ภาพประกอบ 167

ภาพประกอบ 167 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(7.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับ

สภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(7.2.1) สถานที่ติดตั้ง สุนทรียภาพเกิดจากสถานที่ติดตั้งบนสนามหญ้า ท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่ร่มรื่นเขียวขจี มีทางเดินอยู่ด้านหน้า ผลงานติดตั้งบนสูง 135 เซนติเมตร รวมความสูงของรูปทรงและฐาน 265 เซนติเมตร ทำให้มีมุมมองเหนือระดับสายตาเล็กน้อย

(7.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม ด้วยผลงานชิ้นนี้มีขนาดเล็กที่สุดในสวนแห่งนี้ ประกอบกับรูปทรงมีลักษณะกระจาย คือถูกสร้างจากรูปทรง 4 รูปทรง มีที่ว่างมาก ทั้งที่ว่างภายในและที่ว่างระหว่างรูปทรง จึงทำให้ผลงานไม่ปรากฏชัดเท่าที่ควร

(7.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม ผลจากประติมากรรมไม่ปรากฏชัดเท่าที่ควร เมื่อนำมาติดตั้งในสวนสาธารณะซึ่งเป็นที่กว้างและมีที่ว่างมาก จึงมีผลกระทบต่อสุนทรียภาพของความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม ภาพประกอบ 168

ภาพประกอบ 168 สุนทรียภาพของประติมากรรมक्रमเชื่อมมนุษย์ในอุทยานเบญจสิริ

1.1.8.3 ผลงานที่มีสภาพปัจจุบันอันส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะระดับที่ 2 หมายถึง มีผลกระทบมาก คือผลงานที่มีสภาพปัจจุบันที่มีองค์ประกอบสำคัญส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ 2 ส่วน จำนวน 4 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 22.2 ของประติมากรรมในสวนแห่งนี้ ได้แก่

(1) ผลงานชื่อรำมะนา โดยจิต เหริยญุประชา สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(1.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ประกอบด้วย

(1.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่แสดงถึงความสนุกสนาน ความเบิกบาน จากการเล่นดนตรี (กรมธนารักษ์, 2535: 131) ซึ่งเป็นเนื้อหาที่แสดงออกถึงความสุข เพลิดเพลินใจ มีความลึกซึ้ง สูงค่าเหมาะสมแก่ความเป็นวิจิตรศิลป์

(1.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ การลดทอนรายละเอียดและความเป็นจริงของรูปทรงมนุษย์ตามธรรมชาติ พัฒนาเป็นรูปทรงที่เรียบง่าย ไม่ซับซ้อน เป็นรูปทรงแบบอินทรีย์รูป สร้างด้วยกรรมวิธีหล่อสำริด ขนาดกว้าง 130 ยาว 110 สูง 180 เซนติเมตร แสดงลักษณะความงามของศิลปะไทยแบบประเพณีนิยมผสมผสานกับรูปแบบ

ของศิลปะสากล เป็นรูปนักดนตรีที่มีลีลาของร่างกายสัมพันธ์กับเครื่องดนตรี แสดงความมีชีวิตชีวา และความสนุกสนานของเสียงดนตรี (กรมธนารักษ์, 2535: 131) การบิดเอี้ยวตัวของรูปทรงทำให้เกิดมุมมองที่รอบด้าน ให้ความรู้สึกที่ร่าเริง มีความสุข รูปทรงมีความนุ่มนวล อ่อนช้อยของเส้น มีปริมาตรที่อ้อมเอิบ มีจังหวะลีลาการเคลื่อนไหวที่สวยงาม แต่จากสภาพการเปราะเปื้อนที่รูปทรง จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยตรง ภาพประกอบ 169

ภาพประกอบ 169 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(1.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(1.2.1) สถานที่ติดตั้ง สุนทรียภาพเกิดจากสถานที่ติดตั้งบนลานคอนกรีตตรงประตูทางเข้าด้านทิศใต้ เมื่อเดินผ่านประตูเข้าไปแล้วจะพบกับผลงานทันที แต่จากการมีคราบเปราะเปื้อนที่ฐาน จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยรวม

(1.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากสถานที่ติดตั้งที่โล่งกว้าง มีฉากหน้าเป็นที่ว่างโล่งกว้าง ฉากหลังเป็นกลุ่มไม้ดอกไม้ประดับที่สวยงาม มีแสงธรรมชาติส่องกระทบผลงาน รูปทรงมีขนาดที่เหมาะสม มีมุมมองในระดับสายตา ทำให้ประติมากรรมปรากฏชัด

(1.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม สุนทรียภาพเกิดจากการติดตั้งผลงานบนลานโล่งที่สวยงาม ไม่มีสิ่งรบกวนมุมมองและกรอบการมอง ประติมากรรมมีความหนาแน่นจากการรวมตัวของปริมาตร เส้นและความโค้งมนของรูปทรง มีความเด่นตระหง่านโดยไม่ขัดแย้งกับสภาพแวดล้อม เมื่ออยู่ในบริเวณรอบๆ จะมองเห็นสุนทรียภาพของประติมากรรมได้อย่างชัดเจน อีกทั้งยังมีที่นั่งอยู่ริมทางเดินรอบผลงานเพื่อนั่งพักผ่อนอิริยาบถและชื่นชมสุนทรียภาพของประติมากรรม ภาพประกอบ 170

ภาพประกอบ 170 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อรำมะนาในอุทยานเบญจสิริ

(2) ผลงานชื่อเกิด โดยवंสันต์ ฮารีเมมา สุนทรียภาพของ
ประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(2.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ประกอบด้วย

(2.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่แสดงถึง
ความสัมพันธ์ของสิ่งมีชีวิตในธรรมชาติตั้งแต่กำเนิด จะต้องมีความผูกพันกับสภาพแวดล้อม ไม่ว่าจะ
เป็นที่อยู่อาศัย กลางวัน กลางคืน ตลอดจนถึงสีสันของธรรมชาติ (กรมธนารักษ์, 2535: 136)

(2.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ รูปทรงแบบเรขาคณิต
ที่ไม่ซับซ้อน สร้างด้วยกรรมวิธีเชื่อมประกอบโลหะ ได้แก่ เหล็ก ทองเหลือง อลูมิเนียม และ
สแตนเลส มีระนาบขนาดใหญ่เป็นโครงสร้างหลักประกอบกันขึ้นในจังหวะและทิศทางที่แตกต่างกัน
เกิดความงามของแสงเงาที่ผันไปตามแสงธรรมชาติในแต่ละช่วงเวลา ทำให้รูปทรงมีปริมาตรและมิติ
ที่ชัดเจน มีความเป็นแท่ง ต้นและหนักแน่น เส้นรูปนอกของแต่ละส่วนเป็นเส้นตรงแนวตั้ง รูปทรง
โดยรวมมีลักษณะสอบเรียวเข้าที่ส่วนบน แสดงถึงการเติบโตขึ้นไปในอากาศ ตรงกลางด้านล่างเป็น
ที่ว่างมองทะลุเห็นฉากหลังได้ เกิดความสัมพันธ์ระหว่างระนาบ ปริมาตรและพื้นที่ว่าง นอกจากนี้
แล้วยังมีความงามที่เกิดจากความหลากหลายของพื้นผิวของวัสดุที่แตกต่างกันทั้งในด้านเนื้อวัสดุและสี
มีรูปทรงย่อยเป็นวงกลมโค้งนูน มีสีที่แตกต่างจากรูปทรงหลักติดอยู่ที่ระนาบขนาดใหญ่และที่ว่าง
ทำให้มีจุดเด่นและรายละเอียดเพิ่มขึ้น รูปทรงมีความหนาแน่นจากปริมาตร ระนาบที่ให้ความทับ

แน่น ปัจจุบันมีคราบสนิมโลหะและการหลุดล่อนของสีที่รูปทรง จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยตรง ภาพประกอบ 171

ภาพประกอบ 171 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(2.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(2.2.1) สถานที่ติดตั้ง แม้สถานที่ติดตั้งจะมีสุนทรียภาพจากพื้นที่ติดตั้งที่เป็นลานโล่ง มีทางเดินอยู่ด้านหน้า ด้านหลังเป็นศาลาริมน้ำ ทำให้ผลงานโดดเด่นและมองเห็นได้ง่าย แต่จากการมีคราบสนิมโลหะและการหลุดล่อนของสีที่ฐานจึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยรวม

(2.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากการติดตั้งผลงานกลางแจ้ง ในที่โล่งกว้าง ไม่มีสิ่งบดบังกรอบการมอง ประกอบกับรูปทรงมีความหนาแน่นจากปริมาตร เป็นรูปทรงแบบเรขาคณิต ทำให้มีความเด่นชัดจากสภาพแวดล้อม มีการติดตั้งไฟฟ้าให้แสงสว่างไว้รอบผลงาน เพื่อให้ประชาชนสามารถชื่นชมสุนทรียภาพของผลงานได้ในเวลากลางคืน

(2.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม สุนทรียภาพเกิดจากการติดตั้งบนลานกลางแจ้ง ประติมากรรมมีความหนาแน่นจากปริมาตรและรูปทรงที่มีเอกภาพ มีความเป็นแท่งตั้งตรงแบบเรขาคณิต จึงมีความแตกต่างกับสภาพแวดล้อม มีที่นั่งสนามวางอยู่เป็นระยะๆ ใกล้บริเวณผลงาน ประชาชนนิยมนั่งพักผ่อนอริยาบถและอ่านหนังสือที่ศาลาริมน้ำ จึงมองเห็นและรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมได้โดยง่าย ภาพประกอบ 172

ภาพประกอบ 172 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อเกิดในอุทยานเบญจสิริ

(3) ผลงานชื่อสัมพันธ์ภาพในโครงสร้าง โดยรัชชัย หงษ์แพง
สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(3.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ประกอบด้วย

(3.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่แสดงถึง
อิทธิพลของเทคโนโลยีที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยในปัจจุบัน

(3.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ การลดทอน
รายละเอียดรูปทรงและความเป็นจริงของเครื่องมือทอผ้าที่ใช้ในชนบท แล้วพัฒนาเป็นประติมากรรม
แบบนามธรรมโดยใช้รูปทรงแบบเรขาคณิต สร้างด้วยกรรมวิธีเชื่อมประกอบโลหะ (เหล็ก สแตนเลส
ทองเหลือง) ขนาดกว้าง 245 ยาว 220 สูง 280 เซนติเมตร แสดงลักษณะพิเศษของโครงสร้าง
ของเครื่องมือทอผ้า โดยใช้รูปทรงสามเหลี่ยม วงกลม และวงโค้งมาประกอบเป็นรูปทรงที่มีเอกภาพ
เพื่อให้เกิดรูปทรงที่แปลกใหม่ แสดงความงามจากความสัมพันธ์ของเส้นที่มีขนาดและทิศทางแตกต่าง
กัน ทั้งแนวตั้ง แนวนอนและแนวเฉียง การประกอบกันของเส้นและระนาบมีจังหวะที่สัมพันธ์กัน
เกิดจังหวะของรูปทรงที่แปลกใหม่ สวยงาม (รัชชัย หงษ์แพง, 2556: สัมภาษณ์) ปัจจุบันมีคราบ
เปราะเปื้อนที่รูปทรง จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยตรง ภาพประกอบ 173

ภาพประกอบ 173 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(3.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(3.2.1) สถานที่ติดตั้ง แม้สถานที่ติดตั้งจะมีสุนทรียภาพจากการติดตั้งบนเนินหญ้า ท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่ร่มรื่นเขียวขจี สวยงาม แต่ปัจจุบันมีคราบเปื้อนที่ฐาน จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยรวม

(3.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เนื่องจากรูปทรงมีลักษณะเป็นเส้นและโปร่ง เมื่อตั้งอยู่ท่ามกลางกลุ่มต้นไม้ จึงส่งผลกระทบต่อปรากฏชัดของประติมากรรม

(3.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม ผลจากการไม่ปรากฏชัดเท่าที่ควร เมื่อนำมาติดตั้งในสวนสาธารณะซึ่งเป็นที่กว้างและมีที่ว่างมาก จึงมีผลกระทบโดยตรงต่อสุนทรียภาพของความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม ภาพประกอบ 174

ภาพประกอบ 174 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อสัมพันธ์ภาพในโครงสร้างในอุทยานเบญจสิริ

(4) ผลงานชื่อข้าว โดยสกุล อินทกุล สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(4.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ประกอบด้วย

(4.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่ได้รับแรงบันดาลใจจากรูปทรงของเมล็ดข้าว ข้าวเป็นพลังแห่งชีวิตโดยมีส่วนที่เรียกว่าคัพพะ (ครรภ์) คือกำเนิดแห่งชีวิตของต้นข้าว เป็นองค์ประกอบหลักของเมล็ดข้าว ซึ่งประติมากรรมชิ้นนี้แทนค่าคัพพะด้วยช่องวงกลม เมื่อเวลาที่ทุกคนเดินผ่านช่องวงกลมนี้ จึงเหมือนกับได้รับพลังแห่งชีวิตนี้ด้วย

(4.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ การลดทอนรายละเอียดรูปทรงและความเป็นจริงของเมล็ดข้าวตามธรรมชาติ แล้วพัฒนาเป็นประติมากรรมแบบนามธรรม โดยใช้รูปทรงแบบเรขาคณิต มีพื้นที่กว้าง 310 ยาว 980 สูง 250 เซนติเมตร

สร้างโดยกรรมวิธีประกอบวัสดุ ประกอบด้วยรูปทรง 2 ส่วน ได้แก่ รูปทรงที่ตั้งอยู่ด้านหน้า มีรูปนอกเป็นเส้นโค้ง ตรงกลางเป็นพื้นที่ว่างรูปวงกลม มองทะลุผ่านไปยังรูปทรงด้านหลังและฉากหลังได้ รูปทรงด้านหลังมีลักษณะเป็นรูปวงรี มีเส้นสี่เหลี่ยมเป็นรูปวงรีที่มาจากเส้นรูปนอกของเมล็ดข้าว ด้านขวามือมีเส้นโค้งรูปวงกลมสี่เหลี่ยม มีพื้นที่ว่างสามารถมองเห็นฉากหลังได้ รูปทรงทั้งสองตั้งเหลื่อมกันและเว้นระยะห่างกัน มีแท่งคอนกรีตแนวยาวตั้งอยู่กึ่งกลาง เป็นที่นั่งให้ประชาชนนั่งชมสุนทรียภาพของประติมากรรม ความงามของประติมากรรมเกิดจากการจัดวางรูปทรงที่เหลื่อมกัน เกิดจังหวะและระยะห่างระหว่างรูปทรง ความงามของเส้นโค้งทั้งรูปวงรีและวงกลม ซึ่งเป็นโครงสร้างหลักของรูปทรง มีที่ว่างภายในที่เกิดจากเส้นรูปนอก และรูปวงกลม รวมถึงที่ว่างภายนอกที่เกิดจากการเหลื่อมและระยะห่างระหว่างรูปทรง พื้นผิวเกิดจากการแสดงตัวของวัสดุทั้งสี่และลักษณะความหยาบและละเอียด ที่สันส่วนบนของรูปทรงด้านหลังมีการปลูกข้าวให้เป็นส่วนประกอบของผลงาน ปัจจุบันประติมากรรมมีสภาพไม่สมบูรณ์ เนื่องจากไม่มีการปลูกข้าวแล้ว คงเหลือแต่รูปทรงที่สร้างจากคอนกรีตที่หุ้มด้วยแผ่นกระเบื้อง และร่องรอยการกันแนวคอนกรีตเป็นช่องๆ ซึ่งเดิมเป็นพื้นที่สำหรับปลูกข้าว ภาพประกอบ 175

ภาพประกอบ 175 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(4.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(4.2.1) สถานที่ติดตั้ง แม้สถานที่ติดตั้งจะมีสุนทรียภาพจากการติดตั้งบนพื้นสนามหญ้าอันสวยงาม แต่ก็มีน้ำขังเฉอะแฉะที่พื้นและมีหญ้าตายบริเวณสถานที่ติดตั้ง จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยรวม

(4.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม คือสุนทรียภาพที่เกิดจากสถานที่ติดตั้งบนสนามหญ้าที่เด่นชัด ใกล้กับทางเดิน ต้นไม้โดยรอบมีลักษณะโปร่ง มีแสงธรรมชาติส่องกระทบผลงาน ประติมากรรมมีรูปทรงขนาดใหญ่ซ้อนกัน 2 รูปทรง มีขนาดสูงกว่าคน และมีมุมมองในระดับสายตา ทำให้สามารถมองเห็นประติมากรรมได้โดยง่าย

(4.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม สุนทรียภาพเกิดจากการติดตั้งบนพื้นสนามหญ้าที่เด่นชัด พื้นที่โดยรอบมีลักษณะโปร่ง โล่งแจ้ง สบายตา มีที่นั่งสนามวางอยู่เป็นระยะๆ ริมทางเดิน ทำให้ประติมากรรมมีความใกล้ชิดกับประชาชน แต่มักมีน้ำขังเฉอะแฉะที่พื้น ซึ่งส่งผลเสียต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยตรง ภาพประกอบ 176

ภาพประกอบ 176 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อข้าวในอุทยานเบญจสิริ

1.1.8.3 ทศนคติของผู้ชม การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในอุทยานเบญจสิริ ผู้วิจัยได้ใช้ประชาชนผู้ใช้บริการสวนสาธารณะจำนวน 5 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยผลงาน 1 ชิ้นจะได้รับการประเมินโดยผู้ชม 3 คน เพื่อประเมินทัศนคติเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพในงานประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะตามกรอบแนวคิดการวิจัย ผลการวิจัยสรุปได้ดังตาราง 17

ตาราง 17 ค่าเฉลี่ยผลการประเมินทัศนคติของผู้ชมต่อการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในอุทยานเบญจสิริ

ที่	ชื่อผลงาน	ค่าเฉลี่ยผลการประเมิน					ค่าเฉลี่ยรวม
		1		2			
		1.1	1.2	2.1	2.2	2.3	
1	วันเด็ก	4.7	4.7	4.5	4.5	4.5	4.6
2	รำมะนา	4.5	4.3	4.7	4.8	4.7	4.6
3	งอกงาม	4.0	4.0	4.5	4.5	4.5	4.3

ที่	ชื่อผลงาน	ค่าเฉลี่ยผลการประเมิน					ค่าเฉลี่ยรวม
		1		2			
		1.1	1.2	2.1	2.2	2.3	
4	ยอดสูงส่ง ฐานมั่นคง	4.6	4.5	4.7	4.6	4.8	4.6
5	ทรรษา	4.8	4.8	4.9	4.7	4.8	4.8
6	พื้นพิภพและจักรวาล	3.8	3.9	3.5	3.7	3.6	3.7
7	เดิโบโต	4.5	4.6	4.7	4.7	4.8	4.7
8	รอยศรัทธา	3.2	3.3	3.5	3.1	3.2	3.3
9	ชีวิตและศรัทธา	3.8	3.9	4.3	4.5	4.5	4.2
10	เกิด	3.5	3.2	3.0	3.3	3.5	3.3
11	เด็ก	4.8	4.5	4.8	4.7	4.8	4.7
12	วัว	3.3	3.1	3.2	3.3	3.3	3.2
13	สัญลักษณ์แห่งชีวิต	4.0	4.1	4.0	4.0	4.2	4.1
14	สัญลักษณ์แห่งเสรีภาพ	3.7	3.8	3.6	3.5	3.5	3.6
15	ลีลาแห่งสัมพันธภาพ	4.6	4.7	4.2	4.5	4.5	4.5
16	มนุษย์	3.0	2.5	3.5	3.2	3.3	3.1
17	สัมพันธภาพในโครงสร้าง	3.8	3.0	3.0	3.2	3.2	3.2
18	ข้าว	3.7	2.6	3.0	3.5	3.2	3.2
ค่าเฉลี่ยรวม		4.0	3.9	4.0	4.0	4.1	4.11
		3.94		4.01			

จากผลการประเมินทัศนคติของผู้ชมเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในอุทยานเบญจสิริดังกล่าวข้างต้น สามารถวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องจากประเด็นที่ใช้ในการประเมิน สรุปโดยรวมได้ว่า ภาพรวมของการประเมินทัศนคติเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในอุทยานเบญจสิริอยู่ในระดับ 4.11 = มาก จำแนกเป็น

1) สุนทรียภาพของประติมากรรม 3.94 = มาก ประกอบด้วย สุนทรียภาพด้านเนื้อหา 4.0 = มาก สุนทรียภาพด้านรูปทรง 3.9 = มาก 2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมร่วมสมัยกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ 4.01 = มาก ประกอบด้วย สุนทรียภาพของสถานที่ติดตั้ง 4.0 = มาก การปรากฏชัดของประติมากรรม 4.0 = มาก ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม

4.1 = มาก โดยผลงานชื่อหรรษา มีระดับค่าเฉลี่ยรวมสูงที่สุดคือ 4.8 = มากที่สุด เนื่องจากใช้รูปทรงมนุษย์เป็นสื่อจึงง่ายต่อการรับรู้และเนื้อหาที่แสดงออกถึงการเดินรำที่สวยงามก็ง่ายต่อการรับรู้ด้วยเช่นกัน อีกทั้งสถานที่ติดตั้ง ก็ทำให้ผลงานปรากฏชัดและสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะได้อย่างเหมาะสมและโดดเด่น ส่วนผลงานชื่อสัมพันธ์ภาพในโครงสร้าง และผลงานชื่อมนุษย์ มีระดับค่าเฉลี่ยผลการประเมินน้อยที่สุดคือระดับ 3.1 = ปานกลาง เนื่องจากประติมากรรมมีสภาพเปื้อนและรูปทรงมีความซับซ้อน จึงส่งผลกระทบต่อการใช้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะโดยตรง

สรุป อุทยานเบญจสิริเป็นสวนสาธารณะที่มีการจัดสร้างผลงานประติมากรรมร่วมสมัยจำนวนมากที่สุดในกรุงเทพมหานคร ผลงานที่สร้างขึ้นมีคุณค่าทั้งในด้านสุนทรียศาสตร์และประวัติศาสตร์ เพราะเป็นประติมากรรมชิ้นสำคัญของศิลปินแห่งชาติและศิลปินที่มีชื่อเสียงของประเทศไทย ทั้งนี้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยที่ติดตั้งในอุทยานเบญจสิริโดยรวม ประกอบด้วย

(1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่

(1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา การติดตั้งประติมากรรมร่วมสมัย

ในอุทยานเบญจสิริไม่มีการกำหนดกรอบความคิดในองค์รวมว่าผลงานที่จัดสร้างขึ้นจะต้องแสดงออกถึงเนื้อหาที่กำหนด เพราะมีการจัดสร้าง 3 กลุ่ม แต่ละกลุ่มก็ตอบสนองเนื้อหาตามวาระแห่งการจัดสร้างนั้นๆ ทั้งนี้ผลงานแต่ละชิ้นมีเนื้อหาโดยรวมแสดงถึงความรัก ความผูกพันของแม่กับลูก ความเจริญงอกงาม ความดีงาม ความสูงส่งของพุทธิปัญญา คุณธรรม ความศรัทธา ความสุข ความสนุกสนาน อีสระภาพ เสรีภาพ ความเคลื่อนไหว และการสะท้อนถึงอิทธิพลของเทคโนโลยีที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสังคม ซึ่งล้วนเป็นเนื้อหาที่แสดงออกถึงความดีงาม มีความลึกซึ้งสูงค่าเหมาะสมแก่ความเป็นวิจิตรศิลป์

(1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง จากที่ไม่มีการกำหนดกรอบความคิดเพื่อการสร้างสรรค์ประติมากรรมในองค์รวม ทำให้ประติมากรรมร่วมสมัยในอุทยานเบญจสิริมีความหลากหลายทางด้านรูปทรงและแนวทางในการสร้างสรรค์ ทั้งประติมากรรมแบบเหมือนจริง นามธรรมและกึ่งนามธรรม รูปทรงมีทั้งแบบอินทรีย์รูปและแบบเรขาคณิต สุนทรียภาพของประติมากรรมเกิดจากรูปทรงที่มีเอกภาพ ไม่ซับซ้อน รูปทรงพัฒนาจากรูปทรงของมนุษย์ พืชพรรณสัตว์ สิ่งมีชีวิต สิ่งของ หรือสัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อของมนุษย์ การลดทอนรายละเอียดให้คงเหลือเฉพาะส่วนสำคัญ และการสร้างรูปทรงใหม่ที่ให้ความรู้สึกและสื่อความหมายสนองตอบเนื้อหาของการจัดสร้าง แสดงความงามจากสัมพันธ์ภาพของทัศนธาตุ โดยใช้หลักการทางองค์ประกอบศิลป์ที่หลากหลาย เพื่อให้รูปทรงมีเอกภาพ สนองตอบแนวความคิดในการสร้างสรรค์วัสดุในการจัดสร้างมีหลากหลาย สีและเนื้อของวัสดุทำให้รูปทรงกลมกลืนเป็นหนึ่งเดียวกัน มีความ

โดดเด่นที่ไม่ขัดแย้งกับสภาพแวดล้อม ผลงานแต่ละชิ้นมีขนาดและสัดส่วนที่เหมาะสม ไม่ใหญ่โตมากจนรู้สึกถึงความน่าเกรงขาม ทั้งนี้รูปทรงที่เปราะเปื้อน ขำรุค ไม่สมบูรณ์ รวมถึงประติมากรรมที่มีรูปทรงซับซ้อน ได้ส่งผลกระทบต่อการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะโดยตรง

(2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ เป็นความงามที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างรูปทรงกับสถานที่ติดตั้ง

(2.1) สุนทรียภาพด้านสถานที่ติดตั้ง อุทยานเบญจสิริเป็นสวนสาธารณะแห่งแรกของประเทศไทยที่ได้รับการออกแบบมาเพื่อให้เป็นสวนประติมากรรม มีการออกแบบผังบริเวณ พื้นที่ติดตั้ง และตำแหน่งติดตั้งผลงานที่ชัดเจนไปพร้อมกับการจัดสร้างสวนและประติมากรรม เป็นความงามที่เกิดจากสถานที่ติดตั้งประติมากรรมแต่ละชิ้นมีความสวยงามเหมาะสม แวดล้อมไปด้วยไม้ประดับที่ร่มรื่น ผลงานแต่ละชิ้นติดตั้งในระยะห่างที่เหมาะสมกระจายตัวอยู่ในบริเวณสำคัญและโดดเด่น มีมุมมองและมีการออกแบบที่โล่งกว้างสวยงาม ไม่มีสิ่งบดบังทัศนวิสัย ฐานรองรับรูปทรงมีขนาดและวัสดุที่เหมาะสม ส่งเสริมให้ประติมากรรมเด่นชัดขึ้น มีความสูงที่เหมาะสมกับระยะการมอง ทั้งมุมมองที่ต่ำกว่าสายตา เสมอระดับสายตา และเหนือระดับสายตา แสงจากธรรมชาติในตอนกลางวันทำให้รูปทรงปรากฏมิติที่เด่นชัด นอกจากนี้ยังมีการติดตั้งหลอดไฟฟ้าไว้ที่พื้นเพื่อเปิดในเวลากลางคืน ทำให้เกิดมุมมองที่โดดเด่นสวยงามแก่พื้นที่และประชาชนสามารถชื่นชมสุนทรียภาพของประติมากรรมได้ในเวลากลางคืน ทั้งนี้สถานที่ติดตั้งที่มีน้ำขังเฉอะแฉะ หรือมีหญ้าตาย จะส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยรวม

(2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากลักษณะรูปทรงที่มีมวลและความหนาแน่น มีสัดส่วนและขนาดที่เหมาะสม มีมุมมองที่โล่งกว้าง อาจอยู่ต่ำกว่าสายตา เสมอระดับสายตา และเหนือระดับสายตาแล้วแต่ลักษณะของผลงาน เพื่อให้มีความเด่นชัด นอกจากนี้แล้วการติดตั้งประติมากรรมในลักษณะเป็นกลุ่มทำให้ผลงานโดยรวมเป็นกลุ่มก้อนที่มีพลัง ประกอบกับกิจกรรมของผู้มาใช้บริการโดยมากจะเป็นการนั่งอ่านหนังสือ ชมทัศนียภาพ เดินพักผ่อนและการวิ่งเหยาะๆ ไปตามถนน ทำให้สามารถมองเห็น และรับรู้ถึงสุนทรียภาพของประติมากรรมได้โดยง่าย ทั้งนี้ประติมากรรมที่มีลักษณะเป็นเส้นและโปร่ง หรือมีที่ว่างในรูปทรงมากมีความซับซ้อนมาก มีขนาดเล็กและไม่มีมวลและความหนาแน่น รวมถึงการติดตั้งผลงานใกล้กับต้นไม้ขนาดใหญ่ที่แผ่กิ่งก้านออกมา ได้ส่งผลกระทบต่อปรากฏชัดของประติมากรรมโดยตรง

(2.3) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ เป็นความงามที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างรูปทรงกับสถานที่ติดตั้งและการปรากฏชัดของประติมากรรม ประติมากรรมแต่ละชิ้นติดตั้งในบริเวณต่างๆ ตามความ

เหมาะสมของผลงานและพื้นที่ ทั้งการติดตั้งบนลานคอนกรีตและบนพื้นสนามหญ้า มีระยะห่างที่ไม่รบกวนทัศนวิสัยซึ่งกันและกัน ตำแหน่งที่ติดตั้งมีความโดดเด่น มีประชาชนจำนวนมากดำเนินกิจกรรมและสามารถรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรม ฉากหน้าและฉากหลังเป็นที่ว่างทำให้มีมุมมองที่โล่งกว้าง เมื่ออยู่ในบริเวณรอบๆ จะมองเห็นสุนทรียภาพของผลงานได้อย่างชัดเจน

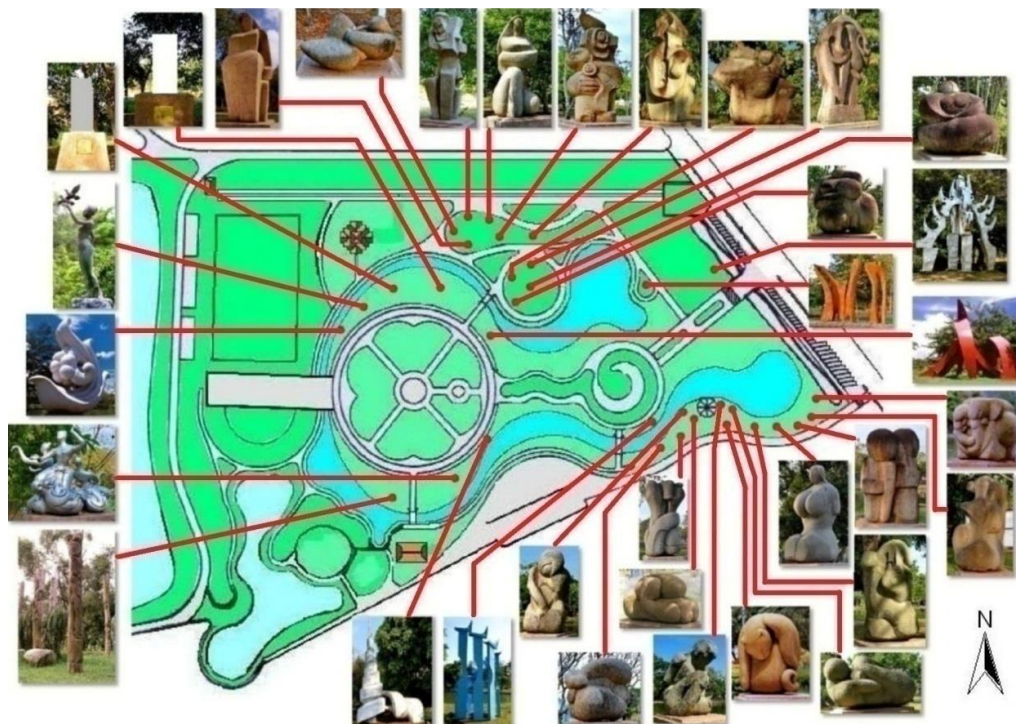
ฐานช่วยยกระดับรูปทรงให้มีความสูงที่เหมาะสมกับระยะการมอง ส่งเสริมให้รูปทรงเด่นตระหง่าน ที่สำคัญคือการทำประติมากรรมและสถานที่ติดตั้งมีสุนทรียภาพที่ดีเช่นนี้ สะท้อนถึงการดูแลรักษาที่ดี จึงมีความร่มรื่น สวยงามอยู่ตลอดเวลา ทำให้ประชาชนที่เข้ามาได้สัมผัสสุนทรียภาพทั้งความงามในธรรมชาติและศิลปะในสถานที่เดียวกัน แต่ประติมากรรมที่มีผลกระทบต่อการปรากฏชัดในข้อ (2.2) ข้างต้น เมื่อนำมาติดตั้งในสวนสาธารณะซึ่งเป็นที่กว้างและมีที่ว่างมาก จะส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม

(3) ทัศนคติของผู้ชม เป็นการศึกษาวิจัยเพื่อประเมินทัศนคติเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพในงานประติมากรรมร่วมสมัยในอุทยานเบญจสิริตามกรอบแนวคิดการวิจัย โดยใช้ระดับคะแนนการประเมินตามเกณฑ์ 5 ระดับ สรุปได้ว่าภาพรวมของการประเมินทัศนคติเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในอุทยานเบญจสิริอยู่ในระดับ 4.11 = มาก แบ่งเป็น 1) สุนทรียภาพของประติมากรรม 3.94 = มาก 2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมร่วมสมัยกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ 4.01 = มาก โดยผลงานชื่อ ทรรษา มีระดับค่าเฉลี่ยรวมสูงที่สุดคือ 4.8 = มากที่สุด ส่วนผลงานชื่อมนุษย์ มีระดับค่าเฉลี่ยผลการประเมินน้อยที่สุดคือระดับ 3.1 = ปานกลาง เนื่องจากประติมากรรมมีสภาพเปราะเปื้อน และรูปทรงมีความซับซ้อน จึงส่งผลกระทบต่อการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะโดยตรง

1.2 จังหวัดเชียงใหม่

1.2.1 สวนล้านนา ร.9

การศึกษารับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนล้านนา ร.9 ซึ่งมีประติมากรรมอยู่ 41 ชิ้น จากการจัดสร้างในวาระต่างๆ 5 ครั้ง ผลงานที่พบแต่ละชิ้นติดตั้งในบริเวณต่างๆ ตามความเหมาะสมของผลงานและพื้นที่ ปรากฏดังผังบริเวณ ภาพประกอบ 177 การศึกษาสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนล้านนา ร.9 มีประเด็นการนำเสนอตามกรอบแนวคิดการวิจัย ทั้งนี้ผลงานแต่ละชิ้นมีสุนทรียภาพที่แตกต่างกัน มีรายละเอียดดังนี้

ภาพประกอบ 177 ที่ตั้งประติมากรรมร่วมสมัยในสวนล้านนา ร.9

1.2.1.1 ผลงานที่มีสภาพสมบูรณ์ทั้งประติมากรรม ฐานและสถานที่ติดตั้ง ทำให้ประติมากรรมปรากฏสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์ จำนวน 5 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 12.2 ของประติมากรรมในสวนแห่งนี้ ได้แก่

(1) ผลงานชื่อลมเหนือ โดยพีระพงษ์ ดวงแก้ว สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(1.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่

(1.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับ กระแสลมในฤดูหนาว ระหว่างวัตถุบางที่กางกันทิศทางจากลมเหนือ ที่ถูกกระแสลมพัดแรงปะทะ คลื่นขยาย ฉีกเป็นริ้ว ทะลุเป็นช่องผ่านเนื้อวัสดุ เพื่อระบายความรุนแรง เมื่อกระแสลมพัดปะทะ ย่อมเกิดเสียง เสียงที่เกิดเพราะริ้วบางต่างๆ เล่นกับแรงลม ดุลลมเป่าผ่านลิ้นบางของขลุ่ยไม้ ลมเป็นปฐมธาตุ 1 ใน 4 ธาตุอันเป็นสิ่งจำเป็นแก่ชีวิต ทุกชีวิตขาดธาตุใดธาตุหนึ่งไปไม่ได้ กระแสลมเป็นสัญลักษณ์ของการมีชีวิต ความเบา เบิกบาน กระแสลมแห่งมหาบารมีขององค์พระผู้ผ่านฟ้า ขจัด ปัดเป่า ทุกข์แก่มวลพสกนิกร นำความผาสุก รมเย็นแผ่ไพศาลตลอดทั่วฟ้า ทั่วแผ่นดิน

(1.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ การสร้างรูปทรง ที่แสดงถึงการเคลื่อนไหวของลม โดยใช้รูปทรงของวัตถุที่บิดพลิ้วเมื่อมีกระแสลมปะทะ แสดงการรับรู้ถึงความมีอยู่และการเคลื่อนไหวของลม เป็นรูปทรงธรรมชาติ แสดงความงามของประติมากรรมแบบนามธรรม ประกอบด้วยรูปทรงที่ตั้งเคียงกัน 2 รูปทรง ปริมาตรของรูปทรงประกอบขึ้นจากระนาบขนาดใหญ่ที่บิดพลิ้ว เคลื่อนไหว เกิดความงามของแสงเงาที่ผันไปตามแสงธรรมชาติในแต่ละ

ช่วงเวลา บางจังหวะแสดงการฉีกแยก เปิดทะลุ ตามกระแสลมจากทิศเหนือ แสดงถึงการเคลื่อนไหวของระนาบ และการเปิดพื้นที่ว่างภายในรูปทรงที่มีปฏิสัมพันธ์กับพื้นที่ว่างภายนอก โดยรอบ การตั้งรูปทรงเคียงกัน 2 รูปทรงดังกล่าวเกิดที่ว่างและจังหวะระหว่างรูปทรงที่สวยงาม นอกจากนี้ยังมีความงามของรูปทรงที่เกิดการเชื่อมประสานระหว่างเส้น ระนาบ พื้นผิวและที่ว่าง ทั้งที่ว่างภายในและที่ว่างภายนอกทำให้เกิดการเคลื่อนไหวที่ไม่หยุดนิ่ง เกิดจังหวะของรูปทรงที่แปลกใหม่ สวยงาม การจัดดูลยภาพเป็นแบบสมมาตร คือสมดุลแบบสองข้างไม่เท่ากันในทางกายภาพ แต่สมดุลในความรู้สึก ความหนาแน่นของรูปทรงเกิดจากการรวมตัวของทัศนธาตุต่างๆ โดยเฉพาะการมีระนาบขนาดใหญ่ (พีระพงษ์ ดวงแก้ว, 2553: สัมภาษณ์) ภาพประกอบ 178

ภาพประกอบ 178 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(1.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรม กับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่

(1.2.1) สถานที่ติดตั้ง สุนทรียภาพเกิดจากสถานที่ติดตั้ง เป็นสนามหญ้า ท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่ร่มรื่น มีถนนอยู่ด้านหน้า นำผู้ชมมายังผลงาน ฉากหน้าเป็นที่ว่างของสนามหญ้าที่โล่งกว้าง ฉากหลังเป็นไม้ยืนต้นที่เรียงรายอยู่ทั่วไปและทิ้งใบตามฤดูกาล

(1.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากการมี รูปทรงขนาดใหญ่ มีความหนาแน่นของปริมาตรและระนาบขนาดใหญ่ การติดตั้งบนฐานทำให้ ผลงานอยู่ในระดับสายตา มีมุมมองที่โล่งกว้าง สามารถมองเห็นได้ในระยะไกล มีความเด่นชัด จากสภาพแวดล้อม

(1.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม สุนทรียภาพเกิดจาก ความสัมพันธ์ระหว่างรูปทรงกับสถานที่ติดตั้งและการปรากฏชัดของประติมากรรม ได้แก่ การติดตั้ง บนฐานทำให้รูปทรงอยู่ในระดับสายตา มองเห็นได้ง่าย เด่นชัด พื้นที่อยู่รอบข้างเป็นที่โล่งมีต้นไม้เป็น ฉากหลังให้ความร่มรื่นที่มีชีวิต มีกรอบการมองที่เด่นชัด ไม่มีสิ่งรบกวนสายตา ภาพประกอบ 179

ภาพประกอบ 179 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อลมเหนือในสวนล้านนา ร.9

(2) ผลงานชื่อผู้หญิง โดยสุเทพ มาอยู่ดี และสมบุญณ์ เขตร์วิทย์
สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(2.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่

(2.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่แสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ โดยใช้ความงามของรูปทรงผู้หญิงที่มีความอ่อนใหญ่ เพื่อถ่ายทอดถึงความสมบูรณ์ด้วยปริมาตรและมวลที่กลมมน

(2.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ การนำรูปทรงของผู้หญิงที่มีรูปทรงอ่อนมาลดทอนรายละเอียดและความเป็นจริงตามธรรมชาติ พัฒนาเป็นรูปทรงธรรมชาติ เป็นประติมากรรมแบบกึ่งนามธรรม รูปทรงแสดงความงามของปริมาตรที่เกิดจากมวล ความโค้งนูน เส้น พื้นผิวและที่ว่าง แสดงความแตงตึง อิ่มเอิบของรูปทรง ให้ความรู้สึกถึงความอุดมสมบูรณ์ ความโค้งนูนของปริมาตรทำให้เกิดคุณค่าของแสงเงาที่ผันไปตามแสงธรรมชาติในแต่ละช่วงเวลา นอกจากนี้การจัดวางทัศนธาตุในตำแหน่งต่างๆ ทำให้รูปทรงเกิดจังหวะ และการประสานกลมกลืนที่สวยงาม (สุเทพ มาอยู่ดี, 2554: สัมภาษณ์) ภาพประกอบ 180

ภาพประกอบ 180 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(2.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรม กับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่

(2.2.1) สถานที่ติดตั้ง ประติมากรรมชิ้นนี้ติดตั้งอยู่บริเวณ สวนไม้ประดับริมสระน้ำ ขนานไปตามแนวถนนทางเข้าด้านทิศใต้ ในกลุ่มประติมากรรมหินทราย สลักที่จัดสร้างในวาระเดียวกัน เป็นพื้นที่เพียงบริเวณเดียวในสวนแห่งนี้ที่มีการดูแลรักษาให้สะอาด ร่มรื่น สบายตา ไม่รกรุงรังเหมือนกับบริเวณอื่นๆ มีถนนทางเข้าสวนนำผู้ชมมายังผลงาน ประติมากรรมติดตั้งบนพื้นสนามหญ้าที่โล่งกว้าง ท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่ร่มรื่น

(2.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากรูปทรง ที่ไม่ซับซ้อน มีความหนาแน่นของมวลและปริมาตร การติดตั้งบนฐานทำให้ผลงานอยู่ในระดับ สายตา มีแสงธรรมชาติส่องกระทบผลงาน จึงทำให้มีความเด่นชัดจากสภาพแวดล้อม กิจกรรมของ ประชาชนนิยมปูเสื่อนั่ง หรือนอนพักผ่อนริบยิบและอ่านหนังสือบนสนามหญ้าใกล้กับผลงาน ทำให้สามารถมองเห็นประติมากรรมได้โดยง่าย

(2.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม สุนทรียภาพเกิดจาก การติดตั้งบนฐานทำให้รูปทรงอยู่ในระดับสายตา มองเห็นได้ง่าย เด่นชัด พื้นที่อยู่ข้างเป็นที่โล่ง มีสระน้ำเป็นฉากหลังให้ความร่มรื่นที่มีชีวิต เคลื่อนไหว มีฉากหน้าเป็นที่ว่างทำให้มีมุมมองที่โล่ง กว้าง มีกรอบการมองที่เด่นชัด ไม่มีสิ่งรบกวนสายตา เมื่ออยู่ในบริเวณติดตั้งผลงานสามารถ มองเห็นสภาพแวดล้อมของสวนสาธารณะได้กว้างไกล รับรู้ถึงกิจกรรมของผู้ใช้บริการในแต่ละพื้นที่ ของสวน ทำให้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ภาพประกอบ 181

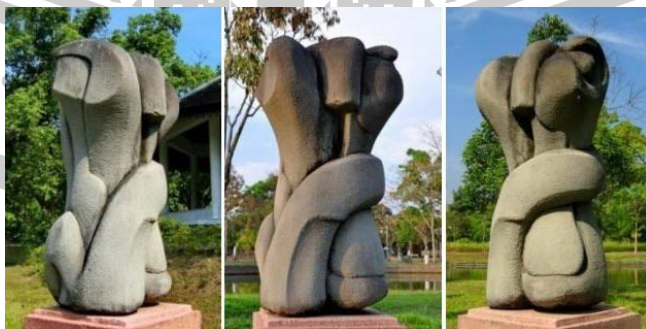
ภาพประกอบ 181 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อผู้หญิงในสวนล้านนา ร.9

(3) ผลงานชื่อความผูกพัน โดยพีระพงศ์ บุญจันทร์ตะ และศุภชัย
 ลีมประสิทธิ์อิสระ สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(3.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่

(3.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่แสดงถึง
 การรวมกลุ่ม การผูกมัด การร้อยรัดของรูปทรง และความผูกพัน

(3.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ รูปทรงแสดง
 ความงามของปริมาตรที่รวมกันเป็นกลุ่ม ให้ความรู้สึกถึงการผูกมัด มีกลุ่มปริมาตรแนวตั้ง
 เป็นโครงสร้างและเป็นแกนของรูปทรง เส้นรูปนอกมีความเคลื่อนไหวสัมพันธ์กับที่ว่าง มวล
 และปริมาตรที่ก่อรูปขึ้นเป็นรูปทรง พื้นผิวแสดงความเต่งตึงของรูปทรงให้ความรู้สึกที่นุ่มนวล
 (พีระพงศ์ บุญจันทร์ตะ, 2553: สัมภาษณ์) ภาพประกอบ 182

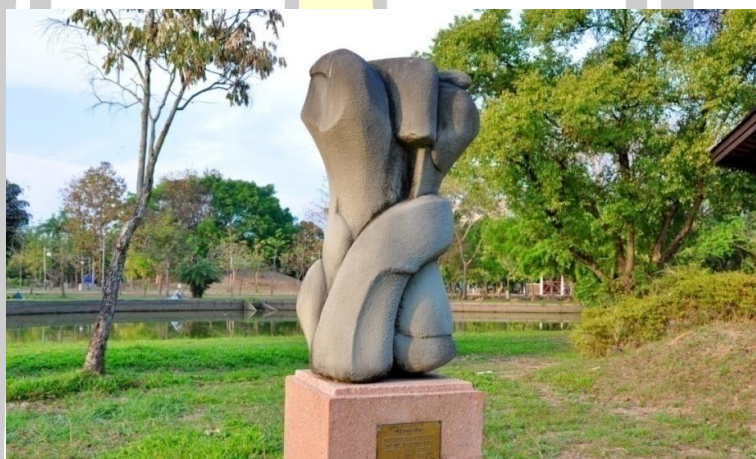
ภาพประกอบ 182 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(3.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่

(3.2.1) สถานที่ติดตั้ง ประติมากรรมชิ้นนี้ติดตั้งอยู่บริเวณเดียวกับผลงานชื่อผู้หญิง เป็นกลุ่มประติมากรรมหินทรายสลักที่สร้างในวาระเดียวกัน ซึ่งเป็นพื้นที่เดียวในสวนแห่งนี้ที่มีการดูแลรักษาให้สะอาด ร่มรื่น ทำให้มีสุนทรียภาพด้านสถานที่ติดตั้ง

(3.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากรูปทรงที่ไม่ซับซ้อน มีความหนาแน่นของปริมาตร การติดตั้งบนฐานทำให้ผลงานอยู่ในระดับสายตา ทำให้สามารถมองเห็นประติมากรรมได้โดยง่าย

(3.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม สุนทรียภาพเกิดจากการติดตั้งรูปทรงอยู่ในระดับสายตา มองเห็นได้ง่าย พื้นที่รอบข้างเป็นที่โล่งมีสระน้ำเป็นฉากหลัง ไม่มีสิ่งรบกวนสายตา ภาพประกอบ 183

ภาพประกอบ 183 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อความผูกพันในสวนล้านนา ร.9

(4) ผลงานชื่อสนใจใฝ่รู้ โดยพิชัย หอสกุล, สุไพศาล ไชขุนทด และจตุพร ศรีเปารยะ สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(4.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่

(4.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่แสดงถึงการมุ่งเน้นการศึกษา แสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองตั้งแต่เยาว์วัย ผลงานเป็นเด็กชาย เด็กหญิงต่างคนต่างตั้งใจอ่านด้วยความมีสมาธิ ใฝ่ร้อนถึงเนื้อหาในหนังสือ

(4.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ การนำรูปทรงของเด็กชายหญิง 2 คนในท่ายืนและนั่งอ่านหนังสือมาลดทอนรายละเอียดและความเป็นจริงตาม

ธรรมชาติ แสดงความงามของประติมากรรมแบบกึ่งนามธรรม ทำให้รับรู้ได้ง่าย รูปทรงเด็กชาย อยู่ในท่านั่งอ่านหนังสือ ส่วนเด็กหญิงอยู่ในท่ายืน ยกมือทั้งสองขึ้นกอดกระชับหนังสือไว้ที่อก รูปทรงทั้งสองหันหลังชนกัน มีความงามของปริมาตร และเกิดการประสานกลมกลืนที่สวยงาม ภาพประกอบ 184

ภาพประกอบ 184 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(4.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรม กับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่

(4.2.1) สถานที่ติดตั้ง ประติมากรรมชิ้นนี้ติดตั้งอยู่บริเวณ กึ่งกลางของสวนล้านนา ร.9 เป็นประติมากรรมบิวารชิ้นแรกด้านขวามือของประติมากรรมชื่อ ปฏิมานวมิศราภิบุชนีย์ ตรงกึ่งกลางสวนล้านนา ร.9 มีความโดดเด่น และมีการดูแลรักษาให้อยู่ใน สภาพที่ร่มรื่น ผลงานติดตั้งบนพื้นสนามหญ้ารอบลานคอนกรีตที่โล่งกว้าง ฉากหน้าเป็นที่ว่างของ ลานคอนกรีต มีมุมมองที่โล่งกว้าง ผลงานติดตั้งบนฐานทำให้ผลงานมีมุมมองที่สง่างาม

(4.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากรูปทรง ที่ไม่ซับซ้อน มีความหนาแน่นของปริมาตร การติดตั้งบนฐานทำให้ผลงานอยู่ในระดับสายตา การจัด วางในลักษณะกลุ่มประติมากรรมที่มีแผนผังการติดตั้งที่มีเอกภาพ ทำให้ประติมากรรมปรากฏชัด

(4.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม สุนทรียภาพเกิดจาก ความสัมพันธ์ระหว่างรูปทรงกับสถานที่ติดตั้งและการปรากฏชัดของประติมากรรม ได้แก่ การติดตั้ง รูปทรงอยู่ในระดับสายตา มองเห็นได้ง่าย พื้นที่อยู่รอบข้างเป็นที่โล่งมีสนามหญ้าเป็นฉากหลัง ให้ความ ร่มรื่นที่มีชีวิต มีฉากหน้าเป็นที่ว่างทำให้มีมุมมองและกรอบการมองที่เด่นชัด เมื่ออยู่ในบริเวณติดตั้ง ผลงานสามารถมองเห็นสภาพแวดล้อมของสวนสาธารณะได้กว้างไกล ภาพประกอบ 185

ภาพประกอบ 185 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อสนใจใฝ่รู้ในสวนล้านนา ร.9

(5) ผลงานชื่อทอดแห โดยภิญโญ บริบูรณ์, อรุมา สอนง่าย และเกียรติศักดิ์ เมธประสพสันต์ สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(5.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่

(5.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ ศิลปินมีแรงบันดาลใจจากวิถีชีวิตของชาวชนบทที่ออกไปหาจับสัตว์น้ำมาเป็นอาหารหล่อเลี้ยงสมาชิกในครอบครัว สะท้อนถึงวิถีชีวิตที่ผสมผสานไปกับธรรมชาติ เกื้อกูลต่อกัน โดยการดำรงชีวิตอย่างพอเพียง มีความสุขทั่วหน้า

(5.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ การนำรูปทรงของคนในทำยี่น ขณะกำลังทอดแหมาลดทอนรายละเอียดและความเป็นจริงตามธรรมชาติ พัฒนาเป็นรูปทรงอินทรีย์รูป แสดงความงามของประติมากรรมแบบกึ่งนามธรรม มีโครงสร้างที่ไม่ซับซ้อน ทำให้รับรู้ได้โดยง่าย รูปทรงอยู่ในทำยี่นย่อخالลงเล็กน้อย มือทั้งสองข้างจับที่แห ให้ความรู้สึกถึงการดึงแหขึ้นจากน้ำ ทำให้รูปทรงมีพลังจากท่วงท่าดังกล่าว ด้านหลังของส่วนหัวมีการคลี่คลายผ้าคลุมศีรษะให้เป็นระนาบที่มีริ้วโค้งนูนประสานไปตามลีลาการบิดเอี้ยวตัว ที่บันเอวมี่เส้นคาคกลางลำตัวและมีรูปทรงของท่อสัมพันธ์กอดติดอยู่ข้างกาย รูปทรงมีการบิดเอี้ยวตัวเล็กน้อย ทำให้มีการเคลื่อนไหว เกิดมุมมองที่รอบด้าน มีจังหวะที่สวยงาม นอกจากนี้และการจัดวางทัศนธาตุในตำแหน่งต่างๆ ทำให้รูปทรงเกิดจังหวะ และการประสานกลมกลืนที่สวยงาม ภาพประกอบ 186

ภาพประกอบ 186 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(5.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรม

กับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่

(5.2.1) สถานที่ติดตั้ง ผลงานติดตั้งอยู่บริเวณกึ่งกลางของสวน เป็นประติมากรรมบริวารลำดับที่ 2 ด้านซ้ายมือของประติมากรรมชื่อปฏิมานวมิศราภิปุชนีย์ เป็นบริเวณที่มีการดูแลรักษาให้สะอาด ร่มรื่น ผลงานติดตั้งบนพื้นสนามหญ้า มีมุมมองที่สวยงาม

(5.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากการจัดวาง ในลักษณะกลุ่มประติมากรรม จึงปรากฏชัด

(5.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม เกิดจากการติดตั้ง รูปทรงอยู่ในระดับสายตา พื้นที่รอบข้างเป็นที่โล่ง ทำให้มีมุมมองที่โล่งกว้าง ภาพประกอบ 187

ภาพประกอบ 187 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อทอดแหในสวนล้านนา ร.9

1.2.1.2 ผลงานที่มีสภาพปัจจุบันอันส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของ
 ประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะระดับที่ 1 หมายถึง มีผลกระทบ คือผลงานที่มีสภาพ
 ปัจจุบันที่มีองค์ประกอบสำคัญส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยใน
 สวนสาธารณะ 1 ส่วนจำนวน 22 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 53.6 ของประติมากรรมในสวนแห่งนี้ ได้แก่

(1) ผลงานชื่อความบันเทิงใจจากวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยบุญพาด
 ฆังคะมะโน สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(1.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่

(1.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่มาจาก
 ความเชื่อของชาวล้านนาเกี่ยวกับความอุดมสมบูรณ์ ทศนคติเกี่ยวกับความคงอยู่ของวัฒนธรรม
 ล้านนา ในยุคแห่งความเจริญทางวัตถุเป่งบาน แม้จะมีวัฒนธรรมใหม่แพร่กระจายเข้ามาเพียงใด
 แต่วัฒนธรรมดั้งเดิมของท้องถิ่นยังคงอยู่ดั้งเดิมตลอดไป

(1.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ การนำรูปทรงของ
 ต้นกล้วยที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรมที่แสดงถึงความเชื่อเกี่ยวกับความอุดมสมบูรณ์ของชาวล้านนา
 มาพัฒนาเป็นประติมากรรมแบบนามธรรม จากรูปทรงขนาดใหญ่ที่มีปริมาตรและโครงสร้างที่
 ไม่ซับซ้อน รูปทรงโดยรวมมีลักษณะคล้ายหน่อกล้วยที่ส่วนล่างมีขนาดใหญ่แล้วค่อยๆ เล็กเรียวขึ้น
 ไปจนถึงส่วนปลายที่เรียวแหลม จากส่วนที่ใหญ่ที่สุดในส่วนล่างไปสู่ส่วนที่เล็กที่สุดในส่วนบนมีจังหวะ
 ที่เกิดจากการลดขนาดทีละช่วงๆ คล้ายริ้วใบตองที่พันเป็นรูปกรวย ส่วนล่างคลี่ออกแสดงจุดเริ่มต้น
 ของรูปทรง รูปทรงกรวยกลมนี้ให้ความรู้สึกที่สูงส่ง เจริญองงาม การลดหลั่นแต่ละช่วงเกิดจังหวะ
 และระนาบโค้งที่สวยงาม นอกจากนี้ยังมีความงามของรูปทรงที่เกิดการเชื่อมประสานระหว่างเส้น
 ระนาบ รูปทรงและที่ว่าง (บุญพาด ฆังคะมะโน, 2554: สัมภาษณ์) ปัจจุบันมีคราบตะไคร่น้ำขึ้น
 ทั่วไปที่รูปทรง ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยตรง ภาพประกอบ 188

ภาพประกอบ 188 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(1.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรม กับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่

(1.2.1) สถานที่ติดตั้ง ประติมากรรมมีสุนทรียภาพ จากการติดตั้งบนเนินหญ้า ท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่ร่มรื่น เป็นบริเวณที่มีการดูแลรักษาให้มีสภาพ ร่มรื่น สวยงาม

(1.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากการสร้าง รูปทรงขนาดใหญ่ สีขาว เป็นรูปทรงเรขาคณิตที่แตกต่างกับสิ่งรอบข้าง จึงปรากฏชัด

(1.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม สุนทรียภาพเกิดจาก ความสัมพันธ์ระหว่างรูปทรงกับสถานที่ติดตั้งและการปรากฏชัดของประติมากรรม ได้แก่ การติดตั้ง บนเนินหญ้าทำให้รูปทรงอยู่ในระดับสายตา มองเห็นได้ชัดเจน พื้นที่รอบข้างเป็นที่โล่ง มีกรอบการ มองที่เด่นชัด ไม่มีสิ่งรบกวนสายตา ในฤดูหนาวต้นทองกวาวที่อยู่ใกล้กับผลงานจะทิ้งใบและออก ดอกสีแสดสด เพิ่มสุนทรียภาพให้แก่ประติมากรรมและสวนสาธารณะ ภาพประกอบ 189

ภาพประกอบ 189 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อความมั่นคงใจจากวัฒนธรรมท้องถิ่น ในสวนล้านนา ร.9

(2) ผลงานชื่อช้างคู่ โดยอิสริยา คำจริง และณรงค์ อยู่มา สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(2.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่

(2.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่มาจาก ความประทับใจในรูปทรงของช้างที่มีขนาดใหญ่ หนา ก่อให้เกิดความรู้สึกถึงความหนักแน่น น่ารัก

(2.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ แม้รูปทรงจะมีความงามจากการลดทอนรายละเอียดและความเป็นจริงของรูปทรงช้าง มาพัฒนาเป็นประติมากรรมแบบ กึ่งนามธรรม รูปทรงแสดงความงามของปริมาตรที่เกิดจากมวล ความโค้งงอ เส้น พื้นผิวและที่ว่าง แสดงความเต่งตึง อิ่มเอิบของรูปทรง แต่ปัจจุบันมีคราบสีดำขึ้นที่รูปทรงเห็นได้อย่างชัดเจน จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมอย่างมาก ภาพประกอบ 190

ภาพประกอบ 190 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(2.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรม กับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่

(2.2.1) สถานที่ติดตั้ง ประติมากรรมชิ้นนี้ติดตั้งอยู่บริเวณ สวนไม้ประดับริมสระน้ำ ในกลุ่มประติมากรรมหินทรายสลักที่จัดสร้างในวาระเดียวกัน ซึ่งเป็นพื้นที่ เดียวในสวนแห่งนี้ที่มีการดูแลรักษาให้สะอาด ร่มรื่น

(2.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากการติดตั้ง ผลงานใกล้กับถนน กิจกรรมของประชาชนนิยมปูเสื่อนั่ง หรือนอนพักผ่อนอิริยาบถและอ่านหนังสือ บนสนามหญ้าใกล้กับผลงาน ทำให้สามารถมองเห็นประติมากรรมได้โดยง่าย

(2.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม สุนทรียภาพ เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างรูปทรงกับสถานที่ติดตั้งและการปรากฏชัดของประติมากรรม ได้แก่ การติดตั้งบนฐานทำให้รูปทรงอยู่ในระดับสายตา มองเห็นเด่นชัด พื้นที่อยู่ข้างเป็นที่โล่ง มีสระน้ำ เป็นฉากหลังให้ความร่มรื่นที่มีชีวิต เคลื่อนไหว มีกรอบการมองที่เด่นชัด ไม่มีสิ่งรบกวนสายตา เมื่ออยู่ในสถานที่ติดตั้งผลงานสามารถมองเห็นสภาพแวดล้อมของสวนได้กว้างไกล รับรู้ถึงกิจกรรม ของผู้ใช้บริการในแต่ละพื้นที่ของสวน ทำให้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ภาพประกอบ 191

ภาพประกอบ 191 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อช้างคู่ในสวนล้านนา ร.9

(3) ผลงานชื่อฉันทและเธอ โดยภุชงค์ โตประเสริฐ และจตุพร แก้วน้อม สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(3.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่

(3.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่น่าเสนอถึงความสัมพันธ์ระหว่างชายกับหญิง ที่มีความรักอันอบอุ่น

(3.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง แม้รูปทรงจะมีความงาม จากความสัมพันธ์ระหว่างรูปทรงผู้ชายและผู้หญิงที่สวมกอดกัน มีความงามของปริมาตร เส้นที่เป็นเหลี่ยมสันของระนาบและปริมาตรที่มีขนาดและทิศทางที่แตกต่างกัน รวมถึงเส้นรูปนอกที่เคลื่อนไหวสัมพันธ์กับที่ว่างทำให้เกิดจังหวะและการประสานกลมกลืนที่สวยงาม (ภุชงค์ โตประเสริฐ, 2553: สัมภาษณ์) แต่ปัจจุบันมีคราบสีดำขึ้นที่รูปทรงเห็นได้อย่างชัดเจน จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมอย่างมาก ภาพประกอบ 192

ภาพประกอบ 192 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(3.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรม กับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่

(3.2.1) สถานที่ติดตั้ง ประติมากรรมชิ้นนี้ติดตั้งในบริเวณเดียวกับผลงานชื่อช่างคู่ สวนไม้ประดับริมสระน้ำ ในกลุ่มประติมากรรมหินทรายสลักที่จัดสร้างในวาระเดียวกัน เป็นพื้นที่เพียงบริเวณเดียวในสวนแห่งนี้ที่มีการดูแลรักษาให้มีสภาพร่มรื่น ไม่รกรุงรัง เหมือนกับบริเวณอื่นๆ ดังนั้นจึงมีสุนทรียภาพของสถานที่ติดตั้งในลักษณะเดียวกัน

(3.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากรูปร่างที่ไม่ซับซ้อน มีความหนาแน่นของปริมาตร การติดตั้งบนฐานทำให้ผลงานอยู่ในระดับสายตา ทำให้สามารถมองเห็นประติมากรรมได้โดยง่าย

(3.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม มีสุนทรียภาพที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างรูปร่างกับสถานที่ติดตั้งและการปรากฏชัดของประติมากรรมในลักษณะเดียวกับผลงานชื่อช่างคู่ ซึ่งได้กล่าวแล้วในข้อ (2.2.3) ภาพประกอบ 193

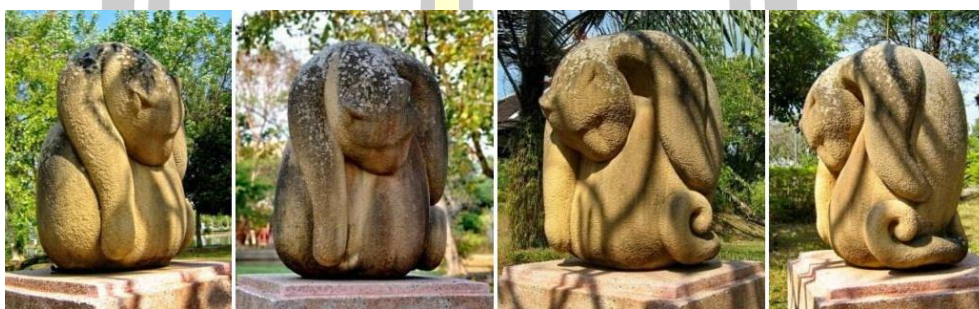
ภาพประกอบ 193 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อฉันทันและเธอในสวนล้านนา ร.9

(4) ผลงานชื่อแมว โดยทรงฤทธิ์ ดอกบัว และนฤมล นิยมสมาน สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(4.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่

(4.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่เกิดจากความผูกพันระหว่างศิลปินกับแมว ซึ่งเป็นสัตว์เลี้ยงที่ศิลปินรักมาก การได้เห็นท่าทาง เห็นพฤติกรรมต่างๆ จึงเกิดความประทับใจ และนำมาสร้างประติมากรรม

(4.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ การนำรูปทรงของแมวมาพัฒนาเป็นประติมากรรมแบบกึ่งนามธรรมที่เรียบง่าย รูปทรงแสดงความงามของลีลาท่าทางของแมวที่น่ารัก มีความงามของปริมาตรส่วนลำตัว หัวและขาที่เต่งตึง นุ่มนวล ทิศทางของขาและหางทำให้เกิดเส้นที่เคลื่อนไหว นุ่มนวล เกิดการประสานกลมกลืนที่สวยงาม (ทรงฤทธิ์ ดอกบัว, 2554: สัมภาษณ์) ปัจจุบันมีคราบสีดำขึ้นที่รูปทรงอย่างชัดเจน ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมอย่างมาก ภาพประกอบ 194

ภาพประกอบ 194 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(4.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่

(4.2.1) สถานที่ติดตั้ง ประติมากรรมชิ้นนี้ติดตั้งในบริเวณเดียวกับผลงานชื่อช้างคู่ สวนไม้ประดับริมสระน้ำ ในกลุ่มประติมากรรมหินทรายสลักที่จัดสร้างในวาระเดียวกัน เป็นพื้นที่เพียงบริเวณเดียวในสวนแห่งนี้ที่มีการดูแลรักษาให้มีสภาพร่มรื่น ไม่รกรุงรัง เหมือนกับบริเวณอื่นๆ ดังนั้นจึงมีสุนทรียภาพของสถานที่ติดตั้งในลักษณะเดียวกัน

(4.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากการติดตั้งผลงานใกล้กับถนน กิจกรรมของประชาชนนิยมปูเสื่อนั่ง หรือนอนพักผ่อนริบสระและอ่านหนังสือบนสนามหญ้าใกล้กับผลงาน ทำให้สามารถมองเห็นประติมากรรมได้โดยง่าย

(4.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม สุนทรียภาพเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างรูปทรงกับสถานที่ติดตั้งและการปรากฏชัดของประติมากรรม พื้นที่รอบข้างเป็นที่โล่ง มีสระน้ำเป็นฉากหลังให้ความร่มรื่นที่มีชีวิต มีกรอบการมองที่เด่นชัด ไม่มีสิ่งรบกวนสายตา เมื่ออยู่ในบริเวณติดตั้งผลงานสามารถมองเห็นสภาพแวดล้อมของสวนสาธารณะได้กว้างไกล รับรู้ถึงกิจกรรมของผู้ใช้บริการในแต่ละพื้นที่ ทำให้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ภาพประกอบ 195

ภาพประกอบ 195 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อแมวในสวนล้านนา ร.9

(5) ผลงานชื่อกล้าแกร่ง นอบน้อม โดยวิโรจน์ รักษ์วงษ์ไทย และมารยาท กุลทโสภา สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(5.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่

(5.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่แสดงถึงการอยู่ร่วมกันของความเข้มแข็งและความอ่อนโยน อันมีที่มาจากนักรบที่สวมเสื้อเกราะผู้มีจิตใจกล้าหาญ อีกริเริ่ม ยามสงครามต่อสู้ข้าศึกอย่างแกร่งกล้า แต่เมื่อกลับสู่มาตุภูมิอันเป็นที่รัก จิตใจจะอ่อนโยน นอบน้อม

(5.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ การนำรูปทรงของผู้ชายในชุดเกราะของนักรบมาลดทอนรายละเอียดและความเป็นจริงตามธรรมชาติ พัฒนาเป็นรูปทรงอินทรีย์รูป แสดงความงามของประติมากรรมแบบกึ่งนามธรรม มีโครงสร้างที่ไม่ซับซ้อน มีระดับการลดทอนความเป็นจริงที่เหมาะสม ทำให้รับรู้ได้โดยง่าย รูปทรงแสดงความงามของท่วงท่าที่นอบน้อม นุ่มนวล การโน้มตัวไปข้างหน้ามีความสัมพันธ์กับทิศทางการก้มลงของศีรษะส่งเสริมให้เกิดความนอบน้อมยิ่งขึ้น การเน้นรูปร่างของเครื่องทอหุ้มของชุดเกราะมีความสัมพันธ์กับโครงสร้างและกายวิภาค ทำให้รูปทรงมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น รูปทรงบิดเอี้ยวตัวเล็กน้อยและยกขาขึ้นเข้าขึ้นหนึ่งข้าง ทำให้รูปทรงเกิดการเคลื่อนไหว เกิดมุมมองที่รอบด้าน มีจังหวะที่สวยงาม (มารยาท กุลทโสภา, 2553: สัมภาษณ์) ปัจจุบันมีคราบตะไคร่น้ำเปรอะเปื้อนที่รูปทรง จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยตรง ภาพประกอบ 196

ภาพประกอบ 196 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(5.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรม

กับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่

(5.2.1) สถานที่ติดตั้ง ประติมากรรมชิ้นนี้ติดตั้งในบริเวณเดียวกับผลงานชื่อข้างคู้ สวนไม้ประดับริมสระน้ำ ในกลุ่มประติมากรรมหินทรายสลักที่จัดสร้างในวาระเดียวกัน เป็นพื้นที่เพียงบริเวณเดียวในสวนแห่งนี้ที่มีการดูแลรักษาให้มีสภาพพร้อมรับชม ไม่รกร้าง

(5.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากรูปทรงที่ไม่ซับซ้อน มีความหนาแน่นของปริมาตร การติดตั้งบนฐานทำให้ผลงานอยู่ในระดับสายตา ทำให้มองเห็นประติมากรรมได้โดยง่าย

(5.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม มีสุนทรียภาพที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างรูปทรงกับสถานที่ติดตั้งและการปรากฏชัดของประติมากรรมในลักษณะเดียวกับผลงานชื่อข้างคู้ ซึ่งได้กล่าวแล้วในข้อ (2.2.3) ภาพประกอบ 197

ภาพประกอบ 197 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อกล้าแกร่ง นอบน้อม ในสวนล้านนา ร.9

(6) ผลงานชื่อหลอมรวมเป็นหนึ่งใน โดยนุจรี ปรีดาสุวรรณ

สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(6.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่

(6.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่แสดงถึงความรัก ความผูกพัน การหลอมรวมกันเป็นหนึ่งเดียวของชายหญิง ความรัก

(6.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ การนำรูปทรงของผู้ชายและผู้หญิงในท่าสวมกอดกันมาพัฒนาเป็นรูปทรงอินทรีย์รูป แสดงความงามของประติมากรรมแบบกึ่งนามธรรม มีโครงสร้างที่ไม่ซับซ้อน ทำให้รับรู้ได้โดยง่าย รูปทรงแสดงความงามของความสัมพันธ์ระหว่างรูปทรงผู้ชายและผู้หญิงที่สวมกอดกัน มีส่วนแขนและส่วนขาที่สอดประสานกัน ปัจจุบันมีคราบสีดำขึ้นที่รูปทรง ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรม ภาพประกอบ 198

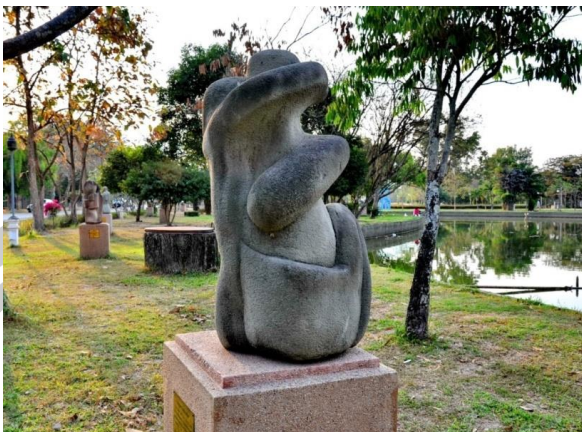
ภาพประกอบ 198 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(6.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่

(6.2.1) สถานที่ติดตั้ง ประติมากรรมชิ้นนี้ติดตั้งในบริเวณสวนไม้ประดับริมสระน้ำ ในกลุ่มประติมากรรมหินทรายสลักที่จัดสร้างในวาระเดียวกัน เป็นพื้นที่เพียงบริเวณเดียวในสวนแห่งนี้ที่มีการดูแลรักษาให้มีสภาพร่มรื่น ไม่รกรุงรังเหมือนกับบริเวณอื่นๆ ดังนั้นจึงมีสุนทรียภาพของสถานที่ติดตั้ง

(6.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากรูปทรงที่มีความหนาแน่นของปริมาตร การติดตั้งบนฐานทำให้ผลงานอยู่ในระดับสายตา มองเห็นได้ง่าย

(6.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม มีสุนทรียภาพที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างรูปทรงกับสถานที่ติดตั้งและการปรากฏชัดของประติมากรรมในลักษณะเดียวกับผลงานชื่อข้างคู้ ซึ่งได้กล่าวแล้วในข้อ (2.2.3) ภาพประกอบ 199

ภาพประกอบ 199 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อหลอมรวมเป็นหนึ่งในสวนล้านนา ร.9

(7) ผลงานชื่อคุดคู้ โดยไกรฤกษ์ ผดุงกิจ และเอกธาดา ไชยกันทา
สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(7.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่

(7.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่แสดงถึงความประทับใจในรูปร่างคนที่หนาวเหน็บคุดคู้ ชวนให้สงสาร สะเทือนใจในความทุกข์ทรมานและความเย็นยะเยือก หนาวสั่นในฤดูหนาว

(7.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ การนำรูปทรงของคนมาลดทอนรายละเอียดและความเป็นจริงตามธรรมชาติ แสดงความงามของท่วงท่าที่ทำให้ความรู้สึกของการคุดคู้จากความหนาว ส่วนแขนกอดประสานกันแน่นที่หน้าอก ส่วนขาที่สอดประสานกัน ส่วนหัวจุ่มเข้าหาลำตัว ทิศทางของส่วนแขนและขาทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างเส้นกับรูปทรงของแต่ละส่วน ทำให้มีจังหวะที่สวยงาม (ไกรฤกษ์ ผดุงกิจ, 2554: สัมภาษณ์) ปัจจุบันมีคราบสีดำขึ้นที่รูปทรง ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยตรง ภาพประกอบ 200

ภาพประกอบ 200 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(7.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรม กับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่

(7.2.1) สถานที่ติดตั้ง ประติมากรรมชิ้นนี้ติดตั้งในบริเวณเดียวกับผลงานชื่อข้างคู้ ในสวนไม้ประดับริมสระน้ำ ในกลุ่มประติมากรรมหินทรายสลักที่จัดสร้างในวาระเดียวกัน เป็นพื้นที่เพียงบริเวณเดียวในสวนแห่งนี้ที่มีการดูแลรักษาให้มีสภาพร่มรื่นไม่รกรุงรังเหมือนกับบริเวณอื่นๆ ดังนั้นจึงมีสุนทรียภาพของสถานที่ติดตั้งในลักษณะเดียวกัน

(7.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากรูปทรงที่ไม่ซับซ้อน มีความหนาแน่นของปริมาตร การติดตั้งบนฐานทำให้ผลงานอยู่ในระดับสายตา

(7.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม มีสุนทรียภาพที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างรูปทรงกับสถานที่ติดตั้งและการปรากฏชัดของประติมากรรมในลักษณะเดียวกับผลงานชื่อข้างคู้ ซึ่งได้กล่าวแล้วในข้อ (2.2.3) ภาพประกอบ 201

ภาพประกอบ 201 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อคู้คู้ในสวนล้านนา ร.9

(8) ผลงานชื่อม้วนตัว โดยอนุศักดิ์ เฟื่องเพียร และมิ่งมงคล สุวพานิช สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(8.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่

(8.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่มาจากกรที่ได้รับแรงบันดาลใจจากนักกระโดดน้ำ กำลังจัดลำตัวให้แนบเป็นระเบียบเพื่อม้วนตัวลงสู่ผิวน้ำอย่างสวยงาม

(8.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ การนำรูปทรงของคนในท่าทางม้วนตัวกระโดดลงน้ำ มาลดทอนรายละเอียดและความเป็นจริงตามธรรมชาติ พัฒนาเป็นรูปทรงอินทรีย์รูป แสดงความงามของประติมากรรมแบบกึ่งนามธรรม มีโครงสร้างที่ไม่ซับซ้อน แสดงความงามของท่วงท่า สีสลาของการม้วนตัวกระโดดน้ำ โดยจับส่วนหัวและลำตัวลงแนบขนานไปกับส่วนขาที่เหยียดตรง มีส่วนแขนประกบแนบขนานไปตามส่วนขา ทิศทางของลำตัว ส่วนแขนและส่วนขาทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างเส้นกับรูปทรงของแต่ละส่วน ปัจจุบันมีครบตะไคร่น้ำเปรอะเปื้อนที่รูปทรง จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยตรง (อนุศักดิ์ เฟื่องเพียร, 2554: สัมภาษณ์) ภาพประกอบ 202

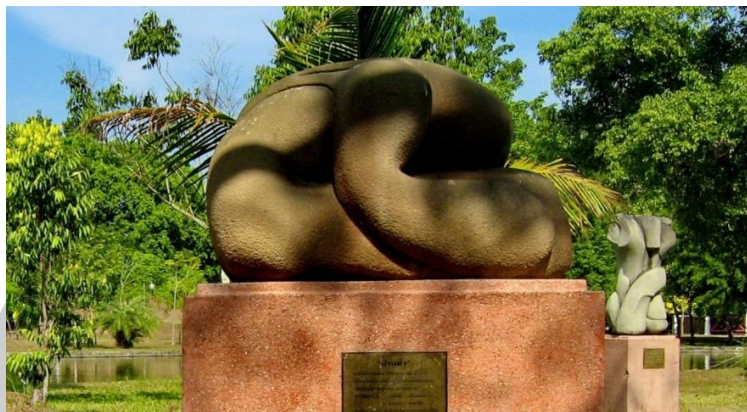
ภาพประกอบ 202 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(8.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่

(8.2.1) สถานที่ติดตั้ง ประติมากรรมชิ้นนี้ติดตั้งในบริเวณเดียวกับผลงานชื่อข้างคู้ ในกลุ่มประติมากรรมหินทรายสลักที่จัดสร้างในวาระเดียวกัน เป็นพื้นที่เพียงบริเวณเดียวในสวนแห่งนี้ที่มีการดูแลรักษาให้มีสภาพมรึน ไม่รกรุงรังเหมือนกับบริเวณอื่นๆ ดังนั้นจึงมีสุนทรียภาพของสถานที่ติดตั้งในลักษณะเดียวกัน

(8.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากรูปทรงที่ไม่ซับซ้อน มีความหนาแน่นของปริมาตร การติดตั้งบนฐานทำให้ผลงานอยู่ในระดับสายตา

(8.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม มีสุนทรียภาพที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างรูปทรงกับสถานที่ติดตั้งและการปรากฏชัดของประติมากรรมในลักษณะเดียวกับผลงานชื่อข้างคู้ ซึ่งได้กล่าวแล้วในข้อ (2.2.3) ภาพประกอบ 203

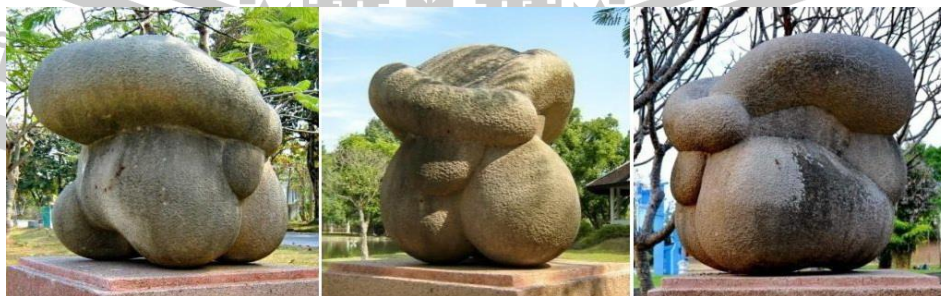
ภาพประกอบ 203 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อม้วนตัวในสวนล้านนา ร.9

(9) ผลงานชื่อสภาวะภายในของผู้หญิง โดยฉิรนาถ แซ่เตี๋ยว และไตรรงค์ ประสิทธิ์ผล สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(9.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่

(9.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่มาจากสรีระของผู้หญิง โดยเฉพาะส่วนเว้า ส่วนโค้งที่มีจังหวะของเส้นและปริมาตรนุ่มนวล เลื่อนไหล ห่อม้วน สะท้อนถึงอารมณ์ความรู้สึกภายในของผู้หญิงที่เหงา เศร้า วิตกกังวล เป็นอารมณ์ที่อยู่ภายใน

(9.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ การนำรูปทรงของผู้หญิงที่มีรูปทรงอ้วน มาลดทอนรายละเอียดและความเป็นจริงตามธรรมชาติ แสดงความงามของท่วงท่า ลีลา แขนทั้งสองข้างประสานไขว้กันไปข้างหลังแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเส้นกับรูปทรงแต่ละส่วน ทำให้เกิดปริมาตรที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีจังหวะที่สวยงาม (ฉิรนาถ แซ่เตี๋ยว, 2554: สัมภาษณ์) ปัจจุบันมีคราบตะไคร่น้ำและคราบมูลสัตว์เประอะเปื้อนที่รูปทรง จึงได้ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยตรง ภาพประกอบ 204

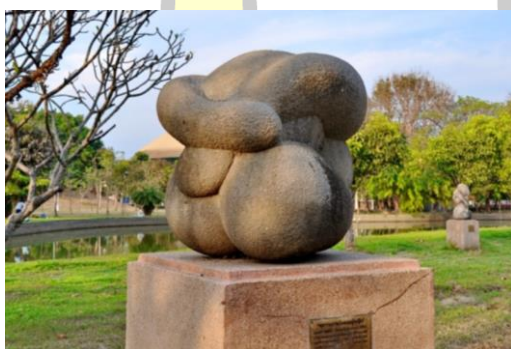
ภาพประกอบ 204 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(9.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่

(9.2.1) สถานที่ติดตั้ง ประติมากรรมชิ้นนี้ติดตั้งในบริเวณเดียวกับผลงานชื่อข้างคู้ ในสวนไม้ประดับริมสระน้ำ ในกลุ่มประติมากรรมหินทรายสลักที่จัดสร้างในวาระเดียวกัน เป็นพื้นที่เพียงบริเวณเดียวในสวนแห่งนี้ที่มีการดูแลรักษาให้มีสภาพร่มรื่น

(9.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากรูปทรงที่ไม่ซับซ้อน มีความหนาแน่นของปริมาตร การติดตั้งบนฐานทำให้ผลงานอยู่ในระดับสายตา

(9.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม มีสุนทรียภาพที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างรูปทรงกับสถานที่ติดตั้งและการปรากฏชัดของประติมากรรมในลักษณะเดียวกับผลงานชื่อข้างคู้ ซึ่งได้กล่าวแล้วในข้อ (2.2.3) ภาพประกอบ 205

ภาพประกอบ 205 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อสภาวะภายในของผู้หญิงในสวนล้านนา ร.9

(10) ผลงานชื่ออง โดยวรรณชัย วงษ์ตะลา และอรุณวชิ บุญญานวัตร สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(10.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่

(10.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่มาจากรูปทรงของมนุษย์ โครงสร้างและสัดส่วนของใบหน้า โดยศิลปินนำมาคลี่คลายแล้วสร้างเป็นรูปทรงใหม่ ตามแนวทางและความรู้สึกของศิลปิน

(10.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ การนำรูปทรงของผู้หญิงมาพัฒนาเป็นรูปทรงอินทรีย์รูป แสดงความงามของท่วงท่า การเคลื่อนไหว ความสัมพันธ์ระหว่างเส้นกับปริมาตรของรูปทรงแต่ละส่วน มีจังหวะที่สวยงาม และมีความงามของปริมาตร (วรรณชัย วงษ์ตะลา, 2554: สัมภาษณ์) ปัจจุบันมีคราบตะไคร่น้ำเปรอะเปื้อนที่รูปทรง ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยตรง ภาพประกอบ 206

ภาพประกอบ 206 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(10.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรม

กับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่

(10.2.1) สถานที่ติดตั้ง ประติมากรรมชิ้นนี้ติดตั้งในบริเวณเดียวกับผลงานชื่อช้างคู่ ในสวนไม้ประดับริมสระน้ำ ในกลุ่มประติมากรรมหินทรายสลักที่จัดสร้างในวาระเดียวกัน เป็นพื้นที่เพียงบริเวณเดียวในสวนแห่งนี้ที่มีการดูแลรักษาให้มีสภาพร่มรื่น

(10.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากรูปทรงที่ไม่ซับซ้อน มีความหนาแน่นของปริมาตร การติดตั้งบนฐานทำให้ผลงานอยู่ในระดับสายตา

(10.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม มีสุนทรียภาพที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างรูปทรงกับสถานที่ติดตั้งและการปรากฏชัดของประติมากรรมในลักษณะเดียวกับผลงานชื่อช้างคู่ ซึ่งได้กล่าวแล้วในข้อ (2.2.3) ภาพประกอบ 207

ภาพประกอบ 207 สุนทรียภาพของประติมากรรมซึ่งงในสวนล้านนา ร.9

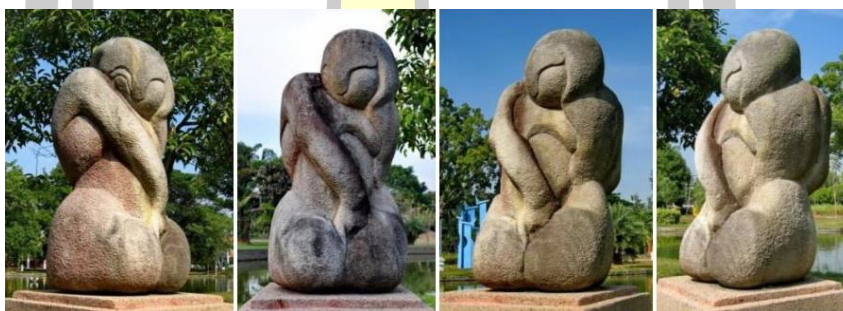
(11) ผลงานชื่อสังขาร โดยทัศนิกา สายวงศ์นวล

และนิรันดร์ ทองธนากุล สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(11.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่

(11.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่แสดงถึงความเปลี่ยนแปลงของชีวิต สังขารของมนุษย์ที่ไม่เที่ยงแท้ จากเด็กทารกสู่วัยหนุ่มสาวและชราภาพ เป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา

(11.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ การนำรูปทรงของมนุษย์มาพัฒนาเป็นรูปทรงอินทรีย์รูป แสดงความงามของท่วงท่าและจังหวะการนั่ง ก้มศีรษะลง ปลายยาวสยายลงแนบกับลำตัว แขนข้างหนึ่งพาดผ่านมายังด้านหน้า บิดเอียงลำตัวเล็กน้อย ทำให้รูปทรงมีการเคลื่อนไหว มีจังหวะที่สวยงาม ปัจจุบันมีคราบสีดำขึ้นที่รูปทรง ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยตรง ภาพประกอบ 208

ภาพประกอบ 208 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(11.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่

(11.2.1) สถานที่ติดตั้ง ประติมากรรมชิ้นนี้ติดตั้งในบริเวณเดียวกับผลงานชื่อข้างคู้ ในสวนไม้ประดับริมสระน้ำ ในกลุ่มประติมากรรมหินทรายสลักที่จัดสร้างในวาระเดียวกัน เป็นพื้นที่เพียงบริเวณเดียวในสวนแห่งนี้ที่มีการดูแลรักษาให้มีสภาพร่มรื่น

(11.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากรูปทรงที่ไม่ซับซ้อน มีความหนาแน่นของปริมาตร การติดตั้งบนฐานทำให้ผลงานอยู่ในระดับสายตา

(11.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม มีสุนทรียภาพที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างรูปทรงกับสถานที่ติดตั้งและการปรากฏชัดของประติมากรรมในลักษณะเดียวกับผลงานชื่อข้างคู้ ซึ่งได้กล่าวแล้วในข้อ (2.2.3) ภาพประกอบ 209

ภาพประกอบ 209 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อสังขารในสวนล้านนา ร.9

(12) ผลงานชื่อเยาวชนของชาติ โดยสายันต์ นามแพร์, สมศักดิ์ พรหมจักร และพงศ์พร คนงาน สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(12.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่

(12.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เยาวชนทั้งหญิงชาย ของชาติมีชีวิตร่วมกัน มีความสนุกรื่นตามวัย มีความบริสุทธิ์ใจ และมีสุขภาพดี แข็งแรง มุ่งเน้นถึงความหวัง อนาคตของสังคมไทยไปสู่สิ่งที่เจริญรุ่งเรือง มีคุณธรรมและจริยธรรม

(12.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ รูปทรงแสดงความงามของความสัมพันธ์ระหว่างรูปทรงเด็กทั้งสามที่คล้องมือประสานกัน ท่ายืนของเด็กทุกคน เหยียดตรง ยืดอก สง่างาม แสดงความมุ่งมั่นในการสร้างสรรค์อนาคตที่ดีงามของชาติ ส่วนมือ และแขนที่สอดประสานกันส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างรูปทรงทั้งสามยิ่งขึ้น ทำให้รูปทรง มีการเคลื่อนไหว เกิดมุมมองที่รอบด้าน มีจังหวะที่สวยงาม ปัจจุบันมีคราบน้ำเปรอะเปื้อนที่รูปทรง จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยตรง ภาพประกอบ 210

ภาพประกอบ 210 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(12.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรม กับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่

(12.2.1) สถานที่ติดตั้ง ผลงานติดตั้งอยู่บริเวณกึ่งกลางของ สวน เป็นประติมากรรมบริวารชิ้นแรกด้านซ้ายมือของประติมากรรมชื่อปฏิมานวมิศราภิบุชนีย์ เป็นบริเวณที่มีการดูแลรักษาให้สะอาด รมรื่น ผลงานติดตั้งบนพื้นสนามหญ้า มีมุมมองที่สวยงาม

(12.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากรูปร่าง ที่ไม่ซับซ้อน มีความหนาแน่นของปริมาตร การจัดวางในลักษณะกลุ่มประติมากรรมที่มีแผนผังการ ติดตั้งที่มีเอกภาพ ตอบสนองแนวคิดในการสร้างสรรค์

(12.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม สุนทรียภาพเกิด จากการติดตั้งรูปทรงอยู่ในระดับสายตา มองเห็นได้ง่าย เด่นชัด พื้นที่รอบข้างเป็นที่โล่งมีสนามหญ้า เป็นฉากหลัง ให้ความร่มรื่นที่มีชีวิต มีฉากหน้าเป็นที่ว่างทำให้มีมุมมองที่โล่งกว้าง มีรอบการมองที่ เด่นชัด ไม่มีสิ่งรบกวนสายตา ภาพประกอบ 211

ภาพประกอบ 211 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อเยาวชนของชาติในสวนล้านนา ร.9

(13) ผลงานชื่อดำนา โดยวนิดา พรหมมาลี, จรุง มิตรช่วยรอด และพิณาลักษณ์ หล่อหลอม สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(13.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่

(13.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ ศิลปินมีความ บันดาลใจจากครอบครัวเกษตรกร ต้องพึ่งพาธรรมชาติในแต่ละฤดูกาล พอถึงฤดูฝนต้องรีบไถ หว่าน ปักดำ เพื่อให้ทันน้ำ เป็นวิถีชีวิตของชาวชนบทที่อาศัยในผืนแผ่นดินไทย ประกอบอาชีพ ทำนาหล่อเลี้ยงคนไทยทั้งชาติ

(13.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ การนำรูปทรงของ คน 3 คน มาลดทอนรายละเอียดและความเป็นจริงตามธรรมชาติ พัฒนาเป็นประติมากรรมแบบ กึ่งนามธรรม มีโครงสร้างที่ไม่ซับซ้อน ทำให้รับรู้ได้โดยง่าย ประกอบด้วยรูปทรงผู้ใหญ่อยู่ในทำยีน โนม์ตัวไปเบื้องหน้าเล็กน้อย ในมือถือมัดต้นกล้าของข้าวเพื่อปักดำ ส่วนหัวสวมงอบ มีรูปทรงเด็ก เล็กหันหน้าเข้าหากัน แสดงท่าทางหยอกล้อกันอย่างมีความสุข ในระดับที่ต่ำลงมามีรูปทรงเด็กโต สวมงอบ ใบหน้ายิ้มแย้มอย่างมีความสุข มีความงามของความสัมพันธ์ระหว่างรูปทรงทั้งสาม ทั้งใน ด้านท่าทางและระดับความสูงที่แตกต่างกัน ให้ความรู้สึกถึงความอบอุ่น มีความปีติสุข เบิกบาน มีการจัดความสัมพันธ์ที่สวยงามของรูปทรงหลัก และรูปทรงรอง ทิศทางของปริมาตรแต่ละรูปทรง ทำให้เกิดจังหวะและลีลาการเคลื่อนไหวที่สวยงาม ปัจจุบันมีคราบตะไคร่น้ำเปรอะเปื้อนที่รูปทรง จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยตรง ภาพประกอบ 212

ภาพประกอบ 212 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(13.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรม กับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่

(13.2.1) สถานที่ติดตั้ง ผลงานติดตั้งอยู่บริเวณกึ่งกลางของ สวน เป็นประติมากรรมบริวารลำดับที่ 4 ด้านซ้ายมือของประติมากรรมชื่อปฏิมานวมิตราภิภูชนีย์ เป็นบริเวณที่มีการดูแลรักษาให้สะอาด ร่มรื่น ผลงานติดตั้งบนพื้นสนามหญ้า มีมุมมองที่สวยงาม

(13.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากรูปทรง ที่ไม่ซับซ้อน มีความหนาแน่นของปริมาตร การจัดวางในลักษณะกลุ่มประติมากรรมที่มีแผนผังการ ติดตั้งที่มีเอกภาพ ตอบสนองแนวคิดในการสร้างสรรค์

(13.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม สุนทรียภาพเกิด จากการติดตั้งรูปทรงอยู่ในระดับสายตา มองเห็นได้ง่าย เต็มชัด พื้นที่อยู่ข้างเป็นทีโล่งมีสนามหญ้า เป็นฉากหลัง ให้ความร่มรื่นที่มีชีวิต มีฉากหน้าเป็นที่ว่างทำให้มีมุมมองที่โล่งกว้าง มีกรอบการมอง ที่เด่นชัด ไม่มีสิ่งรบกวนสายตา ภาพประกอบ 213

ภาพประกอบ 213 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อดำนาในสวนล้านนา ร.9

(14) ผลงานชื่อพักผ่อน โดยบุญภินิตย์ แสงสุวรรณ, ธวัชชัย สีนประเสริฐพร และถาวร พ่วงพันธ์ สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(14.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่

(14.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ ศิลปินได้รับแรงดลใจจากเกษตรกรรมยั่งยืนพักเหนื่อย จากการช่วยกันขุดลอกลำเหมืองที่ต้นเงินเพื่อระบายน้ำเข้าสู่ไร่นาโดยสะดวก เป็นการแก้ปัญหาของชุมชนได้อย่างรวดเร็ว พึ่งพาตนเอง

(14.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ การนำรูปทรงของคน 2 คน มาพัฒนาเป็นประติมากรรมแบบกึ่งนามธรรม ทำให้รับรู้ได้โดยง่าย รูปทรงทั้งสองอยู่ในท่ายืนหันหลังพิงกัน แขนและมืออยู่ในระดับอก ในมือถือเสียมปักส่วนปลายลงบนพื้น ใบหน้ามองตรงไปคนละด้าน มีการจัดความสัมพันธ์ ทิศทางของแต่ละรูปทรงทำให้เกิดจังหวะและการเคลื่อนไหวที่สวยงาม เกิดมุมมองที่รอบด้าน ปัจจุบันมีคราบตะไคร่น้ำเปราะเปื้อนที่รูปทรง จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยตรง ภาพประกอบ 214

ภาพประกอบ 214 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(14.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรม กับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่

(14.2.1) สถานที่ติดตั้ง ประติมากรรมชิ้นนี้ติดตั้งอยู่บริเวณ กึ่งกลางของสวนล้านนา ร.9 เป็นประติมากรรมบริวารลำดับที่ 2 มีการดูแลรักษาให้สะอาด อยู่เสมอ จึงส่งเสริมสุนทรียภาพของประติมากรรมให้สว่างงาม

(14.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากรูปทรง ที่ไม่ซับซ้อน มีความหนาแน่นของปริมาตร การติดตั้งบนฐานทำให้ผลงานอยู่ในระดับสายตา ทำให้สามารถมองเห็นประติมากรรมได้โดยง่าย

(14.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม สุนทรียภาพเกิด จากความสัมพันธ์ระหว่างรูปทรงกับสถานที่ติดตั้งและการปรากฏชัดของประติมากรรม ได้แก่ การติดตั้งรูปทรงอยู่ในระดับสายตา มองเห็นได้ง่าย พื้นที่อยู่ข้างเป็นทิวไร่มอง ไม่มีสิ่งรบกวนสายตา ภาพประกอบ 215

ภาพประกอบ 215 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อพักผ่อนในสวนล้านนา ร.9

(15) ผลงานชื่อพ่อลูก โดยจักรกริช ฉิมนอก, สมคิด ระวังพรมราช และสรารุช เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(15.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่

(15.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ ความรักของพ่อที่มี ต่อลูก เป็นความรักที่คอยช่วยเหลือ ประคับประคองลูก ภาระหัวหน้าครอบครัวต้องทำงานหนัก แต่พ่อยังมีเวลาเล่นหยอกล้อกับลูกๆ และพาลูกไปเที่ยวในวันว่าง

(15.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ การนำรูปทรงของ คน 2 คน มาพัฒนาเป็นรูปทรงอินทรีย์รูป แสดงความงามของประติมากรรมแบบกึ่งนามธรรม มีโครงสร้างที่ไม่ซับซ้อน ทำให้รับรู้ได้โดยง่าย เป็นรูปทรงของพ่อที่มีขนาดใหญ่ และรูปทรงของลูก ที่มีขนาดเล็กกว่า ทั้งสองอยู่ในท่าหอกล็อกกัน รูปทรงของลูกนั่งอยู่บนบ่าของพ่อ แขนและขา สัมพันธ์กับจังหวะการใช้แขนยกและการรองรับของพ่อ แสดงความประสานกลมกลืน ความสัมพันธ์ ของรูปทรงทั้งสอง ให้ความรู้สึกถึงสัมพันธ์ที่อบอุ่นของพ่อกับลูก ใบหน้าของพ่อหันมองไปทาง ลูก ทำให้เกิดจังหวะและการเคลื่อนไหวที่สวยงาม เกิดมุมมองที่รอบด้าน ปัจจุบันมีคราบเปื้อน ฝุ่นที่รูปทรง ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยตรง ภาพประกอบ 216

ภาพประกอบ 216 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(15.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรม กับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่

(15.2.1) สถานที่ติดตั้ง ประติมากรรมชิ้นนี้ติดตั้งอยู่บริเวณ กึ่งกลางของสวนล้านนา ร.9 เป็นประติมากรรมบิวาลำดับที่ 3 ด้านซ้ายมือของประติมากรรม ชื่อปฏิมานวมิศราภิขุขันธ์ จึงมีความโดดเด่น และมีการดูแลรักษาให้สะอาดอยู่เสมอ ส่งเสริม สุนทรียภาพของประติมากรรมให้สง่างาม

(15.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากรูปทรง ที่ไม่ซับซ้อน มีความหนาแน่นของปริมาตร การติดตั้งบนฐานทำให้ผลงานอยู่ในระดับสายตา ทำให้ สามารถมองเห็นประติมากรรมได้โดยง่าย

(15.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม สุนทรียภาพเกิด จากความสัมพันธ์ระหว่างรูปทรงกับสถานที่ติดตั้งและการปรากฏชัดของประติมากรรม ได้แก่ การติดตั้งรูปทรงอยู่ในระดับสายตา มองเห็นได้ง่าย ไม่มีสิ่งรบกวนสายตา ภาพประกอบ 217

ภาพประกอบ 217 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อพ่อลูกในสวนล้านนา ร.9

(16) ผลงานชื่อร้ายรำ โดยเสนาะ ชัยมงคล, คมฤทธิ์ เฉียบแหลม และพิสิฐพงศ์ เกสร สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(16.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่

(16.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ ศิลปินได้รับความตลใจจากการพ่อนรำไทยใหญ่ที่พ่อนรำยกเท้า เคลื่อนตัวสะบัดชายผ้า โยกไหวพลั่วไปตามจังหวะดนตรี

(16.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ การนำรูปทรงของผู้หญิง 2 คน มาพัฒนาเป็นประติมากรรมแบบกึ่งนามธรรมที่ไม่ซับซ้อน ทำให้รับรู้ได้โดยง่าย เป็นรูปทรงผู้หญิงผอมยาวในท่ายืนขณะร้ายรำในจังหวะที่ยืนบิดเอี้ยวตัวหันหลังให้กัน มือและแขนข้างหนึ่งยกขึ้นเหนือศีรษะเชื่อมประสานต่อกับลีลาการเคลื่อนไหวของทรงผม ปัจจุบันมีคราบเปรอะเปื้อนที่รูปทรง จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยตรง ภาพประกอบ 218

ภาพประกอบ 218 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(16.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรม กับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่

(16.2.1) สถานที่ติดตั้ง ผลงานชิ้นนี้ติดตั้งอยู่บริเวณกึ่งกลางของสวนล้านนา ร.9 เป็นประติมากรรมบริวารลำดับที่ 3 ด้านขวามือของประติมากรรมประธาน จึงมีความโดดเด่น มีการดูแลรักษาให้สะอาด เรียบร้อย ส่งเสริมสุนทรียภาพของประติมากรรมให้สง่างาม

(16.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากรูปทรงที่ไม่ซับซ้อน มีความหนาแน่นของปริมาตร การติดตั้งบนฐานทำให้ผลงานอยู่ในระดับสายตา

(16.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม สุนทรียภาพเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างรูปทรงกับสถานที่ติดตั้งและการปรากฏชัดของประติมากรรม ได้แก่ การติดตั้งรูปทรงอยู่ในระดับสายตา มองเห็นได้ง่าย ภาพประกอบ 219

ภาพประกอบ 219 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อร้ายรำในสวนล้านนา ร.9

(17) ผลงานชื่อไปทำไร่ โดยมนตรี ยวนเศา, สัญศพล ทองดี และวรวิทย์ สุขศรีเนตร สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(17.1) สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย ได้แก่

(17.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ ศิลปินได้สัมผัสวิถีชีวิตของชาวเขาบนดอยสูงยามเช้าตรู่ ที่สะพายตะกร้าและอุ้มลูกเดินขึ้นภูเขา เพื่อไปเก็บเกี่ยวพืชไร่ ซึ่งเป็นกิจวัตรประจำวันของชุมชนชาวเขา

(17.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ การนำรูปทรงของผู้หญิงมาลดทอนรายละเอียดแล้วพัฒนาเป็นประติมากรรมแบบกึ่งนามธรรมที่ไม่ซับซ้อน ทำให้รับรู้ได้ง่าย เป็นรูปทรงผู้หญิง (แม่) ในท่ายืนขณะโอบอุ้มลูกน้อย 2 คนเข้ามาประชิดตัวด้านหน้า ด้านหลังสะพานตะกร้าที่มีสัมภาระ แขนและมือทั้งสองข้างยื่นออกมาด้านหน้าโอบกอดลูกไว้แนบอก มีลีลา จังหวะที่นุ่มนวล แสดงความอบอุ่นที่มีต่อลูกน้อย มือทั้งสองข้างของแม่มีระดับความสูงที่แตกต่างกัน เกิดความงามของความสูงต่ำที่แตกต่างกัน ปัจจุบันมีคราบตะไคร่น้ำเปราะรอบรูปทรง จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยตรง ภาพประกอบ 220

ภาพประกอบ 220 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(17.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่

(17.2.1) สถานที่ติดตั้ง ผลงานชิ้นนี้ติดตั้งอยู่กึ่งกลางของสวนล้านนา ร.9 เป็นประติมากรรมบริวารลำดับที่ 4 ด้านขวามือของประติมากรรมประธาน จึงมีความโดดเด่นและมีการดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพที่ร่มรื่น ส่งเสริมสุนทรียภาพของประติมากรรมให้สง่างาม

(17.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากรูปทรงที่ไม่ซับซ้อน มีความหนาแน่นของปริมาตร การติดตั้งบนฐานทำให้ผลงานอยู่ในระดับสายตา

(17.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม สุนทรียภาพเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างรูปทรงกับสถานที่ติดตั้งและการปรากฏชัดของประติมากรรม ได้แก่ การติดตั้งรูปทรงอยู่ในระดับสายตา มองเห็นได้ง่าย เด่นชัด พื้นที่รอบข้างเป็นที่โล่งมีสนามหญ้าเป็นฉากหลัง ให้ความร่มรื่นที่มีชีวิต เมื่ออยู่ในบริเวณติดตั้งผลงานสามารถมองเห็นสภาพแวดล้อมของสวนสาธารณะได้กว้างไกล ภาพประกอบ 221

ภาพประกอบ 221 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อไปทำไว้ในสวนล้านนา ร.9

(18) ผลงานชื่อบิณฑบาต โดยอนุชา สอนลา, สถิต ขำยัง และโอฬาร พลับผล สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(18.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่

(18.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ ศิลปินได้เห็น พระออกบิณฑบาตตอนรุ่งอรุณ รู้สึกประทับใจในกิจวัตรของสงฆ์ที่สงบ เป็นพลังศรัทธาของ พุทธศาสนิกชน คำจูนพระศาสนาให้ดำรงคงอยู่สืบมา

(18.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ การนำรูปทรงมนุษย์ มาลดทอนรายละเอียดไม่มากนัก ทำให้รับรู้ได้ง่าย แสดงความงามของประติมากรรมแบบ กึ่งนามธรรม เป็นรูปทรงพระภิกษุและสมาเณร ในขณะที่ก้าวเท้าเดินบิณฑบาต ศีรษะและใบหน้า การครองจีวรที่ส่วนลำตัวแสดงโครงสร้างของร่างกายและให้ความรู้สึกที่นุ่มนวล รูปทรงทั้งสองยืนหัน หลังพิงกันใบหน้าหันไปเบื้องหน้าในทิศทางตรงข้ามกัน ทำให้เกิดมุมมองที่รอบด้าน ปัจจุบันมีคราบ เปรอะเปื้อนที่รูปทรง จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยตรง ภาพประกอบ 222

ภาพประกอบ 222 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(18.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรม กับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่

(18.2.1) สถานที่ติดตั้ง ผลงานชิ้นนี้ติดตั้งอยู่กึ่งกลางของสวน ล้านนา ร.9 เป็นประติมากรรมบริวารลำดับที่ 5 ด้านขวามือของประติมากรรมประธาน จึงมีความ โดดเด่น และมีการดูแลรักษาให้สะอาด เรียบร้อย ส่งเสริมสุนทรียภาพของประติมากรรมให้สง่างาม

(18.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากรูปทรง ที่ไม่ซับซ้อน มีความหนาแน่นของปริมาตร การติดตั้งบนฐานทำให้ผลงานอยู่ในระดับสายตา

(18.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม สุนทรียภาพเกิด จากความสัมพันธ์ระหว่างรูปทรงกับสถานที่ติดตั้งและการปรากฏชัดของประติมากรรม ได้แก่ การติดตั้งรูปทรงอยู่ในระดับสายตา มองเห็นได้ง่าย ไม่มีสิ่งรบกวนสายตา ภาพประกอบ 223

ภาพประกอบ 223 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อบิณฑบาตในสวนล้านนา ร.9

(19) ผลงานชื่อปฏิมานวมิศราภิบุชนีย์ โดยนักศึกษาคณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และอาจารย์พีระพงษ์ ดวงแก้ว เป็นผู้กำกับดูแล สุนทรียภาพของ ประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(19.1) สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย ได้แก่

(19.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ การแสดงความ จงรักภักดีโดยการเทิดทูลพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เนื่องในพระราชพิธีมหา มงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 5 ธันวาคม พุทธศักราช 2542 ปฏิมานวมิศราภิบุชนีย์ หมายถึง ประติมากรรมแห่งรัชกาลที่ 9 ผู้ทรงเป็นปูชนียบุคคลยิ่งใหญ่ ประติมากรรมบริวารทั้ง 9

ชั้น เปรียบดังเด็ก เยาวชนและประชาชนที่ดำรงชีวิตอยู่ด้วยความผาสุกภายใต้พระบรมโพธิสมภาร

(19.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ การสร้างสรรค์

ประติมากรรมเชิงสัญลักษณ์ โดยแท่งหินแกรนิตขนาดใหญ่ที่ตั้งตระหง่าน แสดงถึงความเป็นหลักชัยที่แข็งแกร่ง ความมั่นคง หนักแน่น ลักษณะเป็นแท่ง 9 เหลี่ยมปลายสอบ ส่วนบนของแท่งหินติดตั้งฉัตรทองเหลือง 9 ชั้น หมายถึงพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ฉัตรดังกล่าวตั้งอยู่บนแท่นหินรูป 8 เหลี่ยม ส่วนกลางคอดเล็กกว่าส่วนบนและส่วนล่างคล้ายพานหรือฐานพระพุทธรูป หมายถึงทิศทั้ง 8 ที่พระราชอาททรงปกป้องคุ้มครองแผ่นดิน ด้านหน้าแท่งหินติดตราสัญลักษณ์พระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 5 ธันวาคม พุทธศักราช 2542 เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ปวงชนชาวไทย รูปทรงแสดงความงามของปริมาตรที่หนักแน่นให้ความรู้สึกถึงความมั่นคง สง่างาม แท่น 8 เหลี่ยมตรงกึ่งกลางและฉัตรที่ส่วนยอดทำให้รูปทรงแสดงนัยอันสูงส่ง เบาลอย (พีระพงษ์ ดวงแก้ว, 2553: สัมภาษณ์) ปัจจุบันประติมากรรมมีสภาพไม่สมบูรณ์ ฉัตรทองเหลืองที่ส่วนบนแท่งหินเกิดการเอียงเสียสมดุล และตราสัญลักษณ์ที่ติดอยู่ด้านหน้าแท่งหินได้สูญหายไปแล้ว ทำให้ส่วนประกอบของประติมากรรมไม่สมบูรณ์ดังแรกสร้างส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยตรง ภาพประกอบ 224

ภาพประกอบ 224 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(19.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่

(19.2.1) สถานที่ติดตั้ง ประติมากรรมชั้นนี้ติดตั้งอยู่บริเวณกึ่งกลางของสวนล้านนา ร.9 เป็นศูนย์กลางและเป็นสัญลักษณ์ของสวนสาธารณะแห่งนี้ โดยมีผลงานประติมากรรมหินทรายสลักตั้งเป็นบริวารโดยรอบ 9 ชั้น ทำให้ประติมากรรมมีความโดดเด่น สง่างาม สูงค่า สมดังเป็นประติมากรรมที่สร้างขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติแด่องค์พระมหากษัตริย์ผู้ทรงคุณอันประเสริฐ พื้นที่ติดตั้งมีลักษณะโล่งกว้าง ฉากหน้าเป็นที่ว่างของสนามหญ้า มีมุมมองที่โล่งกว้าง

(19.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากการติดตั้ง
ในตำแหน่งกึ่งกลางสวน มีถนนมุ่งตรงนำสายตาและผู้ชมมาสู่ผลงาน ทำให้มีมุมมองที่เด่นชัด

(19.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม สุนทรียภาพ
เกิดจากการติดตั้งในบริเวณกึ่งกลางเพื่อเป็นสัญลักษณ์ของสวน แวดล้อมไปด้วยประติมากรรมหิน
ทรายสลักเป็นประติมากรรมบริวารโดยรอบ รูปทรงอยู่เหนือระดับสายตา มองเห็นได้เด่นชัด พื้นที่
รอบข้างเป็นที่โล่งมีภูเขาเป็นฉากหลัง มีกรอบการมองที่เด่นชัด ภาพประกอบ 225

ภาพประกอบ 225 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อปฏิมานวมิศราภิปูชนียในสวนล้านนา ร.9

(20) ผลงานชื่ออัสตรี โดยธนิต โลเกศกระวี และสุริยัน ชัยทัศน์
สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(20.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่

(20.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่มาจาก
ศิลปินมีทัศนต่อเพศหญิงที่มีความเรียบร้อย นุ่มนวล อ่อนหวาน จึงนำความประทับใจดังกล่าวมา
ถ่ายทอดเป็นประติมากรรมที่บ่งบอกถึงความงดงาม อ่อนหวาน

(20.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ การนำรูปทรงของหญิงสาวมาลดทอนรายละเอียดแล้วพัฒนาเป็นรูปทรงอินทรีย์รูป แสดงความงามของประติมากรรมแบบกึ่งนามธรรม รับรู้ถึงลักษณะของรูปทรงได้ง่าย ลักษณะเป็นรูปหญิงสาวผมยาวอยู่ในท่านั่งยกขาขึ้นเข้าด้านขวาขึ้น ขาอีกข้างหนึ่งพับราบขนานไปกับพื้น มือทั้งสองข้างกอดประสานกันที่ส่วนอก ประติมากรรมแสดงความงามของปริมาตรที่เกิดจากความโค้งนูน ระนาบ พื้นผิวและที่ว่าง นอกจากนี้แล้วการจัดวางท่วงท่าทำให้รูปทรงเกิดจังหวะ ลีลาการเคลื่อนไหวและการประสานกลมกลืนที่สวยงาม ให้ความรู้สึกถึงความนุ่มนวล (ธนิต โลเกศกระวี, 2553: สัมภาษณ์) ภาพประกอบ 226

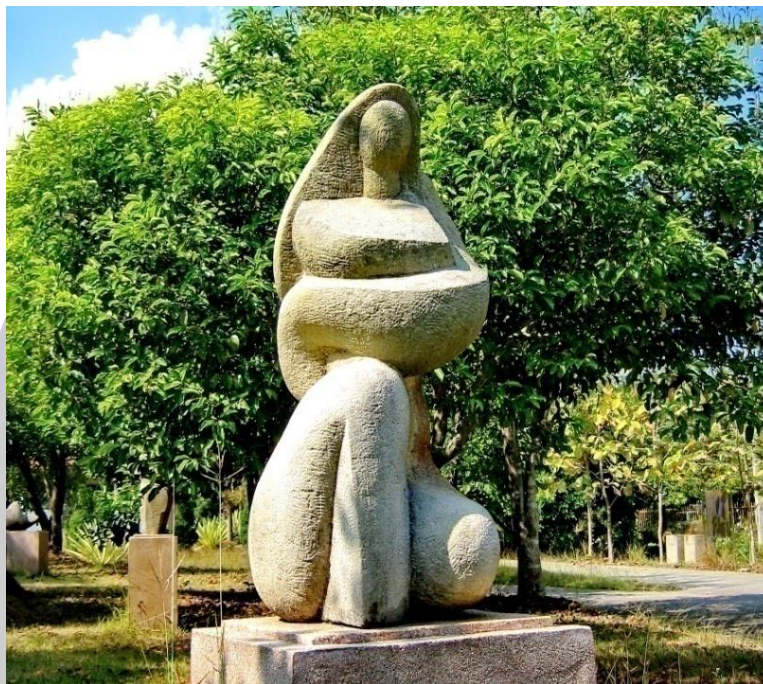
ภาพประกอบ 226 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(20.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่

(20.2.1) สถานที่ติดตั้ง ผลงานชิ้นนี้ติดตั้งอยู่บริเวณสวนหย่อมด้านทิศเหนือของสวน ในกลุ่มประติมากรรมที่จัดสร้างในวาระเดียวกัน เป็นบริเวณที่ขาดการดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพสวยงาม ทั้งการตัดแต่งต้นไม้และสนามหญ้า จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพโดยตรงเช่นเดียวกับประติมากรรมชิ้นอื่นๆ ที่ติดตั้งในบริเวณเดียวกัน

(20.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากรูปทรงที่ไม่ซับซ้อนและการติดตั้งบนฐานทำให้ผลงานอยู่ในระดับสายตา แต่เนื่องจากบริเวณติดตั้งผลงานมีสภาพรก จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพและการปรากฏชัดของประติมากรรมโดยตรง

(20.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม เดิมการติดตั้งผลงานแต่ละชิ้นมีความสัมพันธ์กับสถานที่ติดตั้ง เป็นกลุ่มประติมากรรมหินทรายสลักที่จัดสร้างในวาระเดียวกัน 10 ชิ้น มีถนนรอบพื้นที่ ทำให้มีพื้นที่เฉพาะของกลุ่มประติมากรรม แต่เนื่องจากขาดการดูแลรักษา มีวัชพืชขึ้นรกรุงรัง จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมและสวนสาธารณะโดยตรง ภาพประกอบ 227

ภาพประกอบ 227 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่ออิสตรีในสวนล้านนา ร.9

(21) ผลงานชื่อเสียงกระหึ่มมนุษย์ใหม่ด้วยกระบวนการประติมากรรม โดยทัศนัย เศรษฐเสรี, นพพร ดีเฟื่อง และชิตชนก นิ่มนคร สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(21.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่

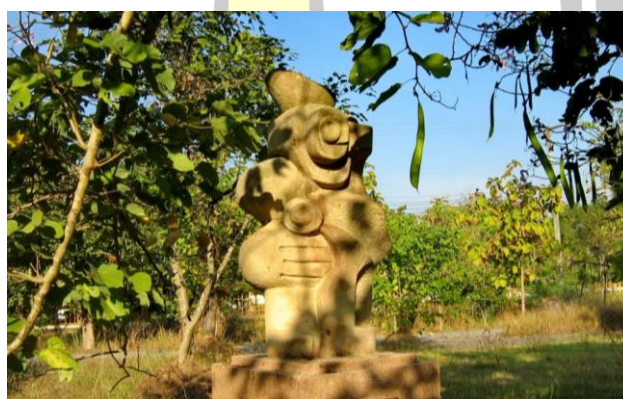
(21.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่มาจาก อวัยวะ สัตว์ส่วน ทั้งภายในและภายนอกของมนุษย์ ซึ่งได้ถูกธรรมชาติสร้างสรรค์อย่างเหมาะสม ทั้งประโยชน์ใช้สอยและความงาม บางอย่างมีลักษณะร่วมกับสัตว์ บางอย่างเป็นลักษณะเฉพาะของมนุษย์ เหล่านี้คือแรงบันดาลใจ โดยการเรียบเรียงใหม่เป็นรูปทรงอันเกี่ยวเนื่องกับมนุษย์

(21.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ การนำรูปทรงของ มนุษย์มาลดทอนความเป็นจริงตามธรรมชาติ แสดงความงามของประติมากรรมแบบนามธรรม มีปริมาตรที่เกิดจากมวล ระบาย พื้นผิวและที่ว่าง นอกจากนี้แล้วการจัดการทัศนธาตุทั้งขนาด ตำแหน่งและทิศทางทำให้รูปทรงเกิดจังหวะ การประสานกลมกลืนที่สวยงาม ภาพประกอบ 228

ภาพประกอบ 228 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(21.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ทั้งด้านสถานที่ติดตั้ง การปรากฏชัดของประติมากรรม และความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม ประติมากรรมชิ้นนี้ได้รับผลกระทบต่อสุนทรียภาพเช่นเดียวกับผลงานชื่อผลงานชื่ออิสตรี ในข้อ (20) ภาพประกอบ 229

ภาพประกอบ 229 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อสังเคราะห์มนุษย์ใหม่ด้วยกระบวนการประติมากรรมในสวนล้านนา ร.9

(22) ผลงานชื่อความสัมพันธ์กลมกลืน โดยนิกรณ์ ทองช่วย และอุดร จิรัชชา สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(22.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่

(22.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่มาจากคนซึ่งมีลักษณะท่าทางต่างๆ และอารมณ์ที่แปรเปลี่ยน

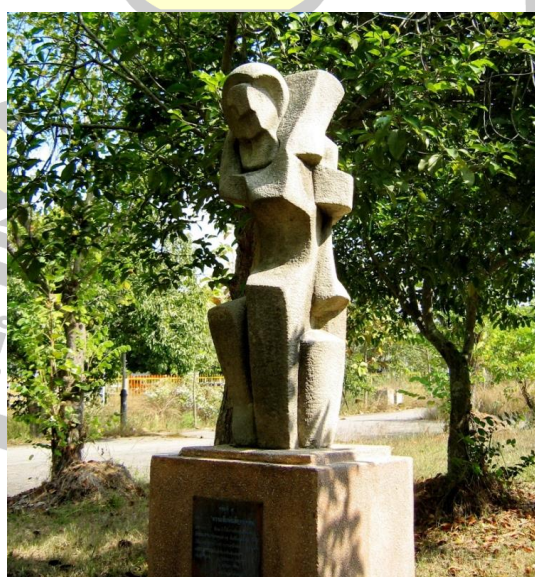
(22.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ การนำรูปทรงของคนมาลดทอนรายละเอียดและความเป็นจริงตามธรรมชาติ พัฒนาเป็นรูปทรงเรขาคณิต แสดงความ

งามของประติมากรรมแบบกึ่งนามธรรม ประติมากรรมแสดงความงามของรูปทรงที่เรียบง่าย ไม่ซับซ้อน รับรู้ถึงลักษณะของรูปทรงได้ง่าย มีปริมาตรที่เกิดจากระนาบและความโค้งนูน พื้นผิว แสดงความเรียบตึงของรูปทรงทำให้เกิดคุณค่าของแสงเงาที่ผันไปตามแสงธรรมชาติในแต่ละช่วงเวลา (นิกรณ์ ทองช่วย, 2553: สัมภาษณ์) ภาพประกอบ 230

ภาพประกอบ 230 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(22.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรม กับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ทั้งด้านสถานที่ติดตั้ง การปรากฏชัดของประติมากรรม และความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม ประติมากรรมชิ้นนี้ได้รับผลกระทบต่อสุนทรียภาพเช่นเดียวกับ ผลงานชื่อผลงานชื่ออัสตรี ในข้อ (20) ภาพประกอบ 231

ภาพประกอบ 231 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อความสัมพันธ์กลมกลืนในสวนล้านนา ร.9

1.2.1.3 ผลงานที่มีสภาพปัจจุบันอันส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของ
ประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะระดับที่ 2 หมายถึง มีผลกระทบมาก คือผลงานที่มีสภาพ
ปัจจุบันที่มีองค์ประกอบสำคัญส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยใน
สวนสาธารณะ 2 ส่วน จำนวน 9 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 22 ของประติมากรรมในสวนแห่งนี้ ได้แก่

(1) ผลงานชื่อโครงสร้างสีแดง โดยชาญวิทย์ แยมประภา
สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(1.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ประกอบด้วย

(1.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่มาจาก
สถาปัตยกรรมของล้านนาที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว เช่น กาแล ลวดลายที่ตกแต่งสถาปัตยกรรม
อันวิจิตรบรรจง มิได้สร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ใช้สอยเพียงอย่างเดียว เป็นความเชื่อและศรัทธา
ที่สืบต่อและกลั่นกรองออกมาจนเป็นศิลปะล้านนา (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2533: ไม่มีเลขหน้า)

(1.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง แม้ประติมากรรมจะมี
ความงามจากการนำลักษณะเฉพาะของสถาปัตยกรรมล้านนา มาพัฒนาเป็นรูปทรงแบบเรขาคณิต
รูปทรงประกอบด้วยระนาบขนาดใหญ่ เกิดการเชื่อมประสานระหว่างระนาบ รูปทรงและที่ว่าง
มีการประสานกลมกลืนและความสัมพันธ์กันของทัศนธาตุ รูปทรงทาสีแดงชาด เป็นสีที่แสดง
ความสดใส เห็นได้ชัด แต่ปัจจุบันมีสนิมโลหะกัดกร่อนรูปทรง เห็นได้อย่างชัดเจน จึงส่งผลกระทบต่อ
สุนทรียภาพของประติมากรรมโดยตรง ภาพประกอบ 232

ภาพประกอบ 232 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(1.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับ
สภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ทั้งด้านสถานที่ติดตั้ง การปรากฏชัดของประติมากรรมและ
ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม ประติมากรรมชิ้นนี้ได้รับผลกระทบต่อสุนทรียภาพเช่นเดียวกับ
ผลงานชื่อผลงานชื่ออัสตรี ในข้อ 1.2.1.2 (20) ภาพประกอบ 233

ภาพประกอบ 233 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อโครงสร้างสีแดงในสวนล้านนา ร.9

(2) ผลงานชื่อจ้างพ็อนแห่งเวียงบุพผา โดยกิตติพงษ์ สุริยทองขึ้น
สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(2.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่

(2.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่แสดงถึงความงามของจังหวะลีลาการเคลื่อนไหวของพ็อนรำของชาวล้านนาที่สวยงาม มีลีลาการเคลื่อนไหวอันอ่อนหวาน การแต่งกายอันประณีตบรรจง เสียงดนตรีอันไพเราะผสมผสานสอดคล้องกันอย่างมีเอกภาพ ศิลปินได้นำมาสร้างรูปแทนจิตวิญญาณของความเป็นล้านนา และเพื่อกระตุ้นเตือนคุณค่าความหมาย เอกลักษณ์ของล้านนา เนื่องในโอกาสสมโภช 700 ปีเมืองเชียงใหม่ ให้ประเพณีและวัฒนธรรมดำรงอยู่สืบไป

(2.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ การนำรูปทรงของกลุ่มหญิงสาวที่กำลังพ็อนรำ มาพัฒนาเป็นรูปทรงอินทรีย์รูป แสดงความงามของประติมากรรมแบบกึ่งนามธรรม รูปทรงโดยรวมเป็นรูปผู้หญิงสามคนกำลังพ็อนรำด้วยลีลาอันอ่อนช้อยงดงาม แสดงท่วงท่าที่สัมพันธ์กัน แต่ละรูปทรงมีความสูงที่แตกต่างกัน ทำให้มีจุดเด่น จุดรองส่งเสริมซึ่งกันและกัน แต่ละคนหันหน้าไปต่างทิศทางทำให้รูปทรงมีมุมมองที่รอบด้าน มีการเคลื่อนไหวจากจังหวะที่สวยงาม นอกจากนี้ยังมีความงามที่เกิดการประสานกลมกลืนของเส้น ระนาบ ปริมาตร รูปทรงแต่ละส่วนและที่ว่าง ทั้งที่ว่างภายในและที่ว่างภายนอกทำให้รูปทรงเกิดการเคลื่อนไหวที่ไม่หยุดนิ่ง (กิตติพงษ์ สุริยทองขึ้น, 2553: สัมภาษณ์) รูปทรงทาสีเทาเงินที่ไม่สว่างจ้าจนแสบตา รูปทรงสร้างด้วยกรรมวิธีหล่อไฟเบอร์กลาส มีร่องรอยการปรี๊วที่จุดเชื่อมต่อชิ้นส่วนของรูปทรง มีคราบ

เประอะเปื้อนรูปทรง สีที่ทาซีดจางและบางส่วนหลุดล่อนไปแล้ว ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของ ประติมากรรมโดยตรง ภาพประกอบ 234

ภาพประกอบ 234 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(2.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรม สภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ทั้งด้านสถานที่ติดตั้ง การปรากฏชัดของประติมากรรมและความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม ประติมากรรมชิ้นนี้ได้รับผลกระทบต่อสุนทรียภาพเช่นเดียวกับผลงานชื่อผลงานชื่อสตรี ในข้อ 1.2.1.2 (20) ภาพประกอบ 235

ภาพประกอบ 235 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อจำง์พอนแห่งเวียงบุพผาในสวนล้านนา ร.9

(3) ผลงานชิ้นนางอาย โดยสุรพงศ์ เทพนวล และสิทธิพร
 นันทขำ สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(3.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ประกอบด้วย

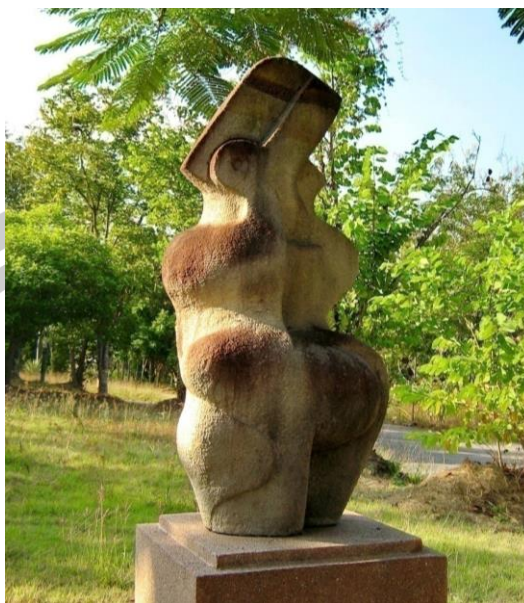
(3.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่เกิดจากความ
 ประทับใจในผู้หญิงที่อ่อนหวาน นุ่มนวล เจริญอายุ นำมาจัดองค์ประกอบเป็นเหลี่ยมสัน สร้างความ
 ประสานสัมพันธ์ของรูปทรง

(3.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ การนำรูปทรงของ
 ผู้หญิงมาพัฒนาเป็นรูปทรงอินทรีย์รูป แสดงความงามของประติมากรรมแบบนามธรรม รูปทรง
 แสดงความงามของปริมาตรและการจัดวางทัศนธาตุในตำแหน่งต่างๆ ทำให้รูปทรงเกิดจังหวะและ
 การประสานกลมกลืนที่สวยงาม ปัจจุบันมีคราบตะไคร่น้ำเปรอะเปื้อนที่รูปทรง ส่งผลกระทบต่อ
 สุนทรียภาพของประติมากรรมโดยตรงภาพประกอบ 236

ภาพประกอบ 236 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(3.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรม
 สภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ทั้งด้านสถานที่ติดตั้ง การปรากฏชัดของประติมากรรมและ
 ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม ประติมากรรมชิ้นนี้ได้รับผลกระทบต่อสุนทรียภาพเช่นเดียวกับ
 ผลงานชื่อผลงานชื่อสตรี ในข้อ 1.2.1.2 (20) ภาพประกอบ 237

ภาพประกอบ 237 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อนางอายในสวนล้านนา ร.9

(4) ผลงานชื่อจับใจ โดยสุเทพ มณีโชติ, อานันท์ มูลตระกูล และปานทิพย์ จันทะนาม สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(4.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ประกอบด้วย

(4.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่เกิดจากศิลปินได้เห็นนกแร้งเกาะกิ่งไม้ในลักษณะหอคอย ก้มหน้า จึงได้นำมาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์รูปทรง โดยจัดองค์ประกอบของเส้นและปริมาตรให้มีความโค้งที่สัมพันธ์กัน เพื่อให้ผลงานสื่อความรู้สึกเหงาหงอย

(4.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ การนำรูปทรงของนกแร้งมาลดทอนรายละเอียดและความเป็นจริงตามธรรมชาติ พัฒนาเป็นรูปทรงอินทรีย์รูป แสดงความงามของประติมากรรมแบบกึ่งนามธรรม รูปทรงแสดงความงามของโครงสร้าง ปริมาตรที่เกิดจากความโค้งนูน ความโค้งเว้า เส้น ระนาบ ความเป็นเหลี่ยมสัน พื้นผิวและที่ว่าง อันมีที่มาจากรูปทรงของนกแร้งในลักษณะหอคอย แสดงความรู้สึกที่เหงาหงอย โครงสร้างของรูปทรงแสดงเค้าโครงของนกแร้ง ประกอบด้วยส่วนหัว ตา คอ ปีกและลำตัว นอกจากนี้การจัดวางทัศนธาตุในตำแหน่งต่างๆ ทำให้รูปทรงเกิดจังหวะ และการประสานกลมกลืนที่สวยงาม การจัดดูกลายเป็นแบบอสมมาตร คือสมดุลแบบสองข้างไม่เท่ากันในทางกายภาพแต่สมดุลในความรู้สึก ความหนาแน่นของรูปทรงเกิดจากการรวมตัวของทัศนธาตุต่างๆ ที่สำคัญคือปริมาตร ปัจจุบันมีคราบสีดำขึ้นที่รูปทรงเล็กน้อย แต่ก็ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรม ภาพประกอบ 238

ภาพประกอบ 238 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(4.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ทั้งด้านสถานที่ติดตั้ง การปรากฏชัดของประติมากรรมและความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม ประติมากรรมชิ้นนี้ได้รับผลกระทบต่อสุนทรียภาพเช่นเดียวกับผลงานชื่อผลงานชื่ออิสตรี ในข้อ 1.2.1.2 (20) ภาพประกอบ 239

ภาพประกอบ 239 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อจับใจในสวนล้านนา ร.9

(5) ผลงานชื่ออิม โดยอำนาจ บุญสนิท, กิตติศักดิ์ อิ่มสมบุญ และสโรชิน อุดกัณฑ์ สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(5.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่

(5.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่แสดงถึงความงามของเพศแม่ และความอุดมสมบูรณ์ตามคติของชาวตะวันออก นำมาแสดงออกโดยใช้ปริมาตรที่อิมเอิบ อ้วน อุดมสมบูรณ์

(5.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่การนำรูปทรงผู้หญิง อ้วนมาลดทอนรายละเอียด แสดงความงามของปริมาตรที่แสดงความเต่งตึง อิ่มเอิบ ให้ความรู้สึกถึงความอุดมสมบูรณ์ ความโค้งนูนของปริมาตรทำให้เกิดคุณค่าของแสงเงาที่ผันไปตามแสงธรรมชาติ ในแต่ละช่วงเวลา (อำนาจ บุญสนิท และกิตติศักดิ์ อิ่มสมบูรณ์, 2553: สัมภาษณ์) ปัจจุบันมีคราบเปราะเปื้อนที่รูปทรง ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยตรง ภาพประกอบ 240

ภาพประกอบ 240 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(5.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรม สภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ทั้งด้านสถานที่ติดตั้ง การปรากฏชัดของประติมากรรมและความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม ประติมากรรมชิ้นนี้ได้รับผลกระทบต่อสุนทรียภาพเช่นเดียวกับผลงานชื่อผลงานชื่ออิสตรี ในข้อ 1.2.1.2 (20) ภาพประกอบ 241

ภาพประกอบ 241 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่ออิมในสวนล้านนา ร.9

(6) ผลงานชื่อผู้หญิง โดยศักดิ์ชาย เพ็งประโคน และวันสงค์
จำปาแพง สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(6.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่

(6.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่แสดงถึงความงามของรูปทรงผู้หญิงที่มีความอุดมสมบูรณ์ โดยใช้ปริมาตร มวล ที่นูนกลม อ้วน มาแสดงเป็นรูปทรง เพื่อถ่ายทอดถึงความรู้สึก (ศักดิ์ชาย เพ็งประโคน, 2553: สัมภาษณ์)

(6.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ การนำรูปทรงของผู้หญิงที่มีรูปทรงอ้วนมาพัฒนาเป็นรูปทรงอินทรีย์รูป แสดงความงามของรูปทรงที่เรียบง่ายไม่ซับซ้อน รับรู้ได้ง่าย มีปริมาตรที่เกิดจากมวล ความโค้งนูน แสดงความอímเอิบของรูปทรง ให้ความรู้สึกถึงความอุดมสมบูรณ์ ปัจจุบันมีคราบตะไคร่น้ำเปราะเป็นนที่รูปทรง จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยโดยตรง ภาพประกอบ 242

ภาพประกอบ 242 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(6.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรม
สภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ทั้งด้านสถานที่ติดตั้ง การปรากฏชัดของประติมากรรมและ
ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม ประติมากรรมชิ้นนี้ได้รับผลกระทบต่อสุนทรียภาพเช่นเดียวกับ
ผลงานชื่อผลงานชื่อสตรี ในข้อ 1.2.1.2 (20) ภาพประกอบ 243

พูนุ์ ปณุ์ ทิโต ชิว

ภาพประกอบ 243 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อผู้หญิงในสวนล้านนา ร.9

(7) ผลงานชื่อรอคอย โดยวิชา พัฒนะเอี่ยม และทวี พุทธจันทร์
สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(7.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่

(7.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่แสดงถึงความงามของรูปทรงผู้หญิงที่ยืนรอคอยสิ่งที่พลัดพรากจากไป

(7.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ การสร้างรูปทรงผู้หญิงยืนวางมือไขว้ไปข้างหน้า ใบหน้าเหม่อมอง รอคอยสิ่งที่พลัดพรากจากไป รูปทรงแสดงความงามที่เรียบง่าย ไม่ซับซ้อน รับรู้ถึงลักษณะของรูปทรงได้ง่าย มีปริมาตรที่เกิดจากระนาบและความโค้งมน (วิชา พัฒนะเอี่ยม, 2553: สัมภาษณ์) ปัจจุบันมีคราบตะไคร่น้ำเปราะเปื้อนที่รูปทรง จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยโดยตรง ภาพประกอบ 244

ภาพประกอบ 244 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(7.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรม สภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ทั้งด้านสถานที่ติดตั้ง การปรากฏชัดของประติมากรรมและความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม ประติมากรรมชิ้นนี้ได้รับผลกระทบต่อสุนทรียภาพเช่นเดียวกับผลงานชื่อผลงานชื่ออัสตรี ในข้อ 1.2.1.2 (20) ภาพประกอบ 245

ภาพประกอบ 245 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อรอคอยในสวนล้านนา ร.9

(8) ผลงานชื่อวาทะ ธรรมชาติ นำมาชีวิต โดยพิชิต มานาม ยุวณัฐ วงศ์สายัณห์ และนพรัตน์ ชลสุวรรณ สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(8.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่

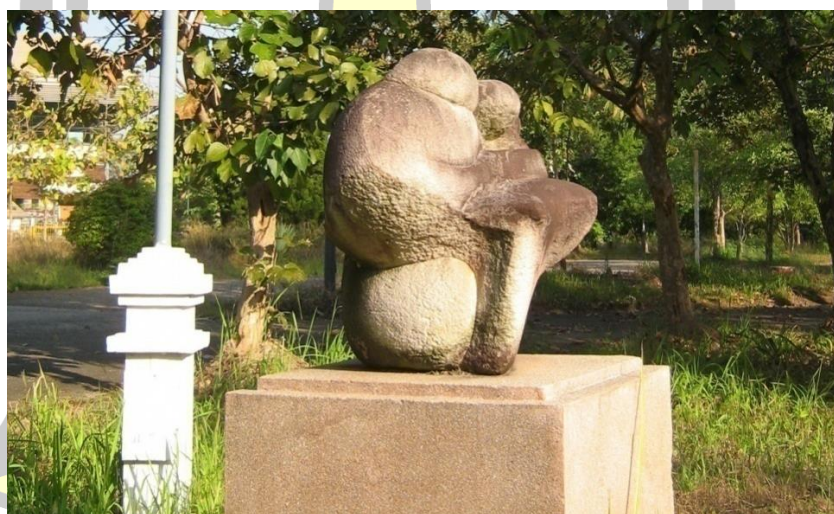
(8.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่มาจากความรู้สึกรักของศิลปินที่มีต่อความเป็นไปของวิถีชีวิตที่สนองตอบต่อสิ่งรอบข้างอย่างมีระบบ สัมผัสตามกาลเวลาที่ต่อเนื่อง ไม่จบสิ้น

(8.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ การนำรูปทรงของคนมาพัฒนาเป็นรูปทรงอินทรีย์รูป แสดงความงามของประติมากรรมแบบนามธรรม รูปทรงที่เรียบง่าย มีปริมาตรที่เกิดจากมวล ความโค้งมน เส้น ที่ว่างและพื้นผิวแสดงความเรียงตัวของรูปทรง ความโค้งมนของปริมาตรทำให้เกิดคุณค่าของแสงเงาที่ผันไปตามแสงธรรมชาติในแต่ละช่วงเวลา (พิชิต มานาม, 2553: สัมภาษณ์) ปัจจุบันมีคราบตะไคร่น้ำเปราะเปื้อนที่รูปทรง ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมอย่างมาก ภาพประกอบ 246

ภาพประกอบ 246 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(8.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ทั้งด้านสถานที่ติดตั้ง การปรากฏชัดของประติมากรรมและความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม ประติมากรรมชิ้นนี้ได้รับผลกระทบต่อสุนทรียภาพเช่นเดียวกับผลงานชื่อผลงานชื่ออิสตรี ในข้อ 1.2.1.2 (20) ภาพประกอบ 247

ภาพประกอบ 247 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อวาตะ ธรรมชาติ ลำนำชีวิต ในสวนล้านนา ร.9

(9) ผลงานชื่อคนนอน โดยเจนวิทย์ ชูทอง, วสันต์ จันทะวัง และรณรงค์ สมุหทัย สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(9.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่

(9.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่มาจากความงามของสรีระของผู้หญิงในอิริยาบถนอน เป็นความงามที่อ่อนหวานละมุนละไมและนุ่มนวล

(9.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ การนำรูปทรงของคน มาลดทอนรายละเอียดและความเป็นจริงตามธรรมชาติ พัฒนาเป็นรูปทรงอินทรีย์รูป ลักษณะเป็น รูปทรงผู้หญิงในอิริยาบถนอน มีความงามของรูปทรงที่เรียบง่าย ไม่ซับซ้อน มีปริมาตรที่เกิดจาก มวลและความโค้งมน พื้นผิวแสดงความเรียบตึงของรูปทรงทำให้เกิดคุณค่าของแสงเงาที่ผันไปตาม แสงธรรมชาติในแต่ละช่วงเวลา (เจนวิทย์ ชูทอง, 2553: สัมภาษณ์) ปัจจุบันมีคราปสีดำขึ้นที่รูปทรง เห็นได้อย่างชัดเจน ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมอย่างมาก ภาพประกอบ 248

ภาพประกอบ 248 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(10.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรม สภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ทั้งด้านสถานที่ติดตั้ง การปรากฏชัดของประติมากรรมและ ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม ประติมากรรมชิ้นนี้ได้รับผลกระทบต่อสุนทรียภาพเช่นเดียวกับ ผลงานชื่อผลงานชื่อสตรี ในข้อ 1.2.1.2 (20) ภาพประกอบ 249

ภาพประกอบ 249 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อคนนอนในสวนล้านนา ร.9

1.2.1.4 ผลงานที่มีสภาพปัจจุบันอันส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของ ประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะระดับที่ 3 หมายถึง มีผลกระทบมากที่สุด คือผลงานที่มี สภาพปัจจุบันที่มีองค์ประกอบสำคัญส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยใน สวนสาธารณะ 3 ส่วน จำนวน 5 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 12.2 ของประติมากรรมในสวนแห่งนี้ ได้แก่

(1) ผลงานชื่อบ่อทิพย์ โดยปรีชา ราชจันทร์ สุนทรียภาพของ ประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(1.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ประกอบด้วย

(1.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่มาจากชีวิต ความเป็นอยู่ของชาวเหนือและความเชื่อเรื่องจักรวาล ความเป็นอยู่โดยอาศัยธรรมชาติ เคารพ ศรัทธาธรรมชาติ (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2533: ไม่มีเลขหน้า)

(1.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ การนำแนวคิดเรื่อง จักรวาลวิทยา และกฎแห่งธรรมชาติ ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างจุดศูนย์กลางกับสิ่งรอบข้าง การเคลื่อนที่ของน้ำจากที่สูงลงสู่ที่ต่ำกว่า และการเวียนว่ายตายเกิด มาพัฒนาเป็นรูปทรงเรขาคณิต ประกอบด้วยรูปทรงย่อยมีลักษณะเป็นแท่ง 9 แท่ง แต่ละแท่งมีความสูงลดหลั่นกัน ตั้งเรียงกันเป็น แนววงกลมรอบบ่อน้ำ ซึ่งเป็นจุดกึ่งกลางของผลงาน โดยเรียงจากแท่งที่สูงที่สุดลดหลั่นลงมาสู่แท่ง ที่ต่ำที่สุด มีการติดตั้งระบบสูบน้ำขึ้นไปบนแท่งที่สูงที่สุด แล้วน้ำจะไหลลงมาสู่แท่งที่มีความสูงลดหลั่น ต่อเนื่องกันมาจนถึงแท่งที่ต่ำที่สุดจึงไหลลงไปในบ่อ เป็นระบบน้ำวนที่สร้างขึ้นเป็นองค์ประกอบของ ผลงาน เพื่อให้เนื้อหาของประติมากรรมสมบูรณ์ ปัจจุบันสีที่ทาเกิดการหลุดลอกจากการตากแดด กรำฝนเป็นเวลานาน และระบบสูบน้ำได้ชำรุดไปแล้ว ทำให้ประติมากรรมมีสภาพไม่สมบูรณ์ ส่งผล กระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมทั้งในด้านเนื้อหาและรูปทรงโดยตรง ภาพประกอบ 250

ภาพประกอบ 250 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(1.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรม กับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(1.2.1) สถานที่ติดตั้ง แม้ผลงานจะมีสุนทรียภาพจากการติดตั้งบนพื้นสนามหญ้าที่โล่งกว้าง ท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่ร่มรื่น แต่เนื่องจากบ่อน้ำรูปวงกลม ซึ่งเป็นสถานที่ติดตั้งผลงาน เป็นองค์ประกอบหนึ่งของผลงาน และทำหน้าที่เป็นฐาน มีสิ่งปลูกุลอยู่ ในบ่อน้ำจำนวนมาก จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของสถานที่ติดตั้งและประติมากรรมโดยตรง

(1.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม แม้ผลงานจะมีการปรากฏชัดที่เกิดจากการมีรูปทรงขนาดใหญ่ การติดตั้งใกล้กับทางเดิน แต่ผลกระทบจากการมีสิ่งปลูกุลอยู่ในบ่อน้ำจำนวนมาก จึงส่งผลกระทบต่อปรากฏชัดของประติมากรรมด้วย

(1.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม เป็นผลสืบเนื่องจากผลกระทบของสถานที่ติดตั้งผลงานและการปรากฏชัดของประติมากรรม จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมโดยตรง ภาพประกอบ 251

ภาพประกอบ 251 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อบ่อทิพย์ในสวนล้านนา ร.9

(2) ผลงานชื่อตุ้ง โดยถนอมจิตร ชุ่มวงศ์ สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(2.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ประกอบด้วย

(2.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่มาจาก ความประทับใจในความงามของโครงสร้าง รูปทรง และลักษณะของสถาปัตยกรรมและตุ่ง (ง) ของล้านนา ซึ่งแสดงถึงสัญลักษณ์ของล้านนาโดยเฉพาะ

(2.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ การนำลักษณะเฉพาะ ของสถาปัตยกรรมล้านนาและรูปทรงของตุ่ง มาพัฒนาเป็นรูปทรงเรขาคณิต แสดงความงามของ ประติมากรรมแบบนามธรรม รูปทรงโดยรวมมีลักษณะเป็นโครงสร้างหน้าจั่วของโบสถ์ หรือวิหารใน สถาปัตยกรรมล้านนา จำนวน 2 ส่วน เชื่อมประจกอบกันแบบกากบาท มีที่ว่างตรงกลางเป็น ตำแหน่งที่ใช้แขวนรูปทรงตุ่ง เกิดการเชื่อมประสานระหว่างเส้น ระนาบ รูปทรงและที่ว่าง ทั้งที่ว่าง ภายในและที่ว่างภายนอก เส้นรูปนอกของรูปทรงแสดงรูปหน้าจั่ว ซ่อฟ้า ไบระกาและหางหงส์อย่าง ชัดเจน การเว้นที่ว่างตรงกลางทำให้รูปทรงโปร่ง เบาลอย ไม่ทึบตันและหนัก ปลายที่ชี้พุ่งสู่ท้องฟ้า ทำให้รูปทรงมีพลังและให้ความรู้สึกถึงความสูงส่ง รูปทรงสร้างด้วยกรรมวิธีเชื่อมประจกอบแผ่นเหล็ก ที่มีขนาดแตกต่างกันให้เป็นระนาบและปริมาตรขนาดใหญ่ เกิดจังหวะการเคลื่อนไหวของแผ่นระนาบ ขนาดเล็กที่ต่อเชื่อมเหลื่อมล้ำกันเป็นรูปทรงใหญ่ รูปทรงทาสีเทาเงิน เป็นสีที่มีความเด่นชัด ไม่สว่าง จ้าจนแสบตา (ถนอมจิตร ชุ่มวงศ์, 2553: สัมภาษณ์) ปัจจุบันรูปทรงสีดำ (ตุ่ง) ที่แขวนอยู่กึ่งกลาง ของผลงานได้สูญหายไปแล้ว คงเหลืออยู่เพียงรูปทรงใหญ่เท่านั้น ส่งผลเสียต่อสุนทรียภาพของ ประติมากรรม ภาพประกอบ 252

ภาพประกอบ 252 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(2.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรม กับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(2.2.1) สถานที่ติดตั้ง ผลงานชิ้นนี้ติดตั้งบนเนินดินบริเวณด้าน ทิศหน้า ใกล้ประตูทางเข้าสวน เป็นบริเวณที่ขาดการดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพสวยงาม ทั้งการตัด แต่งต้นไม้และสนามหญ้า ทำให้มีสภาพกรุงรัง มีประชาชนเข้าไปในพื้นที่น้อยมาก จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของสถานที่ติดตั้งและประติมากรรมโดยตรง

(2.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เมื่อสถานที่ติดตั้ง มีสภาพกรูกร้าง การติดตั้งประติมากรรมบนเนินดินที่ทำให้รูปทรงเด่นชัดนั้น ได้ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของสถานที่ติดตั้งและการปรากฏชัดของประติมากรรมด้วย

(2.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม เป็นผลสืบเนื่องจากผลกระทบของสถานที่ติดตั้งผลงานและการปรากฏชัดของประติมากรรม จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมโดยตรง ภาพประกอบ 253

ภาพประกอบ 253 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อตุงในสวนล้านนา ร.9

(3) ผลงานชื่อพีชพรรณธัญญาหาร โดยบุญพาด ชังคะมะโน สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(3.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่

(3.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม ความเติบโต ความมีชีวิตที่อุดมสมบูรณ์

(3.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ การนำรูปทรงของเมล็ดและการแตกหน่อของพีชพรรณที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม ความเติบโต มาลดทอนรายละเอียดและความเป็นจริงตามธรรมชาติ พัฒนาเป็นรูปทรงอินทรีย์รูป แสดงความงามของประติมากรรมแบบนามธรรม รูปทรงโดยรวมมีลักษณะคล้ายเม็ดพีชที่กำลังแตกต้นอ่อนออกมาจากเปลือกนอกที่ห่อหุ้มอยู่ โครงสร้างรูปทรงเมื่อมองจากด้านข้างมีลักษณะเป็นเส้นโค้งม้วนเข้าหากัน

ส่วนนอกสุดเป็นเปลือกหรือฝักเป็นโครงสร้างหลักของรูปทรง แสดงถึงการห่อหุ้ม มีการคลี่คลายรูปทรงเป็นชั้น 3 ชั้นลดหลั่นกันไปจนถึงส่วนบนสุด ให้ความรู้สึกถึงการเจริญเติบโต งดงาม ส่วนกลางของรูปทรงเป็นจุดเด่นของผลงานมีรูปทรงคล้ายเกสร หรือต้นอ่อนของพืชพรรณ มีพื้นผิวที่โค้งนูน และปริมาตรที่อึดอัด แสดงถึงความอุดมสมบูรณ์การลดหลั่นแต่ละช่วงของรูปทรงเกิดจังหวะที่สวยงาม นอกจากนี้ยังมีความงามของรูปทรงที่เกิดการประสานกลมกลืนของเส้น ระนาบ รูปทรงแต่ละส่วนและที่ว่าง ทั้งที่ว่างภายในและที่ว่างภายนอกทำให้รูปทรงเกิดการเคลื่อนไหวที่ไม่หยุดนิ่ง รูปทรงทาสีขาวที่ไม่สว่างจ้าจนแสบตา การจัดดูสภาพเป็นแบบอสมมาตร คือสมดุลแบบสองข้างไม่เท่ากันในทางกายภาพแต่สมดุลในความรู้สึก (บุญพาด ชั่งคะมะโน, 2554: สัมภาษณ์) ปัจจุบันมีคราบสีดำเปรอะเปื้อนรูปทรงเห็นได้อย่างชัดเจน สีที่ทาสีดำจางลงและบางส่วนหลุดล่อนไปแล้ว ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมอย่างรุนแรง ภาพประกอบ 254

ภาพประกอบ 254 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(3.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่

(3.2.1) สถานที่ติดตั้ง ประติมากรรมชิ้นนี้ติดตั้งอยู่ในบริเวณที่ขาดการดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพสวยงาม ทั้งการตัดแต่งต้นไม้และสนามหญ้า ทำให้มีสภาพกรุงรัง มีประชาชนเข้าไปในพื้นที่น้อยมาก ทำให้ประชาชนไม่สามารถเข้าถึงประติมากรรมในสวนสาธารณะได้ จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของสถานที่ติดตั้งและประติมากรรมโดยตรง

(3.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เมื่อสถานที่ติดตั้งมีสภาพกรุงรัง และการติดตั้งประติมากรรมบนเนินดินที่ทำให้รูปทรงเด่นชัดนั้น ได้ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของสถานที่ติดตั้งและการปรากฏชัดของประติมากรรมด้วย

(3.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม เป็นผลสืบเนื่องจากผลกระทบของสถานที่ติดตั้งผลงานและการปรากฏชัดของประติมากรรม จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมโดยตรง ภาพประกอบ 255

ภาพประกอบ 255 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อพีชพรรณธัญญาหารในสวนล้านนา ร.9

(4) ผลงานชื่อสัมพันธ์ธรรมชาติ โดยประสงค์ อยู่เย็น สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(4.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่

(4.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่แสดงถึงสภาพปัจจุบันที่มนุษย์ได้ห่างไกลจากธรรมชาติเนื่องด้วยความสำเร็จทางเทคโนโลยี ซึ่งมีผลกระทบทำให้ธรรมชาติถูกทำลาย รูปผู้หญิงเปรียบเสมือนตัวแทนมนุษย์ ส่วนนกพิราบคือตัวแทนแห่งธรรมชาติ (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ, 2545: 109)

(4.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ การนำรูปทรงของผู้หญิงและนกพิราบมาลดทอนรายละเอียดและความเป็นจริงตามธรรมชาติ พัฒนาเป็นรูปทรงอินทรีย์รูป แสดงความงามของประติมากรรมแบบกึ่งนามธรรม เป็นรูปผู้หญิงขณะยืนปล่อยนกพิราบ รูปทรงแสดงความงามของสัดส่วน ความโค้งมนของศีรษะและท่วงท่าที่นุ่มนวล เส้นโครงสร้างของรูปทรงโน้มไปข้างหน้าและบิดเอียงตัวเล็กน้อย เป็นท่าทางที่สง่างาม ให้ความรู้สึกที่นุ่มนวล การบิดเอี้ยวตัวทำให้เกิดมุมมองที่รอบด้าน มีรูปนกพิราบ 2 ตัวกำลังโบยบินออกไปจาก

มือที่ยกขึ้น แสดงถึงการปลดปล่อย ความสบาย ปลอดภัย มีกลิ่นอายของไหวพริบจากจังหวะ ท่วงท่าของรูปทรง รวมถึงเส้นและปริมาตรที่นุ่มนวล อ่อนช้อย พื้นผิวแบบเรียบแสดงความนุ่มนวล อิ่มเอิบ ปัจจุบันมีคราบเปรอะเปื้อนรูปทรงเห็นได้อย่างชัดเจน ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยตรง ภาพประกอบ 256

ภาพประกอบ 256 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(4.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรม

กับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่

(4.2.1) สถานที่ติดตั้ง ประติมากรรมชิ้นนี้ติดตั้งอยู่ในบริเวณที่ขาดการดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพสวยงาม ทั้งการตัดแต่งต้นไม้และสนามหญ้า ทำให้มีสภาพกรุงรัง มีประชาชนเข้าไปในพื้นที่น้อยมาก จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของสถานที่ติดตั้งและประติมากรรมโดยตรง

(4.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เมื่อสถานที่ติดตั้งมีสภาพกรุงรัง ทั้งสนามหญ้าและต้นไม้ในบริเวณติดตั้งผลงาน จึงไม่มีประชาชนเข้ามาใช้บริการในบริเวณดังกล่าว ทำให้ประชาชนไม่สามารถเข้าถึงประติมากรรมในสวนสาธารณะได้ จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพด้านการปรากฏชัดของประติมากรรมด้วย

(4.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม เป็นผลสืบเนื่องจากผลกระทบของสถานที่ติดตั้งผลงานและการปรากฏชัดของประติมากรรม จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมโดยตรง ภาพประกอบ 257

ภาพประกอบ 257 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อสัมพันธ์ธรรมชาติในสวนล้านนา ร.9

(5) ผลงานชื่อเผ่าพันธุ์มนุษย์ โดยกลุ่มเยาวชนที่มีอาชีพด้านการแกะสลักไม้ จังหวัดเชียงราย สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(5.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่

(5.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่แสดงถึงการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ 4 เผ่าพันธุ์ของโลกในประเทศไทย ได้แก่ มองโกลอย คอเคซอย ออสโตรลอย และนีโกลอย โดยมีเผ่าไทยใหญ่ ไทยน้อย เป็นแกนกลาง ทั้งมวลดำรงอยู่ร่วมกัน โดยสงบ สันติสุข

(5.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ศิลปินใช้ต้นไม้แกะสลักเป็นสัญลักษณ์ของชนเผ่าพันธุ์ต่างๆ โดยให้ต้นไม้ใหญ่ 2 ต้น อยู่ตรงกลางแทนประเทศไทย (ไทยใหญ่-ไทยน้อย) และต้นไม้ 4 ต้นเล็กรายล้อมต้นไม้ใหญ่ แทนเผ่าพันธุ์ทั้ง 4 เผ่าของโลก (พีระพงษ์ดวงแก้ว, 2553: สัมภาษณ์ ; (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ, 2545: 112) การนำรูปทรงของมนุษย์มาลดทอนรายละเอียดและความเป็นจริงตามธรรมชาติ พัฒนาเป็นรูปทรงอินทรีย์รูป ในลักษณะประติมากรรมรูปนูนท่อนไม้แต่ละท่อนแกะสลักรูปใบหน้าและร่างกายของมนุษย์ทั้งผู้หญิงและผู้ชาย การสร้างลวดลายทั้งแบบโค้งเว้าและการโค้งนูนเพื่อเชื่อมรูปทรงให้ประสานกลมกลืนกับลักษณะของท่อนไม้ รูปทรงที่สลักแสดงความงามของท่วงท่าลีลา ปริมาตร ความโค้งมน พื้นผิวและเส้นที่นุ่มนวล เกิดคุณค่าของแสงเงาที่ผันไปตามแสงธรรมชาติในแต่ละช่วงเวลา การติดตั้งท่อนไม้แต่ละท่อนมีการจัดวางในระยะห่างที่เหมาะสม เกิดจังหวะ

และที่ว่างที่สวยงาม ปัจจุบันประติมากรรมมีสภาพชำรุดมาก มีประติมากรรมสลักไม้ที่ตั้งอยู่เพียง 4 ท่อนเท่านั้น ได้แก่ ท่อนใหญ่ที่ตั้งอยู่กึ่งกลาง 1 ท่อนและท่อนปริวาร 3 ท่อน ส่วนอีก 2 ท่อน ได้ล้มลงอยู่ที่พื้น เนื่องจากส่วนที่ฝังอยู่ในดินได้ผุพังจนไม่สามารถทรงตัวอยู่ได้ มีร่องรอยของปลวก และมอดกัดกินพื้นผิวและเนื้อไม้อยู่ทั่วไปทุกท่อน นอกจากนี้ยังปรากฏร่องรอยการถูกไฟไหม้บางส่วน ของท่อนที่ล้มลงมาเนื่องจากการก่อไฟเผาเศษใบไม้ใกล้ๆ กับผลงานประติมากรรมจึงทำให้ติดไฟ เป็นถ่านสีดำเห็นได้อย่างชัดเจน ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมอย่าง รุนแรง ภาพประกอบ 258

ภาพประกอบ 258 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(5.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรม กับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่

(5.2.1) สถานที่ติดตั้ง ประติมากรรมชิ้นนี้มีลักษณะเป็น ผลงานแบบจัดวาง (Installation Sculpture) ซึ่งสุนทรียภาพจะเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างการจัดวางแต่ละรูปทรงและพื้นที่ ดังนั้นสถานที่ติดตั้งจึงมีความสำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ของผลงาน มากกว่าประติมากรรมแบบรูปทรงเดี่ยวที่ตั้งอยู่บนฐานหรือเนินหญ้าทั่วไป แต่ปัจจุบันประติมากรรม ชิ้นนี้ติดตั้งอยู่บนเนินดินซึ่งออกแบบขึ้นเพื่อการติดตั้งผลงานเป็นการเฉพาะ แต่ขาดการดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพสวยงาม ทั้งการตัดแต่งต้นไม้และสนามหญ้า ทำให้ผลงานที่ติดตั้งบนพื้นสนามหญ้า ได้รับผลกระทบต่อสุนทรียภาพโดยตรง เนื่องจากปัญหาการบริหารจัดการสวนสาธารณะ

(5.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เนื่องจาก ประติมากรรมมีลักษณะเป็นแท่งตั้งตรง มีที่ว่างอันเกิดจากระยะห่างระหว่างท่อนไม้แต่ละท่อนมาก ทำให้รูปทรงโดยรวมไม่มีความหนาแน่น ประกอบกับการแสดงพื้นผิวเป็นเนื้อไม้ตามธรรมชาติ ทำให้ ประติมากรรมกลืนหายไปกับสภาพแวดล้อม ไม่ปรากฏชัดต่อผู้ชม อีกทั้งสถานที่ติดตั้งอยู่ในสภาพ

รก ขาดการดูแลรักษาให้สวยงาม รวมถึงรูปทรงบางส่วนได้ล้มลงอยู่ที่พื้น ยิ่งทำให้การปรากฏชัด ลดลงมากยิ่งขึ้น ไม่มีผู้ชมให้ความสนใจและเข้ามาในบริเวณติดตั้งผลงานน้อย

(5.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม เดิมการจัดวาง

รูปทรงแต่ละท่อนมีความสัมพันธ์กับสถานที่ติดตั้งซึ่งเป็นเนินหญ้า แต่เนื่องจากประติมากรรมมีสภาพ ชำรุดทรุดโทรม และสถานที่ติดตั้งขาดการดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพสวยงาม มีวัชพืชขึ้นรกรุงรัง จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมและสวนสาธารณะโดยตรง ประชาชนเข้ามาใช้บริการในบริเวณดังกล่าวน้อยมาก ภาพประกอบ 259

ภาพประกอบ 259 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อเผ่าพันธุ์มนุษย์ในสวนล้านนา ร.9

1.2.1.5 ทักษะของผู้ชม การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพ ของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนล้านนา ร.9 ผู้วิจัยได้ใช้ประชาชนผู้ใช้บริการสวนสาธารณะจำนวน 8 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยผลงาน 1 ชิ้นจะได้รับการประเมินโดยผู้ชม 3 คน เพื่อประเมิน ทักษะเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพในงานประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะตามกรอบแนวคิด การวิจัย โดยใช้ระดับคะแนนการประเมินตามเกณฑ์ 5 ระดับ และการแปรผลค่าเฉลี่ยเช่นเดียวกับ สวนจตุจักร ซึ่งได้กล่าวแล้วในข้อ 1.1.1 (3) ทั้งนี้ผลการประเมินการรับรู้สุนทรียภาพของ ประติมากรรมร่วมสมัยในสวนล้านนา ร.9 สรุปได้ดังตาราง 18

ตาราง 18 ค่าเฉลี่ยผลการประเมินการรับรู้ของสังคมต่องานประติมากรรมร่วมสมัยในสวนล้านนา ร.9

ที่	ชื่อผลงาน	ค่าเฉลี่ยผลการประเมิน					ค่าเฉลี่ยรวม
		1		2			
		1.1	1.2	2.1	2.2	2.3	
ผลงานที่มีสภาพสมบูรณ์ทั้งประติมากรรม ฐานและสถานที่ติดตั้ง							
1	ลมเหนือ	3.8	3.8	3.9	3.7	3.8	3.8
2	ผู้หญิง	3.3	3.2	2.2	2.1	2.2	2.6
3	ความผูกพัน	3.5	3.3	3.5	3.4	3.6	3.5
4	สนใจใฝ่รู้	4.1	4.3	4.2	4.3	4.1	4.2
5	ทอดแห	4.0	4.0	4.3	4.3	4.3	4.2
ผลงานที่มีสภาพปัจจุบันอันส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะระดับที่ 1							
1	ความบันเทิงใจจากวัฒนธรรมท้องถิ่น	3.2	3.5	2.7	2.3	2.3	2.8
2	ช่างคู่	3.3	3.3	3.2	3.2	3.2	3.2
3	ฉิ่งและเรือ	2.8	2.4	3.0	3.0	3.0	2.8
4	แมว	3.5	3.6	3.5	3.5	3.5	3.5
5	กล้าแกร่ง นอบน้อม	3.0	3.2	3.0	3.1	3.0	3.1
6	หลอมรวมเป็นหนึ่ง	2.4	2.4	3.1	3.0	3.0	2.8
7	คุกกี้	2.5	2.3	2.9	3.0	3.0	2.7
8	ม้วนตัว	2.2	2.3	2.7	2.5	2.5	2.4
9	สภาวะภายในของผู้หญิง	3.0	3.0	3.2	3.3	3.1	3.1
10	ง	2.5	2.3	2.0	2.0	2.5	2.3
11	สังขาร	2.6	2.6	2.5	2.5	2.5	2.5
12	เยาวชนของชาติ	4.0	4.0	3.8	3.8	4.0	3.9
13	ตำนาน	4.0	4.0	4.1	3.8	4.1	4.0
14	พักผ่อน	4.0	4.2	3.8	3.6	4.0	3.9
15	พ่อลูก	4.3	4.2	4.0	4.0	4.0	4.1
16	ร้ายรำ	4.3	4.3	4.0	3.8	4.0	4.1
17	ไปทำไร่	4.5	4.1	3.5	3.5	3.6	3.8
18	บิณฑบาต	4.5	4.0	3.5	3.5	3.5	3.8

ที่	ชื่อผลงาน	ค่าเฉลี่ยผลการประเมิน					ค่าเฉลี่ยรวม
		1		2			
		1.1	1.2	2.1	2.2	2.3	
19	ปฏิมานามวิศราภิบุชนี	3.0	3.1	3.4	3.0	3.2	3.1
20	อิสตรี	4.0	4.1	2.3	2.2	2.2	3.0
21	สังเคราะห์มนุษย์ใหม่ด้วยกระบวนการประติมากรรม	3.2	3.1	2.1	2.0	2.0	2.5
22	ความสัมพันธ์กลมกลืน	3.0	3.0	2.0	2.0	2.0	2.4
ผลงานที่มีสภาพปัจจุบันอันส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะระดับที่ 2							
1	โครงสร้างสีแดง	2.7	2.6	2.3	2.5	2.1	2.4
2	จ้างพ่อนแห่งเวียงบุพผา	3.0	3.2	2.2	2.4	2.5	2.7
3	นางอาย	3.1	3.2	2.0	2.0	2.0	2.5
4	จับเจ้า	2.2	2.5	2.0	1.8	2.0	2.1
5	อิม	3.1	3.2	2.2	2.4	2.3	2.6
6	ผู้หญิง	2.5	2.5	2.0	2.3	2.4	2.3
7	รอกคอย	3.3	3.2	2.3	2.2	2.3	2.7
8	วาทะ ธรรมชาติ นำชีวิต	2.7	3.0	2.0	2.0	2.0	2.3
9	คนนอน	2.6	2.5	2.1	2.0	2.1	2.3
ผลงานที่มีสภาพปัจจุบันอันส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะระดับที่ 3							
1	บ่อทิพย์	2.5	2.7	2.0	2.2	2.4	2.4
2	ตุง	2.4	2.2	2.0	1.7	1.5	2.0
3	พืชพรรณธัญญาหาร	2.0	2.1	1.3	2.0	2.0	1.9
4	สัมผัสธรรมชาติ	2.7	3.0	2.0	2.0	2.0	2.3
5	เผ่าพันธุ์มนุษย์	1.4	1.2	1.0	1.5	2.0	1.4
ค่าเฉลี่ยรวม		3.1	3.1	2.8	2.8	2.8	2.93
		3.10		2.79			

จากผลการประเมินการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรม

ร่วมสมัยในสวนล้านนา ร.9 ดังกล่าวข้างต้น สามารถวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องจากประเด็นที่ใช้ในการประเมิน สรุปโดยรวมได้ว่า ภาพรวมของการประเมินทัศนคติเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนล้านนา ร.9 อยู่ในระดับ 2.93 = ปานกลาง จำแนกเป็น

1) สุนทรียภาพของประติมากรรม 3.10 = ปานกลาง ประกอบด้วย สุนทรียภาพด้านเนื้อหา 3.1 = ปานกลาง สุนทรียภาพด้านรูปทรง 3.1 = ปานกลาง 2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมร่วมสมัยกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ 2.79 = ปานกลาง ประกอบด้วย สุนทรียภาพของสถานที่ติดตั้ง 2.8 การปรากฏชัดของประติมากรรม 2.8 และความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม 2.8 ทั้ง 3 รายการอยู่ในระดับปานกลาง โดยผลงานชื่อสนใจใฝ่รู้ และทอดแห มีระดับค่าเฉลี่ยรวมสูงที่สุดเท่ากันคือ 4.2 = มาก เนื่องจากใช้รูปทรงมนุษย์เป็นสื่อจึงง่ายต่อการรับรู้ และเนื้อหาที่แสดงออกถึงภาพชีวิตที่ชาวไทยคุ้นเคย จึงง่ายต่อการรับรู้ ส่วนผลงานชื่อเผ่าพันธุ์มนุษย์ มีระดับค่าเฉลี่ยผลการประเมินน้อยที่สุดคือระดับ 1.4 = น้อยที่สุด เนื่องจากประติมากรรมมีสภาพไม่สมบูรณ์ ผุพังมาก ประกอบกับสถานที่ติดตั้งมีสภาพรก จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยอย่างรุนแรง

สรุป สวนล้านนา ร.9 เป็นสวนสาธารณะแห่งหนึ่งของประเทศไทยที่มีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยติดตั้งถาวร เป็นสวนที่มีการจัดสร้างผลงานประติมากรรมร่วมสมัยจำนวนมากที่สุดในประเทศไทย ผลงานที่สร้างขึ้นมีคุณค่าทั้งในด้านสุนทรียศาสตร์และประวัติศาสตร์ ทั้งนี้สุนทรียภาพโดยรวมของประติมากรรมร่วมสมัยที่ติดตั้งในสวนล้านนา ร.9 ประกอบด้วย

(1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่

(1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา การติดตั้งประติมากรรมร่วมสมัย

ในสวนล้านนา ร.9 ไม่มีการกำหนดกรอบความคิดในองค์รวมว่าผลงานที่จัดสร้างขึ้นจะต้องแสดงออกถึงเนื้อหาที่กำหนด เพราะมีการจัดสร้าง 3 กลุ่ม แต่ละกลุ่มก็ตอบสนองเนื้อหาตามวาระแห่งการจัดสร้างนั้นๆ ทั้งนี้ผลงานแต่ละชิ้นมีเนื้อหาโดยรวมแสดงถึงความรัก ความผูกพันของแม่กับลูก การเทิดพระเกียรติองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน ความเจริญงอกงาม ความดีงาม ความสูงส่งของพุทธปัญญา คุณธรรม ความศรัทธา ความสุข ความสนุกสนาน อีสระภาพ เสรีภาพ ความเคลื่อนไหว ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น ความงามของสตรีระผู้หญิง เด็ก และการสะท้อนถึงอิทธิพลของเทคโนโลยีที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสังคม ซึ่งล้วนเป็นเนื้อหาที่แสดงออกถึงความดีงาม มีความลึกซึ้ง สูงค่าเหมาะสมแก่ความเป็นวิจิตรศิลป์

(1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง จากที่ไม่มีการกำหนดกรอบความคิดเพื่อการสร้างสรรค์ประติมากรรมในองค์รวม ทำให้ประติมากรรมร่วมสมัยในสวนล้านนา ร.9 มีความหลากหลายทางด้านรูปทรงและแนวทางในการสร้างสรรค์ ทั้งรูปทรงกึ่งนามธรรมและนามธรรม

ทั้งแบบอินทรีย์รูปและแบบเรขาคณิต สุนทรียภาพของประติมากรรมเกิดจากรูปทรงที่มีเอกภาพ ไม่ซ้ำซ้อน รูปทรงพัฒนาจากรูปทรงของมนุษย์ทั้งเพศชาย หญิงในวัยต่างๆ พืชพรรณ สัตว์ สิ่งมีชีวิต สิ่งของ หรือสัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อของมนุษย์ การลดทอนรายละเอียดให้คงเหลือเฉพาะส่วนสำคัญ และการสร้างรูปทรงใหม่ที่ทำให้ความรู้สึกและสื่อความหมายสนองตอบเนื้อหาในการสร้างสรรค์ตามความมุ่งหมายของการจัดสร้าง แสดงความงามจากสัมพันธ์ภาพของทัศนธาตุ ได้แก่ เส้น ระนาบ ความโค้งนูน มวล ปริมาตร แสงเงา ที่ว่าง พื้นผิวและเส้นรูปนอกที่ชัดเจน โดยใช้หลักการทางองค์ประกอบศิลป์ที่หลากหลาย เช่น การประสานกลมกลืน จังหวะ การซ้ำ การขัดแย้ง เพื่อให้รูปทรงมีเอกภาพ สสนองตอบแนวความคิดในการสร้างสรรค์ วัสดุในการจัดสร้างมีทั้งหินทราย เหล็ก ไฟเบอร์กลาส ไม้ และซีเมนต์ ผลงานแต่ละชิ้นมีขนาดและสัดส่วนที่เหมาะสมกับวัสดุและพื้นที่ บางชิ้นมีขนาดใหญ่สามารถขึ้นไปป็นปายได้ บางชิ้นมีขนาดเล็กตามข้อจำกัดของวัสดุ และเงื่อนไขในการจัดสร้าง รูปทรงไม่มีส่วนแหลมคมเป็นอันตรายต่อประชาชนที่เข้ามาใช้บริการสวนสาธารณะ เนื่องจากปัญหาจากการบริหารจัดการสวนสาธารณะ ซึ่งส่งผลสืบเนื่องไปยังปัญหาเกี่ยวกับการดูแลรักษาประติมากรรมร่วมสมัย ส่งผลกระทบต่อบรรยากาศ ความสวยงามของสวนสาธารณะ และสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย ทำให้ผลงานส่วนมากมีสภาพไม่สมบูรณ์ ชำรุด บางชิ้นผุพัง ผลงานที่สร้างด้วยโลหะมีสนิมกัดกร่อน ส่วนประติมากรรมชิ้นอื่นๆ ก็มีคราบเปื้อนเห็นได้อย่างชัดเจน ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงโดยตรงต่อสุนทรียภาพของประติมากรรม

(2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับ

สภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่

(2.1) สุนทรียภาพด้านสถานที่ติดตั้ง สวนล้านนา ร.9 มีการติดตั้งผลงานหลายลักษณะ ได้แก่ การติดตั้งแบบกระจายในพื้นที่สำคัญของสวน และการติดตั้งในลักษณะกลุ่มประติมากรรม ได้แก่ กลุ่มประติมากรรมหินทรายสลัก เป็นต้น แต่เนื่องจากปัญหาจากการบริหารจัดการสวนสาธารณะ ซึ่งส่งผลกระทบต่อ การดูแลรักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสวน และสภาพบรรยากาศโดยรวม นอกจากนี้แล้ว เจ้าหน้าที่ยังปล่อยให้ละเลย ขาดการดูแลรักษาความสะอาด ตัดแต่งต้นไม้ สนามหญ้าให้สวยงาม การซ่อมบำรุงสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ทำให้สวนอยู่ในสภาพทรุดโทรม มีประชาชนเข้ามาใช้บริการจำนวนน้อย และได้ส่งผลกระทบต่อบรรยากาศของสวน และสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยภายในสวนด้วย

(2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม (Appearance) คือ ความสัมพันธ์ระหว่างการมองของผู้ชมกับเวลาในช่วงเวลาที่มองเห็นผลงาน เป็นช่วงเวลาที่ก่อให้เกิดการรับรู้ความงามของประติมากรรมในเบื้องต้น ความงามเกิดขึ้นจากสุนทรียภาพด้านรูปทรงในข้อ

(1.2) การปรากฏชัดที่ดีของประติมากรรมเกิดจากลักษณะรูปทรงที่มีมวลและความหนาแน่น มีสัดส่วนและขนาดที่เหมาะสม มีมุมมองที่โล่งกว้าง มีความเด่นชัด ฉากหลังไม่รกรุงรัง นอกจากนี้แล้ว การติดตั้งประติมากรรมในลักษณะเป็นกลุ่ม หรือมีจำนวนหลายชิ้นเช่นนี้ ทำให้ประติมากรรมแต่ละชิ้นส่งเสริม เกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ทำให้ผลงานโดยรวมมีความหนาแน่น เป็นกลุ่มก้อนที่มีพลัง และมีการปรากฏชัดมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ กลุ่มประติมากรรมอันเนื่องจากโครงการประติมากรรมเยาวชนสวนล้านนา ร.9 เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ พ.ศ. 2540-2542 และกลุ่มประติมากรรมหินทรายสลักที่ติดตั้งริมสระน้ำ มีการปรากฏชัดมากกว่าพื้นที่อื่น เพราะสถานที่ติดตั้งได้รับการดูแลรักษาในระดับหนึ่ง จึงไม่รกรุงรังเหมือนกับพื้นที่ส่วนอื่นๆ ซึ่งมีสภาพรก ทำให้ประติมากรรมไม่ปรากฏชัด และส่งผลเสียโดยตรงต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย

(2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ เป็นความงามที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างรูปทรงกับสถานที่ติดตั้งและการปรากฏชัดของประติมากรรม ประติมากรรมแต่ละชิ้นติดตั้งในบริเวณต่างๆ ตามความเหมาะสมของผลงานและพื้นที่ ทั้งการติดตั้งแบบกลุ่มประติมากรรม และแบบกระจายในพื้นที่สำคัญของสวน มีระยะห่างที่เหมาะสมไม่รบกวนทัศนวิสัยซึ่งกันและกัน ตำแหน่งที่ติดตั้งมีความสัมพันธ์กับรูปร่างที่ดินของแต่ละพื้นที่ แต่เนื่องจากปัญหาจากการบริหารจัดการสวนสาธารณะ และได้ส่งผลกระทบต่อบรรยากาศของสวนสาธารณะ และสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยภายในสวนด้วย ทั้งในด้านฐานติดตั้ง ผลงาน แผ่นป้ายแสดงรายละเอียดของประติมากรรม พื้นที่รอบบริเวณติดตั้งผลงาน มุมมอง การบดบัง ฉากหน้า ฉากหลัง สภาพต้นไม้ และสาธารณูปโภคต่างๆ ภายในสวน สิ่งทั้งหลายเหล่านี้ล้วนมีผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะทั้งสิ้น

(3) ทศนคติของผู้ชม การศึกษาวิจัยเพื่อประเมินทัศนคติเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมในสวนล้านนา ร.9 ใช้ประชาชนผู้ใช้บริการสวนสาธารณะเป็นกลุ่มตัวอย่างตามกรอบแนวคิดการวิจัย โดยใช้ระดับคะแนนการประเมินตามเกณฑ์ 5 ระดับ สรุปได้ว่าภาพรวมของการประเมินทัศนคติเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนล้านนา ร.9 อยู่ในระดับ 2.93 = ปานกลาง จำแนกเป็น 1) สุนทรียภาพของประติมากรรม 3.10 = ปานกลาง 2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมร่วมสมัยกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ 2.80 = ปานกลาง โดยผลงานชื่อสนใจใฝ่รู้ และทอแด มีระดับค่าเฉลี่ยรวมสูงที่สุดเท่ากันคือ 4.2 = มาก เนื่องจากใช้รูปทรงมนุษย์เป็นสื่อจึงง่ายต่อการรับรู้และเนื้อหาที่แสดงออกถึงภาพชีวิตที่ชาวไทยคุ้นเคย จึงง่ายต่อการรับรู้ ส่วนผลงานชื่อเผ่าพันธุ์มนุษย์ มีระดับค่าเฉลี่ยผลการประเมินน้อยที่สุดคือระดับ 1.4 = น้อยที่สุด เนื่องจากประติมากรรมมีสภาพไม่สมบูรณ์ ฝุ่นผงมาก และสถานที่ติดตั้งมีสภาพรก จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของ

ประติมากรรมร่วมสมัย

1.2.2 สวนสาธารณะหนองบวหาด

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะหนองบวหาด ซึ่งมีประติมากรรมอยู่ 1 ชิ้น คือผลงานชื่อร้ายรำ ปีที่สร้าง พ.ศ. 2548 โดยยอดรัก จำรัส ผลงานติดตั้งในบริเวณที่มีความเหมาะสมของผลงานและพื้นที่ ปรากฏดังผังบริเวณ ภาพประกอบ 260 การศึกษาสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะหนองบวหาดมีประเด็นการนำเสนอตามกรอบแนวคิดการวิจัย ผลการวิจัยพบว่าผลงานดังกล่าวมีสภาพสมบูรณ์ทั้งประติมากรรม ฐานและสถานที่ติดตั้ง ทำให้ประติมากรรมปรากฏสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์ โดยสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

ภาพประกอบ 260 ที่ตั้งประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะหนองบวหาด

- (1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่
 - (1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ ศิลปินมีแรงบันดาลใจจากพิธีการรำดาบของชาวล้านนา ที่สื่อให้เห็นถึงความงดงามอ่อนช้อย พลั้วไหวของการรำรำ เป็นวัฒนธรรมที่งดงามของชาวล้านนาที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของท้องถิ่น
 - (1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ การนำรูปทรงของคนขณะกำลังรำรำมาพัฒนาเป็นรูปทรงธรรมชาติ แสดงความงามของประติมากรรมแบบกึ่งนามธรรม เป็นรูปทรงของผู้ชายอยู่ในท่ายืนรำรำดาบ ย่อخالลงเล็กน้อย มือทั้งสองข้างจับดาบ แสดงลีลาการรำรำอันสง่างาม ทำให้รูปทรงมีการเคลื่อนไหว เกิดมุมมองที่รอบด้าน มีจังหวะที่สวยงาม รูปทรงโดยรวมมีความงามของปริมาตร เส้นรูปนอกมีความเคลื่อนไหวสัมพันธ์กับที่ว่างและรูปทรง มีการประสานกลมกลืนที่สวยงาม (ยอดรัก จำรัส, 2548: ไม่มีเลขหน้า) ภาพประกอบ 261

ภาพประกอบ 261 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่

(2.1) สถานที่ติดตั้ง ประติมากรรมชิ้นนี้ติดตั้งอยู่บริเวณกึ่งกลางของพื้นที่ เป็นตำแหน่งที่โดดเด่นที่สุดของสวนสาธารณะแห่งนี้ ท่ามกลางความร่มรื่นของพรรณไม้และสระน้ำ ประติมากรรมตั้งอยู่ที่จุดศูนย์กลางของบ่อน้ำพุรูปวงกลมขนาดใหญ่ ทำให้รูปทรงเด่นสง่าเห็นได้ชัดเจน ฉากหน้าเป็นที่ว่างมีมุมมองที่โล่งกว้าง ฉากหลังมีต้นไม้ในระยะไกล ทำให้มีการมองเห็นที่เด่นชัด ไม่มีสิ่งรบกวนสายตา บ่อน้ำพุแห่งนี้จัดสร้างมานานแล้ว ด้านในติดตั้งหัวฉีดน้ำพุและหลอดไฟฟ้าใต้น้ำเปิดให้แสงสว่าง เมื่อมีโครงการประกวดประติมากรรม คณะกรรมการดำเนินงานได้นำผลงานมาติดตั้งที่จุดศูนย์กลางของบ่อน้ำพุ ทำให้ผลงานมีพื้นที่เฉพาะที่เด่นชัด

(2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากการติดตั้งบนฐาน ทำให้ผลงานอยู่เหนือระดับสายตา มีแสงธรรมชาติส่องกระทบผลงาน กลางคืนมีการเปิดไฟฟ้าให้แสงสว่างทำให้ผลงานปรากฏเด่นชัดเป็นสัญลักษณ์ของสวนแห่งนี้ กิจกรรมของประชาชนนิยมปูลูสนั่งบนสนามหญ้า ริมสระน้ำ หรือไปริยให้อาหารปลาและนก ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ดำเนินไปอย่างซ้ำๆ ทำให้สามารถมองเห็นประติมากรรมได้โดยง่าย

(2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม สุนทรียภาพเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างรูปทรงกับสถานที่ติดตั้งและการปรากฏชัดของประติมากรรม ได้แก่ การติดตั้งรูปทรงอยู่เหนือระดับสายตา มองเห็นได้เด่นชัด พื้นที่รอบข้างเป็นที่โล่ง ฉากหน้าเป็นที่ว่างทำให้มีมุมมองที่โล่งกว้าง มีการมองเห็นที่เด่นชัด ไม่มีสิ่งรบกวนสายตา ภาพประกอบ 262

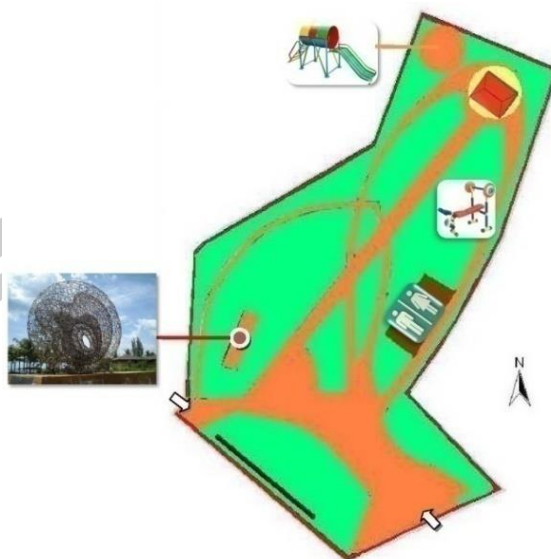
ภาพประกอบ 262 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อรำยรำในสวนสาธารณะหนองบวหาด

(3) ทักษะคิดของผู้ชม การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะหนองบวหาด ผู้วิจัยได้ใช้ประชาชนผู้ใช้บริการสวนสาธารณะจำนวน 3 คน ผลวิจัยสรุปได้ว่า ภาพรวมของการประเมินทัศนคติเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะหนองบวหาดอยู่ในระดับ 4.69 = มากที่สุดแบ่งเป็น 1) สุนทรียภาพของประติมากรรม 4.60 = มากที่สุด ประกอบด้วย สุนทรียภาพด้านเนื้อหา 4.5 = มากที่สุด สุนทรียภาพด้านรูปทรง 4.7 = มากที่สุด 2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมร่วมสมัยกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ 4.77 = มากที่สุด ประกอบด้วย สุนทรียภาพของสถานที่ติดตั้ง 4.7 = มากที่สุด การปรากฏชัดของประติมากรรม 4.8 = มากที่สุด และความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม 4.8 = มากที่สุด

1.3 จังหวัดภูเก็ต

1.3.1 สวนเฉลิมพระเกียรติ 100 ปี พระบรมราชชนนี

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนเฉลิมพระเกียรติ 100 ปี พระบรมราชชนนี ซึ่งมีประติมากรรมอยู่ 1 ชิ้น คือผลงานชื่อจิตจักรวาลปีที่สร้าง พ.ศ. 2549 โดยอุดร จีรัชชา ผลงานติดตั้งในบริเวณที่มีความเหมาะสมของผลงานและพื้นที่ ปรากฏดังผังบริเวณ ภาพประกอบ 263 การศึกษาสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนเฉลิมพระเกียรติ 100 ปี พระบรมราชชนนี มีประเด็นการนำเสนอตามกรอบแนวคิดการวิจัย ผลการวิจัยพบว่าผลงานดังกล่าวมีสภาพสมบูรณ์ทั้งประติมากรรม ฐานและสถานที่ติดตั้ง ทำให้ประติมากรรมปรากฏสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์ โดยสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

ภาพประกอบ 263 ที่ตั้งประติมากรรมร่วมสมัยในสวนเฉลิมพระเกียรติฯ

(1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ประกอบด้วย

(1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ศิลปินมีแนวคิดในการสร้างผลงานเพื่อเป็นเครื่องเตือนใจถึงความไม่ประมาท และกระตุ้นเตือนให้มนุษย์ใส่ใจต่อธรรมชาติ ให้มีสำนึกต่อธรรมชาติด้วยปัญญาและกรุณา อยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างสันติ สิ่งนี้คือทางรอดของมนุษยชาติ ในสภาพการเปลี่ยนแปลงของโลกที่ทวีความรุนแรงขึ้น โดยเฉพาะภาวะโลกร้อนที่ทำลายสภาพแวดล้อมของโลกและส่งผลกระทบต่อวงจรชีวิตของมนุษย์ในที่สุด สิ่งที่มนุษย์เรียกว่าภัยพิบัติทางธรรมชาตินั้นเกิดจากการปรับเปลี่ยนทางธรรมชาติเพื่อความสมดุลและการดำรงอยู่ของพิภพเอง พลศาสตร์ของสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งเดียวกัน ส่งผลเชื่อมโยง ถ่ายทอด แปรเปลี่ยนและเป็นพลวัตรต่อกัน นับจากโครงสร้าง อะตอม กายภาพทางเคมี พฤติกรรมของมนุษย์ จนถึงระดับชั้นในจักรวาล เป็นวัฏจักรของชีวิตที่เชื่อมโยงกัน (สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย, 2550: 158-160)

(1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ การสร้างรูปทรงกลมที่ประกอบขึ้นจากการเชื่อมต่อกันของเส้น ลักษณะเป็นรูปทรงโปร่งซ้อนกันอยู่ 3 ชั้น สามารถมองเห็นรูปทรงแต่ละชั้นได้อย่างชัดเจน เส้นที่เชื่อมต่อกันเป็นเส้นโค้งอิสระมีที่มาจากคลื่นน้ำ รูปทรงชั้นในและชั้นกลางเป็นรูปทรงธรรมชาติ ส่วนรูปทรงชั้นนอกสุดเป็นแบบเรขาคณิต ทำให้รูปทรงมีความเป็นเด่นจากการขัดแย้งแต่สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีเอกภาพ การเชื่อมต่อกันของเส้นมีความถี่ที่แตกต่างกันทำให้รูปทรงปรากฏชัด รูปทรงชั้นในสุดมีความถี่มากจึงปรากฏชัดมากที่สุด รูปทรงชั้นกลางและชั้นนอกมีความโปร่งมากกว่าตามลำดับ เพื่อให้สามารถมองเห็นสุนทรียภาพของ

รูปทรงชั้นในสุดได้ มีช่องว่างทะลุเป็นรูปวงรีเป็นดั่งแกนของรูปทรง สื่อถึงแกนและแรงหมุนของโลก ที่หมุนรอบตัวเองและดวงอาทิตย์ที่สัมพันธ์กับสนามแม่เหล็กในจักรวาลซึ่งมีความต่อเนื่องกัน (อัคร จิรัชชา, 2554: สัมภาษณ์ ; สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย, 2550: 158-160) ภาพประกอบ 264

ภาพประกอบ 264 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับ

สภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่

(2.1) สถานที่ติดตั้ง ประติมากรรมชิ้นนี้ติดตั้งตรงกึ่งกลางของสวนสาธารณะ เป็นตำแหน่งที่โดดเด่นที่สุด เป็นสัญลักษณ์ของสวนสาธารณะแห่งนี้ การคัดเลือกตำแหน่ง องค์ประกอบของการติดตั้ง ได้รับการออกแบบและพิจารณาโดยคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัยแต่งตั้งขึ้นพร้อมกับการออกแบบและจัดสร้างสวนประติมากรรมติดตั้งบนฐานขนาดใหญ่ แต่ปัจจุบันฐานมีสภาพชำรุด มีแผ่นหินทรายเป็นหลุมออก และมีคราบเปื้อนรอบขอบฐาน ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยรวม

(2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากการติดตั้งรูปทรงบนฐานทำให้ผลงานอยู่เหนือระดับสายตา มีแสงธรรมชาติส่องกระทบผลงาน กลางคืนมีไฟฟ้าให้แสงสว่างทำให้ผลงานปรากฏชัดเป็นสัญลักษณ์ของสวน พื้นที่ของสวนมีขนาดเล็กจึงทำให้มีมุมมองในระยะใกล้ แม้รูปทรงจะมีลักษณะโปร่งแต่ก็สามารถมองเห็นประติมากรรมได้โดยง่าย

(2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม สุนทรียภาพเกิดจากการกำหนดตำแหน่งติดตั้งผลงานมีความสัมพันธ์กับผังบริเวณของสวนสาธารณะ รูปทรงตั้งอยู่บนฐานช่วยยกผลงานให้อยู่เหนือระดับสายตา พื้นที่รอบข้างเป็นที่โล่ง ไม่มีสิ่งรบกวนสายตา มีผนังจารึกข้อความและเรื่องราวเกี่ยวกับภัยพิบัติสึนามิที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ช่วยส่งเสริมให้แนวคิดในการจัดสร้างประติมากรรมและสวนสาธารณะแห่งนี้บรรลุวัตถุประสงค์โดยสมบูรณ์ ภาพประกอบ 265

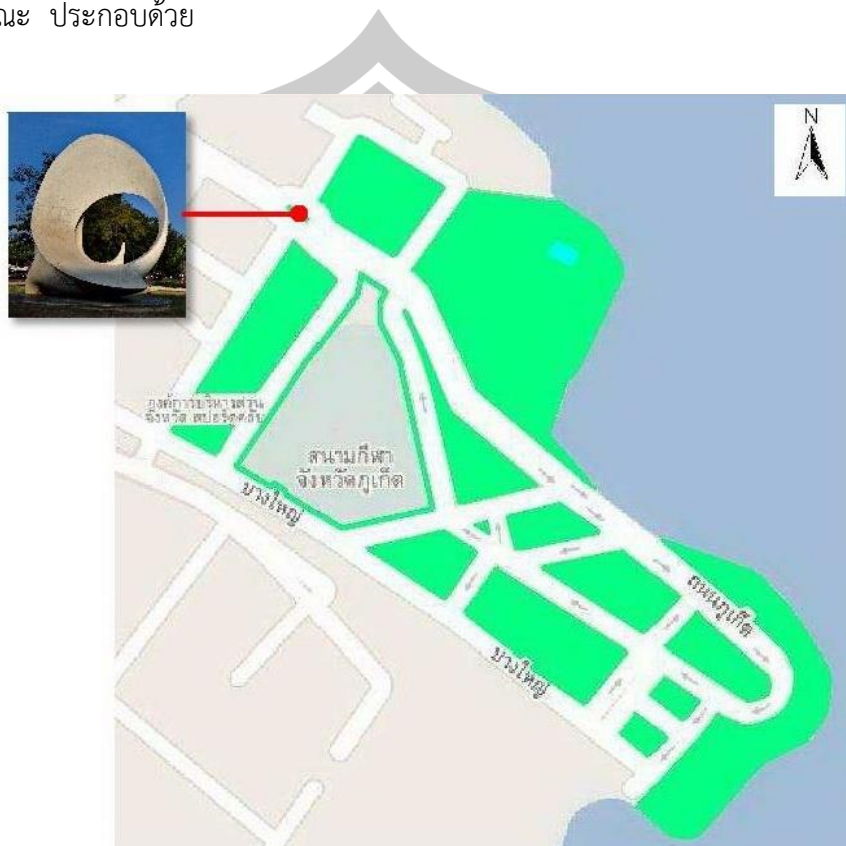
ภาพประกอบ 265 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อจิตจักรวาลในสวนเฉลิมพระเกียรติฯ

(3) ทศนคติของผู้ชม การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนเฉลิมพระเกียรติ 100 ปี พระบรมราชชนนี ผู้วิจัยได้ใช้ประชาชนผู้ใช้บริการสวนสาธารณะจำนวน 3 คน เพื่อประเมินทัศนคติเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพในงานประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะตามกรอบแนวคิดการวิจัย ผลวิจัยสรุปได้ว่า ภาพรวมของการประเมินทัศนคติเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะแห่งนี้ อยู่ในระดับ 4.32 = มาก แบ่งเป็น 1) สุนทรียภาพของประติมากรรม 4.20 = มาก ประกอบด้วย สุนทรียภาพด้านเนื้อหา 4.0 = มาก สุนทรียภาพด้านรูปทรง 4.4 = มาก 2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมร่วมสมัยกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ 4.43 = มาก ประกอบด้วย สุนทรียภาพของสถานที่ติดตั้ง 4.3 = มาก การปรากฏชัดของประติมากรรม 4.5 = มากที่สุด และความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม 4.5 = มากที่สุด

1.3.2 สวนสาธารณะสะพานหิน

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะสะพานหิน ซึ่งมีประติมากรรมอยู่ 1 ชิ้น คือผลงานชื่อหลัก 60 ปี สร้างในปี พ.ศ. 2512 โดยชวลิต หัตถพงษ์ ผลงานติดตั้งในบริเวณที่มีความเหมาะสมของผลงานและพื้นที่ปรากฏตั้งผังบริเวณ ภาพประกอบ 266 การศึกษาสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะสะพานหิน มีประเด็นการนำเสนอตามกรอบแนวคิดการวิจัยเช่นเดียวกับสวนจตุจักร ผลการวิจัยพบว่าผลงานดังกล่าวมีสภาพสมบูรณ์ทั้งประติมากรรม ฐานและสถานที่ติดตั้ง ทำให้

ประติมากรรมปรากฏสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์ โดยสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

ภาพประกอบ 266 ที่ตั้งประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะสะพานหิน
(ที่มา Google Maps, 2017: Website)

(1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ประกอบด้วย

(1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา วัตถุประสงค์ในการสร้างผลงานชิ้นนี้คือเพื่อเป็นอนุสรณ์รำลึกถึงกัปตันเฮ็ดเวิร์ด โทมัส ไมลส์ ซึ่งเป็นผู้นำเรือซูดแร่ลำแรกของโลกมาใช้ซูดแร่ดิบุกที่อ่าวทุ่งคาเป็นครั้งแรกของโลกจนประสบผลสำเร็จ ก่อให้เกิดการสร้างเรือซูดมาใช้ในการทำเหมืองดิบุกขึ้นทั่วไปในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ ดังนั้นศิลปินจึงได้นำเนื้อหาดังกล่าวเป็นแนวคิดในการสร้างรูปทรงประติมากรรม

(1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง จากแนวคิดดังกล่าวศิลปินได้นำเอารูปทรงกะพ้อตักดินของเรือซูดและเปลือกหอยมาประยุกต์เข้าด้วยกัน เพื่อสื่อถึงเรือซูด การซูดแร่ และทะเล รูปทรงที่สร้างขึ้นมีความชัดเจน ไม่ซับซ้อน สามารถรับรู้ได้โดยง่าย ลักษณะเป็นรูปทรงแบบนามธรรม มีการออกแบบที่แสดงความงามอย่างรอบด้าน รูปทรงแสดงความสัมพันธ์กันของปริมาตร เส้น สี พื้นผิว และที่ว่างที่ประสานกลมกลืนอย่างมีเอกภาพ ภาพประกอบ 267

ภาพประกอบ 267 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับ

สภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่

(2.1) สถานที่ติดตั้ง ประติมากรรมชิ้นนี้ติดตั้งอยู่บริเวณสวนหย่อมกึ่งกลางถนน ด้านหน้าสวนสาธารณะสะพานหิน มีป้ายชื่อสวนสาธารณะขนาดใหญ่อยู่ด้านหน้า เป็นตำแหน่งที่โดดเด่น สง่างามที่สุดและเป็นสัญลักษณ์ของการจัดสร้างสวนสาธารณะแห่งนี้ พื้นที่รอบข้างทั้งฉากหน้าและฉากหลังจึงมีความโล่งกว้าง ทำให้ผลงานมีมุมมองและกรอบการมองที่โดดเด่นมีแสงไฟฟ้าเปิดในเวลากลางคืน ทำให้เกิดมุมมองที่โดดเด่นสวยงามแก่สวนสาธารณะ และประชาชนสามารถชื่นชมสุนทรียภาพของประติมากรรมได้ในเวลากลางคืน

(2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากการสร้างรูปทรงขนาดใหญ่ที่มีความสูงรวมพื้นยกระดับ 630 เซนติเมตร ทำให้รูปทรงอยู่เหนือระดับสายตา การติดตั้งกลางสนามหญ้ากึ่งกลางถนน คล้ายวงเวียนที่ผู้คนสัญจรผ่านไปมา ทำให้ประติมากรรมมีความโดดเด่นสง่างาม ใกล้ชิดกับผู้ชม รูปทรงที่ไม่ซับซ้อนทำให้ปรากฏชัดแม้จะชมขณะสัญจรอยู่บนรถก็ตาม สถานที่ติดตั้งมีขนาดไม่กว้างใหญ่มากนักทำให้มีมุมมองในระยะใกล้ ประชาชนสามารถเข้าไปสัมผัสและปีนป้ายผลงานได้อย่างใกล้ชิด สามารถรับรู้ถึงสุนทรียภาพของประติมากรรมได้โดยง่าย

(2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม สุนทรียภาพเกิดจากการติดตั้งผลงานที่เด่นสง่าด้านหน้าสวนสาธารณะ ตรงกึ่งกลางจุดบรรจบกันของถนนเป็น 4 แยก ทำให้มีมุมมองที่โล่งกว้างและสามารถมองเห็นได้ในระยะไกลทุกทิศทาง รูปทรงตั้งอยู่บนพื้นยกระดับทำให้ผลงานมีพื้นที่เฉพาะชัดเจนและสวยงาม มีป้ายชื่อสวนสาธารณะขนาดใหญ่ตั้งอยู่ด้านหน้าผลงาน ทำให้จุดสนใจพุ่งตรงไปยังป้ายและประติมากรรมที่เด่นตระหง่านอยู่ด้านหลัง ภาพประกอบ 268

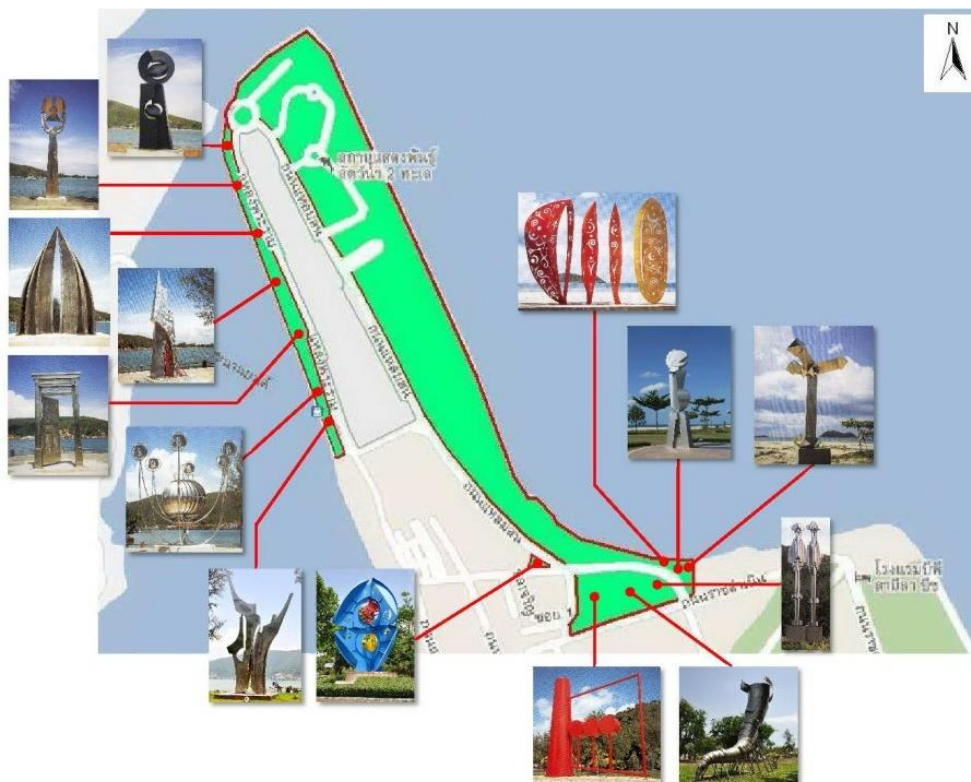
ภาพประกอบ 268 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อหลัก 60 ปี ในสวนสาธารณะสะพานหิน

(3) ทักษะของผู้ชม การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะสะพานหินในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ประชาชนผู้ใช้บริการสวนสาธารณะจำนวน 3 คน เพื่อประเมินทัศนคติเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพในงานประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะตามกรอบแนวคิดการวิจัย ผลวิจัยสรุปได้ว่า ภาพรวมของการประเมินทัศนคติเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะแห่งนี้อยู่ในระดับ 4.70 = มากที่สุด แบ่งเป็น 1) สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย 4.70 = มากที่สุด ประกอบด้วย สุนทรียภาพด้านเนื้อหา 4.6 สุนทรียภาพด้านรูปทรง 4.8 ทั้งสองรายการอยู่ในระดับมากที่สุด 2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมร่วมสมัยกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ 4.70 = มากที่สุด ประกอบด้วย สุนทรียภาพของสถานที่ติดตั้ง การปรากฏชัดของประติมากรรม และความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม ทั้งสามรายการมีค่าเฉลี่ยผลการประเมินเท่ากันอยู่ในระดับ 4.7 = มากที่สุด

1.4 จังหวัดสงขลา

1.4.1 สวนประติมากรรมเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสทรงเจริญพระชนมายุ 50 พรรษา

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะสะพานหิน ซึ่งมีประติมากรรมอยู่ 14 ชิ้น สร้างในปี พ.ศ. 2548 ผลงานแต่ละชิ้นติดตั้งในบริเวณต่างๆ ตามความเหมาะสมของผลงานและพื้นที่ ดึงผังบริเวณ ภาพประกอบ 269 การศึกษาสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะแห่งนี้ มีประเด็นการนำเสนอตามกรอบแนวคิดการวิจัย ทั้งนี้ผลงานแต่ละชิ้นมีสุนทรียภาพที่แตกต่างกัน มีรายละเอียดดังนี้

ภาพประกอบ 269 ที่ตั้งประติมากรรมร่วมสมัยในสวนประติมากรรมฯ

1.4.1.1 ผลงานที่มีสภาพสมบูรณ์ทั้งประติมากรรม ฐานและสถานที่ติดตั้ง ทำให้ประติมากรรมปรากฏสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์ จำนวน 5 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 35.7 ของประติมากรรมในสวนแห่งนี้ ได้แก่

(1) ผลงานชื่อพลังจักรวาล โดยนนทิวรรณ จันทนะพะลิน สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(1.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่

(1.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ศิลปินมีแนวคิดเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวของทุกสิ่งทุกอย่างซึ่งล้วนอยู่ในกระแสการเคลื่อนไหวของจักรวาล เป็นพลังเดียวกัน กับการเป็นไปของสิ่งมีชีวิต ที่ต้องก่อกำเนิด เติบโต และแตกสลายไป แล้วกลับเกิดใหม่เช่นนี้ เรื่อยไป ไม่รู้จบสิ้นเป็นนิรันดร์กาล

(1.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง รูปทรงมีที่มาจากจินตนาการของศิลปินที่ต้องการสร้างประติมากรรมที่เคลื่อนไหว ประกอบด้วยรูปทรงส่วนกลาง เป็นรูปทรงกลม เป็นรูปทรงหลัก เป็นแกน และเป็นจุดศูนย์กลางของผลงาน เคลื่อนไหวในลักษณะการหมุนรอบตัวเอง เรียงตัวต่อกันเป็นรูปทรงกลม มีช่องว่างระหว่างแผ่นโลหะ เพื่อให้กระแสลมถ่ายเทเข้าออกพัดให้รูปทรงหมุนได้ ส่วนบนมีเส้นรูปนอกที่มาจากสิ่งเกี่ยวเนื่องกับพุทธศาสนา เป็นสัญลักษณ์ตามความเชื่อเรื่องไตรภูมิและจักรวาลวิทยา ซึ่งมีเขาพระสุเมรุเป็นศูนย์กลางของ

จักรวาล รูปทรงรองเป็นรูปทรงย่อยจำนวน 6 รูปทรง มีขนาดเล็กกว่ารูปทรงหลักมาก มีลักษณะรูปทรงและวิธีประกอบสร้างคล้ายคลึงกันแต่มีขนาดเล็กกว่า เคลื่อนไหวด้วยการหมุนรอบแกนกลาง โดยใช้พลังงานลมเช่นเดียวกัน เป็นรูปทรงบริวารของรูปทรงหลัก เช่นเดียวกับความเชื่อเรื่องจักรวาลที่มีเขาพระสุเมรุเป็นศูนย์กลาง แวดล้อมไปด้วยโลกและดวงดาวภพภูมิอื่นๆ มากมาย และเช่นเดียวกับระบบสุริยะจักรวาลในทางดาราศาสตร์ที่มีดวงอาทิตย์เป็นศูนย์กลาง แวดล้อมไปด้วยดวงดาวต่างๆ จำนวนมาก รูปทรงทั้งหกเชื่อมประกอบเข้ากับรูปทรงหลักด้วยเส้นโลหะมีลักษณะคล้ายเส้นรูปนอกของกลีบดอกบัว เชื่อมประสานเข้าสู่แกนกลางตรงส่วนล่างของรูปทรง ทำให้รูปทรงหลักเบาลอยอยู่เหนือพื้น ดังนั้นหากพิจารณาในองค์รวมของรูปทรงทั้งหมดนั้น ก็จะเห็นได้ว่ารูปทรงทั้งหมดมีเค้าโครงมาจากดอกบัวที่แผ่กลีบผลิบาน ดอกบัวเป็นดอกไม้สัญลักษณ์ของการบูชาพุทธศาสนาในสังคมไทย ดอกบัวผลิบานเปรียบเสมือนความเจริญรุ่งเรืองของพุทธปัญญา การใช้เค้าโครงของดอกบัวผสมผสานกับแนวคิดเรื่องจักรวาลวิทยา จึงเป็นความเฉียบคมเหนือชั้นในการออกแบบรูปทรงของศิลปิน มีรูปทรงหลักอยู่ตรงกลางเปรียบได้กับฝักหรือแกนกลางของดอกบัวและเขาพระสุเมรุศูนย์กลางของจักรวาลที่กำหนดความเป็นไปของดวงดาวและสรรพสิ่ง รูปทรงบริวารทั้งหกเปรียบได้กับดวงดาวบริวารที่อยู่แวดล้อมเขาพระสุเมรุ รูปทรงทั้งหมดสร้างด้วยโลหะพื้นผิวมันวาว ให้ความรู้สึกถึงการเคลื่อนไหว ไม่นิ่ง (นนทิวรรณ จันทนะผะลิน, 2556: สัมภาษณ์) ภาพประกอบ 270

ภาพประกอบ 270 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(1.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่

(1.2.1) สถานที่ติดตั้ง สุนทรียภาพเกิดจากสถานที่ติดตั้งริมฝั่งทะเลสาบสงขลาด้านทิศใต้ บริเวณสวนสองทะเล ใกล้กับท่าเรือท่องเที่ยวเทศบาลนครสงขลา มีทัศนียภาพรอบข้างและฉากหลังที่สวยงาม

(1.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากการสร้างรูปทรงแบบเรขาคณิตขนาดใหญ่อยู่เหนือระดับสายตา การติดตั้งบนลานกว้าง ในตำแหน่งที่สำคัญ ทำให้มีความโดดเด่น สวยงาม รูปทรงสร้างด้วยสแตนเลสที่มันวาว ทำให้ปรากฏชัดเจน

(1.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม สุนทรียภาพเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างรูปทรงกับสถานที่ติดตั้งและการปรากฏชัดของประติมากรรม ได้แก่ การติดตั้งบนฐาน และลานคอนกรีตทำให้รูปทรงอยู่เหนือระดับสายตา มองเห็นได้ง่าย รูปทรงมีการเคลื่อนไหว มีพื้นผิวมันวาวทำให้มีความเด่นชัด มีทะเลสาบสงขลาและเกาะยอเป็นฉากหลังให้ความร่มรื่นที่มีชีวิต เคลื่อนไหว ไม่ทึบตัน มีฉากหน้าเป็นที่ว่าง ทำให้มีมุมมองที่โล่งกว้าง มีกรอบการมองที่เด่นชัด ไม่มีสิ่งรบกวนสายตา ภาพประกอบ 271

ภาพประกอบ 271 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อพลังจักรวาลในสวนประติมากรรมฯ

(2) ผลงานชื่อข้างขึ้นข้างแรม โดยวิชัย สิทธิรัตน์ สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(2.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่

(2.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ศิลปินมีแนวคิดเกี่ยวกับดวงจันทร์ที่มีการหมุนโคจรรอบตัวเองและรอบโลก โดยได้รับแสงสว่างจากดวงอาทิตย์เช่นเดียวกับโลก ในยามข้างขึ้นดวงจันทร์มีแสงสว่างนุ่มนวลเย็นตา ด้วยแรงดึงดูดของดวงจันทร์ทำให้น้ำทะเลมีระดับสูงขึ้น และในยามข้างแรมน้ำทะเลก็จะลดระดับลง ดวงจันทร์จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญเมื่ออยู่คู่กับทะเล ทำให้เกิดบรรยากาศแห่งความฝัน ความงาม ความสุขมาสู่จิตใจ ในแง่ธรรมะยามใดที่จิตใจของเรามีความสุข เบิกบาน เหมือนพระจันทร์ในเวลาข้างขึ้น ยามใดที่จิตใจเราเศร้าหมอง จิตก็จะมีมืดมิดเหมือนคืนข้างแรม สภาวะเช่นนี้เกิดกับมนุษย์ทุกรูปนาม แต่สำหรับผู้ฝึกจิตมาดีแล้วย่อมมีสติและสามารถเฝ้ามองสภาวะของจิตที่เปลี่ยนไปมาอย่างสงบ

(2.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง รูปทรงมีที่มาจากจินตนาการของศิลปินเกี่ยวกับดวงจันทร์ เป็นรูปทรงขนาดใหญ่ มีโครงสร้างที่ไม่ซับซ้อน รูปทรงแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือส่วนล่าง เป็นรูปทรงหลักที่มีขนาดใหญ่ ประกอบด้วยระนาบรูปสี่เหลี่ยมขนาดใหญ่ 2 ระนาบ วางในตำแหน่งเหลื่อมซ้อนและเว้นระยะห่างกันไม่มากนัก ตรงกลางของระนาบทั้งสองมีที่ว่างเป็นรูปวงกลม ภายในที่ว่างรูปวงกลมมีระนาบรูปวงกลมอยู่ตรงกลาง มีทิศทางที่แตกต่างจากระนาบของรูปทรงหลักทั้งสอง เกิดจังหวะและมุมมองที่รอบด้าน อีกทั้งยังเกิดมิติจากการเกิดแสงเงาที่แตกต่างจากรูปทรงหลัก ส่วนบนเป็นจุดเด่นที่ทำให้ประติมากรรมมีเอกภาพ ลักษณะเป็นรูปวงกลม 2 วงซ้อนกันอยู่ แผ่นระนาบของวงกลมด้านในที่มีขนาดเล็กกว่า โดยมีขนาดที่สัมพันธ์กับที่ว่างคล้ายกับถูกเจาะออกมาจากแผ่นวงกลมด้านนอก เกิดจังหวะและความสัมพันธ์ระหว่างรูปทรงกับที่ว่างที่สวยงาม (วิชัย สิทธิรัตน์, 2559: สัมภาษณ์) ภาพประกอบ 272

ภาพประกอบ 272 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(2.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่

(2.2.1) สถานที่ติดตั้ง สุนทรียภาพเกิดจากสถานที่ติดตั้งริมฝั่งทะเลสาบสงขลา บริเวณสวนสองทะเล เป็นประติมากรรมที่สร้างอยู่ส่วนปลายสุดของแหลมสมิหลา มีทัศนียภาพรอบข้างและฉากหลังที่สวยงาม พื้นที่โดยรอบโล่งกว้าง ฉากหน้าเป็นที่ว่างของสนามหญ้าฉากหลังเป็นทะเลสาบสงขลา ทำให้มีกรอบการมองที่เด่นชัด ไม่มีสิ่งรบกวนสายตา

(2.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากการสร้างรูปทรงแบบเรขาคณิตขนาดใหญ่อยู่เหนือระดับสายตา การติดตั้งบนลานคอนกรีตในตำแหน่งที่สำคัญ และได้รับการวางแผนไว้ตั้งแต่การจัดสร้างสวนทำให้ประติมากรรมมีความโดดเด่น สง่างาม รูปทรงมีสีตัดตัดกับสภาพแวดล้อม ทำให้ปรากฏชัดเจน

(2.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม สุนทรียภาพเกิดจากการติดตั้งบนฐาน และลานคอนกรีตทำให้รูปทรงอยู่เหนือระดับสายตา มองเห็นได้ง่าย รูปทรงมีพื้นผิวเรียบ มีสีด้าเข้ม ทำให้มีความเด่นชัด มีทะเลสาบสงขลาเป็นฉากหลังให้ความร่มรื่นที่มีชีวิต มีฉากหน้าเป็นที่ว่าง ทำให้มีมุมมองที่โล่งกว้าง มีกรอบการมองที่เด่นชัด ภาพประกอบ 273

ภาพประกอบ 273 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อข้างขึ้นข้างแรมในสวนประติมากรรมฯ

(3) ผลงานชื่อ King of Sky โดย Denis St.Pierre สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(3.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่

(3.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ศิลปินมีแนวความคิดเกี่ยวกับพญาอินทรี คือจ้าวแห่งนกที่สง่างามและน่าเกรงขาม เป็นเวลาหลายศตวรรษมาแล้วที่ผู้คนหลงใหลและชื่นชมพญาอินทรี มนุษย์เปรียบพญาอินทรีว่าเป็นสัญลักษณ์ของอำนาจ ความมีอิสระ เสรีภาพ และมีความยิ่งใหญ่เหนือธรรมชาติ ในบางศาสนาเชื่อว่าพญาอินทรีสามารถบินทะยานสูงจนสัมผัสพระพักตร์ของพระเจ้าได้

(3.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ความงามเกิดจากรูปทรงที่มีเอกภาพ เป็นประติมากรรมแบบนามธรรม ประติมากรรมพัฒนามาจากรูปทรงของนกอินทรี โครงสร้างของประติมากรรมเป็นแท่งสี่เหลี่ยมตั้งตรงส่วนปลายเป็นรูปวงโค้งเชื่อมต่อกันที่กึ่งกลางของวงโค้ง และมีรูปทรงนกอินทรีอยู่ส่วนบนสุด รูปนกกินทรีนั้นกางปีก เชิดหน้าพุ่งทะยานขึ้นสู่ท้องฟ้า แสดงถึงความมีอิสระ เสรีภาพ รูปทรงแสดงความงามของระนาบ เส้น ความเป็นเหลี่ยมสัน และที่ว่าง พื้นผิวที่เรียบ มันวาว ของระนาบทำให้เกิดคุณค่าของแสงเงาที่สวยงาม (หอศิลป์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2548: 102) ภาพประกอบ 274

ภาพประกอบ 274 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(3.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่

(3.2.1) สถานที่ติดตั้ง สุนทรียภาพเกิดจากสถานที่ติดตั้งริมทะเลที่มีทัศนียภาพที่สวยงาม พื้นที่โดยรอบโล่งกว้าง ร่มรื่นด้วยแนวต้นไม้ที่ขึ้นริมชายหาด ด้านหลังผลงาน

(3.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากการสร้างรูปทรงที่มีความสูงกว่ามนุษย์ถึง 3.62 เท่า ติดตั้งในพื้นที่โล่งกว้าง ทำให้ประติมากรรมปรากฏชัด

(3.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม สุนทรียภาพเกิดจากการติดตั้งในตำแหน่งที่โดดเด่นของสวน พื้นที่โดยรอบมีทัศนียภาพที่สวยงาม รูปทรงมีขนาดใหญ่ มองเห็นได้ง่าย มีทะเลและภูเขาเป็นฉากหลังให้ความรู้สึกมีชีวิต เคลื่อนไหว ไม่ทึบตัน มีฉากหน้าเป็นที่ว่าง ตำแหน่งที่ติดตั้งเป็นจุดชมทิวทัศน์ริมทะเล ประชาชนนิยมนั่งพักผ่อนชมทัศนียภาพริมทะเลในยามเย็น ทำให้สามารถชื่นชมสุนทรียภาพของประติมากรรมได้ง่าย ภาพประกอบ 275

ภาพประกอบ 275 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อ King of Sky ในสวนประติมากรรมฯ

(4) ผลงานชื่อ From Earth to Sky โดย Bettino Francini & Diana Manni สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(4.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่

(4.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา เมื่อศิลปินเดินทางมาประเทศไทย ได้เห็นต้นโกงกางที่ขึ้นอยู่ทั่วไปตามชายฝั่งทะเลของประเทศไทย ต้นไม้ชนิดนี้จะมีรากอยู่ภายนอกและแทงรากลงสู่พื้นดิน มีลำต้นตั้งตรงขึ้น บนยอดจะมีใบสีเขียว ลักษณะทั่วไปของต้นโกงกางคือการเจริญเติบโตของพื้นดินสู่ท้องฟ้า ดังนั้นจึงนำมาเป็นแนวคิดในการสร้างงานประติมากรรมที่มีรูปทรงที่แสดงถึงการเจริญเติบโตดังกล่าว

(4.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ความงามเกิดจากการใช้รูปทรงแบบธรรมชาติที่ไม่ซับซ้อน ลักษณะเป็นรูปทรงเดี่ยวเกิดจากการม้วนแผ่นโลหะซ้อนทับประกอบกันขึ้นเป็นรูปวงกลมต่อๆ กัน ส่วนล่างที่ติดกับพื้นมีขนาดเล็กเรียว เป็นจุดเริ่มต้นของรูปทรง แล้วค่อยๆ ขยายใหญ่ขึ้นไปยังส่วนบนที่เปิดและแตกตัวออก การม้วนทับของแผ่นโลหะทำให้รูปทรงมีมิติและการเคลื่อนไหวที่มีพลัง แสดงถึงการเดินทางที่ไม่สิ้นสุดและวัฏจักรการเวียนว่ายตายเกิดของชีวิต ส่วนล่างของรูปทรงมีเส้นโลหะเชื่อมต่อ รองรับระหว่างรูปทรงกับพื้น คล้ายรากของต้นโกงกาง รากที่ยังลึกลงสู่ดินเปรียบเหมือนการยึดติดกับวัตถุ และจากปรัชญาของศาสนาพุทธซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติของประเทศไทย หนึ่งในคำสอนของศาสนา คือ การปล่อยวาง การละทิ้งจากทุกสิ่ง ผลงานชิ้นนี้ต้องการสื่อถึงความจริงในข้อนี้ ส่วนการเปิดแผ่นโลหะด้านบนเปรียบเหมือนการปล่อยวางจากทุกสิ่ง เพื่อให้ชีวิตก้าวไปสู่ความสงบ รูปทรงโดยรวมแสดงความงามของความโค้ง ระนาบเส้น พื้นผิวและที่ว่าง พื้นผิวที่เรียบ มันวาวของระนาบโค้งทำให้เกิดคุณค่าของแสงเงาที่ผันไปตามแสงธรรมชาติในแต่ละช่วงเวลา (หอศิลป์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2548: 110) ภาพประกอบ 276

ภาพประกอบ 276 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(4.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่

(4.2.1) สถานที่ติดตั้ง สุนทรียภาพเกิดจากการติดตั้งผลงานบนพื้นสนามหญ้า ด้านทิศตะวันตกของสวนสาธารณะสระบัว มีทัศนียภาพรอบข้างที่ร่มรื่นสวยงาม พื้นที่โดยรอบโล่งกว้าง ร่มรื่นด้วยไม้ดอกไม้ประดับ และไม่ยื่นต้นให้รบกวนแก่ผู้มาพักผ่อน

(4.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากการสร้างรูปทรงที่มีความสูงกว่ามนุษย์ถึง 3.89 เท่า ติดตั้งบนสนามหญ้ามีทัศนียภาพรอบข้างที่ร่มรื่น สวยงาม พื้นที่โดยรอบโล่งกว้าง กิจกรรมของประชาชนนิยมปูเสื่อนั่งพักผ่อนริยาบถบนสนามหญ้า ใกล้กับผลงาน ทำให้สามารถมองเห็นประติมากรรมได้ง่าย

(4.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม สุนทรียภาพเกิดจากการติดตั้งบนสนามหญ้า รูปทรงอยู่เหนือระดับสายตามองเห็นได้ง่าย รูปทรงมีสีพื้นผิวมันวาวทำให้มีความเด่นชัด มีต้นไม้และเขาน้อยเป็นฉากหลังให้ความร่มรื่นที่มีชีวิต เคลื่อนไหว ไม่ทึบตัน มีฉากหน้าเป็นที่ว่าง ทำให้มีมุมมองที่โล่งกว้าง ไม่มีสิ่งรบกวนสายตา ภาพประกอบ 277

ภาพประกอบ 277 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อ From Earth to Sky ในสวนประติมากรรมฯ

(5) ผลงานชื่อ Opening โดย Florence Hoffman สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(5.1) สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย ได้แก่

(5.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ศิลปินไม่เคยเดินทางมาประเทศในแถบทวีปเอเชียมาก่อนเลย แต่ได้ศึกษาและได้รับรู้เรื่องราวประเทศเหล่านี้ (รวมทั้งประเทศไทย) จากการอ่านหนังสือหรือดูรูปภาพ ดังนั้นการเดินทางมาเยือนประเทศไทยเป็นครั้งแรกจึงเป็นเสมือนการเผชิญหน้ากับวัฒนธรรมใหม่ที่ต้องค้นหา จึงนำรูปทรงประติมากรรมในรูปแบบของสถาปัตยกรรมประเพณีนิยมของประเทศลัทธิเซเนก้า ซึ่งจะทำด้วยไม้และสะท้อนความเป็นตัวตนของเจ้าของบ้าน ตำแหน่งทางสังคม และความสำคัญทางวัฒนธรรมของตัวอาคาร การเปิดรับคือการผ่านจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง สถานที่ซึ่งได้รับการตกแต่ง สวยงาม หรือโดยอีกนัยหนึ่งก็คือ

ประตูนี้จะเปิดรับทุกคน ให้เห็นว่าอะไรอยู่ภายใน เชื่อเชิญให้มาเยี่ยมเยือน เปรียบเหมือนจังหวัดสงขลาที่จัดโครงการนี้ขึ้น ซึ่งจะเปิดประตูให้ผู้คนได้เข้ามาท่องเที่ยวและเยี่ยมเยือนจังหวัดสงขลา

(5.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ความงามเกิดจากรูปทรงที่มีเอกภาพ ลักษณะเป็นรูปทรงประตูขนาดใหญ่ แฉกเปิดออกไปยังเบื้องหลังสู่ท้องทะเล กรอบวงกบประตูตั้งตรงหันด้านหน้ามายังถนน ด้านหน้าบานประตูมีลวดลายประดับ ทำให้รูปทรงมีมิติจากลักษณะสูงต่ำของลวดลาย การแฉกเปิดของบานประตูทำให้เกิดจังหวะและที่ว่างภายในที่เคลื่อนไหว เชื่อมประสานต่อกับที่ว่างภายนอก รูปทรงโดยรวมแสดงความงามของระนาบ โครงสร้าง เส้นพื้นผิวและที่ว่าง พื้นผิวที่เรียบ มันวาวของระนาบทำให้เกิดคุณค่าของแสงเงาที่ผันไปตามแสงธรรมชาติในแต่ละช่วงเวลา (หอศิลปมหาวิทยาลัยศิลปากร, 2548: 114) ภาพประกอบ 278

ภาพประกอบ 278 ของรูปทรงแต่ละด้าน

(5.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่

(5.2.1) สถานที่ติดตั้ง สุนทรียภาพเกิดจากสถานที่ติดตั้งริมทะเลมีทัศนียภาพรอบข้างที่สวยงาม พื้นที่โดยรอบมีต้นไม้ด้วยแนวต้นไม้ที่ขึ้นริมชายหาดด้านข้างผลงาน รูปทรงตั้งอยู่บนพื้นคอนกรีตทำให้มีความสูงเหนือระดับสายตา จึงมีมุมมองที่เด่นตระหง่าน

(5.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากการสร้างรูปทรงแบบเรขาคณิตที่มีขนาดใหญ่ ติดตั้งริมทะเลที่โล่งกว้าง รูปทรงมีพื้นผิวโลหะที่มันวาว ตัดกับสภาพแวดล้อม ทำให้ปรากฏชัดเจน

(5.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม สุนทรียภาพเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างรูปทรงกับสถานที่ติดตั้งและการปรากฏชัดของประติมากรรม ได้แก่ การติดตั้งในตำแหน่งที่โดดเด่นของสวน พื้นที่โดยรอบมีทัศนียภาพที่สวยงาม รูปทรงมีขนาดใหญ่มองเห็นได้ง่ายเด่นชัด มีทะเลและภูเขาเป็นฉากหลังให้ความรู้สึกมีชีวิต เคลื่อนไหว ไม่ทึบตัน ตำแหน่งที่ติดตั้งเป็นจุดชมทิวทัศน์ริมทะเล ประชาชนนิยมนั่งพักผ่อนชมทัศนียภาพริมทะเลในยามเย็น ทำให้สามารถชื่นชมสุนทรียภาพของประติมากรรมได้โดยง่าย ภาพประกอบ 279

ภาพประกอบ 279 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อ Opening ในสวนประติมากรรมฯ

1.4.1.2 ผลงานที่มีสภาพปัจจุบันอันส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะระดับที่ 1 หมายถึง มีผลกระทบ คือผลงานที่มีสภาพปัจจุบันที่มีองค์ประกอบสำคัญส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ 1 ส่วน จำนวน 9 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 64.3 ของประติมากรรมในสวนแห่งนี้ ได้แก่

(1) ผลงานชื่อท่วงทำนองแห่งมิตรภาพ โดยชำเรือง วิเชียรเขตต์ สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(1.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ประกอบด้วย

(1.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ศิลปินได้รับแรงบันดาลใจจากรูปทรงมนุษย์ 2 รูปทรงในท่ายืน เป็นรูปทรงที่สัมพันธ์กัน เปรียบดั่งน้ำใจไมตรีแห่งมิตรภาพของมนุษยชาติที่มีต่อกัน เป็นหลักของชีวิตที่มีแต่ความเป็นเพื่อน มีความหวังใยต่อกันและกัน พร้อมทั้งจะก้าวต่อไปในหนทางข้างหน้า ด้วยความมั่นคงแห่งสันติสุขและสันติภาพของโลก

(1.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ความงามเกิดจากความสัมพันธ์ของรูปทรงทั้งสอง รูปทรงมาจากรูปทรงมนุษย์ในท่ายืนคู่กัน สิ่งเด่นชัดคือการใช้ท่อโลหะเชื่อมประกอบเป็นรูปทรงแบบเรขาคณิต พื้นผิววัสดุมีความมันวาว โครงสร้างรูปทรงมีลักษณะเป็นเส้นตั้งตรงขัดแย้งกับสภาพแวดล้อมรอบข้าง การเชื่อมประกอบท่อโลหะทำให้รูปทรงมีมิติ การเชื่อมประสานของเส้น เกิดความงามของแสงเงาที่ผันไปตามแสงธรรมชาติในแต่ละช่วงเวลา (ชำเรือง วิเชียรเขตต์, 2556: สัมภาษณ์) ภาพประกอบ 280

ภาพประกอบ 280 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(1.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(1.2.1) สถานที่ติดตั้ง สุนทรียภาพเกิดจากการติดตั้งผลงานบนสนามหญ้าในบริเวณสวนสาธารณะสระบัวที่ร่มรื่น แต่ปัจจุบันฐานและพื้นยกระดับมีสภาพชำรุดส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยตรง

(2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากการสร้างรูปทรงแบบเรขาคณิตขนาดใหญ่ ทำให้ผลงานอยู่เหนือระดับสายตา การติดตั้งกลางสนามหญ้าในตำแหน่งที่สำคัญคือใกล้กับป้ายชื่อบริเวณทางเข้าสวนทำให้ประติมากรรมมีความโดดเด่น

(2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม สุนทรียภาพเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างรูปทรงกับสถานที่ติดตั้งและการปรากฏชัดของประติมากรรม ได้แก่ การติดตั้งบนฐาน พื้นยกระดับและสนามหญ้าทำให้รูปทรงอยู่เหนือระดับสายตา มองเห็นได้ง่าย เด่นชัด มีต้นไม้และเขาน้อยเป็นฉากหลังให้ความร่มรื่นที่มีชีวิต เคลื่อนไหว ภาพประกอบ 281

ภาพประกอบ 281 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อท่วงทำนองแห่งมิตรภาพในสวนประติมากรรมฯ

(2) ผลงานช็อกกลางสะบัดชัย โดยอินสนธิ วงศ์สาม สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(2.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ประกอบด้วย

(2.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ศิลปินต้องการสร้าง

ประติมากรรมที่มีรูปทรงและโครงสร้างคล้ายวัตถุสมัยใหม่แต่มีชีวิตเคลื่อนไหวได้อยู่ในท้องทะเล ใช้สีระบายรูปทรงด้วยสีแดง เพื่อให้รู้สึกถึงความสุข ความเบิกบาน ทำลายความเจ็บเหงาของชีวิตให้สลายไป

(2.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ความงามเกิดจากเอกภาพ

ของรูปทรงแบบเรขาคณิต ลักษณะเป็นประติมากรรมแบบนามธรรม รูปทรงมีที่มาจากจินตนาการของศิลปินที่ต้องการสร้างเครื่องเติมอากาศใต้น้ำทะเลซึ่งประสบกับปัญหามลพิษ ประกอบด้วยรูปทรงระบอบกลายสอดเข้า ตั้งขึ้นเป็นแกนของรูปทรงทั้งหมด ด้านข้างเป็นรูปทรงกรอบสี่เหลี่ยมด้านไม่เท่า สามารถมองเห็นสภาพแวดล้อมด้านหลังได้ เส้นกรอบสร้างด้วยเหล็กท่อขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางเท่ากันทุกด้าน ในกรอบสี่เหลี่ยมมีรูปทรงระบอบด้านหน้าตัดเป็นรูปวงกลมขนาดเท่ากัน 3 รูป ตั้งเรียงกันอยู่ มีเส้นตรงแนวตั้งรองรับวงกลมละ 1 เส้น สร้างด้วยเหล็กท่อขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางเท่ากับเส้นกรอบสี่เหลี่ยม รูปทรงทั้งหมดมีพื้นผิวเรียบดิ่งของโลหะที่ใช้ในการสร้างทาเคลือบด้วยสีแดง เพื่อให้รู้สึกถึงความสุข ความเบิกบาน ทำลายความเจ็บเหงาของชีวิตให้สลายไป (อินสนธิ วงศ์สาม, 2556: สัมภาษณ์) ภาพประกอบ 282

ภาพประกอบ 282 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(2.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(2.2.1) สถานที่ติดตั้ง แม้สถานที่ติดตั้งจะมีสุนทรียภาพจาก

การติดตั้งผลงานด้านหน้าสวนสาธารณะสระบัว บนสนามหญ้าที่เขียวขจี ท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่ร่มรื่นสวยงาม แต่จากการมีแผ่นหินอ่อนหลุดล่อนออกหลายแผ่นที่ฐาน จนมองเห็นคอนกรีตด้านในได้อย่างชัดเจน ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยตรง

(2.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากการสร้าง

รูปทรงแบบเรขาคณิตขนาดใหญ่ที่มีความสูงรวมฐาน 845 เซนติเมตร ทำให้ผลงานอยู่เหนือระดับ

สายตา แต่จากการปลูกไม้พุ่มเป็นแนวรอบฐาน จึงบดบังส่วนล่างของรูปทรงที่อยู่ติดกับฐาน ทำให้ประติมากรรมจมหายไปกับแนวพุ่มไม้ดังกล่าว เมื่อมองจากระยะไกลจะทำให้รูปทรงขาดหายไป ไม่สมบูรณ์ ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของการปรากฏชัดของประติมากรรมโดยตรง

(2.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม สุนทรียภาพเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างรูปทรงกับสถานที่ติดตั้งและการปรากฏชัดของประติมากรรม ได้แก่ การติดตั้งบนฐาน และสนามหญ้าทำให้รูปทรงอยู่เหนือระดับสายตา มองเห็นได้ง่าย รูปทรงมีสีแดงทำให้มีความเด่นชัด มีต้นไม้และเขาน้อยเป็นฉากหลังให้ความร่มรื่นที่มีชีวิต เคลื่อนไหว ไม่ทึบตัน มีฉากหน้าเป็นที่ว่าง ทำให้มีมุมมองที่โล่งกว้าง มีกรอบการมองที่เด่นชัด ไม่มีสิ่งรบกวนสายตภาพประกอบ 283

ภาพประกอบ 283 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อกลองสะบัดชัยในสวนประติมากรรมฯ

(3) ผลงานชื่อสัมพันธ์ภาพ โดยศราวุธ ดวงจำปา สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(3.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่

(3.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ศิลปินมีแนวคิดเกี่ยวกับสัมพันธ์ภาพของการอยู่ร่วมกันของสังคมมนุษย์ในจักรวาลที่มีดวงอาทิตย์และดวงจันทร์เป็นองค์ประกอบสำคัญของโลก กล่าวถึงการอาศัยพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เพื่อการดำรงอยู่และพัฒนาเจริญรุ่งเรืองไปพร้อมๆ กัน ไม่มีสังคมใดอยู่รอดได้ด้วยตัวคนเดียว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องรับการช่วยเหลือ ไม่มากก็น้อยกับวิถีชีวิตรอบข้าง

(3.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ความงามเกิดจากการสร้างรูปทรงเรขาคณิตที่มีเอกภาพ เป็นประติมากรรมแบบนามธรรม รูปทรงมีลักษณะเป็นระนาบขนาดใหญ่ที่เชื่อมต่อประสานสัมพันธ์กัน แสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบในวิถีชีวิตของท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมที่มีความงบสุข มุ่งมั่น เข้มแข็ง เกื้อหนุนจุนเจือและสามัคคี รูปทรงใหญ่สีฟ้าเป็นรูปทรงหลัก แสดงถึงท้องฟ้าและทะเล เป็นแกนและโครงสร้างของผลงาน เป็นระนาบรูปวงรีแนวตั้ง 2 แผ่น ประกอบกันจากแกนกลางของระนาบแบบเครื่องหมายบวก (+) มีการแบ่งรูปทรงออกเป็น 2 ส่วน คือส่วนบนและส่วนล่าง ตรงกึ่งกลางของทั้งสองส่วนเจาะเป็นที่ว่างภายในที่สัมพันธ์กับที่ว่างภายนอกและรูปทรง ที่ว่างส่วนบนมีขนาดใหญ่กว่าส่วนล่าง บริเวณของที่ว่างทั้งสองมีรูปทรงย่อยที่มีขนาด ระนาบ และรูปทรงสัมพันธ์กับที่ว่างและรูปทรงใหญ่ภายนอก รูปทรงย่อยส่วนบนมีสีแดงสดเปรียบได้กับดวงอาทิตย์ ที่มีแสงเจิดจ้า สดใส หนักแน่น มั่นคงด้วยพลังของการต่อสู้ ส่วนล่างสีเหลืองเปรียบได้กับดวงจันทร์ มีแสงที่อ่อนหวานนุ่มนวล ทั้งดวงอาทิตย์และดวงจันทร์ต่างก็โคจรสัมพันธ์กับความเป็นไปของโลกและจักรวาล ที่ระนาบขนาดใหญ่ของรูปทรงหลักมีการเจาะโลหะทะลุเป็นรูปร่างต่างๆ เช่น ตัวหนังสือตัวเลข สัตว์ทะเล วัว ดวงดาวต่างๆ เป็นต้น ซึ่งมีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมท้องถิ่น (ศราวุธ ดวงจำปา, 2556: สัมภาษณ์) ภาพประกอบ 284

ภาพประกอบ 284 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(3.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่

(3.2.1) สถานที่ติดตั้ง สุนทรียภาพเกิดจากสถานที่ติดตั้งที่มีทัศนียภาพโดยรอบที่สวยงาม มีการออกแบบพื้นที่รอบสถานที่ติดตั้งผลงานไว้อย่างสวยงาม มีกลุ่มพุ่มไม้เป็นแนวโดยรอบบริเวณติดตั้ง ส่งเสริมผลงานให้โดดเด่น แต่ปัจจุบันฐานมีสภาพชำรุด มีแผ่นหินอ่อนหลุดล่อนออกหลายแผ่นจนมองเห็นคอนกรีตด้านในได้อย่างชัดเจน จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยรวม

(3.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากการสร้างรูปทรงแบบเรขาคณิตที่มีขนาดใหญ่กว่ามนุษย์ถึง 5 เท่า มีความสูงอยู่เหนือระดับสายตา รูปทรงมีสีเข้มสด ประกอบกับตำแหน่งที่ติดตั้งเป็นจุดบรรจบกันของถนน ทำให้ประติมากรรมปรากฏชัด

(3.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม สุนทรียภาพเกิดจากรูปทรงเป็นระนาบขนาดใหญ่ มีสีเข้มสด การติดตั้งในตำแหน่งที่โดดเด่น สามารถมองเห็นได้ในระยะไกล พื้นที่โดยรอบโล่งกว้าง ทำให้มีมุมมองที่โล่งกว้าง ภาพประกอบ 285

ภาพประกอบ 285 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อสัมพันธ์ภาพในสวนประติมากรรมฯ

(4) ผลงานชื่อสัญลักษณ์แห่งชีวิต โดยวิโชค มุกดามณี สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(4.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่

(4.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา แนวความคิดในการสร้างสรรค์ของศิลปินคือ มนุษย์มีการดำรงชีวิตที่สัมพันธ์กับธรรมชาติและสภาพแวดล้อม ท่ามกลางกระแสของความเจริญเติบโตในสังคมปัจจุบัน ทำให้เรารู้ถึงวิวัฒนาการของชีวิตและวัฒนธรรมอันหลากหลายที่ผสมผสานอยู่ด้วยกัน

(4.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง สุนทรียภาพเกิดจากรูปทรงที่มีเอกภาพ รูปทรงเสมือนดั่งเมล็ดพรรณพืช คล้ายดั่งต้นข้าวที่งอกงาม เติบโตในช่วงเวลาต่างๆ 4 ลักษณะ ได้แก่ ต้นกล้าที่งอกจากเมล็ดในระยะแรกต้องคอยดูแลรักษา ต้นกล้าค่อยๆ เติบโต กล้าแข็ง มีชีวิตขึ้นที่ละเล็กทีละน้อย เมื่อแตกใบเข้มแข็งขึ้นมีความงามของรูปทรง มีจังหวะลีลาที่นุ่มนวล ดำรงอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ผันแปรไปตามสภาวะ รูปทรงทั้ง 4 เป็นสัญลักษณ์ของชีวิตที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ มีความรัก ความผูกพันอันอบอุ่น มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน มีความสำคัญของการดำรงชีวิตที่มีความหมายและความหวัง เป็นชีวิตที่เจริญงอกงามรุ่งเรือง รูปทรงแสดงความงามของระนาบ ความโค้ง เส้น สีและที่ว่าง รูปทรงทั้งสี่มีการเจาะโล่ทะลุเป็นรูปร่างดวงดาวและสัญลักษณ์ต่างๆ ทำให้ระนาบไม่ทึบตันเกินไป อีกทั้งยังช่วยลดแรงปะทะของลมทะเลกับผลงานประติมากรรม (วิโชค มุกดามณี, 2556: สัมภาษณ์) ภาพประกอบ 286

ภาพประกอบ 286 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(4.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่

(4.2.1) สถานที่ติดตั้ง ปัจจุบันฐานที่ติดตั้งผลงานมีสภาพชำรุด มีแผ่นหินอ่อนหลุดล่อนออกหลายแผ่น จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยรวม

(4.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากรูปทรงมีสีสดใสตัดกับสภาพแวดล้อม พื้นที่โดยรอบโล่งกว้าง ทำให้ประติมากรรมปรากฏชัดเจน

(4.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม สุนทรียภาพเกิดจากการติดตั้งในตำแหน่งที่โดดเด่นของสวน พื้นที่โดยรอบมีทัศนียภาพที่สวยงาม รูปทรงมีสีสดใส มองเห็นได้เด่นชัด ทำให้ชื่นชมสุนทรียภาพของประติมากรรมได้ง่าย ภาพประกอบ 287

ภาพประกอบ 287 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อสัญลักษณ์แห่งชีวิตในสวนประติมากรรมฯ

(5) ผลงานชื่อกอและ โดยมนตรี สังข์สุภิกานนท์ สุนทรียภาพ
ของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(5.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่

(5.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ศิลปินได้รับความบันดาลใจ
จากวิถีชีวิตของชาวประมง และรูปทรงของเรือกอและของภาคใต้ ที่มีโครงสร้างที่สวยงาม จึงได้นำ
รูปทรงของเรือมาสร้างเป็นผลงานประติมากรรมเพื่อสื่อถึงเอกลักษณ์ทางศิลปวัฒนธรรมอีกอย่างหนึ่ง
ของภาคใต้ของประเทศไทย

(5.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ความงามเกิดจากรูปทรงที่มี
เอกภาพ เป็นประติมากรรมแบบนามธรรม รูปทรงพัฒนามาจากโครงสร้างของเรือกอและ
ให้ประสานสัมพันธ์กันเปรียบดั่งวิถีชีวิตของชาวใต้ที่มีความแตกต่างกันทั้งเชื้อชาติและศาสนา
แต่สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติ โครงสร้างของประติมากรรมพุ่งโค้งทะยานขึ้นสู่เวหา เป็นสัญลักษณ์
แห่งความมุ่งมั่นของมนุษย์ ที่จะร่วมทุกข์ร่วมสุขเพื่อก้าวไปสู่ความสมบูรณ์สูงสุดของชีวิต รูปทรง
แสดงความงามของระนาบ ความโค้ง เส้น เหลี่ยมสัน พื้นผิวและที่ว่าง ทำให้รูปทรงเกิดการ
ประสานกลมกลืนที่สวยงาม ภาพประกอบ 288

ภาพประกอบ 288 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(5.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับ
สภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่

(5.2.1) สถานที่ติดตั้ง สุนทรียภาพเกิดจากสถานที่ติดตั้งริม
ทะเลมีทัศนียภาพรอบข้างที่สวยงาม รมรื่นด้วยแนวต้นสนที่ขึ้นริมชายหาด แต่ปัจจุบันฐานที่ติดตั้ง
ผลงานมีแผ่นหินอ่อนหลุดล่อนออกหลายแผ่น จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรม
โดยรวม

(5.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากการสร้าง
รูปทรงแบบเรขาคณิตที่มีขนาดใหญ่กว่ามนุษย์ถึง 5.17 เท่า มีพื้นผิวโลหะที่มันวาว ตัดกับ
สภาพแวดล้อม ทำให้ปรากฏชัดเจน

(5.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม สุนทรียภาพเกิดจากการติดตั้งในตำแหน่งที่โดดเด่นของสวน พื้นที่โดยรอบมีทัศนียภาพที่สวยงาม รูปทรงมีขนาดใหญ่ มองเห็นได้เด่นชัด ติดตั้งอยู่ใกล้กับถนนและท่าเรือท่องเที่ยว เป็นพื้นที่ที่คนสัญจรไปมาทำให้ชื่นชม สุนทรียภาพของประติมากรรมได้ง่าย ภาพประกอบ 289

ภาพประกอบ 289 สุนทรียภาพของประติมากรรมช็อกโกและในสวนประติมากรรมฯ

(6) ผลงานชื่อ Vital Force and Creative Technology โดย Edgar Zuniga สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(6.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่

(6.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ศิลปินมีแนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเทคโนโลยีที่ไร้ขอบเขตในโลกสมัยใหม่ที่ทำให้เกิดผลต่อการทำลายธรรมชาติ

(6.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ความงามเกิดจากรูปทรงที่มีเอกภาพ เป็นประติมากรรมแบบนามธรรม โดยใช้รูปทรงแบบเรขาคณิตที่ไม่ซับซ้อน สร้างด้วยกรรมวิธีเชื่อมโลหะสแตนเลส ปริมาตรเกิดจากระนาบขนาดใหญ่ที่เชื่อมประสานกันในทิศทางต่างๆ แสดงถึงพลังของเทคโนโลยี ให้ความรู้สึกถึงความเป็นวัตถุ รูปทรงโดยรวมประกอบด้วยปริมาตร 2 ส่วนมีขนาดใกล้เคียงกัน ลักษณะเป็นแท่งตั้งตรงมีส่วนปลายแหลมพุ่งเสียดหายไปสู่อากาศ ปริมาตรทั้งสองมีพื้นผิวแตกต่างกัน ส่วนที่หนึ่งแสดงความเรียบ ความมันวาวของผิวโลหะ อีกส่วนหนึ่งแสดงร่องรอยที่เกิดจากการเจียรผิวโลหะ ส่วนล่างของผลงานมีที่ว่างและมีเส้นสีแดงที่สร้างด้วย

เหล็กท่อเชื่อมประสานปริมาตรทั้งสองส่วน แสดงถึงเส้นเลือดแดง ความผูกพันของโลก รากเหง้าของมนุษย์ รูปทรงโดยรวมแสดงความงามของระนาบ เส้น สี ความเป็นเหลี่ยมสัน พื้นผิวและที่ว่าง ทำให้รูปทรงเกิดจังหวะ และการประสานกลมกลืนที่สวยงาม (หอศิลป์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2548: 106) ภาพประกอบ 290

ภาพประกอบ 290 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(6.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่

(6.2.1) สถานที่ติดตั้ง สุนทรียภาพเกิดจากสถานที่ติดตั้งริมทะเลมีทัศนียภาพรอบข้างที่สวยงาม พื้นที่โดยรอบโล่งกว้าง ร่มรื่นด้วยแนวต้นไม้ที่ขึ้นริมชายหาดด้านหลังผลงาน รูปทรงตั้งอยู่บนฐานเพื่อให้ความสูงเหนือระดับสายตา แต่ปัจจุบันมีแผ่นหินอ่อนหลุดล่อนออกหลายแผ่น จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยรวม

(6.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม มีลักษณะเช่นเดียวกับผลงานชื่อ Vital Force and Creative Technology ซึ่งได้กล่าวแล้วในข้อ 5 (5.2.2)

(6.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม มีลักษณะเช่นเดียวกับผลงานชื่อ Vital Force and Creative Technology ซึ่งได้กล่าวแล้วในข้อ 5 (5.2.3)
ภาพประกอบ 291

พหุ ประเด็น ชีวะ

ภาพประกอบ 291 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อ Vital Force and Creative Technology
ในสวนประติมากรรมฯ

(7) ผลงานชื่อ The Origin โดย Miguel Hernandez Urban
สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(7.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่

(7.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ศิลปินต้องการสร้าง

เมล็ดพันธุ์ของชีวิตที่บริสุทธิ์ ให้ก่อกำเนิดเริ่มต้นจากส่วนแกนกลางของรูปประติมากรรมรายล้อม
รูปทรงเล็กที่บริสุทธิ์ พีชมีรูปทรงโค้ง 3 วงซ้อนกันอย่างสมบูรณ์อยู่ 2 ด้าน ประติมากรรมที่รวม
ตัวเชื่อมโยงประสานกันทั้งหมด แสดงพลังของการปกป้อง ดูแลให้ชีวิตมีความสุข สงบ ร่มเย็น

(7.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ความงามเกิดจากรูปทรงที่มี
เอกภาพ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ รูปทรงหลัก มีขนาดใหญ่ มีลักษณะคล้ายกลีบดอกไม้
ซ้อนกัน 2 ด้าน ด้านละ 3 วง ตรงกลางมีที่ว่างทะลุสู่ฉากหลัง ด้านล่างของรูปทรงที่ติดกับฐาน
มีขนาดใหญ่แล้วแล้วค่อยๆ ลดขนาดลงไปจรดกันที่ส่วนปลายแหลม แสดงถึงความเจริญเติบโต
ของชีวิตไปสู่เบื้องสูง ส่วนที่สองเป็นรูปทรงรอง อยู่ตรงกลางของรูปทรงหลัก เป็นจุดเด่นของผลงาน
มีลักษณะเป็นแท่งปลายแหลมเรียว แสดงพลังของการปกป้อง ดูแลให้ชีวิตมีความสุข ร่มเย็น
รูปทรงโดยรวมแสดงความงามของระนาบ พื้นผิวและที่ว่าง พื้นผิวที่เรียบ มั่นวาวทำให้เกิดคุณค่า
ของแสงเงาในแต่ละช่วงเวลา (ทอศิลป์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2548: 118) ภาพประกอบ 292

ภาพประกอบ 292 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(7.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะของประติมากรรมชิ้นนี้มีลักษณะเช่นเดียวกับผลงานชื่อ Vital Force and Creative Technology ซึ่งได้กล่าวแล้วในข้อ 5 (5.2) ทั้งในด้านสถานที่ติดตั้ง การปรากฏชัดของประติมากรรม และความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม ภาพประกอบ 293

ภาพประกอบ 293 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อ The Origin ในสวนประติมากรรมฯ

(8) ผลงานชื่อเพ่งชมดาว โดยเข็มรัตน์ กองสุข สุนทรียภาพ
ของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(8.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่

(8.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ศิลปินมีแนวคิดเกี่ยวกับเพ่งหรืออ้ายเพ่ง หรือปูเพ่ง ซึ่งเป็นชื่อรูปตลกของหนังตะลุงที่ทุกคนมักจะมีประจำโรงหนัง เป็นตัวตลกที่มีนิสัย ลีลาการพูดเป็นลักษณะเดียวกัน เป็นเสนาหาคู่หูหนูยในหนังตะลุง ประวัติความเป็นมาเชื่อกันว่ารูปของเพ่ง มีผู้ตัดเลียนรูปลักษณะ และถอดนิสัยมาจากบุคคลจริง ซึ่งเป็นชาวบ้านตำบลคูซูด อำเภอสะทิงพระ จังหวัดสงขลา ศิลปินต้องการเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับการดำรงอยู่ของชีวิตพื้นถิ่นภาคใต้ของไทย เพื่อสะท้อนจิตวิญญาณสังคมที่เรียบง่าย ความเชื่อ ศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิม ตลอดจนความน่ารักมีเสน่ห์ ความหวังของมนุษย์ และจินตนาการอันไม่สิ้นสุด

(8.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ความงามเกิดจากรูปทรงที่มีเอกภาพ ผลงานแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ รูปทรงแนวตั้งที่พัฒนาจากตัวหนังตะลุงชื่อเพ่ง มีการตัดทอนรายละเอียดตามลักษณะดั้งเดิมลง รูปทรงมีความชัดเจน มีการประสานกลมกลืนกันของระนาบ เส้น ที่วางอันสวยงาม พื้นผิวที่เรียบตึงของระนาบและความโค้งทำให้มีมิติ เกิดความงามของแสงเงาที่ผันไปตามแสงธรรมชาติ ส่วนที่สองเป็นส่วนรองรับรูปทรง เป็นวงกลมแบนราบอยู่บนพื้นสนาม สร้างด้วยคอนกรีตหุ้มด้วยหินอ่อนสีเหลืองนวล มีบ่อน้ำที่มีรูปร่างสัมพันธ์และเชื่อมต่อมาจากรูปทรงที่ตั้งอยู่ จุดเริ่มต้นที่เชื่อมต่อกับรูปทรงจะเล็กที่สุดและทอดตัวยาวออกมา ตรงกลางมีส่วนเว้าเป็นรูปครึ่งวงกลม ปูด้วยแผ่นกระเบื้องสีน้ำเงิน บริเวณวงโค้งมีก้อนหินอ่อนรูปทรงธรรมชาติสีขาววางอยู่ เมื่อมีปริมาณน้ำเต็มความจุของบ่อน้ำหินจะมีส่วนโผล่พื้นน้ำขึ้นมา บ่อน้ำเปรียบเสมือนเงาของรูปทรงที่ตั้งอยู่ ปัจจุบันประติมากรรมขาดความสมบูรณ์ เนื่องจากไม่มีน้ำขังในบ่อ ทำให้องค์ประกอบของผลงานไม่สมบูรณ์ตามความมุ่งหมายของศิลปิน ส่งผลกระทบโดยตรงต่อสุนทรียภาพของประติมากรรม (เข็มรัตน์ กองสุข, 2556: สัมภาษณ์) ภาพประกอบ 294

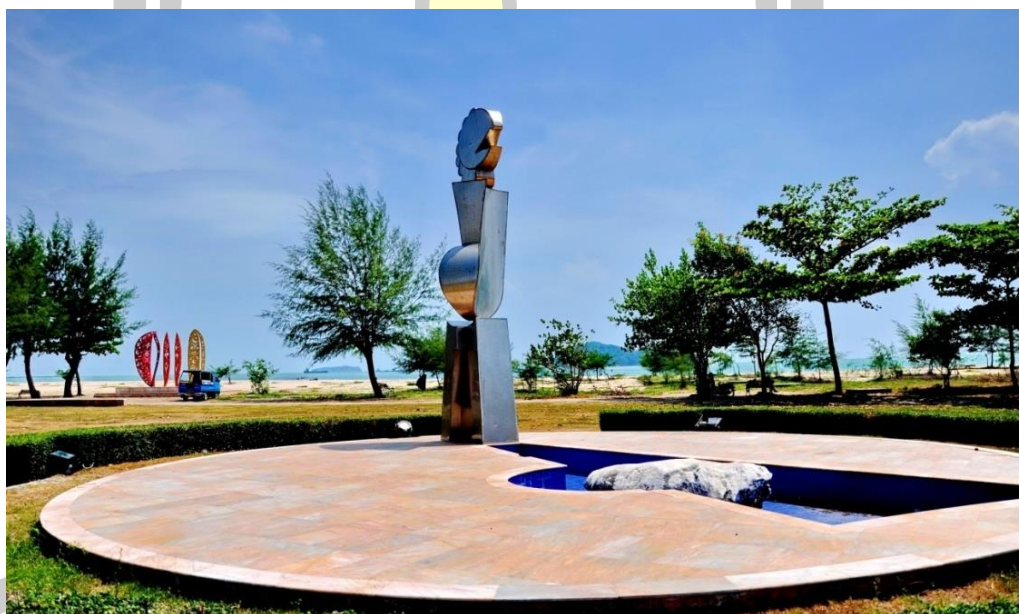
ภาพประกอบ 294 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(8.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรม
กับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่

(8.2.1) สถานที่ติดตั้ง สุนทรียภาพเกิดจากสถานที่ติดตั้งริมชายหาดฝั่งตรงข้ามกับสวนสาธารณะสระบัว มีทัศนียภาพรอบข้างและฉากหลังที่สวยงาม พื้นที่โดยรอบโล่งกว้าง มีกรอบการมองที่เด่นชัด มีแสงไฟฟ้าเปิดในเวลากลางวัน ทำให้เกิดมุมมองที่โดดเด่นสวยงามและประชาชนสามารถชื่นชมสุนทรียภาพของประติมากรรมได้ในเวลากลางคืน

(8.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากการสร้างรูปทรงแบบเรขาคณิตที่มีความสูงอยู่เหนือระดับสายตา การติดตั้งบนพื้นสนามหญ้าในตำแหน่งที่สำคัญบริเวณมุมโค้งของถนนแหลมสน ทำให้ประติมากรรมปรากฏชัดเจน

(8.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม สุนทรียภาพเกิดจากการติดตั้งในตำแหน่งที่โดดเด่นของสวน พื้นที่โดยรอบร่มรื่นสวยงาม รูปทรงอยู่เหนือระดับสายตา มองเห็นได้ง่าย เด่นชัด มีชายหาดและแนวต้นไม้เป็นฉากหลังให้ความร่มรื่นที่มีชีวิต เคลื่อนไหวไม่ทึบตัน มีฉากหน้าเป็นทิว้าง ทำให้มีมุมมองที่โล่งกว้าง มีกรอบการมองที่เด่นชัด ไม่มีสิ่งรบกวนสายตา ตำแหน่งที่ติดตั้งอยู่ใกล้กับถนน ลานจอดรถ เป็นพื้นที่ที่ผู้คนสัญจรผ่านไปมา ไม่ห่างไกลจากจากผู้คน ทำให้สามารถชื่นชมสุนทรียภาพของประติมากรรมได้โดยง่าย ภาพประกอบ 295

ภาพประกอบ 295 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อแห่งชมดาวในสวนประติมากรรมฯ

(9) ผลงานชื่อ Orchid โดย Jon Barlow Hudson สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(9.1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่

(9.1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ศิลปินต้องการสร้างรูปทรงที่สื่อถึงความงามดอกกล้วยไม้ เป็นความงามที่เรียบง่าย เต็มโต แผ่ขยายไปทุกทิศทาง

(9.1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ความงามเกิดจากรูปทรง ที่มีเอกภาพ เป็นประติมากรรมแบบนามธรรม ศิลปินได้ตัดทอนรายละเอียดและความเป็นจริงตาม ธรรมชาติของกล้วยไม้ให้คงเหลือแต่โครงสร้างสำคัญของรูปทรง รูปทรงมีลักษณะเป็นแท่งตั้งตรง รูปทรงแนวตั้งซึ่งเป็นแกนของรูปทรงเป็นแท่งสามเหลี่ยมตั้งขึ้นสู่ส่วนบน ด้านบนเป็นแท่งสามเหลี่ยม 3 แท่ง ยื่นออกมาจากส่วนปลายของรูปทรงแนวตั้งไปในทิศทางแตกต่างกัน ให้ความรู้สึถึงการแผ่ ขยายออก และการเจริญเติบโต รวมถึงทำให้รูปทรงมีมุมมองที่รอบด้านยิ่งขึ้น เป็นจุดเด่นของ ประติมากรรมชิ้นนี้ รูปทรงโดยรวมแสดงความงามของรูปทรง ปริมาตร ระนาบ ความเป็นเหลี่ยม สัน เส้น พื้นผิวและที่ว่าง พื้นผิวที่เรียบ มันวาวของระนาบ ให้ความรู้สึที่เบาลอย (หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2548: 122) ภาพประกอบ 296

ภาพประกอบ 296 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(9.2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับ สภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่

(9.2.1) สถานที่ติดตั้ง ติดตั้งบนพื้นหาดทราย ริมหาด สมิหลา ฝั่งตรงข้ามกับสวนสาธารณะสระบัว พื้นที่โดยรอบมีต้นไม้เจริญเติบโตในบริเวณใกล้กับ ผลงานหลายชนิด พื้นหาดทรายมีวัชพืชประเภทไม้เลื้อยริมชายหาดขึ้นในบริเวณติดตั้งประติมากรรม รบกวนมุมมองและสุนทรียภาพของสถานที่ติดตั้งและประติมากรรมโดยตรง

(9.2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เนื่องจากรูปทรง มีลักษณะเป็นแท่งตั้งตรง มีมวลและความหนาแน่นน้อย มีขนาดและสัดส่วนที่ไม่ใหญ่โตมากนัก ต้นไม้รอบข้างในระยะใกล้มีขนาดและความสูงมากกว่า ตำแหน่งติดตั้งอยู่ใกล้กับแนวรั้วของพื้นที่ เอกชน อยู่ไกลจากถนน อีกทั้งยังมีวัชพืชขึ้นในบริเวณติดตั้ง จึงทำให้ประติมากรรมไม่ปรากฏ เด่นชัด ถูกบดบังจากต้นไม้ ทำให้ประชาชนไม่ค่อยเดินเข้าไปในบริเวณติดตั้งผลงาน

(9.2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม สืบเนื่องจาก ประติมากรรมไม่มีการปรากฏที่เด่นชัดมากนัก อันเนื่องจากปัจจัยดังที่ได้กล่าวแล้วใน (2.2) จึงทำให้สุนทรียภาพที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างรูปทรงกับสถานที่ติดตั้งและการปรากฏชัดของ ประติมากรรมลดลง และมีประชาชนสัญจรในสถานที่ติดตั้งผลงานจำนวนน้อย ภาพประกอบ 297

ภาพประกอบ 297 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อ Orchid ในสวนประติมากรรมฯ

(3) ทศนคติของผู้ชม จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนประติมากรรมเฉลิมพระเกียรติฯ ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ประชาชนผู้ใช้บริการสวนสาธารณะจำนวน 5 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยผลงาน 1 ชิ้นจะได้รับการประเมินโดยผู้ชม 3 คน เพื่อประเมินทศนคติเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพในงานประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะตามกรอบแนวคิดการวิจัย โดยใช้ระดับคะแนนการประเมินตามเกณฑ์ 5 ระดับ และการแปรผลค่าเฉลี่ยเช่นเดียวกับสวนจตุจักร ซึ่งได้กล่าวแล้วในข้อ 1.1.1 (3) ทั้งนี้ผลการประเมินการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนประติมากรรมเฉลิมพระเกียรติฯ สรุปได้ดังตาราง 19

ตาราง 19 ค่าเฉลี่ยผลการประเมินการรับรู้ของสังคมต่องานประติมากรรมร่วมสมัยในสวนประติมากรรมเฉลิมพระเกียรติฯ

ที่	ชื่อผลงาน	ค่าเฉลี่ยผลการประเมิน					ค่าเฉลี่ยรวม
		1		2			
		1.1	1.2	2.1	2.2	2.3	
1	ท่วงทำนองแห่งมิตรภาพ	4.3	4.5	4.3	4.2	4.3	4.3
2	กลองสะบัดชัย	4.5	4.5	4.7	4.8	4.7	4.6
3	พลังจักรวาล	4.3	4.5	4.5	4.5	4.5	4.5
4	ข้างขึ้นข้างแรม	4.2	4.5	4.7	4.6	4.5	4.5

ที่	ชื่อผลงาน	ค่าเฉลี่ยผลการประเมิน					ค่าเฉลี่ยรวม
		1		2			
		1.1	1.2	2.1	2.2	2.3	
5	เท่งชมดาว	4.0	4.0	4.0	4.2	4.2	4.1
6	สัมพันธ์ภาพ	4.3	3.7	3.7	3.8	3.7	3.8
7	สัญลักษณ์แห่งชีวิต	4.5	4.7	4.5	4.6	4.5	4.6
8	กอและ	4.6	4.7	4.6	4.6	4.6	4.6
9	King of Sky	4.4	4.6	4.6	4.5	4.5	4.5
10	Vital Force and Creative Technology	4.3	4.5	4.5	4.5	4.5	4.5
11	From Earth to Sky	3.1	2.9	3.0	3.2	3.0	3.0
12	Opening	4.3	4.5	4.5	4.5	4.5	4.5
13	The Origin	4.5	4.6	4.6	4.7	4.5	4.6
14	Orchid	2.0	2.5	2.3	2.2	2.2	2.2
ค่าเฉลี่ยรวม		4.1	4.2	4.2	4.2	4.2	4.17
		4.14		4.20			

จากผลการประเมินทัศนคติของผู้ชมเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนประติมากรรมเฉลิมพระเกียรติฯ ดังกล่าวข้างต้น สามารถวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องจากประเด็นที่ใช้ในการประเมิน สรุปโดยรวมได้ว่า ภาพรวมของการประเมินทัศนคติเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนประติมากรรมเฉลิมพระเกียรติฯ อยู่ในระดับ 4.17 = มาก จำแนกเป็น 1) สุนทรียภาพของประติมากรรม 4.14 = มาก ประกอบด้วย สุนทรียภาพด้านเนื้อหา 4.1 สุนทรียภาพด้านรูปทรง 4.2 = มาก ทั้งสองรายการ 2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมร่วมสมัยกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ 4.20 = มาก ประกอบด้วย สุนทรียภาพของสถานที่ติดตั้ง การปรากฏชัดของประติมากรรม และความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม ทั้งสามรายการมีค่าเฉลี่ยผลการประเมินเท่ากัน อยู่ในระดับ 4.2 = มาก โดยผลงานชื่อ กอและ สะบัดชัย สัญลักษณ์แห่งชีวิต กอและ และ The Origin มีระดับค่าเฉลี่ยรวมสูงที่สุดคือ 4.6 = มากที่สุด เนื่องจากใช้รูปทรงที่ไม่ซับซ้อน ทำให้ง่ายต่อการรับรู้ อีกทั้งสถานที่ติดตั้ง ก็มีความสวยงาม สอดคล้องกันเนื้อหาของผลงาน ทำให้ผลงานปรากฏชัดและสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะได้อย่างเหมาะสมและโดดเด่น ส่วนผลงานชื่อ Orchid มีระดับค่าเฉลี่ยผลการประเมินน้อยที่สุดคือระดับ 2.2 = น้อย เนื่องจากรูปทรงเป็นแท่งตั้งตรง ไม่ปรากฏชัด เป็นประติมากรรมแบบนามธรรมที่มีการลดทอนรายละเอียดและความเป็นจริงตามธรรมชาติมากจนยากต่อการรับรู้ สถานที่ติดตั้งมีต้นไม้เจริญเติบโตในบริเวณใกล้กับผลงาน มีวัชพืชขึ้นมาก ทำให้สุนทรียภาพด้านสถานที่ติดตั้งลดลง และส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยตรง

สรุป สวนประติมากรรมเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสทรงเจริญพระชนมายุ 50 พรรษา เป็นสวนสาธารณะแห่งหนึ่ง

ของประเทศไทยที่มีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยติดตั้งถาวร เป็นการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยขนาดใหญ่จำนวนมากติดตั้งในพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชนในท้องถิ่น เสริมสร้างให้พื้นที่ดังกล่าวมีภูมิทัศน์ที่โดดเด่นสวยงาม ผลงานที่สร้างขึ้นมีคุณค่าทั้งในด้านสุนทรียศาสตร์และประวัติศาสตร์ ทั้งนี้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยที่ติดตั้งในสวนสาธารณะแห่งนี้โดยรวม ประกอบด้วย

(1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่

(1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา การจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนประติมากรรมเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสทรงเจริญพระชนมายุ 50 พรรษา ไม่มีการกำหนดกรอบความคิดในองค์รวมให้ศิลปินนำไปเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน ดังนั้นผลงานที่สร้างขึ้นจึงสะท้อนแนวคิดที่หลากหลายและอิสระของศิลปินที่มีความสนใจในเรื่องราวต่างๆ แตกต่างกันไป ทั้งนี้ผลงานแต่ละชิ้นมีเนื้อหาโดยรวมแสดงถึง ความสัมพันธ์ มิตรภาพ ความมุ่งมั่นของมนุษย์ วัฏจักร ความเจริญงอกงาม ความสมบูรณ์สูงสุดของชีวิต ความงาม ความสุข ความสงบของจิตใจ ความเป็นไปของสรรพสิ่ง ความมั่นคง สันติสุข เสรีภาพ และสันติภาพของโลก ความติงามของศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และความสัมพันธ์ของมนุษย์กับเทคโนโลยี ซึ่งเป็นเนื้อหาในมุมมองกว้างที่สาธารณชนรับรู้และเข้าใจได้ ไม่แสดงเรื่องราวเฉพาะเจาะจงของตนเอง และเป็นเนื้อหาที่แสดงออกถึงความติงาม มีความลึกซึ้ง สูงค่าเหมาะสมแก่ความเป็นวิจิตรศิลป์

(1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง จากที่ไม่มีการกำหนดกรอบความคิดเพื่อการสร้างสรรค์ประติมากรรมในองค์รวม ทำให้ประติมากรรมร่วมสมัยในสวนประติมากรรมแห่งนี้มีความหลากหลายทางด้านรูปแบบและแนวทางในการสร้างสรรค์ ทั้งรูปแบบทั้งนามธรรมและนามธรรม รูปทรงที่ใช้มีทั้งรูปทรงธรรมชาติและรูปทรงเรขาคณิต สุนทรียภาพของประติมากรรมเกิดจากรูปทรงที่มีเอกภาพ ไม่ซับซ้อน มองเห็นและรับรู้ได้ง่าย รูปทรงพัฒนาจากรูปทรงของมนุษย์ พืชพรรณ สัตว์ สิ่งมีชีวิต สิ่งของ และสัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อของมนุษย์ มีการลดทอนรายละเอียดและความเป็นจริงลงให้คงเหลือเฉพาะส่วนสำคัญ และการสร้างรูปทรงใหม่ที่ทำให้ความรู้สึกละเอียดอ่อนและสื่อความหมายสนองตอบเนื้อหาในการสร้างสรรค์ของศิลปินแต่ละคน รูปทรงมีขนาดใหญ่เป็นรูปทรงในแนวตั้ง แสดงความงามจากสัมพันธ์ภาพของทัศนธาตุ ได้แก่ ระบาย เส้น ความโค้ง ปริมาตร แสงเงา ที่ว่าง พื้นผิวและเส้นรูปนอกที่ชัดเจน โดยใช้หลักการทางองค์ประกอบศิลป์ที่หลากหลาย เช่น การประสานกลมกลืน จังหวะ การซ้ำ การขัดแย้ง และความเป็นเด่น การจัดคุณภาพของรูปทรงมีทั้งแบบสมมาตรและอสมมาตร ใช้โลหะ 2 ชนิดเป็นวัสดุในการจัดสร้างคือสแตนเลสและเหล็ก สีและเนื้อแท้ของโลหะทำให้รูปทรงมีความเด่นชัดออกมาจากสภาพแวดล้อม ผลงานแต่ละชิ้นมีขนาดและสัดส่วนที่เหมาะสม ไม่มีส่วนแหลมคมเป็นอันตรายต่อผู้ใช้บริการสวนสาธารณะ ทั้งนี้ประติมากรรมที่องค์ประกอบของผลงานไม่สมบูรณ์ เนื่องจากปัญหาการดูแลรักษาสวนสาธารณะ ได้ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมทั้งในด้านเนื้อหาและรูปทรง

(2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่

(2.1) สุนทรียภาพด้านสถานที่ติดตั้ง สวนสาธารณะแห่งนี้จัดเป็นสวนขนาดใหญ่ที่มีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยกระจายครอบคลุมทุกบริเวณ สภาพพื้นที่ได้รับการออกแบบมาเพื่อให้เป็นสวนประติมากรรม มีการออกแบบผังบริเวณ พื้นที่และตำแหน่งติดตั้งผลงานที่ชัดเจนไปพร้อมกับการจัดสร้างสวนและประติมากรรม ดังนั้นสถานที่ติดตั้งผลงานแต่ละชิ้นจึงมีสุนทรียภาพสูง ได้แก่ การติดตั้งบนสนามหญ้าที่เขียวขจี แวดล้อมไปด้วยต้นไม้ที่ร่มรื่นสวยงาม ในบริเวณสวนสาธารณะสระบัว การติดตั้งบนลานคอนกรีตที่มีการออกแบบพื้นที่เป็นการเฉพาะเพื่อติดตั้งผลงาน เลียบขนานไปตามแนวชายหาดและริมทะเลบริเวณสวนสองทะเล เป็นความงามที่เกิดจากสถานที่ติดตั้งที่มีความสวยงาม เหมาะสม มีทัศนียภาพโดยรอบที่ร่มรื่นสวยงาม เป็นแหล่งท่องเที่ยวและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชนในท้องถิ่น แวดล้อมไปด้วยต้นไม้ที่ร่มรื่น โดยเฉพาะต้นสนที่ขึ้นเป็นแนวยาวไปตามชายหาด ผลงานแต่ละชิ้นมีระยะห่างที่เหมาะสม กระจายตัวอยู่ในบริเวณสำคัญและโดดเด่นของสวน ในช่วงกลางวันมีแสงแดดส่องให้แสงสว่างแก่ผลงานได้อย่างทั่วถึง และยังมีแสงไฟเปิดในเวลากลางคืน ทำให้เกิดมุมมองที่โดดเด่นสวยงามแก่พื้นที่ประชาชนสามารถชื่นชมสุนทรียภาพของประติมากรรมได้ในเวลากลางคืน แต่ผลงานชื่อ Orchid มีต้นไม้เจริญเติบโตใกล้กับผลงาน จึงรบกวนการชม มอง อีกทั้งยังมีวัชพืชขึ้นที่พื้น จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพด้านสถานที่ติดตั้งโดยตรง นอกจากนี้แล้วฐานรองรับผลงานที่จะส่งเสริมให้รูปทรงมีความเด่นตระหง่าน แต่ส่วนใหญ่อยู่ในสภาพชำรุด เนื่องจากแผ่นหินอ่อนได้หลุดล่อนออกมา จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยตรง

(2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม การปรากฏชัดที่ดีของประติมากรรมเกิดจากรูปทรงมีขนาดใหญ่ เป็นรูปทรงเรขาคณิต ให้ความรู้สึกที่มั่นคง แข็งแรง แตกต่างจากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่พลิ้วไหว มีชีวิต ผลงานส่วนใหญ่แสดงพื้นผิวที่เป็นเนื้อแท้ของโลหะสแตนเลส มีเรียบตึง มันวาว ส่วนผลงานที่สร้างด้วยเหล็กมีการเคลือบสีที่สดใสเด่นชัดออกมาจากสภาพแวดล้อม อีกทั้งยังเป็นการป้องกันการเกิดสนิมกัดกร่อนผลงานอันเนื่องจากไอระเหยจกความเค็มของน้ำทะเล การติดตั้งในพื้นที่โล่งกว้าง ในบริเวณที่ประชาชนนิยมมานั่งพักผ่อน ชมทัศนียภาพยามเย็น เดินหรือวิ่งออกกำลังกาย ทำให้ประติมากรรมมีมุมมองที่โล่งกว้าง ปรากฏชัดทั้งในระยะใกล้และไกล นอกจากนี้แล้วการติดตั้งประติมากรรมในลักษณะเป็นกลุ่มเช่นนี้ทำให้ผลงานแต่ละชิ้นส่งเสริมเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน เป็นกลุ่มก้อนที่มีพลัง และมีการปรากฏชัดมากยิ่งขึ้น ประกอบกับกิจกรรมของผู้มาใช้บริการโดยมากจะเป็นการนั่งอ่านหนังสือ ชมทัศนียภาพ เดินพักผ่อนและการวิ่งเหยาะๆ ไปตามถนน ทำให้สามารถมองเห็น และรับรู้ถึงสุนทรียภาพของประติมากรรมได้โดยง่าย แต่ผลงานชื่อ Orchid รูปทรงมีลักษณะเป็นแท่งตั้งตรง มีขนาดและความสูงไม่มากนักรูปทรงมีมวลและความหนาแน่นน้อย ประกอบกับการติดตั้งในบริเวณที่มีต้นไม้เจริญเติบโตรอบผลงาน จึงรบกวนมุมมอง ทำให้ประติมากรรมไม่ปรากฏชัดเท่าที่ควร

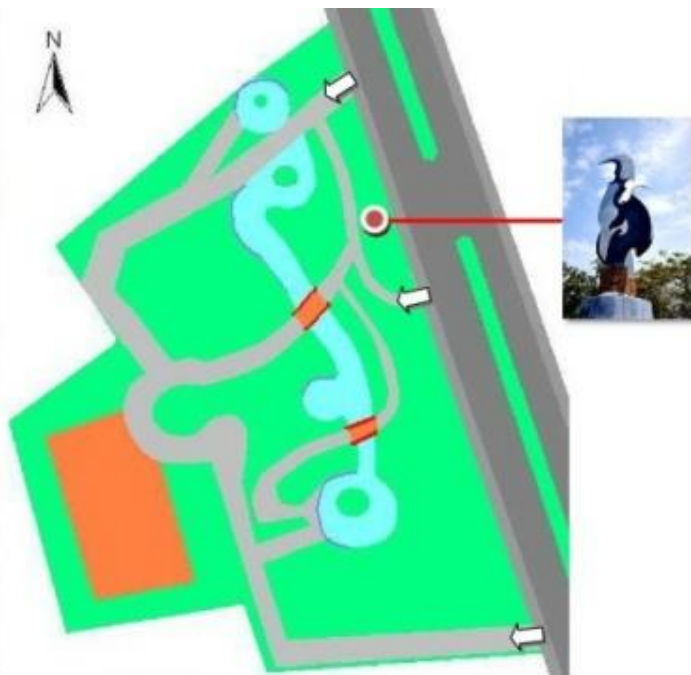
(2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ เป็นความงามที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างรูปทรงกับสถานที่ติดตั้งและการปรากฏชัดของประติมากรรม ประติมากรรมแต่ละชิ้นติดตั้งในบริเวณต่างๆ ตามความเหมาะสมของผลงานและพื้นที่ ทั้งการติดตั้งบนลานคอนกรีตและบนพื้นสนามหญ้าที่เขียวขจี มีระยะห่างที่ไม่รบกวนทัศนวิสัยซึ่งกันและกัน ตำแหน่งที่ติดตั้งมีความโดดเด่น มีประชาชนจำนวนมากดำเนินกิจกรรม สามารถรับรู้

สุนทรียภาพของประติมากรรม ท่ามกลางกลุ่มไม้ประดับที่ปลอดโปร่ง ให้ความร่มรื่น เคลื่อนไหว และไม่ทึบตัน ฉากหน้าและฉากหลังเป็นที่ว่างทำให้มีมุมมองที่โล่งกว้าง มีกรอบการมองและระยะดูที่เหมาะสม เมื่ออยู่ในบริเวณรอบๆ จะมองเห็นสุนทรียภาพของผลงานได้อย่างชัดเจน ไม่มีสิ่งบดบังทัศนวิสัยการมอง ฐานช่วยยกระดับรูปทรงให้มีความสูงที่เหมาะสมกับระยะการมอง ส่งเสริมให้รูปทรงเด่นตระหง่าน มีมุมมองที่เหมาะสมสอดคล้องตามความมุ่งหมายของศิลปิน มีแสงไฟฟ้าเปิดในเวลากลางคืนทำให้เกิดมุมมองที่โดดเด่นสวยงามแก่พื้นที่ ทำให้ประชาชนที่เข้ามาได้สัมผัสสุนทรียภาพทั้งความงามในธรรมชาติและ ความงามของประติมากรรมร่วมสมัยในสถานที่เดียวกัน

(3) ทักษะคิดของผู้ชม การศึกษาวิจัยเพื่อประเมินทัศนคติเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพในงานประติมากรรมร่วมสมัยในสวนประติมากรรมเฉลิมพระเกียรติฯ ตามกรอบแนวคิดการวิจัย ใช้ประชาชนผู้ใช้บริการสวนสาธารณะจำนวน 5 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ระดับคะแนนการประเมินตามเกณฑ์ 5 ระดับ สรุปได้ว่าภาพรวมของการประเมินทัศนคติเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนประติมากรรมเฉลิมพระเกียรติฯ อยู่ในระดับ 4.17 = มาก แบ่งเป็น 1) สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย 4.14 = มาก 2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมร่วมสมัยกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ 4.18 = มาก โดยผลงานชื่อกลองสะบัดชัย สัญลักษณ์แห่งชีวิต กอและ และ The Origin มีระดับค่าเฉลี่ยรวมสูงที่สุดคือ 4.6 = มากที่สุด เนื่องจากใช้รูปทรงที่ไม่ซับซ้อน ทำให้ง่ายต่อการรับรู้ อีกทั้งสถานที่ติดตั้งก็มีความสวยงาม ทำให้ผลงานปรากฏชัดและสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมอย่างเหมาะสม และโดดเด่น ส่วนผลงานชื่อ Orchid มีระดับค่าเฉลี่ยผลการประเมินน้อยที่สุดคือ 2.2 = น้อย เนื่องจากรูปทรงเป็นแท่งตั้งตรง ไม่ปรากฏชัด เป็นประติมากรรมแบบนามธรรมที่มีการลดทอนรูปทรงมากจนยากต่อการรับรู้ สถานที่ติดตั้งมีต้นไม้ขึ้นรบกวนกรอบการมอง และมีวัชพืชที่พื้นมาก จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของสถานที่ติดตั้งและประติมากรรมโดยตรง

1.4.2 สวนเสรี

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนเสรี ซึ่งมีประติมากรรมอยู่ 1 ชิ้น สร้างในปี พ.ศ. 2551 ผลงานติดตั้งในบริเวณที่มีความเหมาะสมของผลงานและพื้นที่ ปรากฏดังผังบริเวณ ภาพประกอบ 298 การศึกษาสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนเสรี มีประเด็นการนำเสนอตามกรอบแนวคิดการวิจัยเช่นเดียวกับสวนจตุจักร ผลการวิจัยพบว่าผลงานดังกล่าวมีสภาพสมบูรณ์ทั้งประติมากรรม ฐานและสถานที่ติดตั้ง ทำให้ประติมากรรมปรากฏสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์ โดยสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

ภาพประกอบ 298 ที่ตั้งประติมากรรมร่วมสมัยในสวนเสรี

(1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่

(1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา แนวความคิดในการสร้างสรรค์ของศิลปิน คือ พระเจ้าแผ่นดิน ศูนย์รวมแห่งเอกภาพของแผ่นดิน พื้นน้ำ ท้องทะเล ความดี ความงาม อันวิจิตร กริชเป็นสัญลักษณ์แห่งกษัตริย์ อาวุธของเทวราชา เครื่องหมายของจิตวิญญาณ ภูมิรดกแห่งสุวรรณภูมิ ร่วมสร้างสรรค์กับประชาชนเมืองสงขลา เพื่อเทิดไถ่องค์ราชันย์

(1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ การนำรูปทรงของกริชมาตัดทอนรายละเอียดและความเป็นจริงลง มีการผสมผสานรูปทรงกริชกับลายไทยที่พลิ้วไหว มีโครงสร้างที่ไม่ซับซ้อน ทำให้รับรู้ได้ง่าย ลักษณะเป็นรูปทรงกริชตั้งคู่กัน 2 รูปทรง หันไปในทิศทางแตกต่างกัน รูปทรงทั้งสองมีลักษณะที่เหมือนกัน แตกต่างกันที่ขนาด หากดูจากด้านหน้าของผลงานรูปทรงด้านขวามือจะมีความสูงมากกว่ารูปทรงด้านซ้ายมือ รูปทรงแสดงจังหวะ ลีลาการเคลื่อนไหวของเส้นโค้งซึ่งเป็นรูปนอกตามแบบอย่างลายไทยประยุกต์ แสดงความเคลื่อนไหวที่ทรงพลัง ส่วนปลายเรียวแหลม สะบัดพลีวเสียดหายไปสู่อากาศ ให้ความรู้สึกที่สูงส่ง สง่างาม การหันรูปทรงในทิศทางที่ต่างกันทำให้เกิดมุมมองที่หลากหลาย มีสุนทรียภาพรอบด้าน โครงสร้างโดยรวมของรูปทรงเป็นแผ่นระนาบ เมื่อตั้งคู่กัน 2 รูปทรงจึงมีความหนาแน่นเพิ่มขึ้น การสร้างพื้นผิววัสดุที่ต่างกัน โดยพื้นที่ส่วนใหญ่ของแต่ละรูปทรงพื้นผิวโลหะจะเป็นสีเทาเข้ม แต่ส่วนสันโค้งและปลายแหลมเรียวใช้โลหะผิวมันวาว ให้ความรู้สึกของอาวุธ ความเฉียบคม ส่วนล่างของรูปทรงทั้งสองบริเวณที่เชื่อมต่อกับฐานเป็นเส้นทองเหลืองมันวาวรัดรอบรูปทรง ทำให้การเชื่อมต่อระหว่างรูปทรงกับฐานที่ประสานกลมกลืน (ถวัลย์ ดัชนี, 2555: สัมภาษณ์) ภาพประกอบ 299

ภาพประกอบ 299 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับ

สภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่

(2.1) สถานที่ติดตั้ง ติดตั้งบนสนามหญ้า ด้านหน้าสวนเสรี สถานที่ติดตั้งมีทัศนียภาพรอบข้างที่สวยงาม พื้นที่โดยรอบโล่งกว้าง ฉากหน้าเป็นที่ว่างของสนามหญ้า ทำให้มีมุมมองที่โล่งกว้าง ไม่มีสิ่งรบกวนสายตา

(2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากการสร้างรูปทรงที่เป็นแผ่นระนาบขนาดใหญ่ ลักษณะของรูปทรงและวัสดุมีความเด่นชัดแตกต่างสภาพแวดล้อม โดยรอบ รูปทรงติดตั้งบนฐานที่มีความสูง มวลและความหนาแน่นมาก การติดตั้งผลงานในบริเวณมุมโค้งใกล้กับถนนที่เป็นทางสัญจรไปยังสถานที่ท่องเที่ยว ทำให้ผลงานปรากฏเด่นชัด สามารถชื่นชมสุนทรียภาพได้ง่าย

(2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม สุนทรียภาพเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างรูปทรงกับสถานที่ติดตั้งและการปรากฏชัดของประติมากรรม ได้แก่ การติดตั้งในตำแหน่งที่โดดเด่นของสวน พื้นที่โดยรอบร่มรื่นสวยงาม รูปทรงอยู่เหนือระดับสายตา มองเห็นได้ง่าย เด่นชัด มีภูเขาและต้นไม้เป็นฉากหลังให้ความร่มรื่นที่มีชีวิต เคลื่อนไหว ไม่ทึบตัน มีฉากหน้าเป็นที่ว่าง ทำให้มีมุมมองที่โล่งกว้าง มีกรอบการมองที่เด่นชัด ไม่มีสิ่งรบกวนสายตา ตำแหน่งที่ติดตั้งอยู่ใกล้กับถนน และทางขึ้นเขาน้อย เป็นพื้นที่ที่ผู้คนสัญจรผ่านไปมา ไม่ห่างไกลจากผู้คน ทำให้สามารถชื่นชมสุนทรียภาพของประติมากรรมได้โดยง่าย ภาพประกอบ 300

พูน ปรณ ทัต ชิว

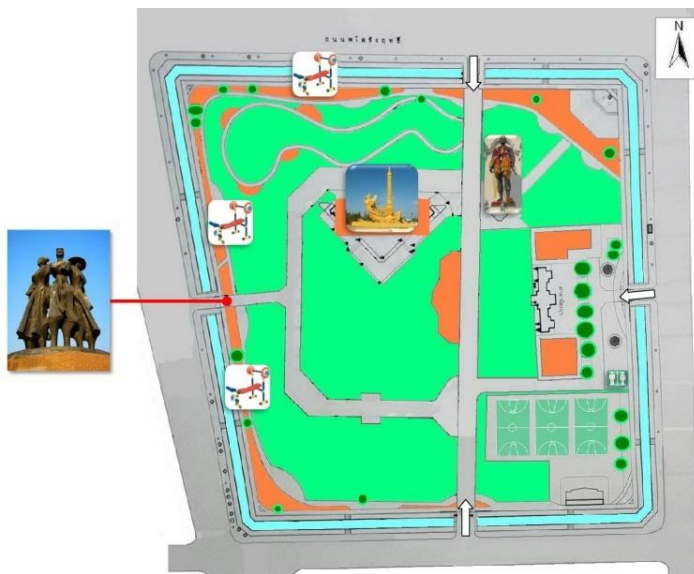

ภาพประกอบ 300 สุนทรียภาพของประติมากรรมชื่อมีดมังฟ้าในสวนเสรี

(3) ทักษะการคิดของผู้ชม การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนเสรีครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ประชาชนผู้ใช้บริการสวนสาธารณะ จำนวน 3 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อประเมินทัศนคติเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพในงานประติมากรรมร่วมสมัยในสวนเสรี ตามกรอบแนวคิดการวิจัย ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ภาพรวมของการประเมินทัศนคติเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนเสรีอยู่ในระดับ 4.69 = มากที่สุด แบ่งเป็น 1) สุนทรียภาพของประติมากรรม 4.60 = มากที่สุด ประกอบด้วย ด้านเนื้อหา 4.5 = มากที่สุด ด้านรูปทรง 4.7 = มากที่สุด 2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมร่วมสมัยกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ 4.77 = มากที่สุด ประกอบด้วย สถานที่ติดตั้ง 4.7 = มากที่สุด การปรากฏชัดของประติมากรรม 4.8 = มากที่สุด และความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม 4.8 = มากที่สุด

1.5 จังหวัดอุบลราชธานี: หุ่นศรีเมือง

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในหุ่นศรีเมือง ซึ่งมีประติมากรรมอยู่ 1 ชิ้น สร้างในปี พ.ศ. 2538 คือผลงานชื่อร่วมใจก้าวไปข้างหน้า โดยสมศักดิ์ คงนะภักดี ผลงานติดตั้งในบริเวณที่มีความเหมาะสมของผลงานและพื้นที่ ปรากฏตั้งผังบริเวณ ภาพประกอบ 301

ภาพประกอบ 301 ที่ตั้งประติมากรรมร่วมสมัยในทุ่งศรีเมือง

การศึกษาสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยที่อยู่ในทุ่งศรีเมือง มีประเด็นการนำเสนอตามกรอบการวิจัย ประกอบด้วย 1) สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านรูปทรง 2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่ สถานที่ติดตั้ง การปรากฏชัดของประติมากรรม และความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม 3) ทักษะคิดของผู้ชม ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

(1) สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย ได้แก่

(1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ศิลปิน ต้องการแสดงถึงความสัมพันธ์ใกล้ชิดของชนชาติไทย ลาว เขมรและเวียดนาม โดยนำรูปทรงท่าทางของคนมาแสดงออกตามความคิดและจินตนาการในรูปแบบกึ่งนามธรรมให้เกิดความกลมกลืนในรูปทรงที่สร้างขึ้น

(1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ การนำรูปทรงของคนจำนวน 4 คนในท่ายืนมาพัฒนาเป็นรูปทรงเรขาคณิต แสดงความงามของประติมากรรมแบบกึ่งนามธรรมเป็นรูปทรงผู้ชาย 1 คน ผู้หญิง 3 คน ยืนเรียงกันเป็นวงโค้ง แต่ละรูปทรงสวมใส่เครื่องแต่งกายแสดงลักษณะเฉพาะชนชาติทั้งสิ้น ได้แก่ ไทย ลาว เขมรและเวียดนาม รูปทรงแสดงการยืนตรงไหลลื่นกัน ให้ความรู้สึกถึงการยืนประสานมือกัน แสดงถึงความสามัคคีที่จะก้าวเดินไปพร้อมกัน ปริมาตรของรูปทรงมีลักษณะเป็นเหลี่ยมสันจากการลดทอนรายละเอียดและความเป็นจริงตามธรรมชาติของมนุษย์ แต่ยังคงเค้าโครง สัดส่วนของรูปทรงตามหลักกายวิภาคศาสตร์ไว้ จึงทำให้รับรู้ได้ง่าย แต่ปัจจุบันประติมากรรมมีสภาพชำรุด มีคราบมูลสัตว์และมีสนิมโลหะกัดกร่อนมาจากด้านในและไหลเป็นคราบลงมาสู่ฐานเห็นได้อย่างชัดเจน ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยตรง (สมศักดิ์ คงนะภักดี, 2553: สัมภาษณ์) ภาพประกอบ 302

ภาพประกอบ 302 สุนทรียภาพของรูปทรงแต่ละด้าน

(2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อม
ในสวนสาธารณะ ได้แก่

(2.1) สถานที่ติดตั้ง ติดตั้งบนพื้นซีเมนต์บล็อก ที่เชื่อมต่อจากประตู
ทางเข้าไปด้านในสวนสาธารณะ เป็นทางเข้าด้านตรงข้ามกับศาลากลางจังหวัดหลังเดิม จึงเป็น
ตำแหน่งที่โดดเด่น สำคัญ ส่งเสริมให้ประติมากรรมเด่นสง่างามยิ่งขึ้น

(2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากการติดตั้งตรงจุดกึ่งกลาง
ของประตูทางเข้าสวนสาธารณะ ทำให้ประติมากรรมปรากฏชัด

(2.3) ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม สุนทรียภาพเกิดจากความสัมพันธ์
ระหว่างรูปทรงกับสถานที่ติดตั้งและการปรากฏชัดของประติมากรรม ได้แก่ การติดตั้งในตำแหน่ง
ที่โดดเด่นของสวน พื้นที่โดยรอบโล่งกว้าง สบายตา รูปทรงอยู่เหนือระดับสายตา มองเห็นได้ง่าย
เด่นชัด มีฉากหน้าและฉากหลังเป็นที่ว่าง ทำให้มีมุมมองที่โล่งกว้าง มีกรอบการมองที่เด่นชัด
ตำแหน่งที่ติดตั้งอยู่กลางประตูทางเข้าสวน เป็นพื้นที่ที่ผู้คนสัญจรผ่านไปมา ไม่ห่างไกลจากจากผู้คน
ทำให้สามารถชื่นชมสุนทรียภาพของประติมากรรมได้ง่าย ภาพประกอบ 303

ภาพประกอบ 303 สุนทรียภาพของประติมากรรมซึ่งรวมใจก้าวไปข้างหน้าในทุ่งศรีเมือง

(3) ทักษะของผู้ชม การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพของ ประติมากรรมร่วมสมัยในทุ่งศรีเมืองครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ประชาชนผู้ใช้บริการสวนสาธารณะ จำนวน 3 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อประเมินทัศนคติเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพในงานประติมากรรม ร่วมสมัยในทุ่งศรีเมือง ตามกรอบแนวคิดการวิจัย ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ภาพรวมของการประเมิน ทัศนคติเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในทุ่งศรีเมืองอยู่ในระดับ 4.25 = มาก แบ่งเป็น 1) สุนทรียภาพของประติมากรรม 4.20 = มาก ประกอบด้วย ด้านเนื้อหา 4.1 = มาก ด้านรูปทรง 4.3 = มาก 2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมร่วมสมัยกับ สภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ 4.30 = มาก ประกอบด้วย สถานที่ติดตั้ง 4.2 = มาก การปรากฏชัดของประติมากรรม 4.5 = มากที่สุด และความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม 4.2 = มาก

สรุป การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยใน สวนสาธารณะในประเทศไทย โดยผู้วิจัยได้ทำการลงพื้นที่จัดเก็บข้อมูลภาคสนามในสวนสาธารณะ ที่เป็นพื้นที่วิจัย ด้วยการใช้เครื่องมือในประเภทต่างๆ จากนั้นทำการวิเคราะห์โดยใช้แนวคิดและ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดเรื่องการประเมินค่าประติมากรรมกับสภาพแวดล้อม ตามแนวคิด ของ Robinette A. Margaret แนวคิดเรื่ององค์ประกอบของศิลปะของชูลูด นีม์เสมอ ทฤษฎี สุนทรียศาสตร์ และทฤษฎีศิลปะวิจารณ์ ของมิทท์เลอร์ และศิลป์ พีระศรี เป็นกรอบในการ วิเคราะห์ ผลการวิจัยสรุปได้ว่าสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย ประกอบด้วย

(1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่

(1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา คือเรื่อง แนวเรื่อง และเนื้อหาซึ่งเป็นบริบท ที่มีผลต่อการกำหนดรูปทรงของประติมากรรม ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่เป็นเงื่อนไขในการ สร้างสรรค์ ผลการวิจัยพบว่า เนื้อหาในการสร้างสรรค์มีเงื่อนไข 2 ประการ ได้แก่ 1) เนื้อหาถูก กำหนดโดยผู้จัดโครงการ เป็นการกำหนดกรอบความคิดเพื่อให้ศิลปินนำไปเป็นแนวคิดและแนวทาง ในการออกแบบสร้างประติมากรรม เพื่อสนองต่อบุคลิกประสงค์ของการจัดสร้างสวนสาธารณะแห่ง นั้น หรือวัตถุประสงค์ของโครงการนั้นๆ ได้แก่ สวนจตุจักร มีการกำหนดกรอบความคิดว่าเอกภาพ (Unity) สวนเบญจกิติ กำหนดเนื้อหาถึงการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรม- ราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 9 เนื่องในวโรกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษาครบ 5 รอบ สวนลุมพินี ไม่มีการกำหนดเนื้อหาของครุฑของสวน แต่การจัดสร้างแต่ละครั้งก็มีวัตถุประสงค์ของแต่ละโครงการ ดังนี้ การประกวดแบบร่างประติมากรรมจากโครงการเยาวชนเพื่องานประติมากรรม ตามคำขวัญ ปีเยาวชนสากล พ.ศ. 2528-2532 เนื้อหา คือ ร่วมแรงแข่งขัน ช่วยกันพัฒนา ใฝ่หาสันติ เนื้อหา อันเกี่ยวเนื่องกับธรรมชาติและ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจากโครงการเยาวชนเพื่องานประติมากรรม พ.ศ. 2534-2537 เนื้อหาการประกวดแบบร่างประติมากรรมเนื่องในโอกาสครบรอบ 30 ปีของ นิติสารดิฉัน คือผู้หญิงไทยในอีก 3 ทศวรรษข้างหน้า และเนื้อหาอันเกี่ยวเนื่องกับวาระครบรอบ 120 ปีความสัมพันธ์ทางการทูตไทย - ญี่ปุ่น สวนล้านนา ร.9 จังหวัดเชียงใหม่ มีกลุ่ม ประติมากรรมที่มีการกำหนดเนื้อหาในการสร้างสรรค์ 1 กลุ่ม เนื้อหาที่กำหนดคือการเฉลิมพระ เกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ พ.ศ. 2540-2542 สวนเฉลิมพระเกียรติ 100 ปี พระบรมราชชนนี จังหวัดภูเก็ต เนื้อหาที่

กำหนดคือเพื่อรำลึกถึงภัยพิบัติสึนามิในพื้นที่ 6 จังหวัดภาคใต้ของประเทศไทยเมื่อ พ.ศ. 2547 สวนสาธารณะสะพานหินจังหวัดภูเก็ต กำหนดเนื้อหาการประกวดแบบจัดสร้างประติมากรรมเพื่อรำลึกถึงกัปตันเอ็ดเวิร์ด โทมัส ไมลส์ ที่ได้นำเรือขุดแร่ลำแรกของโลกมาใช้ขุดแร่ดีบุกที่อ่าวทุ่งคาเป็นครั้งแรกของโลก 2) เนื้อหาอิสระ คือการที่สวนสาธารณะ หรือผู้จัดโครงการไม่ได้กำหนดเนื้อหาใดให้ศิลปินนำไปเป็นแนวคิดและแนวทางในการสร้างสรรค์ โดยให้อิสระแก่ศิลปินในการกำหนดเนื้อหาการสร้างสรรค์อย่างเต็มที่ ในกรณีนี้จะพบมากที่สุด ทั้งนี้สุนทรียภาพด้านเนื้อหาของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทยทั้ง 2 กรณีดังกล่าวมีเนื้อหาโดยรวมที่สื่อถึงความสูงส่งของพุทธิปัญญา ความเจริญรุ่งเรือง ความดีงาม คุณธรรม เสรีภาพ ความสามัคคี สัจธรรมของชีวิต ความเมตตา การก้าวไปข้างหน้า ความมุ่งมั่น ความมั่นคง ความเข้มแข็ง ความสุข ความรัก การบูชาเทิดทูล ความงามและอ่อนโยนของผู้หญิง ความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ ความเคลื่อนไหว และการสะท้อนถึงอิทธิพลของเทคโนโลยีที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสังคม ซึ่งเป็นเนื้อหาในมุมมองกว้าง ที่สาธารณชนรับรู้และเข้าใจได้ ไม่แสดงเรื่องราวเฉพาะเจาะจงของตนเอง และเป็นเนื้อหาที่มีความหมายในทางที่ดีงามต่อมนุษยชาติ มีความลึกซึ้ง ชัดเจน และสูงค่าเหมาะสมแก่ความเป็นวิจิตรศิลป์ระดับสูง รวมถึงความสัมพันธ์สอดคล้องกับรูปแบบของประติมากรรมที่แสดงออก

(1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง คือคุณภาพทางกายภาพของประติมากรรม (Physical Qualities) องค์ประกอบต่างๆ ทางรูปธรรมที่ก่อให้เกิดความงามแก่ประติมากรรม ได้แก่ รูปทรงที่มีเอกภาพ ชัดเจน ไม่ซับซ้อน รับรู้ลักษณะของรูปทรงได้ง่าย ไม่ต้องตีความหรือแปลความหมายที่ยู่งยาก รูปทรงพัฒนาจากมนุษย์ สัตว์ สิ่งของ และสิ่งที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ รูปแบบของประติมากรรมมีทั้งแบบเหมือนจริง (Realistic) กึ่งนามธรรม (Semi Abstract) แบบนามธรรม (Abstract) ลักษณะของรูปทรงมีทั้งรูปทรงธรรมชาติ (Organic Form) รูปทรงเรขาคณิต (Geometric Form) และการใช้ลักษณะทั้งสองแบบผสมผสานกันในผลงานชิ้นเดียว ที่สามารถให้ความรู้สึกและสื่อความหมาย แสดงสุนทรียภาพจากสัมพันธ์ภาพของทัศนธาตุต่างๆ ได้แก่ เส้น ระนาบ มวล ปริมาตร แสงเงา ที่ว่าง พื้นผิวและเส้นรูปนอกที่ชัดเจน โดยใช้หลักการทางองค์ประกอบศิลป์ที่หลากหลาย เช่น การประสานกลมกลืน จังหวะ การซ้ำ การขัดแย้ง และดุลยภาพทั้งแบบสมมาตร (Symmetry Balance) และอสมมาตร (Asymmetry Balance) เพื่อให้รูปทรงมีเอกภาพ สอดคล้องแนวความคิดในการสร้างสรรค์ วัสดุในการจัดสร้างมีหลากหลาย เป็นวัสดุที่มีความคงทนต่อสภาพดินฟ้าอากาศของประเทศไทย สีและเนื้อของวัสดุทำให้รูปทรงกลมกลืนเป็นหนึ่งเดียวกัน มีความโดดเด่นโดยไม่ขัดแย้งกับสภาพแวดล้อม ผลงานโดยรวมมีขนาดและสัดส่วนส่วนที่เหมาะสมกับพื้นที่ กล่าวคือหากบริเวณติดตั้งมีพื้นที่และที่ว่างมากผลงานประติมากรรมจะมีขนาดใหญ่ มีความสูงระหว่าง 6-8 เมตร ส่วนผลงานที่มีขนาดไม่ใหญ่โตมากจะติดตั้งเป็นกลุ่มเพื่อให้ความปรากฏชัด และไม่ถูกสภาพแวดล้อมกลืนหายไป รูปทรงโดยรวมไม่มีส่วนแหลมคมที่จะเป็นอันตรายต่อประชาชนที่เข้ามาใช้บริการ สวนสาธารณะที่มีการกำหนดเนื้อหาเพื่อเป็นกรอบความคิดในองค์รวมจะทำให้ประติมากรรมโดยรวมมีจุดมุ่งหมายการสร้างสรรค์ที่มีเอกภาพไปในทางเดียวกัน เช่น สวนจตุจักร เป็นต้น แต่สวนสาธารณะที่ไม่มีการกำหนดกรอบความคิดเพื่อการสร้างสรรค์ในองค์รวม ก็ทำให้ประติมากรรมมีความหลากหลายทางด้านรูปทรง

และแนวทางในการสร้างสรรค์ เป็นสุนทรียภาพในองค์รวมอีกแบบหนึ่ง เช่น สวนลุมพินี สวนวชิรเบญจทัศ อุทยานเบญจสิริ ในกรุงเทพมหานคร สวนล้านนา ร.9 จังหวัดเชียงใหม่ และสวนประติมากรรมเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสทรงเจริญพระชนมายุ 50 พรรษา จังหวัดสงขลา เป็นต้น ทั้งนี้ประติมากรรมที่เปราะเปื้อนจากคราบโคล มีร่องรอยขีดข่วน องค์กรประกอบของผลงานไม่สมบูรณ์ และมีสภาพชำรุดส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรม

(2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อม
ในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(2.1) สุนทรียภาพด้านสถานที่ติดตั้ง เป็นความงามที่เกิดจากสถานที่ติดตั้งประติมากรรมมีความสวยงามส่งเสริมให้ประติมากรรมมีสุนทรียภาพยิ่งขึ้น สถานที่ติดตั้งที่สวยงาม ได้แก่ สนามหญ้า ริมชายหาด ลานคอนกรีต พื้นที่รอบข้างมีทั้งแบบโล่งกว้าง และแวดล้อมไปด้วยพืชพรรณต่างๆ เช่น ไม้ดอกที่สดใส ไม้ประดับที่ร่มรื่น ผลงานโดยรวมติดตั้งในบริเวณสำคัญและโดดเด่นของสวนสาธารณะ สวนสาธารณะที่มีผลงานมากกว่า 1 ชิ้นจะมีการติดตั้งในระยะห่างที่เหมาะสม มีกรอบการมองที่สวยงาม ไม่มีสิ่งใดรบกวน หรือบดบังทัศนวิสัยได้ ฐานมีรูปทรงขนาดและการใช้วัสดุที่เหมาะสม ส่งเสริมให้ประติมากรรมมีความเด่นชัดขึ้น มีความสูงที่เหมาะสมกับระยะการมอง ทั้งมุมมองที่อยู่ในระดับสายตาและเหนือระดับสายตา ส่งเสริมให้รูปทรงมีความเด่นตระหง่าน ฐานที่เปราะเปื้อนและมีสภาพชำรุด หรือผลงานที่ติดตั้งในบ่อน้ำหากมีตะไคร่น้ำขึ้นเป็นจำนวนมาก ทำให้สุนทรียภาพของประติมากรรมได้รับผลกระทบตามไปด้วย การปลูกไม้พุ่มเตี้ยเป็นแนวรอบฐาน หรือเว้นระยะห่างออกจากฐานเล็กน้อยจะช่วยป้องกันไม่ให้ประชาชนเข้าไปขีดข่วนสร้างความเสียหาย หรือป็นป้ายผลงาน และยังทำให้ผลงานประติมากรรมมีขอบเขตพื้นที่เฉพาะที่เด่นชัดออกจากสภาพแวดล้อม แสงจากธรรมชาติในช่วงเช้าและเย็นทำให้รูปทรงปรากฏมิติที่ชัดเจน สวนสาธารณะบางแห่งมีการติดตั้งหลอดไฟฟ้าที่ฐานหรือพื้นที่รอบๆ ผลงานเพื่อเปิดให้แสงสว่างในเวลากลางคืน ทำให้เกิดมุมมองที่โดดเด่นสวยงามแก่สวนสาธารณะ และประชาชนสามารถชื่นชมสุนทรียภาพของผลงานได้ในเวลากลางคืน พื้นที่ติดตั้งที่ได้รับการวางแผนและออกแบบไว้เป็นการเฉพาะเพื่อติดตั้งประติมากรรมตั้งแต่ขั้นตอนการออกแบบสวนสาธารณะทำให้ประติมากรรมมีความเด่นตระหง่านและปรากฏสุนทรียภาพที่ชัดเจนที่สุด ได้แก่ สวนเบญจกิติ อุทยานเบญจสิริ ในกรุงเทพมหานคร สวนสาธารณะหนองบวหาด จังหวัดเชียงใหม่ สวนเฉลิมพระเกียรติ 100 ปีพระบรมราชชนนี สวนสาธารณะสะพานหิน จังหวัดภูเก็ต และสวนประติมากรรมเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสทรงเจริญพระชนมายุ 50 พรรษา จังหวัดสงขลา

(2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม (Appearance) คือความสัมพันธ์ระหว่างการมองของผู้ชมกับเวลาในช่วงที่มองเห็นผลงาน เป็นช่วงเวลาที่ก่อให้เกิดการรับรู้ความงามของประติมากรรมในเบื้องต้น ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

(2.2.1) กรณีสวนสาธารณะที่มีการจัดสร้างงานประติมากรรม 1 ชิ้น โดยมีการวางแผนและออกแบบพื้นที่สำหรับติดตั้งประติมากรรมตั้งแต่ขั้นตอนการออกแบบสวนสาธารณะจะทำให้ประติมากรรมมีความเป็นเอกเทศ เด่นตระหง่าน และปรากฏสุนทรียภาพ

ที่ขัดแย้งที่สุด ได้แก่ สวนเบญจกิติ กรุงเทพมหานคร สวนเฉลิมพระเกียรติ 100 ปี พระบรมราชชนนี สวนสาธารณะสะพานหิน จังหวัดภูเก็ต

(2.2.2) กรณีสวนสาธารณะที่มีการจัดสร้างงานประติมากรรม 1 ชิ้น แต่ไม่ถูกวางแผนและออกแบบพื้นที่สำหรับติดตั้งประติมากรรมไว้แต่แรก แต่ได้สร้างผลงานขึ้นในภายหลัง โดยการคัดเลือกบริเวณที่มีความสวยงาม เหมาะสมกับประติมากรรม รวมถึงการปรับแต่งพื้นที่เพื่อให้เกิดสุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ซึ่งพบว่าการจัดสร้างประติมากรรมในสวนสาธารณะของประเทศไทยโดยมากได้ดำเนินการด้วยวิธีการดังกล่าวนี้ การปรากฏชัดของประติมากรรมจะน้อยกว่ากรณีที่ 1 เพราะขาดความเป็นเอกภาพกับผังบริเวณของสวนสาธารณะที่จะทำให้ผลงานเด่นตระหง่านเป็นเอกเทศ แต่สุนทรียภาพก็ปรากฏชัดและโดดเด่นเมื่ออยู่ในบริเวณรอบๆ ผลงาน ซึ่งเกิดจากรูปทรง สถานที่ติดตั้ง ฉากหลัง ฉากหน้า มุมมอง และความเร็วของผู้ชม สวนสาธารณะที่ปรากฏลักษณะดังกล่าวนี้ ได้แก่ สวนธนบุรีรมย์ สวนป่ากรุงเทพมหานครเฉลิมพระเกียรติ กรุงเทพมหานคร สวนสาธารณะหนองบวหาด จังหวัดเชียงใหม่ สวนเสรี จังหวัดสงขลา และทุ่งศรีเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

(2.2.3) กรณีสวนสาธารณะที่มีการจัดสร้างงานประติมากรรมมากกว่า 1 ชิ้น โดยมีการวางแผนและออกแบบพื้นที่สำหรับติดตั้งประติมากรรมตั้งแต่ขั้นตอนการออกแบบสวนสาธารณะ จะทำให้ประติมากรรมปรากฏสุนทรียภาพที่เด่นชัด มีพื้นที่ติดตั้งที่เหมาะสม มีมุมมองที่สง่างาม มีความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรม สถานที่และกิจกรรมของผู้ใช้บริการ มีการติดตั้งที่นั่งไว้เพื่อให้ประชาชนนั่งพักผ่อนอิริยาบถ และชมความงามของประติมากรรมในระยะใกล้ ได้แก่ อุทยานเบญจสิริ กรุงเทพมหานคร และสวนประติมากรรมเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสทรงเจริญพระชนมายุ 50 พรรษา จังหวัดสงขลา

(2.2.4) กรณีสวนสาธารณะที่มีการจัดสร้างงานประติมากรรมมากกว่า 1 ชิ้น แต่ไม่ถูกวางแผนและออกแบบพื้นที่สำหรับติดตั้งประติมากรรมไว้แต่แรก แต่ได้สร้างผลงานขึ้นในภายหลัง โดยการคัดเลือกบริเวณที่มีความสวยงาม เหมาะสมกับประติมากรรม รวมถึงการปรับแต่งพื้นที่เพื่อให้เกิดสุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะเช่นเดียวกับกรณีที่ 2 ซึ่งพบว่าการจัดสร้างประติมากรรมในสวนสาธารณะของประเทศไทยโดยมากได้ดำเนินการด้วยวิธีการดังกล่าวนี้ การปรากฏชัดของประติมากรรมจะน้อยกว่ากรณีที่ 3 เพราะขาดความเป็นเอกภาพกับผังบริเวณของสวนสาธารณะที่จะทำให้ผลงานเด่นตระหง่าน แต่สุนทรียภาพก็ปรากฏชัดเมื่ออยู่ในบริเวณรอบๆ ผลงาน ซึ่งเกิดจากรูปทรง สถานที่ติดตั้ง ฉากหลัง ฉากหน้ามุมมอง และความเร็วของผู้ชม สวนสาธารณะที่ปรากฏลักษณะดังกล่าวนี้ ได้แก่ สวนป่าเฉลิมพระเกียรติ สวนลุมพินี สวนวชิรเบญจทัศ กรุงเทพมหานคร และสวนล้านนา ร.9 จังหวัดเชียงใหม่

นอกจากนี้แล้วการปรากฏชัดของประติมากรรมยังมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการ ดังนี้ 1) รูปทรง การปรากฏชัดของประติมากรรมเกิดจากลักษณะรูปทรงที่มีความหนาแน่นมาก หรือเป็นแผ่นระนาบขนาดใหญ่ มีรูปทรงที่โดดเด่นชัดแย้งกับสภาพแวดล้อม

มีสีสันที่สดเด่นชัด มีสัดส่วนและขนาดที่เหมาะสม ไม่โปร่งหรือมีลักษณะเป็นเส้นตั้งตรง หรือบางจนกลืนหายไปกับสภาพแวดล้อม นอกจากนี้แล้วยังเกิดจากการสร้างประติมากรรมโดยทำเป็นกลุ่มรูปทรงมากกว่า 1 รูปทรง ติดตั้งในพื้นที่เดียวกัน สัมพันธ์กันเป็นผลงาน 1 ชิ้น แต่ละรูปทรงส่งเสริมซึ่งกันและกัน ทำให้ผลงานมีความหนาแน่น เป็นกลุ่มก้อนที่มีพลังและปรากฏชัดมากยิ่งขึ้น รวมถึงการติดตั้งประติมากรรมจำนวนหลายชิ้นในระยะห่างที่เหมาะสม กระจายตัวอยู่ในบริเวณสำคัญและโดดเด่นของสวนสาธารณะ จะทำให้ประติมากรรมแต่ละชิ้นส่งเสริมซึ่งกันและกัน ทำให้ผลงานโดยรวมมีความหนาแน่น เป็นกลุ่มก้อนที่มีพลังและมีการปรากฏชัดมากยิ่งขึ้น

2) ฉากหลัง ไม่รกรุงรัง หรือมีปริมาณมาก หยาบ จนรบกวนสายตา โดยมากเป็นกลุ่มต้นไม้ในระยะไกล ที่ว่างเหนือสนามหญ้า ทะเล ภูเขา ผืนน้ำเป็นฉากหลัง ซึ่งช่วยส่งเสริมให้ประติมากรรมมีกรอบการมองที่สวยงาม มีชีวิต เคลื่อนไหวและไม่ทึบตัน

3) ฉากหน้า เป็นที่ว่าง (Space) ทำให้มีมุมมองที่โล่งกว้าง มีกรอบการมองที่สวยงาม ไม่มีสิ่งรบกวนหรือบดบังทัศนวิสัย โดยมากเป็นที่ว่างเหนือสนามหญ้า ลานโล่ง ถนน และที่ว่างรอบสระน้ำ

4) มุมมอง มีมุมมองที่โล่งกว้าง ทำให้มีความเด่นชัด สามารถมองเห็นได้ในระยะไกล ทั้งมุมมองในระดับต่ำกว่าเท่ากับและสูงกว่าระดับสายตาตามนุษย์ โดยมุมมองที่สูงกว่าระดับสายตาจะให้การปรากฏชัดมากที่สุด รองลงมาคือมุมมองเสมอระดับสายตา และต่ำกว่าระดับสายตาตามลำดับ การติดตั้งในสระน้ำทำให้ผลงานปรากฏชัดที่สุด เพราะรอบๆ ผลงานมีแต่พื้นที่ว่าง ไม่มีสิ่งรบกวนสายตา ตั้งแต่ริมสระน้ำไปจนถึงประติมากรรม

5) ความเร็ว คือระยะเวลาในการปะทะ รับรู้ มองเห็นผลงานของผู้ชม กิจกรรมของผู้มาใช้บริการโดยมากจะเป็นการนั่งอ่านหนังสือ ชมทัศนียภาพ เดินพักผ่อนและการวิ่งเหยาะๆ ไปตามถนน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ดำเนินไปอย่างช้าๆ ทำให้สามารถมองเห็น และรับรู้ถึงสุนทรียภาพของประติมากรรมได้ง่าย

(2.3) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม เป็นความงามที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างรูปทรงกับสถานที่ติดตั้งและการปรากฏชัดของประติมากรรม ผลงานแต่ละชิ้นติดตั้งในบริเวณต่างๆ ตามความเหมาะสมของผลงานและพื้นที่ ส่วนผลงานที่ติดตั้งห่างไกลจากบริเวณการทำกิจกรรมของประชาชน จะมีผู้เข้าไปชมจำนวนน้อย การติดตั้งมีทั้งบนพื้นสนามหญ้าที่เขียวขจี หรือบนลานคอนกรีตที่โล่งกว้าง หรือริมชายหาดที่สวยงาม หรือในสระน้ำมีระยะห่างที่ไม่รบกวนทัศนวิสัยซึ่งกันและกัน รวมถึงการติดตั้งในลักษณะกลุ่มประติมากรรมเพื่อให้ผลงานปรากฏชัดยิ่งขึ้น ตำแหน่งที่ติดตั้งมีความโดดเด่น ส่งเสริมให้สุนทรียภาพของประติมากรรมปรากฏชัดแจ้ง มีฉากหลังที่เหมาะสม สวยงาม ฉากหน้าเป็นที่ว่างทำให้มีมุมมองที่โล่งกว้าง มีกรอบการมองและระยะดูที่เหมาะสม ความเป็นเด่น (Dominance) ของประติมากรรมเกิดจากการสร้างรูปทรงที่แตกต่างหรือขัดแย้งกับสภาพแวดล้อม การใช้สีสันที่เข้มสด ทำให้มีความแตกต่างจากรูปทรงและสีสันตามธรรมชาติของพืชพรรณต่างๆ ทำให้ประติมากรรมเด่นชัดจากสภาพแวดล้อม

ฐานช่วยยกระดับรูปทรงให้มีความสูงที่เหมาะสมกับระยะการมอง โดยมากเป็นมุมมองเหนือระดับสายตาของมนุษย์ แสงสว่างในช่วงเช้าและเย็นทำให้รูปทรงปรากฏสีและมิติที่ชัดเจน สิ่งสำคัญคือการดูแลรักษาประติมากรรมและสถานที่ติดตั้งให้สะอาด สวยงาม ทำให้สุนทรียภาพของประติมากรรมและสวนสาธารณะปรากฏชัด สวยงามอยู่ตลอดเวลา ทำให้ประชาชนที่เข้ามาได้สัมผัสสุนทรียภาพทั้งในธรรมชาติและศิลปะในสถานที่เดียวกัน ส่วนสวนสาธารณะที่ขาดการดูแลรักษา

ผลงานประติมากรรมและพื้นที่ให้สวยงาม จะส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย ในสวนสาธารณะแห่งนั้นโดยตรง

(3) ทศนคติของผู้ชม ในที่นี้ไม่ใช่สิ่งชี้ขาด หรือตัดสินว่าประติมากรรมร่วมสมัย แต่ละชิ้นมีคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์มากหรือน้อย และแตกต่างกันอย่างไร หากแต่เป็นการสำรวจ เพื่อประเมินทัศนคติและความพึงพอใจของประชาชนในฐานะผู้ชม นับเป็นเรื่องสำคัญที่จะให้คน ในสังคมยอมรับผลงานประติมากรรมสาธารณะ และนับเป็นเรื่องยากที่จะประเมินการยอมรับ ของสังคมในงานประติมากรรมโดยพิจารณาจากการติดตั้งเป็นเบื้องต้นเพียงเท่านี้ แต่เพื่อเป็นการ แสวงหาแนวทางแก้ไขให้เกิดความเข้าใจอันดีและเพื่อให้ผู้ชมเข้าใจความมุ่งหมายของศิลปิน เป็นสิ่ง สำคัญในการประสานช่องว่างระหว่างศิลปินกับผู้ชม จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสุนทรียภาพของ ประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย ในประเด็นที่เกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพ ของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ ประชาชนผู้ใช้บริการสวนสาธารณะ จำนวน 58 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยผลงานประติมากรรม 1 ชิ้นจะได้รับการประเมินโดยกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 คน เพื่อประเมินทัศนคติเกี่ยวกับการรับรู้ สุนทรียภาพในงานประติมากรรมร่วมสมัยในสวนตามกรอบแนวคิดการวิจัย ได้แก่

1. สุนทรียภาพของประติมากรรม ประกอบด้วย
 - 1.1 สุนทรียภาพด้านเนื้อหา
 - 1.2 สุนทรียภาพด้านรูปทรง
2. สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมร่วมสมัยกับ

สภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

- 2.1 สุนทรียภาพของสถานที่ติดตั้ง
- 2.2 การปรากฏชัดของประติมากรรม
- 2.3 ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม

โดยใช้ระดับคะแนนการประเมินตามเกณฑ์ 5 ระดับ ได้แก่ ระดับ 5 = มากที่สุด, ระดับ 4 = มาก, ระดับ 3 = ปานกลาง, ระดับ 2 = น้อย และระดับ 1 = น้อยที่สุด แปรผลค่าเฉลี่ยที่ 5.0 - 4.5 = มากที่สุด, 4.4 - 3.5 = มาก, 3.4 - 2.5 = ปานกลาง, 2.4 - 1.5 = น้อย และ 1.4 - 0 = น้อยที่สุด ผลการวิจัยปรากฏค่าเฉลี่ยโดยรวมของแต่ละสวนสาธารณะ ดังตาราง 20

ตาราง 20 ค่าเฉลี่ยผลการประเมินการรับรู้ของสังคมต่องานประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ในประเทศไทย

ที่	สวนสาธารณะ	ค่าเฉลี่ยผลการประเมิน		ค่าเฉลี่ยรวม
		1	2	
กรุงเทพมหานคร				
1	สวนจตุจักร	3.56	3.41	3.55
2	สวนธนบุรีรมย์	2.65	3.20	2.93
3	สวนเบญจกิติ	4.45	4.77	4.61

ที่	สวนสาธารณะ	ค่าเฉลี่ยผลการประเมิน		ค่าเฉลี่ยรวม
		1	2	
4	สวนป่ากรุงเทพมหานครเฉลิมพระเกียรติ	4.30	4.43	4.32
5	สวนป่าเฉลิมพระเกียรติ	4.58	4.70	4.65
6	สวนลุมพินี	3.95	4.00	4.00
7	สวนวชิรเบญจทัศ	3.60	4.03	3.90
8	อุทยานเบญจสิริ	3.94	4.01	4.11
จังหวัดเชียงใหม่				
1	สวนล้านนา ร.9	3.10	2.79	2.93
2	สวนสาธารณะหนองบวหาด	4.60	4.77	4.69
จังหวัดภูเก็ต				
1	สวนเฉลิมพระเกียรติ 100 ปี พระบรมราชชนนี	4.20	4.43	4.32
2	สวนสาธารณะสะพานหิน	4.70	4.70	4.70
จังหวัดสงขลา				
1	สวนประติมากรรมเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสทรงเจริญพระชนมายุ 50 พรรษา	4.14	4.18	4.17
2	สวนเสรี	4.60	4.77	4.69
จังหวัดอุบลราชธานี				
1	ทุ่งศรีเมือง	4.20	4.30	4.25
ค่าเฉลี่ยรวม		4.04	4.17	4.12

จากผลการประเมินการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย พบว่าประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะสะพานหิน มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในระดับสูงที่สุดคือ 4.70 = มากที่สุด รองลงมาคือประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะหนองบวหาด และสวนเสรี มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินในระดับ 4.69 = มากที่สุด ส่วนประติมากรรมร่วมสมัยในสวนธนบุรีรมย์ และสวนล้านนา ร.9 มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินในระดับต่ำที่สุดคือ 2.93 = ปานกลาง หากพิจารณาจากรายการหลักจากรอบแนวคิดการวิจัยที่ใช้ประเมินพบว่า กรอบที่ 1 สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยประติมากรรมในสวนสาธารณะสะพานหิน มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินในระดับสูงที่สุดคือ 4.70 = มากที่สุด ส่วนประติมากรรมในสวนธนบุรีรมย์ มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินในระดับต่ำที่สุดคือ 2.65 = ปานกลาง กรอบที่ 2 สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมร่วมสมัยกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ พบว่าผลงานในสวนเบญจกิติ สวนสาธารณะหนองบวหาด และสวนเสรี มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินในระดับสูงที่สุดคือ 4.77 = มากที่สุด ส่วนประติมากรรมในสวนล้านนา ร.9 มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินในระดับต่ำที่สุดคือ 2.79 = ปานกลาง เนื่องจาก

ประติมากรรมส่วนใหญ่มีสภาพเปราะเปื้อนจากคราบโคลตต่างๆ บางชิ้นมีสภาพชำรุด เสียหาย สถานที่ติดตั้งมีสภาพรก ขาดการดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพสวยงาม จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยตรง ส่วนประติมากรรมร่วมสมัยที่ติดตั้งในสวนสาธารณะอื่นๆ มีระดับผลการประเมินการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยทั้งลักษณะที่ปรากฏ รูปทรง และสถานที่ติดตั้งอยู่ในระดับมาก – มากที่สุด และจากผลการประเมินการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะดังกล่าวข้างต้น สามารถวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องจากประเด็นที่ใช้ในการประเมิน สรุปโดยรวมได้ว่า 1) ลักษณะที่ปรากฏ (Appearance) เป็นภาพรวมของสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยผลงานชื่อहरषा ในอุทยานเบญจสิริ กรุงเทพมหานคร มีระดับค่าเฉลี่ยผลการประเมินมากที่สุดคือระดับ 4.8 = มากที่สุด เนื่องจากเป็นประติมากรรมแบบเหมือนจริง เป็นรูปหญิงสาวกำลังเดินระบำปลายเท้าอย่างมีความสุข แสดงความงามของลีลาการเคลื่อนไหวที่นุ่มนวล การติดตั้งด้านหน้าสวนทำให้มีความโดดเด่น สง่างาม มีการติดตั้งไฟฟ้าให้แสงสว่างและระบบน้ำพุไว้รอบผลงานสำหรับเปิดการแสดงประติมากรรมประกอบน้ำพุกระโดด น้ำพุหมอกและน้ำพุดนตรี ซึ่งเป็นน้ำพุเคลื่อนไหวในลีลาผสานจังหวะเพลง ดุรินเรจราวเดินระบำ ส่วนผลงานชื่อเผ่าพันธุ์มนุษย์ ในสวนล้านนา ร.9 จังหวัดเชียงใหม่ มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินน้อยที่สุดคือระดับ 1.4 = น้อยที่สุด เนื่องจากปัญหาเกี่ยวกับการดูแลรักษาประติมากรรมร่วมสมัย ทำให้มีสภาพไม่สมบูรณ์และผู้พ้จจนไม่สามารถทรงตัวอยู่ได้ จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรม 2) รูปทรง (Form) ผลงานชื่อहरषा ในอุทยานเบญจสิริ กรุงเทพมหานคร มีระดับค่าเฉลี่ยผลการประเมินด้านรูปทรงมากที่สุดคือระดับ 4.8 = มากที่สุด เนื่องจากเป็นประติมากรรมแบบเหมือนจริง เป็นรูปหญิงสาวกำลังเดินระบำปลายเท้าอย่างมีความสุข แสดงความงามของท่วงท่า ลีลาการเคลื่อนไหวที่นุ่มนวล ส่วนผลงานชื่อเผ่าพันธุ์มนุษย์ ในสวนล้านนา ร.9 จังหวัดเชียงใหม่ มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินน้อยที่สุดคือระดับ 1.4 = น้อยที่สุด เนื่องจากประติมากรรมมีสภาพชำรุด เสียหาย จึงส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรม อนึ่งจากผลการประเมินการรับรู้สุนทรียภาพด้านรูปทรง (Form) ของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะโดยรวมยังพบว่าประติมากรรมแบบนามธรรม (Abstract) จะมีค่าเฉลี่ยผลการประเมินในระดับน้อยกว่าแบบเหมือนจริง (Realistic) และกึ่งนามธรรม (Semi Abstract) เนื่องจากผู้ชมไม่เข้าใจ ดูไม่ออกว่าเป็นรูปทรงอะไร ไม่สามารถรับรู้สุนทรียภาพด้านเนื้อหาและรูปทรงของผลงานได้อย่างเต็มที่ และสุนทรียภาพด้านรูปทรงยังมีความสัมพันธ์กับลักษณะที่ปรากฏ (Appearance) สถานที่ติดตั้ง (Standing Area) อีกทั้งยังเกี่ยวเนื่องกับการดูแลรักษาผลงานประติมากรรมและสวนสาธารณะของหน่วยงานที่รับผิดชอบด้วย และ 3) สถานที่ติดตั้ง (Standing Area) เป็นความงามที่เกิดจากสถานที่ติดตั้งประติมากรรมที่มีความสวยงามและเหมาะสม ส่งเสริมให้ประติมากรรมมีสุนทรียภาพมากยิ่งขึ้น ผลงานชื่อहरषา ในอุทยานเบญจสิริ กรุงเทพมหานคร มีระดับค่าเฉลี่ยผลการประเมินด้านสถานที่ติดตั้งมากที่สุดคือระดับ 4.9 = มากที่สุด เนื่องจากการติดตั้ง ด้านหน้าสวน ทำให้มีความโดดเด่น สง่างาม มีการติดตั้งไฟฟ้าให้แสงสว่างและระบบน้ำพุไว้รอบผลงานสำหรับเปิดการแสดงประติมากรรมประกอบน้ำพุกระโดดและน้ำพุดนตรี ทำให้ประติมากรรมมีชีวิตชีวา สร้างความน่าสนใจแก่ประติมากรรมและสถานที่ยิ่งขึ้น ส่วนผลงานชื่อเผ่าพันธุ์มนุษย์ และผลงานชื่อพิชพรรณ

ัญญาหาร ในสวนล้านนา ร.9 จังหวัดเชียงใหม่ มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินน้อยที่สุดคือระดับ 1.0 และ 1.3 = น้อยที่สุด เนื่องจากการติดตั้งในบริเวณที่มีสภาพรก ขาดการดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพสวยงาม จึงส่งผลเสียต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยตรง ทั้งนี้ประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะจะมีสุนทรียภาพมากหรือน้อยนั้นปัจจัยทั้งสามส่วนดังกล่าวข้างต้นล้วนมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน ส่งเสริมซึ่งกันและกัน อีกทั้งยังสัมพันธ์กับการดูแลรักษาผลงานประติมากรรมและสวนสาธารณะของหน่วยงานที่รับผิดชอบด้วย

2. การวิเคราะห์สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยที่เหมาะสมกับ

สวนสาธารณะในประเทศไทย

โดยวิธีการสัมภาษณ์ด้วยแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง ชุดที่ 4 ทำการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านทัศนศิลป์ ศิลปินแห่งชาติสาขาทัศนศิลป์ นายกสมาคมประติมากรไทย จำนวน 8 คน และการสนทนากลุ่มกับคณาจารย์ที่ทำการสอนด้านประติมากรรมในระดับอุดมศึกษา 2 ครั้ง จำนวน 4 คน ทำการปรึกษาหารือ ข้อเสนอแนะ ข้อเสนอแนะ และเพื่อบูรณาการองค์ความรู้เพื่อให้ได้แนวคิด มุมมอง ข้อเสนอแนะที่หลากหลายและรอบด้าน ผลการวิจัยสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

จากการสัมภาษณ์ศาสตราจารย์เกียรติคุณชูลุด นิยมเสมอ ศิลปินแห่งชาติ พบว่าการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะเป็นการสร้างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมประเภทหนึ่งที่สูงขึ้นเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ ดังนั้นการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยที่มีสุนทรียภาพที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะในประเทศไทยนั้นควรพิจารณาจากองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

1. สถานที่ เป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะต้องนำมาพิจารณา แบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ 1) กายภาพของสถานที่ หมายถึง ลักษณะทางกายภาพของสถานที่ จำแนกออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่หนึ่ง กายภาพโดยรวมของสถานที่ เป็นการศึกษาสภาพแวดล้อมทางกายภาพทั้งหมดของพื้นที่ เช่น ที่ตั้ง ผังบริเวณ ขนาด สภาพทางภูมิศาสตร์ ทิศทาง ความสูงต่ำ ความลาดเอียง แหล่งน้ำ ต้นไม้ สถาปัตยกรรม ถนน ไฟฟ้า และระบบน้ำ เป็นต้น ส่วนที่สอง กายภาพของบริเวณจัดสร้างประติมากรรม เป็นการศึกษาสภาพแวดล้อมทางกายภาพในบริเวณที่จะทำการจัดสร้างประติมากรรม ประเด็นที่ต้องศึกษานั้นอาจใช้ประเด็นเดียวกับส่วนที่หนึ่ง เพียงแต่อาณาเขตของพื้นที่ศึกษาเล็กกว่าเท่านั้น ประเด็นที่ควรพิจารณาเพิ่มในส่วนนี้ ได้แก่ มุมมอง ระยะดู และกรอบการมอง ว่าเป็นเช่นไร เหมาะสมเพียงใด การได้มาซึ่งข้อมูลอาจทำได้ 2 วิธี คือการลงภาคสนามในพื้นที่เพื่อทำการสำรวจด้วยตนเอง และการสืบค้นข้อมูลภาคเอกสารจากแหล่งข้อมูลต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานที่เป็นเจ้าของ หรือผู้กำกับดูแลสถานที่แห่งนั้น กรณีของสวนสาธารณะนั้น มีข้อได้เปรียบกว่าการจัดสร้างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมประเภทอื่นๆ เพราะกายภาพของสถานที่จะได้รับการออกแบบจากสถาปนิกภูมิทัศน์ หรือนักจัดสวนเพื่อให้สนองตอบกับวัตถุประสงค์ของการจัดสร้างสวนสาธารณะนั้นๆ รวมถึงสภาพแวดล้อมต่างๆ ภายในสวนส่วนใหญ่แล้วจะได้รับการดูแลรักษาให้มีสภาพสวยงามอยู่ตลอดเวลา สวนสาธารณะจึงเป็นพื้นที่ที่มีความร่มรื่นสวยงามอยู่แล้ว การจัดสร้างประติมากรรมเพิ่มเติมเข้าไปจึงทำได้ง่ายทั้งสวนสาธารณะ

และประติมากรรมก็จะเสริมสร้างสุนทรียภาพซึ่งกันและกัน 2) จิตวิทยาของสถานที่ หมายถึง วัตถุประสงค์ หรือการใช้งานของสถานที่ ศิลปินจะต้องศึกษาให้ทราบว่าสถานที่นั้นจัดสร้างมาเพื่ออะไร และบริเวณที่จะจัดสร้างประติมากรรมนั้นกิจกรรมของผู้ใช้บริการเป็นอย่างไร เช่น ผักผ่อน หย่อนใจ ออกกำลังกาย เป็นต้น ซึ่งสวนสาธารณะทั้งหลายจัดสร้างขึ้นเพื่อเป็นสถานที่พักผ่อน หย่อนใจของประชาชน เพียงแต่กิจกรรมของผู้ใช้บริการจะแตกต่างกันออกไปตามเพศ วัย และสิ่ง สันับสนุนของแต่ละบริเวณ เช่น ลานกีฬา สวนหย่อม สวนสุขภาพ เป็นต้น สิ่งทั้งหลายนี้ศิลปิน ควรทำการศึกษาย่างจริงจังเพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงว่าสถานที่แห่งนั้นมีลักษณะอย่างไร และสร้างขึ้นเพื่ออะไร ทั้งนี้เพื่อนำมาเป็นองค์ประกอบในการสร้างสรรค์ประติมากรรมร่วมสมัยที่มี สุนทรียภาพที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะแห่งนั้น

2. ความปรารถนาของเจ้าของสถานที่ คือความต้องการของเจ้าของสถานที่ แห่งนั้น หรือผู้ว่าจ้าง หรือผู้กำหนดแนวทางของโครงการนั้นๆ ซึ่งมีผลต่อการสร้างประติมากรรม ศิลปินควรหาหรือและมีข้อตกลงที่ชัดเจน เช่น เนื้อหาและรูปแบบของผลงาน ขนาด วัสดุ สถานที่ ติดตั้ง งบประมาณ ระยะเวลาดำเนินการ กรรมสิทธิ์ ลิขสิทธิ์ เป็นต้น

3. ผลงานประติมากรรมร่วมสมัย การจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยใน สวนสาธารณะ มีสิ่งที่จะต้องพิจารณามากกว่าการสร้างสรรค์ประติมากรรมส่วนบุคคล (Private Sculpture) ที่ทำขึ้นเพื่อจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ศิลปะหลายประการ หากพิจารณาโดยใช้หลักการ พื้นฐานของแนวคิดเรื่อง องค์ประกอบของศิลปะ ได้แก่ 1) องค์ประกอบทางนามธรรม (Subjective) คือเนื้อหา เรื่องและแนวเรื่องที่ใช้ในการสร้างสรรค์ ซึ่งควรพิจารณาจากเงื่อนไขข้อ 1 และ 2 ก่อนเป็นลำดับแรก จากนั้นจึงแสวงหาจุดร่วมของแนวคิด เพื่อหาความเป็นไปได้ของ รูปแบบประติมากรรมที่เหมาะสมในแต่ละโครงการ ในส่วนเนื้อหานี้ศิลปินควรปล่อยวางเรื่องราว ที่ตนสนใจลง ไม่ควรใช้ความต้องการของตนเป็นเกณฑ์ในการสร้างงาน ทั้งนี้เนื้อหาควรแสดงถึง ความดี สิ่งที่ดีงาม ซึ่งจะส่งผลต่อความรู้สึกที่ดีของผู้ชม 2) องค์ประกอบทางรูปธรรม (Objective) คือรูปทรงของประติมากรรม การออกแบบรูปทรงนั้นอาจใช้แนวคิดเรื่อง องค์ประกอบของศิลปะ เป็นกรอบในการสร้างสรรค์ ในขั้นตอนนี้จะต้องมีการจัดทำภาพร่าง (Sketch Drawing) แบบจำลอง (Sketch Model) และภาพเชิงซ้อน โดยการซ้อนภาพประติมากรรมที่ถ่ายจากแบบจำลองกับภาพ สถานที่ติดตั้ง เพื่อให้เห็นภาพจำลองของผลงานและสถานที่ในมุมมองและสัดส่วนเสมือนจริง เรียกว่าการสร้างแบบจำลองสมมติติดตั้ง การเปรียบเทียบสัดส่วนเพื่อแสดงขนาดของประติมากรรม ควรเทียบจากมนุษย์ โดยใช้ภาพคนยืนอยู่ใกล้ๆ กับผลงานเป็นสิ่งเปรียบเทียบ ในกระบวนการ ทั้งสามขั้นตอนนี้ศิลปินจะต้องนำเสนอต่อเจ้าของสถานที่ และอาจใช้เป็นส่วนหนึ่งของหนังสือสัญญา ก็ได้ เมื่อต้องสร้างผลงานจริงที่มีขนาดใหญ่ศิลปินควรมีที่ปรึกษา เช่น วิศวกรช่วยพิจารณาด้าน โครงสร้าง การติดตั้ง ฐานราก ที่จะทำให้ผลงานมั่นคงแข็งแรง เป็นต้น ช่างผู้ชำนาญในการสร้าง งานด้วยวัสดุต่างๆ เพื่อให้ข้อเสนอแนะ หรือเป็นผู้ขยายแบบจำลองให้มีขนาดตามที่ต้องการ ในขั้นตอนการสร้างสรรคผลงานจริง และการติดตั้งในสวนสาธารณะนั้นศิลปินควรมีการควบคุม กำกับดูแลอย่างใกล้ชิด เพื่อให้ได้ผลงานที่สัมฤทธิ์ผลตามแบบที่กำหนด และเป็นที่ยังพอใจของ ทุกฝ่าย (ชลูด นิมเสมอ, 2553: สัมภาษณ์)

จากการสัมภาษณ์อาจารย์ทวี รัชนิกร ศิลปินแห่งชาติ พบว่า การจัดสร้าง ประติมากรรมร่วมสมัยที่มีสุนทรียภาพที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะในประเทศไทย ควรพิจารณาจากองค์ประกอบ ดังนี้

1. สถานที่ การพิจารณาด้านสถานที่ของอาจารย์ทวี รัชนิกร มีประเด็นในการพิจารณาโดยรวมสอดคล้องกับด้านสถานที่ของศาสตราจารย์เกียรติคุณชูลุด นิมเสมอ ซึ่งผู้วิจัยได้กล่าวแล้วในข้อ 1 หน้า 422-423 ทั้งนี้มีประเด็นที่แตกต่างกัน คือ ศิลปินอาจมีการปรับเปลี่ยนสถานที่บริเวณจัดสร้างประติมากรรมตามความเหมาะสม เช่น การเคลื่อนย้ายต้นไม้ การยกระดับพื้นดิน การสร้างเนินดิน เพื่อให้เกิดมุมมองที่สวยงามแก่ผลงานประติมากรรม แต่การปรับเปลี่ยนดังกล่าวจะต้องได้รับความเห็นชอบจากเจ้าของสถานที่ก่อน อีกประเด็นหนึ่งที่น่านำมาเป็นกรอบในการพิจารณา คือ สถานที่จัดสร้างประติมากรรมควรแสดงความโดดเด่นให้แก่ประติมากรรม อยู่ในบริเวณใกล้กับผู้ชม สามารถมองเห็นได้ง่ายและชัดเจน เพื่อให้ผลงานปรากฏชัดที่สุด

2. เนื้อหา หรือแนวความคิดในการสร้างสรรค์ กรอบการพิจารณาด้านเนื้อหาของอาจารย์ทวี รัชนิกร มีแนวคิดที่สอดคล้องกับด้านเนื้อหาของศาสตราจารย์เกียรติคุณชูลุด นิมเสมอ ซึ่งผู้วิจัยได้กล่าวแล้วในข้อ 3 หน้า 423

3. ผลงานประติมากรรมร่วมสมัย การจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ มีสิ่งที่ต้องพิจารณา ได้แก่ การสร้างผลงานที่มีขนาดใหญ่ ใช้รูปทรงที่ไม่ซับซ้อน อาจเป็นรูปทรงนามธรรมง่าย ๆ ไม่ต้องมีเรื่องราวอะไรมาก ใช้วัสดุที่โดดเด่น คงทน หรือใช้สีสันทึบดูดี จะทำให้ผลงานมองเห็นได้ง่ายแม้อยู่ในระยะไกล (ทวี รัชนิกร, 2555: สัมภาษณ์)

จากการสัมภาษณ์อาจารย์อินสนธิ วงศ์สาม ศิลปินแห่งชาติ พบว่าการจัดสร้าง ประติมากรรมร่วมสมัยที่มีสุนทรียภาพที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะในประเทศไทย ควรพิจารณาจากองค์ประกอบ ดังนี้

1. สถานที่ กรอบการพิจารณาด้านสถานที่ของอาจารย์อินสนธิ วงศ์สาม มีแนวคิดที่สอดคล้องกับด้านสถานที่ของศาสตราจารย์เกียรติคุณชูลุด นิมเสมอ ซึ่งผู้วิจัยได้กล่าวแล้วในข้อ 1 หน้า 422-423 กล่าวคือสถานที่จัดสร้างประติมากรรมควรแสดงความโดดเด่นให้แก่ประติมากรรม อยู่ในใกล้กับผู้ชม สามารถมองเห็นได้ง่ายและชัดเจน เพื่อให้ผลงานปรากฏชัดที่สุด

2. เนื้อหา หรือแนวความคิดในการสร้างสรรค์ กรอบการพิจารณาด้านเนื้อหาของอาจารย์อินสนธิ วงศ์สาม มีแนวคิดที่สอดคล้องกับด้านเนื้อหาของศาสตราจารย์เกียรติคุณชูลุด นิมเสมอ ซึ่งผู้วิจัยได้กล่าวแล้วในข้อ 3 หน้า 423 แม้ว่าเนื้อหาในการสร้างงานประติมากรรมสาธารณะจะมีความมุ่งหมายที่แตกต่างไปจากการสร้างสรรค์ส่วนบุคคล แต่ศิลปินก็ยังคงมีแก่นความคิดของตนเองเป็นโครงสร้างหลัก เพราะนั่นคือตัวตน อัตลักษณ์ หรือลายเซ็นของศิลปินคนนั้น เพียงแต่ปรับปรนให้สอดคล้องกับบริบทในการสร้างสรรค์ผลงานในแต่ละโครงการ

3. ผลงานประติมากรรมร่วมสมัย ต้องมีความโดดเด่น เป็นผลงานขนาดใหญ่ เพื่อให้ปรากฏชัด สามารถแสดงสุนทรียภาพได้อย่างชัดเจน ใช้รูปทรงแบบเรขาคณิตที่ไม่ซับซ้อน มีความแตกต่างจากรูปทรงตามธรรมชาติของสภาพแวดล้อม อาจเป็นรูปทรงนามธรรมง่าย ๆ เพื่อให้ผู้ชมเกิดจินตนาการ (อินสนธิ วงศ์สาม, 2553: สัมภาษณ์)

จากการสัมภาษณ์อาจารย์กมล ทัศนัญชลี ศิลปินแห่งชาติ พบว่าการจัดสร้าง ประติมากรรมร่วมสมัยที่มีสุนทรียภาพที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะในประเทศไทย ควรพิจารณาจากองค์ประกอบ ดังนี้

1. สถานที่ การพิจารณาด้านสถานที่ของอาจารย์กมล ทัศนัญชลี มีแนวคิดที่สอดคล้องกับศาสตราจารย์เกียรติคุณชูลุด นิยมเสมอ ซึ่งผู้วิจัยได้กล่าวแล้วในข้อ 1 หน้า 422-423 โดยมีประเด็นที่แตกต่างกันคือ ศิลปินควรมีการปรับเปลี่ยนสถานที่บริเวณจัดสร้างประติมากรรมให้สอดคล้องกับผลงาน และสร้างความโดดเด่นให้ประติมากรรม เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมของสถานที่ เช่น การสร้างบ่อน้ำล้อมรอบผลงาน ซึ่งอาจมีการติดตั้งน้ำพุเพื่อให้เกิดการเคลื่อนไหวแก่สถานที่ และยังเป็นแนวป้องกันไม่ให้ผู้ชมปีนป่ายผลงาน ซึ่งอาจสร้างความเสียหายแก่ผลงานและอุบัติเหตุแก่ผู้ชมได้ นอกจากนี้ยังเป็นกำหนดระยะดูที่เหมาะสมให้แก่ผู้ชมเพื่อให้มองเห็นผลงานในระยะที่มีสุนทรียภาพชัดเจนที่สุด

2. เนื้อหา หรือแนวความคิดในการสร้างสรรค์ โดยทั่วไปการจัดสร้างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมจะไม่มีกำหนดเนื้อหา หรือกรอบความคิด เพราะต้องการให้ศิลปินมีเสรีภาพทางความคิด แต่อย่างไรก็ตามศิลปินเองก็ต้องตระหนักว่าประติมากรรมที่สร้างขึ้นนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่ออะไร และมีปัจจัยใดบ้างที่เป็นข้อจำกัด หรือเป็นสิ่งที่ควรหลีกเลี่ยง เช่น ไม่แสดงเนื้อหาในทางลบ หรือแนวคิดที่แปลกแยกจากบริบทของสังคมวัฒนธรรมในพื้นที่นั้นๆ ทั้งนี้เนื้อหาโดยรวมควรแสดงถึงความดีงาม ความเจริญ ที่จะส่งผลต่อความสุข ความปิติ การให้แง่คิดที่ดีแก่ผู้ชม

3. ผลงานประติมากรรมร่วมสมัย การจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ มีสิ่งที่ต้องพิจารณา ได้แก่ ความปลอดภัย ผลงานที่สร้างขึ้นต้องมีความมั่นคง แข็งแรง มีความปลอดภัยต่อผู้ชมในระยะยาว รูปทรงต้องไม่มีส่วนแหลมคมที่จะเป็นอันตรายต่อผู้ชม มีระบบป้องกันฟ้าผ่าที่ได้มาตรฐาน เพราะสร้างขึ้นกลางแจ้งภายนอกอาคาร และโดยมากทำด้วยโลหะซึ่งอาจเกิดฟ้าผ่าได้ อีกประเด็นหนึ่งที่ต้องพิจารณาคือ การสร้างประติมากรรมที่มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมของสถานที่ในแต่ละช่วงเวลา เช่น การใช้แสงไฟที่มีสีสันทัดต่างกันเป็นส่วนประกอบของรูปทรง เพิ่มความแปลกใหม่ให้แก่ผลงานในเวลากลางคืน หรือการสร้างรูปทรงให้มีน้ำตกในตัวเอง เป็นการเพิ่มความมีชีวิตชีวาให้แก่ประติมากรรมและสถานที่ (กมล ทัศนัญชลี, 2555: สัมภาษณ์)

จากการสัมภาษณ์ศาสตราจารย์เกียรติคุณนนทิวรรณ จันทนะพะลิน ศิลปินแห่งชาติ และนายกสมาคมประติมากรไทย พบว่าสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะในประเทศไทย มีดังนี้

1. สถานที่ การพิจารณาด้านสถานที่ของศาสตราจารย์เกียรติคุณนนทิวรรณ จันทนะพะลิน มีประเด็นในการพิจารณาสอดคล้องกับด้านสถานที่ของศาสตราจารย์เกียรติคุณชูลุด นิยมเสมอ ซึ่งผู้วิจัยได้กล่าวแล้วในข้อ 1 หน้า 422-423

2. ความปรารถนาของเจ้าของสถานที่ คือความต้องการของเจ้าของสถานที่ หรือผู้ว่าจ้าง เกี่ยวกับเรื่องนี้ศาสตราจารย์เกียรติคุณนนทิวรรณ จันทนะพะลิน มีแนวคิดที่สอดคล้องกับศาสตราจารย์เกียรติคุณชูลุด นิยมเสมอ ซึ่งผู้วิจัยได้กล่าวแล้วในข้อ 2 หน้า 423

3. เนื้อหา หรือแนวความคิดในการสร้างสรรค์ แบ่งออกเป็น 2 กรณี ดังนี้

1) กรณีที่มีการกำหนดเนื้อหาให้ศิลปินนำไปเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงาน เนื้อหาเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างสรรค์ศิลปะ ศิลปินแต่ละคนจะมีแก่นความคิดที่ศึกษา สนใจ และใช้เป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานมาเป็นเวลายาวนาน และเป็นการยากที่จะละทิ้งแก่นความคิดดังกล่าวเมื่อต้องสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมสาธารณะ ในกรณีนี้ศิลปินอาจปรับปรนแนวคิดของตนให้สอดคล้องกับปัจจัย ข้อกำหนด และบริบทในการสร้างสรรค์ผลงานของแต่ละโครงการ ในอีกด้านหนึ่งการกำหนดเนื้อหาดังกล่าวก็เป็นการท้าทายความคิดสร้างสรรค์ของศิลปิน ที่จะสามารถตีความ แปรค่าใจหาย หรือเจือปนใจดังกล่าวมาสู่การสร้างสรรค์ประติมากรรมที่ยังคงแสดงลักษณะเฉพาะบุคคลได้อย่างแยบยล 2) กรณีที่ไม่มีการกำหนดเนื้อหา เป็นการให้อิสระแก่ศิลปินในการนำเสนอเนื้อหา และแนวความคิดในการสร้างสรรค์แก่ศิลปินอย่างเต็มที่ แต่อย่างไรก็ตามศิลปินเองก็ต้องตระหนักว่าประติมากรรมที่สร้างขึ้นนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่ออะไร และมีปัจจัยใดบ้างที่เป็นข้อจำกัด หรือเป็นสิ่งที่ควรหลีกเลี่ยง เช่น ไม่แสดงเนื้อหาในทางลบ เป็นต้น ทั้งนี้ศิลปินบางคนมีแนวคิดและรูปแบบงานที่เหมาะสมแก่การสร้างงานประติมากรรมสาธารณะอยู่แล้ว กล่าวคือมีเนื้อหาที่แสดงถึงสิ่งดีงาม สร้างมุมมองและทัศนคติที่ดีแก่มนุษยชาติ มีรูปแบบประติมากรรมที่ไม่ซับซ้อน ก็สามารถดำเนินการสร้างสรรค์ได้ทันที

4. ผลงานประติมากรรมร่วมสมัย การจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะมีจุดประสงค์เพื่อให้ประชาชนได้ชื่นชมสุนทรียภาพของประติมากรรม ซึ่งประชาชนทั้งหลายมีพื้นฐานการศึกษา สังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ดังนั้นเพื่อให้สาธารณะชนสามารถรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยได้โดยง่าย ศิลปินควรพิจารณารูปแบบของประติมากรรมให้เหมาะสม ทั้งนี้เพื่อให้ผลงานสัมฤทธิ์ผลในฐานะประติมากรรมสาธารณะโดยสมบูรณ์ รูปแบบของประติมากรรมควรเป็นรูปทรงที่เรียบง่าย อาจพัฒนาจากรูปมนุษย์ สัตว์ เรื่องราว หรือสิ่งที่คนคุ้นเคย แสดงความงามของรูปทรงที่ไม่ซับซ้อน รับรู้ได้ง่าย (นนทิวรรณ จันทนะพะลิน, 2555: สัมภาษณ์)

จากการสัมภาษณ์ศาสตราจารย์เดชา วราขุน ศิลปินแห่งชาติ พบว่า สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะในประเทศไทย มีดังนี้

1. สถานที่ การพิจารณาด้านสถานที่ของศาสตราจารย์เดชา วราขุน มีแนวคิดที่สอดคล้องกับของศาสตราจารย์เกียรติคุณชูลูด นิมเสมอ ซึ่งผู้ได้กล่าวแล้วในข้อ 1 หน้า 422-423

2. ความปรารถนาของเจ้าของสถานที่ เป็นส่วนที่มีความสำคัญมาก เพราะเป็นผู้ตัดสินใจด้านความพึงพอใจต่อผลงานประติมากรรมที่จะสร้างขึ้น เกี่ยวกับเรื่องนี้ศาสตราจารย์เดชา วราขุน มีความเห็นสอดคล้องกับศาสตราจารย์เกียรติคุณชูลูด นิมเสมอ ซึ่งกล่าวแล้วในข้อ 2 หน้า 423

3. เนื้อหา หรือแนวความคิดในการสร้างสรรค์ การพิจารณาด้านเนื้อหาในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะของศาสตราจารย์เดชา วราขุน มีแนวคิดที่สอดคล้องกับศาสตราจารย์เกียรติคุณนนทิวรรณ จันทนะพะลิน กล่าวคือแนวความคิดในการสร้างสรรค์ประติมากรรมร่วมสมัยที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะในประเทศไทย แบ่งออกเป็น 2 กรณี ได้แก่ กรณีที่มีการกำหนดเนื้อหาให้ศิลปินนำไปเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงาน

และกรณีที่ไม่มีการกำหนดเนื้อหา เป็นการให้อิสระแก่ศิลปินในการนำเสนอเนื้อหา และแนวความคิดในการสร้างสรรค์แก่ศิลปินอย่างเต็มที่ ซึ่งได้กล่าวไว้ในข้อ 3 หน้า 426

4. ผลงานประติมากรรมร่วมสมัย การจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัย

ในสวนสาธารณะ มีสิ่งที่จะต้องพิจารณามากกว่าการสร้างสรรค์ประติมากรรมส่วนบุคคลหลายประการ ได้แก่ 1) รูปทรง ควรพิจารณารูปแบบของประติมากรรมให้เหมาะสมแก่สถานที่แห่งนั้น อาจเป็นรูปทรงที่พัฒนาจากรูปมนุษย์ สัตว์ เรื่องราว หรือสิ่งที่คนคุ้นเคย เพื่อให้สาธารณะชนสามารถรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมได้โดยง่าย 2) ขนาด ควรมีขนาดใหญ่กว่ามนุษย์ เพื่อให้โดดเด่นสามารถมองเห็นได้ในระยะไกล 3) วัสดุ ต้องใช้วัสดุที่คงทน (เดชา วราชน, 2553: สัมภาษณ์)

จากการสัมภาษณ์ศาสตราจารย์วิโชค มุกตามณี ศิลปินแห่งชาติ พบว่า สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะของประเทศไทย มีดังนี้

1. สถานที่ การพิจารณาด้านสถานที่ของศาสตราจารย์วิโชค มุกตามณี มีแนวคิดที่สอดคล้องกับด้านสถานที่ของศาสตราจารย์เกียรติคุณชูลุด นิมเสมอ ซึ่งผู้วิจัยได้กล่าวแล้วในข้อ 1 หน้า 422-423

2. ความปรารถนาของเจ้าของสถานที่ ศิลปินควรมีข้อตกลงที่ชัดเจนในทุกเรื่องกับผู้กำหนดโครงการ และเนื่องจากการจัดสร้างประติมากรรมในสวนสาธารณะใช้งบประมาณจำนวนมาก ข้อตกลงดังกล่าวนี้ควรทำเป็นสัญญา หรือบันทึกข้อตกลง และศิลปินอาจต้องมีนักกฎหมายช่วยตรวจสอบข้อกำหนดดังกล่าว เพื่อป้องกันการละเมิดข้อตกลงของทั้งสองฝ่าย

3. เนื้อหา หรือแนวความคิดในการสร้างสรรค์ ในประเด็นนี้อาจแบ่งออกเป็น 2 กรณี ได้แก่ กรณีที่มีการกำหนดเนื้อหาและกรณีที่ไม่มีการกำหนดเนื้อหาให้ศิลปินนำไปเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ประติมากรรม แต่อย่างไรก็ตามศิลปินเองก็ต้องตระหนักว่าประติมากรรมที่สร้างขึ้นนั้นมีวัตถุประสงค์อะไร และมีปัจจัยใดบ้างที่เป็นข้อจำกัด หรือเป็นสิ่งที่ควรหลีกเลี่ยง

4. ผลงานประติมากรรมร่วมสมัย การจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัย ในสวนสาธารณะ มีสิ่งที่จะต้องพิจารณา ได้แก่ ความโดดเด่นของผลงาน เพื่อให้ผลงานปรากฏชัดสามารถแสดงสุนทรียภาพได้อย่างชัดเจน อาจเป็นรูปทรงง่ายๆ เพื่อให้ผู้ชมเกิดจินตนาการ การติดตั้งควรคำนึงถึงทิศทางที่เหมาะสม ไม่ปะทะโดยตรงกับแรงลมซึ่งอาจทำให้ผลงานพังทลายเสียหายได้ (วิโชค มุกตามณี, 2553: สัมภาษณ์)

จากการสัมภาษณ์ศาสตราจารย์วิชัย สิทธิรัตน์ ศิลปินแห่งชาติ ภาควิชาประติมากรรม คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร พบว่า สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะในประเทศไทย มีดังนี้

1. สถานที่ แบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ 1) ด้านกายภาพของสถานที่ แบ่งย่อยออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่หนึ่ง กายภาพโดยรวมของสถานที่ คือสภาพแวดล้อมทั้งหมดของพื้นที่ ส่วนที่สอง กายภาพของบริเวณจัดสร้างประติมากรรม คือบริเวณที่จะทำการจัดสร้างผลงานสิ่งที่ควรพิจารณาเพิ่มในส่วนนี้ ได้แก่ ฉากหลัง ฉากหน้า และกรอบการมอง 2) ด้านจิตวิทยาของสถานที่ ศิลปินจะต้องศึกษาให้ทราบว่าสถานที่นั้นจัดสร้างมาเพื่ออะไร และบริเวณที่จะจัดสร้างประติมากรรมนั้นกิจกรรมของผู้ใช้บริการเป็นอย่างไร

2. ความปรารถนาของเจ้าของสถานที่ การพิจารณาในประเด็นดังกล่าวนี้ของ ศาสตราจารย์วิชัย สิทธิรัตน์ มีความเห็นเช่นเดียวกับศาสตราจารย์เกียรติคุณชูลัด นิมเสมอ ซึ่งผู้วิจัยได้กล่าวแล้วในข้อ 2 หน้า 423

3. เนื้อหา หรือแนวความคิดในการสร้างสรรค์ แบ่งออกเป็น 2 กรณี ได้แก่ กรณีที่มีการกำหนดเนื้อหาให้ศิลปินนำไปเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงาน และกรณีที่ไม่มีการกำหนดเนื้อหา เป็นการให้อิสระแก่ศิลปินในการนำเสนอเนื้อหา และแนวความคิดในการสร้างสรรค์แก่ศิลปินอย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของศาสตราจารย์เกียรติคุณนนทิวรรณ จันทนะพะลิน ซึ่งได้กล่าวแล้ว

4. ผลงานประติมากรรมร่วมสมัย การจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัย ในสวนสาธารณะ มีสิ่งที่จะต้องพิจารณา ดังนี้ 1) รูปแบบของประติมากรรม รูปแบบเป็นผลสืบเนื่องจากการแปรความคิดให้เป็นรูปธรรมที่สามารถมองเห็นได้ รับรู้ได้ รูปแบบทางประติมากรรม เป็นลักษณะเฉพาะตัวของศิลปินแต่ละคน บางคนชอบแสดงออกในแบบเหมือนจริง บางคนชอบแสดงออกแบบกึ่งนามธรรม บางคนชอบแสดงออกแบบนามธรรมไปเลย รูปแบบเป็นอัตลักษณ์ของศิลปินแต่ละคนที่ใช้เป็นแนวทางในการสร้างสรรค์มายาวนาน แต่ศิลปินอาจปรับปรุงรูปแบบของตนให้สอดคล้องกับบริบทในการสร้างสรรค์ผลงานของแต่ละโครงการ 2) ขนาด สถานที่เป็นตัวกำหนดขนาดของประติมากรรม ขนาดของผลงานประติมากรรมกลางแจ้งที่เหมาะสมมีความสูงไม่น้อยกว่า 7 เมตร ซึ่งจะทำให้ผลงานปรากฏเด่นชัดและสามารถมองเห็นได้ในระยะไกลที่เหมาะสม 3) วัสดุ ต้องมีความคงทนเพื่อให้ผลงานคงทนและง่ายต่อการบำรุงรักษา (วิชัย สิทธิรัตน์, 2553: สัมภาษณ์)

จากการจัดเก็บข้อมูลภาคสนามโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) กับผู้ทรงคุณวุฒิด้านประติมากรรมซึ่งเป็นอาจารย์ที่ทำการสอนด้านประติมากรรมในสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ ภาควิชาประติมากรรม คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ ภาควิชาประยุกต์ศิลป์ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร สาขาประติมากรรม คณะจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในประเด็นเกี่ยวกับสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะในประเทศไทย สรุปสาระสำคัญได้ว่า สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะในประเทศไทย มีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง 4 ประเด็นดังนี้

1. ข้อกำหนดของโครงการ หรือความต้องการของผู้ว่าจ้าง หรือเจ้าของสถานที่ ซึ่งจะมีผลต่อการกำหนดรูปแบบ แนวคิดในการสร้างประติมากรรมร่วมสมัย ในส่วนนี้ศิลปินควรหารือ และมีข้อตกลงที่ชัดเจนในทุกเรื่องกับบุคคลดังกล่าว เพื่อให้ทราบถึงความต้องการ และข้อกำหนดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่อาจทำเป็นลายลักษณ์อักษรในรูปแบบสัญญา หรือบันทึกข้อตกลง และศิลปินอาจต้องมีกฎหมายเป็นที่ปรึกษา เพื่อช่วยตรวจสอบข้อกำหนดดังกล่าวให้ชัดเจน

2. สถานที่ เมื่อบรรลุข้อตกลงตามข้อ 1 แล้ว จะทราบว่าจะสร้างประติมากรรมในสถานที่ใด ข้อสรุปของการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับการพิจารณาด้านสถานที่ที่มีประเด็นในการพิจารณาสอดคล้องกับศาสตราจารย์เกียรติคุณชูลัด นิมเสมอ กล่าวคือ การพิจารณาสถานที่เพื่อสร้างงานประติมากรรมร่วมสมัยแบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ 1) กายภาพของสถานที่ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่หนึ่ง กายภาพโดยรวมของสถานที่ เป็นการศึกษาสภาพแวดล้อมทางกายภาพทั้งหมดของพื้นที่ ส่วนที่สอง กายภาพของบริเวณจัดสร้างประติมากรรม

เป็นการศึกษาสภาพแวดล้อมทางกายภาพในบริเวณที่จะทำการจัดสร้างผลงานประติมากรรม สิ่งที่ควรพิจารณาเพิ่มเติมในส่วนนี้ ได้แก่ ฉากหลัง ฉากหน้า กรอบการมอง และแสงสว่าง การควบคุมแสงนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ได้แก่ ผลงานประติมากรรม ทิศทางที่ติดตั้ง ตำแหน่ง หรือสถานที่ติดตั้งโดยเปรียบเทียบกับพื้นและผู้ดู วัสดุที่ใช้ในการสร้างสรรค์ จุดประสงค์ของศิลปิน ด้านอารมณ์ของผลงาน และความงามของเงาที่ทอดลงสู่พื้น 2) จิตวิทยาของสถานที่ หมายถึง วัตถุประสงค์ หรือการใช้งานของสถานที่ ศิลปินจะต้องศึกษาให้ทราบว่าสถานที่นั้นจัดสร้างมาเพื่ออะไร และบริเวณที่จะจัดสร้างประติมากรรมนั้นกิจกรรมของผู้ใช้บริการเป็นอย่างไร

3. เนื้อหา หรือแนวความคิดในการสร้างสรรค์ เมื่อทำการสำรวจสถานที่ ตามข้อ 2 แล้ว จึงนำมาสู่การกำหนดเนื้อหาในการสร้างสรรค์ประติมากรรม ข้อสรุปของการ สนทนากลุ่มเกี่ยวกับเนื้อหาในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะมีประเด็น ในการพิจารณาสอดคล้องกับกรอบการพิจารณาด้านเนื้อหาของศาสตราจารย์เกียรติคุณนนทิวรธรณ์ จันทนะพะลิน กล่าวคือ แนวความคิดในการสร้างสรรค์ประติมากรรมร่วมสมัยที่เหมาะสมกับ สวนสาธารณะในประเทศไทย แบ่งออกเป็น 2 กรณี ได้แก่ กรณีที่มีการกำหนดเนื้อหาให้ศิลปิน นำไปเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงาน และกรณีที่ไม่มีการกำหนดเนื้อหา เป็นการให้อิสระ แก่ศิลปินในการนำเสนอเนื้อหา และแนวความคิดในการสร้างสรรค์แก่ศิลปินอย่างเต็มที่

4. ผลงานประติมากรรมร่วมสมัย การจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัย ในสวนสาธารณะ มีสิ่งที่จะต้องพิจารณา ดังนี้ 1) รูปแบบของประติมากรรม เป็นลักษณะเฉพาะตัว ของศิลปินที่ใช้เป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ ควรพิจารณาให้เหมาะสมแก่สถานที่แห่งนั้น เพื่อให้ สาธารณะชนสามารถรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยได้โดยง่าย 2) ขนาด สถานที่ ลักษณะของพื้นที่ว่าง มนุษย์ งบประมาณ เป็นตัวกำหนดขนาดของประติมากรรม ขนาดที่ไม่ เหมาะสมจะทำให้สภาพแวดล้อมลดคุณค่าลง 3) วัสดุ ต้องมีความคงทนเพื่อให้ผลงานคงทน และง่ายต่อการบำรุงรักษา ส่วนขั้นตอนการดำเนินงานนั้นจะต้องมีการจัดทำภาพร่าง แบบจำลอง และภาพเชิงซ้อน เพื่อให้เห็นภาพจำลองของผลงานและสถานที่ในมุมมองและสัดส่วนเสมือนจริง เรียกว่าการสร้างแบบจำลองสมมติติดตั้ง การเปรียบเทียบสัดส่วนเพื่อแสดงขนาดของประติมากรรม ควรเทียบจากมนุษย์ ในกระบวนการทั้งสามขั้นตอนนี้ศิลปินจะต้องนำเสนอต่อผู้ควบคุมโครงการ และอาจใช้เป็นส่วนหนึ่งของหนังสือสัญญา เมื่อต้องสร้างผลงานจริงที่มีขนาดใหญ่ควรมีที่ปรึกษา ช่วยพิจารณา เช่น วิศวกร ช่างผู้ชำนาญในกรรมวิธีการสร้างงานด้วยวัสดุต่างๆ เพื่อให้ได้ผลงานที่ สัมฤทธิ์ผลตามแบบที่กำหนด และเป็นที่ยังพอใจของทุกฝ่าย

สรุป การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยที่เหมาะสมกับ สวนสาธารณะในประเทศไทย โดยผู้วิจัยได้ทำการจัดเก็บข้อมูลภาคสนามโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ศิลปินแห่งชาติสาขาทัศนศิลป์ นายกษมาคมประติมากรไทย และผู้ทรงคุณวุฒิด้านประติมากรรม รวมถึงการสนทนากลุ่มกับคณาจารย์ด้านประติมากรรมในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อปรึกษาหารือ ข้อเสนอแนะและหาข้อสรุป ทั้งนี้ผลการวิจัยสรุปได้ว่า สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยที่ เหมาะสมกับสวนสาธารณะในประเทศไทย ประกอบด้วย

(1) สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย เป็นสิ่งแรกที่ต้องแสดงสุนทรียภาพ หากประติมากรรมไม่มีสุนทรียภาพจัดสร้างขึ้นในสถานที่ที่มีสุนทรียภาพก็อาจเป็นการลดคุณค่าทาง

สุนทรียภาพของสถานที่แห่งนั้นลงไป การจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในพื้นที่ต่างๆ จึงเป็นการเติมแต่งพื้นที่บริเวณนั้นให้มีสุนทรียภาพเพิ่มขึ้น แก้ไขความเลี่ยนโล่งของที่ว่าง มุมอับ มุมธรรมดา หรือมุมอูจาดตาให้มีจุดน่าสนใจ มีเสน่ห์ชวนมอง เพิ่มจุดเด่นให้แก่พื้นที่แห่งนั้น สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(1.1) เนื้อหา หรือแนวความคิดในการสร้างสรรค์ แบ่งเป็น 2 กรณี ได้แก่

(1.1.1) กรณีที่มีการกำหนดเนื้อหาให้ศิลปินนำไปเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ เนื้อหาเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างสรรค์ศิลปะ ศิลปินแต่ละคนจะมีแก่นความคิดที่ใช้เป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานมาเป็นเวลายาวนาน และเป็นการยากที่จะละทิ้งแก่นความคิดดังกล่าวเมื่อต้องสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมสาธารณะ ในกรณีนี้ศิลปินอาจปรับปรนแนวคิดของตนให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละโครงการ ในอีกด้านหนึ่งการกำหนดดังกล่าวก็เป็นการทำลายความคิดสร้างสรรค์ของศิลปิน ที่จะสามารถตีความ แปรค่าโจทย์ดังกล่าวมาสู่การสร้างสรรค์ประติมากรรมที่ยังคงแสดงลักษณะเฉพาะบุคคลได้อย่างแยบยล

(1.1.2) กรณีที่ไม่มีการกำหนดเนื้อหา เป็นการให้อิสระแก่ศิลปินในการนำเสนอเนื้อหา และแนวความคิดในการสร้างสรรค์แก่ศิลปินอย่างเต็มที่ แต่อย่างไรก็ตามศิลปินเองก็ต้องตระหนักว่าผลงานที่สร้างขึ้นนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่ออะไร และมีปัจจัยใดบ้างที่เป็นข้อจำกัดหรือเป็นสิ่งที่ควรหลีกเลี่ยง เช่น ไม่แสดงเนื้อหาในทางลบ หรือแนวคิดที่แปลกแยกจากบริบทของสังคมวัฒนธรรมในพื้นที่นั้นๆ เป็นต้น แต่ศิลปินบางคนก็มีแนวคิดและรูปแบบงานที่เหมาะสมแก่การสร้างงานประติมากรรมสาธารณะอยู่แล้ว ทั้งนี้เนื้อหาเหมาะสมแก่การสร้างประติมากรรมในสวนสาธารณะของประเทศไทย ได้แก่ เนื้อหาที่แสดงถึงสิ่งดีงาม ความเจริญ ความสัมพันธ์ ความสามัคคี ความรักการก้าวไปข้างหน้า ซึ่งสร้างมุมมองและทัศนคติที่ดีแก่มนุษยชาติ

(1.2) รูปทรง หรือรูปแบบของประติมากรรม (Form) เป็นผลสืบเนื่องจากการแปรความคิดให้เป็นรูปธรรมที่สามารถมองเห็นและรับรู้ได้ รูปแบบทางประติมากรรมเป็นลักษณะเฉพาะตัวของศิลปินแต่ละคน ทั้งแบบเหมือนจริง แบบกึ่งนามธรรม และแบบนามธรรม รูปแบบเป็นอัตลักษณ์ของศิลปินแต่ละคนที่ใช้เป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ ศิลปินควรพิจารณา รูปแบบของประติมากรรมให้เหมาะสมแก่สถานที่แห่งนั้น เพื่อให้สาธารณะชนสามารถรับรู้ สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยได้โดยง่าย ปัจจัยที่มีผลต่อสุนทรียภาพของรูปทรงประติมากรรมที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะของประเทศไทย ได้แก่

(1.2.1) ทัศนธาตุ (Visual Elements) หมายถึง ธาตุ (Element) ที่สำคัญ ได้แก่ จุด เส้น มวล ปริมาตร ระนาบ พื้นผิว น้ำหนักอ่อนแก่ของแสงและเงา สี และที่ว่าง ที่ประกอบกันขึ้น แล้วเกิดเป็นรูปทรง โดยใช้หลักการทางองค์ประกอบศิลปะ ได้แก่

- 1) เอกภาพ มีกฎเกณฑ์หลักแบ่งออกเป็น 2 ข้อ คือการขัดแย้งหรือความตรงข้ามกัน และการประสาน ส่วนกฎเกณฑ์รองของเอกภาพ ประกอบด้วย ความเป็นเด่น การเปลี่ยนแปลง
- 2) ดุลยภาพ มี 2 หลักการ ได้แก่ ดุลยภาพแบบสมมาตร และดุลยภาพแบบอสมมาตร
- และ 3) จังหวะ เพื่อให้เกิดเอกภาพและความสัมพันธ์ต่อกัน ศิลปินใช้ทัศนธาตุเพื่อสื่ออารมณ์หรือความคิด ทัศนธาตุจะอยู่รวมกันและเกี่ยวเนื่องกันอยู่ทั้งในผลงานประติมากรรมและในธรรมชาติ เป็นสื่อสุนทรียภาพที่ศิลปินนำไปใช้ในการประกอบเข้าเป็นงานประติมากรรมเพื่อสื่อความหมายตาม

แนวเรื่องหรือแนวความคิด

(1.2.2) วัสดุ ต้องมีความคงทนเพื่อให้ผลงานคงทนและง่ายต่อการบำรุงรักษา วัสดุมีความสัมพันธ์กับรูปทรง เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายในการสร้างสรรค์ได้อย่างสูงสุด วัสดุต่างๆ ตอบสนองความรู้สึกที่แตกต่างกัน การใช้วัสดุในงานประติมากรรมมีสิ่งที่จะต้องพิจารณา 3 ประเด็น ได้แก่ ธรรมชาติทางกายภาพของวัสดุ บุคลิกภาพของวัสดุ และกรรมวิธีการจัดการ การประกอบสร้างเพื่อควบคุมวัสดุนั้นให้เป็นรูปทรงประติมากรรม

(1.2.3) ขนาด สถานที่เป็นตัวกำหนดขนาดของประติมากรรม ขนาดที่ไม่เหมาะสมจะทำให้สภาพแวดล้อมลดคุณค่าลง นอกจากนี้ยังมีเงื่อนไขอื่นที่มีอิทธิพลต่อขนาดของผลงาน เช่น ลักษณะของพื้นที่ว่าง สถาปัตยกรรม ขนาดของมนุษย์ ทั้งหมดนี้เป็นเกณฑ์เพื่อนำมาเทียบขนาดและสัดส่วนของประติมากรรม ขนาดที่เหมาะสมจะทำให้ผลงานปรากฏเด่นชัดออกจากสภาพแวดล้อม และสามารถมองเห็นได้ในระยะไกลที่เหมาะสม

(1.3) ฐาน หรือการติดตั้ง หมายถึงการยกระดับของพื้นขึ้น หรือออกแบบให้เป็นฐานจริงๆ ที่ไม่เกี่ยวกับเนื้อหาของผลงาน เพียงให้สอดคล้องกันเท่านั้น หรือฐานอาจเป็นเนื้อหาไปในตัว บางครั้งอาจใช้พื้น หิน หญ้า ลานซีเมนต์และอื่นๆ

(1.4) การดูแลรักษา เป็นสิ่งสำคัญที่สุด ประติมากรรมบางชิ้นมีส่วนประกอบมากกว่ารูปทรงที่ตั้งอยู่ เช่น น้ำพุ น้ำตก รวมถึงวัสดุที่ใช้ในการสร้างที่หลากหลาย สิ่งเหล่านี้ต้องได้รับการดูแลรักษาอย่างถูกวิธี และต้องดำเนินการในระยะเวลาที่เหมาะสม

(2) คุณภาพของสถานที่ สวนสาธารณะเป็นพื้นที่ที่มีสุนทรียภาพอยู่ในตัวเอง เพราะได้รับการออกแบบจากสถาปนิกภูมิทัศน์ หรือนักจัดสวนเพื่อให้สนองตอบกับวัตถุประสงค์ของการจัดสร้างสวนสาธารณะนั้นๆ มีการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมให้ร่มรื่นสวยงามอยู่ตลอดเวลา การจัดสร้างประติมากรรมเพิ่มเติมเข้าไปจึงทำได้ง่าย และจะทำให้สวนสาธารณะและประติมากรรมเสริมสร้างสุนทรียภาพซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลสูงสุด ศิลปินควรลงภาคสนามเพื่อทำการสำรวจพื้นที่ด้วยตนเอง เพื่อเลือกสรรและวางแผนการออกแบบประติมากรรมและพื้นที่ให้สัมพันธ์กัน การพิจารณาสถานที่เพื่อสร้างงานประติมากรรมร่วมสมัยแบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของศาสตราจารย์เกียรติคุณชูลุด นิมเสมอ ได้แก่

(2.1) กายภาพของสถานที่ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) กายภาพโดยรวมของสถานที่ เป็นการศึกษาสภาพแวดล้อมทางกายภาพทั้งหมดของพื้นที่ 2) กายภาพของบริเวณจัดสร้างประติมากรรม เป็นการศึกษาสภาพแวดล้อมทางกายภาพในบริเวณที่จะทำการจัดสร้างผลงานประติมากรรม ประเด็นที่ต้องศึกษานั้นอาจใช้ประเด็นเดียวกับส่วนที่หนึ่ง เพียงแต่อาณาเขตของพื้นที่ศึกษาเล็กกว่าเท่านั้น ประเด็นที่ควรพิจารณาเพิ่มในส่วนนี้ ได้แก่ ฉากหลัง ฉากหน้า และแสงสว่าง

(2.2) จิตวิทยาของสถานที่ ศิลปินจะต้องศึกษาให้ทราบว่าสถานที่นั้นจัดสร้างมาเพื่ออะไร และบริเวณที่จะจัดสร้างประติมากรรมนั้นกิจกรรมของผู้ใช้บริการเป็นอย่างไร กรณีของสวนสาธารณะนั้นจัดสร้างขึ้นเพื่อเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน เพียงแต่กิจกรรมของผู้ใช้บริการจะแตกต่างกันออกไปตามเพศ วัย และสิ่งสนับสนุนของแต่ละบริเวณ

(2.3) การดูแลรักษา สวนสาธารณะจะมีสุนทรียภาพสูงได้ยาวนานเท่าใดนั้น การดูแลรักษาเป็นสิ่งสำคัญที่สุด เช่น การตัดแต่งต้นไม้ สนามหญ้า การรักษาความสะอาดของ สระน้ำ การซ่อมบำรุงสาธารณูปการต่างๆ ให้ใช้งานได้ตลอดเวลา ทำให้ประชาชนที่เข้ามาได้สัมผัส สุนทรียภาพทั้งความงามในธรรมชาติและ ความงามของประติมากรรมในสถานที่เดียวกัน

อนึ่ง ปัจจัยอีกประการหนึ่งที่มีผลต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย ที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะในประเทศไทย คือข้อกำหนดของโครงการ หรือความต้องการของ ผู้ว่าจ้าง ซึ่งจะมีผลต่อการกำหนดรูปแบบ แนวคิดในการสร้างผลงาน ในส่วนนี้ศิลปินต้องหารือ และมีข้อตกลงที่ชัดเจนในทุกเรื่องกับบุคคลดังกล่าว เพื่อให้ทราบถึงความต้องการและข้อกำหนด ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจทำเป็นสัญญา หรือบันทึกข้อตกลง และศิลปินอาจต้องมีนายความ หรือนักกฎหมายเป็นที่ปรึกษา เพื่อช่วยตรวจสอบข้อกำหนดดังกล่าวให้ชัดเจน ทั้งนี้เพื่อป้องกันการ ละเมิดข้อตกลงของทั้ง 2 ฝ่าย นอกจากนี้ในขั้นตอนการดำเนินการจะต้องมีการจัดทำภาพร่าง แบบจำลอง และภาพเชิงซ้อน โดยการซ้อนภาพประติมากรรมที่ถ่ายจากแบบจำลองกับภาพสถานที่ ที่ติดตั้ง เพื่อให้เห็นภาพจำลองของผลงานและสถานที่ในมุมมองและสัดส่วนเสมือนจริง เรียกว่าการ สร้างแบบจำลองสมมติติดตั้ง การเปรียบเทียบสัดส่วนเพื่อแสดงขนาดของประติมากรรมควรเทียบ จากมนุษย์ โดยใช้ภาพคนยืนอยู่ใกล้ๆ กับผลงานเป็นสิ่งเปรียบเทียบ ในกระบวนการทั้งสามขั้นตอน นี้ศิลปินจะต้องนำเสนอต่อผู้รับผิดชอบโครงการ หรือผู้ว่าจ้าง หรือเจ้าของสถานที่ และอาจใช้เป็น ส่วนหนึ่งของหนังสือสัญญาก็ได้ เมื่อต้องสร้างผลงานจริงที่มีขนาดใหญ่ควรมีที่ปรึกษาช่วยพิจารณา เช่น วิศวกรช่วยพิจารณาด้านโครงสร้าง การติดตั้ง ฐานราก ที่จะทำให้ผลงานมั่นคงแข็งแรง เป็นต้น ช่างผู้ชำนาญในกรรมวิธีการสร้างงานด้วยวัสดุต่างๆ เพื่อให้ข้อเสนอแนะ หรือเป็นผู้ขยาย แบบจำลองให้มีขนาดตามที่ต้องการ ในขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานจริง และการติดตั้ง ประติมากรรมในสวนสาธารณะนั้นศิลปินควรมีการควบคุม กำกับดูแลอย่างใกล้ชิด เพื่อให้ได้ผลงาน ที่สัมฤทธิ์ผลตามแบบที่กำหนด และเป็นที่ยังพอใจของทุกฝ่าย

3. การสังเคราะห์องค์ความรู้ทางสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยที่เหมาะสม กับสวนสาธารณะในประเทศไทย

โดยนำผลจากการวิเคราะห์สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ ในประเทศไทยในข้อที่ 1 และผลจากการวิเคราะห์สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยที่ เหมาะสมกับสวนสาธารณะในประเทศไทยในข้อที่ 2 มาทำการสังเคราะห์ผลการศึกษาที่ได้จากการ วิเคราะห์ทั้ง 2 ส่วนดังกล่าว เพื่อให้ได้องค์ความรู้ทางสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยที่ เหมาะสมกับสวนสาธารณะในประเทศไทย ตามแนวคิดของสุภางค์ จันทวานิช (2552: 131-137) ได้แก่ การวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) คือวิธีตีความสร้างข้อสรุปจากข้อมูลรูปธรรม หรือปรากฏการณ์ที่มองเห็น และการวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดของข้อมูล (Typological Analysis) คือการจำแนกข้อมูลเป็นชนิดๆ (Typologies) ตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่อเนื่องกันไป โดยการใช่วิวัฒนาการ แนวคิดและทฤษฎีเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ ในการสังเคราะห์ข้อมูล จะพิจารณาถึง 1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ประกอบด้วย สุนทรียภาพด้านเนื้อหา สุนทรียภาพด้านรูปทรง 2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมร่วมสมัย

กับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย สุนทรียภาพของสถานที่ติดตั้ง การปรากฏชัดของประติมากรรม ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม และ 3) ทศนคติของผู้ชม ทั้งนี้องค์ความรู้ทางสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะในประเทศไทย สรุปได้ดังนี้

1. สุนทรียภาพของประติมากรรม ผลงานประติมากรรมเป็นสิ่งแรกที่ต้องแสดงสุนทรียภาพ หากประติมากรรมไม่มีสุนทรียภาพจัดสร้างขึ้นในสถานที่ที่มีสุนทรียภาพก็เป็นการลดคุณค่าทางสุนทรียภาพของสถานที่อันสวยงามแห่งนั้น การจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในพื้นที่ต่างๆ จึงเป็นการเติมแต่งพื้นที่นั้นให้มีสุนทรียภาพเพิ่มขึ้น แก้ไขความโล่งของที่ว่าง มุมอับ มุมธรรมดา หรือมุมจุดตาให้มีจุดน่าสนใจ มีเสน่ห์ชวนมอง เพิ่มจุดเด่นให้แก่พื้นที่แห่งนั้น ทั้งนี้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะในประเทศไทย ประกอบด้วย

1.1 สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ เรื่อง (Subject Matter) แนวเรื่อง (Theme) เนื้อหา (Content) ทั้ง 3 ส่วนถือเป็นแก่นของความคิด นำมาสู่แนวความคิดในการสร้างสรรค์ (Concept) เป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อการกำหนดรูปแบบของประติมากรรม เจาะใจด้านเนื้อหาของการสร้างงานประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะแบ่งออกเป็น 2 กรณี ได้แก่

1.1.1 เนื้อหาถูกกำหนดโดยผู้จัดโครงการ เป็นการกำหนดกรอบความคิดเพื่อให้ศิลปินนำไปเป็นแนวคิดและแนวทางในการสร้างผลงานประติมากรรม เพื่อสนองตอบวัตถุประสงค์ของการจัดสร้างสวนสาธารณะแห่งนั้น หรือวัตถุประสงค์ของโครงการนั้นๆ และเพื่อให้ประติมากรรมโดยรวมมีจุดมุ่งหมายการสร้างสรรค์ที่มีเอกภาพไปในทางเดียวกัน เนื้อหาเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างสรรค์ศิลปะ ศิลปินแต่ละคนจะมีแก่นความคิดที่ใช้เป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานของตนมาเป็นเวลายาวนาน และเป็นการยากที่จะละทิ้งแก่นความคิดดังกล่าวเมื่อต้องสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมสาธารณะที่มีการกำหนดกรอบแนวคิด ในกรณีนี้ศิลปินอาจปรับปรนแนวคิดของตนให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละโครงการ ในอีกด้านหนึ่งการกำหนดดังกล่าวก็เป็นการท้าทายความคิดสร้างสรรค์ของศิลปิน ที่จะสามารถตีความ แปรค่าโจทย์มาสู่การสร้างสรรค์ประติมากรรมที่ยังคงแสดงลักษณะเฉพาะบุคคลได้อย่างแยบยล

1.1.2 เนื้อหาอิสระ คือการที่สวนสาธารณะ หรือผู้จัดโครงการนั้นๆ ไม่ได้กำหนดเนื้อหาเพื่อให้ศิลปินนำไปเป็นแนวคิดและแนวทางในการออกแบบสร้างผลงานประติมากรรม โดยให้อิสระแก่ศิลปินในการกำหนดเนื้อหา หรือแนวความคิดในการสร้างสรรค์อย่างเต็มที่ ซึ่งจะทำให้ประติมากรรมมีความหลากหลายทางด้านรูปทรงและแนวทางในการสร้างสรรค์ เป็นสุนทรียภาพในองค์รวมอีกแบบหนึ่ง การจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทยใช้แนวทางในข้อนี้มากที่สุด แต่อย่างไรก็ตามศิลปินเองก็ต้องตระหนักว่าผลงานที่สร้างขึ้นนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่ออะไร และมีปัจจัยใดบ้างที่เป็นข้อจำกัด หรือเป็นสิ่งที่ควรหลีกเลี่ยง เช่น ไม่แสดงเนื้อหาในทางลบ หรือแนวคิดที่แปลกแยกจากบริบทของสังคมวัฒนธรรมในพื้นที่นั้น เป็นต้น

ทั้งนี้สุนทรียภาพด้านเนื้อหาของประติมากรรมร่วมสมัยที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะในประเทศไทยทั้ง 2 กรณีดังกล่าวข้างต้น เป็นเนื้อหาในมุมมองกว้างที่สาธารณชนรับรู้และเข้าใจได้ง่าย ไม่แสดงเรื่องราวเฉพาะเจาะจงของศิลปินเอง และเป็นเนื้อหาที่มีความหมายในทางที่ดีงาม สร้างมุมมองและทัศนคติที่ดีแก่มนุษยชาติ มีความลึกซึ้ง ชัดเจน และสูงค่าเหมาะสมแก่ความเป็นวิจิตรศิลป์ระดับสูง ได้แก่ เนื้อหาที่สื่อถึงความสูงส่งของพุทธิปัญญา ความเจริญรุ่งเรือง

ความดีงาม คุณธรรม เสรีภาพ ความสามัคคี สัจธรรมของชีวิต ความเมตตา การก้าวไปข้างหน้า
ความสุข ความรัก ความงาม และความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ

1.2 สุนทรียภาพด้านรูปทรง (Form) คือคุณภาพของประติมากรรม เป็นผลสืบเนื่องจากการแปลความคิดให้เป็นรูปธรรมที่สามารถมองเห็นและรับรู้ได้ รูปแบบทางประติมากรรมเป็นลักษณะเฉพาะตัวของศิลปินแต่ละคน เป็นความนิยมชมชอบของศิลปินแต่ละคนที่ใช้เป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ และเป็นการยากที่จะละทิ้งรูปแบบดังกล่าวเมื่อต้องสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมสาธารณะ ในกรณีนี้ศิลปินอาจปรับรูปแบบของตนให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละโครงการ ในอีกด้านหนึ่งการปรับเปลี่ยนดังกล่าว ก็เป็นการท้าทายความสามารถในการสร้างสรรค์ของศิลปิน ที่จะสร้างสรรค์ประติมากรรมอันแปลกใหม่ และยังคงแสดงลักษณะเฉพาะบุคคลได้อย่างแยบยล ศิลปินควรพิจารณารูปแบบของประติมากรรมให้เหมาะสมแก่สถานที่แห่งนั้น เพื่อให้สาธารณชนสามารถรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยได้โดยง่าย องค์ประกอบที่จะก่อให้เกิดความงามแก่ประติมากรรม ได้แก่ รูปทรงที่มีเอกภาพ ชัดเจน ไม่ซับซ้อน รับรู้ลักษณะของรูปทรงได้ง่าย ไม่ต้องตีความหรือแปลความหมายที่ยุ่งยาก รูปทรงอาจพัฒนาจากมนุษย์ สัตว์ สิ่งของ สิ่งที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ ธรรมชาติ และรูปทรงนามธรรม รูปแบบของประติมากรรมทำได้ทั้งแบบเหมือนจริง แบบกึ่งนามธรรม และแบบนามธรรม ประติมากรรมแบบเหมือนจริงและแบบกึ่งนามธรรมจะสนองตอบการรับรู้ด้านสุนทรียภาพของสาธารณชนมากที่สุด ส่วนแบบนามธรรมประชาชนจะรับรู้ชื่นชมสุนทรียภาพได้จำกัด ลักษณะของรูปทรงทำได้ทั้งรูปทรงธรรมชาติ (Organic Form) รูปทรงเรขาคณิต (Geometric Form) หรือใช้ทั้ง 2 แบบผสมผสานกันในผลงานชิ้นเดียวที่สามารถให้ความรู้สึกและสื่อความหมาย แสดงสุนทรียภาพจากสัมพันธ์ภาพของทัศนธาตุต่างๆ โดยใช้หลักการทางองค์ประกอบศิลป์ที่หลากหลาย เพื่อให้รูปทรงมีเอกภาพสนองตอบแนวความคิดในการสร้างสรรค์ อีกทั้งสุนทรียภาพของรูปทรงยังเกิดจากการออกแบบรูปทรงที่แสดงสุนทรียภาพได้รอบด้าน มีมุมมองที่สวยงามทุกด้าน นอกจากนี้แล้วการออกแบบรูปทรงยังต้องคำนึงถึงความปลอดภัยในระยะยาว การประกอบสร้างรูปทรง แขนฐานและการติดตั้งต้องมีความมั่นคงแข็งแรง รูปทรงต้องไม่มีส่วนแหลมคมที่จะเป็นอันตรายต่อผู้ชม มีระบบป้องกันฟ้าผ่าที่ได้มาตรฐาน เพราะสร้างขึ้นกลางแจ้งภายนอกอาคาร โดยมากทำด้วยโลหะซึ่งอาจเกิดฟ้าผ่าได้ รวมถึงรูปทรงต้องไม่มีส่วนที่เป็นแฉ่ง หรือหลุมให้น้ำแช่ขังได้ เพื่อป้องกันการเกิดสนิมหรือคราบสกปรก ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมในที่สุด ทั้งนี้ปัจจัยที่มีผลต่อสุนทรียภาพด้านรูปทรงประติมากรรมที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะในประเทศไทย ได้แก่

1.2.1 สุนทรียภาพของทัศนธาตุ (Visual Elements) หมายถึง ธาตุ (Element) ที่สำคัญ ได้แก่ จุด เส้น มวล ปริมาตร ระนาบ พื้นผิว น้ำหนักอ่อนแก่ของแสงและเงา สี และที่ว่าง ที่ประกอบกันขึ้นเป็นรูปทรง ส่งผลต่อการปรากฏชัดและการรับรู้ที่แตกต่างกัน รูปทรงที่มีลักษณะเป็นแท่งเดี่ยว แม้จะมีความสูงมาก แต่เมื่อสร้างในพื้นที่โล่งกว้างสุนทรียภาพจะไม่ปรากฏชัดเท่าที่ควร รูปทรงที่สร้างด้วยระนาบ ปริมาตร หรือมวลขนาดใหญ่สุนทรียภาพจะปรากฏชัดที่สุด พื้นผิวมีสุนทรียภาพจากความเรียบและความต่งตึง ให้ความรู้สึกที่หนักแน่นนุ่มนวล ความโค้งของปริมาตรและระนาบทำให้เกิดคุณค่าของแสงเงาที่ผันไปตามแสงธรรมชาติในแต่ละช่วงเวลา ทำให้รูปทรงมีสุนทรียภาพของน้ำหนักอ่อนแก่ของแสงและเงา สีที่เป็นเนื้อแท้ของวัสดุจะ

ทำให้รูปทรงมีสุนทรียภาพจากความกลมกลืนเป็นหนึ่งเดียวกัน การรวมพื้นผิวโลหะให้เป็นสีดําแดง ทำให้รูปทรงมีสุนทรียภาพที่หนักแน่น นุ่มนวลและปรากฏชัด การเคลือบสีสไตโกลูดฉลาดทำให้สุนทรียภาพของรูปทรงปรากฏชัดที่สุด และโดดเด่นออกจากสภาพแวดล้อม นอกจากนี้แล้วสุนทรียภาพของรูปทรงยังเกิดจากการจัดวางทัศนธาตุดังกล่าวโดยหลักการทางองค์ประกอบศิลป์ที่หลากหลาย ได้แก่ เอกภาพ การขัดแย้ง การประสาน ความเป็นเด่น ดุลยภาพ ทั้งดุลยภาพแบบสมมาตร แบบอสมมาตร และจังหวะ เพื่อให้รูปทรงเกิดเอกภาพและความสัมพันธ์ของทัศนธาตุแต่ละชนิด ศิลปินใช้ทัศนธาตุเพื่อสื่ออารมณ์หรือความคิด ทัศนธาตุจะอยู่ร่วมกันและเกี่ยวเนื่องกันอยู่ทั้งในประติมากรรมและในธรรมชาติ เป็นสื่อสุนทรียภาพที่ศิลปินนำไปใช้ในการประกอบสร้างเป็นผลงานเพื่อสื่อความหมายตามแนวความคิด

1.2.2 สุนทรียภาพของวัสดุ วัสดุแต่ละชนิดมีสุนทรียภาพอยู่ในตัวเอง การจัดสร้างประติมากรรมในสวนสาธารณะต้องใช้วัสดุที่มีความคงทนต่อสภาพดินฟ้าอากาศของประเทศไทย เพื่อให้มีความคงทนและง่ายต่อการบำรุงรักษา ได้แก่ โลหะ (สํารีด ทองเหลือง สแตนเลส เหล็ก) หิน (หินทราย แกรนิต หินอ่อน) ซีเมนต์ และวัสดุสังเคราะห์ เช่น ไฟเบอร์กลาส เป็นต้น วัสดุมีความสัมพันธ์กับรูปทรง เพื่อที่จะสามารถตอบสนองเป้าหมายในการสร้างสรรค์ได้อย่างสูงสุด วัสดุแต่ละชนิดตอบสนองความรู้สึกที่แตกต่างกัน ส่วนใหญ่งานกลางแจ้งจำเป็นต้องใช้วัสดุเนื้อแข็ง การใช้วัสดุในงานประติมากรรมมีสิ่งที่จะต้องพิจารณา 3 ประเด็น ได้แก่ ธรรมชาติทางกายภาพของวัสดุ บุคลิกภาพของวัสดุ และกรรมวิธีในการจัดการกับวัสดุ

1.2.3 สุนทรียภาพของขนาด ขนาดเป็นสิ่งที่ส่งผลต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะเป็นอย่างมาก แม้ผลงานจะได้รับการออกแบบสวยงามเพียงใด แต่หากมีขนาดไม่เหมาะสมกับสวนสาธารณะซึ่งมีที่ว่างขนาดใหญ่ จะทำให้สุนทรียภาพของประติมากรรมลดคุณค่าลงทันที การกำหนดขนาดและสัดส่วนของประติมากรรมควรพิจารณาจากสถานที่ ลักษณะของพื้นที่ว่าง สถาปัตยกรรม ขนาดของมนุษย์ ขนาดที่เหมาะสมจะทำให้สุนทรียภาพของผลงานปรากฏเด่นชัด และสามารถมองเห็นได้ในระยะไกล

1.3 สุนทรียภาพของการติดตั้ง สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะจะมากหรือน้อยเพียงใดนั้นการติดตั้งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญเป็นอย่างยิ่ง การติดตั้งผลงานที่ดีจะช่วยเสริมสร้างสุนทรียภาพของประติมากรรมในทุกมุมมอง การติดตั้งควรคำนึงถึงทิศทางที่เหมาะสม ไม่ปะทะโดยตรงกับแรงลม เพื่อลดแรงต้านลมซึ่งอาจทำให้ผลงานพังทลายเสียหายได้ และทิศตะวันตกตะวันออก ทิศเหนือใต้ เพราะจะส่งผลถึงมุมมองของผลงานในแต่ละช่วงเวลา รวมถึงการกำหนดระยะดูที่เหมาะสม ในส่วนนี้ศิลปินควรมีที่ปรึกษาช่วยพิจารณา เช่น วิศวกรช่วยพิจารณาด้านโครงสร้าง กรรมวิธีการติดตั้ง ฐานราก ที่จะทำให้ผลงานมั่นคง แข็งแรง ในขั้นตอนการติดตั้งผลงานในสวนสาธารณะนั้นศิลปินควรกำกับดูแลอย่างใกล้ชิดเพื่อให้ได้ผลงานที่สัมฤทธิ์ผลตามแบบที่กำหนด และเป็นที่ยังพอใจของทุกฝ่าย สุนทรียภาพของการติดตั้งแบ่งออกเป็น 2 กรณี ได้แก่

1.3.1 การติดตั้งแบบใช้ฐาน ฐานจะทำหน้าที่ยกระดับความสูงของประติมากรรมให้เหมาะสมกับมุมมองที่จะก่อให้เกิดสุนทรียภาพสูงสุดของผลงานชิ้นนั้นๆ ฐานอาจสร้างขึ้นโดยการยกระดับพื้นขึ้นมา ทำเป็นเนินหญ้า ก้อนหินธรรมชาติ ท่อนไม้ หรือออกแบบสร้าง

ให้เห็นเป็นฐานจริงๆ ขึ้นมา เป็นต้น ฐานมี 2 ลักษณะ คือฐานที่สร้างขึ้นเพื่อยกระดับความสูงของประติมากรรมให้เหมาะสมกับมุมมองที่จะก่อให้เกิดสุนทรียภาพสูงสุด มีรูปทรงที่สัมพันธ์กับผลงานประติมากรรม แต่ไม่มีความหมายใดๆ และฐานที่สร้างขึ้นเพื่อยกระดับความสูงของประติมากรรมให้เหมาะสมกับมุมมองที่จะก่อให้เกิดสุนทรียภาพสูงสุด มีรูปทรงตามที่ศิลปินออกแบบ แต่มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับผลงานด้วย กล่าวคือฐานเป็นส่วนประกอบ หรือส่วนหนึ่งของผลงาน จะขาดหายไปไม่ได้ เพราะจะทำให้เนื้อหาของประติมากรรมชิ้นนั้นไม่สมบูรณ์ แต่ไม่ว่าจะเป็นฐานแบบใดต้องสร้างด้วยวัสดุที่คงทน แข็งแรง เพราะเป็นส่วนที่รับน้ำหนัก ค้ำยัน และยึดตรึงประติมากรรมไว้ในท่ามกลางสภาพดินฟ้าอากาศของแต่ละฤดูกาล

1.3.2 การติดตั้งแบบไม่ใช้ฐาน ประติมากรรมบางชิ้นมีรูปทรงและขนาดที่เหมาะสมและมีสุนทรียภาพที่ปรากฏชัดในสวนสาธารณะ จึงไม่จำเป็นต้องใช้ฐานเพื่อการยกระดับประติมากรรมให้มีความสูงที่เหมาะสม ในกรณีนี้ผลงานจะติดตั้งบนสนามหญ้า ลานซีเมนต์และอื่นๆ ซึ่งผลงานจะสัมผัสกับพื้นราบเพื่อให้เกิดปฏิกิริยาของแสงเงาบนพื้นนั้นๆ การติดตั้งผลงานในลักษณะนี้จะทำให้มีความใกล้ชิดกับผู้ชม บางชิ้นผู้ชมสามารถเข้าไปปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผลงานได้ แต่อย่างไรก็ตามเพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่ประชาชนและผลงานประติมากรรมจะต้องมีการก่อสร้างฐานรากที่มั่นคงแข็งแรงรองรับประติมากรรมซ่อนอยู่ใต้ดิน เพื่อรับน้ำหนัก ค้ำยัน และยึดตรึงประติมากรรมไว้ในท่ามกลางสภาพดินฟ้าอากาศของแต่ละฤดูกาล เช่นเดียวกับฐานในข้อ 1.3.1

1.4 การดูแลรักษา ผลงานประติมากรรมร่วมสมัยจะมีสุนทรียภาพตามเจตนารมณ์ของการจัดสร้างได้ยาวนานเท่าใดนั้น การดูแลรักษาเป็นสิ่งสำคัญที่สุด นอกจากการดูแลรักษาประติมากรรมร่วมสมัยแล้วยังต้องมีการดูแลรักษาส่วนประกอบของประติมากรรม เนื่องจากผลงานบางชิ้นมีส่วนประกอบมากกว่ารูปทรงที่ตั้งอยู่ สิ่งเหล่านี้ต้องได้รับการดูแลรักษาอย่างถูกวิธี และต้องดำเนินการในระยะเวลาที่เหมาะสม เพราะหากสิ่งดังกล่าวไม่ทำงาน หรือไม่มี จะทำให้ประติมากรรมขาดความสมบูรณ์ และส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยตรง

2. สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมร่วมสมัยกับ

สภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

2.1 สุนทรียภาพของสถานที่ เป็นสุนทรียภาพที่เกิดจากสถานที่ที่มีความสวยงาม ส่งเสริมให้ประติมากรรมที่สร้างขึ้นมีสุนทรียภาพเพิ่มขึ้น สถานที่ในสวนสาธารณะที่สวยงามเหมาะสม ได้แก่ สนามหญ้า ริมชายหาด ลานคอนกรีต โดยพื้นที่รอบข้างควรโล่งกว้างหรือแวดล้อมไปด้วยพืชพรรณต่างๆ เช่น ไม้ดอกไม้ประดับ ไม้ประดับที่ร่มรื่น ทั้งนี้สวนสาธารณะเป็นสถานที่ที่มีสุนทรียภาพอยู่ในตัวเอง เพราะได้รับการออกแบบจากสถาปนิกภูมิทัศน์ หรือนักจัดสวน เพื่อให้สนองตอบกับวัตถุประสงค์ของการจัดสร้างสวนสาธารณะนั้นๆ การจัดสร้างประติมากรรมเพิ่มเติมเข้าไปจึงทำได้ง่าย และจะทำให้สวนสาธารณะและประติมากรรมเสริมสร้างสุนทรียภาพซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลสูงสุด ศิลปินควรลงภาคสนามเพื่อทำการสำรวจพื้นที่ด้วยตนเอง เพื่อเลือกสรรและวางแผนการออกแบบประติมากรรมและพื้นที่ให้สัมพันธ์กันการพิจารณาสถานที่เพื่อสร้างงานประติมากรรมร่วมสมัยแบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ได้แก่

2.1.1 กายภาพของสถานที่ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) กายภาพโดยรวมของสถานที่ เป็นการศึกษาสภาพแวดล้อมทางกายภาพทั้งหมดของพื้นที่ 2) กายภาพของ

บริเวณจัดสร้างประติมากรรม เป็นการศึกษาสภาพแวดล้อมทางกายภาพในบริเวณที่จะทำการจัดสร้างผลงานประติมากรรม ประเด็นที่ต้องศึกษานั้นอาจใช้ประเด็นเดียวกับส่วนที่หนึ่ง เพียงแต่อามาเขตของพื้นที่ศึกษาเล็กกว่าเท่านั้น ประเด็นที่ควรพิจารณาเพิ่มในส่วนนี้ ได้แก่ ฉากหลังควรเป็นที่ว่างโล่งกว้าง เช่น ชายทะเล สนามหญ้า มีระยะห่างจากประติมากรรมเหมาะสม มีต้นไม้ ภูเขา ผืนม่านน้ำพุ หรือสภาพแวดล้อมอื่นๆ ภายในสวนสาธารณะอยู่ในระยะไกล ฉากหลังต้องไม่รกรุงรัง หรือมีปริมาณมาก หยาบ จนรบกวนสายตา จะทำให้ประติมากรรมมีสุนทรียภาพที่เด่นชัดยิ่งขึ้น ช่วยส่งเสริมให้ประติมากรรมมีกรอบการมองที่สวยงาม มีชีวิตเคลื่อนไหวและไม่ที่บตัน ฉากหน้า ควรเป็นที่ว่างโล่งกว้าง เช่น สนามหญ้า สระน้ำ ลานคอนกรีต ถนน ต้องไม่มีสิ่งรบกวนสายตา จะทำให้ประติมากรรมมีสุนทรียภาพที่ปรากฏชัดที่สุดมีมุมมองรอบด้านและเด่นตระหง่านอยู่ท่ามกลางความร่มรื่นของสวนสาธารณะ นอกจากนี้แล้วยังต้องคำนึงถึงแสงสว่างที่จะส่องกระทบผลงาน เพราะจะทำให้สุนทรียภาพของประติมากรรมปรากฏชัดต่อผู้ชม รวมถึงยังทำให้รูปทรงเกิดคุณค่าของแสงเงาที่ผันไปตามแสงธรรมชาติในแต่ละช่วงเวลา ทำให้รูปทรงมีสุนทรียภาพของน้ำหนักอ่อนแก่ของแสงและเงา ทั้งนี้สถานที่สำหรับจัดสร้างงานประติมากรรมควรอยู่ในตำแหน่งหรือบริเวณที่ประชาชนสัญจรผ่านไปมา หรือทำกิจกรรมต่างๆ ในสวนสาธารณะ เพื่อให้ประติมากรรมปรากฏชัดและใกล้ชิดกับผู้ชมมากที่สุด

2.1.2 จิตวิทยาของสถานที่ ศิลปินจะต้องศึกษาให้ทราบว่าสถานที่นั้นจัดสร้างมาเพื่ออะไร และบริเวณที่จะจัดสร้างประติมากรรมนั้นกิจกรรมของผู้ใช้บริการเป็นอย่างไร ทัศนคติของสวนสาธารณะนั้น มีข้อได้เปรียบว่าการจัดสร้างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมประเภทอื่นๆ เพราะสวนสาธารณะจัดสร้างขึ้นเพื่อเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน เพียงแต่กิจกรรมของผู้ใช้บริการจะแตกต่างกันออกไปตามเพศ วัย และสิ่งสนับสนุนของแต่ละบริเวณ

2.2 การปรากฏชัดของประติมากรรม (Appearance) คือความสัมพันธ์ระหว่างการมองของผู้ชมกับเวลาในชั่วขณะที่มองเห็นผลงาน เป็นช่วงเวลาที่ก่อให้เกิดการรับรู้ความงามของประติมากรรม สุนทรียภาพขั้นแรกเกิดจากสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในข้อ 1 การปรากฏชัดทางสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะโดยรวมแบ่งออกเป็น 4 กรณี ได้แก่

2.2.1 กรณีสวนสาธารณะที่มีการจัดสร้างงานประติมากรรม 1 ชิ้น โดยมีการวางแผนและออกแบบพื้นที่สำหรับติดตั้งประติมากรรมตั้งแต่ขั้นตอนการออกแบบและจัดสร้างสวนสาธารณะจะทำให้ประติมากรรมมีความเป็นเอกเทศ เด่นตระหง่าน และปรากฏสุนทรียภาพที่ชัดแจ้งที่สุด

2.2.2 กรณีสวนสาธารณะที่มีการจัดสร้างงานประติมากรรม 1 ชิ้น แต่ไม่ถูกวางแผนและออกแบบพื้นที่สำหรับติดตั้งประติมากรรมไว้แต่แรก แต่ได้สร้างผลงานขึ้นในภายหลัง โดยการคัดเลือกบริเวณที่มีความสวยงาม เหมาะสมกับประติมากรรม รวมถึงการปรับแต่งพื้นที่เพื่อให้เกิดสุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ซึ่งพบว่าการจัดสร้างประติมากรรมในสวนสาธารณะในประเทศไทยโดยมากได้ดำเนินการด้วยวิธีการดังกล่าวนี้ การปรากฏชัดของประติมากรรมจะน้อยกว่ากรณีที่ 1 เพราะขาดความเป็นเอกภาพกับผังบริเวณของสวนสาธารณะที่จะทำให้ผลงานเด่นตระหง่านเป็นเอกเทศ

แต่สุนทรียภาพก็ปรากฏชัดและโดดเด่นเมื่ออยู่ในบริเวณรอบๆ ผลงาน ซึ่งเกิดจากรูปทรง สถานที่ติดตั้ง ฉากหลัง ฉากหน้า มุมมอง และความเร็วของผู้ชม

2.2.3 กรณีสวนสาธารณะที่มีการจัดสร้างงานประติมากรรมมากกว่า 1 ชิ้น โดยมีการวางแผนและออกแบบพื้นที่สำหรับติดตั้งประติมากรรมตั้งแต่ขั้นตอนการออกแบบสวนสาธารณะ จะทำให้ประติมากรรมปรากฏสุนทรียภาพที่เด่นชัด มีการออกแบบพื้นที่ติดตั้งแต่ละจุดที่เหมาะสม มีมุมมองที่สง่างาม มีความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรม สถานที่และกิจกรรมของผู้ใช้บริการ มีการติดตั้งเก้าอี้สนามไว้เพื่อให้ประชาชนนั่งพักผ่อนอิริยาบถ และชมความงามของประติมากรรมในระยะใกล้

2.2.4 กรณีสวนสาธารณะที่มีการจัดสร้างงานประติมากรรมมากกว่า 1 ชิ้น แต่ไม่ถูกวางแผนและออกแบบพื้นที่สำหรับติดตั้งประติมากรรมไว้แต่แรก แต่ได้สร้างผลงานขึ้นในภายหลัง โดยการคัดเลือกบริเวณที่มีความสวยงาม เหมาะสมกับประติมากรรม รวมถึงการปรับแต่งพื้นที่เพื่อให้เกิดสุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ เช่นเดียวกับกรณีที่ 2 ซึ่งพบว่าการจัดสร้างประติมากรรมในสวนสาธารณะในประเทศไทยโดยมากได้ดำเนินการด้วยวิธีการดังกล่าวนี้ การปรากฏชัดของประติมากรรมจะน้อยกว่ากรณีที่ 3 เพราะขาดความเป็นเอกภาพกับผังบริเวณของสวนสาธารณะที่จะทำให้ผลงานเด่นตระหง่าน แต่สุนทรียภาพก็ปรากฏชัดเมื่ออยู่ในบริเวณรอบๆ ผลงาน ซึ่งเกิดจากรูปทรง สถานที่ติดตั้ง ฉากหลัง ฉากหน้า มุมมอง และความเร็วของผู้ชม

นอกจากนี้แล้วสุนทรียภาพที่ปรากฏชัดของประติมากรรมยังมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการ ได้แก่ 1) รูปทรง การปรากฏชัดของประติมากรรมเกิดจากลักษณะรูปทรงที่มีมวลและความหนาแน่นมาก หรือเป็นแผ่นระนาบขนาดใหญ่ มีรูปทรงที่โดดเด่นชัดแย้งกับสภาพแวดล้อม มีสีสันทัดเด่นชัด มีสัดส่วนและขนาดที่เหมาะสม ไม่โปร่งหรือมีลักษณะเป็นเส้นตั้งตรง หรือบางจนกลืนหายไปกับสภาพแวดล้อม นอกจากนี้แล้วยังเกิดจากการสร้างประติมากรรมโดยทำเป็นกลุ่มรูปทรงมากกว่า 1 รูปทรง จัดวางหรือติดตั้งในพื้นที่เดียวกัน สัมพันธ์กันเป็นผลงาน 1 ชิ้น แต่ละรูปทรงส่งเสริมซึ่งกันและกัน ทำให้ผลงานมีความหนาแน่น เป็นกลุ่มก้อนที่มีพลัง และมีการปรากฏชัดมากยิ่งขึ้น รวมถึงการติดตั้งประติมากรรมจำนวนหลายชิ้นในระยะห่างที่เหมาะสม กระจายตัวอยู่ในบริเวณสำคัญและโดดเด่นของสวนสาธารณะ จะทำให้ประติมากรรมแต่ละชิ้นส่งเสริม เกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ทำให้ผลงานโดยรวมมีความหนาแน่น เป็นกลุ่มก้อนที่มีพลังและมีการปรากฏชัดมากยิ่งขึ้น 2) ฉากหลัง ไม่รกรุงรัง หรือมีปริมาณมาก หยาบ จนรบกวนสายตา ควรเป็นกลุ่มต้นไม้ในระยะไกล ที่วางเหนือสนามหญ้า ทะเล ภูเขา ผนังมาน้ำพุเป็นฉากหลัง ซึ่งช่วยส่งเสริมให้ประติมากรรมมีกรอบการมองที่สวยงาม มีชีวิต เคลื่อนไหวและไม่ทึบตัน 3) ฉากหน้า เป็นที่ว่าง (Space) ทำให้มีมุมมองที่โล่งกว้าง มีกรอบการมองที่สวยงาม ไม่มีสิ่งรบกวนหรือบดบังทัศนวิสัย ควรเป็นที่ว่างเหนือสนามหญ้า ลานโล่ง ถนนและที่ว่างรอบสระน้ำ 4) มุมมอง ต้องมีมุมมองที่โล่งกว้าง ทำให้มีความเด่นชัด สามารถมองเห็นได้ในระยะไกล ทั้งมุมมองในระดับต่ำกว่า เท่ากับและสูงกว่าระดับสายตาตามมนุษย์ โดยมุมมองที่สูงกว่าระดับสายตา จะให้การปรากฏชัดมากที่สุด รองลงมาคือมุมมองเสมอรระดับสายตา และต่ำกว่าระดับสายตา ตามลำดับ การติดตั้งในสระน้ำทำให้ผลงานปรากฏชัดที่สุด เพราะรอบๆ ผลงานมีแต่พื้นที่ว่าง ไม่มี

สิ่งรบกวนสายตา 5) ความเร็ว คือระยะเวลาในการปะทะ รับรู้ มองเห็นผลงานของผู้ชม กิจกรรมของผู้มาใช้บริการโดยมากจะเป็นการนั่งอ่านหนังสือ ชมทัศนียภาพ เดินพักผ่อนและการวิ่งเหยาะๆไปตามถนน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ดำเนินไปอย่างช้าๆ ทำให้สามารถมองเห็น และรับรู้ถึงสุนทรียภาพของประติมากรรมได้โดยง่าย

2.3 การดูแลรักษา สวนสาธารณะจะมีสุนทรียภาพสูงได้ยาวนานเท่าใดนั้น การดูแลรักษาเป็นสิ่งสำคัญที่สุด เช่น การตัดแต่งต้นไม้ สนามหญ้า การรักษาความสะอาดของสระน้ำ การซ่อมบำรุงสาธารณูปการต่างๆ ให้ใช้งานได้ตลอดเวลา ทำให้ประชาชนที่เข้ามาได้สัมผัสสุนทรียภาพทั้งความงามในธรรมชาติและความงามของประติมากรรมในสถานที่เดียวกัน ทั้งนี้ไม่ว่าประติมากรรมที่สร้างขึ้นจะมีสุนทรียภาพมากเพียงใด และสวนสาธารณะที่สร้างขึ้นจะได้รับการออกแบบและจัดสร้างด้วยงบประมาณจำนวนมากเพื่อให้มีความสวยงามเพียงใด หากขาดการดูแลรักษาที่ดี หรือปล่อยให้อยู่ในสภาพทรุดโทรม ก็จะส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยโดยตรง

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ประติมากรรมร่วมสมัย: ถอดรหัสองค์ความรู้ทางสุนทรียภาพที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะในประเทศไทย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพทางวัฒนธรรม (Cultural Qualitative Research) มีความมุ่งหมายของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย
3. เพื่อถอดรหัสองค์ความรู้ทางสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะในประเทศไทย

สรุปผล

จากการศึกษาวิจัยด้วยการศึกษาข้อมูลภาคเอกสาร และการลงพื้นที่ภาคสนามทำการวิจัยสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย จากการศึกษวิจัยทำให้ทราบว่ามีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย 15 แห่ง ใน 5 จังหวัด มีประติมากรรมร่วมสมัยจำนวน 102 ชิ้น ได้แก่

1.1 กรุงเทพมหานคร จำนวน 8 แห่ง มีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัย รวมทั้งสิ้น 40 ชิ้น ได้แก่ 1) สวนจตุจักร จัดสร้างในปี พ.ศ. 2526 จำนวน 5 ชิ้นและสร้างเพิ่มเติมในปี พ.ศ. 2530 อีก 1 ชิ้น ตามโครงการประชุมปฏิบัติการประติมากรรมอาเซียน ครั้งที่ 2 รวมผลงานทั้งสิ้น 6 ชิ้น 2) สวนธนบุรีรมย์ จัดสร้างในปี พ.ศ. 2552 จำนวน 1 ชิ้น ตามโครงการติดตั้งประติมากรรมโดยความร่วมมือระหว่างกรุงเทพมหานครกับมหาวิทยาลัยศิลปากร 3) สวนเบญจกิติ มีการจัดสร้างในปี พ.ศ. 2547 จำนวน 1 ชิ้น เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 9 เนื่องในวโรกาสหมงคลเฉลิมพระชนมพรรษาครบ 5 รอบ พร้อมกับการจัดสร้างสวนและเพื่อเป็นสัญลักษณ์ของสวน 4) สวนป่า กรุงเทพมหานครเฉลิมพระเกียรติ จัดสร้างในปี พ.ศ. 2552 จำนวน 1 ชิ้น ตามโครงการติดตั้งประติมากรรมโดยความร่วมมือระหว่างกรุงเทพมหานครกับมหาวิทยาลัยศิลปากร 5) สวนป่าเฉลิมพระเกียรติ จัดสร้างในปี พ.ศ. 2552 จำนวน 2 ชิ้น ตามโครงการติดตั้งประติมากรรมโดยความร่วมมือระหว่างกรุงเทพมหานครกับมหาวิทยาลัยศิลปากร 6) สวนลุมพินี มีการจัดสร้าง 5 ครั้ง มีผลงานรวม 8 ชิ้น ได้แก่ ครั้งที่ 1 จัดสร้างในปี พ.ศ. 2528 จำนวน 1 ชิ้น จากโครงการเยาวชนเพื่องานประติมากรรม ตามคำขวัญปีเยาวชนสากล พ.ศ. 2528-2532 โดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ ร่วมมือกับสถาบันการศึกษาที่มีการเรียนการสอนด้านประติมากรรมในประเทศไทย 5 สถาบันและสมาคมประติมากรไทย ครั้งที่ 2 จัดสร้างในปี พ.ศ. 2534-2537 ปีละ 1 ชิ้น รวม 4 ชิ้น จากโครงการเยาวชนเพื่องานประติมากรรม ภายใต้ความหมายอันเกี่ยวเนื่องกับธรรมชาติและ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2534-2537 ครั้งที่ 3 จัดสร้างในปี พ.ศ. 2550 จำนวน 1 ชิ้น เป็นผลงานที่ได้รับรางวัลชนะเลิศจากการประกวดแบบร่างผลงานในหัวข้อผู้หญิงไทยในอีก 3 ทศวรรษข้างหน้า เนื่องในโอกาสครบรอบ 30 ปีของนิตยสารดิฉัน ครั้งที่ 4 จัดสร้างในปีในปี พ.ศ. 2551 จำนวน 1 ชิ้น เนื่องในโอกาสเฉลิมพระชนมพรรษา 80 พรรษา พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และครบรอบ 120 ปีความสัมพันธ์ทางการทูตไทย - ญี่ปุ่น ดำเนินการโดยสมาคมไทย - ญี่ปุ่น ครั้งที่ 5 จัดสร้างในปี พ.ศ. 2552 จำนวน 1 ชิ้น ตามโครงการติดตั้งประติมากรรม โดยความร่วมมือระหว่างกรุงเทพมหานครกับมหาวิทยาลัยศิลปากร 7) สวนวชิรเบญจทัศ มีการจัดสร้าง 2 ครั้ง มีผลงานรวม 3 ชิ้น ได้แก่ ครั้งที่ 1 จัดสร้างในปี พ.ศ. 2549 จำนวน 1 ชิ้น จากโครงการ CPAC Dsign 4 Parks โดยบริษัท สยามซีแพ็ค บล๊อค จำกัด ครั้งที่ 2 จัดสร้างในปี พ.ศ. 2552 จำนวน 2 ชิ้น จากโครงการติดตั้งประติมากรรม โดยความร่วมมือระหว่างกรุงเทพมหานครและมหาวิทยาลัยศิลปากร 8) อุทยานเบญจสิริ เป็นสวนสาธารณะแห่งแรกของประเทศไทยที่ได้รับการออกแบบให้เป็นสวนประติมากรรม แบ่งการจัดสร้างออกเป็น 3 ส่วน มีผลงานรวม 18 ชิ้น ได้แก่ ส่วนที่ 1 จัดสร้างในปี พ.ศ. 2535 จำนวน 11 ชิ้น จากการคัดเลือกผลงานชิ้นสำคัญของศิลปินแห่งชาติ และศิลปินที่มีชื่อเสียงติดตั้งพร้อมกับการจัดสร้างสวน ส่วนที่ 2 จัดสร้างในปี พ.ศ. 2535-2540 จำนวน 6 ชิ้น จากโครงการเยาวชนเพื่องานประติมากรรมเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 9 ทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ 60 พรรษา โดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ ส่วนที่ 3 จัดสร้างในปี พ.ศ. 2549 จำนวน 1 ชิ้น จากโครงการ CPAC Dsign 4 Parks โดยบริษัท สยามซีแพ็ค บล๊อค จำกัด

1.2 จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 2 แห่ง มีผลงานรวมทั้งสิ้น 44 ชิ้น ได้แก่

1) สวนล้านนา ร.9 เป็นสวนสาธารณะที่มีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยจำนวนมากที่สุดในประเทศไทย แบ่งการจัดสร้างได้ 3 กลุ่ม มีผลงานรวมทั้งสิ้น 43 ชิ้น ดังนี้ กลุ่มที่ 1 มีการจัดสร้าง 3 ครั้ง มีผลงาน 11 ชิ้น ได้แก่ ครั้งที่ 1 สร้างในปี พ.ศ. 2533 จำนวน 5 ชิ้น ครั้งที่ 2 สร้างในปี พ.ศ. 2537 จำนวน 3 ชิ้น และครั้งที่ 3 จัดสร้างในปี พ.ศ. 2538 จำนวน 3 ชิ้น ทั้งหมดเป็นประติมากรรมจากโครงการเยาวชนเพื่องานประติมากรรม ณ สวนล้านนา ร.9 จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2533-2538 ดำเนินการโดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ กลุ่มที่ 2 มีการจัดสร้าง 2 ครั้ง มีผลงาน 22 ชิ้น ได้แก่ ครั้งที่ 1 ปี พ.ศ. 2537 จำนวน 10 ชิ้น และครั้งที่ 2 ปี พ.ศ. 2538 จำนวน 12 ชิ้น เป็นกลุ่มประติมากรรมหินทรายสลักของนักศึกษาคณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ กลุ่มที่ 3 จัดสร้างในปี พ.ศ. 2540 จำนวน 10 ชิ้น คือประติมากรรมอันเนื่องมาจากโครงการประติมากรรมเยาวชนสวนล้านนา ร.9 เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในวโรกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ พ.ศ. 2540-2542 เป็นหนึ่งในกิจกรรมภายใต้โครงการเยาวชนเพื่องานประติมากรรม พ.ศ. 2528-2545 โดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ 2) สวนสาธารณะหนองบวหาด จัดสร้างในปี พ.ศ. 2548 จำนวน 1 ชิ้น ตามโครงการประกวดประติมากรรมติดตั้ง ณ จังหวัดเชียงใหม่ โดยคณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ร่วมกับบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)

1.3 จังหวัดภูเก็ต จำนวน 2 แห่ง มีผลงานรวมทั้งสิ้น 2 ชิ้น ได้แก่

1) สวนเฉลิมพระเกียรติ 100 ปี พระบรมราชชนนี จัดสร้างในปี พ.ศ. 2549 จำนวน 1 ชิ้น เพื่อเป็นอนุสรณ์สถานรำลึกถึงภัยพิบัติสึนามิ ดำเนินการโดยสำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม 2) สวนสาธารณะสะพานหิน เป็นสวนสาธารณะแห่งแรกของไทยที่มีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัย โดยจัดสร้างในปี พ.ศ. 2512 จำนวน 1 ชิ้น เพื่อเป็นอนุสรณ์รำลึกถึงกัปตันเอ็ดเวิร์ด โทมัส ไมลส์ ซึ่งเป็นผู้นำเรือขุดแร่ลำแรกลำแรกของโลกมาใช้ขุดแร่ดีบุกที่อำเภอทุ่งคาเป็นครั้งแรกของโลก

1.4 จังหวัดสงขลา จำนวน 2 แห่ง มีผลงานรวมทั้งสิ้น 15 ชิ้น ได้แก่

1) สวนประติมากรรมเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสทรงเจริญพระชนมายุ 50 พรรษา เป็นสวนสาธารณะแห่งแรกของประเทศไทยที่มีการตั้งชื่อว่าสวนประติมากรรม มีการจัดสร้างผลงานในปี พ.ศ. 2548 จำนวน 14 ชิ้น ตามโครงการสร้างสรรค์ประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อมนานาชาติ หาดสมิหลา จังหวัดสงขลา เนื่องในวโรกาสสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเจริญพระชนมายุ 50 พรรษา ดำเนินการโดยเทศบาลนครสงขลา 2) สวนเสรี จัดสร้างในปี พ.ศ. 2551 จำนวน 1 ชิ้น ตามโครงการศิลปกรรมร่วมสมัยนานาชาติ สงขลา 2551 ครั้งที่ 1 โดยเทศบาลนครสงขลาและสภาศิลปกรรมไทย – สหรัฐอเมริกา

1.5 จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 1 แห่ง คือทุ่งศรีเมือง มีการจัดสร้างผลงานประติมากรรมร่วมสมัยในปี พ.ศ. 2538 จำนวน 1 ชิ้น ตามโครงการเยาวชนเพื่องานประติมากรรม พ.ศ. 2528-2545 โดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ

2. สภาพปัจจุบันและปัญหาของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย

2.1 สภาพปัจจุบันของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย เป็นการศึกษาวิจัยเพื่อให้ทราบถึงสภาพทางกายภาพในปัจจุบันของประติมากรรมร่วมสมัยที่ส่งผลต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทยทั้งทางตรงและทางอ้อม ใน 3 ส่วน ได้แก่ ประติมากรรม ฐาน และสถานที่ติดตั้ง จากนั้นทำการประเมินระดับผลกระทบจากองค์ประกอบสำคัญทั้ง 3 ส่วนดังกล่าว โดยจำแนกระดับผลกระทบที่มีต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ โดยใช้เกณฑ์ 3 ระดับ ได้แก่

ระดับที่ 1 หมายถึง มีผลกระทบ คือผลงานที่มีสภาพปัจจุบันขององค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ 1 ส่วน

ระดับที่ 2 หมายถึง มีผลกระทบมาก คือผลงานที่มีสภาพปัจจุบันขององค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ 2 ส่วน

ระดับที่ 3 หมายถึง มีผลกระทบมากที่สุด คือผลงานที่มีสภาพปัจจุบันขององค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ 3 ส่วน

ผลการศึกษาทำให้ทราบว่าปัจจุบันมีผลงานประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย รวมทั้งสิ้น 99 ชิ้น แตกต่างจากผลการศึกษาวิจัยประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย ซึ่งพบว่ามีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ 102 ชิ้น โดยมีผลงานสูญหายหรือไม่ปรากฏ 3 ชิ้น ไม่พบผลงานที่สวนลุมพินี กรุงเทพมหานคร 1 ชิ้น ที่สวนล้านนา ร.9 จังหวัดเชียงใหม่ 1 ชิ้น และมีผลงานไม่อยู่ในจุดติดตั้งที่สวนล้านนา ร.9 จังหวัดเชียงใหม่ 1 ชิ้น ทั้งนี้ผลงานที่พบติดตั้งในตำแหน่งต่างๆ ของสวนสาธารณะแต่ละแห่งตามความเหมาะสมของผลงานและพื้นที่ ผลงานที่พบมีสภาพปัจจุบันขององค์ประกอบสำคัญทั้ง 3 ส่วน และมีผลการประเมินระดับผลกระทบที่แตกต่างกัน สรุปได้ว่า ผลงานที่มีสภาพสมบูรณ์ทั้ง 3 ส่วน ทำให้ประติมากรรมปรากฏสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์ 29 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 28.4 ของผลงานทั้งหมด ส่วนผลงานที่มีสภาพปัจจุบันที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ 70 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 68.6 ของผลงานทั้งหมด แบ่งเป็นผลกระทบระดับที่ 1 จำนวน 47 ชิ้น ระดับที่ 2 จำนวน 18 ชิ้น และระดับที่ 3 จำนวน 5 ชิ้น ทั้งนี้ผลกระทบที่เกิดขึ้น ได้แก่ 1) ผลกระทบจากสภาพของประติมากรรม มีสาเหตุจากการชำรุด การเปราะเปื้อน สีหลุดล่อน ความไม่สมบูรณ์ และการเสียดสี 49 ชิ้น 2) ผลกระทบจากสภาพของฐาน มีสาเหตุจากการชำรุด การเปราะเปื้อน จำนวน 21 ชิ้น

3) ผลกระทบจากสภาพของสถานที่ติดตั้ง มีสาเหตุจากการขุ่นของน้ำ การมีตะไคร่น้ำจำนวนมาก ไม่ประดับบดบังผลงานและความรกของสถานที่ติดตั้ง จำนวน 20 ชิ้น จากสภาพดังกล่าวได้บ่งชี้ว่า ปัจจุบันประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทยมีผลกระทบต่อสุนทรียภาพทั้งทางตรงและทางอ้อม จำแนกตามจังหวัดและสวนสาธารณะได้ดังนี้

2.1.1 กรุงเทพมหานคร จากข้อมูลภาคเอกสารแสดงประวัติความเป็นมาว่า มีการจัดสร้างประติมากรรม 40 ชิ้น แต่ปัจจุบันพบผลงาน 39 ชิ้น ไม่ปรากฏผลงาน 1 ชิ้น ผลงานที่พบมีสภาพปัจจุบันสรุปได้ว่า มีผลงานที่มีสภาพสมบูรณ์ขององค์ประกอบทั้ง 3 ส่วน ทำให้ประติมากรรมปรากฏสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์ 16 ชิ้น และมีผลงานที่มีผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ 23 ชิ้น แบ่งเป็นผลกระทบระดับที่ 1 จำนวน 15 ชิ้น ระดับที่ 2 จำนวน 8 ชิ้น ทั้งนี้ไม่มีผลงานที่มีผลกระทบในระดับที่ 3 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าจากสภาพปัจจุบันดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในกรุงเทพมหานครทั้งทางตรงและทางอ้อม จำแนกตามสวนสาธารณะได้ดังนี้

- 1) สวนจตุจักร มีประติมากรรม 6 ชิ้น มีผลงาน 1 ชิ้นที่มีสภาพสมบูรณ์ ทำให้ประติมากรรมปรากฏสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์ ส่วนผลงานอีก 5 ชิ้น มีสภาพปัจจุบันที่มีผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ แบ่งเป็นผลกระทบระดับที่ 1 จำนวน 2 ชิ้น ระดับที่ 2 จำนวน 3 ชิ้น ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนจตุจักรเป็นอันมาก
- 2) สวนธนบุรีรมย์ มีประติมากรรม 1 ชิ้น มีผลกระทบในระดับที่ 2
- 3) สวนเบญจกิติ มีผลงาน 1 ชิ้น ปัจจุบันมีสภาพสมบูรณ์ดีทุกประการ ทำให้ประติมากรรมแสดงสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์
- 4) สวนป่ากรุงเทพมหานครเฉลิมพระเกียรติ มี 1 ชิ้น ปัจจุบันมีสภาพสมบูรณ์ดีทุกประการ ทำให้ประติมากรรมแสดงสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์
- 5) สวนป่าเฉลิมพระเกียรติ มี 2 ชิ้น โดยทั้ง 2 ชิ้น มีสภาพสมบูรณ์ดีทุกประการ ทำให้ประติมากรรมร่วมสมัยแสดงสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์
- 6) สวนลุมพินี พบประติมากรรม 7 ชิ้น ผลงานที่พบ 4 ชิ้น มีสภาพสมบูรณ์ทั้ง 3 ส่วน ทำให้ประติมากรรมปรากฏสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์ ส่วนผลงานอีก 3 ชิ้น มีผลกระทบในระดับที่ 1
- 7) สวนวชิรเบญจทัศ มีประติมากรรม 3 ชิ้น มีผลงาน 1 ชิ้นมีสภาพสมบูรณ์ทั้ง 3 ส่วน ทำให้ประติมากรรมปรากฏสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์ ส่วนผลงานอีก 2 ชิ้น มีผลกระทบในระดับที่ 1
- 8) อุทยานเบญจสิริ มีประติมากรรม 18 ชิ้น มีผลงาน 6 ชิ้นมีสภาพสมบูรณ์ ทำให้ประติมากรรมปรากฏสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์ ส่วนผลงานอีก 12 ชิ้น มีสภาพปัจจุบันที่มีผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ แบ่งเป็นผลกระทบระดับที่ 1 จำนวน 8 ชิ้น ระดับที่ 2 จำนวน 4 ชิ้น จากสภาพปัจจุบันที่ปรากฏนั้นได้ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในอุทยานเบญจสิริทั้งทางตรงและทางอ้อม

2.1.2 จังหวัดเชียงใหม่ จากข้อมูลภาคเอกสารแสดงประวัติความเป็นมาว่ามี การจัดสร้างประติมากรรม 44 ชิ้น แต่ปัจจุบันพบผลงาน 42 ชิ้น มีผลงานสูญหาย และไม่มี ปรากฏในจุดติดตั้ง 2 ชิ้น ผลงานที่พบมีสภาพปัจจุบันสรุปได้ว่า ผลงานที่มีสภาพสมบูรณ์ทั้ง 3 ส่วน ทำให้ประติมากรรมปรากฏสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์ 6 ชิ้น และผลงาน 36 ชิ้น มีสภาพ ปัจจุบันที่มีผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ แบ่งเป็น ผลกระทบระดับที่ 1 จำนวน 22 ชิ้น ระดับที่ 2 จำนวน 9 ระดับที่ 3 จำนวน 5 ชิ้น ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าปัจจุบันประติมากรรมในสวนสาธารณะในจังหวัดเชียงใหม่มีผลกระทบต่อสุนทรียภาพทั้ง ทางตรงและทางอ้อม จำแนกตามสวนสาธารณะได้ดังนี้ 1) สวนล้านนา ร.9 จากข้อมูลภาคเอกสาร มีการจัดสร้างผลงานในสวนแห่งนี้ 43 ชิ้น แต่จากการศึกษาภาคสนามพบประติมากรรมในพื้นที่ 41 ชิ้น ไม่พบผลงาน 2 ชิ้น โดยมีผลงานถูกจารกรรม 1 ชิ้น และไม่อยู่ในจุดติดตั้ง 1 ชิ้น ผลงานที่พบมีสภาพปัจจุบันสรุปได้ว่า ผลงาน 5 ชิ้นมีสภาพปัจจุบันที่สมบูรณ์ทั้ง 3 ส่วน ทำให้ ประติมากรรมปรากฏสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์ ส่วนผลงานอีก 35 ชิ้น มีสภาพปัจจุบันที่มี ผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ แบ่งเป็นผลกระทบระดับที่ 1 จำนวน 22 ชิ้น ระดับที่ 2 จำนวน 9 ชิ้น ระดับที่ 3 จำนวน 5 ชิ้น ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าปัจจุบัน ประติมากรรมในสวนสาธารณะในสวนล้านนา ร.9 มีผลกระทบต่อสุนทรียภาพเป็นอันมาก 2) สวนสาธารณะหนองบวหาด มีผลงาน 1 ชิ้น ปัจจุบันมีสภาพสมบูรณ์ดีทุกประการ ทำให้ ประติมากรรมแสดงสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์

2.1.3 จังหวัดภูเก็ต มีการจัดสร้างประติมากรรม 2 ชิ้น ติดตั้งในตำแหน่งที่ เป็นสัญลักษณ์ของสวนสาธารณะทั้ง 2 แห่ง ปัจจุบันผลงานที่พบในสวนสาธารณะสะพานหินมี สภาพสมบูรณ์ดีทุกประการ ทำให้ประติมากรรมปรากฏสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์ ส่วนผลงานที่สวน เฉลิมพระเกียรติ 100 ปี พระบรมราชชนนี มีผลกระทบต่อสุนทรียภาพในระดับที่ 1

2.1.4 จังหวัดสงขลา มีประติมากรรม 15 ชิ้น ติดตั้งในสวนสาธารณะ 2 แห่ง ปัจจุบันผลงานที่พบมีสภาพสมบูรณ์ทั้ง 3 ส่วน ทำให้ประติมากรรมปรากฏสุนทรียภาพโดย สมบูรณ์ 6 ชิ้น และที่มีผลกระทบต่อระดับที่ 1 จำนวน 9 ชิ้น ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ปัจจุบัน ประติมากรรมร่วมสมัยในจังหวัดสงขลามีผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยใน สวนสาธารณะทั้งทางตรงและทางอ้อม จำแนกตามสวนสาธารณะได้ดังนี้ 1) สวนประติมากรรม เฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสทรงเจริญ พระชนมายุ 50 พรรษา มีประติมากรรม 14 ชิ้น มีผลงาน 5 ชิ้นที่มีสภาพปัจจุบันที่สมบูรณ์ทั้ง 3 ส่วน ทำให้ประติมากรรมปรากฏสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์ ส่วนผลงานอีก 9 ชิ้น มีผลกระทบใน ระดับที่ 1 2) สวนเสรี มีการจัดสร้างประติมากรรม 1 ชิ้น ปัจจุบันทั้งประติมากรรม ฐาน และสถานที่ติดตั้งมีสภาพสมบูรณ์ดีทุกประการ ทำให้ประติมากรรมแสดงสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์

2.1.5 จังหวัดอุบลราชธานี : ทุ่งศรีเมือง มีประติมากรรม 1 ชิ้น มีสภาพปัจจุบันที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในระดับที่ 2

2.2 สภาพปัญหาของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย

เป็นการศึกษาสภาพปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย ตามกรอบแนวคิดการวิจัย ผลการวิจัยทำให้ทราบว่าประติมากรรมร่วมสมัยในสวนป่ากรุงเทพมหานครเฉลิมพระเกียรติ สวนป่าเฉลิมพระเกียรติ กรุงเทพมหานคร และสวนเสรี จังหวัดสงขลา ไม่มีปัญหาใดๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย และสุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมร่วมสมัยกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ทำให้ปรากฏสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์ ส่วนผลงานในสวนล้านนา ร.9 จังหวัดเชียงใหม่ มีสภาพปัญหามากที่สุด ทั้งนี้สภาพปัญหาของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทยเรียงตามลำดับปริมาณสวนสาธารณะที่เกิดปัญหา ได้แก่

2.2.1 ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย ประกอบด้วย ประกอบด้วย ด้านเนื้อหาและด้านรูปทรง ปัญหาที่พบ ได้แก่ 1) ปัญหาเกี่ยวกับการดูแลรักษาประติมากรรมร่วมสมัย เป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยตรง คือการไม่ทราบวิธีการที่ถูกต้องในการดูแลรักษาประติมากรรมและฐาน ทำให้มีสภาพเปื้อนและชำรุดสวนสาธารณะที่เกิดปัญหานี้มี 9 แห่ง ได้แก่ สวนจตุจักร สวนลุมพินี สวนวชิรเบญจทัศ อุทยานเบญจสิริ กรุงเทพมหานคร สวนล้านนา ร.9 จังหวัดเชียงใหม่ สวนเฉลิมพระเกียรติ 100 ปีพระบรมราชชนนี สวนสาธารณะสะพานหิน จังหวัดภูเก็ต สวนประติมากรรมเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสทรงเจริญพระชนมายุ 50 พรรษา จังหวัดสงขลา และทุ่งศรีเมือง จังหวัดอุบลราชธานี 2) ปัญหาด้านการดูแลรักษา ส่วนประกอบของประติมากรรม เป็นปัญหาในการดูแลรักษาส่วนประกอบของประติมากรรมที่สร้างขึ้นเพื่อให้ผลงานมีความสมบูรณ์ทั้งในด้านเนื้อหาและด้านรูปทรง ซึ่งหากเกิดการชำรุดเสียหายจะทำให้ประติมากรรมขาดความสมบูรณ์ สวนสาธารณะที่มีปัญหานี้มี 5 แห่ง ได้แก่ สวนธนบุรีรมย์ สวนวชิรเบญจทัศ อุทยานเบญจสิริ กรุงเทพมหานคร สวนล้านนา ร.9 จังหวัดเชียงใหม่ และสวนประติมากรรมเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสทรงเจริญพระชนมายุ 50 พรรษา จังหวัดสงขลา 3) ปัญหาการขูดขีดประติมากรรม ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย สวนสาธารณะที่มีปัญหาดังกล่าวมี 3 แห่ง ได้แก่ สวนจตุจักร สวนวชิรเบญจทัศ กรุงเทพมหานคร และสวนล้านนา ร.9 จังหวัดเชียงใหม่

2.2.2 ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมร่วมสมัยกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย สถานที่ติดตั้ง การปรากฏชัดของ

ประติมากรรม และความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม ปัญหาที่พบ ได้แก่ 1) ปัญหาไม้ประดับ
รอบสวนสุนทรียภาพของประติมากรรม และปัญหาการเกิดตะไคร่น้ำจำนวนมากในบ่อน้ำ

1.1) ปัญหาไม้ประดับรอบสวนสุนทรียภาพของประติมากรรม เกิดจากการปล่อยให้ไม้ประดับ
รอบแท่นฐานมีความสูงมากเกินไป หรือไม้ยืนต้นที่เติบโตแผ่กิ่งก้านออกมากว้างใหญ่ จนบดบัง
สุนทรียภาพของประติมากรรม สวนสาธารณะที่มีปัญหาดังกล่าวมี 3 แห่ง ได้แก่ สวนจตุจักร
สวนลุมพินี และอุทยานเบญจสิริ กรุงเทพมหานคร 1.2) ปัญหาการเกิดตะไคร่น้ำจำนวนมากใน
บ่อน้ำ การเกิดตะไคร่น้ำจำนวนมากในบ่อน้ำ ที่เจริญเติบโตแพร่กระจายทั่วพื้นน้ำ ส่งผลต่อ
สุนทรียภาพของสถานที่ติดตั้ง สวนสาธารณะที่มีปัญหาดังกล่าวมี 3 แห่ง คือสวนธนบุรีรมย์
สวนวชิรเบญจทัศ อุทยานเบญจสิริ กรุงเทพมหานคร 2) ปัญหาการรुक้าประติมากรรม
เป็นปัญหาที่เกิดจากผู้รับผิดชอบสวนสาธารณะได้ใช้พื้นที่ หรืออนุญาตให้หน่วยงานต่างๆ
ใช้สวนสาธารณะจัดกิจกรรมที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อประติมากรรม สวนสาธารณะที่มีปัญหา
ดังกล่าวมี 2 แห่ง ได้แก่ สวนเบญจกิติ กรุงเทพมหานคร และสวนเฉลิมพระเกียรติ 100 ปี
พระบรมราชชนนี จังหวัดภูเก็ต 3) ปัญหาสุนทรียภาพของสถานที่ติดตั้ง เกิดจากการขาดการดูแล
รักษาความสะอาดสวนสาธารณะ ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของสถานที่ติดตั้ง พบปัญหานี้ที่
สวนล้านนา ร.9 จังหวัดเชียงใหม่

3. ถอดรหัสองค์ความรู้ทางสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยที่เหมาะสมกับ
สวนสาธารณะในประเทศไทย

โดยการวิเคราะห์สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะใน
ประเทศไทยจากผลการศึกษาวิจัยข้อ 2 ในเบื้องต้น ประกอบกับการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้าน
ทัศนศิลป์ และการสนทนากลุ่ม ร่วมกับการใช้แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง นำมาสู่การสังเคราะห์
เพื่อถอดรหัสองค์ความรู้ทางสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะใน
ประเทศไทย ผลการวิจัยทำให้ทราบว่า องค์ความรู้ทางสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยที่
เหมาะสมกับสวนสาธารณะในประเทศไทย ประกอบด้วย

3.1 สุนทรียภาพของประติมากรรม เป็นสิ่งแรกที่ต้องแสดงสุนทรียภาพ
เป็นการเติมแต่งพื้นที่นั้นให้มีสุนทรียภาพยิ่งขึ้น แก้ไขความโล่งของที่ว่าง มุมอับ มุมธรรมดาให้มีจุด
น่าสนใจ มีเสน่ห์ชวนมอง เพิ่มจุดเด่นให้แก่พื้นที่แห่งนั้น ทั้งนี้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วม
สมัย ประกอบด้วย

3.1.1 สุนทรียภาพด้านเนื้อหา เป็นแก่นของความคิดที่นำไปสู่แนวความคิด
ในการสร้างสรรค์ (Concept) และการกำหนดรูปแบบของประติมากรรม แบ่งออกเป็น 2 กรณี
ได้แก่

3.1.1.1 เนื้อหาถูกกำหนดโดยผู้จัดโครงการ เป็นการกำหนดกรอบแนวคิดให้ศิลปินนำไปเป็นแนวคิดและแนวทางในการสร้างประติมากรรมร่วมสมัย เพื่อสนองตอบวัตถุประสงค์ของการจัดสร้างสวนสาธารณะ หรือวัตถุประสงค์ของโครงการ และเพื่อให้ประติมากรรมโดยรวมมีจุดมุ่งหมายการสร้างสรรค์ที่มีเอกภาพไปในทางเดียวกัน ในกรณีนี้ศิลปินควรปรับปรนแนวคิดของตนให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละโครงการ ในอีกด้านหนึ่งก็เป็นการท้าทายความคิดสร้างสรรค์ของศิลปิน ที่จะสามารถตีความมาสู่การสร้างสรรคประติมากรรมที่ยังคงแสดงลักษณะเฉพาะบุคคลได้อย่างแยบยล

3.1.1.2 เนื้อหาอิสระ คือการที่สวนสาธารณะ หรือผู้จัดโครงการไม่ได้กำหนดเนื้อหาเพื่อให้ศิลปินนำไปเป็นแนวทางในการสร้างประติมากรรม โดยให้อิสระแก่ศิลปินในการกำหนดเนื้อหา ซึ่งจะทำให้ประติมากรรมมีความหลากหลายทางด้านรูปทรง เป็นสุนทรียภาพในองค์รวมอีกแบบหนึ่ง การจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะของประเทศไทยใช้แนวทางในขั้นนี้มากที่สุด แต่อย่างไรก็ตามศิลปินเองก็ต้องตระหนักว่าผลงานที่สร้างขึ้นนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่ออะไร และมีปัจจัยใดบ้างที่ควรหลีกเลี่ยง

ทั้งนี้สุนทรียภาพด้านเนื้อหาของประติมากรรมร่วมสมัยที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะของประเทศไทยทั้ง 2 กรณีดังกล่าวข้างต้น เป็นเนื้อหาในมุมมองกว้างที่สาธารณชนรับรู้และเข้าใจได้ง่าย ไม่แสดงเรื่องราวเฉพาะเจาะจงของศิลปินเอง และเป็นเนื้อหาที่มีความหมายในทางที่ดีงาม สร้างมุมมองและทัศนคติที่ดีแก่มนุษยชาติ มีความลึกซึ้ง ชัดเจน และสูงค่าเหมาะสมแก่ความเป็นวิจิตรศิลป์ระดับสูง ได้แก่ เนื้อหาที่สื่อถึงความดีงาม เสรีภาพ ความสามัคคี ความมุ่งมั่น ความรัก การบูชาเทิดทูล ความงาม ความอุดมสมบูรณ์ และอิทธิพลของเทคโนโลยีต่อสังคม

3.1.2 สุนทรียภาพด้านรูปทรง คือคุณภาพของประติมากรรม องค์ประกอบที่ก่อให้เกิดความงามแก่ประติมากรรม ได้แก่ รูปทรงที่มีเอกภาพ ชัดเจน ไม่ซับซ้อน รับรู้ลักษณะของรูปทรงได้ง่าย ไม่ต้องตีความหรือแปลความหมายที่ยู่งยาก รูปทรงพัฒนาจากมนุษย์ สัตว์ สิ่งของ สิ่งที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ และรูปทรงนามธรรม ประติมากรรมแบบเหมือนจริงและแบบกึ่งนามธรรมจะสนองตอบการรับรู้ด้านสุนทรียภาพของสาธารณชนมากที่สุด รูปทรงแสดงสุนทรียภาพจากสัมพันธ์ภาพของทัศนธาตุต่างๆ โดยใช้หลักการทางองค์ประกอบศิลป์ที่หลากหลาย ทั้งนี้ปัจจัยที่มีผลต่อสุนทรียภาพด้านรูปทรง ได้แก่ 1) ทัศนธาตุ เป็นสื่อสุนทรียที่ศิลปินใช้ในการสร้างรูปทรง 2) วัสดุ วัสดุแต่ละชนิดมีสุนทรียภาพอยู่ในตัวเองและตอบสนองความรู้สึกที่แตกต่างกัน 3) ขนาด เป็นสิ่งที่มีผลต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะเป็นอย่างมาก ขนาดที่เหมาะสมจะทำให้สุนทรียภาพของผลงานปรากฏเด่นชัด และสามารถมองเห็นได้ในระยะไกล

3.1.3 สุนทรียภาพของสถานที่ติดตั้ง เป็นความงามที่เกิดจากสถานที่ติดตั้ง ผลงานมีความเหมาะสม ในจุดที่โดดเด่น มีฉากหน้าและกรอบการมองที่โล่งกว้าง ไม่มีสิ่งรบกวน มุมมอง ฉากหลังเป็นต้นไม้ที่ร่มรื่น มีทั้งการติดตั้งบนสนามหญ้า ลานคอนกรีตและกลางสระน้ำ ซึ่งต่างก็ให้สุนทรียภาพที่แตกต่างกัน สุนทรียภาพของการติดตั้งแบ่งออกเป็น 2 กรณี ได้แก่

- 1) การติดตั้งแบบใช้ฐาน แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือฐานที่สร้างขึ้นเพื่อยกระดับความสูงของ ประติมากรรมให้มีมุมมองที่จะก่อให้เกิดสุนทรียภาพสูงสุด ไม่มีความหมายใดๆ และฐานที่สร้างขึ้น เพื่อยกระดับความสูงของประติมากรรม แต่มีรูปทรงและเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับผลงานด้วย กล่าวคือ ฐานเป็นส่วนหนึ่งของผลงาน จะขาดเสียมิได้ แต่ไม่ว่าจะเป็นฐานแบบใด ฐานที่สร้างขึ้นต้องใช้วัสดุ ที่คงทน แข็งแรง สามารถยึดตรึงประติมากรรมไว้ในท่ามกลางสภาพดินฟ้าอากาศของแต่ละฤดูกาล
- 2) การติดตั้งแบบไม่ใช้ฐาน ประติมากรรมบางชิ้นมีรูปทรงและขนาดที่เหมาะสมและมีสุนทรียภาพที่ ปรากฏชัดในสวนสาธารณะ จึงไม่จำเป็นต้องใช้ฐานเพื่อการยกระดับ โดยจะติดตั้งบนสนามหญ้า ลานซีเมนต์และอื่นๆ การติดตั้งผลงานในลักษณะนี้จะทำให้มีความใกล้ชิดกับผู้ชม บางชิ้นผู้ชม สามารถเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผลงานได้ แต่อย่างไรก็ตามการติดตั้งผลงานจะต้องมีความมั่นคง แข็งแรงเช่นเดียวกัน

3.1.4 การดูแลรักษา ผลงานประติมากรรมร่วมสมัยจะมีสุนทรียภาพ ตามเจตนารมณ์ของการจัดสร้างได้ยาวนานเท่าใดนั้น การดูแลรักษาเป็นสิ่งสำคัญที่สุด นอกจาก การดูแลรักษาประติมากรรมร่วมสมัยแล้วยังต้องมีการดูแลรักษาส่วนประกอบของประติมากรรม เนื่องจากผลงานบางชิ้นมีส่วนประกอบมากกว่ารูปทรงที่ตั้งอยู่ ซึ่งจะต้องมีการรักษาอย่าง ถูกวิธี และต้องดำเนินการในระยะเวลาที่เหมาะสม เพราะหากสิ่งดังกล่าวไม่ทำงานจะทำให้ ประติมากรรมขาดความสมบูรณ์ และส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมโดยตรง

3.2 สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมร่วมสมัยกับ สภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

3.2.1 สุนทรียภาพของสถานที่ เป็นสุนทรียภาพที่เกิดจากสถานที่จัดสร้าง ประติมากรรมร่วมสมัยมีความสวยงาม ส่งเสริมให้ประติมากรรมที่สร้างขึ้นมีสุนทรียภาพเพิ่มขึ้น สถานที่ในสวนสาธารณะที่สวยงามเหมาะสม ได้แก่ สนามหญ้า ริมชายหาด ลานคอนกรีต โดย พื้นที่รอบข้างควรโล่งกว้าง หรือแวดล้อมไปด้วยพืชพรรณต่างๆ ทั้งนี้สวนสาธารณะเป็นสถานที่ที่มี สุนทรียภาพอยู่ในตัวเอง การจัดสร้างประติมากรรมเพิ่มเติมเข้าไปจึงทำได้ง่าย และจะทำให้ สวนสาธารณะและประติมากรรมเสริมสร้างสุนทรียภาพซึ่งกันและกัน การพิจารณาสถานที่เพื่อสร้าง ประติมากรรมแบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ 1) กายภาพของสถานที่ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ กายภาพโดยรวมของสถานที่ และกายภาพของบริเวณจัดสร้างประติมากรรม ประเด็นที่ควร พิจารณาเพิ่มในส่วนนี้ ได้แก่ ฉากหลัง ควรเป็นที่ว่างโล่งกว้าง หรือเป็นกลุ่มต้นไม้ที่มีระยะห่างจาก ประติมากรรมเหมาะสม หรืออยู่ในระยะไกล ฉากหน้า ควรเป็นที่ว่างโล่งกว้าง มีมุมมองรอบด้าน นอกจากนี้แล้วยังต้องคำนึงถึงแสงสว่างที่จะส่องกระทบผลงาน และเป็นบริเวณที่ประชาชนสัญจร

ผ่านไปมา หรือทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ผลงานปรากฏชัดและใกล้ชิดกับผู้ชมมากที่สุด 2) จิตวิทยาของสถานที่ ต้องศึกษาให้ทราบว่าสถานที่นั้นจัดสร้างเพื่ออะไร และบริเวณที่จะจัดสร้างประติมากรรมนั้นกิจกรรมของผู้ใช้บริการเป็นอย่างไร กรณีของสวนสาธารณะนั้น มีข้อได้เปรียบกว่าการจัดสร้างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมประเภทอื่นๆ เพราะสวนสาธารณะจัดสร้างขึ้นเพื่อเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน เพียงแต่กิจกรรมของผู้ใช้บริการจะแตกต่างกันออกไปตามเพศ วัย และสิ่งสนับสนุนของแต่ละบริเวณ

3.2.2 การปรากฏชัดของประติมากรรม คือความสัมพันธ์ระหว่างการมองของผู้ชมกับเวลาในช่วงที่มองเห็นผลงาน เป็นช่วงเวลาที่ก่อให้เกิดการรับรู้ความงามของประติมากรรมในเบื้องต้น สุนทรียภาพขั้นแรกเกิดจากสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย การปรากฏชัดทางสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะโดยรวมแบ่งออกเป็น 4 กรณี ได้แก่

3.2.2.1 กรณีสวนสาธารณะที่มีการจัดสร้างประติมากรรม 1 ชิ้น โดยมีการวางแผนและออกแบบพื้นที่สำหรับติดตั้งประติมากรรมตั้งแต่ขั้นตอนการออกแบบและจัดสร้างสวนสาธารณะจะทำให้ประติมากรรมมีความเป็นเอกเทศ เด่นตระหง่าน และปรากฏสุนทรียภาพที่ชัดเจนที่สุด

3.2.2.2 กรณีสวนสาธารณะที่มีการจัดสร้างงานประติมากรรม 1 ชิ้น แต่ไม่ถูกวางแผนและออกแบบพื้นที่สำหรับติดตั้งประติมากรรมไว้แต่แรก แต่ได้สร้างผลงานขึ้นในภายหลัง โดยการคัดเลือกบริเวณที่มีความสวยงาม เหมาะสมกับประติมากรรม รวมถึงการปรับแต่งพื้นที่เพื่อให้เกิดสุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ซึ่งพบว่าการจัดสร้างประติมากรรมในสวนสาธารณะในประเทศไทยโดยมากได้ดำเนินการด้วยวิธีการดังกล่าวนี้ การปรากฏชัดของประติมากรรมจะน้อยกว่ากรณีที่ 1 เพราะขาดความเป็นเอกภาพกับผังบริเวณของสวนสาธารณะ แต่สุนทรียภาพก็ปรากฏชัดและโดดเด่นเมื่ออยู่ในบริเวณรอบๆ ผลงาน

3.2.2.3 กรณีสวนสาธารณะที่มีการจัดสร้างงานประติมากรรมมากกว่า 1 ชิ้น โดยมีการวางแผนและออกแบบพื้นที่สำหรับติดตั้งประติมากรรมตั้งแต่ขั้นตอนการออกแบบสวนสาธารณะ จะทำให้ประติมากรรมปรากฏสุนทรียภาพที่เด่นชัด มีการออกแบบพื้นที่ติดตั้งแต่ละจุดที่เหมาะสม มีมุมมองที่สง่างาม มีความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรม สถานที่และกิจกรรมของผู้ใช้บริการ มีการติดตั้งเก้าอี้สนามไว้เพื่อให้ประชาชนนั่งพักผ่อนอิริยาบถ และชมความงามของประติมากรรมในระยะใกล้

3.2.2.4 กรณีสวนสาธารณะที่มีการจัดสร้างงานประติมากรรมมากกว่า 1 ชิ้น แต่ไม่ถูกวางแผนและออกแบบพื้นที่สำหรับติดตั้งประติมากรรมไว้แต่แรก แต่ได้สร้างผลงานขึ้นในภายหลัง โดยการคัดเลือกบริเวณที่มีความสวยงาม เหมาะสมกับประติมากรรม รวมถึงการปรับแต่งพื้นที่เพื่อให้เกิดสุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะเช่นเดียวกับกรณีที่ 2 ซึ่งพบว่าการจัดสร้างประติมากรรมในสวนสาธารณะในประเทศไทยโดยมากได้ดำเนินการด้วยวิธีการดังกล่าวนี้ การปรากฏชัดของประติมากรรมจะน้อยกว่ากรณีที่ 3 เพราะขาดความเป็นเอกภาพกับผังบริเวณของสวนสาธารณะที่จะทำให้ผลงานเด่นตระหง่าน

แต่สุนทรียภาพก็ปรากฏชัดเมื่ออยู่ในบริเวณรอบๆ ผลงาน

นอกจากนี้แล้วสุนทรียภาพที่ปรากฏชัดของประติมากรรมยังมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการ ได้แก่ 1) รูปทรง ที่มีขนาดใหญ่ มีปริมาตร มวลและความหนาแน่นมาก มีสีสันทัดเด่นชัด ไม่โปร่งหรือมีลักษณะเป็นเส้นตั้งตรง หรือบางจนกลืนหายไปกับสภาพแวดล้อม รวมถึงการติดตั้งประติมากรรมจำนวนหลายชิ้นในระยะห่างที่เหมาะสม กระจายตัวอยู่ในบริเวณสำคัญและโดดเด่นของสวนสาธารณะ จะทำให้ประติมากรรมแต่ละชิ้นส่งเสริมซึ่งกันและกัน เป็นกลุ่มก้อนที่มีพลังและมีการปรากฏชัดมากยิ่งขึ้น 2) ฉากหลัง ไม่รกรุงรัง หรือมีปริมาณมากจนรบกวนสายตา อาจเป็นกลุ่มต้นไม้ในระยะไกล ทะเล ภูเขา ซึ่งช่วยส่งเสริมให้ประติมากรรมมีกรอบการมองที่สวยงาม 3) ฉากหน้า เป็นที่ว่าง มีมุมมองที่โล่งกว้าง โดยมากเป็นที่ว่างเหนือสนามหญ้า ลานโล่ง ถนน และรอบสระน้ำ 4) มุมมอง มีมุมมองที่โล่งกว้าง ทำให้มีความเด่นชัดสามารถมองเห็นได้ในระยะไกล มุมมองที่สูงกว่าระดับสายตาจะให้การปรากฏชัดมากที่สุด การติดตั้งในสระน้ำทำให้ผลงานปรากฏชัดที่สุด เพราะรอบๆ ผลงานไม่มีสิ่งรบกวนสายตา 5) ความเร็ว คือระยะเวลาในการปะทะ รับรู้ มองเห็นผลงานของผู้ชม กิจกรรมของผู้มาใช้บริการ โดยมากจะดำเนินไปอย่างช้าๆ ทำให้มองเห็นและรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมได้โดยง่าย

3.2.3 การดูแลรักษา สวนสาธารณะจะมีสุนทรียภาพสูงได้ยาวนานเท่าใดนั้น การดูแลรักษาเป็นสิ่งสำคัญที่สุด เช่น การตัดแต่งต้นไม้ สนามหญ้า การรักษาความสะอาดของสระน้ำ การซ่อมบำรุงสาธารณูปการต่างๆ ให้ใช้งานได้ตลอดเวลา ทำให้ประชาชนที่เข้ามาได้สัมผัสสุนทรียภาพทั้งความงามในธรรมชาติและ ความงามของประติมากรรมในสถานที่เดียวกัน

อภิปรายผล

จากความมุ่งหมายของการวิจัยที่ต้องการศึกษาประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย สภาพปัจจุบันและปัญหาของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย และถอดรหัสองค์ความรู้ทางสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะในประเทศไทย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพทางวัฒนธรรม ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและการลงพื้นที่วิจัยเพื่อเก็บข้อมูลจากสถานที่จริง โดยการสำรวจ การสังเกต การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม ทำให้ได้ข้อมูลการวิจัยนำไปวิเคราะห์ สรุปเป็นผลการวิจัย ซึ่งข้อสรุปผลการวิจัยที่ค้นพบ ผู้วิจัยขอนำมาอภิปรายผลตามประเด็นดังต่อไปนี้

1. ประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย
2. สภาพปัจจุบันและปัญหาของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย
3. ถอดรหัสองค์ความรู้ทางสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะในประเทศไทย

4. องค์ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้น
5. บทวิเคราะห์ความเป็นประโยชน์ต่อสังคม

1. ประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย

การจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทยมีความสัมพันธ์กับบริบททางสังคมของแต่ละพื้นที่ รวมถึงการยอมรับรูปแบบของประติมากรรมร่วมสมัยของผู้จัดโครงการและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องด้วย ดังเช่นที่ปรากฏขึ้นในการจัดสร้างสิ่งถาวรเพื่อเป็นอนุสรณ์รำลึกถึงกัปตันเฮ็ดเวิร์ด โทมัส ไมลส์ ผู้นำเรือซูดแร่ลำแรกลำแรกของโลกมาใช้ซูดแร่ดีบุกที่อ่าวทุ่งคา เป็นครั้งแรกของโลกที่จังหวัดภูเก็ต ซึ่งโดยปกติแล้วการดำเนินการจัดสร้างอนุสรณ์รำลึกถึงบุคคลเช่นนี้ก็มักจะเป็นการจัดสร้างรูปเหมือนบุคคลผู้นั้น เพื่อให้สาธารณชนได้รับรู้ลักษณะทางรูปธรรมของบุคคลนั้น แต่ในครั้งนี้เป็นกรประกวดแบบประติมากรรม โดยเชิญชวนให้ศิลปินทั่วประเทศจัดส่งแบบร่างผลงานประติมากรรมเพื่อให้คณะกรรมการพิจารณาตัดสิน จึงเกิดมีการสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะขึ้นเป็นครั้งแรกของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2512 จึงถือได้ว่าผู้จัดโครงการและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในครั้งนั้นมีความคิดทางศิลปะที่กว้างขวาง ไม่ยึดติดกับธรรมเนียมปฏิบัติของการจัดสร้างอนุสรณ์สถานที่เคยมีมาแต่เดิม ยอมรับให้มีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยที่แสดงถึงสุนทรียภาพของรูปทรงเป็นสำคัญ มากกว่าการสร้างรูปเหมือนเพื่อแสดงความสำคัญของบุคคล ดังนั้นผลงานชื่อหลัก 60 ปี จึงเป็นผลงานประติมากรรมร่วมสมัยชิ้นแรกที่จัดสร้างขึ้นในสวนสาธารณะในประเทศไทย และขวลิต หัศพงษ์ จึงเป็นศิลปินไทยคนแรกที่มีผลงานประติมากรรมร่วมสมัยติดตั้งถาวรในสวนสาธารณะในประเทศไทยด้วยเช่นกัน

จากข้อมูลการสืบค้นประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะของประเทศไทย สนับสนุนและสอดคล้องกับพัฒนาการของประติมากรรมร่วมสมัยในประเทศไทย การสร้างประติมากรรมในพื้นที่สาธารณะ ในฐานะที่เป็นศิลปะสาธารณะ (Public Art) ในประเทศไทยมีมาแต่อดีต เพียงแต่พื้นที่สาธารณะดังกล่าวนี้ไม่ใช่สวนสาธารณะ และประติมากรรมที่สร้างขึ้นนั้นก็ยังไม่ใช่ประติมากรรมร่วมสมัยซึ่งเริ่มมีการจัดสร้างขึ้นภายหลังจากการรับเอาปรัชญาและวิธีการจัดการศึกษาศิลปะแบบตะวันตกโดยการริเริ่มของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ผู้ก่อตั้งโรงเรียนประณีตศิลปกรรมในปี พ.ศ. 2477 เป็นการหยั่งรากของศิลปะสมัยใหม่ในประเทศสยาม สอดคล้องกับแนวคิดของแองจอรูน รัตกลีกร (2530: 24) และสุชาติ ฤทธิทอง (2532: 129) ที่ว่า แนวคิดในการสร้างประติมากรรมในที่สาธารณะไม่ใช่สิ่งใหม่หรือเพิ่งเริ่มจะทำได้ในประเทศไทย ประติมากรรมที่เป็นอนุสรณ์สุกรบริเวณริมคลองหลอดในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (2453-2468) สร้างขึ้นถวายสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ พระบรม

ราชชนนีพันปีหลวง (2407-2462) ซึ่งปีกุนเป็นปีพระราชสมภพของพระองค์ อนุสรณ์ทำเป็นรูปสุกร ยืนอยู่บนก้อนหินธรรมชาติ ทำให้ผู้คนได้สัมผัสงานชิ้นนี้อย่างนิยมและคุณสมบัติอันวิเศษ คือ อนุสรณ์เล็กๆ ชิ้นนี้ช่วยให้สภาพของเมืองมีเสน่ห์ และตัวอนุสรณ์เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับคลอง สนาม และต้นไม้ที่ปลูกตามแนวคลอง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการจัดสร้างประติมากรรมในพื้นที่ สาธารณะในอดีต เช่น การจัดสร้างรูปเปรียบ รูปเหมือนเป็นอนุสรณ์ในสถานที่ต่างๆ โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อแสดงถึงเกียรติยศ คุณงามความดี ความสำคัญของบุคคลที่มีต่อชุมชน สังคมและ ประเทศชาติ จนกระทั่งได้พัฒนามาสู่การจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะเป็นครั้งแรกของประเทศไทยที่จังหวัดภูเก็ต เพื่อเป็นอนุสรณ์รำลึกถึงกัปตันเอ็ดเวิร์ด โทมัส ไมลส์ ซึ่งเป็น ผู้นำเรือซูดแร่ลำแรกของโลกมาใช้ซูดแร่ที่บุกที่อ่าวทุ่งคาเป็นครั้งแรกของโลก

การจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย โดยเจตจำนง เพื่อการแสดงสุนทรียภาพของประติมากรรม มีใช้อนุสรณ์สถานที่รำลึกถึงบุคคล มีขึ้นเป็นครั้งแรก ในปี พ.ศ. 2526 ที่สวนจตุจักร กรุงเทพมหานคร ตามโครงการประชุมปฏิบัติการประติมากรรม เอเชีย ครั้งที่ 2 เนื่องในโอกาสที่ประเทศไทยได้รับเกียรติให้เป็นเจ้าภาพจัดประชุมผู้นำประเทศ สมาชิกสมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรืออาเซียน (ASEAN) เพื่อให้เกิดความใกล้ชิด และการแลกเปลี่ยนความคิด ประสบการณ์อันจะก่อให้เกิดเครือข่ายประติมากรในกลุ่มประเทศ อาเซียน เพื่อเป็นประจักษ์พยานแห่งความร่วมมือของชาติสมาชิกอาเซียน ดำเนินการโดยรัฐบาล ไทย ศิลปินไทยคนแรกที่มีผลงานติดตั้งถาวรในสวนสาธารณะของกรุงเทพมหานครคือข้าเรือ งวิเชียรเขตต์ อาจารย์ภาควิชาประติมากรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร ซึ่งเป็นศิษย์ที่ได้ศึกษา ประติมากรรมโดยตรงจากศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี โดยได้สร้างสรรค์ผลงานชื่อจุดมุ่งหมายที่ บริสุทธิ์ ติดตั้งเด่นตระหง่านอยู่ภายในสวนจตุจักร ร่วมกับผลงานที่สร้างขึ้นจากศิลปินผู้แทนประเทศ สมาชิกอาเซียนรวม 5 ชิ้น จากศิลปิน 5 ประเทศ ได้แก่ ประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์และประเทศไทย

นับจากการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะของประเทศไทยครั้งแรก ในปี พ.ศ. 2512 ที่จังหวัดภูเก็ต มาสู่การจัดสร้างครั้งที่ 2 ในปี พ.ศ. 2526 ที่กรุงเทพมหานคร ช่วงระยะเวลา 14 ปีนี้ยังมีการจัดสร้างประติมากรรมในสวนสาธารณะอยู่เรื่อยมา เพียงแต่ไม่ใช่ ประติมากรรมร่วมสมัย จนถึงปี พ.ศ. 2528 จึงมีการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยใน สวนสาธารณะครั้งที่ 3 มีขึ้นในปี พ.ศ. 2530 ที่สวนจตุจักร เป็นการก่อสร้างครั้งที่ 2 ใน สวนสาธารณะแห่งนี้ โดยมีการจัดสร้างผลงานจำนวน 1 ชิ้น ตามหลักการของโครงการประชุม ปฏิบัติการประติมากรรมอาเซียน เนื่องจากประเทศบรูไนได้เข้าเป็นสมาชิกประชาคมอาเซียน จึงมี การจัดสร้างประติมากรรมโดยศิลปินชาวบรูไนในสวนจตุจักรเพื่อรวมกับกลุ่มประติมากรรมของศิลปิน ตัวแทนประเทศสมาชิกอาเซียนเดิม รวมเป็น 6 ชิ้น การจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยใน

สวนสาธารณะมีการดำเนินการอีกหลายครั้ง ในวาระสำคัญต่างๆ ของประเทศ และได้กระจายไปยังสวนสาธารณะอื่นๆ ทั้งในกรุงเทพมหานคร และเมืองใหญ่ในส่วนภูมิภาค โดยมีวิธีการดำเนินงานที่หลากหลาย เช่น การคัดเลือกผลงานชิ้นสำคัญของศิลปินแห่งชาติและศิลปินที่มีชื่อเสียง นำมาจัดสร้างให้มีขนาดใหญ่ในสวนสาธารณะ การประกวดแบบจำลองผลงาน เมื่อคัดเลือกตัดสินได้ผลงานที่ชนะเลิศแล้วนำมาจัดสร้างให้มีขนาดใหญ่ในสวนสาธารณะ รวมถึงการสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาด้านประติมากรรมกับหน่วยงานที่เป็นเจ้าของพื้นที่เพื่อดำเนินการการคัดเลือกผลงานที่มีคุณภาพมาจัดสร้างเป็นประติมากรรมขนาดใหญ่ในสวนสาธารณะ สิ่งดังกล่าวนี้ได้แสดงให้เห็นว่าสังคมไทยได้มีการยอมรับและเห็นถึงความสำคัญ รวมถึงคุณค่าทางสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในอันที่จะจรจโรงจิตใจของคนในสังคมให้มีความปิติที่ได้ชื่นชมความงามจากประติมากรรมร่วมสมัยที่จัดสร้างขึ้นในพื้นที่ต่างๆ อย่างกว้างขวาง

จากหลักฐานที่ปรากฏผู้วิจัยขอตั้งข้อสังเกตว่าในอดีตการจัดสร้างประติมากรรมในพื้นที่สาธารณะมีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงถึงเกียรติยศ คุณงามความดี ความสำคัญของบุคคล ที่มีต่อชุมชน สังคมและประเทศชาติ หรือเพื่อเป็นอนุสรณ์ให้ผู้คนได้รำลึกถึงคุณูปการของบุคคลที่มีต่อสังคม ต่อมาได้พัฒนามาสู่การจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในกรุงเทพมหานครเพื่อให้ประชาชนได้ชื่นชมในคุณค่าทางความงามของประติมากรรมในสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งเกิดขึ้นจากนโยบายระดับชาติ และนโยบายของผู้บริหารกรุงเทพมหานคร หน่วยงานและองค์กรสำคัญที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการ ได้แก่ สมาคมประติมากรไทย โดยนายธนทิวัตรธน จันทนะผลิน นายกสมาคมประติมากรไทย และมหาวิทยาลัยศิลปากรทั้งในระดับสถาบันและบุคคล ซึ่งมีส่วนร่วมในการดำเนินการเกือบจะทุกโครงการ นอกจากนี้แล้วยังมีสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ สถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ ที่จัดการเรียนการสอนด้านประติมากรรม ได้แก่ คณะจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วิทยาลัยช่างศิลป์ กรมศิลปากร และสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง, กรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง, สำนักผังเมือง และสำนักงานสวนสาธารณะ สำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร รวมถึงองค์กรภาคเอกชนที่เป็นทั้งผู้ดำเนินการหลักและการสนับสนุนงบประมาณในการจัดสร้างผลงาน ทั้งนี้ตลอดระยะเวลากว่า 30 ปีที่ผ่านมา องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนดังกล่าวได้ร่วมมือกันในการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยติดตั้งในสวนสาธารณะของกรุงเทพมหานครตามโอกาสอันสำคัญต่างๆ เพื่อให้ประชาชนได้มีห้วงเวลาความคิดคำนึงรู้สึกถึงความงามทั้งที่อยู่ในสภาพแวดล้อมและงานศิลปะ เกิดความรู้สึกที่ชื่นชม ปิติ และผ่อนคลายจากวิถีชีวิตที่ดำเนินไปอย่างเร่งรีบในกรุงเทพมหานคร ดังจะเห็นได้จากการที่ประชาชนจำนวนมากได้เข้ามาพักผ่อนหย่อนใจในสวนสาธารณะตั้งแต่เวลาเปิดทำการจนถึงเวลาปิดให้บริการทุกวัน

2. สภาพปัจจุบันและปัญหาของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย

ไทย

เป็นการศึกษาสภาพทางกายภาพที่ปรากฏของประติมากรรมร่วมสมัย ที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย จากองค์ประกอบสำคัญ 3 ส่วน ได้แก่ ประติมากรรม ฐาน และสถานที่ติดตั้ง ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่มีผลต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ จากนั้นทำการประเมินระดับผลกระทบที่มีต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ โดยใช้เกณฑ์ 3 ระดับ ตามกรอบแนวคิดการวิจัย ผลการศึกษาทำให้ทราบว่าปัจจุบันมีผลงานประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทยรวม 99 ชิ้น ไม่พบผลงานที่สวนลุมพินี กรุงเทพมหานคร 1 ชิ้น และที่สวนล้านนา ร.9 จังหวัดเชียงใหม่ 1 ชิ้น รวมถึงมีผลงานไม่อยู่ในจุดติดตั้ง 1 ชิ้น ที่สวนล้านนา ร.9 จังหวัดเชียงใหม่ ผลงานที่พบที่มีสภาพปัจจุบันขององค์ประกอบสำคัญทั้ง 3 ส่วนสมบูรณ์ดีทุกประการ ทำให้ประติมากรรมปรากฏสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์ มีจำนวน 29 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 28.4 ของผลงานทั้งหมด ซึ่งถือว่าเป็นสัดส่วนที่น้อยมาก ส่วนผลงานที่มีสภาพปัจจุบันที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ มีจำนวนถึง 70 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 68.6 ของผลงานทั้งหมด โดยแบ่งเป็นผลกระทบระดับที่ 1 จำนวน 47 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 46.1 ของผลงานทั้งหมด ระดับที่ 2 จำนวน 18 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 17.7 ของผลงานทั้งหมด และระดับที่ 3 จำนวน 5 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 4.9 ของผลงานทั้งหมด แสดงให้เห็นว่าปัจจุบันประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทยมีผลกระทบต่อสุนทรียภาพเป็นอันมาก สะท้อนถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ทั้งปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย และปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมร่วมสมัยกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ เช่น ปัญหาเกี่ยวกับการดูแลรักษาประติมากรรมร่วมสมัยซึ่งพบมากที่สุด ปัญหาด้านการดูแลรักษา ส่วนประกอบของประติมากรรม ปัญหาการขูดขีดประติมากรรม ปัญหาไม้ประดับบกรวน สุนทรียภาพของประติมากรรม ปัญหาการเกิดตะไคร่น้ำจำนวนมากในบ่อน้ำ ปัญหาการรुक้าประติมากรรม และปัญหาสุนทรียภาพของสถานที่ติดตั้ง

จากหลักฐานที่ปรากฏผู้วิจัยขอตั้งข้อสังเกตว่า ปัจจุบันประติมากรรมจำนวนกว่าครึ่งได้รับผลกระทบจากปัจจัยแวดล้อมต่างๆ หลายประการ อีกทั้งผลงานหลายชิ้นที่จัดสร้างมานานก็มีสภาพชำรุด ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมเป็นอย่างยิ่ง ส่วนปัญหาของประติมากรรมในสวนสาธารณะนั้นส่วนใหญ่เป็นปัญหาที่เกิดจากการขาดการบำรุงรักษาอย่างถูกวิธี และสม่ำเสมอ จึงทำให้ค่อยๆ ชำรุดลงตามกาลเวลา ยกเว้นผลงานที่เพิ่งจัดสร้างขึ้น และผลงานที่มีกรรมวิธีการสร้างที่มีคุณภาพสูง ที่ยังคงมีสภาพสมบูรณ์ดี ทำให้ปรากฏสุนทรียภาพโดยสมบูรณ์

แม้ว่าผู้บริหารและผู้ดูแลรักษาสวนสาธารณะจะให้ความสำคัญมากกับการดูแลรักษาสิ่งต่างๆ ที่อยู่ในพื้นที่สวนสาธารณะก็ตาม แต่ก็ทำได้เพียงการดูแลรักษาพืชพรรณและสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งหลายเท่านั้น ไม่รวมถึงผลงานประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ เนื่องจากการขาดความรู้ความเข้าใจในการดูแลรักษาทั้งตัวประติมากรรมร่วมสมัยและส่วนประกอบต่างๆ จึงไม่กล้าที่จะกระทำการใดๆ ต่อสิ่งดังกล่าว รวมถึงหน่วยงานที่จัดสร้างประติมากรรมก็ไม่ได้ให้ข้อมูลในทางวิชาการหรือรายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับประติมากรรมร่วมสมัย รวมถึงวิธีการดูแลรักษาแก่ผู้ปฏิบัติการดูแลรักษาพื้นที่อย่างจริงจัง จึงทำให้เกิดช่องว่างของการรับรู้ดังกล่าวขึ้น ช่องว่างที่เกิดจากการขาดการประสานงาน ระหว่างหน่วยงานนี้เกิดขึ้นมากจนเกือบจะเป็นปกติของสังคมไทย เป็นอุปสรรคของการพัฒนาสิ่งต่างๆ เป็นอันมาก ในประเด็นนี้ผู้วิจัยเห็นว่าการจัดสร้างประติมากรรมในสวนสาธารณะนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้สาธารณชนได้ชื่นชมในสุนทรียภาพของประติมากรรม ทำให้เกิดความผ่อนคลายทางจิตใจจากวิถีชีวิตประจำวันอันรีบเร่งในสังคมเมืองดังที่ทราบกันดีอยู่แล้ว แต่การดูแลรักษาผลงานประติมากรรมร่วมสมัยหลักจากสร้างเสร็จแล้วก็มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน เพราะจะเป็นการดูแลให้ผลงานนั้นมีสภาพที่สวยงามสมบูรณ์ยืนยาวคู่กับสวนสาธารณะสืบไป ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหลายจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับประเด็นนี้เป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพื่อประโยชน์โดยรวมของสังคมไทยสืบไป

3. ถอดรหัสองค์ความรู้ทางสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะในประเทศไทย

การวิจัยเพื่อถอดรหัสองค์ความรู้ทางสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะในประเทศไทยนั้น พบว่าสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะประกอบด้วย 1) สุนทรียภาพของประติมากรรม ได้แก่ สุนทรียภาพด้านเนื้อหา เกิดจากเนื้อหาที่สื่อถึงความดีงาม มีความลึกซึ้งและสูงค่าเหมาะสมแก่ความเป็นวิจิตรศิลป์ และสุนทรียภาพด้านรูปทรง คือคุณภาพของประติมากรรม ผลงานที่ประอะเปื้อน ชำรุดจะส่งผลเสียต่อสุนทรียภาพของประติมากรรม ทั้งนี้สวนสาธารณะที่มีการกำหนดกรอบแนวคิดเพื่อการสร้างสรรค์ในองค์รวมจะทำให้ประติมากรรมโดยรวมมีจุดมุ่งหมายการสร้างสรรค์ที่มีเอกภาพไปในทางเดียวกัน แต่สวนสาธารณะที่ไม่มีการกำหนดกรอบความคิดเพื่อการสร้างสรรค์ในองค์รวม ก็ทำให้ประติมากรรมมีความหลากหลายทางด้านรูปทรงและแนวทางในการสร้างสรรค์ เป็นสุนทรียภาพในองค์รวมอีกแบบหนึ่ง 2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ได้แก่ สถานที่ติดตั้งที่มีความสวยงาม ผลงานติดตั้งในบริเวณสำคัญและโดดเด่น มีการปรากฏชัด สามารถมองเห็นได้ง่าย สวนสาธารณะที่มีการจัดสร้างงานประติมากรรม 1 ชิ้น โดยมีการวางแผนและออกแบบพื้นที่สำหรับติดตั้งประติมากรรมตั้งแต่ขั้นตอนการออกแบบสวนสาธารณะจะทำให้ประติมากรรมมีความเป็นเอกเทศ เด่นตระหง่าน และปรากฏสุนทรียภาพที่ชัดแจ้งที่สุด ซึ่งพบเพียง

แห่งเดียวคือสวนเบญจกิติ ส่วนสวนสาธารณะที่มีการจัดสร้างงานประติมากรรมมากกว่า 1 ชิ้น โดยมีการวางแผนและออกแบบพื้นที่สำหรับติดตั้งผลงานตั้งแต่ขั้นตอนการออกแบบสวนจะทำให้ประติมากรรมปรากฏสุนทรียภาพที่เด่นชัด มีการออกแบบพื้นที่ติดตั้งแต่ละจุดที่เหมาะสม มีมุมมองที่สวยงาม มีความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรม สถานที่และกิจกรรมของผู้ใช้บริการ มีการจัดสร้างเก้าอี้สนามไว้เพื่อให้ประชาชนนั่งพักผ่อนอิริยาบถและชมความงามของประติมากรรมในระยะใกล้ ซึ่งพบ 2 แห่งคือ อุทยานเบญจสิริ ที่กรุงเทพมหานคร และสวนประติมากรรมเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสทรงเจริญพระชนมายุ 50 พรรษา จังหวัดสงขลา ทั้งนี้พบว่า การจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทยนั้น ส่วนใหญ่จะไม่ถูกวางแผนและออกแบบพื้นที่สำหรับติดตั้งประติมากรรมไว้แต่แรก แต่ได้จัดสร้างผลงานขึ้นในภายหลัง โดยการคัดเลือกบริเวณที่มีความเหมาะสมกับประติมากรรม รวมถึงการปรับแต่งพื้นที่เพื่อให้เกิดสุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ซึ่งจะมีการปรากฏชัดของประติมากรรมน้อยกว่า เพราะขาดความเป็นเอกภาพกับผังบริเวณของสวนสาธารณะ แต่สุนทรียภาพก็ปรากฏชัดเมื่ออยู่ในบริเวณรอบๆ ผลงาน

3) ทศนคติของผู้ชม ซึ่งเป็นการสำรวจเพื่อประเมินทัศนคติและความพึงพอใจของผู้ชมซึ่งเป็นผู้ใช้บริการในสวนสาธารณะแต่ละแห่ง พบว่าประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะสะพานหิน จังหวัดภูเก็ต มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในระดับมากที่สุด ส่วนประติมากรรมร่วมสมัยในสวนล้านนา ร.9 จังหวัดเชียงใหม่ มีผลการประเมินน้อยที่สุดคืออยู่ในระดับปานกลาง ส่วนประติมากรรมร่วมสมัยที่ติดตั้งในสวนสาธารณะอื่นๆ มีระดับผลการประเมินการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ อยู่ในระดับมาก - มากที่สุด

จากหลักฐานที่ปรากฏผู้วิจัยขอตั้งข้อสังเกตว่าผลงานประติมากรรมร่วมสมัยที่จัดสร้างขึ้นในสวนสาธารณะในประเทศไทยสะท้อนให้เห็นถึงการใช้สุนทรียภาพในงานประติมากรรมร่วมสมัยในการเติมเต็มความรู้สึกและจิตใจของคนในสังคมเมืองที่มีวิถีชีวิตอันรีบเร่ง มีการดำเนินชีวิตที่ผูกพันไปกับแรงผลักดันและปัจจัยทางเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนไปอย่างรวดเร็วไม่หยุดยั้ง ขาดเวลาและความรู้สึกที่จะนึกถึงความงามจากศิลปะและความงามจากธรรมชาติ ขาดเวลาในการพักผ่อนหย่อนใจ ทำให้มีสภาพจิตใจ อารมณ์ความรู้สึกที่เคร่งเครียด ห่างไกลจากศิลปะและธรรมชาติ ดังนั้นการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะที่ตั้งอยู่ในเมืองใหญ่พื้นที่ต่างๆ จึงเป็นการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มีความรู้สึกที่ผ่อนคลาย เป็นการแก้ปัญหาสภาพจิตใจของคนให้แจ่มใสเบิกบาน เกิดความปิติยินดีที่ได้พบเห็นสิ่งสวยงามในสถานที่อันร่มรื่น สอดคล้องกับแนวคิดของสุชาติ เถาทอง (2532: 116-118) ที่ว่าประติมากรรมมีหน้าที่สนองประโยชน์ต่อสังคมทั้งด้านวัตถุและจิตใจ อันเกี่ยวกับประโยชน์ใช้สอยและความรื่นรมย์ยินดีที่มนุษย์สามารถรับรู้คุณค่าจากผลงาน

สร้างสรรค์เหล่านี้ได้ หน้าที่สำคัญประการหนึ่งของการสร้างผลงานประติมากรรมคือ เพื่อยกระดับจิตใจและรสนิยม ซึ่งจุดหมายปลายทางของมนุษย์ในการดำรงชีวิตประการหนึ่งคือการปลดปล่อยให้พ้นจากสัญชาตญาณป่าเถื่อนไปสู่สภาวะอุดมคติ การยกระดับจิตใจและรสนิยมจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับมนุษย์ เป็นพฤติกรรมอันพึงประสงค์และเป็นสิ่งที่แยกความแตกต่างระหว่างมนุษย์กับสัตว์อย่างแท้จริง เช่นเดียวกับแนวคิดของเซียน ยัมศิริ (ม.ป.ป.: ไม่มีเลขหน้า) ที่ว่าในสภาพของความ เป็นสัตว์ (โลก) มนุษย์ปรารถนาเงิน เกียรติยศ วัตถุบำรุงความสบาย ความเพลิดเพลินทางเพศซึ่ง ไม่ได้ช่วยให้เกิดความก้าวหน้าอันสูงส่งแก่มนุษย์ แต่ศิลปะนั้นกระตุ้นความรู้สึกอันสูงส่ง ให้ความสุขทางสุนทรีย์ ชัดเภาความคิด ทำให้มนุษย์เกิดความรักสิ่งที่ดีสิ่งทั้งดงามทั้งหลาย นอกจากนี้แล้ว สุนทรียภาพที่ปรากฏในงานประติมากรรมร่วมสมัยยังสามารถแก้ปัญหาพื้นที่ว่างทั้งภายในและภายนอกสถาปัตยกรรมได้เป็นอย่างดี รวมถึงสามารถแก้ปัญหามุมอับ หรือพื้นที่ที่ไม่สวยงามให้มี ความน่าสนใจยิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของสุชาติ เภาทอง (2532: 121-122, 126-127) ที่ว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่สวยงามด้วยไม้ดอก ไม้ใบ และการนำผลงานประติมากรรมไปจัดไว้อย่าง เป็นระเบียบในสวนสาธารณะต่างๆ เป็นสิ่งที่จะช่วยยกระดับจิตใจและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ และด้วยประติมากรรมมีลักษณะทางกายภาพเป็นวัตถุที่กินเนื้อที่ในอากาศและมีปริมาตรแน่นอนเป็น 3 มิติ จึงสามารถช่วยในการแก้ปัญหาที่ว่างในทางสถาปัตยกรรมทั้งภายในและภายนอกในฐานะ รูปทรงเพื่อการสื่อความหมาย ความคิด อารมณ์ความรู้สึกและการแสดงออกด้วยรูปแบบที่ หลากหลาย การแก้ปัญหาที่ว่างภายนอกสถาปัตยกรรมด้วยประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม จะเกี่ยวข้องกับที่ว่างภายนอกอาคารและภูมิประเทศโดยรอบเป็นสำคัญ การติดตั้งอาจจะประกอบ กับสวนสาธารณะ สวนหย่อม น้ำพุ เป็นต้น สภาพภูมิประเทศและสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญมากต่อ ประติมากรรมเพราะจะช่วยเน้นความเด่นชัดของผลงานให้น่าสนใจขึ้น

ข้อสังเกตอีกประการหนึ่งที่ผู้วิจัยวิเคราะห์จากหลักฐานที่ปรากฏคือ การสร้างสรรค์ ประติมากรรมในสวนสาธารณะเป็นการสร้างผลงานประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมประเภทหนึ่ง (Sculpture and Environment) และยังเป็นประติมากรรมสาธารณะ (Public Sculpture) ที่สร้างขึ้นเพื่อการชื่นชมของสาธารณชน ดังนั้นในการออกแบบรูปทรงศิลปนิพนธ์ค่านึงถึงปัจจัยต่างๆ ทางด้านสภาพแวดล้อม กิจกรรมของประชาชน รวมถึงบริบททางสังคมในพื้นที่นั้นๆ ด้วย สอดคล้องกับแนวคิดเรื่อง การประเมินค่าประติมากรรมกับสภาพแวดล้อม (Principle for Evaluating Sculpture and Environment) ของ Robinette A. Margaret (1976: 43-60) ซึ่งเป็นหลักวิชาว่าด้วยการใช้สภาพแวดล้อมทุกแง่มุมมาเป็นข้อกำหนดในการสร้างกรอบและสามารถ ทำให้ผลงานตอบสนองสภาพแวดล้อมได้อย่างสง่างาม ซึ่งนอกจากตัวชิ้นงานประติมากรรมและ สถานที่ติดตั้งแล้ว กฎเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินค่าประติมากรรมกลางแจ้ง กรณีประติมากรรมกับ สภาพแวดล้อม ควรพิจารณาจากองค์ประกอบ 5 ประการ ได้แก่ บริบทที่เกี่ยวข้อง

(Contextual Relevance) คุณสมบัติทางกายภาพของประติมากรรม (Physical Qualities) สถานที่ติดตั้ง ความเข้าใจและการแสดงออกให้ปรากฏ และความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม ทั้งนี้หลักการดังกล่าวอาจไม่ใช่กฎเกณฑ์ตายตัวสมบูรณ์แบบ เป็นเพียงข้อเสนอแนะขั้นต้น เพื่อช่วยการทำความเข้าใจของบุคคลหลายอาชีพจะต้องเข้ามาเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ การคัดเลือก การชม การประเมินค่าผลงานรวมถึงการวิจารณ์ผลงานให้มีหลักการและมีแนวทางที่สอดคล้องกัน ในส่วนของการสร้างสรรค์รูปทรงนั้นควรพิจารณาโดยละเอียดเกี่ยวกับเนื้อหา เรื่องราวที่จะนำมาเป็นจุดเริ่มต้นในการออกแบบรูปทรงที่มีเอกภาพที่สนองตอบแนวความคิดของศิลปิน สอดคล้องกับแนวคิดเรื่ององค์ประกอบของศิลปะ (Art Composition) ของชลูต นิมเสมอ (2544: 18-28) ที่ว่าศิลปะมีองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ส่วน ได้แก่ องค์ประกอบทางรูปธรรม เป็นส่วนที่ศิลปินสร้างขึ้นด้วยการประสานกันอย่างมีเอกภาพของทัศนธาตุ รูปแบบให้ความพอใจต่อความรู้สึกสัมผัส เป็นความสุขทางสายตา พร้อมกันนั้นก็สร้างเนื้อหาให้กับตัวรูปทรงเอง และเป็นสัญลักษณ์ที่ให้แก่อารมณ์ ความรู้สึก แลองค์ประกอบทางนามธรรม ซึ่งเป็นเนื้อหา หรือแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน

ประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่ง คือการลดความเป็นตัวตน ความต้องการส่วนบุคคลของศิลปินลง ไม่ยึดถือแนวคิด รูปแบบของตนเป็นสำคัญ เพราะผลงานประติมากรรมที่สร้างขึ้นนั้นควรตอบสนองสาธารณชนเป็นสำคัญ ในฐานะที่เป็นประติมากรรมสาธารณะ ไม่ใช่ประติมากรรมส่วนบุคคล (Private Sculpture) ที่สร้างขึ้นเพื่อตอบสนองความคิด ความรู้สึกของศิลปินเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนทั้งหลายสามารถรับรู้ถึงสุนทรียภาพของประติมากรรมได้โดยง่าย ไม่ยุ่งยาก ซับซ้อนจนยากแก่การรับรู้ได้ สอดคล้องกับแนวคิดของสุชาติ เถาทอง (2532: 121-122, 126-127) ที่ว่าการผสมผสานระหว่างประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อมจะเป็นการเน้นเรื่องการใช้ประโยชน์จากที่ว่างสำหรับสาธารณชน ตลอดจนความต้องการสถานที่ตั้งนั้นๆ มาเป็นข้อพิจารณา ด้วยความมุ่งหมายให้ประโยชน์ใช้สอยมากกว่า ความประสานสัมพันธ์กับที่ว่างและสิ่งแวดล้อม ควรจะเป็นเงื่อนไขหลักในการพิจารณาคุณสมบัติของรูปทรงที่จะสร้างขึ้น เพราะความเกี่ยวข้องกับประชาชนกับประติมากรรมในที่สาธารณะมีมากกว่าลักษณะอื่นๆ ประชาชนผู้สัญจรไปมาโดยใช้สอยพื้นที่ว่างบริเวณนั้นจะต้องสัมผัสรับรู้กับผลงานชิ้นนั้นโดยตั้งใจหรือไม่ก็ตาม เหมือนกับว่าเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตที่เขาเหล่านั้นมีส่วนเกี่ยวข้องอยู่ ไม่ว่าจะความงามจะมีอยู่จริงในวัตถุ หรืออยู่ในจิตใจของมนุษย์ หรือเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างจิตใจของมนุษย์กับสิ่งที่มีความงามเช่นดังที่กล่าวไว้ในทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ก็ตาม เช่นเดียวกับงานวิจัยของวสันต์ ยอดิม (2533: 7-30) ที่ได้ทำการศึกษาประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมซึ่งได้พบว่า การสร้างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมเป็นความต้องการที่จะให้สภาพแวดล้อมของสังคมมีพื้นที่เพื่อการพักผ่อน การค้นหาความรู้และพัฒนาจิตใจของประชาชน ประติมากรรมเป็นวัตถุทางวัฒนธรรมที่สามารถอยู่ร่วมกับสังคมและสภาพแวดล้อมในพื้นที่สาธารณะได้อย่างกลมกลืน ทำให้เกิดการสร้างสรรค์พื้นที่ว่างให้มีความสวยงามโดยใช้แนวคิด

เรื่องเอกภาพของรูปทรงที่เกิดจากความแตกต่างกัน ให้มีสุนทรียภาพและมีความสัมพันธ์กับทัศนคติของประชาชนในพื้นที่ ในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมนั้นสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงและให้ความสำคัญมาก ได้แก่ การเลือกสถานที่ ความเหมาะสมของสถานที่ ขนาดและที่ตั้งผลงาน และแนวความคิดในการสร้างสรรค์ที่จะต้องแสดงถึงเอกภาพทางความคิดและรูปทรงของประติมากรรม รวมถึงความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมด้วย ทั้งนี้จะต้องมีการวิเคราะห์การใช้ทัศนธาตุต่างๆ ที่จะนำมาเป็นส่วนประกอบของผลงาน เพื่อให้สามารถสื่อสารเนื้อหาและแนวความคิดที่ต้องการแสดงออก รูปแบบของประติมากรรมมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมได้อย่างกลมกลืน สร้างความพึงพอใจ ความชื่นชมให้แก่ประชาชนที่เข้ามาใช้พื้นที่ตลอดไป นอกจากนี้แล้วในผลงานประติมากรรมเองยังสื่อความหมาย หรือกระตุ้นความสนใจ และก่อให้เกิดจินตนาการแก่ผู้คนที่ผ่านไปมาในย่านนั้น อีกทั้งยังเป็นการเผยแพร่ศิลปะสู่สาธารณชนในทุกระดับอีกทางหนึ่ง

4. องค์ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้น

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลทำให้ได้รับองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นใหม่จากการวิจัยเรื่องประติมากรรมร่วมสมัย : ถอดรหัสองค์ความรู้ทางสุนทรียภาพที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะในประเทศไทย ดังนี้

4.1 ประวัติความเป็นมาของการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย เกิดขึ้นจากนโยบายระดับชาติและระดับจังหวัด ในอันที่จะสร้างสิ่งสวยงามเพื่อให้สาธารณชนได้ชื่นชมสุนทรียภาพโดยทั่วกัน เพื่อช่วยผ่อนคลายจิตใจจากชีวิตประจำวัน และช่วยเสริมแต่งภูมิทัศน์ของเมืองให้มีเสน่ห์ชวนมอง เมื่อพิจารณาจากเงื่อนไขของการจัดสร้างหรือการดำเนินโครงการแต่ละครั้งจะมีความเชื่อมโยงกับวาระสำคัญระดับประเทศ เช่น การจัดสร้างเนื่องในโอกาสที่ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพจัดประชุมผู้นำประเทศสมาชิกสมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรืออาเซียน (ASEAN) ในปี พ.ศ. 2526 ที่สวนจตุจักร กรุงเทพมหานคร และโดยเฉพาะอย่างยิ่งวาระที่เกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นสถาบันหลักที่สำคัญของชาติ เช่น การจัดสร้างเพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 9 ทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ 60 พรรษา ในปี พ.ศ. 2535-2536 ที่อุทยานเบญจสิริ กรุงเทพมหานคร โครงการประติมากรรมเยาวชนสวนล้านนา ร.9 เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในโอกาส มหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ จัดสร้างในปี พ.ศ. 2540 ที่สวนล้านนา ร.9 จังหวัดเชียงใหม่ การจัดสร้างเพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 9 เนื่องในโอกาสเฉลิมพระชนมพรรษาครบ 5 รอบ ในปี พ.ศ. 2547 พร้อมกับการจัดสร้างสวนเบญจกิติ (ส่วนที่ 1) กรุงเทพมหานคร โครงการสร้างสรรค์ประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อมนานาชาติ หาดสมิหลา จังหวัดสงขลา เนื่องในโอกาสสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ

สยามบรมราชกุมารี ทรงเจริญพระชนมายุ 50 พรรษา จัดสร้างในปี พ.ศ. 2548 ที่สวน
 ประติมากรรมเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาส
 ทรงเจริญพระชนมายุ 50 พรรษา จังหวัดสงขลา และการจัดสร้างเนื่องในวโรกาสเฉลิมพระ
 ชนมพรรษา 80 พรรษา พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และครบรอบ 120 ปี
 ความสัมพันธ์ทางการทูตไทย-ญี่ปุ่น ในปี พ.ศ. 2551 ที่สวนลุมพินี กรุงเทพมหานคร ถึงแม้ว่า
 ประติมากรรมร่วมสมัยจะถูกสร้างขึ้นเพื่อการชื่นชมคุณค่าทางความงามเป็นสำคัญก็ตาม แต่เหตุผลที่
 เป็นโอกาสในการจัดสร้างขึ้นนั้นได้สะท้อนถึงความเคารพเทิดทูล ความผูกพันที่ประชาชนไทยมีต่อ
 สถาบันพระมหากษัตริย์ หากจะพิจารณาในอีกด้านหนึ่งจะเห็นว่าในการดำเนินโครงการแต่ละครั้ง
 จะต้องเกิดจากความร่วมมือขององค์กรและบุคคลหลายฝ่าย ตั้งแต่ผู้จัดโครงการ ผู้รับผิดชอบพื้นที่
 ศิลปิน รวมทั้งการสนับสนุนงบประมาณจากทุกภาคส่วน การที่องค์กรและบุคคลทั้งหลายมารวมมือ
 กันได้นั้นก็ด้วยความปรารถนาที่จะสร้างสิ่งดีงามเพื่อน้อมถวายในวาระอันสำคัญนั้น เช่นเดียวกับการ
 สร้างสวนสาธารณะหลายแห่งที่เกิดขึ้นและสำเร็จได้ด้วยพระบารมีของสถาบันพระมหากษัตริย์ เช่น
 อุทยานเบญจสิริ สวนเบญจกิติ ในกรุงเทพมหานคร เป็นต้น จึงอาจกล่าวได้ว่าความคิดเรื่องการ
 สร้างประติมากรรมสาธารณะของไทยในอดีตที่สร้างเป็นพระบรมรูป รูปเหมือน รูปแทนบุคคล
 หรืออนุสรณ์สถานในรูปแบบอื่น เพื่อให้สาธารณชนได้ตระหนักและรำลึกถึงพระเกียรติคุณของ
 สถาบันพระมหากษัตริย์ และคุณูปการของบุคคลที่มีต่อประเทศไทยนั้น ก็ได้ปรับเปลี่ยนจากการ
 รำลึกถึงผ่านพระบรมรูป รูปเหมือน รูปแทนบุคคล หรืออนุสรณ์สถานในรูปแบบอื่นที่เป็นถาวรวัตถุ
 เป็นการรำลึกถึงผ่านวาระการจัดสร้างแทน โดยถาวรวัตถุที่สร้างขึ้นนั้นในที่นี้คือผลงานประติมากรรม
 ร่วมสมัยในสวนสาธารณะต่างๆ นั่นเอง อนึ่งในส่วนของการจัดสร้างพระบรมรูป รูปเหมือน
 รูปแทนบุคคลเพื่อการรำลึกถึงพระเกียรติคุณของสถาบันพระมหากษัตริย์ และคุณูปการของบุคคล
 ที่มีต่อประเทศไทยในปัจจุบันก็มีอยู่ตามปกติ

4.2 สภาพปัจจุบันและปัญหาของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะของ
 ประเทศไทย ผลงานประติมากรรมร่วมสมัยที่จัดสร้างขึ้นในสวนสาธารณะ จำนวน 99 ชิ้นที่ปรากฏ
 ในปัจจุบัน แม้จะสร้างขึ้นจากวัสดุที่มีความคงทนต่อสภาพดินฟ้าอากาศเพียงใดก็ตามก็ย่อมได้รับ
 ผลกระทบให้เกิดความชำรุดเสียหายทั้งในทางกายภาพและสุนทรียภาพ เพราะเป็นการสร้างขึ้น
 กลางแจ้งในสวนสาธารณะ จัดว่าเป็นประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อมประเภทหนึ่ง สิ่งแวดล้อมในที่นี้
 ไม่ได้หมายความถึงสภาพดิน ฟ้า อากาศ ต้นไม้ น้ำ เท่านั้น แต่ได้รวมถึงมนุษย์ สัตว์ กิจกรรม
 ของมนุษย์ สัตว์ และปรากฏการณ์ทางธรรมชาติด้วย จึงเห็นได้ว่าปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ
 ประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะนั้นมีอยู่อย่างมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลงานที่สร้าง
 ขึ้นมานานก็ย่อมได้รับผลกระทบมากเป็นลำดับ การที่จะให้ประติมากรรมร่วมสมัยมีสภาพสมบูรณ์
 ดังเช่นเมื่อแรกสร้างนั้น อาจต้องดำเนินการหลายอย่างและหลายทางไปพร้อมๆ กัน และต้องทำ

อย่างสม่ำเสมอเป็นประจำ โดยมีผู้ที่เกี่ยวข้องดังนี้ 1) ศิลปิน ต้องออกแบบและสร้างรูปทรงที่ไม่มีส่วนที่เป็นแอ่งหงายขึ้น เพื่อไม่ให้เกิดการแข่งขังของน้ำ ซึ่งเป็นที่มาของการเกิดสนิม เชื้อราและคราบโคลต่างๆ รวมถึงต้องจัดสร้างผลงานด้วยวัสดุและกรรมวิธีที่ได้มาตรฐาน หากกระบวนการดังกล่าวไม่ได้มาตรฐาน ผลงานจะผุกร่อน แตกร้าวอย่างรวดเร็ว และเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้ประติมากรรมชำรุดเสียหาย ในด้านการติดตั้ง ต้องมีฐานรากยึดผลงานอย่างมั่นคงแข็งแรง เพื่อป้องกันการทรุดตัว และส่งผลกระทบต่อประติมากรรมโดยตรง 2) ผู้ดูแลรักษา ควรปรึกษาหารือกับองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการจัดสร้าง ดูแลรักษาประติมากรรม เพื่อให้ทราบวิธีการที่ถูกต้องในการดูแลรักษาประติมากรรมร่วมสมัยและบริเวณติดตั้งผลงานให้มีสภาพสวยงามอยู่เสมอ 3) ผู้ชม ผู้ใช้บริการสวนสาธารณะควรตระหนักถึงความเป็นสาธารณสุขสมบัติ คือการเป็นทรัพย์สินส่วนรวมของทุกคนในสังคม ในอันที่จะปกป้องหวนแหนให้มีสภาพสวยงามยืนยาว เพื่อให้ประชาชนรุ่นต่อไปได้ชื่นชมในสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะสืบไป ในส่วนนี้อาจต้องมีการให้ความรู้ การรณรงค์ ประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความตระหนักดังกล่าว ซึ่งหากทั้ง 3 ส่วนที่เกี่ยวข้องนี้เป็นไปดังนี้ จะทำให้ประติมากรรมร่วมสมัยในพื้นที่สาธารณะมีความยั่งยืน เป็นที่ชื่นชมทางสุนทรียภาพทั้งความงามของประติมากรรมร่วมสมัยและความงามของสภาพแวดล้อมในสถานที่เดียวกันสืบไป

4.3 องค์ความรู้ทางสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะในประเทศไทย มีดังนี้ เมื่อจะต้องสร้างสรรค์ประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย เพื่อให้ผลงานดังกล่าวมีสุนทรียภาพที่เหมาะสมกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรม รวมถึงสภาพแวดล้อมของประเทศไทย ควรพิจารณาจากองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

4.3.1 ประติมากรรมร่วมสมัย ผลงานประติมากรรมเป็นสิ่งแรกที่ต้องมีสุนทรียภาพ เป็นการเติมแต่งพื้นที่นั้นให้มีสุนทรียภาพยิ่งขึ้น ทั้งนี้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะของประเทศไทย ประกอบด้วย 1) เนื้อหา เป็นแก่นของความคิด นำมาสู่แนวความคิดในการสร้างสรรค์ เป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อการกำหนดรูปแบบของประติมากรรม เจือปนใจด้านเนื้อหาของการสร้างงานประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ แบ่งออกเป็น 2 กรณี ได้แก่ เนื้อหาถูกกำหนดโดยผู้จัดโครงการ เป็นการกำหนดกรอบความคิด เพื่อให้ศิลปินนำไปเป็นแนวคิดและแนวทางในการสร้างผลงานประติมากรรมร่วมสมัย เพื่อสนองตอบวัตถุประสงค์ของโครงการนั้นๆ และเพื่อให้ประติมากรรมโดยรวมมีจุดมุ่งหมายการสร้างสรรคที่มีเอกภาพไปในทางเดียวกัน และเนื้อหาอิสระ คือการให้อิสระแก่ศิลปินในการกำหนดเนื้อหาหรือแนวความคิดในการสร้างสรรค์ ซึ่งจะทำให้ประติมากรรมมีความหลากหลายทางด้านรูปทรงและแนวทางในการสร้างสรรค์ เป็นสุนทรียภาพในองค์รวมอีกแบบหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตามศิลปินก็ต้อง

ตระหนักว่าผลงานที่สร้างขึ้นนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่ออะไร และมีปัจจัยใดบ้างที่ควรหลีกเลี่ยง เพื่อให้ผลงานที่สร้างขึ้นเป็นที่ยอมรับของประชาชนในพื้นที่นั้น ในที่นี้ควรเป็นเนื้อหากว้างๆ แต่ชัดเจน ไม่ต้องตีความหมายที่ยุ่งยาก 2) รูปทรง คือคุณภาพของประติมากรรม ในที่นี้ศิลปินอาจปรับปรนรูปแบบผลงานที่เป็นลักษณะเฉพาะตนให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละโครงการ ในอีกด้านหนึ่ง ก็เป็นการท้าทายความสามารถในการสร้างสรรค์ของศิลปิน ที่จะสร้างสรรค์ประติมากรรมอันแปลกใหม่ และยังคงแสดงลักษณะเฉพาะบุคคลได้อย่างแยบยล สำหรับสังคมไทยนั้นประติมากรรมแบบเหมือนจริง และแบบกึ่งนามธรรมที่พัฒนามาจากรูปทรงมนุษย์ จะสนองตอบการรับรู้ด้านสุนทรียภาพของสาธารณชนมากที่สุด 3) การติดตั้ง การติดตั้งที่ดีจะช่วยเสริมสร้างสุนทรียภาพของประติมากรรมในทุกมุมมอง ควรคำนึงถึงทิศทางที่เหมาะสม ในส่วนนี้ศิลปินควรกำกับดูแลอย่างใกล้ชิดเพื่อให้ได้ผลงานตามแบบที่กำหนด และเป็นที่พึงพอใจของทุกฝ่าย การติดตั้งผลงานแบ่งออกเป็น 2 กรณี ได้แก่ การติดตั้งแบบใช้ฐาน เพื่อยกระดับความสูงของประติมากรรมให้เหมาะสมกับมุมมองที่จะก่อให้เกิดสุนทรียภาพสูงสุด ฐานอาจสร้างขึ้นเพื่อยกระดับความสูงของประติมากรรมให้เหมาะสมเท่านั้น ไม่มีความหมายใดๆ หรือฐานที่สร้างขึ้นเพื่อยกระดับความสูงของประติมากรรมให้เหมาะสม แต่มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับผลงานด้วย เป็นส่วนประกอบ จะขาดหายไปไม่ได้ และการติดตั้งแบบไม่ใช้ฐาน ประติมากรรมบางชิ้นมีรูปทรงและขนาดที่เหมาะสม จึงไม่จำเป็นต้องใช้ฐานเพื่อการยกระดับความสูงของประติมากรรมให้เหมาะสมกับมุมมอง ในกรณีนี้ผลงานจะติดตั้งบนสนามหญ้า ลานซีเมนต์และอื่นๆ จะทำให้มีความใกล้ชิดกับผู้ชม หรือผู้ชมสามารถเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผลงานได้

4.3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมร่วมสมัยกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย 1) สถานที่ เกิดจากสถานที่จัดสร้างผลงานมีความสวยงาม ส่งเสริมให้ประติมากรรมที่สร้างขึ้นมีสุนทรียภาพยิ่งขึ้น สถานที่ในสวนสาธารณะที่สวยงามเหมาะสม ได้แก่ สนามหญ้า ริมชายหาด ลานคอนกรีต โดยพื้นที่รอบข้างควรโล่งกว้าง ทั้งนี้สวนสาธารณะเป็นสถานที่ที่มีสุนทรียภาพอยู่ในตัวเอง การจัดสร้างประติมากรรมเพิ่มเติมเข้าไปจึงทำได้ง่าย และจะทำให้สวนสาธารณะและประติมากรรมเสริมสร้างสุนทรียภาพซึ่งกันและกัน การพิจารณาสถานที่เพื่อสร้างประติมากรรมแบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ 1) กายภาพของสถานที่ ควรพิจารณาถึงกายภาพโดยรวมของสถานที่และกายภาพของบริเวณจัดสร้างประติมากรรม และจิตวิทยาของสถานที่ ต้องศึกษาให้ทราบว่าสถานที่นั้นจัดสร้างเพื่ออะไร และบริเวณที่จะจัดสร้างประติมากรรมนั้นกิจกรรมของผู้ใช้บริการเป็นอย่างไร 2) การปรากฏชัดของประติมากรรม คือความสัมพันธ์ระหว่างการมองเห็นของผู้ชมกับเวลาในช่วงเวลาที่มองเห็นผลงาน เป็นช่วงเวลาที่ก่อให้เกิดการรับรู้ความงามของประติมากรรมในเบื้องต้น สุนทรียภาพขั้นแรกเกิดจากสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย การปรากฏชัดทางสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะโดยรวมแบ่งออกเป็น

4กรณี ได้แก่ 2.1) กรณีสวนสาธารณะที่มีการจัดสร้างประติมากรรม 1 ชิ้น โดยมีการวางแผนและออกแบบพื้นที่สำหรับติดตั้งประติมากรรมตั้งแต่ขั้นตอนการออกแบบและจัดสร้างสวนสาธารณะ จะทำให้ประติมากรรมมีความเป็นเอกเทศ เด่นตระหง่าน และปรากฏสุนทรียภาพที่ชัดเจนที่สุด

2.2) กรณีสวนสาธารณะที่มีการจัดสร้างงานประติมากรรม 1 ชิ้น แต่ไม่ถูกวางแผนและออกแบบพื้นที่สำหรับติดตั้งประติมากรรมไว้แต่แรก แต่ได้สร้างผลงานขึ้นในภายหลัง โดยการคัดเลือกบริเวณที่มีความสวยงาม เหมาะสมกับประติมากรรม รวมถึงการปรับแต่งพื้นที่เพื่อให้เกิดสุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ การปรากฏชัดของประติมากรรมจะน้อยกว่ากรณีที่ 1 เพราะขาดความเป็นเอกภาพกับผังบริเวณของสวนสาธารณะ แต่สุนทรียภาพก็ปรากฏชัดและโดดเด่นเมื่ออยู่ในบริเวณรอบๆ ผลงาน

2.3) กรณีสวนสาธารณะที่มีการจัดสร้างงานประติมากรรมมากกว่า 1 ชิ้น โดยมีการวางแผนและออกแบบพื้นที่สำหรับติดตั้งประติมากรรมตั้งแต่ขั้นตอนการออกแบบสวนสาธารณะ จะทำให้ประติมากรรมปรากฏสุนทรียภาพที่เด่นชัด มีการออกแบบพื้นที่ติดตั้งแต่ละจุดที่เหมาะสม มีมุมมองที่สง่างาม มีความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรม สถานที่และกิจกรรมของผู้ใช้บริการ

2.4) กรณีสวนสาธารณะที่มีการจัดสร้างงานประติมากรรมมากกว่า 1 ชิ้น แต่ไม่ถูกวางแผนและออกแบบพื้นที่สำหรับติดตั้งประติมากรรมไว้แต่แรก แต่ได้สร้างผลงานขึ้นในภายหลัง โดยการคัดเลือกบริเวณที่มีความสวยงาม เหมาะสมกับประติมากรรม รวมถึงการปรับแต่งพื้นที่เพื่อให้เกิดสุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะเช่นเดียวกับกรณีที่ 2.2 การปรากฏชัดของประติมากรรมจะน้อยกว่ากรณีที่ 2.3 เพราะขาดความเป็นเอกภาพกับผังบริเวณของสวนสาธารณะที่จะทำให้ผลงานเด่นตระหง่าน แต่สุนทรียภาพก็ปรากฏชัดเมื่ออยู่ในบริเวณรอบๆ ผลงาน นอกจากนี้แล้วสุนทรียภาพที่ปรากฏชัดของประติมากรรมยังมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการ ได้แก่ รูปทรงที่มีขนาดใหญ่ มีปริมาตร มวลและความหนาแน่นมาก มีสีที่สดเด่นชัด ไม่โปร่งหรือมีลักษณะเป็นเส้นตั้งตรง หรือบางจนกลืนหายไปกับสภาพแวดล้อม ฉากหลัง ไม่รกรุงรัง อาจเป็นกลุ่มต้นไม้ในระยะไกล ทะเล ภูเขา ซึ่งช่วยส่งเสริมให้ประติมากรรมมีกรอบการมองที่สวยงาม ฉากหน้าเป็นที่ว่าง มีมุมมองที่โล่งกว้าง ทำให้มีความเด่นชัด สามารถมองเห็นได้ในระยะไกล มุมมองที่สูงกว่าระดับสายตาจะให้การปรากฏชัดมากที่สุด ความเร็ว คือระยะเวลาในการปะทะ รับรู้ มองเห็นผลงานของผู้ชม กิจกรรมของผู้มาใช้บริการโดยมากจะดำเนินไปอย่างช้าๆ ทำให้มองเห็นและรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมได้โดยง่าย

3) การดูแลรักษา ประติมากรรมร่วมสมัยและสวนสาธารณะจะมีสุนทรียภาพสูงได้ยาวนานเท่าใดนั้น การดูแลรักษาเป็นสิ่งสำคัญที่สุด จะทำให้ประชาชนที่เข้ามาได้สัมผัสสุนทรียภาพทั้งความงามในธรรมชาติและ ความงามของประติมากรรมในสถานที่เดียวกัน

5. บทวิเคราะห์ความเป็นประโยชน์ต่อสังคม

การวิจัยเรื่องนี้เป็นประโยชน์ต่อสังคมในด้านการสร้างความตระหนัก การเห็นความสำคัญและคุณค่าของการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ เกิดความห่วงใยใส่ใจ ใส่ดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ ทำให้สุนทรียภาพของประติมากรรมปรากฏสวยงามตลอดเวลา ประชาชนที่เข้ามาใช้บริการในสวนสาธารณะได้สัมผัสสุนทรียภาพจากสภาพแวดล้อมและผลงานประติมากรรมร่วมสมัยในสถานที่เดียวกัน สิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ได้แก่

5.1 ด้านสังคม

5.1.1 ผู้บริหาร ผู้กำกับดูแลสวนสาธารณะทราบถึงประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ

5.1.2 เกิดความตระหนัก เห็นความสำคัญและคุณค่าของประติมากรรมร่วมสมัยที่อยู่ในสวนสาธารณะ

5.1.3 เกิดความห่วงใยผลงานประติมากรรม ในฐานะที่เป็นทรัพย์สินที่อยู่ในสวนสาธารณะ ทั้งในฐานะทรัพย์สินของทางราชการและสาธารณสมบัติ

5.2 ด้านการศึกษา

5.2.1 เกิดองค์ความรู้ที่เป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมร่วมสมัยกับสภาพแวดล้อมที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพดินฟ้าอากาศ ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ สังคมและวัฒนธรรม กิจกรรมและการยอมรับของประชาชน

5.2.2 เกิดการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ในการจัดการเรียนการสอนด้านประติมากรรมในระดับอุดมศึกษา

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ประติมากรรมร่วมสมัย: ถอดรหัสองค์ความรู้ทางสุนทรียภาพที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะในประเทศไทย มีประเด็นที่ผู้วิจัยขอเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปปรับใช้

1.1 ข้อเสนอแนะสำหรับสถาบันการศึกษา

1.1.1 ผลการวิจัยทำให้ทราบถึงประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัย สภาพปัจจุบันและปัญหาของประติมากรรมร่วมสมัย และองค์ความรู้ทางสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะในประเทศไทย แสดงให้เห็นถึง

ประวัติศาสตร์ พัฒนาการของประติมากรรมร่วมสมัยในส่วนของประติมากรรมสาธารณะ หรือ ประติมากรรมกับสภาพแวดล้อม องค์ประกอบที่ก่อให้เกิดสุนทรียภาพของงานประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะที่มีความสัมพันธ์กับศิลปิน ประติมากรรม สภาพแวดล้อม และผู้ชมสามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษาได้

1.1.2 ผลการวิจัยทำให้ทราบถึงสภาพปัจจุบันและปัญหาของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย แสดงให้เห็นถึงปัญหาเกี่ยวกับการดูแลรักษาประติมากรรมร่วมสมัย คือการที่หน่วยงานกำกับดูแลสวนสาธารณะไม่ทราบวิธีการที่ถูกต้องในการดูแลรักษา ผลงานประติมากรรมร่วมสมัยและฐานซึ่งมีความแตกต่างกันทั้งในด้านวัสดุและกรรมวิธีในการสร้าง ทำให้ไม่อาจดูแลรักษาผลงานให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์ได้ หรืออาจนำไปสู่การซ่อมบำรุงที่ไม่ถูกต้องจนก่อให้เกิดความเสียหายได้ ดังนั้นสถาบันการศึกษาที่จัดการเรียนการสอนด้านประติมากรรม หรือหน่วยงานของกระทรวงวัฒนธรรมซึ่งมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องนี้ สามารถจัดการฝึกอบรมเพื่อเผยแพร่ความรู้ในเรื่องดังกล่าวให้แก่บุคลากรของหน่วยงานที่มีการจัดสร้างประติมากรรมในสวนสาธารณะซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของตน เพื่อให้สามารถปฏิบัติการซ่อมแซมและบำรุงรักษาประติมากรรมได้อย่างถูกหลักวิชาการ เพื่อให้ผลงานมีสภาพที่สมบูรณ์สวยงามสืบไป

1.2 ข้อเสนอแนะสำหรับกรุงเทพมหานคร และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

1.2.1 ผลการวิจัยทำให้ทราบถึงสุนทรียภาพในประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย แสดงให้เห็นถึงการใช้สุนทรียภาพของประติมากรรมในการสร้างเมืองให้มีภูมิทัศน์ มีมุมมองที่สวยงาม เป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ แหล่งท่องเที่ยวของประชาชน ถือเป็นการใช้ประโยชน์จากงานศิลปะเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสาธารณชน รวมถึงเกิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของชุมชนและประเทศอีกทางหนึ่ง ซึ่งประเทศต่างๆ ที่พัฒนาแล้วได้ใช้เป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาประเทศนับมาจนปัจจุบัน

1.2.2 ผลการวิจัยทำให้ทราบถึงประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะที่อยู่ในอาณาเขตและการกำกับดูแลของกรุงเทพมหานคร และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น แสดงถึงความสำคัญของประติมากรรมร่วมสมัยแต่ละชิ้นที่จัดสร้างขึ้นในวาระสำคัญต่างๆ ผลงานแต่ละชิ้นมีคุณค่าทั้งในด้านประวัติศาสตร์และสุนทรียศาสตร์ จึงเป็นข้อมูลสำคัญให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทราบถึงความสำคัญและตระหนักถึงคุณค่าดังกล่าว ในอันที่จะดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ สวยงามอยู่ตลอดเวลา

1.3 ข้อเสนอแนะสำหรับศิลปิน

1.3.1 ผลการวิจัยทำให้ทราบถึงแนวคิดเรื่องการประเมินค่าประติมากรรมกับสภาพแวดล้อม (Principle for Evaluating Sculpture and Environment) ตามแนวคิดของ Robinette A. Margaret ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์สุนทรียภาพของผลงาน

ประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ โดยแนวคิดดังกล่าวได้อธิบายถึงหลักการ และ องค์ประกอบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมกับสภาพแวดล้อม ในฐานะที่เป็นศิลปะสาธารณะ (Public Art) ที่สร้างขึ้นในพื้นที่สาธารณะ สนองตอบการชื่นชม การรับรู้ของ สาธารณชนที่มีความแตกต่าง หลากหลายทางการศึกษา สังคมและวัฒนธรรม ซึ่งศิลปะสาธารณะ ดังกล่าวนั้นมีความแตกต่างจากการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ หรือห้องแสดงศิลปะ อันเป็นพื้นที่เฉพาะของกลุ่มเป้าหมายที่มีความสนใจด้านศิลปะที่ศิลปินสามารถสำแดงอัตลักษณ์ ความเป็นปัจเจกบุคคลของตนได้อย่างเต็มที่ (Private Art) ทั้งนี้ในการใช้แนวคิดดังกล่าวเพื่อ วิเคราะห์ อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมที่สร้างขึ้นกับสถานที่และกิจกรรมของ ประชาชน พร้อมทั้งการประเมินผลความพึงพอใจต่อการรับรู้ทางสุนทรียภาพของประชาชนนั้นเป็น ประโยชน์โดยตรงต่อศิลปินสำหรับนำไปเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ประติมากรรมสาธารณะสำหรับ ติดตั้งในพื้นที่แบบต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม

1.3.2 ผลการวิจัยทำให้ทราบถึงสภาพปัจจุบันและปัญหาของประติมากรรม ร่วมสมัยในสวนสาธารณะของประเทศไทย เป็นข้อมูลที่ชี้ให้เห็นถึงสภาพปัจจุบันของประติมากรรม ร่วมสมัยว่ามีสภาพเป็นเช่นไรภายหลังจากจัดสร้างเสร็จสิ้นแล้ว ทั้งผลงานที่เพิ่งสร้างเสร็จได้ 2 ปี และผลงานที่จัดสร้างมาแล้วกว่า 40 ปี ทั้งที่มีสภาพสมบูรณ์และชำรุด รวมถึงปัญหาต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย ซึ่งสามารถนำไปเป็นข้อมูลในการแสวงหา แนวทางในการออกแบบรูปทรง การเลือกสรรวัสดุและกรรมวิธีในการจัดสร้าง ลักษณะการติดตั้ง ที่จะทำให้ประติมากรรมมีสภาพที่สมบูรณ์ ดูแลรักษาง่าย มีสุนทรียภาพอย่างยาวนาน

1.3.3 ผลการวิจัยทำให้ทราบถึงทัศนคติของประชาชนที่เข้ามาใช้บริการใน สวนสาธารณะที่มีต่อการรับรู้สุนทรียภาพของผลงานประติมากรรมร่วมสมัยที่ติดตั้งในสวนสาธารณะ แต่ละแห่ง ทั้งในด้านลักษณะปรากฏ รูปทรงของประติมากรรมและสถานที่ติดตั้ง ซึ่งสามารถนำไป เป็นข้อมูลในการแสวงหาแนวทางในการออกแบบรูปทรง รูปแบบของประติมากรรม และสถานที่ ติดตั้งที่จะทำให้ผลงานประติมากรรมมีความสอดคล้องกับสังคมและวัฒนธรรมของประชาชนในพื้นที่ นั้นๆ และได้รับการยอมรับจากผู้ชม สามารถชื่นชม รับรู้สุนทรียภาพที่ปรากฏได้โดยง่าย

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

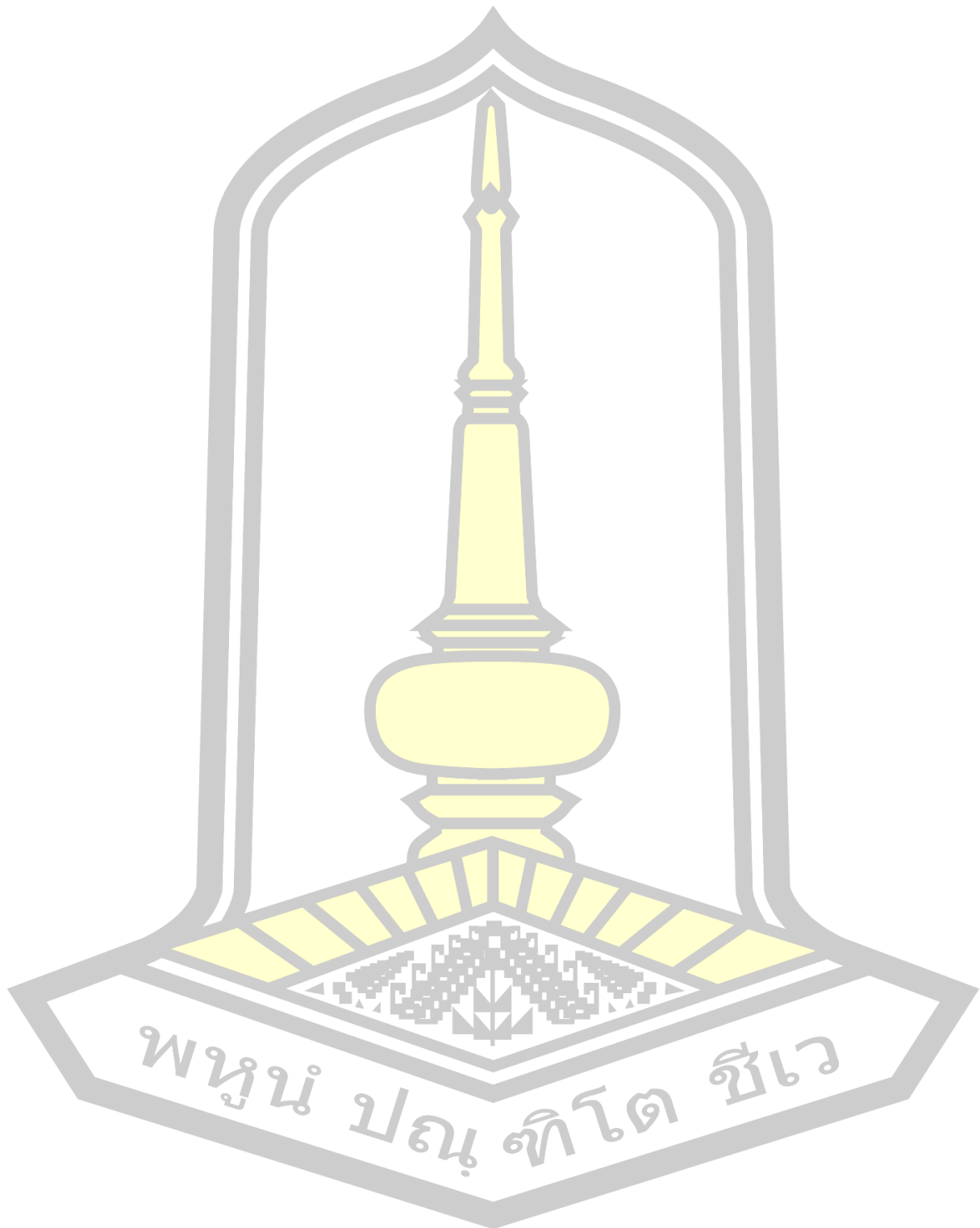
2.1 ควรวิจัยเกี่ยวกับสุนทรียภาพที่ปรากฏในงานประติมากรรมร่วมสมัยที่ได้รับการ จัดสร้างในพื้นที่สาธารณะประเภทอื่นๆ ในประเทศไทย หรือในเมืองสำคัญ ได้แก่ เกาะกลางถนน สวนหย่อม สวนหย่อมในสถานที่ราชการและเอกชน หรือพื้นที่กึ่งสาธารณะอื่นๆ ซึ่งมีอยู่จำนวนมาก เพื่อให้ทราบถึงประวัติความเป็นมา แนวคิด รูปแบบและสุนทรียภาพที่ปรากฏ ของประติมากรรม ร่วมสมัยในแต่ละพื้นที่

2.2 คว้าวิจัยเกี่ยวกับสุนทรียภาพที่ปรากฏในงานประติมากรรมร่วมสมัยที่ได้รับ การจัดสร้างในสวนสาธารณะของกลุ่มประเทศสมาชิกประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือ อาเซียน (ASEAN) เพื่อให้ทราบถึงประวัติความเป็นมา แนวคิด รูปแบบและสุนทรียภาพของ ประติมากรรม การเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่าง ปัจจัยของการเกิดขึ้น การเปลี่ยนแปลงของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะของแต่ละประเทศ

2.3 คว้าวิจัยเกี่ยวกับสุนทรียภาพที่ปรากฏในงานประติมากรรมร่วมสมัยที่ได้รับ การจัดสร้างเพื่อเป็นองค์ประกอบของลานกลางแจ้ง (Plaza) หรือด้านหน้าสถาปัตยกรรมที่สำคัญ ในประเทศไทย เพื่อแสวงหาองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับประติมากรรมร่วมสมัยกับสถาปัตยกรรม หรือลานกลางแจ้ง ซึ่งพบโดยทั่วไปในเมืองใหญ่ของประเทศต่างๆ ทั่วโลก

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมล ทศนาญชลี. (2524). ไทยอาร์ตเซนเตอร์. โลกศิลป์, 1(2), 103.
- กรมการปกครอง. (2559). ประกาศสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง เรื่อง จำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักร ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2558. สืบค้น 1 มีนาคม 2018, จาก http://stat.bora.dopa.go.th/stat/y_stat58.htm
- กรมธนารักษ์. (2535). อุทยานเบญจสิริ. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- กรมธนารักษ์. (2547). สวนเบญจกิติ. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- กรมศิลปากร. (2536). พัฒนาการอารยธรรมไทย. กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์ (1977).
- กรมศิลปากร. (2548). พระพุทธรูปปางต่างๆ. กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์ (1977).
- กรมศิลปากร. (2549). มรดกของแผ่นดิน. กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์ (1977).
- กระแสมาลยาภรณ์. (2522). วรรณคดีเปรียบเทียบเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.
- กำจร สุนพงษ์ศรี. (2547). ประติมากรรมกับสังคมไทย. ใน นิทรรศการการประกวดประติมากรรมติดตั้ง ณ ธนาคารกรุงไทย. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- กীরติ บุญเจือ. (2522). ปรัชญาศิลป์. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ไขแสง ศุขะวัฒน์. (2546). สวนไทย (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (2533). *โครงการเยาวชนเพื่องานประติมากรรม พ.ศ. 2533 ณ สวนล้านนา ร.9 จังหวัดเชียงใหม่*. เชียงใหม่: หน่วยผลิตเอกสารและตำรา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- คณาจารย์กลุ่มวิชาสุนทรียภาพของชีวิต. (2551). สุนทรียภาพของชีวิต (4 พิมพ์ครั้งที่). กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- แคลวิน ทอมกินส์. (1984). ศิลปะกับสถาปัตยกรรม. ใน *เสรีภาพ 63*. กรุงเทพฯ.
- จารุบุตร เรื่องสุวรรณ. (2520). ของดีอีสาน (พิมพ์ครั้งที่ 4). พระนคร: การศาสนา.
- จิตตินันท์ เรื่องวีรยุทธ์. (2536). แนวการจัดหาสวนสาธารณะในพื้นที่เขตชั้นในกรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เจริญชัย ชนไฟโรจน์. (2526). *เอกสารประกอบการสอนลีลาตรีโย 362 ดนตรีพื้นบ้านอีสาน*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- ฉายนภา เลปาจารย์. (2530). ประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อมในสวนสาธารณะ. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ฉายนภา เลปาจารย์. (2550). หลักเกณฑ์เบื้องต้นที่ใช้เป็นแนวทางและการประเมินค่าประติมากรรมกับสภาพแวดล้อม. ใน *สัมผัสจิตวิญญานแห่งความเป็นฉัน จาก “ตะวัน” สู่ “คลื่น และลม*. กรุงเทพฯ: อีสเทิร์น พริ้นติ้ง.

- ชลูด นิ่มเสมอ. (2544). องค์ประกอบของศิลปะ (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ชลูด นิ่มเสมอ. (2553). องค์ประกอบของศิลปะ (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: อมรินทร์.
- ชะว๊อชัย ภาติณฐ์. (2532). ศิลปะศิลป์ : หรือศิลป์ศิลปะ. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. (2548). การวิจัยทางศิลปะ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไชยยุทธ ปิ่นประดับ. (2512). *อนุสรณ์เรือชุดแร่ดีบุกลำแรกของประเทศไทย หลัก 60 ปี (The
Milestone) 28 พฤศจิกายน 2512*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การซื้อและการขาย (แห่ง
ประเทศไทย) จำกัด.
- ดวงมน จิตต์จำนง. (2527). สุนทรียภาพในภาษาไทย. กรุงเทพฯ: เคล็ดไทย.
- ดำเกิง ไอรพต. (2524). หอศิลป์ในอุทยาน ยูซีแอลเอ. *โลกศิลปะ*, 1(4), 52 – 53.
- ถนอมจิตร ชุ่มวงศ์. (2540). ประติมากรรมสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1-5. ใน *ศิลปะรัตนโกสินทร์
รัชกาลที่ 1 – 8*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ถนอมจิตร ชุ่มวงศ์. (2548). ประติมากรรมสาธารณชน. ใน *สวนประติมากรรมเฉลิมพระเกียรติ
สมเด็จพระรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสทรงเจริญพระชนมายุ
50 พรรษา*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ทวีเดช จีวบาง. (2537). ความคิดสร้างสรรค์ศิลปะ. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ทุ่งศรีเมือง. (2017). สืบค้น 22 มกราคม 2017, จาก [https://www.google.co.th/maps/search/
ทุ่งศรีเมือง/@15.2300471,104.8580933,18z/data=!3m1!4b1?hl=en](https://www.google.co.th/maps/search/ทุ่งศรีเมือง/@15.2300471,104.8580933,18z/data=!3m1!4b1?hl=en)
- ธนาคารกสิกรไทย. (2535). *นิทรรศการศิลปกรรมร่วมสมัย 2535*. กรุงเทพฯ: ธนาคารกสิกรไทย.
- นนทิวรรณ จันทนะพะลิน. (2546). ความเคลื่อนไหวของสมาคมประติมากรไทย. ใน *มหกรรม
ประติมากรรมขนาดเล็ก 2546*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- ประยูร อุลุชาฎะ. (2522). พจนานุกรมศิลป์ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานครพิมพ์.
- ปรีดาพนธ์ บัณฑิตยานนท์. (2541). ลานพลาซ่า เอนกประสงค์ชุมชน. ใน *Land scape : วิธีความ
สมดุลของมนุษย์กับธรรมชาติ*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- ผาสุก อินทราวุธ. (2548). สุวรรณภูมิจากหลักฐานโบราณคดี. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภาคการพิมพ์.
- พยุร โมกสิกรัตน์. (2548). ความรู้เกี่ยวกับประติมากรรม. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาศิลปะกับสังคมไทย
สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ฉบับปรับปรุง หน่วยที่ 1-5*.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องมือแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551. (2551). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 125.
ตอนที่ 33 ก. หน้า 43-49. 13 กุมภาพันธ์ 2551.

พระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. 2535. (2535). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 109.

ตอนที่ 40. หน้า 20. 7 เมษายน 2535.

พระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2542. (2542). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 116. ตอนที่

15 ก. หน้า 5. 10 มีนาคม 2542.

พระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546. (2546). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 120. ตอนที่

124 ก. หน้า 11. 22 ธันวาคม 2546.

พระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2511. (2511). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 85. ตอนที่ 46.

หน้า 268. 21 พฤษภาคม 2511.

พระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2517. (2517). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 91. ตอนที่ 202

ฉบับพิเศษ. หน้า 8. 30 พฤศจิกายน 2517.

พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496. (2496). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 85. ตอนที่ 46. หน้า 268.

21 พฤษภาคม 2511.

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2542. (2542).

ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 116. ตอนที่ 104 ก. หน้า 23. 26 ตุลาคม 2542.

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528. (2528). ราชกิจจานุเบกษา.

เล่มที่ 102. ตอนที่ 115 ฉบับพิเศษ. หน้า 41-43. 31 สิงหาคม 2528.

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542. (2542). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่

116. ตอนที่ 120 ก. หน้า 352. 29 พฤศจิกายน 2542.

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537. (2537). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 111. ตอนที่ 59 ก. หน้า

1-7. 21 ธันวาคม 2537.

พระราชบัญญัติส่งเสริมศิลปะร่วมสมัย พ.ศ. 2551. (2551). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 125. ตอนที่

44 ก. หน้า 18-25. 6 มีนาคม 2551.

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537. (2537). ราชกิจจานุเบกษา.

เล่มที่ 111. ตอนที่ 53 ก. หน้า 26-27. 2 ธันวาคม 2537.

พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2542. (2542). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่

116. ตอนที่ 15 ก. หน้า 10. 10 มีนาคม 2542.

พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540. (2540). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 114.

ตอนที่ 62 ก. หน้า 12. 31 ตุลาคม 2540.

พัทยา สายหู. (2548). ศิลปะกับสังคม. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาศิลปะกับสังคมไทย สาขาวิชา*

ศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ฉบับปรับปรุง หน่วยที่ 1 - 5. กรุงเทพฯ:

โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

พริยะ ไกรฤกษ์. (2528). ประวัติศาสตร์ศิลปะในประเทศไทย ฉบับคู่มือนักศึกษา. กรุงเทพฯ:

อมรินทร์การพิมพ์.

พริยะ ไกรฤกษ์ และเผ่าทอง ทองเจือ. (2525). ศิลปกรรมหลัง พ.ศ.2475. กรุงเทพฯ: สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2540a). ศิลปะรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1 – 8. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.

มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2540b). ศิลปะรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 9. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

ยอดรัก จำรัส. (2548). โครงการประติมากรรมติดตั้ง ณ จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่ช: ม.ป.พ.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2541). No Title. ใน *พจนานุกรมศัพท์ศิลปะ อังกฤษ-ไทย ฉบับ*

ราชบัณฑิตยสถาน. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). No Title. ใน *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*

(พิมพ์ครั้งที่ 2). ราชบัณฑิตยสถาน.

วนิดา ขำเขียว. (2543). สุนทรียศาสตร์. กรุงเทพฯ: พรานนก.

วสันต์ ยอดอิม. (2533). ประติมากรรมกับสภาพแวดล้อม. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วัชร น้อยพิทักษ์. (2536). ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อสิ่งอำนวยความสะดวก การให้บริการ

และรูปแบบการใช้ประโยชน์ : ศึกษากรณีผู้มาใช้สวนสาธารณะในกรุงเทพมหานคร.

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วิโชค มุกดามณี. (2540ก). การรวมตัวของประติมากรไทย. ใน *ศิลปะรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 9*.

กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

วิโชค มุกดามณี. (2540ข). สังเขปความเป็นมาศิลปกรรมไทย. ใน *ศิลปะรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่*

1-8. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. (2528). ประติมากรรมไทย. กรุงเทพฯ: องค์การค้าของคุรุสภา.

วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. (2547). ทัศนศิลป์ไทย. กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก.

วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. (2548). ศิลปะในประเทศไทย จากศิลปะโบราณในสยามถึงศิลปะสมัยใหม่.

กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือลาดพร้าว.

วิรัตน์ พิชญ์ไพบุลย์. (2528). ความเข้าใจศิลปะ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

วิรัตน์ พิชญ์ไพบุลย์. (2547). ศิลปวิจารณ์ร่วมสมัย : ผลการเปลี่ยนแปลงศิลปะและวัฒนธรรม. ใน

ศิลปศึกษา : จากทฤษฎีสู่การสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

ศิลป์ พีระศรี. (2512). ประวัติศาสตร์ศิลปะและแบบอย่างศิลป์โดยสังเขป. กรุงเทพฯ:

กรุงสยามการพิมพ์.

ศิลป์ พีระศรี. (2546). วัฒนาการแห่งจิตรกรรมฝาผนังของไทย. ใน *ศิลปวิชาการ : ศาสตราจารย์*

ศิลป์ พีระศรี. กรุงเทพฯ: มูลนิธิศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี อนุสรณ์.

ศิลป์ พีระศรี. (2553). *ศิลปะวิชาการ 3 : ศิลปสงเคราะห์* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: มูลนิธิ

ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรีอนุสรณ์.

สมาคมไทยญี่ปุ่น. (2551). *The Memorial Sculpture for the 120th Anniversary of Japan –*

Thailand Diplomatic Relations. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.

สมาคมประติมากรไทย. (2536). *มหกรรมประติมากรรม' 93 ร้อยประติมากรรม ร้อยปีศาสตราจารย์*

ศิลป์ พีระศรี. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

สวนจตุจักร. (2017). สืบค้น 15 มกราคม 2017, จาก

<https://www.google.co.th/maps/place/Chatuchak+Park/@13.8043142,100.5492019,16z/data=!4m8!1m2!2m1!1z4Liq4Lin4LiZ4Li4LiV4Li44Li4Lix4LiB4Lij!3m4!1s0x30e29c43d7ae9b9d:0xf0100b33d0b39d0!8m2!3d13.808515!4d100.55614?hl=en>

สวนเฉลิมพระเกียรติ 100 ปี พระบรมราชชนนี, หาดกมลา. (2017). สืบค้น 21 มกราคม 2017, จาก

<https://www.google.co.th/maps/place/Kamala+Beach/@7.9564421,98.2759699,16z/data=!3m1!4b1!4m5!3m4!1s0x30503a3b6645b1a7:0x8af77c32a71c5ed8!8m2!3d7.9569221!4d98.2830983?hl=en>

สวนธนบุรีรมย์. (2017). สืบค้น 16 มกราคม 2017, จาก

<https://www.google.co.th/maps/place/Thonburirom+Park/@13.6520112,100.4892117,17z/data=!3m1!4b1!4m5!3m4!1s0x30e2a2515d8b92f7:0xebe9f42a1fd1f69f!8m2!3d13.6520112!4d100.4914057?hl=en>

สวนเบญจกิติ. (2017). สืบค้น 17 มกราคม 2017, จาก

<https://www.google.co.th/maps/place/Benchakiti+Park/@13.7259376,100.5565845,17z/data=!3m1!4b1!4m5!3m4!1s0x30e29f1bbc1ff399:0x272f7997bda0bbf6!8m2!3d13.7259376!4d100.5587785?hl=en>

สวนป่ากรุงเทพมหานครเฉลิมพระเกียรติ. (2017). สืบค้น 18 มกราคม 2017, จาก

<https://www.google.co.th/maps/place/Chaloem+Phrakiat+Forest+Park/@13.736254,100.494776,17z/data=!3m1!4b1!4m5!3m4!1s0x30e2991d5f263a07:0xbc6961506e98bb50!8m2!3d13.736254!4d100.49697?hl=en>

สวนป่าเฉลิมพระเกียรติ, สะพานตากสิน. (2017). สืบค้น 18 มกราคม 2017, จาก

<https://www.google.co.th/maps/place/สวนป่าเฉลิมพระเกียรติสะพานตากสิน/@13.7203524,100.5068679,17z/data=!3m1!4b1!4m5!3m4!1s0x30e298c245adbc7f:0x9db714908637808f!8m2!3d13.7203524!4d100.5090619?hl=en>

สวนล้านนา ร.9. (2017). สืบค้น 20 มกราคม 2017, จาก

<https://www.google.co.th/maps/place/Rama+IX+Lanna+Park/@18.82033,98.978264,17z/data=!3m1!4b1!4m5!3m4!1s0x30da3afb3f0647b3:0xf0346c6d9b332d0!8m2!3d18.82033!4d98.980458?hl=en>

สวนลุมพินี. (2017). สืบค้น 19 มกราคม 2017, จาก

<https://www.google.co.th/maps/place/Lumphini+Park/@13.7299219,100.5391449,17z/data=!3m1!4b1!4m5!3m4!1s0x30e29f26ed4bb01b:0xac01b20801f96936!8m2!3d13.7299219!4d100.5413389?hl=en>

สวนวชิรเบญจทัศ. (2017). สืบค้น 19 มกราคม 2017, จาก

<https://www.google.co.th/maps/place/Wachirabenchatat+Park/@13.8128693,100.5523348,17z/data=!3m1!4b1!4m5!3m4!1s0x30e29c42b1890f4f:0x1c8ae99dcdc9512!8m2!3d13.8128693!4d100.5545288?hl=en>

สวนสองทะเล, สวนประติมากรรมเฉลิมพระเกียรติ. (2017). สืบค้น 22 มกราคม 2017, จาก

<https://www.google.co.th/maps/place/Songkhla+Municipal+Song+Thale+Park/@7.226621,100.575261,17z/data=!3m1!4b1!4m5!3m4!1s0x304d337e4acdc50f:0x7b00ae01bff1b8d4!8m2!3d7.226621!4d100.577455?hl=en>

สวนสาธารณะสะพานหิน. (2017a). สืบค้น 21 มกราคม 2017, จาก

<https://www.google.co.th/maps/@7.8654135,98.3962974,978m/data=!3m1!1e3%0A>

สวนสาธารณะสะพานหิน. (2017b). สืบค้น 21 มกราคม 2017, จาก

<https://www.google.co.th/maps/search/สวนสาธารณะสะพานหิน/@7.864233,98.3949605,17z/data=!3m1!4b1?hl=en>

สวนสาธารณะหนองบวกดาด. (2017). สืบค้น 20 มกราคม 2017, จาก

<https://www.google.co.th/maps/place/Nong+Buak+Hard+Public+Park/@18.7820248,98.9772153,17z/data=!3m1!4b1!4m5!3m4!1s0x30da3a82b101718b:0xf0346c6d9b332a0!8m2!3d18.7820248!4d98.9794093?hl=en>

สวนเสรี. (2017). สืบค้น 22 มกราคม 2017, จาก

<https://www.google.co.th/maps/place/Seree+Public+Park/@7.2128813,100.592722,17z/data=!3m1!4b1!4m5!3m4!1s0x304d3369aefbb34d:0x1d0223bd14faf8f0!8m2!3d7.2128813!4d100.594916?hl=en>

สหเทพ เทพบุรี. (2547). การสมมติติดตั้งผลงานประติมากรรมกับสวนลุมพินี เรื่อง จินตนาการรูปทรงจาก ภาพสะท้อนการบริโภคของสังคม. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สันติ เล็กสุขุม. (2544). ศิลปะอยุธยา : งานช่างหลวงแห่งแผ่นดิน. กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ.

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ. (2545). *ประติมากรรมเยาวชน : ประติมากรรมเยาวชน เฉลิมพระเกียรติ 50 พรรษา มหาวชิราลงกรณ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ.

สำนักงานจังหวัดเชียงใหม่. (2555). *บรรยายสรุปจังหวัดเชียงใหม่*. เชียงใหม่: ม.ป.พ.

สำนักงานจังหวัดภูเก็ต. (2559). *บรรยายสรุปจังหวัดภูเก็ต*. ภูเก็ต: ม.ป.พ.

สำนักงานจังหวัดร้อยเอ็ด. (2557). *บรรยายสรุปจังหวัดร้อยเอ็ด*. ร้อยเอ็ด: ม.ป.พ.

สำนักงานจังหวัดสงขลา. (2560). *ข้อมูลจังหวัดสงขลา 2560*. สงขลา: ม.ป.พ.

สำนักงานจังหวัดอุบลราชธานี. (2558). *บรรยายสรุปจังหวัดอุบลราชธานี*. อุบลราชธานี: ม.ป.พ.

สำนักงานสวนสาธารณะ. (2552). *สวนสาธารณะของกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: สำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร.

สิทธา พินิจภูวดล และคนอื่นๆ. (2516). *การเขียน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สิน้อย เกษมสันต์ ณ อยุธยา และคนอื่นๆ. (2545). *ประติมากรรมเยาวชน : ประติมากรรมเยาวชน เฉลิมพระเกียรติ 50 พรรษา มหาวชิราลงกรณ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ.

สุกรี เจริญสุข. (2538). *จะฟังดนตรีอย่างไรให้ไพเราะ (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: Dr.Sax.

สุชาติ ฤทธอง. (2532). *ศิลปะกับมนุษย์*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

สุชาติ ฤทธอง. (2539). *หลักการทัศนศิลป์ (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: นำอักษรการพิมพ์.

สุธี คุณาวิชยานนท์. (2546). *ปั้นดินให้เป็นอินสตอลเลชั่น กระแสความเปลี่ยนแปลงของประติมากรรมไทย. ใน มหกรรมประติมากรรมขนาดเล็ก 2546*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.

- สุภัทรดิศ ดิศกุล. (2522). ศิลปะในประเทศไทย (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: อมรินทร์การพิมพ์.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2552). การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรพล นาถะพินธุ. (2545). วัฒนธรรมสมัยก่อนประวัติศาสตร์ในประเทศไทย. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุรศักดิ์ เจริญวงศ์. (2545). สุนทรียภาพในหุ่นละครเล็ก. ศิลปะ คณะจิตรกรรมประติมากรรมและ
ภาพพิมพ์, 1(1), 147.
- แสงอรุณ รัตกลีกร. (2530). ดึก ต้นไม้ และแสงอรุณ. กรุงเทพฯ: มุลินธิโกมลคิมทอง.
- หอศิลปมหาวิทยาลัยศิลปากร. (2548). *สวนประติมากรรมเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพ
รัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสทรงเจริญพระชนมายุ 50 พรรษา*.
กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- อดุลย์ บุญฉ่ำ. (2551). ประติมากรรมสมัยใหม่กับสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย : สวนสาธารณะ.
นเรศวรพะเยา, 1(2), 123-135.
- อนูมานราชชนพระยา. (2533). การศึกษาวรรณคดีแห่งวรรณศิลป์ (4 พิมพ์ครั้งที่). กรุงเทพฯ:
ราชบัณฑิตยสถาน.
- อภิรักษ์ โปษยานนท์. (2536). *จิตรกรรมและประติมากรรมแบบตะวันตกในราชสำนัก เล่ม 1*.
กรุงเทพฯ: สำนักพระราชวัง.
- อรุณี ต้นศิริ. (2549). วัฒนธรรมถิ่น วัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- อัศนี ชูอรุณ. (2535). ประติมากรรมและสถาปัตยกรรมสมัยใหม่. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- อาชัญญา รัตนอุบล และคนอื่น ๆ. (2548). การจัดการเรียนรู้ของแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต : สวน
สาธารณะ. กรุงเทพฯ.
- อำนาจ เย็นสบาย. (2524). ประวัติศาสตร์ศิลปกรรมร่วมสมัยของรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ: หน่วย
ศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู.
- อิทธิ คงคากุล. (ม.ป.ป.). การประชุมประติมากรรมอาเซียน. ใน *โลกศิลปะ*. กรุงเทพฯ: พายัพ
การพิมพ์.
- อุดม ฉิมภักดี. (2546). ผลงานประติมากรรมกับสภาพแวดล้อม. เชียงใหม่: ม.ป.พ.
- อุทยานเบญจสิริ. (2017). สืบค้น 19 มกราคม 2017, จาก

<https://www.google.co.th/maps/place/Benchasiri+Park/@13.7305133,100.5652443,17z/data=!3m1!4b1!4m5!3m4!1s0x30e29f024bd3d1b7:0xf0100b33d0b3ab0!8m2!3d13.7300476!4d100.5671746?hl=en>

เอนก นาวิกมูล. (2536). สมุดภาพสงขลามหาวิชราวุธ. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการชุมนุมนักเรียนเก่า
มหาวิชราวุธ สงขลา.

เอื้อมพร วิสมหมาย. (2527). หลักการจัดสวนสาธารณะและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์อักษรพิทยา.

Brigitte Govignon. (1995). *The beginner's guide to Art*. New York: Harry N. Abrams.

Garrison Roots. (2002). *Public Art*. Australia: Images Publishing.

Graham Collier. (1972). *Form, Space and Vision : An Introduction to Drawing and
Design* (พิมพ์ครั้งที่ 4). New Jersey: Prentice-Hall.

Harry Sternberg. (1958). *Composition, The Anatomy of Picture Making*. New York:
Dover Publications Inc.

Herbert Read. (1966). *The Meaning of Art*. London: Pelican Book.

James A. Schinneller. (1967). *Art Search and Self – Discovery*. Pennsylvania:
International Textbook.

James J. Kelly. (ม.ป.ป.). *The Sculptural Idea*.

Joan M. Marter. (1979). Alexander Calder's Stables: Monumental Public Sculpture in
America. *American Art Journal*, 11(3), 75–85.

Otto Ocvirk and others. (2009). *Art Fundamentals, Theory and Practice (IE)*
(พิมพ์ครั้งที่ 11). Iowa: McGraw Hill Higher Education.

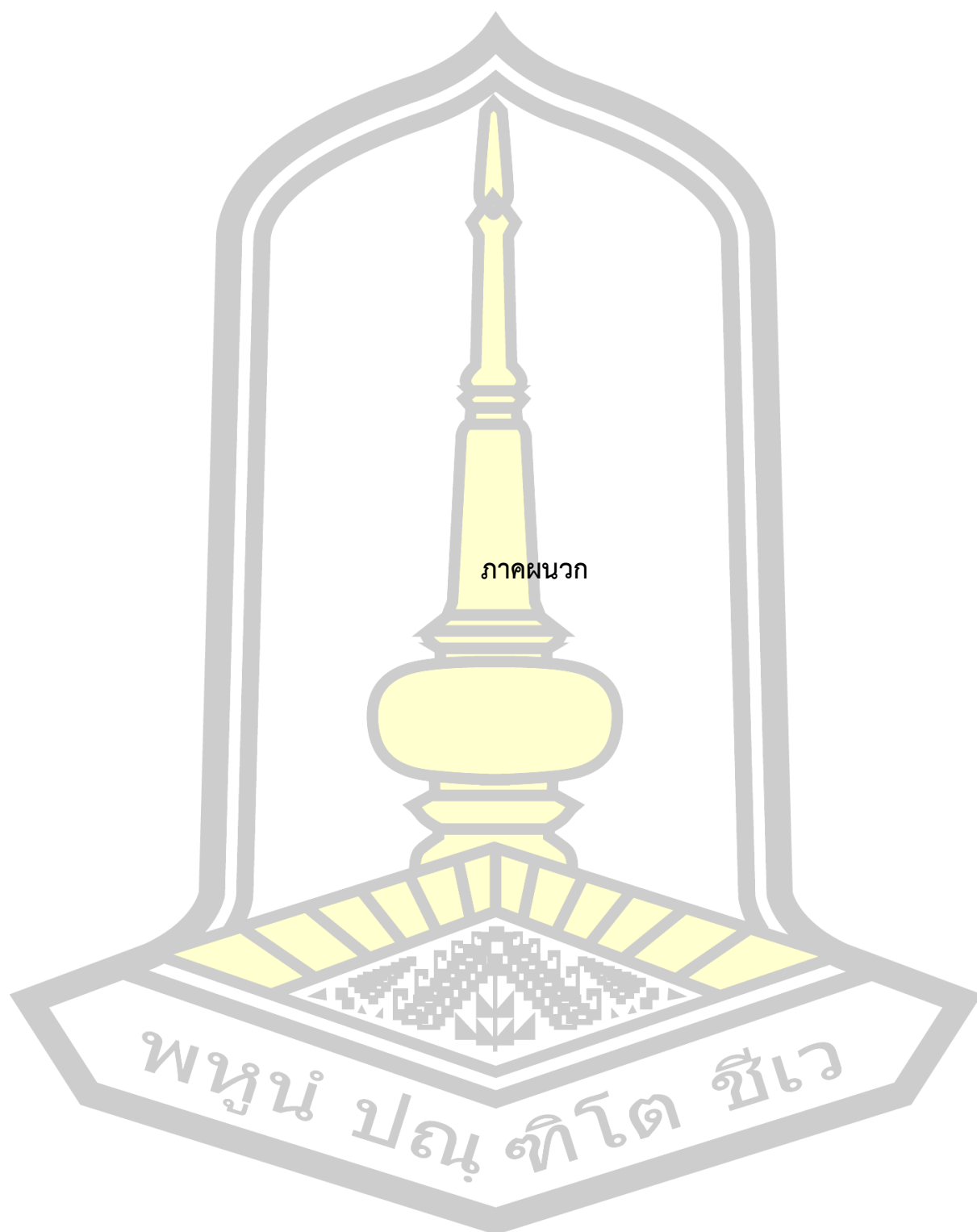
Peter Fuller. (1988). The Visual Arts' in Boris Ford (ed.). ใน *Cambridge Guide to the
Arts in Britain : Oxford Journals*. Oxford: Oxford University Press.

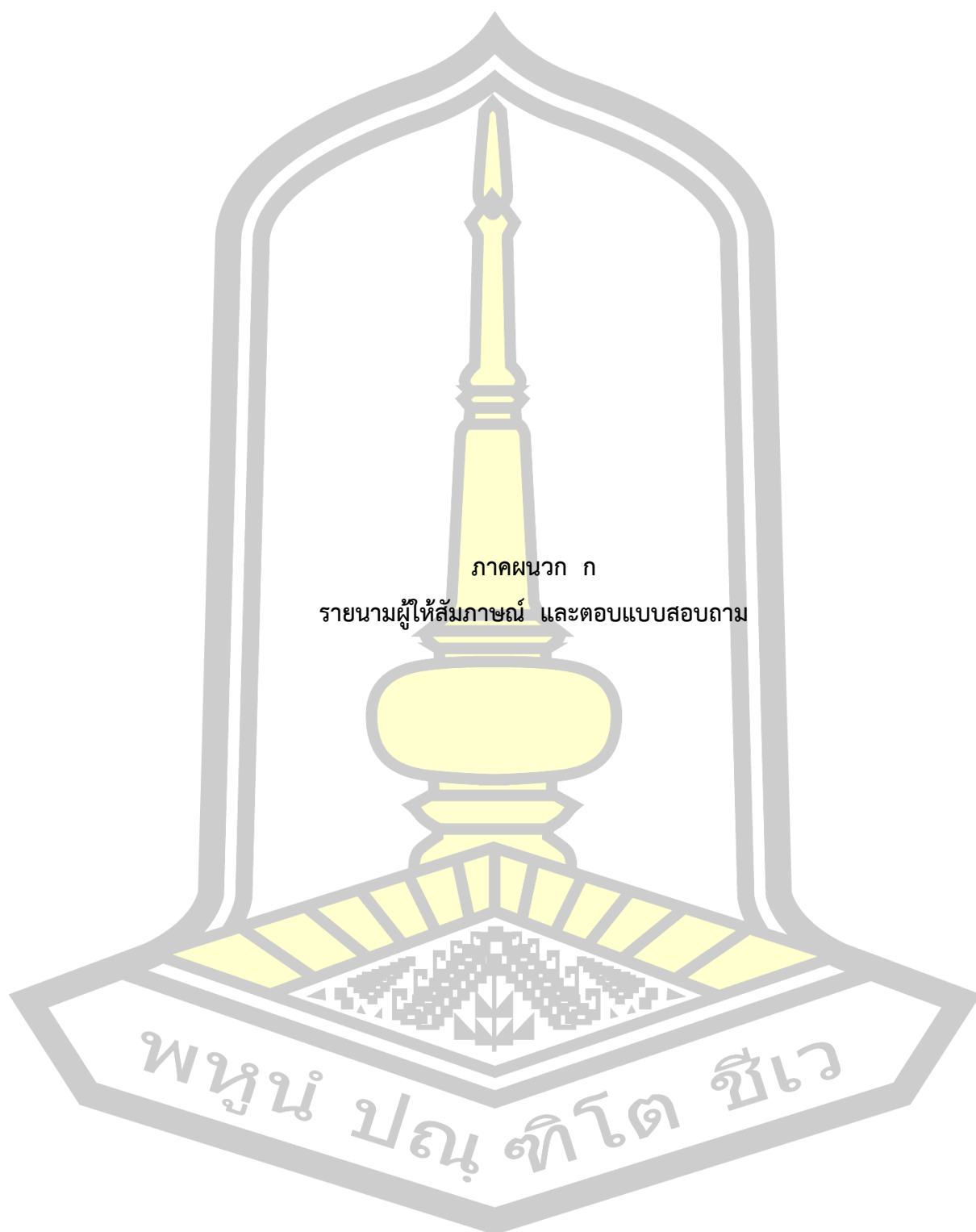
Ray Faulkner and others. (1963). *Art Today : an introduction to the fine and
functional arts* (พิมพ์ครั้งที่ 3). New York: Rinehart and Winston.

Robert Mavilard. (1960). *A Dictionary of Modern Sculpture*. London: Methuen.

Robinette A. Margaret. (1976). *Vocabulary for Evaluating Outdoor Sculpture, Outdoor
Sculpture : Object and Environment*. New York: Whitney Library of Design.

Second ASEAN Sculpture Symposium. (1983). Bangkok: Prakaipruk Publishing.

ภาคผนวก ก
รายนามผู้ให้สัมภาษณ์ และตอบแบบสอบถาม

พหุมนั ปณุ ทิโต ชีเว

รายนามผู้ให้สัมภาษณ์

- กลุ่มผู้รู้: ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย และข้อมูลเกี่ยวกับสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะในประเทศไทย
- กมล ทศนาถุชลี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดุลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, หอศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถนนห้วยแก้ว ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2555.
- ชลุต นิ่มเสมอ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดุลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ถนนหน้าพระลาน แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2556.
- เตชา วราขุน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดุลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านพัก ตำบลคลองห้า อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2556.
- ถนอมจิตร ชุ่มวงศ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดุลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, ภาควิชาประติมากรรม คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ถนนหน้าพระลาน แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2556.
- ทวี รัชนิกร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดุลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2556.
- นนทิวรรณ จันทนะพะลิน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดุลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2556.
- พิทักษ์ สง่า เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดุลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, หอศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถนนห้วยแก้ว ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2555.
- พีระพงษ์ ดวงแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดุลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, คณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถนนห้วยแก้ว ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม 2556.

วิชัย สิทธิรัตน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, ภาควิชาประติมากรรม คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ถนนหน้าพระลาน แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2559.

วิโชค มุกตามณี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ถนนหน้าพระลาน แขวง พระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2556.

สมศักดิ์ เชาวร์ธาดาทองศ์. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, สำนักงาน ศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย ชั้น 17 อาคารธนาลงกรณ์ ถนนบรมราชชนนี แขวงบางบำหรุ เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2553.

สุกรี เกสรเกษรา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, คณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถนนห้วยแก้ว ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2555.

สุนทร สุวรรณเหม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, คณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถนนห้วยแก้ว ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2555.

อินสนธิ วงศ์สาม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, อุทยานธรรมะ 109/2 หมู่ 1 ตำบลบ้านแป้น อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม 2556.

อุดม ฉิมภักดี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, คณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ ถนนห้วยแก้ว ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2555.

อำนวย กันทะอินทร์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, คณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถนนห้วยแก้ว ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2555.

กลุ่มผู้ปฏิบัติ: ประติมากร

กิตติพงษ์ สุริยทองชื่น เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 548 หมู่ 5 ตำบลเวียง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2556.

กิตติศักดิ์ อัมสมบุรณ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 593/64 ลุมพินีวิลล์ ถนนศูนย์วัฒนธรรม แขวงสามเสนนอก เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2556.

ไกรฤกษ์ ผดุงกิจ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, สวนลุมพินี แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2556.

เซ็มรัตน์ กองสุข เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, ภาควิชาประติมากรรม คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ถนนหน้าพระลาน แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2556.

ชลุต นิมเสมอ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, คณะจิตรกรรมประติมากรรม และภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ถนนหน้าพระลาน แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2556.

เชิดชัย สิริโสภา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, อาคารปฏิบัติการ ประติมากรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2556.

ชำเรือง วิเชียรเขตต์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ตำบลคลองหก อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2556.

เจนวิทย์ ชูทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, วิทยาลัยเพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ถนนตรีเพชร แขวงวังบูรพาภิรมย์ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2556.

ถนอมจิตร ชุ่มวงศ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, ภาควิชาประติมากรรม คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ถนนหน้าพระลาน แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2556.

ถวัลย์ ดัชนี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, หออัครศิลปิน ตำบลคลองห้า อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2555.

ทรงฤทธิ์ ดอกบัว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2556.

ธนิต โลเกศกระวี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, หมู่บ้านเวิลด์คลับแลนด์ ซอย 14 ตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2556.

- รัชชัย หงษ์แพง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดุลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, คณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถนนห้วยแก้ว ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2555.
- รัชชัย หอมทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดุลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, สุ จิ ปุ ลิ แกลเลอรี 41 ถนนนครบาล อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2556.
- ธีรนาถ แซ่เตี่ยว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดุลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, คณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถนนห้วยแก้ว ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2556.
- นนทิวรรณ จันทนะพะลิน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดุลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2556.
- นิกรณ์ ทองช่วย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดุลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, หอศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถนนห้วยแก้ว ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2556.
- ณภัทร ธรรมนิยา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดุลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2556.
- บุญพาด ชังคะมะโน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดุลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, หอศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถนนห้วยแก้ว ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2556.
- พิชิต มานาม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดุลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, หอศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถนนห้วยแก้ว ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2556.
- พีระพงศ์ บุญจันทร์ตะ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดุลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 83 หมู่ 4 ตำบลลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2556.
- พีระพงษ์ ดวงแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดุลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, คณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถนนห้วยแก้ว ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2556.
- ภูชงค์ โตประเสริฐ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดุลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, คณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถนนห้วยแก้ว ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2556.

มารยาท กุลทโสภา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดุลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, สวนลุมพินี แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2556.

วรรณชัย วงษ์ตะลา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดุลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, คณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถนนห้วยแก้ว ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2556.

วิชัย สิทธิรัตน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดุลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, ภาควิชาประติมากรรม คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ถนนหน้าพระลาน แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2559.

วิโชค มุกตามณี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดุลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ถนนหน้าพระลาน แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2556.

วิชา พัฒนาะเอี่ยม เป็นผู้สัมภาษณ์, อุดุลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, สวนจตุจักร แขวงจตุจักร เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2553.

ศราวุธ ดวงจำปา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดุลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, ภาควิชาประติมากรรม คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ถนนหน้าพระลาน แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2556.

ศักดิ์ชาย เพ็งประโคน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดุลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, คณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถนนห้วยแก้ว ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2554.

สมศักดิ์ คงนะภักดี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดุลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, มหาวิทยาลัยศิลปากร ถนนหน้าพระลาน แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2553.

สุเทพ มาอยู่ดี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดุลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, เลขที่ 848/76 ซอยอินทราวาคม ตำบลบางปลาสร้อย อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี เมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2556.

อนุศักดิ์ เฟื่องเพียร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดุลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, คณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถนนห้วยแก้ว ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2554.

อินสนธิ วงศ์สาม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, อุทยานธรรมะ 109/2 หมู่ 1 บ้านป่าซางน้อย ตำบลบ้านแป้น อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม 2556.

อุดร จิรัชชา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2556.

อำนาจ บุญสนิท เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านศิลปะ 113 ถนนพังกา ตำบลตลาดใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต เมื่อวันที่ 20 เมษายน 2556.

กลุ่มผู้ปฏิบัติ: ผู้ดูแลรักษาสวนสาธารณะ

เกื้อกูล พัวพิริยะพันธ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, สำนักงานสวนลุมพินี ถนนพระราม 4 แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 22 กันยายน 2553.

จรัญ แก้วมล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, สำนักงานสวนล้านนา ร.9 ตำบลข้างเฟือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2553.

จุมพฏ ศิริวัชรินทร์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, สำนักงานสวนวชิรเบญจทัศ ถนนกำแพงเพชร 3 แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2553.

ธงชัย ศรีพันผ่อง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, สำนักงานอุทยานเบญจสิริ ถนนสุขุมวิท แขวงคลองตัน เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 26 กันยายน 2553.

นภาพรรณ แก่นโสภา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, สำนักงานเขตคลองสาน เลขที่ 861 ถนนลาดหญ้า แขวงคลองสาน เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 7 กันยายน 2553.

นรมน พระพุทธคุณ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, สำนักงานเขตคลองสาน เลขที่ 861 ถนนลาดหญ้า แขวงคลองสาน เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 7 กันยายน 2553.

นิติกร ทองกุล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ถนนแจ้งสนิท ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2554.

วรวิทย์ ปันนายนนท์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดุลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, สำนักงานสวนจตุจักร ถนนกำแพงเพชร 3 แขวงจตุจักร เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 16 กันยายน 2553.

วีณา วงศ์สินธุ์เชาว์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดุลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, สำนักสิ่งแวดล้อม สำนักงานสวนสาธารณะ ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร 2 ถนนมิตรไมตรี แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2553.

ศรลือชัย พิมพ์สิน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดุลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, สำนักงานสวนเบญจกิติ (ชั่วคราว) ถนนรัชดาภิเษก แขวงคลองเตย เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 10 กันยายน 2553.

สุรพล ภัคดี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดุลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, สำนักงานสวนธนบุรีรมย์ ถนนพุทธบูชา แขวงบางมด เขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2553.

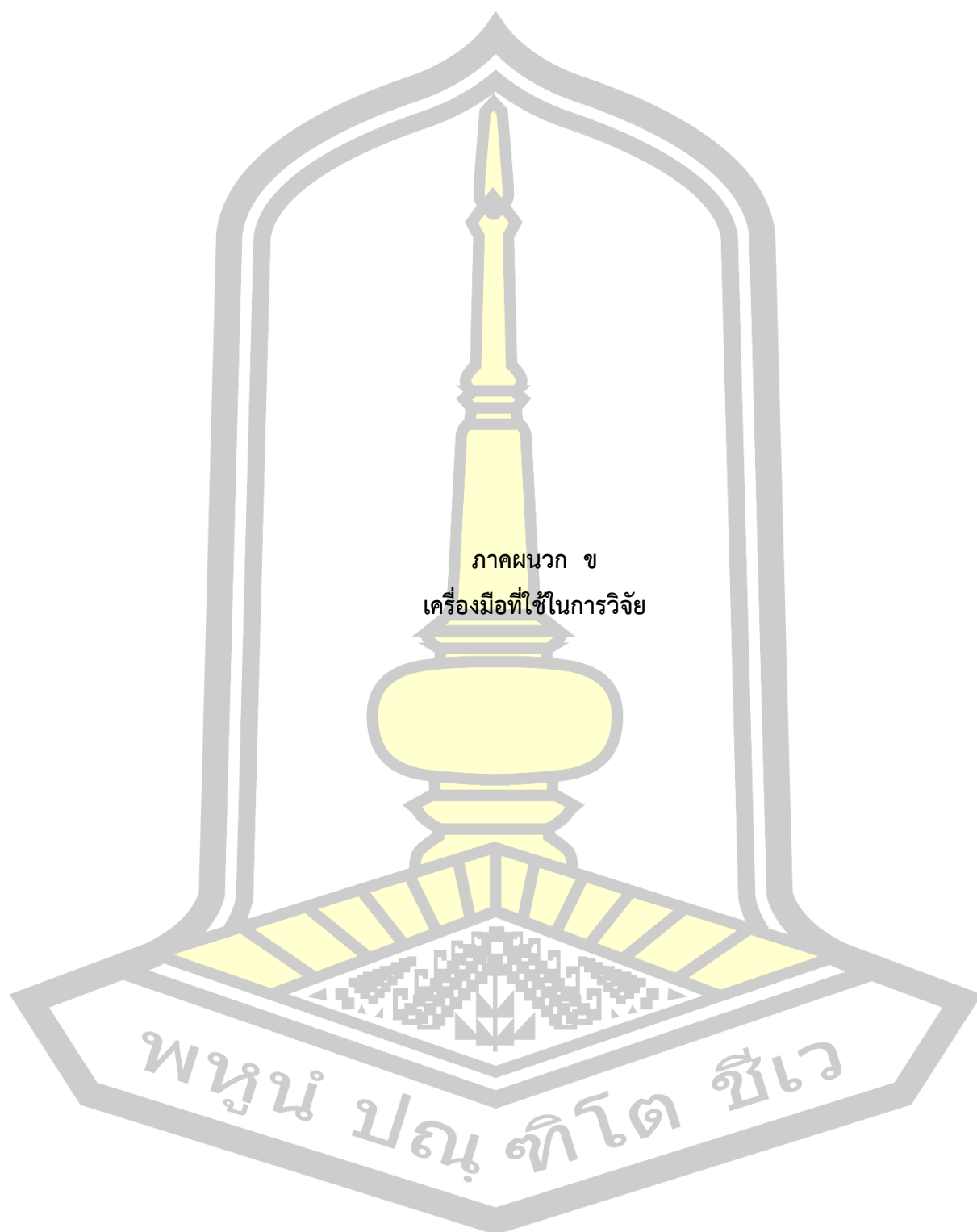
สุรพล ศิริทรัพย์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดุลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, สำนักการช่างเทศบาลนคร อุบลราชธานี อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2553.

อดิชาติ ชวงค์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อุดุลย์ บุญฉ่ำ เป็นผู้สัมภาษณ์, ห้องทำงานฝ่ายสวนสาธารณะ ส่วนการโยธา สำนักการช่าง สำนักงานเทศบาลนครเชียงใหม่ เลขที่ 1 ถนนวังสิงห์คำ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2553.

รายนามผู้ตอบแบบสอบถาม

- กรุงเทพมหานคร: สวนจตุจักร จัดเก็บข้อมูลเมื่อวันที่ 17 กันยายน พ.ศ. 2553
 - (1) กรชนก จันทร์ตรี
 - (2) กวินนา วรรณนวะ
 - (3) คมสันต์ ไวยลาภ
 - (4) จักรพันธ์ คชสิทธิ์
 - (5) สุวกิจ วีระรัชต์
- กรุงเทพมหานคร: สวนธนบุรีรมย์ จัดเก็บข้อมูลเมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2553
 - (1) กอบกาญจน์ ประเสริฐ
 - (2) จิระ นนทะโคตร
 - (3) นพจิรา แซ่ลิ้ม
- กรุงเทพมหานคร : สวนเบญจกิติ จัดเก็บข้อมูลเมื่อวันที่ 10 กันยายน พ.ศ. 2553
 - (1) จิตวดี ทรงพิทักษ์
 - (2) ปองพล ทิพย์เนตร
 - (3) พิสุทธิ์ จันทร์โสภา
- กรุงเทพมหานคร: สวนป่ากรุงเทพมหานครเฉลิมพระเกียรติ จัดเก็บข้อมูลเมื่อวันที่ 8 กันยายน พ.ศ. 2553
 - (1) ณรงค์เดช จงประดิษฐ์
 - (2) พรรณี อารามทวี
 - (3) ศักดิ์กมล สมภมิตร
- กรุงเทพมหานคร: สวนป่าเฉลิมพระเกียรติ จัดเก็บข้อมูลเมื่อวันที่ 6 กันยายน พ.ศ. 2553
 - (1) ดวงแข เปรมฤดี
 - (2) ทศพล พัฒนานันต์
 - (3) รุ่งโรจน์ พรหมวัน

6. กรุงเทพมหานคร: สนวนลุมพินี จัดเก็บข้อมูลเมื่อวันที่ 23 กันยายน พ.ศ. 2553
 (1) เกศแก้ว รังสิกุล (2) จุลาภา ชატะวิถิ (3) เฉลียว แฉกไธสง
 (4) ทวีพงศ์ โกศล (5) อติศร หิรัญเสน
7. กรุงเทพมหานคร: สนวนวชิรเบญจทัศ จัดเก็บข้อมูลเมื่อวันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2553
 (1) ทศนีย์ ชนะภัย (2) บังอร พรหมเสวี (3) ศิริพร มงคลรัตน์
8. กรุงเทพมหานคร: อุทยานเบญจสิริ จัดเก็บข้อมูลเมื่อวันที่ 27 กันยายน พ.ศ. 2553
 (1) กิตติยา ลุนสำโรง (2) ชัยวัฒน์ ญาณรักษ์ (3) ประภาศิริ คำสูง
 (4) ภูวนัย บัวศรี (5) ศักดิ์ชัย นิธิเมธา
9. จังหวัดเชียงใหม่: สนวนล้านนา ร.9 จัดเก็บข้อมูลเมื่อวันที่ 24 ธันวาคม พ.ศ. 2553
 (1) กิตติยา พร้อมดำรง (2) ดวงพร ไชยบวร (3) ธงศักดิ์ มานะยิ่ง
 (4) ชีระ สวัสดิ์ (5) หนูจันทร์ หงส์อาจ
10. จังหวัดเชียงใหม่: สนวนสาธารณะหนองบัวหาด จัดเก็บข้อมูลเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ. 2553
 (1) ชาตรี สุขภัญญา (2) ชัญญานุช ทองแย้ม (3) เรียม พรหมนัส
11. จังหวัดภูเก็ต: สนวนเฉลิมพระเกียรติ 100 ปี พระบรมราชชนนี จัดเก็บข้อมูลเมื่อวันที่ 18 เมษายน พ.ศ. 2553
 (1) ประทีป แสงโยธา (2) ยงยุทธ์ สิ้นศิริ (3) สาคร แฉมฉม
12. จังหวัดภูเก็ต: สนวนสาธารณะสะพานหิน จัดเก็บข้อมูลเมื่อวันที่ 20 เมษายน พ.ศ. 2553
 (1) กำธร สิงห์สุวรรณ (2) ผกามาศ โอจรัส (3) พรพรรณ ทองช่วย
13. จังหวัดสงขลา: สนวนประติมากรรมเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสทรงเจริญพระชนมายุ 50 พรรษา จัดเก็บข้อมูลเมื่อวันที่ 23 เมษายน พ.ศ. 2553
 (1) เกศินี จูประเสริฐ (2) ชาญชัย บุญใหม่ (3) ทำนอง ภูแลศรี
 (4) วัฒนา ขอบกลาง (5) สมสมร เอี้ยวอารักษ์
14. จังหวัดสงขลา: สนวนเสรี จัดเก็บข้อมูลเมื่อวันที่ 25 เมษายน 2553
 (1) บัณฑิต ลิวาณิชย์ (2) ประหยัด พงศ์ทอง (3) เสวก ผดุงรักษ์
15. จังหวัดอุบลราชธานี: ทุ่งศรีเมือง จัดเก็บข้อมูลเมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม 2553
 (1) ชิงชัย อาจบำรุง (2) ถวิล คล่องการค้า (3) สุนทร ตั้งประเสริฐ
16. จังหวัดร้อยเอ็ด: สนวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ ร้อยเอ็ด จัดเก็บข้อมูลเมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2555
 (1) ญาณิสสา ทองไม้ (2) ทินกร วันปรีดา (3) อติรัฐ พิริยะสิงห์

แบบสำรวจเบื้องต้น ชุดที่ 1

สำหรับการวิจัยเรื่อง ประติมากรรมร่วมสมัย: ถอดรหัสองค์ความรู้ทางสุนทรียภาพ
ที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะในประเทศไทย

วัตถุประสงค์: เพื่อจัดเก็บข้อมูลสภาพทั่วไปในสวนสาธารณะในประเทศไทย

1. ชื่อสวนสาธารณะ
2. ที่ตั้งและอาณาเขต
3. สภาพทั่วไปของสวนสาธารณะ
(บันทึกภาพ)
4. สภาพแวดล้อมบริเวณติดตั้งผลงานประติมากรรม
(บันทึกภาพ)
5. ลักษณะกิจกรรมของประชาชนที่ใช้บริการ
(บันทึกภาพ)

พูนัน ปณุกิติโต ชีเว

ผู้จัดเก็บข้อมูล

วันที่ เดือน พ.ศ. 25..... เวลา..... น.

แบบสำรวจเบื้องต้น ชุดที่ 2

สำหรับการวิจัยเรื่อง ประติมากรรมร่วมสมัย: ถอดรหัสองค์ความรู้ทางสุนทรียภาพ
ที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะในประเทศไทย

วัตถุประสงค์: เพื่อจัดเก็บข้อมูลสภาพปัจจุบันและปัญหาของประติมากรรมร่วมสมัยใน
สวนสาธารณะในประเทศไทย

1. ชื่อสวนสาธารณะ
2. ข้อมูลทั่วไปของผลงานประติมากรรมร่วมสมัย
 - 2.1 ชื่อผลงาน
 - 2.2 ชื่อศิลปินผู้สร้างสรรค์ผลงาน
3. สภาพปัจจุบันของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ
 - 3.1 รูปทรง
 - 3.1.1 วัสดุและกรรมวิธีที่ใช้ในการสร้างสรรค์
 - 3.1.2 ขนาด (กว้าง x ยาว x สูง : หน่วย เซนติเมตร)
 - 3.1.3 สภาพปัจจุบันที่ปรากฏ (บันทึกภาพ)
 - 3.2 ฐาน
 - 3.2.1 ลักษณะการติดตั้ง () ติดตั้งแบบใช้ฐาน () ติดตั้งแบบไม่ใช้ฐาน
 - 3.2.2 กรณีติดตั้งแบบใช้ฐาน
 - 3.2.2.1 วัสดุและกรรมวิธีที่ใช้ในการสร้าง
 - 3.2.2.2 ขนาด (กว้าง x ยาว x สูง : หน่วย เซนติเมตร)
 - 3.2.3 สภาพปัจจุบันที่ปรากฏ (บันทึกภาพ)
 - 3.3 สถานที่ติดตั้ง
 - 3.3.1 ลักษณะของสถานที่ติดตั้ง
 - 3.3.2 ตำแหน่งติดตั้งผลงาน (บันทึกภาพ)
4. ข้อค้นพบอื่นๆ (บันทึกภาพ)

พูน ปรุ ทิโต ชีเว

ผู้จัดเก็บข้อมูล

วันที่ เดือน พ.ศ. 25..... เวลา..... น.

แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง ชุดที่ 1

สำหรับการวิจัยเรื่อง ประติมากรรมร่วมสมัย: ถอดรหัสองค์ความรู้ทางสุนทรียภาพ
ที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะในประเทศไทย

กลุ่มผู้รู้: นายกสมาคมประติมากรไทย ประติมากร ผู้อำนวยการสำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย
กระทรวงวัฒนธรรมหรือผู้แทน ผู้อำนวยการหอศิลปปัทมาวิทยาลัยศิลปการ
และคณาจารย์คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปการ
ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ

วัตถุประสงค์: เพื่อจัดเก็บข้อมูลประวัติความเป็นมาของประติมากรรมร่วมสมัย
ในสวนสาธารณะของประเทศไทย

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์

- 1.1 ชื่อ – สกุล
- 1.2 ตำแหน่ง
- 1.3 ที่อยู่ / สถานที่ทำงาน / หน่วยงานที่สังกัด

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา

- 2.1 ชื่อสวนสาธารณะ
- 2.2 การสร้างประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะแห่งนี้มีความเป็นมาอย่างไร
- 2.3 หลักการและเหตุผลในการจัดสร้างประติมากรรมในสวนแห่งนี้
- 2.4 วัตถุประสงค์ในการจัดสร้าง
- 2.5 หน่วยงานดำเนินการ
- 2.6 วิธีดำเนินการ
- 2.7 ระยะเวลาดำเนินการ

ผู้จัดเก็บข้อมูล

วันที่ เดือน พ.ศ. 25..... เวลา..... น.

สถานที่

แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง ชุดที่ 2

สำหรับการวิจัยเรื่อง ประติมากรรมร่วมสมัย: ถอดรหัสองค์ความรู้ทางสุนทรียภาพ
ที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะในประเทศไทย

กลุ่มผู้รู้: ผู้ดูแลรักษาพื้นที่

วัตถุประสงค์: เพื่อจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับสวนสาธารณะ สภาพปัจจุบันและปัญหาของ
ประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์

- 1.1 ชื่อ – สกุล
- 1.2 ตำแหน่ง
- 1.3 ที่อยู่ / สถานที่ทำงาน / หน่วยงานที่สังกัด

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสวนสาธารณะ

- 2.1 ที่ตั้ง อาณาเขตและประวัติความเป็นมา
- 2.2 สภาพทั่วไปของสวนสาธารณะ
- 2.3 กิจกรรมของผู้ใช้บริการมีอะไรบ้าง
- 2.4 การดำเนินการ มีนโยบาย มาตรการอะไรบ้างในการดำเนินงาน

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ

- 3.1 สภาพปัจจุบันของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะเป็นอย่างไรบ้าง
- 3.2 สภาพปัญหาของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะเป็นอย่างไรบ้าง
- 3.3 วิธีการดูแลรักษาผลงานประติมากรรมร่วมสมัยที่ติดตั้งในสวนสาธารณะมีการดำเนินการอย่างไรบ้าง

ผู้จัดเก็บข้อมูล

วันที่ เดือน พ.ศ. 25..... เวลา..... น.

สถานที่

แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง ชุดที่ 3

สำหรับการวิจัยเรื่อง ประติมากรรมร่วมสมัย: ถอดรหัสองค์ความรู้ทางสุนทรียภาพ
ที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะในประเทศไทย

กลุ่มผู้ปฏิบัติ: ประติมากร

วัตถุประสงค์: เพื่อจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยใน
สวนสาธารณะในประเทศไทย

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์

- 1.1 ชื่อ – สกุล
- 1.2 ที่อยู่ / สถานที่ทำงาน / หน่วยงานที่สังกัด

ตอนที่ 2 แนวความคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน

- 2.1 ผลงานชื่อ, สร้างขึ้นในปี พ.ศ., สวนสาธารณะที่ติดตั้ง
- 2.3 เรื่องราว เนื้อหาที่นำมาสร้างสรรค์ผลงานคืออะไร

ตอนที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างแนวความคิดในการสร้างสรรค์กับรูปแบบประติมากรรม

- 3.1 จากแนวความคิดในการสร้างสรรค์ดังกล่าวนำมาคลี่คลายเป็นประติมากรรมอย่างไร
- 3.2 รูปทรง (Form) ที่สร้างขึ้นมีที่มาจากอะไร (เป็นรูปอะไร)
- 3.3 ทัศนธาตุสำคัญๆ ที่ใช้ มีอะไรบ้าง
- 3.4 หลักการจัดองค์ประกอบ (Composition) จัดอย่างไร
- 3.5 วัสดุและเหตุผลในการเลือกใช้วัสดุ

ตอนที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างผลงานประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ

- 4.1 ในการออกแบบผลงานประติมากรรมมีการนำปัจจัยเรื่องสภาพแวดล้อมของพื้นที่ติดตั้งมาเป็นองค์ประกอบในการพิจารณาหรือไม่ และอย่างไร
- 4.2 ปัจจัยของพื้นที่เรื่องใดบ้างที่นำมาใช้ประกอบในการพิจารณา

ผู้จัดเก็บข้อมูล

วันที่ เดือน พ.ศ. 25..... เวลา..... น.

สถานที่

แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง ชุดที่ 4

สำหรับการวิจัยเรื่อง ประติมากรรมร่วมสมัย: ถอดรหัสองค์ความรู้ทางสุนทรียภาพ
ที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะในประเทศไทย

กลุ่มผู้รู้: ผู้ทรงคุณวุฒิด้านทัศนศิลป์ ศิลปินแห่งชาติสาขาทัศนศิลป์ นายกสมาคมประติมากรไทย

วัตถุประสงค์: เพื่อจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับสุนทรียภาพที่เหมาะสมของประติมากรรมร่วมสมัย
ในสวนสาธารณะในประเทศไทย

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์

1.1 ชื่อ – สกุล

1.2 ที่อยู่ / สถานที่ทำงาน / หน่วยงานที่สังกัด

ตอนที่ 2 ปัจจัย/องค์ประกอบที่ต้องพิจารณาในการสร้างสรรค์ประติมากรรมร่วมสมัยที่มีสุนทรียภาพ
ที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะในประเทศไทย

2.1 ปัจจัย/องค์ประกอบอะไรบ้างที่ต้องใช้ในการพิจารณา/คำนึงถึง ในการออกแบบ/
สร้างสรรค์ประติมากรรมร่วมสมัยเพื่อให้มีสุนทรียภาพที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะในประเทศไทย

2.1.1 ด้านพื้นที่

2.1.2 ด้านประติมากรรม

2.1.2.1 ด้านเนื้อหา

2.1.2.2 ด้านรูปแบบ รูปทรงของประติมากรรม

2.1.3 ด้านอื่นๆ

พูน ปรณ ทิโต ชีเว

ผู้จัดเก็บข้อมูล

วันที่ เดือน พ.ศ. 25..... เวลา..... น.

สถานที่

แบบสอบถาม

สำหรับการวิจัยเรื่อง ประติมากรรมร่วมสมัย: ถอดรหัสองค์ความรู้ทางสุนทรียภาพ
ที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะในประเทศไทย
กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป: ประชาชนที่ใช้บริการสวนสาธารณะ

วัตถุประสงค์: เพื่อจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติของผู้ชมที่มีต่อการรับรู้สุนทรียภาพ
ในงานประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะในประเทศไทย

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 ชื่อ - สกุล

ตอนที่ 2 ทัศนคติเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพในงานประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ

รายการประเมิน	ระดับคะแนนการประเมิน				
	5	4	3	2	1
1. สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย					
1.1 สุนทรียภาพด้านเนื้อหา					
1.2 สุนทรียภาพด้านรูปทรง					
2. สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมร่วมสมัยกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ					
2.1 สุนทรียภาพของสถานที่ติดตั้ง					
2.2 การปรากฏชัดของประติมากรรม					
2.3 ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม					

หมายเหตุ ระดับคะแนนการประเมินตามเกณฑ์ 5 ระดับ ได้แก่

ระดับ 5 = มากที่สุด

ระดับ 4 = มาก

ระดับ 3 = ปานกลาง

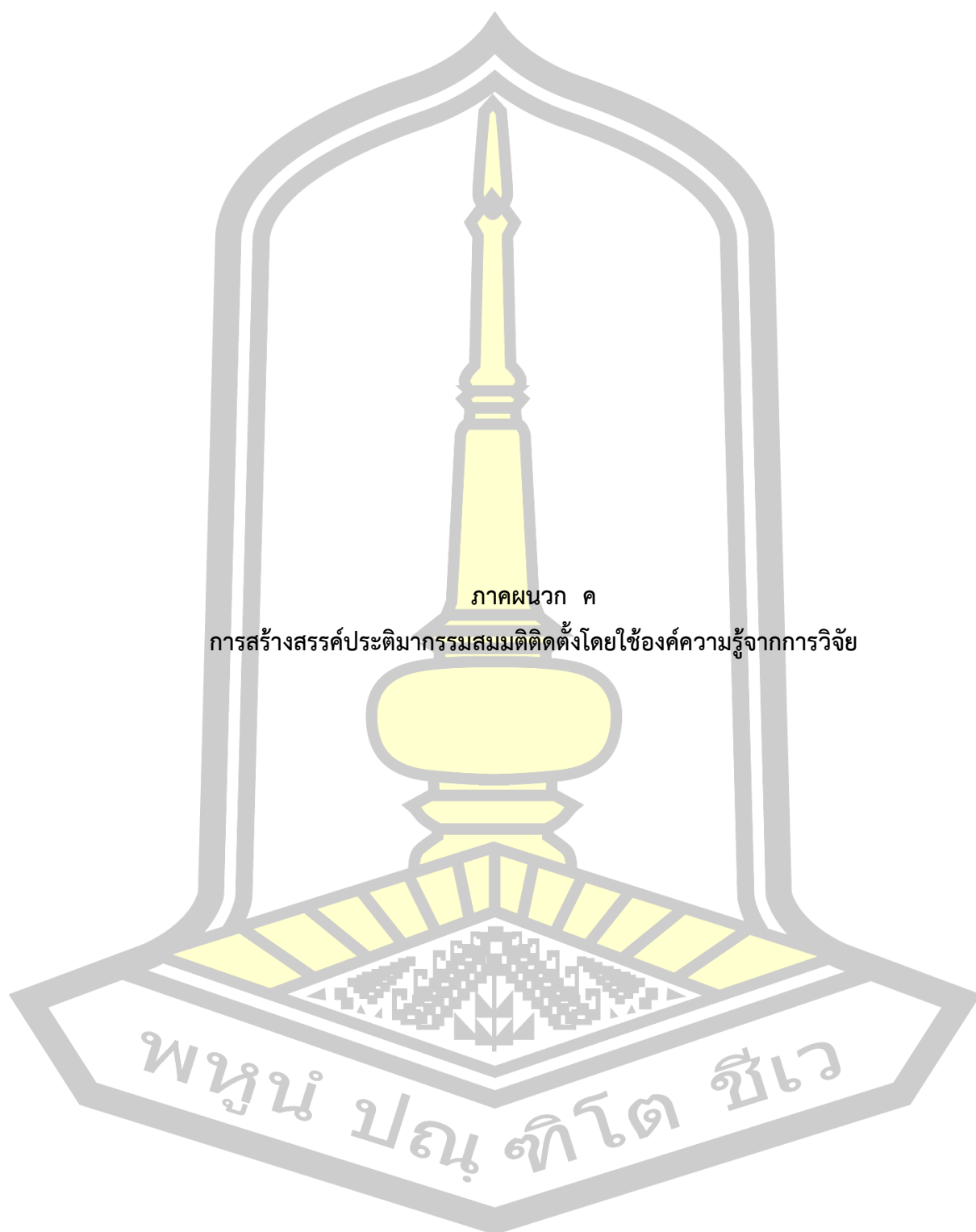
ระดับ 2 = น้อย

ระดับ 1 = น้อยที่สุด

ผู้จัดเก็บข้อมูล

วันที่ เดือน พ.ศ. 25..... เวลา..... น.

สถานที่

ภาคผนวก ค

การสร้างสรรค์ประติมากรรมสมมติติดตั้งโดยใช้องค์ความรู้จากการวิจัย

พหุบัน ปณฺ ทิโต ชีเว

การสร้างสรรค์ประติมากรรมสมมติติดตั้งโดยใช้อ็องค์ความรู้ทางสุนทรียภาพของ ประติมากรรมร่วมสมัยที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะของประเทศไทย

การสร้างสรรค์ประติมากรรมสมมติติดตั้ง เป็นการสร้างงานประติมากรรมเพื่อให้ศิลปินได้ประเมินผลทางสุนทรียภาพในด้านต่างๆ ของประติมากรรมกับสภาพแวดล้อม ทั้งนี้เพื่อค้นหาความเป็นไปได้ทางสุนทรียภาพของประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมประเภทต่างๆ เพื่อการนำเสนอให้ผู้ว่าจ้าง ผู้ควบคุมโครงการ หรือสาธารณะชนได้เห็นภาพจำลองของผลงานและสถานที่ในมุมมองและสัดส่วนเสมือนจริง และผลงานประติมากรรมต้นแบบ ก่อนที่จะดำเนินการจัดสร้างเป็นประติมากรรมขนาดใหญ่ในสถานที่จริง การสร้างสรรค์ประติมากรรมสมมติติดตั้งโดยใช้อ็องค์ความรู้ทางสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะในประเทศไทย มีขั้นตอนและรายละเอียด ดังนี้

1. ขั้นตอนการศึกษาบริบทพื้นที่: จังหวัดร้อยเอ็ด

จังหวัดร้อยเอ็ดตั้งอยู่ทางตอนกลางของภาคอีสาน มีพื้นที่ 8,299.46 ตารางกิโลเมตร หรือ 5,187,156 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียง ได้แก่ ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดกาฬสินธุ์ ทิศตะวันออก ติดต่อกับ จังหวัดยโสธร ทิศใต้ ติดต่อกับ จังหวัดสุรินทร์ และทิศตะวันตก ติดต่อกับ จังหวัดมหาสารคาม ต้นไม้ประจำจังหวัด คือกระบก ดอกไม้ประจำจังหวัด คืออินทนิลบก (*Lagerstroemia Macrocarpa*) คำขวัญประจำจังหวัด คือสิบเอ็ดประตูเมืองงาม เรืองนามพระสูงใหญ่ ผ้าไหมสาเกต บุญผะเหวดประเพณี มหาเจดีย์ชัยมงคล งามน่ายลบึงพลาญชัย เขตกว้างไกลทุ่งกุลา โลกลือชาข้าวหอมมะลิ ในปี พ.ศ. 2558 มีประชากร 1,308,166 คน (กรมการปกครอง, 2559: 3) ด้านเศรษฐกิจ ในปี พ.ศ. 2557 มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด 66,693 ล้านบาท รายได้ประชากรเท่ากับ 61,923 บาทต่อคนต่อปี สาขาการผลิตที่มีสัดส่วนสูงสุด ได้แก่ สาขาเกษตรกรรม สาขาการค้าส่งและค้าปลีก และสาขาบริการตามลำดับ จังหวัดร้อยเอ็ดมีพัฒนาการทางประวัติศาสตร์สืบต่อเนื่องกันมาอย่างยาวนาน เป็นจังหวัดที่มีความสำคัญในภาคอีสานตอนกลาง และมีแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งทั้งสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ได้แก่ บึงพลาญชัย กู่กาสิงห์ วัดผาน้ำทิพย์เทพประสิทธิ์วนาราม (ผาน้ำย้อย) เป็นต้น (สำนักงานจังหวัดร้อยเอ็ด, 2557: ไม่มีเลขหน้า)

2. ขั้นตอนการศึกษาบริบททั่วไปของพื้นที่วิจัย : สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ ร้อยเอ็ด

การศึกษาวิจัยบริบททั่วไปของสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ ร้อยเอ็ด ผู้วิจัยใช้ข้อมูลภาคเอกสารในเบื้องต้น จากนั้นจัดเก็บข้อมูลภาคสนามโดยใช้วิธีการสำรวจด้วยแบบสำรวจเบื้องต้น ชุดที่ 1 การสังเกต และการสัมภาษณ์ด้วยแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง ชุดที่ 2 ทำการสัมภาษณ์คุณนิติกร ทองกุล สถาปนิก เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

2.2.1 ที่ตั้ง อาณาเขตและประวัติความเป็นมา

สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์บรมราชชนนี ร้อยเอ็ด ตั้งอยู่ที่ถนนแจ้งสนิท และถนนสุริยเดชบำรุง ใจกลางเมืองร้อยเอ็ด ตรงข้ามกับศาลากลางจังหวัดร้อยเอ็ด ประชาชนในท้องถิ่นเรียกพื้นที่แห่งนี้ว่าบึงพลาญชัย เพราะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นบึงน้ำขนาดใหญ่ชื่อว่าบึงพลาญชัย เป็นบึงน้ำคูบ้านคูเมืองร้อยเอ็ดที่มีมาแต่อดีตก่อนการจัดสร้างสวนสาธารณะแห่งนี้ ถือเป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดร้อยเอ็ด ปัจจุบันมีเนื้อที่ 123 ไร่ 3 งาน 15 ตารางวา มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียง ได้แก่ ทิศเหนือ ทิศตะวันออกติดต่อกับย่านพาณิชย์กรรม ทิศใต้ ติดต่อกับถนนแจ้งสนิท และทิศตะวันตกติดต่อกับถนนสุริยเดชบำรุง และศาลากลางจังหวัดร้อยเอ็ด ดังภาพประกอบ 304

ภาพประกอบ 304 ที่ตั้งและอาณาเขตสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ ร้อยเอ็ด

สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ ร้อยเอ็ด จัดสร้างขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ในรัชกาลที่ 9 ในวโรกาสทรงมีพระชนมายุครบ 80 พรรษา รัฐบาลจึงมีนโยบายในการจัดสร้างสวนสาธารณะขึ้นในจังหวัดต่างๆ เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติ ในวโรกาสมหามงคลดังกล่าว โดยสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ ร้อยเอ็ด เป็นลำดับที่ 3 มีพิธีเปิดอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 21 มกราคม พ.ศ. 2529 โดยสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ในรัชกาลที่ 9 พร้อมด้วยสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ในรัชกาลที่ 9 เสด็จพระราชดำเนินมาทรงเป็นองค์ประธานในพิธี (สำนักงานจังหวัด ร้อยเอ็ด, 2557: ไม่มีเลขหน้า)

2.2.2 สภาพทั่วไปของสวนสาธารณะ

จากการจัดเก็บข้อมูลภาคสนามพบว่า สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ ร้อยเอ็ด มีลักษณะเป็นเกาะอยู่กลางบึงน้ำขนาดใหญ่ มีเนื้อที่ประมาณ 2 แสนตารางเมตร มีถนนรอบสวน ภายในสวนมีต้นไม้ใหญ่เพื่อความร่มรื่นและไม้ดอกไม้ประดับเพื่อความสวยงาม บ้ายี่สวนอยู่ด้านทิศใต้ติดกับถนนแจ้งสนิท มีหอนาฬิกาสูงอยู่ด้านหลัง มีพลาญชัยที่มีสวนสัตว์จำลองและน้ำตก

จำลอง มีสวนสุขภาพมีสนามเด็กเล่น รวมทั้งมีเรือและจักรยานน้ำให้เช่าพายและถีบเล่น เป็นที่ตั้งของศาลเจ้าพ่อหลักเมือง มีพระพุทธรูปปางลีลาขนาดใหญ่เป็นที่เคารพสักการะของชาวร้อยเอ็ด ที่ขอบบึงด้านตะวันตกเฉียงใต้มีอนุสาวรีย์พระยาสุนทรเทพกิจจารักษ์ ข้าหลวงประจำเมืองร้อยเอ็ด ระหว่าง พ.ศ. 2469-2471 ซึ่งเป็นผู้นำในการขุดลอกบึงจนสวยงาม นอกจากนี้แล้วยังมีพระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ในรัชกาลที่ 9 พื้นที่ของสวนแบ่งเป็น 3 ส่วนคือ

(1) บริเวณฝั่งตรงข้ามศาลากลางจังหวัดร้อยเอ็ด เป็นสวนเดิมที่มีอยู่แล้ว มีต้นทองกวาวขนาดใหญ่เก่าแก่หลายสิบต้นปลูกอยู่แต่เดิม ในช่วงฤดูร้อนจะออกดอกสีส้มสะพรั่งพร้อมกันแลดูสวยงาม มีศาลาและลานเอนกประสงค์สำหรับจัดกิจกรรมของจังหวัด

(2) บริเวณที่อยู่ตรงข้ามกับบริเวณที่ (1) และอยู่ติดบึงผลาญชัย ซึ่งเป็นบึงใหญ่ที่มีมาแต่เดิม ในบึงมีปลาหลายชนิดเป็นจำนวนมาก รอบบึงมีทางเดินกว้างสร้างลอยเหนือระดับน้ำสำหรับเดินออกกำลังกายหรือวิ่งเหยาะๆ มีสะพาน 3 แห่งเชื่อมต่อกับด้านนอกเพื่อให้ประชาชนเข้ามาภายในสวนได้ทุกด้าน

(3) บริเวณบึงน้อย มีพื้นที่ประมาณ 3 ไร่ กลางบึงมีน้ำพุสูง มีบัวปลูกสวยงาม ภาพประกอบ 305

สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ ร้อยเอ็ด เป็นสวนแบบเปิด ไม่มีรั้วและประตูปิดกั้น ประชาชนสามารถเข้ามาใช้บริการได้ตลอดเวลา ยกเว้นในส่วนเกาะกลางบึงผลาญชัย มีประตูเปิดปิด โดยเปิดให้บริการในเวลา 05.00-22.00 น. ในเวลากลางคืนจะมีไฟฟ้าเปิดให้แสงสว่างตลอดเวลาตามแนวถนน มีประชาชนมาใช้บริการในวันธรรมดาประมาณ 3,000 คน และวันหยุดประมาณ 5,000 คน

ภาพประกอบ 305 ฝั่งบริเวณสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ ร้อยเอ็ด

2.2.3 กิจกรรมของผู้ใช้บริการ

จากการจัดเก็บข้อมูลภาคสนามพบว่า กิจกรรมของประชาชนที่มาใช้บริการในสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ ร้อยเอ็ด มีหลากหลายลักษณะและมีความสัมพันธ์กับสถานที่และช่วงเวลา เริ่มตั้งแต่การเปิดให้บริการไปจนถึงเวลาปิดสวน ผู้ใช้บริการมีทุกเพศทุกวัย กิจกรรมมีทั้ง

แบบเดี่ยว ครอบครัวและเป็นกลุ่มเล็กๆ ได้แก่ การเดินและวิ่งออกกำลังกายไปตามถนนรอบบึง การออกกำลังกายตามฐานต่างๆ การนั่งพักผ่อนหย่อนใจและอ่านหนังสือที่ศาลา เก้าอี้และม้านั่งพักตามจุดต่างๆ การชมทัศนียภาพ การนอนพักผ่อนใต้ร่มไม้ ริมสระน้ำ การให้อาหารนกและปลาการพักผ่อนคลายด้วยการพายเรือและจักรยานน้ำ และการเดินแอโรบิก ดังภาพประกอบ 306

ภาพประกอบ 306 สภาพทั่วไปและกิจกรรมของผู้ใช้บริการสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ ร้อยเอ็ด

2.2.4 การดำเนินการ

จากการจัดเก็บข้อมูลภาคสนามพบว่า สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ ร้อยเอ็ด อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของงานสวนสาธารณะ ฝ่ายการโยธา กองช่าง เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ปัจจุบันมีนายพรประสิทธิ์ รัตนวิชัย เป็นผู้อำนวยการกอง มีหน้าที่รับผิดชอบการบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ต้นไม้ พรรณไม้ต่างๆ การจัดทำ คู่มือรักษาเรือนเพาะชำและขยายพรรณไม้ งานประดับตกแต่งสถานที่อาคารเกี่ยวกับการใช้พรรณไม้ต่างๆ งานให้คำปรึกษาแนะนำเผยแพร่ และประมาณราคาด้านภูมิสถาปัตยกรรม และงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือตามที่ได้รับมอบหมาย ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนผู้ให้บริการ รวมถึงการดำเนินการตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดัดแปลงล้อรถ พ.ศ. 2551 ที่ห้ามขายและบริโภคแอลกอฮอล์และยาสูบในสวนสาธารณะของราชการ (นิตินกร ทองกุล, 2554: สัมภาษณ์)

3. ขั้นตอนการกำหนดสถานที่ติดตั้งประติมากรรมร่วมสมัย

จากการศึกษาความรู้เกี่ยวกับสุนทรียภาพที่เหมาะสมของสถานที่จัดสร้างประติมากรรมร่วมสมัยที่จะส่งเสริมให้ประติมากรรมมีสุนทรียภาพปรากฏชัดที่สุด ผู้วิจัยได้นำความรู้ที่ได้มาใช้ในการเลือกสรรสถานที่ที่เหมาะสมติดตั้งประติมากรรมร่วมสมัยในบริเวณสวนไม้ประดับในเกาะลอยที่ตั้งอยู่กึ่งกลางบึงพลาญชัย โดยมีประเด็นในการพิจารณา ดังนี้

3.1 กายภาพของสถานที่ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) กายภาพโดยรวมของสวนสาธารณะ ผู้วิจัยได้กล่าวแล้วในสภาพทั่วไปของสวนสาธารณะข้อ 1.2.2 2) กายภาพของ

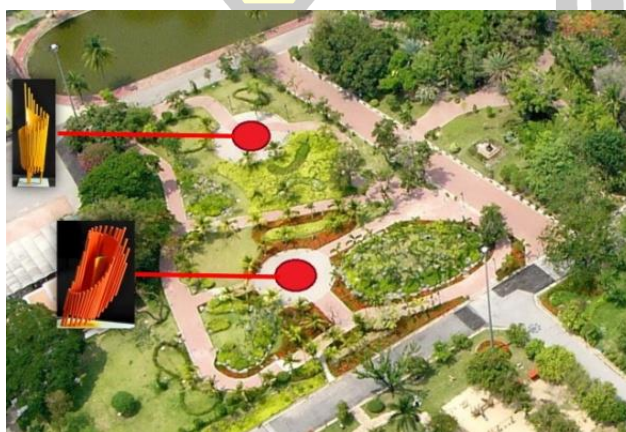
บริเวณจัดสร้างประติมากรรม บริเวณเกาะลอยกลางบึงพลาญชัยเป็นสถานที่ที่มีการออกแบบผังบริเวณที่สวยงาม มีบรรยากาศที่ร่มรื่นสวยงาม แวดล้อมไปด้วยพืชพรรณต่างๆ พื้นเป็นสนามหญ้า ต้นไม้มีระยะห่างเหมาะสมไม่หนาแน่น โปรง สบายตา มีทางเดินเชื่อมโยงไปยังส่วนต่างๆ ของพื้นที่ มีลานคอนกรีตรูปวงกลมขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 15.50 เมตร ซึ่งเป็นจุดบรรจบกันของทางเดิน 2 ลาน เหมาะแก่การจัดสร้างผลงานประติมากรรม เพราะพื้นที่รอบข้างโล่งกว้าง จะทำให้ผลงานมีฉากหน้าและฉากหลังโล่งกว้าง ไม่มีสิ่งรบกวนสายตา จะทำให้ประติมากรรมมีสุนทรียภาพที่ปรากฏชัดที่สุด มีมุมมองรอบด้าน และเด่นตระหง่านอยู่ท่ามกลางความร่มรื่นของสวนสาธารณะ ช่วยส่งเสริมให้ประติมากรรมมีรอบการมองที่สวยงาม มีชีวิต เคลื่อนไหว และไม่ที่บตัน มีแสงธรรมชาติส่องกระทบผลงานได้อย่างทั่วถึงในช่วงกลางวัน อีกทั้งยังเป็นจุดเชื่อมต่อของทางเดินซึ่งจะนำสายตาและผู้ชมมาสู่ประติมากรรม เป็นบริเวณที่ประชาชนสัญจรผ่านไปมา หรือทำกิจกรรมต่างๆ ซึ่งจะทำให้ประติมากรรมปรากฏชัด และใกล้ชิดกับผู้ชมมากที่สุด เป็นบริเวณที่มีภูมิทัศน์สวยงามที่สุดของสวนสาธารณะแห่งนี้ เมื่อมีการจัดสร้างประติมากรรมแล้ว จะทำให้สวนสาธารณะและประติมากรรมเสริมสร้างสุนทรียภาพซึ่งกันและกัน ใกล้กับสวนไม้ประดับเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปปางลีลาขนาดใหญ่ มีประติมากรรมโหวด เครื่องดนตรีสัญลักษณ์ของจังหวัดร้อยเอ็ดตั้งอยู่ที่มุมทั้งสี่ของพระพุทธรูปดังกล่าว ภาพประกอบ 307-308

3.2 จิตวิทยาของสถานที่ บริเวณเกาะลอยกลางบึงพลาญชัยเป็นสถานที่ที่ประชาชนมาใช้บริการในแต่ละวันมากที่สุด เป็นศูนย์กลางของสวนสาธารณะแห่งนี้ เพราะมีสภาพแวดล้อมที่ร่มรื่น มีสิ่งอำนวยความสะดวกไว้อย่างครบครัน บริเวณสวนไม้ประดับเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน ผู้ใช้บริการมีทุกเพศทุกวัย กิจกรรมมีทั้งแบบเดี่ยว ครอบครัวและเป็นกลุ่ม ช่วงเช้าและเย็นมีประชาชนมาเดินและวิ่งเหยาะไปตามถนน บริเวณรอบข้างมีประชาชนออกกำลังกายตามฐานต่างๆ การนั่งพักผ่อนหย่อนใจและอ่านหนังสือที่ศาลา การชมทัศนียภาพ การนอนพักผ่อนใต้ร่มไม้ การผ่อนคลายด้วยการขี่จักรยานน้ำ และการเดินแอโรบิก จากกิจกรรมของผู้ใช้บริการดังกล่าวสามารถวิเคราะห์ได้ว่า ความรู้สึกของผู้ใช้บริการต้องการความผ่อนคลาย การพักผ่อน ความเพลิดเพลิน และความสนุกสนานจากการเล่นกีฬา

พูน ปลูก ทัต ชีเว

ภาพประกอบ 307 ผังบริเวณและสภาพพื้นที่โดยรวมของเกาะลอยกลางบึงพลาญชัย

ภาพประกอบ 308 ผังบริเวณและสภาพพื้นที่บริเวณสวนไม้ประดับ แสดงตำแหน่งติดตั้งผลงาน

4. ขั้นตอนการกำหนดเนื้อหา แรงบันดาลใจ และแนวความคิดในการสร้างสรรค์

จากการศึกษาความรู้เกี่ยวกับสุนทรียภาพด้านเนื้อหาที่เหมาะสมกับประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะของประเทศไทย ผู้วิจัยได้นำความรู้ที่ได้มาใช้ในการกำหนดเนื้อหาเพื่อเป็นแรงบันดาลใจ และแนวความคิดในการสร้างสรรค์ เป็นเนื้อหาอิสระที่ได้จากการประมวลวิเคราะห์บริบทต่างๆ ทั้งในด้านสังคมและวัฒนธรรมที่แสดงอัตลักษณ์เฉพาะที่โดดเด่นของภาคอีสานและจังหวัดร้อยเอ็ด คือการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมร่วมสมัยที่มีเนื้อหาแสดงออกถึงจังหวะลีลาความพลิ้วไหวของรูปทรง โดยใช้รูปทรงของโหนดที่เป็นเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดร้อยเอ็ด ที่ประชาชนทุกคนรับรู้โดยทั่วกัน มีการจัดสร้างโหนดขนาดใหญ่ติดตั้งที่วงเวียนกลางเมืองหลายจุด รวมถึงในสวนสาธารณะแห่งนี้ ดังนั้นโหนดจึงเป็นสื่อสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมด้านดนตรีที่เป็นตัวแทนแสดงถึงจังหวัดร้อยเอ็ดอันเป็นที่รับรู้โดยทั่วไป

วัฒนธรรมที่แสดงอัตลักษณ์เฉพาะที่โดดเด่นของภาคอีสานอย่างหนึ่งคือดนตรี

นาฏศิลป์ ดนตรีนาฏศิลป์ของแต่ละกลุ่มชนแฝงไว้ด้วยนิสัย ความรู้สึก เจตคติต่อชีวิตของคนภายในกลุ่ม บางครั้งสิ่งที่แฝงเร้นนั้นปรากฏออกมาให้รับรู้ผ่านทางเนื้อร้อง ทำนอง และท่าทางการร่ายรำ ดนตรีนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสานก็เช่นกัน หากสังเกตด้วยความพิถีพิถะระหว่าะจะมองเห็นสภาพชีวิตของชาวอีสาน นิสัยใจคอ ความรู้สึกนึกคิดอันเป็นต้นเหตุแห่งพฤติกรรมของคน เผยให้เห็นภาพชีวิตในมุมต่างๆ ได้แก่ 1) ทำงานหนักด้วยกำลังกาย ชาวอีสานมีอาชีพเกี่ยวกับการเพาะปลูก แรงงานได้จากกำลังกายของตน เวลาทำงานไม่ได้กำหนดด้วยนาฬิกา ใช้พลังกายให้ได้มากที่สุดในช่วงที่ยังมีแสงสว่างจากดวงอาทิตย์ เมื่อสิ้นแสงอาทิตย์คือเวลาพักผ่อน การที่สมองไม่เมื่อยล้าจากการขบคิดแก้ปัญหา เมื่อได้พักผ่อนระหว่างรอรับประทานอาหารเย็นอาการเหน็ดเหนื่อยก็จะพลาลงไป เวลา 2-3 ชั่วโมงก่อนนอนก็ใช้ไปในการเดินเตร่พบเพื่อนหญิงและชาย พร้อมกับกลุ่มตัวเองด้วย เสียงดนตรีที่ตนบรรเลงสำหรับสภาพชนบทอีสานแล้วในเวลาค่าคืนเสียงดนตรีบอกให้รู้เวลาว่างเจียบเสียงดนตรีเป็นเวลาหลับนอน ช่วงเวลากลางวันที่เจียบเสียงดนตรีนั้นคือช่วงเวลาที่บ้านกำลังใช้พลังกายเพื่อปากท้องของตนอยู่ตามท้องไร้ท้องนา 2) รักอิสรภาพ ชาวอีสานไม่ชอบอยู่ภายใต้ระเบียบกฎเกณฑ์ที่ผู้อื่นกำหนดขึ้นมา ต้องการรับผิดชอบต่อการตัดสินใจของตนเอง ลักษณะเช่นนี้จะเห็นได้ว่าการดนตรีพื้นบ้านยังไม่ได้จัดเป็นระบบเท่าที่ควร การที่เป็นเช่นนี้เพราะความพอใจของแต่ละคน เพราะฉะนั้นนักดนตรีชาวบ้านแต่ก่อนจึงไม่ค่อยร่วมบรรเลงเป็นวง เว้นแต่งานเทศกาลสำคัญจะมีการนัดแนะมาพบปะตกลงกันก่อน 3) ความทุกข์ ความเศร้า ทำนองเพลงล่องของ (โงง) แม้อ้างกลมกลูก จากเสียงแคน การดำเนินทำนองและประสานแบบไมเนอร์ (Minor) แสดงออกให้ผู้ฟังรู้ว่าชีวิตชาวอีสานมีความทุกข์ยากลำบาก เพราะขาดความอุดมสมบูรณ์ ปากท้องฝากไว้กับความปรานีของฟ้าและฝน พื้นที่เป็นดินปนทรายไม่สามารถอุ้มน้ำ บางแห่งเต็มไปด้วยสาเกลือปลุกอะไรลงไปก็ไม่งอกงามและตายไปในที่สุด ธรรมชาติสอนให้ชาวอีสานรู้จักความทุกข์ ความเศร้ามาตั้งแต่วัยเด็ก 4) ความขี้ขิ้น ความเข้มแข็ง ความหนักแน่นของจังหวะดนตรี ความดังของเครื่องประกอบจังหวะ เสียงดังของกลองกิ่ง เสียงโป่งกลางเครื่องดนตรีท่อนไม้ ทั้งรูปร่างและเสียงสื่อให้เห็นว่าชาวอีสานมิได้ยอมสยบให้แก่ความทุกข์ ความเศร้าทั้งมวล เทวดาฟ้าดินมิได้หยิบบี้นความอุดมสมบูรณ์มาให้ ก็จำเป็นที่ต้องกัดฟันอดทนไม่ยอมแพ้ 5) ความสวยงาม ความแจ่มใส จังหวะการฟ้อนผู้ไทย การเยื้องกรายที่ช้ากว่า จังหวะแข็งอีกเท่าตัว การแต่งกาย การร่ายรำที่อ่อนช้อยบ่งชี้ให้เห็นว่าชาวอีสานยังมีความรักสวยรักงาม ร่าเริงแจ่มใส บุชาความงามทั้งร่างกายและจิตใจ 6) ความกระฉับกระเฉงกระปรี้กระเปร่า จังหวะดนตรี จังหวะการร่ายรำ แข็งซึ่งเป็นจังหวะค่อนข้างเร็ว การก้าวเท้า การเคลื่อนไหวทุกส่วนของร่างกายเป็นไปด้วยความกระฉับกระเฉงว่องไว ลักษณะนี้แสดงให้เห็นว่าชาวอีสานต้องรีบ เกรงว่าจะไม่ทันกับกาลเวลา ความเคยชินดังกล่าวนี้จึงปรากฏอยู่ในดนตรีนาฏศิลป์ของพวกเขาด้วย 7) ความรักสนุกสนาน

สังเกตจากลักษณะท่าทางการร่ายรำของเซ็ง ดนตรีและจังหวะที่ใช้ประกอบ นอกจากแสดง ความกระฉับกระเฉงแล้ว ยังแสดงออกในความรักสนุกสนาน เมื่อถึงคราวสนุกสนานชาวบ้านก็ สนุกสนานเต็มที่ ยินดีให้คนอื่นร่วมสนุกสนานด้วย ดนตรีและจังหวะเพลงพื้นบ้านมีลักษณะเร้าใจ ทำให้เกิดความคึกคะนอง ชวนให้ผู้ชมผู้ฟังเกิดอารมณ์สนุกสนานไปด้วย จะเห็นว่าผู้ชมเข้าร่วม ขบวนฟ้อนรำ ร่ายรำไปกับพวกฟ้อนรำอยู่บ่อยๆ เพราะจังหวะและทำนองที่เร้าใจนี้ ภาคอีสาน ตั้งอยู่ในแถบที่ไม่ค่อยอุดมสมบูรณ์เมื่อเทียบกับภาคอื่นๆ (วิทยาลัยครูอุบลราชธานี, 2520: 78-91)

โหวด เป็นอุปกรณ์เครื่องเล่นเพื่อความเพลิดเพลินอย่างหนึ่ง ต่อมาดนตรีอีสาน มีบทบาทสำคัญต่อชีวิตของชาวบ้านเป็นอันมาก ในอดีตการคมนาคมไม่สะดวก ภาพยนตร์ วิทยุ โทรทัศน์ยังไม่แพร่หลาย ชาวบ้านอาศัยดนตรีพื้นเมืองที่มีอยู่เป็นนันทนาการของตนนับเวลาช้านาน และเป็นสิ่งเดียวที่จัดหามาได้โดยไม่สิ้นเปลืองทุนรอนมากมายนัก ในอดีตโหวดเป็นอุปกรณ์เครื่องเล่น เพื่อความเพลิดเพลินอย่างหนึ่ง ต่อมาในปี พ.ศ. 2511 อาจารย์ทรงศักดิ์ ประทุมสินธุ์ อาจารย์ ประจำวิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด ได้พัฒนาเป็นเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานชนิดหนึ่ง เป็นเครื่องเป่า ขนาดเล็ก ให้เสียงที่หลากหลาย มีรูปทรงสวยงาม โหวดทำจากไม้กู่แคนที่เป็นส่วนปลายเหลือจาก การทำแคน แต่มีวิธีการกำเนิดเสียงที่แตกต่างจากแคน โดยแคนมีลิ้นเป็นตัวให้กำเนิดเสียง แต่โหวด ไม่มีลิ้น ให้กำเนิดเสียงโดยการไหลของลม ระดับเสียงสูงต่ำขึ้นอยู่กับ ขนาดความโตและความยาว ของลูกโหวด หรือขึ้นอยู่กับปริมาตรความจุลมของลูกโหวดนั่นเอง หากมีความจุมากเสียงจะต่ำ หากมีความจุน้อยเสียงจะสูง ลูกโหวดด้านหัวของแต่ละลูก เชื่อมปลายให้แหลมเป็นปากปลาฉลาม และนำแต่ละลูกมาติดเข้ากับแกนโดยรอบ เรียงลำดับจากยาวไปหาสั้น โหวดมาตรฐานมี 13 ลูก 5 โหนดตามโน้ตเพลงพื้นบ้านอีสาน คือ มี ซอล ลา โด เร สามารถบรรเลงเพลงลายใหญ่และลาย สุดสะแนนได้ หรือหากต้องการใช้เล่นร่วมกับลายน้อยและลายโป้ซ่ายได้ ก็สามารถปรับคีย์ลูกโหวดให้ สูงขึ้น ก็จะได้โน้ต 5 ตัวสำหรับคีย์ลายน้อย คือ ลา โด เร ฟา ซอล ต่อมาเพื่อให้โหวดหนึ่งตัว เล่นได้หลายลายหรือหลายสเกลเสียงมากขึ้นจึงเพิ่มเสียงฟาเข้าไปเป็น 6 โหนด ซึ่งจะสามารถบรรเลง ลายใหญ่ ลายน้อย ลายสุดสะแนน และลายโป้ซ่ายได้ แต่บางคนอาจสั่งพิเศษให้ช่างโหวดทำให้ ครบทั้ง 7 โหนดเพื่อให้บรรเลงเพลงลูกทุ่งได้เต็มสเกล แต่อาจเล่นยากกว่าโหวดปกติ ทั้งนี้โหวด จำแนกออกเป็น 3 ประเภทตามลักษณะรูปทรง ได้แก่

(1) โหวดหาง (หรือโหวดแกว่ง) เป็นเครื่องเล่นเพื่อความเพลิดเพลิน โหวดใน อดีตเป็นอุปกรณ์เครื่องเล่นเพื่อความเพลิดเพลินอย่างหนึ่งเท่านั้น ยังไม่ถือว่าเป็นเครื่องดนตรี เพราะยังไม่มีมีการนำมาบรรเลงเป็นเพลงจริงๆ โดยโหวดในสมัยก่อนประกอบด้วยแกนกลางซึ่งทำจาก ไม้ไผ่ลำโตขนาดกลาง และลูกโหวดซึ่งทำจากลำไผ่เล็กมีรู หากลูกโหวดมีผิวหนากก็ใช้มีดเหลาเปลือก ออกให้บางลง นำลูกโหวดมาติดรอบแกนด้วยขี้สูด หรือหากไม่มีขี้สูดก็ใช้ยางมูกเป็นตัวประสาน ซึ่งโหวดนี้สามารถถือเป่าเล่นเพื่อความเพลิดเพลินได้

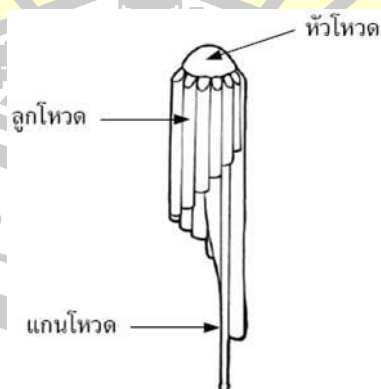
(2) โหวดกลม เป็นโหวดที่เป็นเครื่องดนตรี ได้รับการปรับปรุงพัฒนาโดยนาย ทรงศักดิ์ ประทุมสินธุ์ โดยอาศัยหลักการของโหวดหาง แต่จัดรูปแบบโน้ตโดยหลักการทางดนตรี เทียบเสียงกับแคน ซึ่งในสมัยแรกใช้เพียง 5 โน้ตตามลักษณะลายเพลงพื้นบ้านอีสาน

(3) โหวดแผง คือโหวดที่เป็นเครื่องดนตรี ใช้หลักการเดียวกันกับ โหวดกลมผสมผสานกับรูปแบบของเม้าท์อ็อกแกน โหวดแผงจะติดลูกโหวดเรียงกันเป็นแถวเดียว ตามลำดับความยาวสั้น ภาพประกอบ 309

ภาพประกอบ 309 โหวดกลมและโหวดแผง

โหวด มีส่วนประกอบสำคัญ ได้แก่ 1) ลูกโหวด ทำจากไม้ตระกูลไม้ชนิดเดียวกันกับที่ใช้ทำแคน ช่างทำแคนนิยมเรียกไม้ชนิดนี้ว่าไม้กู่แคน โดยมากมักใช้ส่วนที่เหลือจากการทำลูกแคน มาตัดทำเป็นลูกโหวด 2) แกนโหวด เป็นส่วนสำหรับนำลูกโหวดมาติดเรียงเข้าด้วยกัน ตามลำดับโน้ต ทำจากลำไม้ไผ่ เหลาให้เหลือเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 2 นิ้ว ปาดเฉียงทำเป็นหางและ 3) หัวโหวด มีลักษณะสอแบนกลม ปลายมน ใช้เพื่อให้เป่าลูกโหวดได้ง่าย ทำจากซี่สุดผสมกับซี่ซี่ (ยางไม้ เช่น ต้นจิก ต้นแคน เป็นต้น) ปัจจุบันอาจใช้วัสดุอื่นทดแทน (เจริญชัย ชนไฟโรจน์, 2526: 27-30) ภาพประกอบ 310

ภาพประกอบ 310 ส่วนประกอบของโหวด

โหวด เป็นเครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงในลักษณะต่างๆ ได้แก่ 1) บรรเลงประกอบหมอลำ คำว่า ลำ หมายถึง ขับลำนำ หรือขับลำ หรือขับเป็นลีลาการร้อง หรือการเล่าเรื่องราวที่ร้อยกรองเป็นกาพย์ หรือกลอนด้วยทำนองพื้นเมือง การลำประกอบด้วยทำนองที่ใช้ระดับเสียงมากกว่าสำเนียงพูด แต่ระดับเสียงที่ใช้น้อยกว่าระดับเสียงที่ประกอบเป็นทำนองเพลงที่เราเคยชินอยู่ในปัจจุบันชาวบ้านใช้คำว่า ลาย แทนคำว่าทำนอง และใช้คำว่า ทาง แทนคำว่า เพลง บางครั้งก็ใช้ปนกันทำให้สับสน อย่างไรก็ตามทางลำ หรือทำนองเพลงที่ใช้ลำมีอยู่จำกัด เช่น ทางลำกลอนมีลีลาและทำนองแบบหนึ่ง ทางลำยาว หรือลำล่องของ หรือลำล่องมีลีลาและทำนองอีกแบบหนึ่ง ทางลำเตี้ย ทางลำเพลิน ทางลำเตี้ยพม่า ทางลำตั้งหวายก็มีลีลาและทำนองแตกต่างกันออกไปอีกคนละแบบ การลำทุกครั้งจำเป็นต้องมีเครื่องดนตรีประกอบเพื่อทำให้เกิดความไพเราะมีชีวิตชีวาเพิ่มมากขึ้นกว่าการฟังเสียงหมอลำเพียงอย่างเดียว 2) บรรเลงล้วน บางโอกาสดนตรีบรรเลงทำนองเพลงล้วนๆ เพื่อเป็นนันทนาการแก่ผู้ฟัง เพลงที่ใช้บรรเลงก็เป็นทางประกอบหมอลำหรือทางอื่นๆ ที่ใช้เป็นเพลงบรรเลงโดยเฉพาะ เช่น ทางสร้อย ทางแมงภู่ตอมดอก ทางไล่วัวขึ้นภู ทางลมพัดพร้าว เพลงพื้นเมืองที่ใช้บรรเลงโดยเฉพาะนี้มีมาตั้งแต่สมัยโบราณเป็นมรดกตกทอดและบรรเลงกันต่อมาด้วยทำนองเดิมและไม่มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไข 3) บรรเลงเพลงประกอบ การฟ้อนรำ นาฏศิลป์พื้นเมืองอีสานเน้นการเคลื่อนไหวท่าตามจังหวะส่วนอื่นๆ ของร่างกายก็มีการเคลื่อนไหวด้วยแต่ไม่ค่อยพิถีพิถัน ชาวบ้านทั่วไปจึงฟ้อนรำได้ด้วยการก้าวเท้าไปตามจังหวะยกมือทั้งสองสอดส่ายไปมากก็เป็นอันใช้ได้ ด้วยเหตุนี้การฟ้อนรำของชาวบ้านจึงมิได้เสมอไม่ว่าเมื่อใดที่เกิดอารมณ์สนุกสนาน เพียงแต่การตบมือ การเคาะไม้เป็นจังหวะผู้ที่สมัครใจหาความสนุกสนานด้วยการฟ้อนรำก็อาจทำได้ ส่วนการฟ้อนรำที่จัดขึ้นเพื่อความสวยงามมีศิลปะนั้นจำเป็นต้องมีหลักและระเบียบแบบแผน การตบมือ เคาะไม้เป็นจังหวะเท่านั้นยังไม่เพียงพอ การจัดหาเครื่องดนตรีชนิดต่างๆ และเครื่องประกอบจังหวะมาบรรเลงประกอบจะทำให้เร้าใจ สนุกสนานและเพิ่มพูนความงามในแง่ศิลปะยิ่งขึ้น ดนตรีพื้นเมืองอีสานเหนือมีลักษณะประจำของตัวเองมีความแตกต่างไปจากดนตรีพื้นเมืองภาคอื่นๆ (วิทยาลัยครูอุบลราชธานี, 2520: 49-62)

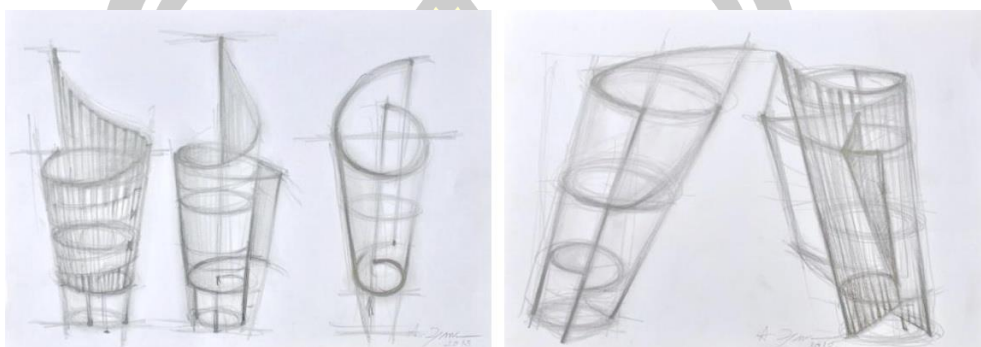
จังหวะ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากของดนตรีอีสาน มีตั้งแต่ประเภทช้าปานกลางและเร็ว จังหวะช้าใช้ในเพลงประเภทชวณผืน เสร้า หรือตอนอารัมภบทของเพลงแทบทุกเพลง เพลงจังหวะช้ามีไม่มากนัก ส่วนมากมีจังหวะปานกลางและเร็ว ลักษณะเพลงพื้นเมืองอีสานไม่ยึดตายด จังหวะเน้นกระชับ ให้ความหมายไปในแง่รื่นเริงสนุกสนาน สามารถโน้มน้าวจิตใจของผู้เล่นและผู้ฟังให้เกิดความสนุกสนาน คึกคะนอง บ่อยครั้งที่ผู้ฟังเกิดอารมณ์สนุกสนานจนไม่อาจนิ่งฟังต่อไปได้ ต้องตบมือ กระตีบเท้า หรือลุกขึ้นร่ายรำตามจังหวะดนตรีที่บรรเลงไปด้วย จังหวะที่ใช้เป็นอัตราธรรมดาประเภท 2/4 และ 4/4 ไม่มีลักษณะเป็นอัตราผสมเลย (จารุบุตร เรื่องสุวรรณ, 2520: 77-79)

จากการศึกษาวิจัยลักษณะทางกายภาพของโหวด พบว่า รูปทรงมีโครงสร้างเป็นทรงกระบอก จากการใช้กระบอกไม้ไผ่เป็นแกนโครงสร้างเรียกว่าแกนโหวด มีเส้นตรงเรียงตัวต่อกันไปตามความโค้งของแกนโครงสร้าง เส้นตรงเป็นท่อขนาดเล็กและมีความยาวแตกต่างกัน เรียกว่าลูกโหวด เมื่อถูกนำมาใช้บรรเลง ผู้บรรเลงจะหมุนแกนโหวดไปมา โดยใช้หัวโหวดเป็นแกนหมุน การหมุนไปมาดังกล่าวแสดงถึงการเคลื่อนไหว การคล้อยออก การม้วนเข้าของแผงลูกโหวด และจากการที่โหวดมีเสียงเป็นเอกลักษณ์เฉพาะที่เกิดจากการเป่าลมผ่านหน้าตัดของลูกโหวด เป็นเสียงธรรมชาติที่พลิ้วไหว แตกต่างจากเครื่องเป่าประเภทอื่นที่ให้กำเนิดเสียงผ่านลิ้น แต่โหวดไม่มีลิ้น ให้กำเนิดเสียงโดยการไหลของลม จึงให้ความรู้สึกถึงกระแสลม การพลิ้วไหวที่อ่อนโยน สนุกสนาน มีระดับเสียงสูงต่ำที่นุ่มนวล ขึ้นอยู่กับขนาดความโตและความยาวของลูกโหวด ทำให้ปริมาตรความจุลมของลูกโหวดแตกต่างกัน หากมีความจุมากจะมีเสียงต่ำ หากมีความจุน้อยจะมีเสียงสูง ดังนั้นเสียงของโหวดจึงมีความสัมพันธ์กับรูปทรงและลักษณะทางกายภาพของโหวด จากลักษณะโครงสร้างรูปทรงกระบอก การเรียงตัว ความสั้นยาวที่แตกต่างกันของลูกโหวด การหมุน การคล้อยออก การม้วนเข้า เสียงที่เป็นธรรมชาติ และระดับความสูงต่ำของเสียงที่หลากหลาย สิ่งทั้งหลายเหล่านี้กระตุ้นเร้าจินตนาการและความรู้สึกถึงจังหวะ และความพลิ้วไหวของดนตรี ผู้วิจัยจึงได้นำมาเป็นแนวคิดและแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมร่วมสมัยที่มีเนื้อหาแสดงออกถึงจังหวะ ลีลาความพลิ้วไหวของรูปทรง โดยใช้ลักษณะรูปทรงของโหวดเป็นเค้าโครง ผสมผสานกับจินตนาการและความรู้สึกพลิ้วไหวจากเสียงที่แผ่วพลิ้วเป็นธรรมชาติ สร้างรูปทรงใหม่เป็นประติมากรรมร่วมสมัย สำหรับสมมติติดตั้ง ณ สวนสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ ร้อยเอ็ด จังหวัดที่มีโหวดเป็นสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมด้านดนตรี

5. ขั้นตอนการสร้างสรรค์

5.1 การร่างภาพ (Sketch Drawing) การร่างภาพด้วยดินสอดำบนกระดาษเป็นการแสวงหา หรือสำรวจความเป็นไปได้ของรูปแบบทางประติมากรรม และค้นหารูปแบบที่พึงพอใจที่สุดที่สามารถตอบสนองแนวความคิดในการสร้างสรรค์ แม้ว่าการร่างภาพจะเป็นเพียงการเริ่มต้นค้นหาความน่าจะเป็นของประติมากรรมแต่ละชิ้น แต่ก็ยังเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญมาก ทั้งนี้เพราะเป็นการร่างรูปธรรม (Objective) จากนามธรรม (Subjective) ซึ่งเป็นภาพในความคิดหรือมโนภาพ (Image) จากการสรุป ประมวล วิเคราะห์ข้อมูลทางกายภาพและทางจิตวิทยาที่เป็นอารมณ์ ความรู้สึกหลอมรวมกัน ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ร่างภาพเป็นจำนวนมากหลายๆ ภาพ เพื่อให้ได้มาซึ่งรูปแบบทางประติมากรรมที่แปลกใหม่ น่าสนใจ มีเอกลักษณ์ ไม่ซ้ำหรือคล้ายคลึงกับผลงานของศิลปินอื่น มีความเหมาะสมสัมพันธ์กับบริบทของพื้นที่ สอดคล้องกับเนื้อหา และสามารถนำเสนอแก่นของความคิดที่ต้องการแสดงออกมาได้สัมฤทธิ์ผลสูงสุด โดยใช้โหวดกลมเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างรูปทรง มีโครงสร้างเป็นรูปทรงแนวตั้ง และแนวเฉียง คล้ายโหวดที่ตั้งขึ้น

โดยชี้แกนโหวดขึ้นด้านบน ใช้เส้นตรงเรียงต่อกันเป็นระนาบโค้งซึ่งมีที่มาจากการเล่นของลูกโหวด ความสูงของเส้นมีระดับที่ลดหลั่นแตกต่างกัน ระนาบโค้งมีจำนวนอ้อมเส้นแกนโครงสร้างของรูปทรง แสดงการเคลื่อนไหวสัมพันธ์กับที่วางที่ถ่ายเท ไหวเวียนอยู่รอบรูปทรง รวมถึงการไหลเวียนไปสู่ ภายในรูปทรงด้วย ให้ความรู้สึกถึงการหมุน การเคลื่อนที่ การม้วนเข้า จังหวะ และความพลิ้วไหว ของดนตรี เป็นเสียงจากธรรมชาติ ที่เกิดจากโหวด ภาพประกอบ 311

ภาพประกอบ 311 ภาพร่างผลงานชิ้นที่ 1 และชิ้นที่ 2

5.2 การสร้างแบบจำลอง (Sketch Model) คือการสร้างแบบจำลอง 3 มิติ เป็นการสำรวจความเป็นไปได้ของการออกแบบรูปทรง 3 มิติ (Tree Dimension Design) ที่มีเค้าโครงมาจากภาพร่าง (Sketch Drawing) ในข้อ 5.4.1 เพื่อค้นหา จัดระเบียบ และควบคุม ทัศนธาตุต่างๆ ให้มีความประสานกลมกลืน แสดงความเป็นเด่น และอยู่ร่วมกันอย่างเป็นเอกภาพ ส่งเสริมให้ผลงานมีความสมบูรณ์ทางสุนทรียภาพ และสามารถตอบสนองเนื้อหาและแนวความคิด ในการสร้างสรรค์ได้สูงสุด ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยใช้กระดาษแข็ง ไม้เส้นกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 0.5 เซนติเมตร และกาวชนิดแห้งเร็ว เป็นวัสดุในการสร้างแบบจำลอง ทั้งนี้ได้ทำการวิเคราะห์ โดยใช้ความรู้ทางสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยที่เหมาะสมกับสวนสาธารณะของประเทศ ไทย ที่ได้จากการวิจัยในข้อ 3 เป็นกรอบในการพิจารณาและประเมินผลความเป็นไปได้ของรูปแบบ ประติมากรรมที่สัมพันธ์กับสถานที่ ได้แก่

5.2.1 สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย ประกอบด้วย

(1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา เนื้อหาแสดงออกถึงจังหวะ ลีลาความพลิ้วไหว ของรูปทรง โดยใช้ลักษณะรูปทรงของโหวดเป็นเค้าโครง ผสมผสานกับจินตนาการและความรู้สึก พลิ้วไหวจากเสียงที่แผ่วพลิ้ว เป็นธรรมชาติ

(2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ประกอบด้วย 1) สุนทรียภาพของทัศนธาตุ เกิดจากโครงสร้างเป็นรูปทรงแนวตั้ง และแนวเฉียง ระนาบโค้งเกิดจากการเรียงตัวของเส้นตรงซึ่งมี

ที่มาจากการเล่นตัวของลูกโหวด ความสูงของเส้นมีระดับที่ลดหลั่นแตกต่างกัน ระบายโค้งม้วนวน อ้อมเส้นแกนโครงสร้างของรูปทรง แสดงการเคลื่อนไหวสัมพันธ์กับที่วางที่ถ่ายเท ไหวเวียนอยู่รอบ รูปทรง รวมถึงการไหลเวียนไปสู่ภายในรูปทรงด้วย ให้ความรู้สึกถึงการหมุน การคล้อยออก การม้วน เข้า จังหวะ และความพลิ้วไหวของดนตรี เป็นเสียงจากธรรมชาติ ที่เกิดจากโหวด นอกจากนี้แล้วยังมีความงามที่เกิดจากสี คือผลงานชิ้นที่ 1 มีสีเหลืองเข้ม (Yellow Orange) ให้ความรู้สึกถึงสีของไม้ไฟ มีความสดใส และทำให้ประติมากรรมปรากฏเด่นชัด สามารถมองเห็นได้โดยง่าย ส่วนผลงานชิ้นที่ 2 สีส้ม (Orange) ให้ความรู้สึกถึงสีของดอกทองกวาวที่ผลิดอกในฤดูร้อน ซึ่งมีอยู่มาก พบเห็นได้โดยทั่วไปในภาคอีสาน ให้ความรู้สึกถึงบรรยากาศของอีสาน อีกทั้งยังมีความสดใส และทำให้ประติมากรรมปรากฏเด่นชัด สามารถมองเห็นได้โดยง่ายเช่นเดียวกับผลงานชิ้นที่ 1 ในองค์รวมนั้นสีของผลงานทั้งสองชิ้นดังกล่าวยังเป็นกลุ่มสีที่อยู่ในวรรณะร้อน (Hot Tone) จึงไม่แสดงความขัดแย้งกัน ทำให้ประติมากรรมปรากฏเด่นชัด สามารถมองเห็นได้โดยง่าย และส่งเสริมสุนทรียภาพซึ่งกันและกัน ด้านองค์ประกอบของรูปทรงเป็นการสมดุลแบบอสมมาตร คือสมดุลแบบสองข้างไม่เท่ากันในทางกายภาพแต่สมดุลในความรู้สึก 2) สุนทรียภาพวัสดุ กำหนดให้ประติมากรรมสร้างด้วยเหล็กท่อ มีความหนาไม่น้อยกว่า 1.5 มิลลิเมตร จะทำให้ผลงานมีความมั่นคงแข็งแรง มีพื้นผิวเรียบ เคลือบผิวด้วยสีกันสนิมและสีรองพื้น สีชั้นนอกสุดซึ่งเป็นสีของผลงานเป็นสีน้ำมัน สีสดใส เพื่อป้องกันการเกิดสนิมกัดกร่อน และเพื่อให้ผลงานปรากฏชัด 3) สุนทรียภาพของขนาด กำหนดให้รูปทรงมีขนาดและสัดส่วนใหญ่กว่าขนาดมนุษย์ มีความสูงเหนือระดับสายตา ประกอบกับรูปทรงตั้งอยู่บนฐานคอนกรีตและพื้นยกระดับ 2 ระดับ ทำให้รูปทรงมีความสูงที่เหมาะสมกับกรอบและมุมมอง และเด่นตระหง่าน ปรากฏชัด ไม่กลืนหายไปกับสภาพแวดล้อม และ 4) สุนทรียภาพของการติดตั้ง ผู้วิจัยใช้การติดตั้งรูปทรงบนฐาน เพื่อช่วยยกระดับความสูงของประติมากรรมให้เหมาะสมกับมุมมองที่จะก่อให้เกิดสุนทรียภาพสูงสุดของผลงาน รูปทรงตั้งอยู่บนฐานคอนกรีตทรงกระบอกหุ้มด้วยหินแกรนิตสีเทาเข้ม หรือสีดำ และพื้นคอนกรีตยกระดับ 2 ระดับ ทำให้รูปทรงมีความสูงที่เหมาะสมกับกรอบและมุมมอง และเด่นตระหง่าน แสงจากธรรมชาติตอนกลางวันทำให้รูปทรงปรากฏมิติที่ชัดเจน นอกจากนี้ยังกำหนดให้มีการติดตั้งหลอดไฟฟ้าที่พื้นยกระดับ จำนวน 6 จุด รอบพื้นยกระดับ เพื่อให้มีแสงสว่างจากไฟฟ้าส่องให้ความสว่างแก่ผลงานประติมากรรมในเวลากลางคืนจนถึงกำหนดเวลาปิดสวน เพื่อให้เกิดมุมมองที่โดดเด่นสวยงามแก่สวนสาธารณะ และประชาชนสามารถชื่นชมสุนทรียภาพของประติมากรรมได้ในเวลากลางคืน

5.2.2 สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมร่วมสมัย

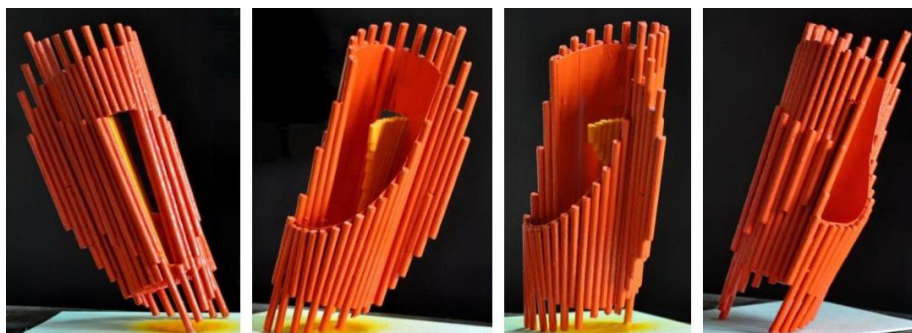
กับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(1) สุนทรียภาพของสถานที่ บริเวณเกาะลอยกลางบึงพลาญชัยเป็นสถานที่ที่มีการออกแบบผังบริเวณที่สวยงาม มีบรรยากาศที่ร่มรื่นสวยงาม แวดล้อมไปด้วยพืชพรรณต่างๆ พื้นเป็นสนามหญ้า ต้นไม้มีระยะห่างเหมาะสมไม่หนาแน่น โปรง สบายตา มีทางเดินเชื่อมโยงไปยังส่วนต่างๆ ของพื้นที่ มีลานคอนกรีตรูปวงกลมขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 15.50 เมตร เป็นจุดบรรจบกันของทางเดิน 2 ลาน ซึ่งเป็นตำแหน่งในการสมมติติดตั้งประติมากรรม เพราะพื้นที่รอบข้างโล่งกว้าง จะทำให้ผลงานมีฉากหน้าและฉากหลังโล่งกว้าง ไม่มีสิ่งรบกวนสายตา ทำให้ประติมากรรมมีสุนทรียภาพที่ปรากฏชัดที่สุด มีมุมมองรอบด้าน และเด่นตระหง่านอยู่ท่ามกลางความร่มรื่นของสวนสาธารณะ ช่วยส่งเสริมให้ประติมากรรมมีกรอบการมองที่สวยงาม มีชีวิตเคลื่อนไหวและไม่ทึบตัน มีแสงธรรมชาติส่องกระทบผลงานได้อย่างทั่วถึงในช่วงกลางวัน อีกทั้งยังเป็นจุดเชื่อมต่อของทางเดินซึ่งจะนำสายตาและผู้ชมมาสู่ประติมากรรม เป็นบริเวณที่ประชาชนสัญจรผ่านไปมา หรือทำกิจกรรมต่างๆ ซึ่งจะทำให้ประติมากรรมปรากฏชัด และใกล้ชิดกับผู้ชมมากที่สุด เป็นบริเวณที่มีภูมิทัศน์สวยงามที่สุดของสวนสาธารณะแห่งนี้ เมื่อมีการจัดสร้างประติมากรรมแล้วจะทำให้สวนสาธารณะและประติมากรรมเสริมสร้างสุนทรียภาพซึ่งกันและกัน

(2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากการสร้างรูปทรงแบบเรขาคณิตที่มีขนาดและสัดส่วนใหญ่กว่ามนุษย์ มีความสูงเหนือระดับสายตา รูปทรงมีลักษณะเป็นระนาบขนาดใหญ่โค้งขนาดใหญ่ที่เกิดจากการเรียงตัวของเส้นตรง มีสีเข้มสด ประกอบกับตำแหน่งที่ติดตั้งเป็นจุดบรรจบกันของทางเดิน 2 ลาน อีกทั้งยังเป็นจุดเชื่อมต่อของทางเดินซึ่งจะนำสายตาและผู้ชมมาสู่ประติมากรรม เป็นบริเวณที่ประชาชนสัญจรผ่านไปมา หรือทำกิจกรรมต่างๆ ซึ่งจะทำให้ประติมากรรมปรากฏชัด และใกล้ชิดกับผู้ชมมากที่สุด ภาพประกอบ 312-313

ภาพประกอบ 312 แบบจำลองผลงานชิ้นที่ 1

ภาพประกอบ 313 แบบจำลองผลงานชิ้นที่ 2

5.3 การสร้างสรรค์ประติมากรรมร่วมสมัยสมมติติดตั้ง

5.3.1 วัสดุที่ใช้ในการสร้างสรรค์ การสร้างสรรค์ประติมากรรมร่วมสมัยภายใต้แนวคิดเรื่องจังหวะ ลีลาความพลิ้วไหวของรูปทรงในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เหล็กท่อนเป็นวัสดุในการสร้างสรรค์ เพราะมีลักษณะเป็นเส้นตรง มีความกลวง เหมือนกับลักษณะของไม้ไผ่ที่ใช้ในการทำโหวด อีกทั้งยังมีขนาดหลากหลาย ทำให้การออกแบบและสร้างรูปทรงมีอิสระ สามารถแสดงความแตกต่างด้านขนาดของเส้น เพื่อสื่อถึงจังหวะของเสียงโหวดที่มีความแตกต่าง หลากหลาย แสดงสุนทรียภาพของรูปทรงที่เกิดจากทัศนธาตุที่มีขนาด และทิศทางที่ต่างกันอย่างชัดเจน นอกจากนี้แล้วเหล็กท่อนยังเป็นวัสดุที่ประกอบสร้างได้ง่าย ทั้งการตัด เชื่อมต่อ การตกแต่งพื้นผิว การเคลือบสี รวมถึงเป็นวัสดุที่มีความแข็งแรงสูง สามารถรับน้ำหนักของรูปทรงทั้งหมด ทนทานต่อแรงดัน กระแสลม และสะดวกต่อการติดตั้ง ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกใช้เหล็กท่อนขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 3 และ 4 เซนติเมตร เป็นวัสดุในการสร้างสรรค์ผลงานชุดนี้ ภาพประกอบ 314

ภาพประกอบ 314 เหล็กท่อน วัสดุที่ใช้ในการสร้างสรรค์

นอกจากเหล็กท่อนแล้ว ยังมีวัสดุอื่นๆ ที่ใช้ ได้แก่ สีเคลือบป้องกันสนิม ใช้พ่นรองพื้นเคลือบผิวเหล็กเพื่อป้องกันการเกิดสนิม สีน้ำมัน ใช้พ่นเคลือบพื้นผิวเหล็กเพื่อให้รูปทรงมีสีตามที่ต้องการ อีกทั้งยังช่วยรักษาเหล็กให้ทนทานต่อสภาพดินฟ้าอากาศของประเทศไทย อีกชั้นหนึ่ง

5.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการสร้างสรรค์

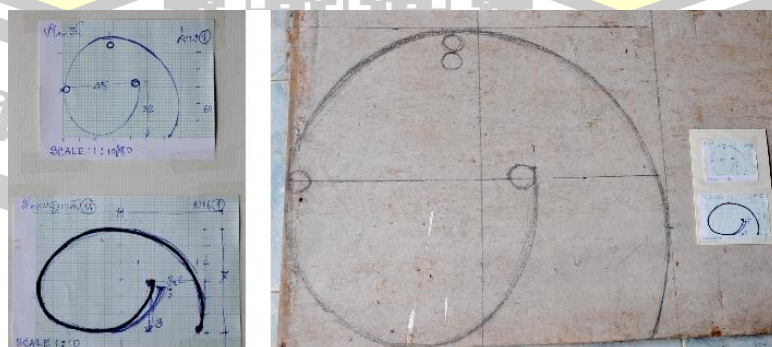
เครื่องมือที่ใช้ในการสร้างสรรค์ ได้แก่ เครื่องตัดโลหะ เครื่องเชื่อมโลหะ เครื่องเจียรโลหะ ค้อน ปากกาจับชิ้นงาน แปรงลวดทองเหลือง ตะไบ กระดาษทราย หน้ากากติดกระจกป้องกันแสง ถุงมือ ที่กรองอากาศ ที่ปิดหู เป็นต้น

ภาพประกอบ 315 เครื่องมือที่ใช้ในการสร้างสรรค์

5.3.3 กระบวนการสร้างสรรค์ประติมากรรมร่วมสมัยสมมติติดตั้ง

(1) การขยายแบบจากแบบจำลอง (Sketch Model) คือการสร้างผลงานที่มีขนาดใหญ่กว่าแบบจำลอง เพื่อให้เห็นลักษณะของรูปทรง ทิศนาคู และรายละเอียดอื่นๆ ของผลงาน สำหรับนำเสนอต่อสาธารณะชน ผู้ว่าจ้าง หรือเจ้าของพื้นที่ เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ของการจัดสร้างประติมากรรมที่มีขนาดเหมาะสมในสวนสาธารณะ ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้กำหนดมาตราส่วนการขยายรูปทรงจากแบบจำลองที่ 1 ต่อ 10 เพื่อให้ได้ประติมากรรมสมมติติดตั้งที่มีรูปทรงและรายละเอียดชัดเจน ภาพประกอบ 316

ภาพประกอบ 316 การขยายภาพด้านตัด (Plan) ผลงานประติมากรรมร่วมสมัยสมมติติดตั้ง

(2) การประกอบสร้างรูปทรง เริ่มจากการวางตำแหน่งภาพด้านตัด (Plan) ด้านล่างและด้านบนให้ได้ตำแหน่งและระดับตามมาตราส่วนการขยายรูปทรงที่กำหนด จากนั้น ตัดเหล็กท่อตามมาตราส่วนที่วัดความยาวจากแบบจำลอง แล้วนำมาเชื่อมประกอบตามภาพด้านตัด (Plan) โดยเริ่มจากส่วนที่เป็นแกนหลักของรูปทรง แล้วทำเช่นเดียวกันนี้ต่อเนื่องไปจนถึงส่วนสุดท้ายของรูปทรง ในการประกอบสร้างรูปทรงนี้ผู้วิจัยใช้เหล็กท่อที่มีขนาดแตกต่างกัน 2 ขนาด คือขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 3 และ 4 เซนติเมตร โดยเชื่อมประกอบสลับขนาด เรียงต่อกันเป็น ระบายโค้ง เพื่อให้รูปทรงมีการเคลื่อนไหว มีจังหวะการซ้ำที่แตกต่างกันในรายละเอียด มีการตัดปลายเหล็กท่อเป็นมุมเฉียง 45 องศา แล้วนำมาเชื่อมต่อกันเป็นแนวเส้นตรง จากนั้นนำมาเชื่อมประกอบสลับกับเหล็กท่อนขนาดใหญ่ เรียงต่อกันเป็นระบายโค้ง เพื่อให้เกิดจังหวะการเคลื่อนไหวบน ระบายโค้ง เพิ่มรายละเอียดของรูปทรง และทำให้เกิดการถ่ายเทไหลเวียนระหว่างที่ว่างภายนอก กับที่ว่างภายใน ทำให้รูปทรงไม่ทึบตันเกินไป นอกจากนี้แล้วยังให้จินตนาการถึงกลิ่นลมของโหวด ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดเสียงอันพลิ้วไหวของเครื่องดนตรีชนิดนี้ ในขั้นตอนนี้ถือว่ามีความสำคัญมากที่สุด เพราะเป็นการสร้างรูปทรงให้เป็นไปตามขนาดและสัดส่วนตามแบบจำลอง ทั้งนี้อาจมีการเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมองค์ประกอบบางส่วนของรูปทรงได้ เพราะเมื่อรูปทรงมีขนาดใหญ่ขึ้น จึงมีความจำเป็นต้องเพิ่มเติมรายละเอียดของรูปทรง เพื่อให้ผลงานมีความสมบูรณ์และมีสุนทรียภาพ สูงสุดเมื่อประกอบสร้างรูปทรงเสร็จแล้ว นำมาเชื่อมประกอบกับฐานที่สร้างด้วยเหล็กแผ่นรูปวงกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 100 เซนติเมตร สำหรับผลงานชิ้นที่ 1 และ 122 เซนติเมตร สำหรับ ผลงานชิ้นที่ 2 โดยทั้งสองมีความสูง 30 เซนติเมตร เพื่อให้รูปทรงตั้งในทิศทางและตำแหน่งตามที่ต้องการ อีกทั้งยังทำให้รูปทรงมีความมั่นคงแข็งแรง สอดคล้องต่อการเคลื่อนย้าย และความปลอดภัย ต่อผู้ชม เมื่อประกอบรูปทรงติดกับฐานแล้วทำการตกแต่งรูปทรงให้สมบูรณ์ที่สุดภาพประกอบ 317

ภาพประกอบ 317 การประกอบสร้างรูปทรง

(3) การเคลือบสี แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนแรก เป็นการเคลือบสีป้องกันสนิม การสร้างประติมากรรมด้วยเหล็กเพื่อการติดตั้งกลางแจ้งมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการเคลือบสีป้องกันสนิม เพื่อป้องกันการเกิดสนิมกัดกร่อนพื้นผิวและเนื้อเหล็ก ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อโครงสร้าง ความมั่นคงแข็งแรง และสุนทรียภาพของประติมากรรม สีป้องกันสนิมที่เคลือบนี้ผู้วิจัยใช้เป็นสีรองพื้นในตัวเอง เป็นการรองพื้นก่อนการเคลือบสีที่ต้องการ เพื่อช่วยให้สีจริงยึดเกาะชิ้นงาน และทำให้สีมีความหนาแน่นยิ่งขึ้น กรรมวิธีการเคลือบสีทำโดยใช้สีป้องกันสนิมผสมกับน้ำมันสน หรือทินเนอร์เพื่อลดความข้นหนืดในอัตราส่วน สี 5 ส่วนต่อน้ำมันสน หรือทินเนอร์ 1 ส่วน คนให้เข้ากัน เทใส่ในกาพ่นสี จากนั้นทำการพ่นสีลงบนพื้นผิวของประติมากรรม โดยการพ่นในระยะห่างประมาณ 50 เซนติเมตร พ่นบางๆ ให้ทั่วทุกส่วนของผลงาน โดยเฉพาะซอกหลืบต่างๆ เมื่อเสร็จแล้วทิ้งไว้ประมาณ 30 นาที สังเกตดูถ้าแห้งแล้วเริ่มต้นพ่นรอบที่ 2 ได้ ทำเช่นเดียวกับรอบแรกทุกประการ เมื่อสีกันสนิมชั้นที่ 2 แห้งแล้ว สำรवादูความเรียบร้อยของผลงาน หากยังมีส่วนที่พ่นไม่ถึง หรือสีไม่เรียบดี ทำการแก้ไขให้เรียบร้อย

ขั้นตอนที่สอง เป็นการพ่นสีจริงซึ่งเป็นสีที่ผู้วิจัยกำหนดให้ผลงานชั้นที่ 1 มีสีเหลืองเข้ม (Yellow Orange) ที่ให้ความรู้สึกถึงสีของไม้ไฟ และทำให้ประติมากรรมปรากฏเด่นชัด สามารถมองเห็นได้โดยง่าย ส่วนผลงานชั้นที่ 2 ใช้สีส้ม (Orange) เพื่อให้มีความแตกต่างจากประติมากรรมชั้นที่ 1 ซึ่งติดตั้งในพื้นที่ไม่ห่างกันมาก แต่ทั้งสองสีดังกล่าวยังเป็นกลุ่มสีที่อยู่ในวรรณะร้อน (Hot Tone) จึงไม่แสดงความขัดแย้งกัน ทำให้ประติมากรรมปรากฏเด่นชัด สามารถมองเห็นได้โดยง่าย โดยผลงานทั้งสองชั้นใช้น้ำมัน ซึ่งมีคุณสมบัติในการไม่ดูดซึมความชื้นและน้ำ มีการยึดเกาะกับผิววัสดุดี มีการยึดหยุ่นตัวต่อความผันแปรของอุณหภูมิสูง ทำให้ไม่แตกร้าวและหลุดล่อนได้ง่าย ทนทานต่อแสงแดดไม่จืดซีดได้ง่าย ที่สำคัญคือการบำรุงรักษาง่าย หากมีฝุ่นเกาะสามารถทำความสะอาดโดยใช้น้ำยาล้างรถยนต์และน้ำเปล่าฉีดล้าง ก็จะทำให้ผลงานสะอาดมีสีสันทึบสดใสดังเดิม

5.3.4 ผลงานประติมากรรมร่วมสมัยสมมติติดตั้งชั้นที่ 1 ชื่อผลงาน จังหวะแผ่วพลีว ขนาด กว้าง 95 ยาว 90 สูง 330 เซนติเมตร สร้างโดยกรรมวิธีเชื่อมเหล็ก สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยสมมติติดตั้งในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(1) สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย ประกอบด้วย

(1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา เนื้อหาแสดงออกถึงจังหวะ ลีลา ความพลิ้วไหวของรูปทรง โดยใช้ลักษณะรูปทรงของโหวดเป็นเค้าโครง ผสมผสานกับจินตนาการ และความรู้สึกพลิ้วไหวจากเสียงที่แผ่วพลีว เป็นธรรมชาติ

(1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ประกอบด้วย 1) สุนทรียภาพของทัศนธาตุ เกิดจากโครงสร้างเป็นรูปทรงแนวตั้ง และแนวเฉียง ระนาบโค้งเกิดจากการเรียงตัวของเส้นตรงซึ่งมีที่มาจากการเรียงตัวของลูกโหวด ความสูงของเส้นมีระดับที่ลดหลั่นแตกต่างกัน ระนาบ

โค้งม้วนวนอ้อมเส้นแกนโครงสร้างของรูปทรง แสดงการเคลื่อนไหวสัมพันธ์กับที่วางที่ถ่ายเท
 ไหวเวียนอยู่รอบรูปทรง รวมถึงการไหลเวียนไปสู่ภายในรูปทรงด้วย ให้ความรู้สึกถึงการหมุน
 การเคลื่อนที่ การม้วนเข้า จังหวะ และความพลิ้วไหวของดนตรี เป็นเสียงจากธรรมชาติ ที่เกิดจาก
 โหวด นอกจากนี้แล้วยังมีความงามที่เกิดจากรูปทรงมีสีเหลืองเข้ม (Yellow Orange) ให้ความรู้สึก
 ถึงสีของไม้ไผ่ มีความสดใส และทำให้ประติมากรรมปรากฏเด่นชัด สามารถมองเห็นได้โดยง่ายด้าน
 องค์ประกอบของรูปทรงเป็นการสมดุลแบบสมมาตร คือสมดุลแบบสองข้างไม่เท่ากันในทาง
 กายภาพแต่สมดุลในความรู้สึก 2) สุนทรียภาพวัสดุ กำหนดให้ประติมากรรมสร้างด้วยเหล็กท่อ
 มีความหนาไม่น้อยกว่า 1.5 มิลลิเมตร จะทำให้ผลงานมีความมั่นคงแข็งแรง มีพื้นผิวเรียบ
 เคลือบผิวด้วยสีป้องกันสนิมและสีรองพื้น สีชั้นนอกสุดซึ่งเป็นสีของผลงานเป็นสีน้ำมัน สีสดใส
 เพื่อป้องกันการเกิดสนิมกัดกร่อน และเพื่อให้ผลงานปรากฏชัด 3) สุนทรียภาพของขนาด
 กำหนดให้รูปทรงมีขนาดและสัดส่วนใหญ่กว่าขนาดมนุษย์ มีความสูงเหนือระดับสายตา ประกอบกับ
 รูปทรงตั้งอยู่บนฐานคอนกรีตและพื้นยกระดับ 2 ระดับ ทำให้รูปทรงมีความสูงที่เหมาะสมกับกรอบ
 และมุมมอง และเด่นตระหง่าน ปรากฏชัด ไม่กลืนหายไปกับสภาพแวดล้อม และ 4) สุนทรียภาพ
 ของการติดตั้ง ผู้วิจัยใช้การติดตั้งรูปทรงบนฐาน เพื่อช่วยยกระดับความสูงของประติมากรรมให้
 เหมาะสมกับมุมมองที่จะก่อให้เกิดสุนทรียภาพสูงสุดของผลงาน รูปทรงตั้งอยู่บนฐานคอนกรีต
 ทรงระบอบหุ้มด้วยหินแกรนิตสีเทาเข้ม หรือสีดำ และพื้นคอนกรีตยกระดับ 2 ระดับ ทำให้
 รูปทรงมีความสูงที่เหมาะสมกับกรอบและมุมมอง และเด่นตระหง่าน แสงจากธรรมชาติตอน
 กลางวันทำให้รูปทรงปรากฏมิติที่ชัดเจน นอกจากนี้ยังกำหนดให้มีการติดตั้งหลอดไฟฟ้าที่พื้น
 ยกระดับ จำนวน 6 จุด รอบพื้นยกระดับ เพื่อให้มีแสงสว่างจากไฟฟ้าส่องให้แสงสว่างแก่ผลงาน
 ประติมากรรมในเวลากลางคืนจนถึงกำหนดเวลาปิดสวน เพื่อให้เกิดมุมมองที่โดดเด่นสวยงามแก่
 สวนสาธารณะ และประชาชนสามารถชื่นชมสุนทรียภาพของประติมากรรมได้ในเวลากลางคืน

(2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมร่วมสมัย
 กับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(2.1) สุนทรียภาพของสถานที่ บริเวณเกาะลอยกลางบึงพลาญชัยเป็น
 สถานที่ที่มีการออกแบบผังบริเวณที่สวยงาม มีบรรยากาศที่ร่มรื่นสวยงาม แวดล้อมไปด้วยพืชพรรณ
 ต่างๆ พื้นเป็นสนามหญ้า ต้นไม้มีระยะห่างเหมาะสมไม่หนาแน่น โปรง สบายตา มีทางเดิน
 เชื่อมโยงไปยังส่วนต่างๆ ของพื้นที่ มีลานคอนกรีตรูปวงกลมขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 15.50 เมตร
 เป็นจุดบรรจบกันของทางเดิน 2 ลาน พื้นที่อยู่รอบข้างโล่งกว้าง จะทำให้ผลงานมีฉากหน้าและฉาก
 หลังโล่งกว้าง ไม่มีสิ่งรบกวนสายตา ทำให้ประติมากรรมมีสุนทรียภาพที่ปรากฏชัดที่สุด มีมุมมอง
 รอบด้าน และเด่นตระหง่านอยู่ท่ามกลางความร่มรื่นของสวนสาธารณะ ช่วยส่งเสริมให้
 ประติมากรรมมีกรอบการมองที่สวยงาม มีชีวิต เคลื่อนไหวและไม่ทึบตัน มีแสงธรรมชาติ

ส่องกระทบผลงานได้อย่างทั่วถึงในช่วงกลางวัน อีกทั้งยังเป็นจุดเชื่อมต่อของทางเดินซึ่งจะนำสายตาและผู้ชมมาสู่ประติมากรรม เป็นบริเวณที่ประชาชนสัญจรผ่านไปมา หรือทำกิจกรรมต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้ประติมากรรมปรากฏชัดและใกล้ชิดกับผู้ชมมากที่สุด เป็นบริเวณที่มีภูมิทัศน์สวยงามที่สุดของสวนสาธารณะแห่งนี้ เมื่อมีการจัดสร้างประติมากรรมแล้วจะทำให้สวนสาธารณะและประติมากรรมเสริมสร้างสุนทรียภาพซึ่งกันและกัน

(2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากการสร้างรูปทรงแบบเรขาคณิตที่มีขนาดและสัดส่วนใหญ่กว่ามนุษย์ มีความสูงเหนือระดับสายตา รูปทรงมีลักษณะเป็นระนาบขนาดใหญ่โค้งขนาดใหญ่ที่เกิดจากการเรียงตัวของเส้นตรง มีสีเข้มสด ประกอบกับตำแหน่งที่ติดตั้งเป็นจุดบรรจบกันของทางเดิน 2 ลาน อีกทั้งยังเป็นจุดเชื่อมต่อของทางเดินซึ่งจะนำสายตาและผู้ชมมาสู่ประติมากรรม เป็นบริเวณที่ประชาชนสัญจรผ่านไปมา หรือทำกิจกรรมต่างๆ ซึ่งจะทำให้ประติมากรรมปรากฏชัด และใกล้ชิดกับผู้ชมมากที่สุด

5.3.5 ผลงานประติมากรรมร่วมสมัยสมมติติดตั้งชั้นที่ 2 ชื่อผลงานท่วงทำนองแห่งอีสาน ขนาด กว้าง 100 ยาว 100 สูง 250 เซนติเมตร สร้างโดยกรรมวิธีเชื่อมเหล็ก สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยสมมติติดตั้งในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(1) สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย ประกอบด้วย

(1.1) สุนทรียภาพด้านเนื้อหา เนื้อหาแสดงออกถึงจังหวัด ลีลา ความพลิ้วไหวของรูปทรง โดยใช้ลักษณะรูปทรงของโหวดเป็นเค้าโครง ผสมผสานกับจินตนาการ และความรู้สึกพลิ้วไหวจากเสียงที่แผ่วพลิ้ว เป็นธรรมชาติ

(1.2) สุนทรียภาพด้านรูปทรง ประกอบด้วย 1) สุนทรียภาพของทัศนธาตุ เกิดจากโครงสร้างเป็นรูปทรงแนวเฉียง ระนาบโค้งเกิดจากการเรียงตัวของเส้นตรงซึ่งมีที่มาจากการเรียงตัวของลูกโหวด ความสูงของเส้นมีระดับที่ลดหลั่นแตกต่างกัน ระนาบโค้งมีนวนอ้อมเส้นแกนโครงสร้างของรูปทรง แสดงการเคลื่อนไหวสัมพันธ์กับที่ว่างที่ถ่ายเท ไหวเวียนอยู่รอบรูปทรง รวมถึงการไหลเวียนไปสู่ภายในรูปทรงด้วย ให้ความรู้สึกถึงการหมุน การเคลื่อน การม้วนเข้า จังหวัด และความรู้สึกพลิ้วไหวของดนตรี เป็นเสียงจากธรรมชาติ ที่เกิดจากโหวด นอกจากนี้แล้วยังมีความงามที่เกิดจากรูปทรงมีสีส้ม (Orange) ให้ความรู้สึกถึงสีของดอกทองกวาวที่ผลิตดอกในฤดูร้อน ซึ่งมีอยู่มาก พบเห็นได้โดยทั่วไปในภาคอีสาน ให้ความรู้สึกถึงบรรยากาศของอีสาน อีกทั้งยังมีความสดใส และทำให้ประติมากรรมปรากฏเด่นชัด ด้านองค์ประกอบของรูปทรงเป็นการสมดุลแบบอสมมาตร คือสมดุลแบบสองข้างไม่เท่ากันในทางกายภาพแต่สมดุลในความรู้สึก

2) สุนทรียภาพวัสดุ กำหนดให้ประติมากรรมสร้างด้วยเหล็กท้อ มีความหนาไม่น้อยกว่า 1.5 มิลลิเมตร จะทำให้ผลงานมีความมั่นคงแข็งแรง มีพื้นผิวเรียบ เคลือบผิวด้วยสีป้องกันสนิม และสีรองพื้น สีชั้นนอกสุดซึ่งเป็นสีของผลงานเป็นสีน้ำมัน สีสดใส เพื่อป้องกันการเกิดสนิม

กัฏกร่อน และเพื่อให้ผลงานปรากฏชัด 3) สุนทรียภาพของขนาด กำหนดให้รูปทรงมีขนาดและสัดส่วนใหญ่กว่าขนาดมนุษย์ มีความสูงเหนือระดับสายตา ประกอบกับรูปทรงตั้งอยู่บนฐานคอนกรีตและพื้นยกระดับ 2 ระดับ ทำให้รูปทรงมีความสูงที่เหมาะสมกับกรอบและมุมมอง และเด่นตระหง่าน ปรากฏชัด ไม่กลืนหายไปกับสภาพแวดล้อม และ 4) สุนทรียภาพของการติดตั้ง ผู้วิจัยใช้การติดตั้งรูปทรงบนฐาน เพื่อช่วยยกระดับความสูงของประติมากรรมให้เหมาะสมกับมุมมองที่จะก่อให้เกิดสุนทรียภาพสูงสุดของผลงาน รูปทรงตั้งอยู่บนฐานคอนกรีตทรงกระบอกหุ้มด้วยหินแกรนิตสีเทาเข้ม หรือสีดำ และพื้นคอนกรีตยกระดับ 2 ระดับ ทำให้รูปทรงมีความสูงที่เหมาะสมกับกรอบและมุมมอง และเด่นตระหง่าน แสงจากธรรมชาติตอนกลางวันทำให้รูปทรงปรากฏมิติที่ชัดเจน นอกจากนี้ยังกำหนดให้มีการติดตั้งหลอดไฟฟ้าที่พื้นยกระดับ จำนวน 6 จุด รอบพื้นยกระดับ เพื่อให้มีแสงสว่างจากไฟฟ้าส่องให้ความสว่างแก่ผลงานประติมากรรมในเวลากลางคืนจนถึงกำหนดเวลาปิดสวน เพื่อให้เกิดมุมมองที่โดดเด่นสวยงามแก่สวนสาธารณะ และประชาชนสามารถชื่นชมสุนทรียภาพของประติมากรรมได้ในเวลากลางคืน

(2) สุนทรียภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประติมากรรมร่วมสมัยกับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ ประกอบด้วย

(2.1) สุนทรียภาพของสถานที่ บริเวณเกาะลอยกลางบึงพลาญชัยเป็นสถานที่ที่มีการออกแบบผังบริเวณที่สวยงาม มีบรรยากาศที่ร่มรื่นสวยงาม แวดล้อมไปด้วยพืชพรรณต่างๆ พื้นเป็นสนามหญ้า ต้นไม้มีระยะห่างเหมาะสมไม่หนาแน่น โปรง สบายตา มีทางเดินเชื่อมโยงไปยังส่วนต่างๆ ของพื้นที่ มีลานคอนกรีตรูปวงกลมขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 15.50 เมตร เป็นจุดบรรจบกันของทางเดิน 2 ลาน พื้นี่รอบข้างโล่งกว้าง จะทำให้ผลงานมีฉากหน้าและฉากหลังโล่งกว้าง ไม่มีสิ่งรบกวนสายตา ทำให้ประติมากรรมมีสุนทรียภาพที่ปรากฏชัดที่สุด มีมุมมองรอบด้าน และเด่นตระหง่านอยู่ท่ามกลางความร่มรื่น ช่วยส่งเสริมให้ประติมากรรมมีการมองที่สวยงาม มีชีวิต เคลื่อนไหวและไม่ทึบตัน มีแสงธรรมชาติส่องกระทบผลงานได้อย่างทั่วถึงในช่วงกลางวัน อีกทั้งยังเป็นจุดเชื่อมต่อของทางเดินซึ่งจะนำสายตาและผู้ชมมาสู่ประติมากรรมเป็นบริเวณที่ประชาชนสัญจรผ่านไปมา ซึ่งจะทำให้ประติมากรรมปรากฏชัดและใกล้ชิดกับผู้ชมมากที่สุด เป็นบริเวณที่มีภูมิทัศน์สวยงามที่สุดของสวนสาธารณะแห่งนี้ เมื่อมีการจัดสร้างประติมากรรมแล้วจะทำให้สวนสาธารณะและประติมากรรมเสริมสร้างสุนทรียภาพซึ่งกันและกัน

(2.2) การปรากฏชัดของประติมากรรม เกิดจากการสร้างรูปทรงแบบเรขาคณิตที่มีขนาดและสัดส่วนใหญ่กว่ามนุษย์ มีความสูงเหนือระดับสายตา รูปทรงมีลักษณะเป็นระนาบโค้งขนาดใหญ่ที่เกิดจากการเรียงตัวของเส้นตรง มีสีเข้มสด ประกอบกับตำแหน่งที่ติดตั้งเป็นจุดบรรจบกันของทางเดิน ซึ่งจะนำสายตาและผู้ชมมาสู่ประติมากรรม เป็นบริเวณที่ประชาชนสัญจรผ่านไปมา ซึ่งจะทำให้ประติมากรรมปรากฏชัด และใกล้ชิดกับผู้ชมมากที่สุด

5.4 การทำภาพเชิงซ้อน และการกำหนดขนาดของประติมากรรมร่วมสมัย

ในสวนสาธารณะ

5.4.1 การทำภาพเชิงซ้อน โดยการซ้อนภาพผลงานประติมากรรมร่วมสมัยที่ถ่ายจากผลงานในข้อ 5.3.4 และ 5.3.5 กับภาพสถานที่ที่ตั้งในแต่ละมุมมอง เพื่อให้เห็นภาพจำลองของผลงานและสถานที่ในมุมมองและสัดส่วนเสมือนจริง การเปรียบเทียบสัดส่วนเพื่อแสดงขนาดของประติมากรรมจะเทียบจากมนุษย์ โดยใช้ภาพคนยืนอยู่ใกล้ๆ กับผลงานเป็นสิ่งเปรียบเทียบ เพื่อค้นหาและประเมินผลทางสุนทรียภาพที่เหมาะสมของประติมากรรมร่วมสมัยกับสถานที่ที่ตั้ง และนำเสนอต่อสาธารณชนต่อไป

5.4.2 การกำหนดขนาดของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสาธารณะ เป็นการกำหนดขนาด รูปแบบการติดตั้ง และวัสดุที่ใช้ในการสร้าง เพื่อให้ผลงานประติมากรรมมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมในสวนสาธารณะ มีความมั่นคงแข็งแรง เหมาะสม และมีสุนทรียภาพสูงสุด ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดมาตราส่วนการขยายระหว่างประติมากรรมสมมติติดตั้งกับผลงานประติมากรรมหากมีการดำเนินการจัดสร้างจริง คือ 1 ต่อ 2 จากอัตราส่วนนี้จะทำให้ผลงานมีรายละเอียด ดังนี้

(1) ผลงานประติมากรรมร่วมสมัยสมมติติดตั้งชิ้นที่ 1 ชื่อผลงาน จังหวะแผ่วพลีว ขนาดกว้าง 1.90 ยาว 1.80 สูง 6.60 เมตร ซึ่งถือว่ามีความเหมาะสม ปรากฏชัดเป็นขนาดและสัดส่วนที่ใหญ่กว่าขนาดมนุษย์ มีความสูงเหนือระดับสายตา นอกจากนี้ยังกำหนดให้รูปทรงตั้งอยู่บนฐานคอนกรีตและพื้นยกระดับ 2 ระดับ กล่าวคือ ระดับที่ 1 เป็นพื้นยกระดับรูปวงกลมสัมพันธ์กับลานของพื้นที่ เส้นผ่าศูนย์กลาง 9.5 เมตร มีความกว้างจากพื้นลานด้านละ 3 เมตร เพื่อเป็นทางเดินรอบผลงาน มีความสูง 10 เซนติเมตร พื้นยกระดับที่ 2 เป็นขอบคอนกรีตกันดินสำหรับปลูกไม้ประดับ เส้นผ่าศูนย์กลาง 5.5 เมตร มีความกว้างลดหลั่นจากพื้นระดับที่ 1 ด้านละ 2 เมตร มีความสูง 20 เซนติเมตร ฐานรองรับผลงาน เป็นทรงกระบอกหน้าตัดรูปวงกลมเส้นผ่าศูนย์กลาง 2 เมตร มีความสูงจากพื้นระดับที่สอง 1 เมตร รวมความสูงของพื้นยกระดับและฐาน 1.30 เมตร พื้นที่ว่างจากขอบพื้นยกระดับที่ 2 ไปยังฐานปลูกไม้ประดับประเภทไม้พุ่มเตี้ย ตัดให้มีความสูง 50 เซนติเมตร เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ชมเข้าไปปีนป่ายผลงาน รวมความสูงของผลงาน พื้นยกระดับและฐาน 7.90 เมตร ฐานและพื้นยกระดับสร้างด้วยคอนกรีตหุ้มด้วยหินแกรนิตสีดำ จากขนาดของผลงานประติมากรรมดังกล่าว ทำให้รูปทรงมีความสูงที่เหมาะสมกับกรอบและมุมมอง และเด่นตระหง่าน นอกจากนี้ยังกำหนดให้มีการติดตั้งหลอดไฟฟ้าที่พื้นยกระดับ จำนวน 6 จุด รอบพื้นยกระดับ เพื่อให้แสงสว่างแก่ผลงานในเวลากลางคืนจนถึงกำหนดเวลาปิดสวน เพื่อให้เกิดมุมมองที่โดดเด่นสวยงามแก่สวนสาธารณะ และประชาชนสามารถชื่นชมสุนทรียภาพของประติมากรรมได้ในเวลากลางคืน ภาพประกอบ 318

ภาพประกอบ 318 ผลงานประติมากรรมร่วมสมัยสมมติติดตั้งชั้นที่ 1

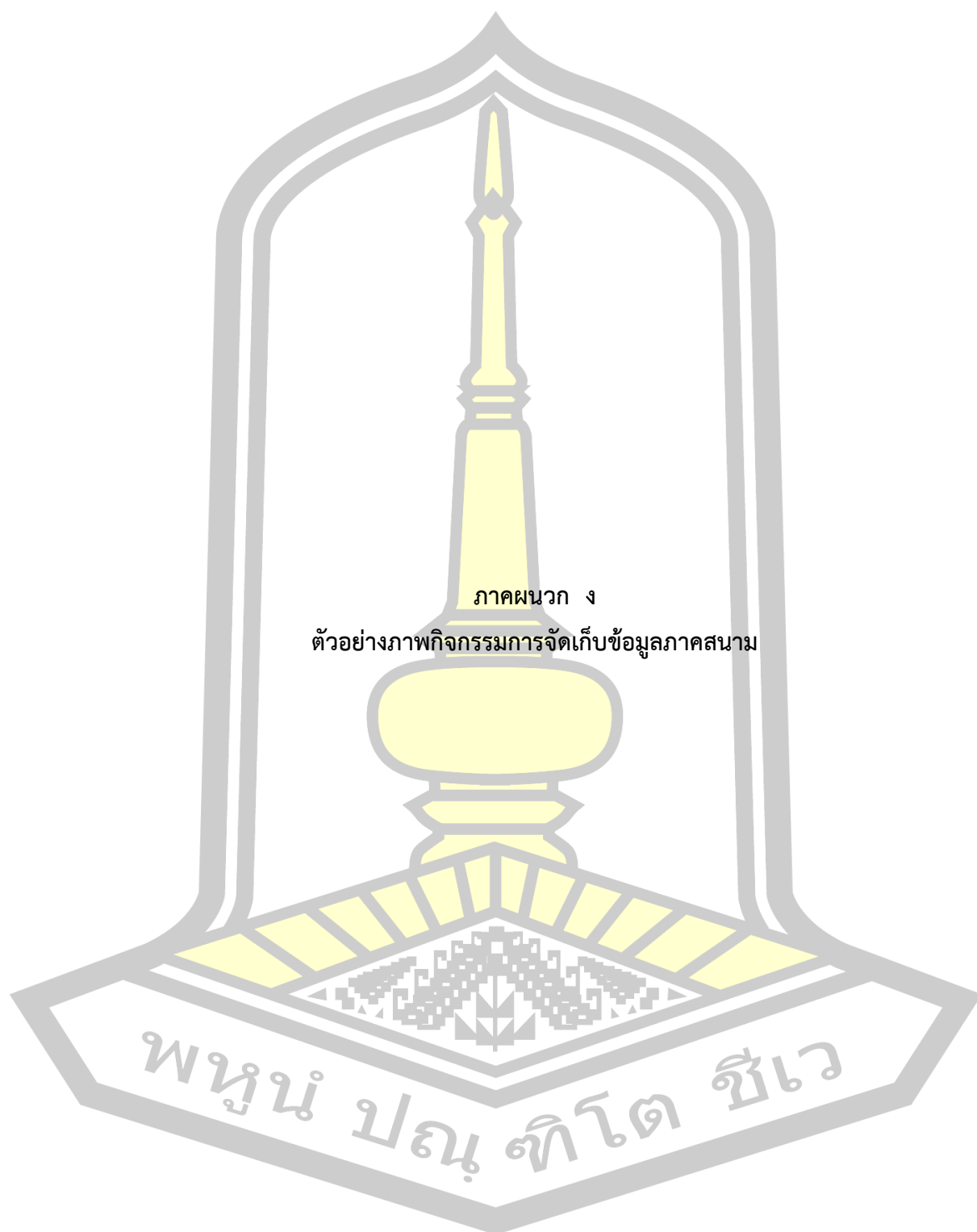
(2) ผลงานประติมากรรมร่วมสมัยสมมติติดตั้งชั้นที่ 2 ชื่อผลงาน ท่วงทำนองแห่งอีสาน ขนาดกว้าง 2.00 ยาว 2.00 รวมความสูงของรูปทรง พื้นยกระดับและฐาน 6.30 เมตร ซึ่งถือว่ามีขนาดที่เหมาะสม ปรากฏชัด เป็นขนาดและสัดส่วนที่ใหญ่กว่าขนาดมนุษย์ มีความสูงเหนือระดับสายตา นอกจากนี้ยังกำหนดให้รูปทรงตั้งอยู่บนฐานคอนกรีตและพื้นยกระดับ 2 ระดับเช่นเดียวกับผลงานชั้นที่ 1 กล่าวคือ ระดับที่ 1 เป็นพื้นรูปวงกลมสัมผัสกับลานของพื้นที่ เส้นผ่าศูนย์กลาง 9.5 เมตร มีความกว้างลดหลั่นจากพื้นลานด้านละ 3 เมตร เพื่อเป็นทางเดินรอบผลงาน มีความสูง 10 เซนติเมตร พื้นยกระดับที่ 2 เป็นขอบคอนกรีตกันดินสำหรับปลูกไม้ประดับ ประเภทไม้พุ่มเตี้ย มีเส้นผ่าศูนย์กลาง 5.5 เมตร มีความกว้างลดหลั่นจากพื้นระดับที่ 1 ด้านละ 2 เมตร ฐานรองรับผลงาน เป็นทรงกระบอก หน้าตัดรูปวงกลม เส้นผ่าศูนย์กลาง 2.44 เมตร รวมความสูงของพื้นยกระดับและฐาน 1.30 เมตร การปลูกไม้ประดับ ประเภทไม้พุ่มเตี้ย ตัดให้มีความสูง 50 เซนติเมตร เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ชมเข้าไปปีนป่ายผลงาน ฐานและพื้นยกระดับสร้างด้วยคอนกรีตหุ้มด้วยหินแกรนิตสีเทาเข้ม หรือสีดำ จากขนาดของผลงานประติมากรรมดังกล่าว ทำให้รูปทรงมีความสูงที่เหมาะสมกับกรอบและมุมมอง และเด่นตระหง่าน ปรากฏชัด ไม่กลืนหายไปกับสภาพแวดล้อม นอกจากนี้ยังกำหนดให้มีการติดตั้งหลอดไฟฟ้าที่พื้นยกระดับ จำนวน 6 จุด รอบพื้นยกระดับ เพื่อให้แสงสว่างแก่ผลงานในเวลา กลางคืนจนถึงกำหนดเวลาปิดสวน เพื่อให้เกิดมุมมองที่โดดเด่นสวยงามแก่สวนสาธารณะ และประชาชนสามารถชื่นชมสุนทรียภาพของประติมากรรมได้ในเวลากลางคืน ภาพประกอบ 319

ภาพประกอบ 319 ผลงานประติมากรรมร่วมสมัยสมมติติดตั้งชั้นที่ 2

5.5 ขั้นตอนการประเมินผลทัศนคติของผู้ชมเกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย

จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยสมมติติดตั้งในสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ ร้อยเอ็ด ในประเด็นที่เกี่ยวกับการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ประชาชนผู้ใช้บริการสวนสาธารณะจำนวน 3 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อประเมินการรับรู้สุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัยในสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ ร้อยเอ็ด โดยการประเมินจากลักษณะที่ปรากฏ (Appearance) รูปทรง (Form) และสถานที่ติดตั้ง (Standing Area) โดยใช้ระดับคะแนนการประเมินตามเกณฑ์ 5 ระดับ ได้แก่ ระดับ 5 = มากที่สุด, ระดับ 4 = มาก, ระดับ 3 = ปานกลาง, ระดับ 2 = น้อย และระดับ 1 = น้อยที่สุด โดยแปรผลค่าเฉลี่ยที่ 5.00-4.50 = มากที่สุด, 4.49-3.50 = มาก, 3.49-2.50 = ปานกลาง, 2.49-1.50 = น้อย และ 1.49-0 = น้อยที่สุด ผลการวิจัยปรากฏระดับคะแนนการประเมินสรุปได้ว่า 1) ผลงานประติมากรรมร่วมสมัยสมมติติดตั้งชั้นที่ 1 ชื่อผลงาน จังหะแผ้วพลี มีระดับคะแนนการประเมินเฉลี่ยระดับ 4.93 = มากที่สุด จำแนกเป็น ลักษณะที่ปรากฏ ระดับ 5.00 = มากที่สุด, รูปทรง ระดับ 4.90 = มากที่สุด และสถานที่ติดตั้ง ระดับ 4.90 = มากที่สุด 2) ผลงานประติมากรรมร่วมสมัยสมมติติดตั้งชั้นที่ 2 ชื่อผลงาน ท่วงทำนองแห่งอีสาน มีระดับคะแนนการประเมินเฉลี่ยระดับ 5.00 = มากที่สุด จำแนกเป็น ลักษณะที่ปรากฏ ระดับ 5.00 = มากที่สุด, รูปทรง ระดับ 5.00 = มากที่สุด และสถานที่ติดตั้ง ระดับ 5.00 = มากที่สุด

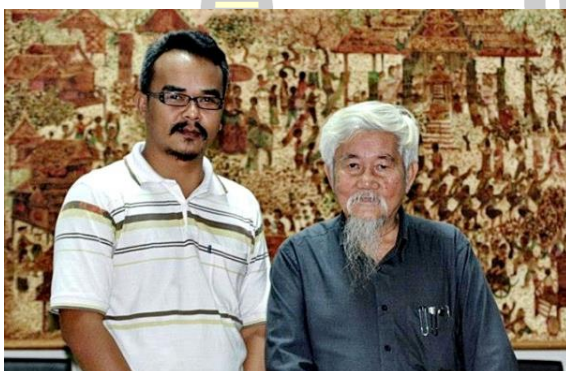
ภาคผนวก ง

ตัวอย่างภาพกิจกรรมการจัดเก็บข้อมูลภาคสนาม

พหุ ประจักษ์ ชัยเว

ผู้วิจัยขณะจัดเก็บข้อมูลกับศาสตราจารย์เกียรติคุณชลุต นิมเสมอ ศิลปินแห่งชาติ ในวันสัมภาษณ์ ณ มหาวิทยาลัยศิลปากร แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัยถ่ายภาพกับอาจารย์ทวี รัชนิกร ศิลปินแห่งชาติ ในวันสัมภาษณ์ ณ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

ผู้วิจัยขณะจัดเก็บข้อมูลกับอาจารย์อินสนธิ วงศ์สาม ศิลปินแห่งชาติ ณ อุทยานธรรมะ 109/2 หมู่ 1 บ้านป่าซางน้อย ตำบลบ้านแป้น อำเภอมือง จังหวัดลำพูน

ผู้วิจัยถ่ายภาพกับอาจารย์ถวัลย์ ดัชนี ศิลปินแห่งชาติ ในวันสัมภาษณ์ ณ หอศิลป์ศิลปิน
กรมส่งเสริมวัฒนธรรม ตำบลคลองห้า อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ผู้วิจัยขณะจัดเก็บข้อมูลกับอาจารย์กมล ทศนาญชลี ศิลปินแห่งชาติ ณ หอศิลป์และวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้วิจัยถ่ายภาพกับอาจารย์ชำเรือง วิเชียรเขตต์ ศิลปินแห่งชาติ ในวันสัมภาษณ์
ณ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

ผู้วิจัยถ่ายภาพกับศาสตราจารย์เกียรติคุณนนทิวรรณ จันทนะพะลิน ศิลปินแห่งชาติ และนายกสมาคมประติมากรไทย ในวันสัมมนา ณ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

ผู้วิจัยขณะจัดเก็บข้อมูลกับศาสตราจารย์เดชา วราขุน ศิลปินแห่งชาติ ณ บ้านพัก ตำบลคลองห้า อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

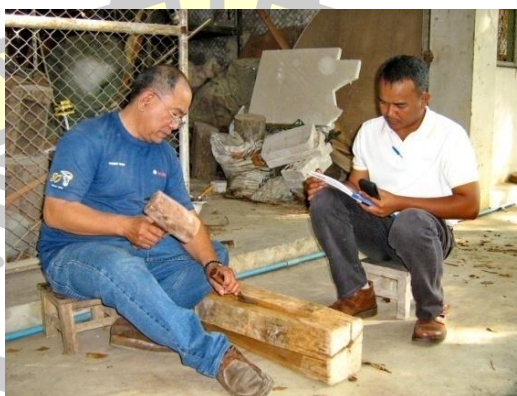
ผู้วิจัยขณะจัดเก็บข้อมูลกับศาสตราจารย์วิโชค มุกดามณี ศิลปินแห่งชาติ ณ คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร กรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัยถ่ายภาพกับศาสตราจารย์วิชัย สิทธิรัตน์ ศิลปินแห่งชาติ ในวันสัมภาษณ์ ณ ภาควิชาประติมากรรม คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัยถ่ายภาพกับอาจารย์สมศักดิ์ เชาวร์ธาดางศ์ ผู้ตรวจราชการกระทรวงวัฒนธรรม ในวันสัมภาษณ์ ณ กระทรวงวัฒนธรรม แขวงบางบำหรุ เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัยขณะจัดเก็บข้อมูลกับอาจารย์พีระพงษ์ ดวงแก้ว ในวันสัมภาษณ์ ณ คณะจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้วิจัยถ่ายภาพกับคุณวีณา วงศ์สินธุ์เชาว์ ผู้อำนวยการกลุ่มสวนสาธารณะ 1 ผู้กำกับดูแลสวนจตุจักร สวนลุมพินีและสวนวชิรเบญจทัศ ในวันสัมภาษณ์ ณ ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร 2 ถนนมิตรไมตรี แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัยถ่ายภาพกับคุณวรวิทย์ ปิ่นนานนท์ หัวหน้าสวนจตุจักร ในวันสัมภาษณ์ ณ สำนักงานสวนจตุจักร ถนนกำแพงเพชร 3 แขวงจตุจักร เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัยถ่ายภาพกับคุณเกื้อกุล พั้วพิริยะพันธ์ หัวหน้าสวนลุมพินี ในวันสัมภาษณ์ ณ สำนักงานสวนลุมพินี ถนนพระราม 4 แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัยขณะจัดเก็บข้อมูลกับคุณจรัญ แก้วมล หัวหน้าสวนล้านนา ร.9 ณ สำนักงานสวนล้านนา ร.9 ถนนเชียงใหม่ - แมริม ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้วิจัยขณะสัมภาษณ์คุณสุรพล ศิริทรัพย์ หัวหน้าฝ่ายสวนสาธารณะ เทศบาลนครอุบลราชธานี ในวันสัมภาษณ์ ณ สำนักงานเทศบาลนครอุบลราชธานี อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

ผู้วิจัยขณะจัดเก็บข้อมูลที่สวนคดีเกี่ยวกับการรับรู้ทางสุนทรียภาพของประติมากรรมร่วมสมัย ในสวนสาธารณะหนองบวกวาด โดยการสัมภาษณ์ผู้ใช้บริการสวนสาธารณะ ณ สวนสาธารณะหนองบวกวาด ตำบลพระสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นายอดุลย์ บุญฉ่ำ
วันเกิด	วันที่ 30 พฤษภาคม พ.ศ.2513
สถานที่เกิด	อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	เลขที่ 99/1 หมู่ที่ 4 ตำบลรังกาใหญ่ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา รหัสไปรษณีย์ 30110
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำภาควิชาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	ภาควิชาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม รหัสไปรษณีย์ 44150
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2537 ปริญญาศิลปบัณฑิต (ศ.บ.) สาขาวิชาประติมากรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ. 2542 ปริญญาศิลปมหาบัณฑิต (ศ.ม.) สาขาวิชาประติมากรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร พ.ศ. 2561 ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) สาขาวิชาวัฒนธรรม ศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูน บุญ ทิโต ชีเว